දේශීය වෛද්‍ය ඖෂධකෝෂය

ඡායාරූපිකා කිරිඇල්ලේ
ප්‍රියන්ත වීරාල හිටි

දේශීය

වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂ ය

පණ්ඩිත

කිරිඇල්ලේ සුගුණවිමල හිමි

පණ්ඩිත
කිරිඇල්ලේ ඤාණවිමල ස්ථවිරයන් වහන්සේ
ශාසනෝදය පිරිවෙණ
මාරපණ--රත්නපුර

පිට කවරයේ චිත්‍රය

මෙහි යටින් සාගරය ත්, උඩින් හිමාලය ත්, මැදින් ගස් තුනක අතු කැබලි තුනකු ත්, පසෙක ගසක් යට ඍෂිවරයෙකු ත් දිස් වෙයි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ සාගර පත්ලෙහි පටන් හිමාලය කන්ද මුදුන දක්වා ඇති හැම දෙයක් ම දේශීය ඖෂධ සඳහා අවශ්‍ය බව යි. රිකිළි තුන පිළිවෙළින් රත් හඳුන්, රුකහුණ හා මදුරා යන දුර්ලභ ගස් වර්ග තුනේ අතු කැබලි ය. පසෙක සිටින්නේ රුකහුණ් රුකක් යට වාඩි වී පොතක් බලමින් සිටින **පුලස්ති** ඍෂිවරයා ය.

ප්‍රථම මුද්‍රණය—1959

දේශීය
වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂ ය
සිත්තරුවේ සහිත සි

රත්නපුර—මාරපණ
ශාසෙන්‍ද්‍රාදය පරිවෙණාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත
කිරිඇල්ලේ ඤාණවිමල සඞ්ඝාමිපාදයන් වහන්සේ
විසින් ලියන ලදී.

රත්නපුරේ
ශාසෙන්‍ද්‍රාදය මුද්‍රණාලයෙහි
මුද්‍රිත සි

1959

ප්‍රස්තාවනා

දේශීය වෙදකම

මින් සූ විසි ශත වර්ෂයකින් ඔබ්බෙහි දැමරික ක්‍රියා නිසා රටින් පිටුවහල් කළ විජයාදි දැමරික පිරිස මෙහි පැමිණ මෙම දිවයින වඩාත් භාෂ ය කරන්ට මත්තෙන් මෙහි විසූ දක්ෂ යක්ෂයෝ, ලෝකයා මවිත කරවන යක්ෂ වැඩ කළෝ ය.

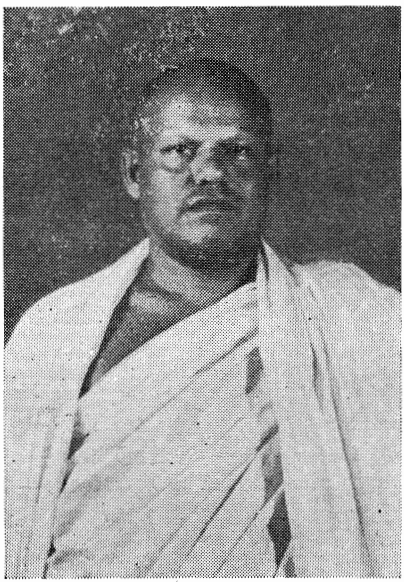

වාල්මීකි සවකීය වානේ තුඩින් ලබ්ධියෙන් අඹ්ඩ වූ දුෂ්ට රවනාවක් කොට "ලඞ්කා වාසීහු මිනිසුන් කෑ යක්ෂයෝ" ය යි ලෝකයා හමුවේ අසත්‍ය වාර්තා වක් පිහිට වූ නමුත්, විමසුම් සහිත ව ඒ රවනය ඉකියවන විට එ කල ලොව විසූ අතිශිෂ්ට මනුෂ්‍ය යෝ නම් "ලඞ්දිව විසූ යක්ෂ යෝ ම ය" යි සිතිය හැක.

ඔව්හු නුබ ගැබ වලාවන්හි ගැටී යන සේ උස් ව ගිය මහා මන්දිර සහිත සකලාඞ්ග සම්පූර්ණ මහා නගර නිර්මාණ ය කළෝ ය. ඖෂධීය රස පෙරන යන්ත්‍රයේ පටින් ආකාශ යාත්‍රාව අවසන් කොට ඇති යන්ත්‍ර-සූත්‍ර සෑදූ වෝ ය. ඒ ආකාශ යාත්‍රා වලින් ලෝක වාර්තා පිහිටෙව්වෝ ය. නාඞී ශාස්ත්‍ර ය රසායන විද්‍යාව ඇතුළු වෙදකමෙහි ත් දක්ෂ ව විසූ හ. යන්ත්‍ර-මන්ත්‍ර සහිත ඉන්ද්‍රජාල ශාස්ත්‍රයෙහි මෙන් ම සංගීතයෙහි ද කෙළ පැමිණියෝ ය. නොයෙක් විෂය යන් පිළිබඳ අගනා ග්‍රන්ථ සම්පා දනය කළ හ. ඉන්දියාවේ දෙවියන් සමඟ සටන් කොට ඔවුන් තමා ඉදිරියේ දත ගැස්ස වූ හ.

ලාඬයිකයන්ගේ මේ අප්‍රතිහත දියුණුව දඹදිව විසූ දෙවියන්ට භයට කරුණු වුනා පමණක් නොව ඔවුන්ගේ ඊර්ෂ්‍යාව ද දියුණු කළේ ය. ලඬකාවේ ජාතික හා ආගමික ශිෂ්ටාචාරය උඩ ගොඩනැඟුණු ශ්‍රී විභූතිය මිකා දැමුවෝ මින් අවුරුදු ගය දහසකට පෙර අසුර යුගයෙහි මෙහි පැමිණි චන්ද්‍රවංශික **සාඤ්ඤාමි** ප්‍රමුඛ කොට ඇති ඉන්දියානුවෝ ම ය.

ඉත වසී විසි පහකට පමණ පෙර දේව-යක්ෂ(රාක්ෂස)-නාග යන ගොත්‍රත්‍රිකයන් අතර බෙදී ගිය රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ ඇති වූ ආඛ්‍යානාන්තර පඤ්ඤ හෙද නමැති අර්බුදයෙන් පෙළී පෙළී ක්‍රමයෙන් පරිහානි පඤ්ඤයක ගමන් කරමින් සිටි සමයක මෙහි පැමිණි විජයාදි දෘමරික පිරිසට මෙම දිවයින තමන් සතු කර ගැණීම වඩා අපහසු කරුණක් නොවී ය. විදේශිකයන් යටතට පත් වන රටවල සවදේශිකයන් හා ඔවුන්ට අයත් ශිල්පශාස්ත්‍රත් පිරිහීම නොවැළැක්විය හැක්කකි. එ කල විජයාදීන් අතින් සිදු වූයේ ද ඒ පාරම්පරික ජාතික විනාශය ම ය.

දේශීය වෙදකමේ සුවර්ණමය යුගය

රාවණ සමය ලඬකා දේශීය වෙදකමේ සුවර්ණමය යුගය ලෙස සැලකිය හැකි යි. ජගත් පූජ්‍ය වෛද්‍ය පරම්පරාවක ආදි කර්තෘවරයෙකු වූ ද, **පුලස්තිපුර** අග්‍ර රාජධානිය කොට රාජ්‍යානුශාසනය කළා වූ ද, මහර්ෂි පුලස්තිනුගේ මුණුබුරු වූ **වෛද්‍ය ශිරෝමණි ශ්‍රී ලඬකාධිපති රාවණ** අධිරාජයා ලොව විසූ ශ්‍රේෂ්ඨ වෛද්‍යවරයන් අතුරෙන් ප්‍රමුඛස්ථානයෙහි ලා ගැණේ. මේ තුමා ජීවත් වූයේ වික්‍රම සංවත්සරයෙන් 1207 වසකට පෙර ය යි ඇතැම් භාරතීය පඬිවරයන්ගේ මත ය යි. බුද්ධ වර්ෂයෙන් යට 1844 වසකට පෙර ය යි **රාජාවලියේ** කියා තිබේ. මේ කරුණු අනුව ඔලන කල නිගමනයකට බැස්ස හැක්කේ දඹදිව දස දේශයක් යටත් කළ නිසා ඒ දස දෙස කිරුළු අනුව **"දශිස්"** ය යි විරුද නාමයකින් හැඳින්වෙන මෙ තුමා මින් අවුරුදු හාර දහස කට පෙර ජීවත් වූ බව යි. එ කල ලක් දිව යන්ත්‍ර-සූත්‍ර අතින් මෙ කල යුරෝපය මෙන් ම කර්මාන්ත යුගයක පැවති බව **රාවණ—රාම** යුද්ධයෙහි දී පාවිච්චි කරණ ලද **නාගශර—අග්නිශර** ආදිය ගැණ කියවීමෙන් පමණක් නොව කාර්මික රටකට අයත් රාවණ රජුගේ ඇඳුමෙන් ම හැඟේ. සිය සොහොයුරාට ත්, මොහුට ත්, අහස් යාන තිබුණු බව ද සඳහන් වේ.

රාවණ තෙමේ දක්ෂ රසායන වෛද්‍යවරයෙකි. ඉගෙණ ගත් ගුරුවරයෙකු ගැණ කියා නැත. නමුත් අනුන් අතින් නොමැරෙන වරයක් ලබා ගැණීම සඳහා බ්‍රහ්මයා සතුටු කරණු වස් **ගොක්කණ්ණ**

ශ්‍රමයට (1) වී තපස් රැකි බව කියැ වේ. බ්‍රහ්ම තෙමේ ආයුර්වේදයේ ප්‍රනෙතෘවරයා යි. රාවණ රජු ඔහුගෙන් බලාපොරොත්තු වූ වරය ගැණ සිතන විට ඔහු බ්‍රහ්මයාගේ වෙදකම ඉගෙණගත්තා පම ණක් නොව ක්ෂණික තුවාල වලින් දිවි ගලවා ගත හැකි රහස් ඖෂධ යොග ගැණත් ගෝකණ්ණාශ්‍රමයෙහි දී දැනගෙණ තිබෙන බැවි සිතිය හැක.

රාවණ---රාම යුද්ධයෙහි දී බරපතල තුවාල ලැබූ (මියගිය) අයට පණ දුන් බවකුත් කියවෙන නිසා බ්‍රහ්මයා සතුටු කොට ඉගෙණගත් ඒ විශෙෂ වෙදකමෙන් ද අදහස් පරිදි ප්‍රයෝජන ගත් බැවි සිතන්ට ඉඩ තිබේ. එසේ ම මින් පෙර හෝ පසුව නො පැවති ලෙස යන්ත්‍ර—මන්ත්‍ර ආදි ගුප්ත විද්‍යාදිය ත් දියුණු ව පැවති බැවි "අහසේ වලාකුල් තුළ සැඟවී සිට පහර දීම" "අදෘශ්‍යමාන ව සිට පහර දීම" ආදී ඒ පිළිබඳ කථා වලින් හැඟේ.

අකී ප්‍රකාශ ය

මෙය රාවණ රජ තුමා විසින් නිපදවන ලද ග්‍රන්ථ (**1. කුමාර තන්ත්‍ර—2. අකීප්‍රකාශය—3. නාඩිප්‍රකාශය—4. උඩ්ඩතන්ත්‍ර**)අතුරෙන් එකකි. පාණිනී සංස්කෘත ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය හකුළුවා **පාණිනී ව්‍යාකරණය** කළාක් මෙන් ද, ගෞතම ඍෂි න්‍යාය ශාස්ත්‍රය හකුළුවා **ගෞතමසූත්‍ර** කළාක් මෙන් ද, චරක තෙමේ අග්නිවෙශ තන්ත්‍රය හකුළුවා **චරක සංහිතාව** කළාක් මෙන් ද, රාවණ මනුපේන්ද්‍ර තෙම සකල ආයුර්වේදීය ග්‍රන්ථසාරය උදුරා මේ **අකීප්‍රකාශය** කළේ ය. නොයෙක් රෝගාබාධ සඳහා නියමිත අකී වගී ඇතුලත් ශතක දශයකින් හෙවත් ශ්ලෝක දහසකින් පරිමිත මේ ග්‍රන්ථය ප්‍රකාශ කර තිබෙන්නේ සිය අග මෙනෙසිය වූ **මන්ද්‍රෙදවී** සමග සංවාද මුඛයෙනි. යන්ත්‍රානුසාර යෙන් වාෂ්පකර ඖෂධ සාරය පෙරා ගන්නා (අකී) ක්‍රමය මේ ග්‍රන්ථ යෙහි සඳහන් ව තිබෙන නිසා මෙසින් හැඟෙන්නේ එ කල යන්ත්‍ර—සූත්‍ර පමණක් නොව වෙදකම ත් මෙ කල අපර දිග ක්‍රමයෙහි එන ලෙස පැවති බව යි.

---

1 ගව (ගෙරි) කණක හැඩහුරුකම ඇති වරායක් අසබඩ පිහිටි අස පුවකි. ත්‍රිකුණාමළයට පෙර **ගොකර්ණ** යන නම ව්‍යවහාර වූ බව ඒ පෙදෙසෙහි තිබී සොයා ගත් ශිලා ලිපියක සඳහන් ව ඇත, ගෝකණ්ණයක හැඩහුරුකම ඇති වරාය තිරිකුණාමළේ වරාය බව ත්, දැනට වැඩි කොටසක් මුහුදට දිය වී ගොස් තිබෙන ගල් පර අතර වූ පැරණි දේවාලය රාවණ රජු ඉගෙණ ගත් පැරණි ගෝකණ්ණාශ්‍රමය බව ත් සිතීමට ඉඩ තිබේ

ශ්වාස රෝගයට ධන්තුරාකීය, කෘමි රෝගයට විඩඞ්ගාකීය ද යි මෙසේ රසායන විද්‍යානුකූල ප්‍රත්‍යක්ෂඵල ලැබෙන ඖෂධයන් ගෙන් සම්පූර්ණ ආදිම ලාඞ්කික වෛද්‍ය ග්‍රන්ථය වූ **අකීප්‍රකාශය** 1945 දී විශෙෂ සංස්කරණයකින් යුක්ත ව මුද්‍රණයට පැමිණවීමි. මෙම කරුණු නිසා අෂ්ටාඞ්ග සම්ප්‍රදාය දෙශීය වෙදකමේ සුවර්ණමය යුගය **රාවණ සමය** ලෙස පිළිගත හැක.

දඹදිව හා අපර දිග වෙදකම

උත්තර-දක්ෂිණ භාරතීය (ආයුර්වේද-සිද්ධ) වෙදකම් ද මෙ පමණ හෝ මීට වඩා පැරණි බැව් නොයෙක් සාධක අනුව සිතිය හැකි. පසු කලක දී මේ දෙ වෙදකම ලාඞ්කික වෙදකම හා හුවමාරු කර ගෙණ තිබෙන බැව් දෙරටෙහි ම තිබෙන පොත් පත් සසඳා බැලීමෙන් පෙණේ පෙර දිග ධර්ම දූතයන්ගේ, දේශ සංචාරකයන්ගේ හා වෙළඳුන්ගේ මාර්ගයෙන් අරාබිය පාර්ශ අපර දිගට ගියේ ද මේ වෙදකම ම යි.

ආයුර්වේදයේ සම්භව ය

ලෞකික කටයුතු වලින් වෙන් ම නිර්මලපරිත්‍රාණතයෙහි විවේක ජීවිත ගත කරමින් විසූ ඍෂීන් විසින් මනුෂ්‍යත්වය ඉක්මවා නිය සුවකිය බුද්ධින්ගෙන් හිමාලය පර්වත මුදුනෙහි පටන් සාගර පතුල දක්වා ඇති හැම ද්‍රව්‍යයක ම විද්‍යමාන රස—ගුණ—ඕජා පරීක්ෂා කර බලා තමන් වෙත පැමිණි කීකරු ශිෂ්‍යයන්ට උගන්වන ලද සත්ව ජීවිත ආරක්ෂා කිරීමේ විද්‍යාව ආයුර්වේද ය යි.

අථර්වන වේදයෙහි උපාඞ්ගයක් වූ මෙම ආයුර්වේදය ආදියෙහි අධ්‍යාය දහසක ඇතුළත් කරණ ලද ශ්ලෝක ලක්ෂයකින් පරිපූර්ණ වි ය. අනාගතයෙහි උපදින මිනිසුන්ගේ අල්පායුෂ හා අල්ප බුද්ධිය ගැණ සැලකූ ඒ රුෂිහු ශල්‍ය, ශාලාක්‍ය, කාය චිකිත්සා, භූත විද්‍යා කෞමාරභෘත්‍ය, අගද තන්ත්‍ර, රසායන තන්ත්‍ර, වාජීකරණ තන්ත්‍ර යන අෂ්ටාඞ්ග යකින් යුක්ත වන සේ සුදුසු ප්‍රමාණයකට ඒ වෙදකම සකස්කළ හ. ඔවුන්ගේ බුද්ධි ප්‍රභාවය හා එ කල පැවති ග්‍රන්ථ සම්භාරය ත් දෙස බලන විට මෙය අතිශයොක්තියක් නොව සම්පූර්ණ සත්‍යයක් ම බැව් අවිවාදයෙන් පිළිගැණීමට ඉඩ තිබේ.

ව්‍යාප්තිය

පෙර දඹදිව දියුණුව පැවති **නාලන්දා—තක්ෂිලා—වික්‍රමශිලා** විශ්වවිද්‍යාලයන්හි උපාඞ්ගයක් වශයෙන් ආයුර්වේදය ද ඉගැන්වූ හ. වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය විෂයෙහි භාරතීය විශ්ව විද්‍යාලයවල පැවති දියුණු

තක්ෂිය දූනගත් යොනක (යවන-ග්‍රීක) යෝ ද එකී විද්‍යාල වලට බැඳී ආයුර්වේදය හදාළ හ. "යවනයෝ ජාතියෙන් ම්ලෙච්ඡ වුව ද ඉගෙණීමෙහි අති දක්ෂයෝ" ය යි කුලවාදයෙන් මත් වූ ඇතැම් බම්මණු ඇදුරෝ ග්‍රීක (යවන)යන්ට පරිභව කළ ද, ඒ සටහන් වලින් ඔවුන් දඹදිවට පැමිණ ඉගෙණ ගත් බව ත්, ඉගෙණීමෙහි අතිදක්ෂයන් බව ත්, ඉගෙණ සියරට බලා පැමිණීමෙන් පසු ඉගෙණගත් ශාස්ත්‍රය වඩා ත් ක්‍රමානුකූල ලෙස සකස්කර අනික් අපර දිග රටවල ද බෙදා හැරීමෙන් දැන් පවත් නා අපරදිග වෛදකම ඇති වූ බව ත් පිළිගත හැකි ව තිබේ.

වෙනත් ආයතන හා පුදුම උපාධි

මෙ ම විද්‍යාල හැර ශිෂ්‍යයන් ප්‍රහුණු කරණ දිශාපාමොක් ආචාරි වරුන්ගේ පාලනයෙහි පැවති වෙනත් විද්‍යායතන ද පැරණි දඹදිව තිබුන බව පෙණේ. **ජීවක කොමාර භච්ච** ද එ වැනි තැනක උගත් තේකි. හෙතෙමේ යමක් වරක් ඇසූ පමණින් අමතක නොවන තරමේ බුදුසි යක් ඇති ඉගෙණීමෙහි අති දක්ෂයෙකි මෙ සේ සත් හවුරුද්දක් ඉගෙණීම ලැබූ ඔහු දිනක් සිය ගුරුවරයා වෙත පැමිණ 'දැන් සත් වසක් ඉගැන් වූ හැම දෙයක් ම ප්‍රගුණ කළ නමුදු මෙ ම ශිල්පයෙහි නිමාවක් දක්නට නැත. එම නිසා මෙය කෙළවර වන්නේ කවදා ද" යි ඇසී ය. ඇදුරු තෙමේ ද "එ සේ නම් සිසු දරුව! උදැල්ලක් අතට ගෙණ යොදුනක් දිග—පළල ඇති තක්ෂිලා වනය හාත්පස ඇවිද බෙහෙතට නො ගත්නා යමක් සොයා ගෙණ එව" යි නියෝග කළේ ය

අයම්-විතරින් යොදුනක් තැන් වනය පරීක්ෂා කළ ඔහුට බෙහෙ තකට නො ගන්නා කිසිවක් සොයා ගත හැකි නො වී ය. ඒ බව ගුරුවරයා වෙත පැමිණ සැළ කළ විට ඔහු කියේ "දරුව! තොපගේ දිවි පෙවෙත රැක ගැණීමට කටයුතු කර ගත හැකි තරමේ වෛදකම ගැණ සුළු දැනීමක් තිබෙන නිසා ඉගෙණීම නවත්වා ගම-රට බලා ගොස් වෛද්‍යවෘත්තියෙහි යෙදීමට සුදුසුකම් ඇත" යනු යි.

එ කල පැවති වෛද්‍ය විද්‍යාවේ දියුණුව මැන ගැණීමට මෙය කදිම නිදසුනකි. ජීවක පෙණී සිටි පරීක්ෂණය ත් එයින් ලැබූ උපාධිය ත් සුළු එකක් බැව් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගේ වචන වලින් පෙණේ. "වැඩිය නොවෙ යි, අද මේ පරීක්ෂණය සඳහා පෙර-අපර දෙ දිග වෛද්‍ය විශෙෂඥයන් හෝ උද්ගිද විද්‍යඥයන් ඉදිරිපත් කළොත් එයින් කිදෙනෙකුට සමන් විය හැකි ද" යි සිතා බැලීම ඒ විශෙෂඥ යන්ට ම භාර දීම වඩා සුදුසු ය යි සිතමි. දිග—පළල යොදුනක් ඇති කාලයක තිබෙන වෘක්ෂ—ලතාදියෙහි ගුණ'ගුණ තබා නම් ටික ව ත් කිව හැකි වුවහොත් පුදුමයකි. මෙය විනය පිටක—මහාවග්ග පාලි යෙහි (ශ්‍රී මුඛ දෙශනාවෙහි) ඇතුළත් කථා පුවතකි.

මෙ සේ ඉගෙණීම ලබා සමාජයට පැමිණි ජීවකයන් විසින් කරණ ලද වෙද හෙදකම් කිපයක් ගැණ ද එනි ම සඳහන් කර තිබේ.

1. සාකෙත නගර වැසි සිටුවරියකගේ සත් හවුරුදු හිස රුදුවක් එක නශ්‍යයකින් සුව කිරීම.
2. බිම්සර රජුගේ භගන්දලාබාධය එක ම ලේප(පැලැස්තර)යකින් සුව කිරීම.
3. රජගහ නුවර සිටුහුගේ මොළය කමින් සිටි පණුවන් දෙදෙනෙක් හිසෙහි ශල්‍යකර්මයකින් අස් කොට සුවපත් කිරීම.
4. බරණැස් සිටුහුගේ බඛෙහි වූ ගෙඩියක් බඛ පලා (ශල්‍යකර්මයකින්) අස් කොට සුවපත් කිරීම.
5. චණ්ඩප්‍රද්‍යොත රජුගේ පාණ්ඩුව ගිතෙල් මිශ්‍ර එක ම රසායනයකින් සුවපත් කිරීම හා—
6. එක් වරක් චුම්බනය (ඉඹීම) කිරීමෙන් දස වරක් විරේක වන ඖෂධ බහා ලූ තෙළුම් මල් තුනක් බුදු රදුන්ට පිදීමත් ය.

මෙයින් හිසෙහි කළ ශල්‍යකර්මය ඉතා බරපතල එකකි. තෙල් අප්‍රිය කරණ චණ්ඩප්‍රද්‍යොත රජුට ගිතෙල් පෙවීම ද **ශවද ගැට** හෙළි වන රස මූසු කථා පුවතකි. එ කල මේ ශල්‍යකර්ම සඳහා සිහි නැති කිරීම් පිණිස **මොහිනී** නමැති චූර්ණයක් පාවිච්චිකරණ ලද බව පෙණේ.

ඇත අතීතයෙහි ශල්‍යකර්ම අතින් ද පෙර දිග් වාසීන් අපර දිග ඉක්මවා තිබෙන බැව් මේ විනය පිටකාගත සත්‍ය කථා ප්‍රවෘත්ති වලින් සිතා ගත හැක අපර දිග් වැසියන්ට මේ ක්‍රම සොයා ගත හැකි වූයේ ඉතා මැනකදී නොසිනි.

ව්‍යාඝ්‍ර වෛද්‍යවරයෝ

ජීවකයන් වැනි ශ්‍රේෂ්ඨ වෛද්‍යවරයන් විසූ සමයෙහි ද රට මුලා කරණ, අවිනීත බොරු ටෙටල්කාර වෙදුන් දඹදිව විසූ බව විනය පිටකයේ එන එක් කථා පුවතකින් පෙණේ. ජීවක වෛද්‍යවරයා එක ම පැලැස්තරයෙන් සුව කළ රෝගයක් වූ භගන්දර රෝගය වැළඳුන භික්ෂූ නමක් වේළුවන විහාරයෙහි විසි ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන්ගේ නේවාසිකාගාර (සෙනසුන්) පරීක්ෂා කරමින් වඩින වේලෙහි, ඒ භික්ෂූ නමට ශල්‍යකර්මයක් කරමින් සිටි **ආකාසගොත්ත** නමැති වෙදෙක් උන් වහන්සේ වඩිනු දුරදීම දැක "ආගච්ඡතු භවං ගොතමෝ, ඉමස්ස භික්ඛුනෝ වච්චමග්ගං පස්සතු සෙය්‍යථාපි ගොධාමුඛං" (පින්වත් ගෞතමයන් වහන්ස ! මේහි වඩිනු

සේක්වා, මේ භික්ෂුවගේ තලගොයි කටක් වැනි කහල මාංශය බලන සේක්වා)යි කවටකම් කළේ ය. මේ ගැණ සංවේගයට පත් උන් වහන්සේ ට සම්බාධස්ථානයෙහි ශල්‍යකර්ම පිළිබඳ ශික්ෂාපද පවා පණවන්ට සිදු වි ය.

අතීත ලඞ්කාවේ පැවති වෛද්‍ය සේවය

වෛද්‍ය සේවය පිළිබඳ සවණ්ණිමය යුගය වූ රාවණ සමය ගැණ කලින් ලියා ඇත. එය ඉතිහාසයට පෙර ලියූ භාරතීය ලේඛන වල සඳහන් ප්‍රවෘත්ති වලින් ලබා ගත් සම්පිණ්ඩනයකි. මින් පසු මේ ගැණ තොරතුරු දැක්විය හැක්කේ විජයාදී ඉන්දියානුන්ගේ ලඞ්කා ආක්‍රමණයෙන් පසු මෙ ම දිවයිනෙහි ලියවී තිබෙන වංශකථා—අට්ඨකථා—ශිලා ලිපි හා වෙද පොත් අනුව ය.

එසිනු ත් මහාවංශයෙහි සඳහන් වන පළමුවැනි ප්‍රකාශය ලක් දිව ශෂ ව විසූ රාක්ෂසයන්ගේ සභාය ද ඇති ව නැදැයින් සහිත ඉන් දියානු රජ වරුන් නසා, අනුරාධපුරය සකලාඞ්ග සම්පූර්ණ මහා නගර යක් ලෙස ගොඩනංවා, එහි ම වෙසෙමින් සම සැත්තෑ වසක් ලඞ්කා රාජ්‍යානුශාසනය කළ පණ්ඩුකාභය රජු සමයෙහි ය.

අනුරාධපුර සමය

1. පණ්ඩුකාභය(ක්‍රිසතු වර්ෂයෙන් ය.ව.377-307)රජ තෙමේ අනුරාධ පුර නගරයෙහි සූතිකාගාරය (නිබිරිගෙය) ක් හා ආරොග්‍ය ශාලාව (ගිලන්හල) ක් පිහිට වූයේ ය. (මහාවංශ - 10 පරි: 102 ගාථා)

2. දුටුගැමුණු (ක්‍රි: පූ: 101—77) සමයෙහි ලක්දිව පුරා පැවති ආරොග්‍ය ශාලා රජයෙන් පාලනය වූ අතර, ගර්භිනී මව් වරුන් ට අවශ්‍ය ආහාර—පාන—ඖෂධ ආදිය ත් චින්තඞ්ගුවන්ට පාරිතොෂික දීම නා ත් රජුගේ පෞද්ගලික භාණ්ඩාගාරයෙන් සැපයූන.(මහාවංශ-පරි: 32 ගාථා - 38)

3. බුද්ධදාස (ක්‍රි: ව: 398—426) රජ දක්ෂ ශල්‍ය වෛද්‍ය වරයෙකි. එකල රෝගීන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා ගමක් පාසා රෝහලක් හා සන්නාගාර ශාලාවක් ද, අඞ්ග විකල වූවන් හා අඞ්ගයන් වෙනුවෙන් වෙන් වෙන් වූ රෝහල් ද කරවූහ. මෙකල යුද්ධ භට යන් වෙනුවෙන් යුද්ධාරොග්‍ය ශාලා ද, තිරිසන් සතුන් වෙනුවෙන් පශු වෛද්‍ය ශාලා හා පශු වෛද්‍ය වරයන් ද ඇතිවීම වැදගත් සිද්ධියකි.

මේ ආරොග්‍ය ශාලාවල නඩත්තුව රජයෙන් සිදු වන අතර වෛද්‍ය වරයන්ගේ නඩත්තුව සඳහා ඒ ඒ ගම් වල කුඹුරු වලින් ලැබෙන අස්වැන්නෙන් දහයෙන් කොටසක් ගන්නා ලද බව ද පෙනේ.

4. දෙවෙනි උපතිස්ස (ක්‍රි: ව: 426—468) රජු කල මහ ජනයාගේ පොදු ප්‍රයෝජනය සඳහා මහාරොග්‍ය ශාලා ත්, අඹයන්, කොරුන්, හා ගර්භිනී මව් වරුන් සඳහා වෙන් වෙන් වූ ආරොග්‍ය ශාලා ත්, කරවන ලදහ. (මහාවංශ – පරි: 37 – ගාථා 182)

5. දෙවෙනි දප්පුල (ක්‍රි: ව: 792—797) රජු පොළොන්නරුවේ හා පදවිය ප්‍රදේශයේ ආරොග්‍ය ශාලා නංවා ඒවායේ පැවැත්ම සඳහා ගම්වර පරිත්‍යාග කළේ ය. මෙතෙමේ අඹයන්ට හා අඹගිකල වූවන්ට ද නොයෙක් තන්හි ආරොග්‍ය ශාලා පිහිටවූයේ ය. (මහා—පරි. 49 ගාථා: 18—19)

6. සිව් වැනි කාශ්‍යප (ක්‍රි: 896—913) රජු වසංගත රෝගීන් සඳහා අනුරාධ පුරයේ හා පොළොන්නරුවේ ගිලන් හල් ඉදිකර දිව සිනේ නොයෙක් තන්හි පුණ්‍යාරොග්‍ය ශාලා ද පිහිටවූයේ ය. (මහා—පරි: 52)

7. පස් වැනි කාශ්‍යප (ක්‍රි: ව: 913—923) රජු අනුරපුර රෝහලක් ගොඩනැංවී ය (මහා—පරි: 52. ගාථා 57)

8. සිව්වැනි මිහිඳු (ක්‍රි: ව: 956—972) රජු ලක්දිව රජය මගින් පාලනය වන ගිලන් හලක් පාසා බෙහෙත් හා යහන් ද සිය වියදමින් බෙදා හැරියේය. ඔහුගේ පුත්‍ර තෙමේ අනුරාධපුර නගර යෙහි උපාසක – උපාසිකා දෙපිරිසගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා ආරොග්‍ය ශාලාවක් ඉදි කළේ ය.

පොළොන්නරු යුග ය

ත්‍රිසිංහලය එක් සේසත් කොට පොළොන්නරුව අග්‍ර රාජධානිය වශයෙන් ගෙන විසූ මහා පරාක්‍රමබාහු (ක්‍රි: ව: 1153—1186) රජු කල ලඬකා වෛද්‍ය සේවය ක්‍රමානුකූල ලෙස ඉතා උසස් තත්වයක දියුණුව පැවති බැව් මහා වංශයෙහි සඳහන් වෙයි.

ඔහුගේ ඇමති මඩුල්ලෙහි **මහ වෙදනා**—**සුළු වෙදනා** නම් වලින් **වෛද්‍ය ඇමති**—**වෛද්‍ය උප ඇමති** පදවි දෙකක් ද තිබුන බැව් මහා වංශයෙහි හා ශිලා ලිපියක ත් ලියවී තිබේ.

එකල රෝහල් වල සිටි එක් රෝගියෙකුට සාත්තුකාර සේවක යෙක් සහ සේවිකාවක් බැගින් පත් කර තිබුන බව ත්,[1] රෝහල් මනා පාලනයකින් යුක්ත ව පැවති බව ත්, යුද්ධය වැනි හදිසි අනතුරු

---

1 එහෙත් "වෛද්‍ය සේවය හොඳට ම දියුණු කරලා" යයි කැමොර ගසන මෙකල ඇඳන් වීසි හතරක වාට්ටුවකට ම සාත්තු කාර යන් කී දෙනෙක් සිටින්දැ යි සොයා බලන්න.

වලින් තුවාල ලබන අය සඳහා සේවය කිරීමට පුහුණුව ලැබූ සත්‍රී—පුරුෂ දෙ පක්ෂයේ ම ප්‍රථමාධාර කණ්ඩායම් සිටි බව ත් මහාවංශයෙහි විස්තර කර ඇත. මේ රජ තෙමේ ඒ ඒ විකිත්සාවන් පිළිබඳ දක්ෂ වෛද්‍ය වරයන් ගෙන්වා තනතුරු වලින් හා ඔවුන්ට සුදුසු වැටුප් වලින් ද සංග්‍රහ කළේ ය. වංශ කථා වල දැක්වෙන ඉහත සඳහන් කරුණු තත් කාලීන සෙල් ලිපි වලින් ද අනාවරණය වෙයි. වංශ කථා වල සාමාන්‍ය වශයෙන් ලියවී තිබෙන කරුණු පිළිබඳ සම්පූර්ණ පැහැදිලි විස්තර දත හැක්කේ සෙල් ලිපි වලින් බැව් මේ තාක් සොයා ගෙන තිබෙන සෙල් ලිපි කිපය පරීක්ෂා කිරීමෙන් ප්‍රකට වන වැදගත් කරුණකි. ලක්දිව පුරා විසිර පැවති වෛද්‍ය ශාලාවන්හි පාලන ක්‍රම ය පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් වී ඇති, මේ තාක් සොයාගෙන නැති ඒ ඉතිරි සෙල් ලිපි රාශිය ද සොයා ගැණීමෙන් පසු අපේ පැරණි වෛද්‍ය සේව ය පිළිබඳ පැහැදිලි වාර්තාවක් ලඬකාවාසීන් ඉදිරියට පැමිණෙනු ඇත.

1. සිව් වැනි කාශ්‍යප රජුගේ කිරිඔත් වෙහෙර ශිලා ලිපිය.

2–3. එ ම ශතවර්ෂියට ම අයත් **සෙතල් නඟන්** නමැත්තාගේ හා **දෝනිවලංඟ** නමැත්තාගේ සෙල් ලිපි දෙක.

4. පස් වැනි කාශ්‍යප රජුගේ මැදිරිගිරි ගල් කණු ලිපිය

5. ඔහුගේ ම අභයගිරි විහාර සෙල් ලිපිය

6. මිහින්තලා කන්ද පාමුල පිහිටි දෙරටුපාල රූපයේ කොටා තිබෙන ශිලා ලෙඛනය

7. සිව් වැනි මිහිඳු රජුගේ අභයගිරි විහාර සෙල් ලිපිය

8. ඔහුගේ ම මිහින්තලා ශිලා ලිපිය

9. මහ පැරකුම්බා රජු කල **සුඛබඳනා** නම් නිලධාරියෙකු විසින් අනුරපුර මල්වතු ඔය අසල පිහිටුවන ලද සෙල් ලිපිය

දැනට සොයාගෙන තිබෙන මේ සෙල් ලිපි වලින් ලඬකාවේ පෙර පැවති ආරෝගය ශාලා වල පාලනය — සේවක පිරිස හා නඩත්තු කිරීම පිළිබඳ හැම දෙයක් ම පැහැදිලි වෙයි.

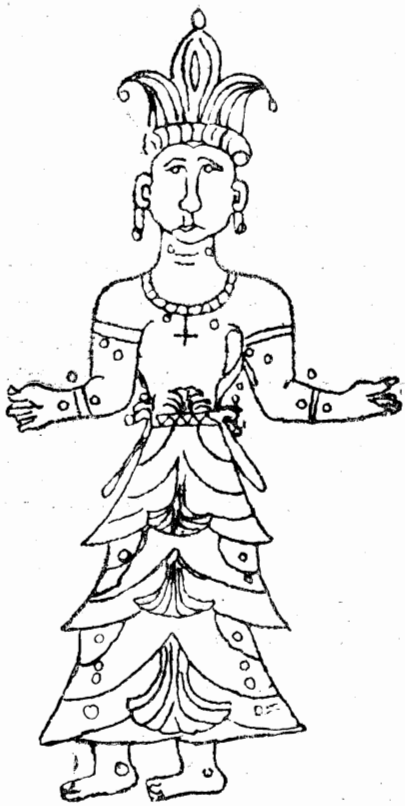

සාරාර්ථ සංග්‍රහවේ ශල්‍යසථාන දක්වා ඇඳ නිබෙන ප්‍රස්ථකාල සිතියමක්

එ කල බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේලා දිසූ සඞ්ඝාරාම වලට යා බ ද ව උන්වහන්සේලාගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස ආරොග්‍ය ශාලා තිබුන බැව් මේ ශිලා ලිපි වලින් පෙනේ. ඒවායේ වසන රෝගී භික්ෂූන් ට ගිහි උපසථාය කයන් මෙන් ම පැවිදි උපසථාය කයන් වහන්සේලා ද උවටැන් කරන්නට ඇතුවාට සැකයක් නැත. බුදු රජානන් වහන්සේ ගිලානොපසථානයෙහි අ නු ස ස් වදාරා ඇති හෙයිනි.

එසේ ම ප්‍රධාන නගර වල භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ හා (අන ගාරික) උපාසක—උපාසිකාවන් ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස වෙන් වෙන් වූ රෝහල් තිබුන බව ත් ඒවායේ පාලනය රජය මගින් හා සැදැහැවතුන් ගෙන් ලැබුන පරිත්‍යාගවලිනුත් සිදු වූ බව ත් මේ ලිපි වල සඳහන් ව ඇත. (එ හෙ ත් මෙ ක ල භි ක්ෂූ න් වහන්සේලා වෙනුවෙන් වෙන ම ඔසු හල් තබා, රජයේ රෝහල් වල උන්වහන්සේලා වෙනුවෙන් වෙන් වූ උපසථාන ශාලා (වාට්ටු) හෝ නැත්තේ මිසදිටු පාලනයේ ආභාසයෙන් තාම ත් මේ ම දිවයින වැසී තිබෙන නිසා ය.)

පස් වැනි කාශ්‍යප රජුගේ මැදිරිගිරි ශිලා ලිපියෙහි "එහි වූ සඞ්ඝාරාමයට යා බද ව පිහිටි ආරොග්‍ය ශාලාවට, එ ම සඞ්ඝාරාමයට අයත් ඉඩම් බදු කරන්නන් විසින් එ ම ඉඩම් වල හදිසි අනතුරු වලින් මැරෙන එළුවන් හා කුකුලන් සැපයිය යුතු බව" සඳහන් ව තිබේ. ප්‍රාණඝාත අකුශලයට ත් අසු නොවන පරිදි ආරොග්‍ය ශාලා වේ නේවාසික ඇතැම් රෝගීන්ගේ දෛනික ආහාර සඳහා අවශ්‍ය මාංශ වශයෙන් මෙ ම **ත්‍රිකෝටි පරිශුද්ධ මාංශය** ම ලබාගත් බව ත් මෙයින් පෙනේ. එ කල ආගම ත් රකිමින් වෙද කම ත් නො අඩු ලෙස **කළ** බවට මෙය කදිම නිදසුනකි. (රට ඔසුහල් වලින් බෝවුන මස් මාළු පිස්සුව අපේ පැරණි රෝහල්වල තිබුනේ නැත. අනිංසක ආහාර-පාන වලින් රෝග සුවකළ ඒ පැරණි වෛද්‍ය වරයෝ අවශ්‍ය ම අයට පමණක් මෙසේ ලබාගත් මස්-මාලු දුන්හ.)

පක්ෂාඝාත වැනි අසාධ්‍ය රෝග වලින් පෙලෙන රෝගීන් **මහා සෙඳදයෙන්** සෙවද කිරීම හා **බෙහෙත් ඔරුවෙහි** බහා ලීම **ත්** එකල පැවැති ප්‍රත්‍යක්ෂ වෛද්‍ය ක්‍රම දෙකකි. මෙයින් **මහා සෙඳදය** බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් නියම කර වදාරණ ලද්දකි.

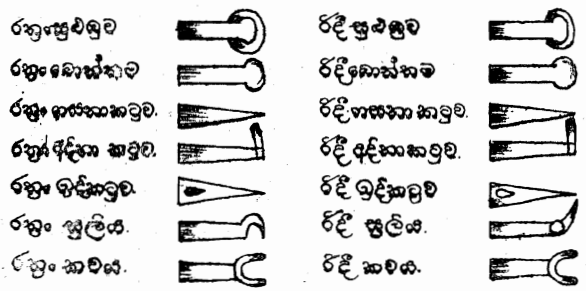

(පැරණි ශල්‍යායුධ)

බුද්ධදාස රජ තුමාගේ සාරාර්ථ සඞ්ග්‍රහයෙහි පුස්කොළයක ඇඳ තිබෙන සටහනක්

වාත රෝගීන් සඳහා හැම රෝහලක ම මිනිස් සිරුරක හැඩ හුරු කම අනුව සකස් කළ බෙහෙත් ඔරුවක් ද විය. ලී – මැටි – ලෝහ හා ගල් වලින් තැනූ ඒ ඔරු වලින් දැනට ඉතිරිව ඇත්තේ ගල් වලින් තැනූ ඒවා පමණකි. ඒ ඔරු පැරණි රෝහල් තිබූනු තැන් අපට පෙන්වා දෙන සළ කුණු වශයෙන් සැලකුව ද ප්‍රයෝජනවත් ය.

පැරණි ආරෝග්‍ය ශාලාවල නටබුන්

සිව් වැනි මිහිඳු රජුගේ මිහින්තලා ශිලා ලිපියෙහි සඳහන් වන මිහින්තලා සඞ්ඝාරාමස්ථ ආරෝග්‍ය ශාලාවේ නටබුන් මිහින්තලා කන්ද නගින විට පිය ගැට පෙළ පසෙක දී දැක්ක හැක. ගරා වැටී තිබෙන ඒ ගොඩනැගිල්ලේ නෂ්ටාවශෙෂ පරීක්ෂාවෙන් බලන විට එය ද නවීන ක්‍රමානුකූල ලෙස ගොඩනගා ඇති රෝහලකට නො දෙවෙනි වන සේ ගොඩනගන ලද මහල් කීපයකින් යුත් වඩා ශක්තිමත් සෙල් මුවා පහසක් බැවි නිගමනය කිරීම අපහසු කරුණක් නොවේ.

මේ කරුණු අනුව සලකන විට **සූතිකාගාර—සන්‍නාගාර—පශු වෛද්‍යාගාර** ඇතුළු මහාරෝග්‍ය ශාලාවන් ගෙන් යුත් ජාතික සංස්කෘතිය ත්, දේශීය සභ්‍යත්වය ත්, ආගමික පරිසරය ත් රැකෙන පරිදි ගොඩ නැගුනු සකලාඞ්ග සම්පූර්ණ වෛද්‍ය සේවයක් පෙර අප සතුව පැවති බවට කිසිම සැකයක් නැත.

(අතීත සිදුවී මේසේ වුව ද දැනට මෙ ම දිවයිනෙහි තිබෙන්නේ විජාතික සංස්කෘතිය, විදෙශීය සභ්‍යත්වය, හා මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය රැකෙන පරිදි සවදේශීය ධනයෙන් ගොඩ නැගුනු විදේශීය ලක්ෂණයන් ගෙන් අනූන මහා වෛද්‍ය සේවයකි. මේ ඇද කුද මගහරවා ගැණීමේ ශක්තිය ඇත්තේ ජාතික හැඟීම් ඇති මහජනයාට පමණකි.)

ලඬකාවේ (ලියන ලද) පැරණි වෙද පොත්

1 කුමාරතන්ත්‍ර ය
2 අකී ප්‍රකාශ ය
3 නාඩි ප්‍රකාශ ය
4 ඵණිස් තන්ත්‍ර ය
5 සාරාර්ථී සංග්‍රහව
6 රස ප්‍රදීප ය
7 ප්‍රයෝගාර්ණව ය
8 ප්‍රයෝග රත්නාකර ය
9 ද්‍රව්‍යාවලි ය
10 පජී සන්න ය
11 ප්‍රයෝග කෝෂ ය
12 හෙසජ්ජ මඤ්ජූසාව
13 යොගාර්ණවය
14 ප්‍රයෝගරතනාවලි ය
15 පාණ්ඩ ශුද්ධි ය
16 ප්‍රයෝග කෝෂ ය
17 බින්දුසාර ය
18 ප්‍රයෝග සංග්‍රහව
19 බුද්ධවෙදෙහ ය
20 නිෂක් මූෂ්ටි ය
21 මහායාන ය
22 නිෂක් මත ය
23 මූලාගම් ය
24 යොගමාලාව
25 යොග සතක ය
26 යොග සමුච්ච ය
27 සාරසංක්ෂේප ය
28 ප්‍රයෝග සමුච්ච ය
29 යොගාශීති ය
30 වරසාරාර්ථී සංග්‍රහව (සාරාර්ථී සංග්‍රහ සන්න ය)
31 සාරසංග්‍රහව
32 නාගඛිදි ය
33 සිද්ධිසාර ය
34 වරයොගසාර ය
35 යොගරත්නාකර ය
36 කරඹගලේ අත් වෙද පොත
37 යොගපිටක ය
38 ඉත්තෑගලේ අත්වෙද පොත
39 චින්තාමණී ය
40 ශ්‍රී රත්නසේකරගේ විකිත්සා පොත
41 රජගෙයි ඇස් වෙද පොත
42 අභිනව මාධව නිදාන ය
43 ශ්‍රී වීරපරාක්‍රම නරෙන්ද්‍රසිංහ රාජ වෛද්‍යවරයාගේ අත් වෙද පොත
44 කැඩුම්-බිඳුම් වෙද පොත
45 වරයොග සිතුම්ණ
46 හෙසජ්ජ මඤ්ජූසා සන්න ය (ශ්‍රී ශරණංකර සඞ්ඝරාජ)
47 වෛද්‍ය චින්තාමණී ය
48 ගෙඩි වෙද පොත
49 යොගධාරණ ය
50 යොගසාර ය
51 ගව වෙද පොත
52 ඇහැළපොළ අධිකාරම්තුමාගේ අත් වෙද පොත
53 මඩුවන්වෙල අලි වෙද පොත
54 මාකඳුරේ අලි වෙද පොත
55 හිගුරේ පිස්සුබළු-පිස්සු ම් විෂ වෙද පොත
56 පඬුවස් නුවර කැඩුම් -බිඳුම් වෙද පොත
57 වාහිරිගල සර්ප වෙද පොත
58 සුළුගුළු පීනස් වෙද පොත
59 දෙරටියාවේ ඇස් වෙද පොත
60 මාරපණ පිස්සු වෙද පොත
61 මාරපණ මීමස්මොර (අපස්මාර) වෙද පොත

සංස්කෘත-පාලි-සිංහල භාෂා වලින් ලියන ලද මේ පොත් වලින් මුද්‍රණය වී ඇත්තේ ඉතා සුවලපයක්. එයිනුත් පොත් 7 ක් පළ කර වන ලද්දේ මා විසින් ය.

වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රයේ දියුණුව

වෛද්‍ය සේවය මෙන් ම වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය ද ලක් දිව ඉතා දියුණු තත්වයක පැවති බැව් පොළොන්නරුවෙන් අවසන්වූනු ශාස්ත්‍රාලෝකය නැවත නැවත දැල්වෙන සමයක (දඹදෙණි සමයේ දී) පස්මුල පිරිවෙන් භික්ෂූන් විසින් ලියන ලද "හෙසජ්ජ මඤ්ජූසා" නමැති පාලි ග්‍රන්ථයෙන් පෙණේ. පඳහති සම සැටකින් අවසන් වන ඒ පොත සකස් කිරීමේදී—

1 අග්නිවෙශ ය
2 අමිත ප්‍රභෙද ය
3 අමෘත මාලාව
4 අෂ්ටාඞ්ග සංග්‍රහව
5 අසිත සංහිතාව
6 ආලම්බායන ය
7 ඔෂධබභ්‍ය ය
8 කාකනීය ය
9 කාත්‍යායනීය ය
10 කාශ්‍ය පෙය ය
11 කුමාර සංහිතාව
12 කෘෂ්ණ පුරාණ ය
13 ඛරනාද ය
14 ඛරපාණීය ය
15 ගෞතමෙය ය
16 චකඛුසෙන ය
17 චණ්ඩ කාශ්‍යපෙය ය
18 චන්දට ය
19 චරක ය
20 චිකිත්සා කලිකාව ය
21 ජතුකර්ණ්‍ය ය
22 ද්‍රව්‍යාවලි ය
23 නාගාර්ජුන ය
24 නාරායනීය ය
25 පජ්ජ සන්න ය
26 පාණ්ඩු ශුද්ධි ය
27 ප්‍රයොග කොෂ ය
28 ප්‍රයොග රත්නාකර ය
29 ප්‍රයොගරත්නාවලි ය
30 ප්‍රයොග සංග්‍රහව
31 ප්‍රයොගාර්ණව ය
32 බාහට ය
33 බින්දුසාර ය
34 බුද්ධ වෙදෙහ ය
35 භද්‍ර සෞණකීය ය
36 විකිත්සාමෘත ය
37 භාරද්වාජ ය
38 භාලුක ය
39 භිෂක් මත ය
40 භිෂක් මුෂ්ටි ය
41 හෙල ය
42 හොජ්රාජී ය
43 මහා කාශ්‍යපෙය ය
44 මහායාන ය
45 මාණිභද්‍ර මත ය
46 මූලාගම ය
47 යොග මාලාව
48 යොග ශතක ය
49 යොග සමුච්ච ය
50 යොගාශීනි ය
51 වටටකඝග ය
52 වඳ්ධකඝනී ය
53 වරරුචි ය
54 වෛදඃී ය
55 වෛදෙහ ය
56 සාරසංග්‍රහව
57 සාරාඃී සංග්‍රහව
58 සිද්ධියොග ය
59 සිද්ධියොග සමුච්ච ය
60 සුශ්‍රුත බාහට ය
61 සුශ්‍රුත ය
62 හරිශ්චන්ද්‍ර ය
63 හාරිත ය
64 හිරණ්‍යකක්ෂ ය

යන මේ පොත් හැට හතරෙ (64)ත් ඖෂධ යෝග (වට්ටෝරු) දෙසිය හත (207) ක් රැගෙණ තිබෙන බැව් එහි ම දක්වා තිබේ. දඹදෙණි සමයේ වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය හදුරනුවස් භාවිත කරණු ලද මේ පොත් වලින් වැඩි හරියක් ගැණ කිසිම තොරතුරක් දැනගන්නට නැත. ඒ පොත්වල සඳහන් ඖෂධයොග පාලි භාෂාවට පෙරලා ගාථා වශයෙන් නිබන්ධන ය කර තිබෙන හෙයින් අභාවයට ගොස් ඇති ඒ පොත් වල තත්ත්වය හෝ කවර භාෂාවකින් ලියන ලද ඒවාදැ යි දැන ගැණීමට පවා ක්‍රමයක් නැත.

එහෙත් ඒ පොත් වලට තබා තිබෙන නාමයන්ගේ සවරූප ගැණ සළකා බලන විට වැඩි හරියක් ම ලඞ්කාවේ දී ත්, ඉතිරි හරිය ඉන්දියාවේ දී ත්, ලියන ලද ඒවා බැව් සිතීමට ඉඩ තිබේ.

ලක් දිව හෝ දඹදිව නැති මේ පොත් වල පිටපත් වලින් සම හරක් සතුරු ආක්‍රමණ වල දී විනාශ වන්ට ත්, ඉතිරි හරිය පොත් එකතු කරන්නන්ගේ මාගී යෙන් විදෙශ වල පුද්ගලයන් හා පුස්ත කාල සතුව ඇතුවාට ත් කිසි ම සැකයක් නැත.

ආයුර්වේද වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂ ය

සංස්කෘත – හින්දි – වංග – හා ඉංග්‍රීසි යන භාෂාවලින් ඉන්දි යානු ඖෂධ වගී පිළිබඳ ව ලියන ලද ශබ්දකෝෂ මහත් රාශියක් ඇති මෙකල ආයුර්වේද වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂයක් සිංහලයෙන් පිළියෙළ කිරීම භාරදූර කාර්‍යයක් නොවේ.

මතභෙද සහිතවූ ත් දුර්ලභවූ ත්, වඩා ප්‍රයෝජනවත්වූ ත් ඖෂධ වගී වල ඡායාරූප සහිත විශෙෂ හැඳින්වීම් ද ඒ පොත් වල ඇත. එසේ ම ඒ ඒ වෘක්ෂ ලතා ආදිය කවර පවුලකට අයත් දැයි බේරුම් කර ගැනීමට පහසුවන පරිදි ලැටින් භාෂාවෙන් ව්‍යවහාර කරණ වචන ද එයින් පොත් කීපයක ම තිබේ.

ඉහත සඳහන් භාෂාවලින් ලියා තිබෙන ඉන්දියානු අකාරාදි හා ද්‍රව්‍ය ගුණ නිඝණ්ඩු කීපය මෙසයක් මත තබා ගෙණ නිවිහැන හිල්ලේ පුටුවක් මත වාඩිවී සිංහලයෙන් ආයුර්වේද (සංස්කෘත) ශබ්ද කෝෂයක් පිළියෙළ කළ හැකි යි. එය එ පමණ භාරදූර වැඩක් නොවන බැව් මා කියන්නේ ඒ නිසා ය.

දේශීය වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂ ය.

ලඞ්කාවේ දේශීය වෙදකම පිළිබඳ ව ශබ්ද කෝෂයක් පිළියෙළ කිරීම පොත් පත් පෙරළීමෙන් පමණක් නිවිහැනහිල්ලේ කළ හැකි පහසු වැඩක් නොවේ. දේශීය (සිංහල) භාෂාව මෙන් ම

දේශීය වෙදකම ද අවුරුදු දහස් ගණනක් පැරණි ය. ඇත අතීත යෙහි යම් යම් ඖෂධ වගී වලට ව්‍යවහාර කළ නම් මධ්‍යකාලීන යුගයේ දී විදේශිකයන් ගේ බලපෑම් ආදි නොයෙක් කාරණ නිසා වෙනස් ව තිබේ. එ ම ඖෂධ වගී ම මෙකල ඊටත් වඩා වෙනස් නම් වලින් හැඳින් වෙ යි.

පැරණි දේශීය වෙදකමේ පරම්පරා වශයෙන් එන ඇතැම් හස්තසාර ඖෂධ වලට ලැටින් වචන තබා සංස්කෘත වචන වත් සොයාගන්නට නැත. ඒ ඖෂධ වගී ගැණ ඉන්දියානුවන් තුළ හෝ යවනයන් තුළ දැනීමක් නොනිබුන හෙයිනි. එසේ ම ඇතැම් ඖෂධ වගී 1. උතුරැමැද, 2. වයඹ, මධ්‍යම, උඟව උතුර, 3. උඟව දකුණ, ගිරුවා, දකුණු, 4. සපරගමු, බස්නාහිර, වශයෙන් එක ම ලඬකාවේ ප්‍රදේශ හතරක හතරාකාරයකින් හැඳින් වෙ යි.

මේ හැර **කඹුළු කඩුප්පුවා, ඩෙදරාලගෙ මෝ, සම්සක් පිපෙනා මල්, භූමි අවතාර, පඹබැඳි ආරච්චිල** ආදි රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරුවල එන ගුඪාඛ්‍යා (අඛ්‍යා සැඟවූ = ප්‍රහේලිකා) නම් ද තිබේ. මේ වචන වැඩි වශයෙන් යෙදී ඇත්තේ පැරණි දේශීය වෙදකමට අයත් සර්ප විෂ – කැඩුම් බිදුම් – මාලේ (ප්‍රදර), අතීසාර, සෙංගමාල (කාම්ලා) හා ජලභීතිකා (පිස්සුබළු) උවදුරු පිළිබඳ ව ප්‍රතිකාර ලියා තිබෙන රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරු වල ය.

මේ ශබ්දකෝෂය සකස් කළ හැටි

පළමුවෙන් ම ඉන්දියාවේ හා ලඬකාවේ මුද්‍රිත පොත් කියවා බලා මේ රටේ වෙදකමට අවශ්‍ය වචන එකතු කළෙමි. දෙවෙනි ව මේ තාක් මුද්‍රණය වී නැති වෙදපොත් – වට්ටෝරු වෙද පොත්– බෙහෙත් වට්ටෝරු හා බෙහෙත් වදුල් පොත් ද එකතු කර කියවා බලා දුරවබෝධ වචන එකතු කළෙ මි.

ඉන්පසු චිත්‍ර ශිල්පියෙක් හා ආධාරකාරී කීප දෙනෙක් ද කැටුව ලඬකාවේ නොයෙක් පළාත්වල ඇවිද බෙහෙත් වගී ගැණ සාකච්ඡා කිරීමි ත් මතභෙද සහිතවූ ද දුර්ලභවූ ද රහස් බෙහෙත් වශයෙන් පවතින්නාවූ ද ඖෂධ වගී වල ලක්ෂණාදිය සහිත චිත්‍ර පිටපත් කර ගැණීමි ත් කළෙමි. මෙහි ඇතුළත් වන චිත්‍ර අතුරෙන් අබින්, සුං, වව්වනාවි, ඉන්දියානු ගොඩකදුරු යන හතර වගීය හැර ඉතිරි සියල්ල ම ඒ ඒ වෘක්ෂ ලතාදිය ඉදිරියෙහි තබා අඳින ලද නියම සටහන් ය.

මේ සියල්ල සූදානම් කර අතට ගෙන පොතේ වැඩ ආරම්භ කොට පොත ලිවීම ත්, මුද්‍රණය ත් එක වරම නිම කළෙමි. දේශීය වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂයක් ලිවීම එපමණ පහසු නැත කිවේ ඉහත සඳහන් දුෂ්කර කම් නිසා ය.

අශාසත්‍රීය වචන හා මගේ පරමාර්ථය.

වෙනත් භාෂාවල වචන තත්සම - තත්භව වශයෙන් තවත් භාෂාවක ව්‍යවහාරයට ඊමේදී "කලකට පෙර දෙළපාරක තිබුන ගල් පතුරු කැලි රළුවේගය නිසා කල්යාමේදී රවුන්ගල් කැට වන්නාක් මෙන් ව්‍යවහාර කරන්නන්ගේ භාෂා නමැති රළුවේගයට අසුවී නිෂ්පත්තිය පවා සොයාගන්නට බැරි තරමට කැඩී බිඳී රවුන්වී පොත්පත් වල හා ව්‍යවහාරයෙහි පවතී"යි. මට අසුවූ එබඳු හැම වචනයක් ම ඒ ඒ තැන්වල සටහන් කර තිබුන පිළිවෙළට ම මේ පොතට ඇතුළත් කර අදහස දුන්නෙමි. එසේ කළේ දේශීය ශබ්ද කෝෂයකින් අප කවුරුත් බලාරොත්තු වියයුතු ප්‍රධාන කාරණය දේශීය වෙදකමේ තිබෙන වචන තේරුම් ගැණීමට මගක් පාදා ගැණීම නිසා ය.

"මේ පොතේ සිංහල - පාලි - සංස්කෘත - ද්‍රවිඩ - හින්දි ආදි භාෂාවල අශාසත්‍රීය වචන ත් තිබෙනවා ය" කියා පාඨකයන් තුළ වැරදි අදහසක් ඇතිවීමට ඉඩ තිබේ. එ සේ ම මේ ගැණ උරණ වන ඇතැම් භාෂාධරයන් මගේ ඇඟට කඩා පනින්නට ත් මෙය ඉඩ ඇති කරාණක් විය හැකි හෙයින් මගේ ආරක්ෂාව පිණිස පොතේ තත්වය විදහා පෑම මා සතු යුතුකම ය.

යාපුර, දඹින්නරු, සුළුබුරුද, යහවපු, කිරබේරිය, නවැඟිලි, තිදළ ආදි පැරණි ශාසත්‍රීය වචන මෙන් ම වැග්ර, වාහුවාර, බකුල, කට්ඨායම්, කළුපතික්කිල, කැලෙන් කැපූ පොත්ත, අල්සෙරෙප්පාඩි, ආදී අශාසත්‍රීය වචනද මෙහි ඇතුළත් කර ඒවායේ අදහස් ද ප්‍රකාශ කර ඇත.

එසේ ම මුද්‍රිත පොත් වලට වඩා මුද්‍රණය නොවූ පුස්කොළ ලියවිලි (පොත්) වල ත්, වහරෙහි ත් ඇති වචන වැඩි වශයෙන් තිබෙන මෙහි ශබ්දකෝෂයෙන් පොත් බලන පිළිවෙළ අනුව වචන අගට පොත් හැඳින් වීමේ ක්‍රමය නොයෙදුවෙමි. සොයා ගැණීමට පහසු නොවූ ඒ පොත් වලට ලකුණු දැමීමෙන් ලාබිය හැකි ප්‍රයෝජනයක් නැති හෙයිනි.

මේ රණේ පැරණි පුස්කොළ පොත පතක — බෙහෙත් වදුලක හෝ බෙහෙත් වට්ටෝරුවක තමන්ට නොතේරෙණ වචන තිබේ නම් **මේ ශබ්ද කෝෂය** පෙරලා බලන්න. ලක් දිව දැනට හැම තැන ම ඉතිරි ව තිබෙන එ වැනි ලේඛණ වල ඇති නොතේරෙන වචන හැකිතාක් දුරට සොයා මේ පොතට ඇතුළත් කර ඇති හෙයින් බොහෝ විට එහි තේරුම් හා සම්කිසි විස්තරයක් ද මේ පොතේ තිබෙන්ට පුළුවන.

මගේ නිගමනය

වෙදකමක-භාෂාවක-ශාසත්‍රයක හෝ සම්කිසි කර්මාන්තයක කටයුතු සඳහා ව්‍යාප්ත ව පවත්නා වචන සඞ්ඛ්‍යාව ද ඒවායේ දියුණුව හෝ පරිහානිය මැන ගැණීමේ එක් ක්‍රමයකි. දේශීය වෙදකමට

අයත් වචන මහත් රාශියක් තිබේ. මේ ගැණ ලියවී තිබෙන **ද්‍රව්‍ය වලිය** නමැති පොතට දැඩදෙණි කාලයෙන් පසු කුමක් වී දැ යි දැන ගන්නට නැත. පැරණි පොත පතෙහි හා වහරෙහි තිබෙන වචන ප්‍රමාණවත් පරිදි එකතු කර අදහස් දැක් වූ වෙන පොතක් ද නැත.

කලක සිට පැවති මේ අඩුපාඩුව පිරිමසාලීමේ අදහස මා තුළ ඇති වූයේ මීට සිව් වසකට පෙර ය. මෙ සේ ම මෙම දිවයිනට අඩු -පාඩුවක් ව පැවති පාලි ත්‍රිපිටකයේ කටයුතු ප්‍රමාණවත් පරිදි අවසන් කර තබා මේ සඳහා ඉදිරිපත් වීමට කල්පනා කළෙමි.

මෙ වැනි පොතක් ලිවීමට මට වඩා සුදුසුකම් ඇති ගිහි-පැවිදි පින් වතුන් කොපමණවත් සිටින බව මම දනිමි. එහෙ ත් ඒ කිසිවෙකුගෙන් කලක සිට මේ රටට අවශ්‍ය ව තිබෙන **දේශීය වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂයක්** පිළියෙළ කිරීමේ කායර්‍ය ය ඉටු නො වූ නිසා හැකි පමණ උත්සාහ ගෙණ මෙහි වැඩ නිම කළෙමි. ඒ මගේ ප්‍රයත්නය කොපමණ දුරට සාර්ථක වී තිබේ දැ යි නිරණය කිරීම පාඨකයන් සතු කාර්‍යයකි.

ශාස්ත්‍රීය අනුස්මරණ

පොත සකස් කිරීමේ දී රත්නපුර - ගම්පහ ශාඛා ඖෂධාලයා ධිපති **කවිරාජ් පී. බී. ජී. ජයවීර** වෛද මහත්මයා ඇතුළු **ශාසෙන්ද්‍රා දය** පාරිවෙණික ආදි ශිෂ්‍ය පිරිස ගෙන් හා පොතේ ඇතුළත් ඇ තැම් ඖෂධ වගී නිරාකරණය කර ගැණීමේ දී ක්‍රියා කෞශල්‍යයෙන් මෙන් ම, පෙනුමෙන් ද ලඬකාවේ ජීවමාන වෛද්‍ය ඍෂි වරයා ලෙස අප රට වාසීන්ගේ ගෞරවාදරයට භාජන වී සිටින **ගම්පහ සිද්ධා යුර්වේද විද්‍යාලයාධිපති පණ්ඩිත ජී. පී. චික්‍රමාරච්චි උත්තර මන්ත්‍රී තුමා** ගෙන් ද ලැබුන උපකාර ඉතා අගය කොට සලකමි.

පොතේ පිට කවරය ඇතුළු වෘක්ෂ - ලතා වල චිත්‍ර සියල්ලක් ම පිළියෙළ කළ රත්නපුරේ ඩී. පී. **සේනාරත්න මහතා** අතින් සිදු වූයේ ද වටිනා සේවයකි.

විශෙෂ ආධාර.

මේ පොතෙන් ලඬකාවාසීන්ගේ පොදු ප්‍රයෝජනය හා දේශීය වෙදකමේ දියුණුව ගැණ ත් සිදුවන ඉමහත් සේවය වටහාගත් **සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය** මගින් රුපියල් පන් දහස(Rs, 5000/=) ක් ද කැටවල හා නුගේගොඩ ශ්‍රී ධන්වන්තරී ඖෂධශාලාධ්‍යක්ෂධිපති **ඩබ්ලිව්. ඒ. සිංහිරි මහත්මයා** වෙද මහත්මයාගෙන් රුපියල් පන් සියය (Rs, 500/=) ක් ද කලවානේ ඖෂධාලයාධිපති **ඇන්. ආර්. සඞිමන් වෙද මහත්මයා** ගෙන් රුපියල් සියය (Rs, 100/=) ක් ද පරිත්‍යාග වශයෙන් ලැබුන බව ත් මේ ආධාර පොතේ මුද්‍රණ කටයුතු සඳහා බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් වූ බව ත් නව ත් මේ සඳහා අවශ්‍ය හැම ආධාරයක් ම **කොළඹ සිමා සහිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගමෙන්** ලැබුන බවත් කෘතඥතා පූර්වක ව සඳහන් කරමි.

මෙයට,

1959-1-24. **පණ්ඩිත කිරිඇල්ලේ ඤාණවිමල ස්ථවිර.**

ශාසෙන්ද්‍රාදය පිරිවෙණ,
මාරපණ-රත්නපුර.

දේශීය වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂයේ

චූ ත්‍ර

නම	පිට	නම	පිට
අංකෙත්ද	1	කිරිගොප්ප	112
අක්මැල්ල	2	කිරිතුඟ-(කලඟ ගස්)	112
අනින්ත	14	කිරිවල්ලා	113
අඹින්	17	කුකුරුමාන්	116
අරුඳ	28	කුඩුවෙළඟ	119
ආපසු මදු	37	කෘෂ්ණවෘන්තිකා(ඇද්දෙම්ට)	130
ඇට්ටම්බරා	41	කෙළිඳ	133
ඉකිරිය	43	කොකුම්	135
ඉරරාජ	47	කොතලාහිඹුටු	137
ඉහිපැත්ත	49	කොඹ්බෑ (කොඹ්‍යා)	138
ඊතණ	49	කෝවක්කා	142
උල්වැරණියා	55	ගණිතිශා (සුවඳ හිඟුරුපියලි)	156
එක් පෙති පියුම්	58	ගම්මේ (ගම්මාළු)	159
ඒකාවේරිය	59	ගරුඬරාජ	161
කකුළු සුං	63	ගලිස්	162
කට්ටකුම්න්ජල්	66	ගස්පෙනෙල	163
කටුපිල	68	ගැටනෙටුල්	165
කදුලැස්ස	72	ගුරුළුරාජ	169
කන්සා	75	ගුරුන්ද-(අරිමේද)	171
කප්පරවල්ලිය	78	ගොදිවි-(ඇන්අඹ්)	173
කපුකිනිස්ස	80	ගොඩකදුරු-(ලඹකා)	175
කපුරු	81	ගොඩකදුරු-(ඉන්දියා)	175
කලුකැම්මේරිය	92	වාල්මුග්‍රා-(වවුල්මුඟ්‍රා=තුවරක)	189
කලුකොහිල	93	චීන අල-(අලබේත්)	192
කලුවාල (කලුවා අල)	93	ජයපාල	199
කාකබෝඩි (කවුඩුබෝ)	97	තරණ	211
කාලමේඝ-(වල්බිත්තොහොඹ)	104	නිත්තවැල්	217
කැපුන්කිරිය	108	නිප්පිලි	218
කිඹුල්වැන්න	111	තුම්පත්කුරුඳු-(තුම්පත්කුරු දෙනි)	223

නම	පිට
තුඹකරිවිල	224
තේජපත්‍ර	229
තොලබෝ	231
දන්කැටියා	236
දූත්ත	243
දිවිපහුරු	245
දුනුම්ඩලා	249
දුහුදු (දූදු)	252
දෙඩම්පනා	257
නගා මැරූ අල	266
නවහන්දි	270
නැටවි	273
නියඟලා-(ලියනගලා)	275
නිල් නිවුල්	277
නිල්අවරිය	278
නොනන්කෙන්ද	283
පටිඛාතු	286
පත්කැල	288
පතරාජ	290
පඹුරු	293
පැණිබැව්ල	301
පැණිවරා	302
පිටසුදු පලා	303
පිවරී	308
පුපුල	311
පුවහු-(ප්‍රියඞ්ගු)	312
පෙරැංකායම්	317
පොඩි අරිසි	319
බක්මී	325
බකිනි	325
බඩකිරිල්ල	326
බින්නුග	332
බුරුල්ල ගස	335
බෙහෙත් අනෝදා	336
බෝමී-(උළුල්)	338
මකුණුවැන්න	345
මදනකාමපූ-(වැල්)	349
මදනකාමපූ-(ගස්)	349
මදුර-(මදුරා=මහුර)	351
මරිතොණ්ඩි (හෙන)	356
මලිත (මලඉත්ත)	358
මස්බැද්ද	360
මහ හැඩයා	361
මාදම්	366
මාසක්කා	368
මිදි	370
මුඛමහණ	373
මුරුවා වැල්	375
මූවකිරිය	376
මූස්සැන්ද (බූස්සැන්ද)	377
මූනමල්	379
මොණරපහුරු	383
යකිනාරන්	385
රට අරළු	392
රත්කිහිරිය	393
රත්හඳුන්	395
රත්කිරිගොකටු	396
රත්මානිස්ස	397
රුත්ත	402
රුක්ගොකටු (කණකක්ෂීර)	404
රුකතුණ (අතුණ කරගස)	406
රෝහිතක	409
ලුණුකැටියා වැල්	413
ලුණුවරණ	414
ලේවැරැල්ල (අයාපාන)	415
ලොත්සුඹුලු	416
වච්චනාවි	419
වඳුරුමැ වැල්	421
වනරාජ (ලංකා)	423
වනරාජ (ඉන්දියා)	423
වවුලැටිය	428
වැල්කැප්පෙට්ටියා	435

නම	පිට	නම	පිට
වැල්පෙනෙල	435	සාම්බ්‍රාණි (කුන්දුරුක්කන්)	483
විෂකුම්බ	441	සිරතේක්කු	488
වෘද්ධදාරු වැල්	445	සිරිවැඩි බැච්ල	489
වෙල්ලන්ගිරිය	448	සිවිය වැල්	490
වෙල්ලන්ගිරිය (කළු=වල්)	448	සීඅක්කා	491
ශතපුෂ්ප (සතකුප්ප)	453	සුදුහදුන්	495
ශ්‍රී හස්තිනී (ඇත්සොඩ)	465	සුලුහයි	500
සක්මල්	468	සුවඳ අගිල්	501
සන්නිනායන් (ශවිත්‍රාරි)	471	සෙන්කොට්ටම්	504
සප්සඳ (සස්සඳ වැල්)	472	සේරු	505
සමඳරා (තික්ත සමඳරා)	474	හිඟුල්	517
සල්	477	හින්තඹල	519
සල්වැන්න (ශාලපර්ණී)	480	හුලන්හිත්	520
සවිකෙන්දෑ (යවකෙන්ද)	481	හොඹල	522

උපග්‍රන්ථය 525 – 528
ශුද්ධි පත්‍රය 529 – 530

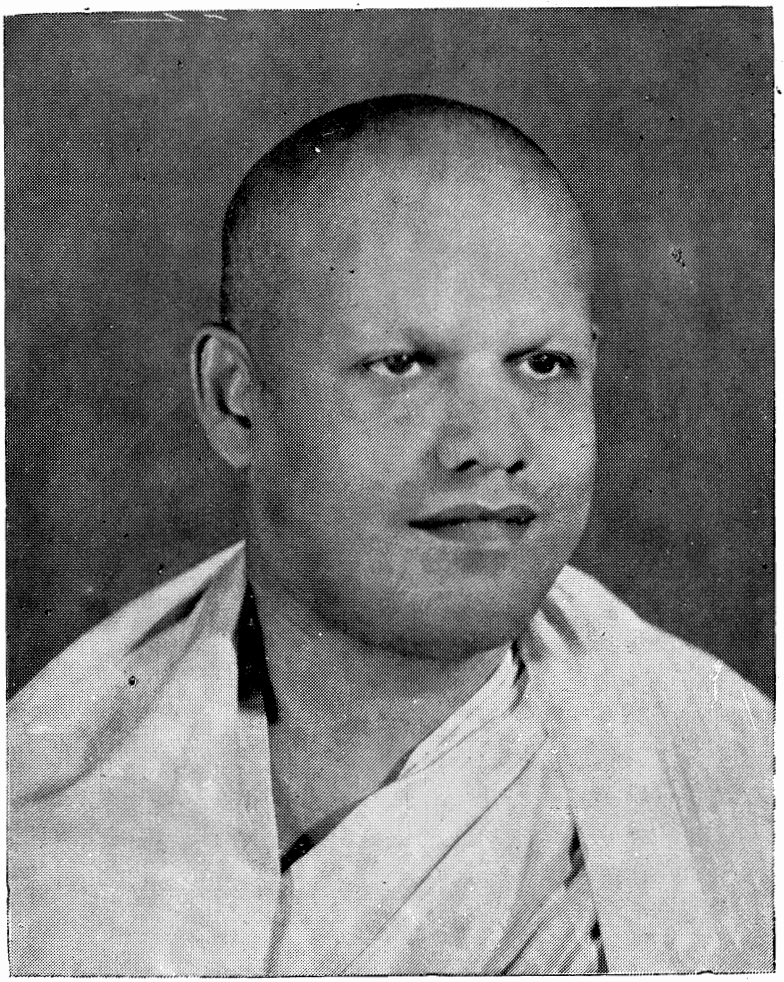

Pandita
Kirielle Nanawimala Thero

දේශීය
වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂ ය

යෝ'පූර්ව වෛද්‍යය නාමොසතු තසෙම

අංකෙණ්ද — අංශුධර

අ

අංකෙණ්ද

Acronychea Laurifolia

වර්ණයෙන් බෝඹු කොළ වලට සමාන පේර කොළ වැනි බොකුටු ගැසී තිබෙන කොළ වලින් සහ සුදු පාට කඳකින් යුත් අඩි 25 ක් 30 ක් පමණ උසට වැවෙන මේ ගස් වර්ගය දේශීය වෙද කමේ ඉතා උසස් තැනක් ගණියි.

පොඩි කළ විට මොලයට කා වදින "ටර්පන්ටයින්" වැනි තද සුවඳකින් යුත් මේ ගසේ කොළ සහ පොතු හිස සිසිල් කරණ තෙල් වර්ගයක් හා තුවාල තෙල් සෑදීමට ත් පාවිච්චි කරති.

මේ ගසේ කොළ – පොතු වෙනත් ඖෂධ වර්ග සමග කොටා මලවා ඉදිමුම් බැස්සවීමට ත් කැඩුම් – බිඳුම් වෙද කමට ත් බඳින ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. මේ ගස් වල අමු කඩල ඇට ප්‍රමාණ ගෙඩි සැදෙයි. ඒ අමු ගෙඩි නිල් පැහැයෙන් සහ ඉදුන විට කළු පැහැයෙන් ද යුක්ත වෙයි.

ගෙඩි කළු සහ සුදු පාට ඇති අංකෙන්ද වර්ග දෙකක් තිබේ. එහෙත් දෙ වර්ගයේ ම ගුණ එක සමාන යි.

අංශුක – කොල්ලම් කොළ, කොකුම්

අංශුක කණ්ටක-(තීක්ෂණ කණ්ටක)ධන්වයවාස,මේ ද්‍රව්‍යය වෙනුවට අපේ රටේ ගන්නේ හාල් කසබිලියා (දිවැල් කහබිලියා) ය.

අංශුධර-වරා ගස

අංශුපති

අංශුපති-වරා ගස

අංශුපර්ණී- (අංශුපර්ණිකා) අස් වැන්න

අංශුමත්-සෝ ම ල තා ව. සොම් වැල, හෙම්ලිය

අංශුමත් ඵලා-කොසෙල් ගස

අංශුමතී-ශාලපර්ණී,(සල්වැන්න)

අංශුවත් ඵලා-කොසෙල් ගස

අංසුමියතී-අස්වැන්න, පුස්වැන්න

අංශ්‍රිප-ගස, රුක, වෘක්ෂය

අංශ්‍රිසකන්ධ-පඳුර, = (ගු ම් බ ය = ගොමුව)

අක්-බුළු, ඇස්, ගස් මුදුන, පියා ගස, එඩරු ගස

අකක-වරා ගස (අකී)

අකකනාල-වරා දඬු

අකකාපාත-බොහෝ විට ගල් උඩ වැවෙන තද දිය ගතියකින් යුත් කොළ පැලවෙන,පිලිස්සුන තුවාල වලට සහ අශ්මරි රෝග යට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. පතොක් වර්ගයට අයත් මේ පැලැටි යේ කොළ අඟලකින් $\frac{1}{8}$ ක් පමණ ඝණ ය.

අකෙකා-වරා ගස

අක්ක්‍රකකරා-අක්කර පව්ටා

අක්ක්‍රා-අක්කරපව්ටා

අක්ක්‍රාන්තා-හෙළ බටු ගස, බටු ගස

අක්ක්‍රා පටු-අක්කර පව්ටා

අකඛ-බුළු ගස

අක්තුරු-බුළු ගස

අක් පතුරු-බුළු ගස

අක්පුෂ්ප-බුළු මල්, යොන් තුඹ

අක්බෝ-බුළු ගස

අක්මැලි-අක්මැල්ල

අක්මැල්ල

අක්මැල්ල

අක්මැල්ල-කෘෂණාර්ජක

Spilanthes Acmella

මෙය දකුණු ඇමෙරිකාව ජන්ම භූමිය කොට ඇති තද දිය ගතිය සහිත දඬු හා කොළ වලින් යුත් පැලැටියකි. මෙහි දඬු හා කොළ වල යට පැත්තේ රේඛා කිළිටි රත් පාඟයෙන් පැහැපත් ය. තුර්කි තොප්පි වැනි ක්‍රමයෙන් සිඟින් ව හා උස් ව යන මේ පැලැටියේ සෑදෙන කඟ පාට මල් කපුරු වැනි කා වදින කර රසයකින් යුක්ත ය. දත් කැක්කුම සැදුන විට මේ මල් දත් අතර තබා රිදෙන තැන් වලට තද වන සේ විකාගෙන සිටීමෙන් එකෙණෙහිම වේදනාව අඩු වෙයි. මේ පැලැටිය සෙම් රෝග - ඉදිමුම - දත් කැක්කුම් යන ආබාධ වලට ඖෂධයක් වශයෙන් යොදති.

අක් මුල් නැති වැල්

අක්ෂුණ

අක් මුල් නැති වැල්- මේය පොළවේ පැලෑ ගසක් හෝ වැලක් සිදුරු කරගෙන එහි රසය උරා බොමින් පොළවේ සම්බන්ධය හැර වතුපාළු වැල් උඩ වැවෙන මල් හා ගෙඩි ඇති පෝල් ඉරටු පමණ මහත කදකින් යුත් වැල් වර්ගයකි. ඉදිආප්ප මෙන් සණ්ණ වතුපාළු වැල් උඩ ම වැවෙන මේ වර්ගයෙහි වැල් වල කෙදි මිස කොළ පාහැදිලිව පෙනෙන්නට නැත. වතුපාළු වැල් වැනසීමට සුදුහාව ධර්මයෙන් ලැබී තිබෙන දායාදයක් වූ මේ වැල් සහ සහ කොළ පාට්ටින් යුත් දෙ වර්ගයක් තිබේ.

අක්ලිකා-අවරිය රැකඅක්සත-වී පොරිඅක්සය-පුළු ගස, කලා තුනඅක්සිරෝ-උළුවා හාල්අක්සීර-මුරාංගා ගසඅක්සීව-මූදු ලුණුඅක්සු-බුලු ගසඅක්සොත්තා-තෙල්ලිඅක්සෝට-බුළු, (අඹෝට)අක්සෝල ඇට-ඉහිනි ඇටඅක්ෂ-සුවස ලුණු, බුලු ගස, තුන් කලද, රුද්‍රාක්ෂ වෘක්ෂය, දෙවි මහරි ගස, පියල් ගසඅක්ෂක-බුලු ගස, කොබ්බි ගසඅක්ෂකබීජ-සුදු අලරිය =(හෙළ (සුදු) කණේරු)අක්ෂකාරිකා-කෝමාරිකාඅක්ෂගන්ධිනී-මහ බැවිළඅක්ෂත-සාල්, වීලඳ, බැදි හාල්, බුලු ගසඅක්ෂතණ්ඩුලා-නිදිකුම්බඅක්ෂතා-කහුළු සුහු =(කකීටක ශ්‍රිඛණි)අක්ෂතෛල-බුලු ඇට තෙල්අක්ෂධර-ගැට නිවුල්අක්ෂධූතී-ගැට නිවුල්අක්ෂපිණ්ඩ-සංඛපුෂ්පී (සඛ්මල්)අක්ෂපීඩ-කසඹිලියා වැල්අක්ෂභ්‍ය-සුවස ලුණුඅක්ෂර-සැබෝ ගස, ජලයඅක්ෂව ප්‍රමෝදනී-දිවුල් ගස, හෙළ බටු ගසඅක්ෂවීර්‍යවත්-එළ කණේරුඅක්ෂය්‍ය-දිවුල්, ගිවුලු (ජිවුල්)අක්ෂශාඛ්‍ය-දිවුල්, ගිවුලු, සුවසලුණුඅක්ෂාර-සවිඳ ලුණු, කොතඹුරු (කොත්තමල්ලි) යව, මුංඅක්ෂාර ලවණ-සවිදලුණු, මූදුලුණු, හෙළ කිහිරි, යව, මුං, තල, කොත්තමල්ලි, කිරි, ගිතෙල්අක්ෂික-මිරිකුළු, (මුරාංගා) සැවැන්න, මූදු ලුණු, රත් කිහිරිය වෙසෙසක්, (පතහි)අක්ෂිතුත්ථ-රිදී තුත්තම්අක්ෂිපිඩක-යක්ඛේරියඅක්ෂිපිලක-යක්ඛේරියඅක්ෂිපිලු- මහා නිම්බ, වල් බිම් කොහොඹ (ලුනුම්දෙල්ල)අක්ෂිප්‍රසාධන-ලොත්, හෙළ ලොත්අක්ෂිප්‍රසාධනී-අවරිය, බේරුඅක්ෂිබ-මිරිකුළු, (මුරාංගා)අසු ගස්අක්ෂිහෙෂජ-ලොත් වෙසෙසක්අක්ෂිහෙෂජ- කසිස්, මස්බැද්ද, (මැඩහතු)අක්ෂික- පතහි ගස (393 පිට බලන්න)අක්ෂීර-මූදු ලුණු, ලුණු, උලුවාහාල්අක්ෂීව-මුරාංගා, මූදුලුණු, අහුගස, අහුනු ගසඅක්ෂු-බුලු ගසඅක්ෂුක-කොල්ලම් කොළ, (තමලු පත්) තමාල පත්

අක්ෂුර අග්නි පුෂ්ප

අක්ෂුර-නීරමුල්ලිය, (ඉකිරිය=කටු ඉකිරිය = කොකිලාක්ෂ)
අක්ෂෙත්‍රා-නෙල්ලි (ආමලකී)
අක්ෂෙය-වරා ගස
අක්ෂෙව්‍ය- ගල්පියල් ගස, (ගල් මොර ගස) වත මොර ගස
අක්ෂො-මොර ගස, (පියා ගස)
අක්ෂොහාර-රට ඉඳි ගස
අක්ෂෙෝට-ගල් පියල් (මොර) ගස
අක්ෂොඩ-ඉඟිනිඇට, ගල්මොරගස
අක්ෂෙෝල-මොර, මස්මොර, ඉඟිනි ඇට
අක්ෂෙෝලික- සාතාවාරිය, අමුක් කරා, කවෙළු, කිරි කවෙලු (කා කොලී=ක්ෂීර කාකොලී) මොර ගස
අක-වරා, මදටිය දෙක හමාරක හෝ වීඇට විස්සක බර, බාගය, තුන් කලද, බුළු ගෙඩිය, සුවස ලුණු
අකටපි-වානේ (ලොහ වගීයක්)
අකර (අකරා) -නෙල්ලි
අකකීර-අක්‍රූට්ටා
අකිත්-ගැටපිච්ච (යොහොඹු)
අකිතත්-කලුකැම්මේරිය
අකිල්-අගරු, අගිල්
අකිල්කට්ටෙයි-අගිල්, අගරු
අකුව-අසමෝදගම්
අකුප්‍ය-රන්, රිදී
අකුර-දලුව, ෑලය
අකුරු පස-නුග, බෝ, දිඹුල්, ඇස තු, පුලිල යන පස් වගීයේ දළු,
අකුලී-රණවරා
අකොට-පුවක් ගස
අඛව්ව-ගල් පියල් (මොර) ගස
අඛිලිකා-නින් කරිමිල වැල
අගනිජාලා-මල ඉත්ත. (මලිත්ත= මලිත)

අගනිමන්ථ-සිහින් මිදි
අගනිමාලි-අක්මැල්ල
අගනිසඤ්ඤිත-රත්නිවුල්
අග්නි-ගිනි, රත්නිවුල්, දැත්ත
අග්නික-නිවුල් (රත් නිවුල්), බැවිල, කේසර බැවිල, වැල්බැවිල, බදුල්ල, අසමෝදගම්
අග්නිකදම්බිකා- දේවදාලිය වැල්
අග්නිකා- බදුල්ල, ලියනහලා, අසමෝදගම්
අග්නිකාෂ්ඨ-සාමගස, අගිල් දර
අග්නිකෘත්-කජු ගස
අග්නි කෙත-රන් මහනෙත් (රතු පුල්)
අග්නි ගර්භ- අග්නිජාර වෘක්ෂය, සාම ගස
අග්නි චක්‍රක- සෙන් කොට්ටම්, බදුල්ල
අග්නිජ්වාලා-සිවිය, ඇත්වගපුල්, මලිතා මල්
අග්නිජ- අග්නිජාර වෘක්ෂය, බදුල්ල ගස
අග්නිජිහ්වා-ලියනහලා(නියහලා)
අග්නිදමන-නිණ්ණිහිරිය
අග්නිදමනී-මිදි, සිහින් මිදි
අග්නිදීප්තා-දුදු වැල්
අග්නිදීපන-බක් මී, මහ බක් මී, ලුණුවරණ ගස්
අග්නිදීප්‍ය-රත්නිවුල්
අග්නිධමන-වල් කොහොඹ, මහා නිම්බ වෘක්ෂය (ලුණු මිදෙල්ල ගස)
අග්නිනියාස-අග්නිජාර වෘක්ෂය, =(පශ්චිම සමුද්‍ර ප්‍රදෙශයෙහි හට ගන්නා ඔසු වෙසෙසක්)
අග්නිපාලින්-නිවුල් ගස
අග්නි පුණ්‍ය-මුවකිරිය
අග්නිපුෂ්ප-මුවකිරිය(සෝමලතා)

අග්නිඵලා-දූදුවැල්
අග්නිබීජ-මහමිදි
අග්නිභ-රත්‌රත්
අග්නිභා-දූදුවැල
අග්නිභාස-කොකුම්, දූදු
අග්නිමණ්ඩි-සූයඝීකාන්ත ගස
අග්නිමථන-මහමිදි
අග්නිමපිනී-සිහින් මිදි
අග්නිමන්ථ-මිදි, සිහින් මිදි
අග්නිමූසූරක-අසමෝදගම්
අග්නිමාල-රත්නිවුල්
අග්නිමාලි-රත්නිවුල්
අග්නිමූඛ- බැමිනිරිය, බදුල්ල, සෙන්කොට්ටම්, කොකුම්, කලු වැල්, ලියනහලා
අග්නිමූඛ ලවණ- නිවුල්මුල්, තිපල්, දුන්ත මුල්, තිරිස්සවාලුමුල්, කොට්ටම්
අග්නිමූඛී-සෙන්කොට්ටම්, බදුල්ල, ලියනහලා, රසකිඳ, තිප්පිලි
අග්නියව- ගල්කුරපලා, යාපුර
අග්නිරන්ධ්‍ර-කොබුගස, කෝන්ගස
අග්නිරෝහිණී- මාංශ රෝහිණී වැල,(ලේවැරුල්ල) තුන්දෙසින් උපදනා රෝග විශෙෂයක්
අග්නිවත්‍ර-බදුල්ල, නිටොල්
අග්නිවල්ලභ-දුම්මල, සල්ගස,හල් දුම්මල
අග්නිවිවර්ධන-කොරාසානි
අග්නිවීජ-සිහින්මිදි
අග්නිසාර-රසඳුන් (රසාඤ්ජන)
අග්නිශිඛ- කොකුම්, ලියනහලා, සිරිලගස, නිවුල් ගස, කිඩාරම්, ලාඛලී වෘක්ෂය
අග්නිශිඛා-ලියනහලා, කොකුම්
අග්නිශෙඛර-කොකුම්, වනුක්, ලියනහලා, නිටොල්ගස
අග්නිෂ්ටෝම- සෝමලතාව= (මුව කිරිය)

අග්නිසමභව- වනුක්, අග්නිජාර වෘක්ෂය
අග්නිහානි-මන්දාග්නිය
අග්නිහොත්‍ර-ගිතෙල්
අග්නෙය-- පළිඟු (සූයඝීකාන්ත පාසාන)
අග්‍රගන්ධ-අක්මැල්ල
අග්‍රගන්ධක-බෙලි (බෙලිගස)
අග්‍රජා-වල්ගාමිරිස්,(රාහැණිය) එල්වලු (එලවාළුක)
අග්‍රපර්ණි-වඳුරු මෑ
අග්‍රපුෂ්ප-හෝපලුමල්, (නොමුවහු)
අග්‍රඵල-කුඹුක්ගස
අග්‍රබීජ-රත්වන් කටුකරෝෂණ
අග්‍රලොහිත-සුලුකුර
අග්‍රව්‍රීහි-ඌරාහැල් (වී වගීයක්)
අග්‍රපා-තිපල්(අරලු, බුළු, තෙල්ලි)
අඟන-හෝපලුගස, දියපරඬලා
අඟුනු-අඟුන (අඟුන වගී තුණකි. රැකඟුන (ගස්) තින්ත අඟුන (වැල්) සහ කිරි අඟුණ (වැල්) කියා ය. මෙයින් රැකඟුන ගස මහත් ගුප්ත බලයක් ඇති තේ ජාන්විත දුර්ලභ වෘක්ෂයකි. ඒ ගැණ ඡායාරූප සහිත විස්තරයක් 406 වැනි පිටෙහි ඇත.අනික් වැල් දෙවර්ගය කෘමි රෝග හා විෂනාශක ඖෂධ වගී වෙති. තිත්ත අඟුන වැල් බරවා රෝග යට ත්, කිරිඅඟුන වැල් වියරු බලු විෂට ත්, ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ වගීදෙකකි.මේදෙවගීයේ කොළ මැල්ලුම් වශයෙත් සතියකට දෙවරක් වත් ගන්නේ නම් ශරීරයට හිත කර ය. නීරෝගී භාවය ද ගෙණ දෙයි.
අඟුරැලි වී-වී වගීයක්
අඟුරු-සුවඳ අගිල්, මුරුංගු

අහුරැසිංසපා

අහුරැසිංසපා- ඉන්සලු ගස, ඇට වේරිය ගස
අහුලු-තැල්වැල් (තැල්වැල් ගැණ විසතරයක් 215 පිටේ ඇත)
අහුළු-මත්ස්‍ය විශෙෂයක්
අහුළුවැල්- එගහවලී නම් ලතා විශෙෂය, කිඳිවැල්, අහුණවැල්
අග-ගස, පර්වතය
අගජ-ගල්සෙවෙල්
අගඩබීජ-අඹ ඇටය
අගඩා-කුඩුලු දෙහි(ගඩාදෙහි)
අගඩී-බුලු හෝ තොවිල ගස්
අගත්ති- කතුරැමුරුංගා, වේලා, පිලගස
අගද- ඇත්තෝරගස, කොට්ටම්, අඹ, විෂ, ඖෂධය
අගදවාප්‍ය-කොට්ටම්
අගදබීජ-අඹ ඇට
අගන්ත-කසඹිලියා වැල්
අගන්ත පබුලුව-ගස් කහඹිලියා
අගස්ඛික-සුවසලුණු
අගම්‍ය-දේවදැලියවැල්
අගරි- මාන්දම්-බාලයන්ට සැදෙන රෝගයක්
අගරි-දේවදැලිය වැල්, විෂ
අගරු-කලුඅගිල්,සුවඳ අගිල්, කලු වැල්, මී විෂ නසන ඖෂධයක්. අගිල්, සඳුන්,
අගරුක-කලුවැල්, කලු අගිල්
අගරුචූණී-අගිල්සුණු
අගරුසාර-කලුඅගිල්, යකඩ,
අගරොන්-නිණිපුපුරු (ගිණිපුළිඟු)
අගල්ආදුර-ආඩතෝඩා (වැටහිර= වංඇපල)
අගල්පසඟ- ආඩතෝඩා පඤ්චාඩගය
අගළු-අගිල්=(අගරු)

අඩෙකාල

අගස්ති-කතුරැමුරුංගා, වේලාගස
අගස්තිකා- හෙළ කතුරැමුරුංගා ගස
අගස්තිද-හෙළ්කණේරු, කුකුරුමාන්, (කුකුරැමුවන්)
අගස්ත්‍ය-මුරුංගා ගස
අගස්ත්‍යාහව-හෙළ කණේරු, රත් කතුරැමුරුංගා ගස
අගාඩමොහිණී-දේවදැලියවැල්
අගිර-රත්නිවුල් ගස
අගිල්-කළුවැල්, (කාලාගරු)
අගුකර්ණී-මීනුගවැල, මීකන්පලා, ගොටුකොළ
අගුරු- ඇට්වේරිය, අගිල්, සුවඳ අගිල්, එන්සාල් ගස
අගුරුගන්ධ-පෙරැම්කායම්
අගුරුශිංශපා-ඇට්වේරිය ගස
අගුරුසාර-කලු අගිල්, යකඩ
අගුරුසාරා-ඇට්වේරිය ගස
අගුඩ-සුදු එරඹු ගස
අගුඩගන්ධ- පෙරැම්කායම්, කස්තුරි, සුදු ලුහුනු
අඝන-දීකිරි, (මිදිච්ච කිරි)
අඝාට-සැබෝ
අඞ්කන-රාකහුණ ගස
අඞ්කු-කීකිරිදිය
අඞ්කුට-පයේ මාපට ඇඟිල්ල
අඞ්කුර-මූලබීජය= (මොටෙයියා, කොන්ඩිය, පැළැටිය)
අඞ්කුරපත්‍ර-ඉළුක්, පැළැටිය
අඞ්කුරබන්ධුක-කාවලුණු
අඞ්කුශාවාස-කොල්ලම් කොළ
අඩෙකාන්ද-අංකෙන්ද ගස
අඩෙකාල්-වැල්අහුණ දෙවර්ගය
අඩෙකාට-රාක්අහුණ, පුවහු
අඩෙකාලල-දේදැරු (සුරදැරු)
අඩෙකාල රාකහුණ, පළොල්, පුවහු

අඬගඟුන

අඬගඟුන-ශරීර වේදනාව
අඬගජ්-ලේ, කෙස් (හිසකේ)
අඬගජ්වර-රාජයක්ෂ්‍මා රෝගය
අඬගජා-තුන්ලෝවිජය, (කංසා)
අඬගදඟුන-ශරීරයෙහි දූවිල්ල
අඬගනා-පුවහු ගස, වම්බොටු
අඬගනාදිය-හෝපලු(අශොක)
අඬගනාප්‍රිය- හෝපලු මල්, පුවහු, රැකහුණ, කිණිහිරි, අරුඳ
අඬගපානක-පිතෙන් උපදනා රෝගයක්
අඬගප්‍රිය-කැකිරි, කෝවක්කා
අඬගභඬගිනී-මිදිගස, මුද්‍රප්පලම් වැල
අඬග භෙදන-පුස්වැන්න
අඬගරක්ත-කුඩුවෙලඟ ගස
අඬගරිය-ලියනඟලා වැල
අඬගසාර-සිංසපා, (ඇට්ටේරිය)
අඬගසුන්දර-ඇත්තෝර ගස
අඬගලෝහිත-අඹුඉහුරු
අඬගවසෙන්‍රාන්ථා-සුදු අසමෝදගම්
අඬගවිකුර්ති-අපස්මාර (මීම ස් මොර) රෝගය (අවයව වෙනස් වීම)
අඬගශොඵ-ඇඟ ඉදිමීම
අඬගසෙන-කතුරු මුරුංගා ගස
අඬගාරක-කිකිරිඳිය, රන්වන් කටුකරඹු, අහුරු
අඬගාරකා-අහුරු (අඬගාර)
අඬගාර පුෂ්ප-අහුන ගය (අහුන කරගස)
අඬගාර මඤ්ජරී- සිරිතේක්කු, කරඳ ගස, ඔලිඳවැල්
අඬගාරමඤ්ජී-මඟ කරඳ ගස
අඬගාර වර්ණී-සිරිතේක්කු
අඬගාර වල්ලරී-මහුල්කරඳ, හුනිඳ

අවඥානපත්‍ර

අඬගාරවල්ලි-හඟුලු, ඔල්ඳ, සිරිතේක්කු, රත්කරඳ
අඬගාරවල්ලිනී-තැල්වැල්
අඬගාරවෘක්ෂ-අහුන ගස (අහුන කරගස)
අඬගාරවෙණු-රතුඋණගස් වෙසෙසක්
අඬගාරා-අහුණ ගස (අහුන කර ගස)
අඬගාරී-ලියනඟලා වැල
අඬගාරිකා-අහුරා, වැලුක්, මල් කැකුල
අඬගාරිත-කැල, මල් කැකුල
අඬහුන-වම්බොටු
අඬහුල-එරඬු ගස (නවඟිලිගස)
අඬහුලි-(තුන්පත්) පුළිල
අඬඹ්‍රී-ගස්වල මුල්,(පතුල=පාදප=පේ)
අඬඹ්‍රිග්‍රන්ථික-නිප්පිලිමුල්
අඬඹ්‍රිනාමක-රුක්මුල, දමනක වෘක්ෂය
අඬඹ්‍රිපර්ණී-පුස්වැන්න, (පෘෂ්ණිපර්ණී)
අඬඹ්‍රිබලා-පුස්වැන්න
අඬඹ්‍රිවල්ලිකා-පුස්වැන්න
අඬඹ්‍රිසඤ්ඣ-ගොප්ඇටය
අඬඹ්‍රිසන්ධි-ගොප්ඇටය
අඬඹ්‍රිෂ-තල්ලේ උපදින රෝගයක්
අව්වාරු-ලූනු, මිරිස්, අඹ ආදිය එකට දමා කාඩි (විනාකිරි) යෙන් පැසවා ගත්තා, අමු ආහාර (පැහි) වෙසෙසක්
අවඡ-පබලු (ප්‍රවාල)
අවඡල-තලින් කළ කල්කය
අවඡාන පණිකා-සිරුස්ස
අවඡින්න පත්‍ර-ගැට නිවුල් ගස, කොළ ඇති ගස

අවජුක-කොබ්බ ගස, රංජන පුෂ්ප වෘක්ෂය
අවිජ්‍යුතාවාස-ඇසතු රැක, (බෝ) දිඹුල් ගස
අව්‍යතා-අරලු, (හරිතකී)
අවලජගු-අවල්ගුජ, (බෝදි ඇට)
අවරණා-යෝනිරෝග විශෙෂයක්
අවලපාසාන-ගල්කාන්දම්
අවාරියා පලු-ව දු රා මෑ වෙ සෙ සක් (අවර)
අවිර පල්ලව-රුක්අත්තන ගස
අජජුක-නෙළ අදු (තලා වගීයක්)
අජජුන-කුඹුක් ගස
අජ්ඣිටා-පිටවක්කා=(බිම්තෙල්ලි =නවනැඹිලිය)
අජ-මැඩහඳු, සන්නිය
අජඅං-මැඩහඳු(මෙෂශෘඞ්ගි)
අජකර්-එළුකිරි
අජක-සිහින්තලා, වේලා ගස,සුළු කුඹුක්
අජකණී-සුලුකුඹුක්
අජකණීක-පියාගස, හල්ගස
අජකව-වේලාගස, රත්මානිස්ස
අජකා-නේත්‍ර රෝග විශෙෂයක්
අජකාජාත-නේත්‍ර තාරකාවෙහි ඇතිවන රෝගයක්
අජකෙශී-අවරිය ගස (නීලිකා)
අජග-වේලා, වේලිප්පරිත්ති
අජගද-රම්මානිස්ස
අජගන්ධ-අමුක්කරා, වේලා, රම්මා නිස්ස
අජගන්ධා-අසමෝදගම්, වේලා ගස
අජගන්ධී-වේලා ගස, මස්බෑද්ද
අජගන්ධිනී-මැඩහඳු වැල
අජගල්ලිකා-වේලාගස,බාලරෝග විශෙෂයක්
අජඝොෂ-සන්නිපාත ජ්වර විශෙෂයක්, වේලිප්පරිත්ති
අජටා-බිම්තෙල්ලි (පිටවක්කා)
අජඩා-වඳුරුමෑ, බිම්තෙල්ලි
අජතෙක්ක-වැටකොලු
අජථ්‍යා-බෝලිද්ද
අජදණ්ඩී-බ්‍රහ්මදණ්ඩී වෘක්ෂය
අජනික-වංඇපල (වැටහිර)
අජනිකා- අඩනහිරිය, (භූම්නාදැ)
අජතිකෙශිකා-බේරා,තෙල්බේරා, වැල්තිබ්බටු
අජපල්-කොට්ටම්
අජපාද-ගල්කප්පරවල්ලිය
අජපාලක-උපුල් කොළ
අජපොටා-වල්ඉද්ද
අජප්‍රියා-සෑමගස්, හැලඹ, ඩෙබර, (මසන්)
අජබලා-කලු තලාගස
අජභක්ෂ-සීනියාගස
අජමොද-(අජමොදැ) අසමෝදගම් =(අජමෝදගම්, = ආදිමෝදගම්, =ආදිමෝජගම්)
අජයා-කන්සා
අජර-රත්රත් (සවණී)
අජරා-කෝමාරිකා, ව දු රා මෑ, කෘෂ්ණවෘඩ්ධදාරුලතා(වෘඩ්ධදාරු =ගිරිතිල්ල= මාඛණ්ඩා වැල්)
අජරී-විෂ සහිත අලුවගීයක්
අජලිකාරිකා-නි දි කු ම් බා වැල්, (ලජ්ජාලතා)
අජලිනාමක-පුවඟු, රා ක ඟු ණ (ගස් අඟුණ)
අජලොමා-එලු ලොම්, රත්වන් කිකිරිඳිය, වඳුරා මෑ
අජවල්ලි-මැඩහඳු (වේ ලි ප් ප රින්නි
අජශෘඞ්ගිකා- (අජශෘඞ්ගී) මැඩ හඳු, කකුටකශ්‍රිංගී

අජශී අටරෙ

අජශී-සීනක්කාරම්
අජසිඟු-මැඩගහු, (අජශෘඞ්ගී)
අජහරණ-ආඩතෝඩා, (වංඇපල)
අජහා-වඳුරා මෑ (වාජීකරණ බෙහෙතක්)
අජාඝී- කොට දිඹුලා ගස (විෂ කුම්භ)
අජාගර-කීකිරිඳිය
අජාජී-දුරා, සිඟින් දුරා, කොට දිඹුලා ගස
අජාජීකා-දුරා, (සුදුදුරා, කළුදුරා)
අජාදනි-කහඹිලියා, වැල් කහඹිලියා
අජාප්‍රසි-නියඳ (සර්ප විෂ නාසක ඖෂධයක්)
අජාප්‍රියා-ඩෙබර (මිසත්)
අජාලොම්-රත්වන් කීකිරිඳිය
අජාග්වා-වඳුරු මෑ
අජීර්ණ ග්‍රහණී-අ ජී ර් ණ ය හා ග්‍රහණීය
අජීර්ණ හරණ-නිහුරු පියලි
අජීර්ණ මාන්දම්-අජීර්ණය සහිත මාන්දම
අජීර්ණ රෝජා-අජීර්ණයෙන් ඇති වන රෝජාව
අජෙය-කුඹුක් ගස (අර්ජුන)
අඤ්ජන-අඳුන්, වි ෂ් ණු ක්‍රා නති, මයුර තුතු
අඤ්ජනකල්ලූ- ර සා ඤ්ජ න (රස දුන්)
අඤ්ජන නාමිකා-ඇසිපියෙහි හට ගන්නා පිළිකාවක් (නගතය)
අඤ්ජනමසි-අඳුන් (අඤ්ජන)
අඤ්ජනවිත්-අඳුන් දමන ගුලාව (කොපුව), කුඩා භාජනයක්
අඤ්ජනාදි ගණය-රසඳුන්, හොය දුන්, පුවහු, නා කෙසරා, පියුම් කෙසරා, වැල්මී යන මේ ගණය

පිත්, ලේ, විෂ, දූවිලි නසන් නේසි.
අඤ්ජනාදිකා-නිල් කපු ගස
අඤ්ජනාවතී-කලු කපු ගස
අඤ්ජනාග්වයා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
අඤ්ජනික-අරත්ත
අඤ්ජනිකා-නිල් කපු ගස
අඤ්ජනී-කටුකරෝහිණී, කලුකපු ගස, සේරා ගස
අඤ්ජලී-පලම් හතර, පත, රාත් තල් බාගය
අඤ්ජලිකාරිකා-දඬින්නරා, (වැල් මදට හෝ නිදිකුම්බ)
අඤ්ජලිකා-නිදිකුම්බා ගස
අඤ්ජලිනාමක-පුවහු ගස
අඤ්ජීරා-අත්තික්කා
අඤ්ජීර-කොටදිඹුලා ගස
අටාකොඞ්-මුවකිරිය
අටික්කා-දිඹුල් (උදුම්බර)
අටිල-අෂ්ඨිල =(වාත රෝගයක්)
අටිලය-ඇට (ඇට කටු)
අටුප්පු- අවලුණු (සවිද, සුවස, කලු, මුහුදු, පාංශු, බළල්, ඊද් නිද, රෝම) යන ලුණු අට වගී ය.
අට අක-කලද (මදටිය විස්සක බර)
අටගුණ-ඉඟුරා, (මහෞෂධ)
අටබෙර-අරක්කු (අකී)
අටමහාරෝග-වාත,ප්‍රමේහ,කුෂ්ඨ, අර්ශස්, භගන්දර, අසම්මරි,මූඪගර්භී, උදර යන රෝග අට
අටර-පලම් දහ අට
අටරූඛ- (අටරූෂ=අටරූෂක=වං ඇපල=අගල් ආඛාර = වැටකිර)
අටරෙ-කොඛ්බෑගස(කොඛ්‍යාගස)

අ මලුණු

අටලුණු-(අට්ටුපපු) ලුණු අට වර්ගය (9 පිටේ විස්තර කර ඇත)
අට්යල්-එරඬු ආදී ඇට වල මිදි
අඩ-බාගය (පංගුව=කොටස)
අඩක-පලම් හැට හතර
අඩ කලස-පලම් හැට හතර
අඩගජ-පෙති තෝර
අඩඟ-තිරිඟු (ධාන්‍ය වර්ගයක්)
අඩප්පර-කම්මුල් ගාය, ඇකත් සාව හෝ ගව බළු ආදි තිරිසන් සතුන්ට සැදෙන කටින් සෙම දමා ඇස් වපර (උඩ ඉන්දී) වී ඇලයට වැටී වෙවුලන මාරාන්තික රොගය
අඩපලම-කලං ඔස
අඩමතා-නැලිය, පලම් දහසය
අඩස්සි මාන්දම්-අඩස්සිය සහිත මාන්දම් රෝගය
අඩස්සිය-හිරවීම, තුන් දෙස නිසා මල මූත්‍ර හිර වීමෙන් වන රෝගයක්
අඩසද-පෙනෙල වැල් (අඩිවඳුරා)
අඩහු-දෙල් (ලබුජ)
අඩණහිරිය-යක්ඛේරිය
අඩහැර-අඩන හිරිය, ලුණුවිල
අඩුකකුසෙම් පරතිපු-වද මල්, බදු වද මල්
අණඩ-බිජු, (බිත්තර)
අණඩග-තිරිඟු (ධාන්‍ය වර්ගයක්)
අණඩගජ-පෙති තෝර ගස
අණඩජ-කස්තුරි (මෘග මද)
අණඩපණී-ලූනු පැල
අණඩහසතීන්-තෝර ගස
අණඩිකා-මුං, (මුං ඇට)
අණුමුණ්ටි- වල් කොහොඹ, ලුණු මිදෙල්ල ගස
අණුමේවතී-දැන්ත ගස
අත්-එරඬු (එඩරු ගස)

අනිකණට

අත්කසා-කැමට ගන්නා කහ
අත්තන-සළු අත්තන, හෙළ අත්තන, තුන්බෝ අත්තන, රට අත්තන යනි වර්ග කීපයකි. ඇතැම් සිංහල වෙද පොත් වල **උමතු, මතු මත්තා** යන නම් ද අත්තන වලට ව්‍යවහාර වී ඇත.
අත්ති-අත් නි ක් කා, (දිඹුල්=එදුම්බර)
අත්තෙල්-අත් යනත්‍ර වලින් හෝ කැකැරවීමෙන් සිඳ ගන්නා තෙල්
අත් පත්‍ර-අත්තන
අත් පෝටය-වැල් ඉද්ද
අත්වන-රුක් අත්තන (හත්වන)
අත්සුණු-අග්ගලා වර්ග
අත්‍යගන්ධා-වච්චනාවි (කාල කූට)
අත්‍යච්ඡදන-මඟ කපු
අත්‍යන්නසුකුමාර-පද්ම බීජ, වරා සාල් (වරක නම් ධාන්‍ය විශේෂය)
අත්‍යම්ලපණී-වල් දෙලුම්
අත්‍යම්ලා-සි ය ඹ ලා, ලප්නාරං (සිදරත්)
අත්‍යාකී-එළ වරා ගස
අත්‍යාල-රත්නිවුල්
අත්‍යුහ-කලු මල් සේපාලිකා
අතන්විලිඳි-හරක් ලෙඩක්
අතපත්තා-අත්තන
අතවි ජම්භීර-ව ල් දෙ හි, (ව න දෙහි)
අතස-එළ ඊතණ, කුසතණ
අති උග්‍ර ගන්ධා-අසමෝදගන්
අතිඋඩයන්-අතිවිඩයන්(අතිවිෂා)
අතික්-යොහොඹු (ගැට පිච්ච)
අති කටුක තික්තක-සත ගස
අතිකණට-හින් ගොකටු, කහඹිලියා, (සවාස-තී ක්ෂ ණ ක ණ්ටක)

අනිකඝින

අනිකඝින-දුහුදු ඇට, (දූදු ඇට)
අනිකණ්ටක-ඛන්වයවාස.දුරාලභා (250 පිටේ දුරාලභා බලන්න.)
අනිකන්ද-හබරල ගස (හැනිකණ්ණි)
අනිගන්ධා-සපු ගස් (සපු මල්)
අනිගුහා- පෘෂ්ණිපර්ණී, පුස් වැන්න
අනිච්ඡත්‍ර-ඉකිරිය ගස, ගැට තුඹ, බිම්තල්
අනිවණ්ඩා-වඳුරු මෑ (කපිකච්ඡු)
අනිවරා-මැණික්වැන්න
අනිඡත්‍රක-ගැටතුඹ, රැක්අත්තන
අනිඡත්‍රා-ශතපුෂ්ප, සානාවාරිය
අනිද්‍රා-අමුක්කරා, සානාවාරිය
අනිද්‍රාවිභ-වාතරෝගයක්
අනිනිඝණ-මුරුංගා ගස, මිරිස් ආදී කුළුරස වර්ග, අසමෝදගම්
අනිතීව්‍රා-ගෙළ ගිතණ
අනිතෙජ්‍ර-(අනිතෙජනී) මුරුවා (මුරුවා දූල්)
අනිදීප්ති-සුදු මල් ඇති තලා ගස
අනිදීප්‍ය-රත්කිටුල්
අනිදුරාලභා-වඳුරු මෑ
අනිදුෂ්ට-ගොකටු ගස
අනිධවල - අනිධවලා = කුඩා හෝ මහ වතුසුද්ද)
අනින්කු-ඉන්සලු ගස
අනිපත්‍ර- (අනිපත්‍රා) තේක්ක ගස, බැවිල ගස්, මුරුවා වැල්
අනිපත්‍රක-හබරල, තේක්ක ගස හෝ වැඩිපුර කොළසැදෙන ලුහුනු වර්ගයක්
අනිපණී-අස්වැන්න
අනිපර්ණී-අස්වැන්න
අනිපරිත්ති-පෙතත් ගස
අනිපිච්ඡ-සුදු ඔතල
අනිපිච්ඡිලා-කෝමාරිකා
අනිප්‍රසර-ගොකටු (නෙරෙන්වි)

අනිශාකා

අනිප්‍රසි-නියඳ (විෂනාශනී)
අනිබලා-කොටිකන් බැවිල (අස් බැවිල)
අනිමඔගල්‍ය-බෙලි (බිල්ව)
අනිමඤ්ජුලා-පෙනි රෝස
අනිමතුරන් - වැල්මී = (අනිමදුර හෝ අදිමදරන් කියා ද යෙදේ).
අනිමදරා-වැල්මී (මධු යෂ්ටිකා)
අනිමන්ථ-සිනින් මිදි
අනිමන්දා-රබන්නිටුල්
අනිමුක්ත-යොහොඹු, (ගැටපිච්ච)
අනිමුක්ත- ගැටපිච්ච (යොහොඹු වැල්) කොබ
අනිමොදනී-සිනිද්ද ගස
අනිමෝදා-සිනින් මිදි, සිනිද්ද
අනියුක්ත--යොහොඹු (ගැටපිච්ච)
අනිරක්ත-නිහුල් (සාදිලිඛම්)
අනිරක්තා-වද ගස
අනිරස-මස්බැද්ද, දූප වගීයක්
අනිරසාඤ්ජනී-මුරුවා වැල්
අනිරුහා-මස්වැන්න
අනිරෙවක- කවෙලු (කාකොලී) අෂ්ටක වර්ගයට අයත් ඔසුවක්
අනිරෝග-රාජයක්ෂම රෝගය
අනිලම්බී-භානාවාරිය
අනිලිප්තා-රසකිද (කිදිවැල්)
අනිලුහා-පුස්වැන්න
අනිලෝහිත ගන්ධ-දමනක වෘක්ෂය
අනිවරා- පුස්වැන්න, මැණික් වැන්න. ගොඩපියුම් (එක් පෙති පියුම් = මීතඔර)
අනිවිඛයත්-ඉවද, (අනිවිසා)
අනිවිසා-අනිවිඛයත්
අනිවිසානිකා-මස්බැද්ද,(මැඩහඳු)
අනිවෘත්තපුෂ්ප-කෙසෙල් ගස
අනිවෘෂ- කකීටකශ්‍රිංගි (කුකුළු සුඟු = කකුළු සුං)
අනිවෘහත් ඵල-කොස් ගෙඩි
අනුශාකා-හීන්සාරණ(සුලු බ්‍රාහ්මී)

අනිසාරිවා-ඉරමුසු (අනන්නමූල)
අනිශුභා-අස්වැන්න
අනිශුක-යව (බාර්ලි)
අනිශුකජ-ගොධුම (ධාන්‍ය)
අනිස්කන්ඩා-(රතු) කොල්ලු
අනිසය්‍යා-වැල්මී (මී වැල්)
අනිසාම්‍යා-හුනිද වැල, වැල්මී
අනිසාර-පැපිලිය, (පත්පාඩගම්)
අනිසාරස්න-පැපිලිය
අනිසාරඝන-ඉවද, (අනිවිඩයන්=අනිවිසා)
අනිසාරහෙෂජ-ලොත්, (ලොධ්‍ර) ලුණුවරණ ගස
අනිසාරස්‍යා-රත්ත, (රාස්නා)
අනිසෙෂම්‍යා-වැල්මී (දුව මී)
අනිසෙෂරහ-අඹ හෝ මී අඹ ගස
අතුපිඩයම්-ඉවද, (අනිවිඩයන්)
අතුරුමා-අක්මාව
අතුල්වාදම්-හරකුන්ට වැළඳෙන රෝගයක්
අතුලාම්ල-අඹගස
අද්ද-අමු ඉඟුරු
අද්දක-අමු ඉඟුරු
අද්දිහුරු-අමු ඉඟුරු
අද්‍රක - අද්‍රික = ව ල් කොහොඹ හෙවත් ලුණු මිදෙල්ල
අද්‍රම්සා-මස්වැන්න
අද්‍රවා-අස්වැන්න
අද්‍රික-තොවිල, ලු ණු මි දෙ ල් ල, ගල් මද
අද්‍රිකණී-කටරොලු වැල
අද්‍රිකා-කොතඹුරු, (කො ත් ත මල්ලි) වල් කොහොඹ
අද්‍රිජ-ගල්මිද, ගල් සෙවෙල්, සිවං ගුරු
අද්‍රිජතු-ගල් සෙවෙල්
අද්‍රිජා-කුරුඳු ගස, සිංහල තිප්පිලි
අද්‍රිභූ-මීකන් පලා, කටරොළු
අදරෂ්ට්‍රා-ඇත්සැටිය (ශ්‍රී හස්තිනී)
අදරිය-ආචාරියාපලු (අවරකරල්)
අදල-මිදෙල්ල ගස, ර ණ ව රා, කෝමාරිකා
අදස්න-අඹ (සමීප=සිඳ්ධාර්ථ)
අදූ-සතකුප්ප (ශතපුෂ්ප)
අදූරිකා-කිණිහිරි ගස
අදූරිපළු-ආචාරියා පලු (අ ව ර කරල්)
අදික-ගල්මද, මිහ කොහොඹ
අදිකර්ණ-කටරොලු
අදිමංස-ඇස්, විදුරුමස් යනාදි යෙහි හැදෙන මස් දළු
අදිමදිර-අදිමදිරන් =(වැල්මී)
අදිමරං-වැල් නිබ්බොටු
අදිමෝද-අසමෝදගම්
අදිරන්-රසදිය
අදිරපටන්-විලඳ (ලාජා)
අදිරෂට-විලඳ
අදිෂී-වැල් නිබ්බොටු
අදිලවිට - (අදිලව්‍යා) - දුම්මල
අදිසම්භව-මුහුදු ලුණු
අදිසාර-ලෝකඩ
අදු-අදු තලා-තද සුවඳකින් යුත් සජීයින් අප්‍රිය කරණ තලා වගීයේ පැලැටියකි.
අදුතලා-තලා වගීයක් (අදු)
අදුන්-කුඹුක්, වැලිකහ, අඤ්ජන
අදුන්-[අඤ්ජන] කසට ගස, කරඳ, අර්ජුන [කුඹුක් ගස]
අදුන්මැලි-අදුන්මැල්ල ගස
අධ්‍යක්ෂ-කිරිපලු ගස, එළවරා ගස
අධ්‍යණ්ඩා-පිටවක්කා, වඳුරු මෑ

අධවගවෘක්ෂ අඬුම්මූසිකා

අධවගවෘක්ෂ-ඇම්බරැල්ලා ගස
අධවජා- බෝලිද්ද, කසාවන් බෝලිද්ද
අධවශල්‍ය-කරල් සැබෝ ගස
අධවසිද්ධක-නික ගස (සිඹුවාර)
අධවානන්තශාන්‍ව-කොටිල ගස
අධඃපුට-පියල් ගස (මොර ගස)
අධඃපුෂ්පී-කරල් සැබෝ, යොන් තුඹ, ශතපුෂ්ප
අධඃශෙඛර-එළ සැබෝ ගස
අධඃසල්‍ය-කරල් සැබෝ
අධක්ෂා-කිරිපලු ගස
අධම-ඇඟිල්වේ (ඇඟිල් ඇඹිලිය) හෝ ගොරක
අධරා-අමුක්කරා, මේවන්, හානාවාරිය
අධරාරූහ-බෙලි ගස (බිල්ව)
අධිකණ්ටක- ධන්වයවාස, දුරාලභා, යවාස
අධිකාර-දූදු වැල්
අධිච්ඡත්‍රා-ශතපුෂ්ප
අධිඵලා-අධිත ඵලා-නෙල්ලි
අධිවිශාපහා-අනිවිඩයන්
අධොඝණ්ටා-සැබෝ ගස
අධොමුඛ-ගොදිවි ගස
අධොරෙවන-ඇසළ ගස
අන්කෙල්-වැලහුන
අන්කෝල-රුකහුන
අනන්තවල්ලා-බදුල්ල ගස
අනන්තපුෂ්ප-ඇස්බැවිල
අනන්තර්මුඛී-විශ්‍රාවනයෙහි යොදන යන්ත්‍ර විශෙෂයක්
අනන්තර්වෘද්ධි-අන්ත්‍රවෘද්ධි රෝගය
අනන්තරස-නෙල්ලි
අනන්තසෙනාඵලා-එළකටු වැල් බටු
අනන්තසාර- අඳුන්, රසඳුන් (රසාඤ්ජන)
අනන්තසුසිර-වැලුක්, රඹුක්
අනන්තික-කොල්ලම් කොළ
අනන්තිකා-සනලා හෙවත් හිඟුරු වැල්
අනන්‍යක-කොල්ලම් කොළ
අනන්‍යපුෂ්ප-මලිත්ත ගස
අනන්‍යවෙශී-ගෝනල අල වගීය හෝ ගෝනකොළ.(ගෝනකොළ ගෙවල් සෙවිලි කිරීමට ගන්නා ශක්තිමත් කොළ වගීයකි. දිග අඟල් 12 ක් පමණ හා පළල අඟල් 2 වත් 3 වත් අතර ඇති මේ කොළ සෙවිලි කළ ගෙයක් දශ වර්ෂයකට වැඩි කාලයක් දිරාපත් නොවී (නොතෙමී) පවතී යි. දිය සීරාව ඇති කඳු රැලි වල හා ඇල-දෙල ආදී ජලාස අසල පඳුරු වශයෙන් මේ වගීය වැවෙයි.)
අනන්‍යාදුරි-ඇඟිල් වේ
අනන්‍රවල්ලී- සෝමවල්ලී ලතාව (සොම් වැල් = හෙම්ලිය)
අනන්‍රවෘද්ධි-එනම් රෝගය
අන්දර-අන්දර ගස්
අන්දරතාමරෙසි-දිය පරඬැල්
අන්ද්‍ර-රන්වන් වේලා
අන්ද්‍රභාසා-රන්වන් වේලා, (රම්මා නිස්ස)
අන්ද්‍රිමතූරෙසි- වනුක්, සෙන්දිරික්කා
අඬ්ක-ගස්කැලිය, කලුවර
අඬ්කනිකා-ගස්කැලිය
අඬ්කපූතන ග්‍රහ-අඬ්කපූතනා නම් යකින්න විසින් උපදවනු ලැබෙන යි සැලකූ බාල රෝගයක්
අඬ්කමූල-ඉදවිය, මාරා
අඬ්කමූසිකා-දේවදාලිය

අඞ්ඝ්-ගස්කැලිය
අඞ්ගුමූල-මහරි ගස
අන්නක්කා-අන්නාසි
අන්නග්‍රහි-අතිසාරය
අන්නජා-ඖක්කා රෝගයක්
අන්නතාලෙයි-අන්නාසි
අන්නමය-ශුක්‍ල ධාතුව
අන්නව ද්‍රවශූල-උදර රුජාවක්
අන්නාවේරිය-සු ව ද ඇ නි ගස් වර්ගයක්
අන්නාසි-එනම් ඵල වර්ගය
අන්නාසිප්පු-අනිත්ත
අන්‍යතෝවාස-නෙත්‍ර රෝගයක්
අන්‍යදූරි-ඇඟුල් වේ (ගොරක හෝ ඇඟුල් ඇඹිලිය)
අන්‍යපණ්ණි-අස්වැන්න
අන්‍යලෝහ-ලෝකඩ
අන්‍යසව-කිරිපලු
අන්‍යසංයුත-තලප, (ලේහ)
අන්‍යෙද්‍යුෂ්ක-විෂමජ්වර රෝ ග යක්
අනංශුමත්ඵලා-කෙසෙල් ගස
අනක්ක-පෙනෙල, වැල් පෙනෙල
අනග්ඝා-කපු ගස
අනග-සුදු පාෂානම්, (වෙ ල් ල ප් පාසානම්)
අනඝ්‍රිය-හෝපලු (අශෝක)
අනඩුජ්ජීව්වා-ගොදිවි ගස
අනද-දෙමට ගස
අනද්‍ය-හෙළ අඹ
අනන්ත-කහඹිලියා, නික, ඊතණ
අනන්තක-දෙඹ, බටදෙඹ, බට ගස
අනන්තමූල-ඉරමුසු-අක්මැල්ල
අනන්තමූලි-කහඹිලියා වැල
අනන්තා- හෙළ ඊතණ, යවාස, නෙල්ලි, රසකිද,ඉරමුසු, සිහින් මිදි ගස, රැක් ගොකටු, නිය ඟලා

අනන්තාස-අන්නාසි
අනමන-ඇඟුල් දෙඩම් හෝ පැණි දෙඩම්
අනල-රත් නිටුල්, බදුල්ල ගස
අනලග්‍රහ-ලියනඟලා වැල
අනලද-ජටාමාංශ
අනලනාමා-නිටුල්, රත් නිටුල්
අනලප්‍රභා-දුදු වැල
අනලවපු-ලියනඟලා වැල
අනලි-කතුරු මුරුංගා ගස, මූණ මල් ගස
අනාක්‍රාන්තා-කටුවැල්බටු
අනාගික-කලු අගිල්
අනාදරී-ඇඟුල්වේ
අනාමය-වම්මුතු, (කලාදුරු)
අනායාජක-අගිල්
අනායතිකතා-බිම් කොහොඹ

අනිත්ත — ශූවිකපර්ණී
Rhinacanthus Communis
චීනය ජන්ම භූමි කොට ඇති මෙය මහ නයි කොළ වලට මිදක්

අනින්ජිල් අප

සමාන අඩි 2½ ක් පමණ උස ට කටුකරඹු පඳුරු වැනි පඳුරු වැවෙන පැලෑටියකි. මේහි මූල්ව ලහා කොළ වල යුෂ සර්ප විෂ ට ත් කල් ගිය හොරි-දද-පණු කැවිලි-කඩුවේගත් ආදි ලේ විෂ වීමෙන් සමේ සැදෙන සියළු ම රෝග වලට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ය. විශෙෂයෙන් සුවනොවන (දෙමළ)හොරි වලට මේ යුෂ ඉතා ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. අනින්ත ලංකා වෙහි ද වැවී නිබෙන පැලෑටියකි.

අනින්ජිල්-අඟුනවැල්
අනිනූනා-ඇත්බැවිල්ල, අනෝජා
අනිමුක්තක-කොබු
අනිල-තේක්ක ගස
අනිල කපිත්ථක-මහා ඇම්බරැල්ලා ගස
අනිලඝ්න-බුලු
අනිලඝ්නක-බුළු
අනිල නියර්‍යාස-පියල් ගස
අනිලරාජු-එරඬු
අනිලහර-කලු අගිල්
අනිලාටිකා-රතු සාරණ, (රතුසුළු බුරුද)
අනිලාහතක-අඟුන (කර) ගස
අනිලාපහත්- රත්පාට කොල්ලු
අනිලෝචිත-උඳු (ධාන්‍ය)
අනිවරා-පුස්වැන්න හෝ මැණික් වැන්න
අනිෂධා- කුළුරැණ (කටුකරෝෂණ)සිරිවැඩිබැවිල්ල, ගස්කැලිය
අනිස්-කපුස්නිස්ස-(ලතා ක ස් තුරි)
අනීකාම්-කලහගස (කිරිනුග)
අනීලි-වැළක් (උක්වගීයක්)
අනුකුම්සී-දැන්ත (දන්තී)
අනුකූලා-දැන්ත ගස
අනුකූලිනී-හීන්දැන්ත
අනුදක්ෂ-තුවරලා (තගර=කළු වැල්)

අනුපජ-අමුඉඟුරු
අනුපාක-බෙහෙත් සමඟ මිශ්‍ර කරණ මීපැණි ගිතෙල් ආදී අනුපානය
අනුපායන-බඩට කෂාය විදීම
අනුපුෂ්ප-හොමුගස, බටගස
අනුබන්ධී-හික්කා රෝගය
අනුභූති-තිරස්සවාලු
අනුමාර්ජ-මුවැන්න
අනුරාගා-හීන්වම්මුතු (හීන් කලාදුරු)
අනුරේවතී-හීන් දැන්ත
අනුෂ්ණවල්ලිකා-ඊතණ
අනුෂ්ණවල්ලී-නිල් ඊතණ
අනුස්න-මහතෙල්, එපුල්
අනෝජාමල්-අනෝදා ගසේ සැදෙන රන්වන් පාට මල්
අනෝදා-අනෝජා, මේවාගේ කොළ තුවාල වලට අඹරා ගෑම සඳහා පාවිච්චි කරති. මහ බැවිලි වලට ද අනෝජා නම් ව්‍යවහාර කරණ බව පෙනේ.
අනෝනා-(අනෝදා)=ආන්නා (වැලිආන්නා, කටු ආන්නා, රට ආන්නා යයි තුන් වගීයකි.)
අනෘජු-තුවරලා ගස
අප්-වතුර (ආපෝ)
අප්ජ-සඬ්, නෙළුම්
අප්ද-වම්මුතු, (කලාදුරු)
අප්දි කළු-මුනුදුපෙණ
අප්දිමණ්ඩූකී-මුතුබෙල්ලන්ගෙන් උපදින මුතු
අප්බීජ-මුදු පෙණ
අප්පමාරිස-සුළුකුර
අප්පිත්ත-රත්නිවුල්
අප්පුරාවම්-මිණිරත්
අප්පොට-වල් ඉද්ද
අප-ඉරිවේරිය

අපත්‍ර අබලු

අපත්‍ර-පතොක්, දළුක්, කොළ නැති අංකුර
අපත්‍යජීව-බුත්සරණ ගස
අපත්‍යසිඳුකෘත්-බුත්සරණ ගස
අපරණණා-මුං (මුංඇට=මාසක)
අපරරක්ෂ-කාලවර්ණ ගෙඩි
අපරාජිත-මදටිය, මාරා, ඊතණ, මිදි, සේපාලිකා, කටරොළුවැල
අපරාජිතා-කටරොලු, විෂ්ණුක්‍රාන්ති
අපරිම්ලාන-(රතු) කටුකරඹු ගස
අපශොක-අශොක (හෝපලු)
අපස්මාර-වස්මර (මී මැස් මොර) රෝගය
අපාංපිත්ත-නිවුල් ගස
අපාකශාක-අමුඉඟුරු
අපාකෘෂ්ණක-අමුඉඟුරු
අපාඞගක-(අපාමාගී) සැබෝ ගස
අපාන්ඩර-මඟමෙවන්
අපාන-එනම් වාතය, ගුදය
අපාමිග-සැබෝ ගස
අපාමාගී-කරල් සැබෝ, හෙළ හෝ රත් කරල් සැබෝ
අපුච්ඡ-ඇට්ටේරිය ගස
අපුල්වා-දඹ ගස
අපුෂ්ප ඵලද--කොස් ගස
අපුෂ්ප-නුග. අත්තික්කා, දිඹුල්, ගස්කැලිය
අපූරණී-ඉඹුල් ගස, කපු ගස
අපෘථක් තුවී-පේර ගස
අපෙතරාක්ෂසී-තලා ගස
අපොතා-කලුතලා, අදුතලා
අපොදක-නීතිය වැල්(නිවිතිවැල්)
අඵල-පිවුල,(හිඹුල්) වෘක්ෂය

අඵලා-බිම්නෙල්ලි,(පිටවක්කා) කෝමාරිකා, හින් ක රි වි. ල, නෙල්ලි ගස, පල නොගන්නා වෘක්ෂය
අඵෙන-මූදුපෙණ, අබින්
අඵෙන ඵල-අබින් ගසේ ගෙඩි
අඵෙල-අබිං (අභිඵෙන)
අබ්ජ-මිදෙල්ල ගස
අබ්ජකෙශර-පියුම් කෙසුරු
අබ්ජවීජභෘත්-එ ල ක ණේ රු ගස
අබ්ජාග්වය-ඉරිවේරිය
අබ්ද-වම්මුතු,(කලාඳුරු)
අබ්දනාද-මඟකුර, සුළුකුර, ගොටු කොළ
අබ්දමණ්ඩකී-මුතු ඇටය
අබ්ධි කඵ-මූදුපෙණ
අබ්ධිජ-මූදුපෙණ
අබ්ධිඵල-සමුද්‍රඵල නම් ඖෂධ විශෙෂය
අබ්භර-මිණිරන්
අබ්භස්ස-ඖෂධ වර්ගයක්
අබ්බිකඵ-මූදුපෙණ
අබ්බිකා-කොතඹුරු, කොත්ත මල්ලි
අබ්බිජ-මූදුපෙණ
අබ්භ්‍රිකා-කොතඹුරු, (කොත්ත මල්ලි
අභ්‍රක-මිනිරන් (අබ්‍රක)
අබ්භ්‍රවාටිකා-ඇම්බරැල්ලා
අබපන්නේ-අබපැනෙහි
අබයා-අරලු, (අමෘත ඵල)
අබරක්කු-මිනිරන්, අභ්‍රක
අබල-ලුණුවරණ
අබලසාර-සල්ගස
අබලා-සිරිවැඩබැවිල
අබලු-අබපියල්ල

අබින් අබින්

ලෝකයා අතර සැලකිළිමත්වන පමණට ම එය පළමුවෙන් සොයාගැනීම පිළිබඳව ද නොයෙක් මතභෙදවලින් ගහන ව පවත්නා ඖෂධයකි අබින්. ක්‍රි: පූර්‍ව තුන්වැනි ශතවර්ෂයේ විසූ ග්‍රීක්වරුනුත්, ක්‍රි: ව: 9 වැනි ශත වර්ෂයට පෙර විසූ චීන්නුත් අබින් ගැන දැන සිටි බැව් වාර්‍තා ගත වී තිබේන් නිසා මේ වර්ගය පළමුවෙන් සොයාගත්තේ පෙරදිග ද අපරදිග දැයි නිශ්චය කිරීම දුෂ්කර ය.

අබින් – අහිඵෙන
Papaver Somniferum
ගෙනි – මල් – කොළ සහිත
අබින් ගසක කොටසක්

භගවන්සිං (H. H. Bhagvat Sinh Jee M. D. Etc.) ගේ අදහස – බටහිර ආසියාව පළමුවෙන් සොයාගත් අබින් ඉන්දියාවට ප්‍රථම වරට ලැබුනේ අරාබි යෙන් බවයි.

"ග්‍රීකයන්ගෙන් අරාබි ජානිකයෝත් ඔවුන්ගෙන් ඉන්දියන්වරුත් ඔවුන්ගෙන් ලංකිකයෝත් මේ ද්‍රව්‍යය ගැන දැනගත්ත" යනු ද තවත් මතයකි.

එහෙත් ධර්මාශොක සමයේ සිට ඉන්දියාවත්, දේවානම්පියතිස්ස සමයේ සිට ලංකාවත් අතර ගණුදෙනු කරණ වුනුන්ගෙන් මේ ද්‍රව්‍යය ගැන අපට දැනගන්ට නොලැබුනාය යි සිතීම සාධාරණ නොවේ. චීනය ලංකාවත්, ඉන්දියාවත් අතර හුවමාරුකරගත් ද්‍රව්‍යවල නම් සඳහන්වන පැරණි ලෙඛණයන්හි අබින් ගැන ද ඇතුළත් ව ඇතුවාට කිසිම සැකයක් නැත.

අහිඵෙන (Opion = Opium)

අහිඵෙන යනු මීට ව්‍යවහාර වන සංස්කෘත නාමයකි. "එය අරාබි – පාර්ශි ජාතිකයන් විසින් අබින් හැඳින්වීමට පාවිච්චි කරණු ලබන ඇෆ්යන් (Afyun) යන වචනය අනුව සාදුගත් සංස්කෘත වචන යකි" යන ඇතමුන්ගේ මතයෙහි ඇති සත්‍යයක් නැත.

ග්‍රීකයෝ අබින් ගෙඩියේ ඉස්ම (කිරි) වලින් මෙය සාදුගත්නා නිසා මේ වර්ගයට "ඕපස්" (Opos= Juice) ය යි ව්‍යවහාර කළහ. ඒ

අබින් අබින්

අනුව ඔවුන් අතර භාවිතයට ආ "ඕපියන්" (Opion) යන වචනය අරාබි-පාර්සි ජාතිකයෝ ඔවුන්ට උච්චාරණය කළහැකි වන පරිදි "ෆ්ලියන්" (Afyun) කියා සකස් කර ගත් බැව් පෙනේ. එම නිසා අප අතර දැනට ව්‍යවහාර වන පැරණි ම වචනය ග්‍රීකයන් අතින් සකස් වූවක් බැව් සිතීම නිවැරදි ය.

මේ ද්‍රව්‍යයේ ක්‍රියාකාරී බලය පරීක්ෂා කළ පෙරදිග වෛද්‍ය චරියෝ නාගවිෂ (අහිඵේන) මෙන් ම අබින් ද වැරදි ලෙස පාවිච්චි කිරීම මනුෂ්‍ය ශරීරයට අනතුරුය කර නිසා අහිඵේන (නයිවිෂ) යන අර්ථානුගත නම මේ ද්‍රව්‍යයට තිබුවාට කිසිම සැකයක් නැත. වාක්විද්‍යාව අනුව සලකන විට "අබින්" යන සිංහල වචනය "අප්ෆ්‍යන්" "අහිඵේන" ශබ්ද දෙකෙන් කොයි එකකින් හෝ බිඳ ඒමට ඉඩ ඇති බව පෙනේ.

අබින් ගැන ආයුර්වේද ලේඛන

අබින් ගැන දැනගැනීම කොතෙක් පැරණි දැයි හරිහැටි නිගමනය කළ හැකි නොවුව ත් ඉන්දියාව ත්, ලංකාව ත් එය ඖෂධයක් වශයෙන් පිළිගෙන අවුරුදු අටසියයකට වඩා පැරණි නැති බැව් ලියා තිබෙන පොත පත අනුව නිගමනය කළ හැකිසි. භාවප්‍රකාශ, සාරඞ්ගධර හා රාජ නිඝණ්ටුව යන ඉන්දියානු සංස්කෘත පොත්වල අබින් ගැන සඳහන් ව තිබේ. මේවා අවුරුදු අටසියයකට වඩා පැරණි නැත. ඊට පෙර ලියන ලද රාජවල්ලභ, චක්‍රදත්ත, වඞ්ගසේන ආදී විශාරදයන්ගේ කෘතිවල අබින් ගැන සඳහන්ව නැත.

ඖෂධ යෝගයන්හි ලා අබින් ඇතුලත් කර තිබෙන පැරණිම ලාංකික වෙද පොත යෝගරත්නාකරය යි. එය කුරුණෑගල් සමයේ අවසාන භාගයෙහි ලියන ලද අවුරුදු පන්සියයකට වඩා පැරණි නොවූවකි. ඊට පෙර විසූ මයුරපාද, පඤ්චමූල පරිවෙණාධිපති, බුද්ධදාස, රාවණ ආදී විද්‍යාඥයන්ගේ කෘතිවල අබින් ගැන සඳහන් ව නැත.

අබින්කෑම පැතිරී ගියේ කෙසේද?

දෙළොස්වැනි ශතවර්ෂයේ ඉන්දියාව ආක්‍රමණය කළ අරාබි (මුසල්මානු) ජාතිකයන්ගෙන් අබින් භාවිතය හින්දූන් අතර ද විශාල ලෙස පැතිරී ගිය බව පෙනේ. අබින් ස්නායු (නහර) දුර්වල කරණ, ධාතු සම්මන්ථන (වියලීම) ය කරණ, කාමෝත්සාහ වර්ධනය කරණ, නිද්‍රාජනක ද්‍රව්‍යයකි. තියුණු මද්‍යසාර වර්ගයක් පාවිච්චි කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵල මේ වර්ගයෙන් සුළුපටු යක් අනුභව කිරීමෙන් ම ලැබේ. එම නිසා මත් පැන් පානය තහනම් කර ඇති ආගම් දෙකක් අදහන ස්ලාම්, හින්දූ ලබ්ධිකයෝ ඔවුන්ගේ ආගමික ප්‍රතිපත්තියක් රකිමින් කාරියත් කර

අබින් අබින්

ගැනීම සඳහා "මත්පැන් පානය වර්ජනය කිරීමෙන් පසු මත්පැනෙහි එබූ පාන් අනුභව කරණ අපේ ඇතැම් අභිදූප වීරයන් මෙන්" මෙය දිගට ම කරගෙණ ගියහ.

ඉන්දියාවේ හා ලඞ්කාවේ ඇතැම් කොටස් ආක්‍රමණය කළ යුරෝපීය ජාතියක් නිසා නදින් පැහිරී ගිය උපදංශ (පරංගි) වැනි රාත්‍රි කාලයෙහි අතපය රුදුවෙන් නින්ද නොයන හමහර පාප රෝග වලින් පෙළෙන අයට ස්තායු අප්‍රාණික (නහර හිරිවැටීම) වීමෙන් වේදනා සහනයත්, වහා නිදිගැන්වීම ත්, අබින් පාවිච්චි කිරී මෙන් ක්ෂණික ව ලැබෙන හෙයින් අබින් කෑම වඩ වඩා ත් පැහිර ගියේ යැ වින්නු අබින් දුම් බීම සඳහා පාවිච්චි කරති. එය අබින් කෑමට ත් වඩා අන්තරා ය දායක ය.

ඖෂධයක් වශයෙන් අබින් යෙදීම

මේ ආදී කරුණු උඩ මද්‍යකාරක නිද්‍රාජනක ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් භාවිත වී ඇ අබින්වලින් ගුල්මි රෝග (පණ්ඩුගාය), අතීසාර, ලේ වම නය, ජලසන්නිය, ඝකාලරාව, බඩවැලේ ආඛාධ, විෂමජ්වර, හා මූත්‍ර දෝෂ ආදි රෝග නිවාරණයට ලැබිය හැකි ක්ෂණික ගුණ පරීක්ෂාකර දූනගත් පෙරදිග වෛද්‍යවරයෝ අබින් ඇතුලත් ගුලි, කල්ක, ලෙහ, මොදක, අර්ක, අරිෂ්ට, ආශව, පිළිබඳ බෙහෙත් වට්ටෝරු සකස් කිරී මෙන් ඖෂධයක් වශයෙන් අබින් ද ආයුර්වේද වෙදකමට ඇතුලත් කර ගත්හ.

අපරදිග වෛද්‍යවරියෝ මෙහි ඇති ලෙඩ සුව කිරීමේ බලය ආයුර්වේද වෛද්‍ය වරයන්ගෙන් උගත් බැවි දූන ගත්තට නිබේ. ඔව්හු අබින් වලින් සාදා ගත්තා Morphia සහ Codlia වැනි වශයෙන් පාවිච්චි කරති.

අබින් පිළියෙල කරගන්නා ක්‍රමය

පැපවාර් සම්නිපිරම් (Papaver Somniferum) නම් ගසේ නෙපැ සුනු (මල් පෙති වැටෙන්ට කලින්) ගෙඩි වලින් සූරාගන්නා කිරී වැනි සුදුපාට ද්‍රවය (ඉස්ම) එකතු කර පවනේ වේලෙන්ට දමති. විය ලුනාගින් පසු එසට කැට්කර හන්නා කාලවණ්ණයෙන් යුත් ඒ ද්‍රව්‍යය අබින් නමින් හැඳින් වේ. අබින්ගෙඩි සෑහෙල්ලුයි, තින්කයි. මේ ගෙඩි සහ ඇට ඔනුෂ්‍යයෝ ආහාර වශයෙන් ගනිති. ඉගෙ වෘක්ෂාදන පිණි සත්, ඇට මිස් වයී රස කිරීමට හා කැස්ස, ඇදුම, බඩේගාය යන මේ රෝග සුව කිරීමට ත් පාවිච්චි කරති.

අඹුජ අබින්වල ප්‍රභෙද අම්බෂ්ඨාදි ගණය

උත්පත්තිස්ථාන වශයෙන් අබින් වර්ග තුනකට බෙදන ලැබේ. තුර්කි අබින්, (ටාර්කි ඕපියම්) –මිසර අබින් (ස්මාර්නා ඕපියම්) ඊජිප්තු අබින් (ඊජිප්සියාන් ඕපියම්) කියා ය– මේවායින් තුර්කි අබින් ශ්‍රෙෂ්ඨයි. අනික් දෙවර්ගයට වඩා අධික වීර්‍යයක් ඇති හෙයිනි. ඉන්දියාව, චීනය, මිසරය,තුර්කිය, යන රටවල සහ ඇතැම් යුරෝපීය රටවලත් අබින් වැවීම කරති. ඒ හැම රටක ම, අබින් නිෂ්පාදනය හා වෙළඳාම ආණ්ඩුව සතු ය.

අඹුජ–අසමෝදා, කරගස, බුජරුක
අඹුජ මෝජ– අසමෝදගම්
අඹකඟ– කඟ වර්ගයට අයත් එ ප මණ කහපාට නැති අල හා, කඟ කොළ වලට වඩා තද නිල් පැහැ යෙන් යුත් කොළ ඇති පැලෑ වියක්
අඹකෙදි– අත්කෙන්ද
අඹ– මිණිරන්, කපුරු,
අඹක– මිණිරන්
අඹනාමක– වම්මුතු (කලාදුරු)
අඹමාංසි– ජටාමාංශ වර්ගයක්
අඹවාටික– ඇම්බරැල්ලා ගස
අඹාවහ– කොකුම්
අඹොට්ට– දියමන්ති
අභ්‍යඔග– තෙල් ආදිය ඇඟ ගෑම
අභ්‍යුෂ–විලඳ, හබලපෙති
අභ්‍යෝනියොමක– පුවතු, රැක් අතුණ,
අභය– සැවැන්දරා, (සුවඳ ගොට) අරත්ත,
අභයදා– බිම්නෙල්ලි
අභයා– අරළු, සැවැන්දරා, හෙළ නික ගස, නිවිඟ ගස
අභයාදි ගණය– අරළු, නෙල්ලි, නිප්පිලි, රත්නිවුල් යන මේ ගණය සියළු ම උණ, හා සෙම් රෝග නැසීම ත් මල බිඳීම ත්, බල වැඩිම ත්, බඩගිනි වැඩීම ත් කෙරේ,
අභිනවොද්භිද– අංකුර ය
අභිමදී– සුරා වර්ග
අභිරූ– සාතාවාරිය, මහ සාතාවාරිය, කටු සෙවෙල්,
අභිරූකා– සාතාවාරිය,
අභිරූපත්‍රී– සාතාවාරිය,
අභිවණ්‍ඩී– තලිස් පතුරු
අභිසුත– කාඩිදිය,
අභිහිතා– දියනිප්පිලි
අභීෂට– තල්ගස
අම්කෙන්ද– අංකෙන්ද ගස
අම්බ– ඉරිවේරිය, අඹ, ජලය
අම්බකා– බෝලිද්ද, ඇඹුලැඹිලිය, දියමිත්ත,
අම්බද– කලාදුරු, (අඹ)
අම්බපාන– අඹපැන්
අම්බර– මීනාම්බර
අම්බරද– කපු ගස
අම්බෂ්ඨ– මහ දැත්ත
අම්බරාතක– ඇම්බරැල්ලා ගස
අම්බරී– අඹ ගස
අම්බරීභව– රෝමලුණු
අම්බරීෂ– ඇම්බරැල්ලා ගස
අම්බලමද්– මහ කරඹ
අම්බෂ්ඨ– මහ දැත්ත
අම්බෂඨක, අම්බෂඨා } ඇඹුලැඹිලිය, දිය–මිත්ත, බෝලිද්ද
අම්බෂ්ඨාදිගණය– ඇඹිටිය හෝ, දියමිත්ත, මලිත මල්, ලෝධ්‍ර, දඹඉදින්කරු, (වැල්මදට) පියුම්

කෙසුරු, වැල්මී, තොටිල, (සුලන්සිප්) බෙලි, යන මේ ගණය පැසුණු අතීසාර ජයගනී.

අම්බස්ටි-ඇඹුල්ඇඹිලිය, දියමිත්ත
අම්බා- දියමිත්ත
අම්බාටක- ඇම්බරුල්ලා ගස
අම්බිකා- ලුණුවිල
අම්බිල- ඇඹුල්
අම්බු- ජලය, රාස්නා වැල්, ඉරිවේරිය
අම්බුජ- දෙහි
අම්බුක- හෙලවරා ගස, රතු එරඹු ගස, දෙල්ගස
අම්බකන්ද- කටුසෙවෙල්
අම්බුක සේරුකා-වම්මුතු, කලාදුරු,
අම්බුකේශර-ලප්කාරං ගස
අම්බුකොතපල-නෙළුම්
අම්බුවාමර-පෙඳ (දීය සෙවෙල්)
අම්බුජ-ඉරිවේරිය, නිල්-රතු පාට ඇති නෙළුම්, මහනෙල්, මිදෙල්ල ගස
අම්බුජ ඉජ්ජාලා-දියමිදෙල්ල
අම්බුට-අස්මන්තක වෘක්ෂය
අම්බුනාල-සෙවෙල්
අම්බුද-වම්මුතු (කලාදුරු) ජලය
අම්බුදය-ඉරිවේරිය
අම්බුධර-වම්මුතු, (කලාදුරු)
අම්බුධි-මුදු ලුණු
අම්බුධිප්‍රසවා-කෝමාරිකා
අම්බුනාමක-ශ්‍රීබේර
අම්බුනාමන්-ඉරිවේරිය
අම්බුපත්‍රා-පිටවක්කා
අම්බුපුලලු-ඊතණ
අම්බුපුෂ්ප-හොමුවහු
අම්බුප්‍රසාද-ඉඟිනි ඇට
අම්බුප්‍රසාදනී- ඉඟිනි
අම්බුභෘත්-වම්මුතු

අම්බු මයූරක-දියසෑබෝ
අම්බුමුචි-වම්මුතු
අම්බුයෂ්ටිකා-ද ම් දෙවියුදු (සිරිතේක්කු)
අම්බුරා පත්‍රක-මදටිය හෝ මාරා ගස
අම්බුරුහා-ස්ථල පද්මිණී (ගොඩ මානෙල්)
අම්බුරුහිනී-පද්ම ලතාව
අම්බුල්-නෙල්ලි
අම්බුවලලිකා-කරිවිල
අම්බුවලලී-හිත්කරිවිල
අම්බිවාස්විනී-රත්පළොල්
අම්බුවාසී-රත්පළොල් (රත්පුලිල)
අම්බුවාහ-වම්මුතු (කලාදුරු)
අම්බුවාහිනී-හෙල පළොල්, රත් පළොල්
අම්බුවිස්‍රවා-කෝමාරිකා
අම්බුවෙතස- ඇඹුල්වේ-(ඇඹුලැඹිලිය හෝ ගොරක)
අම්බුශිරිෂි
අම්බුශිරිෂිකා } දිය මහරි
අම්බුෂ-දියකොලොම්, දියම්දෙල්ල
අම්බුසයන-රත් පළොල්, (රත් පුලිල)
අම්බුෂජිනී-පූඩාවෝ (කුඩැල්ලෝ)
අම්බුසර-බක්මී, බකිනි, සුලුබක්මී
අම්බුසාදන-ඉඟිනි ඇට
අම්බුසාරා-කෙසෙල් ගස
අම්බුසාර්ව-කොඳ ගස
අම්බුද-කලාදුරු
අම්බුලු-ඕළු, සුදු ඕළු
අම්භාරිභව-රෝම ලුණු
අම්භස්-වතුර, ශ්‍රීවේර
අම්භසානී-දියමිත්ත
අම්භොජ- රත් නෙළුම්, ජලය, හොමුවහු
අමෙහාජනාල-නෙලුම් අල

අමෙහාජා

අමෙහාජා-වැල්මී
අමෙහාධ
අමෙහාධර } කලාදුරු, (වම්මුතු)
අමෙහාරුහ- හෙ ල පි යු මී, සුදු තෙලුමී
අමමල්-අඹමල්
අම්මු-අඹ, කාඬිදිය, ඇඹුල්, ඇම්බරුල්ලා ගස
අම්මුත-උග්ගස
අම්මුතක-ඇම්බරුල්ලා ගස
අමල-ඇඹුල් කාඬිදිය, කිරල, දෙහි, විනාකිරි
අමලක-දෙසි, කොස් ගොස්ත
අමලකරඤ්ජ-ඇඹුල් කරඳ
අමලකා-සියඹලා, ඇඹුලැඹිලිය
අමලකාඤ්ජකා- කාඬිදිය, ඇඹුල්, විනාකිරි
අමලකාණ්ඩි-සුදුලූණු
අමලකොශර } ලප්තාරං,(නස්තාරං)
අමලකොශරී }
අමලකොශ-සියඹලා
අමලවාඩේහරි-ඇඹුලැඹිලිය
අමලවුක්‍රිකා-සියඹලා
අමලවූඩ-ඇඹුලැඹිලිය, ඇඹුල් පලා
අමලජ-කාඬි, දෙහි
අමලජම්බීර-ඇඹුල් දෙඩම්, දෙනි
අමලටක-අස්මන්තක වෘක්ෂය
අමලඩවී-පියල්ගස
අමලදෙලක-ඇඹුලැඹිලිය
අමලද්‍රව්‍ය-ඇඹුල්වේ (ඇඹුලැඹිලිය හෝ ගොරක)
අමලනායක-ඇඹුල්වේ
අමලනිම්බුක-ඇඹුල් දෙඩම්, දෙහි
අමලනිශා-ගිහුරුපියලි
අමල පත්‍ර-සිය ඹ ලා කොල, ඇඹුලැඹිලිය
අමලපත්‍රක-ගස් රුක්අත්තන
අමලපත්‍රා-හිත් කලාදුරු

අම්ලාන

අමලපත්‍රිකා- සියඹලා, (සිනිඹලා) දියමිත්ත
අමලපත්‍රී-පලාශි ලතා
අමලපත-දෙහි ගස
අමලපනස-කොස්ගොන්ත
අමලපර්ණී-මකුලුවැන්න, කොතු රුබැද්ද (මිකන්පලා)
අමලපර්ණිකා-පලාශි ලතා
අමලපාදප-සියඹලා
අමලපුර-සිනිඹලා, (සියඹලා)
අමලපුෂ්ටිකා-වල්හණ ගස
අමලපුෂ්පක-කොබෝල්ල
අමලඵල-(අඹ ඵල) නත්තාරි ඵල (නස්තාරම් ගෙඩි)
අමලබදර-ඇඹුල් බෙබර
අමලභෙදන-ඇඹුල්වේ
අමලමදී-ඕඝ කරඹ
අමලලෝනිකා-ඇඹුලැඹිලිය
අමලවාටිකා-බුලත් වැල
අමලවිපුල-ඇඹුල්වේ, (ගොරකහෝ ඇඹුලැඹිලිය)
අම්ලවෙතස-ඇඹුල්වේ (ඇඹුලැඹිලිය) ගොරක
අම්ලවෘක්ෂ-සියඹලා ගස
අම්ලශාක-සියඹලා, ඇඹුලැඹිලිය
අම්ලශාකාඛ්‍ය-ඇඹුලැඹිලිය
අම්ලෂ්ඨා-ඇඹුලැඹිලිය
අම්ලසප්තිභානිකා-සිඟඹලා
අම්ලසාර-කාඬි
අම්ලහරිද්‍රා-හිහුරුපියලි
අම්ලා-දෙසි, සියඹලා, තෙල්ලි,
අම්ලාටන-කවුකරඹු ගස
අම්ලාඤ්ඣ-මහ රට දෙහි
අම්ලාතක-කවුකරඹු, ඇඹුල්මේ
අම්ලාතකී-පලාශි ලතා
අම්ලාදන-කවුකරඹු
අම්ලාන්-උලුපියලි, කවුකරඹු, ඔදුවද

අම්ලායනී-ඉද්ද වෙසෙසක්
අම්ලාවරඵල-දෙහි ගෙඩි
අම්ලිකා-ආඹුලැඹිලිය, සියඹලා
අම්ලි-දියහොඹු, සියඹලා, ආඹුලැඹිලිය
අම්ලෝත්තම-දෙලුම්
අම-කොළටන්, ඉරිවේරිය
අමක-එරඹු ඇට
අමකයි-එරඹු ඇට
අමඛල-එරඹු
අමණඩ-එරඹු ගස
අමත් දිහි-හුත් කිරි බැවින් වෙන් වූ, දෘඪභාවයට නො පත් කිරි
අමත-රසකිඳ, අරලු
අමතා-නෙල්ලි, රසකිඳ
අමදුම-දේවදරු ගස
අමනැල්-කොවිටම්බා ගස
අමභව-ගුගුල්,
අමර- රසදිය, දේවදරු, සඳුන්, දලුක් ගස, නවඟන්දි ගස,
අමරකණ්ටිකා-හාතාවාරිය,
අමරකණ්ඨ-ගජකිප්පිලි
අමර්කාලික-ගුගුල්
අමරකාෂ්ඨ-දේවදරු
අමරකුසුම-කරාබුනැට්
අමරජ-ඉඹුරා, ගුරුන්ද, දේවදරු, නුග,
අමරදරු-දේවදරු
අමද්විජ- ගොඤ්ඤු, කුසතණ, නෙරෙන්වි
අමරපුෂ්ප-වැලුක්, අඹ, වැටකේ ගස්
අමර පුෂ්පිකා-ඝනපුෂ්ප
අමරභව-ගුගුල්, හෝරෝෂිත
අමරයන-සුදුදම්
අමරවෙල්ලි-අක්මුල් නැති වැල්
අමරස-අරලු හෝ රසකිඳ
අමරසඕප-දෙව්අබ
අමරා- කිඳි, ඊතණ, දේවදැලිය වැල්, හෙළදඹ, කෝමාරිකා, නුග
අමරාහ්ව-දේවදරු
අමරිකා-කලුනික, තිත්ත කැකිරි
අමරී-නිල්ඊතණ, කලුනික, මුරා වා වැල්
අමරෙන්ද්‍රතරු-දේවදරු වෘක්ෂය
අමල-පලිඟු, ඉඟිනි ගස, නෙල්ලි, කලුනික
අමලං-මිනිරන්
අමලක- වංඇපල, (අඟල්ඇදුර= වැටහිර=ආඩතෝඩා)
අමලදීප්නි-කපුරු
අමල පර්ණී-මකුලුවැන්න
අමලපත්‍රිකා-දිගමිත්ත
අමලපුෂ්පක-කොබෝලිල
අමිලා- පිටවක්කා, අවරිය ගස, දලුක් ගස, නෙල්ලි ගස
අමලාජඩටා- පිටවක්කා, (බිම් නෙල්ලි)
අමලි-රසකිඳ
අමලු-පලිඟු
අමා-කිඳි, වතුර
අමාපල-අරලු
අමාලිය-රසකිඳ
අමිෂ්-ආහාර
අමිසි-සතපුෂ්ප
අමීලාත-කෝමාරිකා
අමු-කොල්ලු
අමු ඇට-අමු නම් ඕනෑ එගීය
අමුක්කිරම්-අමුක්කරා
අමුක්කරා-අශ්වගන්ධ, (අශ්වගන්ධ)
අමුක්කුසන්නි- සන්නිරෝගයක්

අමු කපුරු

අමුකපුරු-බඩහමු පිදෙනවිට බණ්ඩියට පානින් එකතුවන රාත්‍රියට කණාමැදිරියන් මෙන් දිලිසෙන මැලියම් හෝ කපුරු ගසෙන් ලබාගන්නා සුද්ධ නොකළ කපුරු
අමුකුලාසි-ඉද්ද ගස
අමුජමොද-අසමෝදගන්, ඉද්ද ගස
අමුත-හින්අරත්ත, කුඩාකලුවා
අමුල-ඉද්ද
අමුලා-කොකුම්, වතුක්, නියඟල්ලා
අමුව-නල ඇට තුනක බර
අමුසාල්-එනම් ධාන්‍ය වර්ගයේ සහල්
අමුහැර-නොපිසූ ආහාර ද්‍රව්‍ය
අමෙධ්‍ය-වර්චස්, (අසුචි)
අමොඝා-වලහසාල්, අරලු, එන්සාල්, පළොල්, රත් පළොල්
අමොඩා-වලහසාල්, දුම්මැල්ල, අරලු
අම්බණාල-සැවැන්න (සැවැන්දරා)
අම්බත-කිරි, අම්බ, උග්ගස, අත්තන, අරලු, නෙල්ලි, ගිතෙල්
අම්බතකඤ්ඣ-රසකිඳ වර්ගයක්
අම්බතකුණ්ඩලී-රසකිඳ
අම්බතජටා-ජටාමකුට (ජටාමාංසී)
අම්බතඵල-නෙල්ලි, පේර, මිදි
අම්බතඵලා-නෙල්ලි, (ඇඹුලු ඵල) මිදි
අම්බතභවා-අරලු
අම්බතලතා-රසකිඳ වැල්
අම්බතවල්ලරී-රසකිඳ, නිවිති
අම්බතවල්ලී-රසකිඳ හෝ නිදිවගී
අම්බතවල්ලිකා-රසකිඳ
අම්බතසඬ්ඛ-තුත්තම් හෝ රිදී තුත්තම්

අයසි

අම්බතසඤ්ජීවනී- ගොරකෂ දුඟා, (දියලබු)
අම්බතසම්භවා - නෙල්ලි, (ඇඹුල ඵලා) රසකිඳ
අම්බතසාර-ගිතෙල්
අම්බතසාරජ-උක්සකුරු
අම්බතසුව-අඩනහිරිය, (අඩහැර)
අම්බතා- රසකිඳ, බුලත්, අරලු, නෙල්ලි, නරිඅල, උග්ගස්,ඉකිරි, පිටවක්කා, බෝදි ඇට, සුදු පාසානම්
අම්බතඵල- දුම්මැල්ල, (නිත්ත පතෝල)
අම්බතාභි-අරළු
අම්බතාවහ-ගිතෙල්, කිරි
අම්බතොක්ථා-සාලාම්ශ්‍රී
අම්බතොද්භව- කානහිල් අල, (සාලාම්ශ්‍රී) බෙලි ගස
අම්බතොද්භවා- ලසුණු, (හෙලුහුණු) බුලත්, දුහුදු, කැකිරි
අම්බතොපහිතා-සීතමුල්
අම්බතොෂ්ණ- ගොන්කැකිරි, මහ ගොන් සුතු කැකිරි
අය-නෙරෙන්චි. (ගොකටු,)යකඩ, කලු අගිල්, කළුවැල්
අයඃ-යකඩ
අයඃකාන්ත-කාන්දම්
අයඃශද-ගස්රාක් අත්තන, හෝරාක්අත්තන
අයන-පියාගස (පියල්ගස)
අයල්-අගිල්
අයවරි-වදකහ
අයස්-යකඩ
අයසකාන්ත-කාන්දම්
අයසඃසාර-වානේ
අයසි- යක්බෙරිය. (භූමිනාද) යකඩ

අයා අර්ජුනී

අයා–එන්සාල්
අයාඛ්‍යා–වඳුරු මෑ, එන්සාල්, මහ එන්සාල්
අයිඤ්ජප්පු–පස්ලුණු (පැණි ලවණ)
අයිරාවත–කෑරන්,සිත් කෑ රන්, වේලිප්පරිත්ති
අයිරිකකය–වරාගස
අයිවිරලි–තුඹකරිවිල
අයුක්ඡද–පුවහු, රැකගුන, (ගස් අගුන)
අයුග්මක–රැක්අත්තන ගස
අයුග්මවඡද–රැක්අත්තන ගස
අයුග්මපත්‍ර– රැක්අත්තන කොළ
අයුග්මපර්ණී–රැක්අත්තනගස
අයෙලු–අඟිල්
අයෝ–යකඩ
අයෝමල–යඩොර
අයෝනි– පුවහු, රැකගුන, (ගස් අගුන)
අයෝමූඝල–රඹුක්, වැලුක්
අයෝරජ–යසුනු (යහුනු– යකඩ කුඩු)
අයෝසාර–යකඩ
අර්කාල්–අටෙත් පංගුව
අකී–වරා, හෙල වරා, පලිඟු, මද්‍ය සාර, තඹ, පබළු, කපෝ තාඤ්ජන. (හොයදුන්)
අකීකාන්තකා–කවුඩිකැකිරි, කෝවක්කා
අකීගඩිකා–කිරිබදු අල
අකීවිඡ්‍යා–වරාමූල
අකීවඤ්ඡන–රත් හඳුන්
අකීජ– වරාමල, වරා කරල
අකීදල–කොබෝවක්කා, වරාගස
අකීදුඛ්‍යා–වරාකිරි
අකීනාමන්–රතුවරා
අකීපත්‍ර–කොබෝවක්කා, රතුවරා

අකීපණී–වරාගස
අකීපුෂ්ප–කිරිකවෙළු
අකීපුෂ්පි–වරාමල්–හෙලවරාමල්
අකීපුෂ්පිකා–කිරිකවෙලු
අකීප්‍රියා–වද, ඛදුවද, කොබෝවක්කා
අකීඟකතා–කොබෝවක්කා
අකීමූලා–සස්සඳ
අකීර–එලවරාගස
අකීරා–වරා
අකීලතා–රම්මානිස්ස, රන්වන් වේලා
අකීව පුෂ්පිකා–නිත්ත කැල්ල
අකීවල්ලඟ–බදුවද ගස
අකීවල්ලී–කොබෝවක්කා
අකීවාසතුක–තම්පලා, නිල් තම්පලා
අකීවෙඩ–තලිස්පතුරු
අකීසුතා–නිල්කවරොලු
අකීහිතා–කොබෝවක්කා
අකී–වරා
අකීඟව–වරා, හෙලවරා
අකීඟ්ව–වරාගඤ, තලිස්පතුරු
අකේතතමා–වේලාගස
අගීට–නිල්ගිරිතිල්ල
අගීවඩ–ඇසළ රැක
අඤ්ඡට– } නිත්වම්මුතු(කුඩා කලා
අඤ්ඡන } දුරු
අර්ජක–අක්මැල්ල, සුවඳතලා
අර්ජක පණීස–තලා, අඳුතලා
අර්ජකර්ජ–පියාගස
අර්ජකාස–කුඹුරුවැල
අර්ජනී–එන්සාල්
අර්ජා–නීයඳ
අර්ජාක්–ගිනෙල්
අර්ජිකා–අඳු
අර්ජුනී–එන්සාල්, ගිත් එන්සාල්

අර්ජුන

අර්ජුන-කුඹුක්ගස,
අර්ජුනොපම-තේක්කගස
අර්ණවජ-මුහුදු පෙණ
අර්ණවජ මල-මුහුදුපෙණ
අර්ණවොද්භව-අග්නිජාරවාෂය
අර්තගල-කටුවෙලඟ, උගුරැස්ස, නිල් කටුකරඹු, ගිරිතිල්ල
අර්ථ-ගල්සෙවෙල්
අර්ථනී-එන්සාල්, මහ එන්සාල්
අර්ථ ප්‍රසාදනී- ගොඩ මහ තෙල්, දුටුසතුටු
අර්ථසාධක-බුත්සරණ ගස
අර්ථසාධන-බුත්සරණ, කොසඹ
අර්ථසිද්ධි (ක)- නිකගස, බුත් සරණ ගස
අර්දනාදිරස-හිඟුල්, රසදිය ආදිය ගෙන සාදන බෙහෙතක්
අඬවැන්ද්‍ර-වැල්පෙනෙල
අඬවැන්ද්‍රකා-කලුතිරස්සවාලු, වැල් පෙනෙල
අඬිනිකත-නේපාල රටෙහි උපදනා කොසඹ
අඬිපාදු-පිටවක්කා
අඬිපුෂ්පා-මහබෑවිල
අඬිප්‍රසාදන- දුටුසතුටු, මොනර කුඹුම්බිය
අඬිමානිකා-කලන් දහසය
අඬිවනිකනා-කිරෑත(බිම්කොසඹ)
අඬිවාරික-කිරෙන් ගත් මෝරා, (කිරි මෝරා)
අඬිවිරවිජා-කලුර්තණ
අඬිසාක-සිරිතේක්කු
අඬිවහෙදක-ඉරාවා රදය
අමින්-නේත්‍රරෝගයක්
අයඹිමන්-වරාගස
අලිඳ-අරෑද
අර්විදුකාර-ලෝලුගස
අර්විදුදුම-මිඩහඟු
අශී-අර්සස් ලෙඩ

අරණ්‍යපිපළලී

අශීඝන-බදුල්ල ගස
අශීඝගුදන-කිඹාරම්
අශෝඝනී } බදුල්ල, කිරිඇස්ස, කිඹා
අශෝඝක } රම්
අශෝජ-භගන්දර රෝගය
අශෝනා-කිඹාරම්, බදුල්ල
අශෝනී-සිරිඇස්ස
අශෝවනීමන්- නේත්‍රයෙහි උපදිනා රෝගයක්
අර-රසදිය, (රස) පත්පාඩගම්, සෙවෙල්
අරක-පත්පාඩගම්, සෙවෙල්
අරග්වධ-ඇසල රුක
අරඹග (ඔහා-ඔහි)වැල්මුරාංගා
අරටු-තොවිල ගස
අරණ-රත්තිටොල්
අරණක-මිදි, සිහින් මිදි
අරණී-සිහින් මිදි, රත්නිවුල් ගස
අරණීක-සිහින් මිදි
අරණ්‍ය (ක)- කවිඵල වෘක්ෂය, කිඹාරම්, වල් කිඹාරම්
අරණ්‍යකණා-වල් නිප්පිලි
අරණ්‍ය කදලී-ඇටකෙසෙල්, වල් කෙසෙල්
අරණ්‍යකර්කටී-වල්කපු
අරණ්‍ය කුලත්ථිකා-වල්කොල්ලු
අරණ්‍ය කුසුම්භ- වල් සෙන් දිරික්කා, වනුක්
අරණ්‍යකොලි-වල්ඛෙබර
අරණ්‍යචමසක-වල්සපු
අරණ්‍යජාද්‍රික-වල්ඉහුරු
අරණ්‍යජීර=වල්දුරු
අරණ්‍යතිල-වල්තල
අරණ්‍යතුලසි-වල්තලා
අරණ්‍යදමන-වනෙහි හිටුන දමනක නම් ගස
අරණ්‍ය පලාණ්ඩු-වල්ලුහුණු
අරණ්‍යපිපළලී-වල්නිප්පිලි

අරණ්‍යමුද්ග අරුණා

අරණ්‍යමුද්ග-වල්මුංපැල
අරණ්‍යමුද්ගා-මුංවැන්න
අරණ්‍යමෙථි-වල් උලුහාල්
අරණ්‍යරාජිනී-වල්කහ
අරණ්‍යවාසතුක-වල්තම්පලා
අරණ්‍යශාලි-ඌරුහැල්
අරණ්‍යශූරණ-වල්කිඹාරම්
අරණ්‍ය හරිද්‍රා-වල්කහ
අරත්ත-රැත්ත (රාෂ්ණා)
අරත්තෙයි-අරත්ත
අරඛකණී-සාතාවාරිය, මහ සාතාවාරිය
අරන්කසා- වල්කහ (හරන්කහ)
අරනකහ-හරන්කහ(අරණකසා)
අරනිකෝතු-මහම්දි
අරපර-රසදිය
අරපොඩි-යහුණු (යසුණු- යකඩ කුඩු)
අර්ම-මන්ත්‍රරෝගයක්
අරමණ-ගස් වෙසෙසක්
අරමඳ-වේලා, තෙලුම්මල්
අරරත්තා-අරත්ත
අරල-තොටිල
අරලී-(අරලිය) හෙල කණේරු
අරලු-ඇටුවන්, (නුග ආදි ඇසතු ගස්වල උඩ අතුවල්වත් හෝ කඳෙන් පහතට ඇඳෙන මුල්) අරලු ගස්, තොටිල ගස්
අරලුක-තොටිල
අරවින්ද-තෙලුම්
අරසව-කුඹුක්
අරසම්-බෝ
අරසම්මිත්තු-බෝදි ඇට
අරසු-ඇසටු, බෝ
අරසු මරම්-බෝගස
අරාථ-අරලුගෙඩි
අරාම්-දුම්මැල්ල
අරාල-හල්දුම්මල, (සෙලම ල)

අරාලුපල-අරලුගෙඩි
අරිට්ඨා- පෙනෙල, සුදුලූනු, රා හෝ අරක්කු
අරිට
අරිටු } කොසඹ, මදටිය ගස්
අරිතනමඤ්ජරී-කුප්පමේනිය
අරිතාරම්-හිරියල්
අරිමද-සීනි, සකීරා
අරිමර්ද-තෝර, තෝරගස්
අරිමේද-හිඟුරුවැල්, සීනියා නම් චගීය, ගුරුන්ද
අරිෂට-කොසඹ
අරිෂටමෝරු-කුලුරැණ, පෙනෙල
අරිෂ්ඨ-කොසඹ, සුදුලූනු, මේරා, පෙනෙල, මිරිස්, ගස්කැලිය, කටුකරෝසණ
අරිෂ්ඨක-කොසඹ, රුක්පෙනෙල
අරිෂ්ඨඵල-මහානිම්බ වෘක්ෂය
අරිෂ්ඨා-කුලුරැණ, කොසඹ
අරිසම්-අරිසස් රෝගය
අරිසපතති-පෙතංගස
අරිසි-අරිස, (පොඩි අරිසි හෝ මිශ්‍ර අරිසි) වැලි සහිත පොලවේ හට ගන්නා සුලු නසි පැලැටියට වඩා මදක් කුඩා පැලැටියක් (වරසාරාජී සංග්‍රහව බලන්න)
අරුකකම් පිලලු-ඊතණ
අරුගම් පිලලු- ඇටවරා. තෘණ, මිරිස්, ගම්මිරිස්
අරුඹකර-බදුල්ල ගස
අරුජ-ඇසළ ගස
අරුණ- අනිවිඳයන්, ත්‍රාස්තවාලු, රත්නිවුල්. කොකුම්, වැල්මදට, ඔලිඳ, මුඩමහණ
අරුණා-වැල්දෙකි, පිටසුදු සාරණ, මහගොන්කැකිරි

අරුණාක්ෂී

අරුණාක්ෂී–ඍතු වරාගස
අරුණීකෘ–උලුවාහාල්
අරුවලලක්කරි–දියමෙනේරිය
අරුෂ්කර–බදුල්ල, කජුගස
අරුෂා– බිම්තෙල්ලි, (නවනැඹිය)
අරුස්–වරාගස, රත්කිඟිරිගස
අරුහා–බිම්තෙල්ලි

අරුද

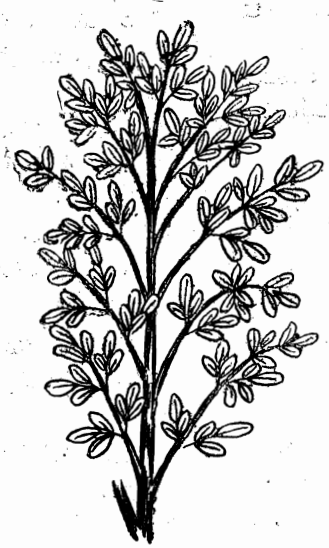

අරුද–අඩහනාප්‍රිය
Ruta Graveolens

යුරෝපය ජන්ම භූමි කොට ඇති මේ පැලය ඉතා ලක්ෂණ ය. කොළ සහ කද හිම් වැනි පැහැයෙන් යුක්ත ය. කුඩා කදෙහි සිය ඔලා කොල වැනි දෙපසට බෙදී ගිය කුඩා කිණිති (අතු) ඇත.

මේ වර්ගය ලඞ්කාව ඇතුළු පෙර දිග රටවලට අයත් ශීතාඩික ප්‍රදේශවල හොඳින් වැඩෙයි. මේ වාසේ කොළ ඉතා තද සුවඳකින් යුක්ත ය.

අල්ප පද්ම

විෂබීජ වලින් ආරක්ෂා වීමට– අපසමාර රෝගයට හා හිසෙහි ඇතිවන කලාතුරකින (කරකැවිල්ල) ට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ය.

මේ කොළ වලින් සිදගන්නා තෙල් පිනසට හා ලදරුවන් ගේ ඉසේ– පපුවේ සෑදෙන සෙම් රෝග වලට ත් පාවිච්චි කරති.

හදිසි ගුණ දෙන ඖෂධයක් වූ මෙය අපර දිග වෛද්‍ය වරු හදිසියෙන් ඇතිවන හිරිවැටීම් වලට යොදති.

සත්‍රීන්ගේ කාමෝද්දීපනය ඇති කරණ සුවඳකින් යුත් මේ වර්ගය ඇතම් අය හදි–හූනිම් වලින් ආරක්ෂා වීමට ගුප්ත ඖෂධයක් ලෙස ද පාවිච්චි කරති.

අරිෂ්ටාම්– අරිෂ්ට, සුරා,
අරෙණුගම්– රූහැණිය (වාල් මෝ ලගු= වල්ගා මිරිස්)
අරෝග්‍යසිම්බි– ඇසල
අරෝචක– අරුචිරෝගය
අරෝබාහූද ලේකම්– කණේරු
අරෝවක– ඇසල
අල්ක– ඇඹුලැඹිලිය
අල්ප– කුරතම්පලා
අල්පක්ෂුපා– නිදිකුම්බ
අල්පක– යවාස
අල්පකෙශි– නිකගස
අල්පගන්ධ– රත්කුමුදු, රත්පියුම්
අල්පනිද්‍රතා– පිහින් උපදනා රෝගයක්
අල්පපත්‍ර– කුඩා කොළ ඇති කලා ගස
අල්පපත්‍රිකා– රතුසෑබෝ ගස
අල්පපත්‍රී– බිම්තල්
අල්පපද්මී– රත් පියුම්, රතුපුල්

අල්ප පර්ණී– මුංවැන්න
අල්පපුෂ්පිකා– කහවන් කනේරු ගස
අල්පප්‍රමාණක– කෝ ම ඩු, ප ත් තක්කා
අල්පමස්තක– නිටුල් ගස
අල්පමාතක– බෙ ලි ග දි න් යුත් තලා ගස්
අල්පමාරිසා– සුලු කුර
අල්පශමී– ස්මරුක වැ නි කු ඩා ගසක්
අල්පශාත– නේත්‍ර රෝගයක්
අල්පිකා– මුංවැන්න
අල්ලක, අල්ලකා, අල්ලා } කොතඹුරු (කොත්ත මල්ලි
අල්ලි– ඉර්ණු
අල්ලෙක් කොඩි– කටුවල වැල
අල– හිරියල්
අලක්තක, අලක්තා } ලාකඩ– (ලාක්ෂා රස– ලතුදිය)
අලක– කොත්තමල්ලි
අලකන්නි– කදුලැස්ස
අලකනඳු– රුකඟුත, අහු ගස
අලකප්‍රිය– පියල්ගස, කලු බදුල්ල ගස
අලකා– හිරියල්
අලකිරිය– කුරතම්පලා
අලකු– ලාකඩ
අලගඬ– දලුක්, මහළුක්
අලගත– නෙත්‍ර රෝගයක්
අලඔකා– හෙලවරා, අලතාව, හිරියල්
අලඔකාර– කුලුරුණ, (කටු කරෝ ඡණ)
අලපලා–කිඩාරම්
අලඹ– විෂවෛද්‍යවරයා
අලම්බමුෂ්කක– තෙලෙඹු ගස
අලම්බා– නිත්ත ලබු
අලම්බුද– ඉරිවේරිය
අලම්බුසර– වෙල්මුඩ, (මුඛමහණ)
අලම්බුසා– වෙල්මුඩ, (මුඛමහණ) සුලුඔක්මී, නිත්ත වැටකොළු, වලා වැන්න,
අලමුල්– පද්මඅල, චීන අල
අලකී– හෙලවරා, ඔදුල්ල, වැල් නිබ්බොටු
අලකෝම්– වැල්නිබ්බොටු
අලරිය– කනේරු, අරලිය, අවරිය
අලව– සුදුදුරු
අලවණා– දුදුවැල්, අදුලු
අලස– පාදරෝගයක්, වලාවැන්න
අලසක– එනම් රෝගය
අලසා–කලුතලා, වලාවැන්න
අලසෙලුකා– රතු නිදිකුම්බා
අලාබු– හෙල ලබු (සුදු ලබු)
අලාබු (නී) කා– නිත්ත ලබු,
අලාබුකණී– ගොටුකොල, මීකන් පලා, (මකුළුවැන්න)
අලාබුසුභාත්–ඇඹුල්වේ, (ගොරක හෝ ඇඹුලැඹිලිය)
අලාබුකට– ලබුසුණු
අලායා– කෙසෙල්
අලාස– වලා වැන්න, උප ජිහ්වා නම්නැති රෝගය
අලි– කීකිරිඳිය
අලික– පළොල් ගස
අලිකා–අලිනී– කවෙලු, කි රි ක වෙලු, සුළු සාරණ
අලිකුලප්‍රියා– සෙව්වන්දි (රෝස)
අලිකුලසංකුල– සුදුරෝස
අලින්වි– අලින්විල්, රුකඟුත
අලිපරිත්ති– පෙතන්
අලිප්‍රියා– රත්පළොල්, (රත්පුලිල) මිදි

අලිම්පක, අලිම්බක } පියුම් කෙසුරු, මිගස
අලිමක- මිගස
අලිමොදු- සිහින් ඕදි
අලිමොහිනි, අලිවාහිනි } කෙවිකා නම් පුෂ්ප වෘක්ෂය
අලිවල්ලභා- රත් පළොල්, රත් පුලිල
අලිවි- රුකහුන
අලිෂට- ඔදටගස
අලිසමංකුල- සුදුඅෝස ගස
අලිනක- ඊයම්
අලු- තල ගස
අලුක- එලවාලුක නම් ඖෂධය
අලුකන්නි- කඳුලැස්ස
අලුවතුගෙඩි- අළුකෙසෙල් ගෙඩි
අලුවරා- අලුපාට කොළ ඇති වරා විශෙෂය. (මේ වර්ගය වැනි වශයෙන් ගන්නේ ගව ලෙඩට ය)
අලෝහිත- රතු පියුම්
අව්බු- අසුගස
අව්‍යක්තාගන්ධා- නිල්කටරොළු
අව්‍යක්තා- කළු මුරුවා වැල
අව්‍යඝ්ඝ- කොකුම්
අව්‍යණ්ඩා- වඳුරු මෑ, පිටවක්කා
අව්‍යතා- අරලු
අව්‍යථා- පුස්වැන්න, අරලු, මැණික් වැන්න, සිඳුහුරු, නෙල්ලි,
අවක්ෂාල- පිටවක්කා
අවක්ෂේපණී- ඛාවිල ගස
අවකා- සෙවෙල්
අවක්‍ර- හොර ගස
අවගන්ධිකා- සිහින් එන්සාල්
අවතීසාර- කෙසෙල් ගස
අවතුවර්ෂ්‍ය- මේවන්. මහ මේවන්, (අෂ්ටකවර්ගයට අයත් ඖෂධ වර්ග දෙකක්) හෝ භාතාවාරිය
අවදංශ- මුරුංගා ගස

අවදූ, අවදූත, අවදූහ } සැවැන්න, (සැවැන්දරා-සුවඳහොට)
අවදුඬ- හුංකිරි
අවදූන්‍යා- මුරුංගා ගස
අවදූනෙෂ්ටතා පත්‍ර- සැවැන්න (සුවඳහොට)
අවන්‍යතොම- කාඬ දිය, ඇඹුල් ජලය
අවන්ධ්‍යා- කැකිරි
අවපාටිකා- රෝග විශෙෂයක්
අවඹේඵල- පිටවක්කා
අවර- අවර පළු (කරල්) (මහ බෝංචි වර්ගයක්)
අවරද- කොබෝවක්කා
අවරඵලා- හෙලදඹ, (සුදු ජම්බු)
අවරාපිකා- කඳුලැස්ස
අවරාම්බ- හෙල දඹ, (සුදු ජම්බු)
අවරි- ඛේරු
අවරිකා- කොතඹුරු, (කොත්ත මල්ලි)
අවරිය- නිල් අවරිය (භීලිකා) බෙහෙත්
අවරොහ- අමුක්කරු, (අස් ගොඳු)
අවරොහක- අමුක්කරු
අවරොහශාඛින්- පුලිලගස
අවරොහිකා- අමුක්කරු
අවරොහින්- නුග ගස
අවල්අරක්කු- කැප්පිටියා, ලාකඩ, ගස් ලාකඩ
අවල්ගුජ, අවල්ගුජක, අවල්ගුජා } බෝදි ඇට
අවලක- මැඩහඳු
අවිලපලු- අවර කරල්
අවස්මර- අපස්මාර රෝගය

අවසාදිනී

අවසාදිනී-ඇට්වේරිය, ඇට්ට ර, මහ කරඳ
අවසෙක-කෂාය දියෙන් තෙම්ම
අවාකපුෂ්පි-සතපුෂ්ප, යොන්තුඹ, වැල් දෙහි
අවාඵල-පිටවක්කා, (නවනැඹිලිස)
අවාරිකා-කොතඹුරු (කොත්ත මල්ලි)
අඹික-වල් කොල්ලු
අවිගන්ධිනී, අවිගන්ධා, අවිගන්ධිකා, අවිගන්ධී } අසමෝදගම්, වේලා ගස
අවිඝන-කර්ඹ හෝ කිරලගස්
අවිතක්‍ර-එලකිරි-මෝරු
අවිද්ධකණී-දියමිත්ත
අවිද්ධකර්ණිකා-දියමිත්ත
අවිදුඹ, අවිදුස } එල කිරි
අවිදුය- ලේවැරැල්ල, (අයාපාන) කැරුකොකු
අවිමරිස-එලුකිරි
අවිමෝච-එලුකිරි
අවිරි-අවරිය
අවිවාඝ-මැඩහඟ
අවිශිර-වේලා ගසෙහි එල
අවිෂා-ඉවද
අවිෂොස-එලුකිරි
අවිහ-තල
අවී-වල් කොල්ලු
අවීජා-මිදි වැල
අවුතල්-තලා වර්ගයක්, අවුතලා
අවුලු-අවුලුපත්, (කැවිලි වර්ග)
අවුල්දැනි-කිඹුලා
අශ්මඝාජ-ගල්මද
අශ්මකදලි-ඇට කෙසෙල්
අශ්මකෘච්ඡ්‍රහන්-අන්දරගස

අශ්මසාරක

අශ්මගර්භීක-කොබු ගස
අශ්මඝන- පහණබෙය, මැණික් වැන්න
අශ්මජ-ගල් සෙවෙල්, ගල්ම ද, යකඩ
අශ්මජතුක-ගල් සෙවෙල්
අශ්මජිත්-පහණබෙය, පොල්පලා
අශ්මන්ත-ගස් රුක්අත්තන
අශ්මන්තක-කෝබෝලිල, පුස්වැන්න
අශ්මතක-දුදුවැල්, දුහුදු
අශ්මපුෂ්ප-ගල් මද, ගල් නහර, කප්පරවල්ලිය, ගල්මල්
අශ්මභින්-පහනබෙය, (පහන බෙය වෙනුවට සම්හරු පොල්පලා ද සම්හරු අක්කපාන පාලැවිය ද ගණිති)
අශ්මභේද-පොල්පලා, පහණබෙය
අශ්මර-කැල, රත් කැල
අශ්මරී- මූත්‍රාශයෙහි හැදෙන ගල්
අශ්මරිභෙද-පොල්පලා
අශ්මරිකෘච්ඡ්‍ර-මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රරෝගය
අශ්මරීඝන-ලුණුවරණ ගස
අශ්මරීප්‍රිය-ධාන්‍ය විශෙෂයක් (මහ හැල්)
අශ්මරීභෙද, අශ්මරීභෙදන } පහනබෙය
අශ්මරිරිපු-මහ හණ ගස්
අශ්මරිශකීරා-අශ්මරීගල්
අශ්මරිහර-ලුණුවරණ ගස
අශ්මලාක්ෂ-ගල් සෙවෙල්
අශ්ම සම්භව-ගල් සෙවෙල්
අශ්මසාර-වැලුක්, රඹුක්, යබොර, රසාඤ්ජන, ඇට කෙහෙල්
අශ්මසාරක-කොබු, කෝන් ගස

අශ්මසුතා-දියමිත්ත
අශ්ව-අමුක්කරා
අශ්වගන්ධික, අශ්වගන්ධා, අශ්වගන්ධිකා } අස්ගොඳු, (අමුක්කරා)
අශ්වකර්ණ-බුරැත, සල් ගස
අශ්වකර්ණමෘත-අසුගස්, සල්ගස්, ඇසල ගස්
අශ්වබුර-හෙලකටරොලු
අශ්වඝන, අශ්වඝා } හෙල කණේරු, (අලරිය)
අශ්වත්ථ පත්‍රිකා-පුලිල ගස
අශ්වත-බෝ ගස
අශ්වත්ථ-බෝ ගස
අශ්වත්ථනිද්, අශ්වත්ථහෙද } තන්ති වාද්‍ය
අශ්වදංෂ්ට්‍රක-ගොකටු
අශ්වදන්තක- අගල් ආදුර (වං ඇපල=ආඩාතෝඩා)
අශ්වනාශක, අශ්වනාශ } එල කණේරු
අශ්වනික-දූදු (දුහුදු)
අශ්වපුත්‍රී-ඉදුසල් ගස
අශ්වපුච්ඡ, අශ්වපුච්ඡිකා } මස්වැන්න, ඵ දු පියලි
අශ්වබාල-වැලුක්
අශ්වමාර, අශ්වමාරක } කණේරු, (අලරිය)
අශ්වමාරාඛ්‍ය-නිවිති
අශ්වමූත්‍රිකා-ඉදුසල් ගස
අශ්වමොහක-එල කණේරු ගස
අශ්වජීව-ඇසතු ගස
අශ්වජීව පත්‍රක-පලොල්,පුලිල
අශ්වරිපු-කණේරු ගස
අශ්වරොධ-කණේරු ගස
අශ්වරෝහා-අමුක්කරා
අශ්ව වරාහ-ඌරල
අශ්වසනා-කණේරු (අලරිය)
අශ්වහන්තා-අශ්වහ=කණේරු ගස
අශ්වහා-සුදු අලරිය
අශ්වාක්ෂ-දේව අබ
අශ්වාන්තක-එල කණේරු ගස
අශ්වාරි-කණේරු ගස
අශ්වාරොහා, අශ්වාවරොහක, අශ්වාවරොහිකා } අමුක්කරා ගොන් කැකිරි
අශ්වාල-සුවඳහොට, කුඩා වැලුක්
අශ්වාහවාදිබුරා-එල කටරොලු
අශ්විභෙෂජ-කුඩා මැඩහඟු
අශ්විනී-ජටාමාංශ
අශ්වෙතා-ඇද්දෙමට, නිල් කටරොලු, නිල් ඉවද
අශ්වෝතා-ඉරමුසු
අශකුම්භී-දියපරඬලා
අශන-රැකහුන, අහු ගස, පියා ගස, රත් තෙවුල්, බදුල්ල
අශනප්‍රුෂ්පික-රත්සඳුන්
අශනමල්ලිකා-කටරොලු
අශිඛනී-සීරුස්ස
අශින ලතා-නිල් ඊතණ
අශිලුගන්ධික-කුඹුරා වැල්
අශිත-කලු අගිල්, කිරිපලු, කිරිහැන්ද, ක්‍රිබදු අල
අශිතක-පියා ගස, ගල් පියල්
අශිතපුෂ්පක-හෙලපිල
අශුකලා-කිරිබදු
අශුකජ-මුඩු හැල්
අශොක-හෝපලු, දියරත්මල්, මූනමල්,
අශොක් රොහිණී- කටුකරෝහණ (කුලුරැණ)
අශෝකා- කටු කරෝහණ (කටු කරෝහිණී)
අශෝකාරි-කොලොම් රැක
අශ්‍රපාද-කිරිපලු
අශ්‍රව- මස්බෑද්ද, (මේලිප්පරිත්තිය) මුගුණ්වැන්න, කොතුරුබෑද්ද

අශ්‍රවා

අශ්‍රවා-මකුළුවැන්න
අශ්‍රෑ-කොකුම්
අෂ්ටකර-කරඹ
අෂ්ටකීර-එලු, බැටලු, ගව. මහිෂ, ඔටු, ඇත්, කොටලු, මනුෂ්‍ය යන මොවුන්ගේ කිරි අට වගීය
අෂ්ටවූණීය-ඉඟුරු, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි, සුදු දුරු, කලුදුරු, අස මෝදගම්, පෙරුම්කායම්, සවිඳ ලුණු යන මේ අට
අෂ්ටජ්වර- වාත, පිත්ත, කඵ, වාත, පිත්ත, වාත ශ්ලේසමා, පිත්තශ්ලේසමා, සන්නිපාත, ආගන්තුක යන මේ අට
අෂ්ට ජල= ලිං, විල්, ගංගා, පොකුණු දිය සහ කෙම් (ගල්) පැන්, වැසිදිය, කඳුලැලි, (කුඩා ජලපාරවල්) ඔය යන මේවායේ ජලය
අෂ්ට ධාතු-රන්, රිදී, තඹ, ඊයම්, සුදු ඊයම්, කාන්දම්, යකඩ, වානේ යන ධාතු අට
අෂ්ට මහා ඖෂධ- (අෂ්ටක වගී) ජීවක, වෘෂභක, මේදා, මහමේදා, කාකොලි, ක්ෂීරකාකොලි, සෘද්ධි, වෘද්ධි
අෂ්ට මහා රොග- වාත, ප්‍රමේහ, කුෂ්ට, අර්ශස්, භගන්දර, අශ්මරි, මූඪගර්භ, උදර යන රෝග අට
අෂ්ටමූත්‍ර- මීහරක්, එලු, පලෙලු, ගව, අශ්ව, කොටලු, ඔටු, ඇත්, යන මේ සතුන්ගේ මූත්‍ර
අෂ්ට ලවණ-සිදු ලුණු, සුවස ලුණු, කලු ලුණු, මුදු ලුණු, පාංශුලුණු, බලල් ලුණු, උද්භිද ලුණු, රෝම ලුණු, යන අට ලුණු

අසම්ග්‍රන්ථ

අෂ්ටවිධ ගන්ධ- මූල, සාර, සුඹුලු, (සිවි) තව, පත්‍ර, පුෂ්ප, ඵල, සමීසංහාර යන සුවඳ වගීය අට
අෂ්ටවිධ පාන- අඹ, දඹ, ඇට කෙසෙල්, මස්කෙසෙල්, මධු, මුද්දික, ඕලු, බොරලුදමුණු (උගුරැස්ස) යන රත් කොකර ඇල්දිය සමග මිරිකා ගන්නා අට වගීයේ යුෂ
අෂ්ටවිධ මූත්‍ර-ගජ මූත්‍ර, හය මූත්‍ර, රථ මූත්‍ර, ආමලකී මූත්‍ර, වළලු මූත්‍ර, අඞ්ගුලිවෙඨකමූත්‍ර, කකුධ ඵලමූත්‍ර, ප්‍රකෘතිමූත්‍ර
අෂ්ටාඞ්ගය- (වෛද්‍යශාස්ත්‍රයෙහි) ශල්‍ය, ශාලාක්‍ය, කායචිකිත්සා, භූතවිද්‍යා, කෞමාරභෘත්‍ය, අගදතන්ත්‍ර, රසායන තන්ත්‍ර, වාජීකරණ තන්ත්‍ර
අෂ්ටාපද-අත්තන ගස. ඉද්දගස
අසකාත්-මුරුතගස
අස්කුර-එල කටරොලු
අස්ථිමක-කලන් හය
අස්පුදුන-වල්කපු
අසනමතී-මස්වැන්න
අසනිසංහාර-සීරැස්ස
අස්තිංගල } සීරැස්ස
අස්තිශෘඞ්ගල }
අස්ගොදු-අමුක්කරා
අස්ථමය-පලම් දෙක
අසනමතී-ශාලපර්ණී (සල්වැන්න)
අසතු-කිකිරිඳිය
අසෙනා-වරාගස
අසෙනාන-ගිරිතිල්ල
අසන්‍ර-පිල, හෙල පිලගස
අසම්ග්‍රන්ථි-රෝග විශෙෂයක්

අසපිඵල–කොස්ගස
අසපිහඩග–ඇට බිඳුම් රෝගය
අසපියුජ්–නවහන්දිගස
අසපිරාඩ්ක්‍රික–කිතුල්ගස
අසපිශ්‍රැඛලා–නවහන්දිගස
අසපිසංහති, අසපිසංහාර, අසපිසංහාරී, අසපිසංහෘත් – නවහන්දි ගස
අසපිසඞ්ඛානකර–ලුහුනු
අසපිසඞ්ඛානජනනී–නවහන්දි ගස
අසපිසඞ්ඛික–නවහන්දි ගස
අසපිසම්බඞ්ඛන–දුම්මල
අස්තඝ්නි–ගම්සූරිය ගස
අස්තඝ්නී–ගම්සූරිය ගස
අස්තඝ්නී–ගම්සූරිය ගස
අස්පොතා–කටරොලුවැල
අස්ඵොතා–ඉරමුසු
අස්බැද්ද–අස්වැන්න
අසමකජ–ගල්මද
අසමගඹී–කෝන්ගස
අසමතාඤ්ඣන්–අසමෝදා
අසමදම්–ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
අසමන්තක–කොබෝලිල, පොල්පලා
අසමන්තර–ඔලිඳවැල
අස්මපුෂ්ම–ගල්මද
අස්මභෙදී–පොල්පලා
අස්මයෝනි–කොබෝලිල
අස්මරී–ඇද්දෙමට ගස
අස්මසර–රසාඤ්ජන
අස්මාර–කණේරු
අසවකර–සාරඹ
අසවකල–හල්ගස
අසවගන්ධි–අමුක්කරා
අසවත්ථ–පසකුරු
අසවපුච්ඡි–මිස්වැන්න
අසවභෙදී–පහණබෙය
අසවල්ලී–ඇසතු, බෝ
අසවල්ලීකර–ඇසතු, බෝ, කිරිබෝ ගස
අස්වැන්න– තුරඟ පයක් වැනි කොළ ඇති කටසාරවත කුඩා වැල් වර්ගයක්
අස්විස–වසතැල්ල
අසසකණ්ණා–සල්
අසසමාරකෝ–කණේරු
අස්‍රඛදිර–රත්කිහිරි
අස්‍රපත්‍රක–බණඩක්කා
අස්‍රඵලා (ලී)–ඉදුසල්ගස
අස්‍රරෙණු–සිඳුරම්
අස්‍රරෝධිකා–නිදිකුම්බ
අස්‍රවිඤ්ඤුවජ්ඩු–රසතැල්ල
අස්‍රාර්ජක–සුදුවත් තලා ගස්
අස්‍රාහ්ව–කොකුම්
අස–ආසව, මත්පැන්
අසන–බක්මී, පියාගස්, මුරුතගස
අසනියමල්–විලඳ
අසනෙ–පියාගස්
අසබදනය–අස්ගොඳු, දුටුසතුටු
අසමන්තර–මයිල, ඔලිඳ
අසමෝද–අජමෝජ– (ආදි මෝජ ගම්–අසමෝදගම්)
අසවි–කරිවිල
අසාර– වැල්මදට, එරඹු, අහිල්, ජයපාල
අසාරෘ–කෙසෙල්
අසිත–බෙරු, අහිල්
අසිතක–කලුඅහිල්
අසිතපත්‍රක–උග් ගස
අසිතඵල–පොල්ගස
අසිතද්‍රුම–කළුතල්ගස
අසිතපලලවා–බලු දම්, දඹගස
අසිතඵල–මුරිසි පොල්
අසිතවල්ලී–නිල්ඊතණ
අසිතසාර–තිඹිරිගස

අසිතා-අවරිය ගස
අසිතාඤ්ජනී-කළුකපු
අසිතාඛලමොට්ටා-කලුතිත්ථිභවැල
අසිතාම්‍රශෙඛර-අවරිය ගස
අසිතාලතා- නිල්ර්තණ, සැම්ලිය
අසින්මොට්ටු-සපුකැකුල
අසිනි-සිහින් එන්සාල්
අසිපංගංපාලෙයි-තොටිල
අසිපත්‍ර-අසිපත්‍රක=උක්ගස
අසිලු-පුසුල්
අසිවස්-විෂසර්පියා
අසු-අහුගස්
අසුගස්-අහුගස්
අසුවි-ශුක්ලය
අසුහ ණ්ඩි-ත්‍රාසනවාලු
අසුර-ලූසුණු, (සුදු ලූහුණු,) මූහුදු ලූණු,දේවදාර, කරාබුනැට්
අසුරඵලා-කුකුරුඇමුවන්
අසුරසා-අදුතලා, වේලාගස
අසුරා-කහ
අසුරී-හෙල අබ, (සුදු අබ)
අසෙනියමල්-විලඳ (ලාජා=පොරි)
අසෝක-හෝපලු
අසෝකය-කුළුරුණ
අසෝකරෝහිණී- කුලුරුණ (කටුකරෝහණ)
අසෝකා- කුලුරුණ (කටුකරෝහණ)
අසෝකු-දියරතඹලා
අසෝකෙ-හෝපලු
අසෘක්-හුරිර (ලේ)
අසෘගහද-කොට්ටම්
අසෘග්දර- රක්ත ප්‍රදර රෝගය
අසෘජ-ලේ, කොකුම්
අසෘණ-සිවන්ගුරු
අත්ත-දවස
අත්වලා-බදුල්ලගස
අහතීක-වරාගස
අහස්- මිණිරන්
අහස්කර- වරාගස
අහස්පැන්-වැහිවතුර
අහස්හෙදි- මිණිරන් අළු
අහසකණමැදිරියා- උඩවැඩියාගස
අහි- උදරාවර්තරෝගය, දළුක් ගස
අහිංස්‍රා-කන්ථාරි වෘක්ෂය,
අහිකා-ඉඹුල්ගස
අහිගන්ධ-සස්සඳ
අහිගන්ධඵලා-ඉදුසල්ගස
අහිචත්‍ර-මැඩහඳු
අහිචත්‍රක-බැලතණ
අහිචත්‍රා-හාතාවාරිය-හකුරු
අහිජිහ්වා-හාතාවාරිය
අහිත්ථ-වල් උලුවාහාල්
අහිනිලා-සුස්වැන්ත
අහිදංස්ට්‍රා-ඇන්සැටිය
අහිනිර්ලයනී-නහිසැව
අහිඵල-පතෝලවැල
අහිඵෙණ-අබින්
අහිභයදෘ-බිම්තෙල්ලි
අහිභුජ්- මොණරා, ගුරුලා,
අහිමද්‍යනී-වරාගස
අහිර්දමනී-අරත්ත
අහිමාර-නිඹුරු-බුලත්(නාගවල්ලි)
අහිමේදක- විවිඛදිර(ගුරුන්ද)ගස
අහියෝනි යොමක- රූකගුණ, (ගස්අහුණ,) පුවහු
අහිශෝවන-නහිසැව
අනිලතා-බුලත්වැල
අහිල්‍යා-වල්ළුලුවාහාල්
අහිලෞකිකා-බිම්තෙල්ලි
අහිවල්ලි-බුලත්වැල
අහිසුගන්ධිකා-සස්සඳ
අහින්ද-ඉරමුසු
අහිරූහ-තේක්කගස
අහු-අහුගස
අහේරු-සාතාවාරිය, සතමූලි
අහෝ-වෘක්ෂ

ආ

ආකඛත –විලඳ
ආක්මත –විලඳ
ආක්ෂභ්‍ය–සුවසලුණු
ආක්ෂික–කටුවෙලඟ, රත්හඳුන්
ආක්ෂිව–ඇද්දෙමට, මුරුංගා ගස
ආක්ෂෝඨ–ගල්පියල් (ගල්පියාගස)
ආකල්ල–ආකල්ලක– අක්කර පව්ටා
ආකාරකරහ–අක්කරපව්ටා
ආකාශ–මිණිරන්
ආකාස–බත්ඩක්කා
ආකාසතාම්රෙරෙයි– දියපරඬැල්
ආකුලින්– රණවරා, බටු
ආකුලී– අරන්ත, එලබටු, රණවරා
ආඛු– දෙවතාඩ (දේවදාලිය) වෘක්ෂය
ආඛුකර්ණී– රැප්පාකොල (කොතුරු බැද්ද= මූෂික කර්ණී=මීකන්පලා)
ආඛුජීත්– බිම්නෙල්ලි
ආඛුපර්ණී– දැත්ත, කොතුරු බැද්ද, මීකන් පලා
ආඛුපාෂාණ– මූෂික පාසානම්= (මීපාෂානම්)
ආඛුඵලා–කුඩාදැත්ත
ආඛුවිෂජීත්– රැක්අත්තන
ආඛුවිෂපහා– දෙවතාඩ වෘක්ෂය
ආඛෝට– ඕර, ඇටමෝර, ගල්පිසා ගස
ආග්නේය– නහර ප්‍රාණවත් කරණ ද්‍රව්‍ය, රත්රන්, ගිතෙල්
ආගච්ඡාදනඵල– කපු, මහ කපු
ආගක– මී පැණි
ආගන්ධපත්‍රිකා– අඳුතලා
ආගන්ධහ– කිඳි, රසකිඳ
ආගමාස, රත්නිවුල්
ආගස්ත්‍ය– කතුරු මුරුංගා
ආගුජී– බෝධිඇට
ආඝටක– රතුකරල් සැබෝ
ආඝාට– කරල් සැබෝ
ආඩකය– පලම් හැටහතර
ආඩගික– ඇසටු
ආඩජික– ආක්ෂික (කුඩුවෙලඟ)—වෘක්ෂය, රත්හඳුන්
ආඩඡාදනඵල– මහකජු, රතුකපු
අඩඡාදනී– කපුගස
ආඩජුක–අහුගස්, කුඩු වෙලඟ ගස
ආඩන්ද්‍රහාෂා– රසකිඳ
ආඩම
ආඩම්න } ඉරිවේරිය
ආඩාම– ඔනින් පෙරු කැඳ
ආඩාරියාපලු– අවරකරල්, (වදුරුමැ වෙසෙසක්)
ආඩු– කුඩුවෙලඟ
ආඩ්‍ය– ගිතෙල්
ආඪවලල– රම්මානිස්ස, වල්තලා
ආඪරාඛ } වංඇපල, (අගල් ආදර, වැටහිර, ආඩා—තෝඩා
ආඪරූස }
ආඪ්‍යාර– පිත්තල
ආඬකී– රට තෝර, තෝරපරිප්පු
ආඬතෝඩා– වංඇපල
ආඬුකෝඩෙයි– වංඇපල
ආඬුනිත්‍යත්තාලෙයි–ආඬතෝඩා
ආඬෙයිඹ්වට්ටි–තුත්තිරි, ඇත් තුත්තිරි
ආඬක– නැලිහතර
ආඬකී– වෙල්ලප්පාසානම්, නාපිරිත්ත, තල
ආත්තිගණ්ඩ– වව්වනාවි
ආත්තිපු– මයිලමල්
ආත්තී– මයිල
ආත්ම– කොට්ටම්, පෙනෙලගස

ආත්මගුප්තා- වඳුරුමැ
ආත්මජා- සූරා
ආත්මජීවණී- කිරි
ආත්මමූලි- ඇල්කසඹිලියා
ආත්මරක්ෂා- ගොන් කැකිරි, මහ ගොන්කැකිරි
ආත්ම විශාලා-මීවනපලා
ආත්මශල්‍ය-හා තා වා රි ය, හින් හාතාවාරිය
ආතඛ්ක-ලෙඩ
ආතපර්ණිකා-කිරිපලු
ආතපර්ණී-කිරිපලු
ආවිඛග-ආපිත-අබින්
ආද්‍ර-යුෂ, ජලය
ආද්‍රනාගර-අමුඉඟුරු
ආද්‍රිම-ගල් සෙවෙල්
ආදුන-ආදුනී-මහ වැටකොලු
ආදුනපාකී-කටුපිල
ආදූරී-කපු, ඇඹුල්වේ (ගොරක)
ආදුලවේර්-දැත්තමුල්, දැත්ත ගස
ආදුලි-සුදුදුරු
ආදි- වසතාල්ල
ආදිත්‍ය-බැවිල, සිරිවැඩි බැවිල, වරාගස
ආදිත්‍යකාන්තා - කොබෝවක්කා
ආදිත්‍යතෙජා-කොබෝවක්කා, බැමිනිරිය
ආදිත්‍යපර්ණිකා-කොබෝවක්කා
ආදිත්‍යපුෂ්ප-ලප්තාල්ල, මයිල ගස, කිරිකවෙලු
ආදිත්‍ය පුෂ්පිකා-රතුවරා ගස
ආදිත්‍යබන්ධු-කොබෝවක්කා
ආදිත්‍යභක්තා-වල් අබ
ආදිත්‍යවල්ලභා- ආදිත්‍යවල්ලී= කැකිරි, කවුඩුකැකිරි, කොබෝවක්කා(කෝවක්කා)
ආද්‍යමාෂක- ඔලිඳ ඇට පසක බර
ආද්‍යමාෂා-මස්වැන්න
ආධාරි-කපු, ඉය කොළ, මහ කපු,
ආධික්‍ය-ගොටුකොල, මීකන්පලා, (මකුලුවැත්ත)
ආනඳ-මහ දඹරුක (ගුඩාඣී-ප්‍රහේලිකා=රහස් බෙත් වට්ටෝරුවක වචනයක්)
ආනඤ-ඉරමුසු, මහ ඉරමුසු, කංසා, මුංවැන්න
ආනවාලු-ඇත් කෙයෙල්
ආනාබු-රඹුක්, වැළක්
ආනාහ-බඩ පිපුම
ආනූප- අත්නාසි ගස, දිය මිදෙල්ල
ආනෙයිනෙරෙන්වි-මහනෙරෙන්වි (මහ ගොකටු)
ආප-ඉරිවේරිය, වතුර
ආපත්‍යා-කැලිය, ගස් කැලිය
ආපන-ගම්මිරිස්
ආපස්-ඉරිවේරිය, ජලය
ආපසුම්දු-ප්‍රසාරිනී

ආපසුම්දු

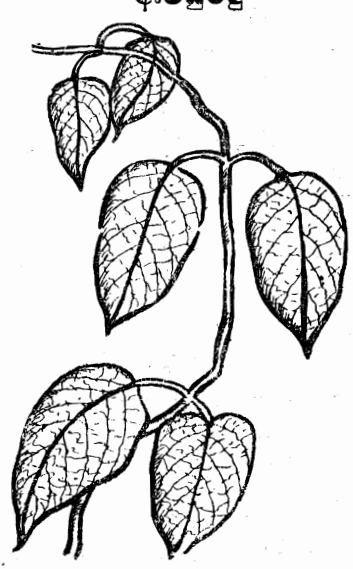

ආපසුම්දු-ප්‍රසාරිනී- (ගඩිහඳා)
Paederia Foetida

ආපසු මදු

දූනට ලඞ්කාවේ බහුල වශ යෙන් වැවී තිබෙන මේ වැල් වර්ගය මධ්‍යම හා නැගෙණහිර හිමාල අඩ විය ජන්ම භූමිය කොට ඇති වටිනා ඖෂධයකි. ලඞ්කා වේ මෙන්ම බෙන්ගාලයෙහි ත් බට හිර අඩිදඹපවල ත් මෙය පැතිර ගොස් තිබේ. විශෙෂයෙන් වාත රක්තයට හා සාමාන්‍යයෙන් සිය ළු ම වාතාබාධ වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ගෘහෞෂධයක් වූ මේ වැල් වර්ගය කෂායය, අරිෂ්ට, ආසව වර්ග හා වෙන ත් පාන වර්ග සකස් කර ගැනීමට ත් ප්‍රයෝජන වත් ය. මෙ හි කොළ ව්‍යඤ්ජන පිණිස ගණිති. තද ගඤ්ඡයකින් යුත් මේ වර්ගයට **ගණිකාභද්‍රා** යන සංස්කෘත නාමය ද ව්‍යවහාර වේ. මදු කොළ වලට සමාන මේ වර්ගයේ දෙක බැ ගින් හැම සන්ධිස්ථානයක ම සෑදෙන කොළ ආපස්සට හැරිඇත. එමනිසා මේවර්ගයට **ආපසු මදු** යන සිංහල නාමය ද අන්වර්ථවූවක් ලෙස සැලකිය හැක. නිතර ම දළු ව ආපස්සට නැමෙන මදුවැල් වර්ගය ද ඇතැම් වෙද මහතුන් ප්‍රසාරිනී (ආපසු මදු) වෙනුවට ගණිති.

කිරිනොමේරූ කුඩා වසු පැට වුන්ට කැමට දෙන කිරිසහිත ඒමදු වැල්වර්ගයේ ප්‍රසාරිනී වැල්වලඇති සුවඳ හෝ ගුණ ය නැත.එහෙයින් ආපසු මදු (ප්‍රසාරිනී) වෙනුවට ගතයුත්තේ ඒ මදුවැල් නොව ඉහ තින් විස්තර කළ **ගණිකාභද්‍රා** නමැති වැල් වර්ගය යි.

ආම්ලකී

ආපිංජර-රත්‌රන්
ආපීත-මැසිඳ
ආපීඩග, ආපීණ, ආපූක } අබිත්
ආබ්දිකා-සියඹලා
ආභා-කොකුම්, සීනිය ගස, ලාඞ්ගලී වෘක්ෂය
ආභීජි-රුක්බුරුද
ආභීරු-කුඹුරුවැල්, කොහිල අල
ආභීෂණ-කොහිල, කුඹුරුවැල්
ආම්ම්‍ර-අඹ-දඹ
ආම්ම්‍රඵල-කාමරංගා, අඹ ගෙඩි
ආම්‍රඝාකුනි-උක් වෙසෙසක්
ආම්‍රවනද-අඹ පිළිල
ආම්‍රවාට-ඇම්බරුල්ලා
ආම්‍රවෙතස-ආඹුල්වේ (ගොරක)
ආම්‍ර වෘක්ෂ-ගොරක ගස
ආම්‍රාතක-ඇම්බරුල්ලා ගස
ආම්‍රාවතී-ඇම්බරුල්ලා ගස
ආම්‍රාවෘත-ලෝලුගස
ආම්පල්-ආඹුල
ආම්බල්-කුමුදු, රත් ඕලු, එක් පෙති පියුම්
ආම්බලඵල-කාමරංගා ගෙඩිය
ආම්බලේඵල-කාමරංගා
ආම්බුතකරෙඝි- හිවල් තෝර, (පැණි තෝර)
ආම්ල-ආඹුල් වර්ග, කාඩිය, කිරිලා පලා, දෙහි ගස
ආම්ලක-නෙල්ලි, හොමුවගු
ආම්ලකා-නෙල්ලි ගස, පිටවක්කා, හොමුවගු
ආම්ලකපීශ-ආඹුල් කපු
ආම්ලකාඤ්ජිකා- කාණි, ආඹුල් මෝරා
ආම්ලකී-ආඹුලු ඵල(නෙල්ලි)

ආම්ලකී පත්‍ර ආයසමල

ආම්ලකීපත්‍ර-තලිස්පතුරු (තෙල් ලි කොළ)
ආම්ලකෙශර-ලප්නාරත්
ආම්ලපඤ්චකය-ගොරක, ලප්නා රම්, දෙඩම්, සියඹලා, නාරත්
ආම්ල පත්‍ර-ඇඹුල්ඇඹිලිය
ආම්ලපත්‍රිකා-සිනිඹලා
ආම්ලඵල-කාමරංගා, කිරල ගෙඩි
ආම්ලපිත්ත-රෝගයක්
ආම්ලපුෂ්ප-කරඹ, සුලුකරඹ, මහ කරඹ
ආම්ල පුෂ්පඵලා-කරඹ,සුලුකරඹ, වාගස්
ආම්ලපුෂ්පී-කොබෝලිල
ආම්ලපූර-සිනිඹලා (සියඹලා)
ආම්ලලොහිකා-සිහින් සියඹලා
ආම්ලලෝත-ඇඹුලැඹිලිය
ආම්ලලෝනිකා- ලේ නි ය ප ලා, ලේන පලා, ඇඹුල් පලා
ආම්ලවක්ත්‍රත්‍ව-පි නි න් උපදනා රෝගයක්
ආම්ලවති-ඇඹුලැඹිලිය
ආම්ලවල්ලී-වැල් නිවිති
ආම්ලවාසතුක-ඇඹුලැඹිලිය
ආම්ලවෙතස-ඇඹුල්වේ (ගොරක) හෝ ඇඹුලැඹිලිය
ආම්ලා-සියඹලා, දෙසි, තෙ ල් ලි, ඇඹුල්
ආම්ලාතක-ඇම්බරුල්ලා ගස
ආම්ලාන-උදුපියලි
ආම්ලානික-රත්වන් කටුකරඹු
ආම්ලිකා-ලේනියපලා, ඇඹුල්කපු, සියඹලා, රත්වන් කටු කරඹු
ආමගුප්තා-ගිවුලු, (දිවුල්)
ආමණ්ඩ-එරඹු, හෙල එරඹු
ආමණ්ඩක-එරඹු, තෙල්ලි
ආමණ්ඩකී-තෙල්ලි, ඇඹුලුපල
ආමණකකම්
ආමණකකු } එරඹු

ආමනක්නේතෙසි-එඩරුතෙල්
ආමනිග්‍රාව-කැඳ
ආමපත්‍රිකා-සුදු තම්පලා වෙසෙ සක්
ආමය-දෙසි, කොට්ටම්
ආමරකත-ලේ අතීසාරය
ආමරණ කුමාරයා-ව ස තැ ල් ල-(රහස් බේත් ව ට් ටෝ රු ව ක වචනයක්)
ආමලක- තෙල්ලි,(ඇඹුල් ඵල) වං ඇපල
ආමලකා-පිටවක්කා, තෙල්ලි
ආමලකී-තෙල්ලි
ආමලකී පත්‍ර-තලිස් පතුරු
ආමලචඡද-තලිස්පතුරු
ආමල ඵල-කාමරංගා
ආමර්ලී-පිටවක්කා ගස
ආමවිර්ධූති-පලොල්
ආමශා-ඇසල
ආමහෙතු-ඇඹුලැඹිලිය
ආමාසය- ශ රී ර යේ තොදිරවූ ආහාර රැස්වන කොටස
ආමිසඛාරය-බත් වියලා පුළුස්සා සකස්කරගත් කාරම (මෙය ග්‍රහණියට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක් ලෙස බු දු ර ජා ණන් වහන්සේ නියම කරණ ලද්දකි)
ආමික්ෂා-මිදෙන කිරි
ආමික්ෂය-කිරිමුහුන්
ආමිශ්කර-ලේ
ආමිසගඩිනී-අජීර්ණය
ආමිසී-සතපුෂ්ප, ජටාමාංශ
ආමුප-ආමුප් (කටුඋණ)
ආමොදක-අසමෝදගම්
ආමොද ජනනී-බුලත්, බුලත් වැල
ආයතචඡද-කෙසෙල්ගස
ආයස-යකඩ
ආයසමල-යකඩමල

ආයාම

ආයාම-වාතරෝගයක්
ආයුධ ධර්මිණී-තිවිඟ ගස
ආයුර්පීත-දේවදාලිය
ආයුර්ද්‍රව්‍ය-ඖෂධය, ගිතෙල්
ආගීවධ-ඇසල රුක
ආර්තකී-මහදැත්ත
ආර්තගල-නිල්හිරිතිල්ල, නිල්කටු කරඹු
ආර්තව-ඔසප් ලේ
ආර්ථනී-දේවදාලිය
ආර්ද්‍රක-අමු ඉඟුරු
ආර්ද්‍රජ-සිදහිඟුරු
ආර්ද්‍රනාගර-අමු ඉඟුරු
ආර්ද්‍ර මරිච-අමු ගම්මිරිස්
ආර්ද්‍රමාෂ-මස්වැන්න
ආර්ද්‍රාස්‍ය-අමු ඉඟුරු
ආර්ද්‍රිකා-අමු ඉඟුරු
ආයෂී-අහු, අහු ගස්
ආයෂ්මාසව-මදටිය
ආර-උදුපියලි, යකඩමල, හිරියල්
ආරකූට-පිත්තල
ආරග්වධ-ඇසළ
ආරග්වධාදිගණය- එරහැන්ද, රත්නිටුල්, හඟුලු, එරමිණිය, කොසඹ, පලෝල්, සිහින් මැඩ හඟු, රසකිඳ, කැකුණ, කුකුරු මුවන්, දියමිත්ත, බිම්කොසඹ, දුම්මැල්ල, කරඳ, කෙළිදහල්, කටුකරඹු දෙවගඩ, සිරිල, රැක් අත්තන යන මේ ගණය ප්‍රමෙහ, කුෂ්ට, උණ, වමණ, විෂ, සෙම යන මේ රෝග නසන්නේ ය.
ආරණ්‍ය-මූරැත
ආරණාල-පොතුහැරි තිරිඟු ගෙන එමෙන් සිව් ගුණයක් වතුර වත් කර පැසවා හෝ තොපැසවා භාජනයක දමා සතියකින් පසු පෙරා ගත් ජලය සි.

ආවතීකී

ආරණාල-කාඩි දිය, ඇඹුල් දිය
ආරණ්‍ය-මහ මිදි
ආරණ්‍යක-කුඹුක්, සිහින් කුඹුක්
ආරණ්‍යක පති- මූරැත, වනමූරැත
ආරණ්‍ය කදලි-ඇටකෙසෙල් (වන කෙසෙල්)
ආරණ්‍යතුලසි-හෝතලා, වල්තලා
ආරණ්‍ය මුද්ග-වනමුං, මුංවැන්න
ආරමන්දි-මීගස
ආරල්ව-තොවිල
ආරලීය-කණේරු, සුදු හෝ රත් කණේරු
ආරවර-උදු
ආරසව-කුඹුක් ගස
ආරාම-දුම්මැල්ල
ආරිද්‍ර-අමුඉඟුරු
ආරිද්‍රනාගර-අමුඉඟුරු
ආරූක-වෙරළු ගස
ආරෝෂ්කර-බදුල්ල
ආරෙවක-ඇසල, (එරහැන්ද)
ආරෝග්‍යසිම්බී-ඇසල රුක
ආලලාක-කොතඹුරු, (කොත්ත මල්ලි)
ආල- හිරියල්, පොන්තරිතලාම්- (රත්හිරියල්) වී පොරි
ආලංගා-වැල් වගීයක්, කැවිලි වෙසෙසක්
ආලම්බ පත්‍ර-ඇඹුල් ඇඹිලිය
ආලකී-එලවරු
ආලාබු-දිය ලබු
ආලුක-සබරල, වෙරළු
ආලුව-අල
ආලෙ-නුග
ආලෝකී-ගැටතිටුල්
ආවට්ටකී-දියමිත්ත
ආවතීකී-දේවදාලිය, මහ දැත්ත, ලිනිය, ඇල්වී

ආවර්තිනී

ආවර්තිනී-මැඩහඳු
ආවත්තී-කැකිරි, කෝවක්කා
ආවාට-මෝ න ර කු ඩු ම් බි ය, කොබෙයි කොළ
ආවාහන්‍ය-මැසිදෑ, (මාක්ෂික)
ආවිකී-ඉදුසල්ගස
ආවිග්ත-කරඹ
ආවිද්ධකර්ණී-දියමිත්ත
ආවීර-කොටදිඹුලා
ආවිවෘක්ෂ-මැඩහඳු
ආවේග-කපු
ආවේගි-වෘද්ධදාරු වැල් (ලංකාවේ මේ වෙනුවට ගිරිතිල්ල= මාඛණ්ඩා වැල් ගනිති.)
ආවෘතත-ගිවුලු, (දිවුල්,) මැ සි දෑ (මාක්ෂික)
ආශුප-උණගස් වෙසෙසක්
ආසුපත්‍රී-ඉදුසල්ගස
ආශූරී-හෙල අබ
ආශ්‍රව-කෙසෙල්
ආශ්‍යපත්‍ර-නෙළුම් මල්
ආසෙනාත-ගිරිතිල්ල
ආස්ඵෝත- වරා ගස, කොබෝලීල, කටරොලු වැල
ආස්ඵෝට-ගල්මොරගස, වරාගස, සීනිද්ද
ආස්ඵෝටා-සීනිද්ද
ආස්ඵෝතා-රතුවරාගස, කොබෝලීල, කැලගස
ආස්ඵෝතා-ඉරමුසු, ඉද්ද, එලවරා, කටරොළුවැල, කිණිහිරිගස
ආස්වප්ත-ඇසතු
ආස්‍යපත්‍ර-නෙළුම්මල
ආස්‍යපුෂ්ප-සුදුකරල්හැබ
ආස්‍යඵල-සුදු අත්තන
ආසනිඵලා-දෙල්
ආසව-අර්ක, සුරා, උක් පැණි

ඇ

ආසවද්‍ර-තල්ගස, පියල්ගස
ආසුර-බළල්ලුණු, මුහුදුලුණු, කළු අබ
ආසුරී-අබ
ආහාර්‍ය්‍ය-බුළු
ආහුරඵෙන-අබින්

ඇගැස්ස-හන ගස
ඇඟිලි-ඉඟිනි ඇට
ඇඟිලි අඟ අල-නියඟලා අල

ඇට්ටමුරා

ඇට්ටමුරා

දිරාගිය පොතු සහ වවුල් ආදි පියාසර කරණ සතුන්ගේ වසුරා එකතුවීමෙන් පෝර පස් සෑදුන විශාල දෙබල් ඇති ගස්වල හටගන්නා උඩවැඩියා වර්ගයක් වූ ඇට්ටමුරා අහාරයට යන්ට යන ප්‍රයෝජනවත් වැලකි. මේවායේ කොළ බොහෝ දුරට තෙබු කොළ වලට සමාන ය. අක්කපාන කොළ වලට වඩා සවල්පයක් සණ හාවයෙන් අඩු ය. වැලේ කඳ රඹුක්

වැල්වල කඳට සමාන ය. එය ප්‍රමාණයෙන්ඇලවේවැලක් පමණඇත. කඳ සුදුපාට ය. පැරණි දේශීය කැඩුම්-බිඳුම් වෙදකමේ ඇට පැස් සීමට ගන්නා ප්‍රධාන ඖෂධය මෙය යි.

ඇවිටර- (ඇවිටේරිය), සුදු මල් ඇති සුවඳ හමන ගස් වර්ගයක්
ඇටියෙල්-ඇට්කෙසෙල්
ඇත්අඩි-පොළවේ මට්ටමට ඇත් අඩි වැනි කොළවටයක් ඇති පැලැටියකි
(“ගොදිවි” යන වචනයෙහි මේ ගැණ ඡායාරූපයක් සහිත විස්තරයක් ඇත.)
ඇත්ඉලතනි-ඇත්බෙටි
ඇත්කන්-කඳල, හබරල
ඇත්කන්වැන්න-හබරල
ඇත්කැන්-කැල
ඇත්ගඳ-රැක්අත්තන
ඇත්නිප්පිලි, ඇත්පුල් } ගජනිප්පිලි
ඇත්මද-රැක්අත්තන
ඇත්විසවල-රැක්අත්තන
ඇත්සොඩ-ශ්‍රී හර්ෂිණී (ඡායාරූපයක් සහිත විස්තරයක් ශ්‍රී හර්ෂිණී ඡේදයෙහි ඇත)
ඇද්දෙමට-කට්ඵල=(කෘෂ්ණ ඵල-රොහිණී (ඇත්දෙමට ගස ගැණ විස්තර හා ඡායාරූපය රොහිණී යන වචනයෙහි ඇත).
ඇදැරිය- වඳුරා මෑ
ඇදිරදුරා- කලුදුරා
ඇදිලිය-ඇම්බරංගා, ඇම්බරල්ල ගස
ඇඹල-සියඹලා
ඇඹළල-ඇම්බරල්ල
ඇඹල පලා-ඇඹුල් ඇඹිලිය පලා
ඇඹැරල්ල-ඇම්බරල්ලා ගස
ඇඹිවි-ඇඹිලිය-දියඹිත්ත
ඇඹිල්ල-ඇඹුලැඹිලිය
ඇඹුල- සියඹලා, හෙල් මැලි, නෙල්ලි, නිල් ඹිලු
ඇඹුල අල-ඹිලු මුල්- නෙළුම් අල හෝ මානෙල් අල
ඇඹුලබොටු-නොලු වැල්මී
ඇඹුලය-නිල් ඹිලු මල්
ඇඹුලු-නෙල්ලි
ඇඹුල් අඹු-ඇඹුල්කැඳ
ඇඹුල්කාඩි-කාඩිවතුර
ඇඹුල්කෙසරු-ලප්කාරන්
ඇඹුල්පලු -නෙල්ලි
ඇඹුල් පස- ගොරක, ලප්නාරං, දෙඩම්, සියඹලා, කාරන්
ඇඹුල්මෝරු-ඇඹුල්වූ කිරිමෝරු
ඇඹුල්වේ-ගොරක, ඇඹුලැඹිලිය, වෙරලු
ඇඹෙල්ල-“ඉන්‍ද්‍රශාල”නම් වෘක්ෂය
ඇම්පිය- (මිටිය) සියඹලා කොළ වැනි සිහින් කොළ හා සුදුපාට කඳත්, රන්පාට සිහින් මලුත් ඇති කැඩුම් - බිඳුම් වෙදකමට අවශ්‍ය ගසක්
ඇරගු-ඇසළ
ඇල්-ඉරිවේරිය
ඇල්කසඹිලියා-වැල්කඹිලියා
ඇල්මඩ-ර්තණ
ඇල්වැසි-පානවැස්ස
ඇලසම්බිමස්- ඇසලාඹි මුවමස් (ඇසලඹිමස්)
ඇළිරිවැල්-අවරවැල්
ඇසකිණිය- ඇස්ගුලිය, ඇසෙහි හටගන්නා අර්බුදයක්

ඇසටු-ඇසටු ගස
ඇසතු-බෝගස, ඇහැටුගස
ඇසළ-ඇසළ (එරහැඳි)
ඇස්පිල්-මොණරපිල්
ඇස්පිල්ල-ඇසිපිල්ල
ඇසෙල්-ඇහැළගස
ඇහැ-කන්සා
ඇහැකාංසා-කම්මුල් ඉදිමුම් රෝගය
ඇකාන්සා-ඇහැකාංසා රෝගය
ඇත්විසඵල-රුක්අත්තන
ඇපොතු-කබල්ලෑවාගේ පොතු
ඇමස්-කබල්ලෑ මස්
ඇමැඩි මස්-කබල්ලෑ මස්
ඇලියා-අජීණී රෝගයක්

ඉ-අමුකපුරු
ඉක්-උග්ගස්
ඉකට-උණකිළිල

ඉකිරිය-කටුඉකිරි, (නීරමුල්ලි)

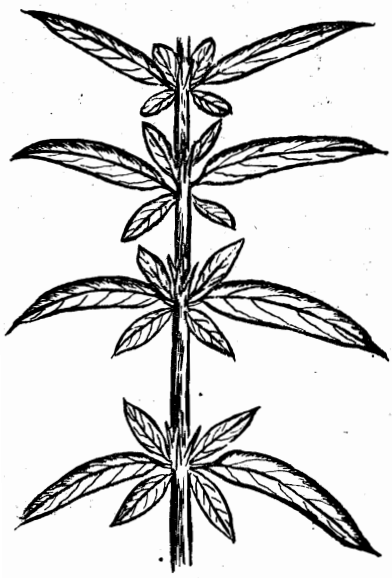

ඉකිරිය-ඉක්ෂුර (කොකිලාක්ෂි)
Hygrophila Spinosa

ඊ ඉ

පුරුකක් පාසා කොළදෙකක්, කටු කීපයක් සහ ලා නිල් පැහැයෙන් යුත් මල් කීපයකුත් හට ගන්නා ඕජා සහිත ශීත ගුණයෙන් යුත් මේ පැලෑටිය මනුෂ්‍ය වර්ගයාට බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් ඖෂධයකි.

මූත්‍රරෝග, ජලෝදර හා වකුගඩුවල ආබාධ වලට ත් පාවිච්චි කරණ ඖෂධ වර්ග අතර මෙය මුල් තැනක් ගණී. මූත්‍ර සමග සීනි හෝ පිටි යාම, මූත්‍ර අධික ව යාම, මූත්‍ර අපිරිසිදුකම හා මූත්‍ර දැවිල්ල යන ආබාධ වලට මේ ගසේ පඤ්චාඞ්ගය රණවරා මුල් සමග තම්බා නිවා මිපැණි අනුපාන වශයෙන් දමා දින පතා පාවිච්චි කිරීමෙන් බොහෝ ගුණ ලැබේ.

ඉකිලි-ඉකිලිය, (නීරමුල්ලි)
ඉක්ෂවාකු-තිත්තලබු
ඉක්ෂවාරි-ඊතණ,කුසතණ
ඉක්ෂවාලිකා- ඊතණ, කුසතණ, වැලුක්, රඹුක්
ඉක්ෂු-උක්, උණගස්, අමුකපුරු, ඊතණ, ඉකිරිය
ඉක්ෂුක- උක්, කරල්සැබ, හෙල කරල්සැබෝ
ඉක්ෂුකර්ණි-මකුලුවැන්න
ඉක්ෂුකන්ද-කිරිබදු අල
ඉක්ෂුකතීනී- ගොටුකොළ හෝ මිකන්පලා (මකුළුවැන්න)
ඉක්ෂුකාණ්ඩ- උක්දඬු, කිරිබදු, දලුක්, වැලුක්
ඉක්ෂුකාශ-උක්ගස
ඉක්ෂුකුසුම-රඹුක්, වැලුක්
ඉක්ෂුගන්ධ-ගොකටු, වැලුක්

ඉක්ෂුගන්ධා–රඹුක්, වැලුක්, ඉකිරිය (නීරමුල්ලිය)වරා, සින්ගොකටු, (හීන් නෙරෙංචි)
ඉක්ෂුගන්ධික–ගොකටු (නෙරෙංචි) කිරිබදු, කළු කොමඩු
ඉක්ෂුතුල්‍යා–රඹුක්
ඉක්ෂුපා } උක්සකුරු,
ඉක්ෂුපාක } උක් පැණි
ඉක්ෂුපත්‍රි–වදකහ, කිරිබදු අල
ඉක්ෂුපුඛා–පිලගස
ඉක්ෂුප්‍ර–බටගස
ඉක්ෂුප්‍රවාලක–වැලුක්,රඹුක්
ඉක්ෂුබන්ධ–වැලුක්, රඹුක්
ඉක්ෂුබාලිකා–වැලුක්,ඉකිරිගස
ඉක්ෂුබිදුරිකා } කිරිබදු,
ඉක්ෂුබිදුරී } හෙලකිරිබදු
ඉක්ෂුමූල–උක් මුල්, හුනගස, හුන මුල් හෝ හුන ගැට
ඉක්ෂුර– ගොකටු, ඉකිරි, උක්, කුසතණ
ඉක්ෂුරක-ඉකිරි ඇට
ඉක්ෂුරපත්‍ර-ඉලුක්, ආරුගම්පිල්ලු
ඉක්ෂුර පත්‍රක-දලුක්, ඉලුක්
ඉක්ෂුරස–වැලුක්
ඉක්ෂුරසක්ෂාථ–උක්සකුරු
ඉක්ෂුරාලිකා–වැලුක්
ඉක්ෂුවල්ලරී-කිරිබදු අල
ඉක්ෂුවල්ලි-කිරිබදු
ඉක්ෂුවාලිකා–බිම්තල්, වැලුක්
ඉක්ෂුවිකාර-උක්සකුරු, සීනි
ඉක්ෂුවිදුරිකා-කිරිබදු අල
ඉක්ෂුසාර– උක්පැණි, උක්සකුරු (ගුඩ)
ඉක්ෂුගද–ගොකටු (නෙරෙංචි)
ඉඟ–ඉසඟු, යක්බේරිය
ඉඟාල-ගිනිඅඟුරු
ඉඟු-උක්ගස
ඉඟුඩි-ඉඟුරු
ඉඟුල්–සාදිලිඛගම්, (හිඛගුල)
ඉඛකුතම්–වැල්අඟුන
ඉඛග–යක්බේරිය
ඉඛගල–අඟුන(කර)ගස
ඉඛගු–උක් ගස හෝ රෝගය
ඉඛගුද–වැල්අඟුන, ඉහිනි
ඉඛගුදි-වැල්අඟුන
ඉඛගුරා–මුරැත
ඉඛගුල–අඟුන(කර) ගස, හිඟුල්
ඉචඡා රොග–ආශාව නමැති රෝගය
ඉචඡුක–ලප්නාරං
ඉජ්ජල–මිදෙල්ල, දියම්දෙල්ල
ඉඤ්ඡි–ඉඟුරු (ඉඤ්ඡා–ඉඟුරු)
ඉඤ්ඡිකුලම්බු–ඉඟුරු ඉස්ම ආදිය ගෙන සාදනු ලබන බෙහෙතක්
ඉට්–මී, බඹර, දෙබර, කනවේ, දඬුවැල්බෑ යන මෙයින් හෝ කැකුණගස් ආදියෙන් හෝ ලැබෙන උෂ්ණයෙහි තැබූවිට උණුවී දියවන ලාවු වගීය
ඉටිකෙහෙල්–ගස්වල සෑදෙන පිළිල
ඉඩත්තල්–අන්දරගස
ඉඩාජාත–බිම්ගුගුල්
ඉඩිපලා–කලුකැම්මේරිය
ඉත්කට–ඇපල
ඉත්ත–ඉත්තැවැල්
ඉත්ථම්භකරී–වී (ධාන්‍ය)
ඉතණ–ඊතණ
ඉතාගද–වදකහ
ඉද්ද–ඉද්දවැල, මලිනිඝවැල (මාල ති–යොඝනාඛුවැල්)
ඉදකාඝ්‍යා– දුරාලඟා
ඉදරම්– රසදිය

ඉදවලු ඉඳුරු

ඉදවලු
ඉදලෝලු } රසවත් ඟතු වර්ගයක්
ඉදින්නරු- වැල්මදට, නිදිකුම්බා වැල්
ඉදි--යොන්ඉදි
ඉදු-ලූණුවරණ
ඉදුරු-ශුක්‍රධාතුව
ඉදුරුවරණ-ගොන්කැකිරි
ඉදුවර-නිල්මහනෙල් (නිලුපුල්)
ඉදුවරණ--ලූණුවරණ ගස
ඉදුවැල්-වැල්පෙතෙල
ඉනදරං-රසදිය (පාරද)
ඉඳ-නිත්තකපුරු
ඉඳනු- නිත්ත කැකිරි, නිල්මානෙල්
ඉඳපු- රුක්මල්
ඉඳයව-කෙළිදසහල්
ඉඳරා- පුවඟ, රුකඟුන (ගස් අඟුන)
ඉඳවාරුණී-නියඹරා
ඉඳසාල-ඉඳුසල් ගස
ඉඳුනි- නිල් මහනෙල්, නිත්ත කැකිරි
ඉඳුභද්‍ර-රණහුණ
ඉඳුමොල-කුඹුක්ගස
ඉඳිගඹ-රඹුක්
ඉඳිපපු-සව්දලූණු
ඉඳිවර- නිලුපුල්, නිල් මානෙල්, කසාවන් කටුකරඹු
ඉඳිවරා-ඇසල, ඟතාවාරිය, මැඩහඟු, කෙසෙල්
ඉඳිවරී-සතාවාරිය (පසිකැම්මේරිය)
ඉඳීර-කීකිරිදිය
ඉඳීරි-කුඹුක්
ඉඳු-කපුරු, සස්සඳ
ඉඳුකලිකා- වැටකේ, (කේතකී)

ඉඳුඛණ්ඩ- කකුළුසුඟු (කකීටක ශ්‍රිඛණි=කකුළුසුං)
ඉඳුවන්දන-සුදු හඳුන්
ඉඳුපපු-සව්දලූණු
ඉඳුපුෂ්පිකා-මයිල, ලියනහලා
ඉඳුඵල-ඇම්බරැල්ල
ඉඳුරකර්ණිකා-මිකන්පලා
ඉඳුරා (ජී)-බෝදිගස්
ඉඳුරෙඛා- රසකිද, බෝදි ගස්, සෝමලතා
ඉඳුලෙඛා-වැල්පෙතෙල
ඉඳුවල්ලි- වැල්පෙතෙල, කෙළිද සාල්, අසමෝදගම්, රසකිද
ඉඳුශුක්ලා-බෝදිගස
ඉඳු-කෙලිදගස, කලුරියම්, නික, කපුරු, හෙල තෙටුල්, රණහුණ
ඉඳුඋපල-ඉඳුනිල්
ඉඳුක-නික, හෙල නික
ඉඳුකදම්බක- කටුවෙලඟ, උගුරැස්ස
ඉඳුකණී- ගොටුකොළ, මකුලුවැන්න, (මීකන්පලා)
ඉඳුකණීක-රතු එරඹු
ඉඳුකාන්දි-වැලුක්, රඹුක්
ඉන්ද්‍රගුප්ත- සැවැන්දරා, (සුවඳ හොට)
ඉන්ද්‍රවන්දන-සුදු හඳුන්
ඉන්ද්‍රවිහීටිකා- මහ ගොන්කැකිරි
ඉන්ද්‍රජ-කෙළිද ගස
ඉන්ද්‍රජාතු-ගල්සෙවෙල්
ඉන්ද්‍රජිහ්වා-ලියනහලා
ඉන්ද්‍රතරු-කුඹුක් ගස
ඉන්ද්‍ර තෙල- පෙතෙල ආදී ඖෂධ වර්ග ගෙණ සිදින ලද ගුල්ම රෝගයට හිත බෙහෙත් තෙලක්
ඉන්ද්‍රදරු-දේවදර

ඉන්ද්‍රදුම

ඉන්ද්‍රදුම
ඉන්ද්‍රදුම } කුඹුක්

ඉන්ද්‍රදූ-කෙලිද, කුඹුක් ගස
ඉන්ද්‍රදූනි-නදුන්
ඉන්ද්‍රනීල-ඉඳුනිල්මිණි
ඉන්ද්‍රපත්‍ර-භූජපත්‍ර ගස
ඉන්ද්‍රපුච්ඡිකා-කෙළිද,කෙළිදසාල්
ඉන්ද්‍රපුෂ්පි-ලියනහලා
ඉන්ද්‍රපුෂ්පිකා- මසිලමල්, ලිය නහලා
ඉන්ද්‍ර පුෂ්පී-මසිල මල්, කොකුම්
ඉන්ද්‍රපූළීකා-කෙලිදසාල්
ඉන්ද්‍රබීජ-කෙලිද
ඉන්ද්‍රබොද-මකුලුවැන්න
ඉන්ද්‍රභූජ-සිරිතේක්කු
ඉන්ද්‍රභූජක-කලු ඊයම්
ඉන්ද්‍රභෙෂජ-සිඳඹිහුරු
ඉන්ද්‍රභෛෂජ-අමු ඉහුරු
ඉන්ද්‍රමොලි-කුඹුක්
ඉන්ද්‍රයව-කෙලිදසාල්
ඉන්ද්‍රයවඵල-කෙලිදසාල්, කෙලිද ඇට
ඉන්ද්‍රලුප්ත-උදුගොව්වා
ඉන්ද්‍රවතීකා-නිත්ත කැකිරි
ඉන්ද්‍රවවා-කෙලිදසාල්
ඉන්ද්‍ර ඵලලරී-ගොටුකොළ, මකුලු වැන්න (මීකන්පලා),මහගොන් කැකිරි
ඉන්ද්‍රවලලී- වැල්පෙනෙල, යක් කොමඩු, සුදු නොවුල්
ඉන්ද්‍රවාරුණී- තියඹරා, මහ ගොන්කැකිරි,යක්කොමඩු
ඉන්ද්‍රවාරුකිණී- නිත්තකැකිරි, මහගොන්කැකිරි
ඉන්ද්‍රවාරුණිකා- මහගොන් කැකිරි
ඉන්ද්‍රවීජ-කෙලිදසාල්

ඉභාඛ්‍යා

ඉන්ද්‍රවෘක්ෂ- දෙවදරු, කුඹුක්, සුදු කෙලිද
ඉන්ද්‍රසුත-කුඹුක්
ඉන්ද්‍රසූනු-කුඹුක් ගස
ඉන්ද්‍රසූරස-නික ගස
ඉන්ද්‍රා-රණහුණ, තලාගස
ඉන්ද්‍රාක්ෂී-කලුකිරිබදු, උණමකුලු, වෘෂභක(අෂ්ටක වගීයේ ඖෂධ යක්)
ඉන්ද්‍රාණී-නික, තලා, එන්සාල්, නිත්ත කපුරු
ඉන්ද්‍රාණිකා-නික, කලුතලා,තලා
ඉන්ද්‍රාඹිපාදප-පුවක් ගස
ඉන්ද්‍රාසන-කන්සා, හුනිඳ ගස
ඉන්ද්‍රාහ්ව-කැකිරි
ඉන්ද්‍රියබොධනී-මකුලුවැන්න හෝ ගොටුකොළ
ඉන්තල-රටල(හිනි අල-කුඩා අල වගීයක්=ඉනි අල)
ඉන්සලු-හින්සල්
ඉපුල්-නිල් ඕලු, මානෙල්
ඉභ-නා මල් රේණු, (නා කෙසුරු)
ඉභකණා-ගජනිප්පිලි, (ඇත්වග පුල්)
ඉභකුසුම- නාමල් රේණු (නා කෙසුරු)
ඉභකෙසර- නා ගස, කීත දෙඹ ගස
ඉභ ගන්ධා } නාගදනති න ම්
ඉභ දන්තා } විෂ වෘක්ෂය
ඉභපිප්ඵලී-ඇත්වගපුල්
ඉභ පුෂ්ප-නාමල් කෙසුරු
ඉභයා-(ඉභෂා) රැක්ගොකටු
ඉභර්ජුප්‍රා-හොමුවඟු
ඉභවලා-සිරිවැඩ් බැවිල
ඉභාඛ්‍යා-නාමල් රේණු

ඉහොඹණා

ඉහොඹණා–ගජනිප්පිලි
ඉහ්‍යා–ඉදුසල් ගස
ඉඹුල්–සාදිලිංගම් (හිඟුල්) ඹිම්බලි (ඉඹුල් ගස)
ඉඹුරු–හිඹුරු
ඉයවැල්– ඉයපලා, ඉය කොළ= ඉසඟු=යකාබැදි වැල්=රීරි බුස් තා වැල් (මේ හැම තමකින් ම කියන්නේ කුඩා ලමුන් අතර පඩ ගෙඩි තමින් හැඳින්වෙන ගෙඩි සැදෙන උඩහළු වැල් ය
ඉයසුඹුලු-ඉයවැල්වල සුඹුලු
ඉර්දිපලා–කළු කැම්මේරිය
ඉඕරු
ඉඕරුක } කැකිරි, තියඹරා
ඉඕරුකිනි– මහගොන් කැකිරි, තියඹරා
ඉඕරුශුක්තිකා–සීනි කැකිරි ගෙඩි
ඉරවිවිනසුවෙ–මස් තැම්බූ වතුර
ඉරතනම්–ගල්, ලේ, රත්රන්
ඉරමුසු–සුවඳතලා, (අපාමාගී)

ඉරරාජ

ඉරරාජ
Zeuxine Regia

ඉරුවිරකම්

නිතර දිය සිරාව ඇති තැන් වල පමණක් වැවෙන ඉතා ලක් ෂණ පැලෑටියකි. මෙහි කොළ දිග- පළලින් අඟල් 2 × 3 කට වඩා විශාල නැත. කොළයේ යටි පැත්ත බූවක් සහිත ය. උඩ ප්‍රත්ත ලා රත්වන් පාටින් යුක් ත ය. එහි දෙපසට බෙදී ගිය රත් පාට රෙඛා තිබේ. පැලය කෙළවර අඟල් තුනක් පමණ උස් වූ උඩට පිපියන ලඝණ මල් නටු වක් ද ඇත. රාජපහ (ඉරරාජ-සඳ රාජ-වන රාජ-ගරුඬ රාජ-ගුරුළු රාජ)ට අයත් මේ පැලෑ ටිය සිංහල වට්ටෝරු වෙද පොත් වල ඉතා ප්‍රත්‍යක්ෂ රහස් ඖෂධ යක් ලෙස හඳුන්වා දී තිබේ.

ඉරසකර්පූරම්–රසකපුරු
ඉරසරස්පම්– රස භස්ම (පාරද භස්ම)
ඉරසම්–රසදිය (පාරද)
ඉරා–අකී, සුරා, ජලය
ඉරාම්බර–පාන වැස්ස
ඉරාවත–නීන්නාරන් ගස
ඉරාවතී– නුග ගස, පහනබෙය (පොල්පලා)
ඉරික්කොඞි–කිරිබදු
ඉරිකීල–රැකගුත
ඉරිඟු–ධාන්‍ය වර්ගයක්
ඉරිමෙදක–කුඹුරු වැල–හිඹුරු
ඉරිම්පු–යකඩ
ඉරිවේරිය–ඉරිවේරි (කප්පරවල්ලි ගණයට අයත් ආමරෝග වලට ගන්නා පැලෑටියක්)
ඉරු–වරා ගස
ඉරුවිරකම්– දෙ දුරු (කලු දුරු, සුදු දුරු)

ඉරුම්බුකුට්ටම් – ඉහිපැන්ත

ඉරුම්බුකුටටම්-යකඩ
ඉරම්බුලි-පෝටාවැල්
ඉරුල්ම්චවුමරම්-ඇට්වේරිය
ඉල්මස පසුමස බැඟ-උ දු පි ය ලි (මෙය රහස් බෙහෙත් වට් ටෝරුවක එන වචනයකි)
ඉලඉක්කලලි-පතුක් ගස
ඉලකාසි-පියාගස
ඉලන්කාසි-ලා ගෙඩි
ඉලඳ-මසන් ගස (බෙබර)
ඉලඳලාකඩ-මසන්ගස්හි සැදෙන ලාකඩ
ඉලන්දෙ-ඩෙබර (මසන්)
ඉලණී-කසපැන්(කුරුම්බා වතුර)
ඉලපපතා-පිලගස
ඉලයිඉලවං-කොළ හිඹුල්
ඉලයිකකලලි-පතුක්
ඉලවං-ඉඹුල්
ඉලවංගම්-කුරුඳුපොතු
ඉලවංග-තුත්තනාගම්
ඉලවංගපට්ටා-වැල් කුරුඳු
ඉලවන්-ඉඹුල්, හිඹුල්
ඉලවන්කම්-වැල් කුරුඳු, කුරුඳු පොතු
ඉලවන්දෙ-ඩෙබර
ඉලවන්පංවි-ඉඹුල් පුලුන්
ඉලවන්පිඹින්-ඉඹුල් මැලියම්
ඉලවම්පූ-ඉඹුල් මල
ඉලාම්චවන්-සැවැන්දනමුල්
ඉලිපප-සිනිඹලා (සියඹලා)
ඉලිම්චෙචයි-දෙසි
ඉලු-ඉරිවේරිය
ඉලුක්-ඊතණ
ඉලුක්පිල්ලු- ඉලුක් තෘණ, ඉලුක්
ඉලුප්-ඉලුක් නම් තෘණ
ඉලුපපකොටටෙයි-මී ඇට

ඉලුපපපින්නාකකු-මී මුරා, තෙල් සිඳි මී ඇට රොඩු (මී මුරාවට= මී පූනක්කු)
ඉලුප්පෙයිමරම්-ඕගස
ඉලුපෙපයි පූ-මී මල්, මී පුප්
ඉලුපෙපන්නෙයි-මී තෙල්
ඉලුප්පේ-මී ගස
ඉලෙ-කොළ
ඉවද-අතිවිඩයම් (අතිවිෂා)
ඉවරං-පිටවක්කා
ඉෂට-එඩරා, තුන් ප ත් කු රා ඳු, කුන්දුරුක්කන්, සුවඳ හොට,
ඉෂටක-සුවඳහොට, (සැවැන්දරා) සැවැන්න
ඉෂටකාපථ- සුවඳහොට, (සැවැන් දරා මූල්)
ඉෂටගඩ-කොල්ලන්කොල
ඉෂටා-සාමරුක
ඉෂ්ටිකා පථික-සුවඳහොට
ඉසුගොලක-ඉකිරි ගස
ඉසුපුඩිා / ඉසුපුෂ්පා } පිල ගස
ඉසාදිරාදිගණය- අස්වැන්න ආදි ඖෂධ යෝගය
ඉසාදිරා-අස්වැන්න
ඉස්තඤි-ගම්සුරිය ගස්
ඉස්පෘක්කා-පිත් මල්
ඉස-ඉස්ම
ඉසඟු-යකාබැඳි වැල්
ඉසඬගු-වැල් දෙහි, යක්බේරිය
ඉහත්තෙන්-දුම්මල ගස
ඉහිපැන්ත (ඉහිපෙත්ත)ඊපැන්ත (ඊපෙත්ත)

ඉහිපැන්ත

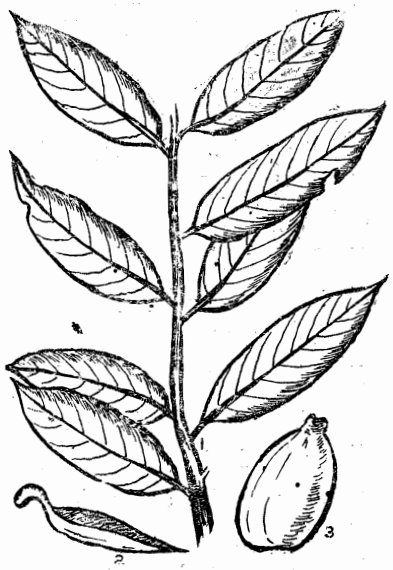

ඉහිපැන්ත

අඟල් $8\frac{1}{2}+3\frac{1}{2}$ දිග – පළල ඇති තද නිල් කොළ සහිත විශාල ගසකි. මේ ගසේ ගෙඩි රට ලාවුලු හෝ අඹ ගෙඩි පමණ ඇත. අමු ගෙඩි නිල් පාට යි. ඉදුනු ඒවා සුදු පාට යි. ඉදුනු ගෙඩිවල ඇතුලද රට ලාවුලු ගෙඩි වලට සමා නයි. ඇට ද එ පමණ ම ඇත.

මේ ගසේ අඟල් $3\frac{1}{2}$ ක් පමණ දිග ඇති මල් හටගණී යි. ඒවා පෙනුමෙන් බොහෝ දුරට කන් හැන්දකට සමාන යි. තද සුවඳ කින් හා මත්වන ගතියකින් යුක්ත යි. ගැමියෝ මේ මල් වේලා ගෙන දුම්කොළ වෙනුවට පාවිච්චි කරති. දුම්කොළ-අබින්-කන්සා වැනි ශරීරය උත්ඡේජනය කරණ ඊ ගුණයකින් යුත් මේ ගස විද්‍යුත් මක පරීක්ෂණයකට භාජන කළ හොත් මෙයින් රෝග නාසක යම් කිසි ඖෂධ වර්ගයක් නිෂ්පාදනය කළ හැකි සේ පෙනේ. මේ වර්ග යේ මල් ඒයලා කුඩුකර නිතර කිවිසුම් යාම-සොටු ගැලීම ආදි හිසේ රෝගවලට නාසයට ඉරවීම සඳහා පාවිච්චි කරති.

ඊචවම්-ඉඳි
ඊචෙවයි-ඉඳි, යොන් ඉඳි
ඊඩ්‍යා-පිටවක්කා
ඊත්-වංඇපල, (අගල්ආදුර)
ඒතණ-ඒතලයක හැඩ හුරුකම ඇති තෘණ විශෙෂයක්

ඒතණ

ඒතණ
Andropogon Contortus

ඊතැලි

මේ වර්ගය තෙල්, අරිෂ්ට, ආසව සඳහා ඖෂධයක් වශයෙන් ද, යා ග-හෝ ම හා පිරිත් මණ්ඩපවල කටයුතු සඳහා ලද පස්මල් (ඊතණ- විලඳ- සුදු අබ - සුණු සහල් - සමන් පිච්ච මල් කැකුළු) අතර එක් ශුද්ධ වසතු වක් වශයෙන් ද ගණිති.

ඊතලයක හැඩ හුරුකම් ඇති තෘණ වර්ගවලට ඊතණ යන නම ව්‍යවහාර කළ හැකි නිසා දෙළවල් වල වැවෙන අඩියකට වඩා උස නැති, අඟල් හතරකට වඩා දිග කොළ නැති, කුඩා තණ පදුරු ඊතණ යයි ද, අඩි දෙළහක් පමණ උසට රඹුක් පදුරු සේ විශාල ලෙස වැවෙන අඩි දෙකක් පමණ දිගට උල් වී ගිය කොළ ඇති තණ පදුරු ඊතණ යයි ද ඇතැම් අය ව්‍යවහාර කරති. ඖෂධ වශයෙන් ද ගණිති.

එහෙත් මේ වර්ගය හඳුන්වා තිබෙන ලක්ෂණ අනුව සලකන විට අඟල් හයෙන් හයට පමණ පුරුක් ඇති, ඒ පුරුක් අතරින් ඊතල වැනි උඩට මතුවී තිබෙන කොළ ඇති, මේ සිතියමේ පෙනෙන වර්ගය නියම ඊතණ ලෙස අපේ රටේ පැරණි වෛද්‍ය පරම්පරාවල කෘතහස්ත වෛද්‍යවරයෝ පාවිච්චි කරති.

ඊතණ ඇදුම ට ගන්නා ඖෂධ යෝගයක ප්‍රධාන ඖෂධ වලින් එකකි. මේ වර්ගීකීපයෙන් සිතියමේ පෙනෙන වර්ගය වඩා ගුණදායක බව අත්දැකීම් අනුව කිව හැක.

ඊතැලි-කලන් හය
ඊදරං-රසදිය
ඊප්සිතඵල-පොල් ගස

උ

උගුහු

ඊපත්තා-තුවර, තෝර ගස
ඊපෙත්ත-ඉඟිපැත්ත
ඊයම්-තුඹ
ඊර්‍ෂාර-කැකිරි
ඊර්‍ෂාරශුකතික්කා-චීන කැකිරි
ඊරඵලලි-රතුලූනු
ඊරණ-හුරිර, ලේ
ඊරලි-පළොල්
ඊරවෙන්ගායම්-රතු ලුහුනු
ඊරිම-සුදුහඳුන්
ඊරිය-ඊරිය ගස් (රුක් ගස් ගැණ ලියූ විවේචනය බලන්න)
ඊල්ල-ඊල්ල ගස
ඊල-ඇදුම, (මුඛ රෝගය)
ඊලුක-ගුගුල්
ඊශාන-සැමරුක
ඊෂ්වරමූලිකා-කතුරුමුරුංගා
ඊෂ්වර-රසදිය, අරලු, පිත්තල, හුරුල්ල ගස
ඊෂ්වරී-රණවරු, සප්සඳ, රාස්නා අල
ඊශාවාස-කපුරු වෙසෙසක්

උං-උඳු, (උඳු නම් ධාන්‍ය වර්ගය)
උක්- උග්ගස, (ඉක්ෂු)
උක්කට- ල ම ග සුඹුළු, (කුරුඳු පොතු)
උක්කාරිකා-තලප
උක්ඛුදං-මී පැණි
උක්තෙලිජ්ජ-උක් රස, (උක්ගස් මිරිකා ගත් රසය)
උකාසි-පියල් ගස, (පියා ගස)
උකිති-මැඩහඟු
උගාසි-වදකහ
උගුහු-උග්ගස

එග්ර-මුරුංගා, මුඩමහණ, (වෙල් මුඩ) වදකහ, ගුගුල්, තල, උළු වාහාල්
එග්රක-අක්මැල්ල
එග්රකණ්ඩ-කරිවිල, මහ කරිවිල
එග්රගන්ධ-පෙරුම්කායම්, සිහින් කාරන්, අසමෝදා, සපු, ඇදෙමට, වදකහ, හෙල ලුහුණු
එග්රගන්ධක-අක්මැල්ල, බෙලි
එග්රගන්ධඵල-සිහින්නාරන්, (නාරං නෙඩි)
එග්රගන්ධා-වදකහ, (සුවඳ කහ) වැල්මුරුංගා, අසමෝදගම්, කසා, බෙලි, ක්‍රිමිසසත්‍රු, මුරුංගා
එග්රගන්ධිකා- "ඡ්‍රකිකා" නම් ඖෂධ වගීය, රම්මානිස්ස
එග්රගන්ධිඵල-සිහින්නාරන්
එග්රපත්‍රක-මහානීලි ගස
එග්රලතා-කරිවිල, මහ කරිවිල
එග්රවීර්‍යා-පෙරුම්කායම්
එග්රවිෂඝ්න-වදකහ
එග්රා-වදකහ
එඟු-උග්ගස
එඟුකිරි-දලුක් කිරි
එචවටා-බිම්නෙල්ලි, (නවනැඹිලිය) (පිටවක්කා) ඉඟුරා, හුනිඳ, (ඔලිඳ) මහ කලාදුරු
එචවටාපත්‍ර-කුඩා තලිස්පතුරා, ඔලිඳ කොළ
එචවටාඵල-රතු හුනිඳ ඇට
එචවතරා-පොල් ගස
එචවතාල-තල් ගස
එචවාන්නි-කේසර බැවිල
එචවාරපස්සාව-මල හා මූත්‍ර
එච්ඡට-සිවිය, ගජනිප්පිලි
එචඡට-සිවිය
එච්ඡටමෝදන-මී ඉටි
එච්රක-රත්කැල, (රත්කැලිය)
එජ්ජරාජම්බු-බලුදම්
එජ්ජුමානක-කඳුරු ගස
එජ්ඣටා-බිම්නෙල්ලි
එඤ්ඣාටා-හුනිඳ, (ඔලිඳ වැල)
එඤ්ඣාත-අබ (ගස)
එටටඛා-මූත්‍ර
එට-තණකොළ, පත්‍ර
එට්කා-ඉඟුරාහාල්
එඩ්ඩ (පුෂ්ප)-, එඩ්ඩි ,,- } වදගස, වද මල්
එඩත්තා-කැකිරි, කවුඩුකැකිරි (එඩත්තා නම් පැලැටිය)
එඩබල-පිටසුදු පලා, සාරණ
එඩල-වැලේ එඩ තැන් තැන්වල පණු කොඩොල් වැනි අල (කොඩොල්) හා යට කුරහන් ගලක් පමණ අලයක් සැදෙන වැල් වගීයක්
එඩිකා-ඉඟුරාහාල්
එඩු-ජලය
එඩුම්බර-කොටදිඹුලා, දිඹුල් (අත්තික්කා) කඹ, කුෂ්ට රෝගයක්
එඩුම්බරදළා-දැත්ත ගස
එණ-එණ ගස්, එණ රෝගය
එණ කපුරු-වංශලෝචනා, මේරු එණ ගස් තුල හටගන්නා (සීනක්කාරම් කැලි වැනි) ද්‍රව්‍යය
එණමකුල්-මේරු එණ ගස් තුල පොත්තට ම ඇලී නිබෙන ගුලි කල මකුලු දැල් වැනි ද්‍රව්‍යය
එණලු-අට්ටික්කා
එත්කට-කුරුඳු පොතු, වල් තිප්පිලි
එත්කටවොල-කුරුඳු පොතු
එත්කටා-වල් තිප්පිලි, හුනිඳ, කුරුඳු පොතු, පිටවක්කා
එත්ගාර-කලුදුරු

උත්තම-තිපල (අරළු-බුළු-තෙල්ලි)
උත්තමකන්‍ය-මස්බැද්ද, මැඩහඟු, (වේලිප්පරිත්ති)
උත්තමකාරිණී-කිරිඳි වැල්
උත්තම ඵල-තිපල් (අරළු-බුළු-තෙල්ලි)
උත්තමඵලිනී-කුඩා කිරිපලු
උත්තමා-තිපල්, වගපුල්, මස්බැද්ද, සුලු බැවිල
උත්තමාරිණී-මස්බැද්ද, හාතාවාරිය
උත්තත්ත-ලේ
උත්තර-සුදුහඳුන්
උත්තරඞ්ග-මුංඇට
උත්තරපුෂ්පක-සුදු සාරණ, (සුලු බුරුද)
උත්තරවාරි-හාල්පානු දිය, (හාල් දෙවුන් දිය)
උත්තරාපතසඹව-රත්ත, (රාඝණ) අරත්ත, කළුවා ගස්
උත්තරාපලිකා-වද, හෙලවද, සුඹද කහ
උත්තරාඵල-සිහින්දුරු, සුදුදුරු
උත්තානක-හින්වම්මුතු
උත්තානපත්‍ර-නවැගිලිය, (එඩරු)
උත්තානපත්‍රක-රතු එරඹු, සුදු එරඹු, බදු වද, (උත්තිසෙවිවන්දි)
උත්තිට-හොර ගස
උත්පල-උපුල්, මානෙල්, නෙලුම්, කොච්චම්
උත්පලකුෂ්ටක-කොච්චම්
උත්පලගොප්‍ය-සුදු ඉරමුසු
උත්පාර-පිරිසිදු ගිතෙල්
උත්ඵල-කොච්චම්, මානෙල්, මහ ඉරමුසු, රතුපුල්
උත්ඵලකන්ද-කුමුදු අල
උත්ඵලකෙශර-නෙරෙන්වි, පියුම් කෙසරු
උත්ඵලගන්ධික-උපුල් කොළ, සඳුන්
උත්ඵලශාරිවා-මහතෙල්, ඉරමුසු හෝ මහ ඉරමුසු
උත්ඵලාදිගණය-මහතෙල්, හෙල උපුල්, හෙල්මැලි, රත් පියුම්, රතු උපුල්, වැල්මී යන මේ ගණය පිත්, ලේ විෂ වමන නසන්නේ යි.
උත්සඞ්ගපිඩකා-නේත්‍ර රෝගයක්
උත්ත්‍රා-හෙල වදකසා
උතු-අඹුරු, පොල්කටු අඹුරු
උතුනී-ඔසප්වීම
උතුමග-සත්‍රීන්ගේ යෝනි මාර්ගය
උතුමඟ-නිස
උතුමල්-ඔසප්වීම
උතුලේ-ඔසප්ලෙය
උතුවදන-තෙල්ලි
උදාර-කලුදුරු, නික, කොසඹ, වමනය,
උදාරශොධන-සුදුදුරු, කලු දුරු
උදාරශොධනී-දුරු
උදක්‍ය-හෙල බටු මල්
උදුම්බර-තේක්ක ගස
උදුල-ලෝලු, ඉරිඟු
උදුලක-මෑකරි ගස
උදුලෝ-ඇසල ගස
උදුම්බර-ගුගුල්
උද්‍වකඛණ්ඩ-මහ සාතාවාරිය
උද්‍ධාරු-කිඳි, (රසකිඳ)
උද්නිදලුණු-එනම් ලුණු, රෝම ලුණු
උද්‍වා-ගින්දර, සුලඟ
උදොග-පුවක්, අක්මැල්ල
උදොගජනක-කරවිතලා
උදොගජනන-අක්මැල්ල,

උදාහව-රත්නිවුල් ගස
උද්‍රෙක-තොවිල, මහ කොසඹ
උදක- පුස් වැන්න, පොල්පලා, වතුර
උදකා-නීතිය වැල්, (නිවිතිවැල්)
උදකිකා-බැවිලි ගස
උදකි-දියමිත්ත
උදකීයෂී-කරඳ, කටුකරඳ
උදකීයෂී-ෂිරිල, කුණුකරඳ
උදකොදර-ජලෝදරනම් රෝගය
උදංග්‍රිෂට-ගොකටු
උදංෂ්ට්‍රා-ගොකටු (නෙරෙන්චි)
උදධිඵේණ-මුහුදු පෙණ
උදධි මල-මුහුදු පෙණ
උදධි ලවණ-මුහුදු ලුණු
උදධිශුක්ති- බෙල්ලා, මුහුදු බෙල්ලා
උදධිසම්භව-මුහුදු පෙණ, මුහුදු ලුණු
උදපිලුක-ගල්පියල් ගස
උදරාතලපත්‍රක-කුඩාතලිස්පතුරු
උදරාමය-අතීසාර ලෙඩ
උදස්විත්-කාඹියෙන් කැලතූ මේරු
උදුවතීය-එළඹ සිටි වේග වැලැක්වීමෙන් වාතය උඩුවීම ගත වීම.
උදිච්ඩ-උසස් වූ, ඉරිවේරිය, සුවඳ හොට
උදීච්‍ය-ත්‍රිඛේර (ත්‍රිඛේර-මෙය ඉරිවේරිය නොවෙයි)
උදීෂ්‍යදණ්ඩ- තවැකිලිය, හෙල එඩරු
උදුකඩල-ගුගුල් (ගුගුල්වගී පසකි. සවණි වණි වූ හිරණ්‍ය ගුග්ගුලු මනුෂ්‍යයන්ගේ ඖෂධ පිණිස ගනු ලැබේ.)
උදුඹ-ගිතෙල්, වෙඩරු
උදුම්බර-අට්ටික්කා, තඹ, කොට දිඹුලා
උදුම්බරවර්ෂද-දැත්ත
උදුම්බරපණී- දැත්ත, මහ දැත්ත
උදුම්බරිකා- අට්ටික්කා, කොට දිඹුලා
උදෙක-කොසඹ, මහකොසඹ
උදු-එනම් ධාන්‍ය වර්ගය
උදුකරාඹැටි පූ-පූප වර්ගයක්
උඳුරු-පුළිල
උන්‍දුරු-පුළිල
උන්‍දුරුකර්ණී- මීකන්පලා, ක්‍රිමි රෝගයට හිත මී කන් වැනි කොළ ඇති දියසීරාව සහිත තැන්වල වැවෙන පැලැටියකි, (මකුළුවැන්න) ගොටුකොළ
උන්‍දුරුපණණී-මීකන්පලා
උන්මත්ත- අත්තන, තුන්බෝ අත්තන
උන්මත්තක } අත්තන, තුන්
උන්මත්තකා } බෝ අත්තන
උන්මාදිනී-කාංසා
උණ-උණ ගස
උනත්තිනී-කාංසා, (ගංජා)
උනමකුල්-උණ මකුළු
උනිඳ-ඔලිඳ
උපපත-බුලත් කොළය
උපපලසාරිවා-කලුගිරමුසු, හිරමුසු
උපපු-ලුණු
උපපුනීර්-ලුණු දිය
උපපුරි-ලුණුකැටියා වැල්
උපපුඝේරු-ලුණු මඩ
උප-කලු දුරු
උපකර්ණිකා-මීකන්පලා
උපකාලිකා-කලු දුරු, මාදුරු, තිප්පිලි, සිහින් එන්සාල්, මල් කැකුළු

උපකුඤ්චි උරණ

උපකුඤ්චි-කලුදුරා, මාදුරා, හීන් එන්සාල්, තුත්තම්
උපකුඤ්චිකා- සිහින් එන්සාල්, කලුදුරා, තුත්තම්
උපකුම්භා-දැත්ත ගස
උපකුල්‍යා-කලුදුරා,නිප්පිලි,දැත්ත
උපකොලිකා- කලුදුරා
උපගන්ධිකා-වේලා
උපඝාත-ඇසළ
උපචිත්-දැත්ත, මීනුග
උපචිත්‍රකා-හීන්දැත්ත ගස
උපචිත්‍රා- මීකන්දලා, ගොකටු, මීනුග, දැත්ත
උපනි- සිරුරෙහි ඇතිවන ගෙඩි වෙසෙසක්
උපදංශක්ෂම- මුරාංගා ගස
උපදංත- කොතඹුරු (කොත්ත මල්ලි)
උපදෙස්- කැවිලි
උපනාහා- බේත්ද්‍රව්‍ය මිලවා බැඳීම
උපරාජිකා-අසණපර්ණි(පියාගස)
උපපුෂ්පිකා- කජුගස
උපභූති- අවරිය ගස
උපමෙත- සල්රැක
උපල-සූයඝීකානන්ත,සීනි,මානික්‍ය, වැලිහකුරු
උපලභෙද- පුස්වැන්න, පොල්පලා
උපලාඛ්‍යක- ඇන්තෝර
උපලාලිකා- ගොටුකොල, මීනුග, මකුලු වැන්න
උපවට- පියල් ගස
උපවනසථ- තුරුක්තෙල්
උපවඝී- හඳුන්
උපවාකී- හුනිඳ සහල්
උපවිත්-මීනුග
උපවිෂ-අබින්,ඔලිදඇට,අත්තන, අරලියමුල්, නියඟලා, දලුක්කිරි යන අප්‍රධාන විෂ

උපවිසා-- ඉවද, අතිවිඩයන්, රත් කණේරු
උපවිසානිකා- ඉවද, අතිවිඩයන්,
උපුල- කොට්ටම්, මානෙල්
උපුල්- මහනෙල්, කොට්ටම්, උත්පල
උපුල්කොළ- සුවඳකොට්ටම්
උපොති- නිවිති වැල
උපොදකී- වැල්නිවිති
උපොදිකා-ලියනගලා, වැල්නිවිති, හෙලනිවිති
උභයකණ්ටකා- ඩෙබර ගස
උමමත්ත- අත්තන ගස
උම්බර-දිඹුල් ගස
උම්බිකා }
උම්බී } අසමෝදගම්
උමතු- අත්තන, වස්මර, (මීමැස් මොර)
උම්පල- පුසුල්
උම්‍ය- කහ, කහපලු, අගස්තිගස,
උම්‍යකට- කහකුඩු
උම්‍යනසී - අගස්ස-ඇගැස්ස-(ඵල ර්තණ)
උයනල- සිරියල නම් අළුවගීය
උයල-කිරිබදු අල
උර්බුත- සිහින්කැකිරි
උදී- ඩෙබර (මසන්)
උඩීන- රසකැක්කිරි
උඩී- කැකිරි, තියඹරා
උඩීරු-මිටිකැකිරි
උඩීරක- කැකිරි, තියඹරා, මහ ගොන්කැකිරි
උඩීරකිනී- තියඹරා, මහගොන් කැකිරි
උරග- කලුර්යම්
උරගප්‍රිය- සඳුන්
උරගෙන්ද්‍රසුමනස්- නාකෙසුරු
උරච්ඡ-බට වෙසසක්
උරණ- තුවරලා

උරනාක්ෂ

උරතාක්ෂ- ඇත්තෝර, ඇසල
උරතාඛ්‍ය- ඇත්තෝර, ඇසල
උරපීය- සුදුහඳුන්
උරහ- ඇත්තෝර
උරව- දුම්මල
උරව්- රත්එරඹු
උරාහ්වය- සුදුබැවිල
උරුක්කු- වානේ
උරුපු- එරඹු
උරබුක- එඩරු, හෙලඑඩරු
උරුමාල- ලුණුවරණ
උරුලැමද- උරුලැසැපිටි
උරුලැ සට්ටම්- උරුලැවුන්ගේ බීජ කොෂය
උරුලැසැපිටි- උරුලැ සට්ටම්
උරුස්තමහා- කෙසෙල්ගස
උරෙල්- තැම්බුම
උල්පැන්- උල්පත් ජලය
උල්මුඛ- අඟුරු
උල්යාප්පු- ඉරමුසු

උල් වැරණ්ය

උල් වැරණ්ය

උළම්බා

හැඩ හුරු කමින් වැරණියා කොළවලට ත්, ප්‍රමාණයෙන් අඳුන් කිකිරිඳිය කොළවලට ත් සමාන තණපඳුරු අතරේ වැවෙන මේ කුඩා පැලැටි වර්ගය දේශීය වෙදකමේ ඉතා ප්‍රත්‍යක්ෂ රහස් ඖෂධයකි.

ඇස ඇතුලේ සිදුවන තුවාල හා තැල්මවල් සුවකර ගැනීම ට ත්, ඇස ඇතුලේ ඇතෙත කටු රොඩු, කුණු, ආදිය පහකර ගැනීමට ත්, අම්බඟ සුවල්පයක් සමග කොටා මිරිකා ගත් මේ කොළවල යුෂ වත්කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් ය. කැඩුම් බිඳුම් වෙදකමට ගන්නා ඖෂධ අතරද උල්වැරණියා පැලය ඉතා උසස් තැනක් ගණියි.

උලලසත්ථල- අබින්ගස
උලලාස- නීරෝගි
උලලී- ඉලුක්
උලෙලාකම්- අක්කාරම්
උල්‍යවම්- ඉලුක්
අල්‍යාප්පු- ඉරමුසු
උල්වන- බඩේවේලෙන හම්, ජරාව
උල්වර- කටුකරඹු
උල්වාරම්- ඇස්ලෙඩක්
උලතතකාසි- වියලුන ගෙඩි
උලමුත- අඟුරු
උලයප්පු- මහ ඉරමුසු
උලර්කුව- බුලත්
උලාඅරිසි, උලුවාසි } උලුවාහාල්
උළුක- ගුගුල්
උළුකැන්- හුලුකැන්, (ලුනුකැඳ)
උළුකැඳ- ලුණුකැඳ
උළුකල- ගුගුල්
උළුන්‍ධු- උදු
උළම්බා- අසමෝදගම්

උළුවා- උළුහාල්
උළුවාඅරිසි- උළුහාල්
උලොකපස්පම්- ලෝහ භස්ම
උලොකම්- ලෝහ
උවමීන්නු- පස්ලුණු (ලුණු පස් වගය)
උශිජ- ගිතෙල්
උශීරාදිතෙල- සුවඳහොට ආදි ඖෂධ යොදා සිදින බෙහෙත් තෙලක්
උශීර- සැවැන්දරා, (සුවඳහොට)
උශීරි- කුඩාවැලුක්
උෂ්ත්‍රක්ෂාර-වැලිකරමැටි
උෂ්ත්‍රකණ්ටක- ගොකටු
උෂ්ත්‍රධූමක- ඇත්සැටිය
උෂ්ත්‍රභක්ෂ්‍යා- දුරාලභා (යවාස)
උෂ්ත්‍රප්‍රිය- දළුක් ගස
උෂ්ත්‍රා- හතුළු, ඇත්සැටිය
උෂණ- තිප්පිලිමුල්, සිව්ය, තිකුළු
උෂණගන්ධා- කුලිඤ්ජන වෘක්ෂය
උෂණගණ- දේවදරු, තිප්පිලි ආදිය
උෂණරශ්මි- වරාගස
උෂණවල්ලි- ඉරමුසු
උෂ්ණසුන්දර- බුළුගස, කරිරගස, තීක්ෂණ කණ්ටක වෘක්ෂය
උෂණා- සිදඬිහුරා, ගම්මිරිස්, මිරිස්
උෂ්ණාඵල- වගපුල්, තිප්පිලි
උෂ- ගුගුල්, උද්දීදලුණු
උෂණා- සිව්ය, ගජතිප්පිලි
උෂප- රත්නිවුල්
උෂර්බුදුහ්වය- රත්නිවුල්
උෂර්බුධ- රත්නිවුල්, ගින්දර
උෂීර- සුවඳහොට (සැවැන්දරා)
උස- ගුගුල්, කරමැටි
උසන- ඉහුරු- මිරිස්, (තිප්පිලි)
උසබ- වංඇපල
උසිම්බුසිකාඛා- ගොන්කැකිරි

උසිරණ- ඌසිකාභාදම්
උසිරපද- සැවැන්දනමුල්
උසීර- බබුස්තන
උසිරාවෙංකෙ-පියාගස

ඌධස්‍ය- කිරි
ඌමත්තෙයි- අත්තන
ඌර්ධව කණ්ටිකා- මහ හාතාවාරිය
ඌර්ධව කපෝත- කැලගස
ඌර්ධව තිකත- බිම්කොසඹ
ඌර්ධව පෙශී-කුකුරුමාත් ගස
ඌර්ධව ශොධන- රැක් පෙනෙල ගෙඩි
ඌර්ධවඔඝ- හතුවගී, කදලිපුෂ්ප (කෙසෙල්මුහ)
ඌර්ෂා- දේවතාඩ වෘක්ෂය (දේව දාලිය)
ඌරල- බිම්තල්,(මූසලි) කිරිබදු
ඌරාසථම්භා- කෙසෙල් ගස, කෙසෙල්කද
ඌරු- වැලි, කලවය
ඌරුකාංකොට්- ගෙදපලා, (ඌරු හොටියවැල්= ඌරුකාංකොටියා වැල්)
ඌරුකාංකොළ-ගෙදපලා
ඌරුකලං අල-අල වෙසෙසක්
ඌරුගෙද-ගෙදපලා
ඌරුපූක- එඩරු, හෙල එඩරු, නවාඟිලි එඩරු
ඌරුබූක-හෙල එඩරු
ඌරුඵල- පියල්ගස
ඌරුබිම්-ලුණුකරබිම
ඌරුමාතා-වරකා
ඌරුමාලා-ලුණුවරණ
ඌරුහතු- ඌරු මස්රස ඇති හතුවගීයක්

ඍ

උෂණ- වගපුල්, නිවුල්, තිප්පිලි මුල්, අමුඉඟුරු, මිරිස්, ගම්මිරිස්, සිවිය

උෂණදීධිති-වරා ගස

උෂණ පත්‍රිකා-තේ (තේ කොළ)

උෂණඵල-වගපුල්, (තිප්පිලි)

උෂණමූල-තිප්පිලි මුල්, (දළුවමුල්)

උෂණා-වැල්පෙණෙල,

උෂණාකර-බදුල්ල

උෂණාජ-ගල්සෙවෙල්

උෂ-හඳුන් ආදිය

උෂකා-වැලිගරලුණු

උෂකාදිගණය-වැලිගරලුණු, සිදුලුණු, කසිස්, මල්කසිස්, සුඹු, ගල්සෙවෙල්, රිදී තුතු, යන මේ ගණය මේදස් හා මූත්‍ර ශර්කරා, අස්මරී නසන්නේ යි.

උෂණා- තිප්පිලි, සිවිය, වියලි ඉඟුරු

උෂරස(ජ)-පාංශු ලුණු

උෂසතා-තිප්පිලි (වගපුල්)

උෂසිම්ලලිකෙසි-ඉද්ද, ඉද්දවැල්

ඍක්ෂ-තොටිල

ඍක්ෂගන්ධා- වඳුරුමෑ, අස්ගොඳු, (අමුක්කරා) බැවිල

ඍක්ෂාහ්වා- මහාමේදා, (අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසුවක්)

ඍක්ෂගන්ධිකා-කළු කිරිබදු

ඍක්ෂ්‍යප්‍රොක්තා- තොටිල, වඳුරුමෑ, සාතාවාරිය

ඍක්ෂ්‍යශතා-සාතාවාරිය

ඍචවචාලකා- මහබැවිල, ඇත් බැවිල

ඍජුකණ්ටක-යක්ඛේරිය

ඍජුශ්‍රේණි-මුරුවා වැල්

ඍණ
ඍත } චතුර

ඍතු-ඔසප් ලේ

ඍතුවඩිනී- නෙල්ලි, (ඇඹුලු ඵල)

ඍතුවාරක-සුළුසාරණ (සුළුබුරුද)

ඍතුසම්මිතා-යොන්ඉඳි

ඍද්ධිඃ- සුලු දඬකලත්, මහ දඬ කලත්, කළු කැම්මේරිය

ඍද්ධිපුෂ්පි-සුලුදඬකලත්

ඍර්ධි
ඍඬ්වි- } අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසුවක් (මෙයට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් බැවිල, බිත් තල්, මස්වැන්න, සුළුදඬකලත් ගනිති.)

ඍෂීදක-සුලුබුරුද, සුලුසාරණ

ඍෂීරුක-සුලුසාරණ

ඍෂභ-ඍෂභක නම් වර්ගය

ඍෂභගන්ධ-වච්චනාවි

ඍෂභපත්‍රක-ඉළුක්

ඍෂභ-ඍෂභක නම් වර්ගය

ඍෂභී-මාළුඵන්සාල්, වඳුරු මෑ

ඍෂභමූල-සාතාවාරිය

ඍෂභා-බිම්බැවිල

ඍෂි-වැටකේ

ඍෂික-උක්, උග්ගස

ඍෂිපත්‍ර - ඉලුක්

ඍෂිපුත්‍රක-දමනක වර්ගය

ඍෂිපුෂ්පි-සුළුදඬකලත්

ඍෂිප්‍රොක්තා- කොටිකන්බැවිල, මස්වැන්න

ඍෂ්‍ය- වඳුරුමෑ, තොටිල, සාතාවාරිය

ඍෂ්‍යගතා-මස්වැන්න

ඍෂ්‍යගන්ධා-අමුක්කරා, මහබැවිල, (ඇත්බැවිල, බිම්බැවිල, වඳුරුමෑ) ගිරිතිල්ල

ඝෘෂ්‍යපුෂ්පී එරඹු

ඝෘෂ්‍යපුෂ්පී–මහබැවිල
ඝෘෂ්‍යාපෙසී– බිම්බැවිල, අස්බැවිල
ඝෘෂ්‍යාප්‍රිය–ඔසබිය
ඝෘෂ්‍යාප්‍රොකෘතා– මහබැවිල, (ඇත් බැවිල) සානාවාරිය
ඝෘෂ්‍යාහ්වා–කොටිකන්බැවිල

එක්පෙති පියුම්

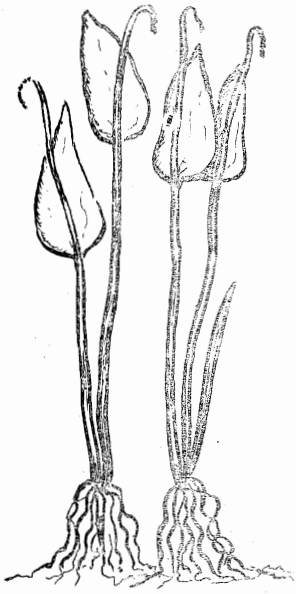

එක් පෙති පියුම්

මේ පිළිබඳ මත දෙකකි. දිය සීරාව සහිත ගොඩ බිම්වල හට ගන්නා අඟල් අටකට වඩා උස් නොවූ තෙළුම් කොළ වලට සමාන කොළ එකක් හෝ දෙකක් හට ගන්නා පැලැටි වර්ගය එක් පෙති පියුම් ලෙස ඇතැම් අය ව්‍යවහාර කරති. මේ පැලැටිය මේරුහ විට එ කරටියෙන් අඟල් තුනක් පමණ දිග කෙඳි දෙකක් ඇදෙයි. මේ වායේ සුදු පාට කුඩා අල තිබෙන නිසා නියන් කලට සම්පූර්ණයෙන් මැරී ගොස් වැසි කලට නැවත ත් පැල වේ. සිතුවමෙහි දැක්වෙන්නේ ඒ වර්ගයේ පැලැටි දෙකකි.

අනික් වර්ගය කුඩා කෙමියක් සහිත වටේට එක පෙත්ත බැගින් ඇති ලා රත් පැහැයෙන් යුත් මල් හට ගන්නා කුඩා පියුම් (ජලජ පුෂ්ප) වෙසෙසකි. මේවායේ දඬු ද ලා රත් පැහැයෙන් යුක්ත ය. කොළ කුඩා ය. නෙළුම් කොළ පමණ රවුම් නැත. ඉර උදාව ත් සමග ම පිපෙන මල් ඉර අවර වීම ත් සමග ම හැකිලී ය යි. මීට හැම අහින් ම සමාන සඳ උදාවීම ත් සමග පිපී සඳ අවරවීම ත් සමග ම හැකිලී යන කොඳ (කුමුදු) නමැති තවත් ජලජ පුෂ්ප වර්ගයක් ද තිබේ. මේ වර්ගයේ මල් සුදු පාට ය. මල් පුබුදු වූ විට මිහිරි සුවඳක් නික්මෙ යි. මේ දෙ වර්ග ය ම වැවෙන්නේ අඩියකට වඩා නොගැඹුරු මඩ සහිත ජලාශවල ය.

එක් බිජු–කරද ඇට
එක්මුල්–පොඩරු, ඒකාවේරිය
එක්සුර–එන්සාල්
එට්ටුවගේ උප්පු–අටලුණු
එද–කිරියොදය
එන්සාල්–එන්සාල් ගස්
එරට ආවා–එල ලූහුණු (සුදු ලූහුණු) (රහස් වට්ටෝරුවක වචනයක්)
එරට මූදලියා–එරබදු ගස (රහස් වට්ටෝරුවක වචනයක්)
එරඹු–ඒරණ්ඩ, (එඩරු ගස)

ඒ

එරබදු-රකත පුෂ්ප (එරමුදු)
එරමිණි-කාසුමාරිය (කටු සහිත වැල් විශෙෂයක්)
එරමිනියා-හිහිනිය
එරමෙනාකකි-දියහබරල
එරහැදි-ඇසළ ගස
එරු-ගොමවැරටි
එරුක්කිලෙයි-වරා, වරා ගස
එරුක්කු-වරා
එරුන්නාක්කි-දියමෙනේරිය
එරුමිනාක්කි-දියමෙනේරිය
එරුමෙයිතෙර්-මිදි
එරුවිත්-දෙඩම්, නාරං
එරුවනාක්කි-දියබෙරලිය
එල්-මීගස, මී ගෙඩිය
එල්කෙසෙල්-කෙසෙල් වෙසෙසක්
එල්බිදු-එන්සාල්
එල්ලු-තල
එල්වලු-ඒලවාලුක-(අළුඇට)
එල්ඇප්-එන්සාල් ඟප(පොතු)
එලඵලු-සුදුලූනු
එලකිළින- එල මෝරු- එල දී කිරි
එලකැදි-එරහැන්ද (ඇසළ)
එලනීර්-කසපැන්(කුරුම්බා වතුර)
එලපුලු-ජවනාරං
එලමල්තලා-තලා වර්ගයක්
එල මැණික්වැන්න-පොල්පලා
එලම්දෙල්ල-සුදු මල් ඇති මිදෙල්ල ගස්
එලවලු-ඒලවාලුක (අළුඇට)
එලිවෙයි--රුප්පා කොළ, මකුණු වැන්න
එලිමරිඳු-වෙල්ලප්පාසානම්, (සුදු පාසානම්)
එලිම්විවෙයි-සිඳරම්, දෙහි
එලිවොවි-මීකාන්පලා
එලුක්-උක් ගස

එලුගජ-තුවරලා (තුවර)
එලුගර-තෝර
එලුමරින්දු-සුදු පාසානම්
එලුමූය-එලුමූත්‍ර
එලුමුල්ලු-ගැටකහ

ඒකපත්‍ර-සුදු කොළ ඇති තලා
ඒකපත්‍රා } හිහුරුපියලි, පඹු
ඒකපත්‍රිකා } වන් තලා ගස්
ඒකබීජාඃ-ඒකාවේරිය, කරඳ
ඒකමූල-පොණ්ඩරු, ශාලිපර්ණි
ඒකමූලා-ශාලිපර්ණි, වරා, තණ
ඒකරාජ-කිකිරිදිය
ඒකරන්ධ්‍ර-නුග වෙසෙසක්
ඒකශිඛා-දියමිත්ත

ඒකාවේරිය

ඒකාවේරිය—සඤ්ඤා
Rauwolfia Serpentina

මෙය ඖෂධයක් වශයෙන් පමණක් නොව රසායන ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් ද දේශීය වෛද්‍යවරයන් අතර ප්‍රකට ව පවත්නා පැලැටියකි. කොළරා, අතීසාර, ජ්වර, රැඩිරතාප යන මේ රොගොපශම නයෙහි ත්, සථාවර-ජඞගම විෂ නාසනයෙහි ත් ක්‍ෂණික ගුණදායක ඖෂධයකි.

අප රට දුර්භික්‍ෂයට පත් වූ අවසථාවන්හි බාල ලොහ (තඹ) වලින් රත්‍රං පෙරා වෙනත් රට වලට අඩු මිළට විකිණීමෙන් ආර්ථික තත්වය නගා සිටුවීමට රසායන ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් උපයොගී කර ගෙණ තිබෙන්නේ ද මේ පැලැටිය බැව් පැරණියන් ගේ ලෝහ මිශ්‍රන පිළිබඳ වට්ටෝරු බැලීමෙන් පෙනේ. මෙය දත් කැටියා පවුලට අයත් සපී විෂ නාසක ඖෂධයක් නිසා නිවසක් පාසා වවා තබා ගැණීම ප්‍රයෝජන වත් ය.

ඒකාක්ෂි-ත්‍රස්තාවාලු
ඒකාක්ෂිකාවලී- කිරිපලා, කිරි හැන්ද පලා
ඒකාඞග වාත-පක්ෂාඝාත රෝගය
ඒකාදිවීර-ඒකාවීර වාක්‍ෂය
ඒකාෂ්ඨි-වරා, කප්‍ප
ඒකාෂ්ඨිකා-දියමිත්ත
ඒකාෂ්ඨිල-වලාවැත්ත, වරා, දිය මිත්ත
ඒකාෂ්ඨිලා- දියමිත්ත, කෝවක්කා, එල වරා
ඒකෛෂිකා- කතුරුමුරුංගා, දිය මිත්ත
ඒකෛෂි-දියමිත්ත
ඒකොශිකා- දියමිත්ත, කතුරු මුරුංගා
ඒඞක-වැල්මදට
ඒඞස්-පොතු
ඒඞහස්තින්-ඇත්තෝර
ඒඞාගජ-තෝර, වල් එන්සාල්
ඒන්ජ්ගවා-සාතාවාරිය, එන්සාල් ගස්
ඒනි-උක්පැණි
ඒනිවලලී-බුලත්
ඒර්වාරුක-කැකිරි ගෙඩි
ඒර්වාරුකා-කැකිරිවැල
ඒර්වාරු තෙල- කැකිරි ඇට තෙල්
ඒරකා-එරුතණ, වම්මුතු
ඒරඩ්ගී-වැල්මදට
ඒරණඩ-එරඹු
ඒරණඩවිතීට-පැපොල් ගස
ඒරණඩජ-එරඹු තෙල්
ඒරණඩතෛල මූර්ඡා- හින්දූන්ත (එඩරුතෙල් වලට ඖෂධ වශී දමා මූර්ඡා කරණ ක්‍රමය සි)
ඒරණඩ පත්‍ර විටපා
ඒරණඩ පත්‍රිකා
ඒරණඩ පත්‍රී
ඒරණඩ එලා
} හින් දූන්ත
ඒරණඩා-මහ දූන්ත, නිප්පිලි
ඒරණඩී-නිප්පිලි
ඒරාවත-දෙඩම්, නාරම්
ඒරාවතී-එරමිනියා
ඒල-එන්සාල්, ඒලවාලුක
ඒලගජ-තෝර
ඒලගල-තෝර
ඒල පාෂාණ-සුදු පාසානම්, වෙල්ල පාසානම්
ඒලවලලී-පුසුල්
ඒෂ්‍යා-තෙල්ලි ගස

ඒ ඔ

ඒලවාලා- නෙරෙන්චි, (ගොකටු) ඒලවාලුක
ඒලවාලුක- අලුඇට, (හරිවාලුක) (ගඤ්ඡක්)
ඒලා-එන්සාල්
ඒලාඅරිසි-එන්සාල්
ඒලාදිගණය-එන්සාල්, වල්ගාමිරිස් (වාල්මොලගු) තුවරලා, ත්‍රිවේර, කොල්ලන් කොල, නාමල් රේණු, හිඟුරුපියලි, කු රු ඳු පෝ තු, පුවඟු, කළුවැල්, තුරුක්තෙල්, දෙඔරේණු, කොකුම්, දෙවිදුරු, කරද (පීක්මල්) ගඤ්ඡරස, ගුගුල්, සඳෙලමල, සක්, සිරිවටු (හොර අරටු) සුවඳතණ, කුන්දුරුක් කන්, වක්නිය, ජටාමාංශ, උපුල් කොළ යන මේ ගණය පිලිකා, කැපුම්, විෂ, වාය්‍ය, කළු (සෙම්) යන මොවුන් පහකරනේ සි.
ඒලාපත්‍රී-අබ
ඒලාපර්ණී-සින් අරත්ත
ඒලාඵල-ඒලවාලුක, මීගස්
ඒලාබු-ලබු
ඒලායුග්ම- හින් එන්සාල්, මහ එන්සාල්
ඒලාලු-කැකිරි
ඒලාලුක-කැකිරි
ඒලාලු(ක) } ඒලවාලුක
ඒලාඵල } (අළු ඇට)
ඒලාසු-කැලගස
ඒලිආලෙ-මීනුග ගස
ඒලිකා-හින් එන්සාල්
ඒලීය-ඒලවාලුක
ඒලු-තෝර ගස
ඒලුක } ඒලවාලුක
ඒලුකාඛ්‍ය- } (අළු ඇට)
ඒලොලි-දෙසි

ඔඩුහුද-වැල් අඟුන, දූදු ඇට
ඔන්ද්‍ර-වල් ඉඟුරු, දෙවිඅබ ගස්
ඔන්ද්‍රයව-කෙලිඳසාල්
ඔන්ද්‍රවාරුණී-(ඉන්ද්‍රවාරුණී) යක් කොමඩු
ඔන්ද්‍රී-කුඹුක්, කෙලිඳ, කැකිරි, හින් එන්සාල්
ඔන්ද්‍රිය-කෙලිඳ ඇට
ඔන්ද්‍රියව-කෙලිඳ ඇට
ඔර්ෂී-මහ වැටකොලු
ඔරාවත-සිහින් නාරං, කොස් ගොන්න, සිහින් මිදි
ඔරාවතපදී-හුනිඳ, දූදු වැල්
ඔරිණ-ලුණු වගී
ඔරෙය-ඒලවාලුක
ඔලවාලු-එන්සාල්
ඔශමූල-ලියනහලා මුල්
ඔෂිකා- දියමිත්ත, තිරස්සවාලු

ඔජර-උදරරෝගය
ඔට්ටකපාල්-ඔටුකිරි
ඔඩ්‍රපුෂ්ප-බදුවද ගස, පෝ කු රු වද ගස
ඔඩ්ඩිදෙහි-හින් නාරන් ගෙඩි පමණ විශාල ගෙඩිය මතුපිට ගැට ගැට තිබෙන තද ඇඹුල් සහිත ගෙඩි වගීයකි. සමහර පළාත්වල නස්නාරන් වෙනුවට මේ ගෙඩි පාවිච්චි කරති.
ඔඩ්ඩිපිල්-මොනරපිල්
ඔඩ්ඩිපුසුල්-ගරඬිල්ලා වැල්
ඔඩුපය්‍යාය-සූය්‍යකාන්ත මිල් ගස
ඔල්ල-කිඩාරම්
ඔසප්-ඔසප්පිම
ඔසබි-ඔසබිය=වෘෂභක, (අෂටක වගීයේ ඔසුවක්)
ඔසු-ඉඟුරු

ඕ ඔෟ

ඔසුවැල්ල-පිලා, බරවා රෝගවලට කෑද පිණිස ගන්නා වැල් වර්ගයක්
ඔහබු-දෙල්

ඕගංවෙය-ඉහුරු
ඕගා-ඉහුරු
ඕගාපනීමී-ඉහුරු
ඕජකණී-(සල්) සල් ගස
ඕඝාපුෂ්ප-වදමල්,
ඕදක-පොල්පලා
ඕදන-බත් දමුකුඩ (දංකුඩ)
ඕදනපාකී-නිල් කටුකරඹු, ගිරි නිල්ල
ඕදනපාවනී-සුදු බැවිල
ඕදනසූචි-කරපිංචා (කරඛෙඹිය)
ඕදනාභවා
ඕදනිකා } බැලිල
ඕපලු-නෝපලු (අශෝකා වෘක්ෂය)
ඕමං-අසමෝදගම්
ඕමං අසිමදුගම්-අසමෝදගම්
ඕමිදි-මිදිවිශෙෂයක් (ගම්මිදි)
ඕමිරඛගා-කැප්පෙට්ටියා ගස
ඕමී-ගම්මී (ගඟබඩ වැවෙන මී ගස් වර්ගයක්)
ඕරිලත්තාමරසි-මැණික්වැන්න
ඕල-කිඹුල්වැන්න (සවඤ්ඤිකා)
ඕලකන්ද-කිඩාරම්
ඕලි-සස්සද වැල
ඕලු-හෙලැඹුල්
ඕෂධිපුෂ්ප-බදුවද ගස
ඕෂ්ඨි-කෙම්බෑල්, (කෝවක්කා)
ඕෂධි-රැරඟ වෘක්ෂය-පී දී මේ න් කෙළවර වන ඵණ, බට, කෙසෙල් ආදි ගස් වර්ග හා ඒ, යව, ගොධුම ආදී ධාන්‍ය වර්ග
ඕස්ටකන්න-සල්
ඕසමඤ්ඤ-ඔලිඳ වැල්
ඕසධ-බෙහෙත

ඔෟඩි-වදමල
ඔෟඩුපුෂ්ප-වදමල්
ඔෟද්නිද-උද්නිද ලුණු
ඔෟදනිකා-සුලු බූ බැවිල
ඔෟදනී-බැවිල
ඔෟදය්‍යී-තඹ, දිවුල්, කුකුරුමුවන්
ඔෟදුම්බර-අත්තික්කා (දි ඔු ල්) තඹ
ඔෟදුම්බරවර්ණද-දැත්ත
ඔෟඩි-ඌරුහැල් (ධා න්‍ය වි ශෙ ෂයක්)
ඔෟඩිකපුෂ්ප-වදමල්
ඔෟඩිකා-වදමල්
ඔෟනාභවා-සුළු බූ බැවිල
ඔෟරිණ-යවකාර ලුණු
ඔෟරුවුක-එරඬු තෙල්
ඔෟලල-කිඩාරම්
ඔෟල-සුදු කිඩාරම්
ඔෟෂධපුෂ්ප-වදගස
ඔෟෂ්ටි-කෝවක්කා
ඔෟෂණගෞරණ්ඩි-සිද්දිහුරු
ඔෟෂධ-පාංශු ලුණු, සි දධි හු රු, ඉහුරු
ඔෟෂධපුෂ්ප-වදකහ, බදුවද
ඔෟෂධි-කෝවක්කා, රසකිඳ, එල ර්තණ, අරළු, ඒ, යව
ඔෟෂධිපසඳවා මෘත-රසකිඳ, ගොකටු, බිම්කල්, මුඩමහණ, හාතාවාරිය යන පස
ඔෟසර-පාංශු ලුණු
ඔෟසීර-සුවඳකොට (සැවැන්දරා, සැවැන්න) ශ්‍රීවේර

ක

කං–බළල් ලුණු, මසිල ගස
කංකාළ–මිනීඇට
කංකුෂ්ට–ගොයටු
කංගු–රෑක් ගස, තණ හාල්
කංව–තාගස
කංචිකුර–මදුරුතලා
කංජ්‍ය–කංසා
කංජීයං–කාඩි
කංට–වෙලන් ගස
කංටකවේරි–වෙනිවැල්
කංඨය–කිහිරි
කාඩරා–මහනහර
කංතා–අක්මැල්ල
කංලෝ–බළල් ලුණු
කංවෙතසි–ත්‍රාසනවාලු
කංශ්‍ය–ලෝකඩ
කංශපත්‍ර–පලම් හැටහතර
කංසා–ත්‍රෛලෝක්‍යවිජයා
කංසිකා–මුංවැන්න
කකකරිඉතම්–කොමඩු
කක්කල් කැස්ස– වමනය සහිත නොකඩවා පවතින කැස්ස
කකකාරි–කැකිරි
කක්කිලාස–කුෂ්ට රෝගය,කැසිම
කකකුල–මූනමල් ගස
කකෙකාරි–රේරු
කකෙකාලකං — (තකෙකාල) (තකුල්=කපුකිනිස්ස) වැට කොලු, වැල් පෙතෙල
කකෂ–හෙල බටු, කරල් සැබෑ, ගෙදි
කකෂාඵලු –කොටදිඹුලා ගස
කකෂාර–බළල් ලුණු, රෝම ලුණු
කකෙෂාට්ඨා–වම්මුතු, (කලාදුරු)
කකව–කළිල, කසිලවැල
කකවෝ–කිළිල
කකටලි–නිච්චි
කකඵල්–කීකිරිදිය
කකරි–කැකිරි
කකල්වේරිය–ඔලිඳ
කකාල–පුවඟු, රුකගුණ
කකුධ–කුඹුක්
කකුබ්–කුඹුක් ගස
කකුභ–කුඹුක් ගස
කකුභශාඛා–දම්දෙවිසුදු
කකුර–ලොත්, රත් ලොත්

කකුළුසුං—කකුළුසුඟ

කකුළුසුං—කකීටකශ්‍රිඔයි

Rhus Succedanea

කඟල්වේරිය කාවිඳර

මේ වර්ගයේ කොළ ඇහැළ කොළ වලට මදක් සමාන ය. ප්‍රමාණයෙන් ඊට වඩා විශාල ය. කොළ කිණිති සහිත යි. අතු අග කටු වල මල් වැනි මල් පොකුරු හට ගණියි. රත්හඳුන්-මදුරා මෙන් පොත්ත පිපිරී වැඩෙන ගස් වර්ග යකි. මෙය හිමාල අඩවිය හා ලඬකාව ඇතුලු ආසියානික රට වල හොඳින් වැඩෙන ගසකි. මේ ගසේ සෑදෙන අරළු ගෙඩි ප්‍රමාණ දික් වූ එපමණ ඔස නැති පැතලි සහිත අංවැනි පිළිල (ගෙඩි) වර්ගය කකීටකශ්‍රිඛි නමින් හැඳින් වේ.

මේ ද්‍රව්‍යය උණ, කැස්ස, ඇදුම, උදර යන මේ රෝගවලට හා වාජීකරණය පිළිබඳව ත් ඖෂධයක් වශයෙන් දේශීය වෛද්‍ය වරයෝ ප්‍රයෝජන ගණිති. මේ පිළිල (ගෙඩි) සෑදෙන වෙනත් ගස් වර්ග කිපයක් ද තිබේ.

කඟල්වේරිය-ඔලිඳ
කඟල්වේරිය-කලගල්වේරිය
කඳු-රුක් ගස, පුවඟු, තණහාල්
කඬක-මීඅඹ, සඳුන්
කඬකයි-කොටිකන් බැවිල
කඬකතිකා-බැවිල, නාග බැවිල,
කඬකඔජත-කුඹුක් ගස
කඬකමෙරි-කඟ
කඬකසත්ත-පුලිඟ, පළොල්
කඬකශසත්‍රා-පෘෂ්ණිපර්ණි (පුස් වැන්න)
කඬකා-පදමකාෂට, ගෝසීෂි නම් සඳුන්
කඬකාවිජ-ගෝසීෂි නම් සඳුන් ඇට
කඬකිරාත-කසාවන් කටුකරඹු
කඬකු-තණ හාල්
කඬකුකා-රුකඳු ණ, තණහාල්, පුවඟු
කඬකුජරි-මසිල ගස
කඬකුණි-අරණකසා (හරන්කහ) දූදු
කඬකුලි- යෂ්ඨක (අෂ්ටකවර්ගයේ ඔසුවක්)
කඬකුෂට- නෙරෙංචි (ගොකටු) ලොන්, පික්මල්
කඬකුෂටක- කුරුඳු
කඬෙකලලීන්- හෝපලු, අශෝකා
කඬෙකල- හෝපලු ගස
කඬෙකලි- හෝපලු, අශෝක, දිය රතඹලා
කඬෙකාල- හෝපලු, අශෝක
කඬෙකාලක-තකුල්
කඬෙකාලි-හෝපලු, අශෝක
කඬගු-රුකඳුන, තණහාල්, වරා (වරක තම් ධාන්‍ය වර්ගය)
කඬගුකා- කුරහන් (ධාන්‍ය වර්ගයක්)
කඬගුණි- පුවඟු, රුකඳුණ, (ගස් අඳුණ)
කඬගුණිකා-දූදු, රුකඳුණ, පුවඟු
කඩවකොඬි-නිත්තවැල
කඩවට-දියනිප්පිලි
කඩවනාඛෙයි-නිත්ත ලබු
කඩවපි-වා,සෙම් කිපීමෙන් උපදනා පිළිකාවක්
කඩවමූරයි-නිත්ත ලබු
කඩවර-මෝරු
කඩවසිඳුල්-නිත්ත කිඳි
කඩවී-කලුකැම්මේරිය
කඩවියුරා-කටුවල වැල
කඩවී-ගඟලු
කඩවීර-කඳුරු ගස

කවවු-කසඹිලියා
කවවුණඩා- බුලත් විටට ගන්නා ද්‍රව්‍යයක්
කවෙචාර-හිඟුරුපියලි
කවෙචාලම්-හිඟුරුපියලි
කවෙචාලෙසි-වල්ඉඟුරු
කවෙජ-නන්දිරුක, දෙඹගස, පැපිලිය, කිරිබෝගස
කවෙජක-නන්දිරුක
කවෙජර- පැපිලිය, කුඹුක්, දෙඹ, බෝ, ඇසතු, කසඹිලියා වැල්
කවෙජරුහා-ඊතණ, කුසතණ, වම්මුතු (කලාදුරු)
කවෙජශීර්ෂක-කිරිපලා
කවෙජා-වම්මුතු, හෙලඊතණ
කවෙජානන්තරුහා-රන්වන් වැටකේ
කවෙජාලඞ්කාරක-වැලුක්
කවෙජු-කුෂට රෝගය
කවෙජුකා-වඳුරු මෑ
කවෙජුඝනී- මුඛමහණ (වෙල්මුඛ) දුම්මැල්ල
කවෙජුදුර-ලෝලු
කවෙජුමතී-වඳුරු මෑ
කවෙජුරක-හිඟුරුපියලි
කවෙජුරා-වඳුරුමෑ, දුරාලභා,ගිවුලු, හිඟුරුපියලි
කවෙජුරාල-ලෝලු ගස
කවෙජුරී- දුරාලභා, මලිත
කවෙඡට-වම්මුතු
කවෙඡාට්ටා- වම්මුතු (කලාදුරු)
කව-නාකෙසුරා, (නාමල්රේණු)
කවට-දියනිප්පිලි
කවදණ්ඩිකා-ලබු
කවද්‍රාවින්- ඇඹුල්වේ (ගොරක) හෝ ඇඹුලැඹිලිය)
කවරිපු ඵලා-සැමරුක
කවාමොද-හ්‍රීබේර
කවු අල-කටුවල අල
කජ්ජල-අදුන්
කජු-කජු ගස
කජුරී-ඉඳි ගස
කඤ්ච-නා ගස
කඤ්චට-දියණිල්ල, (දිය ඉකිරි)
කඤ්චඩ්-ඇන්තෝර
කඤ්චන-රත්රන්
කඤ්චවට-දියමෙනේරිය
කඤ්චාසි-කාංසා
කඤ්චාර-වරා ගස
කඤ්චිඛුර-මඳුරුනලා ගස
කඤ්චුක- ශිරීෂ වෘක්ෂය (කුෂ්ඨ නාශන)
කඤ්චුකා-අස්ගොඳු
කඤ්චුකී-යව, කඩිල
කඤ්ජ-තුවරලා, නෙලුම් අල
කඤ්ජතුවරල-නෙලුම් මල්, පියුම්
කඤ්ජන-කාෂ, මී අඹ ගෙඩි, නා ගස
කඤ්ජනක්ෂම-අඹ, අඹ රුක
කඤ්ජනා-කසා
කඤ්ජමූල-නෙලුම් අල
කඤ්ජයෝනි-ඕලු
කඤ්ජර- පුවක් ගස, වරා ගස, මලිත, පළොල්
කඤ්ජාර-තෘණ
කඤ්ජී-කෑඳ
කඤ්ජික- මහුල්කරඳ, දම්දෙව් සිදු
කට්ට-කුරුඳු පොතු
කට්ටක-ඉහිනි ඇට
කට්ටකුරුඳු-කුරුඳු වර්ගයක්
කට්ටම්බරා -කටුකරෝහිණී

කටවර තෙල

කටවරතෙල-තල තෙල්
කටිය-නියඟලා වැල
කටුපූනි-වැල් බැච්ල, සුලු බැච්ල
කටුඡා-නිදිකුම්බා
කටුඅයම්-කෝමාරිකා
කට්ඵල-කරඹෙටිය, මාරා, ඉතා ටිල, ඇද්දෙමට, හිඹුරු, මදට ගස, ඉන්දියාවේ මේ වගීය "කට්ඵල" නමින් ම ව්‍යවහාර වේ. බෙහෙත් හල්වල තිබේ.
කට්ඵලා- මහරි, මදටිය, මාරා, ඇද්දෙමට, තොටිල, කරපිංච, හිඹුරු, මසන්
කට්බි-කටුකරෝෂන
කට්වක-ඉඟිනි ඇට

කට්ටකුමන්ජල් (ඉංග්‍රීසි)

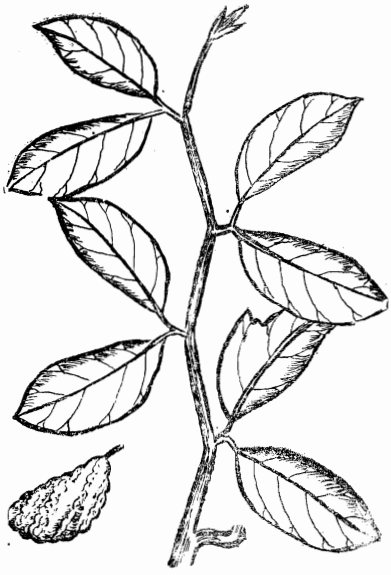

කට්ටකුමන්ජල්
FranKincense

කටමක

මේ ගසේ කඳ සුදු පාට ය. අඩි හැටක් පමණ උසට වැඩෙයි. ගෙඩි කුඩා නත්තන් ගෙඩිවලට සමාන යි. ඒ ගෙඩි ද නියම කට්ට කුමන්ජල් සුවඳින් යුකත යි. දෙකට බෙදී තිබෙන කොළ හැඩ හුරුකමින් පෙතත් කොළ වලට සමාන යි. මේ ගස්වල කදේ මුලින් සහ දෙබල් වලින් ද පුපුරා වැගිරී ඒදෙන හල් දුම්මල වලට සමාන කිරි කට්ටකුමන්ජල් වශයෙන් ප්‍රයෝජන ගණිති.

මේ දුම්මල විෂබීජ නාශක ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් උදේ සවස දුම් ඇල්ලීමට ත්, කල්ගිය තුවාලවල ඔසු කැපීම සඳහා එලන පැලැස්තර වලට ත් ගණිති.

සුවඳින් මෙයට සමාන කට්ට කුමන්ජල් නම් වූ වෙනත් ගස් වගීයක් ද තිබේ. ඒ ගස්වල කද-කොළ හා ලාටු ත් මේ වගීයට සමාන නමුත් ගෙඩි (ඇට) පතුරු කැලි මෙන් තුනී ගතියෙන් යුකත යි. නියම කට්ට කුමන්ජල් ගෙඩිවල ඇති සුවඳ මේ ගෙඩි (ඇට)වල නැත.

කට්වඛග-තොටිල, තිඹිරි ගස
කට්වම්බර-ආපසු මදු
කට්වර-මෝරු, කුලුරුණ (කටුකරෝෂන)
කට්වී- කුලුරුණ (කටුකරෝෂණ)
කට-තණකොළ
කටංවරා-කටුකරෝෂන
කටක-තකුල්, මුහුදු ලුණු

කටකකොකිලා **කටුකී**

කටකකොකිලා- ඩෙබර (මසන්)
කටකාරොදු-කන්කාදුරු (කණිගුළු)
කටකිනී-කිහිරි
කටඛාදක-කලු ලුණු
කටඛකට- වතුවැල් (බාන්වැල්=වෙනිවැල්=කහවැල්) නිවුල් ගස
කටඛකටා-කුඩුවෙලඟ ගස
කටඛකටී-දුරුහරිද්‍රා
කටඛකවේරි-දුරුහරිද්‍රා
කටපද-මිරිස්, ගම්මිරිස්
කටපර්ණී-කරුඳුපොතු
කටභි-දුදුවැල්, (දුහුදු) මහකපු, මහ එන්සාල්, නිල් කටරොලු, වෙනිවැල්
කටම්බර-තොවිල, වැල්බැවිල, මහකපු, කුලුරුණ, ඇඹුල්වේ, ආපසු මදු
කටම්බරා- ආපසු මදු, මහකපු, බෙන්කපු, කටුකරෝහිණී
කටම්භර-මහබැවිල, තොවිල, කටුකරෝෂණ, කටුම්හරි
කටමාලිනී-මත්පැන්
කටරොලු- නිල් කටරොලු, හෙල කටරොලු
කටලොඝ්‍රා-කබරොස්සා වැල්
කටශකීරා-ඇඹුල් ඇඹිලිය
කටසළු- දිවමුල උපදනා රෝග යක්
කටසාරිකා-ගිරිනිල්ල
කටායන-සැවැන්න
කටී- (කසී)- එරබදු, කැල, වගපුල්,
කටික-කකීටක ශ්‍රිඛි
කටිකය-කකීටකශ්‍රිංගි
කටිකිනි-ඛකෝමාරිකා
කටින්-කිහිරි ගස
කටිනි-හෙල කටරොලු, හෙලබටු, තිප්පිලි
කටිල්ලක-කරිවිල, රතු සාරණ

කටිවී-කටුකරෝහිණී
කටු-පුවඟු, කුළුරුන, තිත්ත වැටකොළු, දුම්මැල්ල, කපු, චීන කපුරා, උගුරැස්ස, ඉඟුරා, මිරිස්, වගපුල්, තිප්පිලි, තිප්පිලි මුල්, අබ, දුළුව මුල්, කරිවිල, කළු කැම්මේරිය
කටු අල-කැලෑවෙහි වැවෙන එනම් අල වැල්
කටු ඇඹි ගස-කටුඅත්දර
කටුක-අබ, සිඳහිඟුරා, නිකුළු, දුම්මැල්ල, තකුල්. තිප්පිලි, තිප්පිලි මුල්, කෙලිඳ, වරා, යක්ඛේරිය, ධ්‍යාමක නම් සුවඳ තෘණ, රත් සඳුන් ගම්මිරිස්, තැල්වැල, කුළුරුන
කටු ඉඹුල්-කටු සහිත ඉඹුල් ගස
කටු එරමිනියා-එරමිනියා වැල්
කටුකණ්ටක-ඉඹුල් ගස
කටුකන්‍රික- නිකුළු (ඉඟුරා, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි,)
කටුකන්දු- අමු ඉඟුරා, මිරිකුළු, (මූරාංගා)
කටුකඵල-කරිවිල, තකුල්
කටුකභාණ්ඩ-දුරා, මිරිස් ආදී කුළුබඩු
කටුකරඞ්ගු-කටුකරඞ්ඩු ගස
කටුකරඤ්ජ-කරඳ ගස් වෙසෙසක්
කටුකරෝවනෙ- කුළුරුන (කටුකරෝෂන)
කටුකසෙනහ-අබ ගස
කටුකා-වරා, තිත්තලබු, කුළුරුන, හඟුළු, තියඹරා, රත් හඳුන්, කෙළිඳ, සිවිය
කටුකාලාබු- බේරා, තෙල්බේරා, තිත්තලබු,
කටුකාලු- කැටකැලගස
කටුකී-බේරා, තිත්තලබු

කටුකිළුල-වැල්තිබ්බටු
කටුකිරිය-උගුරැස්ස
කටුකැලඟ-දැත්ත
කටුකුරැඳු-එනම් වගීය
කටුකුලඟ-දැත්ත
කටුකොහොඹිල-කොහිල ගස් (සේඵාලක)
කටුකොෂාතකී-නිත්තවැටකොලු
කටුගන්ධික-රැක්අත්තන
කටුග්‍රන්ථි-දළුව මුල්,(තිප්පිලි මුල්) සිඳුහුරැ
කටුග්‍රන්ධි-තිප්පිලි මුල්, (දළුවමුල්)
කටුග්‍රන්ධික-රැක්අත්තන
කටුචඡද-තුවරලා ගස, අඳුතලා
කටුචාතුර්ජාතක-එන්සාල්, කුරැඳු ඉපොතු, කොල්ලන් කොළ, මිරිස්
කටුචිත-දුම්මැල්ල
කටුචිත්‍ර-දුම්මැල්ල
කටුත්කට- සිඳුහුරැ, අමුඉහුරැ
කටුත්‍රය-ඉහුරැ, මිරිස්, තිප්පිලි
කටුතික-තිකුළු, හොකටු
කටුතිකතක-තිරාන, (බිම්කොසඹ) අඩතහිරිය
කටුතිකතකා-නිත්තලබු, හණහස
කටුතිකතා- බිං කොසඹ, දුම් මැල්ල, කුළුරස, නික්තරස
කටුතිඳුක-කටුඩුතිඹිරි
කටුතුණ්ඩිකා-නිත්ත කෙම්වැල්
කටුතුම්බී-නිත්තලබු, වනදියලබු, ගරඹිල්ලා වැල්
කටුතෙල-අබ තෙල්
කටුදල-කකීටකශ්‍රිංගි (කකුළුසුගු) හිඹුල්, කොමඩු, කැකිරි, වැල් නිවිති (වැල්නීතිය)
කටුදුග්ධිකා-නිත්ත ලබු
කටුපත-කුරැඳු, කටුපත නම් ගස් වගීය
කටුපත්‍ර(ක)-පැපිලිය, අඳුතලා
කටුපත්‍රි (කා)-කටුවැල්බටු
කටුපර්ණි- සඩණීඝණිරි (රත් කිරි ගොකටු)කුරැඳුපොතු
කටුඵල-කොස්, තකුල්, කරිවිල
කටුපස්මුල්-ගොකටු, කටුවැල්බටු, දෙකටුකරඹු, කරඹ
කටුපාක-බේරා, තෙල්බේරා
කටුපාවිනී-සිවිය, ඇත්වගපුල්
කටුපිජා-තිප්පිලි (වගපුල්)
කටුපිණ්ඩා-තුවරලා
කටුපියුම්-පද්මකාෂ්ට

කටුපිල

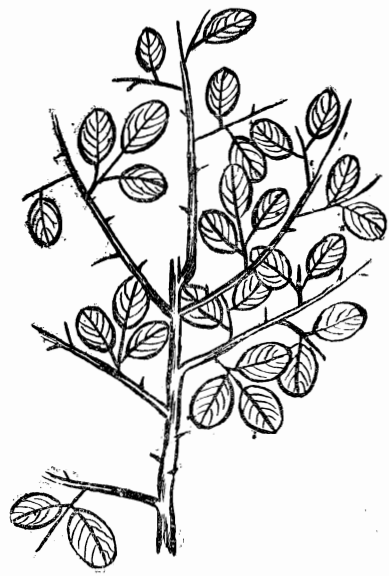

කටුපිල--කණ්ඨ පුඛ්ඛ

හැඩහුරුකමින් හීන් දෙමට ගස් වලට බොහෝ සෙයින් සමාන වියලි කලාපයේ වැවෙන පඳුරු වගීයකි. මෙය බඩවැලේ සැදෙන රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. මේ ගස්වල කොළ, ගස් කරල් සැබෝ කොළ සමග එක පමණ

ගෙන කොටා වණඹුවේ තම්බා මිරිකා ගත් යුෂ තිමෙන්ට හැර මී පැණි අනුපාන වශයෙන් යොදා උදේට පානය කිරීමෙන් බඩවැලේ සෑදෙන ගෙඩි, වන, තුවාල, සහ ලප සුව වෙ යි.

සත්‍රීන්ගේ ගර්භාශයේ සෑදෙන ගෙඩි දියකර හැරීමේ ශක්තියක් මේ කටුපිලවල තිබේ.බල්ලන්ට සෑදෙන "ඩිස්ටැම්පර්" නමැති රෝගයට ද මෙය ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යකි. මේවායේ මුල්වල සාරය ගෙණ මේ ආබාධ සඳහා ඖෂධ වශී පෙරා ගත හැක.

කටුපුඩ්කක
කටුපුඩගික } කටුපිල
කටුඵල-කළු කැම්මේරිය, තකුල්, දුම්මැල්ල
කටුඵලා-තිත්ත ලබු, ඛටු, ශ්‍රීවල්ලි වෘක්ෂය
කටුබීජ-තිප්පිලි
කටුභඞග-ඉහුරු
කටුභද්‍ර
කටුභද්‍රා } සිඳහිහුරු, අමු ඉහුරු
කටුභූ-කපුගස
කටුම්භරා-කටුකරෝෂණ
කටුමඤ්ජරිකා-කරල්සැබෝ
කටුමූලා-දළුවමුල්, තිප්පිලි
කටුමොදා-ජවාදි නම් කස්තුරි වෙසෙස
කටුර-මෝරු
කටුරා-අත්කහ
කටුරුණා-නිරස්සවාලු
කටුරෝහිණී-කටුකරෝෂන
කටුවාතීකිණී-නිබ්බටු, හෙලබටු, වැල්නිබ්බටු
කටුවාෂ්පිකා-දියනිල්ල
කටුවැල්බටු-ව්‍යාඝ්‍රී, (කණ්ටකාරී)
කටුවැල්ල- කදුරුවැල්ල, කඳුරු වැල්ල
කටුවීජ-තිප්පිලි
කටුවීරා-රට මිරිස්
කටුවෙළඟ-උගුරැස්ස
කටුෂණ-දළුව මුල්, (තිප්පිලි මුල්)
කටුස්තුම්බි-ලබු, ලබුවැල
කටුස්නේහ-අඹ, හෙල අඹ
කටුසකීරා-හුණු
කටුසර්ෂප-අඹ, රත් අඹ
කටුසර හොඟ- වියලි ප්‍රදේශවල වැවෙන කුරහන්- මෙනේරි- අමු ආදි ධාන්‍ය වශී
කටුසිංහ පුන්ත්‍රී-හීන් පුස්වැන්න
කටුසිංහී-නිත්ත නිබ්බටු
කටුසෙවෙල්- වැරැල්ල, කැණහිල්ලා, මීවන ගස, කොහොවිල
කටුහුණ්ඩි-කරිවිල, නිත්තකැකිරි
කඨේරි-කටුවැල්බටු
කඨිංජර-කැල, අඳුතලා
කඨිකා-තලාගස
කඨිනඵල-දිවුල් ගසේ ගෙඩි
කඨිනා- කොටදිඹුලා, උක්සකුරු
කඨිලල-තලාගස්, කරිවිල
කඨිල්‍යක-සුලුබුරුද (සුලුසාරණ)
කඨිලලක- කැල, සුලුබුරුද (සුලු සාරණ) කරිවිල
කඨිලලා-සාරණ
කඨිලලාකා- කැල, සුලු සාරණ, කරිවිල
කඨෝර-වදකසා
කඩක-මුහුදු ලුණු
කඩග-ගැඩුඹ
කඩපපන්-මිදෙල්ල
කඩම්බ- තම්පලා දලු, නිවිතිවැල්
කඩම්බි-නිවිතියවැල් (නිවිතිවැල්)

කඩම්බු-කොලොම්, කොබ් බෑ, කොබෝමැල්ල
කඩල්-එනම් වගීය (කඩල)
කඩල්නූරෙයිකල්-පෙණගල් (මුහුදු පෙණගල්)
කඩල්නුරෙ-මූදුපෙණ
කඩල්පාසි-මූදුපෙණ
කඩසකුරු-ගල්කණ්ඩු
කඩාකොඩි-කුඩුම්රිස්
කඩිග-බුලත්වැලෙහි කරටිය
කඩුක්කාසි-අරලු
කඩුකාසි-අරලු
කඩුකාසිපු-කකුළුසුඟු
කඩුකාසිසූ-කකීටකශ්‍රිංගි
කඩුකු-අබ
කඩුකුළුන්නෙසි-අබතෙල්
කඩුකුරෝහිණි-කටුකරෝහණ
කඩුගු-අබ
කඩුම්පු-කොලොම්
කඩුරං-රත්‌රන්
කඩුල්-කඩොල් ගස
කඩුලුපපු-මූදුලුණු
කඩූහුංවි-තුඹකරිවිල
කඩොල්-කඩුල් ගස
කඩොල්රිසි-කඩල
කණ්ට- වෙලන් ගස, මුහුණමල් ගස
කණ්ටක- මකුණුවැන්න, එරබදු, හැල් කසඹිලියා, සිනියා ගස, පද්මබීජ, උණගස, හඟුලුවැල්, ගොකටු, කටුපිල
කණ්ටක කිංශුක-එරබදුගස, කෑල
කණ්ටකච්ඡද-වැටකේ
කණ්ටකත්‍රය- ගොකටු එලබටු කටුවැල්බටු, යතතුන් වගීය
කණ්ටකදලා- වැටකේ
කණ්ටකද්‍රැම- ඉඹුල්ගස, කිහිරි ගස, සිහිනියා ගස
කණ්ටකප්‍රාවෘතා- කටුරෝස
කණ්ටක ඵල-කොස් ඵල, කොස් ගස, එරඹු ගස, අත්තන, ගොකටු, වනුක්
කණ්ටකඵලා- දේවදාලීය, කටු වැල්බටු
කණ්ටක මූල-යෝගාබිජු
කණ්ටකරඤ්ජ- කරඳ වෙසෙසක්
කණ්ටකලතා-කටුවැල
කණ්ටකශිරීෂ-කටුමහරි ගස
කණ්ටකාගාර-ඉඳුසල්
කණ්ටකාඪ්‍යා-බෙලිගස, ඉඹුල්ගස
කණ්ටකාර- ඉඹුල්ගස, **කටුකිහිරි**
කණ්ටකාරි-කටුවැල්බටු, වැල් තිබ්බටු
කණ්ටකාරිකා-**කටුවැල්බටු**
කණ්ටකාරිද්‍රැ-**කටුකිහිරි** ගස
කණ්ටකාල-**කොස්ගස**
කණ්ටකාලි-හිඹුල් ගස
කණ්ටකාෂ්ඨ-ඉඹුල් ගස
කණ්ටකින්- කිහිරිගස, උණගස, ගොකටු, බෙබර ගස, ගුරුන්ද ගස
කණ්ටකී-ගොකටු, එරබදු, කුකුරු මුවන්, යවාස, කිහිරි ගස
කණ්ටකීද්‍රැම- කිහිරිගස
කණ්ටකිනි- **කටුවැල්බටු**,ඇන්බටු, කුඹුරුවැල
කණ්ටකී පාරිජාත- එරබදු
කණ්ටකීඵල- කොස්, කිඳාරම්, කටුකරඹු
කණ්ටකීශුක-එරබදු ගස
කණ්ටකුරණ්ට- **කටුකරඹු**
කණ්ටකෙෂු- බටු, කටුවැල් බටු
කණ්ටදලා- වැටකේ
කණ්ටපත්‍ර- **කටුකිහිරි**, උගුරැස්ස

කණ්ටපත්‍රඵලා කන්‍රම

කණ්ටපත්‍රඵලා- (බුහම දණ්ඩි) යොන්තුඹ (මරිතොන්ඩ්)
කණ්ටපාද- කටුකිහිරි
කණ්ටපුඛා- කටුපිල
කණ්ටල- සීනියගස
කණ්ටවල්ලරී- ශ්‍රීවල්ලි වෘක්ෂය
කණ්ටවාලුක- යවාස
කණ්ටාරවී- වංඅපල
කණ්ටිනීසිර- ඵලබටු
කණ්ටාරිකා- කටුවැල්බටු, අග්නි දමනක ගස
කණ්ටෘගීල-
කණ්ටාතීගලා-
කණ්ටාකීලතා- } හිරිනිල්ල
කණ්ටාලිකා- කටුවැල්බටු
කණ්ටාලු- උණරුක, සීනියා ගස
කණ්ටාහ්ව(ය)- තෙලුඹල
කණ්ටිකා- කොරිකන් බැවිල
කණ්ටින්- කිහිරි, සැබෝ,ගොකටු
කණඪ- බොටුව, කුකුරුමාන්
කණ්ඨය- කිහිරි
කණ්ඨාල- කිඩාරම්, වතුර, කොස් ගස, කුකුරුමුවන් ගස
කණ්ඨීරව- ඇත්මද
කණඩනී- මෝල, වංගෙඩිය
කණඩමාල- ගණඩමාල රෝගය
කණඩය- මොරගස
කණඩරා- මහනහර
කණඩලවත- බළල්ලුණු
කණඩසකුරු- උක් සකුරු
කණඩීර- කසාවන් මුංඇට
කණඩු- කැසීම
කණඩුකත්තෘ-
කණ්ඩුකරි-
කණ්ඩුකාරි- } වදුරු මැ
කණ්ඩුඝන-ඇසල, රතුඅඹ
කණ්ඩුඝනි- ගොරක

කණ්ඩුතිය- කැසුම් ඇති හොරි
කණ්ඩුර- කරිවිල, වදුරුමැ, හැලි දඹ, හෙලදඹ, (එලජම්බු) වදුරු මැ, හිවුල්, හිඟුරුපියලි
කණඩුලා- කිඩාරම්,අඹ,වදුරු මැ
කණෙඩාත්පල- කඩුපුල්
කණ- තිප්පිලි, වල්දුරු, සුදුදුරු, ගුගුල්
කණකක්ෂීර- ගොකටු, පීක්මල්,රං කිරිගොකටු
කණකනිකා- ගොකටු
කණකදාය- නාමල්රේණු
කණකපුෂ්පක- සපුගස
කණගුක්ගුලු- සුදුදුරු
කණවුක- කරඹ
කණජිහ්විකා- හිරමුසු, හින්හාතා වාරිය
කණජීර- සුදුදුරු
කණජීරක- හින්දුරු
කණජීණී- සුදුදුරු
කණනියම්භ- ගුගුල්
කණබිජු- තිප්පිලි, රණවරු ඇට
කණමූල- තිප්පිලිමුල්
කණා- තිප්පිලි, රත්රන්, සුදුදුරු, කලුදුරු
කණාකඛ්‍යාත- මහදුරු
කණාඛ්‍රී- දලුවමුල් (තිප්පිලි මුල්)
කණාජටා- තිප්පිලි මුල්
කණිකා- සිහින්මිදි, මහමිදි
කණිකාර- කිණිහිරියා ගස
කණ්‍යක- කෝමාරිකා
කණ්‍යා- සිහින් මුඛමහණ, කෝමාරිකා
කණෙටම්බිය- කලුනික
කණෙරු- හයමාරගස
කණොතෙම්මිය- කලුනික
කත්‍රඵල- කපුකිනිස්ස, තකුල්
කත්‍රිම- කුරුක්තෙල්

කත්තකකකාසි

කත්තකකකාසි- කොට්ටම්බා
කත්තාලෙයි- කෝමාරිකා
කත්තිර- නෙල්ලි
කත්තිරිකකා- එලබටු වලට මදක් ලොකු ඕවාල හැඩේ ඇති බටු වගීයකි
කත්තිරිකා- බටු
කත්තී- බුලු
කත්තෝය- සුරා
කත්තෘණ- සුවඳතණ, පුස්වැන්න, ඇද්දෙමට
කත්තූරිකා- කස්තුරි
කතක-කැල,ඉහිනි,තෝර,පුදුහල මල්
කතකඵල- ඉහිනිගස, කොල්ලම් ගස
කතකෝ-ඉහිනි
කතමාලි- ඇසල
කතවල්ලිඵල- කෝවක්කා ගෙඩි
කතික- මුඛමහණ (වෙල්මුඩ)
කතු- බක්මී
කතුරු- බුලුගස, කතුරාමුරාංගා
කථරි- කන්ඩාරි (එරම්ණියා)
කද්දම- පිත්සෙම් කිපීමෙන් උපදනා රෝගයක්
කදබ- පලොල්ගස, කොළොම්ගස
කදම්බ- දෙවදැලිය, බක්මී, හිඟුරු වැල්, අත්සුණු, දියකොළොම්
කදම්බකා- සුලුබක්මී, බළල්ලුණු, අබ
කදම්බපුෂ්ප-බාන්වැල්, කොළොම් මල්
කදම්බපුෂ්පී- මුඛමහණ (වෙල්මුඩ) හිඟුරුවැල්
කදම්බපුෂ්‍ය-වනුවැල්(බාන්වැල්)
කදම්බවාදීන්- බක්මී
කදම්බිකා- දෙවදැලිය වැල්
කදම්බිනී- කොළෙම් ගස

කඳුලැස්ස

කදමල්- රැක්මල්
කදඹ- කොලොම්, බක්මී
කදඹක- බක්මී, කොලොම්
කදඹපල- බක්මීපල
කදඹි- දේවදාර
කදර- හිඟුරු, හෙලකිහිරි, රෝග විශෙෂයක්
කදල- කෙසෙල්,ඉඹුල්,පුස්වැන්න, කදුරුගස්
කදලා- පළොල්, පුළිල
කදලි- කෙසෙල්
කදලිපුෂ්ප- කෙසෙල්මුන
කදලිය- කෙසෙල් ගස
කදම්ල්- රැක්මල්, රැක්අත්තන
කදිර- කිහිරි
කදුරු- කදුරුගස
කදුරුකොටියාවැල්- කදුරුකොටියා වැල්, (පහුරු ආදි ලොකුබෑදුම් වලට ගන්නා වැල්වගීයක්)
කදුරුපිඹි- කදුරුගෙඩිවල මද
කදුරුමැලල- කටුවැල්ල

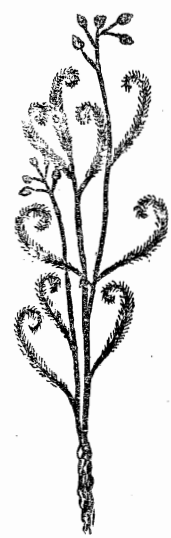

කඳුලැස්ස

කඳුළුගෙඩි

කඳුලැස්ස

Drosera Indica

තදසිත ගතියෙන් යුත් දණි (කඳු රැලි) වල වැවෙන සම් පැලැටි වර්ගීය අඟල් භයක් පමණ උස ය. අඟල් එකහමාරක් පමණ දිගට බෙදීගිය කිනිති සහිත කුඩා අතුවල උඩ පැත්තේ පී කන්ඩු වැනි කුඩා කොළ තිබේ. පැලැටියේ මුදුනෙහි ලාරතු මල් හා කොන්තමල්ලි ආට වැනි කුඩා ගෙඩි ඇත. මේ පැලැටිය ඇස් වෙදකම් හා ගෙඩි-වණ- සපී වෙද කම් ගැණ ත් ලියා තිබෙන පැරණි ග්‍රන්ථවල අතර දකින්ට තිබේ.

කඳුලුගෙඩි- කැල
කඳුලු- කඳුලැස්ස
කර්දුපට - මොරගහ
කඳ්‍රා- පියල්ගස
කන්වාසි- කන්සා

කන්ජී - කැඳ
කන්ජික - මඟුල්කරඳ
කන්ට- කුකුරුමුවන්
කන්ටක- එරබදු, ගොකටු, නෙරෙංචි, කටුපිල, හඟුලු වැල්, හැල්කසඹිලියා
කන්ටකාංසුක- එරබදු, කැල
කන්ටකකෝකිල- මසන් (ඛෙඛර)
කන්ටකදෘම- ඉඹුල්ගස
කන්ටකනිදිකුම්බ- කටුනිදිකුම්බ, මෙය කන්කල් කැස්ස - ඇදුම් හා වමී රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.
කන්ටකපත්‍රක- හණ
කන්ටකපත්‍රිකා- කටුවැල්ඛ්ටු
කන්ටකපුඩ්ඩිකා- කටුපිල
කන්ටකපුට- නෙරෙංචි (ගොකටු)
කන්ටකපාද- දේවදැලියවැල්, වැල් කරඳ
කන්ටකවෘන්තාකි- කටුවැල්බටු
කන්ටකාඛ්‍යා- කටුහිඹුල්, (කටු ඉඹුල්) කිරිඳි

කන්ඩු කාරි

කන්ටකාඪ්‍යා- කටුහිඹුල්
කන්ටකාරක- කටුවැල්බටු
කන්ටකාරි
කන්ටකාරිකා } කටුවැල්බටු
කන්ටකාලි-කටුහිඹුල් (කටුඉඹුල්)
කන්ටකාලිකා- හැල්කසඹිලියා
කන්ටකින්- ගොකටු, ඉදිගස
කන්ටකී- ඇත්බටු, ඛම්බටු, ඉඹුල්, රත්කිහිරි
කන්ටකීත- මහකලාඳුරු,
කන්ටකිනි- කටුවැල්බටු, එලබටු
කන්ටකිදලා- වැටකේ
කන්ටකීඵල- කොස්
කන්ටකිලතා- පුහුල්වැල්
කන්ටපත්‍ර- උගුරැස්ස
කන්ටමුඛී- ඇඹුල්ඇඹිලිය
කන්ටමූලා- වලාවැන්න
කන්ටලතා- පුස්වැල
කන්ටවල්ලී- සිරිවැල්
කන්ටවෘක්ෂ- වැල්අඟුන
කන්ටශ්‍රෙනි- කටුවැල්බටු, කටු කරඹු,ඩෙඛර, (මසන්), ගොකටු (නෙරෙංචි) උගුරැස්ස, කටුවෙලඟ, ඉදි
කන්ටාකීගල- නිල්කටුකරඹු, ගිරි නිල්ල
කන්ටාරිකා- කටුවැල්බටු
කන්ටාල- බටු, හුණ
කන්ටාළිකා- කටුවැල්බටු
කන්ටාලු- කටුවැල්බටු
කන්ටාලුක- ගවාස
කන්ටි- නෙරෙංචි (ගොකටු)
කන්ටිනිසිර- හෙලබටු
කන්ත්‍රඝන- ඇසළ
කන්ඨ- කුකුරුමුවන්
කන්ඨාල- කිඹාරම්
කන්ඩුකාරි- වඳුරු මැ

කන්ඩුඝන

කන්ඩුඝන- ඇසල, රත්අබ, අබ
කන්ඩුඝනි- ගොරක ගස
කන්ඩුර- කරිවිල, වඳුරු මෑ
කන්ඩුරා- වඳුරු මෑ, හෙලජම්බු, ගිවුලු
කන්ඩතිප්පිලි- දඹුතිප්පිලි
කන්ඩඝ- මොරගස
කන්ඩාන්කත්තිරි- කටුවැල්බටු
කන්ඩුලා- අබ, කිඩාරම්, වඳුරු මෑ
කන්ඩොත්පල- කඩුපුල්
කන්ත- කාන්දම්, අක්මැල්ල
කන්තඛ්‍රිදෙහද- නෝපලු, (අසෝක)
කන්තමරම්- වල්කිඩාරම්
කන්තලිති-හරංකසා,(අරන්කහ)
කන්තා- අක්මැල්ල
කන්තාවරණදෙහද- හෝපලු, අසෝක
කන්ථාරි- ඉදිගස
කන්ඳු- කීඩාරම්
කන්ඳවණ්ට- පළොල්
කන්ද- අල, කිඩාරම්, කලුලුණු, කිහිරි, කොල්ලන්කොළ, සීනි
කන්දකුමාර- වේලා, ඔලිද
කන්දකුමාරි- ඔලිදවැල
කන්දගුඩ්ඩි- රසකිඳ වෙසෙසක්
කන්දග්‍රන්ථි- ඔතලු, මහලුහුණු
කන්දට- සුදුමහනෙල්
කන්දනාලකා- ගොදිවි (ඇත්අඬි)
කන්දපත්‍ර- මහතලිස් පතුරු
කන්දඵලා- හෙළ කරිවිල, (සුදු කරිවිල)

කානනමරම්

කන්දඵලාසුකා- කිරිබදු
කන්දය- අල
කන්දර- හෙළකිහිරි, ඉඟුරු
කන්දජී- කුකුරුමුවන්, තොටිල
කන්දජීජ්ව- කොස්ගස
කන්දරාල- බුනුග, පිළිල, ගල්මොර
කන්දරාල- වල්කිඩාරම්
කන්දරෝද්භවා- පොල්පලා, සිහිත පුස්වැන්න
කන්දල- රත්රන්, අළු, අංකුරය බිම්කොසෙල්
කන්දලී- බිම්පොල්, නෙළුම් ඇට
කන්දලීකුසුම- හතු, බිම්කොසෙල මුහ
කන්දවර්ධන- කිඩාරම්
කන්දවල්ලි- තිත්තකැකිරි කිරිබදු අල
කන්දශරණ- කිඩාරම්
කන්දසාලිනී- මල්තුඹවැල, තිත්ත කැකිරි
කන්දුරිෂ්ට- කැල, ගස්කැලිය
කන්දුරිෂ්ටා- ගස්කැලිය
කන්දුලක- බෝගස, කිරිබෝගස
කන්දුලී- හෙලබටු, කසාලු, ධරණි කන්ද, ත්‍රිපර්ණිකා යන අලවගී
කන්දින්- කිඩාරම්
කන්දිරී- නිදිකුම්බා
කන්දුක- තිඹිරි, හිත්තිඹිරි
කන්දුරප්‍රිය-සඳුන් ගස
කන්දෙට- මහනෙල් දෙවගය
කන්දෙෂධ-අමු ඉඟුරු
කන්නාමරම්-වල්කිරල,(දිය කිරල

කන්සා

කන්සා-නෛලොකෘ විජයා
Cannabis Sat iva

කන්සා පැලය ගැන දැන ගැනීම හා එයින් ප්‍රයෝජන ගැනීම පෙර දිග ශිෂ්ඨාචාරයේ ආරම්භය ත් සමග ම ඇති වූවකි. ඉතිහාසයට පෙර විසූ මනුෂ්‍යයෝ ජලය, ගින්න, සුළඟ ආදිය මෙන් ම කන්සා පැලය ද දේවත්වයෙහි ලා සැලකූ හ. මෙ සේ සලකන ලද්දේ ඉහත සඳහන් වස්තූන් ගෙන් මෙන් ම කන්සා පැලයෙන් ද මානව සමාජයට සිදු වන යහපත සලකා ගෙන ය.

එ කී වස්තූන් මෙන් ම කන්සා පැලය ද වැරදි ලෙස ප්‍රාව්විවි කරන්නට ගියහොත් සිදු වන්නේ හානියකි.

කන්සා තහනම

එහෙ ත් ජලය, ගින්න හා වාතය අන්තරායදායක ය යි ප්‍රතික්ෂේප කොට මේ මිහි පිට ජීවත් වූ කිසිවකු ගැන දැනගන්නට නැත. මනුෂ්‍ය ජීවිතයක ස්වාභාවික ජීවන බලය රඳා සිටීමෙහි ලා විශාල කොටසක් ඉටු කළ හැකි කන්සා පැලය ද වැරදි ලෙස ප්‍රාව්විවි කිරීමෙන් අනතුරු සිදු විය හැකි ය යි එය සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු බුද්ධිය ඇති කිසිවකු ද මේ තාක් අප අතර නැත.

කන්සා වැවී ම-වෙළඳුම හා ප්‍රාව්විවිය මේ රටේ සම්පූර්ණයෙන් ම නීතියෙන් තහනම් ය. එහෙත් මේ රටේ කන්සා වැවීම-වෙළඳුම හා ප්‍රාව්විවිය ගැණ යම්කිසි අඩුවක් හෝ වෙනසක් සිදුවී නැත.

දීර්ඝායුෂ බලාපොරොත්තුවන ජීවිතයේ මැදිවියෙහි සිටින අය කන්සා මිශ්‍ර බෙහෙත් ප්‍රාව්විවි කරති.

පණුගාය, උණ, කැස්ස, ප්‍රතිශ්‍යාව, හා බඩේ ගාය ආදී හදිසි සුළු අසනීප වලදී බාල-මහළු කවුරුත් කන්සා මිශ්‍ර ගුලි-කල්ක ආදියෙන් ප්‍රයෝජන ගණිති. ශරීර සෞඛ්‍ය බලාපොරොත්තු වන හින්දු-ඉස්ලාම් ලබ්ධිකයෝ කන්සා මිශ්‍ර ආහාරවර්ග හා පානවර්ග සාදාගෙන කති. බොති.

කන්සා **කන්සා**

විනෝදය බලාපොරොත්තු වන අය **කන්සා** මිශ්‍ර දුම් වැටි සාදා ගෙන දුම් උරනි. කුඩා දරුවන් හෝ බලු, බළල් ආදී සුරතල් සතුන් ඇති **කරණ**, කන්සාවල ගුණය ගැණ යන්නම් හෝ දැනීමක් ඇති හැම ගෙදරක ම **කන්සා** කොළ සහ ඇට ටිකක් සඟවා තබා තිබීම ද නො රහ සකි. පරීක්ෂාකාරී ලෙස සොයා බැලුව හොත් **කන්සා** නීතිය ක්‍රියාවේ යොදවන අය.ත්, එයින් දඬුවම් ලබන අය ත්, එක සේ ම **කන්සා** වලින් ප්‍රයෝජන ගනිති. **කන්සා** මිශ්‍රනයක් පාවිච්චි නො කළ එයින් ප්‍රයෝජන නො ගත් කිසිවෙකු මේ දිවයිනෙත් සොයා ගැනීම දුෂ්කර කාරියකි. එහෙ ත් මේ රටේ **කන්සා** සම්පූණී තහනම් ද්‍රව්‍යයකි.

පිස්සු නීතිය.

දැන උගත් **කම**ක් හෝ සිහි බුද්ධියක් ඇති කිසිවකු විසින් මේ ශ්‍රේෂ්ඨතම ඖෂධය සම්පූණීයෙන් **තහනම් කරණ** ලද සි ඇසිම පවැ ලොමු දැහැගන්වන ක්‍රියාවකි. එ සේ නම් මෙය කළෝ **කවරහු** ද? ඔවුන් ගේ ප්‍රධාන ආහාරය වන මස් වගී වර්ග යාතුවෙනි කුණු නොවී **කල**ක් තබා ගැණීම සඳහා අවශ්‍ය කුළු බඩු වගී ලාභයට ගත හැකි මගක් සොයා ගෙන පෙර දිග බලා යාත්‍රා කළ අපර දිග වැසියෝ ය මේ ක්‍රියාව කළෝ. එ **කල** මේ මිනිසුන් දැන සිටි විද්‍යුවක් නැත. මේ අදූරදර්ශී නීතිය පන වන ලද්දේ එ හෙයිනි.

රාවණ සමයේ සිට අවිච්ඡින්න ව ලඬකාවේ පැවතෙන ජාතික වෙද **කම** ත්, ඉන්දියාවේ ආයුර්වේද-සිද්ධ-යූනානි වෙද**කම්** වල සාරාංශ ත් සං කලනය වීමෙන් සැදී තිබෙන අපේ දේශීය වෙදකමේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය නිසා අපර දිග වෙදකම මෙහි මුල් බැස්සවීමට දුෂ්කර බැව් සැලකූ ඔවුන් සමග මෙම දිවයිනට පැමිණි ඔවුන්ගේ ජාතියට ම අය ත් යටි උගුල් කාර එක්තරා පිරිසක් විසින් දෙන ලද උපදෙස් අනුව ය මෙය සිදු වූයේ. මේ සඳහා ජාතික හැම දෙයක් ම පිළිකුල් කළ ඇතැම් තුප්පහි සිංහල යන්ගේ සහාය ද ලැබුනේ ය.

පෙර දිග ධනය සූරා ගැනීමට ත්, පෙර දිග් වාසීන් වහල් භාවයෙහි තබා ගැනීමට ත් මාන බැලූ ඒ මිනිසුන්ට අනාදිමත් කාලයක සිට ආසියා තිකඟන්ට මහක් සෙතක් සැලසූ ඒ ශ්‍රේෂ්ඨතම ඖෂධ ය සම්පූණීයෙන් තහනම් කිරීමට ඇති කැක්කුම කුමක් ද? අප කෙරෙහි එ බඳු කරුණක් තිබුනේ නම් ගිනිවතුර (මත් පැන්) වෙළඳුම, ගෙරි මස් වෙළඳුම වැනි ම්ලේච්ඡ ක්‍රියා දියුණු කිරීමට අනුබල දුන්නේ මක් නිසා ද? පානය කිරීමෙන් මනුෂ්‍ය ජීවිත ක්‍රමයෙන් විනාශවන වසින් ස්ප්‍රිතු ආදිය ත් එ කෙනෙහි ජීවිත විනාශ වන ඇසිටික් ඇසිඩ් (රබර් මුදවන ඇසිඩ්) ආදි අන්තරායදායක විෂ වගී ත් සෑම තැන ම තබා ගැනීමට නිදහස දී තිබෙන්නේ මක්නිසා ද?

කන්සා ගුණ.

ශක්‍රාශනනතු තීක්ෂ්ණාෂණං මොහකෘත් කුෂඨනාශනම්,
බලමේධාග්නි ශ්ලේෂ්මඝ්නි දෝෂහාරී රසායනම්.

කංසා තියුණු යි. උණුසුම් සහිත යි. මත් ගතියෙන් යුක්ත යි. කුෂ්ඨ නස යි. ශරීර බලය හා ඥානය වර්ධනය කර යි. සෙම් සහිත දෝස් නස යි. රසායන යි. මෙය සේවනය කිරීමෙන් සියළු ම අඩාල්‍ය තාවයන් ඉටුවන නිසා "ත්‍රෛලෝක්‍ය විජයා" යන සංස්කෘත නාමය මෙයට ව්‍යවහාර වේ.

අයුතු ප්‍රයෝජන

කන්සා ඖෂධ වගීයක් වශයෙන් මිස විනෝදය සඳහා මත් ද්‍රව්‍ය යක් වශයෙන් පාවිච්චි කිරීමක් සිංහල මිනිසුන් අතර නිබුනේ නැත. හව සට හිස කරකවා ගැනීම සඳහා අළුත් මත් ද්‍රව්‍ය සකස් කර ගන්නා පහත් අදහස් ඇති මිනිසුන් පාවිච්චි කරණ නිසා කන්සා සම්පූර්ණයෙන් තහනම් කර තැබීමෙන් සිදු වූයේ මහා ජාතික අලාභයකි. ඔලුව කරකවා ගන්ට උවමනා අය කෙසේ නමුත් කන්සා සොයා ගනිති. එ සේ බැරි වුවහොත් ඔවුන්ට ඒ ක්‍රියාව සඳහා අවශ්‍ය වෙනත් පාන වගී එමට තිබේ.

අනාදිමත් කාලයක සිට හිඳු, ඉස්ලාම් ලබ්ධිකයෝ ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජාතික-ආගමික උත්සව වල දී කන්සා මිශ්‍ර කැවිලි, පෙව්ලි, සකස් කොට ආගන්තුක සත්කාර කරති. මේ කන්සා තහනම නිසා සිදු වූයේ ඔවුන්ගේ ජාතික සිරිත්-විරිත් වලට ත් පහර වැදීමකි. කන්සා තහනම තව ම ත් ක්‍රියාවේ යෙදීම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රටකට නො ගැල පෙන්නකි.

කන්සා වවමු

මනුෂ්‍යයන් ඇතුළු සත්ත්වයන්ගේ විර ජීවනය ත් දේශීය වෙදකමේ දියුණුව ත්, ජාතික ධනය නගා සිටුවීම ත් තකා ආණ්ඩුව මගින් කන්සා වැවිය යුතු කාලය එළඹ තිබේ.

එ සේ වවා ගන්නා කන්සා ඔලුව කරකවා ගන්ට උවමනා අයට ප්‍රයෝජන ගත නො හැකි වන පරිදි දේශීය වෙදකමේ නියමකර තිබෙන අයුරින් සුද්ධ කර, විෂ නසා වෛද්‍ය වරයන් අතර බෙදා දිය යුතුය. එ සේ ම රජය මගින් ද, ආයුර්වේද ඖෂධ වගී පිළියෙළ කර ලොව පුරා ප්‍රචාරය කර හැරිය යුතු ය. දේශීය වෙදකමේ ත්, ජාතික ධනයේ ත් දියුණුවට අප ගත යුතු තව මගකි මේ.

(මෙය කන්සා තහනම පිස්සු නීතියක් බව ත්, මේ අදූරදර්ශී ක්‍රියාව නිසා අපේ දේශීය වෙදකමට සිදුවී තිබෙන බලවත් හානිය පෙන්වා දීම ත් සඳහා 1958 අගෝස්තු 10 දින "සිළුමිණ" පත්‍රයට මා විසින් ලියන ලද ලිපියකි. ඉන් පසු මේ නීතියෙහි ඇති සාවද්‍යතාවය වටහා ගත් අපේ මහ ජන ආණ්ඩුව දේශීය වෛද්‍ය වරයන් අතර කන්සා බෙදා හැරීම සඳහා බල පත්‍ර නිකුත් කිරීමට කටයුතු සූදානම් කර ගත යුතු බව පෙනේ. මෙය අපේ දේශීය වෙදකමේ දියුණුවට හිතැති හැම දෙනා ගේ ම ප්‍රීතියට කරුණක් වනු නො අනුමාන යි.)

කන්හවණට

කන්හවණට-පලොල්
කන-කුඩු, අත්තන
කනක-අත්තන, නාකෙසුරු, රත් රන්, තෝර
කනකක්ෂීරි- රුක්ගොකටු, කසාවන් අත්තන
කනකගෛරික-රන්වන් සුවංගුරු
කනකපුෂ්ප-කිණිහිරි ගස්
කනකපුෂ්පකා-සපු
කනකප්‍රභා-සිහින්මිදි, කිහිරි ගස
කනකප්‍රභූ-කළු අත්තන
කනකප්‍රසවා- වැටකේ, රන් වන් වැටකේ
කනක ප්‍රසූත-දුරාකදඹ, බක්මී
කනකරක්ෂ-හිරියල්
කනකලොද්භව-හල්දුම්මල
කනකහ්ව-අත්තන ගස, ජයපාල ගස, සුළු කුර
කනකා-සුලුබුබැවිල, තෝර, ඇත් තෝර
කනකානනක-කොබෝලීල ගස
කනකාහ්වය- අත්තන ගස, ජය පාල ගස, සුළුකුර, නාමල්රේණු
කනකාරව-කොබෝලීල
කනකිනි- එලබටු
කනකොද්භව-පියාගස, කොස්ගස
කනතුල-හරාකසා අල
කන තෙල්-පොල් තෙල්
කනදන-තිප්පිලි, කොතඹුරු, (කොත්තමල්ලි)
කනබිජු- රණවරා ඇට, තිප්පිලි, ඉහිනි ඇට
කනමුල්-තිප්පිලි මුල්
කනය-කෙම්පලා
කනවලලි-කෝවක්කා
කනා-තිප්පිලි
කනාසාන්-අත්තන

කපූරවල්ලිය

කනික-තිරිඟු කුඩු, කොතඹුරු (කොත්තමල්ලි)
කනීකා-තිටිංග, මිදි ගස, කිරි කවෙලු, මහ මිදි
කනිකාරිකා-මිදි ගස
කනිච්-කිඹාරම්, හුනිඳ
කනීයස-කඹ
කනීර-කිණිහිරිය
කනීනිකා-කළු ඉංගිරියාව
කනෙටෙම්මිය-කලුනික
කනෙයියා-කනෙයියා(කනෙවියා) පැණි
කනෙවියාඉට්-කණවේ මී ඉටි
කන්‍ය-මහ ඉරමුසු
කන්‍යක-කෝමාරිකා
කන්‍යකා-කෝමාරිකා, නින් මැඬ හඟු
කන්‍යකුමාරි-මහ එන්සාල්
කන්‍යා-කෝමාරිකා,එන්සාල්, මස් බැද්ද, (වේලිප්පරිත්නි)
කන්‍යාක-කෝමාරිකා

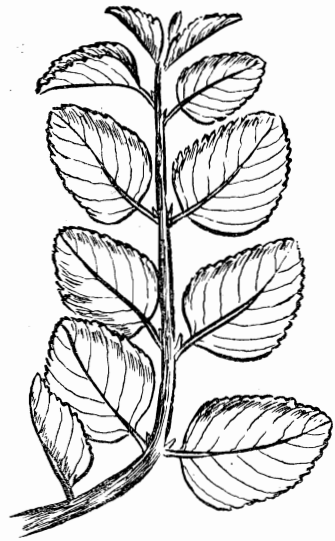

කපූරවල්ලිය
Coleus Aromaticus

කප්පරවල්ලිය ඉරිවේරිය පැලයට හැම අතින් ම සමාන එයට වඩා තද සුවඳකින් යුත් දිය සීරාව තිබෙන තැන්වල වැවෙන මේ පැලැටිය ගවයින්ගේ අඩප්පර රෝගයට නිතර අවශ්‍ය වන නිසා ගම්වාසී හැම දෙනා අතර ම ප්‍රසිද්ධ ඖෂධ යකි. ඒ හැර මේ වගීය පිතස, කක්කල් කැස්ස, අපස්මාර, (මීම ස්මොර) හා වලිප්පුව ඇතුළු රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

කප්පාසි–කපු
කප්පාසික–කැප්පිටියා
කප්පි–හාල් කැබලි
කප්පිල්–මොණර පිහාටු
කප්පූර–කපුරු
කපටෙශ්වරී–එල කටුවැල්බටු
කපත්‍ර–පතුක්
කපර්දක– කවඩි, කවඩිබෙල්ලා, පුස්කර
කපාටසන්ධික–කණීරෝග විශෙෂ යක්
කපාල–හිස්කබල, කුෂ්ඨය
කපාලතුල–කුෂ්ඨරෝගයක්
කපාලික–දන්ත රෝගයක්
කපාලී–වලඟසාල්
කපි– ඇඹුල් කපු, ඇඹුල්, රන් සඳුන්, තුරුක්තෙල්, කසඹිලියා
කපිකාවජු–වඳුරු මෑ, කසඹිලියා
කපිකාවජුකා– අදරිය, ඇඹුල් කපු
කපිකා–නිකා, නිල්වන් මල් ඇති නිකා
කපිකෙතන–කුඹුක්, (අර්ජුන)
කපිගණ්ඩිකා–ගජතිප්පිලි
කපිවඤ්චල–තුරුක්තෙල්
කපිවූඩා
කපිවූත } ඇම්බරෙල්ලා ගස
කපිජ–තුරුක්තෙල්
කපිජ්‍ය–කිරිපලු, කිරිපලු ගස
කපිත්ථගණ්ඩකක් – ඒලවාලුක, (අළු ඇට)
කපිත්ථපත්‍රා–ගිවුලුපත්, උඩැත්ත, අලකිරිය,
කපිත්ථ–අඳුනලා, ගිවුල්, (ගිවුලු)
කපිත්ථකක්–ඒලවාලුක, එන්සාල්
කපිත්ථඵල–ගිවුලු ඵල
කපිත්ථවීජ තෙල – ගිවුලු ඇට තෙල්
කපිත්ථා–දිවුල්, (ගිවුලු)
කපිත්ථාම්ල–අඹ වගීයක්
කපිත්ථාජීක–කරල් සැබෝ, අඳුනලා, සුදු අක්මැල්ල
කපිත්ථෝ–ගිවුලු
කපිදන්ත–වඳුරු මෑ, සැබෝ
කපිපිප්පලී– රත් ගොකටු, රතු සැබෝ
කපිප්‍රිය–දිවුලු, (ගිවුල්) ඇම්බරෙල්ලා, අඹ
කපිමුත–ඇම්බරෙල්ලා
කපිරස–තුරුක්තෙල්
කපිරසාඪ්‍ය–ඇම්බරෙල්ලා ගස
කපිරෝමන්–වඳුරු මෑ, ගම්මිරිස්, රුහැණිය, (වාල්මොලගු)
කපිරෝමඵල–දිවුල්, ගිවුලු
කපිලල–රුහැණිය, එන්සාල්, කවුඩු දැත්ත
කපිලලී–ඇත්වගපුල්
කපිල–වඳුරු මෑ, ඇටවේරිය, තුරුක්තෙල්, රුහැණිය, (වල් ගා මිරිස්)
කපිලකොඳ්‍ර–කොමඩු, පුසුල්
කපිලවවු–වඳුරු මෑ,
කපිලවවුකා–ඇඹුල් කපු

කපිලවවුරි

කපිලවවුරි–වදුරා මැ
කපිලවල්ලි–ගජකිප්පිලි
කපිලසිංසපා–රන්වන් ඇට්ටේරිය
කපිලා–ඇ ට් ටේ රි ය, පිත්තල, තුරුක්තෙල්, කොමඩු
කපිලාක්ෂි–රන්වන් ඇට්ටේරිය
කපිලා ඵල–වදුරා මැ
කපිලාර්ජක–කිඹුල්වත් තලා
කපිලෝත්ඵල–හැල්කසඹිලියා
කපිලොමන්–රෝහණීය, (ව ල් ගා මිරිස්)
කපිලොමඵල–ඇ ල් ක ස ඹි ලි යා, වදුරා මැ
කපිලොල–රෝහණීය
කපිලෝහ–පිත්තල
කපිවක්ත්‍ර–තඹ
කපිවදන්‍ය–ඇම්බරෙල්ලා
කපිවල්ලි–ගජ කිප්පිලි, (ඇත් වග පුල්)
කපිවෘක්ෂ–තුන්පුලිල
කපිෂ්ඨ–කිරිපලු, හිවුලු, (දිවුල්)
කපිඤ–යොනොඹු වැල, තු රු ක් තෙල්
කපිශීර්ෂක–හිඟුල්, සාදිලිංගම්
කපිජ්‍ය–කිරිපලු රුක
කපිතක– දරු හරිද්‍රා, තෙලැසටු, මහරි,
කපිතණ–කොකුම්, ගැඩුඹ, හිවුලු, මහරි, මදටිය, බෝගස, කිරිපලු, තෙලැසටු, ඇම්බරෙල්ලා
කපිතන–බූ නුග, තු න් පු ලි ල, කොකුම්,
කපිතඵල–හිවුලු ගස
කපිෂ්ඨ–කිරිපලු, හිවුලු
කපු–ඇඹුල් කපු, මහ කපු

කපුකිනිස්ස

කපුකිනිස්ස — (තඹුල්)
ලතා කෂතුරිකා
Hibiscus Abelmoschus

මෙහි කොළ–මිල්–ගෙඩි හා ඇට හැ ම අතින් ම නාපිරිත්ත වැලේ කොළ–මිල්–ගෙඩි හා ඇට වලට සමාන ය. එහෙත් නාපිරිත්ත වැල මෙන් මේ වර්ගය සිහින් ව දිගට ඇදී යන ගතියක් නැත. හිඹුටු වැනි වඩා දිගට නොදුවන පඳුරු විශෙෂ යකි. මනා සුවඳකින් යුත් මේ වර්ගයේ ඇට දේශීය වෙදකමේ උසස් ඖෂධයකි. පස්පළවතින් යුත් බුලත් විටට ගන්නා සුගන්ධ ද්‍රව්‍යවලින් ද එකකි.

කපුතැරි

කපුතැරි-කපුතෙරි, (කපුගෙඩියේ මූල නටුව=තෙරිය)

කපුරු

කපුරු—කර්පූර

Cinnamomum Camphora

අපේ පොත්වල පෙන්වා දී තිබෙන පරිදි කපුරු-අමු කපුරු යයි කපුරු වර්ග දෙකකි. මේවා ගස් වර්ග දෙකකින් ලබා ගන්නා දෙවර්ගයකි. එයින් කපුරු (Cinnamomum Camphora) සිනමොයුම් කැම්පෝරා නම් ගසේ කඳෙන් ලබාගන්නා වර්ග යකි. අමුකපුරු (Dryobalanops Aromatica) ඩිරියෝ බලනස් ඇරෝමැටිකා නැමති බෝර්නියෝ සහ සුමාත්‍රා යන රටවල වැවෙන ගස් වර්ගයෙන් සවාභාවික ව ලැබෙන ද්‍රව්‍යයකි.

කපෝතවක්‍රා

කපුරු දේශීය වෙදකමේ තෙල්-බෙහෙත්-කල්ක-ගුලි-මෝදක ආදිය සඳහා බෙහෙවින් ම අවශ්‍ය ඖෂධයකි. මෙය කාමෝද්දීපනය කරණ රසායන ද්‍රව්‍යයකි. පස්පලවතින් යුත් බුලත් විටට ද මෙය ඇතුළත් කර තිබෙන්නේ කාමෝද්දීපනය-චිත්ත ප්‍රීනනය-දත් පණුවන් නොකෑම-මුඛ සුගන්ධය ආදි බොහෝ කරුණු සලකා ගෙන ය.

මෙය ඇලෙන ගතියෙන් යුත්, කුඩුකරන්ට අපහසු, තියුණු සුවඳක් ඇති, ආශ්වාදනයෙහි රුක්ෂ, අවසානයෙහි සිසිල් ගතියක් දනෙන, ජලයෙහි අල්ප වශයෙන් දියවෙන, අග්නි සන්තාපයෙන් වාස්පවී යන, මද්‍යසාර මිශ්‍ර කළවිට අනායාසයෙන්ම චූර්ණ වන, දියෙහි ඉල්පෙන, වේදනා නාසක, ස්වෙදජනක ගුණයෙන් යුත් ද්‍රව්‍යයකි.

බඩහූ පීදෙනවිට බත්ඕයට පානීන් එකතුවන රාත්‍රි කාලයට කනමැදිරියන් මෙන් දිලිසෙන මැලියම් ද සමහර වෛද්‍ය පරම්පරාවල අමුකපුරු ලෙස ගණිති.

කපෝත-අස්වැන්න, සුවඳලුණු
කපෝතක-අඳුන්, සෞවීරාංජන
කපෝතවක්‍ර-කව්ඨවක්‍ර වෘක්ෂය
කපෝලපරණී-එන්සාල්
කපෝතමාර්ජනී-අස්වැන්න
කපෝතවක්‍රා-කළුකැම්මේරිය

කපෝතඛඛා **කම්බුකිනී**

කපෝතවඛඛා – කෝවක්කා, කැකිරි, ලුණුවිල
කපෝතවණ්ණි-සිහින් එන්සාල්
කපෝතමේයා-ලුණුවිල
කපෝතවට්ටකා-බැමිතිරිය, ලුණුවිල
කපෝතවේගා-බැමිතිරිය
කපෝතාඞ්ඝ්‍රි- පබලුවැල-ලුණුවිල
කපොතාඝඤ්ඤ-අඳුන්
කපොතිකා-බීච්චැව්, කැරව්, අලනෝවා
කපොල-කටිගෝල, කම්මුල
කඵ-සෙම, රසකැල්ල, ගිවුලු, අතිසාරය
කඵගණ්ඩ-ගෙලෙ සෙම් පිරීම,
කඵඳුම-ලෝලු ගස (පතරාජ)
කඵනාලි-දත් මුල් හි උපදනා රෝගයක්
කඵරුහා-කලාදුරු
කඵවඩ්ඪ-කුකුරුමුවන්
කඵවාතජිත්-මුගුණුවැන්න
කඵවිරෝධි-ගම්මිරිස්, කපුරු
කඵවිරෝධින්-ගම්මිරිස්, කපුරු
කඵා-රසතැල්ල, ලප්තැල්ල
කඵාන්නක-සීනියා ගස
කඵාපහ-මිරිස්, ගම්මිරිස්, දුරු
කඵාරි-ඉඟුරු, සිදඬිඟුරු
කඵොතකෙලාශ-සෙම් ඔක්කාරය
කඵොදර-සෙමෙන් උපදනා උදර රෝගයක්
කබංජිකා-ඔලිඳ වැල, ගජ ඔලිඳ වැල
කබඤ්ඣ-ගිවුල්
කබඩා-ගොඩ
කබපිලි-මොණරපිල්
කබර-පැහැලිය, පත්පාඩගම්, වේලා

කබරමති-මැසිරිගල්
කබරස-කබරොස්සා වැල්
කබරි-කාවෙලු, වේලා, පැහැලිය
කබරෝ-පැහැලිය, (පත්පාඩගම්)
කබරොස්ස-විසරු බලු විෂට ප්‍රත්‍යක්ෂ තද ගතියකින් යුත් අලයක් ඇති කටු සහිත වැලකි. මෙය විෂ මෙන රෝග වලට ද ප්‍රත්‍යක්ෂ බෙහෙතකි.
කබල-කලන් තුන
කබලගහය-කලන් තුන
කබලිකාව-වන බඳින පටියට ත්, බෙතට ත් අතර තබන (අත් තික්කා ආදී) කොළ වැස්ම
කබලු-රොටී, ආප්ප
කබලොඝසා වැල්- කබරොස්ස වැල්
කබ්භු-ගිවුලු ගස,
කබුජකා-ඇත් ඔලිද
කබුදන-කුඹුක් ගස
කම්-චතුර
කම්දද-මෝරු
කම්ප-චතුර
කම්පවායු-වාත රෝග විශෙෂයක්
කම්පිල්ල-උගුරැස්ස, කටුවෙලඟ, කරද, හම්පිල, (හම්පිල්ල) සුදු ත්‍රාසනවාලු
කම්පිලලක-හම්පිල්ල, දේවදාලිය
කම්පිලලමාලක-මූණමල් වෙසෙසක්
කම්පිලලි-ගජනිප්පිලි
කම්පිලා-කෝමාරිකා
කම්බල-ගෙරිඅඟ, චතුර
කම්බු-සක්බෙල්ලා
කම්බුක-කුඩා සක්බෙල්ලා
කම්බුකා (ෂටා) අමුක්කරා
කම්බුකිනී-ශරීෂ වෘක්ෂය (මහරි ගස)

කම්බුපුෂ්පි-අඩනහිරිය
කම්බුමාලිනී- අඩනහිරිය, (අඩන හිරිය)
කම්බුඛිර-සක්, (සක්ගෙඩි)
කම්බු-සැවැන්න
කම්භාරි-ඇඹේදෙමට
කම්මලකොඛි-වැකරඳ වැල
කම්හොජ-මස්වැන්න
කම්වී-හැන්ද
කම්සස්-මූරුවා
කමන්ඩල-තුන්පුළිල, මහනුග
කමන්ඩලුතරු-පුළිල රුක
කමින-හෝපලු ගස, කුකුරුමුවන් ගස
කමනි-කුප්පමේනිය
කමල-රත්-සුදු නෙලුම් දෙවර්ගය පොඩරු, කොල්ලන් කොළ
කමලකා-සාතාවාරිය
කමලකෙශර-පියුම් කෙසරු
කමලවිජද-කොල්ලන් කොළ
කමල දල-කොල්ලන් කොළ
කමලනාල-නෙලුම් දණ්ඩ
කමලපත්‍ර-නාමල් රේණු, කුරුඳු පොතු, කොල්ලන්කොළ
කමලබීජ-නෙලුම් ඇට
කමලා-කම්පිල්ල, කටු වෙලඟ
කමලොත්තරා-සෙන් දිරික්කා, වනුක්
කමල්-කොල්ලන්කොළ, නෙලුම්, මානෙල්, සුන්සඟල්
කමල්පත්-කොල්ලන්කොළ
කමල්වත්-නෙලුම් රේණු, නෙලුම් කෙමිය, නෙලුම් පත්‍ර
කමිකා-පුවක්
කමිට්ටය-ජිවුල්
කමිස-යොහොඹු, පිච්ච වැල
කමුකන්වාලෙසි-පුවක් මල්
කමුකමරම්-පුවක් ගස

කමුකෝ-පුවක්, දෙළුම්
කමුලා-අක්මැල්ල
කමුස්ස-මූරුවා
කඹ
කඹබ } කිණිහිරි
කඹු-දඬු, රැහැරන්
කඹුලු කඩුපපුවා-වැටකොලු වැල (රහස් වට්ටෝරුවක සඳහන් බෙහෙතක්)
කයතුල-හරංකසා අල
කයසථා-කවෙළු, අරලු, හීන් එන් සාල්
කයිඅර්පු-සැවැන්දන, (සැවැන් දරු)
කයිපපු-ගොලෑ පුවක්, (දෙතී පුවක්) වලින් සහ රත් කිකිරිය වලින් නිපදවන කයිපපු දෙවර් ගයකි.
කයියනනකරෙයි-රන්වන් කිකිරි දිය, කිහිරි
කයිල-කයිලවැල්
කකී-මිනීමස්, බෙලිගස, කුඩුම්රිස් වැල, හීන් නෙල්ලි
කකීට-කොල අරලු, හිඹුල්, බෙලි, කැකිරිවැල, අගිල්
කකීටක- උන්දඹු, කහඹිලියා, කැනිරි
කකීටපිය්‍රා- නිවිතිවැල්
කකීටසෘංගි- කකුලුසුඟු, (කොල අරලු)
කකීටකී-කකුලුසුඟු,(කොල අරලු)
කකීටකානතිමක- බළල්ලුණු
කකීටවල්ලි - ඇත්වගපුල්, වඳුරු මැ
කකීටාක්ෂ- කකුලුසුඟු, දූවගස, කැකිරි
කකීටාහ්වා-කකුලුසුඟු (කකුළුසුං)

කකීමාශ- කකුලුසුඟු
කකීමාහ්ව- බෙලිරුක
කකීවිකා- බෙලි, කැකිරි
කකීවිකාඵල- මසන් (ඩෙබර) සිහින්මසන්
කකීවිනී- දුරුහරිද්‍රා
කකීවී- ඉඹුල්, කැකිරි,ඩෙබර, නිවිනියවැල්, කොළඅරළු
කර්කටී ඵල-මසන් ගෙඩි (ඩෙබර ඵල)
කර්කණඩූ-බෙලි
කර්කන්ධු-මසන් (ඩෙබර)
කර්කඵල-හීන්නෙල්ලි
කර්කරි-දේවදාලිය
කර්කරිල-දේවදාරු
කර්කරු-පුහුල්
කර්කවල්ලී-සැබෝ, ඇත්වගපුල්
කර්කශ-කරඳ, උක්, වං ඇපල, ඕස්බැද්ද, (වෙලිප්පරිත්ති) කුඩු වෙලඟ, කුරුදුපොතු
කර්කශවර්ෂ-උක් ගස
කර්කශවර්ෂද-ගැටනිවුල්,දුම්මැල්ල කොටදිඹුලා ගස
කර්කශදල-දුම්මැල්ල
කර්කශපත්‍රක-දියබෙරලිය
කර්කශා-හීන්මැඩහඳු, වල්ඩෙබර
කර්කශිකා-වල්ඩෙබර
කර්කාරු-කොමඩු
කර්කිණී-වලඟසාල්, කර ගස
කර්කෙටි- වැල්තුඹ, රේරු, පුහුල්, දේවදාලිය
කර්කොටක- කැකිරි, වැල්තුඹ, රේරු, බෙලි ගස, උක් ගස
කර්කොටකා } වැටකොළු,
කර්කොටකී } කැකිරි
කර්කොටකී ඵල-දේවදාලිගෙඩිය, වටපුහුල්, තිත්ත වැටකොළු
කර්කොටජ-පුහුල් වැල
කර්කෝටි- වැල්තුඹ, කැකිරි, සිහින් ඩෙබර, රේරු
කර්කෝටිකා-වැල්තුඹ
කර්කෝරි-රේරු
කර්කෝලස-තකුල්, (කපුකිනිස්ස)
කර්බුර-අරණකසා, (හරංකහ)
කර්චූරක-හිඟුරුපියලි, සුවඳකසා, කහ ගස
කර්ජූර-ඉඳි ඵල
කර්ණ- ඇසළ (එරහැදි)
කර්ණක-සිහින් මිදි
කර්ණකා- ඇසළ, සිහින් මිදි,මහ එන්සාල්,කිණිහිරි
කර්ණකාරි-ඇසළ, කිණිහිරිය
කර්ණකී-කළුකිහිරි
කර්ණකුමී-කන් රෝගයක්
කර්ණගූථ-කාරදු
කර්ණජීරක-හීන්දුරු
කර්ණඩූ-බෙලි ගස
කර්ණපුෂ්ප-මුරුවා, නිල්ගිරිනිල්ල
කර්ණපූර-ඇඹුල්, නිල් මහනෙල්, අශෝකා, නන්දි රුක
කර්ණපූරක- කොළොම් ගස, මහරි, හෝපලු
කර්ණමෝටා- වේලා ගස
කර්ණරාව-දුහුදු
කර්ණශෙඛර-සල් ගස
කර්ණසංස්‍රාව-කර්ණ රෝගයක් (කන් පැසවීම)
කර්ණාඛ්‍ය-සුදුගිරිනිල්ල
කර්ණාටි-වලාවැන්න
කර්ණාහරණක-ඇසළ (එරහැදි)
කර්ණාරි-කුඹුක්
කර්ණිකා-සිහින් මිදි,-ඇසළ (එරහැදි)
කර්ණිකාර-කිණිහිරි, ඇසළ
කර්ණිදාඝක-කලුවැල්
කර්ණී-කාටුවැල්බටු

කර්ණීමත්-ඇසළ ගස
කර්ණෝර-දුහුදු
කර්තිම-පාංශු ලුණු, බළල් ලුණු, රෝම ලුණු, තුරුක්තෙල්, ලෝකඩ
කර්තිමුඛ-බළල් ලුණු
කර්ද, කර්දමක } මඩ
කර්දමගන්ධිකා-සිරිතේක්කු
කර්දමර්ද-සිරිතේක්කු
කර්දමුංගු-එන්සාල්
කර්දදූපට-මෝර
කර්දු-කිඹාරම් අල
කෂී-ගල්පියල්
කෂීටි-සකුරා
කෂීටිකා-කවඩි, වල්කපු
කෂීර-තුත්තම්, රිදීතුත්තම්, වතු වැල් (බාන්වැල්) දිඹුල් ගස, උක් පැණි
කෂීරාල-ගල්පියල් ගස
කෂීරිකා- මයුරතුතු (පල්මාණික්කම්)
කෂීරිකාතුත්ථ-තුත්තම්
කෂීරී-හොයඳුන්, රසඳුන්, ඉහිනි ගස
කෂීරිසා-රසඳුන්
කෂීරිතුත්ථ-තුත්තම්
කෂීරි-ඉහිනි
කෂීසක-කපු, කපු ඇට
කෂීසි-කපු, කපු ගස
කර්පිට-රිදී
කර්පූර-කපුරු, චීනකපුරු
කර්පූරක-සුවඳකසා, හිඟුරුපියලි, කපුරු
කර්පූරගන්ධ-විල කොල
කර්පූරතුලසි-කපුරු සුවඳැති තලා වෙසෙසක්
කර්පූර තෛල-කපුරුතෙල්, ඉරි වේරිය
කර්පූරරස-විලකොල
කර්පූරවල්ලි-කප්ප්‍රවල්ලිය
කර්පූරහරිද්‍රා-හරත්කහ
කර්පූරා- ආම්ගන්ධිහරිද්‍රා (කපුරු කහ)
කර්පූරිකා-තුත්තම්
කර්බර-අත්තන, උක් වෙසෙසක්
කර්බිනී-සඛණීකෂීරි, (රන්කිරි ගොකවු)
කර්බුදර- (ක) - නිල් ගිරිනිල්ල, හෙලපෙතන්, ලෝලු
කර්බුර-හිඟුරුපියලි, රන් හිරියල්, කහ ගස
කර්බුර ඵල-සාකුරාණ්ඩ වෘක්ෂය
කර්බූරා-රත් පළොල්, වේලා
කර්බූරු-රත්රන්, රත් පළොල්
කර්ම-කර ගස, බුජපත්‍ර
කර්මකර-හුණගස
කර්මකරි-මුරුත
කර්මකාරි-මුරුවා වැල
කර්මජ-නුග ගස
කර්ම ඵල-කාමරංගා ගෙඩි
කර්මමූල-කුසතණ, ඊතණ, බට
කර්මරඞ්ග-කාමරඞ්ගා
කර්මරී-උණකපුරු
කර්මාරක-ගැටනිවුල්
කර්මාශක්ෂි-වරාගස
කර්මාශුල-අරණකසා (හරංකහ)
කර්මාර-උණගස, කාමරංගා
කර්මාරක-කාමරංගා ගස
කර්වර-ලෝලු, ලාවලු, හිඟුපත්

කර්වරිකා

කර්වරිකා-හිඟුපත් තණ
කර්වදූර-කොබෝලීල
කර්වුදූරක-ලෝලු
කශීය-හිඟුරුසියලි
කෂි-තුන් කළඳ
කෂීකා-තෝර, රටතෝර
කෂීණි-අතසි වෘක්ෂය, හනගස
කෂීණී-කෂීරි වෘක්ෂය, හෙලවද කසා
කෂීණීයා-වැලුක්, තණ ඇට
කෂීඵල-බුලු, කරඹ, වාගස, නෙල්ලි ගස
කෂ්වකා-මිදි, සිහින් මිදි
කර්ෂිකා-වැලුක්, තණ ඇට
කර- **කර** ගස (මැල්ලුමට හා තම්බා කෑමට සුදුසු ඇට සහිත මූත්‍රකාරක ගසක්)
මෙහි කොළ මැල්ලුම් කෑමට ගනු ලැබේ. පොෂණ ගුණය. මේවායේ බෙහෙවින් ඇත. ආහාර දුලබ කාල වලදී මේවා කෑමෙන් ජීවත් වූ මිනිසුන් ගැන පොත පතෙහි සඳහන් ව තිබේ.
කර-කර ගස, වලහඤ්ඤාල්, දුම්බලා ගස
කරක- දෙළුම්, කොබෝලීල වකුල (මුහුණමල්) කිරිදිවැල් පොල්මල් ඇට
කරකද-හිඳි
කරකතාවල්ලි-සිව්ය, ඇත්වගපුල්
කරකශාලි-උක් ගස
කරකා-කරිවිල, පාණවැස්ස
කරකාමහ-පොල්ගස්
කරඞ්ක-පොල් කැටය, උක් වෙසෙසක්
කරවීරකම්-කලුදුරු

කරතුඩගස

කරවඡද-ගැටනිවුල්, නිකා
කරවමසින්-නාරන්
කරවඡදූ-තේක්ක ගස
කරජ- සක්නැඹ, දිවිපසුරු, මල් කරඳ-කරඳ
කරජා-කරඳ ගස
කරජෝඞි-මඤ්ඤුක්කා
කරජෝඞි-මඤ්ඤුක්කා
කරඤ්ජ- කරඳ, සක්නැඹ, කුණු කරඳ
කරඤ්ජක-කරඳ, මහුල්කරඳ
කරඤ්ජ තෛල-කරඳ ඇට තෙල්
කරඤ්ජන්‍ය-කුණුකරඳ, සිරිල
කරඤ්ජ ඵල-දිවුල් ගෙඩි
කරඤ්ජල-ගිවුලු, (දිවුල්)
කරඤ්ජිකා-කටුකරඳ, මහුල්කරඳ
කරඤ්ජී-මහ කරඳ ගස, කුඹුරු වැල
කරට-කුකුරුමුවන්, වනුක්, සෙන් දිරික්කා, කරඹ
කරටක-වනුක්
කරඩ-කරඳ
කරඩතෛසි-වලස්තෙල්
කරඩවානෛසි-සතුරුමැට්ට
කරණ්ඩ- කටුකරඹු, කුකුරුමාන් කරඹ ගස
කරණ්ඩඵල-ගිවුලු ගස
කරණ-තලාගස, ශරීරය
කරණයි-මානෙල්, නිඩාරම්
කරණල-තෙළුම් අල
කරත්ත- වැල්මී
කරත්තඋපපු- කළුලුණු
කරත්තකොල්ලු- කළුකොල්ලු
කරතඹ- කන්සාඇට
කරනිකත-පැපිලිය, (පත්පාඩගම්)
කරතුඩගක- සක්නැඹ

කරතෘණ

කරතෘණ- සුදුවැටකේ
කරඳ- හිඳි, **කරඳ**
කරඳණඩතිකා- ගස්කැලිය
කරඳු- කිඩාරම්
කරඳුම- **කඳුරුගස**
කරනෙයි- කිඩාරම්
කරනෙ- මානෙල්, කිඩාරම්
කරප්පත්-සෙම් කිපීම නිසා ශරීර යේ සෑමතැන ම හෝ තැන් තැන්වල හටගන්නා රත්පාට පළු
කරපට- අක්ක්‍රපට්ටා
කරපත්‍ර- **කළුහලා**
කරපත්‍රවක්- තල්
කරපත්‍රිකා- පතඟි, අන්නාසි
කරපර්ණී- රත්ඵරඬු, කුකුරුමුවන්, ඛණඩක්කා
කරපාකය- **කල්කය** වැලි සේ කැකුළුව වැටෙන පදම
කරපිංච- කරඹෙඹිය
කරපි- මොණර පිහාටු
කරපිල්ලක- කරිවිල
කරපුට- දෙනොත
කරබි- කළුදුරු
කරබ්‍රූසා- **කොමඩු**, (පත්තක්කා)
කරඹු- ලුණුදිය
කරඹෙඹිය- කරපිංචාගස, (කරඹෙඹියා ගස)
කරඹෙල- කරඹ, එල කටරොලු
කරහ- ගජනිප්පිලි, සූයත්‍රිකානනි
කරහණඩිකා- මහකරඳ, කුඹුරු වැල
කරහප්‍රියා- වැල්කසඹිලියා, නීන් මොරගස
කරහවල්ලභ- දිවුල්, පියාගස, මොරගස
කරහාදනී- හැල්කසඹිලියා

කරවැල්

කරහාය- කුකුරුමුවන්
කරණි- තුඹ, වැල්තුඹ, නීන්මැඩ හඳු, එලකටරොළු
කරහාටි- **කටුකරඹු**, කුකුරුමුවන්
කරමහ- පුවඟු ගස
කරමහක- එලසැබෝ
කරමහරා- කොටිකන් බැව්ල
කරමඤ්ජරී- හෙලකරල්සැඹ, (සුදු කරල්සැඹ)
කරමට්ට- පුවක්ගස
කරමදඳ- කරඹ
කරමදින- පුවඟුපල
කරමතුමත්තු- කලුඅත්තන
කරමර්දී- කරඹ, මහකරඹ, හෙල සැබෝ
කරමර්දික- **කරඹ**, මහකරඹ, දුම් මැල්ල
කරමර්දින්-කරඹ
කරමලි- ලෝලු, නීරැස්ස වැල
කරමකකල්ලු- සිවංගුරු
කරමිල්- සීරැස්ස
කරමුව- පුවක්ගස
කරයාන්පු-රත්මල්, (රතඹලාමල්)
කරරී- අසමෝදගම්
කරරුහ- සක්නැඹ, රුකඟුත, පුවඟු, මහමෙවන්, (අෂ්ටකවගී යේ ඔසුවක්)
කරල්සැඹ- **කරල්සැබෝ** ගස
කරල- **කණ**, ගිවුලුගස
කරවිතලා- තලාවගීයක්
කරවාල- කරිවිල
කරවැල්- නෙලුම් අල

කරවී-හෙල අඹ, අසමෝදගම්
කරවීර-කණේරු, අලරිය, රත්හිරියල්, මනෝසිල
කරවීරක-කුඹුක්, රත් කණේරු, රතු අලරිය
කරවීරභූජා-රටතෝර
කරවීරහා-රත් හිරියල්
කරවීරානුජා-රටතෝර
කරවීරිකා-මනෝසිල
කරවිල්ලක-කරිවිල
කරවිලහ-සීනක්කාරම්
කරව්‍ය-ජටාමාංශ
කරසඵල-බුලු
කරසම්භව-රෝමලුණු
කරහාට-අල, තෙලුම් අල, කුකුරු මුවන්
කරහාටක-කුකුරුමුවන්, නෙළුම් මල්
කරාමපු-කරාබුනැටි
කරාම්බුක-දියඇබර ගස
කරාවේලා-කරඹ ගස
කරාමරම්-ඇට්ටවරා
කරායත-ඹහ දියඇබෙරලිය
කරාල-කලුතලා, අක්මැල්ල
කරාලකලිකා-කොඳ ගස,
කරාලා-ඉරමුසු, වලහසාල්
කරාලාඛ-වලහසාල්
කරාලී-ලියනහලා
කරාලෝහා-පිත්තල
කරි-අඟුණ්, තෙලකිරිය
කරිංගල-කරිඛඟල-(තදින් කසන විෂ සහිත හබරල වර්ගයක්) ගරඬිල්ලා වැල්, (යක් පුහුල්-ඔඩිඩි පුහුල්)
කරි උප්පු- කලුලුණු (ව්‍ය ඤ්ජ න සඳහා ගන්නා ලුණු)
කරික-ඇපල ගස, ඉඹුරා, ගුරුඳ
කරිකනා-ඇත් වගපුල්
කරිකනාවල්ලි-සිව්ය වැල
කරිකුසුම්භ-නා (මල්) ගස
කරිකෘෂ්ණා-ඇත් වගපුල්, (ගජතිප්පිලි)
කරිකෙශර-නාකෙසරු
කරිවෙවාරු-දමු බත් (දංකුඩ=බත් දම්කුඩ)
කරිවර්ධ-තලිස්පතුරු
කරිඩක-තොටිල
කරිදමන-වල්කොල්ලු
කරින්-නාකෙසරු
කරිපත්‍ර-තලිස්පතුරු
කරිපිප්පලී-ඇත් වගපුල් (ගජතිප්පිලි) සිව්ය, රත් ගොකටු
කරිහ-බෝ ගස
කරිමාලක-කුණු කරද, සිරිල
කරිල්ල-නින් කරිවිල, තුඹකරිවිල
කරිල්ලක-බටුකරිවිල, තුඹකරිවිල
කරිවල්ලි-ගජතිප්පිලි
කරිවිල-කරවිල වැල
කරිවෙක්කු-ගහල, දෙමස් ගහල, (හබරල විශෙෂයක්)
කරී-තෙලකිරිය
කරීර-දළුක්, හුණහිඹිල්, හෙල කණේරු, (සුදු අලරි) කටුකිරිය මහ උක්
කරීරය-කළිල
කරීෂ-ගොම්වැරටි, අසූචි
කරීසකය-කලංතුන
කරීසලාංකන්නි-කිකිරිඳිය
කරුඋත්මත්තෙසි-කලුඅත්තන
කරුක්කු වාච්චි-වල් බෝඹු
කරුකල්-පේයාව
කරුකුරුණ්ච්-නිල් කටුකරඹු
කරුකොල්ලු-කලු කොල්ලු
කරුණ-ඉද්ද ගස
කරුංකා-වියලි පුවක් (කරුංකා)

කරුණ්කාලි-කිහිරි
කරුණ්තුලායි-කලුතලා
කරුණමල්ලි-දූසමන්
කරුණා-වදකහ
කරුණාවි-කලු වව්වනාවි
කරුත්ත උප්පු-කලු ලුණු
කරුන්විරකම්-කලුදුරු
කරුන්පේරරත්තෙයි-කලුවා අල, අරත්ත (රාෂණා-රැත්ත)
කරුනොච්චි-කලුනික
කරුපපුකසකසා-කලු කසකසා
කරුම්පුපානි } උක් පැණි
කරුම්බුපානි }
කරුම්තලෙයි-කලු තලා
කරුමුකයි-දූසමන්
කරුඹු-උක්
කරුවල-කළුහර (කළුපාට තද අරටුවක් ඇති ගස් වර්ගය)
කරුවා-කුරුඳු
කරුවා අරිසි-කලු කඩල, බැදිහාල්
කරුවාපට්ටෙයි-කුරුඳු පොතු
කරුවෙන්කෙ-නිල් පියා ගස්
කරුවෙම්පු-කරබෙඹිය (කරපිංචා ගස)
කරුවේල්-බබ්බුල
කරෙවී-හිස, ඇට
කරෙණ්ණු-කිණිහිරිගස
කරෙන්නුක-බැලතණ
කරෙඳුජත-කළු අඹ
කරෙරි-ලුණුවරණ
කරොටිකා-හිස්කබල
කරෝ-වංඅපල
කරෝමක-රෝමලුණු
කරෝෂහා- ම හ ගොන් සුතු කැකිරි, තියඹරා
කල්ඔදිය-හුලංහිත්, හික් ගස
කල්ක-තුරුක්තෙල්, බුලු
කල්කවාප්‍රිය-ව නු වැ ල්, (බා න් වැල්=වෙනිවැල්)
කල්කණ්ඩු- ගල්කණ්ඩු, (සූකිරි)
කල්කඵල-දෙළුම් ගස
කල්කරොඩ-ලොත් ගස
කල්කි-තුරුක්තෙල්
කල්කි වෘක්ෂය-බුලුගස
කල්ඛණ්ඩිකා-කළු ඉරමුසු
කල්තොං-බුලු ගස
කල්නාර්-ගල් නහර
කලපක-හිඟුරුපියලි
කලපදුම-හීන් ඇසල ගස
කලපපාදප-දේවදුර, බුලු රුක
කලපවාප්‍රිය-බාන්වැල්
කලපාඛග-පැපිලිය, (පත්පාඩගම්)
කලපාසි-ගල් පෙඳ, (ගල්සෙවෙල්)
කල්මදම්-ගල්මද
කල්මූරසි-ගල්මෝර
කල්ය-මී පැණි
කල්යනමූරුක්කු-එරබදු
කල්යා-කොත්තමල්ලි, මිනෙල්, ඉඟුරු, හරංකහ
කලලහර-හෙල්මැලි (කල්හාර)
කලලිපාක්‍යා-පෙනිපුවක්
කලල්පපාල්-දළුක් කිරි
කලලී-දළුක්, මිහ උක්
කලලුපපු-ගල්ලුණු
කලෙවාකී-කොල්ලු
කල්ශම්-ගල්මද
කල්හර-කල්හාරය
කල්හාර-හෙල්මැලි
කල්‍යක-සුවඳ කාසා, හිඟුරුපියලි
කල්‍යදුම-බුලු ගස
කල්‍යපත්‍රිකා } රතු සැබෝ ගස
කල්‍යපත්‍රී }
කල්‍යවතී-නිරෝගි
කල්‍යා-අරන්කසා, (හ ර ං ක හ) කොත්තමල්ලි, නිලුපුල්
කල්‍යාණ-රත්රන්

කල්‍යාණක–පැපිලිය
කල්‍යාණවීජ–වටමුං හෝ කඩල
කල්‍යාණි– මුරුත, දියකොළොම්, සල්, සුළුබැවිල
කල්‍යාණිකා–මනෝසිල
කල්‍යාණිනී–බැවිල ගස
කල්‍යාණී–මස්වැන්න, හල්ගස
කල්‍යානාඞග–මුරුත
කල්‍යාසිචීන–මීපැණි
කල–ගල්බෙරිය, කළුකැම්මේරිය, සල් ගස, ඉලිඳ
කලංජ–කලඳ (මදටිය විස්සක බර)
කලංබොකකු–(කලංබොකු) අඟිල්
කලක–තකුල්, (කපුකිනිස්ස) ගුගුල්, කළුදුරු
කලකල–සල් මැලියම්
කලඤ්ඡිකා–කලු ඉරමුසු
කලචචකොටෙසි–කුඹුරු ඇට
කලවිවි–කුඹුරුවැල්
කලජ–කලඳ
කලවි–නිසි තරමට නොමේරූ පොල්
කලත්–කොල්ලු
කලත්‍ර–කොල්ලු
කලද–සමූහය (මදටිය විස්සක බර)
කලදුරු–කලාදුරු
කලධෞ–රිදී
කලධෞත–රිදී, රත්‍රං
කලන්ගල්කාවරි–බොරවූ පැන්
කලන්ද–කඳුලුගෙඩිය වැල් (කඳුරුකොටියා වැල්)
කලන්පොකකු–අඟිල්
කලන–එක් මසක් වූ ගැබ, හොමු ගස
කලනමූල–බෙලි

කලනිඤන්නීර්–සාල් දෙවුන් දිය
කලනීරි–දෙවුන් දිය
කලපි–මොණරා
කලබ } සමූහය, මොණරපිල
කලඹ } වැටිය
කලබී–විලපලා
කලභ–අත්තන, පියාගස්
කලභ පොතු–අත්තන පොතු
කලභවල්ලභ–පියාගස්
කලම්බ–කපුකිනිස්ස, (තකුල්) කොළොම් ගස
කලම්බක–බක්මී, දුරුහරිද්‍රා
කලම්බා–නීතියවැල් (නිවිති වැල්)
කලම්බිකා–නිවිති
කලම්බි
කලම්බු
කලම්බුකා } නිවිති
කලම්බූ
කලම්බුට–වෙඩරු
කලමෙපොකකු–අඟිල්
කලඹ–පිල්කලඹ
කලඹි–නිවිති
කලම–අත්තන
කලමඩු–කලම නම් ඇල් වී වගීය
කලයඤ්ජ–සල් මැලියම්
කලරවි–පරවියන් (පාරාපත)
කළලජෝද්භව–සල් රුක
කලඹක–කෙළිඳ ගස
කලවිඹග–කෙලිඳ ගස
කලශාඹග–පැපිලිය (පත්පාඹගම්)
කලශි(ශී)–පුස්වැන්න
කලසව–හෙලලොත්
කලසතිකා–වැල්පෙනෙල
කලස–නෙලුම් අල, තකුල්, (කඳු කනිස්ස)
කලසාරුහා–පොල්පලා, (පුස් වැන්න)
කලසී–වැල්පෙනෙල, අස්වැන්න කිරිදිවැල, පළොල්

කලසිකා–පුස්වැන්න

කලභ ගස්–තුවාල සේදීමට කසට වතුර සාදා ගන්නා තද රතු පාට කින් යුත් පොතු තිබෙන ගසක්. මේ කසට සායම් වශයෙන් ද පාවිච්චි කරති.

උග්‍ර ගන්ධයෙන් යුත් තදින් කසට ගතිය ඇති මේවායේ පොතු අතීසාර රෝගයට දෙන කසාය වලට ද ගණිති මේ පොතු වල ජීවානු නිවාරක ශක්තිය ද ඇත.

කලභනාසන– කුණුකරඳ, කෙළිද ගස

කලහෙලන–සියඹලා

කලා–මනෝසිල, කරඹ, කැම්මේරිය, ඉඟුරු, මිපැණි

කලාකොඤ්කාරෙඤ්–කරඹ, සිහින් කරඹ

කලාජාජී–කලුදුරු, මහදුරු

කලාටක–ගුරුළුහාල් වී

කලාදුරු–වන්‍ය (වම්මුතු)

කලාප–මොණර පිල

කලාපි–නුග

කලාපිනි–ගොකටු (නෙරෙංචි)කලු කැම්මේරිය, හින් කලාදුරු

කලාය–කලුමූං, කඩල

කලායක–කලම නම් හාල් වීවගීය

කලායකා– මකුණුවැන්න (මූඟුනු වැන්න) ගන්ධදුම්=දිය මතුයෙහි උපදනා ඊතණ වෙසෙසක්)

කලාරුහා–රන්වන් වැටකේ

කලාව–කෘෂ්ට නිහක්

කලි–මසන්, ඩෙබර, බුලු, තලප, බදුල්ල

කලිකාර–සිරිල, දියනිප්පිලි

කලිකාරි–ලියනහලා

කලිකාරිකා– සිරිල, කුණුකරඳ, ලියනහලා

කලිකාශිත–හෝපලු

කලිකා– කරාබුනැටි, බේරා, මල් කැකුලු, සුවඳහොට, අලරිය, කටුපිල

කලිකිකා–බේරා

කලිකොහතම–කරාබුනැටි

කලිකුශික–බුලු

කලිහන–කුඹුරුවැල

කලිහා–කලුදුරු

කලිඛග–කෙළිද, මාරා, පුලිල, කුණුකරඳ

කලිඛගක–කෙළිද, පුලිල, මහරි, කුණුකරඳ, බුළු

කලිඛගජ–කෙළිදසාල්

කලිඛගදෘ–කෙළිද ගස

කලිඛගබීජ–කෙළිදහාල්

කලිඛගා–සුදු තිරිස්සවාලු, කකුළු සුතු, (කකීටකශ්‍රිඛි)

කලිඛහි–කෙළිද

කලිතකිකා–වැල්මී, අවරිය ගස

කලිතන–වැල්මී

කලිතරු–බුලු

කලිදුම්
කලිදුම
කලිද්‍රුම } බුලු, හොරගස, බදුල්ල

කලිඳක–කැහිරි, පැණි කොමඩු

කලිඳු–බුලු, හොරගස

කලිනිකා–බේරා

කලිප්‍රිය–බුලු

කලි ඵල–බුලු ගෙඩිය

කලිම්බු–පැලැස්තරය

කලිම–මහරි ගස

කලිමාරක–සිරිල, කුණුකරඳ

කලිමාල(ක)
කලිමාල්‍ය } කුණුකරඳ කටුකරඳ

කලියන

කලියක-ගොන්වැල්, (වනුවැල්)
කලියුගාලය-බුලු
කලියුගාවාස-බුලු ගස
කලිරෝ-කිළිල්
කලිලය-කළිල
කලිවෘක්ෂ-බුලු
කලිසොදරා--නවහන්දි
කලිහාරි-නියඟලා
කලී-බුලු, කුකුරුමුවන්, තල
කලීතක-වැල්මී
කලීදු-බුලුගස
කලීර-ගස්වල බඩය
කලීල-තුවර ගස
කලු-නිප්පිලි,සපී විෂ, ගුරුළුහැල්
කලුකද-නිබිරි
කලු කැම්මේරිය- මනින්තක්කා, (අළුකැම්මේරිය= කාකජඞ්ඝා)

කලු කොහිල

මේය දිමි බිජු ගසට හෝ කළු මිරිස් ගසට සමාන අඩි තුනක් පමණ උසට වැවෙන පැලැටියකි. මේ වගීය තෙල් බෙහෙත් සඳහා ඖෂධයක් වශයෙන් ගණිති. රෝගාබාධ හෝ වෙන යම් කිසි හේතූන් නිසා නින්ද නො යන අයට නිද්‍රාජනක ඖෂධයක් වශයෙන් මෙය බොහෝ ප්‍රයෝජන වත් ය. නින්ද නො යන අයගේ කොට්ටයට යටින් මේ ගසේ අමු අතු කැල්ලක් දමා තැබුවිට හොඳින් නින්ද යයි.

කලු කිහිරි-කළුවර ගස
කලු කුමාර මුදියන්සේ- කලු හබරල (රහස් බෙත් වට්ටෝරුවක එන වචනයක්)

කලු කැම්මේරිය

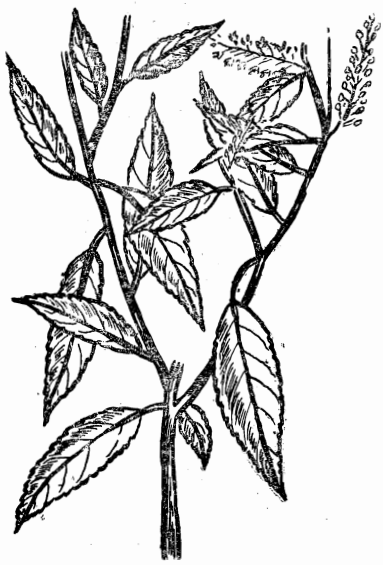

කලු කැම්මේරිය—කාකමාචි
Solanum Nigrum

කලු කොහිල

කලු කොහිල
Black Lasia Spinosa

කලු කොහිල

කිරි කොහිල, ගුරු කොහිල, වැල් කොහිල, කළු කොහිල ය යි කොහිල වර්ග කිපයකි. තැම්බූවිට හොඳින් පිටිවන රසවත් වර්ග ය ප්‍රමාණයෙන් සිහින් වූ කිරි කොහිල යි. එයට වඩා ඉතා විශාල වූ ගුරු කොහිල රසයෙන් අඩු ය. අල තැම්බූවිට හොඳින් පිටිවීමක් ද නැත. දිරකඩ වල හා ඝණ පෝතු සහිත ගස් වල ත් ගල් වල ත් පසුරු අල්ලා දුවන වැල් කොහිල රසයෙන් හා ගුණයෙන් ද, උසස් නැත. කලු කොහිල වල අල හා කොළ ඉතා විශාල ය. දඬු අල හා කොළ වල උඩ පැත්ත තද කළු පාට් යුක්ත ය. කොළ වල යට් පැත්ත පමණක් ගුරු පාට ය. රස-ගුණ අතින් ඉතා උසස් වූ කලු කොහිල රටේ සුලභ නැත. වස විෂ ශරීර ගත වීමෙහි ත්, මූත්‍ර රෝගයෙහි ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක් වූ කොහිල අල, දළු හා කරට් ලාංකිකයෝ උසස් ආහාරයක් ලෙස සලකති.

කලුතුඹ–කලුර්යම්

කලුදණ්ඩා රෝග– බුලත් වැලෙහි හටගැනෙන රෝගයක්

කලුදු–කලඳ

කලුනිඟ–කලු මල් ඇති නිකා

කලුනිල්–කරපිංවා

කලුනිත්තිල–පාවට්ටා (රතස් වට්ටෝරුවක එන වචන යක්)

කලුපලා–කරපිංවා කොළ

කලුමල්–කලුපාට මල්

කලුමස්–ලුල්මස්

කලුවා අල

කලුමැදිරිය– (සම්පූර්ණ කළුවර ගසක ලක්ෂණ ඇති එම වර්ගයට ම අයත් අරටුව කළු–සුදු වයිරමෙන් යුත් ශක්තිමත් කළු වර ගසට ත්, වඩා වටිනා ගස් වර්ගයක්)

කලු ලුණු–උද්භිද ලුණු (කාල ලොණ)

කලුවා අල–කුලඤ්ජක, වල්ඉඟුරු, වනද්‍රක (එනම් ගස් වර්ගයේ අල)

කලුවාල–කලුවාඅල(වල්ඉඟුරු)

කලුවාල—කුලඤ්ජන

Alpinia Galanga

මෙය ඉඟුරු සුවඳට ත් වඩා තද සුවඳක් ඇති ඉඟුරු වර්ගයට ම අයත් මද දිය සීරාව සහිත ඉඩම් වල වැවෙන පැලෑටියකි. මේ ගසේ ඇත්තේ රට ඉඟුරු අලා

කට ත් වඬා ම ද ක් ලොකු වූ එක ම අලයකි. හරහට වැඩි යන මේ අලයේ කෙළවර ගස වැවී ඇත. ගසේ කොළ ඉහුරු කොළ වලට මදක් සමාන ය. එය අඩි තුනක් පමණ උසට වැවෙ යි. අළු හන්, පණු හොරි, දද, කුෂ්ට ආදී හමේ හටගන්නා රෝග සඳහා මෙය ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

කලුවාගස්- කළුපාට කොළ හා කඳ ඇති පිටින් පෙනෙන පෙනු මෙන් කළුවර ගසට බොහෝ දුරට සමාන සීතාධික ප්‍රදෙශ වල වැවෙන ගස් වර්ගයකි. මේ වායේ ලී සම්පූර්ණ සුදු පාටින් යුක්ත ය.

කලුවැල්තලා-තලා වර්ගයක්, කලු වැල්

කලුවැල්-කාලාඟරු, අගිල්

කලුෂමක්ෂිරී-වැල්මදට

කලුසු-කවිඡක නම් ගස් වර්ගය (තන්දිරුක)

කලුහර-කලුවර අරටු

කලෝහිත-එරමිණියා වැල

කවඩ-බිම්මල් (හතු)

කවව } පැපිලිය, නැසි
කවවතාමක } රුක, තෙලැසටු ගස

කවවපත්‍ර-බුරුද ගස

කවඩි-බෙල්ලන්

කවද-හිස නැති මූලකඳ

කවරා-වේලා ගස

කවරි-වේලා, රත්කණේරු, මනෝසිල

කවරිකලා-මනෝසිල

කවරිකූටක-වේලාගස

කවලග්‍රහ-තුන් කලද

කවාකා-කැකිරි

කවි-තුරුක්තෙල්, ගජනිප්පිලි

කවිටෙඨා-ගිවුලු

කවිඩාත්ත්‍ර-තුඹ

කවිත්ථ-ගිවුලු ගස

කවිතුපේය-යොන්තුඹ

කවිතුමෙබයි-කවිතුඹ(යොන්තුඹ=මරිතොන්ඩි)

කවිලා-දියමිත්ත

කවුඩිරි-කරපිංව

කවුඩුඋඩැන්ත-කවුඩුකැකිරි

කවුඩුනියඹරා-කවුඩුකැකිරි

කවුඩුතුමෙබයි-යොන්තුඹ, ඇන් තුඹ, (මහතුඹ)

කවුන්තිහ-රුහැණිය (වාල් මොලගු=එල්ගාම්රිස්)

කවෙරු-ගස් වෙසෙසක්

කවෙලු-කාකෝලී(අෂ්ටක වර්ගයේ ඖෂධයක්)

කවොෂණ-මදක් උණු පැන්

කශවරිකා-ඇද්දෙමට

කශ්මල-මූර්ඡාව

කශ්මීරජ-කුංකුමප්පු (සඳුන් මල්) කොකුම්

කශා-මස්වැන්න

කෂාය-පුවක් ගස, උදු, තොටිල, රත්ලොත්, ලේ, ඇල්කහඹිලියා

කෂෙරු-ඌරල, බිම්තල්, කෙක ටිය, තුන්හිරියා පත්

කෂෙරුකා-කෙකටිය, කලාදුරු

කෂ්ටිල-සුලුසාරණ

කෂාය-තොටිල, දූරා, දුව ගස, කසට පුවක් ගස, කසටරස

කෂායකා-දුරාලභා (යවාස)

කෂායකාත්-රතුලොත් ගස

කෂායජල-පුලිල, ඇසවු, දිඹුල්, මහරි, නුග, යන මෙයින් පෙරණ ලද ජලය

කෂාය වර්ග **කළීර**

කෂාය වර්ග-තිපල්, ඉන්සලු, අඹ, දඹ, මූනමල්, තිඹිරි, යන මෙවා යේ කසට ජලය.

කෂායා- දුරාලභා, ඇම්බරුල්ල, ඉදිගස

කෂායින්-ඉදිගස, සල්ගස, අරත්ත

කෂෙරුකා-කෙකටිය

කස්කිලික-**කක්කිලාස**

කස්තූරි- මෘගමද, උරුලැසැපිටි, සාමා

කස්තූරික-**කණේරු**

කස්තූරිකා-**කස්තූරි**

කස්තූරිමඤ්ජල්-අරණකසා (හරංකහ)

කස්තූරිමල්ලිකා } **කස්තූරි,**
කස්තූරිවල්ලිකා } **ඉද්දගස**

කස්තූරිමෘගාණ්ඩජ-**කස්තූරි**

කස්තූල-හරංකහ අල

කසතාණ-යක්ඛේරිය,කිරාත,(බිම් කොහොඹ,) හණ

කසත්‍රී-මිනී ඇට

කස්මීරජ-කොකුම්

කස-පොල් ගස, කහ අල, කන්සා

කසකා-තෝර ගස

කසකැල-**කසටිය** ගස

කසට්-**කසට**, කසාය

කසට-**කසට** ගස

කසටගහ-**කසට** ගස

ඌසතුරු-**කසමල්** ගස

කසදුන්-රත්හදුන්

කසනමර්දන-තෝර ග ෘ

කසනොත්පාට-වංඇපල

කසනොත්පාටන-වංඇපල, (ආඹතෝඩා)

කසපල-පොල් ගෙඩිය

කසමල්-වැලිකහමල්

කසා- මස්වැන්න, වතුවැල්, අමු හෝ මියලි කසා

කසාකම්ම-මිරිස්

කසාකා-තෝර ගස

කසාඹිලිය-කසඹිලියා වැල

කසාය-සරස, කල්ක, කාථ (සිඳි කසාය)සීත, පාණ්ඩ යයි කෂාය වර්ග පසකි.

කසායකාත්-සබර(ලොත්) ගස

කෂායඵලිකා-නෙල්ලි

කසායමද්දුරවර්ජ-දූවගස

කසාම්ද්‍රුමිණා-පුවක් ගස

කසායවාත්-සුලුකුඹුක්

කසායා-කසඹිලියා

කසායාස-ඇඹුලැඹිලිය

කසාසින්-සල්, දෙහි ගස

කසිනි-අරණකසා (හරංකහ)

කසිස්-ජීරක්කාසි (කාසීස නම් ද්‍රව්‍යය)

කසු-රත්රන්

කසුන්-රන්

කහ්ලාර-නෙලමානෙල්(සුදු නෙලුම්)

කහඩි-කාඩි

කහමුන්-රණවරා ඇට

කහර-කුකුරාමුවන්

කහරමනා-වී වර්ගයක්

කහලි-ගජඹලිද, වැල්මී

කළන් } මදටිය විස්සක බර
කළද් } (කළද)
කළන්ද් }

කළල්-කළලරූපය

කලානුසාරි-කලුවැල්

කලාය-කඹිල

කළීර-උණ කිළිල්, වේඛඩ ආදිය

කා

කා– කුරටිය, හිස, ඉරිවේරිය
කාංචන– සිවංගුරා, නාගස්, රත් රන්, තාම්ල්රේණු
කාංචිකොඩිවැල්– වැල්කසඹිලියා
කාංසපත්‍ර– කුරුණ්ණිය, නැලිහතර (සේරු 4= රාත්තල් 8)
කාංසිකා– මුංවැන්න
කාංස්‍ය– යකඩ, ලෝකඩ
කාංස්‍යනීල– තුත්තම්, ලෝකඩ
කාකඤනම්– කටරොලු
කාකක්ෂිර– ඇද්දෙමට
කාකඝි– තුබරි, (තුවරලා)
කාකඝිරු– කවෙලු
කාකඝිව– මිරිකුලු, (මුරුංගා)
කාකඃ– කැකිරි, කලුකැම්මේරිය, කිණිහිරි, දැත්ත, කොටදිඹුලා, කලුඅගිල්
කාකකඬගු– මෙනේරි, හල්දුම්මල
කාකකකීරී– ඉදි, (ඉදිගස)
කාකකලා– කොටදිඹුලා, කැම්මේරිය
කාකකවාකා– කවුඩුකැකිරි
කාකකුඩ්මල– ඇඹුල, නිලුපුල්
කාකකුම්භිකා– ඇද්දෙමට
කාකගුඤ්ජා– හුනිඳ, (ඔලිඳ)
කාකඝනි– මහකරඳ, මඟුල්කරඳ, ගොඩකදුරු
කාකඣහි–උගුරැස්ස, කටුවෙලඟ, ලියනඟලා
කාකවඡ්ඨලා–සිහින් තිඹිරි, (සුළු තිඹිරි)
කාකවඡර්දි– හෙලකිහිරි
කාකවිඤ්ඡු– හුනිඳ, ඔලිඳ
කාකජඝා– කොටදිඹුලා, කලු කැම්මේරිය, අඳිරිය, අක්මැල්ල
කාකජම්බු– බලුදම්, දියදඹ
කාකජාතු (ක) – ගුරාල්ල ගස
කාකඤ්ඡු– හුනිඳ, (ඔලිඳ)
කාකඩුම්බරා– කොටදිඹුලා
කාකණ්ඩි– කවුඩුකැකිරි, කෝවක්කා, තොටිල, ගුරාල්ල
කාකණ්ඩා– ගුරාල්ලගස
කාකණ්ඩි– කටුවෙලඟ, උගුරැස්ස, මඟදූදු, තොටිල
කාකණාන්තක– සිඳුරම්
කාකතික්තා } තැල්වැල්, අක්
කාකත්ක්තකා } මැල්ල,මඟුල්කරඳ, කලුකැම්මේරිය, ගඟුලු, හුනිඳ
කාකතිත්ත– තැල්වැල්
කාකතිඳුක– සිහින්තිඹිරි, සුළු තිඹිරි
කාකතුණඩඵලා– මහසුදුකැම්මේරිය
කාකතුණ්ඩා– අගිල්, කලුඅගිල්
කාකතුණ්ඩිකා– කිරිහඟුලු
කාකතුණ්ඩී– හුනිඳ, තැල්වැල්
කාකතෙරා– කටුකිරිය
කාකදනනිකා– හුනිඳ, දැත්තගස, රතුකැම්මේරිය
කාකධනී– ඔලිඳ
කාකනන්දිකා– ඔලිඳ, (හුනිඳ)
කාකනම්කොවෙවයි– කවුඩුකැකිරි, කෝවක්කා, කවුඩුකෝවක්කා
කාකනාම– වලාවැන්න
කාකනාමන්– කතුරුමුරුංගා
කාකනාසා– උගුරැස්ස
කාකනාසනි– උගුරැස්ස, කටුවෙලඟ
කාකනාසා– කොටදිඹුලා, ගොඩකදුරු, මහසුදුකැම්මේරිය
කාකනාසිකා– කලුකැම්මේරිය, ගුරාල්ල, ලියනඟලා

කාකනාසනී

කාකනාසිනී– උගුරැස්ස, කටු වෙලඟ
කාකනී– ඇඹුල්වේ
කාකන්දී– සිනිඔලා
කාකනීලා– බලුදම්ගස
කාකතෙරු– කටුකීරිය, කටුකිහිරි
කාකපර්ණී– මුංවැන්න
කාකපීළු–සිහින්තිඹිරි, (සුළුතිඹිරි)
කාකපීලුකා– හුනිද, (ඔලිද)
කාකපුෂ්ප– විෂ්ණුක්‍රාන්ති
කාකප්‍රාණා– මහසුදුකැම්මේරිය
කාකඵල– කොසඹ, මහකොසඹ, බළුදම්ගස
කාකඵලා– බලුදම්ගස
කාකබෝධි– කවුඩුබෝ ගස, (කපුටුබෝ ගස)

කාකබෝධි– කවුඩුබෝ ගස
Ficus Arnottiana

කාකහාණ්ඩි

මේ වගීයේ කොළ බෝපත්‍ර වලට බොහෝ සෙයින් සමානය. එහෙත් ඒ කොළ බෝපත්‍ර වලට වඩා තද නිල්පැහැයෙන් යුක්තය. කොළවල නැට සහ කඳ ද බෝධි වෘක්ෂවල නැට හා කඳ මෙන් සුදුපාට නැත. ශූරාපාවින් (කිලිටි රත්පැහැයෙන්) යුක්ත ය. අතු ද වැල්මෙන් පහතට එල්ලා වැටී තිබේ.

මේ ගසේ පොතු තැල්ම, ඉදි මුම හා ඇට පැස්සීම යන මේ ආබාධ සඳහා අවශ්‍ය තෙල්, බෙහෙත්, මැල්ලුම්, ලේහ (පත්තු) සැදීමට අතිශයින් ප්‍රයෝජනවත් ය.

වසංගත රෝගවලින් ආරක්ෂා වීම සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙමක්

පාන්දර (ඉතා අළුයම්) කපුටන් හඬන්ට මත්තෙන් මේ ගසක් ලඟට මොට්ට ආයුධය (මුව හත් ඇති කළුගල් පතුර) ක් ද රැගෙණ පැමිණ ගසට පිටිපැවෙන සේ නැගෙනහිර දෙසට හැරී ගසේ නැගෙනහිර දෙසට ගිය මුල කින් පොත්තක් කපුටන් හඬන හඬ ද අසුවන සේ පිටිඅතින්(තමා පිටිපස වූ ගසපැත්තෙන්) ගලවා ගතයුතු ය. මේ පොතු කැලි ඉන බැඳ ගැණීමෙන් කිසිම වසංගත රෝගයක් බෝ නොවෙන බැව් පැරණි රහස් වට්ටෝරු වෙද පොත් වල කියා තිබේ. මෙය අද්දුටු සත්‍ය ක්‍රියාව (කෙම)කි.

කාකහණ්ඩි– එලහුනිද
කාකහාණ්ඩි– මහකරද, හින්රතු කැම්මේරිය

කාකමර්දි

කාකමර්දි- තෝර, තුවරලා
කාකමාචි- කලුකැම්මේරිය
කාකමාතා- කලුකැම්මේරිය
කාකමූගහ
කාකමුද්ගා } මුංවැන්න
කාකරුක- කොසඹගස
කාකරුපා- අගිල්, කලුඅගිල්
කාකරුහා- පිළිල
කාකලම්බී-තලා, කලුකැම්ඉම්මේරිය, නිවිතිවැල්
කාකලිද්‍රාක්ෂා- මිදිවෙසෙසක්(කළු මිදි)
කාකලෝඛ්‍ය- ඇඹුල, අගිල්, ඕලු
කාකවල්ලභා- බලුදම්
කාකවල්ලරී- කවෙලු, තැල්වැල්, පෙතන් ගස
කාකවල්ලී- හඟුලු, තැල්වැල්, කිරි හඟුලු
කාකවලී- තැල්ල
කාකවීජක- කවුඩුනිඹිරිගස
කාකවෘන්තා- රතුකොල්ලු
කාකශාන්තිකා- හුනිඳ
කාකශාලි- කලුහාල්
කාකශිංඛී- වලාවැන්න, කතුරුමුරාංගා
කාකශිම්බී- රතුහුනිඳ, තැල්වැල්
කාකසත්‍රී- කතුරුමුරාංගා
කාකසප්තිකී- කවුඩුනිඹිරි
කාකසසී- ගජඔලිඳ, වැල්මී
කාකසමමතා- ඔලිඳ
කාකසාහ්වා- කැම්මේරිය
කාකසෙක- උනිඳවැල
කාකසිවුභා- කලුකැම්මේරිය
කාකා- අක්මැල්ල, කවෙලු, ගොඩ කදුරු, කොටදිඹුලා
කාකාඬගි- ලියනහලා, කටුවෙලඟ
කාකාණ්ඩ- තොටිල, කවුඩුනිඹිරි
කාකාණ්ඩී- කටුවෙලඟ, තොටිල, මීහදූදු

කාකොල්‍යාදිගණය

කාකාදනී- ඔලිඳ, කටුවෙලඟ, දූදු වැල්
කාකායු- තැල්වැල්
කාකාල- වව්වනාවි
කාකාලි- ඇත්සැවිය,
කාකාහ්වා
කාකාව්හා } කළුකැම්මේරිය
කාකාස්‍යා- මහසුදු කැම්මේරිය
කාකි- නාපිරිත්ත, තෝර, කොට දිඹුලා, කිරිඅඟුන
කාකිනී- ඔලිඳ
කාකිමුඛ- කොටදිඹුලා
කාකෙක්ෂුක- වැලුක්
කාකෙඳු- කටුනිඹිරි
කාකෙෂ්ට- කොසඹගස
කාකෝ- කොටදිඹුලා
කාකෝඩුම්බරික- කොටදිඹුලා
කාකෝත්තුව- සුදුඹිලු
කාකෝත්ථල- ඇඹුල, රතැඹුල, (රත්ඹිලු)
කාකෝදර- නාගස, නා
කාකෝදුම්බරිකා- කොටදිඹුලා
කාකෝල- අමුක්කරා
කාකෝලි- කටුවෙලඟ, කවෙලු, වැල්නිඹ්බටු, ඇත්සැවිය, රත් තම්පලා
කාකෝල්‍යාදිගණය- කිරිකවෙලු, මහකවෙලු දෙක, වැල්මී, කකුලු සුඟු, සුලුමෙවන්, මහමෙවන් දෙක, දිවි,ඔසඹිය දෙක, පොන් ඹරා,මිදි, සුලුකලත් (මුංවැන්න) දඹකලත්, (මස්වැන්න) තුක්පිටිය, (හුණමකුලු) සුලුගෙලඹිය නොහොත් මහගෙලඹිය ක්‍රිරිහඟුලු, පියුම්, රසකිඳ, යන මේ ගණය ශරීර පිනවයි. තත කිරි ඇති කරයි. ජීවනධාතු හා රේතස් වඩයි. පිත් ලේ හා වාතය නසයි.

කාඛසසි- ගජඔලිඳ
කාඩහා- වදකසා
කාචවි- කලුකැමේරිය
කාචසථාලි
කාචස්ථාලි } සලොල්
කාචසමභව- කාචලුණු
කාච- සලොල්, කාචලුණු, මී ඉටි
කාඡපත්‍ර- මුගුණුවැන්න
කාචර- සපු, (සපුගස)
කාචළවණ- කාචලුණු, කළුලුණු
කාචසෙඟවළිල- කාච මැටියෙන් ගන්ලුණු
කාචවොලි- වැල්කසඹිලියා
කාජනත්- ඇඹුල
කාජුනක- කජු
කාඤචන- රත්රන්, සපු, නාගස, දිඹුල්, (අවිවික්කා) කහ, හෙළ කොබෝලීල, රත්හිරියල්, නා මල්රේණු, සිවංගුරා, අත්තන
කාඤචනක- කොබෝලීල, හිරියල්
කාඤචනකාරිනි- සාතාවාරිය
කාඤචනක්ෂෙම- මී අඹ
කාඤචනගෙරික- සිවංගුරා
කාඤචනපුෂ්පි-කිනිහිරි,සිහින් මිදි
කාඤචනපුෂ්පිකා- රන්වන් සමන් පිච්ච
කාඤචනභූෂණ-සිවංගුරා
කාඤචනා- කහ
කාඤචනාර- රත් කොබෝලීල
කාඤචනාල- කොබෝලීල, ඇසළ
කාඤචනාහ්වය-නාමල් රේණු, නාගස, සපුකැකුළු
කාඤචනී- තැල්වැල්, කහ, රන් කිරිගොකටු, (සවණීකෂිරි)
කාඤචි- ඔලිඳ (හුනිඳ)
කාඤචික-තල ගස, කාඩිදිය
කාඤචිකාම්බු-කාඩිදිය
කාඤචිතන්ති-කාඩිදිය
කාඤජික-කාඩිදිය, විනාකිරි ආදී අම්ල වර්ග
කාඤජිකවාස-යක්බෙරිය
කාඤජි කා-කාඩි
කාඤජිකාඤජ-කාඩිදිය
කාඤජිපත්‍රිකා-කළුවන් දැත්ත
කාඤජී-සිරිතේක්කු, ගැටතුඹ
කාටවාතනිපු- ඵලඉත්ත මල් (මලිතමල්)
කාටවාමනක්කු-වල් එඩරු
කාටවුකරණෙයි-වල්කිඩාරම්
කාටවුපයරු-වල් මැ
කාටලු -කොච්චම්බා
කාටු ඉංචි-වල්ඉහුරු
කාටුඵල මිචෙචයි-යකිනාරං
කාටුජීරක-දේවදරු
කාටුතෙගොයි-තෙලඹු
කාටුතුලයි-මදුරුතලා
කාටුපයරු-වල් මුං, වල් මැ
කාටුමී-ඇටඹ
කාඩින-ඉඳි ගස
කාඩිනය ඵල-හිවුලු ගස
කාණ්ඩුම්බර-කොටදිඹුලා ගස
කාඩරි-කාඩි
කාඩි-ඇඹුල් දිය, කාඩි දිය (රාබු අල සහ වී සමඟ ගෙන කොටා සුදුසු භාජනයක දමා දිය වත් කර සතියක් පමණ පැසෙන්ට හැර පෙරා ගත් ජලය කාඩි වේ. නැතහොත් විලඳ, නෙල්ලි, හිප්පිලි, ලසුනු, කුරුඳු පොතු, අසමෝදගම්, මෙකී දේ සම ව ගෙන කොටා බඳුනක ලා දිය වත් කර තෙදිනක් පමණ තබා පෙරා ගත් ජලය ද කාඩි නම්. ආරනාල ද කාඩි විශෙෂයකි. එය කෘදු ගන්නා ක්‍රමය මේ පොතේ 40 පිටුවේ ඇත.

කාඩිනීර්-කාණි දිය
කාණ්ඩ-කුඩුම්මිරිස්, ගල්පියල්
කාණ්ඩකටුක-කරිවිල
කාණ්ඩකණ්ටක-සැබෝ
කාණ්ඩඛිර-පුවක් ගස
කාණ්ඩකීලක-ලොත් ගස
කාණ්ඩගුණ්ඩ-කෙකටිය
කාණ්ඩතික්ත-බිම්කොසඹ (කිරාත) හණ, යක්බේරිය
කාණ්ඩත් මූරුග කොම්පු- කඟ වේන අඟ
කාණ්ඩනී-බුලත්වැල, (කාණ්ඩනී තලා)
කාණ්ඩනීල-ලොත් ගස
කාණ්ඩපුඩා-කටුපිල
කාණ්ඩපුෂ්පා-ගැටතුඹ ගස
කාණ්ඩරුහ-කුලුරුණ
කාණ්ඩශාඛා-මුවකීරිය වැල, සෝමලතා
කාණ්ඩහිතා-ලොත් ගස
කාණ්ඩනීත-ලොත්, වම්මූතු
කාණ්ඩනිකෘතා-බිම්කොසඹ, යක්බේරිය
කාණ්ඩාම්රාගකොම්බු-ගවර අං
කාණ්ඩාරුහා-කටුකරෝඡණ
කාණ්ඩිකොඩි-වැල්කසඹිලියා
කාණ්ඩිතික්තක--බිම්කොසඹ (කිරාත)
කාණ්ඩිල්වෙන්නෙයි--වෙඩරු
කාණ්ඩීර- වැල්මදට, කරල්සැඹ, කරිවිල, මාරා
කාණ්ඩීරා-වැල්මදට, කරිවිල
කාණ්ඩෙක්ෂු-උග්ගස්, වැලුක්, ඉකිරි
කාණ්ඩෙක්ෂු-උක්, වැලුක්, ගොකටු
කාණ්ඩෙන්-රඹුක්, වැලුක්, ඉකිරි, (නීරමුල්ලිය,) උක්
කාණ්ඩෙයි-කුඩුම්මිරිස්
කාණ්ඩෙර-සුලුකුර
කාණ්ඩෙරුහා-කටුකරෝඡණ
කාතොට්ටි-වෙල්ලන්ගිරිය
කාද-කොල්ලම් කොළ
කාදම්බ-කොලොම් ගස (උක්ගස)
කාදම්බකර-කොලොම් ගස
කාදම්බයී-කොලොම්, බක්මී
කාදම්බරී-සුරා
කාදම්බරීවීර-රාමණ්ඩි (රාබිජු)
කාදම්බා-මුඩමහණ
කාදම්බී-වැල්නීතිය (වැල්නිවිති)
කාදු-කටුකරඹු
කාන්වි-හුනිඳ (ඔලිඳ)
කාන්චුරෙයි-ගොඩකදුරු
කාන්වොරි-කසඹිලියා
කානන- කාන්දම්, රැකගුණ, පුවඟ, කොකුම්, සඳුන්, දිය මිදෙල්ල
කානනක්‍රාමක-මහවම්මුතු (මහ කලාදුරු)
කානනගල් කාන්දම් ගල්
කානනධාතු-සිවංගුරු
කානනපාෂාණ-කාන්දම්
කානනපුෂ්ප-කොබෝලීල
කානනම්-කාන්දම්
කානනලක- නන්දිරුක (වතු සුද්ද)
කානනලෝහ- හෝපලු, කාන්දම්
කානනස්කන්ධ-කනේරු (අලරිය)
කානනා- ගෙලබටු, පුවඟ, රැකඟුන, නිබ්බටු, ඉවද, අතිවුඩයන්, සඳුන්, විෂ්ණුක්‍රාන්ති, කොකුම්, බිම්තල්, උක්ගස, මහ එන්සාල්
කානනාඛ්‍රිද්‍රෙහද- } හෝපලු
කානනාවරණද්‍රෙහද } ගස
කානනාර-කොබෝලීල, ඇසළ ගස

කානනාලක කාමල

කානනාලක-වතුසුද්ද
කානනාග්නි-රැකහුන, පුවහු,
කානනිදු-බෝදිගස
කානනීවෘක්ෂ-මුරැත, පියාගස
කානනී-පියාගස
කානනීස්වර-සවණී (රත්‍රන්)
කානෙනාට්ටි-වෙල්ලන්ගිරිය
කාන්ඡුක-වැලුක්, රඹුක්
කානක-ජයපාල ඇට, අරත්ත ඇට
කානනාග්නි-සැමගස
කානනාධිප-අඹගස
කානනාරි-සැමරැක
කානන්-කොල්ලු
කානම්-කඩල
කානලාපුෂ්ප-අත්තන
කානල්වාලෙයි-කෙටල
කානින-ලොත්
කානෙයීාස-ගුගුල්
කානෙයි-මහනෙල් අල, මෙහෙනල (තෙමෙනල)
කාපාලි-කන්ථාරි වෘක්ෂය (එරමිනියා)
කාපාලිකා-වලහසාල්
කාපික-කාඩිකැඳ
කාපිලෙක්ෂණ-ඉකිරි
කාපිශායණී- මිදිවැල, (මුද්දරප්පලම් වැල)
කාපුසි-කොමඩු
කාපොත- හොයඳුන්, සෞවීර අඳුන්, සුවස ලුණු, මුහුදුලුණු
කාපොතවක්‍රක- කොබෝවක්කා
කාපොතාඤ්ජන-හොයඳුන්
කාඵල-කරපිංව, ඇද්දෙමට
කාඵලා-ඇද්දෙමට
කාඹු-ඇඹුල්වේ

කාඹු } තලගස
කම්බු }
කාම්බුකා-අමුක්කර
කාමෙහාජි-මස්වැන්න, දෙඹ, එදු පියලි, හෙළකිහිරි, මුත්වැන්න
කාමෙහාජිකා-එල හුනිඳ
කාම්පිල්ලක- කටුවෙලඟ, එගු රැස්ස
කාම්‍ය-පියා ගස
කාම්-සීනි, තෝර, තුවරලා
කාමඛඩ්ගදලා- රත් වත් වැටකේ
කාමඝනි-කටුවැල්බටු
කාමවාරිනි-අරත්ත
කාමවාරිය-අරත්ත, කලුවා
කාමවි-කලුකැම්මේරිය
කාමජනනී-බුලත්
කාමතර-සිහින්දුම්බලා
කාමදූ- තලිස්පතුරා, කිරිබදු, බුලත්, අරලු
කාමදූතා-මනෝශිල
කාමදූනී-හෙල පලොල්, රත් පලොල්
කාමධිර ජන්මා-කොකුම්
කාමනීඛා-කස්තුරි
කාම ප්‍රියකරී-අස්ගොඳු
කාම ඵල-මී අඹ ගස
කාමඵලා-කෙසෙල් ගස
කාමමෝද්-කස්තුරි
කාමරඛකාසි-කාමරඛගා
කාමරඛගා-කාමරඛගා ගස, (පැණි කාමරංගා, ඇඹුල් කාමරඛගා ය යි දෙවගයකි. පැණි කාමරඛගා කෑමට ත්, ඇඹුල් කාමරඛගා ලෝහ වගී ශුද්ධි කිරීමට ත් ගණිති)
කාමරූපොද්භවා-කස්තුරි
කාමල-සෙන්ගමාල රෝගය

කාමලකී කාමීක

කාමලකී–පිටවක්කා
කාමලොව–කළු අඟිල්, කළුවැල්
කාමවතී–දුරුහරිද්‍රා(ලඬකාවේ මේ වෙනුවට වෙනිවැල් ගණිති)
කාමවල්ලභ–අඹ. කුරුඳුපොතු, බලුදම්
කාමවෘන්තා–පළොල්
කාමශර–අඹ
කාමා–වැල්මදට, කැප්පිටියා
කාමාග්නී–කාංසා
කාමාචි–හීන්කැම්මේරිය
කාමාතා–කලුකැම්මේරිය
කාමාඞ්ගා–කස්තුරි
කාමායුධ–අඹගස
කාමාලු–රතු මල් ඇති පෙතන්ගස
කාමිනී–දුරුහරිද්‍රා
කාමිනීශ–මුරංගා ගස
කාමීල–දෙඹ ගස
කාමුක්– සාදික්කා, වනසාදික්කා
කාමුක– විෂ්ණුක්‍රාන්ති, නෝපලු, සමන්පිච්ච, කෝන්ගස, අක්මැල්ල, කලමැල්ල, පුවක්
කාමුකා–තැල්වැල්, අක්මැල්ල
කාමුද්ගා–මුන්වැන්න
කාමුරණ්ඩ–යක්බෙරිය
කාමුරු–කරාබු
කාමෙෂ්ට–මී අඹ ගස
කාමෙ–සිරිල
කායඵල–කරබෙඹිය (කරපිංව)
කායම්– පෙරුම්කායම්, බෙහෙත් හොද්ද
කායවල්ලි–උඩල
කායසථා–අරත්ත, කාවෙලු, අරළු, එන්සාල්
කායසථාලි–රත්පළොල්
කායසතා–කලුතලා කොළ
කායිනදුඉලෙසි–වියලි කොළ

කායිනදුකායි–වියලි ගෙඩි, (වියැලූ ගෙඩි)
කායිනදුපටෙසි–වියලි පොතු
කායිනෙයිෂිට්ටි–ගස්පෙතෙලගෙඩි, පෙතෙල ඇට
කායිපොන්නම්කොට්ට–ගස්පෙතෙල ගෙඩි, පෙතෙල ඇට
කාර්අගිල්–අගිල්, කලුවැල්
කාර්ර්යම්–කලුර්යම්
කාර්කලුක–සිහින් නිඹිරි
කාර්කවල්ලි–ඔලිද
කාර්තසවර–රත්රන්, අත්තන, කපු
කාර්යොටක–වැල්තුඹ
කාර්කොරි–රේරු
කාර්තසවර–රත්රන්, අත්තන, කපු
කාර්තාක්ෂිරි–රුක්ගොකටු
කාර්ගෝල් අරිසි–බෝදි ඇට, කලු බෝ ඇට
කාර්නික–කිරිහඳුලු
කාෂිට–ලාකඩ
කාෂිාවිකා–කවඩි
කෂිාවිකාපාවි–වැල් කපු
කාෂිාස–මහකපු, හිඟුරුපියලි
කාෂිාසකිකස–කපු ඇට
කෂිාසස්තූලක–කපු පුළුන්
කාර්පූරිකාවරසි–බෝදි ඇට
කාර්මක–තොවිල, දියම්දෙල්ල, හෙල කිඹිරි
කාර්මරී–උණමකුළු
කාර්මුක–නිඹිරි, තොවිල, දිය ම්දෙල්ල, හෙල කිඹිරි
කාඝ්‍ය–කටුවල්බටු
කාර්ශ්මරී
කාර්ශ්මඝ්‍ය } ඇද්දෙමට
කාශ්‍ය–සල් රුක, ඇද්දෙමට, දෙල්
කාෂික–කිරිපලා

කාෂ්ණි-භාතාවාරිය
කාර-යවකාර ලූණු
කාරම්පස-යවකර, පුස්කර, සව්කර, ඕංකර, සර්ජ හෝ අඤ්ජන යන ක්ෂාර පස
කාරක-ඉදුසල් ගස
කාරකුටිකා-අරලු
කාරගිල්-කලුවැල්, කලු අගිල්
කාරදු-කන්කලාදුරා(කණිගුථ)
කාරබූසි-(කරබූසි)ඇට කළු පැණි පුහුල් (පත්තක්කා)
කාරහි-වැල්තුඹ, සතපුෂ්ප, කලුදුරා, හීන් එන්සාල්
කාරම්-පුස්කර, ලූණුරසැති සැර ද්‍රව්‍ය (යවකර, පුෂ්කර, සවුක්කාරම්,ඕංකාරම්, අඤ්ජණක්ෂාර
කාරම්භ- පුවඟු, රැකඟුන. (ගස් අඟුන,)මහ අසමෝදගම්
කාරම්භිකා-කපුරා
කාරලවණ-කාරම්ලූණු
කාරවග-කාරම් (කටුක)වගී
කාරවල්‍ය-කරිවිල
කාරවල්ල-සිඟින් කරිවිල (තුඹ කරිවිල
කාරවල්ලි- අසමෝද, මහ කරිවිල
කාරවල්ලිකා-කරිවිල, මහකරිවිල
කාරවල්ල්‍යක-කරිවිල, මහකරිවිල
කාරවි-සතපුෂ්ප, කරිවිල, කුරුඳු කොළ, රම්මානිස්ස, දුටුසතුටු, මොණරකුඩුම්බිය, කොබෙයි කොළ
කාරව්වල්ලි-අසමෝද
කාරවෙල්ල-කරිවිල
කාරවෙල්ලි-කරිවිල
කාරස්කර-කදුරු ගස
කාරසන්-තෙල්ලි
කාරසවද-ඇසළ
කාරග්ව-මහ අසමොද
කාරිකා-මනෝසිල, කවෙලු
කාරී-කටුවැල්බටු
කාරුක-කාමරංගා ගස
කාරුකා-මනෝශිල
කාරුජ-නාමල්රේණු, සිවන්ගුරු
කාරුපු-උකුස්සන්
කාරෝදක-ලූණුරසැති අළු සහිත දිය
කාරෝසු-කාරම් බෙහෙත
කාල්පක-හිඟුරුපියලි, සුවඳකසා
කාල්ලි-පතොක්
කාල-බැවිල, රත්නිවුල්, කලුදුරා, මනෝසිල, වැල්මදට, කලුත්‍රාසත වාලු, සුලුබැවිල, ලෝකඩ, කොන්තමල්ලි
කාලඅගුරු-කලවැල්
කාලකඛඬ-තිබිරි
කාලක-කරපිංචා(කාරබෙඹිය)පිල, හිඟුරුපියලි, සුවඳකසා, මීඇට, තතුල්, (කපුකිනිස්ස) හිරියල්, කලාදුරා
කාලකණ්ට-පියාගස
කාලකණ්ඨ-නිල්කැට
කාලකණ්ඨක-ඇන්තෝර ගස
කාල කපිත්‍ථ-අක්මැල්ල
කාලක මුෂ්ක-කලු මල් ඇති තෙලෙඹු ගස
කාලකස්තූරි-කස්තූරි වෙසෙසක්
කාලකාපිකා-හෝපලු ගස
කාලකාලි-ලියනඟලා
කාලකූට- වව්වනාවි (වත්සනාභ) විෂ ඉඟුරු
කාලකූටක-වව්වනාවි, කදුරුගස
කාලඝණ්ටා, කාලඝණ්ටිකා } තෙලෙඹු ගස
කාලඩකත, කාලඩකාත } ඇන්තෝර
කාලජීරක-කලුදුරා
කාලඤ්ඣි-මුඩමහණ (වෙල්මුඩ)
කාලතාල-තමලු ගස

කාලනිඳුක

කාලනිඳුක-කදුරු ගස
කාලනිපු-කලු තුඹ
කාලදෙලා-අවරිය
කාලධෙෞත-රිදී
කාලන්-එරමිණියා
කාලනියාස-ගුගුල්
කාලපත්‍රී-තලිස්පතුරු
කාලපර්ණ-තුවරලා .
කාලපර්ණි-කලු තුඹතාවාලු
කාලපාශී-ඉරමුසු
කාලපිලුක-කදුරු ගස
කාලපුෂ්ප-ගල්සෙවෙල්, කඩලගස
කාලපෙය-කිරිමෝරු
කාලපෙශිකා- වැල්මදට, හිරමුසු, කලුදුරු
කාලපෙශී-කලු හිරමුසු

කාලමේෂ - වල්බින්කොහොඹ

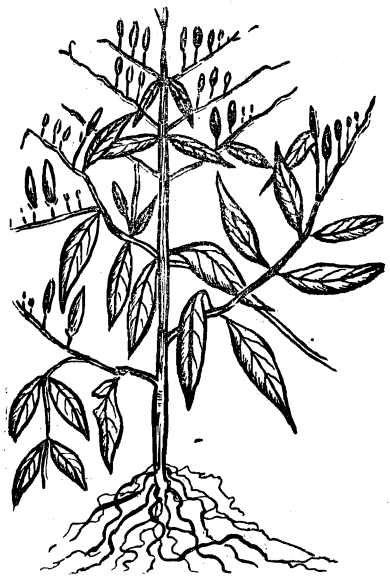

කාලමේෂ-වල්බින්කොහොඹ
Antrographis Pariculata

කාලවෘන්තා

මෙය අඩි දෙකක් පමණ උසට වැවෙන හේන් මිරිස් කොළ වැනි කොළ හා නයි (හින්) මිරිස් කරල් පමණ හින් කරල් පොකුරු ඇති පැලෑටියකි.

ඉතා තද තික්ත ගතියකින් යුත් මේ සම්පූර්ණ පැලෑටිය ජ්වරය, රුධිරතාපනය, ආදී රෝග සමූහය කට ම ප්‍රත්‍යක්ෂ ගුණදායක ඖෂධ යකි.

කාලක්‍රියා-අමුක්කරා
කාලඛණ්ඩි-එල හුනිඳ, වැල්මදට
කාලම්බි-වැල්නිවිති
කාලමඤ්ජරි-වැල්මිදට
කාලමාන-කලුහාලා, කලුදුරු, අක්මැල්ල
කාලමාල-ගල්සෙවෙල්, කලුඅගිල්, අක්මැල්ල
කාලමුඤ්ඣක-තෙලඹු
කාලමූල-රත්නිවුල්
කාලමේෂි- කලු තුඹතාවාලු, වැල්මදට, බෝදිගස්, කසා, කලුදුරු
කාලමේෂිකා-වැල්පෙතෙල, බෝදි ඇට, වැල්මදට
කාලය-යකඩ
කාලයා-මෑ, ලීමෑ, උදු
කාල ලවණ-කලු ලුණු, උද්භිද ලුණු
කාලලොණ-කලු ලුණු
කාලලොහක-යකඩ, කලු යකඩ
කාලවත්‍ර-පුවක්
කාලවර්නිකා-පලොල්
කාලවිෂාණිකා-කවෙලු, කිරිකවෙලු
කාලවීජක- තොටිල, කවුඩුනිඹිරි
කාලවෘන්තා-කොල්ලු, රත්පලොල

කාලවෘන්ති-පළොල්
කාලශාක-පිල, කරපිංච, (කරබෙඹිය)
කාලශාකුට-කලු ගහල
කලශාලි-කලුහැල්
කාලෂටජා-තැල්වැල්
කාලස්කන්ධ-දුරා, එලකිඹිරි, අවිවික්කා, කොල්ලන් කොළ, ජීවක වෘක්ෂය
කාලසකර-තිඹිරි ගස, තම්ලුගස
කාලසථාලි-පළොල් ගස
කාලසාර-තිඹිරි, රත් වන් සඳුන්, කලුවැල්, හිරියල්,
කාලසි-පළොල්,(පුලිල) පෘෂ්ණ පර්ණී
කාලසෙස-මෝරු
කාලහීත-ලොත් රුක
කාලා-වැල්මදට, කලුදුරු, අමුක් කරා, කළු තුඹනවාලු, බේරු, අවරිය, යකඩ
කාලාගුරු-කලු අගිල්, කලුවැල්
කාලාජාජි-කලුදුරු,මිහදුරු
කාලාඤ්ජනී-කලුකපු, අවරිය
කාලාත්-නතු
කාලානුශාරිනී-කලු ඉරමුසු,
කාලානුසාර්‍ය්‍ය- ගල්නහර, ගලින් උපන් සුවඳ ද්‍රව්‍ය, ඇට්ටර, තුවරලා, කප්පරවල්ලිය
කාලානුසාර්‍ය්‍යිකා-ගල්මද, ගල් සෙවෙල්
කාලානුසාරි-කලුවැල්, කලුඅගිල්, ඉරමුසු
කාලානුසාරිකා-තුවරලා
කාලානුසාරිකා-තුවරලා, රත්වන් සඳුන්
කාලාය-උලුන්දු (උඳු)
කාලායස-යකඩ
කාලාණ්ව-කවුඩු තිඹිරි
කාලි- ලියනහලා, තිරස්සවාලු, ඇත්සැටි ය,සුලුබැවිල, රත්වන්
කාලි, වැල්පෙනෙල, අගිල්, බේරු, කලුදුරු, කෙළිඳ, නිල් ඕලු
කාලිකා- ඇත්සැවිය, කලු අගිල්, කලුවැල්, කළුසදුන්, මහ කැකිරි
කාලිකාති-අවරිය
කාලිඤ්ඣ- අරළු, කලුදුරු, හාතාවාරිය, ජටාමාංශ
කාලිකි-රතු අබ, කලුදුරු, කවෙලු
කාලිඟ } කෙළිඳ ගස, කිඹි
කාලිඛග } කොමඩු,පැණිකොමඩු, මහ කැකිරි,
කාලිගන-කුඹුරු
කාලිඛා-කොළ අරලු
කාලිඛාත-ඇත්තෝර
කාලිඛගි-සින් එන්සාල්
කාලිඛගිකා-කෙලිද, (කෙළිදසාල්)
කාලිඛගිකා-නිරස්සවාළු, සිනි කැකිරි
කාලිතකි-අවරි
කාලින්-කලුදුරු
කාලිය-ඛාන්වැල්(වනුවැල්= කහවැල්)
කාලියං-කලුවැල්
කාලියක- නිදිකුම්බා, කලුඅගිල්, දුරාහරිද්‍රා
කාලී- වැල්පෙනෙල, කළුදුරු, බේරු
කාලෙය-කහ, නෙලුම් ඇට, කළු සඳුන්, වැල්මදට, වනුවැල්, කොකුම්
කාලෙයක- කොකුම්, වැල්මදට, වනුවැල්, රත්හදුන්

කාලෝදර-උගුරැස්ස, කටුවෙලඟ
කාලෝපල-කාන්දම්
කාලෝහිත-එරමිණියා
කාව්‍යතිකන්තක-හණ ගස
කාවරි-තුඹකොළ, වැල්තුඹ ගෙඩි
කාවලා-පිල, හෙලපිල
කාවලූ-රත්හාල්
කාවාකා-කැකිරි
කාවෙරකණ්ණක-කාවේරි රුක
කාවේරී-කසා
කාවේලු-අරලු, මිහකැකිරි
කාවෘක්ෂ-පිළිල (ගස්වල බැඳෙන පිළිල)
කාශ්මරි, කාශ්මීරි } ඇද්දෙමට, කපුරු
කාශ්මයන්‍ති- ඇද්දෙමට, පොකුරු මුල්
කාශ්මීර-කොකුම්, ඇද්දෙමට
කාශ්මීරජ-කොකුම්, පොකුරු මුල්, කොච්චම්
කාශ්මීරජා-ඉවද
කාශ්මීරජීරක-සුදු දුරු
කාශ්මීරා-ඉවද
කාශ්වරී-ඇද්දෙමට
කාශ්‍ය-මිත්පැන්
කාශ්‍යා- රටතෝර
කාශ-උක්, වැලුක්, ඉහිනි, කාශ රෝගය
කාශක-වැලුක්
කාශනාශන- කකුළුසුඟ (කකීටක ශ්‍රිඞ්ගි)
කාශනාශිනී- නිසාගස
කාශමර්දී- උඟුරැතෝර, ඇන්තෝර
කාශාල්මලී- කටුඉඹුල් ගස
කාශිස- කසිස්
කාශීසම්භූත-රසදිය
කාශුකාර- පුවක්ගස
කාශෙක්ෂු- වීලුක්
කාෂ්ට- දේවදුර, නොරගස
කාෂ්ටකදලී- ඇටකෙසෙල්
කාෂ්ටකුවෙරා- හෙලපළොල්
කාෂ්ටක්‍රි- වැවරණ- දේවදුර
කාෂ්ටදර- වනුවැල්, (බාන්වැල්)
කාෂ්ටය- නිමේස්කල් (නිමේසකා ල= ඇසිපිය හෙලන ප්‍රමාණ කාලය)
කාෂ්ටිලා- කෙසෙල්
කාෂ්ඨ- දුරුහරිද්‍රා
කාෂ්ඨක- කලුවැල්, අගිල්
කාෂ්ඨකදලී- ඇටකෙසෙල්
කාෂ්ඨජම්බු- දියඳඹගස
කාෂ්ඨදුරු- දේවදුරගස
කාෂ්ඨද්‍රු- කැලගස
කාෂ්ඨධාත්‍රීඵල- නෙල්ලි
කාෂ්ඨපාටලා- හෙලපළොල්
කාෂ්ඨපාටලිකා- පළොල්
කාෂ්ඨපාටලී- පළොල්
කාෂ්ඨඵලා- පළොල්
කාෂ්ඨඵලෙරුහා- හෙලපළොල්
කාෂ්ඨපුෂ්ප- වැටකේ
කාෂ්ඨමධුක- වැල්මී
කාෂ්ඨයන්‍ති- ඇද්දෙමට
කාෂ්ඨරජණී- දුරුහරිද්‍රා
කාෂ්ඨවල්ලිකා- කටුකරෝසණ
කාෂ්ඨවාරිණී- අරත්ත (රත්ත) කලුවාගස්
කාෂ්ඨවාසතුක- කම්පලා වෙසෙසක්
කාෂ්ඨශාරිවා- ඉරමුසු
කාෂ්ඨශාලි- රත් හැල්
කාෂ්ඨා- වනුවැල්
කාෂ්ඨාගරු- රන්වන් අගිල්
කාෂ්ඨීරසා- කෙසෙල්ගස
කාෂ්ඨිල- හෙලවරුගස
කාෂ්ඨිලා- ඇටකෙසෙල්, හෙලවරු

කැ

කාෂෙඨක්ෂු- උක්වෙසෙසක්
කාෂෙඨාඩුම්බරිකා- කොටදිඹුලා ගස
කාෂ්මදී- රටතෝර
කාස්ටඤ- දේවදාරුගස
කාස්ටය- කලං එකහමාර
කාස්ටයන- හොරගස
කාස්මීර- නෙළුම්අල, කොකුම්, කොච්චම්
කාස්මීරජන්මන්- කොකුම්
කාස්‍ය- සල්ගස, දෙල්ගස
කාස- ඉහිනි, උක්, වැලුක්, රඹුන්, මුරුංගා ගස
කාසං- වැලුක්
කාසඝ්න- තෝර, බුලු
කාසඝ්නි- කලුවැල්, කලුඅගිල්, බට්ට, කිරිහඳුලු, සිරිතේක්කු, කටුවැල්බට්ට
කාසනාසිනී- කකුළුසුහු
කාසභක්ෂ්‍යන- දුම්මැල්ල
කාසමර්දී } තෝර, රටතෝර
කාසමර්දීක }
කාසමර්දීන- දුම්මැල්ල
කාසරි- තෝර
කාසාරි- රටතෝර
කාසිකා- සෙම, වනමුං
කාසිර- එලබට්ට
කාසීස- කසිස්
කාසුන්‍ද- ඇත්තෝර
කාහලපුෂ්ප-අත්තනමල්, අත්තන
කාහී- කෙළිඳ
කාළ- ලෝකඩ
කාළලවණ- බඟල්ලුණු, කළුලුණු
කාළසාක- කරපිංවා ගස
කාළා- ත්‍රිඵලාවාළු, වැල්මදට, අමුක්කරා, පළොල්, කළුදුරු, අඹරිය.

කැකිරි- කත්තාරි,(හේන් කැකිරි, සීනි කැකිරි, තිත්ත කැකිරි, ගොන් කැකිරි යයි කැකිරි වර්ග 4 කි. මෙයින් ඇඹුල් රසයෙන් යුත් කුඩා ම කැකිරි වර්ගය වූ හේන් කැකිරි අස්මරී රෝගයට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධය කි)
කැකිල්ල- වැඩි ප්‍රයෝජනයක් නැති තදින් බෝවී යන ඉඩම් නිසරු වන පැලැටියකි. මෙයින් ගන්නා ප්‍රයෝජනය නම්: එල වලූකොටු, පතල් ආදිය ආවරණය කිරීමයි. තුවාල වෙද කම ට ද ගනිති.
කැකුණමල- (කැකුණ ලාටු)
කැකුලු- කකීඝ, රළු,
කැවිනිරි - මදුරුගස
කැට්ලුණු- කැමට ගන්නා ලුණු
කැණටු- බුලත්වැල, බුලත් කිනිති
කැඳ- කාඩි
කැඳත්ත- ඔසු වෙසෙසක්
කැඳරවාල- එදුපියලි
කැන්- සමූහය,මෝරු
කැන්ද- කැන්දගස- (රත්කැන්ද, බූකැන්ද, මූදුකැන්ද, යයි කැන්ද වර්ග තුනකි. මෙයින් රත් කැන්ද කොළ හා කිරි (ලාටු) ප්‍රයෝජනවත් ය.)
කැම්මේරිය-කැම්මේරිය, මේපැළැටිය රත්, කළු, කැම්මේරිය වශයෙන් වර්ග දෙකකි. එයින් කළු කැම්මේරිය වඩා ප්‍රයෝජනවත් ය. විසතර 92 පිටේ කළු කැම්මේරිය බලන්න.

කැනහිල්අල

කැනහිල්අල- සුධාමූලි,=ඇ ලා මිශ්‍රී, (නරිඅල,)මෙය බින්තල් ගණයට අයත් වාජීකරණ බෙහෙතකි. අෂ්ටක වගීයෙන් ද එකකි.

කැනහිල්ල- කටුසෙවෙල් (සීනිද්ද)

කැනහිවි- කැනහිල්ල

කැපුන්කිරිය- තුවාල සුවකෙන බෙහෙතක්

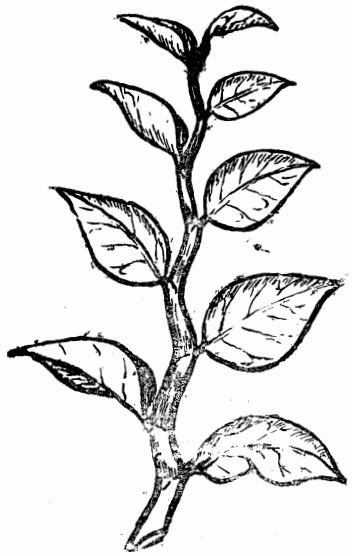

කැපුන්කිරිය

දළුක් වගීයට අයත් වූ මේ පැලෑටිය අඩි 8 ක් පමණ උසට වැඩෙයි. මෙහි කඳ ඇලවේ වැලක් පමණ ඇත. කොළ අඟල් $1\frac{1}{2} \times 1$ පමණ දිග – පළල ය. ඕවාල හැඩයෙන් යුක්ත ය. මේ කොළ එක තැන දෙක බැගින් දෙපසට බෙදී තිබේ.

කැම්බි

දළුක් ගසේ මෙන් ම මේ පැලෑටියේ ද සෑම තැන ම සුදුපාට කිරි පිරී ඇත. මෙහි කරට් තලා (පොඩිකර) කැපුම් තුවාල වලට ලේ පිටින් බැඳීමෙන් එකී තුවාල පැසවන්නේ නැතුව ඉතා ඉක්මනින් සුව වෙයි.

කැබිලින්තෙ නටන්නා- වී පොරි (රහස් බෙත් වට්ටෝරුවක එන වචනයක්)

කැබෙල්ල- කැබෙල්ල ගස- (තේ ගසට සමාන මේ ගසේ දළු මාළුවට හා තේ කොළ වෙනුවට පිළියෙළ කරගත හැක)

කැම්මීර- කැම්මේරිය

කැම්මේරිය- කළුකැම්මේය (කෘතජඛඃ) නිදිගන්වන පැලෑටියකි.

කැමජීවා- (කැමජුවා) – කමීජවා කඃ.

කැරට්-ගාර්ජාර-(ඇදුමට ප්‍රත්‍යක්ෂ බෙහෙතකි)

කැල- සමූහය, බැවිල, කණේරු, කිණිහිරි

කැලණිය- වල්ණිය (අරත්ත, ඉහුරු, වල් ඉහුරු, කළුවා අල වගී වලට අයත් ගසකි.) තද සුවඳකින් යුත් මේ වගීයේ මල් සහ බඩ බුලත් විට රසවත් කිරීමට ගනිති.

කැලුම්- මහනෙල් මල්

කැලෙන්කැපූ පොත්ත-කැටකැල (රහස් බෙත් වට්ටෝරුවක ඔසුවක්)

කැවිඩි- කැප්පෙටියා

කැ කි

කැසිපිස්සන්වැල්- රත් පිතට කැමට හා ඉසකුඩිච්චියට ප්‍රත්‍යක්ෂ අධික සීත ගුණ යෙන් යුත් වැල් වර්ගයකි. මේ වායේ කොළ කොටා ඇල්දියෙන් මිරිකා පෙරා සීනි දමා රැයක් මිදෙන්ට තබාගත් කල සන්වවු වැනි අධික සීත ගුණයෙන් යුත් රස වත් කැමක් පිළියෙළ කර ගත හැක.

කැසිමුස- කැස්ස හා ඇදුම

කැහැල- කැල ගස,

කැර- කැරැ ගස (බරු වර්ගයට අයත් අවුරුදු සිය ගණන් ගිය විට ඇතුලේ සැරයටි (බස්තම්) තැනීමට සුදුසු අරටුවක් සැදෙන උඩවැඩියා වැවීමට පොත්ත හත්නා ගසකි.

කැල- කැල ගස- (කැටකැල, පව් (රත්) කැල යයි කැලවර්ගී දෙකකි කැට කැල කැඩුම් බිඳුම්, වෙද කමට ත් පව් (රත්) කැල වාජීකරණ ඖෂධ වලට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂයි.

කැලිය- නාග බලා නම් ගස්

කිංකිණ-රිදිතුත්තන්

කිංකිණි- කිහිරි, උගුරැස්ස, කටු කිරිය, මුංවැන්න

කිංගෙදරිදං-ඉද්ද

කිංචුලකයා-බිම්නා, (ගැ ටු වු ලා= ගැඩවිලා)

කිංජය-අගිල්

කිංජල්ක-පද්ම කෙසරු, නාමල් රේණු

කිංජල-කොට්ටන්

කිංව-තෙලුම් මල් රේණු

කිංශුක-කැල, එරබදු, අත්තන, තල් ගස

කිංසුක-අරත්ත, එරබදු, අත්තන

කිංජකෙඛා-පියුම් කෙසරු

කිකකරි-වැටකොලු

කිකි-පොල් ගස

කිකුරු-මළල

කිඛකරා-කොටදිඹුලා

කිඛකිරාට-සීනිය ගස

කිඛකිරාත-හෝපලු ගස

කිඛකිරාතක-කටුකරඹු ගස

කිඛකිරාල-මූතමල්, සීතියා ගස

කිඛකිරින්-කටුකිහිරි

කිඛකිලාස-හෝපලු ගස

කිච්චා-මූත්‍රකෘච්ඡ්‍රා

කිච්චාඬි-මුංඇට හා සහල් ද මිශ්‍ර කර පිළියෙළ කරණ ආහාරයක්

කිචූලක-ගැඩවිලා

කිඤ්ඣ-තෙලුම්මල් රේණු

කිඤ්ජලක - කොට්ටන්- නා ම ල් රේණු, තෙලුම් මල් රේණු

කිඤ්ඣලක- කොට්ටන්, නා ම ල් රේණු, තෙලුම් රේණු

කිට්ට-යබොර

කිටෙටා-බුළු

කිටම්-යබොර

කිටිප-රිදිතුත්තම්, උක්පැණි

කිටිමූලක-උණරල

කිට්ඨ- සමූහය

කිඩාරම්-කිඩාරම් ගස

කිඩිඛ-කිඩිඩි, තුත්ත ම්, රිදිතුත්තම්, කුෂ්ට රෝගයක්

කිණ්වමූලක-මූණමල් ගස

කිණිහි-සැඹෝ ගස

කිණිහු-මලැස්ස, ලාගෙඩි
කිණිරී-කිණිහිරි ගස
කිණිහි-කරල්සැබෝ, එල කට රොලු
කිණිහිතුල්‍ය-කටුවැල්බටු,
කිණිහිරි-කර්ණිකාර. හැඩ හුරු කමෙන් නා මල් වලට සමාන කහපාට මල් හටගන්නා කපු කොළ වැනි කොළ ඇති, හික් ගස් වැනි කද ඇති ගස් වර්ග යකි.
කිණු-ගම්මිරිස් වැල
කිණුමස්-ලූල් මස්
කිතව-අත්තන, නි හු රු පි ය ලි, සුවඳ කසා
කිතවරුක්-අත්තන ගස
කිතල්-එනම් ගස, ඉඳි ගස
කිතල-අළු කොසෙල් හැඩය ඇති අළු නැති මාළු කොසෙල් වර්ග යක්
කිතුල්-නිතුල් ගස, (හිංනාල)
කිදල-කුඩා වැල
කිදි-රසකිද, ගිම්පලා
කිදිලිය-කිඳුලිය
කිදි (වැල්)-කිදි වර්ග අටකි. රස කිද, නිත්ත කිද, බූ කිද, ගැට කිද, පිටි කිද, දික් කිද, අළු කිද, සෙවෙල් කිද
කිදු-මිරිස්
කිදු-අත්ත
කින්කරා-කොටදිඹුලා
කින්කිනි-කටුකිරිය, උගුරැස්ස, මුංවැන්න
කින්කිරාත-හෝපලු, අසෝක
කින්කිරාල-වකුල, (මුහුණමල්)
කින්ජල්ක-නා කෙසරු, නා මල් රේණු; නෙලුම් රේණු, සුවඳ කොට්ටම්
කින්තාල-කිතුල්
කින්නම්-කිර
කින්නරා බිජූ-යෝගාබිජූ
කින්ශුක-කැල, (එරබදු) කිඹිරි
කින්සුක-රත්කැල
කිනඟ-කාලහංසයෝ
කිනව්-කටුකරඹු
කිනිහු, කිනිහුල් } මලැස්ස
කිනිගෙෂරා-බටු ගස
කිනිතුල්-විලිකුත් ඵලය, (විසලි ගෙඩි = පැසුන ගෙඩි)
කිනිමස්-කලුමසුන්
කිනිලිකාලි-නිල්කැට
කිනිහි-මහ කපු, සාබෝ, ලෝලු, නිල්කටරොලු, ඇඹුල්වේ, මහ ඉඟිනි, හෙලසැබෝ, තිබ්බටු
කිනිහිතුල්‍ය-කටුවැල් බටු
කිනිහිරියා-ගින්තේර, (කඳුරැලි වල හටගන්නා නිල්පාට මල් පොකුරු සහිත කුඩා පඳුරු වර්ගයක්)
කිනී-හීන් වම්බටු
කිබි-කහට ගස
කිම්පක්, කිම්පක්කා, කිම්ඵල } විෂ සහිත අඹ ගෙඩි වැනි ගෙඩි ඇති ගස් ක්, (ගොඩ කඳුරු යයි විශ්වාස කළ හැක.)
කිම්පල-කඳුරු ගස
කිම්පාක-කඳුරු ගස
කිමෂීර-නස්තාරං
කිම්ජ-වලහසාල්
කිම්ල-දේවදාර
කිම්හර-වලහසාල්
කිඹික-කසට ගස
කිඹිලි-ඉස්සා, (නලමස්සු)
කිඹුල්-කිඹුල්ලු

කිඹුල්වැන්න–අතීසාර නාසක ඖෂධයක්

කිඹුල්වැන්න—සඤ්ඤානිඤ්ඤ පනම්පෙනි (කාසිපෙනි)

Polygonum Tomentosum

කුමහිලාකාර (කිඹුලෙකුගේ ඇඹුරුකම ඇති) මල් හට ගන්නා මේ වර්ගය දියසීරාව ඇති රාශිය ගස්වල ත්, ගල් වලත් ඇවේ. කිතුල් කෙඳි වැනි කලු ාට කුඩා දඬු වල සැදෙන මස හිත දිය ගතියෙන් යුත් කොළ ැති මේ වර්ගය ලංකාවේ පැරණි නමේ කාසි ය ට සමාන නිසා නම්පෙනි යයි ද, කාසි පෙති යි ද ගැම් වහරෙහි යෙදී ඇත. මය ඇඹුල් – කසට ර ස යෙන් යුක්ත ය. අතීසාර රෝගයට හා අධික පිපාසයට ත් මේවා තම්බා ගත් ජලය උතුම්.

දිය සෙවෙල් සහිත ගස්වල් පැලවෙන මේ වර්ගයේ මුල් පසුව පොළවට ඇදෙයි.

තවත් මතයක්:— ඇඹුල් ඇඹිලියවල හැඩ හුරුකම් ඇති පෙති හතරකින් යුක්ත වූ "පෙති පලා" නම් න් දකුණු පලාතේ ප්‍රසිද්ධ පලා වර්ගය කිඹුල්වැන්න බැව් එක් ප්‍රසිද්ධ වෛද්‍ය පරම්පරා වක පැවත එන මතයකි.

කියමු–කහ
කිර්මිර–නාරං ගස
කිර්මිරුච්–නාරං ගස
කිරටා–වනුප් ඇට
කිරතුං––බිංකොසඹ
කිරඹ–ගිරා අඹ
කිරමාල–ඇසළ ගස
කිරාත–බින්කොසඹ
කිරාතක–බින්කොසඹ
කිරාතජ–කෝන්, තඹවන් සඳුන්, බිංකොසඹ
කිරාත තික්ත – බිම් කොස ඹ, නේපාල බිම්කොසඹ
කිරාතිනී–ජටාමාංශි
කිරාම්බු–කරාබුනැට්
කිරි–ලෑරල
කිරිඅල–කිරි ගබරල, කිරිබදු අල,
කිරි ඇති ගස– රුක්අත්තන ගස
කිරික–කිරිපලු
කිරිකවෙලු–ක්ෂීරකාකොලි (අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසුවක්)
කිරිහු–ලූලා
කිරිගොප්ප– උඩවැඩියා වර්ගයට අයත් කිරි සහිත වැලක්

කිරිගොප්ප

කිරිගොප්ප

මෙය දිරා ගිය පොතු සහිත විශාල ගස්වල පැලවී එයින් මුල් බිමට ඇදී වැවෙන උඩවැඩියා වගී යට අයත් වැලකි. මෙහි කඳ කොළ හා මල් වල ත් සුදු පාට කිරි රාශිගත ව තිබේ. කොළ දිග පළලින් අඟල් $1\frac{1}{2} \times 1$ ක් පමණ ඇත. මේවා අක්කාපාන කොළ මෙන් ඝණය. මල්-සත්‍රීන්ගේ කණීා භරණ විශෙෂයක් වූ කරාබු වලට සමාන ය. ලා රත් පැහැයෙන් යුත් පොකුරු සහිත ඒ මල් පිපී මෙන් පසු පරවත්තේ දෙසනිය කට පමණ පසුව ය. අඳුරු සහිත ඝණ වතාතරවල වැවෙන මේ වැල් වගීය උඩවැඩියා වවන් නන් විසින් ප්‍රසිද්ධ නගරයන්හි පිහිටි සවකිය උඩවැඩියා ගෘහ යන්හි අලංකාරය පිණිස වවා ත්බෙනු දක්නට ලැබෙන. මෙය

කිරිනුග

කැඩුම්-බිඳුම් වෙදකමේ අවසන්හි වී තිබෙන තැන් එකතු කිරීමට ත් ඇට පැස්සීමට ත් ගන්නා ප්‍රත්‍යක්ෂ රහස් ඖෂධයකි.

කිරිඳි-ඔලිඳ, ගොයම් අතර වැවෙ න තෘණ වගීයක්, (යව වැනි තෘණ පඳුරු විශෙෂයක්)

කිරිඳි වැල්-වැටවල් බැඳීම, වට්ටි-පෙට්ටි ආදියේ ගැට දැමීම වැනි ගොරෝසු වැඩට ගන්නා ලොකු වැල් වගීයක්

කිරිනුග-කළහගස්

කිරිනුග-කළහගස්

Ficus Infectoria

කිරිපලා

කිරිනුග

කැපූ විට ඉතා රත් පාට පොතු සහ කුඩා අතු වලට ම ඇලී තිබෙන සඛල ඇට පමණ ගෙඩි ඇති නුග වර්ගයට අයත් ඖෂධයක් වූ මේ ගස ගැන ප්‍රමාණවත් විස්තරයක් මේ පොතේ 91 වෙනි පිටුවෙහි ඇත.

කිරිපලා-කිරිහැන්ද ගස
කිරිපිඹු-කිරිබත්
කිරිපුරණඩාන්-දත්කැටියා
කිරිබදු-එතම් අල හෝ වැල
කිරිබිඤ්ජිය-කරපිංචා ගස
කිරිමි-කුඹුක් ගස, ඉදි ගස
කිරිමිජිත්-වලඟසාල්
කිරිල-කිරිල්ල(කිරිල්ලා ගස)
කිරිරුක්-පියා ගස
කිරිවල්ලා- කෙළිද වර්ගයට අයත් (ලමා) කෘමි රෝග වලට හිතැති ගසක්. විස්තර ඉදිරියෙහි ඇත.
කිරිවැල්-ඉරමුසු
කිරිරුක-කිරිපලු ගස, පියා ගස
කිරහඟුලු-(කිරිඅඟුලු) කිරිඅඟුණ
කිරිහැන්ද-කුඩා පලා ගසක්
කිරිහුළු කැඳ-කිරි වත්කර පිසූ හාල් කැඳ
කිරිට-වනුක් ගස
කිරිසි-කුඹුක් ගස
කිරෙ-නිල් තම්පලා, කුරතම්පලා
කිල්කායතෙල්ලි-පිටවක්කා (බිම් තෙල්ලි)
කිලඟි-අල
කිලපාදිකා-හීත් නිදිකුම්බා
කිලම්-මෝරු
කිලඹ-හෙලනික, දේවදාර
කිලා-මඟ කරඹ
කිලාටින්-හුණ ගස, එරබු ගස
කිලාල-ගෝ මූත්‍ර
කිලාස-කුෂ්ඨ, පියුම්පෙත්ත
කිලිකිපප-යක්ඛේරිය
කිලිකිලි-යක්ඛේරිය
කිලිකිලිප්පෙයි-අඩතහිරිය, යක් බේරිය
කිලිඤ්ඣන-දුම්මල
කුලිදිලි-කුලුදුල්
කිලිමන්-දේවදාර
කිලිල්-උණ ගස, දලුක් ගස

කිරිවල්ලා

කිරිවල්ලා
Holarrhena Antidysenterica

කී

කිරිවල්ලා

මෙය කෙළිඳ වෙනුවට ගන්නා අඟල් 1½ ක් පමණ විශාල මල් ඇති අඟල් 4 ක් පමණ දිග හා අඟලක් පමණ පළල කොළ ඇති අඩි 20 ක් පමණ උසට වැවෙන ගසකි. කොළ හැඩහුරු කමින් වැලි අනෝදා කොළ වලට බොහෝ සේ සම වුව ද ප්‍රමාණයෙන් මදක් කුඩා ය. මේ ගසේ ඇට, පොතු, හා කොළ දේශීය වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර සඳහා ගනු ලැබේ. විශෙෂයෙන් ම අතීසාර, ප්වර හා ලමා රෝග වලට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධය කි.

කිවි-රිලවා
කිශක-උග් ගස, උණ ගස
කිශරොමන්-වඳුරු මැ
කිෂ්කුපර්ණී-උක් ගස, උණ ගස, ඛට ගස
කිස්මිස්-ඒයලි මුද්දරප්පලම්
කිසල්-දළුව
කිසලං-කීකිරිඳිය
කිසල-කීකිරිඳිය, ලා දළුව, කොළ පත
කිසලය-ලා පත්‍ර (දළු)
කිසි-කසට ගස
කිසිඹිලි-ඉස්සෝ
කිසුම්-මල්
කිසුලු-මිඳෙල්ල
කිහිම-කුසුම
කිහිඹිය-පිහිඹිය ගස,ඝණ වනාන්තරවල විශාල ගල් අසල වැඩි වශයෙන් හටගන්නා මේ ගසේ කොළ ගරාඬාකාර ය. නීල වර්ණ වූ ඒ කොළ පරඬැල්ලී වැටීම ද අඩු ය. ගොමුවක් සේ යාන්ද්‍රා කාර ව (ඝණසැරේට) වැවී තිබෙන නිසා ග්‍රීෂ්ම ප්‍රදෙශවල ශෙවල් අසල වැවීමට සුදුසු යි
කිහිරි-බදිර (රත්කිහිරිය ගස)

කිංගෙදරිදං-ඉද්ද
කීකශ-මිනීඇට
කීකිරිඳිය-ඵලකීකිරිඳිය, අඳුන් කීකිරිඳිය යනි වශී දෙකකි. අඳුන් කීකිරිඳිය අකලටපැසෙන කෙස් කළු කරණ, ඉස සිහිල් කරණ තෙල් වලට සහ ඇතැම් අරිෂ්ට වලට ත් ගණිති. මෙය අලි වෙදකමේ ද ප්‍රධාන ඖෂධය කි
කීවක-රණබට
කීවකා-පවනින් හඬන හුණ
කීට-යබොර
කීටක-කොසඹ ගස
කීටඝ්න-ගෙන්දගම් (ගඬුක)
කීටජා-ලාක්ෂ
කීටනාම-රතු නිදිකුම්බා
කීටපවිජයා, කීටවිජයා } කුඹුක්
කීටපාදිකා-වලාවැන්න, රතු නිදිකුම්බා
කීටමණ්ඩාලි-කසඹිලියා
කීටමාරිකා-වලාවැන්න.
කීටමාරි-වලාවැන්න
කීටමාලිකා-වලාවැන්න
කීටවිනාසනී-සාලිපර්ණී
කීටහනන-ගෙන්දගම් (ගඬුක)
කීටහා-වලහසාල්
කීඩෙර-සුලුකුරු ගස

කු

කු-වෘක්ෂය, ගස, භූමිය, ශබ්දය
කුංකුමපපු- කොකුම්, හඳුන්මල්
කුංචි-කළු දුරා, මාදුරා
කුංඩ්‍රමණී-ඔලිඳ
කුක්-මෝරා
කුක්කිල්-ගුගුල්
කුක්කුට-තොටිල, ඝිහින් සාතා වාරිය, ඉඹුල්
කුක්කුටක-හෙළ කිහිරි
කුක්කුටපාදප-දෙව් අඹ
කුක්කුටඵල-තොටිල
කුක්කුටමස්ජරී-ඝිවිය
කුක්කුඩමස්තක-ඝිවිය
කුක්කුට ශිඛ-කුකුල් කරමල් ගස, වනුක් ගස
කුක්කුටසිව-වනුක්,සෙන්දිරික්කා
කුක්කුටා-කසාවන් හිරිතිල්ල
කුක්කුටාණඩ-කිකිළිබිජු
කුක්කුටාණඩසම-කත්තිරික්කා බටු
කුක්කුටි-ඉඹුල්, වෘෂභක (අෂටක වගීයේ ඔසුවක්) කිඹුල්වැන්න, හීන්වම්මුතු
කුක්කුටිකා-ඉඹුල්, (හිඹුල්)
කුක්කුර-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, පොණඩරු
කුක්කුල්-ගුගුල්
කුක්කුලකොඩි- පුපුලවැල
කුක්කුළු- ඉලුක්
කුක්ෂි-නිත්ත ලබු
කුක්ෂිරඤ්ජ-බට ගස
කුක්ෂිසූල-බඩරුජාව
කුකහ-මත්පැන්
කුකුට-ඉඹුල් ගස, කිඹුල්වැන්න
කුකුටමස්ත-සිවිය
කුකුටී-ඉඹුල් ගෑ
කුකුණඨ-මෑ, ලීමෑ

කිණ-කීන ගස, මේවායේ අරටු අරිෂට වලට ගණිති.
කිණ්ඩ-ගම්මිරිස්
කිතනිකා-වැල්මී
කිතාව මුල්-කාංටකාව මුල් (කීන මුල්=සීන නමැති ගසේ මුල්)
කිනාශ-කටුවැල්බටු
කිතීනී-අවරිය ගස
කිර්ති-බුරුත ගස
කීර-මස්
කීරකැඳඹි අල- කුෂ්ට රෝගයට ගන්නා බෙහෙතක්
කීරට-රියම්
කීරතතුඵලා-පුලුන් (ඉඹුල්)ගස
කීරනාශක
කීරහාශක } තොටිල
කීරමාතා-වලාවැන්න
කීරික-කිරිපලු
කීරෙෂව- කොසඹ, මහ කොසඹ, අඹ ගස, ගල්මොර ගස
කීරෝ-තම්පලා වගී
කිල්-ලාටු, දුම්මල හා පොල්තෙල් උණු කිරීමෙන් සාදා ගන්නා බදාම
කිල-කොකුම්, ලියනහලා
කිලඤ-තකුල්
කිලකාසිනෙල්ලි- පිටවක්කා, (බිම් නෙල්ලි)
කිලන්-මෝරා
කිලපාදිකා-වලාවැන්න
කිලම්-දේවදාර
කිලවනෙල්ලි-පිටවක්කා
කිලසංස්පර්ශී-කිඹිරි ගස
කිලාල-ලේ, වතුර, ඉදුසල්, මැලියම්
කිශපර්ණී-කරල්සැඹ
කිශඵල-තකුල්
කිශරෝමා-වඳුරා මෑ
කිළිදු-කෙළිඳ

කුකුණ්ඨක–කිහිරි, උඳු, වැල්කස ඕලියා
කුකුණක- ලදරුවන්ට ඇතිවන ඇස්රෝගයකි.
කුකුඳනී–දුදුවැල්
කුකුරුමාන්–මදන

කුකුරුමාන්–මදන
(කුකුරුමුවන්)

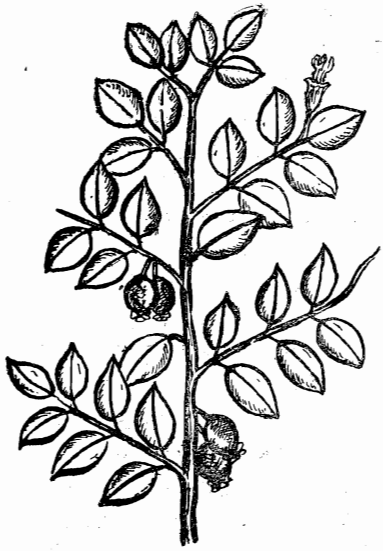

කුකුරුමාන්–මදන
Randia Dumetorum

මෙය මකුළු කොළ වලට සමාන කොළ ඇති, කුඩා නිඕරි ගෙඩි වල හැඩහුරුකම්ට සමාන ගෙඩි ඇති, අඩි 40 ක් හෝ 50 ක් පමණ උසට වැවෙන ගසකි. කට හාරවන සුළු කටුක රසයකින් යුත් මේ ගසේ ගෙඩි ලාදුරු වලට හා ස්ලේස්මාධික ඉදිමුම් රෝග වලට ඖෂධ වශයෙන් යොදති. මේ ගෙඩි ආරක්ෂා සහිත හොඳ ම ලය විරේකයක් ද වේ. තද මත් ගතියකින් යුත් මේවා නොයෙක් සතුන් මත් කරවීම සඳහා යොදා ගනිති. ගර්භිණීන්ට ද අහිත කර ය.

කුකුල්පක්–කුකුරුමාන් ගෙඩි
කුකුල්පහර-කුකුල් වසුරු
කුකුල් ලෑමඩියේ ඇට–කුකුලාගේ ඉලපලුවල ඇට
කුකුල් වසුරු–කුකුල් බෙට්
කුකුල–දහඩියා ගිනි
කුකුලල–ජාවාල වගීයෙහි වූ මදක් තික්ත රස ඇති අල වගීයක්
කුකුලු–රලු, කර්කශ
කුකුලුසුන්–කර්කටකශ්‍රිංගි
කුකුළ්ඨා–උඳු
කුකෙලෙ–පොකුණ
කුකොල–ඩෙඩර ගස
කුඛකු–වරා
කුඛකුම- සඳුන් මල්, කොකුම්, කොට්ටම්, උපුල් කොළ
කුඛකුමපපු–කොකුම් මල්, හඳුන් මල්
කුඛකුමම්–කොකුම්
කුඛකුම රේණු–කොකුම් පරාග (රොන්)
කුඛකුමා–ඉඹුල් ගස
කුඛකුමාගරුක–රන්වන් සඳුන්
කුඛකුමී } මහ දුදු වැල
කුඛගනී }
කුඛගිලි–දුම්මල
කුඛගිලිඑන්නෙයි–දුම්මල තෙල්
කුඤ්චිකාඝොසා–කලුදුරු
කුචජ–හෙල පියුම්, (හෙලුපුල්)
කුචඡදු–එඩරු
කුචඡුට–සීනියා ගස

කුව-තනය
කුවණ්ඩි
කුවණ්ඩිකා } මුරුවා වැල
කුවන්දන-රත් සඳුන්, වැල්මදට, පතඟි
කුවන-ත්‍රස්තවාලු
කුවඵල-දෙලුම්, (දුඹිම) දිවුලු ගස
කුවරන-ත්‍රස්තවාලු
කුවිත්‍රක-ගල්කුරා, යාපුර, කුරපලා
කුවිල-දියමිත්ත
කුවිලා- ගොඩකදුරු
කුෂ-ගස, අඟුර
කුෂල-ඇඹුල, ඇඹල
කුෂෝ-කුඩා ගස
කුසුඛඵලා-අලු පුසුල්
කුසුඛයනද-රත්සඳුන්
කුසුම්-කලු දුරු, මහදුරු
කුසුම්කා-මහදුරා, කලුදුරා, සීන් එන්සාල්
කුසුම්ත-මෝරු, තුවරලා මල්
කුසුම්තා-මහදුරා, කලුදුරා, සීන් එන්සාල්
කුෂ්මකා-උළුවහාල්
කුෂ්මප්‍රිය-වදගස
කුෂ්මර-මසිල, රත්ලොන්, පුළිල, ඇසතු
කුෂ්මරකණා-ගජ නිප්පිලි
කුෂ්මරඝණාරමූල-රාබු
කුෂ්මරපිපඵලි-ඇත්වගපුල්, (ගජ නිප්පිලි) සිව්ය
කුෂ්මරා-මලිත ගස, පළොල් ගස
කුෂ්මරාශන-ඇසතු, බෝ ගස
කුෂ්මරාන්වය-කොටදිඹුලා ගස
කුෂ්මරි-මසිල ගස
කුෂ්මරිකා-ඉදුසල් ගස
කුෂ්මරී-මසිල, මහපොණ්ඩරු
කුෂ්ඨල-ඇඹුල ගස, කාඩිදිය, ඕලු
කුෂ්ඨවාලුක-කුරාඳු
කුෂ්ඨජීකා-කලුදුරු
කුච්ච-කොච්චම්
කුච්ඡසාති-කල්ලුකැම්මේරිය,
කුච්මල-මල් කැකුල
කුට-රුක් ගස, මලබඩ ගස, කට රොලු, නිවුල් ගස, කොච්චම්
කුටක-කෙලිඳ ගස
කුටකබේදි-කටුකරෝෂණ
කුටකා-සිහින් මැඩහගු, මස්බැද්ද, (වේලිප්පරිත්ති)
කුටජ-කෙලිඳ
කුටජඵල-කෙලිඳ ඇට
කුටජබීජ-කෙලිඳසාල්
කුටජරසක්‍රියා-කෙලිඳ පොතු
කුටජසුධා-කෙලිඳසුණු
කුටජී-කෙලිඳ
කුටජීකා-කෙලිඳ ඇට
කුටජීව-බුත්සරණ ගස
කුටජෝ-කෙලිඳ
කුටතුම්බි } නිත්තලබු
කුටතුම්බි }
කුටන්-තොවිල
කුටන්නට-කලාදුරු, (වම්මුතු) තොවිල, දසපුර, කොටච්යාමුරු
කුටන්නටා- තොවිල, දසපුර, පාලාඛ්‍ය නම් පලා වෙසෙස
කුටනී-මහදුදු වැල
කුටප-නෙලුම් මල
කුටර-ගස, (වෘක්ෂය)
කුටරවාහිනී-ත්‍රස්නාවාලු
කුටරුණා-ත්‍රස්නාවාලු
කුටල-කොබෝලිල
කුටශ්ච-පුවඟු
කුටසථාන-පිටවක්කා (නවතැබිලිය=බිම් නෙල්ලි)
කුටසිඹලී-කොලහිඹුල්
කුටාමෝද-උරාලෑ සැපිරි

කුමාරු කුඩුමල

කුටාරු-ගස (රුක)
කුටි-ගෙය, ගස, ශරීරය, වතුර, ඉඟුරු
කුටික-කොට්ටම්
කුටිච-එන්සාල්
කුටිඤ්ජර-වල්නම්පලා
කුටිමන්-වෘෂභක (ඔසබිය) (අෂ්ට ක වර්ගයේ ඔසුවක්)
කුටිර-තුවරලා
කුටිල-සුදු ඊයම්, අරණකසා, තුවරලා මල්, කිණිහිරි, ගැට පිච්ච, ඉඟුරු
කුටිලකණ්ටක-කළු කිහිරි
කුටිලසත්තක-සිව්ය ගස
කුටිලා-අරණ කසා (හරන්කහ)
කුටිලාලය-හරංකසා
කුටි-ඵල කෙලිද ගස, නින්පණිස ගස
කුඨ-නිවුල් ගස
කුඩ්ඩ-උපුල් කොළ
කුඨරිණී-සුදුත්‍රාසතවාලු
කුඨාර-රේරු හෝ නියඳ
කුඨික-කොට්ටම්
කුඨිලලක-රතුසාරණ
කුඪේර-තලා ගස
කුඪේරක-වේලා ගස
කුඪේරජ-සුදුතලා ගස
කුඪේරව-අඳුතලා
කුඩ්මල-ඇඹුල
කුඩත්තා-අඳර
කුඩප-නැලියෙන් සතරෙන් කොටස
කුඩමස්පෙති-පනම්පෙනි (රහස් බේත් වට්ටෝරුවක ඔසුවක්)
කුඩලි-කොබෝලිලු
කුඩහුඤ්ඡි-හින් කරිවිල
කුඩා අදිකාරි-ඉඟුරු (රහස්බේත් වට්ටෝරුවක ඔසුවක්)

කුඩා කලුවා-සීතල පොළවේ හට ගන්නා පුරුක් පුරුක් ඇති කලු පාට වැලක්
කුඩාගල්-උපුල්
කුඩා පණිස් කිල - අරන්කසා (රහස් බේත් වට්ටෝරුවක ඔසුවක්)
කුඩාරත්න මුදියන්සේ- ගම්මිරිස් (රහස් බේත් වට්ටෝරුවක ඔසුවක්)
කුඩා සුදනා- සීතල ගුණයෙන් යුත් කඳු උඩ හටගන්නා පොඩි මල් ඇති පැලැටියක්
කුඩා හැඩයා-සන්‍රින්ගේ පැරණි ශ්‍රීවාහරණය (මාලය) ක හැඩ හුරු කමින් යුත් එකට ගෙතී තිබෙන ඝිනින් කෙඳි වැනි කොළ ඇති, දියසීරාව ඇති පෙදෙස් වල දිසෙවෙල් සහිත ගස්වල පැලවී වැවෙන උඩවැඩියා වර්ගයක්. මේවා අග වැල් මල් (බුලත් කරල්) වැනි කුඩා කරල් සෑදේ. හොඳට වැවෙන පැළයක් පවා අඩි දෙකකට වඩා දිග් නොවේ.
කුඩිත්කාරන- නිලුපුල්, (නිල් මානෙල්)
කුඩු මුහුණ
කුඩු ගම් දෙමිරිස් - කුඩුමිරිස් සහ ශම්මිරිස්
කුඩුබ-නැලියෙන් හතරෙන් පංගුව
කුඩුබය-මනා බාගය හෝ පලම් අට
කුඩුමනී-ඔලිඳ වැල
කුඩුමල- මූකල කැකුල (මේරු මල් පොහොට්ටුව)

කුඩුවෙලඟ--කම්පිල්ල

කුඩුවෙලඟ - මපිකල්ලක (කම්ලාකුඩි)

Mallotus Phillippinensis

මේ ගසේ කඳ ගුරු පාට ය. කොළ හැඩ හුරුකමෙන් අට්ටි ක්කා කොළ වලට සමාන ය. දිග අඟල් 7 ක් හා පළල අඟල් 2 ක් පමණ ඇත. කොළ වල යට පැත්ත ගුරු පාට ය. උඩ පැත්ත නීල් පාට ය. කුඩා මසන් ගෙඩි වැනි මේ ගසේ හටගන්නා ගෙඩි වල පොතු කෘමිනාශක ඖෂධයකි දූරක රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ය. ගෙඩි ඇඟිලි දෙකට ගෙන පොණි කළ විට තද කහපාටකින් යුක්ත තැති. කුරුවිට රතු පාට යි.

කුණට-අක්මැල්ල

කුණටක-රන්වන් කටුකරඹු ගස

කුණ්ටි-අඳුතලා

කුණ්ඩී-රත්හිරියල්

කුණ්ඩන- සුන්සහල් (පොඩි වූ හාල් ඇට)

කුණ්ඩල-රතු පෙතන් ගස

කුණ්ඩගෝලක-කාඩි

කුණ්ඩඵල
කුණ්ඩලඵල } අහු ගස්

කුණ්ඩලතා-රසකිඳ

කුණ්ඩලඵලී-ඉන්සල් ගස, අහුගස

කුණ්ඩලී-අහු, රසකිඳ, සිහින් එන් සාල්, රත්හිරියල්, කොබෝලීල, ඇසල

කුණ්ඩලීනී-රසරකිඳ

කුණ්ඩවලි-අහු, ඉන්සලු

කුණ්ඩුමති-ඔලිඳ

කුණඛ-නියපිරිත්තා

කුණබී-නොවිල

කුණඤ්ජා-වල්තම්පලා

කුණ්ටි-මනෝසිල

කුණ්ඩී-තුනත නම් වෘක්ෂය

කුණ්ඩුම්ල්ල- මැල්ල වර්ගයක්

කුත්තුඹුරු- කොත්තමල්ලි

කුත්සලා- අවරිය ගස

කුත්සිතාඞ්ග- බක්මී, කොළොම්, බකිනි

කුත්සිතශාල්මලී- ඉඹුල්

කුතඤක- රණදුන්

කුතප- කුසතණ

කුතසිත- කොට්ටම්

කුතුම්බ- ගැටතුඹ

කුතුම්බක- ගැටතුඹ

කුතුම්බර- තෑණ, හණ

කුතුම්බරී- කොතඹුරු, (කොත්ත මල්ලි)

කුතුම්බුරු

කුතුම්බුරු- තිඹිරිගෙඩි
කුතෝරුක
කුතෝරුල } අක්මැල්ල
කුථ- කුසතණ, ඊතණ
කුද්දුල
කුද්දුල } කොබෝලීල ගස
කුදුර- කොබෝලීල, ඇසළ
කුදිරවාලි- අස්වැන්න, කිකිරිඳිය
කුදුදල- අන්දර ගස
කුදුම්බක- ගැටතුඹ
කුදුරුක්- වතුක්
කුදෙහක- කෙසෙල්
කුෂ්ඨි- කුද්දුවිය (රොගයක්)
කුන්කුමපට්ටෙයි- කොකුම්පොතු
කුන්වයනදන- රත්සඳුන්
කුන්ජරී- මයිල
කුන්ටි- රත්හිරියල්, මනෝසිල
කුණ්ඩිකේරිකා- කොම්වැල්
කුන්තලවර්ණ- කිකිරිඳිය
කුන්තලිකා
කුන්තල } ඉරිඟුවිරිය
කුන්තලෝශීර- ග්‍රීබේර
කුන්ති- ගුගුල්ගස, ඉඳුසල් ගස
කුන්ද- වැකොඳ, සමන්මල්, කොල්ලු, කුන්දුරුක්කන්, කකුළුසුඟ
කුන්දක- කුඤ්ඤරුක්කන් ගස
කුන්දරු- තුන්පත්කුරුඳු
කුන්දරුෂ්ක- කුඹුරු
කුන්දරිකා- ඉඳුසල්ගස
කුන්දරු- අලරිය, (කනේරු) කළුලුණු, වතුක්
කුන්දල්- මදුවැල්, ඔළිඳ
කුන්දසාහ්වා- බෝලිද්ද
කුන්දු- යොහොඹු,පිච්ච, බෝලිද්ද
කුන්දුල- මහ ඇසළගස
කුන්දුර- තුන්පත් කුරුඳු

කුබ්ජක

කුන්දුරු- තුන්පත්කුරුඳු,ඉඳුසල්, ගුගුල්
කුන්දුරුකී- ඉඳුසල්ගස
කුන්දුරිත්තම්
කුන්ඩුරිත්තම් } කුන්දුරුක්කන්,
කුන්දුරුක්කන්
කුන්ඩු- දුම්මල, කුඤ්ඤරුක්කන් තුන්පත්කුරුඳු
කුන්ඩුග්‍රාහ්ව- කුන්දුරුක්කන්
කුන්ඩුරු- කට්ටකුමන්ජල්
කුන්ඩුරුක- කෙසෙල්, කුඤ්ඤරුක්කන්
කුන්ඩුරුකී- තොටිල, ඉන්සලු
කුන්ඩුමණි- ඔළිඳ
කුනඛි- තොටිල
කුනට- කොබෝලීල
කුනටී- හිරියල්, මනෝසිල
කුනට්ට- බුලත්
කුනප- කුසතණ, ඊතන
කුනලින්- කතුරුමුරුගා
කුනාශක- ඇල්කසඹිලියා
කුනිම්බ- බිම්කොසොඹ
කුනී- කිරිබෝගස, නන්දිරුක
කුප්ත-උක්ගස
කුපප-සතකුප්ප
කුපපකිරෙයි-කුරතම්පලා
කුපපමේනිය- මාර්ජාරමෝහිනී, මූත්‍ර බද්ධයට ප්‍රත්‍යක්ෂ විෂ නාශක පැලැටියකි.
කුපපලකොඩි- පුසුල්වැල, වැල් පුසුල,
කුපනස-කොස් ගස
කුපාක-කදුරු
කුපිළු- සිහින් තිඹිරි, සුළු තිඹිරි, ගොඩකදුරු
කුබ්ජ-මුරුන, කරල්ඇඹ
කුබ්ජක-රක්තසෙව්වන්දි (සුදු රෝස

කුබ්ජකණ්ටක-හෙළ කිහිරි
කුබ්ජපර්ණිකා-මැඩහඳ, මස්ඛැද්ද (වේලිප්පරිත්ති)
කුබ්ජපුෂ්ප-කසාවන් ගිරිතිල්ල
කුබ්‍රිකු-කුඹුක්
කුබුද } කුඹුක්
කුබුදන }
කුබුබු-කරඳ, කුඹුක් ගස
කුබෙර-බුළු ගස, කුඹුරුවැල
කුබෙරක-කුඹුරුවැල, නන්දි වෘක්ෂය
කුබෙරනෙත්‍ර-පළොල් ගස, කුඹුරු වැල
කුබෙරබිජු-කුඹුරු ඇට
කුබේ- කුඹුරුවැල, බුළු ගස, පළොල්
කුබේරාක්ෂි-කුඹුරු වැල
කුබේරාහ්වය-නන්දි වෘක්ෂය
කුම්කුම්ප්පු-හඳුන් මල්
කුම්න-දැන්න
කුම්බිකා-මුද්දරප්පලම් වැල - ලබු වැල
කුම්බිය-දියපරඬලා
කුම්බිලයා-අවුල්දැති (කිඹුලා)
කුම්භ්‍ය-ලබු
කුම්භ-ගුගුල්, ඇත්දෙමට, ද්‍රෝණ 20 ක ඛර ප්‍රමාණය, ජයපාල, කරබෙඹිය, පළොල්, පුස්වැන්න
කුම්භක-අමුක්කරා, මිණිරන්
කුම්භකණී-හරංකහ
කුම්භකර්ණිකා-කොල්ලු
කුම්භකරෙවනා-ජයපාල ගස
කුම්භකාරි-කොල්ලු
කුම්භකාරිකා-කොල්ලු, මනෝසිල
කුම්භජ-කතුරුමුරුංගා ගස
කුම්භණ්ඩ-කසට ගස
කුම්භතුම්බී-දිය ලබු වැල
කුම්භපුටා-සුදු නිරස්තවාලු
කුම්භපුෂ්පී-රත් පළොල් ගස
කුම්භඵල-කොමඩු, පත්තක්කා, කොටදිඹුලා
කුම්භය-පලම් 512 (රාත්තල් 64)
කුම්භයෝනි- ගැටතුඹ, හෙළ කණේරු, සුදු අලරිය, කුකුරු මුවන්, හෙල කතුරුමුරුංගා
කුම්භයොනිකා-ගැටතුඹ
කුම්භලා-මුඩමහණ (වෙල්මුඩ)
කුම්භවිකාර-ඇත්දෙමට
කුම්භවීජ(ක)-කරඳ වෙසෙසක්
කුම්භවීර්‍ය්‍ය-කොසඹ, මහ කොසඹ
කුම්භා-කරපිංචා, කඳුතිරස්තවාලු
කුම්භාඛ්‍යා-රත් පළොල්
කුම්භාණ්ඩි-අලුපුසුල්
කුම්භාරි-ඇත්දෙමට, අලුපුසුල්
කුම්භාලාබු-මහදියලබු
කුම්භි- කරබෙඹිය, ඇත්දෙමට, දෙඹ, දියපරඬලා, සීන් මිදි, ලෝලු, ඇල්කසබිලියා
කුම්භික-රතැඹුල ගෙඩි, රන් ඕලු ගෙඩි, දියපරඬැල්
කුම්භිකපර්ණ- කසට ගස
කුම්භික ඵල-කසට ගෙඩි
කුම්භිකා- කසට ගස, පළොල්, ඇත්දෙමට, තඹලපලා, අස් ගොදු, දියපරඬලා, මුද්දරප් පලම්, ගැටතුඹ
කුම්භින්-ගුගුල්
කුම්භිනි-මුංවැන්න, ජයපාල ගස
කුම්භිනීඵල-ජයපාල ගෙඩි
කුම්භිනීවීජ-ජයපාල ඇට
කුම්භිපාකී-කරපිංචා ගස
කුම්භිවෘක්ෂ-සිනින් මිදි, ඇල්කස බිලියා, දෙඹ, කරපිංච, ඇත් දෙමට, දියපරඬැල්

කුම්හි–පළොල් ගස, පැපිලිය, දැත්ත
කුම්හික–දෙඹ ගස, රැක්අත්තන ගස
කුම්හිරවල්ක–කරබෙඹිය
කුම්හිරු–කිණිදෙඹ ගස
කුම්හිල–කොටදිඹුලා
කුම්හොද්භවතරු– කතුරුමුරුංගා
කුම්හොලු–ගුගුල්
කුම්ලාලෙසි–දෙමට, සිහින්දෙමට
කුඹු–අංකුරය
කුඹුක්–අර්ජුන ගස
කුඹුරු ඇට–කුවේරාක්ෂ, කළිගහ
කුඹුරේ එනම තමා– කුඹුරු කොළ (රහස් වට්ටෝරුවක එන ඔසුවක්)
කුඹුරේ මම පැලට ගියා–මදුරු තලාකොළ(රහස් වට්ටෝරුවක එන ඔසුවක්)
කුම්ඛ්‍යා–රුකහුන
කුම්ට්ටිකාසි–වල්කොමඩු, වල්පත් තක්කා
කුම්සිප්පා–ගැටතුඹ
කුමර–වේලා
කුමරි–කුමාරි= (කෝමාරිකා)
කුමරිව–රට මිරිස් ගස
කුමරි යුෂ–කෝමාරිකා ඉස්ම
කුමරී–ජයපාල
කුමලි–මුනුදු පෙණ
කුමාර–මහ එන්සාල්, ලුණුවරණ
කුමාරක–ලුණුවරණ, බිංකොසඹ
කුමාරජීව–බුත්සරණ ගස
කුමාරසිංහ–කලාදුරු අල
කුමාරිකා–කෝමාරිකා, සීනිද්ද
කුමාරී–කෝමාරිකා, රසකිඳ, යක් බෙරිය, සීනිද්ද, කටුකරඹු, වම් මුතු
කුමාරීපුත්‍ර–බුත්සරණ ගස
කුමාරී රස සම්භව– කෝමාරිකා යුෂ
කුමිට්ට–වැලිවැන්න
කුමිල්මරම්–දෙමට ගස
කුමු–කැස්බෑවා
කුමුක–කරමුව
කුමුකු–පුවක්
කුමුළුකු(කුමුළු)–කැකුළු
කුමුවු–කෝවක්කා
කුමුත්–හෙළ කොඳ
කුමුද්–හෙලුපුල්, රතුපුල්, කුමුදු අල,
කුමුද–හෙලකොඳ, රතුපුල්,ඇඹුල කපුරා, ඇත්දෙමට
කුමුදඝ–පොණ්ඩරු
කුමුදබාන්ධව–කපුරු
කුමුදරාගා–මලිත ගස
කුමුදු– ඇත්දෙමට, දියපරඬලා, සල්ගස, මලිත ගස, තෙලුම්
කුමුදුනිකඛ්‍ය–රිදී
කුමුදුම්නි–ඇත්දෙමට
කුමුදිකා–කරපිංච, කසට ගස
කුමුදු–හෙළ කුමුදු, සුදු බිලු, කොඳ, ඇඹුල, කෝවක්කා
කුමුන–කුඹුක්
කුමොද–රත් සඳුන්
කුයාරිකා–වැල්මදට
කුකීට–තොටිල
කුණීක–දුම්මැල්ල
කුම්පණී–මැඩහඳු, මස්බැද්ද
කුම්ඝිඝී–පොල් ගස, ජීවක
කුම්ඝිඝීක–ජීවක
කුර– ඇත්කලාදුරු, පෙරැම්කා යම්, කටරොළුවැල, තෙළුම් දලුව
කුරං–ඛත්
කුරක්කන්– කුරහන්, (කටුසර ධාන්‍ය වර්ගයක්)
කුරක–දුම්මැල්ල
කුරකා–ඉදුසල් ගස

කුරකී-වෙල්ලන්ගිරිය
කුරඛග-අක්කරපච්චා
කුරඛගනාභි-කස්තුරි
කුරඛගිකා-මුගුණවැන්න
කුරඛගිනී- මුංවැන්න, මුගුණුවැන්න
කුරටු-කුරට, දෙමට ගස
කුරණ්ගුවන් කාලෙයි කොඬි- මදු වැල්
කුරණ්ට-කටුකරඹ, රන් වන් කටුකරඹ
කුරණ්ටිකා- කෙළිඳ ගස, කිඹුල් වැන්න
කුරණ්ටී-කුරුඳු ගස, කටුකරඹ
කුරණ්ඩ-දමුනු, බොරළුදමුනු
කුරණ්ඩක- රන්වන් කටුකරඹ, හිරිතිල්ල
කුරඹ-උගුරුස්ස
කුරමඩ්ක-දුම්මැල්ල
කුරරාඞ්ඝ්‍රී-දෙවි අඹ
කුරව- රත්කටුකරඹ, රත්කරල් සැබෝ
කුරවක- රත් හිරිතිල්ල, කිරිදි වැල්, කරල් සැඹ, ඔල්හැල්, රන් කටුකරඹ, කෙළිඳ
කුරස- වව්වනාවි, ගොදිවි (ඇත් අඩි)
කුරා-අස්බැවිල, ශරීරය
කුරිඤ්ඣන්-වැල් කිරිඅහුන, සිහින් කිරිඅහුන
කුරු-කටුවැල් ඔටු, ඔත්
කුරුකුත්ති-රන්කිරිගොකටු,පික් මැලි
කුරුවි-ගස
කුරුට-කිඹුල්වැන්න
කුරුටකා-සිහින් මැඩහඳු, (වේලිප්පරිත්ති)
කුරුණ්ට(ක) } රන්වන් හිරිතිල්ල,
කුරුණ්ටකා } රන්වන් කටුකරඹ, කෙළිඳ, හිඟුපත් තණ
කුරුණ්ටී- සේපාලිකා, හිරිතිල්ල
කුරුණ්ඨක- කටුකරඹ, රන් වන් කටුකරඹ, කිරිදිවැල්,
කුරුණ්ඩන්ඩක-මහ වැල්පෙනෙල
කුරුණ්ඩුක-කිරිදිවැල්, හින් මැඩ හඳු
කුරුණ්ඨ-කසාවන් හිරිතිල්ල, කටුකරඹ
කුරුඳු-කුරුඳු ගස (ලමිඟ)
කුරුන්වි-කටුකරඹ
කුරුන්ඩෙයි-පඹුරු ගස
කුරුන්තෝට්ටි-වැල්කසබිලියා, රසකිඳ
කුරුනිකා-කිරිඳි
කුරුප්පු-ඉරමුසු
කුරුම්බ-හින්නාරන් වෙසෙසක්
කුරුම්බා } ගැටතුඹ ගස
කුරුම්බිකා }
කුරුම්බී-කුරුඳු ගස
කුරුම-කැස්බෑවා
කුරුවක-රතු කටුකරඹ,හිරිතිල්ල
කුරුවිවන්-හින්තඹල
කුරුවිවෙයි-පිළිල (ඉවිකෙසෙල්)
කුරුවින්ද- හිඟුල්, වම්මුතු, බැදි හාල්, කිරිඳි, සාදිලින්ගම්, සාතාවාරිය
කුරුවින්දක-වම්මුතු- වල් කොල්ලු
කුරුවින්දපාෂාණ-පද්මරාග,(කුරුවින්දන්-කුරුඳු පහන)
කුරුවීරක-කුඹුක් ගස
කුරුස-සුන්සහල් (පොඩිවූ සහල්)
කුල්-තලප
කුල්මාස- කාඩි ආඹුල, ජටාමාංශ

කුලක්ෂයා කුවර

කුලක්ෂයා-ඝිහුරැපියලි
කුලක- දුම්මැල්ල, කටුකරඹු, තොට්ල, දැත්ත
කුලකකීටී-සිනිකැකිරි,
කුලකෘත්-අක්‍රපට්ටා
කුලකෝ-කවුඩුතිඹිරි
කුලඝන-කොඹෝලීල
කුලඩඟන- අස්ගොඳු (අමුක්කරා)
කුලඩඟි-මැඩහු
කුලචිවි-සීනක්කාරන්
කුලජා-අලරිය (කණේරු) උඩැත්තා, කෝවක්කා
කුලඤ්ජන-අරත්ත, (රැත්ත) කළුවා අල
කුලටා-රඹුක්, වැලුක්, අමුක්කරා
කුලටි-වැලුක්, රඹුක්, මනෝසිලා
කුලත්-කොල්ලු
කුලත්ත-කොල්ලු
කුලත්තක-කොල්ලු
කුලත්ථ-කොල්ලු
කුලත්ථා-වල් කොල්ලු
කුලත්ථිකා-වල් කොල්ලු
කුලත්ථසිම්බීජ-කොල්ලු
කුලත-කොඹෝලීල
කුලතු-කොල්ලු
කුලප්‍රත්‍ර-දමනක වෘක්ෂය
කුලප්‍රිය-හොමුළුහු
කුලභ-උක්
කුලම්පු-කායම
කුලම්බු-කායම
කුල රඝාඩගිකා-රැහැණිය
කුලල්වාදන්-(කුලන්වාදන්) රෝගයක්
කුලවණ්‍ී-රතු මල් ඇති තුස්ත වැලු
කුලවේරක-කිරිඹෝ ගස
කුලසඤ්චය-වම්මුතු

කුලහල-මුඛමහණ, මහ මුඛමහණ බිම් බක්මී
කුලා-රත් හිරියල්, උඩැත්තා
කුලාක්ෂක-රතු ලූහුණු
කුලාඩගණා-අමුක්කරා
කුලාලිකා-වල්කොල්ලු
කුලාහ-රතු ඉකිරි ගස
කුලාහල-බක්මී, මුඛමහණ
කුලි- කටුවැල්බටු, කොඹෝලීල
කුලිඛ-මල් කැකුල, සල්ගස
කුලිකවර්ෂ-නන්දිරුක
කුලිකා-මැඩහු
කුලිඛග-කකුළුසුහු(කකීටකශ්‍රිංගි
කුලිඛගක්ෂ-ඇඹුල් කපු
කුලිච්චි-මහතඹල
කුලිත්ථා-රතු කොල්ලු
කුලිත්ථිකා-වල් කොල්ලු
කුලිබි-සීනක්කාරන්
කුලිරශෘඩගි-කකුළුසුහු
කුලිශ-නවහන්දි
කුලිශදෘම-දළුක් ගස
කුලිස්-වීදුරු, දියමන්ති, කුලිස
කුලී- කටුවැල්බටු, කොඹෝලීල දළුව මුල්,(නිප්පිලි මුල්,) නෙළුදැලි, (නෙලුම් අල)
කුලීනක-වල්මුං
කුලීනා-කකුළුසුහු (කකීටකශ්‍රිංගි
කුලීර- කටුකරෝහිණී (කුළුරැන
කුළු-කුළුරස
කුළුන්දැ- කොල්ලු, (කකීටකශ්‍රිංගි
කුළුදුලෙක්-පලම්දෙකා= කලන් 2 (අවුන්ස 4), පත බාගය
කුළුරැණ-කටුකරෝහණ
කුලොත්ථිකා-කොල්ලු
කුවකාලුකා-ගෙඳපලා
කුවර-ඇඹුල, මිසන්ගෙඩි, ඩෙබ ඵල

කුවල-බෙබර, ඇඹුල, නිළුපුල්
කුවලකණී-නිල් මානෙල්
කුවලකී-ඉදු සල් ගස
කුවලය-නිල්උපුල්, ඇඹිල ගස
කුවලී-මසන් (බෙබර)ඉදුසල්
කුවලෙ-බෙලි ගස
කුවිඩ-බළල් ලුණු
කුවිම්ලන්ගන්
කුවිලිම්ලන්ගන්
} හින්තඹල
කුවෙර-නන්දිරුක
කුවෙරක- වතුසුද්ද, කිරිබෝ ගස, නන්දිරුක
කුවෙරාක්ෂි-කුඹුරු ඇට, හෙළ පළොල්
කුවෙරාග-නුග, මහ නුග
කුවෙරිස්-පළොල්. කුඹුරු
කුවෘත්තිකෘත්-කුණුකරද ගස්
කුෂ්ඨෙය-නෙලුම්
කුශ-දළුක්, වැළුක්, වතුර, කුස තණ
කුශකාස-ඊතණ, කුසතණ
කුශපුෂ්ප-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
කුශරීර-මහාශාල වෘක්ෂය
කුශලී-කෝමාරිකා, අස්මන්තක වෘක්ෂය
කුශලොදර-ලෝලු
කුශස්තාව-තුසතණ පඳුර
කුශා- ඉදුනවිට රතු පාට මිහිරි රස ඇති ලප්නාරං (නස්නාරන්) වගීය
කුශාල්මලී-එරබදු
කුශිංශපා- ඇටවේරිය වෙසෙසක්
කුශික-සල් ගස, බුළු, බුරුත, අහු, ඇසළ, දුම්මල
කුශීද-රත් හඳුන්
කුශෙරිකා-කෙළින්ද
කුශෙශය-කිණිහිරි ගස
කුෂ්ට- කොට්ටම්, යකඩ, කුෂ්ට රෝගය, කුලඤ්ජන වෘක්ෂය
කුෂ්ටක-කොට්ටම්
කුෂ්ටකණ්ටක-කිණිහිරි ගස
කුෂ්ටකානන්ත-නෝර
කුෂ්ටගන්ධා-අස්ගොඳු
කුෂ්ටගන්ධික- එන්සාල්, ගොකටු, (නෙරෙංචි)
කුෂ්ටගන්ධිනි-අමුක්කරා
කුෂ්ටඝ්න- බෝදි ඇට, ඇසළ, කිහිරි, කළු කිහිරිය, කොටදිඹුලා, කලුකැම්මේරිය
කුෂ්ටඝ්නි-බින්තල් අල, උඟරල, මාරා, මුදටිය, මහරි, හෙලඅඹ, කොටදිඹුලා, බෝදි ඇට, කලු කැම්මේරිය, කලු කිහිරි
කුෂ්ටනොදන-රත් කිහිරි ගස
කුෂ්ටනාඝනී- බෝදි ඇට, හෙළ අඹ, ඇසළ ගස
කුෂ්ටභා-කොසඹ, දුම්මැල්ල
කුෂ්ටිහුත්
කුෂ්ටිහෘත්
} හිඹුරු, කිහිරි
කුෂ්ටමර්දනී-ගෙන්දගම් (ගඬුක)
කුෂ්ටවෛරින්- සන්නිතායන් (බෝදි ඇට ගස)
කුෂ්ටවෘක්ෂ-හිඟුරුගස. ගුරුන්ද
කුෂ්ටසූදන-ඇසළ, එරහැඳි, කිහිරිය, කළු කිහිරිය (කලුහර)
කුෂ්ටහන්-දුම්මැල්ල
කුෂ්ඨාරි-දුම්මැල්ල, හිඹුරු, ගෙන් දගම්
කුෂ්ඨහන්ත්‍රි-බෝදි ඇට
කුෂ්ඨහන්තෘ-ගබරල
කුෂක-බුළු ගස
කුසඋල-ත්‍රිබේර
කුස්තුම්බරී-කොතඹුරු (කොත්ත මල්ලි)
කුස්තුම්බරු-කොතඹුරු(කොත්ත මල්ලි)
කුස- වැලුක්, රඹුක්, කුසතණ, ඊතණ

කු කෘ

කුසකන්-වියලි කහ
කුසත-මූරැත
කුසපත්‍ර-නිදිකුම්බා
කුසලී- රැක්අත්තන, ගස් රැක් අත්තන
කුසාල්මලී-එරබදු ගස, ඉඹුල්ගස
කුසුම්කෙම්- මල්බට්ට (පුෂ්පකර්ණිකා)
කුසුම්භ- වතුක්, සෙන්දිරික්කා, කුණුකරඳ
කුසුම්භාෂෙයි-වතුක්, සෙන්දිරික්කා
කුසුම්රද-මල්රේණු, (පුෂ්ප පරාග)
කුසුම්රස-මල්පැණි, (පුෂ්ප මකරන්ද) මීමල්
කුසුම-මල, කරාබුනැට්, ගෙඹිය, තෝර, කෙසෙල්, මයිලමල
කුසුමඵල-සාදික්කා
කුසුමඟක්ති-සෙන්දිරික්කා
කුසුමා- වැකොළ, දැසමන්, රත් සලොල්
කුසුමාඤ්ජන- පිත්තලෙහි මලක් වැනිව උපන් අඳුන්(පිත්තලවල නිල් පාට මලකඩ)
කුසුමාත්මක-කොකුම්
කුසුමාඩිප-සපු ගස
කුසුමාරිකා-කුකුරුමුවන්
කුසුමාසව-මල්වලින් හෝ මී පැණි වලින් උපදින සුරා වගී
කුසුමොද්භව-කොකුම්
කුසෝ-කුසතණ
කුහක-ගුන්ථි පර්ණිරුක (ගණට වණ්ටි ගස)
කුහලී-බුලත්
කුහා-කාටුකරෝහණ
කුහින- කපුරු
කුළිර-ගස්බඩ
කුළිරොව්-කුෂ්ඨ රෝගය

කූටකබේදී-කටුකරෝහිනී
කූටජීව-බුත්සරණ
කූටරවාහිනී-ත්‍රුස්තවාළු
කූටලමස්තක-සිව්ය
කූටසථාන-පිටවක්කා (නවතැඹිලිය)
කූටශාල්මලී-එරබදු, කැල, කටු ඉඹුල්
කූටාර්ජුසිද්ධිකෘත්-බුත්සරණ ගස
කූටාශුස්-ගුගුල් ගස
කූප-වෙනිවැල්ගැට
කූර්වපර්ණී-ඇඹහඟු
කූර්වභාජ්-බුජපත්
කූර්වශෙඛර-පොල්ගස
කූර්වශිරස්-ගොප්ඇටය
කූර්ෂිශීර්ෂික-ජීවක වෘක්ෂය, පොල් ගස,
කූරු-කූරතම්පලා ගස
කූලංක්‍රුව-කොල්ලු
කූලක-දුම්මැල්ල
කූලා-නීන් දැන්ත ගස

කෘකර-සිව්ය, කණේරු
කෘකරා-නිප්පිලි
කෘකලා-වගපුල් (නිප්පිලි)
කෘච්ඡ්‍ර-මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍ර රෝගය
කෘච්ඡ්‍රාරි-අන්දර ගස
කෘණඤ්ජ-වල්තම්පලා
කෘතනි-කරගස
කෘතන්තික-රෝමලුණු
කෘතන්තිම- රසදුන්, පාංශුලුණු, රෝමලුණු, වනුවැල් කසායේ ලූ තුත්තම්
කෘත්තිමක-බළල්ලුණු

කෘත්තිමධූප

කෘත්තිමධූප-දුම්මල
කෘත්තිමරත්න- කෘවමැටි (වීදුරු වක්කරණ මැටි වගීය)
කෘත-බළල්ලුණු, ඉගිනිඇට,රෝම ලුණු, සඳුන්
කෘතක-බළල්ලුණු, රෝමලුණු
කෘතඝනී-ලාකඩ
කෘතච්ඡිද්‍රා-වැටකොලු
කෘතත්‍රාන-බැමිතිරිය (ලුණුවිල)
කෘතපර්ණිකා- කටුවෙලඟ, එගු රැස්ස
කෘතපිණ්ඩිකා-ගල්සෙවෙල්
කෘතඵල-කිණිහිරි, ඇසළ, තකුල්
කෘතමාල-ඇසළ
කෘතමාලක-ඇසළ
කෘතමාලා-ඇසළ
කෘතමාලී- පිටිවක්කා (නව නැඹිලිය)
කෘතමේදක-නියන්වැටකොලු
කෘතර-රෝමලුණු
කෘතරෝහිණී-කිදි, (රසකිඳ)
කෘතව-අත්තන, දැත්ත
කෘතවාව-කෝමාරිකා
කෘතවෙදක-වැටකොලු
කෘතවේදන-නියන්වැටකොළු, ඇසළ, දූදු
කෘතාඤ්ජලි-නිදිකුම්බා
කෘතාන්ත-ශරීරයේ සප්තධාතු
කෘති-රෝමලුණු
කෘත්‍රිම- පාංශුලුණු, වෙනිවැල් කසායේ ලූ තුත්තම්
කෘත්‍රිමක-බළල්ලුණු
කෘමිකණ්ටක- වලහසාල්, දිඹුල් ගස, (අත්තික්කා)නිටුල් ගස
කෘමිකා-ග්‍රන්ථපර්ණී වෘක්ෂය
කෘමිගුහා-නියඹරා, කැකිරි, මහ ගොන්සුතු කැකිරි

කෘශිකා

කෘමිඝන-දිඹුල්, අට්ටික්කා, වලහ සාල්, කුකුරාමුවන්, ගඤ්ඤ, කසා, කෑල, එරබදු
කෘමිඝාතින්-වලහසාල්
කෘමිජ්‍යා-දුම්බලා වෘක්ෂය
කෘමිජ-අගිල්, ලාකඩ, සඳුන්
කෘමිජග්ධ-අගිල්
කෘමිජඝන-අගිල්
කෘමිදන්ත-දන්ත රෝගයක්
කෘමිදිව්‍යා-වලහසාල්
කෘමිනාශිනී-අසමෝදගම්
කෘමිඵල-අට්ටික්කා (දිඹුල්)
කෘමිමූල-පුවක් ගස
කෘමිමූලි-මූහුණමල් ගස
කෘමිරිපු-වලහසාල්
කෘමිලක-වල්මුං, මුං
කෘමිලා-දේවදාර
කෘමිවෘක්ෂ-වල් අඹ වෙසෙසක්
කෘමිශත්‍රු-එරබදු ගස, වලහසාල්
කෘමිශාත්‍රව-ඉඹුරු, ගුරුන්ද
කෘමිහ-වලහසාල්
කෘමිහන්ත්‍රී-වලහසාල්
කෘමිහා / කෘමිහර } වලහසාල්
කෘමුකා-පුවක් ගස
කෘශරෝමා-වදුරු මැ
කෘශශාඛ-පැපිලිය
කෘශාඞ්ගි-පුවඟ
කෘශාඝන-නිප්පිලි(වගපුල්)කරඹ, කලු අගිල්, බේරා, කලු දුරා, සාරණ, මුද්දරප්පලම්, පැපිලිය, කවෙලු, පත්පාඩගම්, මහ අබ, කටුකරෝෂණ, මිරිස්, බෝදි ඇට, නීලාංජන, කිරිබදු, මුරුංගා, කාන්දම්, යබොර, යකඩ, කලුතලා, සුවඳකොට්ටම්
කෘශාන්-රත්නිටුල්
කෘශිකා-මීකන්පලා(මූෂිකපර්ණී)

කෘශිවල

කෘශිවල-ගුරුල්ල ගස
කෘශොදරි-ඉරමුසු
කෘෂ්ණ-මුරුංගා, මිරිස්, කාන්දම්, යකඩ, තිප්පිලි, කරඹ, උද්නිද ලුණු, අඟිල්
කෘෂ්ණක-අඹ, කලු අඹ, වලහ සාල්, කලුමුං
කෘෂ්ණකඤ්චුක-කලුවන් හණ
කෘෂ්ණකන්දු-රතුපුල්
කෘෂ්ණකවීර-නිල් කණේරු
කෘෂ්ණකාතරා-රත්හුනිඳ
කෘෂ්ණකාන්ත-යකඩ, කාන්දම්
කෘෂ්ණකාෂ්ට-කලාඳුරු, කලු අඟිල්
කෘෂ්ණකාස-හල්ගස
කෘෂ්ණකුඨේරක-කලුවන් තලා
කෘෂ්ණකුලත්ථිකා-වල්කොල්ලු
කෘෂ්ණකුසුම-නිල් මල් ඇති කණේරු ගස
කෘෂ්ණකෙලි-වනුක්, සෙන්දිරි ක්කා
කෘෂ්ණකාඞ්ඛ-තල් ගස
කෘෂ්ණඛල්ව-කලුකොල්ලු
කෘෂ්ණගතරොග-ඇසේ රෝග යක්
කෘෂ්ණගන්ධ- කරබෙඹිය, වැල් මුරුංගා
කෘෂ්ණගර්භී-ඇත්දෙමට, කරබෙඹිය
කෘෂ්ණගොකර්ණී-නිල් මල් ඇති මුරුවා වැල්
කෘෂ්ණගෞරා-බටු, හෙලබටු
කෘෂ්ණචඤ්චුක-කඩල
කෘෂ්ණවන්දන- රත්වන් සඳුන්, සුදු හඳුන්
කෘෂ්ණචිත්‍රක-නිල් තෙවුල්
කෘෂ්ණචූඩිකා-හුනිඳ

කෘෂ්ණඵල

කෘෂ්ණචූර්ණී-යහුණු (යකඩසුණු) යකඩමිල
කෘෂ්ණචූරක-කඩල ගස
කෘෂ්ණජගන්ධ-කලුඅඟිල්
කෘෂ්ණජටා-ජටාමාංශි, ජටාමකුට
කෘෂ්ණජයන්ති- කලුවන් තිවිහ ගස
කෘෂ්ණජීර, කෘෂ්ණජීරක } කලුදුරු
කෘෂ්ණතවචි-මුහුණමල් ගස
කෘෂ්ණතණ්ඩුලා- වලහසාල්, තිප්පිලි
කෘෂ්ණතරු-කරබෙඹිය (කරපිංවා)
කෘෂ්ණතාම්‍ර-ගෝසීත් වන්දන= (ගෝ සී සඳුන්)
කෘෂ්ණතිල-කලුතල
කෘෂ්ණතීක්ෂණා-කලුදුරු
කෘෂ්ණතුලසි-කලුතලා, තලාගස
කෘෂ්ණත්‍රිවෘතා-කලු ත්‍රස්තවාලු
කෘෂ්ණදන්තා-ඇද්දෙමට ගස
කෘෂ්ණධත්තූරක-කලුඅත්තන ගස
කෘෂ්ණධුත්තූර-කලු අත්තන
කෘෂ්ණධූතූර-කලු තුන්බෝ අත්තන
කෘෂ්ණනිම්බක-කරපිංවා ගස
කෘෂ්ණනීව්‍ය-වැල්පෙතෙල
කෘෂ්ණනිර්ගුණ්ඩී-කලුනික
කෘෂ්ණපර්ණී-කළුතලා
කෘෂ්ණපල්ලවා-කලු නිවිනිවැල
කෘෂ්ණපාක-සිහින්තඹර, කරඹ ගස
කෘෂ්ණපාකඵල-කරඹගෙඩි
කෘෂ්ණපාටලා-පළොල්, එල පළොල්
කෘෂ්ණපාද-කළුකැම්මේරිය
කෘෂ්ණඵල-ඇද්දෙමටගෙඩි, බෝදි ඇට

කෘෂ්ණපිණ්ඩික්ක- කුකුරුමුවන්
කෘෂ්ණපුෂ්පි-පුවහු ගස
කෘෂ්ණපුෂ්ප-කලු අත්තන
කෘෂ්ණපූතිඵලා-පුවහු ගස
කෘෂ්ණපූවී-කලුහිඟුරු
කෘෂ්ණප්‍රිය-කොළොම් ගස
කෘෂ්ණඵලපාක-සිහින් කරඹ
කෘෂ්ණඵලා- කරඹ, බෝදි ඇට, වාගස
කෘෂ්ණබර්බර-කලුවන් වේලා ගස
කෘෂ්ණබලා-හුනිඳ (ඔලිඳ)
කෘෂ්ණබීජ-රත්මුරුංගා, මුරුංගා ඇට
කෘෂ්ණභූභවා-කරිඑලවැල
කෘෂ්ණභූකුෂ්මාණ්ඩ- කලු වත් නැටි හා කොළ ඇති කිරි බදු (කලු කිරිබදු)
කෘෂ්ණභූෂණ-ගම්මිරිස්
කෘෂ්ණභෙද-කුළුරුණ, කටුකරෝ ෂණ
කෘෂ්ණභෙදක- කුළුරුණ, (කටු කරෝෂණ) කලු ඊයම්
කෘෂ්ණමඤ්ජරිකා- කලුතලා, අක් මැල්ල, කලුකැම්මේරිය
කෘෂ්ණමඤ්ජරී-කලුතලා
කෘෂ්ණමත්ස්‍ය-ලූලා, කළුමහ
කෘෂ්ණමදන- කලු කුකුරුමුවන් ගස
කෘෂ්ණමල්ලිකා-අක්මැල්ල, කළු තලා
කෘෂ්ණමාෂි-කලුමෑ
කෘෂ්ණමාලක- අක්මැල්ල, කලු තලා
කෘෂ්ණමාස-කලු මෑ
කෘෂ්ණමුඛා-කලු ඉරමුසු වැල
කෘෂ්ණමුද්ග-කලුමුං
කෘෂ්ණමූලා-හිරමුසු
කෘෂ්ණමූලි-ඉරමුසු, කලුඉරමුසු
කෘෂ්ණමුෂ්ක-තෙලඹු ගස

කෘෂ්ණමෙවක-කළු ලුණු
කෘෂ්ණමෙද-කළු හිඟුරු
කෘෂ්ණමෙදි-කටුකරෝෂණ (කුළු රුණ)
කෘෂ්ණමෙහ-ප්‍රමේහ රෝගයක්
කෘෂ්ණයෂ්ටිකා-කලු සැට දැ හැල්
කෘෂ්ණරත්තිකා-හුනිඳ, (ඔලිඳ)
කෘෂ්ණරාජ-කලුවන් මුරුංගා ගස
කෘෂ්ණරාජිකා-අඹ
කෘෂ්ණරුහ-ආපසුමදු
කෘෂ්ණලවණ- කළු ලුණු, සුවස ලුණු
කෘෂ්ණලා
කෘෂ්ණලොළුක } හුනිඳ(ඔලිඳ)
කෘෂ්ණලෝහ-යකඩ, කාන්දම්
කෘෂ්ණවණී-කස්තුරි, කරාබුනැවි, කලු අගිල්
කෘෂ්ණවල්ලි- කළුතලා, අක් මැල්ල, ඉරමුසු
කෘෂ්ණවල්ලිකා-ආපසුමදු
කෘෂ්ණවාක්-මිස්වැන්න
කෘෂ්ණවායස-අගිල්
කෘෂ්ණවාලුක-අක්මැල්ල
කෘෂ්ණවාස-ඇසතු (ඇසටු= ඇහැටු)
කෘෂ්ණවීජ-කොසඹ, රත්මුරුංගා
කෘෂ්ණවෘක්ෂ-පියාගස, කළු අගිල්, කළුහර
කෘෂ්ණවෘන්ත-මිස්වැන්න, කුඹුරු වැල්, පළොල්, රත් පළොල්
කෘෂ්ණවෘන්තා- පළොල්, කුඹුරු වැල්, උඳුපියලි
කෘෂ්ණවෘන්තිකා-ඇද්දෙමට
කෘෂ්ණව්‍රීහි-කලුවෙල්ගැල්

කෘෂ්ණවෘන්තිකා - ඇද්දෙමට

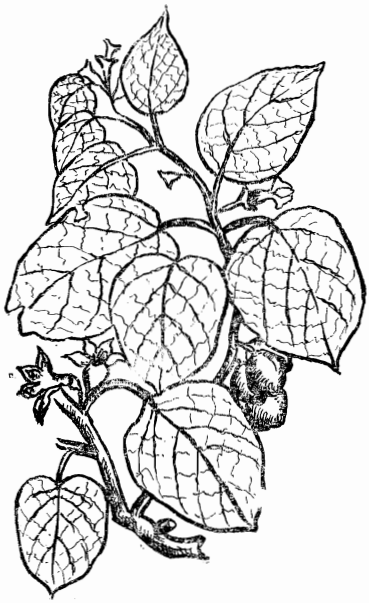

කෘෂ්ණවෘන්තිකා - ඇද්දෙමට

Gmelina Arbora

දෙමට-ඇද්දෙමට යයි දෙමට වර්ග දෙකකි. එයින් දෙමට ගස කටුපිල ගසට මදක් සමාන ය. ඝනින් කොළ ඇති කටු සහිත පඳුරු වර්ගයකි. ඇද්දෙමට ගස රත් කැන්දා ගසක් වැනි විශාල ගසකි. මේ වර්ගයේ කඳ සුදු පාට ය. කොළ දිග-පළලින් $6\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ ක් පමණ ඇත. මල් හැඩහුරුකමින් හා වර්ණයෙන් එක සමාන ය. එනෙත් ඇද්දෙමට මල් මදක් විශාල ය. කසා වර්ණයෙන් යුත් මේ දෙ වර්ගයේ ම පෙති අග ලා රත් පැහැයක් ද ඇත. දෙමට ගෙඩි යුෂ විෂ නාශක ද්‍රව්‍යයක් වශයෙනුත් කල්ගිය තුවාලවල ඔඩු කැපීම් සඳහා ඖෂධයක් වශයෙනුත් ඇතැම් විෂ නාශක තෙල් වර්ග පිළියෙළ කිරීම පිණිස ත් ගනිති. ඇද්දෙමට මහ පස් මූලෙන් එකකි. මේ වර්ගයේ මූල් වල පොතු දශ මූල් කෂාය ඇතුළු වාතාබාධ, අජීර්ණ හා උණ නැසීම පිණිස සාදු ගන්නා කෂාය වලට යොදති. දශමූලාරිෂ්ටය වැනි ඇතැම් අරිෂ්ට වර්ග සම්පාදන යෙහි ත්, මේ මූල් අවශ්‍ය වේ. මේ ගසේ මල් රත්පිත් සමණය සඳහා ත්-ගෙඩි දූනය සහිත උණ නැසීමෙහි ත් ප්‍රයෝජනවත් ය. ඇද්දෙමට පොතුවල සාරය ආමාශය ශක්තිමත් කරණ මූත්‍රකාරක ඖෂධයකි.

කෘෂ්ණශ්වේතා-පළොල් ගස
කෘෂ්ණශිංශපා-කලු අගිල්
කෘෂ්ණශිග්‍රු-මුරුංගා ගස
කෘෂ්ණශීර්ෂක-කලු ර්යම්, අගිල්
කෘෂ්ණශෛරීයක- කලුවන් මල් ඇති ගිරිතිල්ල
කෘෂ්ණසකාඛ-කොල්ලම් ගස
කෘෂ්ණසංඥක-සුවස ලුණු
කෘෂ්ණසඛ- කුඹුක් ගස
කෘෂ්ණසඛි-කලුදුරු
කෘෂ්ණසර්ජන-මුරුත ගස
කෘෂ්ණසෂ්ප-කලු අබ, මහ අබ
කෘෂ්ණසාක- පැපිලිය, (පත්පාඩ ගම්)
කෘෂ්ණසාර- දළුක් ගස, ඇට්වේරිය, කිහිරි
කෘෂ්ණසාරඛ- ඇට්වේරිය, (ශිංසපා)
කෘෂ්ණසාරපි-කුඹුක් (අර්ජුන)
කෘෂ්ණසාරිවා-කලුහිරමුසු
කෘෂ්ණසින්ධුවාර-කලුනික

කෙ

කෘෂ්ණසීසක-කලුරියම්
කෘෂ්ණසූක්ෂ්මඵලා- ඉරමුසු වෙසෙසක්
කෘෂ්ණසූක්ෂ්මඵලා- වේලිප්පරිත්ති(මස්බැද්ද)සිහින් මැඩහඳු
කෘෂ්ණසූරස-තලා
කෘෂ්ණස්‍රෝත-රසදුන්
කෘෂ්ණහෙමක-මිණිරන්
කෘෂ්ණා-කළු ලුණු, සිහින් මස් බැද්ද, යකඩ, නිප්පිලි, ගම්මිරිස්, සාරණ
කෘෂ්ණාඛ්‍යා-නිල් සාරණ
කෘෂ්ණාගරු-කලුඅගිල්
කෘෂ්ණාජටා-නිප්පිලිමුල්
කෘෂ්ණාජාජී-කලුදුරු
කෘෂ්ණාඤ්ජනී-කලුකපුගස
කෘෂ්ණාඪකී-කලු මල් ඇති රට තෝර හස
කෘෂ්ණාහ්වා-කලුකපු ගස
කෘෂ්ණාමය-කාන්දම්
කෘෂ්ණාමූල-නිප්පිලි මුල්
කෘෂ්ණායස-යකඩ, කාන්දම්
කෘෂ්ණාර්විස්-නිටොල් ගස
කෘෂ්ණාර්ජක-අක්මැල්ල
කෘෂ්ණාරි-පාපිලිය (පත්පාඩගම්)
කෘෂ්ණාලක-හුනිඳ (ඔලිඳ)
කෘෂ්ණාලා-හුනිඳ(ඔලිඳ)
කෘෂ්ණාවාස-ඇසතු, බෝගස
කෘෂ්ණික්කා-මහ අඹ, කලුවැල්, තලා
කෘෂෙණසූ-කලු උක් ගස
කෘෂෙණොදුම්බරිකා-කොටදිඹුලා ගස
කෘශයෝ-බුලු ගස
කෘෂාඩගි-පුවඟු ගස
කෘෂානුගා-සිහින් මිදි
කෘෂාතක-රෝමලුණු
කෘෘර-ඵලවරා, මහ සාරණ, අස් බැවිල, මූරාංගා, සුලුකුඹුක්, කුලුරුණ, බදුල්ල
කෘෘරඛණ්ඩා-වරාමල්
කෘෘරොහිණී-කිදි, රසකිඳ
කෟප්තධූප-තුරුක්තෙල් (තුරුෂ්ක නම් සුගන්ධ ද්‍රව්‍යය- ඉදුසල් ලාටු)

කෙ- වැටකේ, දැනුකේ
කෙකිශිඛා- මොණර කුඩුම්බිය
කෙකෙඅරලු- (කෙහෙඅරලු) වැට කේමුල් (වැටකේ ගස්වල ඉහල සිට පහතට ඇදෙන ඇටුවන්)
කෙහෙමුල්- කෙහෙඇටුවන්
කෙචුක- ගෝවාගස
කෙට්ට- වාතබංග = වල්සුවඳාල් (ඉදුන විට ගෙඩි කඩාහැලෙන තද ගතියකින් යුත් සුවඳාල් වලට සමාන කෙසෙල් වර්ගය)
කෙටින් බැවිල- කොටිකන් බැවිල
කෙටේරි-කෙටේරිය, පොරව
කෙත- තුරුක්තෙල
කෙතක-වැටකේගස, වැටකේමල
කෙතකි- වැටකේ, මුහුදු වැටකේ
කෙතු- සිහින්මිදි
කෙදාරජ- පද්මකාෂ්ඨ
කෙඳුකම්- ගඩුක (ගෙඳුගම්)
කෙඳුක- නිඹිරි ගස, කුකුරු මුවන් ගස
කෙඳුඵල- නිඹිරිගෙඩි
කෙඳු- කොමඩු
කෙනෙරසම්-ඇන්සම්

කෙප්ප කෙශරූපා

කෙප්ප- වාතරෝගයක්
කෙප්පානෙක- කුප්පමේනිය
කෙප්පෙ- කුරහන්, (සිහින් ධාන්‍ය වර්ගයක්)
කෙම්- කෝවක්කා
කෙම්කොළ- තිට්ඨකොළ (කෝවක්කා කොළ)
කෙම්ගෙඩි-ඉදුනු කෝවක්කාගෙඩි
කෙම්පා- කුප්පමේනිය
කෙම්පැන්- ගල්කුහර (කෙම්)වල එකතු වන ජලය
කෙම්බිජු- කෝවක්කා ඇට
කෙම්බු- ගෝවා
කෙම්වැල්- කෝවක්කා වැල්
කෙමඩා- දෙමට
කෙමලි- මුදුපෙණ
කෙමි- පියුම්කෙම්
කෙමුක-නිඹිරි, තෙබු, ගෝවා
කෙයරකටුකා- කටුකරෝහණ, (කුලුරැණ)
කෙයරමජ්ජ- පොල්පි, (පැලමද)
කෙයරල- වලහසාල්
කෙයරව- ඇඹුල
කෙයූරපත්‍රා-වැටකේ
කෙර-පොල්, මිණිරන්
කෙල්- කෙසෙල්
කෙල්නාරං- ගල්සෙවෙල්
කෙලට- වනුප් ඇට
කෙලටක- ගෝවා අල
කෙලික- හෝපලු, අශෝක, දිය රතඹලා
කෙලිකදම්බ- බක්මී ගස
කෙලිගන්ක- කුඹුක්
කෙලින්වි- පිල
කෙලිපත්‍රා- වැටකේ
කෙලී- පොල්
කෙවිලි- තැඹිලි

කෙවලද්‍රව්‍ය- ගම්මිරිස්
කෙවලවෙල්ල-වලහසාල්
කෙශ- නෙල්ලි, ඇඹුලුඵල,හ්‍රීබේර, ලුණුවරණ
කෙශකාර- උක්වෙසෙසක්
කෙශට- තොටිල ගස
කෙශනාමන්- හ්‍රීවේර
කෙශනාමා- හ්‍රීවේර
කෙශනාමක- හ්‍රීවේර
කෙශපර්ණී- කරල්සැබෝ
කෙශපර්ණිකා- කරල්සැබ
කෙශපර්ණිකා- හෙල කරල්සැබ
කෙශමථනි- සැම ගස්
කෙශමුංජක- දුම්මැල්ල
කෙශමුෂ්ටි-රේරුගස්, වල්කොසඹ
කෙශමුෂ්ටික-කොසඹ,මිහකොසඹ
කෙශර-පෙරුම්කායම්,මල්කාසීස, පොල්, දෙඹ, නාගස, නාමල් රේණු, පිටවක්කා, මුහුණමල්, සැදිලිංගම්, රත්රන්
කෙශරඛග- එන්සාල්, එල්වලු, කීකිරිඳිය
කෙශරඛනී- ගොඩමානෙල්
කෙශරංජනක- නිල්කටුකරඹ, වේලා, ගිරිතිල්ල, කීකිරිඳිය
කෙශරා-මහ කලාඳුරා
කෙශරාජ- කීකිරිඳිය, රන් වන් කීකිරිඳිය
කෙශරාම්ල-ලප්නාරන් ගස
කෙශරාහ්ව-හ්‍රීවේර
කෙශරි-වැල්මුරාංගා, මුරාංගා, නා කෙසුරු
කෙශරිකා-මහබැවිල
කෙශරින්-නාගස, දෙඹ, තෙලුම්
කෙශරී-රත් මුරාංගා
කෙශරූපා- පිළිල (ඉටිකෙසෙල්)

කෙශරාහ

කෙශරාහ- දුන්න, මහදුන්න, මහුල්කුඹුරුවැන්න, මහබැවිල, කීකිරිඳිය

කෙශරාඝක-ඇත්තෝරගස

කෙශව-කීනදෙඹ ගස, නාගස

කෙශවප්‍රියා-ගෝරෝචන

කෙශවර්ධිනී- මහුල්කුඹුරුවැන්න, මහ බැවිල, ගොඩමානෙල්

කෙශවායුධ-අඹගස

කෙශවාලය } බෝගස
කෙශවාවාස }

කෙශහන්නඵලා } සැමගස
කෙශහන්ත්‍රී
කෙශහෘද්ඵලා

කෙශා-ජටාමාංශ

කෙශාඛ්‍ය-හ්‍රීවේර

කෙශාපහ-සැමරුක

කෙශාරි-නාකෙසුරු ගස (නාගස)

කෙශරාහ-ගොඩමානෙල්

කෙශාලි-කීකිරිඳිය

කෙශාග්ව-හ්‍රීවේර

කෙශි-වැල්මී, යක්බේරිය, සාතාවාරිය, ජටාමාංශ, වරා, සක්නැඹ, සැමරුක

කෙශික-කෙකටිය

කෙශිකා-යක්බේරිය, සාතාවාරිය

කෙශිනී- හිඟුරුපියලි. වැල්දෙහි, යක්බේරිය, ජටාමාංශ

කෙශ්‍ය- පියාගස්, කලුඅගිල්, කීකිරිඳිය, රත්නිටුල්, හ්‍රීවේර

කෙශ්‍යඵල-මීහුඟ, නීක

කෙෂ්ට්‍රිකමේඛලා-පළොල්

කෙසක-ගුගුල්, කංසා ඇට

කෙසරවර-කොකුම්

කෙසරසතු-එඩරුනෙල්

කෙළිද

කෙසරු- මූණමල්, මල් රේණු, එරඹුතෙල්

කෙසරොචචටා-වම්මුතු

කෙසුර-කෙකටිය

කෙසෙල්-කෙහෙල්=කදලි (මෝච)

කෙහෙ අරළු- වැටකේ ගසෙහි කදෙන් ඇදෙන මුල්

කෙහෙතලා-තලා වගීයක්

කෙහෙදිහෙව-කේදි හැර

කෙහෙලුම්-ඉසකෙස්

කෙළිද-කෙළිද ගස්

කෙළිද—කාලිඛ
Holarrhena Antidysenterica

කේ—කෛ

කිරිවල්ලා වගීයට ම අයත් කෙළිද ගස ලඬකාවේ ද මැනවින් වැවෙන බව පෙනේ. එ හෙත් කිරිවල්ලා ගස පමණ කෙළිද ගස ලඬකාවේ සුලභ නැත. කෙළිද සුලභ නොවූ අවසථාවන්හි පැරණි ලාඬකික වෛද්‍යවරයෝ ඒ වෙනුවට කිරිවල්ලා ගසෙන් ප්‍රයෝජන ගත් බවට කිසිම සැකයක් නැත. ලඬකාවේ කිරිවල්ලා ගස මෙන් ඉන්දියාවේ බොහෝ පළාත් වල කෙළිද ගස වනගත ව වැවෙන්නකි අපේ රටේ කෙළිද ගස ද හොඳින් වැවෙන නමුත් එය වැවීමට උත්සාහ නොගෙන තිබෙන්නේ ඉන්දියාවෙන් අඩුමිළට කෙළිදඇට ලැබෙන නිසාත්, එම වගීයට ම අයත් කිරිවල්ලා ගස ද කෙළිද වෙනුවට ප්‍රයෝජනය ගෙන තිබෙන නිසාත් විය හැක. කෙළිද කොළ දිග පළලින් අඟල් $6 \times 2\frac{1}{2}$ ක් පමණ ඇත. මල් රතු සහ සුදු වශයෙන් කෙළිද දෙවගීයක් තිබෙන නමුත් ඖෂධ පිණිස පාවිච්චි කරන්නේ මල් සුදු වගීය පමණකි. අපට අවශ්‍ය ප්‍රමාණ කෙළිද ඇට සියල්ල ම වාගේ ලැබෙන්නේ ඉන්දියාවෙන් ය. කෙළිද ඇට සහ පොතු ආතීසාරය, පිත්, සෙම්, පිපාසය, ආම, හා කුෂ්ඨ රෝග නැති කිරීමට හිත යි කිරිවල්ලා ද කෙළිද වගීයට ම අයත් නමුත් කෙළිද වලින් ලැබෙන සම්පූර්ණ ගුණය එහි නැත.

කේ-දුනුකේ, වැටකේ (කේතකී)
කේතකී-වැටකේ
කේතු-වැටකේ
කේන්ද්‍ර-කොමඩු
කේප්පේ- කුරක්කන් (කුරහන්)
කේබුක-කෙබු
කේර-මිණිරන්
කේරමජ්ජ-පොල්පිනි
කේශමුෂ්ටි-රේරු
කේශකය-කන්සා
කේශර ඉද්ද මුදියන්සේ- කේශර බාවිල (රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරුවක ඔසුවක්)
කේශර-නාමල්රේණු, නාගස

කෛ-කසිප්පු
කෛංශුක-කෑලමල
කෛක්ක-වැටකේ
කෛකේශිඉලෙයි-කිකිරිදිය
කෛචය්‍යී-කපු ගස
කෛටජ-කෙළිද ගස
කෛටය්‍යී- කොඟඹ, බිංකොසඹ, ඇද්දෙමට, කුණුකරඳ, කුකුරුමාන්
කෛණඩය්‍යී-කරපිංචා, ඇඹුල්වේ, සිරිල, කපු ගස
කෛතන්‍ය-කිකිරිදිය
කෛතක-වැටකේ
කෛතව-හෙල කුමුදු, අත්තන මල්
කෛදූර-පද්මකාෂ්ඨ
කෛපිලා-කාළතුස්තාවාලු
කෛයාන්තකර, කෛයාන්තගරයි } කිකිරිදිය
කෛරලී-වලහසාල්
කෛරව-සුදු මානෙල්, විලහසාල්

කො

කොරවිනීඵල-උපුල් ඇට
කොරවී-උළුවාහාල්
කොරාටක-කණේරු ගස
කොරාත-බිම්කොසඹ
කොරාතක-බිම්කොසඹ
කොරාල } වලහසාල්, බිං
කොරාලි } කොසඹ
කොවර්ත-වල්කොසඹ
කොවර්නි- කලාදුරු, දියේ සෑදෙන කලාදුරු විශෙෂයක්
කොවර්තමුස්තක } කොට විය
කොවර්නිමුස්තා } මුරු, දියකලා දුරු, (දියේ සෑදෙන කලාදුරු විශෙෂයක්)
කොවර්නිකා-වම්මුතු
කොවරිය-කපු ගස
කොවල-වලහසාල්
කොෂිකා-ඇම්බරැල්ල ගස

කොක්කටිමරම්-උණරුකණුගස්
කොක්කාලි-කෝමාරිකා
කොක්කුමඤ්ඤරෙයි-කොබෝලිල
කොක්මොට- දිය මුසු භූමිවල (කුඹුරුවල) බොහෝ සේ ගොයම් සමග වැවෙන වගීයක්
කොක්ෂි-ත්‍රස්තවාලු
කොඛ-කිණිහිරි, කිදි, බින්තල්, හිදිගස
කොඛකාලි-කෝමාරිකා
කොකටි-රත්කිරිගොකටු
කොකටිය-කෙකටිය
කොකනද-රත් නෙළුම්, රත් මානෙල්, (රතුපුල්) හෙළ පියුම්
කොකවිසල්-රැක්අත්තන
කොකාක්ෂි-ත්‍රස්තවාලු

කොකාග්‍ර-කිඩාරම් වෙසෙසක්
කොකිල-ඩෙඛරගෙඩිය
කොකිලවඡ්වි-පළොල්, හෙල පළොල්
කොකිලනයන-ඉකිරි ගස
කොකිලා-මසන්, රත් පළොල්
කොකිලාක්ෂ-නීරමුල්ලිය, වැලුක්, රඹුක්
කොකිලාවාස-අඹ
කොකිලෙක්ෂු-කලු උක් ගස, ඉකිරිගස
කොකිලෙෂ්ටා-මාදම් ගස
කොකිලොත්සව-අඹ ගස
කොකුන්ද ගන්ධේ-පුස්ඇට
කොකුපණ්ඩු- පාණ්ඩු රෝගයට හේතුවන ක්ෂුද්‍ර ප්‍රාණී විශෙෂය.

කොකුම්

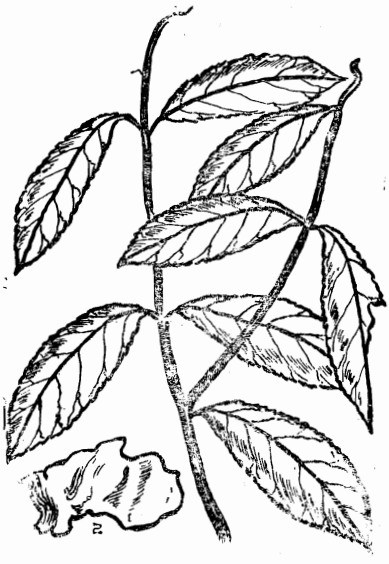

කොකුම්-කුංකුම
Kokuna Zeylanicum

කොකුම්

මෙය ලංකාවේ අඩි 150 දක්වා උසට වැවෙන විශාල වෘක්ෂයකි. ගසට වැදෙන සුළු පහරකින් ඇති වන කම්පනයකින් පවා මේ ගසේ පොත්ත ගැලවී වැටෙ යි. ඇතුල් පැත්ත තද කසා වණ්ණයකින් යුත් මේ පොතු සිහින් වෙන්ට අඹරා වතුර ත් සමග මිශ්‍ර කර පැතලි සබන් කැලි වෙන් සකස් කොට අවිවේචියලා ගනිති. ඇතැම් පළාත් වල සත්‍රී පුරුෂ දෙ ප ක්ෂ ය ම ජල ස්නානය කරණ විට මේ කැලි සබන් වෙනුවට පාවිච්චි කරති. මේ කොකුම් පොතු කල්කය අංග රාගය ඇති කරණ, රූප ලාවන්‍යය ගෙන දෙන සමේ විෂ බීජ නසන ඖෂධයකි. සබන් ගැන දැන ගැනීමට කලින් ලාංකිකයන් විසින් මේ කොකුම් පොතු කල් කය ඒ වෙනුවට පාවිච්චි කරණ ලද බව පැරණි පොත පතින් පෙනේ. මොනරුන් වැඩි වශ යෙන් වාසය කරන්නේ ත්, බිත් තර දමා පැටවුන් ඇති දැඩි කර ගන්නේ ත් මේ ගස් මුදුන්හි සාදා ගන්නා කුඩුවල ය. එහා පොත්ත ගැලවෙන මේ ගස්වලට ඒ පක්ෂීන් ගේ සතුරන් වන උනහපුළු ආදි සතුන්ට නිශ්ශබ්ද ව යාම දුෂ්කර හෙයින් ඔවුන්ගෙන් ආරක්ෂාවීම සඳහා මේ වගීයේ ගස් ම තෝරා ගන්නවා විය හැක.

———

කොටොදුම්බර

කොකුම්පයි-යොන්තුඹ
කොකුමරම්-කිණිහිරි
කොකුහා-සාතාවාරිය
කොඩකුමරම්-කිණිහිරි ගස
කොච්චි-කුඩා මිරිස් (නයි මිරිස්)
කොව-කුරුඳු පොතු
කොවක-උණහස, සිවිය, ගජතිප්පිලි
කොවිපර්ණක-ගජතිප්පිලි, සිවිය
කොට්ටංකානෙයි- වෙල්මුඛ (මුඛ මහණ)
කොට්ටකුත්තිපුල්-තුත්තිරි
කොට්ටම්- උපුල් කොළ, සෙන් කොට්ටම්
කොට්ටාකරුන්කෙ-මුඛඑහණ
කොට්ටුකසිර- ලේ හා වාතය දූනිසා දණ්ඩබල ඉදිමෙන රෝග යක්
කොට-කෝවකා, පුවක්ගස
කොටජ-කෙළින්ද
කොටද-කෙළින්ද, කෙළිද ඇට
කොටපර්ණිකා-තිප්පිලි මුල්
කොටර-කිහිරි, ගෑටනිවුල්
කොටරපුෂ්පි-හිරිතිල්ල(මාඛණ්ඩා)
කොටරවාසිනී-සුදු තුස්තවාලු
කොටරි-ගැටනිවුල් ගස
කොටසිම්බලී-කටුඉඹුල
කොටි-කඩල, පීක්මල්, ගැටපිච්ච, කෙළිද
කොටිකා- ගොලෑපුවක්, කරංකා ගෙඩි, කලන්තුන, කඩල
කොටිකාවක්-කලන් තුනක බර
කොටිලබු-ගැටපිච්ච
කොටිවර්ධා-පීක්මල්
කොටිවෘක්ෂක-කෙළිද ඇට(කෙළිද ගස)
කොටිසුණු-කටුවැල්බටු කුඩු
කොටොදුම්බර-දිඹුල් ගස

කොටොල් අල

කොටොල් අල-කොඩොල් අල
කොඨ- වක්‍රාකාර කුෂව විශෙෂ (දද)යක්
කොඨර-රැකඟුණ
කොඩිමුංදිරි-මිදිඵල
කොඩි-වැල්
කොඩිඅඹිබෙයි-බිම්තඹුරු
කොඩික්කල්ලි-රටදලුක්
කොඩික්කාරෙයි-කුඹුරුවැල්
කොඩිකල්ලි-මුවකිරිය
කොඩිතුම්බෙයි-වැල්තුඹ
කොඩිමුරුන්කෙයි-වැල්මුරුංගා
කොඩියාකුන්දල්-බිම්මදු
කොඩිවේලි-රත්නිවුල්
කොඩස්-දසරාව
කොඩොල්- නයා
කොන්නාමලලි-කොතඹුරු

කොතලාහිඹුවු

කොතලාහිඹුවු- කිසැඳුලස
Salacia Reticulata

කොතලාහිඹුවු

හිඹුවු, කොතලා හිඹුවු යයි හිඹුවු වර්ග දෙකකි. දිය සීරාව සහිත තැන්වල පදුරු වශයෙන් වැවෙන මේ දෙවර්ග යේ ම කොළ සහ මල් එක සමාණ ය. එහෙත් කොතලා හිඹුවු වැලේ මුල පෙත් තට කැපූ විට ලා රත් පාටින් යුත් රවුන් හැඩයේ රේඛා බෙදී ඇත. හිඹුවු වැල එසේ කැපූවිට ඇතුලත එක ම සුදු වණ්ණයෙන් යුක්ත ය. දෙවර්ගයේ ම වැල්වල පොත්ත කහපාට ය. බෙහෙත් කඩ වල කොතලා හිඹුවු, හිඹුවු දෙවර්ගයේ ම මුල් එක ම කොතලා හිඹුවු මුල් වශයෙන් විකිණීම ට තබා ඇත. කොතලා හිඹුවු වැල් තේරීමේදී ඒ වැල් හිරයෙන් පෙත්තට කපා බලා ඇතුල් පැත්ත ලා රත් පැහැයෙන් යුත් වර්ගය පමණක් කොතලා හිඹුවු වශයෙන් තෝරා ගත යුතු ය. මේ වර්ගයේ මූලේ සාරය පිපාසය සංසිදුවීම පිණිස ත් මූත්‍ර අධිකත්වය (දිය වැඩියා රෝගය) සංසිදුවීම පිණිස ත් ලාංකික වෛද්‍ය පරම්පරාවල භාවිත කරගෙන එයි. දිය වැඩියා රෝගය සඳහා ගතයුතු ඖෂධය කොතල හිඹුවු නොව කොතලා කෙම්ය යයි ද ඇතැම් අය අතර පවත්නා තවත් මතයකි.

කොත්තා

කොත්තා-වැල්පෙතෙල
කොත්තාලෙයි-කෝමාරිකා
කොතඹුරු-කොත්තමල්ලි
කොතලා-කොතලාවැල්
කොතලාකෙම්ය- මූත්‍ර රෝගයට කොතලා හිඹුටු වලට වඩා මේ වැලේ සාරය උසස් යයි ඇතැම් වෛද්‍යවරයෝ කියති.
කොතුරුබැද්ද-මීකන්පලා (මූෂික පර්ණී)
කොද-කොද,වැකොද යයි කොද වගීදෙකකි. එකක් (කොද) අඹියක් පමණ ජලය ඇති මඩ සහිත කුඹුරු වල ත් වඩා ගැඹුර නැති වැව් වල ත් හටගන්නා උත්පලාදී ගණයට අයත් සුදු පැහැති කුඩා මල් හටගන්නා වගීයකි. අනික (වැකොද) දිරා ගිය මහ ගස්වල හෝ පොළුවෙහි හට ගන්නා ගැටපිච්ච වලට සමාන වැල් සහ දැසමන්(ජාති= සුමිනා පිට රන් පාට සමන් පිච්ච) කැකුළු වලට සමාන මල් ඇති වගී යයි. මේ දෙවගීය ම පිපෙන්නේ සවසට යි. මෝ ලය ප්‍රබෝධවන සුවඳින් යුක්ත යි. කවි සමයේ කොද කැකුළු වලට උලනාවන්ගේ දත් උපමාකර තිබෙන්නේ දෙවැනි ව කිවගී යේ (වැකොද) මල් කැකුළු වල ට ය. මේවාට පිටිසර වැසියෝ වල්පිච්ච කියා ද කියති.
කොද්‍රෂ-අමු (ධාන්‍ය වගීයක්)
කොද්‍රව-අමු
කොද්‍රවික-සුවස ලුණු
කොද්‍රාණ-ගැටතුඹ
කොන්නේ-ඇසළ

කොඹ්බෑ

කොණඩනාරන්නෙයි- (කමලා) ජම්නාරන්
කොනඵල-බතල
කොනල-මිදි
කොනලෑරඡ්‍රික-යකවනස්ස
කොපනක-හිඟුරුපියලි, සුවඳ කසා
කොපනය-හොරඉටි, කට්ටකුමන් ජල්
කොපනා-රතු කණේරු
කොපපුෂ්ප-කට්ටපිල
කොපු-ලිද

කොඹ්බෑගස්

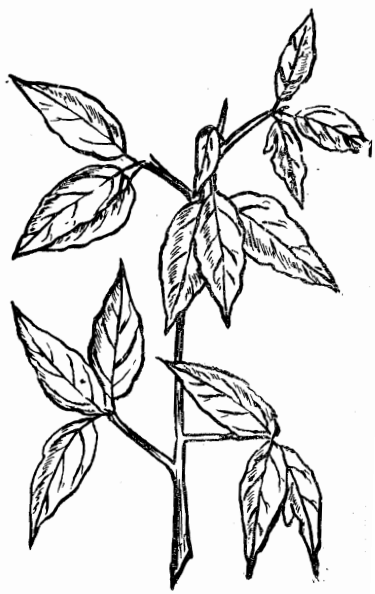

කොඹ්බෑ-කොඹ්බය්‍යා

පෙනුමෙන් හා කැඩහුරු කමෙන් ලුණුවරණ ගසේ දඬු වලට හා කොළ වලට මදක සමාන මේ පඳුරු වගීය දේශීය

කැඩුම්-බිඳුම් වෙදකම් උසස් ම ඖෂධයකි. බිඳුන ඇට පැස්සීම, තැල්ම හා ඉදිමුමට ත් ගන්නා ඖෂධ යෝගවලට මේ ගසේ පොතු ද ඇතුළත් ය.

කොබලිල-කෝවිලාර

කොබවක්කා, කොබෝවක්කා } තිටිහ=කෙම් වැල්,= කොබෝමැල්ල= කෝවක්කා, සූ යම් කාන්ත

කොබිබිකා-කෝවක්කා, රසකිද

කොබු-කෝන් (කුඹුක්)

කොබුණ-කෝන් ගස

කොම්මෙයි-කෝවක්කා

කොම්බුකල්ලි-නවහන්දිය

කොම්බු-කුෂ්මාණ්ඩ, පුසුල්

කොමලක-පද්මකාෂ්ඨ

කොමලනාලිකේර-කුරුම්බා

කොමලපත්‍රක-මුරාංගා ගස

කොමලප්‍රසව-ඵල ගිරිතිල්ල

කොමලවල්කලි-ලාවුළු, බිලිං ගස

කොමලා-කිරිපලු ගස, ඉදිගස

කොවිදකම්-ගෝමේද

කොමුල්-දෙමට

කොඹුකා-මිසන්

කොර-තකුල්, නෙළඔල, නෙළම් අල,(නෙළඹුදැලි-මෘණාල)

කොරක- කැකුළු, නෙළම් අල, තකුල්

කොරකඛණ්ඩ-අඟුණ(කර)ගස

කොරකසේරු-වම්මුතු, මහ වම්මුතු

කොරඬා-නෙල්ලි, ඇඹුළුඵල

කොරඬි-නිප්තිලි (වගපුල්) සීන් එන්සාල්

කොරණ්ටි-ඩෙබර ගස

කොරණ්ඩ- කටුකරඹු

කොරදූෂක-අමු (ධාන්‍ය වර්ගයක්)

කොරඹි-මසන් (ඩෙබර)

කොරල-වලහසාල්

කොරස-මසන් (ඩෙබර)

කොරසවැල්-තද රළු ගතියකින් යුත් මේ වැලේ කොළ ඇඟ ගෑවුනොත් සිරෙන පමණ ගොරෝසු ගතියකින් යුක්ත ය. මේ වැල් වලින් මිරිකා ගන්නා යුෂ කෝලසන්නි රෝගයට නස්‍ය සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

කොරසැඹියා-ගස් වර්ගයක්

කොරාසානි-ඔසු වර්ගයක්

කොරිමද-ඇත්කෝර ගස

කොල්ලන්කොළෙයි- කෝල්ලන් කොළ, උපුල් කොළ

කොල්ලම්-තම්බලු

කොල්ලැගස්- පතුක් ගස්, ගලිස් ගස්

කොල්ලු-කලන්

කොල- නිටුල්ගස, තකුල්, රෑකහුණ, ගජනිප්පිලි, කොල්ලු, ලෝලු, සිවිය, ගම්මිරිස්, සිදඩි හුරු

කොලං-කපුකැන

කොලක- අහුණ, ලෝලු, මිරිස්, කපුකිනිස්ස

කොලකකීටිකා-යොන්ඉදි

කොලකශෙරුක-කලාඳුරු

කොලකා-වඳුරුමැ

කොලකි-සීන්ඩෙබර

කොලගජිනී-ඇත්වගපුල්

කොලඝොණ්ටා-ඩෙබර විශෙෂයක්

කොලඹක-නෙල්ලි ගස

කොලඹති-එන්සාල්

කොලම කොහිල

කොලට-කොච්චන්
කොලතු-අත්ත, ශාඛාව
කොලදල-නබී නම් සුවඳ ද්‍රව්‍යය
කොලනාශිකා-වඩකිනී නම් වෘක්ෂය
කොලපුෂ්ප-කටුපිල
කොලඵල-ඩෙබර
කොලබිම්බිකා-කෝවක්කා
කොලබු-දම්ගෙඩිය
කොලමාරි-තකුල්
කොලමූල-තිප්පිලි මූල්
කොලඹ-කොළොම්
කොලරික-පුවඟු
කොලවල්ලි-සිව්ය, ගජතිප්පිලි
කොලවල්ලිකා-සිව්ය, ගජතිප්පිලි
කොලමූලි-තිප්පිලි මූල්
කොලා-තිප්පිලි, සිව්ය, ඉහ මුඩ මහණ
කොලාහල-මුඩමහණ
කොලි-ඩෙබර
කොලිකරමල්-කුකුල් කරමල් නම් තම්පලා වගීය
කොලු-කුඩාබටු ගස
කොලුත්තු-කොල්ලු
කොලොග-අරලු
කොලොඹ-කදඹ
කොලොස්-කැකුණ මල
කොල්‍යා-තිප්පිලි
කොව්වේ-කෝවක්කා වැල
කොවාරි-ඉරමුසු
කොවිදාර- (කොවිලාර) කොඩෝලීල (එරබදු)
කොශා-සාවැන්න මූල්
කොශින්-අඹගස
කෝෂ්ඨපුෂ්ප-කිරිමුරුවා වැල්
කෝෂ්යේක්ෂු-සුදු උක් ගස
කෝෂ්ත-කොත්තමල්ලි
කෝෂ-සාදික්කා, කොච්චන්

කෝෂඵල-කළු තුස්තවාලු, තකුල්, වැල්පෙනෙල, සාදික්කා, වැට කොලු
කෝෂලන්කීරෙයි-කොහිල
කෝෂවති-වැටකොළු
කෝෂවෘද්ධි- අණ්ඩවෘද්ධි රෝගය, කුරණ්ඩක වෘක්ෂය
කෝෂාතකී-දෙවදැලිය,වැටකොලු, දුම්මැල්ල
කෝෂිලි-මුංවැන්න
කෝස්-හෙරලි (කෝෂඵල=පනස) මෝඩ
කෝස්කිරි-කොහොල්ලෑ
කෝස්ගොන්තගෙඩි- (ලි කු ව) ඇඹුල් රස ඇති කෝස් මෙන් වැනි වශයෙන් කදෙහි ඵල ගන්නා රබර් ගෙඩිවල හැඩහුරුකම ඇති ගෙඩි වගීයක්
කෝසපලා-කළුකැමේරිය
කෝසඹ-කොහොඹ (නිම්බ)ගස
කෝසලපුෂ්ප-කෝසවිලමල (කොහිල මල්)
කෝසලි පලා-කොහිල දළු
කෝසවිල-කොහිල
කෝහිල- කෝහිලනස් (කෝසවිල-කොහොවිල පලා)
කිරි කොහිල, ගුරු කොහිල, වැල් කොහිල, කළු කොහිල ය යි කොහිල වගී කීපයකි. තැම්බූවිට හොඳින් පිටිවන රස වත් වගීය ප්‍රමාණයෙන් සිහින් වූ කිරි කොහිල යි. ප්‍රමාණයෙන් ඉතා විශාල වූ ගුරු කොහිල රසයෙන් අඩු ය. අල තැම්බූවිට හොඳින් පිටිවීමක් ද නැත. දිරකඩවල හා ඝණ පොතු සහිත ගස්වලත්, ගල් වලත් පසුරු අල්ලා දුවන වැල්

කෝ

කොහිල රසයෙන් හා ගුණයෙන් උසස් නැත. කලු කොහිලවල අල හා කොළ ඉතා විශාල ය දඬු, අල හා කොළවල උඩ පැත්තත් තද කලු පාටින් යුක්ත ය. කොළවල යට පැත්ත පමණක් ගුරු පාට ය. රස, ගුණ, අනින් ඉතා උසස් වූ කලු කොහිල රටේ සුලභ නැත. වස, විෂ, ශරීරගත වීමෙහි ත් මූල රෝගයෙහි ත්, ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යක් වූ කොහිල අල, දළු හා කරවිල් ලාංකිකයෝ උසස් ආහාරයක් ලෙස සලකති.

කොහොඹ-කොස් ගස
කොහොන්-කෝන්, කොබු
කොහොම්-කොසඹ ගස
කොහොඹ-කොසඹ ගස
කොහොවිල-කොහිල
කොහොවිලාසට-කොහිල
කොළ-ගොයම් ගස
කොළදඬු-කෙබුක්
කොළහිඹුල්-කටු හිඹුල් ගස
කොළාප-දිරුගස
කොලොම්-කදම්බ වෘක්ෂය (කොලොම් ගස)
කොලොස්-කැහුණ මැලියම්

කෝකනද-රතුපුල්
කෝණාල-මිදි
කෝන්-කෝන් ගස (එඳුන වෘක්ෂය)
කෝන්ගු-නිණ්හිරිය
කෝනපුලි-අන්දර ගස
කෝනල-මිදි, සිහින්මිදි
කෝපි-මෙලවඟඵල, කාවා, (ඛාවා)
කෝපි ඇට-ඛාවා සාල්
කෝම-මිරිස් වැල
කෝමරසි-ගස් කැප්පිටියා
කෝමාරිකා-කෝමාරිකා (කුමාරි) පැලය
කෝඹකසාලෙසි-ගොඩමානෙල්
කෝයත-කොත්තමල්ලි
කෝරර්කමූලී-කන්සා පැලය
කෝරක-මල්කැකුල
කෝරණ්ඩ-කටුකරඬු
කෝරදූලු-අමු, කොල්ලු
කෝරසි-කෙලෙන්ගු,කලාඳුරුඅල
කෝරල-වලඟසාල්
කෝරෝචනෙසි-ගෝරෝචන
කෝල-පුවඟු, රුකඟුන, මසන්, (ඩෙඛර) තිප්පිලි, සිද්ධිඟුරු, සිවිය, ගජතිප්පිලි, කලාඳුරු, රත්නිවුල්, කුරුඳු, කෝවක්කා,
කෝලං-රැක්අඟුණ
කෝලක-යක්ඛේරිය, මිරිස්, තිප්පිලි, ඉඟුරු
කෝලකනීප-තකුල්
කෝලකසේරුක-කලාඳුරු, (වම්මූතු)
කෝලකි- සිහින් මසන්, (සිහින් ඩෙඛර)
කෝලඛහි-සිහින් එන්සාල්
කෝලදල-නඛී නම් ගන්ධ ද්‍රව්‍යය
කෝලපුෂ්ප } කටුපිල
කෝලපුෂ්පි }
කෝලඵල-මසන් (ඩෙඛර)
කෝලමාරි-තකුල්
කෝලමූල-තිප්පිලි මූල් (දළුවමූල්)
කෝලය-උලුවාහාල්
කෝලරික-රුකඟුණ, (ගස්අඟුණ) පුවඟු

කෝලවල්ලි **කෝෂ්ඨබිදුරිකා**

කෝලවල්ලි- ගජනිප්පිලි, (ඇත් වගපුල්) සිවිය වැල්

කෝලවල්ලිකා-ඇන්වගපුල්, සිවිය

කෝලි-මසන් (ඩෙබර) ඉලන්ද

කෝලිකාරම්-සැවුල් පහර(කුකුල් වසුරු)

කෝලිකුවිටු- පිටි සහිත රසවත් කෙසෙල් වගීයක් (ඇතැම් අය මේ වගීයට "පුවාලු"යයි කියන නමුත් එය හරි නැත. පුවාලු සහ හම්බන් පුවාලු යයි කියන්නේ ව්‍යඤ්ජන පිණිස ගන්නා කෙසෙල් වගී දෙකකට ය.)

කෝවක්කා-කෙම්බැල්

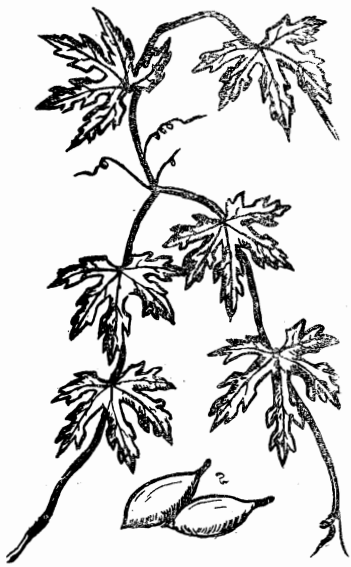

කෝවක්කා -බිම්බිළුල

Cephalandra Indica

කෝවක්කා= කෙම්බැල්=බිම් බිළුල=(බිඹුපල) කොඛෝවක්කා= තෙලන් කැකිරි, යන මේ නම් වලින් ලංකාවේ නොයෙක් පළාත් වල හඳුන්වන මෙම වගීය දියවැඩියාවට ඉතාම ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. දුම්මැල්ල කොළ වලට සහ ගෙඩි වලට ත් මදක් සමාන බුව සහිත කොළ ඇති මේ වගීය ලංකාවේ වියලි කලාපයට අයත් ප්‍රදෙශවල පිළිස්සූ හේන්වල කටු සර බෝගත් සමග පැළවී ඒ හේන් ලපල් වනවිට මැරී යයි. මේ වගීයේ කොළ මැල්ලුමට ත් ගෙඩි ව්‍යංජන පිණිසත් ගනිති. නොපැසුනු (අමු) ගෙඩි නිල්පාට ය. ගුහුවණිරේඛාවලින් යුක්තය.ප්‍රමාණයෙන් දුම්මැල්ල ගෙඩි පමණ ඇත. ඉදුනවිට ලා රත් පැහැයෙන් යුක්ත ය. කාන්තාවන්ගේ තොල්, මේ වගීයේ ඉදුනු ගෙඩි වලට සමාන කර ඇති බැව් පැරණි පොත පතින් පෙනේ. බුද්ධදාස රජතුමා ලියූ සාරාර්ථ සංග්‍රහයෙහි බහු මූත්‍ර වහණය සීමා කිරීම් සඳහා මෙය ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක් බව විස්තර කර ඇත. මේ වැල්වල සාරය සහමුලයෙන් ගෙන ඒ රෝගය සඳහා යෙදීමෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ ඵල ලැබෙන බැව් පළපුරුද්ද අනුව කිව හැක.

කෝවන්දනී-පුවඟු

කෝවිදාර-කොඛෝලීල, රත් කොඛෝලීල

කෝවෘක්ෂ-එන්දන වෘක්ෂය (කෝන් ගස)

කෝෂ්ට-කොට්ටම්, සුවඳ කොට්ටම්

කෝෂ්ටකා-සාභාරිය

කෝෂ්ටබිදුරිකා-කිරිබදු (හඳුලතා)

කෝෂ්ඨබිදුරිකා-කිරිබදු (හඳුලතා)

කෞ

කෝෂ්ට්බිදුරිකා-කිරිබදු (හද්දලතා)
කෝෂ්ටිකමේඛලා-පළොල්
කෝෂ-කොට්ටන්, සාදික්කා, (ජාතිඵල)
කෝෂක-සාදික්කා, තිප්පිලි
කෝෂඵල- වැටකොලු, වැල් පෙතෙල, තකුල්,(කපුකිනිස්ස) ත්‍රස්තවාලු, සාදික්කා
කෝෂයඵල-තකුල්
කෝෂවතී-වැටකොළු
කෝෂාතකී- වැටකොළු, තිත්ත වැටකොළු, දෙවදුලිය වැල්
කෝෂාධිපත්‍රිනී- පළොල්, දුම් මැල්ල, පුලිල
කෝෂාඵල-වැටකොළු
කොෂක-තිප්පිලි
කෝෂඵල- කපුකිනිස්ස, පණස, (කොස්)
කෝසම්භ-කොසඹ
කෝසයඵල-කපුකිනිස්ස ගෙඩි
කෝසින්-අඹ (අඹ ගස)

කෞකිල්‍ය-ඉකිරි ගස
කෞක්ෂාන්දන-නෙලුම් ඇට, නෙලුම් මල, වගපුල්
කෞට-කෙළිඳ
කෞටජ-කෙළිඳ
කෞටජී-කෙළිඳ (කෙළිඳසාල්)
කෞටී-කෙළිඳ ගස
කෞටිල්‍ය-කැරව්, බීවිරුවි අල
කෞණ්ඩ-යකඩ
කෞණ්ඩිනාක- තුඹ, ගැටතුඹ, මහතුඹ
කෞණ්ඩිනාය-ගැටතුඹ, මාංශරෝහිණී නම් ලතා විශෙෂය
කෞතා-කෙළිඳ
කෞදුම්බික-සුවස ලුණු
කෞනදී- වටරුහැණ, වල්ගා මිරිස් (වාල් මොලගු)
කෞනෙතය-කුඹුක් ගස
කෞමද-කුමුදු
කෞමුදි-මානෙල් අල, හෙළුපුල්
කෞමුදු-රත් ඕලු, රතැඹුල
කෞරිය-කරිවිල
කෞලක-හොයඳුන්
කෞලීරා- කකුලුසුභූ (කකීටක ශ්‍රිඛි)
කෞවල-පිටවක්කා, ඛෙඛර ගෙඩි
කෞවීරා-පිටවක්කා
කෞචේර-කොට්ටම්, සුවඳ කොට්ටම්
කෞශිඛ්‍ය
කෞශිකෞ්‍යාජ } ගැටනිවුල්
කෞශික-ගුගුල්, මුරැත ගස්
කෞශික ඵල-පොල් ගස
කෞශිකා-ග්‍රන්ථපර්ණී වෘක්ෂය, සුරා
කෞෂ්ටපුවර්ණි-පළොල්, පුස්වැන්න
කෞෂ්ටපුවර්ණිකා-පළොල්
කෞසඨ-දවසක් ඉකුත්වූ ගිතෙල්
කෞසම්භක- දුම්මැල්ල, (වන පතෝල)
කෞසි-ගුගුල්
කෞසිකඵල-පොල්, පොල් ගස
කෞසුම්භ-වහුක්, සෙන්දිරික්කා, කොකුම්මල්
ක්‍යාම්බු-ඊතණ වෙසෙසක්

ක්‍ර—ක්‍රි

ක්‍රකච- කටුකිරිය, උගුරැස්ස, විකඩකත නම් වෘක්ෂය
ක්‍රකචවර්ෂිද-වැටකේ
ක්‍රකවපත්‍ර-තේක්ක ගස, වැටකේ ගස
ක්‍රකවා-වැටකේ ගස, තෘණ විශෙෂයක්
ක්‍රකර-කටුකිරිය (කරීර වෘක්ෂය) හුණ කිළිල
ක්‍රකිකා-වැල්මදට
ක්‍රකුර-රැක්බුරැද (සාරණ)
ක්‍රත්‍යත්‍රුනිය-රතු, කහ මල් සහිත කටුකරෝඤණ වගී දෙක
ක්‍රත්‍යනි-මිනීමස්
ක්‍රතක-බළල් ලුණු, රෝමලුණු
ක්‍රතමාලක-එරණඳි (ඇසළ)
ක්‍රතය-මෝරු
ක්‍රතිකා-වැල්මදට
ක්‍රථනක-සුදු අගිල්
ක්‍රන්දර-රැක්බුරැද
ක්‍රන්දිනී-දියබෙරලිය
ක්‍රමපූරක-කතුරැමුරැංගා ගස
ක්‍රම්කණ්ටක-වලහසාල්, රත් නිවුල්
ක්‍රම්ඝන-වලහසාල්
ක්‍රම්ජ-අගිල්, සඳුන්, ලාකඩ
ක්‍රම්ශස්ත්‍රු-වලහසාල්, දිවුල්ගස
ක්‍රම්ලක-වල්මුං
ක්‍රමු-පුවක් ගස
ක්‍රමුක-පුවක්, ඇත්කලාදුරා, රත් ලොත්, බ්‍රහ්මදාරු, දේවදාරගස්, කපු ඇට
ක්‍රමුග-පුවක් ගස
ක්‍රවුනනි-රාහැණිය,වාල්මුලගු(වාල් මොලගු)
ක්‍රව්‍යාද-ජටාමාංශ
ක්‍රඝණාම්ල-සියඹලා
ක්‍රඝර-තලකිරි බත
ක්‍රඝාර-බත්
ක්‍රස්න-නිල් මානෙල්
ක්‍රස්නා-කුඹුරු
ක්‍රස්ඵල-නෙල්ලි
ක්‍රසනාම්ල-සිනිඹලා(සියඹලා)
ක්‍රාඩි-වැටකොලු
ක්‍රාන්තා-බටු, එන්සාල්
ක්‍රාන්ති-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
ක්‍රාමුක-පුවක් මුල
ක්‍රාමණ-පුස්කර
ක්‍රුර- බදුල්ල, සුලුබුබැවිල, රතු කණේරු
ක්‍රුරක-රතු සාරණ
ක්‍රුරකමීන්-තිත්ත ලබු
ක්‍රුරගන්ධ-ගෙන්දගම්
ක්‍රුරදශීණා-එල කැම්මේරිය
ක්‍රුරඝුනී-කලු අත්තන
ක්‍රුරා-සුලබැවිල්ල, රතු සාරණ
ක්‍රුමුක-පුවක් ගස

ක්‍රිතක-බළල් ලුණු
ක්‍රිම්-ලොඛ්‍ර,යකඩ
ක්‍රිම්කණ්ටක-වලහසාල්
ක්‍රිම්ඝන-වලහසාල්
ක්‍රිම්ජ-සඳුන්, අගිල්, ලාකඩ, ක්‍රිම්ශස්ත්‍රු
ක්‍රිම්ජිත්-වලහසාල්, ගම්මිරිස්
ක්‍රිම්දන්ත-දන්ත රෝගයක්
ක්‍රිම්මූල-පුවක්
ක්‍රිම්රිපු-වලහසාල්, එරබදු
ක්‍රිම්රුපු-ක්‍රිම්ශස්ත්‍රු
ක්‍රිම්ශස්ත්‍රු- එනම් වගීය, වලහසාල්, පබළු
ක්‍රිම්ශාඝ්නව-ඉඹුරු, ගුරුන්ද

ක්‍රෝ—ක්‍රෞ—ක්ලි—කව

ක්‍රිමිහර-ගම්මිරිස්, වලඟසාල්, කළු ලුණු
ක්‍රිමිහා-ලාකඩ
ක්‍රිෂ්ණ- දුරා, වැවරණ, කළුදුරා, තිප්පිලි, කළු ලුණු, වැටකේ
ක්‍රිෂ්ණගඩ-මීල්ල ගස
ක්‍රිෂ්ඨ-බුළු
ක්‍රිෂ්නජීර-කළුදුරා
ක්‍රිෂ්ණා-මහකරඹ, තිප්පිලි, කළු දුරා

ක්‍රොඩ-බින්තල් අල
ක්‍රොඩකන්‍ද } ඌරල
ක්‍රොඩකන්‍යා }
ක්‍රොඩකශෙරු (ක)-මහවම්මුතු
ක්‍රොඩචූඩා-මහමුඩමහණ
ක්‍රොඩපර්ණී-කටුවැල්බටු
ක්‍රොඩපුච්ඡි-පුස්වැන්න
ක්‍රොඩී-ඌරල
ක්‍රොඩෙෂ්ටා-වම්මුතු
ක්‍රොමටුක පුච්ඡිකා-පුස්වැන්න
ක්‍රොෂ්ටි- කිරිබදු, කෝවක්කා, තල
ක්‍රොෂ්ටුක මේඛලා-පෘෂ්ණි පර්ණී
ක්‍රොෂ්ටුක මූලිකා-පුස්වැන්න
ක්‍රොෂ්ටුකා-සාතාවාරිය
ක්‍රොෂ්ටුඝණ්ටිකා-නවහන්දි ගස
ක්‍රොෂ්ටුඵල-අඟුනකරගස
ක්‍රොෂ්ටුවිච්‍යුතා-පුස්වැන්න
ක්‍රොෂ්ටුවිච්‍යුත්‍යා-පුස්වැන්න
ක්‍රොෂ්ටු-ඇත්සැටිය
ක්‍රොෂ්ටෙඤ්ජු-සුදු උක්
ක්‍රොෂ්ට්‍රි-කිරිබදු, තල
ක්‍රොෂ්ඨඵල-මසන් (ඩෙබර)

ක්‍රෞඤ්චාදන- නෙලුඹුදැලි, තිප්පිලි, නෙළුම් ඇට, (ධාන්‍ය විශෙෂයක්)
ක්‍රෞඤ්චඩ-යකඩ
ක්‍රෞඤ්චනාති- වටරුහැණ, (වල්ගා මිරිස්)

කෞඤ්චනායක-නෙලුම් ඇට
කෞඤ්චලෝහිත-හිඟුල්

කලම-ගිලන්බව
කලමථ-ආයාසය, වැඩි කෙඩෙත් තුව
ක්ලිතක-වැල්මී, රසඔලිඳ, කරඳ ඇට
ක්ලිතකාභවය-රත් හදුන්
ක්ලිතකිකා-නිල් අවරිය, අවරිය
ක්ලිතකී-පොල්පලා, අස්වැන්න, අවරිය
ක්ලිතන-වැල්මී වෙසෙසක්, අවරිය, පුස්වැන්න
ක්ලිතනිකා-ඛෙරු
ක්ලිතනී-පුස්වැන්න, අවරිය
ක්ලිතනීය-වැල්මී වෙසෙසක්, අවරිය, පුස්වැන්න
ක්ලින්නා-කටුවැල්බටු

ක්‍ෂඬු-තණහාල්
ක්‍ෂපිත-පිසන ලද, කකාරන ලද
ක්‍ෂපිත ද්‍රව්‍ය-කකාරණ ලද ද්‍රව්‍ය (අරිෂ්ට)
ක්‍ෂල-ලොකු ඩෙබර ගෙඩිය
ක්‍ෂාථ-ඕදපු කෂාය
ක්‍ෂවාථොත්භව-මයූර තුතු

ක්ෂි-ක්ෂී

ක්ෂණක-ගුගුල්
ක්ෂණතු-තුවාලය
ක්ෂත-සාල්
ක්ෂතක්ෂම-රත් කිහිරි ගස
ක්ෂතක්ෂීරින්-වරා ගස
ක්ෂතක්ක-අඹ
ක්ෂතකාත්-බදුල්ල ගස
ක්ෂතඝ්ණ-ලාකඩ
ක්ෂතජ- බැදි සාල්, කොකුම් මල්, ලේ
ක්ෂතඤර-අගිල්, ලාකඩ
ක්ෂත්‍ර-තුවරලා
ක්ෂත්‍රපාදප-කිරිපලු ගස
ක්ෂත්‍රා-කිරිපලු ගස
ක්ෂත්‍රාණි-වැල්මදට
ක්ෂත්‍රිණී-වැල්මදට
ක්ෂත්‍රිය-කිරිපලු ගස
ක්ෂත්‍රියඛර-තිත්තවැල්
ක්ෂත්‍රියඛරා- තිත්තවැල්, තිත්ත තැල්ල
ක්ෂත්‍රියවරා-ලබු වෙසෙසක්
ක්ෂපදංශ-මුරුංගා, (මිරිකුළු)
ක්ෂපා
ක්ෂපාක්ෂීරි } වරාගස
ක්ෂපාකර-කපුරු
ක්ෂමා-කිරිසළු ගස
ක්ෂමාදංශ-මුරුංගා ගස
ක්ෂමාඩිවඩිනී- වෘෂභක (අෂ්ටක වගීයේ ඔසුවක්)
ක්ෂමාරොහ-යොන්ඉදි (රටඉදි)
ක්ෂමෝදංශ-මිරිකුඳු, (මුරුංගා)
ක්ෂය්‍ය-කාශ රෝගය
ක්ෂයතරු-නන්දිරුක
ක්ෂයතාමක-රේරු ගස
ක්ෂයනාශිනී-අරලු, නිටිඟ, (කෝ වක්කා)
ක්ෂයසථ-වම්අැපල (අගල්ආධාර)
ක්ෂයහරි-කිරිබදු
ක්ෂයාවහා
ක්ෂයාහ්ව
ක්ෂ්‍යාවහා } රේරු, (රේරුගස
ක්ෂතීජ-කොකුම් මල්, (කුංකු බැදි හාල්
ක්ෂරක-ගැටනිවුල්, කලු අඹ, තෙලඹු ග
ක්ෂරපත්‍ර-ගැටතුඹ
ක්ෂරවකණ්ටක-නෙරෙංචි (ගොක
ක්ෂව-අක්මැල්ල, හෙල අඹ
ක්ෂවක්ෂව-අක්මැල්ල
ක්ෂවක-හෙල අඹ, සැබෝ, මු ගා, කලු අඹ
ක්ෂවිකා-බිම්මුල්, අඹ, අක්මැල් කරල්සැබෝ, තලා
ක්ෂවතරු-නන්දි රුක
ක්ෂවතු-ඇත්බටු, (වම්බටු)
ක්ෂවතුනාමක-රේරු
ක්ෂවපත්‍ර-ගැටතුඹ
ක්ෂවප්‍රවාහිනී-තිබ්බොටු
ක්ෂවමුෂ්ටි-රේරු ගස
ක්ෂවා-අඹගස
ක්ෂවාරොහ-රටඉදි ගස

ක්ෂාමදංශ-මුරුංගා
ක්ෂාර-ලුණු, ලුණුවගී, සකුරු,ම මදවිය, කොසඹ, අළු, අළු පුස්කර
ක්ෂාරක-තෙලෙඹු
ක්ෂාරකාරක-බදුල්ල
ක්ෂාරත්‍රය-පුස්කර, යවකර, සු යන ලුණු වගී තුන
ක්ෂාරද්වය-පුස්කර, යවකර
ක්ෂාරදල-වරාගස, හින්තම්පල
ක්ෂාරදලා-වරා ගස හින්තම්

ක්‍ෂ

ක්‍ෂාරදශක-මුරුංගා, රාබු, කෑල, සියඹලා, කිටුල්, ඉඟුරු, කොසඹ, උක්, සෑබෝ, කෙසෙල් යන ගස් දශය
ක්‍ෂාරද්‍ය-තෙලඹු ගස
ක්‍ෂාරපංච-පිඳුරු, තෙලඹු, තලදඬු, දවාගත් අළු සහ යවකර, සුවස ලුණු
ක්‍ෂාරපත්‍ර-තම්පලා
ක්‍ෂාරෞධ්‍ය-සෑබෝ
ක්‍ෂාර රාජ-පුස්කර
ක්‍ෂාරවගී-සුවස ලුණු, පුස්කර, යවකර ලුණු
ක්‍ෂාරවල්ලි-කිරිබදු
ක්‍ෂාරවෘක්‍ෂ-තෙලෙඹු ගස
ක්‍ෂාරශ්‍රේෂ්ඨා- නවසාරත්, කෑල, රත්කැල, එරබදු, තෙලෙඹු ගස
ක්‍ෂාරෂඨප්‍රිය-කිරිබදු
ක්‍ෂාරෂට්ක-තල දඬු, ලියනඟලා, කාල්සෑබ, සිරිල, කෙළින්ද, තෙලඹු යන මේවා දවාගත් අළු
ක්‍ෂාරසකුල-කිරිබදු අල
ක්‍ෂාරාචර්ෂ-මුහුදු ලුණු
ක්‍ෂාරාම්භ-කාරම් දිය
ක්‍ෂාරාෂ්ටක-කෑල, දලුක්, සෑබෝ, සියඹලා, වරා, තෙලඹු
ක්‍ෂාරොත්තම-තෙලඹු ගස
ක්‍ෂාරොදක-කාරම් දිය
ක්‍ෂාවක-අබ

ක්‍ෂිති-ගෝරෝචන, කිහිරි ගස
ක්‍ෂිතිඝ්‍නම-කලු කිහිරි
ක්‍ෂිතිජනතු-රියම්
ක්‍ෂිතිබදරී-කුඩා ඩෙබර වෙසෙසක්
ක්‍ෂිබමෝචන-මුරුංගා (මිරිකුළු)
ක්‍ෂීර-මහ කොසඹ, කිරි, ලියනඟලා, තිරිඟු, වසතැල්ල, හොර මැලියම්
ක්‍ෂීරක-එල මුරුවා
ක්‍ෂීරකඤ්චුකී-ගිරීෂ (මහරි) වෘක්‍ෂය
ක්‍ෂීරකටඃකා-කෙළිද ඇට
ක්‍ෂීරකන්ඛ-කිරිබදු වැල්
ක්‍ෂීරකාකොලිකා-කිරිකවෙලු(අෂ්ටක වගීයේ ඔසුවක්)
ක්‍ෂීරකාණ්ඩක-වරා, දළුක්
ක්‍ෂීරකාෂ්‍යා-නුග වෙසෙසක්
ක්‍ෂීරකුටජකා-කෙළිද
ක්‍ෂීරඛක්‍යා-කිරිබදු
ක්‍ෂීරඛර්ජූර-රටඉදි ගස
ක්‍ෂීරජ-දීකිරි
ක්‍ෂීරතෘඃ-දළුක්, වරා, නුග
ක්‍ෂීරතුම්බී-ලබු වෙසෙසක්
ක්‍ෂීරදල-තම්පලා, සිහින්තම්පලා, වරා ගස, කිරිහැන්ද
ක්‍ෂීරද්‍රුම-ඇසතු ගස
ක්‍ෂීරනාස-ගැටනිටුල්
ක්‍ෂීරපත්‍ර-මුරුවා, මහනුග, වරා
ක්‍ෂීරපත්‍රිකා-වරා
ක්‍ෂීරපත්‍රී-වරා, මහනුග
ක්‍ෂීරපර්ණ, ක්‍ෂීරපර්ණී, ක්‍ෂීරපර්ණ්‍යී } වරාගස
ක්‍ෂීරපලාණ්ඩු-හෙළ ලුහුණු
ක්‍ෂීරපා-බෝගස, කිරිබෝ ගස
ක්‍ෂීරපීලු-මහ කරඹ
ක්‍ෂීරපුෂ්ප-මුරුවා වැල
ක්‍ෂීරපුෂ්පී- කිරිකවෙලු (අෂ්ටක වගීයේ ඔසුවක්)
ක්‍ෂීරබිදාරිකා- කළු කිරිබදු, කිරිබදු

ක්ෂී

ක්ෂීරබොධි-කිරිබෝ, ඇසතුබෝ
ක්ෂීරභක්තා-කෝවක්කා, කැකිරි
ක්ෂීරමොරට-එල මුරුවා වැල්
ක්ෂීරලතා-කිරිබදු අල
ක්ෂීරවල්ලි-කිරිබදු වැල්
ක්ෂීරවිදාරිකා-කිරිබදු වැල
ක්ෂීරවිෂ-මැලියම් විෂ
ක්ෂීරවිසානිකා-කිරිකවෙලු
ක්ෂීරවෘක්ෂ- ඇසටුබෝ, කිරිපලු, දිඹුල්
ක්ෂීරශාක-කෝවක්කා, කිරිකවෙලු, කිරිපලු රුක
ක්ෂීරශීර්ෂී-සිරිවටු (හොරඅරටු)
ක්ෂීරශුක්තා-කිරිකවෙලු, කිරිබදු,
ක්ෂීරශුකල- කිරිකවෙලු, කිරිබදු, කිරිපළු
ක්ෂීරශුක්ලික-කවෙලු
ක්ෂීරශුක්‍රා-කිරිකවෙලු
ක්ෂීරශෘඞ්ගි-කොළ අරලු, කකීටක ශ්‍රිංගි
ක්ෂීරශ්‍රීවෙෂ්ටා-ගුගුල්
ක්ෂීරශ්‍රේෂ්ඨා- මදවිය, මාරා, එරබදු, කැල
ක්ෂීරස-මිදෙන කිරි
ක්ෂීරසන්තානිකා-මිදෙනකිරි
ක්ෂීරසාර-වෙඩරු,පැණියේපෙණ, සකුරුපෙණ
ක්ෂීරිකා- කිරිපලු, ලප්තැල්ල, ඇසටු
ක්ෂීරා, ක්ෂීරාධික, ක්ෂීරාවී, ක්ෂීරාහ්වා } කිරිකවෙලු
ක්ෂීරාත්මිකා-කුඩා කිරිපලු
ක්ෂීරාවිකා-කිරිහඟුලු (කිරිඅඟුණ)
ක්ෂීරාහ්ව-හොර ගස
ක්ෂීරිකාන්ද-කිරිබදු
ක්ෂීරිකා-කිරිපලු, රටඉඳි
ක්ෂීරිකුටජිකා-කෙළින්ද
ක්ෂීරිණී-කිරිකවෙලු, කිරිබදු, මස් බැද්ද, මැඩහඳු, පතුක්, කිරිදි, ඇද්දෙමට, යක්බේරිය, රත් කිරිගොකටු, පික්මැලි(පික්මල්)
ක්ෂීරින්-නුග, පුළිල, අච්චික්කා
ක්ෂීරිභක්තා-කොබෝවක්කා
ක්ෂීරී-බෝ, නුග, පුළිල, අච්චික්කා
ක්ෂීරීවෘක්ෂ-නුග,පුලිල, ඇසටු,බෝ, දිඹුල්
ක්ෂීරීශාඞ්ගා-නුග ආදී කිරි ඇති රුක්හි දලුවට පිටින් පිහිටි කොපුව
ක්ෂීරී-කිරිපලු, දිඹුල්, තෙලඹු, මුව කිරිය, ලියනහලා, රත්කිරි ගොකටු, නුග, පුලිල, වතුසුද්ද, මානුග, උණකපුරා, කෙළිද,වරා
ක්ෂෙරාත්-ගිතෙල්
ක්ෂෙරෝදන-කිරිබත්
ක්ෂේව-සිවිය, ඇත්වගපුල්

ක්ෂුඤ්චිබෝධනී, ක්ෂුඤ්චිශොධන } අක්මැල්ල
ක්ෂුජ්ජනිකා-හෙල අබ
ක්ෂුණ-රුක්පෙනෙල
ක්ෂුත-කිබිසීම, ප්‍රතිශ්‍යාරෝගය
ක්ෂුතඝ්න-අබ, හෙල අබ
ක්ෂුද-සහල්සුණු
ක්ෂුද්‍ර- කටුවැල්බටු, කලාදුරා, මී නුග, මුකුණුවැන්න, සිහින් දුමැඩ, සුළුකුරා, කරබෙඹිය,රතු සාරණ, දෙල්, නිඹබොටු
ක්ෂුද්‍රක්ෂුර-සිහින් නෙරෙන්වි
ක්ෂුද්‍රකාණ්ඩිකා-කටුවැල්බටු
ක්ෂුද්‍රකාණ්ඩිකා-කටුවැල්බටු

ක්ෂුද්‍රකණ්ඩ

ක්ෂුද්‍රක- දියෙහි හටගන්නා කටු පෙනෙල

ක්ෂුද්‍රකම්බු-සක්බෙල්ලා, හීන් කරිවිල, තෘණ වර්ගයට අයත් ධාන්‍ය වර්ගයක්

ක්ෂුද්‍රඛදිර-ගුරුන්ද

ක්ෂුද්‍රඛර්ජූරි-හීන්ඉඳි

ක්ෂුද්‍රගොක්ෂුර-හීන්නෙරෙංචි

ක්ෂුද්‍රගොධූම-හීන් තිරිඟු

ක්ෂුද්‍රඝණ්ඨිකා-අඩනහිරිය

ක්ෂුද්‍රචන්දන-රත් සඳුන්

ක්ෂුද්‍රචිත්‍රා-ගල්කුරපලා

ක්ෂුද්‍රජම්බු- හෙලදඹ (ක්ෂුද්‍ර ජම්බු) ලප්නාරන් (නස්නාරං)

ක්ෂුද්‍රජාලිනී- සිහින් වැටකොලු (නියන් වැටකොලු)

ක්ෂුද්‍රජීරක-කලුදුරු, හීන්දුරු, සුදු දුරු

ක්ෂුද්‍රජීවා-නිවිඟ ගස

ක්ෂුද්‍රතණ්ඩුල-වලඟසාල්

ක්ෂුද්‍රතුලසි-තලාගස් වර්ගයක්

ක්ෂුද්‍රදන්ඨිකා-අඩනහිරිය

ක්ෂුද්‍රදධා-සමන්, පුස්සමන්

ක්ෂුද්‍රදර්භ-හීන් කුසතණ

ක්ෂුද්‍රද්‍රා-මිරිස් ගස

ක්ෂුද්‍රධානි-බෙලි

ක්ෂුද්‍රධාන්‍ය- කුරහන්, අමු, ආදි කුඩා ධාන්‍ය වර්ග

ක්ෂුද්‍රපත්‍ර-සුදු සාරණ,සුදු කුසතණ

ක්ෂුද්‍රපත්‍රා-වදකහ, ඇඹුලැඹිලිය

ක්ෂුද්‍රපතී-වදකහ

ක්ෂුද්‍ර පනස-දෙල් ගස්

ක්ෂුද්‍රපර්ණී-අඳුගස

ක්ෂුද්‍රපර්ණී-පොල්පලා,පුස්වැන්න, කුඹුරුවැල්, තලා, මුන්වැන්න, ඇඟැස්ස

ක්ෂුද්‍රපාඨලා- දේවදාලිය, තෙලෙඹු ගස

ක්ෂුද්‍රාභිජනන

ක්ෂුද්‍රපාෂාණභෙද-කුඩාපහණබෙය (හීන් පොල්පලා)

ක්ෂුද්‍රපිප්පලී-වල් තිප්පිලි

ක්ෂුද්‍රඵලා-කැකිරි, කෝවක්කා, බලුදම්,හෙළකටරොලු, කටුවැල් බටු

ක්ෂුද්‍රබලා-සුලුබැවිල

ක්ෂුද්‍රභඨී-සිහින්දුම්ඬ, (සිහින්මැඩ හඳු) මස්බැද්ද

ක්ෂුද්‍රභණ්ටාකී- නිබ්බටුගස

ක්ෂුද්‍රමාතෘ- එලකටුවැල්බටු

ක්ෂුද්‍රමාරිෂ- සුලුකුර ගස

ක්ෂුද්‍රමාශ-මස්වැන්න

ක්ෂුද්‍රමුසත්‍රා-කෙකටිය

ක්ෂුද්‍රමෝරට- සිහින්මුරුවාවැල්

ක්ෂුද්‍රය- කලං එකහමාර

ක්ෂුද්‍රවංශා-නිදිකුම්බ

ක්ෂුද්‍රවර්‍ෂාභූ-සුලුසාරණ

ක්ෂුද්‍රවල්ලි-සුදු කරිවිල

ක්ෂුද්‍රවස්ත්‍ර-අඳුතලා

ක්ෂුද්‍රවාතීකිනී-නිබ්බොටු

ක්ෂුද්‍රවාතීකී-නිබ්බොටු, රැක්බටු

ක්ෂුද්‍රශ්ලෙස්මාණන්තක- කුඩා ලෝලු ගස

ක්ෂුද්‍රශ්වෙතා- රතු සැබෝ, කුඩා කිණිහිරියා ගස

ක්ෂුද්‍රශණපුෂ්පිකා-කුඩාහණ ගස

ක්ෂුද්‍රශීම්-මොණරකුඩුම්බිය

ක්ෂුද්‍රසහා-මූවැන්න

ක්ෂුද්‍රසෙවනා-සිහින්කළගස

ක්ෂුද්‍රහිඞ්ගුලිකා-කටුවැල්බටු

ක්ෂුද්‍රා-කටුවැල්බටු, නිබ්බොටු

ක්ෂුද්‍රාග්නිමන්ථ- සිහින්මිදි

ක්ෂුද්‍රාපාමාර්ග- රතුසැබෝ

ක්ෂුද්‍රාභිජනක- හෝතලා

ක්ෂුද්‍රාභිජනන-අඹ, කලුඅඹ, අක්මැල්ල

ක්ෂ ක්ෂණ ඛ

ක්ෂුද්‍රාම්ලා-ඇඹුල්ඇඹිලිය
ක්ෂුද්‍රාම්ලකසංඥ-කකීට වෘක්ෂය
ක්ෂුද්‍රේලා-සිහින් එන්සාල්
ක්ෂුද්‍රොඩුම්බරිකා-කොටදිඹුලා
ක්ෂුධාකුශල-අන්දර ගස
ක්ෂුප-දඬු
ක්ෂුමා-අවරිය ගස
ක්ෂුමිශොධන-අක්මැල්ල
ක්ෂුර-ඉකිරි, රඹුත්, වැලුත්, කලු අඟිල්
ක්ෂුරක- මදවිය, මාරා, පොල්, ගොකටු
ක්ෂුරාඛක- නෙරෙන්වි, සිහින් ගොකටු
ක්ෂුරාඛ-ගොකටු
ක්ෂුරිකාපත්‍ර-බට
ක්ෂුල්ලපත්‍ර-ඉලුක්නෘණ
ක්ෂුව-අක්මැල්ල

ක්ෂෙක-හිඟුරුපියලි
ක්ෂෙඛකන්ද-කණේරු ගස
ක්ෂෙත්‍රජ- කටුවැල්බටු, සුදු කටු වැල්බටු
ක්ෂෙත්‍රඝ්‍රනි-ඵල කටුවැල්බටු
ක්ෂෙත්‍ර මානිකා-වල් අසමෝදගම්
ක්ෂෙත්‍රමාලිකා-වදකහ
ක්ෂෙත්‍රරුහා-කැකිරි, සිහින් කැකිරි
ක්ෂෙත්‍රසම්භව-බන්ඩක්කා
ක්ෂෙත්‍රාමලකී-පිටවක්කා, බිම්තල්
ක්ෂෙඳ්‍ර-තිරිඟු
ක්ෂෙම-අරණකසා
ක්ෂෙමක-හිඟුරුපියලි, අරණකසා
ක්ෂෙමඵලා-දිඹුල් ගස
ක්ෂෙමිකා-කහ
ක්ෂෙව-කෙසරබැච්ල
ක්ෂෙවඩගලා-තුවර ගස
ක්ෂෙවඩ-නිත්ත වැටකොලු, ජීවක නම් ඔසු වෙසෙස, රතු වරා ගෙඩිය
ක්ෂෙවඵල-අත්තික්කා
ක්ෂෙවමඬගලා-තෝර
ක්ෂෙත්‍රඝ්‍රනි-කිරිඳි වැල්
ක්ෂෙෂ්ත්‍රහුත-කිරිඳි වැල්
ක්ෂෙරෙයි-හුලුකැහැ (ලුණුකැඳ)
ක්ෂෙෂ්මක- වොරක නම් ගඤ්ඣ ද්‍රව්‍යය
ක්ෂෙෂාලි-කවෙලු (අෂ්ටක වගීයේ ඔසුවක්)

ක්ෂෙණද්‍ර-මීපැණි, සපුගස
ක්ෂෙද්‍රජ-මීඉටි
ක්ෂෙණද්‍රජා-මී ධූ, ශර්කරා (මීපැණි-එක් සකුරු)
ක්ෂෙණද්‍රධාතු-මීපැණි
ක්ෂෙණද්‍රධෙය-මීඉටි
ක්ෂෙණද්‍රප්‍රිය-ගම්මීගස, හෙල මීගස
ක්ෂෙණද්‍රමෙහ-මී ධූ මෙහය
ක්ෂෙණද්‍රශර්කරා-මී ධූ ශර්කරා
ක්ෂෙණදෙය-මීඉටි
ක්ෂෙණමී-හණගස

ඛ-මිණිරන්
ඛඛ්බර-ලොත්, රත්ලොත්, පුවක්
ඛගඝට-ඉකිරි ගස
ඛග්‍ර-මිණිරන්, (අභ්‍රක)
ඛග-රත්මැසිඳු, (සවණ්ණමාක්ෂික)
ඛගවත්‍ර-දෙල්ගස
ඛගශත්‍රු-පුස්වැන්න
ඛඬගට-මහවැලුත්

ඛජ්ජූරි-හිඳි
ඛඤ්ජර-රත්ලොත්, පුවක්
ඛට්ව-පෙනෙල වැල
ඛට්වි-නියඹරා, ම හ ගො න් සු තු කැකිරි
ඛටාල-සුලුකුර
ඛඩ්ඩක-දෙවතාඩ වෘක්ෂය
ඛඩයුෂ-ගිවුලු, ඇඹුෑඹිලිය,මිරිස්, කලුදුරා, නිටුල් යන මෙයින් පිසූ මෝරු වෙසෙසක්
ඛඩිත-ගම්මිරිස්
ඛණ්ඩ-- උක්සකුරා, ගස්කැලිය, බළල් ලුණු
ඛණ්ඩක-මුංපලා
ඛණ්ඩකා-යවාස, සකීරා
ඛණ්ඩගුඩ-කඩසකුරු
ඛණ්ඩජ-උක්සකුරා, යවාස,සකීරා
ඛණ්ඩජෝද්භව-යවාස, සකීරා
ඛණ්ඩන- සුන්සහල් (කඩසාල්= කැඳුන හාල්)
ඛණ්ඩරාජී-බෝධිඇට
ඛණ්ඩරාල-සූකිරි
ඛණ්ඩලවඨ-බළල්ලුණු
ඛණ්ඩවිකාර-සකුරු
ඛණ්ඩශාලුක-උක්සකුරා
ඛණ්ඩසකීරා- උක්සකුරා, සූකිරි, සීනි
ඛණ්ඩසිතා- කඩසකුරා, සීනි, හකුරු
ඛණ්ඩහාර / ඛණ්හහාරා } මෝරු
ඛණ්ඩා- ගස්කැලිය, බළල්ලුණු, සූකිරි
ඛණ්ඩාමලක-නෙල්ලිසුණු,නෙල්ලි ගෙඩිය
ඛණ්ඩිකා-මුංපලා
ඛණ්ඩිත-මිරිස්, කලත්මෑ (කොල්ලු)

ඛණ්ඩිතකර්ණී-බතල
ඛණ්ඩින්-වල්මුං
ඛණ්ඩිවිකාර-රසකිඳ, කඩසකුරු
ඛණ්ඩී-වල්මුං
ඛණ්ඩීර-රත්වන්මුං
ඛණ්ඩොත්භව- කඩසකුරු, රස කිඳ
ඛදර-රත් කිහිරි, නිදිකුම්බා
ඛදිකා-විලඳ
ඛදිර-කිණිහිරිය, කිහිරි, හිඹුරු, රුක්බුරුද (සාරණ)
ඛදිරකණ්ටක-රත්කිහිරිය
ඛදිරපත්‍රක-රත්කිහිරිය, සල්ගස
ඛදිරපත්‍රිකා- නිදිකුම්බා, දඹින් තරු (වැල්මදට) හිඟුරු
ඛදිරවල්ලි-කිණිහිරි ගස
ඛදිරවිජ-හෝපලු ඇට
ඛදිරශකීරා-කැසිප්පු
ඛදිරසාර-කැසිප්පු, කිහිරි මැලියම්
ඛදිරා-නිදිකුම්බා
ඛදිරාම්භ / ඛදිරාභ්ව } කිහිරි ගස, හිඹුරු
ඛදිරි-නිදිකුම්බා වැල්, ලාකඩ
ඛදිරිකා-ලාකඩ, නිදිකුම්බා
ඛදිරොද්භූත-කැසිප්පු, කිහිරි මැලියම්
ඛදිරොපම-තෙලකිහිරි, සීනියා ගස
ඛද්‍යුපත්‍රි-කිහිරි ගස
ඛඩ-අල
ඛඩතඔක්-තෙරෙන්චි
ඛඩපුෂ්ප-අසෝක(හෝපලු)
ඛඩපලා-කිරිබදු
ඛඩලෝද්ධ්‍ර-ඇඹුල
ඛඩවල්ලි-කිරිබදු

ඛපුට

ඛපුට-වක්නිය
ඛපුර- වම්මුතු, දිවිසහුරු, කළු ලුණු, කුන්දුරුක්කන්, පුවක් ගස
ඛපුරාපුර-කුන්දුරුක්කන් ධූපය
ඛපුෂ්ප-කොස් ගස
ඛමූලි-දියපරණලා
ඛජී-කැසීම
ඛර්ජිකා-උපදංශ රෝගය
ඛර්ජූ-රටඉදි (යොන්ඉදි)
ඛර්ජූඝන-වරා, බෝදි ඇට, අත්තන
ඛර්ජූර- රටඉදි, හැල්කසඹිලියා, පුවක් ගස, බිම්තල්, මුද්දරප්පලම්
ඛර්ජූරපත්‍රක-කිහිරි, රත්කිහිරි, යොන්ඉදි
ඛර්ජූරමස්තක- හිදිබඩ (ඉදිබඩ)
ඛර්ජූරි-මොරගස,හිඳිගස,(යොන් ඉදි) උෆරල
ඛර්ජූරිකා වෘක්ෂය-හිඳි ගස
ඛර්ජූරි-රටඉදි, වනෙහි වූ මොර, උෆරල
ඛර්පරිකා-රිදීතුත්තම්
ඛර්බ-සෙව්වන්දි
ඛර්බුජ-කැකිරි
ඛර්යරීයක-රිදීතුත්තම්
ඛර්වා-සිරිවැඩිබැවිල
ඛර්වුජ-වට්ටක්කා
ඛර-යක්බේරිය, තල්, එල නික, දේවදාලිය, තිඹිරි, දිවිපසුරු, නික
ඛරක-පැපිලිය
ඛරකාම-සිහින් මිදි
ඛරකාෂ්ටිකා-සුලුබුබැවිල, බැවිල
ඛරගන්ධ-ගස්කැලිය, සිරිවැඩි බැවිල
ඛරගන්ධනිකා-සිරිවැඩිබැවිල, වල් තලාගස

ඛරයද්වීකා

ඛරගන්ධනීහා-සිරිවැඩිබැවිල, වල් තලාගස
ඛරගන්ධා-ගස්කැලිය, සිරිවැඩි බැවිල
ඛරගන්ධිනී-සිරිවැඩිබැවිල
ඛරඝාතන-නාමල්රේණු
ඛරච්ඡද- දුම්මැල්ල, ගැටනිවුල්, සල්, තේක්ක
ඛරඩව්-හිදිකුම්බා
ඛරතුණ්වක-හිදිකුම්බා
ඛරද්-ගස්කැලිය, කිරිබදු
ඛරදංෂ්ට්‍රා-ගොකටු
ඛරදණ්ඩ-නෙළුම් මල්
ඛරදණ්ඩනිකා-ගස්කැලිය
ඛරදලා-කොටදිඹුලා
ඛරදූෂණ-අත්තන ගස
ඛරඩන්වීකා-සිරිවැඩිබැවිල
ඛරනාදිනී-රාඝාණීය
ඛරපත්‍ර-ලුණුවරණ, නිවුල්, ගැට නිවුල්, නියඳ, කිහිරි, තලා, හකුරු, ඉල්ලගස, එල කිහිරි ගස
ඛරපත්‍රක- කරවිතලා, බෝලිද්ද තිලක වෘක්ෂය (තලගස)
ඛරපර්ණී-ගැටනිවුල්, කොට දිඹුලා
ඛරපර්ණිකා-කරල්සැබෝ
ඛරපලලව-ගැටනිවුල් ගස
ඛරපාඨ්‍ය-ගිවුලු ගස
ඛරපාදුඝ්‍ය-ගිවුලු ගස
ඛරපුෂ්ප- වේලා, රම්මානිස්ස, නියඳ, කෝවක්කා, මල් සුදු වේලා, කවුඩුකැකිරි, රත්කරල් සැබෝ
ඛරමඤ්ජරී-කරල්සැබෝ
ඛරමදී-හෙලසැබෝ
ඛරමුඛ-වේලාගස
ඛරයද්වීකා-සුලුබුබැවිල(හීන් බැවිල)

ඛා ඛී ඛූ

ඛරයෂ්ටිකා-සුලුබැවිල
ඛරලොහ, ඛරලොහක } පිත්තල
ඛරවල්ලරිකා-සිරිවැඩිබැවිල
ඛරවල්ලිකා-බුලත්, සිරිවැඩි බැවිල
ඛරශාඛ- සිරිතේක්කු, අසමෝද
ඛරශුක-පියල් ගස
ඛරශ්‍රැවා-වල්ඉඳිද ගස
ඛරසකාඛ-හිඳිගස්, මාරා, මදවිය, යක්ඛේරිය, දේවදාලිය, පියල් ගස, කිරිපලු, කොටදිඹුලා
ඛරසකාඛා-ඉඳිගස
ඛරසවරා-වල්ඉඳිද
ඛරසා-අසමෝද, මහ අසමෝද, සිරිතේක්කු
ඛරා-කොටදිඹුලා, දේවදාලිය, යක්ඛේරිය
ඛරාංශු-වරාගස
ඛරාශ්වා- මොණරකුඩුම්බිය, අසමෝද
ඛරාහ්වා- කලුදුරු, අසමෝද, දුටු සතුටු, මොණරකුඩුම්බිය
ඛරෝථ-ඉලුක් තෘණ
ඛල්ල-බෙහෙත් මිසින භාජනය
ඛල්ලකී-සකුරු
ඛල්ලී-හොරගස
ඛල්ව-කොල්ලු
ඛල්වට-කාශ රෝගය
ඛල-අත්තන, අසමෝද
ඛලක-ගුගුල්
ඛලකුල-කොල්ලු
ඛලමූර්ති-රසදිය
ඛලි-බුලුගස, තලප, බිම්තල්
ඛලිත-මිරිස්
ඛලිදුම-හොරගස
ඛලිනී-බිම්තල්, ඵෘරල
ඛලිවඞ්ග-දද්‍රා රෝගයක්
ඛවාෂ්ප-පිණි, චතුර

ඛස්ඛක, ඛස්ඛඝක්ෂීර, ඛස්ඛසරස } අඹින්
ඛස- සුවඳහොට, අඹින් ගස,
ඛසකන්ද-සිරිෂ වෘක්ෂය(මහරි ගස)
ඛසතිලි, ඛසවීජ, ඛසඛස } අඹින් ගස
ඛසඵෙණක්ෂීර-අඹින්
ඛසම්භවා-සූක්ෂම ජටාමාංශ

ඛාඛස(තිල)-අඹින් ගස
ඛාඛසනීලෝත්භූත-අඹින් ගස
ඛාණ්ඩව-යොන් ඉඳි
ඛාදිර-කසිප්පු, ගුරුන්ද
ඛාදිරසාර-කිහිරි ගස
ඛාද්‍යපත්‍රී- කිහිරි ගස
ඛානක-සාරණ
ඛානෝදක- පොල්
ඛාපික-වළඳ
ඛාරක-ඉඳුසල්
ඛාරඝස-ලුණුරස
ඛාරික-මහ පේර ගස
ඛාලිත්ථ-කපාල රෝගය

ඛීර-කිරි
ඛීරභිට්ටි-මහ බැවිල
ඛීරිකා-කිරිපලු
ඛීලාශ- කිලාස(කුෂ්ඨ රෝගයක්)

ඛුජ්ජාක-දෙවදාලිය වැල්
ඛුඩ-වාත රක්ත රෝගය
ඛුඳූ-මීපැණි
ඛුර-සක්නැඹ
ඛුරක-මදවිය වෘක්ෂය, ඉකිරිගස

ඛ ග

බුරසානා-කොරාසානි
බුරා-කටරොලු
බුරාසනිචූ- වදකහ
බුරාහ්වා-අසමෝදා
බුරී-එල කටරොලු
බුරී-සිව්ය

ඛෙවර- කසිස්
ඛෙවරාඤ්ජන-කසිස්
ඛෙදිනි-අස්වැන්න
ඛෙල-කෙල
ඛෙඩාක-(ශීර්ෂක)හිඟුල්

ගංගා-නිදිකුම්බ
ගංගාපත්‍රී-නිදිකුම්බ
ගංජා-කංසා(තිලොක විජය)
ගංජන- සුදුලූනු
ගංඩු-අඹ
ගංතලා-තලා වර්ගයක්
ගගදු-බිං දුම්මල
ගගන-මිණිරන්
ගගරසිම්බා-සිත්තඹල
ගගරි-කිරි කළඹන පාත්‍ර (භාජන)ය
ගඬගල-රසකිඳ
ගඬගවා-මීඉටි
ගඬගදූ-පුෂ්කර
ගඬෙගය-වම්මුතු
ගඬෙගරි-ඇඟිල්ඇඹිලිය
ගඬෙගරාකි-ඇන්ඹැවිල්ල,මහබැවිල්ල, ගස්කැලිය
ගඩ්ඩාරි-දූරාලභා
ගජ- නාමල්රේණු, ඇන්තෝර, ගජනිප්පිලි,
ගජආසන- බෝගස්
ගජකණ්ණා-ඇන්වගපුල්
ගජකන්ද-හබරල ගස
ගජකණ්ණී-හබරල ගස, මීකන්පලා
ගජකර්ණිකා-මහගොන් කැකිරි
ගජකුඹු-දෙහි
ගජකුසුම-නාගෝස
ගජකෘෂ්ණ-ඇන්වගපුල්
ගජකෙශර-නාකෙසරු
ගජකේශර සුණ්ඨ-අතීසාර නාශක චූර්ණයක්
ගජතිප්පිලි-ඇන්වගපුල්
ගජතෙක්කන්-වැටකොළු
ගජදන්තඵලා-කැකිරි
ගජදුම-නාඳිරුක
ගජපරකා-ඔලිඳ ඇට
ගජපාදප-අට්ටික්කා, පලෝල්ගස
ගජපිප්පලී-ගජතිප්පිලි, සිව්ය
ගජපුෂ්පී- නාගපුෂ්ප නම් ලතා වෙලෙස
ගජප්‍රියා- කුකුරුමුවන්, කිරිබදු, ඉන්සලු
ගජබලා-සිරිවැඩබැවිල
ගජභක්ෂ-ඉන්සලු, ඇසතු ගස
ගජභක්ෂිකා- බෝගස, කුකුරුමුවන් ගස
ගජභක්ෂ්‍යා- ඉන්සළු, කුකුරුමුවන් ගස
ගජවල්ලභා- කුකුරුමුවන්, වන කෙසෙල්, ඉන්සලු ගස
ගජවාජිප්‍රියා-කිරිබදු
ගජවිච්ඡර්දී-ඇන්වගපුල්
ගජවීරමහරී-නියඹරා, මහගොන් සුතුකැකිරි
ගජාඛ්‍ය-ඇත්තෝර ගස
ගජාදන-ඇසතු ගස
ගජාදිනාමා-ඇන්වගපුල්
ගජාසන- ඇසටු, කුකුරුමුවන් බෝගස, පුළිලි
ගජාහ්ව-නාගස
ගජාහ්වයා- බෝලිද්ද, ඇන්වගපුල්

ගජෙජ්ටා- කෝවක්කා, කැකිරි, හිරිබදු
ගජ්ජුන්ද ගත්තේ-හොඬල අල (රහස්වවිටෝරුවක ඔසුවක්)
ගජෝ-ඇත්තෝර
ගජෝපකුල්‍යා-ඇත්වගපුල්, සිවිය
ගජෝපම-කෝමාරිකා
ගජෝවන්නක-ඇත්තෝර ගස
ගඤ්ජාසිකා-කන්සා
ගඩ-කපෝලය
ගඩප්පුරාන්-ලේ, (ගඩ) ගෙඩි පැස වීමට ගාන පුරුක් සහිත සෙවෙල් ගතිය ඇති වැල් වගීයක්
ගඩඹු කොළ-තෙලන්දිරිය කොළ, ගඩාදෙහි (කුඩලුදෙහි)
ගණ්ඨවණ්ණී-ත්‍රිවේර, නාමල් රේණු,
ගණ්ඩකාරි-බිම්තල්, ඌරල, නිදිකුම්බා
ගණ්ඩකාලි-නිදිකුම්බා වැල්
ගණ්ඩගාත්‍ර-ආත්තා (අනෝදා)
ගණ්ඩපිණ්ඩිතක-කටුකරඹු
ගණ්ඩමාලි-නිදිකුම්බා ගස
ගණ්ඩමාලිකා-නිදිකුම්බා වැල්
ගණ්ඩාක්ෂ- රෝමලුණු, උද්නිද ලුණු, හෙලබටු
ගණ්ඩාඛ්‍යා-රෝමලුණු
ගණ්ඩාරි-කොඛෝලීල
ගණ්ඩාලජී-කපෝල රෝගයක්
ගණ්ඩීලි- වම්මුතු, කුසතණ, ජීතණ, වැල්මදට
ගණ්ඩීර-සිවිය, පතුක්, පළොල්, කරිවිල, මහ උක්, වැල්ලල, (වැල්අල) කිඩාරන්
ගණ්ඩීරකන්ද-වල්ලි අල (වැල්ලල)
ගණ්ඩීරිකා-සිවිය, වැල්මදට, දලුක් ගස
ගණ්ඩුක-සිවිය
ගණ-කලාඳුරු, දියමිදෙල්ල, අසමෝද
ගණපුක්-යක්ඛේරිය
ගණපුෂ්පක-යක්ඛේරිය
ගණපුෂ්පිකා-යක්ඛේරිය
ගණප්‍රජා-මීගස, ඛෝලාපලා
ගණය-සැවැන්දරා, (සුවඳහොට)
ගණරූප-වරා
ගණරූපිකා- තෙලවරා, දළුක්, වැල්තිබ්බොටු
ගණරූපින්-එළවරා
ගණාශායක-අරණකසා, හෙලවරා
ගණී-සපුගස
ගණීකා-මහකජු, කසාවත් බෝලිද්ද, රන්වන් බෝලිද්ද
ගණීකාරිකා-සිහින් මිදි, කිණිහිරි
ගණේරුක-මිදි ගස
ගණේරුකා-කිණිහිරි, එරබදු ගස
ගණේශකුසුම- රත්කණේරු ගස
ගණේශප්‍රිය- රත්කනේරු ගස
ගණේරු- කිණිහිරි, එරබදු
ගත- (ඝන) ගිතෙල්
ගතශෙවික- හෝසලු
ගතිකාරි- කපුගස
ගදඳහණ්ඩ- තෙලෑසටු
ගද- සුවඳ කොට්ටම්
ගදඝන- නන්දිරුක
ගදඹ- එරඹු
ගදඹඅත්- එරඹු
ගදු- පුලිල, පළොල්
ගදුඛ්‍ය- කොට්ටම්
ගදුග්‍රණී- ක්ෂයරෝගය
ගදුර්නිකා-ගොදිවි (ඇත්අඬි)
ගදුහ්වය- කොට්ටම්
ගද්‍රභා- වන්ඇපල
ගද්‍රහිහඤ්ඤ- කලාඳුරු

ගඳ

ගඳ- ගෙන්දගම්
ගඳසාර- සඳුන්
ගන්ධ- තෙලඹු, ගෙන්දගම්
ගන්ධක-ගෙන්දගම්
ගන්ධු- ගෙන්දගම්
ගන්ධ- ගෙන්දගම්, අරත්ත,තෙලඹු, ඊතණ, අහිල්, මුරුංගා ගස
ගන්ධක- ගෙන්දගම්, මුරුංගා
ගන්ධකන්ධක- කෙකටිය
ගන්ධකපාෂාණ- ගෙන්දගම්
ගන්ධකසතුරිකා- කස්තුරි
ගන්ධකාරී- එලනිදිකුම්බ වැල්, ඉදුසල්
ගන්ධකාලි- නිදිකුම්බා, පුවහු ගස
ගන්ධකාෂ්ට- සඳුන්, අගිල්
ගන්ධකී- ඉදුසල් ගස
ගන්ධකුටී- තලිස්පතුරු
ගන්ධකුසුමා- කිණිහිරි, සිහින්මදි
ගන්ධකෙලිකා- කස්තුරි
ගන්ධකොපල- ගෙන්දගම්
ගන්ධගර්භ-බෙලි ගස
ගන්ධගාත්‍ර-අනෝජා
ගන්ධවෙලිකා- කස්තුරි, තකුල්, උරාලැසිපිටි
ගන්ධජටිලා-වදකහ
ගන්ධජාත-කොල්ලන් කොළ
ගන්ධත්වච්-එන්සාල්
ගන්ධතුලසි-සුවඳතලා
ගන්ධතෘණ-සාවැන්දරා (සුවඳ හොට) සේර
ගන්ධදලා-අසමෝදා
ගන්ධදුරු-සඳුන්
ගන්ධද්‍රව්‍ය-නා කෙසරු
ගන්ධධූමජ-කලු අගිල්
ගන්ධධූලි-කස්තුරි
ගන්ධනාකුලි-අරත්ත, සිවිය, ඒකා වේරිය
ගන්ධනාමන්-රතුමල් තලා
ගන්ධනිශ්‍යාශ-වව්වනාවි, ගෙන්ද ගම්
ගන්ධනිලයා-සීනිද්ද

ගන්ධනිශා

ගන්ධනිශා- හිඟුරුපියලි (සුව ෙ කොළ ඇති හිඟුරුපියලි)

ගන්ධනිශා

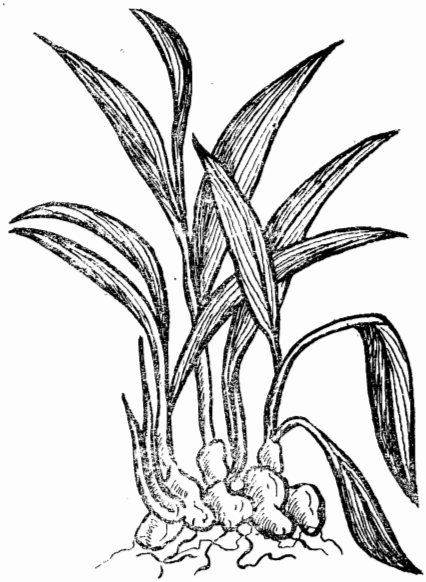

ගන්ධනිශා-හිඟුරුපියලි (හිඟුම්පියලි)

Kaempferia Galanga

කුඩා කහ කොළවලට සමාන කොළ ඇති පොළවට ම ඇලී වැවෙන කුඩා පඳුරු වර්ගයකි හිඟුරුපියලි. වැලි සහිත ඉඩම්වල මැනවින් වැවෙන මේ වර්ගයේ කුඩා අල පොකුරු සෑදී තිබේ. එකට බැඳී තිබෙන මේ පඳුරුවල එක පැලයකට එක අලය බැගින් අල පොකුර ද එකට බැඳී ඇත.

අල පමණක් සුවඳ ඇති වර් ගයක් සහ අලමෙන් ම කොළ ද සුවඳ ඇති වර්ගයකැ සි හිඟුරුපියලි

වගී දෙකකි. සිනියමෙන් දැක් වෙන්නේ අල සහ කොළ ත් සුවඳ ඇති වඩා හොඳ වගීය යි.

මෙය ශ්ලේෂ්ම නාශක ඖෂධ යකි. කශාය-අරිෂ්ට-ආශව සඳහා අවශ්‍ය ඖෂධයක් වශයෙන් හා මුඛය සුගන්ධවත් කිරීමට ත් අම තර සෙම් පහකිරීමට ත් ගන්නා කුළුබඩු වගීයක් වශයෙන් ද හිඟුරු පියලි ලාඞ්කිකයෝ ප්‍රයෝජනයට ගනිති.

ගන්ධපත්‍ර-කරපිංචා, බෙලි,ඉන්සලු. අසමෝද, සිහින් මිදි, ලප්නාරං, තලා

ගන්ධපත්‍රා-සිහින් මිදි

ගන්ධපත්‍රිකා-අඳුතලා, අසමෝද

ගන්ධපර්ණී-රාක්අත්තන, දිය මිත්ත

ගන්ධපීති-සිරිතේක්කු

ගන්ධපල්ලවා-හිඟුරුපියලි

ගන්ධපලා-පුවඟු,උළුවා, ඉඳුසල්

ගන්ධපලාශජා-උණකපුරු වෙසෙ සඟ්

ගන්ධපලාශු-හිඟුරුපියලි

ගන්ධපලි- රාකඟුණ, පුවඟු, සපු කැකුලු

ගන්ධපාෂාණම්-ගෙන්දගම්

ගන්ධපිණ්ඩිතක-කටුකරඹු

ගන්ධපිණ්ඩිර- කලු කුකුරුමුවන් ගස

ගන්ධපුෂ්ප-පුවඟු, රාකඟුණ, හෝ පලු

ගන්ධපුෂ්පා- සිහින්මිදි, අවරිය, වැටකේ

ගන්ධපූතික-රසකිඳ

ගන්ධප්‍රියඞ්ගු-සුවඳ පුවඟු

ගන්ධපණ්ණීජඞ්ඝක-රතු තලා ගස

ගන්ධපල- කරපිංචා, දිවුල්, සපු කැකුලු, සිහින් නාරං

ගන්ධඵලිකා--සිහින් එන්සාල්

ගන්ධඵලී-පුවඟු, සපුමල් කැකුල

ගන්ධබධූ-හිඟුරුපියලි

ගන්ධබන්ධු-අඹ ගස

ගන්ධබහල-තෙල අඳු ගස

ගන්ධබීජා-උළුවාහාල්

ගන්ධභද්‍රා-ආපසුමදු වැල්

ගන්ධභාණ්ඩ-තෙලැසටු ගස, ඇම්බ රැල්ලා

ගන්ධමාංශි-ජටාංශ

ගන්ධමාදන-ගෙන්දගම්

ගන්ධමාර්ජාරවීයක්‍ෂී- උරැලැසැපිටි

ගන්ධමාලා-ලුණුවිල

ගන්ධමුණ්ඩ-තුන්පුලිල, (තෙලැසටු ගස)

ගන්ධමූල } සිහින්මිදි, හිඟුරු
ගන්ධමූලක } පියලි, ඉරිවේරිය

ගන්ධමූලා-සිහින්මිදි, ලුණුවිල, පුස් වැන්න, ඉරමුසු, ඉන්සලු, හිඟුරු පියලි

ගන්ධමූලි } ලුණුවිල,(බැමිතිරිය)
ගන්ධමූලික } හිඟුරුපියලි

ගන්ධමූලිනී- අරණකසා, (හරන් කහ)

ගන්ධමෘන්පුෂ්ප-කොලොම් ගස

ගන්ධමෝදන-ගෙන්දගම්

ගන්ධය-අනිවුඩයන්

ගන්ධයුක්-සඳුන්

ගන්ධරී- හෙල කණේරු, කොබු ගස්, ඊතණ, සුවඳ ඊතණ, හෙල එඩරු

ගන්ධරීගන්ධ-අස්ගොඳු (අමුක්කරා)

ගන්ධරීශාඛා-සිරිතේක්කු

ගඞ්ගඒහඝන — **ගඞ්ගපත්‍ර**

ගඞ්ගඒහඝන-එඩරු. හෙලඑඩරු
ගඞ්ගඒහඝනක- එරඩු, හෙලඑරඩු
ගඞ්ගරස-වච්චනාවි, ගෙන්දගම්
ගඞ්ගරසාඞ්ගක-සිරිවටු
ගඞ්ගරාජ්-දුම්මල
ගඞ්ගරාජ-සුදු හඳුන්, රන් ගුගුල්, උරාලෑ සැපිටි
ගඞ්ගරූහා-වල්ඉද්ද
ගඞ්ගලතා-පුවහු
ගඞ්ගලොහ-පිත්තල
ගඞ්ගවත්පුෂ්ප-බක්මී
ගඞ්ගවතී-සුරා, තලිස්පතුරු, වල් අසමෝදගම්
ගඞ්ගවණ්-මහබැවිල
ගඞ්ගවර-කපුරු
ගඞ්ගවල්කල-කුරුඳුපොතු
ගඞ්ගවල්ලරි- කුඹුරුවැල, මහල් කුඹුරුවැන්න, මහබැවිල
ගඞ්ගවල්ලි-කහපාට ගොඩමානෙල්
ගඞ්ගවල්ලිකා-කස්තුරි
ගඞ්ගවාර-කපුරු, අමුකපුරු
ගඞ්ගවාසිනී-මුරාමාංසි
ගඞ්ගවිලාසිනී-පබළු
ගඞ්ගවිහ්වලා-තිරිහු
ගඞ්ගවීජ-කුලඤ්ජන වෘක්ෂය (ගඞ්ග මූල)
ගඞ්ගවීජා-උළුහාල්
ගඞ්ගවීර-කොසෙල් ගය, ඉදුසල්,
ගඞ්ගවෙධිකා-කස්තුරි
ගඞ්ගවෙලිකා-උරාලෑ සව්ටම්
ගඞ්ගවෙෂට-දුම්මල
ගඞ්ගවෘක්ෂ-පුවහු, රුකහුණ, (ගස් අහුණ) සිහින් මිදි, සල්, ක්ෂීර පිංවා සහ ගස් වර්ග
ගඞ්ගව්‍යාකුලි-තකුල්
ගඞ්ගශටී-හිඟුරුපියලි
ගඞ්ගශෙඛර-කස්තුරි

ගඞ්ගසාර-සුදු හඳුන්, ගෙන්දගම්
ගඞ්ගසාරක-සඳුන්
ගඞ්ගසුවි-ඇම්බරැල්ලා ගස
ගඞ්ගසෝම-මහනෙල්
ගඞ්ගසෝමක- උපුල්, හෙල්මැලි (සුදු ඕලු)
ගඞ්ගහාරිනී-තලා ගස
ගඞ්ගා-ගෙන්දගම්, මැඩහඹු, සපු මල්, හිඟුරුපියලි, අසමෝදගම්
ගඞ්ගාඛ්‍යා-සුරා
ගඞ්ගාගරු-සුවඳ අගිල්
ගඞ්ගාස්‍ය-සඳුන් ගස, හින්නාරං, උරාලෑසැපිටි
ගඞ්ගාස්‍යා-රන්වන් බෝලිද්ද, කටු කරෝඤ්ඡණ
ගඞ්ගාධිකා-මහ සාතාවාරිය
ගඞ්ගාම්ලා-වල් දෙළුම්, ලප්නාරං
ගඞ්ගාර්ථ-අරත්ත, කලුවා ගස
ගඞ්ගාර-ගෙන්දගම්
ගඞ්ගාරි-කණේරු,අලරිය, කන්සා, කටුවෙලඟ, වසාවාසි, යවාස, හිඟුරුපියලි
ගඞ්ගාරිකා-හිඟුරුපියලි වෙසෙසක්
ගඞ්ගාලගර්භ-සිහින් එන්සාල්
ගඞ්ගාලි-ආපසුමිදු, වසාවාසි
ගඞ්ගාලිගර්භ-මහ එන්සාල්
ගඞ්ගාශව-ඇස්ගොඳු, හෙල පලොල්
ගඞ්ගාශාමා-පලොල්, හෙල පලොල්
ගඞ්ගාෂ්මන්-ගෙන්දගම්
ගඞ්ගාහ්වා-පුවහු, රන් තලා
ගඩි-තෘණ, කුංකුම
ගඩික-ඇපල, ගෙන්දගම්
ගඩිකා- මුංවැන්න, අසමෝදගම්
ගඩිද්‍ර-ගුගුල්
ගඩින්-ගෙන්දගම්
ගඩිනු-ගුගුල්
ගඩිනී- දිඇඹෙරලිය, කෙසෙල්, තලිස්පතුරු, ඉන්සලු
ගඩිපත්‍ර-රාත්දත්තන ගස

ගඤ්ජපර්ණ

ගඤ්ජපර්ණ-රුක්අත්තන
ගඤ්ජලා-වම්මුතු, (කලාඳුරු)
ගඤ්ජණ
ගඤ්ජා } පලොල්
ගඤ්ජුනලු-දුම්මල
ගඤ්ඣ(ලි)-භූරුපියලි, වම්මුතු (කලාඳුරු)
ගඤ්ඣාග්‍රා-වදකහ
ගඤ්ඣාත්කට-සඳුන්,කුකුරුමුවන්
ගඤ්ඣාත්තම-සඳුන්, සුරා
ගඤ්ඣාත්පලා-ගෙන්දගම්
ගන්සුරා-ගම්සූරිය ගස
ගන්හඵුප්‍පය-දුම්ඉල
ගන්හන්-දුම්මල
ගන-දියම්දෙල්ල, කලාඳුරු, (වම් මුතු)
ගනපුක්-යක්බේරිය
ගනයසවද-සැවැන්න මුල්
ගහරුපී-හෙල වරා
ගහසවද-සැවැන්දන
ගහසා-කපුරු
ගහි-සපු ගස
ගහොස-තලපත
ගහස්ති-රක් නිටුල්, බදුල්ල
ගහිකා-ඇද්දෙමට
ගම්භාරි-ඇද්දෙමටි
ගම්භීර- ඇද්දෙමට, දෙහි, ලප් තාරං
ගම්භීරක-මරුවක වෘක්ෂය
ගම්භීර ලවණ-රෝමලුණු, උද්භිද ලුණු
ගම්මලු-ගම්මාලු,(ගමළු)මොර හෝ පිතසාල ගස්

ගමළු

ගමක-කරවිතලා
ගමන්සුරා-ගම්සූරිය ගස

ගමළු- ගම්මාළුගස්

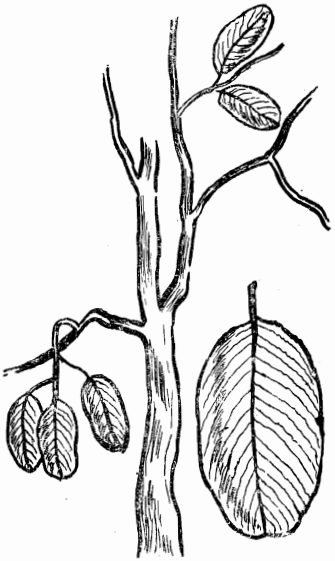

ගමළු--පිතසාල?

දකුණු ඉන්දියාව ජන්ම භූමිය කොට ඇති මෙය අඩි 50ක් 60ක් පමණ උසට වැවෙන විශාල ගසකි. වියලි කලාපයෙහි ඉක්මනින් වැවෙන මේ ගස් සෙවන සඳහා යුරෝපීයයන් විසින් ඉන්දියාවෙන් ලංකාවට ගෙනැවිත් වවන ලදැ සි සිතිය හැක.

මේ ගසෙන් රතුපාට කිරි වර්ගයක් ලබා ගත හැක. ඒවා බෝතල්වල, දමා සුරැකි ව තබා ගතහොත් තරක් නොවී බොහෝ කල් පවති සි. තද නික්ත ගතිය කින් යුත් මේ කිරි උන හා රැඩර

පීඩනය ඇතුළු මධුමේහාදි රෝගෝ පශමණය පිණිස ත් ලය විරේකය පිණිස ත් සුදුසු යැ යි ඇතැම් අයගේ මතයකි.

මහත් වේගයකින් පැතිර ගිය මේ අළුත් මතය කොපමණ දුරට සත්‍ය දැයි තාම සිදි නිග මනයකට බැස නැත. කෙසේ නමුත් මේ ගසේ කිරි සහ පොතු තද තික්ත ගතියකින් යුක්ත නිසා සමේ රෝග එන හා වමනය කැරවීම පිළිබඳ ඖෂධයක් වශ යෙන් ගුණ ලැබීමට ඉඩ තිබේ.

පැරණි මතය- ලංකාවේ පැරණි බෙහෙත් වට්ටෝරු වල **ගම්මාළු** නමින් දක්වෙන්නේ මොරගස් මිස මේ වර්ගය නොවේ. ලංකාව ජන්මභූමි කොට ඇති. එය ප්‍රයෝජනවත් ගසකි. මේ ගසේ පොතු සහ ගෙඩි වල ලොද ධාතුසථම්භනය හා කාමොද්දීප නය කරණ වාජීකරණ ඖෂධ යකි. මේ පොතු හෝ ලොද ඉඹ බැලීමෙන් පවා චිත්ත ප්‍රබෝ ධය ඇතිවන්නේ ඒ නිසා ය.. මස් මොර, ඇට මොර ය යි මොර වර්ග දෙකකි.මෙයින් වඩා ශක්තිජනක ගුණයෙන් අධික වර්ගය මස් මොර යි.

දශමූල අරිෂ්ටය ආදී පැරණි බෙහෙත්වට්ටෝරුවල සඳහන්වන ගම්මාළු නැමති ඖෂධය වෙනුවට මේ රටේ පැරණි වෛද්‍ය පරම් පරාවල ගන්නේ මැතකදී දකුණු ඉන්දියාවෙන් පැමිණි ඒ රතුපාට කිරි වැගිරෙන ගම්ළු ගසේ පොතු නොව පෙර සිට මේ දිවයිනෙහි ම තිබෙන මොර ගසේ පොතුය.

ගඝිරික-ඝිවන්ගුරු
ගර්ජක-ඇඹිල ගස, ඇඹුල ගස
ගර්ජර-කැරවී, රතුලුහුණු
ගර්ජාඵල-කටුකිතිරි ගස
ගර්තකලම්බුකා- මුගුණුවැන්න
ගර්ද-වලහසාල්
ගර්දභ-හෙළ මානෙල්, වලහසාල්
ගර්දභගන්ධිකා-දම්දෙවිසුදු (සිරි තේක්කු)
ගර්දභසාක
ගර්දභශාඛා
ගර්දභශාඛී
} දම්දෙවිසුදු
ගර්දභා-ඵල කටුවැල්බටු
ගර්දභාජනිකා-බූනුග, දේවදාලිය, ගැඩුඹ, අඩනහිරිය, තෙලසැටිය
ගර්දභාණ්ඩ- තෙලැසටු, තෙලඹු
ගර්දනි-ඵල කටරොලු, කටුවැල් බටු,
ගර්දිපර්ණී- ගෝසාල (ගෝනල) වැල
ගර්ධ-තෙලැසටු ගස
ගර්න-ඇඩ්ටේරිය, ලෝලු
ගර්හකණ්ටක-කොස්ගස
ගර්හකර-බුත්සරණ
ගර්හඝාතනී- ලියනහලා, මයිල
ගර්හද- බුත්සරණ, ඵල කටුවැල් බටු
ගර්හදූත්‍රිකා-බුත්සරණ
ගර්හනාසනා-රුක්පෙනෙල
ගර්හනුද්-ලියනහලා
ගර්හපාතක- මූරැංගා, රත් මූරැංගා
ගර්හපාතන-රුක්පෙනෙල ගස
ගර්හපානීනී-කිණිහිරිය, ලියනහලා
ගර්හභාණ්ඩ- පුළුල, තුත්පුළුල, සූරිය

ගර්භවිස්‍රාවිනී-එන්සාල්
ගර්භස්‍රාවින්-කිතුල්
ගර්භස්ති-රත්නිවුල්, බදුල්ල
ගර්භසම්භවා-මහ එන්සාල්
ගර්භාකර-තලා, සුළුතලා
ගර්භාරා-සිහින් එන්සාල්
ගර්භාරි-ඇද් දෙමට,හින්එන්සාල්
ගර්භින්-බුත්සරණ ගස
ගර්භිලාබු-තිත්ත ලබු
ගර-විෂ වගී
ගරඝන-කලු අල, වේලා ගස
ගරඬිල්ලා වැල්- ඩොංග පුහුල්, යක් පුහුල්,ඔඩ්ඩි පුහුල් යන නම් වලින් හැඳින් වෙන මේ වැල්වල කත් පුහුල් වලට මදක් කුඩාවූ අලුනැති ගෙඩි හටගණියි. "වව් වව්" නමැති ගෙඩිවල රස යට සමාන රසයක් ඇති මේ ගෙඩිවල යුෂ මූත්‍රකාරක ඖෂධයකි.
ගරදූම-කදුරු ගස
ගරල-වව්වනාවි
ගරලය-වව්වනාවි
ගරසන-අඹ
ගරහන්-කලු අඳු, වේලා ගස
ගරහනු-ලුණකර බිම
ගරා-කරගස
ගරාත්මක-මුරුංගා ගස
ගරි-දේවදැලිය වැල්
ගරිඬ-අරලු
ගරිද-ගුරුන්ද (ගුථවඤ්ඤන) ආකාශ ගරැඬ, (සමාහර පළාත් වල ගරඬිල්ලා(යක් පුහුල්)වැල් වලට ද ගරිද යයි කියති.
ගරු-අගිල්, ඇව්වේරිය
ගරුඬ- සඛණීමාක්ෂි(රන්මැසිඳා) ගුරුළු හැල්

ගරුඬපාසාන- නිල් මේ වන් පැහැති ගල් වගීයකි. මේ ගල් වගීයේ විෂ නාශක බලයක් ඇතැ යි බොහෝ දෙනා අතර පැතිර පවත්නා විශ්වාසයක් තිබේ. සබන් කැල්ලක හැඩ හුරුකමට කැපූ මේ වගීයේ ගල කින් ස්නානය කරණ වේලාවල දී ඇඟ ඇතිල්ලීම කරන්නේ සමේ හටගන්නා හොරි, දද, කුෂ්ඨ, අළුහන් ආදී රෝග සුව කර ගැනීම සඳහා ය.

ගරැඬරාජ

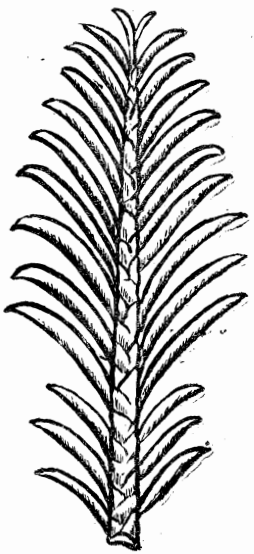

ගරැඬරාජ

ගරැඬෙකු (ලොකු පක්ෂි යෙකු) ගේ හැඩහුරුකමට බොහෝ සෙයින් සමාන දෙ පැත්තට බෙදී ගිය කුඩා කොළ සහිත

පතොක් වගීයට අයත් පැලෑටි යකි. මෙය ගරුඩ (පත්තෑ) විෂ ඇතුළු සර්ප විෂට ප්‍රතිඝ්‍රක ඖෂධ යකි. ගරුඩෙකු (පත්තෑයෙකු) ගේ රූ සටහනට මදක් සමාන පතුරු වැනි තුනී කොළ ඇති අඩි තුනක් පමණ උසට වැවෙන තවත් පැලෑටි වගීයකට ත් ගරුඩ රාජ යයි කියති. එය ද සර්ප විෂ නාශක ඖෂධයකි.

ගරුඩශාලි-ගුරුළු හාල්
ගරුඩා-ද්‍රාක්ෂා, මුදුප්පලම්
ගරුඩාහෘත-සෝමලතා භේදයක්
ගරුඩී-රසකිඳ
ගරුතික්තා-කට්ටකරෝහිණි
ගරුසාර-කිහිරි
ගල්තහර-එතම් බෙහෙත් වගීය
ගල්සෙවෙල්-එතම් වගීය
ගල්‍යා-මහවැලුක්
ගල-කිහිරි
ගලං-ඉඟුරු අල
ගලගණ්ඩ-ගල රෝගයක්
ගලගන්ධ-උගුරෙහි සැදෙන රෝග යක්
ගලසිකි-පල්මාණික්කන්
ගලා- මුඛමණ්ඩ, නිදිකුම්බා, වලා වැන්න, කිහිරි
ගලාජ්තා-හෙල පෝටා වැල්
ගලාම-සඹර(ලොත්)
ගලිස්-ඉතා තද ලී ඇති ගස් වගී යක්. මේ ගස්වල කොළ පොඩි කළ විට ලහටු වැනි දෙයක් සැදෙ යි. (සිනිඳු) නියම සහිත විසතර යක් ඉදිරියෙහි ඇත.
ගලී-නියඟලා
ගලූචි-රසකිඳ
ගලෝ-වැළඳ්
ගව්‍යා-ගොරදු (ගෝරෝචන)
ගවක්ෂීර-කිරි (මිකිරි)

ගලිස්—කොල්ලාකඩ (කොළලාකඩ)

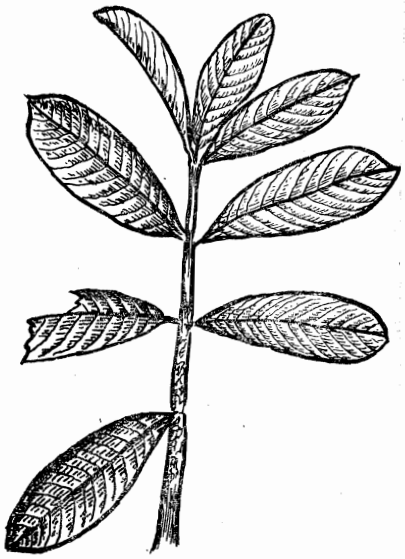

ගලිස්

Gardenia Latifolia

සපු කොළ වලට සමාන කොළ ඇති, වැරණියා ගස කොළ බෙදෙන්නාක් මෙන් දඬුවල කොළ දෙ පැත්තට හෝ තුන පැත්තකට බෙදී යන, සුළු වනාන්තරවල වැවෙන ගසකි අඟල් 6 x 3 ක් පමණ දිග-පළල ඇති මේ කොළ තද ගොරෝදු ගතියකින් යුක්ත ය.

කරටිවල සැදෙන දළු එකල පියවී ඇත. මේ ගසේ දළු සහිත කරටිය පොඩිකළ විට ලාකඩ සැදෙ යි. කොල්ලාකඩ (කොළලාකඩ) ය යි අපර නාමයක් මේ ගස ට ව්‍යවහාර කරන්නේ ඒ නිසා ය මේ කරටි පොඩිකර ගින්නෙහ

කකාරා ගත් දසු ෑදෙන ලාකඩ
වර්ගය ඔඩු කැපීම සඳහා තුවාල
වලට එලන පැලැස්තර සෑදීමට
නනීති. ඉතා තද ගනියකින් යුත්
ම් ගසේ දඬු මෝල්ගස්,උදලු මිටි,
පොරෝ මිටි ආදිය සකස් කර
නැනීම පිණිස ප්‍රයෝජනවත් ය.

නවචී-මහගොන්කැකිරි
ගවදත්-හිරියල්
නවපුසුල්-ගොන්කැකිරිවැල්
නවයොද්භව-හුලන්කිරිය
නවර-වලහසාල්, හිරියල්
නවරිටු තෙල-ගිතෙල්, කොසඹ තෙල්
ගවල-මීහරක් අහ
නවාක්ෂි-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, කටරොලු, කැකිරි, කෝවක්කා, ගැට නිවුල්
නවාදක- කෝවක්කා, කැකිරි, කටරොලු
නවාදනී- නිල් කටරොලු, ගොන් කැකිරි, ගල්මොර
නවාම්‍රත-එලකිරි
නවී-ගිතෙල්, ගෝරෝචන
නවීන-වෙඩරු
නවෙධුකා- ගස්කැලිය, සිවංගුරු, මහබැවිල
නවෙරුක-සිවංගුරු
නවෙශකා-සිරිවැඩබැවිල
නස්කදුරු-එනම් ගස
නස්කැලිය-ගස්කැල, (රත් කැල (පත්කැල)කැටකැල යයි කැල (කැලිස)වශී දෙකකි.) නාගබලා නම් ගස
නස්පින්න-තින්න පින්න, භාණ්ඩීර (දත් කැක්කුමට ප්‍රත්‍යක්ෂ බෙහෙතකි)
නස්පෙනෙල-එනම් ගස

ගස් පෙනෙල

ගස් පෙනෙල-එනිල
Sapinbus Trifoliatus

වැල් පෙනෙල, ගස් පෙනෙල යයි වශී දෙකකි. වැල් පෙනෙල කොළ කරවිල කොළ වලට මඳක් සමාන ය. එක කොපුවක බුත් සරණ ඇට පමණ ඇති කළු පාටින් යුත් ඇට 2 ක් හෝ 3 ක් බැගින් සෑදේ. මේවායේ දළු ත් රතු ලූනු ත් එක පමණ ගෙන එලගිතෙලින් මලවා අනුභව කිරීමෙන් සෞම්‍ය ධාතු වර්ධනය කෙරේ. සම්පූර්ණ වැලම වාත නාශක ඖෂධයකි. "අන්ත්‍රවෘර්ධි" රෝගය සඳහා අවශ්‍ය අරිෂ්ට, කෂාය, මැල්ලුම් ආදිය පිණිස

ගා

මෙය ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. ගස් පෙනෙල කොඹ්බෑ කොළු වලට මදක් සමාන තැඳුන් ගස් සේ උසට වැඩෙන ගස් වර්ගයකි. මේ ගසේ හිරිතිල්ල ගෙඩි වැනි ගෙඩි පොකුරු හටගනී. මේවා රෙදි පිරිසිදු කිරීමට හා රිදී-රත්‍රන් බඩු ඔප දැමීමට ත් ගනිති.

මේ ගසේ මුල්වල සාරය ගර්භිණී සත්‍රීන්ට අහිතකර ය.

ගස්බිල-බෙලි ගස
ගස්සමන්-පිච්ච ගස
ගස්හාතාවාරිය-හාතාවාරිය වැනි කොළ ඇති අනි දෙකක් පමණ උසට වැවෙන වර්ගයකි. මේ වර්ගයේ එක් ගසක සැදෙන්නේ අඟල් හයකට වඩා දික් නොවූ අල හතක් පමණකි.
ගඹිරි-මඟුල්කරඳ
ගහණි-ග්‍රහණී රෝගය
ගහන-නාසිකාව, නැහැය
ගහරා-වළඟහාල්
ගහල-ගස් අල (කිරි අල වැනි අල මොරෙල්ලන් සැදෙන අලකොළ ගස් වලට සමාන අල ගස් වර්ගයකි)
ගළොව්-කිඳි

ගාංග-වම්මුතු, කෙකටිය, අත්තන
ගාඩෙගය- කලාදුරා, අත්තන, ගොකටු, කලුදුරා
ගාඩෙගරි-ඇඹුල්ඇඹිලිය
ගාඩෙගරිකා-කාම්රංගා, සිරිවැඩි බැවිල
ගාඩෙගරුක-සිරිවැඩිබැවිල
ගාඩෙගරුහි-ගස්කැලිය, මහබැවිල
ගාඩෙගරුහ-සිරිවැඩිබැවිල
ගාජර- මිරිකුළු, (මූරාංගා,) රතු ලූණු, කැරට්
ගාඪ-කුකුරුමුවන්
ගාඪමණ්ඩල-කුකුරුමාන්
ගාඪමොහිනී-දේවදාලියවැල්, දෙවි දර
ගාණ්ඩීරි-දළුක්
ගාණ්ඩීරිකා-තිප්පිලිමුල්, වැල්මදට
ගාණ්ඩීව
ගාණ්ඩීවි
ගාණ්ඩීවින් } කුශ්‍රීක්
ගාත්‍රභඞ්ග-වදුරා මෑ. හිඟුරුපියලි
ගාඩ්‍යණ්ඩා-පිටවක්කා
ගාඞ්ඛී-නවෑගිලි එඩරු
ගාඞ්ඛීහසන්ත-එඩරු
ගාඞ්වත්පුෂ්ප-ඔක්මී
ගාඞ්ගේරිකා-කටුවැල්බටු
ගානීනී-වදකඟ
ගාම්භාරි-ඇද්දෙමට
ගාමක-කරවිතලා
ගාම්භා-තෙල්බේරු, බේරු
ගායත්‍රය-සෝමලතා භේදයක්
ගායත්‍රී-කිහිරි, කළු කිහිරි
ගාර්ජාර-කැරට් ගස
ගාරවල්ලිනී-තාල්වැල්
ගාරුඩී-මදුවැල
ගාරුත්මනපත්‍රිකා-නිදිකුම්බා
ගාල-කුකුරුමුවන්
ගාලව-ලොත්, නිඹිරි
ගාලාම-ලොත්
ගාවෙධියා-රත්‍රන්
ගාඝඝරී- ඇඹුලැඹිලිය, කාම රන්ගා

ගැ

ගැඟුල-ගව මූත්‍ර
ගැටකසා-ගැටකහ
ගැටතිඹිරි-තිඹිරි වර්ගයක්
ගැටතුඹ-වෙල්වල හටගන්නා සුදු පාට මල් ඇති තික්ත රසයෙන් යුක්ත කෘමි රෝගයට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක්
ගැටතෝඩු-බුලත් වර්ගයක්
ගැටතෙටුල්- ශාඛොට (සිතියම් සහිතවිස්තරයක් ඉදිරියෙහි ඇත)
ගැටවුල්නහර-ගැඹිල්පස්පාර
ගැඹිඹ- ගැඩුඹ ගස්, වේගයෙන් ගිනි ගන්නා තද රත්වීමකින් යුත් මේවායේ අඟුරු පැරණි ලාංකිකයෝ වෙනි බෙහෙත් සෑදීමේ ප්‍රධාන ද්‍රව්‍යයක් ලෙස පාවිච්චි කළහ.

ගැඹනෙමුල්

ගැඹනෙමුල්- (ගැමනිමුල්)
ශාඛොට
Streblus Asper

නිවුල් වර්ගයට අයත් වූ මේ ගස අඩි 50 ක් පමණ උසට වැවෙයි වෙනත් බොහෝ ගස් වල මෙන් මේ ගසේ කදෙහි පිටත දිරා ගිය පොත්තක් නැත ඒ වෙනුවට ඇත්තේ නිල් පැහැයෙන් යුත් ඔප වැටුන පොත්තකි. මේ කදේ තැන්තැන්වල ලොකු දෙහි ගෙඩි පමණ ඉදිරියට නෙරා ගිය ගැට සෑදී තිබෙන නිසා මේ ගසට **ගැට නිවුල්** යන නාමය ව්‍යවහාර වන බැව් සිතිය හැක.

මේ ගසේ කොළ හින්නඹල කොළ වලට සමාන ය. ප්‍රමාණයෙන් ඊට ඉදක් විශාල ය. කර කොළ මෙන් මස සහිත ය. ඇත් ආදි සිවුපා සතුන්ගේ සහ මිනිසුන්ගේ කැඩුම්-බිදුම්-ගෙඩි-වණ සඳහා පිළියෙළ කරණ ඖෂධ යෝග වලට මේ ගසේ පොතු බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් ය.

ගැඩබු-ගැඩවෙල්ලු, (ගැටවෙල්ලු,= ගොඩවෙල්ලු)
ගැඩවිල්-ගැඩවෙල්ලු
ගැඩුඹු-ගැඩුඹ ගස, ගැඩවිලා
ගැඩුබු-කොච්චම්බා, ගැඩුඹ ගස්
ගාබසරු-කළල රූපය
ගාහැමි සමන්-වල් ඉද්ද

ගි

ගික-ලියනඟලා අල
ගිඤ්ඡඛලා-කටුවෙලඟ,කටුවැල්බටු
ගින්නේරි-ගිනිහිරිය
ගිනි-රත්නිවුල්, සිවිය
ගිනිදිවි-ලියනඟලා, මයිල
ගිනිපස- මුරුවා, ඇඹුලැඹිලිය, රත්නිවුල්, හිඬාරන්, නීරුස්ස
ගිනිමුව-නියඟලා
ගිනිරුස්-වරා ගස
ගිනිසිළු-ලියනඟලා, මයිල
ගිනිසුළු-නියඟලා
ගිම්-පොල්පැල වැනි ගස් වර්ගයක්
ගිම්පලා-කිඳි
ගිමන්-පොසොන්, ඇසළ දෙමස
ගිරීනකුසුම-කරාබුනැට්
ගිරඟ-බුලත් කරටිය
ගිරා කෙම්වැල්-කෝවක්කා වැල් (බිඹුවැල්)
ගිරාපලා- දියසීරාව ඇති තන්හි පැලවෙන සිසිල් ගුණය ඇති පලා වර්ගයක්
ගිරිකණ්‍යා- කටරොලු
ගිරිකදම්බ- බක්මී ගස
ගිරිකදලි- ඇටකොසෙල්, (වනකෙසෙල්)
ගිරිකණී- කටරොලු
ගිරිකර්ණී- කටරොලු දෙක, ගිරිනිල්ල
ගිරිකර්ණිකා- කටරොලු, ඇසළ
ගිරිකා- කොහොඹ,කොටිල, රැකගුණ, ගිරිනිල්ල
ගිරිඤ්ඡඛලා- කටුවෙලඟ, උගුරැස්ස
ගිරිජ- ගල්සෙවෙල්,මිණිරන්, ලප්නාරන්, ගල්මද, ගල්නහර, සිවංගුරා, ලෝකඩ
ගිරිජතු- ගල්සෙවෙල්
ගිරිජධාතු- සිවංගුරා
ගිරිජන්මන්- ගල්සෙවෙල්
ගිරිජශෛල- ගල්සෙවෙල්, ගල්මද
ගිරිජා- ගඤ්ඡක,ගල්පියල්, ගල්මද, මොර, මිණිරන්, ලප්නාරන්
ගිරිජාමල- මිනිරන්
ගිරිජාවිජ- ගෙඳගම්, මිනිරන්
ගිරිජාහ්වය- ගල්සෙවෙල්
ගිරිජිහ්වා- අඩනහිරිය
ගිරිනිල්ලවැල්- මාඛණ්ඩා වැල් (වෘද්ධදාරු)
ගිරිදූ- බුලත් දළු
ගිරිධාතු- සිවංගුරා
ගිරින්ද- නිප්පිලි
ගිරිනිම්බ- තොටිල, ලුණුම්දෙල්ල
ගිරිනිල්- කටරොලුවැල්, ගින්නේරිය
ගිරිනිල්බාණු- මහරිගස
ගිරිනිල්ල- ගින්නේරිය (ගින්නේර=නිනිහිරිය)දියසීරාවසහිත දෙණ්වල වැවෙන නිල්පාට මල් පොකුරු ඇති කුඩා පඳුරු වර්ගයක්
ගිරිනිල්ල- වෘද්ධදාරු
ගිරිපත්‍ර- ලුණුම්දෙල්ල
ගිරිපාදිකා- වඳුරු මෑ
ගිරිපිලු- වනමොර, උගුරැස්ස
ගිරිපුෂ්ප- ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
ගිරිපුෂ්පක- ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
ගිරිහිද්- පොල්පලා
ගිරිහෙද- පොල්පලා,(පහණබෙය)
ගිරිමනෝහර- ඇසළ ගස
ගිරිමල්ලිකා- කෙළිදසාල්, ඇසඵ
ගිරිමල- මිණිරන්
ගිරිමාන්ධාතු- සිවන්ගුරා

ගු

ගිරිමාලක- ඇසළ, (එරහැදි)
ගිරිමෙද- ගුරුන්ද
ගිරිමෘත්- සිවංගුරු
ගිරිමෘද්භව- සිවංගුරු
ගිරිමෘදි- සිවංගුරු
ගිරිරම්භා- ඇටකෙසෙල්
ගිරිවාසින්- හබරල ගස
ගිරිශෘඞ්ගි- කලුනික
ගිරිශෙඛර- මහ මුහුණමල් ගස
ගිරිසෙවද- ගල්සෙවෙල්
ගිරිසම්භව- ගල්මෝර, ගල්මීගස
ගිරිසාර- යකඩ
ගිරිසාලිනී- ගිරිතිල්ල වැල් (මා ඛණ්ඩා) එලකටරොලු, නිල්කට රොලු
ගිරිසිංහ- නික
ගිරිසිඤ්චක- කලුමල්ඇති නික ගස
ගිරිහ්වා- කටරොලු
ගිල්මැලි- බෙලිගස
ගිල- දෙඩම්, පැණිදෙඩම්
ගිවුලුගස්- ගිවුල්=(දිවුල්,ජිවුල්ගස්)
ගිර්‍ණකුසුම- කරාබු නැටි
ගිර්ලතා- මහදඬු වැල

ගුංජා- ඔලිඳ
ගුඟුලක- ගෝනල වැල්
ගුඟුලු- රත්මූරංගා, අඹ
ගුගුල්- පර්ෂියාව හා අනිකුත් අසල් වැසි රටවල වැවෙන ගස් වර්ගයකින් ලබාගන්නා ලාටුවකි යකි ගුගුල්. ප්‍රධාන විෂබීජ නාසක ඖෂධයක් වූ මෙය වමී රොග අතීසාර-පීනස් ආදි ආබාධයන්හි පසස්නා ලදී. පසුකාල යක බ්‍රිතාන්‍යයේ ප්‍රයෝජනය සඳහා Tincture Mukul නමැති මෙයින් බෙහෙත් වර්ගයක් සාදා ගෙන අපරදිග වෛද්‍ය වරයෝ ද ප්‍රයෝජන ගණිති.
ගුඤ්ජාවෘක්ෂමූල- ග්‍රන්ථිපර්ණිවෘක්ෂය, වඳුරු මී වැල
ගුඤ්ජාකරඤ්ජ- කරද වර්ගයක්
ගුඤ්ජානන්දිකා- කෙසෙල්
ගුඤ්ජාපත්‍ර- තල්
ගුඤ්ජාපලා- මුද්‍රිකඵල, කෙසෙල්ගස
ගුඤ්ජාපුෂ්ප- කලුකැම්මේරිය, රැක් අත්තන, ඉහිනි, කිරිපලු, මලිත, කරද, කෙසෙල්, සිහින් මිදි, මුද්‍රප්පලම්
ගුඤ්ජාපුෂ්පි- මලිත
ගුඤ්ජාඵල- කිරිපලු, කරඳ, ඉහිනි, දියහොමුවඟු
ගුඤ්ජා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, කරද, දෙළුම්, වැළුක්, දෙඩම්, කෙසෙල්, රඹුක්
ගුඳ, ගුඳකා } ඔලිඳ
ගුඬුජ, ගුඬුකා, ගුඬුජා } ඔලිඳ
ගුඳනා- රතුලූණු
ගුඳා- සිනි, උක්සකුරු
ගුටික- සූකිරි
ගුටිකා- ගුලිය, වටකය, මෝදකය, පිඬ, හුනිඳ,
ගුටිබැට- තලා, (රහස් වට්ටෝරු වක එන ඔසුවක්)
ගුඩඞ්ක- ගුරුළු වැල්
ගුඩ- තල්ගස, රත්කණේරු, මහ දළුක්, උක්සකුරු
ගුඩකාෂ්ඨ- උග්ගස
ගුඩඛණ්ඩ- ගල්කණ්ඩු
ගුඩගඞ්ඛක- පෙරුම්කායම්

ගුඩත්වක් ගුප්ත

ගුඩත්වක්- කුරුඳුපොතු
ගුඩත්වව- කුරුඳුපොතු, වසාවාසි
ගුඩතෘණ- උග්ගස
ගුඩදුරු- උග්ගස
ගුඩපාත්‍රක- උග්ගස
ගුඩපුෂ්ප- මීගස, මූනමල් ගස
ගුඩපුෂ්පඵල- පුවක්ගෙඹි
ගුඩඵල- මොර, ලෝලු,තල්, ගිවුලු, කළුකැම්මේරිය
ගුඩබීජ- වටමුං
ගුඩමඤ්ජරී- ජීඛගිනී නම් වෘක්ෂය
ගුඩමූල- උක්ගස, සුලුකුර
ගුඩය- කිතුල් හකුරු
ගුඩයෝගපලා- පුහුල්වැල්, ගුණ කුම්මාණ්ඩ (පැණිකොමඩු)
ගුඩයෝෂඵලා- පුහුල්, (කොමඩු, පත්තක්කා, පත්කොමඩු)
ගුඩරෝවනී- කටුවෙලඟ
ගුඩවජ්‍ර- මහඵක්
ගුඩවල්ලිකා- පුවහු, රැකහුණ
ගුඩවීජ- තුඹනවාලු
ගුඩවෘක්ෂ- ලෝලු, ලාවලු= (ලාවුලු)
ගුඩශර්කරා- උක්සකුරු
ගුඩශීඝ්‍ර- රත්මූරාංගා
ගුඩසං- කිතුල්හකුරු
ගුඩසාර- සීනි
ගුඩා- දළක්. මුද්‍රප්පලම්, මිදි, සීනි, රසකිද
ගුඩාක } කුඹුක්
ගුඩාකා }
ගුඩාඛ්‍ය- දලුක්ගස
ගුඩාගය- ගල්මොර ගස
ගුඩූචි- වියලිමද
ගුඩ්වි } රසකිද
ගුඩූචි }

ගුඩූච්‍යාදිගණය- රසකිඳ,කොසඹ, කොත්තමල්ලි, පද්මක, සුදුහදුන් යන මේ ගණය,පිපාසා,දැවිලි, අරුචි, වමණ, හා සියලු හුණ නසන්නේ ය
ගුණ්ඩ- කෙකටිය
ගුණ්ඩකන්‍ද- කෙකටිය
ගුණ්ඩාඵලි- දෙවදැලිය
ගුණ්ඩී- මනෝසිල
ගුණ්ඩු- හණ
ගුණ- ඇද්දෙමට, ඊතණ
ගුණඝ්‍යක- රැකහුණ
ගුණවත්තරා- තිවිඟ
ගුණසූ- කපුගස
ගුණා- මාංශරෝහිණී, ඊතණ
ගුණෝජ්වලා- කුඩාසුදුබෝලිද්ද
ගුප්ත- ඌරු වී, කිඳි
ගුප්තක- ග්‍රන්ථිපර්ණී වෘක්ෂය
ගුප්සපත්‍ර- තල්ගස
ගුප්සපුෂ්ප- රුක්අත්තන,ඉඟිනි, කෙසෙල්, කිරිපලු, කරද,මඤිල, සිහින්ම්දි, කලු කැම්මේරිය, මුද්දරප්පලම්
ගුදකීල- අර්ශස්රෝගය
ගුදග්‍රහ- උදාවර්තරෝගය
ගුදජඝන- කිඩාරම්
ගුදජාරි- දේවදැලිය
ගුදමයහර- කිඩාරම්
ගුද්‍රස- රැකහුණ, පුවහු
ගුන්ඵල- පොල්ගස
ගුන්‍ද්‍ර- හණ, වම්මුතු, ඇසළ
ගුන්‍ද්‍ර- හණ, ඛටගස, වම්මුතු, කැලියගස්
ගුන්‍ද්‍රමූලා- එරුතණ, වම්මුතු
ගුන්‍ද්‍රා- පුවහු, රැකහුණ, හණ, කලාදුරු
ගුප්ත- මනෝසිල, දිවුල්, කරද, අත්තන

ගුප්තගන්ධි

ගුප්තගන්ධි- එන්සාල්
ගුප්තචර්ම්ද- රුක්අත්තන
ගුප්තපුෂ්ප
ගුප්තපුෂ්පි } රුක්අත්තන
ගුප්තඵලා- කාකජඞ්ඝා, (කළුකැමේරිය)
ගුප්තස්නේහ- පුවහු, රුකහුණ
ගුප්තා- වඳුරු මැ
ගුම්- ලැහැබ
ගුමු- ගුල්මය, (ගොමුව=පඳුර)
ගුඵී- පුවක්ගස
ගුඵිණී- බඹදරුසත්‍රී
ගුර්වී- වසතැල්ල, කිරිපලා, බඹදරු සත්‍රී
ගුරිලගස්- ගුරුල්ලගස්, බුරුල්ලගස්
ගුරු- වඳුරු මැ
ගුරුක - කිරිදි
ගුරුකාබ්‍රහනි- කිරිදි
ගුරුගන්ධික- අගිල්
ගුරුඝන- නෙලඅබ
ගුරුච්චක්- කුරුඳුපොතු
ගුරුද- සිවංගුරු
ගුරුන්දරිකකරුන්කාලි- නෙල හිඟුරු
ගුරුපංචමූලි- මහපස්මූල්
ගුරුපත්‍ර- රීයම්
ගුරුපත්‍රා- සියඹලා
ගුරුපුෂ්ප- පුවක්ගස
ගුරුබෘඤ්ජක- කලාඳුරු
ගුරුමාල- ලුණුවරණ
ගුරුමාලි- ලුණුවරණ
ගුරුල- බුරුල්ල ගස්
ගුරුවීජ- වටමුං
ගුරුසකාඛ- ලෝඳු, කිරිපලු
ගුරුසාර- වලහසාල්, ඇට්ටේරිය
ගුරුසාරු- වලහසාල්, ඇට්ටේරිය, කිඹිරි

ගුරුඑරණ්ඩ

ගුරුඑරණ්ඩ

රාජ පඟ (ඉරරාජ – සඳරාජ – ගුරුඑරණ්ඩ – වනරාජ – ගරුඬරාජ) ට අයත් එක්වගීයක් වූ මේ පැලැටිය හැඬහුරු කමෙන් වනරාජ පැලෑටියට බෙහෙවින් සමාන ය. කඳ රත් පැහැයෙන් යුක්ත ය. කොළ දිග-පළලින් අඟල් $2\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ ක් පමණ ඇත. මදක් නීල වර්ණයෙන් යුත් මේ පැලැටියේ කොළවල ඇතුළත හා පිටත රත් පැහැනි රේඛාවන්ගෙන් යුක්ත ය. සම්පූර්ණ පැලැටිය ම අඟල් 7 කට වඩා උසට නොවැඩෙයි.

දේශීය වෙදකමේ ඇතැම් තෙල්වගී සම්පාදනයෙහි ලා ඖෂධයක් වශයෙන් මේ පැලැටිය නියමකර තිබේ. රසකිඳ කොළ වලට මදක් සමාන අළු සහිත නොපැහැදිලි සුදු ගතියකින් යුත් තාරාවෙකුගේ හැඬහුරුකම

ගු

ඇති මල් හටගන්නා ඇතැම් වැල් වගීයකට ද **ගුරුළුණ්ඩ** යයි කියන නමුත් ඒවා මැනක සිට ලංකාවේ බෝවී යන **කාරාමල්** නමින් ලාඩකි කයන් අතර ව්‍යවහාර වන වැල් වගීය මිස **ගුරුළුණ්ඩ** නොවේ.

ගුරුසි
ගුරුසිංසපා } ඇට්ටේරිය
ගුරුහන්- හෙළඅබ
ගුරෝ- ඇත්තෝර
ගුල්ප- පඳුරු, ගොප්ඇටය
ගුල්පස්පාන- පුවක්ගස
ගුල්ම- ගුල්මරෝගය
ගුල්මක- රතුකණේරුගස
ගුල්මකේතු- ඇඹුල්වේ
ගුල්මඝන- අලරිය, කණේරු, පියල් ගස, හිඟුල්
ගුල්මඝනි- මුවකීරිය, පියාගස්
ගුල්මමූල- අමුඉඟුරු, කිරිබද්ද, උග් ගස
ගුල්මවල්ලි-බෝධිඇට, සෝමලතා
ගුල්මශූල- සූලරෝග භේදයක්
ගුල්මහර- අලරිය, රත්කණේරු
ගුල්මී- එන්සාල්, නෙල්ලි
ගුල්මික- රත්කණේරු
ගුල්මින්- කණ්ටකපාලිවෘක්ෂය
ගුල්මිනි- රුහැණිය(වටරුහැණිය) බුලත්
ගුල්මිනීරේනු- වටරුහැණ, (වල්ගා මිරිස්)
ගුල්මී- එන්සාල්, නෙල්ලි, කණ්ටක පාලි, බිලින් ගස්
ගුල- මාරු, මදටිය, උක්සකුරු, අව්විත්කා

ගුලඵල- පලු
ගුලපුෂ්ප- පුවක්, මීගස, ලොත් රත්ලොත්
ගුලමඤ්ජරී- ඉහිනි
ගුලමූල- උග්ගස්
ගුලස්තාපන- මදටිය, මහරි, මා ගස
ගුලා- මහළුක්, කොටදිඹුලා, දළු ගස
ගුල- උක්හකුරු
ගුවාක- පුවක්
ගුච්ජදන්තිකා- කෙසෙල්ගස
ගුච්ජඵල- මුද්‍රප්පලම්, කැම්මේරි කරඳ, සිහින්මිදි, කෙසෙල්
ගුෂ්ටි- ඇද්දෙමට ගස
ගුහ්‍යනිස්‍යන්ද- මූත්‍ර
ගුහ්‍යපත්‍ර } ඇසටු ගස
ගුහ්‍යපුෂ්ප }
ගුහ්‍යබීජ-යක්බේරිය
ගුහ්‍යබීජක-හණ
ගුහ-අස්වැන්න
ගුහවාක-පුවක් ගස
ගුහා-පුස්වැන්න හෝ සල්වැන් (ශාලිපර්ණී)
ගුහාවදරී-ශාලිපර්ණී- (සල් වැන්න)
ගුහාසය-හෘදය, ගුහාවල වසන

ගුඩපත්‍ර-පුවහු, කංසා, දළුක් ග
ගුඩඵල-මිසන් (ඩෙඛර)
ගුඩපුෂ්ප-ඇසතු, මුණමල්
ගුඩඵලා- ගෘධ්‍රනඛී (වක්නි මිසන්
ගුඩමලලීකා- රැකහුණ

ගුඬවල්ලිකා

ඝවල්ලිකා-පියාගස, රුකඟුණ, ඵ-මල (මිනිස් අසූචි) මෙය චිනය පිටකයේ (මහාවගග පාලි-හෙස ජාතකඅට්ඨකථා-202 පිට) තිබෙන වස කැවුන අයට බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ම නියම කර වදාරණ ලද පහසු බෙහෙත කි. තමාගේ ම හෝ අන්‍යයෙකුගේ මිනිස් අශුචි ගෙන ඇල්දියෙන් දියකර එකෙණෙහි පානය කිරීමෙන් කවර වර්ගයක දරුණු වසක් කැවුනත් සුවය ලබා ගත හැක.

ගුරුන්ද

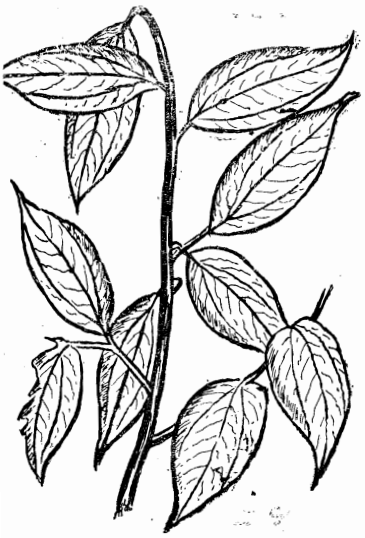

ගුරුන්ද — ගිරිමෙද
(ගුළු වඤ්ඣන)

මේ ගසේ කොළ හැඩ හුරු මින් කුරුඳු කොළ වලට ත් කඳ කැන්ද ගසට ත් සමාන ය. කඳ ද සුදු පැහැයකින් යුක්ත ය. ලීයේ අරටුවෙන් ඉතා තද මිනිස් අශුචි ගඳක් නික්මෙයි. මේ අරටු හොඳින් වියලුන විට පමණක් දුගඳ බොහෝ දුරට අඩු වෙයි. මේ අරටුව රෝග බීජ නාශක ඖෂධ යක් ලෙස ලබා වේ. රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරුවල සඳහන් ව ඇත. ප්‍රතිශ්‍යා ඵන, ඵනසඤ්ඤි පාත, සරම්ප, පැපොල, වසූරිය ආදී වසංගත රෝග පැතිරයන අවස්ථාවන්හි මේ අරටු කැල්ලක් ඉන බැඳ තබා ගැණීමෙන් ඒ අසනීප නොවැලදෙන බව ඒ වට්ටෝරුවල කියා තිබේ. මෙය අද්දුටු ප්‍රතිකාරයක් බැවි පළ පුරුද්ද අනුව කිව හැක. මේ අරටුවෙන් නික්මෙන තද ගඤ්ඣයෙහි රෝගබීජ නාශක ශක්තියක් තිබීම යි මෙයට හේතුව. මෙය විද්‍යානුකූල පරීක්ෂණයකට භාජනකොට ශාස්ත්‍රානුකූල ව විෂබීජ නාශක ඖෂධයක් සකස්කර ගත යුතු ද්‍රව්‍යකි. එසේ කළහොත් ඇතැම් අපරදිග වෛද්‍යවරයන් අපේ වෙද කමේ පෙන්වන අඩුපාඩු කිපයෙන් එකක් ද මගහැරී යයි.

ප්‍රේත දෝෂ:

මේ ගසේ බොහෝ ශක්තිමත් වූ අරටුවෙන් ඉරාගන්නා රීප්ප-පරාල ආදී ගෘහොපකරණ ඇතැම් අය නොදැනීමෙන් නෝ නොසැලකීමෙන් වහලවල් සෑදීමට ගනිති. හොඳින් වියලුන විට දුගඳ අඩුවී යන, තෙත්වන විට තද අශුචි ගඳ නික්මෙන මේ ලී වර්ගය දමා සෑදූ

ගෘ—ගෙ

ගෙවල් වලින් වර්ෂා දවස්වල පම
ණක් තද දුගඳක් නික් මෙ යි.
පායන දවස්වල කිසි ම දුගඳක්
නො නික් මෙයි.

මෙසේ වරින් වර දුගඳ නික්
මෙන්නේ ප්‍රේත දෝෂයක් නිසා
යයි වරදවා තේරුම් ගන්නා ගෙහි
මියෝ ප්‍රේතයින් පැන්නීමට පිරිත්
කියවති. කර්ණිකම් ආතුළු
වෙන ත් යාග-හෝම කරවති.
කලක් මෙසේ උත්සාහ කොට ත්
මේ (දුගඳ) දෝෂය මගහරවාගන්ට
නො හැකිවූ විට **ප්‍රේතාධිෂ්ඨාන
ගෙවල් යයි** මේ ගෙවල් හැරදමා
යති. මෙවැනි අපරීක්ෂාකාරී සිදු
වීම් නිසා පාළු වූ ගෙවල් මෙම දිව
සිනෙන් සොයා ගත හැක. රත්න
පුරය අසල ම නගරයක මේ
අවාසනාවන්ත තත්ත්වයටවැටී තිබුන
කඩ දෙකක් ද කරණ ලද පරීක්ෂ
ණයකින් පසුව දැන් දියුණු තත්ව
යක නිබේ.

ගෘඤ්ජන-ලුහුනු, රතු ලුහුනු, මිරි
කුළු, (මුරුංගා) කංසා, කැරැව්
ගෘධ්‍රනඛී-වක්නිය, මසන්
ගෘධ්‍රපත්‍රා-දුම් ගස
ගෘධ්‍රසී-වාතරෝගයක්
ගෘධ්‍රහලා-කටුවැල්බටු
ගෘධ්‍රාණ, ගෘධ්‍රාණී } දුම් ගස
ගෘෂ්ටි-සිරුස්ස, උණරල, බිම්තල්,
විෂ්ණුක්‍රාන්තා
ගෘෂ්ටික-ඇද්දෙමට, ඛෙඛර, කිරි
බදු, උණරල
ගෘහකවර්ජප-අඹරණ ගල, (ඇ
රුම්ගල)
ගෘහකාණ්‍යා- (ගෘහකල්‍යා) කෝ
රිකා
ගෘහතූලක-පතෝල
ගෘහඝ්න-අඹ
ගෘහදුම, ගෘහධූම } වියන්දුඹුළු, ලෝලුග
මැඩහඳු, තේක්කග
ගෘහධූම-වියන් දුඹුලු
ගෘහපුත්‍රිකා-කෝමාරිකා
ගෘහපූතිකා-වලාවැන්න
ගෘහවාරිකා-කාඩි
ගෘහසන්ති-පිච්චවැල, යොහොං
(ගැට පිච්ච)
ගෘහාශයා-බුලත් වැල, පුවක් ග
ගෘහාශින්-රැක් අත්තන ගස
ගෘහී-තලා
ගෘහිණී-කාඩි
ගෘඤ්ජගන්ධික-පෙරුම්කායම්
ගෘඤ්මූල-අස්වැන්න

ගෙඩි-ඵල, සඵියා
ගෙඩි ඇති ගස – හින් එඩරු ග
(රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරු ව
ඔසුවක්)
ගෙදපලා-ලෝණී (ගෙදකොල)
ගෙඳගම්-ගන්ධක
ගෙඛතූන්-අනෝජා ගස
ගෙමඩ, ගෙමඩ } දෙමට
ගෙයප්‍රිය-මුද්ගර පුෂ්ප වෘක්ෂය
ගෙරි-ගවරා
ගෙලඇඳෑ-රෝගය
ගෙලඩිය-මුං වැන්න, කලඳ
(කොල්ලු)

ගො

ගෙර–සිවංගුරු
ගෙරි–ලියතඟලා, මසිල ගස
ගෙරික – සිවංගුරු, සාදිලිංගම්, ගල්සෙවෙල්
ගෙරිකා–රත්රන්
ගෙරිකාක්ෂ–ගන් මී ගස, (දිය මී ගස)
ගෙෙරය–කලාදුරු, ගල්මද, ගල් සෙවෙල්

ගොංගොරොද–ගෝරෝචන
ගොකටු – නෙරෙංචි, තෙලකිරිය, ගෙරිකටු, (ගෙරි ඇට)
ගොකලවැල්–ගෝනල වැල්
ගොඛරි–ගොකටු
ගොචඡක–මල්කැන
ගොචඡා–ඛිම්කොසඹ, වෙල් මු ඩ, (මුඩමහන)
ගොචඡාල–ගැටතුඹ, වෙල්මුඩ,
ගොචඡුල–ගැටතුඹ
ගොට්ටා–මලබටු
ගොටු–ගොටුකොළ, දෙමට, පියුම් කෙමිය, කුසලාන
ගොටුකොළ–පීනස ඇතුළු හිසේ රෝගවලට ප්‍රත්‍යක්ෂ කුඩා වැල් වර්ගයක්

ගොඩඡඹුරා–තුත්තිරි
ගොඩ පූඩාවන්–ගොඩ කුඩැල්ලන්
ගොඩ මානෙල්–ලොකු හිරිකොළ වැනි කොළ හා හබරල පිත්තක් පමණ නටුවක රත්පාට ඉරි සහිත සුදුමල් හතරක් පහක් පමණ එකඟිට හටගන්නා තනි අලයක් සහිත පැලෑටියකි. මේ මල් වලින් ශාලාමිශ්‍රී (තරිඅල) පමණ ගෙඩි සැදෙයි. තෙල් බෙහෙත් සඳහා අල ප්‍රයෝජන යට ගන්නා මේ වර්ගය වැවෙන්නේ දිය සීරාව තිබෙන තැන් වල ය.
ගොඩ මෙනේරි–මෙනේරි (එනම් ක්ෂුද්‍ර ධාන්‍ය වර්ග ය)
ගොදඹු–තිරිඟු
ගොදිවි – ගෝජිහ්වා – ගෙරි දිව ට සමාන කොළ ඇති පැළැටිය හෝ තලගොයි දිව

ගොදිවි– ඇන්ඳඩි

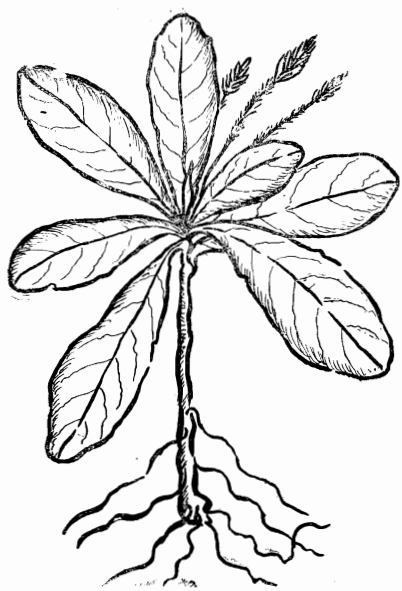

ගොදිවි—ගොජිහ්වා
Clephantopus Seaver

ගොන්කැකිරි

මේ පැලෑටියේ කොළ හැඩ හුරුකම්වත් ගෙරි දිවකටත්, පොළොවටම ඇලී වැවෙන පඳුරු නියපොතු සහිත ඇත් අඬියකටත් සමාන ය.

පොහොර සහිත තැනක වැවෙන මේ පඳුරු ලොකු ඇත් අඬිවල ප්‍රමාණයට ම වැවෙයි. ගස පීදෙන විට මුදුනේ අඟල් හයකට වඩා උස් නොවූ කුඩා මල් කිහිත්තක් හටගනියි. මේ වගීය දේශීය වෙද කමේ කාඩුම්-බිඳුම් හා තැල්මවල් පිණිස ගන්නා ඖෂධ යෝග වලටත් වගී රෝගෝපශමන ය සඳහා අවශ්‍ය තෙල් වගී පිළියෙළ කිරීමටත් ගනිති.

ගොන්කැකිරි- කැකිරි වර්ගයකි (මේ වර්ගයේ අල සහ කොළ තෙල් බෙහෙත් සඳහා ගනිති.)

ගොන්න – කොස් ගොන්න=තද ඇඹුල් රසකින් යුත් ගෙඩි කදේ හටගන්නා ගස් වර්ගයකි. කැමට ගන්නා මේ ගෙඩි පෙනුමෙන් රබර් ගෙඩි වලට මදක් සමාන ය.

ගොන්සුතුකැකිරි – නාපති, (ගොන් කැකිරි)

ගොනගුල්-වඳුරා

ගොප්එක-ගොප් ඇටය

ගොප්පත් – ගොක් කොළ (ලපටි පොල් කොළ)

ගොබලු-ලා පොල්ගෙඩි, (කුරුම්බා ඇටි)

ගොම්මුල-ගැටතුඹ

ගොම-ගොම වැරටි (ගව අඟුවි)

ගොළුජාල

ගොම ලිහිණි-කැටකිරිල්ලි (පක්ෂි විශේෂයක්)

ගොමසතු-දිරාගිය ගොමගොඩවල හටගන්නා කළුපාට හතු

ගොමුහුනලෙවංචි- සමන්පිච්ච

ගොමුරම්-ගෝමූත්‍ර

ගොයටමුල්-ගොකටු, (නෙරෙංචි) මුල්

ගොයටු- නෙරිච්ඡ, කංකුෂ්ට, ගොකටු,

ගොර්ද-මුදුනේ සිටි ගිතෙල්

ගොරක- ඇඹුල්වේ (ගොරක)ගස (එලගොරක, රතුගොරක, මල්

ගොරක,රට ගොරක යයි ගොරක වර්ග හතරකි.මෙයින් මලගොරක නොහොත් මල් ගොරක වල මල් පොකුරු හැර ගෙඩි හට නැනීමක් නැත.)

ගොරට-ගුරුන්ද ගස

ගොරද-ගෝරෝචන

ගොරම්බා-ගොම තණ

ගොරස-මෝරු

ගොරෙක් – (ගොරොක්) තිඹිරි ගෙය (සූතිකාගාරය)

ගොරොද-ගෝරෝචන

ගොළු වැල්මී- ඇඹුල බවු, (ඇඹුල බොටු)

ගොවිජාල-මුඩමිහණ, ගැටතුඹ

ලඬකාවේ

ඉන්දියාවේ

ගොඩකදුරු—කුපීඵ
Strychnos Nux Vomica

ගොඩකදුරු ගස ලඬකාවේ මෙන් ම ඉන්දියාවේ ද දක්ෂිණ ප්‍රදේශයෙහි ද මැනවින් වැවෙන් නකි. මේ දෙරටෙහි වැවෙන ගොඩකදුරු ගස්වල සුළු සුළු වෙනස්කම් තිබෙන බව මේ සමග තිබෙන සිතියම් දෙකෙන් බලා ගත හැක. ලඬකාවේ ගොඩ කදුරු කොළ ඉන්දියාවේ ඒවාට වඩා ප්‍රමාණයෙන් කුඩා බව මේ සිතියම් දෙකෙන් පැහැදිලිව ම පෙනෙ යි. එහෙත් අනිත් දේවල් අතර එ තරම් ප්‍රකට ව පෙනෙන වෙනසක් නැත.

ගොඩකදුරු ගෙඩි ගෝලාකාර යි. පැසුන විට දෙහි වැනි පාට යි. ඇතුළත සුදු යි. මෘදු කොපු වැනි ඒවා තුළ ඇට පවතී යි. මේ ඇට චන්ද්‍රාකාර යි. පැනලි යි. අර්ධ මුද්‍රාවක් මෙන් මදක් අඩු යි. වඩා උස් නො වූ තැන නැබ වැනි සථානයක් ඇත. මේ ඇට නිත්ත රසයෙන් යුක්ත යි. ඖෂධකාරක යි.

"සාරඛගධර-භාවප්‍රකාශ" ඝන පොත්වලට වඩා පැරණි ඉන්දියානු සංස්කෘත පොත් වල ගොඩකදුරු ගැන සඳහන් ව නැත. ඒ වෙනුවට පැරණි වෙද පොත්වල සඳහන් ව තිබෙන්නේ "විෂමුෂ්ටි" යන සංස්කෘත නාමයෙන් හැඳින්වෙන "ක්‍රූර ශෂ්" ය යන්න සැලකිලි ඉන්දියාවට කලින් ලඬකාව ගොඩකදුරු ඖෂධයක් වශයෙන් භාවිත කර ගෙන ආ බැව් ලඬකාවේ තිබෙන පැරණි බෙහෙත් වට්ටෝරු වලින් පැහැදිලි ලෙස ම පෙනෙ යි.

මෙහි අල්ප මාත්‍රාව බලකාරක යි. කාමෝද්දීපක යි. ආන්තෙය පරිපාක ශක්තිය වැඩිකර යි. අධික මාත්‍රාවක් ගැණීමෙන් ග්‍රීවාපෙශි ආක්ෂේප වූනාක් මෙන් දැනෙ යි. අන් පා ආදිය වෙවුල යි. ශ්වාස ප්‍රශ්වාසය මදක්දුෂ්කරවෙයි.

ගෝ

කෘතිම අබින්

ගොඩකදුරු ඇට වලින් කෘතිම අබින් සාදා ගන්නා ක්‍රම දෙකක් පැරණි සිංහල වට්ටෝරු වල ඇතුළත් ව තිබේ.

1. පැසුන ගොඩකදුරු ඇට පොතු හැර සුද්ධ කොට ගෙන යකඩ පාත්‍රයක දමා යකඩ පියන කින් වසා, මැටි බැඳ රේරුන් (ලේල්ලු=රෝහිතක මත්ස්‍යයන්) සිටින වලක වළලා මාස හයක් තිබෙන්ට හැර ඒ පාත්‍රය ගොඩට ගෙන එහි තිබෙන ගොඩකදුරු ඇට ගෙන හිතෙ ලින් බැද අඹරා ගත් කල්ක ය අබින් වල රස-ගුණ-ඕජා වලට සමාන ය යනු එක් වට්ටෝරු වක සඳහන් වෙයි.

2. පැසුන පොල් ගෙඩියක් ගෙන ලෙලි හැර ගොඩකදුරු ඇට දැමිය හැකි පමණට ඇස්ස කපා වතුර අස් කොට ඒ ඇට එහි පුරවා ඇස්ස වසා මැටි බැඳ ගලා යන දිය පාරක මාස හයක් වළලා කිට ගොඩ ගෙන එහි එකට තැම්බී තිබෙන කාරම් සහිත ගොඩකදුරු ඇට එකට අඹරා පවා න් වියලෙන්ට හැර ලබා ගන්නා කල්ක ය අබින්වල රස-ගුණ-ඕජා වලින් යුක්ත ය යනු තවත් වට්ටෝරුවක සඳහන් වෙ යි.

මේවා කොපමණ දුරට සාර්ථක දැයි පරීක්ෂා කර බලන ලෙස පාඨකයන් ගෙන් ඉල්ලමි. මේ ගැන මා අතින් සිදුවනුයේ පැරණි වෛද්‍ය පරම්පරාවක සහවාගෙණ තිබුන මේ රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරු දෙක අපේ වෙද මහතුන් හමුවේ තැබීම පමණකි.

ගෝ–ගිතෙල්
ගෝ ඇට–ගෙරි ඇට
ගෝක්ෂා–උක්
ගෝක්ෂීර සදෘශපුෂ්ප–රසතාල්ල
ගෝක්ෂුර–නීරමුල්ලිය, (ඉකිරිය) ගොකටු, (නෙරෙංචි)
ගෝක්ෂුරක–නෙරෙංචි (නීරමුල්ලි)
ගෝක්ෂූරි–ගොකටු
ගෝකණ්ට–ගොකටු
ගෝකණ්ටක–සිඟින් ගොකටු, කටු කිහිරිය
ගෝකණ්ටන–නෙරෙංචි
ගෝකර්ණී–නියඳ, මුරුවා, අමුක් කරා
ගෝකර්ණිකා–මුරුවා වැල
ගෝකරීෂ–ගොම
ගෝඛුර–ගොකටු
ගෝග්‍රන්ථි–ගොමවැරටි
ගෝඝෘත–එලගිතෙල්
ගෝවන්දන–ගෝරෝචන
ගෝවන්දනී–පුවහු, මානෙල්
ගෝජල–ගෝමූත්‍ර
ගෝජාගරික–කටුවැල්බටු
ගෝජී–ගැටනිටුල්, මහ ඉරමුසු
ගෝජීවිහා } ඇත් අඬ, (ගොදිවි)
ගෝජිහ්වා } තලගොසි දිව, ගැට නිටුල්

ගෝටා-මලබටු, සුදු පෝටාවැල
ගෝඩම්බී-බදුල්ල ඇට
ගෝඩිම්බ-බලුදම් ගස
ගෝඩුම්බ- තියඹරු, මහ ගොන් කැකිරි, පත්තක්කා
ගෝණමක්ඛිරී-මනෝසිල
ගෝණා-මනෝසිල
ගෝණාඩී - කොටවියාමුරා, කලා දුරා
ගෝණීය-ලාස් දහසයක ප්‍රමාණය
ගෝතමී-ගෝරෝචන
ගෝත්‍ර-ගෝමූත්‍ර
ගෝත්‍රපුෂ්පක- වැලහුණ
ගෝත්‍රවිටප-වැලහුණ, ආලඹා
ගෝතෛල-ගොනුන්ගේ වුරුණු තෙල්
ගෝදත්-ගෝදන්ත
ගෝදන්ත-හිරියල්, ගවදත්
ගෝදුග්ධා-මහගොන් කැකිරි
ගෝදූම-තිරිඟු, (ධාන්‍ය වර්ගයක්)
ගෝද්‍රව-ගෝමූත්‍ර
ගෝධා-හිඹුරා
ගෝධාංත්‍රී-වලාවැන්න
ගෝධාංශ්‍රී-වලාවැන්න, බිම් තල්, රතුනිදිකුම්බා,
ගෝධාතකීලතා-වලාවැන්න
ගෝධාතු-ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
ගෝධාපදිකා-වලාවැන්න, බිම් තල්
ගෝධාපදී-වලාවැන්න,කිරිදිවැල්, මැඬියවැල්
ගෝධාසකාක්ෂි-හිඹුරා
ගෝධූම-තිරිඟු, කොල්ලු
ගෝධූමජ-හුලන්කිරිය
ගෝනදී-දියකලාදුරා
ගෝනවැල්-ගෝනලවැල් හෝ වහලවල් සෙවිලි කිරීමට කොළ ගන්නා ගෝන වැල්
ගෝනිකා - ගොනිකා කොළ (ගොනුකැ කොළ)
ගෝනිලවැල්-නිල්වැල්
ගෝනිෂ්‍යන්ද
ගෝනීර } ගෝමූත්‍ර
ගෝප- තොටිල, ඉරමුසු, කාෂ්ඨ ශාරිවා
ගෝපක- වෘෂභක, (අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසුවක්) කොල්ලම්කොළ
ගෝපකන්‍යා-ඉරමුසු
ගෝපකෝලි-ඩෙබරගස
ගෝපගන්ධි-කුකුරාමුවන්, කැකුණ
ගෝපඝොණා- කැකුණ, කුකුරා මුවන්, කටුකිඹිරි
ගෝපඝොණිකා - කටුකිඹිරි, පුවක්
ගෝපති-දිවුල්, ජීවක, වෘෂභක= (අෂ්ටක වර්ගයේ ඉසු)
ගෝපදල-පුවක් ගස
ගෝපපත්නී-ඉරමුසු
ගෝපභද්‍රා-නෙළුම් අල, ඇත් දෙමට
ගෝපභද්‍රිකා-ඇත් දෙමට
ගෝපවල්ලී-මුරාවා, ඉරමුසු
ගෝපසුතා-ඉරමුසු
ගෝපා-ත්‍රාණාවාළු, කළු ඉරමුසු
ගෝපාඩ්ගණා-ඉරමුසු
ගෝපානීය-ගෝමූත්‍ර
ගෝපාලකකීටී-හීන් ඩෙබර
ගෝපාලිකා- කලුතලා, අඳුතලා, ඉරමුසු
ගෝපි-ගැටනිවුල්, සුදු ඉරමුසු
ගෝපිණී-කළු ඉරමුසු
ගෝපිත්ත-ගෝරෝචන
ගෝපිත්තජා-ගෝරෝචන
ගෝපිත්ත සම්භවා- ගෝරෝචන
ගෝපිනී-ඉරමුසු
ගෝපිභද්‍රා-ඉරමුසු

ගෝපුට-එන්සාල්, මහ එන්සාල්, මහ වම්මූතු (මහ කලාඳුරා)
ගෝපුඨා-මහ එන්සාල්
ගෝපුර- කලාඳුරා, කුන්දුරුක්කන්, තුන්පත් කුරුඳු
ගෝපුෂ්ට-දියවම්මූතු
ගෝභව-ගෝරෝචන
ගෝමන්දර-ඉරමුසු වෙසෙසක්
ගෝමාලු-තලගොයි මස්
ගෝමූරම්-ගෝමූත්‍ර
ගෝමූත්‍ර-ගොමුදිය
ගෝමූත්‍රවිජක-රතු ඇට ඇති පියා ගස්
ගෝමූත්‍රී-රතුවන් කොල්ලු
ගෝමූය-ගවමූත්‍ර
ගෝමේද-ගෝමේදක, (නොපැහැදිලි රත් පාට්න් යුත් බාල මැණික් වගීයක්) කොල්ලම් කොළ
ගෝරක්ෂ-සිහින්නාරම්, හිරියල්
ගෝරක්ෂකකීට-කුඩා කැකිරි
ගෝරක්ෂජම්බු-තිරිහු, පුවක්, සිරි වැඩි බැච්ල
ගෝරක්ෂතණ්ඩුලා-ගස්කැලිය,සිරි වැඩි බැච්ල
ගෝරක්ෂතුම්බි-දිය ලබු
ගෝරණ්ඩි-වලාවැන්න
ගෝරාංශ්‍රී-වලාවැන්න
ගෝරුචි-ගෝරෝචන
ගෝරුජූ-ගෝරෝචන
ගෝරෝව-රැකගුණ, හිරියල්
ගෝරෝපි-රැක්අගුණ ගස
ගෝරෝචනා-ගොරැද
ගෝල්‍ය-කෙකටිය
ගෝල- මනෝසිල, කුකුරුමුවන් ගස, තුලාව, පලම් 100 ක ප්‍රමාණයක් (රාත්තල් 12½ ක්)
ගෝලක-තෙලඹු ගස
ගෝලගණ්ඩක-කැල, කුකුරුමුවා මනෝසිල, හිරියල්,
ගෝලපුෂ්ප-මීමල්, මීගස
ගෝලඵල-කුකුරුමුවන් ගස
ගෝලම්භා-ගොන්කැකිරි
ගෝලවන්-මල් පුවහු
ගෝලවී-වදකහ
ගෝලා-මනෝසිල, රත් හිරියල
ගෝලාකාල-මනෝසිල
ගෝලිකා-ඩෙබර
ගෝලිඝ-ගොකටු, තෙලඹු, පලෙ
ගෝලිහ-කලු තෙලඹු,
ගෝලෝමි-හෙළ ඊතණ, වදකා ජටාමාංශ, තලා, අක්‍රපට්ටා
ගෝවඳිනී-පුවහු, කසාවන් ගෙ මානෙල්
ගෝවණී-පුවහු
ගෝවණීණී-අමුක්කරා
ගෝශීෂී-ගෝශී සඳුන්, සුදුහඳු
ගෝශීෂීකා-ගැටතුඹ
ගෝශාඩහා- කුකුරුමුවන්, ඉ බැද්ද (වේලිප්පරිත්ති)
ගෝශකාත්-ගොම
ගෝශකාත්හවා-හෙළ ඊතණ
ගෝසනාකාර-රටඉදි ගස
ගෝසනි-මිදි (මිදි වැල්)
ගෝසනිකා- හිරමුසු, ඉදි, දරප්පලම්
ගෝසථන්‍යා-හිඹුරා
ගෝසන්-කලුදුරා
ගෝසම්භවා-එල ඊතණ
ගෝසාල වැල්-වැල් ජාතියක්
ගෝසීසඳුන්-රත් සඳුන්
ගෝහරිතකී-බෙලි
ගෝහලා, ගෝහාලියා } වලාවැන්න
ගෝහිත-මහ වැටකොලු, බෙලි

ගෞ

ගෞ-ගෝරෝචන, දූවගස, වතුර, ඇස, බඩ, අඟ

ගෞඩසිද්ධ- උක්ෂකුරෙන් කළ ආසවය

ගෞඩික-උගේ ගස

ගෞණ්‍ය-කොකටිය

ගෞණී-ගෙඳපලා, මනෝසිල

ගෞතීර-මැඩහඳු

ගෞරයී-කොල්ලම් කොළ

ගෞර-හිරියල්, හෙළ අඹ, නෙළුම්, වෙලන් ගස, රත්රන්

ගෞරක-සිවංගුරු

ගෞරඛටී-සුදුසාවැන්න

ගෞරඛදිර-රත් කිහිරිය

ගෞරවනක- සුදු කඩල ගස

ගෞරජීරක-සිහින්දුරු, (සුදුදුරු)

ගෞරතික්-කිරිඅඹුණ (වැලඹුණ)

ගෞරද්දුම-කහ,(කසා)

ගෞරධූම-කසා

ගෞරපාෂාණ-රටඅඹුණ

ගෞරපුෂ්ප-පුවඟු

ගෞරප්‍රිය-රුකඅඹුණ, (ගස්අඹුණ)

ගෞරම්භා- රන්වන් කෙසෙල් වෙසෙසක්

ගෞරමාල්‍ය-පළිතයෙහි වූ මීගස

ගෞරවණ්‍යවතී-කහගස

ගෞරවල්ලි-පුවඟු

ගෞරවීහි- සුදු හැල් වෙසෙසක්

ගෞරසර්ෂප-හෙළ අඹ, ගෝරෝචන

ගෞරශාක-මීගස් වෙසෙසක්

ගෞරශාලි-සුදු හැල් වෙසෙසක්

ගෞරසිද්ධහත්-හෙළ අඹ (සුදු අඹ)

ගෞරසවණ්- චිත්‍රකූට දේශයේ ප්‍රසිද්ධ වූ පළා වෙසෙසක්

ගෞරා-රන්වන් කෙසෙල්, ගෝරෝචන, හෙළ අඹ

ගෞරාඩගි-සිහින් එන්සාල්

ගෞරාජාජී-සුදු දුරු

ගෞරාට-හෙල කිහිරි

ගෞරාහ-කහ ගස

ගෞරාම්ලක-ඉදුණු තෙල්ලි ගෙඩිය

ගෞරි- රුකඅඹුණ, ගෝරෝචන, තලා, ඉඳ්ද, පියාගස, කළුතලා, හිරියල්, රත්කොහෙල්, කසා, වැල්මදට

ගෞරික- තලගස, හෙළඅඹ

ගෞරිපාෂාන- ගෞර වර්ණයෙන් යුත් පාෂාණම් වර්ගය

ගෞරිප්‍රිය- පුවඟු

ගෞරිය- ඉරමුසු

ගෞරිල--හෙල අඹ

කෞරිකෙශ-මිණිරන්

ගෞරිජ-ගෙන්දගම්

ගෞරිපුෂ්ප- රුකඅඹුණ (ගස් අඹුණ) පුවඟු

ගෞරිරජස්--ගෙන්දගම්

ගෞරිලලිත-හිරියල්

ගෞරිවීජ-ගෙන්දගම්

ගෞලි-සුළුසාරණ, ගෙඳපලා

ගෞලික-තෙලඹු ගස

ගෞව්‍ය-ගිතෙල්

ග්‍ර

ග්‍රඤ්ජන-හෙළ ලුහුණු, රතු ලුහුණු, මූරාංගා

ග්‍රඤ්ජනක-මූරාංගා, වැල්මූරාංගා

ග්‍රඤ්ජම-මූරාංගා

ග්‍රඬන
ග්‍රඬනබී
ග්‍රඬහලා
} උගුරැස්ස, වක්නිය

ග්‍රන්ථි-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, තිප්පිලි, හිඟුරුපියලි

ග්‍රන්ථික-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, ගුගුල්, තිප්පිලි මූල්

ග්‍රන්ථිකමූල
ග්‍රන්ථිකා
} තිප්පිලි මූල්, වලාවැන්න

ග්‍රන්ථිකාපත්‍ර-තලිස් පතුරු

ග්‍රන්ථිනිකා-මහ මුඛමහණ

ග්‍රන්ථිනී-උගුරැස්ස, කොසෙල්

ග්‍රන්ථිපර්ණී-හිඟුරුපියලි, විෂ්ණුක්‍රාන්ති

ග්‍රන්ථිඵල-ගිවුලු, කුකුරුමුවන්

ග්‍රන්ථිබර්හින්-ගණ්ඩදුම්බ

ග්‍රන්ථිපර්ණී- වටැස්ස හෝ නිල් මල් ඇති සුගන්ධ විශෙෂයක්

ග්‍රන්ථිහා-නවහන්දි ගස

ග්‍රන්ථිමත්ඵල-දෙල්ගස, මදුරාගස

ග්‍රන්ථිමා
ග්‍රන්ථිමාන්
} හීරැස්ස

ග්‍රන්ථිමූල-රතුලුහුණු

ග්‍රන්ථිමූලා-ඊතණ, මල්ඊතණ, කුසතණ

ග්‍රන්ථිල-උගුරැස්ස, තිප්පිලි මූල්, අමු ඉඟුරු, සුළුකුරු, කංසා, කලාදුරු, හිඟුරුපියලි

ග්‍රන්ථිලා-උගුරැස්ස, මහවම්මූතු

ග්‍රන්ථිවර්භින්- ග්‍රන්ථිබර්භින් = (ග්‍රන්ථිපර්ණී) නිල්පාටමල් ඇති මේවා සුගන්ධයෙන් යුක්ත සි.

ග්‍රන්ථිමූල-ඉරමුසු, කුරැඳු

ග්‍රන්ථිමූලා-ඉරමුසු

ග්‍රන්ථික-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, හරංකහ, ගුගුල්, කාටුකීරිය, තිප්පිලි මූල්

ග්‍රන්ථිකක්ෂාර-ඇඹුල

ග්‍රන්ථිකර-ඇපල

ග්‍රන්ථිකා-මුඛමහණ, හරංකහ, රැකහුණ, ඇපල, තිප්පිලි මූල්

ග්‍රන්ථිපර්ණී- හිඟුරුපියලි, මහපොඟරු

ග්‍රන්ථිල-උගුරැස්ස, කාටුකීරිය

ග්‍රන්ථිලෝමක- වදකසා, හෙළඊතණ

ග්‍රෂ්ටි-ඌරල, බිම්තල්, හීරැස්ස

ග්‍රෂ්ටික-ඌරල, බිම්තල්, හීරැස්ස

ග්‍රහඝන- හෙළ අබ

ග්‍රහණී-එනම් රෝගය (මාන්දම)

ග්‍රහණීහර-කරාබුනැටි

ග්‍රහදූෂ-වියන් දුඹුලු

ග්‍රහදූම-තේක්ක ගස

ග්‍රහධූම-ලෝලු

ග්‍රහනායක-වරා ගස්

ග්‍රහනාශක- රැක්අත්තන, වරා ගස

ග්‍රහණීරුජ්-ග්‍රහණී රෝගය

ග්‍රහපති-වරා ගස

ග්‍රහපුෂ්ප-හෝපලු ගස

ග්‍රහසින්-රැක්අත්තන ගස

ග්‍රහාපහා-ගෝරෝචන

ග්‍රාඝ-සීනි

ග්‍රාම්‍ය- සුදුහඳුන්

ග්‍රාම්‍යකර්කටී-කොමඩු

ග්‍රාම්‍යකුඞ්කුම-වනුක්, සෙන්දිරික්කා

ග්‍රාම්‍යකොෂා-මහ වැටකොළු

ග්‍රාම්‍යා- බේරා, තෙල්බේරා, කඳතලා

ග්‍රාමජා-ඉදිගස

ග්‍රා ග්‍රෙ ඝ

ග්‍රාම්‍යා-තෙල් බේරු, අවරිය
ග්‍රාම්‍යි-බේරා, තෙල්බේරු, අවරිය
ග්‍රාවරෝහක-අස්ගොඳු, (අමුක් කරා)
ග්‍රාසලෝම- හෙළ වදකසා, සුවඳ කසා
ග්‍රාහලෝමසා-වදකහ
ග්‍රාහින්-ගිවුල්, ඉඹුල් මැලියම්
ග්‍රාහිනී-ඇල් කසඹිලියා, තොවිල, ගිවුලු, නිදිකුම්බා
ග්‍රාහී-ඉඹුල් ලාවු, ගිවුල් ගස
ග්‍රාහිඵල-දිවුල් ගෙඩි

ග්‍රෙයසි-ඇන්වගපුල්,(ගජතිප්පිලි)
ග්‍රී-ගිතෙල්
ග්‍රීම්කා-බෝ ගස
ග්‍රීෂ්මකා-ඉද්ද ගස
ග්‍රීෂ්මජා-ලාවුලු, සීනිද්ද, බිලිංගස
ග්‍රීෂ්මපුෂ්ප-ලුණුවරණ
ග්‍රීෂ්මපුෂ්පි-ලුණුවරණ
ග්‍රීෂ්මභවා-සිහින් ඉද්ද
ග්‍රීෂ්මා-ලොත් ගස, සීනිද්ද ගස
ග්‍රීෂ්මිකා-බේරු
ග්‍රීෂ්මී-සීනිද්ද ගස
ග්‍රීෂ්මෝද්භවා-සීනිද්ද

ග්‍රෙෂ්ම
ග්‍රෙෂ්මිකා } සීනිද්ද
ග්ලානී-ලෙඩ ඇත්තා
ග්ලාස්නු-ලෙඩා
ග්ලෛසි-කෙඩෙත්තු ගතිය
ග්ලෝචි-රසකිඳ
ග්ලෞ-කපුරු

ඝට-ද්‍රෝණය, හණ ගස
ඝටිකා ලවණ-බළල් ලුණු
ඝණ්ටවණී- පතුක්, කොල්ලම්ගස
ඝණ්ටා-අඬනහිරියා, තෙලඹු, ඝිරි වැඩිබැවිල,ඇන් බැවිල
ඝණ්ටාක- තෙලෙඹුගස
ඝණ්ටාපාටලී- හෙළ පලොල්, තෙලෙඹු
ඝණ්ටාපුෂ්ප- අත්තන
ඝණ්ටාරවා- යක්බේරිය, අඬන හිරිය
ඝණ්ටාල- කුකුරුමුවන්ගස
ඝණ්ටාලි- තෙලඹු, වැටකොලු
ඝණ්ටාලිකා- මිහිරිවූ හින්නාරං
ඝණ්ටාවීජ- ජයපාල ඇට
ඝණ්ටාශිලා-මහ හණ, අඬනහිරිය
ඝණ්ටිකා- අඬනහිරියා ගස,රට මිරිස්ගස, රසදිය
ඝණ්ටිවීජ- ජයපාල ගස
ඝත- ගිතෙල්
ඝන්ටික- අත්තන
ඝන-කලාඳුරු,ඊයම්,කුරුඳුපොතු, සාවැන්න, උක්, දියඹෙරලිය, නියඹරා, යකඩ, මහ ගොන්සුතු කැකිරි, මිරිස්
ඝනකඵ- ගල්වැස්ස, පානවැස්ස
ඝනකඝීශපත්‍ර- දියඹෙරලිය
ඝනකලු- දෙලුම්
ඝනකුම්භ- දැත්ත
ඝනවෘද- මුරංගා, තලිස්පතුරු

ඝ්‍රු

ඝනචිජයා- සියඹලා
ඝනත්වක්- ලොන්සුඹුලු
ඝනත්වව- හෙළලොන්, සබර,(පියා ගස්)
ඝනදුම- සිහින්ඩෙබර, උගුරැස්ස
ඝනඳවනී- වම්මුතු
ඝනපත්‍ර- සාරණ
ඝනපල්ලව- මුරංගා
ඝනපුෂ්පිකා- යක්බේරිය
ඝනප්‍රියා-අතිවුඩයන්, දැත්ත, බලු දම්
ඝනඵල- කටුකිහිරි
ඝනඵෙනිලා- කළුකැම්මේරිය
ඝනමල්ලිකා- යක්බේරිය
ඝනමාදිනී- සාවැන්න
ඝනමාලිනී- සුවඳහොට
ඝනමූලා- කළුකැම්මේරිය
ඝනමූලිකා- කටුපිලි
ඝනරව - යක්බේරිය
ඝනරස- මුරුවා, කපුරු
ඝනරූප
ඝනරූපක } වරාගස
ඝනවල්ලහ- අතිවුඩයන්
ඝනවල්ලහා- අතිවුඩයන්
ඝනවල්ලි- රසකිඳ
ඝනවිහිදි- තියඹරා, මහගොන් සුතුකැහිරි
ඝනවෘක්ෂ- කොටදිඹුලා
ඝනශාඛි- මැඩහඟු
ඝනසකඛ- ඇටඹගස
ඝනසවන- සුළුකුරුගස
ඝනසාර-රසදිය,අමුකපුරු, මුරුවා වැල්
ඝනා- තලප
ඝනාඝටා- ගුරාල්ලගස
ඝනාඝනා- කළුකැම්මේරිය
ඝනාපහා- කළුකැම්මේරිය
ඝනාමල - සුළුකුරු, පිටසුදුසාරණ
ඝනාමය- හිදිගස
ඝනෝදනා- පිටිතලප
ඝනෝඵල- දෙළුම්, පානවැස්ස
ඝනෝරද-චීන කපුරු
ඝඕරිගා-බැදි සහල්
ඝඕග්නි-කහ
ඝමී-වතුර,අව්ව
ඝමීජ-ජවාදිනම් කස්තුරි වෙසෙස
ඝරා-මේවන් (අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසුවක්)
ඝණිකාල- අඹරණගල
ඝණිකී- කහ
ඝරදින්‍රකාබාධය- වසිකරණ (ඉනා) බෙහෙත් ශරීරගත වීමෙන් ඇතිවන රෝගයකි. මේ සඳහා බුදුරජානන් වහන්සේ නියම කරණ ලද්දේ සීවැලෙහි ඇලුණු පස් (සීතාලෝලී) ය.
ඝල- මෝරු
ඝෂ්ටිලා- පෘෂ්ණි පර්ණී
ඝාටා- ගස්කැලිය
ඝාණ්ටික- අත්තනගස
ඝාවෙ- රත්රන්

ඝුඞ- පූඩාවා, (කුඩැල්ලා)
ඝුඞාවාස- නිවුල්, ගැටනිවුල්
ඝුටිකා- බොලඇටය, ගොප්ඇටය
ඝුණ්ටා- මසන්
ඝුණ්ටිකා- පුස්වැන්න
ඝුණදයිතා- ඉවද (අතිවුඩයන්)
ඝුණා- කළුඉවද
ඝුන්ටි- දේවදැලිය
ඝුන්ටික- ගොම්වැරටි
ඝුනපුෂ්පඵල- ලොන්, රතුලොන්
ඝුනප්‍රියා- දැත්ත, හොඬල, අතිවිඩයන්
ඝුනවල්ලහා- ඉවද

සෘ සෞ ච

සුනොෂ්ඨා- අතිවිඩයන්
සුස්‍රුණ- කොකුම්

සෘණාවාස- පුසුල්
සෘත- ගිතෙල්, උයා කැටිකරණ ලද බෙහෙත
සෘතකරඤ්ජ- කරඳ වෙසෙසක්
සෘතකා
සෘතකුමාරිකා } කෝමාරිකා
සෘතපණ්ණික
සෘතමණ්ඩ } කවෙලු
සෘතමණ්ඩලිකා- වලාවැන්න, රතු නිදිකුම්බ
සෘතමණ්ඩා- කිරිපලා, වලාවැන්න, නිදිකුම්බා
සෘතවනික- කරඳ, මහුල්කරඳ
සෘතහේතු- වෙඩරු
සෘතාඩකා- හොරමැලියම්
සෘතාචී- එන්සාල්
සෘතාග්ව- හොරගස
සෘතිලා- පුස්වැන්න
සෘෂ්ටි- විෂ්ණුක්‍රාන්ති, සිරුස්ස, බිම්තල්, ඊශ්වරල
සෘෂ්ටිකා- පුවඟු
සෘෂ්ටිලා- පොල්පලා, මැණික් වැන්න

සෙල්කුලිකා- නෙළඔල
සෞටකාරී- කණේරු ගස
සෞටගල- වැළඳ්
සෞටිකා- මහගෙඳ
සෞටිකාම්ලා- ගෙඳපලා
සෞටී- මහඩෙබර, හීන්ඩෙබර
සෞණ්ටා- හණ, යක්බේරිය, කාකුණ, පුවක්, උක්මුල්, මහබැවිල, ඇත්බැවිල
සෞණ්ටාඛ්‍ය- කුකුරුමුවන් ගස
සෞණ්ටාඵල- පුවක්ගෙඩිය, ඩෙබර ගෙඩිය
සෞරණ්ට- පුවක්ගඟ
සෞරා- වැලුක්, රඹුක්, දේවදැලිය
සෞල- මෝරු
සෞලී- ගෙඳ
සෞෂ- දේවදැලිය, කරල්ඇබෝ, කලුදුරු, දුම්මැල්ල
සෞෂක- තිත්ත වැටකොලු, මහ වැටකොලු
සෞෂකාකානි- මහවැටකොලු
සෞෂවතී- හාතාවාරිය
සෞෂා- ශතපුෂ්ප, වැටකේ, කළු දුරු, කකුළුසුඟු, වලඟසාල්
සෞසාතකී- සුදුවැටකොලු

වංකුනාවී- සක්නඹ
වක්‍ර-ඉරිවේරිය-සඛර(ලොත්), තුවරලා, කකීටකශ්‍රිඛි
වක්‍රක්ෂෙණිකා- රසකිඳ
වක්‍රකා- තුවරලා, ඔවිය
වක්‍රකාන්තක- යකඩ, කාන්දම්
වක්‍රකාරක- තෝර, වක්නිය, දිවිපහුරු
වක්‍රකුල්‍යා- පුස්වැන්න, කළුතලා, තෝර, විෂ්ණුක්‍රාන්ති
වක්‍රගර්ජ- තෝර, ඇත්තෝර
වක්‍රගුවඡ-අසෝකා, හෝපලු ගස
වක්‍රතුල්‍යා-පොල්පලා, පුස්වැන්න, ශතපුෂ්ප, තෝර
වක්‍රතෛල-ඇත්තෝර ඇට තෙල්
වක්‍රදන්ති--ජයපාල ගස, දන්ත ගස
වක්‍රදුව-ඇත්තෝර
වක්‍රනඛ-වක්නිය, දිවිපහුරු
වක්‍රපද්මාට-ඇත්තෝර

චක්‍රපර්ණී-පොල්පලා, පුස්වැන්න, මැණික්වැන්න, ශතපුෂ්ප
චක්‍රපරිව්‍යාධ-ඇසළ ගස
චක්‍රපාණි-තලා
චක්‍රපුත්‍රාට-ඇත්තෝර ගස
චක්‍රපුෂ්ප-කොබ්බ
චක්‍රපුෂ්පී-කෝන්
චක්‍රපූජී-කොබ්බ, කෝන්
චක්‍රඵල-කොටදිඹුලා, තොටිල
චක්‍රබන්ධනා-තොටිල
චක්‍රබාලා-ඇම්බරෙල්ලා
චක්‍රබීජ-තකුල්, කපුකිනිස්ස
චක්‍රමර්දී-තෝර, තෝර ඇට, පෙති තෝර
චක්‍රමර්දික-පෙති තෝර,
චක්‍රමහා-කකීටකශ්‍රිංගි
චක්‍රමීරහ-වරා, හෙල වරා
චක්‍රරුහ-සුළුමේවන්, මහමේවන්, (අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසු දෙවගයක්)
චක්‍රරේණුකා-රතු කණේරු
චක්‍රල-රතු කොල්ලු
චක්‍රලක්ෂණ-රසකිද
චක්‍රලා-ඇත්කලාදුරු
චක්‍රලිඹ-කෙලීඳ ඇට
චක්‍රලෝධ්‍රා-ලොත්සුඹුලු
චක්‍රවර්තින්-ශතපුෂ්ප, ජටා මාංශ
චක්‍රවර්තිනී-වටැස්ස
චක්‍රවල්ලිකා-පෙනෙල වැල්
චක්‍රවල්ලරී-දළුක් වෙසෙසක්
චක්‍රවාකී-චම්බෝටු
චක්‍රවීජ-කපුකිනිස්ස, තකුල්, ජය පාල ඇට
චක්‍රශල්‍යා-එලහුනිද
චක්‍රසංචරණ-කෝන්, කොබ්බ
චක්‍රසේනා - වේලිප්පරිත්ති (මස් බැද්ද) මැඩහඟු
චක්‍රා-නිප්පිලි, කකුළුසුහු, ඉහුරු, දිවිපහුරු
චක්‍රාකාර-වක්නීය
චක්‍රාඞ්ග-වැල්මදට
චක්‍රාඞ්ගා - කටුකරෝසන, කංසා
චක්‍රාඞ්ගි-කටුකරෝසන, කකුළුසුහු
චක්‍රාඞ්නිකා-දියමිත්ත, තැල් වැල්,
චක්‍රාධ්වාසින්-නාරං ගස
චක්‍රාරවක-දිවිපහුරු
චක්‍රාලු-මී අඹ වෙසෙසක්
චක්‍රාශ්වය-ඇත්තෝර ගස
චක්‍රී-තෝර, තුවරලා, ලොත්
චක්‍රික-රතුකොල්ලු
චක්‍රිකා-හෙළ ඔලිඳ, සිවිය, ඇත් වගපුල්
චක්‍රිනී-වක්නිය, දිවිපහුරු, තෝර
චක්‍රෙක්ෂුක-දෙවි අබ
චක්‍රෝට-දියමිදෙල්ල
චක්‍රෝට්ට-දෙවි අබ
චක්‍ෂු-පොල්, මලබටු
චක්‍ෂුඃ පුෂ්ප-දියමිත්ත
චක්‍ෂුෂ්‍ය-වෙල්මුඩ (මුඩමහණ)
චක්‍ෂුදුක්‍ෂුකලා-දේවදුලිය වැල්
චක්‍ෂුපීඩා-අඩනහිරිය
චක්‍ෂුඵල-ඉඟිනිඇට
චක්‍ෂුඛිනුල-මැඩහඟු
චක්‍ෂුර්හණ-මැඩහඟු
චක්‍ෂුර-අට්ටික්කා
චක්‍ෂුස්-මැඩහඟු
චක්‍ෂුෂ්‍ය-වලාවැන්න, මස් බැද්ද, ඉඟිනි, කොල්ලු, කෝමාරිකා, රසදුන්, ඇද්දෙමට, වැටකේ
චක්‍ෂුෂ්‍යා- වටරැහැණ, (වාල් මොලගු) කෝමාරිකා

චක්‍ෂුස්‍ය–වලා වැන්න, වැ ට කෝ, කෝමාරිකා, ඉඟිනි, මුරැංගා
චක්‍ර–ඉරිවේරිය
චකුතාවි–සක්නැබ
චකුර–ගස
චඩු–නිදිකුම්බා
චඩුඃ–නිදිකුම්බා
චෙණඩලා } පතෝල
චෙණඩා }
චඳවරි–සියඹලා
චඳවල–රසදිය, නිප්පිලි
චඳවලපත්‍ර–බෝ ගස
චඳවලාඹුලි–පොල් ගස
චඳවු–එරඹු, හෙළ එරඬු, (නවෑ හිලිය)
ටකා–නිප්පිලිමුල්, රත් හුනිඳ
ටකාසිරි–නිප්පිලිමූල්
ණඩ–රත්කණේරු, අලරිය, හිඟුරුපියලි, හොරගස, රත් කරවි ගස
ණඩක–රත් කණේරු, සිරිතේක්කු
ණඩකා–වදකහ
ණඩචුක්‍රා–සියඹලා
ණඩන–කුකුරුමුවන්
ණඩලවන– බළල්ලුණු
ණඩහාසා–රසකිඳ
ණඩා–වඳුරුමෑ, අඹ න හි රි ය, ගොටු කොළ, ඊතණ, හෙළ ඊතණ, කුසතණ, හිඟුරුපියලි, හඟුලුවැල්, දිවුල්
ණඩාකුසුම– අලරිය, රත් අලරිය (කණේරු, රත් කණේරු)
ණඩාක–අලරිය, හෙළ කණේරු
ණඩාලක–රත් අලරිය
ණඩාලිකා–කණේරු ගස
ණඩික්කා–මුං, සිනිත් මුං
ණඩිකුසුම–රත් අලරිය, (රත් කණේරු)

වණඩ්ලතා–ග්‍රන්ථිපර්ණී විශෙෂ යක්
වණකාමිල–නිප්පිලිමුල්
වණදෑම–සිහින්ගොකටු
වතල–ගස්කැලිය
වතුඃපත්‍රී–පොල්පලා, පුස්වැන්න, මැණික්වැන්න,
වතුඃසම–කුරැඳු, සුදුදුරු, අරලු, අසමොද යන සතරට ද, කසතුරි දෙභාගයයි, සඳුන් සතර භාග යයි යන මීට ද, කොකුම් මල් තුනයි, කපුරු සතරයි යන මීට ද, වතුඃසම ය යි කියත්.
වතුප්පාද–පාද හතර
වතුගීඤ්–සඳුන්, කපුරු, කොකුම්, තුවරලා හෝ කොකුම්, ඉොන් පුප්, (අරාබි සමන්) තුවරලා, තුරුක් තෙල්, (අරාබි සුවඳ තෙලක්)
වතුජීරක–එන්සාල්, කුරැඳු පොතු, කොල්ලම්කොළු, නාමල්රේණු,
වතුදීංෂ්ට්‍ර–ගොකටු
වතුදීල–වතුසුද්ද, කිඹුල්වැන්න
වතුභද්‍ර–වම්මුතු, ඉවද, රසකිඳ, සිඳඩිහුරු
වතුර්මූලි–අහුගස
වතුර්විධපර්ණ–සල්වැන්න, පුස්වැන්න, මස්වැන්න, මුංවැන්න
වතුරඹඟා–මහගෙඳ
වතුරඹඟිණී–සාතාවාරිය, කෝමාරිකා
වතුරඹුල–ඇසල
වතුරඹුලා–ඇසළ
වතුරම්ල–ගොරක,සියඹලා, ඇඹුල් දෙඩම්, දෙහි
වතුරශීති–සීරුස්ස
වතුරශ්‍රා–සීරුස්ස

චතුරඞ්ගුල චන්ද්‍රලේඛා

චතුරඞ්ගුල-නිප්පිලි, ඉඟුරු, මිරිස්, තිප්පිලිමූල්
චතුශ්වද-ඇ ඹු ලැ ඕ ලි ය, කිඹුල්වැන්න
චතුශ්පත්‍ර-කිඹුල්වැන්න
චතුශ්පුටොද්‍භ-කසාවන් මල් ඇති කණේරු
චතුෂ්පර්ණි- කුඩා ඇඹුලැඹිලිය, කිඹුල්වැන්න
චතුෂ්පලා-ගස්කැලිය, කොටිකන් බැවිල, සිරිවැඩිබැවිල
චතුෂ්පුණ්ඩු-බන්ඩක්කා
චතුස්නෙහ- ගිතෙල්, තලතෙල්, පොල්තෙල්, එඩරුතෙල්
චතුස්නෙහ-සකීරා, ගිතෙල්, වෙඩරු, කිරි
චතුසම- අගිල්, කස්තුරි, කුංකුම්ප්පු-ගොරෝචන
චන්ද- කපුරු, සඳුන්, රත්රන්, හිඟුරුපියලි, තුත්තනාගම්, උගුරුස්ස
චන්දන-සඳුන්, කෝන්, සිහින් ඉරමුසු,, රැක්මල්,
චන්දනකාෂ්ඨ-සඳුන්
චන්දනගොප- සිහින් ඉරමුසු, ඉරමුසු,
චන්දනද්වය-සඳුන් දෙවර්ගය
චන්දනද්‍රුම-සඳුන් ගස, සල්ගස
චන්දනපුෂ්ප- කරාබුනැට්, කුරුඳු
චන්දනමූලිකා-කලු ඉරමුසු
චන්දනශාරිවා-හීන් ඉරමුසු
චන්දනා-හීන ඉරමුසු
චන්දනී-රැකඟුණ
චන්දනීයා-ගෝරෝචන
චන්දිර-කපුරු=චඞී දෙකකි (පණ්ඩ අපණ්ඩ වශයෙනි. විස්තර 81පිටේ ඇත.)

චන්ද්‍ර-කටුවෙළඟ, මහකරඹ, කුඩු මිරිස්, කපුරු, හිඟුරුපියලි, රන්, සඳුන්
චන්ද්‍රක-මුරුංගාඇට, කපුරු, මිරි
චන්ද්‍රකානන්ත- සුදු හඳුන්, නිකා, හෙළ බට්ට, කටුවැල්බට්ට, දියත ප්පු ගල්
චන්ද්‍රකානන්තපද්ම-හෙළ බට්ට, හෙ කොඳ
චන්ද්‍රකානනි-රිදී
චන්ද්‍රකාර-සුදු හඳුන්
චන්ද්‍රකාලි-සුලුපෝටා
චන්ද්‍රකී-දෘශ්ටිනාශ රෝගය
චන්ද්‍රගන්ධා-හිඟුරුපියලි
චන්ද්‍රතරු- මහසෝමවල්ලි ලතා
චන්ද්‍රනාමන්-කපුරු
චන්ද්‍රපර්ණි-ආපසුමඳු
චන්ද්‍රපාණ-සුදු අත්තන
චන්ද්‍රපුෂ්පී-හෙළබට්ට, කටුවැල්බට්ට බෝදි ඇට
චන්ද්‍රප්‍රභා-බෝදි ගස
චන්ද්‍රඵල-පළිඟු
චන්ද්‍රබාලා-එන්සාල්
චන්ද්‍රබාලි-එන්සාල්, මහ එන්සා
චන්ද්‍රභර්මන්-කපුරු
චන්ද්‍රභා-කටුවැල්බට්ට
චන්ද්‍රභාෂ-රසකිඳ
චන්ද්‍රභාෂා-රසකිඳ, කටුවැල්බට්ට
චන්ද්‍රමණිධා-බෝදිගස
චන්ද්‍රමල්ලිකා-හිඟුරුපියලි, ඉද්ද
චන්ද්‍රමල්ලී-ඉද්ද වෙසෙසක්
චන්ද්‍රමාතා-එන්සාල්, සිහින් එන්සාල්
චන්ද්‍රරාජිකා-බෝදිඇට
චන්ද්‍රරේඛා-බෝදි ගස
චන්ද්‍රලතා-එන්සාල්
චන්ද්‍රලේඛා-දුහුදු ඇට, බෝදි ඇට

චන්‍දවල්ලහා චම්මන්වති

චන්‍දවල්ලහා- සෝමලතා, බැම් තිරිය
චන්‍දවල්ලරි- බෝදිඇට, ආපසුමද්දු
චන්‍දවල්ලි-යොහොඹු, පිච්ච, ආපසු මද්දු, බැම්තිරිය
චන්‍දශකලා-බෝදි ඇට
චන්‍දසංඥ-කපුරු
චන්‍දසම්භව-එන්සාල්,මහ එන්සාල්
චන්‍දසුර-වල් උළුවාහාල්
චන්‍දහාසා-කටුවැල්බටු, රසකිද, ආපසුමද්දු
චන්‍ද්‍රා-වැල්මදට, එන්සාල්, රසකිද, කටුවැල්බටු
චන්‍ද්‍රාභිධා-බෝදි ගස
චන්‍ද්‍රාර්‍ධික- කපුරු
චන්‍ද්‍රාලෝක-බෝදි ඇට
චන්‍ද්‍රාසපදු- කකුළුසුඟු
චන්‍ද්‍රාහ්ව-කපුරු
චන්‍ද්‍රිකා-එන්සාල්, මහ එන්සාල්, ඉද්ද
චන්‍ද්‍රිකාම්බුජ-හෙළුපුල්
චන්‍ද්‍රිල-තම්පලා
චන්‍ද්‍රි-බෝදිගස
චන්‍ද්‍රෝෂ්ටා-මහතෙල්
චනක-කඩල, කොණ්ඩ කඩල
චපත්‍ර-ගොකටු
චල්විතෙ-හණඇට
චසිදු-අඹ
චප-කිතිබුරුද
චල-උඳු, රසදිය, ලීමෑ, වැටකේ,
චලප්‍රසූ-වැටකේ
චලා-රසදිය, අරළු, කංසා, වගපුල්, වටකේ
චලාමූල-තිප්පිලි මුල්
චිප-කොබෝලිල
චිපක-සපු
චිපක කුඩ්මල-සපුකැකුල
චම්පකදලි- කෙසෙල් වෙසෙසක් (හපු ආනමාලු)
චම්පක පුෂ්පි-සපු මල්
චම්පකාලු-කොස් ගස
චම්පකොෂ-කොස්
චම්පාල-කොස් ගස
චමෙපය්‍යා-සපු
චමෙබලි-දැසමන්
චමට-මහ තිරිඟු
චමය-දූන්ත, දූමිතිරිය
චමර-සෙමරමූවා
චමරපුෂ්පි- රඹුක්, වැලුක්
චමරික-කොබෝලිල, රතුපෙතන්
චමි-සපු
චසිවගුලන්-කපුරුනෝලක්සකුරු
චකෝට-දිය මිදෙල්ල
චර්චරිකා-තේක්ක ගස
චර්ඛත-වෘෂභක (අෂ්ටක ව ර් ග යේ ඔසුවක්)
චර්හට- කැකිරි
චම්-පැපිළිය, රත් එරඹු
චමීක-දේවදාලිය, වැටකොලු
චමීකර--තුවර, තෝර
චමීකරී-මාංශරෝහිණීතම් ලතාව
චමීකෂා-ලුණුවිල, මස්වැන්න
චමීකා-දේවදාලිය, (දෙවිදර) වැට කොලු
චමීකායා-ලුණුවිල
චමීකාරතරු-එල කුකුරුමුවන්
චමීකාරුලු-උඟරල
චමීකාරිකා-හිඟුරු වැල්
චමීගයෝජිත-කපුකිනිස්ස
චමීචිත්‍රක-සෙවතකුෂ්ට රෝගය
චමීනක්-මිනී මස්
චමීදෘම-බුජපත්‍ර ගස
චමීන්වති-කෙසෙල් ගස

චා

චර්මනාශක-වල් උළුවාහාල්
චර්මපිඩකා-මසූරිකා රෝග භෙද යක්
චර්මබන්ධන-ගම්මිරිස්
චර්මලක-ලුණුවරණ
චර්මවෘක්ෂක-මුරුත, කුඹුක්, හෙළ කුඹුක්, බුජපත්‍ර ගස
චර්මසංඥ-හිඟුරුවැල්
චර්මසභා-චී
චර්මසම්භවා-මහළුත්සාල්
චර්මසාහ්වා-ලුණුවිල
චර්මහන්ත්‍රි-කිඩාරන්
චර්මාඩගයෝජිත-තකුල්
චර්මාඤ්‍රරංජන-හිඟුල්
චර්මාරක-සුදු හිඟුල්
චර්මාන්වය-පැපිළිය
චර්මාහ්වා-හිඟුරුවැල්, බැමිතිරිය
චර්මී-බුජපත්‍ර
චර්මීන්-බුජපත්, කෙසෙල්
චර්මී-බුරුද
චරක-පක්ෂිඅඩගම්
චරතිපත්‍රිකා-අරත්ත
චරද-නිකගස
චරප්‍රිය-මිරිස්
චරස්කන්ධ-නිදිගස
චරාචර-කවඩිබෙල්ලෝ, මුද්දරප් පලම්
චරාත-රන්වන් වේලා
චරිත්‍රා-සියඹලා ගස
චරිපර්ණී-ආපසුම්දු
චල්ව-මහ මැ
චල-රසදිය, තුරුක්තෙල්, ගෙන්දගම්, රන්වන් සඳුන්
චලක-ගුගුල්
චලසති-පිත්මල්
චලච්ඡද-කලගස, ඇසළ ගස, එරබදු ගස
චලදල-බෝගස, ඇසතු, පුළිල
චලදූම-ගොකටු
චලන-සිහින් මිදි
චලපත්‍ර-ඇසටු, බෝගස
චලප්‍රත-තුරුක්තෙල්
චලා-තුස්තවාලු, මී ඉටි
චලාචල-තල්ගස
චලාතඩග- වාතරෝගයක්,
චලාතඩගකම්ප- (වෙව්ලීම)
චලාපහ-රතු කොල්ලු, ලුණුවර
චවඩක-සිව්ය, ගජනිප්පිලි
චවන, චවි } සිව්ය, ගජනිප්පිලි
චවිකා- විෂ්ණුක්‍රාන්ති, ඇත්ව පුල් (ගජනිප්පිලි) සිව්ය, කොළ
චවිකාංඝ්‍රික-නිප්පිලිමූල්
චවිකා ශරස්-නිප්පිලි මූල්
චවී-සිව්ය, ඇත්වගපුල්
චව්‍ය-කපුරු, සිව්ය, ගජනිප්පි දෙකඤා
චව්‍යක්ෂර-අරළු, සිව්ය,ගජනිප්පි
චව්‍යඵල-ගජනිප්පිලි
චව්‍යා-සිව්ය, ගජනිප්පිලි, කපු,
චව්‍යාජා-සිව්ය, ගජනිප්පිලි

චාක්ෂුක-කෝම්ගස
චාකුලියා-පුස්වැන්න
චාඩෙගරි-ඇඹුල්ඇඹිලිය
චාඩෙගරීසදෘශපත්‍ර- කිඹුල්වැන්
චාතුර්ජාතක-කුරුඳුපොතු, එ සාල්, කොල්ලම් කොළ, කෙසුරු (නාමල්රේණු)
චාතුර්භද්‍රක- සිදහිතුරු, අතිවි යන්, කලාදුරු, රසකිඳ

චාදික්කායි-සාදික්කා
චාන්දනාගරී-අමුඉහුරු
චාන්දි-කටුවැල්බටු, හෙළකටුවැල්බටු
චාන්ද්‍ර-අමු ඉහුරු
චාන්ද්‍රක- සිඳහුරු
චාන්ද්‍රනාගර-අමුඉහුරු
චාන්ද්‍රා-ඉවද
චාන්ද්‍රාඛ්‍ය-අමුඉහුරු
චානක-ගොම වැරටි
චානකම්-ගොම
චානල-මිදි, හින්මිදි ගස
චාප පට-පියල් ගස
චාම්පෙය-නාගස්, සපු, දෙඹකින, නාමල්රේණු, ආපසුමඳ, අත්තන ගස
චාම්පෙයක-නාමල්රේණු, සපුමල්
චාම්පෙය්‍යකුඩ්මල-සපුකැකුලු
චාමර-වැලුක්, ග්‍රන්ථිපර්ණී වෘක්ෂය
චාමරපුෂ්ප-උක්, පුවක්, වැටකේ, අඹ
චාමරපුෂ්පිකා-ශතපුෂ්ප
චාමල-දෙළුම්ගෙඩි
චාමලතන-දෙළුම්ගෙඩි
චාමීකර-අත්තන, රත්රන්
චාමූර්ති-අඹගෙඩිය
චාමෝ-බනින් පෙරැ කෑඳ
චාරක-පියල් ගස
චාරටි- පිටවක්කා, පුස්වැන්න, මැණික්වැන්න, පොල්පලා
චාරණී-කණේරු, ගොඩ මානෙල්
චාරි-නිදිකුම්බා
චාරිත්‍රා-සියඹලා ගස
චාරිවාව්-මැඩහඳු
චාරු-කොකුම්, රත්‍රන්, සල්ගස, පද්මකාෂ්ඨ
චාරුක-රත් සඳුන්
චාරුකෙසර- කලාදුරු, ඉහුරු, සෙව්වන්දි
චාරුකෙශා-වල්ඉද්ද
චාරුදර්ශිණ- පුළිල, තුන්පුළිල, තෙලැසටු
චාරුදුරු-තෙලැසටු, කපුරුකහ
චාරුදෘක්-කිරිපළඟස, නුග ගස
චාරුධාම-ආම්‍රහරිද්‍රා
චාරුන-මකෝසිල
චාරුනාලක-රත් පියුම්, (රත් නෙළුම්)
චාරුපර්ණී-ආපසුමඳ, කොකුම්
චාරුපත්‍රිකා-පත්‍රාභිඩහු, ආපසුමඳ
චාරුපුෂ්පි-රත් පලොල්
චාරුඵලා- කැකිරි, කෝවක්කා, මුද්දරප්පලම්
චාරුබාලිකා-කොකුම්
චාරුමඤ්ජිකා-මුද්දරප්පලම්

චාල්මුග්‍රා

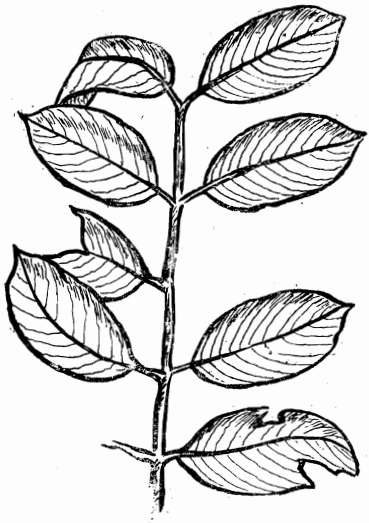

චාල්මුග්‍රා (චෞල්මුග්‍රා) තුවරඟ

Bixinae Odorata

චි

මෙය ඉන්දියාව ජන්මභූමිය කොට ඇති මැතක සිට ලංකා වේ ද බෝහී යන ගස් වර්ගයකි. මේ ගස පෙනුමෙන් ලංකා වේ කළු නිඹිරි ගසකට සමාන ය. අඩි යක් පමණ දිග හා අඟල් හතරක් පමණ පළල ඇති මේ ගසේ කොළ නවු වල එක තැනින් දෙක බැගින් දෙ පැත්තට බෙදී ඇත.

මේ ගසේ ඇට වලින් ලබා ගන්නා තෙල් ලාදුරු රෝගයට න්, හොරි, දද, කුෂ්ට, කඩුවේගන් ආදී ස මේ රෝග වලටත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධය කි.

අතීසාර, සමාජ රෝග, පෙත හැල්ලේ ආබාධ යන මේ රෝග වලට චාල්මුග්‍රා සාරය මිශ්‍ර ඖෂ ධ යෝග යොදති.

ලංකාවේ මකුළු (මකුල්ල) ගසෙහි ද මීට සමාන ගුණ ඇතැයි වෛද්‍යවරයෝ අදහස් කරති.

චාරුමොදු-කහවන් සිනිද්ද
චාරුසූපි-සුදුවන් සිනිද්ද
චාරුරත්න-රත්රන්
චාරුවර්තිනී-ලාකඩ
චාරුවෘක්ෂ-තුන් පුළිල,(තෙලැසටු)
චාරුශෘංගී- ඛාන්වැල්, (වනුවැල්= වෙනිවැල්)
වාස-උක් වෙසෙසක්

චිංගුලක-තල්කොළ
චිකිකණ-පුවක්ගස
චිකිකා-පුවක් ගස
චිකිකිණා-පුවක් ගස
චිකිත්සක-රෝගයට ප්‍රතිකාර, උපාය නිරීම
චිකිත්ස්‍ය-වෙදකම්කරන්නා, සුව කරන්ට පුළුවන් ලෙඩ
චිකුල-දැත්ත ගස
චිචී-නිටොල් ගස
චිඤ්චා-සියඹලා, හුනිඳ
චිඤ්චාමල-ඇඹුලැඹිලිය
චිඤ්චාසාර-ඇඹුලැඹිලිය
චිඤ්චිකා-සියඹලා, හුනිඳ
චිඤ්චිනිකා-සියඹලා ගස
චිත්ත-රත්තිවුල්
චිත්තක-රත්තිවුල්
චිත්තඛාරින්-මුරුංගා ගස
චිත්තරූ-රසකිඳ
චිත්‍ර-හෙලතිවුල්, අසෝක, මීනුග, එරඬු
චිත්‍රක-එරඬු, සිදහුරු, කොත්ත මල්ලි, ගස් කැලිය, රත්තිවුල්, හෙළ තිවුල්
චිත්‍රකණ්ටක-ගොකටු
චිත්‍රකණ්ඩාලි-ගෝනසවැල්
චිත්‍රකමීන්-කෝම් ගස
චිත්‍රකා-රත්තිවුල්
චිත්‍රකාරක-කුඹුක්
චිත්‍රකූලා-හීන්දැත්ත ගස
චිත්‍රකෘත්-කෝන්, කොබු
චිත්‍රගඬ-හිරියල්
චිත්‍රගඬා-තොටිල
චිත්‍රග්‍රීවී-වෙල්මුඩ, (මුඛමහණ)
චිත්‍රඝන-රැක්අත්තන
චිත්‍රවඤ්චු-නවැගිලි, (එඩරු)

චිත්‍රට

චිත්‍රට-ඊයම්
චිත්‍රඅව-බුජපත්‍ර
චිත්‍රතණ්ඩුල-වලඟසාල්
චිත්‍රතණ්ඩුලා-වලඟසාල්
චිත්‍රදණ්ඩක-කිඩාරම්, කපු ගස
චිත්‍රදේවි-කැකිරි, කෝවක්කා
චිත්‍රපත්‍ර-බුජපත්‍ර
චිත්‍රපත්‍රී-දියතිප්පිලි, පුස්වැන්න
චිත්‍රපත්‍රිකා-කවුඩු කැකිරි, ගැට තුඹ, දිවුල්කොළ, අලකීරිය
චිත්‍රපද-වලාවැන්න
චිත්‍රපර්ණී-පොල්පලා, පුස්වැන්න
චිත්‍රපාණී (ලී) -නිටොල් ගස
චිත්‍රපාලා-මහ ගොන්කැකිරි
චිත්‍රපුෂ්පී-දියමිත්ත
චිත්‍රපුෂ්පින්-ඇම්බරැල්ලා
චිත්‍රප්‍රිය-හිරියල්
චිත්‍රඵල- දුම්මැල්ල, කැකිරි, මහ ගොන්කැකිරි,
චිත්‍රඵලා-කටුවැල්බටු, තිය ඹරා, මහ කැකිරි, කෝවක්කා
චිත්‍රබීජා-වලඟසාල්
චිත්‍රභානු-නිටොල්, වරා, බදුල්ල
චිත්‍රභෙෂජා-කොටදිඹුලා
චිත්‍රමූල-එඩරු
චිත්‍රයෝධි-කුඹුක්
චිත්‍රරඟ-කුර
චිත්‍රරොහක-සිහින්මිදි
චිත්‍රලතා-වැල්මදට
චිත්‍රලා-හෙළ අබ, ගොරක්ෂිවෘක්ෂය
චිත්‍රලොහ-වානේ
චිත්‍රවර්තිනී-රැහැණිය ඇට
චිත්‍රවල්ලි- ඇල් මදට, ගොන් කැකිරි
චිත්‍රවලලික-පත්තක්කා ගෙඩිය
චිත්‍රවීජ-රතුඑරඹු

චිරබිල්ලක

චිත්‍රවීජා-වළඟසාල්
චිත්‍රවීර්‍යා-රත්එරඹු
චිත්‍රශොක-හෝපලු ගස
චිත්‍රසාරා-හිරියල්
චිත්‍රා-මීනුග, ගොටුකොළ, දැත්ත, කැකිරි, වැල්මදට, කරගස, වළඟසාල්
චිත්‍රාංශු-ගුගුල්
චිත්‍රාඞ්ග - රත්නිටුල්, හිරියල්, ගුගුල්
චිත්‍රාඞ්ගා-වැල්මදට, කළුදුරු
චිත්‍රාඞ්ගී-වැල්මදට, රත්නිටුල්
චිද්‍රි-සුළුකරඹ
චින්තිඩි-සියඹලා ගස
චිපිටක-හබලපෙති
චිපිටා-වල්කොල්ලු
චිම්බඨකී-දියමිත්ත
චිකීර්ණා-පුවක්ගෙඩිය
චිභීට-මහදුරු
චිර්භටිකා-කැකිරි
චිර්භිට- කැකිරි වෙසෙසක්
චිල්ලුවල්ලි-මිරිස්වැල
චිහී-මසන්
චිර-බෙලි
චිරජීවක-හිඹුල්, පියාගස
චිරජීවනී-ඉඹුල්ගස
චිරඤ්ජීවි-ඇසළ, තොටිල
චිරතිකතා } බිම්කොසඹ, තිත්ත
චිරතිකතා } කැකිරි
චිරන්තන-පොකුරු මුල්
චිරපත්‍රක-කුඩාසල් ගස
චිරපත්‍රා-ජම්බු වෘක්ෂ විශෙෂයක්
චිරපණී-සල් ගස
චිරපාකී-තල්, පොල්, දිඹුල්, ගිවුලු
චිරපාකින්-දිවුල්
චිරපුෂ්පි-මුහුණමල්
චිරබිල්ලක-කරඳ

චී

විරබිල්ව-බෙලි, සිරිල
විරරෝපක-සිහින්මදි
විරවි-බෙලි
විරවිල්ව-මහුල් කරද
විරවිල්වක-සිරිල
විරවියෂී-රත් එරඬු
විරවෘක්ෂ-බදුල්ල
විරා-දියමිත්ත
විරාටිකා-පිටසුදු සාරණ (පිටසුදු පලා)
විරාතචඡද-කෙසෙල් ගස
විරාතික්ත-බිංකොසඹ
විරායු-හිඟුල්
විරායුෂ-තල් ගස
විරායුෂ-සාතාවාරිය, ඝ්හින් සාතාවාරිය
විරාස්මිකා, විරාස්විකා } බිම්කොසඹ
විරිකවඡද-පාලඟවැල් (පාලවැල්)
විරිපත්‍ර-හින්කරිවිල
විරිවිල්ව-කරද ගස
විලලක-ලොත්, සදුන් ගස
විලලී-කුරතම්පලා, අලරිය, ලොත්, කණේරු
විලි-සලල, සරල ගය (නොරගස)
විලිම්බ-පුලිල ගස
විලිහලි-සල් ගස
විවූ (ක)- මුවුකුඳුරුක
විහ්නධාරිණී-ඉරමුසු

චීඩා-දේවදරු රුක
චීනඅල-සීනඅල, වොඛවිනි (උපදංශ රෝගයට ප්‍රත්‍යක්ෂ පිට රවින් ගෙනෙන අල වර්ගයකි)

චීන අල—සීනඅල
(අල බේත් = මුල් බේත්)

චීන අල — වොඛවිනි
Gynura Pseudo China

චීන අල-චීන අල, අලබේත්, මුල් බේත් යන නම් කීපයකින් ම ලා ඖෂධ වෛද්‍යවරයන් අතර හැඳින්වෙන මේ වර්ගය අපේ දේශීය වෙදකමට එකතුවී අවුරුදු පන්සියයකට වඩා පැරණි නැත. භාව ප්‍රභාශයම වඩා පැරණි ඉන්දියානු සංස්කෘත පොත් වල චීන අල ගැන සඳහන් ව නැති නිසා ඉන්දියාව ද මෙය ඖෂධයක් වශයෙන් භාවිතයට පටන් ගෙණ අවුරුදු පන්සියයකට වැඩි කාලයක් ගත වී නැති බැවි පෙනේ.

චී චු චූ

සාමාන්‍ය පෙනුමට මෙය රාබු පැලයකට සමාන යි. එහෙත් අලවල පිනිටීම හා කොළවල හැඩ තුරුකම ත් රාබු පැලයකට වඩා වෙදක් වෙනස් බව මේ ඡායාරූපය දෙස බැලීමෙන් වටහා ගත හැක.

චීනඅල යන නමින් ම පෙනෙන්නේ මේ වර්ගය චීන-ලඞ්කා සම්බන්ධය පැවති ඇත අතීත යෙහි අපේ රටට ගෙනැවිත් බෝ කරණ ලද්දක් බව ය.

චීනඅල ඉතා ප්‍රත්‍යක්ෂ ගුණ ඌයක වටිනා ඖෂධයකි. සමාජ රෝග, උපදංශ, (පරංගි) ලාදුරු, ක්ෂීශුද්‍ර ආදී අසාධ්‍ය රෝග කීපය කට ම යොදන බෙහෙත් වට්ටෝරු වලට චීන අල ඇතුළත් ව තිබේ.

චීනක-චීන කපුරු
චීනකකීටිකා-පතෝල
චීනකර්පූර-කපුරු වෙසෙසක්
චීනපිටය-සින්දූරම්
චීනපිණ්ඩා-තුවරලා
චීනපිෂ්ට } සින්දූරම්
චීනපිෂ්ටා }
චීනල-සීනල, අලබෙත්, (සීනඅල)
චීනවඩග-රීයම්
චීනා-හල්ද්‍රම්මල
චීනාක-කපුරු
චීනිවොප-සීන අල
චීණීවච්ඡ } ඉඳි ගස, කොසඹ
චීණීපණ්ණී } ගස
චීර-කිනිබුරුද
චීරපර්ණී-සල් ගස
චීරා-දියමිත්ත
චීරිකවච්ඡ-පාලඟපලා

චුක්‍ර-සියඹලා බොර, ඇඹුල්වේ
චුක්‍රක-සියඹලා, ඇඹුල්වේ
චුක්‍රකෙතු-ඇඹුල්වේ
චුක්‍රවණ්ඩිකා-සියඹලා ගස
චුක්‍රඵල-ගොරක
චුක්‍රවාස්තුක-ඇඹුල්ඇඹිලිය
චුක්‍රවේතස-ගොරක
චුක්‍රශාක-ඇඹුලැඹිලිය
චුක්‍රාටලා-ඇඹුලැඹිලිය
චුක්‍රාම්ලා-සියඹලා, ඇඹුලැඹිලිය
චුක්‍රිකා-ඇඹුල්ඇඹිලිය
චුක්‍රා-සියඹලා
චුචුන්-නිදිකුම්බා, කොළොම්, රාබු, කිඹුල්වැන්න
චුචු-කිඹුල්වැන්න
චුඤ්චු-රතු එඩරා, නිවිතිවැල
චුණණවාලිනී-බෙහෙත් කුඩු හලන පෙතේරය
චුත-අඹගස
චුත්-ඇඹුල්වේ
චුත්තය-ඒකාවේරිය මුල්
චුම්බක-කාන්දම්
චුම්බලා-මුඩමහණ
චුල්ලින-කුකුරුමුවන්
චුල්ලිකා ලවණ-ලුණු වෙසෙසක්
චුස්ත-මොණරකුඩුම්බිය

චූඩා- දුටුසතුටු, (මොණරකුඩුම්බිය) කොබෙයිපලා, හෙළ ඔලිඳ
චූඩාම්ලා-සියඹලා
චූඩාමණී-ඔලිඳ, රත් ඔලිඳ
චූඩාලා-වම්මුතු, මහවම්මුතු. (කාලාදුරු)
චූත-අඹ
චූතකා-අඹගස, ගොරක ගස
චූතසාර-අඹ මැලියම්

චෙ චෛ චෝ

චූණී-හුණු, අළුහුණු
චූණීජල-හුනෙන් ගත්තා ජලය හෝ පිළිස්සුණු හුණුගල් රාත් කලකට වතුර බෝතල දෙකක් දමා දියකොට නිශ්චල ව තබා පෙරා ගත්තා ජලය
චූණීපාරද-සාදිලිංගම්
චූර්නත-රෝග විශෙෂයක්

වෙගලක්ඛක්-බැල් මුරුංගා,මුරුංගා
වෙගලපල්ලව-මුරුංගා
වෙතකී-ඉහිනී, අරළු, දැසමන්
වෙතන-ඉහිනි
වෙතනකී-අරළු ගෙඩි, ඉහිනි ඇට
වේතනිකා-අරළු
වෙතනිය-ඉහිනි
වෙතනීයා-ඔසබිය (සෘෂභක-අෂ්ටක වර්ගයේ බෙහෙත්)
වෙනි-පිච්ච මල්
වෙනිකා-දැසමන්
වෙනිපුප්-පිච්ච මල්
වෙනිවාල-රෑක් මිල
වෙනිවාල පුෂ්ප-රෑක්මල්
වෙල-රෙදි
වෙලාලන-පත්තක්කා

චෛත්‍ය-බෝගස
චෛත්‍යක-බෝගස
චෛත්‍යතරු-බෝගස
චෛත්‍යදුම-බෝගස
චෛත්‍යවෘක්ෂ-බෝගස, අඹ ගස, ඇසතු ගස
චෛවගුල-කපුරු

චොක-රැක්ගොකටු මුල්
චොඛ-රැක් ගොකටු මුල්
චොව-කුරුඳු පොතු, ඇටකෙසෙ
චොව පාන-ඇටකෙසෙල් පැන්
චොවයුග්ම්ය-කුරුඳු, තුන් ප කුරුඳු දෙවගය හෝ කෙසෙ දෙවගය
චොඩා-මහ මුඩම්හණ
චොතක-වැහැරිය, කුරුඳුපොතු
චොදනික-බැවිල, සුළු බැවිල
චොපචිනි-සීනඅල
චොඛචීන-සීනල, චීනල (චීනඅල
චොර-හිඟුරුපියලි, සුලුපෝට සුලුබැවිල
චොරක-හිඟුරු, හරංකහ, විෂ්ණ ක්‍රාන්ති
චොරකපත්‍ර-කැලගස
චොරකා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, හරංක හිඟුරුපියලි
චොරකී-සිහින් කාරං
චොරනාලිකා-ත්‍රස්තවාලු
චොරපුෂ්පී- විෂ්ණුක්‍රාන්ති, වැ දෙහි, යක්බේරිය, හිඟුරුපිය මදටිය, මාරා, තුත්තිරි
චොරහණ්ඩණ්ඩිකා-වම්බොටු
චොරලි-හිඟුරුපියලි
චොරශුණ්ඩී-ශ්වෙතකිණිහි (එල කටරොලු)
චොරෂ්ටි-හිඟුරුපියලි
චොරස්නායු-කාකනාශා, එල බු ල්ල
චොරා-හඬනහිරිය
චොලකින්-කාරංගස
චොලකී-සිහින්කාරං, කිළිල්
චොහාර-ක්‍රිමිඝස්තා

චෞ ජ

චෞචෞ-ලබු වර්ගයට අයත් මෙම වැල්වල සෑදෙන ගෙඩි පැසුන විට ගෙඩිය වැලේ තිබියදීම එහි තිබෙන එක ම ඇටයෙන් වැලක් පැලවී පිටතට ඇදී යයි. මේ ගෙඩිවල යුෂ මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රාවට ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.
චෞර-රිදීතුතු
චෞරපුෂ්පෞෂධි } ග්‍රන්ථිපර්ණි
චෞර } වෘක්ෂය
ෞත-අඹගස

ත්‍රකණ-ගොම
ත්‍රගල-ගිරිතිල්ල (මාඛණ්ඩා)ගෝන කොළ
ත්‍රගලාන්ත්‍රි-ගිරිතිල්ල, පුවක්ගස,
ත්‍රඨාඵල- පුවක්නස, පොල්ගස, හල්ගස
ත්‍රඩිම්භකා-වැල්මදට
ත්‍රත්‍ර-ගැටතුඹ, කඳුරා, හොර, (සරල) රතු ඉකිරි
ත්‍රත්‍රක- කොතඹුරා, (කොත්ත මල්ලි) ගැටතුඹ
ත්‍රත්‍රකී-අරත්ත, කලුවාවැල්
ත්‍රත්‍රධාන්‍ය-කොත්තමල්ලි
ත්‍රත්‍රපත්‍ර-කරගස, රුක්අත්තන
ත්‍රත්‍රපත්‍රක-බුජපත්, රුක්අත්තන
ත්‍රත්‍රපණී-රුක්අත්තන
ත්‍රත්‍රපර්ණී-පුළිල, කරගස, රුක් අත්තන
ත්‍රත්‍රපර්ච්කා-සිරුස්ස
ත්‍රත්‍රපුෂ්ප-මදටිය, මාරා, රුක්අත් තන
ත්‍රත්‍රපුෂ්පී-මහ භාතාවාරිය
ත්‍රත්‍රයෝගි-කුඹුක්
ත්‍රත්‍රව්‍ය-දේවදාර
ත්‍රත්‍රවෘක්ෂ-මුචුකුන්ද වෘක්ෂය
ත්‍රත්‍රා-කොතඹුරු (කොත්තමල්ලි) ශතපුෂ්ප, කළුදුරා, පත්පාඩගම්, සිරුස්ස, දේවදාර
ත්‍රත්‍රාක-නෙල්ලි, සීනියා ගස
ත්‍රත්‍රාකී-අරත්ත, කළුවා අල
ත්‍රත්‍රාකී-පැපිලිය
ත්‍රත්‍රාඞග-ඟිරියල්
ත්‍රත්‍රාඞගී-සිරුස්ස, අරත්ත
ත්‍රත්‍රාධාන්‍ය-කොතඹුරා
ත්‍රත්‍රාම්භ-ගැටතුඹ
ත්‍රත්‍රාහ්ව-ගැටතුඹ
ත්‍රත්‍රි-රුක්අත්තන
ත්‍රත්‍රින්-රුක්අත්තන
ත්‍රත්‍රෝපක කාරිකා-කළුදුරා
ත්‍රඳිකා-වමනය
ත්‍රඳිමා-වැල්මදට
ත්‍රඳිමිකා-රසඤ්ජ, වැල්මදට
ත්‍රඳවිකා-රසඤ්ජ
ත්‍රඳ- කොල්ලම්කොළ, තැල්වැල්, කළුනික
ත්‍රඳන-කුකුරුමුවන්, කොබෝලීල, කොල්ලම්කොළ
ත්‍රඳපත්‍ර-බුජපත් ගස
ත්‍රන්තා-කොත්තමල්ලි
ත්‍රන-ගණ
ත්‍රයා-කන්සා
ත්‍රඳින-කොසඹ, කුකුරුමුවන්
ත්‍රර්දි-වමන රෝගය
ත්‍රර්දිකා- විෂ්ණුක්‍රාන්තී, ලාකඩ, වමනය, කාශරෝගය
ත්‍රර්දිකාපුරී- සිහින් එන්සාල්

ඡා—ඡී—ඡු—ජෙ—ජ

ඡර්දිකාරිණී-වදකසා, අක්මැල්ල
ඡර්දිකාරිපු-සිහින් එන්සාල්
ඡර්දිඝන-විලඳ, කොසඹ, හින්එන්සාල්
ඡවිපත්‍රක-ඇත්සැවිය

ඡාග-එලගිතෙල්
ඡාගක්ෂීර විනාශන-ගැටතිවුල්
ඡාගකර්ණී - කුඹුක් (සල් විශෙෂයක්)
ඡාගභක්ෂ්‍යා-නියඳ
ඡාගභක්ෂිනී-නියඳ
ඡාගමොද්‍ය-අසමොද
ඡාගලා-ගිරිතිල්ල, (මාඛණඩා)
ඡාගලාක්ෂ-ඉද්ද ගස
ඡාගශාඛි-මැඩහඳු
ඡාගසිංගි-සිහින් මස්බැද්ද, සිහින් මැඩහඳු, (වේලිප්පරිත්නි)
ඡාගක්ෂීරවිනාශණ-ගැටතිවුල් ගස
ඡාදන-නිල්කටුකරඹ
ඡාදිනිවාදර } කපු
ඡාදිනිවාරද }
ඡාබරි-හණ ගස
ඡායාතරු-දෙඹ ගස
ඡාශාවාක්ෂ-ඇසතු ගස
ඡාරදි-රැක්අත්තන
ඡාවි-කීණ ගස

ඡිත්තති-කරඳ ගස
ඡිද්‍රඋදර-ඡිද්‍රොදරරෝගය
ඡිද්‍රවෛදෙහි-ගජතිප්පිලි
ඡීන්න-රසකිඳ, මහ මුඩමහණ, ඉඳු සල්
ඡින්නගඩ්ඩිකා-මුඩමහණ
ඡින්නගඩ්ඩිනී-මුඩමහණ, නික
ඡින්නගඩ්ඩිකා - වෙල්මුඩ (මුඩමහණ)
ඡින්නග්‍රන්ථික-මුඩමහණ
ඡින්නචෙසිකා-දියමිත්ත
ඡින්නපත්‍රි-දියමිත්ත, ඇඹුලැඹිලිය
ඡින්නපත්‍රිකා-ඇම්බරැල්ලා ගස
ඡින්නපුෂ්ප-තිලකවෘක්ෂය
ඡින්නරුහා - සුලුකුර, රසකිඳ කුකුරුමුවන්, වැටකේ
ඡින්නරොහා-රසකිඳ
ඡින්නලතා-රසකිඳ
ඡින්නා-රසකිඳ
ඡින්නාසවාස-සවාස රෝගයක්
ඡින්නොද්භවා-රසකිඳ
ඡිල්ලි - සුලුකුර, මහකුර, නිලතම්පලා

ඡුර-වදුරු මැ මුල්
ඡුරික-රැක්අත්තන

ජෙක-ඉහුරු
ජෙදනීය-ඉඟිනි ගස
ජෙදී-ඉඟිනි ගස
ජෙලු-සෝමලතා
ජෙදිඝ-වේවැල්

ජෝලඛ-ලප්නාරං
ජෝහාරා-ඕයලි යොන් ඉඳි

ජඛඃනේත්‍ර-තොටිල
ජග්ල-උක්පැණි, කුකුරුමුවන් සුරා, (ගෝඩා)

ජඟල

ජඟල- උක්ෂැණි, කුකුරුමුවන්, ගෝඩා
ජඟකාම්භ-පතඟි
ජඟත්තාවන්දත් - වැල්කසඹිලියා
ජඟත්‍යාහ්ව-පතඟි
ජඟතුල-තල්පත
ජඟනේඵලා-කොටදිඹුලා ගස
ජඟල-මූදුපෙණ, මිස්වර්ග
ජ ඝ නෝ ඵ ලා- කලුකැම්මේරිය, කොටදිඹුලා
ජඝත්‍යවන්දන-රන්වන් සඳුන්
ජඞ්ඝල-මස්
ජඞ්ඝලා-ගිරිනිල්ල (මාඛණ්ඩා)
ජඞ්ඝාශූල-කෙන්ඩා ශූලය
ජඞ්ඝුල-වැටකොලු ගෙඩි
ජඞ්ඝෂෝත්‍ර-තොවිල
ජට-ජටාමාංශ
ජටා-ජටාමාංශ, සා තා වා රි ය, වාගස්, දිවුල්
ජටාකාලි-සාතාවාරිය, පිටවක්කා
ජටානන්තා-ජටාමාංස, පිටවක්කා
ජටාභූතා-ජටාමාංශ
ජටාමඞ්-ජටාමාංශ
ජටාමලා-පිටවක්කා
ජටාමාංශි-ජටාමාංශ
ජටාමූල-නවතැඹිලිය,සාතාවාරිය, නිවිඟ
ජටාය-ගුගුල්
ජටායපුෂ්ප-එඬරුමල්
ජටායුෂ්-ගුගුල්
ජටාහී-ජටාමාංශ
ජටාරුද්‍රා-ජටාමාංශ
ජටාල-ගුගුල්, ජටාමාංශ, කපුරු, නුග
ජටාවති-ජටාමාංශ
ජටි-නුග ගස, ජටාමාංශ, නෙලුඹු දැලි, පුළිල

ජන්තුකා

ජටිකා-හුනිඳ
ජටිල-වදකඟ, නුග, පුළිල, හිඟුරු පියලි, නිප්පිලි
ජටිලා-අමුකපුරු, ජටාමාංශ, සුළු සාරණ
ජටී-නෙලුඹුදැලි, නුග, ජටාමාංශ, පුළිල
ජටීන්-තුන්පුළිල, (තෙලැසටු)
ජඨරනූත්-ඇසළ
ජඨරොදර-ජලෝදර රෝගය
ජඩ-වඳුරු මෑ, ඊයම්,
ජඩා-පිටවක්කා, වඳුරු මෑ
ජඩී-සුවඳ කසා
ජතුස්මක - ම නෝ සි ල, ග ල් සෙවෙල්
ජත-හොමුවහු
ජතකා-කසා
ජතු-ලාකඩ, ගල්මද, ගල්සෙවෙල්, ලතුදිය
ජතුක- පෙරැම්කායම්, (පි ණ්ඩා හිඬහු)
ජතුකා-පැපිළිය, වටැස්ස, ආපසු මදු, තම්පලා
ජතුකාශ්මීර-කොකුම්
ජතුකාහ්වා-ලාකඩ
ජතුකාවී-වටැස්ස
ජතුපත්‍රිකා- ඇඹුල්ඇඹිලිය, කුඩා පහණබෙය
ජතුමණි-සෘදු රෝගයක්
ජතුමුඛ-හාල්බී වෙසෙසක්
ජතුරස-ලතුදිය
ජතුශිලා-ගල්සෙවෙල්
ජන්‍රිත-වැලුක්, රඹුක්
ජන්තු-ගෝ මූත්‍රා, අච්චික්කා
ජන්තුක-පිණ්ඩා හිඬහු, (පෙරැම් කායම්)
ජන්තුකා-සාදිලිංගම්, ලාකඩ

ජන්තුකුමාර-කොසඹ, ම හ කොසඹ
ජන්තුඝන-වළඟසාල්, පිණ්ඩාභිහු, දෙළුම්.
ජන්තුජිත්-වළඟසාල්, දෙඩම්ගස
ජන්තුනාශන-ක්‍රිමිඝාතක, පෙරුම් කායම්, කොරාසානි
ජන්තුපාදප- අඹ වෙසෙසක්
ජන්තුඵල-දිඹුල්, අට්ටික්කා
ජන්තුභෘත්-වළඟසාල්
ජන්තුමත්ඵල-දිඹුල්ගස
ජන්තුමාරි-කොසඹ, දෙහි
ජන්තුරස-ලතුදිය
ජන්තුරලා-රීතණ, කුසතණ, වැලුක්
ජන්තුවෘක්ෂ- ඇටඹ, දිඹුල් ගස
ජන්තුශත්‍රු-වළඟසාල්
ජන්තුහන්තු-හණඇට
ජන්තුහන්ත්‍රි-වළඟසාල්
ජන්තුහනන-වළඟසාල්
ජන්තුහෘත්-වළඟසාල්
ජන්නව-වළඟසාල්
ජන්මා-කොකුම්
ජන්වේනු-මහදියබෙරලිය
ජන-භාතාවාරිය
ජනකාරිත්-ලතුදිය
ජනනිකා-ඇල්වී,
ජනනී-ලමඟ, සාදික්කා, ලාකඩ ලුණුවිල, කුළුරැණ, ජටාමාංශි, බෝලිද්ද
ජනනීරිපු-නියඳ
ජනප්‍රිය-කොත්තමල්ලි, මුරාංගා, කාරත්
ජනප්‍රියා-කොත්තමල්ලි
ජනරඤ්ජක-වල්තම්පලා
ජනවල්ලභ-එල එරඬු
ජනා-කටුකරෝහණ
ජනාමඹය-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
ජනාග්වය-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
ජනිකා-අඩනහිරිය, අවරිය, තෙල් බේරු
ජනිකොශිකා-තෙල්බේරු
ජනනීලිකා-නිල්කටරොළු
ජනිවා-නිඹිරි
ජනිෂ්ඨා- දැසමන්
ජෘනී-වටැස්ස, කසා, සාදික්කා, ලමඟ, භිඟුරුවැල්, වවුලැටිය
ජනෙනිකා-නියඳ, හැල්වී,සැටදැ වී
ජනෙෂ්ට – යොහොඹු, දැසමන්, කසා, ලාකඩ
ජනෙහිකා- විෂ්ණුක්‍රාන්ති, රිදී, රත්රන්
ජනොත්තම-තේක්ක ගස
ජපා-බඳුවද
ජපාකුසුමසන්නිභ-භිඟුල්
ජපාපුෂ්ප-වදමල්
ජපාප්‍රසූන-වදමල
ජපාරක්ත-බඳුවද, පොකුරු වද
ජප්‍රමෝදනී-හෙළ බටු, මහ හෙළ බටු
ජබා-වදගස
ජම්බල - (ජම්බෝල) පැහිරි වර්ගයේ ඉතා විශාල ඵල හට ගන්නා ගස.දෙඩම් වලට දනම්.
ජම්බාල-මඩ, වැටකේ
ජම්බී-තලා,මුං, මරුවක ගස, අක්මැල්ල
ජම්බීර- දෙඩම්, කරච්, අඳුනලා. හෙළ අඳුනලා
ජම්බිල, ජම්බිල } දෙඩම්

ජම්බු-මාදම්, හෙළදම්, දඹ, වැටකේ, තොටිල

ජම්බුක-තොටිල,බැම්තිරිය, මහ ඌරල, ලොත්

ජම්බුකතෘණ-සුවඳ තෘණ

ජම්බුකා-කිඹුල්වන් මිදි

ජම්බුල- වැටකේ, දම්ගස

ජම්බුවෘක්ෂ-දම්ගස

ජම්බෝල-පැහිරි වගීයේ ව ඩා ම ලොකු ගෙඩි පල ගන්නා ගස

ජම්භ-දෙඩම්, සුදුමරුවක ගස

ජම්භක-කසාවන් ලොත්

ජම්භන-වරාගස, මරුවක ගස

ජම්භර-දෙඩම් ගස

ජම්භල-දෙඩම්

ජම්භලා-දෙඩම්, ලප්නාරං, වරා

ජම්භී-පැණි දෙඩම්

ජම්භින්-දෙඩම් ගස

ජම්භීර-දෙඩම්, තලා, කළු තලා,

ජම්භීරි-පැණි දෙඩම්, දෙඩම්

ජම්ම-ඉඟුරු

ජම්නාරං-ලොකුම නාරං වර්ගය

ජම්නිය-මුවකිරිය

ජම්රය-බැව්ල

ජය-මිදි, සිඟින්මිදි, මහමිදි

ජයකාරිකා- නිදිකුම්බා, (දඬින් කටා) වැල්මදට

ජයකරු-නන්දිරුක

ජයද්‍රුම-පිළිල

ජයන්ති-කහ, මිදි, සුදු බ්‍රඹ්මි, වදුරු මැ

ජයන්ති-වැල්මදට, අරළු, සුදුනිකා

ජයන්ත්‍රිකා- සිඟින්මිදි, වනුවැල්, (බාන්වැල්)

ජයපාල—ජයපාල ගස්

ජයපාල—තිතතිරි එල

Croton Tiglium

වැල් කැප්පෙට්ටියා කොළ වලට මදක් සමාන, බික් තුනකට ගැලවෙන, තද කටුවක් තුළ ඇට තුන බැගින් තිබෙන ජාපාල ගස ගැණ නොදන්නා කෙණෙක් ඇතැ සි සිතිය නොහැක. මෙ ය දෙශීය වෙදකමේ ප්‍රධාන විරේක බෙහෙතකි. ආමශූල, උදරශූල ආදී රෝග වලට ත්, වෙන ත් ජ්වර රෝග ආදියට ත් දෙන ගුලි වර්ග වලට විෂ හැරි ජයපාල ඇට ද ඖෂධයක් ව ශ යෙන් එකතු කරති.

ජයවෘක්ෂ-බෝ රුක, ඇසටු බෝ

ජයවෘක්ෂක්ෂීර-බෝ කිරි

ජයසුමන-බදු වද

ජයා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, සිඟින් මිදි, වැල්මදට, තලා, කාංසා, කස් තුරි, අරලු, සෙන්කොට්ටම්

ජයාග්නිමන්ථ-මිදි, තිවිඟ
ජයාජය-මහමිදි
ජයාජිනි-එන්සාල්, එල්වලු
ජයාර්ජනි-එන්සාල්, එල්වලු
ජයාවහා-නිල්රිතණ, මහ දැත්ත
ජයාශ්වා-වද, බඳුවද, පොකුරුවද, මහ දැත්ත
ජර්ජර-ගල්සෙවෙල්, රතුලූණු,
ජර්නිල-තල, වල් තල
ජර්භිල-වල්තල
ජර-දුරු, සිහින් දුරු, (සුදුදුරු)
ජරක-සුදු දුරු, (සිහින් දුරු) පෙරුම්කායම්
ජරණ } ඇත්තෝර, සුවසලුණු,
ජරණා } පෙරුම්කායම්, කොට්ටම්, කලුදුරු
ජරණද්‍රුම-මුරුත ගස
ජරණ-හිඹහු, පිණඩාහිඹහු, (පෙරුම්කායම්) දෙදුරු, සුවස ලුණු, කොට්ටම්
ජරසි-උඩැත්ත
ජරා-වදකහ, කිරිපලු ගස
ජරාජම්බු-බලුදම්, කාක දම්
ජරාවරා-වදකහ, ලාකඩ, තලා, වද
ජල-ඉරිවේරිය, නිප්පිලි, කුලුරුණ, ග්‍රීවේර, සුදුරීයම්, වතුර, කටු කරෝෂණ
ජලඋදර-ඒ නම් රෝගය
ජලකණ්ටක- කොහිල, (අනිරු) කටු පෙනෙල, නීරමුල්ලිය, (ඉක්රිය)
ජලකන්ද-කොහිල, කටුපෙනෙල
ජලකර්ඛක-සක්, පොල්
ජලකාම්-හොමුවහු, වරු පුෂ්ප
ජලකාමා-වරුමල්, හොමුවහු
ජලකාමුක-කුටුම්බිණි වෘක්ෂය
ජලකාමුකි-කුටුම්බිණි වෘක්ෂය
ජලකුන්තල-දියසෙවෙල්
ජලකුබ්ජකා-කොහිල, සෙවෙල්
ජලකුම්භි-දියපරණලා
ජලකෙශ-සෙවෙල්
ජලගුක-පාසි, (පෙඳ) දියසෙවෙල් නෙලුඹුදැලි, නෙලුම්මල්
ජලඝනදුම-රණවරා
ජලජ-සක්, නිලුපුල්, ඉරිවේරිය, තල්ගස, කුරැඳුපොතු,මිදෙල්ල, හොමුවහු, කපුරු, තුන්පුඹුල, පළොල්, පෙඳ, නෙලුම්
ජලජන්තුකා-පූඩාවා
ජලජම්භූත-කටුකරෝෂණ
ජලජම්බු-වැල්මී, ඔලිඳ
ජලජා-වැල්මී, බෝදි ගස
ජලජාත-හොමුවහු
ජලජීවිනී-දියපූඩාවා
ජලතණ්ඩුලීය-දියනිල්ල
ජලතාල } කැමිමේරිය ගස
ජලතාවික }
ජලතික්තකා-ඉදුසල් ගස
ජලතිත්තිකා-ඉදුසල් ගස
ජලතෘණ-වැලුක්, රඹුක්
ජලද-නිල්මානෙල්, වම්මුතු, කලාදුරු, කපුරු
ජලදර-කලාදුරු
ජලදූ-සක්තැබ
ජලදෘශත-ඔල් ගස, තේක්ක ගස
ජලදුම-රණවරා
ජලධර-කපුරු, හක්ගෙඹිය, කෝඹු ගස
ජලධරා-කසාවත් සුවඳහොට
ජලධාරා-සුවඳහොට,(සැවැන්දරා) ඉකිරි, (නීරමුල්ලිය)

ජලඩි-වම්මුතු, කලාදුරු
ජලන-මිදි
ජලනී-සෙවෙල්
ජලනීලි-පෙද, (පාඨ) දියසෙවෙල්
ජලනෙත්‍ර-ඕමී ගස
ජලපටාන්මිකා-දියපූඩාවා
ජලපරපප-පතඟි
ජලපිල-කැකිරි, පොල්
ජලපිපපලී-දියතිප්පිලි
ජලප්‍රවොදනී-එලබටු
ජලප්‍රද-කසාවන් ඉරිවේරිය
ජලප්‍රිය-මුරුංගා ගස, කොතඹුරු, (කොත්තමල්ලි)
ජලඵල-පොල් ගස, කටුපෙනෙල
ජලඵේණ-මුදුපෙණ
ජලබිජු-අඹ යනාදිය
ජලබ්‍රාහ්මී-බෝදි ගස
ජලභාස-මුදුපෙණ
ජලභිජල-දියමිදෙල්ල
ජලභූ-කපුරු, දියනිල්ල
ජලභෘත්-කපුරු
ජලමක්ෂ-සාතාවාරිය
ජලමණ්ඩපිකා - සෙවෙල්, දියපරණලා
ජලමධුක-ඕමීගස
ජලමසි-කපුරු
ජලමුව්-කපුරු, වම්මුතු
ජලමූර්තිකා-පාණවැස්ස
ජලමොද-සුවඳහොට
ජලරස-ලුණු, සුවසලුණු
ජලරුපු-රණවරා
ජලවත්-නෙලුම්
ජලවල්කල-දියපරණලා
ජලවලලී-කටු පෙනෙල
ජලවානීර-හොමුවහු
ජලවාස-සුවඳහොට
ජලවික්‍රම-ඉදුසල් ගස
ජලවිලව-දියපරණලා
ජලවේතස-ඇඹුල්වේ, හොමුවහු
ජලශුක-පෙද, නෙලුම් අල
ජලශුවි-කටු පෙනෙල
ජලශුභ්‍ර-සුදු ඊයම්
ජලසන්ත්‍රාස-ජලභීතිකා රෝගය
ජලසම්භව-හොමුවහු
ජලයම්භූත-කටුකරෝඡණ
ජලසර්පිනී-පූඩාවා
ජලසූවි-කටුපෙනෙල, දියපූඩාවා
ජලහාස-මුදුපෙණ
ජලාක්ෂි-දියතිප්පිලි
ජලාඛ්‍යා-ඕමී ගස
ජලාඤ්වල-සෙවෙල්
ජලාටනී-දියපූඩාවා
ජලාධාරා-ඉකිරිය, සුවඳහොට
ජලාබුජ-තල් ගස
ජලාම්බුකා-දියපූඩාවා
ජලාමොද-සැවැන්න
ජලාලුක-නෙලුම් අල
ජලාලුකා-දියපූඩාවා
ජලාහ්වයා-ඉරිවේරිය, උපුල්
ජලාශය-සැවැන්න
ජලාශ්‍රය-සැවැන්න
ජලාසුකා-දියපූඩාවා
ජලුකා-කුඩැල්ලා
ජලෙරුහා-කුටුම්බිනී වෘක්ෂය
ජලෝකාකාල-දියහොමුවහු
ජලෝකාසම්භෘත- හොමුවහු, දියහොමුවහු
ජලෝන්භව-රඹුක්, වැලුක්, ලුණු විල (බැම්තිරිය)
ජලෝන්භවතෘණ-වැලුක්
ජලෝරගා-දියකුඩැල්ලා

ජලොලුකා- පියුම් ඇට
ජලෞක-හොම්බවහු
ජලෞකා-දියපූඩාවා
ජවනෙෂ්ට-කලු ඊයම්
ජවලි-පුවක් ගස
ජවසාත්වා-අසමෝදගම්
ජවා-වදමල්, වදකසා
ජවාදු-ජවාදුනි, ක්‍රිමිඝඝත්‍රා
ජවාන-ක්‍රිමිඝඝත්‍රා
ජවානි-ක්‍රිමිඝඝත්‍රා, තිත්ත වැට කොලු, අඝමෝද
ජවානිකා-ක්‍රිමිඝඝත්‍රා
ජවානී-අසමෝදගම්
ජවානීයා-ක්‍රිමිඝඝත්‍රා
ජවාපුෂ්ප-වදමල
ජවාත්වා-ක්‍රිමිඝඝත්‍රා, කොරාසානි
ජවිඝ-අනිවුඩයන්
ජසද-කලු ඊයම්, තුත්තනාගම්
ජසාහා-ක්‍රිමිඝඝත්‍රා
ජහං-මහ මුඩමහණ

ජා-ඝණ, නියඳ
ජාංගලඝ-මදවූ දිය හා ගල් ඇති ප්‍රදේශඝ
ජාංගලවගමඝ්-ජාංගල වර්ගයේ මස්රඝ
ජාගන-නියඳ, සෝමලතා
ජාගලා-ගිරිතිල්ල
ජාගුඩ-කොකුම්
ජාඩගල-වඳුරු මැ
ජාඩගුඩ-කොකුම්
ජාජී-සිහින්දුරු, (සුදුදුරු)
ජාටලි-දුම්මැල්ල
ජාඨර ග්‍රන්ථි-ගුල්ම රෝගය
ජාඩ්‍යාරී-දෙඩම් ගස
ජාඩිඝ- සැලිඝ, ඛරණිඝ, පිප්පඝ,
ජාතකොඝ-සාදික්කා
ජාතපල-සාදික්කා
ජාතරූප-නාමල්රේණු, රන්, නා කෙසරු
ජාතරූපකා-සවණී, (රත්රන්)
ජාතරූපප්‍රභා-හිරියල්
ජාතවේදස්-රත්නිවුල්
ජාතසාර-සිව්ඝ, ගජතිප්පිලි ඉඟිනි, මහඉඟිනි
ජාති-වෙලඟ, යොහොඹු, සමන් පිච්ච, (දැසමන්) මිදි, තෙල්ලි සාදික්කා, ලමඟ
ජාතිකා-සාදික්කා
ජාතිකාඵල-සාදික්කා
ජාතිකෙසිකා-ලමඟ, සාදික්කා
ජාතිකොෂ-වසාවාසි, ලමඟ, සාදික්කා, මිදි, හිඟුරුපියලි, ජය පාල, නෙරාවා අල
ජාතිකොෂාතක-සාදික්කා
ජාතිජ-සාදික්කා
ජාතිවෙනි-පිච්ච මල්
ජාතිජනනී-ලමඟ, සාදික්කා
ජාතිදඹු-දම්දෙව්සුදු (සිරිතේක්කු)
ජාතිපක්-සාදික්කා ගෙඩි
ජාතිපත්-වසාවාසි
ජාතිපත්‍ර-වසාවාසි
ජාතිපත්‍රික-සාදික්කා
ජාතිපත්‍රී-වසාවාසි
ජාතිපණී-වසාවාසි, සාදික්කා
ජාතිපල-සාදික්කා ගෙඩි
ජාතිපුෂ්ප-යොහොඹු (ගැටපිච්ච) දැසමන්
ජාතිපුෂ්කර-සාදික්කා ගෙඩි
ජාතිප්‍රවාල-දැසමන් දළු
ජාතිඵල-ලමඟ, සාදික්කා
ජාතිඵලත්වච්-වසාවාසි
ජාතිරඝ-වච්චනාවි

ජි

ජාතිලඛ-හිඟු, (හිඟුල්), සාදිලිංගම්
ජාතිශෂ්‍ය-ලමිඟ, සාදික්කා, ජඝ පාල, නෙරුවා අල
ජාතිශෘක-සාදික්කා
ජාතිසාරා-සාදික්කා
ජාතිසුමන-සමන්පිච්ච,(දැසමන්) යොහොඹු
ජාතිසෝද-ජයපාල
ජාතිහිඛුල-හිඟුල්
ජාතී-දැසමන්, යොහොඹු, සාදික්කා
ජාතීකොෂඵල-, ජාතිජාත, ජාතීදල } සාදික්කා, වසාවාසි
ජාතීඵල-සාදික්කා
ජාතීඵලා-නෙල්ලි
ජාතුක-පෙරුම්කායම්
ජාතුඵල-අච්චික්කා (දිඹුල්)
ජාතුභා-කටුකැල (කටුකැලිය)
ජාපති-උඩැත්ත
ජාපාල-ජයපාල
ජාම්බුනද-දඹරත්රන්, අත්තන, නාකෙසුරා
ජාම්භව--දම් (ඹ=ජම්බු)
ජාම්භීර-දෙඩම්
ජාමාතෘ- ගජතිප්පිලි, දූවරුක, සූයඝීකාන්ත
ජායක-අගිල්, කළුවැල්
ජාරක-කුඹුරුවැල්
ජාරණීජ-රසදිය දිය කරණ අල වගීයක්
ජාරණී-මහදුරු
ජාරණ-මහදුරු
ජාරබා-ඇසල
ජාරබාය පළු-ඇසල කරල්
ජාරි-මෙතේරි නම් ධාන්‍ය වගීය
ජාරිනී-වැටකොළු, දේවදැලිය
ජාල්ව-නෙල්ලි
ජාල-කොළොම් ගස, පළුගස, මල්කැකුල
ජාලක-කුටුම්බිනී වෘක්ෂය
ජාලය-පලුගස
ජාලවර්චූරක- සීනිය ගස් වෙසෙසක්
ජාලි- පටෝල, (දුම්මැල්ල) වැට කොළු, පළොල්, හෙළ පළොල්
ජාලික-මල් කැකුළු, කුඩිමල (මල් පොහොට්ටු)
ජාලිකා-දියකුඩැල්ලා
ජාලිකා වෘක්ෂය-කොටදිඹුලාගස
ජාලිකිනි- දිය කුඩැල්ලා (දිය පූඩාවා)
ජාලිනී-දේවදැලිය, වැටකොළු, නෙල්ලි, මුරුවා, ඇඹුළුඵල, මස් බැද්ද, (වේලිප්පරිත්ති)
ජාලිම-කොට්ටම්, සුවඳ කොට්ටම්
ජාලිවෘක්ෂ-කොටදිඹුලා ගස, උගුරුස්ස ගස
ජාලී-දුම්මැල්ල
ජාවක-ලාකඩ
ජාවසිනී-අවරිය ගස
ජාෂක- කළුවැල්
ජාහකද්‍රාවනී-දිය කුඩැල්ලා

ජිඩගි-වැල්මට
ජිඩගිනී-වැල්මදට, ඉඟිනී, මහ ඉඟිනී, ගොඩකදුරු
ජීජුකාව-ඔලිඳ, (හුනිඳ)
ජීඤුක-ඔලිඳ, (හුනිඳ)
ජීතෙන්ද්‍රියාත්ව- කාම්වෘද්ධිවෘක්ෂය
ජීන්තුඩිය-හඳුන් ගස
ජීතවණ්‍ය-නිළුපුල් (නිල්මහනෙල්)
ජීම්බි-මුංවැන්න
ජීම්භ-තුවරලා

ජී

ජීමූත-දේවදාලිය, වම්මුහු, (කලා දුරු) වැටකොළු
ජීමූතක-දේවදාලිය
ජීයා-කිරිපලා
ජීවාමල-කොරාසානි
ජීවි-ජීවක, කිරිබදුඅල, රසකිද, අමුකහ
ජීවිහමඩගල-තුවරලා
ජීවුළු-ජූල්,(දිවුල්)
ජීෂ්ණු-තුඹුක්, කෙළින්ද ගස
ජීහ්ම-තුවරලාගස
ජීහ්මග-කුකුරුමුවන්, තුවරලා, සුදුරීයම්
ජීහ්මශල්‍ය-කිහිරි ගස
ජීහ්වග-කොතඹුරු (කොත්තමල්ලි)
ජීහ්වාල-අඩනහිරිය
ජීහ්වාසනාමන-එනම් වා ත රෝ ග යක්

ජීමූත-දේවදාලිය, වම්මුහු
ජීමූතකා-දේවදාලිය
ජීමූතමූල-හිඟුරුපියලි
ජීර්ණ-දුරු, මහදුරු, කලාදුරු, ගල් මද, ගල් සෙවෙල්
ජීර්ණදුරු- වෘද්ධදුරුලතා, මේ වෙනුවට ලඹකාවේ ගිරිතිල්ල (මාඛන්ඩා) වැල් ගණිති
ජීර්ණපත්‍රිකා-වංශපත්‍රි තෘණ
ජීර්ණපර්ණ-ඔකිණි, ඔක්මී, කොළොම් ගස
ජීර්ණබාලුක-කලු වෘද්ධදුරුක ලතා, මහදුරු
ජීර්ණම්බුද-ඇත්කලාදුරු, (මහ වම්මුහු)
ජීර්ණවල්කල-ගිරිතිල්ල, (මාඛණ්ඩා)
ජීර්ණෝත්භව-අලකිරිය
ජීයන්ති-දුරු, සුදු දුරු, (සින්දුරු)
ජීර්ලගු-මිරිස්වැල
ජීර-දුරු, දෙදුරු (සුදු දුරු, කලුදුරු)
ජීරක-දෙදුරු (සුදු දුරු, කලුදුරු)
ජීරණ-සුහු (පෙරුම්කායම්) සුදු දුරු, (සින්දුරු)
ජීලු-කොරාසානි
ජීව- බත්, ආහාරය, බුත්සරණ, නිටිඟ, ලුණුම්දෙල්ල
ජීවක-අමුකහ
ජීවකොලිකා-කිරිකවෙළු,(අෂ්ටඞ්ගීයේ ඔසුවක්)
ජීවණ-කිරිකවෙළු, පිඤාගස, දිය තනකිරි, දඬකලන්, එලකිරි
ජීවත- ගෙඳ
ජීමතශ්‍රවන-ගෙඳපලා
ජීවනි-රසකිද, කිරිබදු, බත්
ජීවද-නිටිඟ ගස
ජීවදන්ති-සීරුස්ස
ජීවදූයක-කිරිකවෙළු
ජීවදෘෂ්ටි-නිටිඟ ගස
ජීවන්ත-රත්තම්පලා, තම්පලා
ජීවන්තකා - අරළු, රත්තම්පලා රසකිද, පිළිල (ඉටිකෙහෙල්)
ජීවන්තමසක-රත්තම්පලා
ජීවන්තිකා-ඊතණ, අරලු, පුවටා නිටිඟ, රසකිද, මැඩහඳු, මේවන්, බේදුරු
ජීවන්තිය-සීරුස්ස
ජීවන්ති- වැල්මී, බුලත්, අරළු දුහුදු (දූදු) රසකිද, දිවිපසුරු හිඟුරුපියලි, නිටිඟ, මේදා (මේවන් - අෂ්ටඞ්ගවගීයේ බෙහෙතක්) රන්වන් ඉද්ද,

ජූ ජෝ ජෛ ජෞ

ජීවන-ජලය, අමෘතය, තනකිරි
ජීවනා-සුළු දඬකලත්, කුරුඳු
ජීවනඃෂාත-වච්චනාවි
ජීවනාමා-කිරිපලා, ගැටකොළ
ජීවනාලිනී-කිරිකවෙලු
ජීවනි-දිවිපහුරු, ජීවක (අෂ්ටක වර්ගයේ ඔසුවක්)
ජීවනිකා-අරලු, කවෙලු
ජීවනී-බුලත්, කිරිපළු, කිඳි, කිරිපලා, අරලු, මේවන්, අම්බකහ, ජීවක
ජීවනීයගණ-අෂ්ට වර්ගීය සහ තිවිඟ, මුංවැන්න, මස්වැන්න, වැල්මී යන ද්‍රව්‍ය
ජීවනීයා-කිරිකවෙළු, අරළු, කිරිපලා, මුරුවා, ගැටකොළ
ජීවපත්‍රී-දිවිපහුරු
ජීවපුත්‍රක-අඟුන (කර) ගස
ජීවපුෂ්පා-මහ තිවිඟ
ජීවප්‍රියා-අරලු, පිළිල (ඉටිකෙසෙල්)
ජීවඃෂ්ටා-තිවිඟ
ජීවභද්‍රා- කිරිපලා, බුලත්, ගැටකොළ පලා
ජීවලා-තිප්පිලි වෙසෙසක්
ජීවවර්ධනී- කිරිපලා, ගැටකොළ පලා, අරලු
ජීවවල්ලී-කිරිකවෙලු
ජීවවෘෂා-දිවිසහුරු, තිවිඟ
ජීවශුක්ලා-කිරිකවෙලු
ජීවසුමන-වද
ජීවා-වදකසා, කිරිපලා, අරළු
ජීවාලා-සිංහල තිප්පිලි
ජීවීකා-දිවිපහුරු, තිවිඟ
ජීවිත-නෙරෙංචි, (ගොකටු), බත්
ජීවිතා-දියතිප්පිලි
ජීවිනී-කවෙළු
ජීව්‍ය-ජීවක නම් ඔසුව
ජීව්‍යා-අරළු, ගොකටු, තම්පලා පික්මැලි (පීක්මල්)

ජුගුප්සිත-සුදු ලුනු,
ජුඞ්ඝ-ගෝනකොළ,
ජුඞ්ඝආවේශි-ගිරිතිල්ල,
ජුඞ්ඝා-ගිරිතිල්ල,
ජුෂ්කක-යුෂ,

ජූටි-කපුරු විශෙෂයක්
ජූනාඛ්‍ය-උලුකතෘණ,
ජූර්ති-ඌනරෝගය,
ජූෂ-මූං ආදි කෂාය
ජූෂණ-මිලිත ගස

ජෘමභිණ්-එන්සාල් කොළ,

ජෙපාල-ජයපාල,
ජෙෂ්ඨක-ඉරිවේරිය,
ජෙෂ්ඨාමලක- කොස ඹ, මහ කොසඹ,
ජෙෂ්ඨී-වැල්මී,

ජෛත්‍ර-පාරද (රසදිය), ඖෂධය,
ජෛත්‍රි-මිදි, මිදි ගස, තිවිඟ, සාදික්කා,
ජෛපාල-ජයපාල ගස
ජෛවාතෘකා-කපුරු

ජ්‍යෙෂ්ඨ නොයාමල-කාඩි,
ජ්‍යෙෂ්ඨබලා-මහබැවිල
ජ්‍යෙෂ්ඨා-කෙසෙල් ගස,
ජ්‍යෙෂ්ඨීමධු-වැල්මී,

ජ්‍යා ජෝ ජ්‍ව

ජ්‍යොත්ස්නා-පටෝල,(දුම්මැල්ල,)
ජ්‍යොත්ස්නී-නියන්වැටකොළු,
ජ්‍යොතිසනවෘක්ෂ - රැරහ (පහන් ගස)
ජ්‍යොත්ස්නී-පටෝල,(දුම්මැල්ල,)
ජ්‍යොත්ස්නිකා-දුම්මැල්ල, රැහැණිය
ජ්‍යොත්ස්නී-දුම්මැල්ල ,(පටෝල)
ජ්‍යොතිඃසෝම-රත්හඳුන්,
ජ්‍යොතිලීතා-දුදුවැල,
ජ්‍යොතිෂ්ක-මිදි,නිවුල් ගස, උළුවා හාල්,
ජ්‍යොතිෂ්මති-වැල්පෙනෙල, දූදු,
ජ්‍යොතිස්-උළුවා ගස, නිටොල්, රත්හඳුන්
ජ්‍යොතී-රත්හඳුන්,

ජොඞගක- අගිල්, කළු අගිල්, පෙරැම්කායම්,
ජොඞගල-පෙරැම්කායම්,
ජොඞනී-කෘෂ්ණවන් දේවදැලිය,
ජොතනපත්‍රිකා-උගුරැස්ස, කටු වෙලඟ
ජොතනපර්ණිකා-උගුරැස්ස,
ජොති-රත්නිවුල්,
ජොතිපති-දූදු,
ජොතිරූපා-දූදුවැල්= දූහුදු, =දූදු
ජොතිෂණ-මහමිදි
ජොතිෂ්මාන්-රත්නිවුල්,
ජොතිෂ-උළුවා, උළුවාවැල්,
ජොතිෂ්‍යා-මහමිදි,
ජොතිස්ක-දූදු, රත්නිවුල්,
ජොතිසමතී-මුරැවා, දූදු,
ජොතිසමතීලතා-දූදු, දූදුවැල්
ජොදනි-නිබ්බවු, නිල්බවු
ජොසමශල්‍ය-කළුනිහිටි, නිහිරි,

ජ්වරඝ්න-වැල්මදට, පැපිලිය, රසකිද, තම්පලා, නිල්තම්පලා
ජ්වරඞ්නී-සේපාලිකා, තලාගස, පැපිලිය, රසකිද, වැල්මදට
ජ්වරජිත්-පත්පාඩගම් (පැපිලිය)
ජ්වරනාශනී-පත්පාඩගම්, රසකිද, වැල්මදට
ජ්වරවිනාශනී-කිදි, රසකිද,
ජ්වරහන්ත්‍රි-රසකිද, වැල්මදට,
ජ්වරහර-කටුවැල්බටු, කිදි, මොනර කුඩුම්බිය,(දුටුසතුටු)
ජ්වරහරා- කටුවැල්බටු, දුටුසතුටු, (මොනරකුඩුම්බිය) ගොඩ මානෙල්, රසකිද
ජ්වරාඞගා-මහදැත්ත,
ජ්වරාඞගි-මහදැත්ත,
ජ්වරාන්තඞක-උණරෝගය,
ජ්වරාතීසාර-උණෙන් යුතු අතීසාරය,
ජ්වරාන්නක-ඇසල, දුම්මැල්ල (පටෝල), වැල්මදට, කිරාත, (බිංකොසඹ)
ජ්වරාර්‍ත-ඉහුරු, බෙලි,
ජ්වරාරි-රසකිද,
ජ්වල-සිහින්දුරු, (සුදුදුරු) සුදුරිසම්,
ජ්වලත්ප්‍රභා-කළුඅඹ,
ජ්වලන-රත්නිවුල්, සිහින් මිදි, මහමිදි,
ජ්වලනී-මුරැවාවැල,

ජ්වාලා-මසිලගස, නිවුල්ගස,
ජ්වාලාජිභ්ව-මසිලගස, නිවුල්ගස, ගින්න
ජ්වාලාමුඛී-සූරියකාන්ත ගස
ජ්වාලි-රත්නිවුල්,
ජ්‍රාවති-අක්මැල්ල,

ඛ ඛා ඛි ට ටි

ඛඡජ්ජ-මාඛණඛා (ගිරිතිල්ල)
ඛඡජ්ජරි-ඉඟිල කොළ
ඛඡඣරඛ-ගිරිතිල්ල
ඛටා-පිටවක්කා = (බිම්තෙල්ලි= නවතැඹිලිය)
ඛටාතාඹි-පිටවක්කා
ඛටාමලා-පිටවක්කා, (බිම්තෙල්ලි =නවතැඹිලිය)
ඛඩශී-අලකිරිය, කවුඩු උඩැත්ත, උඩැත්ත
ඛඩල්‍ය-සකුරු, සීනි
ඛඩලි-පුවක්
ඛඩවඛ-අක්මැල්ල
ඛඛඅ-ගස්කැලිය, සිරිවැඩි බැවිල
ඛඛකෙතු-බි ම් තෙ ල් ලි, (පිට වක්කා) බෝලිද්ද
ඛඛඅ-සිරිවැඩි බැවිල, මල් සුදු බැවිල, හෙළ බටු, ගස් කැලිය

ඛාඹඛාත-කාරම් වෙසෙසක්
ඛාට-තෙළඹු ගස
ඛාටල-තෙළඹු ගස, පළොල් ගස
ඛාටාමලා-පිටවක්කා
ඛාටිකා-දැසමන්, පිටවක්කා
ඛාටී-දැසමන්, පිටවක්කා
ඛාමල-පළොල්, තෙළඹු, ගොකටු
ඛාවූ-නාවා ගස
ඛාවූඛ-පිවුල නොහොත් මිදෙල්ල නාවා ගස
ඛාවූකා-නාවා ගස

ඛිඹඛා-දුම්මැල්ල, (පටෝල)
ඛිඹඛිනී-දියමිත්ත, වැල්මදට
ඛිඹඣජිනී- යාපුර, තෙඹු, ඉඟිනි
ඛිණ්ඩිකා- රත්වන් කටුකරඹ, ගිරිතිල්ල, (මාඛණඛා), බේරු, තෙල්බේරු,නැටව්, හැඹනැටැව්, මෙනේරි
ඛිත්තුඹිය-හදුන්
ඛිමඹ-නවැඟිලිය (එරඹු)
ඛිලලි-කුර, මහ කුරපලා

ඛුලි-පුවක් වෙසෙසක්
ඛොඹ-පුවක් වෙසෙසක්

ටඞකාදෙශීය-තම්පලා වෙසෙසක්
ටගර-පුෂ්කර
ටඹක-මහ දඹ, පුෂ්කර
ටඹකනල-අඹගස
ටඹකාතක-බ්‍රහමදරු වෘක්ෂය
ටඹගන-පුෂ්කර
ටඹගිනී-දියමිත්තවැල
ටණ්ටුකා-කසාවන් ලොත්
ටන්කණ-පුෂ්කර
ටන්කණඣාර-සුෂ්කර, (පුෂ්කර)
ටපි-පළොල් ගස
ටපිපාටලි-පළොල්
ටහඩ-කබ
ටාඹක, ටාඹකමාධවික } නිල්වන් ගිවුළු වලින් කළ මද්‍ය විශෙෂයක්

ටිඝහොල්හර - තුංගවන්ටක නම් ගස
ටිහොල්- තිඹොල්(කටු සහිත ගස් වර්ගයක්)
ටිණ්ටක-තොටිල ගස, කසාවන් ලොත්
ටින්ටිනිකා- සියඹලා,(සිනිඹලා), දියමහරි
ටිඹි-ගොමපිඩ

ටු ඩ ඩි ඩු ඩෙ ඩෝ ණ ත

ටුන්ටුක-තොට්ල
ටුන්ටුකා-දියමිත්ත
ටුන්ඩුක-තොට්ල, ඔහු(දෙල්)
ටුනාකා-බිම්තල්
ටෙණ්ඩුක-තොට්ල ගස
ටොටාපල-මීගස

ඩය-(දහදිය)ඔගදිය
ඩහඹු-ගස් වගීයක්(දෙල්ගස)
ඩහු-කොස්ගොන්න, දෙල්
ඩාලිම-දෙළුම් ගස

ඩිණ්ඩ(ක)-රන් එරඬු
ඩිණ්ඩිම-කරඳ, කරඹ, කිරලගස
ඩිණ්ඩීර-මුහුදුපෙණ
ඩිම්බ-එරඬුගස, බීජය
ඩිම්බිකා-තොට්ල ගස

ඩුම්බර-කොටදිඹුලා
ඩුම්බරපර්ණ්-දැත්ත ගස

ඩෙඛර-මසන්
ඩේලා-බේරා, තෙල්බේරා, නැටවී, හැඬනැටවී

ඩොඩී-තීවිඟ
ඩොරඩී-වම්බොටු
ඩෝහෝ-දෙක
ඩෝලා-බෙරා
ඩෝලාඵල-මීගස්වල හෙඬී
ඩෝලායන්ත්‍ර-ඩෝලායන්ත්‍රය,කඩ පිම්ම

ණඛකණ-සෙවෙල්
ණිණ්ඩිණිකා-දියම්දෙල්ල

තක්ක-මෝරු
තක්කට්ටිකා-සමදරා, මසන්
තක්කාලි-කළු කැම්මේරිය
තක්කාරි-තිවිඟ
තක්කාලෙ-කෝමාරිකා
තක්කෝල-තකුල් (කපුකිනිස්ස)
තක්ර-මෝරු, පැපිලිය
තක්‍රජ-ගෝසී සඳුන්
තක්‍රජන්මන්-දීකිරි
තක්‍රණිත්-දිවුළු ගස
තක්‍රවාමන-නාරංගස
තක්‍රාන්ත-කාන්දම්
තක්ක-ගන්ධක, ගෙන්දගම්
තකං-කරටියෙන් නික්මෙන ලා කඩ
තකපණ්ණිං-කොළ බිද ගන්නා ලාකඩ
තකපත්තිං-කොළ වලින් නික් මෙන ලාකඩ
තකරෙසි-තෝර
තකුල්-කපුකිනිස්ස, (තකුල්) ලිය කස්තුරි, කළුවැල්
තකුළ-කොච්චම්
තගපත්‍රී-කෙසෙල්
තගර- තුවරලා, කුරුඳු, කුකුරු මූවන්, තෝර, ගුගුල්
තගරඔහක-කුරුඳු, වසාවාසි
තගරපත්‍රි-කෙසෙල්
තගරපාදික-වතුසුද්ද
තගරිපාදී-තුවරලා ගස
තගරා-තුවරලා
තවසාර-හුණ
තජ්ජී-නිහුපත් තණ

තට තනපා

තම්-හිරියල්, සස්සද, ඔලිදවැල
තටං-සප්සද
තටම්බක්-දියසෙවෙල්
තටාකම්බව-සෙවෙල්
තටාග-සෙවෙල්
තඩාග-සෙවෙල්, දියපරඬලා
තඩිම්බත්-වම්මුතු
තඩුලය-හාල්
තණඩයත්‍ථි-කටුකරෝහණ
තණඩි-බුළු
තණඩුරිණ-හාල්පානු දිය
තණඩුල-රත්තම්පලා, සුන්සාල්, වලහසාල්, අඹඇට දසයක බර
තණඩුලඤාලින-සහල් දෙවුන් දිය
තණඩුලඛණඩක-හාල්කුඩු, සුන් සාල්
තණඩුලධාවන-හාල්පානු දිය
තණඩුලනාමින්-සුළුකුර
තණඩුලහ්‍රෂට-බැදිසාල්
තණඩුලවාරි-සහල්පානු දිය
තණඩුලා- මහ නිදිකුම්බා, වලහ සාල්, සුළුකුර
තණඩුලාම්බු-හාල්පානු දිය
තණඩුලීබීජ- වලහසාල්, සුළුකුර
තණඩුලීය- වලහසාල්, සුළුකුර, වල්තම්පලා, කුරතම්පලා
තණඩුලීයක- වලහසාල්, සුළුකුර පලා
තණඩුලීයදල-සුළුකුර
තණඩුලු-වලහසාල්
තණඩුලෙය්‍යා-සුළුකුර
තණඩුලෙර-සුළුකුර
තණඩුලොත්-සහල්පානු දිය
තණපස්මූල් ගණය-ඉළුක්,වැළුක්, ර්‍ත්තණ, රණහුණ, උක් යන මේ ගණය පිත් මූත්‍ර කෘච්‍ඡ්‍රා නසා මූත්‍ර වස්තිය සුද්ධ කරන්නේය.
තණරද-හාල්

තණසාර-හණ
තත්කරි-ගොඩමේරිය
තත්පත්‍රි-කෙසෙල් ගස, හිඟුපත් තණ
තත්පද-ඇසතු ගස
තත්ඵල- ඩෙබර, නිප්පිලි, ඕලු, මුරුංගා, හිඟුරුපියලි, නොරඹටි, කොට්ටම්
තන්කාති-රසකිඳ
තන්කසිකොල්ලි- නහාමැරූ අල
තන්ති } රසකිඳ,
තන්තිකා } පුස්වැන්න
තන්තිර් විට්ටංකිලාගු- සාතා වාරිය අල
තන්තිරි විස්ටඑ-හාතාවාරිය
තන්තුකී-එල අඹ
තන්තුනී-දමුනු (බොරළු දමුනු= උගුරුස්ස)
තන්තුනිර්‍ය්‍යාස-හල්ගස
තන්තුභ-අඹ
තන්තුර-නෙළුම් අල
තන්තුල-සහල්, වලහසාල්
තන්තුවිග්‍රහ-කෙහෙල්
තන්තුසාර-පුවක් ගස
තන්ත්‍රි-රසකිඳ
තන්ත්‍රිකා-රසකිඳ
තන්ත්‍රොද්භවා-රසකිඳ
තන්ඵල-හිඟුරුපියලි, නිප්පිලි
තන්ද්‍රි-පත්‍රාභිඛු
තන්වඛි-ඇම්බරුල්ල
තන්වි-ශාලිපර්ණි, පෘෂ්ණිපර්ණී
තන්වී } පුස්වැන්න, හිඟු
තන්වෙයී } පත් තණ, (පත්‍රා භිඛු)
තනදුද්‍ර-ලබු ගෙඩිය
තනපා-කිරි

තනය-දෙළුම්පල, ලබුවැල, ධාන්‍ය වර්ගයක් (තණ)
තනයා- කළුතලා, පුස්වැන්න, කෝමාරිකා
තනරද-තල්ගස
තනිවැල්ලේ පෙරැමාල්- වැල්පෙනෙල
තනුක්ෂීර-ඇම්බරැල්ල ගස
තනුක- කුරැඳුපොතු, බුළු ගස, මසිල මල්
තනුවජ්‍රය-සීනිය ගස
තනුත්වක්-මිදි
තනුත්වා-සිනිත්මිදි
තනුත්වා-සිනිත්මිදි, මිදි
තනුපත්‍ර-වැලහුන
තනූනප-ගිනෙල්
තනූනපාත් (දී)-නිටුල් ගස, ගිනෙල්
තනූරුහ-ඔහදිය
තනූවිඝෝධත්- බේරැ, තෙල් බේරැ, නැටවී
තප්තකාඤ්චන-රත්රන්
තප්තලෝමය-කසිස්
තප්ත වල්ලීර-වැල්ලිරා මස්
තපන-මිදි, බදුල්ල, වරාගස
තපනක-හැල් වෙසෙසක්
තපනවර්ධ-දමනක රැක
තපන තනයා-සැමගස,ලෝලුගස
තපනා-සිඹින් මිදි
තපනි-දියමිත්ත
තපනීය-රත්රන්, රිදී, අත්තන ගස
තපස්වී-මුරැවා, මුඩමහණ,දමනක වෘක්ෂය
තපස්විනී- කටුකරෝහණ, ජටා මාංශි, වේල්මුඩ (මුඩමහණ)
තපස්විපත්‍ර-දමනක වෘක්ෂය
තපස්වී මූල්- දමනක වෘක්ෂයේ මූල්
තපසියා-වේල්මුඩ (මුඩමහණ)
තපිනී-ලුණුවිල
තපෝධන-මුඩමහණ
තබුළු-වරාකිරි
තම්-තඹ
තම්බටුවැල්- තුඩරැණ, (මා වේ වැල් වලට වඩා කුඩා ඇලවේ වැල් වලට ලොකු වේවැල් වර්ගය
තම්බුරා-තුම්බුරා නම් රැක
තම්බූලි-බුලත්
තම්මැන්නබිජු-තම්මැන්නා ඇට
තම-කොල්ලම්කොළ
තමක-ඝවාශ රෝගය
තමකා-පිටවක්කා
තමරාජ-සකුරැ වෙසෙසක්
තමරැපු-වරාගස
තමල්-කොල්ලම්කොළ
තමළු- පිටවක්කා, කොල්ලම් කොළ
තමස්විනී-කහ
තමා-පිටවක්කා, තමළු ගස
තමාබු-දුම්කොළ
තමාල-මදටිය, මාරා, කොල්ලම් කොළ, බුලත්, ලුණුවරණ, බිම් නෙල්ලි, (පිටවක්කා)
තමාලක-බිම්නෙල්ලි, කිඹුල්වැන්න
තමාලවර්ධ-කොල්ලම්කොළ
තමාලපත්‍ර-කොල්ලම්කොළ
තමාලි-කොල්ලම්කොළ
තමාලික-වැල්මදට, පිටවක්කා
තමාලින්-ලුණුවරණ
තමාලිනී-පිටවක්කා
තමී-කසා

තමුකා-උගුරැස්ස
තමුතලතා } සාතාවාරිය
තමුලතා }
තමොදර්ශන-පිත්තජ රෝගයක් (අදුර දැක්ම)
තඹකුෂ්ට-කුෂ්ඨ රෝග භේදයක් (තාම්‍ර කුෂ්ඨය)
තඹකෝ-තම්පලා
තඹපිල්-පොල්ගස
තඹරය-රත්නෙළුම්, හෙළ පියුම්
තඹල-නීන්තඹල, මහතඹල, පේර තඹල, රත්තඹල, එල තඹල, සහතඹල යයි තඹල ගස්වගී කිපයකි.
තඹසිළු-කුකුලන්
තඹු-සිවලුන්
තඹුනිල්-(තඹුනෙල්) පිට නිල්පාට සහ ඇතුළ තඹපාට පොල් වර්ගය. දැනට බොහෝදෙනා රත් තැඹිලි ලෙස වරදවා ගන්නේ මේ පොල් වගීය යි.
තඹුරු- රත්නෙළුම්, හෙළ පියුම්
තයිර්-දීකිරි
තයිර්චූලා-වේලා, මල් සුදු වේලා
තයිරවඩතන්නීර්-දීපෙරලි දිය
තයිරු-දී
තර්ක්ෂ්‍ය-රසඳුන්
තක්ෂණිකා-සක්බේරිය
තක්‍රීනත්ත-කාන්දම්
තක්‍රීරි-සිනින්මිදි, මහමිදි, ඇට්ටේරිය, ඇත්තෝර, වල්කැකිරි, නිටිඟ ගස
තර්කිණ(ල)-ඇත්තෝර
තකෝටි-රේරු
තකෝලක-තකුල් (කපුකිනිස්ස)
තකෝලන්-තකුල් (කපුකිනිස්ස)
තජී-පියාගස
තජීක-අත්සුණු
තජීන-අත්සුණු
තජිනී-ලුණුවිළ, ලෝලුගස, යව වලින් කළ ආහාරය
තර්ඛට=තජීට-ඇත්තෝර ගස
තර-ඇසිකිනිගෙල,අක්ෂිගෝල(ය) වෘක්ෂය
තරක-අත්තන, උන්මත්ත
තරග-කුකුරුමුවන්
තරට-ඇත්තෝරගස

තරණ

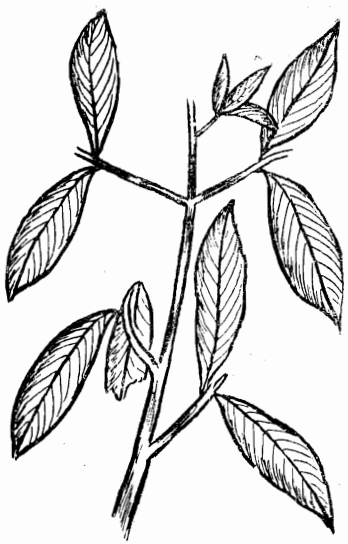

තරණ

Webera Corymbose

පාවට්ටා පැලයට සමාන මේ ගසේ කොළ රත්මල් කොළ වැනි ය. එහෙත් ලා කොළපැහැයෙන් යුත් මේවා රත්මල් කොළවලට වඩා මදක් උල් ය. ශරීරයේ හටගන්නා ලේ ගෙඩි, විෂර ගෙඩි ආදිය පැසවීම සඳහා මේ ගසේ ගෙඩි අඹරා ගැමට යෝග්‍ය ය.

තරණ-දළුක්, ඉළුක් දෙවගීයට ද මේ නම ව්‍යවහාර වේ.
තරණී-කෝමාරිකා, වරාගස, කටු රෝස
තරණවල්ලි- වරා, කෝමාරිකා, කාටුරෝස
තරණීමිත්‍ර-වරා ගස
තරම්බුජ-කොමඩු, පත්තක්කා
තරල-කෑඳ, තලප
තරිඳු-සස්සඳ වැල, කපුරු
තරු-වෘක්ෂය, ම හ පෝවා වැල, ඇසිකිනිගෙල, අක්ෂය, රත් කැල, දුව ගස
තරුජ-එළකිහිරි ගස
තරුජීවන-රුක්මූල
තරුණ-නවැගිලි එරඹු, දැත්ත, දළුක්, මහදුරු, දේවදුර, සෙව් වන්දි මූල
තරුණදු-ලා ඉහුරු
තරුණද්‍රු-කොළොම් ගස
තරුණීතිකා-මනෝසිල
තරුණී-කෝමාරිකා, රම්මානිස්ස රසකිඳ, මිදි, කටුකරඹු, මහ කළුදුරු
තරුණීය-කෝමාරිකා
තරුණීකටාක්ෂමල-මිදටගස
තරුණීමූල-දැත්ත මුල්
තරුපිච්ඡා-ලාටු, (මැලියම්)
තරුභුජ-රුක් පිළිල
තරුමජ්ජක-ලාටු, (මැලියම්)
තරුමාලිනී-පිටවක්කා
තරුරාජ-මහ භූග, තල්ගස
තරුරුහා-පිළිල
තරුරොහිණී-පිළිල
තරුවල්ලි-පිළිල, (ඉටිකෙසෙල්) පතුකා නම් ලතාව
තරුවිලාසිනී-සිනිද්ද
තරුසාර-කපුරු, රුක්මැලියම්
තරුට-එපුල් අල
තරෝදන-කෑඳ
තල්-තල් ගස
තල්කිලන්- තල්කෝඹ= තල් කිරත්, (තල්ගෙඹි පැල වූ විට මතුවන මොටෙයියන්= අංකුර)
තල්වක්-ඔලිඳ
තල්වාකර- දෙවරක් පෙරූ අරක්කු
තල්වැට-තල්පනින් කළ අවාන (තාලවණ්ඨය)
තල-තල්ගස්, තෙල
තලගත-තල්ගස
තලගරදිය-සත්‍රීන්ගේ යටිබඩ රෝගයට බේතක් (තල සාර ජලය)
තලතාලෙ-නිටිඟ
තලපක්කඩ-තල්ගෙඹිවලකැබෙලි
තලපෝට- දියඇෙරලිය, රණවරා
තලමූරුවට-තලපුතක්කු (තලමූරු)
තලය-කලං තුන
තලවපු-ලියනඟලා වැල
තලසථාලෝ-පුවක්
තලසුණු- තලමූරුවට හෝ තල වලින් සෑදූ අග්ගලා
තලහ-තලාගස
තලා- ඇසළ ගස, සුදු ඊයන්, තෙල, තලා වගී
තලාඩු-මිනිරන් වගීයක් (මයිකා)
තලාවගී එකොළසකි- සුවඳතලා, කළුතලා, කෙඟෙහතලා, කරඳු පැහැතලා, අවුතලා, හෝතලා, එල මල් තලා, තල් මල් තලා, යකින්න තලා, මදුරු තලා, බුලත්තලා, තලාග්ව-තලිස්පතුරු
තලිස්පතුරු-එනම් ඔසුව(තාලීශ)
තලුතාලෙයි-මිදි
තවක්ෂීර-හුලන්කිරිය ගස, පුවඟු (ප්‍රියඞ්ගු)

තා

තවාඩිහාල්-හබලපෙනි
තවුඩු-කුඩු
තස්කර- හිඟුරුපියලි, කුකුරු මුවන්
තස්කරි-හරංකහ, එල නිදිකුම්බා
තස්නිකා-පැපිලිය, පත්පාඩගම්
තසිත-පිපාසය

තාක්ෂීප්‍රසව-මුරුත ගස
තාක්ෂීතෛල-රසඳුන්, (රඤ්ජන)
තාකතනනි-කටරොළු වැල
තාඛග-කළු තලා
තාඩ-කිතුල් ගස
තාඩක-මෘද්ධ්‍රූරු ඇට (මේ වෙනුවට ලඛකාවේ ගන්නේ මාඛණ්ඩා ඇට)
තාඩකාඵල-මහ එන්සාල්
තාඩකීඵල-මහ එන්සාල්
තාඩී-තල්රා, වෘක්ෂවිශෙෂයක්
තාතකීප්‍ර-ධාතකී
තාදෙසි-බළුදම්
තාන්ඩි-බුළු
තාන්ඩික්කාසි-බුළු ගෙඩි
තාන්නිකා-ගොසඳුන්
තාන්ද්‍රා-හුනිඳ වැල
තාන්ද්‍රක-හුනිඳ
තානක-ඔලිඳ
තානුර-ලෝලු ගස
තාපන-චරා ගස
තාපස-කොල්ලම්කොළ, කුකුරු මුවන්, දමනකරුක, මිදි වැල
තාපසජ්-කොල්ලම්කොළ
තාපසතරු-අගුණ කර ගස, බුත් සරණ ගස
තාපසද්‍රැම-වැලහුණ, කතුරු මුරුංගා
තාපසද්‍රැමසන්නිභා-බුත් සරණ ගස
තාපසපත්‍ර-දමනක වෘක්ෂය
තාපසප්‍රිය-පියා ගස, කිරිපළු, උක් ගස
තාපසප්‍රියා-මුදිකඵල, මෘදුරු, (මහදුරු)
තාපසවෘක්ෂ-අගුණ කර ගස
තාපසා-මිදිවැල
තාපසී-ජටාමංශ, මුඩමහණ, වැලහුණ
තාපසෙක්ෂු-උක් වෙසෙසක්
තාපසෙෂ්ට-පියල් ගස, මිදිවැල
තාපිජ-මැසිදූ
තාපිඤ්ජ-කොල්ලම්කොල, (තම්ළු ගස)
තාපීසම්භව-මැසිදූ
තාප්‍ය-මැසිදූ, (මාක්ෂික), රසඳුන්
තාම්බ-තඹ
තාම්බූල-බුලත්
තාම්බූලපර්ණිකා-බුලත් වැල
තාම්බූලවල්ලි-බුලත් වැල
තාම්බූලි-ආපසුම්දු, බුලත්
තාම්බූලිකා-බුලත් වැල
තාම්බ්‍ර-තඹ, වැල්මදට, කොළුවැල
තාම්ම, තාම්මක } තඹ, රත්සඳුන්, කුෂ්ඨ රෝගයක්, සේපාලිකා
තාම්මකණ්ටකා-රත්කිහිරිය
තාම්මකිට්ට-තඹ සුණු
තාම්මකූට-දුම්කොල
තාම්මගර්භී-තුත්තම්
තාම්මචූඩක-කුකුරුම වෘක්ෂය
තාම්මද්‍රැම-රත්සඳුන්
තාම්මධාතු-සුවන්ගුරු
තාම්මපත්‍රී-වලාවැන්න

තාම්ම්‍රපර්ණ-කොල්ලු
තාම්ම්‍රපර්ණී-කොල්ලු, (කළුත්) මෑ, කසඹිලියා, වැල්මදට
තාම්ම්‍රපල්ලව-හෝපළු
තාම්ම්‍රපාකින්-තෙලෙඹු ගස
තාම්ම්‍රපාදී-වලාවැන්න, රතු නිදි කුම්බ
තාම්ම්‍රපුෂ්ප - පළොල්, කොඛෝලීල, මයිල
තාම්ම්‍රපුෂ්පි-රත්ත්‍රසානවාළු, මයිල, තාරන්
තාම්ම්‍රපුෂ්පික-වැල් පෙනෙලි, ත්‍රසනවාළු, මයිල
තාම්ම්‍රඵල-පළොල්, මොර, ඇම්බරිල්ලා, රැකහුණ
තාම්ම්‍රභෂ්ම-තඹ දැවූ අළු
තාම්ම්‍රමූෂ්ටික-දුම්කොල
තාම්ම්‍රමූලා } වැල්මදට, දුරුලභා,
තාම්ම්‍රමූලී } කිරිපළු
තාම්ම්‍රලෝහ-තඹ
තාම්ම්‍රවර්ණි-සිවංගුරු, වද ගස
තාම්ම්‍රවල්ලි-වැල්මදට, බුලත්
තාම්ම්‍රවල්‍යඵල-තොවැල්ල
තාම්ම්‍රවීජ-කොල්ලු
තාම්ම්‍රවෘක්ෂ-කොබු, සුළු කුඹුක්, උගුරැස්ස, රත්වන් සඳුන්
තාම්ම්‍රවෘන්ත-කොල්ලු
තාම්ම්‍රවෘන්තිකා-සේපාලිකා
තාම්ම්‍රශාලි-රත්හැල්
තාම්ම්‍රසාර-රත්සඳුන්
තාම්ම්‍රසාරක-කෝන්, කොබු, රත්සඳුන්
තාම්ම්‍රසාරිකා-රක්කිහිරි, රත්සඳුන්
තාම්ම්‍රා-ඔලිඳ, වැල්මදට
තාම්ම්‍රාභ-රත්සඳුන්
තාම්ම්‍රිකා-හුනිඳ, රත් හුනිඳ, වැල්මදට
තාම්ම්‍රෝපධාතු-තුත්තම්
තාමර-දෙළුම් ගිතෙල්
තාමරංග-බිලිං
තාමරඅල්ලි-නෙළුම් රේණු
තාමර අල-නෙළුම් අල
තාමරඛණ්ඩ-රතු ලුහුනු
තාමරකුෂ්ඨ-තාම්ම්‍රකුෂ්ඨය (රෝග යක්)
තාමරවිච්චිත්තෙ - නෙළුම් බට්ටා
තාමරස-නෙළුම්, අත්තන, තඹ, රත්රන්
තාමරිකොට්ටෙයි-නෙළුම් ඇට
තාමරෙසි-නෙළුම්
තාමලකී-පිටවක්කා, එල නෙළුම්
තාමස-ජටාමාංශ
තාමසී-ජටාමාංශ
තාමූම-කොල්ලම්කොළ
තාර්ක්ෂ්‍ය - තුත්තම්, සඳුන්, මුරුංගා, රසාඤ්ජන, සල්
තාර්ක්ෂ්‍යජ-රසඳුන්
තාර්ක්ෂ්‍යශෛල-රසාඤ්ජන
තාර්සයෂ්‍යීප්‍රසව-මුරුත ගස
තාර්ක්ෂී-මිදුවැල
තාර-රිදී, ගල් අඟුරු වලින් ගන්නා තෙල්
තාරක-මීගස, ඩෙෝලාපල
තාරකා-දේවතාඩවෘක්ෂය, කැකිරි
තාරකාවෙනි-දේවදාර
තාරටී-තරටී වෘක්ෂය
තාරදී-තරටී වෘක්ෂය
තාරපුෂ්ප-කොඳ
තාරිකා-තල්රා
තාරුනි-රසකිඳ
තාරුවි-සැඛෝ

තා කි

තාලපර්ණී – ස ත කු ප් ප (ශත පුෂ්ප)
තාල-තල්ගස, හිරියල්, රටතෝර, තලිස්පතුරු
තාලක්ෂීරක-තල් හකුරු
තාලක-හිරියල්, රටතෝර
තාලකන්ද-බිම්තල්
තාල කරීර-තල්බඩය
තාලක්‍රා-දේවදලිය, උ ඩ හ ල් ලා හෝ උඩහළු නම් වැල් වර්ග ය (පඩවැල් ඝයි ද කියති)
තාලක්‍රාඵල-මහ එන්සාල්
තාලකී-තල්රා
තාලගර්-තල් මද
තාලතරු-තල් ගස
තාලපත්‍ර-උළුවාහාල්
තාලපත්‍රා-බිම්තල්, වල්සාතාවාරිය
තාලපත්‍රී-ම කු ළු වැ න් න, ගොටු කොල
තාලපත්‍රික්‍රා-බිම්තල්, උඟරල, වල් සාතාවාරිය
තාලපර්ණී-බිම්තල්, සතකුප්ප, මහ සාතාවාරිය
තාලඵල-තල්ගෙඩි
තාලම්පූ-වැටකේ මල්
තාලමූලි – නවනැඹිලිය, (පිටව ක්කා) බිම්තල්, තල
තාලමූලික්‍රා-බිම් තල් අල, උඟරල
තාලාඞ්කුර-මනෝසිල, තල්පැලය
තාලි-පිටවක්කා, තැල්ල
තාලික – තලිස්පතුරු
තාලිස-තලිස්පතුරු, බිම්තල්
තාලිසපත්‍රිරම්-තලිස්පතුරු
තාලිසපත්‍ර-පිටවක්කා, ත ලි ස් පතුරු
තාලිස පත්‍රක-තලිස්පතුරු
තාලීතල-බිම්තල්
තාලීපත්‍ර-තලිස්පතුරු
තාලීශ (ක) -තලිස්පතුරු, පිටව ක්කා
තාලුපුපුට-මුඛ රෝගයක්
තාලෙ-වැටකේ
තාවරි-කරල්සැඹ
තාසුන-සල්ගස

තැක්-කිරිමෝරු
තැම්බේරිය-කැම්මේරිය ගස
තැඹිලි- ලෙල්ල ඇතුළ සහ පිට රත්වන් පාට පොල් වගීය රත් තැඹිලි නම්. මෙය දුර්ලභයි. මේ වෙනුවට ලෙල්ල ඇතුල් පැත්ත ත ඹ පා ට සහ පිට පැත්ත නිල්පාට තඹුතෙල් හෝ තඹුනිල් නමැති පොල් වගීය ගනිති. එය වැරදි යි. රත් තැඹිලි සහ ගොන් (ලා කහ) තැඹිලි දෙවර්ගය රවේ සුලභයි.
තැල්කොළ-තැල් වගීයේ කොළ
තැල්වැල්- තික්තතැල්, රසතැල්, වසතැල්, ලප්තැල් ය යි කි තැල් වගී ස ත ර කි. හතුලු යනු ද තැල් වලට යෙදෙන අපර නාම යකි.
තැලිතෙල්-තැඹිලි තෙල්
තැස්-ධාන්‍ය කුඩු

තික්කරි-වැටකොළු
තික්ත--බින්කොහොඹ, පැපිලිය, කෙළිඳ, හොර (සරල) දුම්මැල්ල, ලුණුවරණ, අතුණ කර ගස
තික්තක-බින්කොහොඹ, දුම්මැල් ල, රැකහුණ, කටුකරෝෂණ, යක්බේරිය, කළුනිහිරි, තික්ත ලබු

තික්තකකෝටකී-තික්ත කැකිරි
තික්තකරෝහිණී-කටුකරෝහණ
තික්තකා-බුරුල්ල ගස, කුඹුරු වැල
තික්තකාණ්ඩ-බිංකොහොඹ
තික්තකුම්භී-තික්තලබු
තික්තගන්ධා-මස්බැද්ද, මැඩහඳු, හෙළ අබ, නිදිකුම්බා
තික්තගන්ධිකා-හෙළ අබ, නිදිකුම්බා
තික්තගුඤ්ජා-මස්බැද්ද, කරඳ
තික්තතණ්ඩුලා-තිප්පිලි
තික්තදුග්ධා-ගොකටු, වරා, රන් කිරි ගොකටු, කිරිපළු
තික්තපත්‍ර-වැල්තුඹ, කවුඩුවැන්න (කවුඩුකැකිරි)
තික්තපත්‍රිකා- උඩැත්තා, කවුඩු උඩැත්තා
තික්තපර්ණී-රසකිද, වැල්මී
තික්තපුෂ්පා-දියමිත්ත
තික්තඵල- යක්ඛේරිය, ඉහිනි, නෙල්ලි
තික්තඵලා-හණ, එලබටු, කොම්බු
තික්තබීජ-තික්ත ලබු
තික්තනදක-දුම්මැල්ල
තික්තමඤ්ජා- වැල්අහුණ, කිරි අහුණ
තික්තමරිච-ඉහිනි ගස
තික්තරසා-බැඳිතිරිය
තික්තරෝහිණී- කටුකරෝහණ
තික්තා රෝහිණිකා- කටුකරෝහණ
තික්තාලා-යක්ඛේරිය
තික්තවර-දුම්මැල්ල
තික්තවල්ලක-මස්බැද්ද, (වේලිප් පරිත්ති)
තික්තවල්ලි- මුරුවා,(මුරුවා දූල්)
තික්තවාර්තාකු-තිත්තතිබ්බොටු
තික්තවීජා-තිත්ත ලබු
තික්තශාඛ-ලුණුවරණ, කිහිරි
තික්තශාඛද්‍රුම-ලුණුවරණ
තික්තශාඩගි -වව්වනාවි, නෙරිවිෂ
තික්තසාර- කිහිරි, කිහිරි අරටු, (තික්තසාර)
තික්තා- මැඩහඳු, තියඹරා, මහ ගොන්සුතුකැකිරි, මුරුවා, වෙල් මුඩ, (මුඩමහණ) කිඳි, රසකිද, බේරු, තෙල්බේරු, පික්මැලි, දියමිත්ත, තිත්තලබු, කටු කරෝහණ, උඩැත්ත
තික්තාඛ්‍යා-තික්තලබු
තික්තාඩගා-මිදුවැල
තික්තාමෘතා-රසකිද
තික්තාලාබු-තික්තලබු
තික්තාහ්වයා-තික්ත ලබු
තික්ති-වැලහුණ, තික්ත අහුණ
තික්තිකා-තිත්තලබු
තික්තිරිපල-ජයපාල,
තික්තෝත්තමා-දුම්මැල්ල
තික්මේරද-වරාගස
තික්ෂිරි-ඉකිරි, (නීරමුල්ලිය)
තිකට, තිකටු } ගොකටු
තිකණ්ටක-ගොකටු, (නෙරෙංචි)
තිකිච්ඡා-පිළියම, ප්‍රතිකාරය
තිකුළු-ඉඟුරා, මිරිස්, තිප්පිලි
තිගද-සඳුන්, කපුරා, සුවඳ අඟිල්
තිගන්ධ්‍යා-වදමල්
තිඔගුද-තොටිල ගස,ත්‍රස්තවාලු
තිවඡා-යක්ඛේරිය
තිජක්‍යා-මුරුවා, (මුරුවා දූල්)
තිජප්‍රමොදනී-හෙළ බටු
තිට්ඨ-කෙම්-(කෝවක්කා)බලුදම් ගස

තිණ්ඩි

තිණ්ඩි–ලොත්ගස, තිරස්සවාලු, තොවිල
තිණ්ඩිස–ලොත්ගස
තිත්තකොඹාතකී– තික්ත වැට කොළු

තිත්තවැල්

තිත්තවැල් - කාකඵලා

Anamirta Cocculus

මේ වර්ගයේ කොළ ප්‍රමාණයෙන් හා හැඩහුරු කම්න් රත් කැන්ද කොළ වලට සමාන ය. මේරූ වැලේ ඇතුලත කහ පාටින් ද නොමේරූ වැල් සුදුපාට සෙවෙල් ගතියෙන් ද යුක්ත ය. තිබ්බටු ගෙඩි තරම් වූ ගෙඩි වලින් යුත් මුද්දරප්පලම් වලු වලට සමාන ගෙඩි වලු ඇති මේ වැලේ ගෙඩි නො පැසුනවිට කොළ පාටින් ද පැසුනවිට කළු පාටින් ද යුක්ත ය.

තින්ත්‍රිඩි

මේ ගෙඩි කෑමට කවුඩෝ ඉතා ප්‍රිය බවක් දක්වති. ඒ නිසා හෝ නැතහොත් කාල වර්ණයෙන් යුක්ත නිසා හෝ මේ වර්ගයට **කාකඵලා** යන සංස්කෘත නාමය යෙදුනා විය හැක. මේ වැල් වැට–කඩුලු බැඳීම සඳහා ගනිති. මත් වන සුළු ගතියකින් යුත් මේ වැල් විෂ බීජ නාශක ඖෂධයකි. සමේ හටගන්නා හොරි, දද, කුෂ්ඨ, කඩුවේගන් ආදී වමී රෝග වලට මේ වැල් සහ තිත්ත සමදරා පොතු ත් අමු කහ සමග ගෙන එකට තම්බා සේදීමෙන් සුවය ලබා ගත හැක.

තිත්ත–කෝවක්කා
තිත්තක–දුම්මැල්ල
තිත්තඝාක–ලුණුවරණ
තිත්තිණ්ඩික–ඇඹුල්වේ (ගොරක හෝ ඇඹුලැඹිලිය)සියඹලා
තිත්තිප්පු කුම්විටෙයි– පත්තක්කා, කොමඩු
තිත්තිපනෙයි–තිතුල්
තිත්තිරිඵල–ජයපාල
තිත්ත්‍රික–ඉඟුරු, ඕරිස්, තිප්පිලි–අරලු, බුළු, නෙල්ලි– එන්සාල්, කුරුඳු පොතු, කොල්ලම් කොළ
තිම්බිර–කුඩුම්බිරිස්
තිතුරුපත්–නිත්වටු පිහාටු
තිදලා–වලාවැන්න
තිදිසර්ජය–කොළොම් ගස
තින්තිඩි–සිනිඔලා (සියඹලා)
තින්තිනීපංක–සියඹලා මඩ
තින්තිලිකා–සියඹලා
තින්ත්‍රිඩි–සිනිඔලා (සියඹලා)

නින්දුක

නින්දුක-නිඹිරි, කවුඩුනිඹිරි
නින්දුකය-කලන් තුණ
නින්දුකාකෘත ඵල- යොන් ඉදි ගස
නින්දුකාඟඵල- යොන් ඉදි ගස (රට ඉදි ගස)
නින්දුකී-නිඹිරි ගස
නින්දුජ-ලොත් ගස
නින්දුල-නිඹිරි ගස
නින්නිව්විපව්ව- (නිනිව්විපව්ව) මදුරුතලා වැනි තලා විශෙෂ යක්
නිනසි-තණකොළ
නිතරද-තල්ගස
නිතසූලය-බෝලිඳ්ද වැල
නිතාසක-කොකු ගස
නිනිස-කෝන්, කොබු
නිනෙෆරිසි-තණහාල්

නිප්පිලි-වගපුල්

නිප්පිලි - පිප්පලි = (මාඟධී)
Piper Longum

නිප්පිලි

පෙර-අපර දෙදිග ම මානව සමාජයට ඇතිවන රෝගා බාධ සඳහා දෛනික ඖෂධයක් වශ යෙන් ප්‍රයෝජනවත් පැලෑටියකි නිප්පිලි. දේශීය වෙදකමේ ප්‍රතිශ්‍යා ඵණ-කැස්ස-පිනස-ඇදුම- ක්ෂය ආම-අතීසාර ආදී හැම ආබාධය කට ම ගන්නා ඖෂධ යෝගවලට නිප්පිලි ද එකතු වෙ ඔ. නිප්පිලි (වගපුල්)ගජනිප්පිලි(ඇත්වගපුල්) යයි නිප්පිලි වගී දෙකකි. කුඩා වගීයට නිප්පිලි කියා ද, ලොකු වගීයට ගජනිප්පිලි නියා ද කියති. මෙසින් ඖෂධ සඳහා වැඩිපුර ගන්නේ ප්‍රමාණයෙන් කුඩාවුව ද ගුණයෙන් අධික (සිනින්) නිප්පි ලි ය.

අපට නිප්පිලි කරල් වැඩිපුර ලැබෙන්නේ ඉන්දියාවේ දකුණු බිහාර්(විහාර)ජනපදයෙන්ය. එතී මාන බිහාර ය පැරණි මගධ දේශ යටඅයත්ය. පූර්වකාලයෙහිත් මගධ දේශයෙහි නිප්පිලි සුලභ ව වැවූ න බැවි නිප්පිලි වලට පාලි-සංස් කෘතභාෂා දෙකින් ම මාගධි යන නාමය ව්‍යවහාර වීමෙන් හැඟේ.

නිප්පිලි වවමු

මගධ දේශයෙහි පමණක් නොව නිතර වතුර්ට යටවන ගංගා දෙපස පිහිටි ඕකඳු වල ත්, දිය සීරාව ඇති වැලි සහිත හැම ඉඩමක ත් නිප්පිලි මනාව වැවේ. අනිත්අල-ඔතල ඇතුළුහොගජානි මෙන් නිප්පිලි වැල් නිතර වතුරෙ න් යට වුනාට ද කුණුවීමක් නැත. එම නිසා වෙන කිසිවක් වවන්ට

නිප්පිලි

ඛැරි කමෙන් අපතේ යන වතු රාන්වල ත් ඕකඳු වල ත් නිප්පිලි වැවීම කළ හැක. ගංගා දෙපස රබර් වවා තිබෙන ඕවිටි වල ත් රබර් මුල් වේලීම අඩු කිරීම සඳහා වවන කිසිම පලක් නැති වැල් ජාති වෙනුවට නිප්පිලි වැවීමෙන් අමතර ආදායමකු ත් ගත හැක.

නිප්පිලි කාල් මෙන් ම මුල් සහ නිප්පිලි වැල් සහමුලයෙන් ම ත් අපේ වෙදකම්ට නිතර ම පාහේ වුවමනා වෙයි. පිටරටින් එන නිප්පිලි රාත්තලකට රුපියල් හතරේ සිට දහසය දක්වා අපට ගෙවන්නට සිදුවී තිබේ. එම නිසා රබර්වතුවල කිරි වැඹීම් ම සඳහා අමතර වැවීමක් වශයෙනුත් වෙන කිසිවක් වවන්ට ඛැරි නිසා අපතේ ගොස් තිබෙන ඕකඳු- වතු රාන් වැනි ඉඩම් වල ත් නිප්පිලි වැවීම කළහොත් අවුරුදු පතා පිටරට ඇදී යන විශාල ධනයක් මෙහි රඳවා ගත හැක.

නිප්පිලිවේර්-දළුවමුල්
නිප්වටු-නිත් සහිත වටු වර්ගය
නිපත්‍ර-බෙලි
නිපද-වලාවැන්න
නිපදිකා-වලාවැන්න
නිපල්- අරලු, බුළු, නෙල්ලි යන ත්‍රිවර්ගය
නිපු-සුදු ඊයම්
නිපුට-ගොකටු, ත්‍රස්තවාලු, කසූ කිනිස්ස
නිපුටි-සිහින් එන්සාල්
නිපුටිඵල-එරඹු

නිල්ල(ල්ව)ක

නිපුසා-නියඹරා
නිඹැඹිය-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
නිබුකස්-නිඹිරි
නිබුගස්-නිඹිරි
නිබුරු-නිඹිරි
නිම්බරි-නිඹිරි, නිත්දුක
නිම්බුති-හඟුළු, කිරිහඟුළු
නිමුර- මරිතොණ්ඩු, නෙත්‍රරෝග යක්
නිම්රා-කහ
නිම්ස-කෝන්, පුසුල්,පත්තක්කා, කැකිරි
නිම්රක-මරිතොණ්ඩු ගස
නිමුව-පූඩාවෝ (කුඩැල්ලෝ)
නිඹ-පලම් 256, ලාස් 4
නිඹිරි-නිඹිරි ගස
නිඹිරිගෙය-ගර්භිණී චිකිත්සා ගාරය
නිඹොල්-වැල් වගීයක්
තියමු-කහ
නියම්පුෂ්ප-පියාගස
නිරක-නික, හෙළ නික
නිරජින්වික-එරබදු ගස
නිරස්ක-කොකුම්
නිරිහ-ගස් වර්ගයක්
නිරිම(ඹ)-ඇල්වෙසෙසක්
නිරිමරුඩු-මුරුත
නිරිල-තෝවැල්ල
නිරීට-ලොත්, හෙළ ලොත්
නිරීටක-තෙලගස
නිරීණිකණ්ට-එරබදු ගස
නිරුකොණ්ඩසි-ඇසළ, එරහැදි
නිරුවැනති-පෙතත්
නිල්ල-තෙලකිරිය, තෙලගස්, දිය මිදෙල්ල
නිල්ලක-හෙළ ලොත්, වැලිවැන්න
නිල්ල(ල්ව)ක-ලොත්, අහුණකර ගස, මිරුවක ගස

නිල්ලමරම්-තෙලකිරිය ගස්
නිල්ව-ලොත්, තෙලකිරිය, තෙල ගස
නිල්වක-හෙළ ලොත්, තෙලකිරිය, තෙලගස්
නිල්වකතරු-ලොත් ගස
නිල-තල, මදටිය
නිලක්කඩම්පු-බිම්බක්මී
නිලක-තල, තලගස, තෙලකිරිය, කළු ලුණු, බෝලිද්ද, මාරා, මදටිය, හෙළ ලොත්
නිලකට-තලවුණිය, තලමල්රේණු
නිලකණ-(එල තල) එල කරණ ලද තල
නිලකඩ්ඩ-බෝලිද්ද
නිලකල්ක-තලමුරුවට (තලපුන් නක්කු)
නිලකා-සාතාවාරිය, තලතෙල්
නිලකායතෙල්ලි-පිටවක්කා
නිලකිට්ට-තලමුරුවට
නිලඛලි-තලමුරුවට
නිලවඤ්ජන-සුදු හඳුන්
නිලවුණි-තලපිටි, තලමුරුවට
නිලජ-තලතෙල්
නිලජටා-තල මුල්
නිලජා-නැල් වෙසෙසක්
නිලතණ්ඩුලක- තලඇහල් (එල කළ තල)
නිලතෙල-තල තෙල්
නිලපත්‍ර-කළුතලා
නිලපණ්ණ-ඌරල
නිලපර්ණ-සඳුන්, සුදු හඳුන්, රත් හඳුන්, සිරිවටු
නිලපර්ණි-රත්සඳුන්
නිලපර්ණිකා- රත් හඳුන්, අය මෝදගම්
නිලපිඤ්ජ-වද, තලා, තලමුරුවට
නිලපුෂ්ප-නල මල්
නිලපුෂ්පක-බුළු ගස
නිලපෙජ-නිලපිඤ්ජ
නිලබීජ-බෝල්තල
නිලභද්‍ර-කටුකරෝහිණී
නිලභාවිනී- දැසමන් ගස
නිලභෙද- අබින් ගස
නිලභෙදා-කටුකරෝහිණී
නිලම්බ-තල්මල්, තල්මද
නිලමිජ්ජා-කළුනික
නිලමූල-තලමුරුවට
නිලශිෂ්‍ය-මිරිකුළු, මුරුංගා
නිලස්නේහ-තලතෙල්
නිලසම්භව-කළුතෙල්
නිලාපත්‍ය-කලුදුරු
නිලෝකය-නිප්පිලි
නිලෝගුරු-බෝ ගස (රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරුවක එන වචනයක්)
නිලෝදක-තල මුසු දිය
නිලෙ-තෙල් ගස්
නිවග-ත්‍රිවර්ග- කරාබු= වසාවාසි, සාදිත්තා යන තුන් වගය
නිවිදවෑදි- වාත රෝග 80, පිත් රෝග 40, සෙම්රෝග 20
නිවිස-අනිවූඩයන්
නිවුත්-ත්‍රිස්තවාළු
නිවුතා-ත්‍රිස්තවාලු
නිෂ්‍ය-නෙල්ලි, පියාගය
නිෂ්‍යඵ-නෙල්ලි
නිෂාඛපත්‍ර-නෙල්ලි
නිෂ්‍යපුෂ්පා, නිෂ්‍යඵලා, නිෂ්‍යා } නෙල්ලි
නිසර පෙරලිය- වලාවැන්න යසි හහිමි (විමසත්වා)
නිසුගන්ධි- එන්සාල්, කොල්ලම් කොළ, කුඳුරු යන සුවඳ වර්ග තුන
නිහන්-සහල්, වී, ව්‍යාධිය

නී

නිහිම-රත් හදුන්, සුදු හදුන්, වනුවැල් යන තුන් වගය
නිහිර-තඹ

නීක්ෂණ-රිදීතුත්තු, නියඳ, නිප්පිලි, වදකසා, කළු අඹ, හෝතලා, මුරුංගා, මිරිස්, යකඩ, වානේ, කුෂතණ, ර්තණ, ලොත්, යව කරලුණු, විෂ, කටුකරඹ, මොර, උළුවාහාල්, මුහුදුලුණු, මී ගස, කටුකරෝෂණ, කරාබුනැටි
නීක්ෂණක-ඇපල, නෙල අඹ, තෙලඹු
නීක්ෂණකණ්ටක-අත්තන ගස, සීනියා ගස, ඉඹගුදි වෘක්ෂය, කරීර වෘක්ෂය, උණ ගස, දළුක් ගස, කටුකරඹු, යවාස
නීක්ෂණකණ්ටකා-කන්ඩාරි වෘක්ෂය
නීක්ෂණකන්ද-රතුලූණු
නීක්ෂණකන්ඩක-සඹරල
නීක්ෂණකරණවල්ලි-සිවිය
නීක්ෂණකල්ක-කොතඹුරු ගස
නීක්ෂණකීලක-අක්කරපච්චා, එල කුකුරුමුවන්
නීක්ෂණගන්ධ-අක්මැල්ල, මුරුංගා, අඳුතලා, කුන්දුරුක්කන්, තුන් පත් කුරුඳු
නීක්ෂණගන්ධකා-මුරුංගා
නීක්ෂණගන්ධනිකා-කුන්දුරුක්කන්
නීක්ෂණගන්ධඵලා-පියල් ගස
නීක්ෂණගන්ධා-එන්සාල්, තම්පලා, අඹ, වදකසා, පියාගස්, අඳුතලා, සුදුඳුරු
නීක්ෂණගන්ධිනී-වදකසා
නීක්ෂණගොඝ්‍රා-සුදුවදකහ
නීක්ෂණච්ඡද-තුම්බුරු වෘක්ෂය
නීක්ෂණතණ්ඩුල-නිප්පිලි
නීක්ෂණතරු-මොර ගස
නීක්ෂණතෛල-නෙල අඹ, දළුක් කිරි, දුම්මැල්ල
නීක්ෂණදග්ධා-යාවතාල වෘක්ෂය
නීක්ෂණද්‍රුම-ඇට්ටේරිය, මොරගස
නීක්ෂණධ්‍රුම-ඇට්ටේරිය
නීක්ෂණපත්‍ර-පියා ගස, රතු උක් ගස
නීක්ෂණපණී-කාමරංගා ගස
නීක්ෂණපුෂ්ප-වැටකේ, කුරුඳු පොතු, කරාබු
නීක්ෂණප්‍රිය-යව
නීක්ෂණඵල-පියා ගස්, තෙජස් ඵල වෘක්ෂය
නීක්ෂණඵලා-මිහ අඹ
නීක්ෂණමඤ්ජරී-බුලත් වැල
නීක්ෂණමූල-මුරුංගා, (මිරිකුළු)
නීක්ෂණරස-යවකරලුණු
නීක්ෂණලෝහ-වානේ
නීක්ෂණලෞහ-වානේ
නීක්ෂණවල්ක-තුම්බුරු ගස
නීක්ෂණවෘක්ෂ-පියා ගස
නීක්ෂණවෘත-මොර ගස
නීක්ෂණශුක-යවබුව
නීක්ෂණසාර-මී ගස
නීක්ෂණසාරා-ඇට්ටේරිය
නීක්ෂණා-කටුකරෝෂන, වදකසා, අඹ, වඳුරු මෑ, දූදු
නීක්ෂණාඹ-මුරුංගා, (මිරිකුළු)
නීක්ෂණාය-වානේ
නීක්ෂිරි-ඉහිරි
නීඹරා නැඹුඹක් - තියඹරා නණ්ඩු පයක්
නීණීපදි-බිම්තල්
තීර-රියම්, වානේ

තු

තීරක-ඊයම්
තීරණ-කටුකරඳ ගස
තීරසම්භව-පුස්කර
තීරි-(තිහිරි) රෑරංගා, (දෙමට වගී යක්)
තීව්‍ර-කටුකරෝහණ, අඹ, මහ දීදු
තීව්‍රකන්ද-කිඩාරම්
තීව්‍රගන්ධා-සව, අසමෝදගම්
තීව්‍රගන්ධාසිකා-අසමෝදගම්
තීව්‍රජ්වාලා-මිලිත
තීව්‍රරස-කොළඅරළු,කකීටකශ්‍රිඛි
තීව්‍රශක්ති-රටම්රිස්
තීෂ්ණිකා-පැපිලිය
තීෂ්‍යා-නෙල්ලි

තුංඛාරි-කපු ගස
තුක්පිටි-උණකපුරා
තුක්බුක්-උණමකුළු
තුකා-උණමකුල්, උණකපුරා
තුකාක්ෂීරි-උණමකුල්, උණකපුරා
තුගා-උණමකුල්, උණකපුරා
තුඟි-වේලාගස
තුඟුල-ඕලු අල
තුඩග-පොල්, දෙඹ, නෙළුම් රේණු
තුඩගක-දෙඹ ගස
තුඩගකේශර-දෙඹ ගස
තුඩගද්‍රැම-පොල් ගස
තුඩගවෘක්ෂ-පොල් ගස
තුඩගසකන්ධඵල-පොල් ගස
තුඩගසාර-නෙළුම් රේණු
තුඩගා-උණමකුල්, උණ කපුරා, සෑම ගස
තුඩගාක්ෂීරි-උණ කපුරා
තුඩගාඛ්‍ය-දෙඹ, මහ දෙඹ, සෑම රුක
තුඩගාරි-සුදු කණේරු ගස
තුඩගි-වේලා, රම්මානිස්ස
තුඩගිනී-එල්වලු, එන්සාල්, සීත් එන්සාල්, සාතාවාරිය
තුවජ-අවරිය ගස,
තුවජක-කෙළිඳසාල්
තුවජද්‍රැම-එරඛු, නවැඟිලි එරඛු,
තුවජපත්‍ර-තෝවැල්ල
තුවජා-එන්සාල්, අවරිය ගස
තුවිවරි-අනෝදා ගස
තුවුපානු-බුලත් වැල
තුඩරුණ-තම්බොටු (වේ)වැල්
තුඩවැඩියා - (උඩවැඩියා) ගස්වල වැවෙන පිළිල වගීයක්
තුඩු-ඊයම්
තුණ්ඩ-කපු, කෝවක්කා, කැකිරි
තුණ්ඩකී-කුඹුරු වැල
තුණ්ඩකෙරිකා - (තුණ්ඩණ්ඩිකෙරිකා) කපු ගස, කෙම්වැල
තුණ්ඩකෙරි-කපු ගස, කෙම්වැල,
තුණ්ඩකෙශි-කෝවක්කා, කැකිරි, උඩැත්ත
තුණ්ඩි-කෝවක්කා, කැකිරි, උඩැත්ත, කපු, රඹුක්, වැළුක්, කිරි හඟුළු
තුණ්ඩිකා-කෝවක්කා, උඩැත්ත, ලබුවැල්, කපු ගස, බුරුල්ල
තුණ්ඩිකේරි-කපු
තුණ්ඩිකේරිකා-කෝවක්කා, කපු
තුණ්ඩිකේශි-කෙම්වැල, කපු ගස
තුණ්ඩිකෝරි-කෝවක්කා, කපු
තුණ්ඩිර-මාරා, මදවිය
තුණ්ඩිරකා-වැල්මදට
තුණ්ඩිල-ගෙදඟලා
තුණ්ණක-පොණ්ඩරු

තුණඛ

තුණක- (තුණීක) නාසිවෘක්ෂය
තුණීර-තණකොළ
තුත්තම්-රිදී තුත්තම්, පල්මානික්කම්
තුත්ති ඉනම්-කොටිකන් බැවිල
තුත්තුම්-උක්පැණි
තුත්ථ-රිදීතුතු, මයුරතුතු, බේරා, තෙල්බේරා, සීන් එන්සාල්
තුත්ථක-රිදීතුතු, මයුරතුතු
තුත්ථා-බේරා, තෙල් බේරා, සීන් එන්සාල්, අවරිය,
තුත්ථාඤ්ජන-මයුරතුතු, (පල්මානික්කම්)
තුනි-බේරා, තෙල්බේරා
තුනිකා-නාසිවෘක්ෂය
තුතුවලෙයි-වැල් තිබ්බටු, කටුවැල් බටු
තුදුවලෙයි-(තුතුවලෙ) වැල් තිබ්බටු
තුන්කුළු-තිකුළු (ඉතුරා, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි)
තුන්ගද-කුරුඳු පොතු, එන්සාල්, කොල්ලම්කොළ යන සුගන්ධද්‍රව්‍ය තුණ
තුන්තකාරිකා-පිටවක්කා
තුන්තුහ-අඹ ගස
තුන්ථ-බේරා, තෙල්බේරා,
තුන්දඹ-මහදඹ, හැලිදඹ, දියදඹ,
තුන්දල-මිදෙල්ල
තුන්දිලපලා-තියඹරා, මහකැකිරි, මහගොන්සුතු කැකිරි
තුන්දි-තුන්බෝ අත්තන
තුන්දෑගද-එන්සාල්, කුරුඳුපොතු, කොල්ලම්කොළ
තුන්න-කිරිබෝ ගස, නාසිරුක
තුන්නක-පොණඹරා, නාසිවෘක්ෂය

තුම්පත් කුරුඳු

තුන්නිවුල් } රත්නිවුල්, එලනිවුල්,
තුන්නෙවුල් } නිල්නිවුල්
තුන්පත්කුරුඳු - පත්‍ර (ඇඟිලි) තුනක් එක පත්‍රයේ තිබෙන කුරුඳු විශෙෂ ය

තුම්පත් කුරුඳු

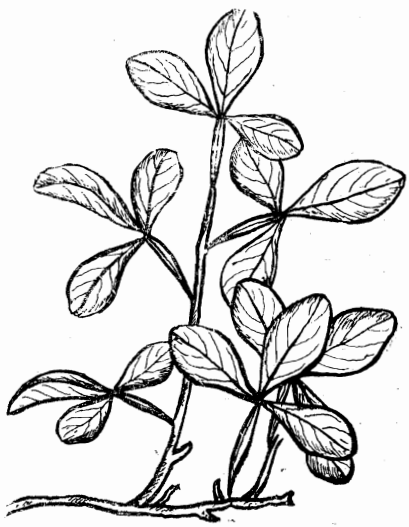

තුම්පත් කුරුඳු-
නිපර්ණ වරාඬගක
Limonia Alata

මේ වර්ගයේ කොළ වල නැට්ට අඟල් දෙකක් පමණ දිගය. ඒ නැට්ටේ කොළවරින් වෙන් වෙන් වශයෙන් බෙදී ගිය කොළ තුන බැගින් ඇත. මෙයින් මැද කොළය විශාල ය. දෙපැත්තේ කොළ දෙක ඊට මදක් කුඩා ය. ලොකුම කොළ දිග-පළල අඟල් $2\frac{1}{2} \times 1$ ක් පමණ ඇත. මේ වර්ගය හැඩ හුරුකමින් ජමනාරම් පඳුරකට සමාන ය. අඩි විස්සක් පමණ උසට වැවේ.

තුන්පල මේවා වැඩි වශයෙන් වැවී තිබෙන්නේ සිතුල්පව්ව, කරඹගල, අනුරාධපුර වැනි උෂ්ණ කලාපයට අයත් පැරණි රාජධානිවල ය. තුම්පත් කුරුඳු යයි කුරුඳු ගන යෙහි ලා ව්‍යවහාර කළත් හැඩ හුරු කම්න් හා සුවඳින් පැහිරි වර්ගයෙහි ලා ගෙනේ.

මේ වර්ගයේ ඇට, මුල් සහ පොතු දිව්‍ය ඔහු නා දිය වැනි පැරණි තෙල් වලට ගණිති. ශ්ලේෂ්ම නාශක ඖෂධ ය ක් වශයෙන් ද පාවිච්චි කරති.

තුන්පල-තිපල්
තුම්පාල මරම්-දුම්ගස්
තුන්පුට-ත්‍රිඝනවාළු
තුන්පුළිල-තෙලඝටු
තුන්රැස්-ත්‍රිඝනවාළු, තුන්රැස් මුල්
තුන්ලෝ ජයගත් කොළ - කංඝා
තුන්වග-කරාබු, වසාවාසි, සාදික්කා
තුන්වන්මිටු-තුඹිකරවිල
තුන්විද සුවඳ- කස්තුරි, අගිල්, කලුවැල්
තුනටු-බුලත්
තුනී-බෙරා, අවරිය
තුනීර-තණකොළ
තුනුකෙසරු-වසාරොද
තුනුනඹ-ඇටිකුකුලන්
තුම්පෙ-ගැටතුඹ
තුම්බ-නෙල්ලි, දියලබු, සුදුලබු
තුම්බකා-ලබු
තුම්බන්කාසි-තුඹ, වැල්තුඹ ගෙඩි
තුම්බරා - තුම්බුරා, (කොත්තමල්ලි)
තුම්බලිකා-දියමිත්ත

තුඹකරවිල තුම්බා-ලබු, තිත්තලබු, නෙල්ලි
තුම්බි-දියලබු, තිත්ත ලබු, ලබු
තුම්බිකුක්ෂි-තිත්ත ලබු වැල
තුම්බින්-හොරගස, කුලික වෘක්ෂය
තුම්බු-දියලබු
තුම්බුක-කොත්තමල්ලි
තුම්බුරි-සෑම ගස, කොත්තමල්ලි
තුම්බුරු-කොත්තමල්ලි
තුම්බ්‍යජ-දියලබු
තුම්හ-සිහින් එත්සාල්
තුමුල-ඉරිවේරිය, බුළු ගස
තුඹ-වැල්තුඹ, ගැටතුඹ, සොන්තුඹ, ඊයම්, මෙසින් වැල්තුඹ තිත්ත නැති කුඩා ගෙඩි සෑදෙන අල ඇතිවගීයයි. මෙය අගනා ඖෂධ යකි. (විසතාර පහත බලන්න)

තුඹකරවිල

වනගතව වැවෙන කරවිල වර්ගයක්

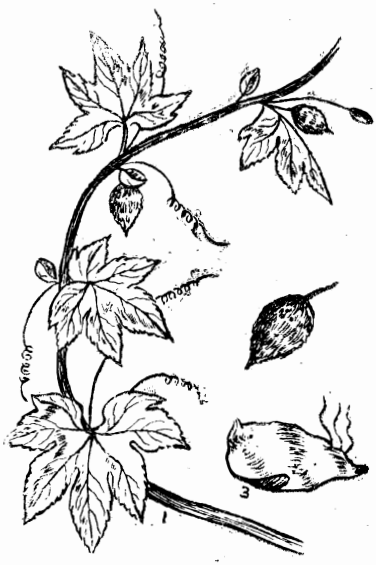

තුඹකරවිල—වහස

Momordica Cochinchinensis

තුඹකරිවිල තුඹකරිවිල

තික්ත කරිවිල, බටු කරිවිල, මල් තුඹ, තුඹ කරිවිල යයි කරිවිල වර්ග තිපයකි. එයින් තික්ත කරිවිල තික්ත සුදු දෙපාවින් යුත් ලොකු කුඩා දෙවර්ගයකි.

බටු කරිවිල එලබටු ගෙඩි ප්‍රමාණයෙන් යුත් ඕවාල හැඩය සහිත සිහින් කෙඳි වැනි නටු වලින් එල්බෙන කුඩා ගෙඩි සැදෙන වනගත ව වැවෙන වැල් වර්ගයකි. මේ වර්ගයේ ගෙඩි තික්ත රසයෙන් අඩු ය

මල්තුඹ - තුඹ (කරිවිල) වර්ග දෙක එක ම වර්ගයට අයත් ය. මල් පමණක් හටගන්නා වර්ගයට මල්තුඹ යයි ද, මල් සහ ගෙඩි දෙව ගය ම හටගන්නා වර්ගයට තුඹ (කරිවිල) යයි ද වෙන් වශයෙන් ව්‍යවහාර කරණ නමුත් මේ මල් තුඹ - තුඹ කරිවිල දෙවර්ගයේ ම අල-මල්-කොළ හා වැලු ත් එක සමාන ය. වෙනසකට ඇත්තේ එක වර්ගයක මල් පමණක් සැදීම ත්, අනිත් වර්ගයේ මල් සහ ගෙඩි යන දෙවර්ගය ම සැදීම ත් පමණකි. එයින් මල් පමණක් සැදෙන වර්ගයට මල්තුඹ යයි ද, මල් සහ ගෙඩි සැදෙන වර්ගයට තුඹ (කරිවිල) යයි ද කියති. මේවායේ ලොකු කිරිබදු අල පමණ විශාල අල තිබේ.

නියත් කාලයට සණ කැලෑ වල් කොටා ගිනි තැබුවිට අනිත් එල බටු, බින්කොහොඹ ආදී පැල වර්ග සමග ම පැලවෙන මේ වැල් ද ඒ හේත් ලපල් වන විට එල දරා මැරී යයි.

මේ වැල් වර්ග ය වැඩි වශයෙන් වැවෙන්නේ රත්නපුර දිස්ත්‍රික් කයේ කොළඹගේආර, ඇඹිලිපිටිය, ගල්පාය ආදී වියලි ප්‍රදේශ වල ය. හැඩ හුරුකම්න් ගස් තක්කාලි ගෙඩි වලට සමාන ප්‍රමාණයෙන් ඊට මදක් කුඩා වූ තුඹකරිවිල ගෙඩි තික්ත මිශ්‍ර කිරි රසයෙන් යුක්ත යි. අනුභව කරණවිට මොලය පිණවන ගතියක් දැනෙයි. අමු ගෙඩි නිල් පාටයි. ඉදුනවිට කහ පාටයි. ලෙල්ලේ පිටපැත්තේ කුඩා කටු පෙලකින් දැමූ රටාවක් මෙන් ඉස්සී තිබෙන සිවිය නිසා මද ගොරෝසු ගතියකින් යුක්ත යි. ඇතුළත ඇට වලින් පිරී තිබේ.

තුඹ කරිවිල තුන්දෙස් සමනය වන විෂ නාශක ඖෂධ ය කි. ප්‍රාණජීවය වැනි අගනා තෙල් වර්ග වලට ත්, ඍත-අරිෂ්ට ආදී වෙන ත් ඖෂධ යෝග වලට ත් තුඹ කරිවිල අල සහ කොළ යුෂ ත් ඇතුළත් ව තිබේ. මනුෂ්‍ය ශරීරයට මේ වගීයෙන් ලැබෙන ගුණය ගැන අප රට වාසීන් තුළ සැහෙන දැනීමක් ඇති බැව් පෙනෙන්නේ තුඹ කරිවිල වාරයට දුර බැහැර පිහිටි වියලි පලාත් වලින් නගර වලට ගෙනෙන තුඹකරිවිල ගෙඩි රාත්තල ශත 10 සිට ඉහල ගණන් වලට වහා විකිණී යන හෙයිනි. සාමාන්‍යයෙන් හැම කරිවිල වර්ගයක ම සථාවර-ජඞ්ගම විෂ නාශක බලයක් තිබේ. ඇතැම් පාසානම් වර්ග ඇතුළු වෙන ත් විෂ වගී ශුද්ධකිරීම් (විෂ මැරීම) කරිවිල යුෂ වලින් කළ හැක්කේ ද ඒ නිසා ය. තුඹකරිවිල ඉස්ම වරකට පත බාගය බැගින් උදය තුනක් හිස්බඩ පානය කිරීමෙන් අශ්මරී ගල් වැටෙයි.

තුඹස්මී- තුඹස්වල බඳින මී හෝ තුඹස්වල නිබෙන මී වද වැනි වේයන්ගේ ගෙවල්
තුරඟසිථා-අස්ගොඳු මුල්
තුරඟා-අමුක්කරා
තුරඟි-අමුක්කරා
තුරඟාග්වා-අමුක්කරා, (අස්ගොඳු) ඇපැල්
තුරඬගක-මහ වැටකොළු
තුරඬග-අමුක්කරා
තුරඬගගන්ධා-අමුක්කරා
තුරඬගම-නිත්ත වැටකොළු
තුරඬගරිපු-කණේරු ගස,
තුරඬගාරි-කණේරු, අලරිය,
තුරඬගාග්ව-අමුක්කරා
තුරඬගි, තුරඬ්ගි } අමුක්කරා, මහ ඩෙඛරා
තුරියක - අලරිය, කණේරු
තුරිසි - පල්මානික්කම්
තුරු - ගස්, පක්ෂීන්
තුරුථි - ගස
තුරු ප තුරු - රඹ (සොසෙල්) පතුරු
තුරුපා - ගස්වල මුල
තුරුසක - තුරුක්තෙල්
තුරුසු - පල්මානික්කම් (මධුරද්‍රව්‍ය)
තුල්-කිතුල්, කඹ
තුල්‍ය-නිබ්බටු
තුල්‍යා-පිච්චමල
තුල්‍යාවාචක-පිච්චමල්
තුල-සුදුරීයම්, ඛ්‍රහමදුරු, ඉරිවේරිය
තුලදපා-ඉඹුල් ගස
තුලපුංවනම්-ඇවරිය
තුලසදුග්ධිකා-තික්තනැල්ල
තුලසි-තලා
තුලසිදෙවෂා-වේලාගස
තුලසිපණ්ණ-තලාකොළ
තුලා-සියක් පලම
තුලාක්ෂ-රතුලූණු
තුලාසි-තලා
තුලාවීජ-ඔලිදඇට
තුලිකා-දියමිත්ත
තුලිනී-ඉඹුල්ගස, වේලිප්පරිත්ති
තුලිඵලා-ඉඹුල්ගස
තුඩංමට්ටී-තුඹකරිවිල, වැල්තුඹ ගෙඩි
තුවටු-නැවි, නටු
තුවර-තුවරලා, තෝර, කසිස්, නාපිරිත්ත
තුවරල-හිතුරු පියලි, හින් ඊපැත්ත, කට්ටකුමංජල්
තුවරි (තුවරී) - තිරිඟු, තලරටතෝර, හෙල අබ
තුවරිකා-තුවරිය, රටතෝර
තුවරිසිම්බ-රත්තෝර
තුෂ්‍ය-වැල්පෙනෙල
තුෂ්ටි-සුළු දඩ කලන්
තුෂ-බුළු, දහවියා
තුෂාරගෞර-කපුරු
තුෂාරාම්බු-පිණිවතුර
තුස-බුළු, වී කුඩු
තුසවාරි-කාඩිවතුර
තුසාම්භ-කාඩි දිය
තුසාර-කපුරු, තුජපත්‍ර, පිනි(හිම) සීතල
තුසාරකර-කපුරු
තුසි-පලාවඟී, වේලා
තුසෝදක-කාඩි දිය
තුහරි-කිරිඇතුන වැල
තුහින-කපුරු
තුහිනාංශු-කපුරු
තුහිනාංශු තෙල-කපුරු තෙල්
තුහිනි-කපුරු, සඳුන්

තූ තෘ තෘ

තූණ-තන්දි වෘක්ෂය
තූණීක-තන්දිවෘක්ෂය
තූණී-අවරිය රැක
තූත(ද)-පුළුන් ගස, පුලිල ගස
තූතක-තුත්තම්
තූද-ඇසතූ ගස් වැනි වෙසෙසක්
තූන - හණ ගස, පුළුන් ගස, පුලිල ගස
තූබර-රටතෝර
තූයී-කරඹ ගස
තූරි-ඵල අත්තන
තූරී-සඳුන්
තූල - සුදු රිය ම්, වලාවැන්න, පුළුන්, කපු
තූලක-හිඹුල් ගස
තූල පිචු-ඉඹුල් ගස
තූල පුෂ්ප-වලාවැන්න, හිඹුල්
තූලඵල-හිඹුල් ගස, වරා ගස
තූල ඵලා-ඉඹුල් ගස
තූලවෘක්ෂ-ඉඹුල්ගස
තූල ශර්කරා-කපු ඇට
තූලිනී-හිඹුල්
තූලී-රතුකපු, ඇවරිය, සාවැන්දරා
තූෂණ-හණගස

තෘවජක-කෙළිඳ
තෘෂණ-ඉහුරා, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි

තෘජත-බදුල්ල, බදුල්ල ගස
තෘට්‍යා-එන්සාල්, සීන් එන්සාල්
තෘටි-එන්සාල්, සීන් එන්සාල්
තෘණ-තණ, හණ ගස, රඹුක්, වැළුක්
තෘණක-තණනාල්, හුණගස්
තෘණකණ්ටක-නීරමුල්ලිය
තෘණකුමී-සුදුලබු
තෘණ කෙශර-තෘණකුඩකුම
තෘණකේතකී- උණ ම කු ළු, =(තුක්පිටි=හුණමකුල්)
තෘණකේතු-උණගස, තල්ගස
තෘණ ග්‍රන්ථි-කසාවන් මල් ඇති තිටිඟ
තෘණගොඩ-කරබෙඹිය(කරපිංචා)
තෘණගෞර-තෘණ කුඩකුම
තෘණ චර-ගෝමේද
තෘණ වාහ-තේ, තේකොළ
තෘණ ජලායුකා-ගොඩකුඩැල්ලා
තෘණ ජලෞකා - ගොඩකුඩැල්ලා
තෘණජීව-වැල්මදට
තෘණද්‍රැම - හිදිගස්, (යොන් ඉදි) පොල්, පුවක්, තල, වැටකේ
තෘණ ධවජ-උණගස
තෘණධාන්‍ය - උගරා හැල්, අමු, මෙනේරි
තෘණනිම්බ-බිම්කොහොඹ
තෘණපඤ්චමූල - කුශ, වැළක්, ඊතණ, බට, උක් යන තණ පස් වගේ මූල්
තෘණපුෂ්ප-කොකුම්
තෘණපුෂ්පී-සිඳුරුපුෂ්පී වෘක්ෂය
තෘණඵල-පොල්
තෘණබීජ-අමුහාල්
තෘණමූර්ධනිකා-වම්මුතු
තෘණමේරු-රුද්‍රාක්ෂ වෘක්ෂය
තෘණරාජ-පොල්, තල්, හුණ, උක්,
තෘණරාජාභවය-තල්ගස
තෘණරූප-තේ, තේ කොළ
තෘණවර-ගෝමේද
තෘණවාහ-තේ, තේකොළ
තෘණශිත-දේවතාඩ වෘක්ෂය
තෘණශිතා-දිය තිප්පිලි

තෙ

තෘණශෞණ්ඩිකා – හින් වැටකේ
තෘණසම්භව–කොකුම්
තෘණසාර–කෙසෙල් ගස
තෘණසූන්‍ය–ඉද්ද, සීනිද්ද, වැටකේ
තෘණසූලා– සීනිද්ද, ව නු වැ ල්, (ඛාන්වැල්)
තෘණාන්‍යා–ඌරාහාල්
තෘණාහ්ව–පොල්
තෘණී-බේරා, තෙල්බේරා
තෘණෙක්ෂු–බබුස් තණ
තෘණෙණ්ඩ–තල්ගස
තෘණෙෂ්ඨවා–එන්සාල්
තෘණෞෂධ–හින් එන්සාල්
තෘදන්ත–මහමෙවන්
තෘපා–බදුල්ලගස
තෘප්තිඝන – සිඳහුරා, නීටුල්, සිව්ය, වලහසාල්, මුරාවා
තෘපලා–නිපල්
තෘෂණාඝ්න – පැපිලිය (පත්පාඩගම්)
තෘෂාවහා–මුංවැන්න
තෘෂාඝ–සතඝුප්ප, (ශතපුෂ්ප)
තෘෂාඝා–සතඝුප්ප
තෘපිනොත්තරා–අශන පර්ණී

තෙකරාජ–කිකිරිදිය
තෙකුලන්කොඩි–එලවැල්, කසිළු වැල්
තෙජඃඵල–තෙජඵල වෘක්ෂය
තෙජක–කොකුම්, කටුකරෝෂණ, දේවදූර
තෙජන–ඌණගස, මුරාවා, දූදුවැල, මුදුතන, බිහි බට
තෙජනී – මුරාවා, ඒ ල මු රා වා, වදකහ
තෙජවති–දිය නිප්පිලි
තෙජස්–ගිතෙල්,
තෙජාත } කුරුඳු, එන් සා ල්, කොා ල් ල ම් කොළ
තෙජාතක } යන තුන් වගීය
තෙජාහ්වා–තෙජ ඵල වෘක්ෂය
තෙජී පත්‍ර–කොල්ලම් කොළ
තෙජෝවෘක්ෂ–සිහින්මිදි
තෙත්තන්කොට්ටන් – ඉහිනි ඇට
තෙන්කා–පොල්
තෙන්පානි–මීපැණි
තෙන්මුලගු–මී ඉටි
තෙප්ත–නුගගස
තෙප්පන් පිල්ලු–ඉඳප්
තෙබු- කෙමුක - (නිය ග ණ ය ට අයත් විෂ නාසක පැලෑටියකි)
තෙබුක–තෙබුඅල, කිරිහඟළු
තෙමනල–නෙළුම් අල, ලුණුවිල
තෙමරිවායු–වාත රෝගයක්
තෙල්–පස්ගෝරස, ගිතෙල්
තෙලකාන්ත–අඹගස
තෙලකිරිය–නොකාටු
තෙලපණ්ණිකා–රන්වන් සඳුන්
තෙලඹු–සිම්බලි = (ඉඹුල් ගණයට අයත් ගසකි)
තෙ ල ඹු, ර න් තෙ ල ඹු යයි තෙලඹු දෙවගීයකි
තෙලිජ්ජ–තෙලිදිය, =තෙ ල් දි ය, (තල්–පොල්–කිතුල් මල් වලින් කපාගන්නා පැණිරසැති ජලය)
තෙලිසප් නාගයා
තෙලුම්බටු–එලබටු (තැලුම්බටු)
තෙවග=ත්‍රිවගී – කරුබු, වසාවාසි, සාදික්කා යන තුන් වගීය
තෙවිකුම්–විෂ්ණුක්‍රාන්ති
තෙසුවද–එන්සාල්, කුරුඳු පොතු, කොල්ලම් කොළ

තේ තෙ

තේංගාපූ කීරෙසි-පොල්පලා, පුස් වැන්න
තේංගින් ආරුයම්-පොල් අරක්කු
තේකරුජ-කීකිරිදිය
තේකාකොට්ට-ඉඟිනි ඇට

තේජපත්‍ර

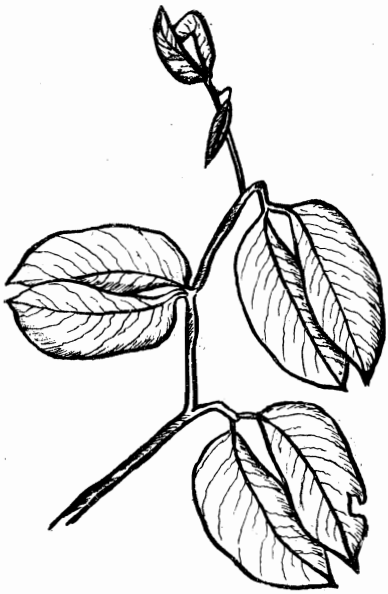

තේජපත්‍ර

තමාල පත්‍ර (කොල්ලම් කොළ) වෙනුවට ඉන් දියා වේ ගන්නේ මේ තේජපත්‍ර ය. මේ වගීයේ කොළ එක නැටියේ දෙක බැගින් පිහිටා ඇත. දිග - පළල අඟල් 3 × 2 ක් ඇති මේ කොළ හැඩහුරු කමින් අවර කොළ වලට සමාන ය.

තේජ-රම්මානිස්ස, කොකුම්
තේජක-දේවදූර, කට්ටකරෝඡණ, කොකුම්
තේජන-ඔලිඳ, දුහුදු, බට, මුරුවා, කසා, කීකිරිදිය, මුරංගා, හුණ ගස්
තේජනී-මුරුවා
තේජස්-වෙඩුරෙන් උපන් ගිතෙල් ආදිය
තේජස්වනී - මුරුවා, ගජතිප්පිළි, සිඹිය
තේජස්විත්-තලගස
තේජස්විනි-මුරුවා, දූදු, සිවිය
තේජසි-සිවිය
තේජිනී-මුරුවා
තේජෝමණ්ඩ-මිදි, සිහින් මිදි
තේජෝවතී- රම්මානිස්ස, දුහුදු, කළුගස
තේජෝවෘක්ෂ-කුඩා සිහින් මිදිගස
තේජෝහ්වා-දූදුවැල, වදකහ
තේන්-මීපැණි, මී
තේන්තුත්ගි-වැලිකහ ගස
තේන් පානි-මීපැණි
තේන් මොලුකු-මී ඉටි
තේනිය-වක්නිය
තේරි-වැල් කැප්පෙටියා ගස

තෙකය-කුප්පමේනිය
තෙජ වල්ලි-භාතාවාරිය
තෙජස-ගිතෙල්
තෙජසී-ඇත්වගපුල්
තෙමීන-පොණ්ඩරු
තෙමීර-එනම් නෙත්‍ර රෝගය
තෙරි පේයනීර-දීපෙරලිදිය
තෙරිවාල-වේලා
තෙරි වේලං-වේලා

තො

තෙල – තෙල්, තල, මනෝසිල, තලතෙල්
තෙලඃ–මකුල් ගස
තෙලක – රත්නෙළුම්, රත්ඔලු, (රතැඹුල)
තෙලකන්ද–තෙල අල
තෙල කාණ්ඩ–නීරමුල්ලිය, ඉකිරි
තෙල නියර්‍යාස–ජවාඩි කස්තුරි
තෙල පණී–විෂ්ණුක්‍රාන්ති
තෙලපණිකා–සදුන්, සුදු හඳුන්
තෙලපර්ණිකා – සඳුන්, සිරිවටු (හොර අරටු) දේවදාර
තෙලපිඤ්ජ–වල්තලා ගස
තෙල පිණ්ඩිතක–කාටුකරඹු
තෙලපීත–පොණ්ඩරු
තෙල ප්‍රභව–තලමල්
තෙල ඵල–තල, බුළු, අහුණ කර ගස
තෙලඵලා–බුළු, වැලහුණ, කිරි අහුණ
තෙලභාවිනි–දැසමන්
තෙලමඤ්ජු–තලතෙල්
තෙලමාල්‍යා–සාතාවාරිය, සිහින් සාතාවාරිය
තෙල වනපූග–පුවක් වෙසෙසක්.
තෙලවල්ලි–සාතාවාරිය
තෙලවීජ–බදුල්ල ගස
තෙලස්‍යන්දු – කිරිබදු, කවෙලු, ඵල කටරොලු
තෙලසාධන–තකුල්
තෙලාගරු–අගිල් වෙසෙසක්
තෙලාඛ්‍ය–මුහුණමල්
තෙලි–තල
තෙලූක–ලොත් ගස

තොක–පොතු
තොට්ටාසුරිඛයි–නිදිකුම්බා
තොට්ටිය–සුදු වෙල්ලන් ගිරිය
තොටපියල්කඩ–තොට පියලි, රදෑ තොටේ සෝදන දිරු (පැරණි) රෙදි වලින් කැඩී ඉතිරිවන රෙදි කැලි (කඩමාළු)
තොටලු–තොට්ල
තොට්ල–සෝන
තොදන–කටුවෙළඟ
තොදය–කටුවෙළඟ
තොදු–කටුවෙළඟ
තොම–කුරාඳු පොතු
තොය–ඉරිවේරිය, වතුර
තොයකාම–හොම්බවහු
තොයකුම්භ–සෙවෙල්
තොයගහී–පොල්ගස
තොයජ–සුවඳහොට
තොයද–ගිතෙල්, කලාඳුරු, කටු වෙළඟ
තොයද්‍රැම–ඉඟිනි ගස
තොයධර–වම්මුතු, කිඹුල්වැන්න
තොයධාර–වම්මුතු
තොයධි ප්‍රිය–කරාබුනැටි
තොයපර්ණී–කරවිල වැල
තොයපාෂාණ–රිදී තුතු
තොයපාෂාණජමල–රිදී තුත්තම්
තොය පිපපලී – ලියනහලා, කුළු රෑණ, දියනිප්පිලි
තොයපුෂ්ප } පළොල්
තොයපුෂ්පී }
තොය ප්‍රෂ්ඨා–පළොල් ගස
තොයප්‍රසාධනී–ඉඟිනි ඇට, ඉඟිනි ගස
තොයඵල–බුළු
තොය ඵලා–නියඹරු, කැකිරි, මහ කැකිරි

තොයමඤ්ජරී

තොයමඤ්ජරී-දියෙහි වැවෙන සැබෝ
තොයමල-මුදුපෙණ
තොයමුව්-වම්මුතු
තොයවතී-රසකිඳ
තොයවර-කලාඳුරු
තොයවල්ලරි-දියනිප්පිලි
තොයවල්ලි - කරවිල, වැල් පෙනෙල, තෝවැල්ල
තොය වැල්-එනම් වැල් වගීය
තොයවෘක්ෂ-සෙවෙල්
තොයශුක-සෙවෙල්
තොයාධිවාසිනී-පළොල් ගස
තොයාපාමාගී-දිය සැබෝ
තොයොද්භවා-දිය සැබෝ
තොල් පැලියාව-තොල් පැලීම (රෝගයක්)

තොලබෝ

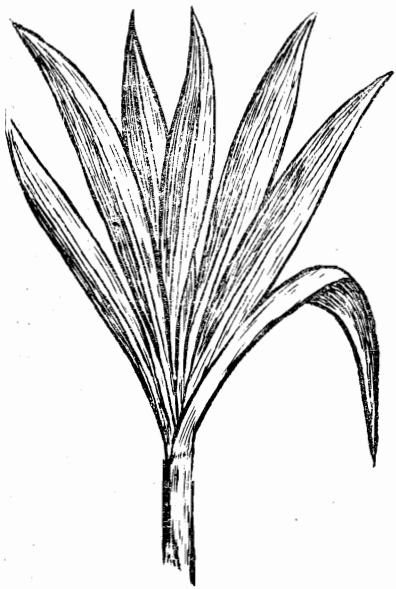

තොලබෝ (විෂමණ්ඩල)
Crinum Asiaticum

තොවැල්ල

ඔන කොළ වැනි කොළ ඇති කුඩා පුවක් ගසක් පමණ මහත රවුම් කඳකින් යුත් අඩි පහක් පමණ උසට වැවෙන තොලබෝ ගස ගොඩ මානෙල් පවුලට අයත් වූවකි. මේ වගීයේ අල (කඳ) සහ කොළ වලින් ලබාගන්නා යුෂ දේශීය වෙදකමේ තොයෙක් තෙල් වගී සඳහා යොදති.

තොලබෝ අල ප්‍රධාන පඩ්ඩාතියේ සථාවර - ජඞ්ගම විෂ නාශක ඖෂධයකි. මදගින්නෙන් කකාරා ගත් තොල බෝ කොළ යුෂ කන් කැක්කුමට පාවිච්චි කරණ සාමාන්‍ය බෙහෙතකි.

තොලබෝ අල යුෂ නිවැරදි ලය විරේකයක් බැව් ද සොයා ගෙන තිබේ.

ගුජන විද්‍රැඳයෝ ඇස්වහ-කටවහ පිළිබඳ ගුරුකම් කිරීමට ත් හදි හූනියම් කිරීම හා කැපීම ගැන ත් තොලබෝ අල වලින් නොයෙකුත් වගී යේ කටයුතු කරති.

මෙයින් හැඟෙන්නේ තොලබෝ මනුෂ්‍යයන්ට ශාරීරික ව පමණක් නොව, චෛතසිකව ත් ඇති වන විෂ පිළිබඳ ඖෂධයක් වශයෙන් යෝග්‍ය බව යි.

තොල්ල-බුළු
තොල ඵල-බුළු
තොලුකර්ණී-ඉරාජ
තොවැල්ල-වැල්පෙනෙල

තෝ තෞ ත්‍ර ත්‍රි

තෝ-කැඳැත්තා
තෝතැන්න-ජලතලාව
තෝම-ඝරුඳුපොතු
තෝමාල-මතෝසිල
තෝර-පෙනී තෝර, ඇන් තෝර, පැණිතෝර, ඌරාතෝර, රට තෝර ඇසි තෝර වගී කීපයකි.
තෝල්-පොතු
තෝල-ඔලිඳ ඇට 80 ක බර
තෝවැල්ල- වැල්පෙනෙල, තිරිල, රවඹුලත්

තෞතිල-මුතු
තෞදි-කෝමාරිකා

ත්‍රප්වාදිගණය-සුදු ඊයම්, තඹ, යකඩ, කළු ඊයම්, රත්රන්, රිදී යන මේ ලෝහමල ශබ්ද රෝග ගුල්ම, පාණ්ඩු, ප්‍රමේහ, විෂ යන මේ රෝග නසන්නේ ය.
ත්‍රප්වාදී- ඊයම්, සුදු ඊයම්, තඹ, රිදී, යකඩ, රන්, ලොහොමල යන ධාතු සත
ත්‍රපාශුභ්‍ර-මිරිකුළු, (මුරුංගා)
ත්‍රපු-කළු ඊයම්
ත්‍රපුකකීටී-තියඹරා
ත්‍රපුටි-සිහින් එන්සාල්
ත්‍රපුල-සුදු ඊයම්
ත්‍රපුස්-සුදු ඊයම්, තියඹරා වැල
ත්‍රපුස-කළු ත්‍රස්තවාළු, තියඹරා, සුදු ඊයම්
ත්‍රපුසතෙල-තියඹරා ඇට තෙල්
ත්‍රපුසා-තියඹරා, කළුත්‍රසාවාළු, මහ ගොන්කැකිරි
ත්‍රපුසිනී-කැකිරි
ත්‍රයක්ෂම-පොල්
ත්‍රයන්‍ත්‍රික-ඉඟුරු, මිරිස්, තිප්පිලි, අරළු, බුළු, නෙල්ලි, ගොකටු
ත්‍රයෝරජ-කාන්දම්
ත්‍රසනවාලු-සියාමා, නිරස්සවාළු
ත්‍රසාදනී-ගල්මද, ගල් සෙවෙල්
ත්‍රසායනී- ගල්මද

ත්‍රාව-කැම්මේරිය
ත්‍රායක- නෙරි විෂ, වච්චනාවි
ත්‍රායප්‍රාණිකා-ලුණුවිල
ත්‍රායමානා-ලුණුවිල, කවු ඩු උඩැත්තා

ත්‍රැටි-සිහින් එන්සාල්

ත්‍රිංසත්පත්‍ර- රත්මහනෙල්, සුදු මහනෙල්
ත්‍රිඝූර-ඉකිරි
ත්‍රිඝූරි-ගොකටු
ත්‍රික-ඉඟුරු, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි, යන තුන් වර්ගය හෝ අරළු, බුළු, නෙල්ලි යන තෙවග
ත්‍රිකවතුර්ජීක- එන්සාල්, කුරුඳු, කොල්ලම්කොළ, කරාබු, වසාවාසි, සාදික්කා, අරළු, බුළු, නෙල්ලි, ඉඟුරු, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි
ත්‍රිකටු--ගොකටු (නෙරෙංචි) කටු පෙනෙල
ත්‍රිකටුක- තිකුළු, (ඉඟුරු-ගම්මිරිස්-තිප්පිලි)
ත්‍රිකණ්ට-(ත්‍රිකණ්ටක)= ගොකටු, කටුවැල්බටු, යවාස,යන තෙවගය හෝ බටු,සිහින්මිදි,වැල්කස ඕලියා යන තෙවගය හෝ කටු වැල්බටු,ගොකටු- දුරාලභා යන තෙවගය හෝ සිදඩිඟුරු,කටුපෙනෙල,කටුවැල්බටු යන තෙවගය
ත්‍රිකණ්ටකා-ත්‍රස්තවාළු, ගොකටු
ත්‍රිකණ්ටාඛ්‍ය-කටුපෙනෙල
ත්‍රිකත්‍රය-සම වූ තිපල්, තිකුළු, තිම්ද යන තව වගීය
ත්‍රිකත්‍රික-තිකුළු, තිපල්, තිවග

ත්‍රිකයුග-ත්‍රිකද්වය,(ත්‍රිජාත,තිකුළු දෙක)
ත්‍රිකාර්ෂික-සිදහිහුරු,අතිවුඩයන්, කලාදුරු
ත්‍රිකූට-කාවලුණු
ත්‍රිකූට ලවණ-මුහුදු ලුණු
ත්‍රිකූටාහ්වය-කළු ලුණු
ත්‍රිකෝණ-කටුපෙනෙල, ත්‍රිඛාර තෘණ
ත්‍රිකොණඵල-නීරමුල්ලිය,කටුපෙද
ත්‍රිකොණා-කටුපෙද
ත්‍රිඛ-තිසඹරා
ත්‍රිගඞ්ග- එන්සාල්, කුරුඳු පොතු, කොල්ලම් කොළ යන තුන් වර්ගය
ත්‍රිගුණී-බෙලිගස
ත්‍රිගුහා-අස්වැන්න
ත්‍රිජ-තුන් දෙසින් වූ ලෙඩ
ත්‍රිජටා-බෙලි ගස
ත්‍රිජන-එන්සාල්
ත්‍රිජාත } එන්සාල්, කුරුඳු,
ත්‍රිජාතක } කොල්ලම් කොළ
ත්‍රිදල-බෙලිගස
ත්‍රිදලා- වලාවැන්න, වැල්මී, රතු නිදිකුම්බා
ත්‍රිදලිකා-හිහුරුවැල
ත්‍රිදශදුරු-දෙවදුර, බෙලිගස
ත්‍රිදශමඤ්ජරී-නලා ගස
ත්‍රිදශ සමීප-දෙව්අඹ ගස
ත්‍රිදූනක-එන්සාල්
ත්‍රිදිජ-තල්, බොඩනමු
ත්‍රිදිවා-එන්සාල්
ත්‍රිදිවෝද්භවා-එන්සාල්
ත්‍රිදීප්‍ය-අසමෝදගම් තුන් වර්ගය
ත්‍රිඛාර-දළුක් ගස
ත්‍රිඛාරකාණ්ඩවල්ලි-කරවිල වෙසෙසක්
ත්‍රින්ත්‍රිඛි-සිසඹලා

ත්‍රින්ත්‍රිනී-සිසඹලා
ත්‍රින්සත්පත්‍ර-රත් මහනෙල්
ත්‍රිනා-තල්ගස
ත්‍රිනරාජයා-පුවක්
ත්‍රිනාදු-ඉඳි
ත්‍රිනෙත්‍ර-පොල්, රසඳිය, ඌරල
ත්‍රිප්ත-බදුල්ල
ත්‍රිපටු-කළුලුණු, බළල්ලුණු, සිදුලුණු යන තුණ
ත්‍රිපත්‍ර-බෙලි
ත්‍රිපත්‍රක-එරබදු, රත්කැල
ත්‍රිපත්‍රා-යක්ඛේරිය
ත්‍රිපදා-වලාවැන්න, රතු නිදිකුම්බා
ත්‍රිපදි-වලාවැන්න
ත්‍රිපණී-පෘෂ්ණිපර්ණී, ශාලිපර්ණී, කැලගස
ත්‍රිපර්ණා-වල්කපුගස, පුස්වැන්න, වල්කන්සා, ශාලිපර්ණී
ත්‍රිපර්ණී-අස්වැන්න, ශාලිපර්ණී, ඇත්දෙමට, රත් සඳුන්, මස් බැද්ද, මැඩහඳු,
ත්‍රිපර්ණිකා- දුරාලභා, වැල්කහ ඕලියා
ත්‍රිපාද් }
ත්‍රිපාදී } වලාවැන්න, රතු
ත්‍රිපාදිකා } නිදිකුම්බා
ත්‍රිපුට- තඹුල්, ගොකටු, සිනින් එන්සාල්, එරබදු, ත්‍රස්තවාළු, සිහින් මූං
ත්‍රිපුටකී } සුදු ත්‍රස්තවාලු,
ත්‍රිපුටා } එන්සාල්
මහ එන්සාල්, සිහින් එන්සාල්, මූං, කොල්ලු
ත්‍රිපුටි-හෙළ එරඹු
ත්‍රිපුටින්-එරඹු ගස
ත්‍රිපුටිඵල-එරඹු ගස
ත්‍රිපුටී-ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිපුරමල්ලිකා-ඉද්ද වෙසෙසක්

ත්‍රිපුෂ්-තියඹරා, මහගොන්කැකිරි, සිහින් මූ
ත්‍රිපුෂ්පා-මහ බැවිල
ත්‍රිපුෂ-තියඹරා, මහ කැකිරි
ත්‍රිපුෂා-තියඹරා, මහකැකිරි, කළු ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිපුසා-පෙණෙලා ගස
ත්‍රිපල, ත්‍රිඵලා, ත්‍රිපලිකා } අරළු, බුළු, නෙල්ලි, යන ත්‍රිවර්ගය
ත්‍රිබඩි-ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිබලා-සුළුබැට්ල, මහබැට්ල, සිරි වැඩිබැට්ල යන තෙවනස
ත්‍රිබැඩිය-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
ත්‍රිබීජ-එරඬු, තල්ගස, බොඩිහමු
ත්‍රිභඩි-ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිභණ්ඩි-ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිමද-දම්මුතු, නිටුල්, වළඟසාල් යන තුන
ත්‍රිමධු-සීනි, මීපැණි, ගිඩෙල්, හෝදී කිරි, සීනි, මීපැණි
ත්‍රියනනි-බැම්මිරිය
ත්‍රියව-හුනිඳ ඇටය,
ත්‍රියෂ්ටි-පැඳිලිය
ත්‍රිසාමානක-බේරා, ත්‍රස්තවාළු
ත්‍රිරෙඛා-හක්ගෙඩිය
ත්‍රිලවන-සවිඳ, සුවඳ, බලල් යන තුන
ත්‍රිලිප-බෝලිද්ද
ත්‍රිලොහක-රන්, රිදී, තඹ
ත්‍රිවගී-අරළු, බුළු, නෙල්ලි, හෝ ඉහුරා, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි, නැත හොත් කරාබු, සා දික්කා, වසාවාසි
ත්‍රිවර්ගක-අරළු, බුළු, නෙල්ලි, හෝ ඉහුරා, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි
ත්‍රිවර්ණා-වල්කපු
ත්‍රිවල්ලි-මහ ගොන් කැකිරි
ත්‍රිවිධ තෛල පාක-මෘදු පාක, සමි පාක, ඛර පාක
ත්‍රිවිධ ලවණ-ගල්ලුණු, ලේවාලුණු, සිදුලුණු
ත්‍රිවීජ-තල්ගස, බොඩිහමු(බඩහමු)
ත්‍රිවෘත්-කළු ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිවෘත්කාලා-ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිවෘත්තලස්තිකා- වැල්පෙනෙල
ත්‍රිවෘත්තිකා-කළු ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිවෘත්තිපත්‍රා-ගිරිතිල්ල (මාබණ්ඩා), බදුල්ල, පහණබෙය
ත්‍රිවෘත-කැලැ, එරබදු, ත්‍රස්ත්‍රවාලු
ත්‍රිවෘතා-අරලු, ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිවෘතත-කැලඟස
ත්‍රිවෙලා-ත්‍රස්තවාලු
ත්‍රිශතපත්‍ර-හෙළ පියුම්, කුමුදු
ත්‍රිශාඛපත්‍ර--බෙලිගස
ත්‍රිශිඛ-බෙලි
ත්‍රිශිරස්-උණ රෝගය-කුවේරයාට ද නම්.
ත්‍රිශිරා-දියමිත්ත
ත්‍රිශීර්ෂක-කිඹාරම්, රසදිය
ත්‍රිශූල-රසදිය
ත්‍රිසන්ධි-හෙන්දිරික්කා මල් ගස
ත්‍රිසන්ධ්‍යාකුසුම-හෙන්දිරික්කා මල් ගස
ත්‍රිසන්ධ්‍යා-වද, හෙන්දිරික්කා මල් ගස
ත්‍රිසම-අරළු, ඉහුරා, උක්හකුරා
ත්‍රිසාකපත්‍ර-බෙලි
ත්‍රිසායන-ගල්මද, ගල්සෙවල්
ත්‍රිසුගන්ධ-එන්සාල්, කුරුඳුපොතු, කොල්ලම්කොළ
ත්‍රිසෙඟරහ-ත්‍රිසුගන්ධ
ත්‍රිහිම-වතුවැල්, සුදුහඳුන්, රත් හඳුන්

ත්‍රැ ත්‍ර්‍ය ත්‍රෙ ත්‍රි ථ

ත්‍රැට්-හීන් එන්සාල්, කරබෙඞ්ඩිය ගස, (කරපිංචා ගස)
ත්‍රැට්ටිවස-හීන් එන්සාල්, මහළුන් සාල් දෙක

ත්‍ර්‍යංජලී-තුන් සත, (පලම් 12)
ත්‍ර්‍යක්ෂ-කෂී තුණ
ත්‍ර්‍යක්ෂම-පොල්ගස
ත්‍ර්‍යම්බකඵල-පොල්ගස
ත්‍ර්‍යස්‍රඵලා-ඉඳුසල් ගස
ත්‍ර්‍යස්‍ර- සුදු තුස්තවාළු, ඉද්ද වෙසෙසක්
ත්‍ර්‍යූෂණ-ඉහුරා, ගම්මිරිස්, නිප්පිලි යන තුන

ත්‍රෛකකුද-අඳුන් වෙසෙසක්
ත්‍රෛකටුක-නිකුළු
ත්‍රෛඵල-නිපල්
ත්‍රෛලොක්‍යවිජයා-කාංසා

ත්‍රක්-කුරුඳුපොතු
ත්‍රක්කඞ්ග-වල්කිඩාරම්
ත්‍රක්ගන්ධ-දෙඩම්, නාරම්
ත්‍රක්දෙෂ-කොට්ටම්
ත්‍රක්දෙෂාපහා-බෝදිඇට
ත්‍රක්පඤ්චක- තුග, අට්ටික්කා, බෝ, ඇසටු, පුළිල යන පොතු පස
ත්‍රක්පත්‍ර-පත්‍රාඟිංගු, කුරුඳුපොතු, පෙරුම්කායම් ගස
ත්‍රක්පත්‍රී-පෙරුම්කායම්, කළුදුරු, කොල්ලම්, හිඟුපත් තණ
ත්‍රක්ෂීර-හුණමකුල්, (හුණකපුරු=තුක්පිටි)
ත්‍රක්සාද්‍රී-කුරුඳුපොතු
ත්‍රක්සාර- හුණගස, කුරුඳුගස, උනකපුරු
ත්‍රක්සුගන්ධ- නාරංගස, එල්වලු, (එලවාලුක=අළුඇට)
ත්‍රක්සුගන්ධිකා-හීන් එන්සාල්
ත්‍රග්දෙෂ-කොට්ටම්
ත්‍රග්දෙෂාපහා-බෝදිඇට
ත්‍රගාක්ෂීරා- උණකපුරු (තුඩගා ක්ෂීරි)
ත්‍රචි- කුරුඳු, තලිස් ආදි පොතු වර්ග
ත්‍රචිඡාර-උණගස්
ත්‍රච-කුරුඳු, තලතෙල්, රුක්පඳුර
ත්‍රචපල-රණවරා
ත්‍රචාඞ්ග-නාරංගස
ත්‍රචාපත්‍ර- පේරුම්කායම්, කුරුඳු පොතු
ත්‍රච්චජිත්‍රා-ශතපුෂ්ප
ත්‍රච්සා-එන්සාල්
ත්‍රච්සාර-හුණගස
ත්‍රත්වුතේමී-ගන්සූරිය
ත්‍රච්සුගන්ධා-සිහින් එන්සාල්
ත්‍රශාඛ්‍යා-කුරුඳු පොතු
ත්‍රාච-කුරුඳුතෙල්
ත්‍රාෂ්ටි-ගොටුකොළ
ත්‍රිඡාම්පති, ත්‍රිඡාමඡ } වරාගස
ත්‍රෛව්‍යාස-පාංශුලුණු

ථඤ්ඤං-කිරි
ථබක-මල්කැණ
ථූස-දහසියා, කාඩි
ථූසොදක-කාඩි
ථෛණෙයක-ගුන්ඩිපර්ණි වෘක්ෂය

ද

දංශමූල-මූරංගා ගස

දංෂ්ට්‍රා-සුවදංෂ්ට්‍රා, නෙරෙංචි(ගොකටු)

දක්කැටියා-(දත්කැටියා)සඤ්ඡාකි,

දක්පල=දකපල, (දික්පල) ඇසළ කරල් හෝ ගස්

දක්ෂ-ශිව වෘක්ෂය

දක්ෂිණදෙශජා-ලතාකස්තූරි

දක්ෂිණා වෘත්ත- වතුසුද්ද, මස් බැද්ද, මැඩහදු

දකා-(උදකා) වතුර,

දකජ- යවකාර ලුණු,(යවක්ෂාර) යවගර ලුණු=යවකර ලුණු

දකසිතලිකා-හෙල්මැලි

දකුණුපුට-දකුණු නාසාපුටය (දකුණු නැහැ සිදුර)

දකොදර-උදර රෝගයක්

දග්ධරුහ-තලනස

දග්ධිකා-බත්දම්කුඩ, ඇත්සැටිය

දග්ධ්‍යෝදන- දමුකුඩ, (දමුබත්)-ආහාර පිසූ භාජනයේ පතුලෙහි පිළිස්සුන ආහාර කොටස

දඟ-සාදිලිංගම්

දඟාදය-ඉලවංග, කුරුඳු

දඩඉදින්නරු-වැල්මදට හෝ හිදි කුම්බා

දඩඉඹුල්-ඉඹුල් වර්ගයක්

දඩකලන්- මස්වැන්න, ගෙලඩිය, (කොල්ලු,)

දඩකෙහෙල්- වල්කෙහෙල් වර්ගයක්

දඩරන්- කෝන්ගස, කොළොම් ගස

දඩවැල්-දඬුවැල් පැණි

දඩින්නරු- වැල්මදට, හින් හිදි කුම්බා

දණ්ඩක්ෂීර-මහනුග, නුග

දණ්ඩක්ෂීරි-නුග

දණ්ඩපුෂ්ප-කෝමාරිකා

දණ්ඩපුෂ්පී-කෝමාරිකා

දණ්ඩඵල-දූන්ත ගස

දණ්ඩමාතඞ්ග- පිණ්ඩිතගර නම් තුවරලා වගීය

දණ්ඩරුහා-කටුකරෝහණ

දණ්ඩවලලී-කොබෙයි කොල, (මොණරකුඩුම්බිය)

දණ්ඩවාලි-කුඹුරුවැන්න, දුටු සතුටු

දණ්ඩවෘක්ෂ-දළුක්ගස

දන්කැමියා

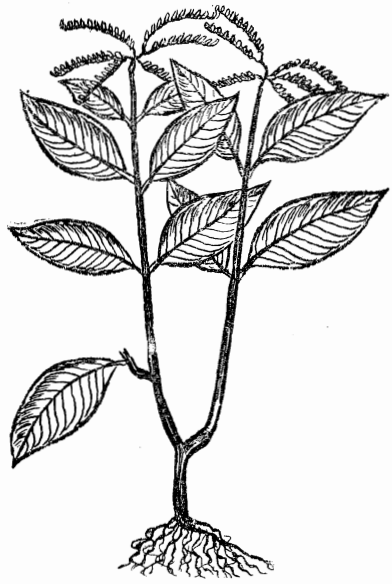

දන්කැමියා-සඤ්ඡාකි
Ophiorrhiza Mangos

දන්කැමියා **දඹනඟාර**

මෙය අඩි දෙකක් පමණ උසට වැඩෙන ඒකාවේරිය ගණයට අයත් පැලෑටියකි. කිනිති අග සැදෙන හැම මල් පොකුර කම පෙති පහ බැගින් ඇති කුඩා මල් හට ගනී යි.

මේ මල් හැම අතින් ම ඒකාවේරිය මල් වලට සමාන නමුත් ප්‍රමාණයෙන් ඊට වඩා කුඩා ය. මල්වැටුනාසින් පසු ඉතිරි වන හැම මල් පොකුරකම දන්වල හැඩහුරුකම ඇති ඇට කොපු පේළි හය බැගින් ඇත. මේ මල් කොපු පොකුර දන් කැටිය (පොකුර) කට සමාන නිසා මේ වගීය දන්කැටියා යන නාමයෙන් හැඳින් වෙන බව පෙනේ. මේ කුඩා මල් කොපු තුළ දුම් ඇට වලට ත් කුඩා වූ (ඉතා කුඩා) ඇට සියගණන් තිබේ. මූල් සහ ඇට පැලවීමෙන් මේ වගීය බෝවී යයි.

මේවායේ කොළ සහ මූල් නාග – පොළොන් විෂ ඇතුළු හැම සර්ප විෂයකට ම ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යකි.

"විෂකුරු සර්පයින් ගිල දැමීමෙන් පසු ඔවුන් ගේ විෂ ශරීර ගත නොවීම සඳහා මුගටියෝ මේ පැලැටියේ කොළ කති" යි ගම් බද ව පැතිර පවත්නා ජන ප්‍රවාදය කි.

දණ්ඩි ශාඛා–සිරිතෝක්කු
දණ්ඩහස්ත– තුවරලාමල, පිණ්ඩි තගර
දණ්ඩා–ලියනහලා, වෙල්ලන්ගිරිය, ගස්කැලිය, කළුවෙල්ලන්ගිරිය
දණ්ඩාහත–කිරිමේරා
දණ්ඩිකා–තොවිල ගස
දණ්ඩින්–කුකුරාමුවන් ගෙඩි, දම නක වෘක්ෂය
දණ්ඩොත්ඵල–ගොඩමානෙල්,තුන් බෝ අත්තන, දුන්න
දත්මරාමුල්–(නම්‍ය බේතක්)
දද්දුර–තුන්බෝඅත්තන
දද–තොල්, පඤ්ඡින්
දදකිරිය–රතුපාට උඳුපිඇලි වැනි කොළ ඇති කිරි සහිත පොළවට ම ඇලී සැදෙන පැලැටියක්
දදකොළ–ලුණුවිල, (බැම්තිරිය)
දදගස්–දුන්න
දදඵල–හිවල්
දදරද–සඳුන් ගස
දදහස්–ලුණුවිල
දදිඵල–හිවුළුගෙඩි
දදිලවණ–මුදුලුණු
දදිසාර–වෙඩරු
දදී–දීකිරි
දදු–ලබු, අංකුරය
දද්‍රු–දදරෝගය
දද්‍රුවෛරී–රත්නිවුල්
දද්‍රුඝන–බෝදිඇට, තෝර, තෝර ඇට, ඇත්තෝර, පෙනිතෝර
දද්‍රුඝ්නී–බෝදිඇට
දද්‍රුනාශන–තෝර
දද්‍රුහර–තෝර ගස
දධ්‍යග්‍ර–වෙඩරු
දධ්‍යඞ්ක–හොරමැලියම්
දධ්‍යානී–කුළුරැන
දධ්‍යාහ්ව–හිවුළු ගස
දධ්‍යාහ්වය–හොරමැලියම්
දධ්‍යුත්තර–වෙඩරු
දන්‍ධ්‍යාදන–දීඛත්
දඹනඟාර–දීපෙරලි දිය

දඩි-දීකිරි, හිවුලු ගස
දඩිඝීර-ගුගුල්, දීකිරි
දඩික - කොතඹුරා, සිරිවටු ගස, දීකිරි මුසු ඔත
දඩිකුර්චිකා - දී හා කිරි එකට පිසීම දඩිකුර්චිකා නම්
දඩිඵ-දිවුල්
දඩිඵාඛ්‍යා-හිවුලු මැලියම්
දඩිද්‍රප්ස-නොමිදුනු කිරි
දඩිනාමක-හිවුළු ගෙඩිය
දඩිපුෂ්ප - ව ම් මු තු (කෙවර්ති මුස්තා)
දඩිපුෂ්පක-අඩනහිරිය
දඩිපුෂ්පා-වැල්පෙනෙල
දඩිපුෂ්පි-දේවදාලිය, වැල්පෙනෙල
දඩිපුෂ්පිකා-අඩනහිරිය, එල කට රොළු, වඳුරු මෑ
දඩිඵල-දිවුල්, වට්ටක්කා
දඩිභව-වෙඩරු
දඩිමණ්ඩ-දී පෙරලි දිය, මෝරු
දඩිමණ්ඩාත්භව-වෙඩරු
දඩිවාරි- දී පෙරලි දිය
දඩිවාසතුකා-සිරියල් වෙසෙසක්
දඩිශ්ශල්‍යා - කරල් සැඹ, හෙළ කරල් සැඹ
දඩිෂායය-ගිතෙල්
දඩිසෙනහ-වෙඩරු
දඩිසෙවද-මෝරු
දඩිසාර-වෙඩරු
දන්-මාදන්
දන්න-භිඟුරු පියලි, දත් කැටියා, කිහිරි, ඇත්දන, (ඇත්දළ)
දන්නක-වා ඇපල
දන්නාකෂී-දෙඩම්
දන්නකාෂීණ-දෙඩම්, දෙහි
දන්නකාෂ්ට - එගුරුස්ස, කුඹුක් ගස, කරඳ
දන්න කේතු-නීත් කොහොඹ ගස
දන්නාඝාත-දෙහි ගස
දන්නාවජ්දෙපමා-කැකිරි, කෙම් වැල්, කුහුඳුරුක්කම්
දන්නධාවන-කිහිරි, කළු කිහිරි, මුහුණමල්
දන්න පත්‍රක-කොඳ මල්
දන්නපත්‍රිකා-කොඳ
දන්නපුෂ්ප-ඉහිනි ගස, කොඳ මල්
දන්නඵල-හිවුළු, ඉහිනි, වගපුල්
දන්නමූලිකා-දූන්නමුල්, දූන්නගස
දන්නාරඤ්ජන-කසිස්
දන්නවීජක-දෙළුම් ඇට, දෙළුම් ගස
දන්නවීජ-දෙළුම් ගස, ලබු
දන්නශඨ-දිවුල්, දෙසි, කාමරංගා, ලප්නාරම්, දෙඩම්, ඇම්බරැල්ලා
දන්නශඨා-ඇඹුලැඹිලිය, මහබැවිල
දන්න ශකීරා-දත් ලෙඩක්
දන්නශාක-කොසඹ
දන්නසඨ-දෙහි
දන්නා-වංඇපල
දන්නාඝාත-කොසඹ, දෙහි
දන්නාහ්වා-භිඟුරු පියලි
දන්නි-දූන්න
දන්නිකර්ණි-හබරල
දන්නිකා-දූන්න
දන්නිනි-දූන්න ගස
දන්නිඵල-නිප්පිලි, ජයපාල ඇට
දන්නිමූලිකා-දූන්නගස
දන්නිරවඡ්ද-දෙළුම්, ලප්නාරං ගස
දන්නිවීජ-ජයපාල ඇට
දන්නුරණ්ඩ-ලප්නාරං ගස
දන්නෝජ්වලා-සුදු දැසමන් ගස
දන්ෂ්ඨි-කුඹුරු වැල්, හිඹුරු වැල්
දන්ඩිකා-දම්මු ඔත්
දන්දෙවි සිරිපෝබාහු, (දම් දෙවි සුදු)

දන්වය

දන්වය-වැල් කසඹිලියා

දන
දනා
දනි
කොත්තමල්ලි, කුළු රෑණ, (කටුකරෝහණ)

දනපල-කිරිපළු

දනා-කොත්තමල්ලි

දනිකයි-මහ පෝටා වැල

දනී-කටුකරෝහණ

දනු-බදුල්ල

දම් දෙවි සුදු-සිරිතේක්කු, ජාති දඬු

දම්පෙෂට-මිරිස්

දම්බඵල-සෙවඵල වෘක්ෂය

දම්මං සරණ - සස්සද

දම-බෝදි ගස, බටු ගස, බට ගස

දමනහි-මී හුග

දමන-බට

දමනක-කුකුරුමුවන්

දමනී-මල්තුඹ වැල්

දමයන්ති- ඉදිද වෙසෙසක්, කැකිරි

දමික-මිරිස්

දමුණු-උගුරැස්ස, (බොරළු දමුණු) දමිණ වැල්

දඹ-මාදන්, ජම්බු

දර්දුවඡද-මීකන්පලා, ගොටුකොළ

දර්දුර-පිට සුදු සාරණ

දර්දුරවඡදු-බැමිතිරිය, (ලුණුවිලු)

දර්දුරදලා-ගොටුකොළ

දර්දුරපර්ණි-බැමිතිරිය

දර්ද්‍රු-දෙල්ගස

දර්ද්‍රුඤ්ඡ-ඇත්තෝර ගස

දර්ද්‍රු වෛරින්-කිතුල් ගස

දර්න-ඉළුක්, රීතණ, සාරණ

දර්ප-කස්තුරි

දර්ප පත්‍රක-දළුක්

දර්පහන්-වැළුක්

දලාමල

දර්පා-කස්තුරි

දර්භ-ඉළුක්, දළුක්, රීතණ

දර්භ පත්‍ර-වැළුක්

දර්වි-හැන්ද, හින් කරඹ

දර්විපත්‍රිකා-ගොදිවී ගස

දර්ශනීය-වරා ගස

දර්ශනොප්වලා-සුදු දැසමන් ගස

දර-සාතාවාරිය, සක්බෙල්ලා

දරකණඩිකා-සාතාවාරිය

දරද-ගිගුල්, සාදිලිංගම්, වච්චනාවි

දරසුරා-දේවදාර

දරහාර-මසන්

දල - කොල්ලම් කොළ, දන, කොළ (පත්‍ර)

දලඛිරිණි-පතුක් ගස

දලඛඩ-ගලගුන රෝගය

දලංකුරා-දළු කොළ

දලකොෂ-කොඳ මල්, ඉද්ද

දලදර-කලාඳුරා, (වම්මුතු)

දල නිඝෝක-කරගස්, බුජපත්ගස්

දලපුෂ්පා-වැටකේ

දලමස්-ජටාමාංශ

දලස්තුති-පතුක්

දලසායසි-සුදු තලා ගස

දලසාරිනී-ගෝවා ගස

දලස්‍රුතා-මහරි ගස

දලා-අසමෝදගම්, බුලත්

දලාඪ්‍ය-නාමල් රේණු, මාරු, මදටිය, තල ගස

දලාඪ්‍යි- පුස්වැන්න

දලාද්වය-කොල්ලම් කොළ

දලාමල - කුකුරුමුවන්, දමනක රුක

දලාග්ව-කොල්ලම් කොළ
දළක්-එනම් ගස
දළුව මුල්-රුෂ්ටි, නිප්පිලි මුල්
දළුවා-නිප්පිලි
දලෙගඩි-රැක්අත්තන
දවථු-දුහස
දවන්නි-මී නුග
දවලදුරු-සුදු දුරු
දවල හඳුන්-සුදු හඳුන්
දවලනර-අන්කෙන්ද
දවස්නිම්-වරාගස
දවා-යුගල
දවාලි-දේවදාලිය
දශක-නාල්
දශකුල-බෝගස
දශකුල වෘක්ෂ-ලෝලු, කාරද,බෙලි, ඇසතු, කොළොම්, කොහොඹ, නුග, දිඹුල්, ඇඹුළු,සියඹලා යන ගස් දහය
දශජටා- දශමූල
දශතවීජ-දෙළුම් ගස
දශනාස්‍ය-ඇඹුල්ඇඹිලිය
දශපුෂ්ප-කලාදුරු
දශඵල-කලාදුරු
දශමූල-දශමූල්- බෙලි, තොටිල, ඇද්දෙමට, පළොල්, සිහින් මිදි, සල්වැන්න, පුස්වැන්න, එළබටු, කටුවැල්බටු, ගොකටු, (නෙරෙවි) යන මුල් දශ වගීය
දශ ලවණ-සෛන්ධව, සුවස,බළුල්, යවකාර,වැලිගර(මැටිකාර ලුණු= සාරාර්ථ සංග්‍රහවෙහි) මුහුදු, උද්භිද, කළු, රෝම, පාංශු යන ලුණු වගී දශය.
දශශතාඞ්ඞ්‍රි-නාතාවාරිය
දශඝනකාරදුග්ධ-වරාකිරි
දශාඞ්ඞ්‍රි-දශමූල
දශානික-දැත්ත ගස
දශක්ෂීර-මුව, කොටලු, ගව, එළු, ඔටු, තිරෙළු, මහිෂ, අශ්ව, ඇත්, යන මේ සතුන්ගේ කිරි සහ තන කිරි (යන්ත්‍රන්ගේ ක්ෂීර)
දසකුල-බෝගස
දසන-දත
දසමූත්‍ර-ගෝ, මහිෂ, හස්ති, අශ්ව, මුව, පළෙලු, තිරෙළු, ඔටු කොටළු, නර යන මේ දශ දෙනාගේ මූත්‍ර
දසමූල්ගණය-දශමූල බලන්න
දසවග මාංශ- ගෝන, ගව, එළු, බැටළු, මුව, මුගටි, ඉත්තෑ, ඌරා, කුකුළු, මොනර, යන මොවුන්ගේ මාංශ දශ වගීය යි.
දසවෙයිය-දහයිය (වී පොතු)
දසාඞ්ගුල-පත්තඤ්කා, පැණි කොමඩු
දසාරාහා-ලියනහලා, කෙකටිය
දසී-කොළොම් ගස
දහ-තුවරලා වැල්,සාදිලිංගම්
දහදය-කුරැඳු
දහන-බදුල්ල, මිදි, රත් නිවුල්, වරා, කුඩුම්බිරිස්,
දහනමුඛී-බදුල්ල
දහනවිටපි-ලියනහලා
දහනඇඹුල්-කාඩි
දහනී-මුරුවා
දහනොපල-පලිඟු
දළ-පෙත්ත, අඩිකුරය
දළ සර=(ජලචර)මත්ස්‍යයෝ

දූ

දූෂ්‍යාය ණී-දූත්ත, මහදූත්ත
දූෂ්‍යිණවෘත්තා-වතුසුද්ද
දූෂ්‍යිණාත්‍ය-පොල්ගස
දූගියවැල්-පුසුල් වැල
දූඤ්ජී-සුළුකරඹ
දූයා-ගොකටු (නෙරෙංචි)
දූඩිම්බ-දෙළුම්
දූඩිම්බසාර-දෙළුම්
දූඩිම-දෙළුම්, එන්සාල්
දූඩිමදෂ්ණ-භාජනය
දූඩිමපත්‍රක-වල් එරබදු ගස, දෙළුම් ගස
දූඩිමපුෂ්ප- දෙළුම්මල්, එරබදු, රත්නීවුල්
දූඩිමපුෂ්පක-වල් එරබදු
දූඩිමී-දෙළුම්
දූඩිමීපුෂ්ප-එරබදු ගස
දූඩිමීසාර-දෙළුම් ගස
දූඩිවෘක්ෂ-බක්මී,බකිණි, කොළොම්
දූඩී-දෙළුම්
දූතකී- මයිල
දූතකුසුම්-මසිලමල්
දූත්‍රී-නෙල්ලි
දූත්‍රීමණ්ඩ- තිපල්, (අරලු, බුලු, කෙල්ලි)
දූදපු-රොටී
දූන්න-දමනක වෘක්ෂය
දූනනී-කුකුරාමුවන්
දූනනීය-කොත්තමල්ලි
දූනගඩී-රුක්අත්තන ගස
දූනවිත්ත-තුවරලා
දූනවප්‍රිය-නාගවල්ලි බුලත්
දූනීය වැල්-පුහුල් වැල්
දූන්‍යක-කොත්තමල්ලි
දූබ්බි-වනුවැල්
දූම-සිත්මිදි
දූමන-දමනක රුක
දූම්ලි-එන්සාල්
දූයටපුප්-වක්නීය, (දිවිපහුරු)
දූර්දූර-ලාකඩ
දූර්ව-නිවුල්, ගැටනිවුල්, රසඳුන්, දේවදූර, කසා, දූරුහරිද්‍රා
දූර්විඛාථ සම්භූතව-රසාඤ්ජන
දූර්විකා-නිවුල්, ගැටනිවුල්, ගොදිවි
දූර්විරසොත්භව-රසාඤ්ජන-(රසඳුන්)
දූර්විපත්‍රිකා-ගොදිවි
දූර්විභෙද-කපුරුකඳ
දූර්වී-දූරුහරිද්‍රා
දූර්වීඛාථෝද්භව-රසඳුන්
දූශ්‍යී-බුළු
දූහ්‍යී-ගුරුකැට
දූර-කෙවර්තමුස්තක, වම්මුතු
දූරකා-සිහින් මසන්
දූරගන්ධා-නීයඳ අල, සුවඳැති අල
දූරණ-ඉඟිනි ගස
දූරද- රසදිය, වව්වනාවි, සාදිලිංගම්
දූරඵලා-බිම්නෙල්ලි (පිටවක්කා)
දූරු- දේවදූර, වෙනිවැල් (බාන් වැල්) එගුරුස්ස, දූරුහරිද්‍රා
දූරුක-දේවදූර
දූරුකදලි-ඇටකෙසෙල්
දූරුචිනි
දූරුවිර්ණක } කුරුඳු
දූරුණ-රත්නීවුල්, ඉඟිනි ඇට
දූරුනීර-මහනුග
දූරුනිසා-දූරුහරිද්‍රා,
දූරුපත්‍රක- පෙරුම්කායම්
දූරුපත්‍රී-පත්‍රාභිඛ්‍ය
දූරුපිත-දූරුහරිද්‍රා

දුරුහඳ්‍රා දුනිනි

දුරුහඳ්‍රා-දේවදුර
දුරුරජත්-වනුවැල්, බාන්වැල්
දුරුසාර-සඳුන්
දුරුසිතා-කුරුඳුපොතු
දුරුහරිද්‍රා-මේ වෙනුවට අපේ රටේ ගන්නේ වනුවැල් (වෙනිවැල්) ය. දුරුහරිද්‍රා ලතා විශෙෂ යක් නොව වෘක්ෂ විශෙෂයකි. එය තික්ත,කටුක, උෂ්ණ ගුණ යෙන් යුක්ත වණ, ප්‍රමේහ, දද, විසර්ප, ඡවි ගත දෝෂ, විෂ, කන් රෝග හා ඇස් රෝග නසන ද්‍රව්‍යයකි. මේ බෙහෙත වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් ගන්ට නියම කර තිබෙන කහ අල වලට වඩා වැල් වගීයක් වුව ත් වෙනිවැල් සමාන බැව් වැඩි පරීක්ෂාවක් නැතුව විකා බැලීමෙන් වුව ද ප්‍රකට වන් නකි.

දුරුහරිද්‍රා මෙන් ම වෙනි වැල් ද පිටගැස්ම හා ග්‍රන්ථි රෝග සම්ණයෙහි සමාන ක්‍රියා කාරිත්වයක් ඇති බැව් පරීක්ෂා වෙන් ම දනිමු.

මේ රටේ අවුරුදු එක් දහස් පන්සියයකට නොඅඩු කාලයක සිට දුරුහරිද්‍රා වලට වෙනි වැල් ම නියම කර තිබෙන්නේ විධි වත් පරීක්ෂණයකින් පසු ව බවට කිසි ම සැකයක් නැත. දුරුහරිද්‍රා හා වනුවැල්වල ඇත් නේ සමාන ගුණයකි. ප්‍රතිනිධි වශයෙන් නියම කළ කසා අල වගීයේ එ වැනි සමානකමක් නැත.

දුලඟකීරා-කණමිසකුරු (කනෙයි යා හකුරු)
දුලිම-දෙළුම්, දේවදුලී ලතාව
දුලී-දෙළුම්, දේවදුලී ලතාව
දුව-රත්නිවුල්
දුවන-කිහිරි
දුවනී-අස්වැන්න
දුවිඩක-හිඟුරුපියලි
දුශපුර-මහ කලාඳුරු, කොටවියා මුරු
දුස-හොරඅරටු (සිරිවටු)
දුසකුටජී-කෙළිද
දුසි-කටුකරඹු, නිල්කටුකරඹු,නිල් ගිරිනිල්ල, මුංවැන්න, කොළොම්, බුරුල්ල හස
දුසිකා-නිල්ගිරිනිල්ල, නිල් කටුකරඹු
දුසිකුරුණ්ඨක-නිල් කටුකරඹු
දුහක-රත්නිවුල්
දුහකාෂ්ට-දේවදුරු වෙසෙසක්
දුහස්නි-හෙළදම්
දුහධාරා-රසකිද
දුහනාසිනී-හෙළදම්
දුහනිඃශ්වාස-අක්මැල්ල
දුහසොඵස්නි-හිඟුල්
දුහහන-සීනි, හෙළ ජම්බු
දුහහනී-හෙළ දඹ
දුහහරණ-සැවැන්න
දුහහරා-රසකිද
දුහිනි--හෙළ ජම්බු

දැ

දූඩිනරු-(දඩඉදින්නරු)නීදිකුම්බ, වැල්මදට

දූන්න

දූන්න—දනහි
Baliospermum Monlanum

දූන්න වගී දෙකකි. එයින් එක වගීයක කොළවල හිරමනා තලයක මෙන් වටේට දැති තිබේ. කොළ ප්‍රමාණයෙන් හා හැඩහුරු කමින් ඉල්ල කොළ වලට සමා න ය. කදේ කොළ බෙදී යන තැන් වලින් අඟල් හතරක් පමණ දිගට ඇදී යන පොල් ඉරටු පමණ නටුවල කටුවල මල් වැනි කුඩා මල් හට ගණී යි. මේ පැලෑ ටියේ කදල නැතඉහාත් කුඩා මකෙසුසුක්කා අල වැනි අල තිබේ.

මේ අල වාතාබාධ-ආමශූල-අතීසාර ආදි මහත් රෝග සමූහය කට ම දෙන ඖෂධ යෝග සමග මිශ්‍ර කරති. ඉන්දියාවෙන් මෙහි ගෙනැවිත් බෝ කරණ ලද මේ දූන්න වර්ගයේ ඡායාරූපයකි මෙහි දක්වෙන්නේ.

අනිත් වගීය ලඬකාවේ පෙර සිට පැවත එන වර්ගය යි. ඒවා යේ කොළ කපු කොළ වලට සමා න යි. මල් ප්‍රමාණයෙන් හා වණී සෙන් නාපිරිත්ත මල් වැනි ය. කරල් හා ඇට ද නාපිරිත්ත හෝ කපුකිනිස්ස කරල්වල ඇට වලට සමාන ය.

රට (ඉන්දියාවේ) දූන්නවල අල මිස ඇට නැත. එසේ ම ලඬකාවේ වර්යේ ඇට මිස අල නැත. අල වෙනුවට ඇත්තේ කුඩා මුල් පමණකි. එම නිසා අල උවමනා වූ විට රට දූන්නක් ඇට උවමනා වූ විට මෙරට දූන් නක් පාවිච්චි කරන්ට සිදු වී තිබේ.

දූතුරු-අත්තන ගස
දූමිතිරිය-ලුණුවිල (බැමිතිරිය)
දූරඝමිනී-පළිඟුගල
දූරිඇති-ගර්භණීය
දූලි-අංකුරය, සමූහය, අඳුන්, නෙළුඹුදැලි
දූලිදිය-දැලි වතුර
දූලිපොතු-දූල්ලන්ගේ පොතු
දූවාන-පළිඟු ගල
දූහැලියගෙඳ- පැලෑටි වර්ගයක්, ගෙඳපලා
දූහිඟුල්-සාදිලිංගම්

දූ දී

දූ-නිඹිරි ගස, පිච්චවැල
දූකක්-අක දෙකක්
දූතුරු-අත්තන ගස
දූ පල-සාදික්කා ගෙඩි
දූපුප්-දූසමන්, පිච්ච
දූවාන-පළිඟු
දූසප්-දූසමන්, පිච්චවැල
දූසමන්-දූසප්

දික්කිඩිය-හිරිස්සපළු
දික්නිටිය-හීන් අක්මැල්ල
දික්පල-ඇසළ
දිගුදල-වැටකේ
දිගුනෙත්-බුළු
දිඩිර-මුදුපෙණ
දිදී-ඉදිවිව කිරි
දින්-ඉකිරිය (නීරමුල්ලි)
දින්දූ-රණහුණ ගස
දින්දූය-රණහුණ
දින-තුවරලා
දිනකර-වරා ගස
දිනකතීා-වරා ගස
දිනකෘත්-වරා ගස
දිනප-වරා ගස
දිනපති-වරා ගස
දිනමණී } වරාගස
දිනමිණී }
දිනරත්න-වරා ගස
දිනිඳු-වරාගස
දිනිසුරු-වරා ගස
දිමිත-දිමි බිජු
දිමිබිජු-(දිමිබිජු) දිමියන්ගේ බිත්තර හෝ මිරිස් ගස වැනි කුඩා ගසක සැදෙන ගම්මිරිස් ඇට ප්‍රමාණ රත්පැහැති කුඩා ගෙඩි. (ඇට වර්ගයක්.) මෙයින් දිමියන්ගේ බිජු (බිත්තර) සංඥ ප්‍රබෝධනය සඳහා නශ්‍ය වලට වැඩි වශයෙන් ගනී.

දිඹුල්-උදුම්බර හෝ දිවුල්
දිඹුල්මැලසි-දිවුල් ගැට හෝ අත් නික්කා ගැට (නොමේරූ ගෙඩි)
දිය-පුසුල්, ඉරිවේරිය
දියගුරාල්ල- ගුරාල්ල (බුරාල්ල) ගස් වලට සමානකම් ඇති කොළ-මල් හා ගෙඩි හට ගන්නා පුරුක් සහිත සෙවෙල් වැල් වර්ගයක්.
දියනිප්පිලි- (දියබුලත්) චමීාව අඩිකා හෝ තීතර දිය සීරාව ඇති ප්‍රදේශවල හටගන්නා පිළිස්සුන තුවාල වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ පාසැල් සිසුන් ගල්ලැලි මැකී මට ද ගන්නා ඇඹුල් කර රස යන්ගෙන් යුත් දිය හරිත පැලෑ ටියක්.
දියදඹ-දඹ වර්ගයක්, බලුදම් ගස
දියදෙළුම්-කිළුල ගස
දියනෙත්-වරා ගස
දියනිල්ල-ඒනම් කුඩා ගය
දිය නොපාල හුණු- අළුහුණු (නොතැම්බූ හුණු)
දියපරඬැල්-කුම්භීක- (මේ වර්ගයේ බරවා රෝගය බෝ කරණ කෘමීන් සිටිනා සි යනු වෛද්‍ය මතය සි. මේවා බහුල වශයෙන් වැවී තිබෙන ප්‍රදේශවල බරවා රෝගය අධිකබැව් ද ප්‍රකට ය.
දියපිලි-දීනිරි දිය
දියමැලි-දියපරඬලා, දියසෙවෙල්, (පිසඹුරා)
දියම්දෙල්-මිදෙල්ල ගස
දියයතුරා-ජල යන්ත්‍රය
දියවරම්තුරා-දියමිත්ත වැල
දියවැඩියා-ඛහුමූත්‍ර රෝගය

දියහබරල- මැල්ලුම් සඳහා ඉතා රසැති සීත ගුණයෙන් යුත් පලා වර්ගයකි. මේවායේ යුෂ රත්පිත් අධික අයගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා සිදින තෙල් වලට ද බෙහෙවින් ම ප්‍රයෝජනවත් ය.

දියහවරිය-සෙවාල= දියසෙවෙල්

දිරානෝ-දියබෙරලිය

දිලිදුපත්‍ර-උදුපියලි

දිව් ඔසධිය-ජීවක, වෘෂභක, දෙවර්ගය

දිවයුරු-වරා ගස

දිවසකර-වරා ගස

දිවාක්ෂි-නිදිකුම්බා

දිවාකර-වරා ගස

දිව්පහුරු—දිව් අඬිය වැල්

Ipomaea Pes-tigridis

දිව්පහුරු—ව්‍යාඝ්‍රනඛ

මේ වැල් වර්ගයේ කොළ ඇඟිලි පහකින් යුක්තය. අඟල් තුනහමාරක් පමණ වට ප්‍රමාණය ඇති කොළ වළ සිහින් බුවක් තිබේ. මේ කොළ හැඩ හුරුකමින් දිව් අඬි වලට සාමන හෙයින් දිව් අඬි = (දිව් පහුරු = ව්‍යාඝ්‍රනඛ = වක් නිය) යන නාමයන්ව්‍යවහාර වන බව පෙනේ. මේ වැල්වල මදු මල් සමාන සුදු පාට මල් හටගණී සි.

මේ වැල් සහමූලයෙන් ගෙන කොටා මිරිකාගත් යුෂ චියරු බළු විෂ ශරීර ගත වූ අයට පොවා-නශ්‍යකර- කැමුඛ යෙහි ගැමෙන් සම්පුණී සුවය ලබාගත හැක.

පිළිස්සීමෙන් හටගන්නා දිය බුබුළු වලට මේ කොළ යුෂ ගැමෙනු ත්, පිළිස්සීමෙන් හටගත් තුවාල වලට මේ කොළ අමුකහ සමඟ අඹරා ගැමෙනුත් සුවය ලැබේ.

දිවානිඤ්ඤි-නිදිකුම්බා

දිවාමණි-වරාගස

දිවාවසු-වරා ගස

දිවිනක-දිව්පහුරු

දිවිපසුරු-වනාසුනඛ- පසුරු තලා (දිවිපහුරු)

දිවුවු-කලවැල්ල, (කලවැල්)

දිවුල්-පුල් ගස (දිවුල් ගස)

දිවුල්ලාවු-දිවුල් මැලියම්

දිව්‍ය- ලප්තැල්ල, ගුගුල්, කරාබු නැවි, කුරුඳු, කොච්චම්, සඳුන්, තලා ගස්, රසකිඳ

දිව්‍යගඤ්ඤ- ගෙන්දගම්, කුරුඳු, කරාබු නැවි, එන්සාල්

දිව්‍යගන්ධා-මහ එන්සාල්

දිව්‍ය වන්දන- රන්වන් සඳුන්, කරාබු

දී

දිව්‍ය වන්දන පුෂ්ප- කරාබු නැ ටි. වසාවාසි
දිව්‍ය වන්දිත පුෂ්ප- කරාබු නැවී, වසාවාසි
දිව්‍ය තුම්බි-ලබු වෙසෙසක්
දිව්‍ය තෙජස- මුගුණවැන්න,බැම් තිරිය, (ලුණුවිල)
දිව්‍ය තෙජා-ලුණුවිල
දිව්‍ය පංචාම්‍රත-ගිතෙල්, එලකිරි, එල දීකිරි, මීපැණි, හකුරු, ඝන පස
දිව්‍යපුෂ්ප-කණේරු ගස
දිව්‍යපුෂ්පක-අලරිය, ගැටතුඹ
දිව්‍යපුෂ්පිකා-කණේරු, රතු මල් ඇති වරා
දිව්‍යලතා-මුරුවා වැල
දිව්‍යවෘක්ෂ-මඳරා ගස
දිව්‍යසාර-සල්
දිව්‍යා-සාතාවාරිය, ලුණුවිල, රස ඤ්ඳ, තලා, හෙළ වැටකොළු, නිත්ත තැල්ල, අරළු
දිව්‍යෞෂධි-රත්හිරියල්, මනඃශිලා
දිහි-දධි, =(දීකිරි)

දී-දීකිරි
දීඝවණ්ට-තොටිල
දීර්ඝ-ඉරිවේරිය
දීඝිතීමත්-වරාගස
දීන-තුවරලා මල
දීප්ත-ලියනහලා, බක්මී,කොකුම්, දූදු, පෙරුම්කායම්
දීපනා-කොළොම්, ලුණුවිල, බක්මී, ලියනහලා, මනෝසිල, ලාකඩ
දීපනාංශු-වරාගස
දීපනාහ්ව-ලාකිරි, ලාකඩ,
දීප්ති-ලාකිරි, ලාකඩ
දීප්තිකාංස්‍ය-කස්ලෝ (කාංසවන ලොහ)
දීප්‍ය- කළු දුරු, අසමෝදා, දුටු සතුටු, (මොනර කුඩුම්බිය,) සුදු දුරු, උළුවා, කොකුම්, රත්නිටුල්, ක්‍රිමිශත්‍රු
දීප්‍යක-අසමෝදා,දෙදුරු, මොනර කුඩුම්බිය.
දීප්‍යවල්ලි-අසමෝදගම්
දීප්‍යා-දීකිරි
දීපක-ඇත්තෝර ගස, නිටුල්
දීප කර්පූරජ-කපුරු
දීපතර-හොර ගස, පහන් ගස
දීපන-කෑඳ, රතු ලුහුණු, පෙරුම් කායම්, තෝර, දුටු සතුටු, රත් නිටුල්
දීපනී-අසමෝදා, අරළු, දිය මිත්ත
දීපනීකාරකාරිකා-අරළු
දීපනීයා- ක්‍රිමිශත්‍රු, අසමෝදා, සිහින් අසමෝදා
දීපනීයා- අසමෝදගම්, තිප්පිලි, සිඹිය, නිටුල්, සිදසිහුරු
දීප පාදප-පහන් ගස
දීපපුෂ්ප-සපු
දීප මූලා-කටුපිල
දීප වෘක්ෂ-හොර ගස
දීපශබ්ඛ-රත්නිටුල්
දීප සංඥක-නිටුල් ගස
දීපිකා-සාතාවාරිය, වදකන
දීපි-රත්නිටුල්
දීඝී-නල්වැල්, රත්හැල්
දීඝීක-සිහින් දුරු, =(සුදු දුරු) බට ගස, තේක්ක ගස
දීඝීකණ්ටක-සීනියා ගස
දීඝීකණා-සිහින් දුරු, (සුදු දුරු)
දීඝීකාඤ්ඡිකා-බිම්කල්

දීඝිකන්ඛ

දීඝිකන්ඛ- තියඹරා, මහ කැකිරි, ඌරල, බිම්තල්
දීඝිකා-පත්‍රා හිඬහු
දීඝිකිල-ගල්පියල් රැකා, රැකහුණ
දීඝි කිලඤ්ජ-පුවහු, ගස්අතුන, ගල් පියල්
දීඝිකුල්‍යා-ඇත්වගපුල්
දීඝිකෘෂ්ණා-ඇල් වෙසෙසක්
දීඝිගන්ධ- කස්තුරි, උරැලැ සැපිරි
දීඝිගන්ධා-කස්තුරි
දීඝි ග්‍රන්ථි-ගජතිප්පිලි, සිවිය
දීඝිගොධූම-මහ තිරිඟු
දීඝිවෘන්ත-උක්ගස, තේක්ක ගස
දීඝිජීරක-මහදුරු
දීඝිතරු-තල්
දීඝිතිම්ෂා-කැකිරි
දීඝිදණ්ඩ-නවඟිලි එරඬු
දීඝිදණ්ඩක-එරඬු, තල්ගස
දීඝිදණ්ඩී- ගොරක්ෂ නම් රුක, එඩරු ගස
දීඝිදන්තක-එරඬු
දීඝිදල-අමු නම් ධාන්‍ය වර්ගය
දීඝිද්‍රු-තල ගස
දීඝිද්‍රුම-ඉඹුල් ගස
දීඝිනාද-සක්
දීඝිනාල-හබරල
දීඝිනිඃස්‍රවන-හක්ගෙඩිය (සඹඹ)
දීඝි පටොලිකා-පතෝල වැල
දීඝිපත්‍ර- කෙසෙල්, දළුප්, ඉළුප්, මුරුත, කඳුරු, තල්, පිට සුදු සාරණ
දීඝිපත්‍රක- කෙසෙල්, රැස හුණ, මුරුත, ඉළුක්, අරත්තක, එරඬු
දීඝිපත්‍රා-දිය මෙනේරිය, දිය බෙර ලිය, දම්ගස, පෘෂ්ණිපර්ණී
දීඝිපත්‍රි-පුවහු, සුළු සාරණ
දීඝිපත්‍රික-රැකහණ, රතුලුහුණු

දීඝිරාගා

දීඝි පත්‍රිකා- සාරණ, මහ සාරණ, කෙසෙල්, අරත්ත, පුවහු, වද කසා, රතු ලුහුණු, සාලිපර්ණී, රැකහුණ
දීඝිපත්‍රී-සාලිපර්ණී, පෘෂ්ණිපර්ණී
දීඝිපණී-අස්වැන්න,පතුක්, මුරුත ගස
දීඝිපීලික-උක්
දීඝිපල්ලව-හණ
දීඝිපලාණ්ඩු-තල්ගස, කඳුරු ගස
දීඝිපාදප-තල්ගස, පුවක්, උක්ගස
දීඝිපාලී-පතුක්
දීඝිපිලුක-ගල්පියල් ගස
දීඝිපුෂ්ප-මයිල, මිරිකුඳු, (මුරුංගා) ඇසල, පත්පාඩගම්, වරා වෙසෙසක්
දීඝිපුෂ්පි-කටුවැල් බඩු
දීඝිපුෂ්පිකා-මයිල
දීඝිඵල - ඇසල, කතුරු මුරුංගා
දීඝිඵලා-වැටකොළු, මැඩහඳු, නිත්ත ලබු
දීඝිඵලිකා-දුම්මැල්ල
දීඝිමුණ්ඩක-හෙළ එරඬු
දීඝිමූල-අන්දර ගස්, අස්වැන්න, සැවැන්දරා, කොමඩු, මුරුවා, පුසුල්, කලු ත්‍රිඝණවාලු, තොවිල, පත්තක්කා, කසබිලියා, හෙළ වරා, ඉරමුසු, බෙලි, ශාලි පර්ණී
දීඝිමූලක-මහබට, මූලඵලා
දීඝිමූලා-අස්වැන්න, අන්දර, ඉර මුසු, ඇසල, මහ හිරමුසු, පොල් පලා, යවාසා, ශාලිපර්ණී
දීඝිමූලී-කැම්මේරිය, බුරැල්ල ගස
දීඝිරඬගා-කහ
දීඝිරාගා-කසා (කහ)

දු

දීඝිරෝමන්-තොටිල, වලස් ලොම්
දීඝිරෝමා-තොටිල
දීඝිලතාදුම-මුරුත ගස
දීඝිලෝහිත-රම්මානිස්ස, වේලා
දීඝිලෝහිතයෂ්ටිකා-වැලුක්, උක් ගස්
දීඝිවඝ්නු-මහසාරණ
දීඝිවල්ලි- ගැරඹිල්ලා වැල්, වැල් මදට, පානාල ගරුඬ
දීඝිවෘක්ෂ-සල්, මුරුත, කුඹුක්, සුලු කුඹුක්, කොළොම්, තල් ගස
දීඝිවෘත්ත-කොටිල, මු රු වා දුල්, මුරුත
දීඝිවෘත්ත ඵල-තොටිල
දීඝිවෘත්තඵල-තොටිල
දීඝිවෘති-මහමේදි
දීඝිවෘන්තා-අරත්ත
දීඝිශාඛ-සල් ගස, හණ ගස, තේක්ක ගස
දීඝිශිම්බික-මහ මැ
දීඝිසඛ්ඛ-තල්
දීඝිසමුශ්‍රය-බට ගස
දීඝිසාග්ව-හණ
දීඝී-පෘෂ්ණිපර්ණී
දීඝීඛග-ඇසතු
දීඝීංශ්‍රී-ශාලිපර්ණී
දීඝීයු-බෝ ගස, හෙළ මදුරා
දීඝීයුෂ්-බෝ ගස, ඉඹුල්, එරබදු
දීඝීයුස්‍ය-එරබදු
දීඝීලකී-එරබදු ගස
දීර්ඝිකා-හිඟුපත් තණ, ගොදිවි
දීඝේක්ෂු-වැලුක්, රඹුක්, උක්
දීරාන-දිය මෙනෙරිය

දුංදය-කුඹුක්
දුංබඤ-කාලුදුරු
දුඃඛදිර-ගුරුඤ ගස
දුඃසපර්ශී-කටුවැල් බටු, හැල්කසඹිලියා, හිඳි ගස්, අහස්ගරුඬවැල්, වැල්කරඳ, ජටාමාංශ
දුක්පහස-කහඹිලියා වැල
දුග්ධ-කිරි
දුග්ධතාලීය-කිරෙන් පිසූ අඹ, වෙඩරු, කිරිපෙණ
දුග්ධතුම්බී- (සුදු) ලබු
දුග්ධත්‍රය-එලකිරි, එළකිරි, මීකිරි යන තෙවග ය
දුග්ධය-අත්තික්කා කිරි (වතුර)
දුග්ධරුහ-තල ගස, කිරි ගස
දුග්ධා-පික්මල්, ඉරමුසු, කිරිපලු, කවෙලු
දුග්ධාකඛ්‍ය-කිරි
දුග්ධිකා-ලප් තැල්ල, නික්ත නැල්ල, වරා, නික්ත ලබු, කිරි කවෙලු, නවහන්දි
දුග්ධිනී-වරා
දුග්ධිනිකා-රහු සැබෝ, වරා ගස
දුග්ධි-කිරි, දළක්, කිරිඅඟුණ, කිරි ගරුඬ ගල්
දුඃඛක-මු රා න ම් ගඤ්ඣ ද්‍රව්‍ය ය, තලිස්පතුරු
දුටුසතුටු-මෝ ණ ර කු ඩු ම් බි ය, = කොබෙයිකොළ = (කු බේ සි කොළ)
ගොඩමානෙල්, ඇස්බැද්දෙ
දුණ්ඩුභා-අබ ගස
දුනිස-සීනක්කාරම්
දුද්දුරු-අත්තන ඇට, කාංසා ඇට

දුදුම

දුදුම-නිල්කොළ ඇති ලුහුණු
දුදූ-වල් උළුවා, කිරි
දුදුහ-අඹ, හෙළ අඹ
දුදුල-දියලබු
දුන්ගි-අත්තන
දුන්නුහ-නෙල අඹ
දුන්නාමකන්-අර්සස් රෝගය
දුනු-හිරියල්
දුනුඅත්-වැරහැලි
දුනුකේ-දුනුකෙසියා

දුනුමඬලා

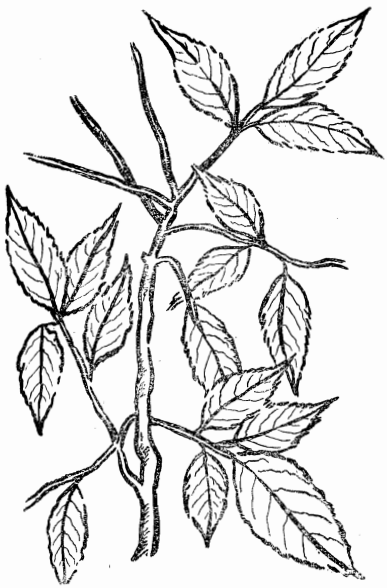

දුනුමඬලා—දුනුමඬලා ගස්

මෙය සුදුපාට කඳකින් යුත් අඩි හැටක් පමණ උසට වැවෙන විශාල ගසකි. ලුණුවරණ කොළ වලට සමාන මේ ගසේ කොළ එක නැවිටේ තුනක් හෝ හතරක් බැගින් පිහිටා තිබේ.

දුර්ජරඵල

මේ ගසේ පොතු යුෂ පොවා ඒ රොඩු ම වත්ඩුවේ තම්බා යටි බඩ තැවීමෙන් දුෂ්කර ප්‍රසූත (මූඪ-ගර්භ) ය ඇති ගර්භිනී ස්ත්‍රීන්ට වහා ප්‍රසූත ය සිදු වී වැදුම්ස වැටී ම ත් එකෙණෙහි ම සිදු වන බව වට්ටෝරු වෙද පොත් වල කියා තිබේ. මේ පොතු කැඩුම්-බිඳුම් වෙදකම පිළිබඳව ද ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

දුනුයේ-දුම්මල ගස
දුඵස්ස-කසඹිලියා
දුබබා-නීතණ
දුනිනී-වරා
දුම්-ගස
දුම්මිල්ල-අගිල්
දුම්මිල-ඌටුවා, දුම්මල
දුමඩ-දුමඬලා, තැල්වැල්
දුමපල-කිණිහිරි
දුමරද-බෝ ගස
දුමැඩ-තැල්වැල්
දුම්දු-බෝ ගස
දුගී-ගුගුල්, නිල්කටරොලු
දුගීඬ-ලුහුණු, අඹ ගස, බෝදි ඇට ගස
දුගීක්‍ෂාථ-ගුරුඳුගස(ගරිදගස)මේ වායේ රෝග ප්‍රතිශෙධක ශක්තියක් තිබේ. 171 පිට බලන්න.
දුගීපුෂ්පින්-වනස්පති වෘක්ෂය (නුග)
දුගීාග්ලාද-හෙළ අඹ, ගුගුල්
දුගීාග්වය-හෙළ සැබෝ
දුර්ග්‍රහ-සැබෝ, වම්මුතු
දුර්ජර-දූදු, නීතණ
දුර්ජරඵල-කැකිරි

දුර්ඣර-බදුල්ල, වෘෂභක, කෝමාරිකා
දුර්දශී-බදුල්ල ගස
දුඩිනු-කිරිපලු ගස
දුඩිර-බදුල්ල, රසදිය
දුඩිරා-ඊතණ, කුසතණ
දුඩිශී-කන්ථාරි රුක, නාගදමනී රුක
දුර්නාමා-අර්සස් රෝගය
දුර්නාමාරි-කිඩාරම්
දුහිරා-දූදුවැල
දුමිත-දුහුදු
දුමිතාරුහා-හෙළ ඊතණ, කුස තණ
දුමීගී-සැබෝ
දුමීෂා-හෙළ හුනිද
දුර්මුඛා-හුනිද, හෙළ හුනිද, කටු වැල්බටු
දුමේකා-හෙළ හුනිද
දුමේහ-හුනිද
දුලීහ-ඵලකටුවැල්බටු, හිඟුරුපියලි
දුලීහා-හැල් කසඹිලියා
දුවී-හිඟුල්
දුවීණී-ගොකටු, නෙරෙංචි, රිදී
දුවීර-වෘෂභක, ඊතණ, කුසතණ, සිහින් සාතාවාරිය
දුවීලාම්බු-සිනිඹලා
දුවීා-වනුවැල්, (බාන් වැල්) හෙළ ඊතණ, කුසතණ
දුර්විධයා-හිඟුරුපියලි විශෙෂයක්
දුර-හොරගස
දුරභිග්‍රහ-කරල්සැබෝ, වඳුරු මැ, හැල් කසඹිලියා
දුරාසර්ෂ-හෙළ අබ
දුරාඩකට-බෙලි
දුරාධර්ෂී-හෙළ අබ
දුරාරුහ-බෙලි, හුණ, ඉන් සලු, හිඳි, පොල්
දුරාරුහා-හිඟුල්, බෙලි, හිඳි ගස, තල්ගස
දුරාරොහා-හිඟුල්, හිඳි, තල්, ශ්‍රී වල්ලි රුක

දුරාලභා—(**ඔන්වයවාස**) යවාස, වැල් කසඹිලියා, (වාශ්චිකාලි) ගස් කසඹිලියා, (වල්කහඹිලියා) සි වෙන් වෙන් වූ වගී හතරකි. ධන්ව (අරාබි) දේශයෙකි වැවෙනයවාස (ධන්වයවාස) නම් පැලැටි වගීය දුරාලභා බව ත්, දුරාලභා හා යවාස යන දෙවගීය ම සමාන ගුණ ඇති ඖෂධ බව ත්, දුරාලභා වෙනුවට යවාස ගැණීම සුදුසු බව ත්, ඉන්දියානු ද්‍රව්‍ය ගුණ නිසණ්ඩුවල කියා තිබේ.

එහෙත් දුරාලභා (ධන්වයවාස) යවාස දෙවගීය වෙනුවට වැල් කසඹිලියා හෝ ගස් කසඹිලියා ගැණීමට ඉන්දියානු පොත් වල නියම කර ඇති තැනක් ගැණ දැනගන්නට නැත.

ඔන්වයවාස (දුරාලභා)

මෙය ධන්ව (අරාබි) දේශය ප්‍රභව කොට ඇති අඩියක් පමණ උසට වැවෙන පැලැටියකි. මෙහි කොළ දිග-පළල අඟල් $\frac{1}{3} \times \frac{1}{4}$ ක් පමණ ඇත. මල් රතු පාට ය. අතුවල සහ කදේ කටු නිබේ. දුරාලභා (ධන්වයවාස) වලට ව්‍යවහාර කරණ **ලෙට්ටුහක්කා** (ඔටුවන් විසින් කනු ලබන පැලැටි

දුරාලභා දුරාලභා

වගීය) යන සංස්කෘත නාමයෙනු ත් මේ පැලෑටිය ඔටුවන් සිටින ප්‍රදේශ යෙහි (අරාබි දේශයෙහි) උපදින වගීයක් බැව් පෙනේ. මෙයින් අපට දුරාලභා – ධන්වයවාස නම් දෙකකින් කියවෙන්නේ එක ම වර්ගයක් බැව් නිශ්චය කළ හැක.

යවාස

අඩියක් පමණ උසට වැවෙන දිග – පළල අඟල් $1 \times \frac{1}{2}$ පමණ ඇති රත්පාට දුරාලභා මල්වලට වඩා කුඩා මල් හටගන්නා කටු සහිත කඳක් හා අතු ඇති පැලෑටියකි යවාස. ධන්වයවාස (දුරාලභා) වලට පෙනුමෙන් හා රස – ගුණ – ඕජා වශයෙන් මදක් සමාන නිසා දුරාලභා වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් ගැණීවට නියමකර තිබෙන යවාස, නමුත් මේ පැලෑටිය දුරාලභා නොවන බැව් පැහැදිලි වේ.

වැල්කහඹිලියා (වෘශ්චිකාලි)

එහෙත් ලඞ්කාවේ මේ පැලෑටි දෙවර්ගය වෙනුවට ගන්නේ විෂ සහිත සිහින් බුවක් ඇති වැල් කසඹිලියා වැල් ය. එය වෘශ්චිකාලි යන සංස්කෘත නාමයකින් හැඳින්වෙන වෙන ම වර්ගයකි.

අරාබියේ වැවෙන දුරාලභා (ධන්වයවාස) වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් යවාස ඉන්දියානු වෛද්‍යවරයන් නියම කළාක් මෙන් ම, අතීත යෙහි අරාබිය–ඉන්දියාව හා ලඞ්කාව ත් අතර ගමනාගමනය පිළිබඳ පැවති දුෂ්කරත්වය නිසා ද්‍රව්‍ය ලබා ගැනීමේ අපහසුව ගැන සැලකූ උද්දීපිද (වෘක්ෂලතාදිය පිළිබඳ) විද්‍යුව සම්බන්ධ පෘථුල අවබෝධයක් ඇති ව විසූ අපේ පැරණි වෛද්‍යවරයෝ දුරාලභා වෙනුවට වැල් කසඹිලියා සම්මත කර ගත් බවට කිසි ම සැකයක් නැත.

අෂ්ටක වර්ගය ඇතුළු පද්මකාෂ්ඨ – දෘෂදරිද්‍රා – පුෂ්කරමූල – හලලාතක – කුෂ්ඨ – ප්‍රියඞ්ගු ආදී අරාබි – ඉන්දියා රටවල වැවෙන ඖෂධ වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් මේ රටේ උපදනා ඖෂධ ගන්නේ ද අතීතයෙහි පැවති මේ දුෂ්කරත්වය නිසා විය හැක.

ගස් කහඹිලියා

දුරාලභා – යවාස පැලෑටි ගස් වර්ග දෙකක් නිසා ඒ වෙනුවට ලඞ්කාවේ වැවෙන කහඹිලියා ගස් (ගස් කහඹිලියා) ඇතැම් වෛද්‍යවරයෝ ගණිති. ගෙඩි මොලොක් කිරීමේ ගුණය හැර ඒ වගීයේ වෙන යම් කිසි ගුණයක් නැති නිසා එය ගැණීම සුදුසු නැත. යවාස–දුරාලභා (ධන්වයවාස) නැතහොත් ගතයුත්තේ පුරාදු වැල්කසඹිලියා ම ය.

දුවශා

දුවන–රත්‌රන්

දුශ්චක්‍රම–ගොකටු

දුෂ්කදේර–හුරුන්ද ගස

දුෂ්ටව්‍රණක–වනුවැල්, හෙළ ඊතණ, ඇන්සැටිය

දුෂ්ප්‍රවෙශා–කන්ථාරී වෘක්ෂය

දුෂ්ටවීර්‍යා–මස්බැද්ද, තලිස්පතුරු, දියමිත්ත

දුෂ්පත්‍ර–අරණකසා, (හරන්කහ) හිහුරුපියලි

දුෂ්පර්ශී–රටඉඳි, කටුවැල්බටු, වැල් කසඹිලියා

දුෂ්පරිග්‍රහ–රටඉඳි, කටුවැල්බටු

දුෂ්ප්‍රසර්‍හිනී–දුරාලභා, කටුවැල්බටු

දුෂ්ප්‍රදර්‍ශිනී–කටුවැල්බටු

දුසහා–අත්තත

දුස්පර්‍ශිනී–හිඳි

දුස්පර්‍ශා–හිඳිගස්, කටුවැල්බටු, දුරාලභා

දුස්ප්‍රර්‍ෂ–මීගස

දුස්ප්‍රදර්‍ශී–කටුවෙලඟ, හෙළබටු, දුරාලභා

දුෂ්ප්‍රදර්‍ශීක–අබ

දුෂ්ප්‍රදර්‍ශිනී–වැටකොලු, හෙළබටු, කටුවැල්බටු

දුෂ්ප්‍රදර්‍ශා–දුරාලභා, ඉඳි

දුස්ඵලි–හිඳි

දුස්ඵලිනී–යොන්හිඳි

දූහිනී–වරා

දුහුදු තෙල්–දුහුදු ඇට මිරිකා ගන්නා තෙල්

දුහුනුම්බලා – දුනුම්බලා–(විසතර 249 පිටේ ඇත.) (මෙය ප්‍රසූතයට ගන්නා බෙහෙති.)

දුහුදු

දුහුදු=(දුදු) දුහුදු වැල්

දුහුදු–ජ්‍යොතිෂ්මති

Celastris Paniculata

මෙය ලොවි කොළ වලට සමාන කොළ ඇති, හිඹුවු වැල් මෙන් වැවී යන පඳුරු (වැල්) වර්ගයක්. ලංකාවේ මෙන් ම ඉන්දියාවේ ද බොහෝ දෙනාගේ සෑළකිල්ලට භාජන වූ ඖෂධයකි. දුහුදු දුහුදු ඇටවලින් ලබාගන්නා තෙල් ආඛුනිකයන්ගේ ධාරණ ශක්තිය දියුණුවීම සඳහා ඉස ගල්වති. බින්දු පහකට වැඩි නොවන ගණනක් දිනපතා උදේ සවස බොන්ට දෙති.

ඇතැම් කුඩා දරුවන්ට බාල අවස්ථාවෙහි ඇතිවන දිවේ ගොත ගනිය නැති නිරීමට ත්, ප්‍රඥාවඩිනය හා ස්මරණ ශක්තිය දියුණු

දූ දෘ

කිරීමට ත් දිනපතා උදේ සවස පාවිච්චි කරණ ලංකාවේ පැරණි දේශීය ඍරස්වතී තෙලයට ගන්න ප්‍රධාන ද්‍රව්‍ය වලින් දුහුදු තෙල් ද එක වගයකි.

අතීසාර - වාතරක්ත - අංශ බාග - ලාදුරු, කුඩා ලමයින් ගේ පණු ගාය ඇතුළු ශාරීරික ආබාධ වලට ගන්නා ඖෂධයෝග වලට ද දුහුදු ඇතුළත් කර තිබේ. දුහුදු කොළ යුෂ පානය කිරීමෙන් අබින් දුම් පානය නිසා විෂ ශරීර ගත වූවන්ගේ විෂ ද නැසී යයි.

අළුත් සොයා ගැනීමක්—
තරබාරු ගතියට

මෙයින් බින්දු පහ බැගින් උදේ සවස තුන් මාසයක් පාවිච්චි කිරීමෙන් සත්‍රී-පුරුෂ යන් ගේ තෙල් හා සෙම මිශ්‍ර තරබාරු ගතිය (බොරු ඇඟ) සම්පූර්ණයෙන් මග හැරී ප්‍රමාණවත් ශරීර ඇති වෙයි.

දියවැඩියාවට

එසේ ම වරකට බින්දු පහ බැගින් දිනපතා උදේ සවස තුන් මාසයක් මේ තෙල් පාවිච්චි කිරීමෙන් බහු මූත්‍ර දෝෂය (දියවැඩියාව) නියම ප්‍රමාණය දක්වා අඩු වෙයි.

දූතඝ්‍රී - මුඛමහණ
දූතය-පැණිරස
දූති-රත්‍රු පළොල්
දූතිකා-එල කටුවැල්බටු
දූදරු-අත්තක්ක

දූදු-දුහුදු ගස්, කිරි, දුහුදු තෙල්,
දූසය-දුම්මල
දූයී-හිඟුරු පියලි
දූර්වා-ඒතණ, දූර්වා වනානි නීල දූර්වා, ශ්වේත දූර්වා, ගණ්ඩ දූර්වා යයි වගී තුණකි
දූරමූල-මුදුතණ, දුරාලභා
දූරමූලා-නීයඳ, යවාස
දූරවේදක-යකඩ, කාන්දම්
දූරානුගත මූලා- ඉරමුසු, මහ ඉර මුසු
දූලිකා-අවරිය

දෘක්ප්‍රසාද-කුලත්ථඤ්ඤන, කොල්ලු
දෘකිලිම-දේවදාර
දෘග්විෂාධිගත-රත්නඳුන්
දෘඩාඩ්‍රුක-අන්දර, අස්වැන්න
දෘඩ-ඉඹුල් ගස, දැවගස
දෘඩඝ්‍රුසා-බබුස් තණ
දෘඩකණ්ටක-රැකහුණ
දෘඩකාණ්ඩ-උණ ගස, මදු වැල
දෘඩගන්ධ-පෙරුම්කායම්
දෘඩ ග්‍රන්ථි-උණගස
දෘඩචර්ම-තල්ගස
දෘඩතරු-පොල් ගස, දැවගස
දෘඩතෘණ-මුදු තණ, බබුස් තණ
දෘඩදාරු-තල්ගස
දෘඩනීල-පොල් ගස
දෘඩපත්‍ර-උණගස, මුදු තණ
දෘඩපත්‍ර චීරුණී-හෙළපිල =දැනෑ රෝගයට විශෙෂ ගුණදායි ඖෂධයකි.
දෘඩපදු-පිටවහන්කා
දෘඩපාද-යක්ඩේරිය
දෘඩ ප්‍රයෝග-පොළොල්

ද

දෘඪප්‍රරෝහ-නුග ගස, පුළිල
දෘඪඵල-පොල් ගස,
දෘඪබන්ධ-සාදික්කා
දෘඪබන්ධනී-ඉරමුසු, ඊතණ
දෘඪබාලුක-එල්වලු
දෘඪමපුර-ගොකටු
දෘඪමාලා-පිටවක්කා
දෘඪමූල-පොල් ගස, අන්දර ගස, මූඤ්ජ නම් තෘණ විශෙෂය
දෘඪලතා-මදුවැල
දෘඪ වල්කල- පුවක්, දිය මිත්ත, දෙල්
දෘඪවාල-එල්වලු
දෘඪවීජ- රම්මානිස්ස, රන් වන් වේලා, තෝර, මසන්, සිනිය, පොල් ගස
දෘඪවීජක-පොල්
දෘඪවෘන්ත-පොල්ගස
දෘඪස්කන්ධ-හිරිපලු
දෘඪසපිති-පොල් ගස
දෘඪසූත්‍රිකා-මුරුවා
දෘඪා-පිටවක්කා, බිම්තල්
දෘතා-දුරු
දෘතාම-ලාකඩ
දෘම-පොල්, මහ නුග
දෘමං-සුලු කුඹුක්
දෘමව්‍යාධි-ලාකඩ
දෘමෝ-මොර ගස
දෘමොත්ඵල-තිණිහිරි, ඇසල
දෘවෘක්ෂ-කොළොම්
දෘශ්‍යා-වදුරු මැ
දෘශොපම-හෙළ පියුම්
දෘෂ්ටිකෘත්- පොණ්ඩරු, ගොඩ මානෙල්
දෘෂ්ටිවීර්‍යඝ්නී-තලිස්පතුරු
දෘඝම්භෙද-පුස්වැන්න, පොල්
දෘඝලලක-පියාගස්
දෘතා-(දෙදුරු)කලුදුරු, සුදුසුරු,

දෙඅරිසි-පොඩි අරිසි, මහ අරිසි, වැලි පොලවේ හටගන්නා, ලා නිල් සහ කිලිටි සුදුපාට සුලු නයි වැනී පාලුවියක්(සාරාර්ථ සංග්‍රහව) පොඩි අරිසි ගැන විස්තරයක් ඉදිරිපෙනි ඇත.
දෙ ඉද්ද-නීනිද්ද, බෝලිද්ද
දෙකටරොස්-(දෙ කටරොලු,) එල කටරොඩු,නිල් කටරොඩු (වැල්)
දෙකටුකරඹ-රත් කටුකරඹ, කහ කටුකරඹ
දෙකරඹ-නීන් කරඹ, මහ කරඹ (ඩෑම්සන්)
දෙකසා-කසා, වදකසා
දෙකිහිරි-හෙළ කිහිරි, රත් කිහිරි
දෙකැලි-කැලි, (කැට කැලි) රත් කැලි (පත් කැලි)
දෙ කුලුදුල-පත, (කාල)
දෙකුසුම්-කරාබු, වසාවාසි
දෙකුර-සුලු කුර, මහ කුර
දෙගල්-ගල් මද, ගල් නහර දෙක
දෙකඹල-සින් තඹල, මහ තඹල,
දෙදිය-ඊරි දිය, කර දිය
දෙදිවි-නයා
දෙදුම්බ-රසතැල්ල, නිත්තතැල්ල (වැල්)
දෙදුරුසමොද-දෙදුරු, (සුදු දුරු-කළුදුරු) අසමෝදගම්
දෙදුරු-සුදුදුරු, කළුදුරු
දෙන්ද්‍රානි-නිඝ
දෙනයි-සුලු නයි, මහ නයි
දෙනිඹ-කොසඹ, බිම්කොසඹ හෝ කොසඹ මහකොසඹ (ලුණුම්දෙල්ල)

දේ

දෙපනස්-සියඹලා
දෙබටු-එලබටු, කටුවැල්බටු
දෙබුරුද-සිහින් සාරණ, මහ (පිට සුදු) සාරණ
දෙමදු-වැල්මී, මීමල්
දෙමිත්තා-කහ
දෙමිදි-හින් මිදි, මහ මිදි
දෙමිරිකුළු-සිහින් මුරුංගා, මහ මුරුංගා
දෙමිරිස්-(ගම්) මිරිස්, වල්ගාමිරිස් (වාල්මොලගු)
දෙමැඩිය-රෑනමැඩිය, මැඩිය
දෙමොළු-අසමොදගම්,කොරාසානි
දෙසි-මහ මිදි
දෙරමිනියා- සුළු එරමිනියා, මහ එරමිනියා
දෙල්-ලබුජ ඵල වෘක්ෂය
දෙලසි-එන්සාල්, මහ එන්සාල්
දෙලෝධ්‍ර-(දෙලොත්)=හෙළලොත් රත්ලොත්
දෙවි පියවුරු-වම්මුතු
දෙවගපුල්- වගපුල්, ඇත්වගපුල් (තිප්පිලි, ගජ තිප්පිලි)
දෙවිඹුරටි-වැටිකොලු
දෙවුකුසුම්-කරාබුනැටි
දෙවුකොඩි-මුරුවා වැල්
දෙවුදුරු-දේවදාර
දෙසඳුන්-රත්හඳුන්, සුදු හඳුන්
දෙසැඹිල්ල- සැඹිල්ල දෙවගීය, (වැදෑමස වැටීමට දෙන ඖෂධයකි)
දෙහිම-රත් හඳුන්, සුදු හඳුන්
දෙහි මැලසි-දෙහි ගැට
දෙහිරමුසු-හින් ඉරමුසු, මහ ඉරමුසු
දෙහුනය-කාලං හය, (හුන දෙක)

දේව-දේවදුරු, ගොඩ මානෙල්, රසකිඳ
දේවකදිම්-සඳුන්, කපුරු, අගිල්, කොකුම්, හිරිකඩ සඳුන් යන පස් සුවඳ කල්කය
දේවකාෂ්ඨ-දේවදාර
දේව කෙඳිරි-මුරුංගා
දේව කුකකුටක-කිඹුල්වැන්න
දේව කුටුම්බිකා- යොන්තුඹ, මහ තුඹ
දේවකුරුම්බා-මහ ගැට තුඹ
දේවකුසුම-කරාබු
දේවගන්ධා-මහා මේදා
දේව ගන්ධිකා-දුම්මැල්ල,
දේවගුරු-වැල්මදට
දේවගුරු මුදියන්සේ - ගන්සූරිය ගස (රහස් බේත් වට්ටෝරුවක ප්‍රහේලිකා වචනයක්)
දේව ජග්ධක-ධ්‍යාමක නම් සුවඳ තෘණ, කළාදුරු
දේවතරණි-මහා රෝස ගස
දේවතරු-රඳුන්, මදුරා, ඇසතු, කටුකිණිරි (මතුරාදි වෘක්ෂ පස)
දේවතා-අත්තන, තුන්බෝ අත්තන
දේවතා කුසුම-කරාබු නැටි
දේවතාණ්ඩි-දේවදාලිය වැල්, උඩ හල්ලා වැල්, (උඩහළු=පඬ වැල්)
දේවතාමණ්- මහාමේදා (අෂ්ටක වගීයේ බේතක්)
දේවතාශ්‍රමහඤ්ජනී-බුලත්
දේවතාස-දේවදාලිය
දේවදග්ධ-එරබදු වෙසෙසක්
දේව දණ්ඩා-සිරිවැඩි බැලිල
දේවදණ්ඩාත්ඵල-සිරිවැඩි බැලිල, ගස් කැලිය

දේව දණ්ණ } කොසඹ
දේව දණ්ණා }
දේවදාලි-දේවදාලිය
දේවදාසි-දේවදාරු
දේවදාරු-දේවදාර
දේවදාලී-දේවදාලිය වැල් = ගිනි කදම්බ=ගිනි රුස්
දේවදාලිකා-වැල් රඹුටන්
දේවදුන්දුභි-පිටවක්කා, කළුතලා, රත්තලා, දුටු සතුටු, (කොබෙයි කොල=මොණර කුඩුම්බිය)
දේව දූප-කව්ටකුමන්ජල්, කුන්දුරුක්කම්
දේවද්‍රම-දේවදාරු
දේවධූප-ගුහුල්
දේවධූම-ගුහුල්, කුන්දුරුක්කම්, දුම්මල
දේවන-අත්තන, තුන්බෝ අත්තන
දේවනල-මහබට
දේවනාල-මහබට
දේවනිර්මිත-රසකිඳ
දේවනිර්මිතා-රසකිඳ
දේවනී-රසකිඳ
දේවපත්‍රිකා-පිත්ත මල්
දේවපාරා-ලියනහලා
දේවපුත්‍ර-හුණකපුරු
දේවපුෂ්ප-කරාබු
දේවපූජ-අලරිය (කණේරු)
දේවපූජක-දෙඹ
දේවපූජාපර-හෙළ කණේරු
දේවප්‍රිය-කිකිරිඳිය, රන්වන් කිකිරිඳිය, කසාවන් කටුකරඹ, කතුරුමුරුංගා, සුවඳ ගොට, බුලත්
දේවපෘෂ්ට-කිරිපලා
දේවබලා-මහ බැවිල, වලාවැන්න, (හංසපාදි) දුටු සතුටු
දේවභවන-ඇසටු
දේවමනි - මස්බෑද්ද, මහමේවන් (මහා ශ්වේතා)
දේවමනිර්-හුණහස
දේවමත්‍සී-''මහාමේදා'' (අෂ්ටක වගීයේ ඔසුවත්)
දේවමිත්‍ර-කුඹුක් ගස
දේවයෝනි-ගල් සෙවෙල්, ගල් මද
දේවරාජ-මුරුවා
දේවලතා-සිනිඳිද, ගැටපිච්ච
දේවලාඞ්ගුලිකා-ඇත්සැටිය, හින් මැඩහතු
දේව වලලහ-දෙඹ, කිණ දෙඹ
දේව වලලහා-කිත දෙඹ
දේවවලා-ගොඩමානෙල්
දේවවෘක්ෂ-රුක්අත්තන, ගුගුල්, එරබදු
දේවශ්‍යගඩිකා-මොනරකුඩුම්බිය, දුටුසතුටු, (කොබෙයි පලා)
දේවශ්‍රේණී-මුරුවා
දේවශාලී-හැල් වෙසෙසක්.
දේවශෛඛර-දමනක රුක
දේවසභා-ගොඩමානෙල්,දුටුසතුටු, මොණර කුඩුම්බිය= කොබෙයි පලා) කුඹුරුවැල, මහුල්කුඹුරු වැන්න
දේවසම්ප-දෙව් අබ
දේවා- ගොඩ මානෙල්, අසන පර්ණී රුක
දේවාග්නිකා-ගස්කැලිය
දේවාග්‍රා-ගස්කැලිය
දේවාත්මන්-ඇසතු ගස
දේවාද්වය- මහබැවිල, සිරිවැඩ බැවිල
දේවානූ-බුලත්
දේවානඤ-බුලත්
දේවානාං ප්‍රනවප්‍රිය-බුලත්
දේවාර්හා-මහබැවිල, මහුල් කුඹුරු වැන්න
දේවාලය-ගොඩමානෙල්

දෛ දෙ

දේවාවාස- ඇසටු, රුක්අත්තන, දේවදුර
දේවාහ්වය-දේවදුරු, සිදඬිඟුරු
දේවාහ්වගන්ධිකා-දුටුසතුටු
දේවාහ්වා-දුටුසතුටු, මොණර කුඩු මිඛිය, (කොබෙසිපලා) දේවදුර
දේවිකා-අත්තන
දේවිලතා-පික්මැලි, (පික්මල්)
දේවී-මුරුවා, පික්මැලි, වැල්තුඹ, වැටකොලු, අරලු, බැවිල, දිය මිත්ත, අස්වැන්න
දේවීවිජ-ගෙන්දගම්
දේවෙෂ්ට-ගුගුල්, ලප්නාරම්, මහ මේදා
දේව්‍යා-මුරාමාංශි, බැමිතිරිය
දේසසමාඛ්‍යබීජ-කෙළිඳ ඇට
දේසා-මුරුත ගස
දේසි-වැල්මී
දේසිකා-දෙසි
දේහලා-මත්පැන්
දේහලී-හෝපලු
දේහවල්කල-වුරුණු තෙල්
දේහදිය-නරමූත්‍ර

දෛත්‍ය--ලෝකඩ, සුරා
දෛත්‍යකුසුමා-සුගන්ධ ද්‍රව්‍යයක්
දෛත්‍යමේදජ-ගුගුල්
දෛත්‍යරක්තකා-හිඟුල්
දෛත්‍යා-තලිස්පතුරු, මුරාමාංසි, අසමෝදගම්
දෛත්‍යෙන්ද්‍ර-ගෙන්දගම්
දෛත්‍යෙන්ද්‍රරක්ත-හිඟුල්
දෛවතාමනි-මහමේවන්

දෙඩම්පනා - පැහිරි ගස් වර්ගයක්.

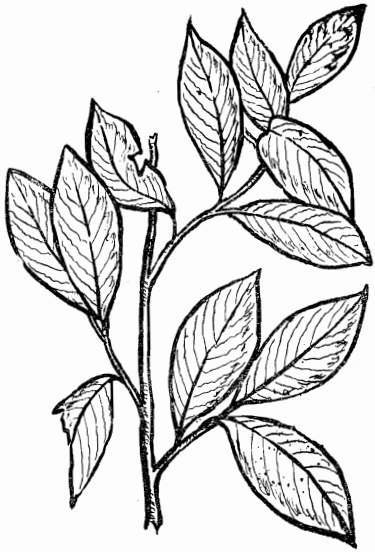

දෙඩම් පනා
Glycosmis Pentaphylla

මෙය විය ලි කලා ප යේ වැවෙන තද පැහිරි ගනියකින් යුත් ගස් වර්ගයකි. පඳුරු වශයෙන් වැවෙන මේ ගස් වල කොළ හැඩ හුරු කමින් කොස් කොළ වලට සමාන ය. එ ය ට වඩා මදක් බොකුටු ගතියෙන් යුක්ත ය.

කර කොළ ප්‍රමාණ ඝනකමින් හා තද කොළ පාටින් යුත් මේ ගසේ කොළ යුෂ හා මුල් ද ප්‍රාණ ජීවය වැනි උසස් තෙල් වර්ග වලට හා සන්නි රෝග සඳහ

දෝ දෙඟ දූ ද්‍රු

සිදින තෙල් වගී වලට ත් ගණිති.
මේ ගසේ මුල් ශ්ලේෂ්ම නාසක ඖෂධයකි. ඒ සඳහා අවශ්‍ය කෂාය – අරිෂ්ට – ආසව ආදිය පිණිස දෙඩම්පනා මුල් භාවිත කරති.

දෙණ්ඩිකා(ණ්ඩී)–තරදි වෘක්ෂය
දෙම්–දෙඹ
දෙම්පා–දෙඹ ගස
දෙඹ–ක්ෂීර
දෙරණ–සායම් වගී දියකිරීමට හා චිත්‍ර වර්ණවත් කිරීමට අවශ්‍ය තෙල් ලබා ගන්නා ගස් වගීය, මේ තෙල් තුවාලවල ඔසු කැපීමට සාදා ගන්නා පැලැස්තර පිණිස ද ගණිති.
දෙරණතෙල්–දෙරණ ගසින් ගන්නා තෙල්

දෝතල කිතුල්–කිතුල් ගස
දෝතලු– පුවක් වර්ගයට අයත් රතු මල් හා කොලපු වලින් යුත් ලේනතැරි පමණට වඩා දිගට නැති කුඩා ගෙඩි වලු සැදෙන වනගත වැවෙන(තාල වර්ගයේ) ගසකි.
දෝතින්කා-ගැටතුඹ
දෝනි–අවරිය
දෝලා–අවරිය, බේරු, තෙල්බේරු
දෝලායන්ත්‍රය– දෝලා යනු එල් ලෙන යන අර්ථ සි. භාජනයක ලී කැබලි දෙකක් වැනි ආධාරයක් තබා වතුර නොගැවෙන සේ ඖෂධ පොට්ටනිය එහි එල්වා ඒ බෙහෙත හුමාලයෙන් තැම්බීම සඳහා සිදුකරන ක්‍රමය දෝලා යන්ත්‍ර යයි. පුරාණයේ සිට දේශීය වෛද්‍යකමේ පැවත එන කඩපිම්මෙන් තැම්බීම දෝලා යන්ත්‍ර ක්‍රමය යි.
දෝෂකර–දෙල් ගස
දෝෂනෙත්‍ර–අක්මැල්ල
දෝෂපාකින්–ඇම්බරැල්ලා
දෝෂපාචන–ගිවුලු ගස
දෝෂහාරී–හෝපලු
දෝෂකෙලාසී–වල් වේලා ගස
දෝෂ–කිනිබුරුද
දෝසා–අමු කහ අල
දෝහත–මසිල ගස
දෝහල–හෝපලු ගස
දෝහාපනය–කිරි

දෞණ්ඩිකා–වැටකොලු
දෞර්ග්‍යකා–කරිවිල, මහ කරිවිල
දෞසලේය–හිහුරුපියලි

ද්‍යුන–වරා ගස
ද්‍යුපති–වරා ගස
ද්‍යුමණි–වරා ගස

ද්‍රඛ–දූව ගස
ද්‍රුමඃ–කිහිරි
ද්‍රව්‍ය– අස්වැන්න, ගල්මද, ගල් සෙවෙල්, පිත්තල, බෙහෙත, සුරා
ද්‍රව–දූවගස, මෝරු
ද්‍රවය–උක්සකුරු
ද්‍රවදරු–පිත්තල, ලාකඩ
ද්‍රවද්‍රව්‍ය–කිරි, දී, තිතෙල්, ආදී වැගිරෙන ද්‍රව්‍ය
ද්‍රවන්ති- සාතාවාරිය, මීකන්පලා, මීඤුග, ගොටුකොළ

ද්‍රා ද්‍රෝ ද්‍රෞ ද්‍රෑ

ද්‍රවන-සාදික්කා
ද්‍රවවිනාශනී-වැලුක්, රඹුක්
ද්‍රවා-අස්වැන්න
ද්‍රවාජිණී-කළාඳුරු (වම්මුතු)
ද්‍රවිඩී-එන්සාල්
ද්‍රවින-රත්රන්
ද්‍රවීනාශන-මුරාංගා
ද්‍රවීනනාශක- මිරිකුලු (මුරාංගා ගස)

ද්‍රාක්ෂා-මිදිපල(මුද්‍රික ඵල)වෘෂභක, පියාගස, යොන්ඉදි
ද්‍රාක්ෂාඵල-පියල්ගස, මිදිඵල
ද්‍රාක්ෂායණී-දැන්ත ගස
ද්‍රාම-රණහුණ
ද්‍රාම්ලි-එන්සාල්
ද්‍රාවක කන්‍දෑ- තෙලකන්‍දෑ (අල වෙසෙසක්)
ද්‍රාවන-ඉඟිනි ඇටය
ද්‍රාවනී-කළුනික, තලාගස්, කර බෙඹිය
ද්‍රාවා-මුරැවාවැල්
ද්‍රාවිඩ-නිහුරුපියලි
ද්‍රාවිඩක-නිහුරුපියලි, බළල්ලුණු
ද්‍රාවිඩභූනික- බළල්ලුණු, ආමහරිද්‍රා
ද්‍රාවිඩී-එන්සාල්
ද්‍රාවිඩෝද්භව - සුවඳතණ, පුවඟ, එන්සාල්
ද්‍රාවිණ-බුරැල්ල, කැම්මේරිය
ද්‍රාවින්-ඇඹුල්වේ
ද්‍රාවී-පුස්කර, කඩල
ද්‍රිර්ගානර-පුවක්

ද්‍රෝණ-ගැටතුඹ, රත්වන් සඳුන්, කුරිණි හතර, මුහුදු ලුණු
ද්‍රෝණගන්ධිකා-අරත්ත,කළුවාගස්
ද්‍රෝණපර්ණී- ගැටතුඹ, බිම් කෙසෙල්
ද්‍රෝණපුෂ්පි-ගැටතුඹ
ද්‍රෝණය-ලාස් 4,=(පත 64, පලම් 256. නිඹ)
ද්‍රෝණවෛකුණ්ඨකා- ගැටතුඹ
ද්‍රෝණා-ගැටතුඹ, මිහගොන් කැකිරි
ද්‍රෝණී-බේරු, තෙල්බේරු, අවරිය
ද්‍රෝණීකා-ගැටතුඹ, අවරිය ගස
ද්‍රෝණීදල-වැටකෝ
ද්‍රෝණීය-ලාස් 16
ද්‍රෝණී-වැටකෝ ගස
ද්‍රෝණීජ-මුහුදු ලුණු

ද්‍රෞනිමාත්‍රතා-නියඳ
ද්‍රෞණ-මුහුදු ලුණු
ද්‍රෞණීජ-මුහුදු ලුණු

ද්‍රෑකිලීම-දේවදාර
ද්‍රෑඬ්ණ-භූම්චම්පක වෘක්ෂය
ද්‍රෑඩගන්ධ-පෙරැම්කායම්
ද්‍රෑඩතරු-දුව ගස
ද්‍රෑඩදාරු-කලගස
ද්‍රෑඩපත්‍රවාරිණී-හෙළපිල
ද්‍රෑඩඵල-පොල් ගස
ද්‍රෑඩබෘන්‍දා-සාදික්කා
ද්‍රෑඩමාපුර-ගොකටු
ද්‍රෑඩමූල-අන්දර
ද්‍රෑඩවාර-එල්වළු
ද්‍රෑඩවීජක-පොල්ගස
ද්‍රෑඩාඩ්මික්‍රික-අන්දර, අස්වැන්න

දවා දවි

දෑම-ගස, දැවගස, තල්ගස, එර බදු, කෙළිද, දෙළුම් ගස,ඇසළ

දෑමකණ්ටකා-ඉඹුල්ගස

දෑමකීල-දේවදරු වෘක්ෂය

දෑමකුවි-කෙළිදපොතු

දෑමධවජ-තල්ගස

දෑමනඛ-එරබදු ගස

දෑමශීර්ෂ-දෙළුම්ගස

දෑමශ්‍රේෂ්ඨ-ප්‍රධාන වෘක්ෂය, තල් ගස

දෑම්වාධි-ලාකඩ, වෘක්ෂරෝගය

දෑමාමය-ලාකඩ

දෑමාරුහා-වම්මුතු වෙසෙසක්

දෑමෙශ්වර-තල්ගස,ශ්‍රේෂ්ඨවෘක්ෂය

දෑමොත්ඵල-කිණිහිරි

දෑවෘක්ෂ-කොළොම්

දෑෂ්ටිකාන්-පොණ්ඩරු (පොඩරු)

දෑෂ්ටිභෙද-පොල්පලා

දෑෂ්ටිවීර්‍යා-තලිස් පතුරු

දෑසද-මරකත මැණික්

දෑසල්ලක-පියාගස

දෑ-අමුරන්

දෛක (කා)-කොසඹ වෙසෙසක්

දොදශ පත්‍රිකා- සතකුප්ප (ශත පුෂ්ප)

දොදශාත්මන්-වරාගස

දොදසිකය-කලං දෙළඟ, (පලම)

දොරකා-කපු

දොරදරු-තේක්ක ගස

දවික්ෂාර-ඝවක්ෂාර, සජික්ෂාර, යන කාරම් දෙවගය.

දවික්ෂීර-එල කිරි, එලු කිරි යන දෙවගය

දවික-අහිල් දර

දවිකටුක-නිප්පිලි, ගම්මිරිස් යන දෙවගය

දවිකවෘක්ෂ-හොරගස

දවිකාකොලි-කවෙලු, කිරි කවෙලු යන දෙවගය

දවිග්නයුෂණ-මහකරඹ

දවිජ- කොත්තමල්ලි, රැහැනිය, මූදු පෙණ, සිරිතේක්කු,තුම්බුරු වෘක්ෂය

දවිජකුත්සිත-ලෝලු

දවිජකේතු-දෙඩම් වෙසෙසක්

දවිජවන්දනීය-කිකිරිදිය

දවිජප්‍රිය-මුවකීරිය

දවිජප්‍රියා-සෝමලතාව

දවිජයෂ්ටි-දම් දෙවි සුදු (සිරිතේක්කු)

දවිජවෘක්ෂ-එරබදු, කැල

දවිජසෙනහ-කැල ගස

දවිජසත්තම මහ මැ

දවිජාඛනිකා-කුලුරැණ

දවිජෙන්ද්‍රක-දෙනි ගස

දවිතීයක්ෂීර-කවෙලු, කිරි කවෙලු

දවිතීයක්ෂීරකාකෝලි-කිරි කවෙලු

දවිතීයකස්තුහී-පතුක්

දවිතීයචෝරක-අරණකසා (හරන් කහ)

දවිතීයත්‍රිඵලා-මිදි, ඉදි, ඇද්දෙමට යන - තෙවගය

දවිතීය යව-කලු තලා

දවිතීයාහා-වෙනිවැල්

දවිතීයෝකී-වරා, හෙළ වරා

දවිතූනතා-රිදී තුත්තම්, මයුර තුත්තම් (පල් මානික්කම්)

දවිතූනන-කිඹුල් වැන්න, (සවඤ්ඤි කා=ජනම් පෙති)

දවිදල-අශ්මන්තක වෘක්ෂය, ඇට ඩේරිය

දවී ධ

දවිඛාත්මක-සංදික්කා
දවිඛාතු-මිනිරන්, (අභ්‍රක)
දවිඛාලේඛ්‍ය-කිතුල් ගස
දවිනිශා-හරිද්‍රා, දුරු හරිද්‍රා යන දෙවගය
දවිනීතයුක්තා-මහ කරඹ
දවිපත්‍රක-චණ්ඩාල කන්‍දෑ නම් අල වෙසෙස
දවිපදා-හුණ්ණගස
දවිපර්ණී-අස්වැන්න, පුස්වැන්න
දවිපාඨා-දියමිත්ත දෙවගය
දවිපාදිකා-නාගස
දවිපිට-පුලුන්
දවිපුට-කොත්තමල්ලි, ඉද්ද ගස
දවිපුනර්ණවා - සු දු-ර තු සා ර ණ දෙවගය
දවිබ්‍රාහ්මී-බැමිනිරිය දෙවගය
දවිමාෂ-මුගුණුවැන්න, මස්වැන්න
දවිර-වේලා ගස
දවිරද-නාගස
දවිරද පිප්පලි-ඇන්වගපුල්
දවිරෙළු-වේලා ගස
දවිවෘන්ත-මිරිතොණ්ඩි ගස
දවිවෘහති-ඒල බටු, කටුවැල් බටු
දවිශෘඞ්ගිකා-මැඩහඳු, සිහින් මැඩ හඳු
දවිෂටක-සැවැන්න
දවිෂා-එන්සාල්
දවිෂ්‍ය-තකුල්

දවිප-රත් නෙවුල්, නාගස, තකුල්
දවිපකා-හාතාවාරිය
දවිප සමභවා-හිඳි, තකුල්
දවිප සර්ජී-නාගස
දවිපබලා-සිරිවැඩි බැවිල
දවිපාඛ්‍ය-නාගස
දවිපානන්තර වචා-සීන අල
දවිපිශස්තා-හාතාවාරිය
දවිපි, දවිපික } රත්නෙවුල්, හාතාවාරිය
දවිපිශස්ත්‍රා-හාතාවාරිය
දවිරදුශන-ඇසතු ගස
දවිප්‍ය-අසමෝදගම්

ධඤ්ඤබිල-කාඩි
ධටාශ්‍රයා-මුරුවා වැල්
ධන්‍දර-අත්තන, තුන්බෝඅත්තන
ධනනිකා-කොතඹුරු
ධනතුර-අත්තන
ධන්වන-ධන්වන වෘක්ෂය
ධන්වඞ්ග-ගොත්‍ර වෘක්ෂය, ධන්වන වෘක්ෂය
ධන්වනරු-සෝමලතා
ධන්වන්තරී ග්‍රස්තා-කුළුරැණ
ධන්වජ-මුවන් ආදී සතුන්ගේමස්
ධන්වනවෘද්ධ-මිදි ගස
ධන්වන පත්‍රක-මිදි
ධන්ව පට-පියල් ගස
ධන්ව යවාස- 250 පිටේ දුරාලභා බලන්න.
ධන්වා-කිරි අඟුණ
ධන්වින්-කුඹුක්, මුහුණමල් ගස
ධන්වී- මුහුණමල්, කුඹුක් හැල් කහඹිලියා
ධන්විත-කිරි අඟුණ
ධන්‍ය, ධන්‍යක, ධන්‍යා } මුරුත, නෙල්ලි, වම්මුතු, කොත්තමල්ලි
ධන්‍යවෘක්ෂ-ඇසතු ගස
ධන-කොත්තමල්ලි, කවඩි, සැවැන්න
ධනක-අගිල්, (අගරු) කොත්ත මල්ලි

ධනඤ්ජය-කුඹුක්, කවඩි, රත්තිටුල්
ධනද-නිටොල් ගස, මිදෙල්ල ගස
ධනදූක්ෂි-පළොල් ගස
ධනප්‍රියා-බලුදම් ගස
ධනහර-ග්‍රන්ථිපර්ණී වෘක්ෂය
ධනහරි-හරංකහ, හිඟුරු පියලි
ධනා-කොත්තමල්ලි, අමුකොත්තමල්ලි
ධනික-කොත්තමල්ලි, රුකහුණ, පුවඟු
ධනී-කොත්තමල්ලි
ධනීය }කොත්තමල්ලි (අමු
ධනීයක }කොතඹුරු)
ධනු-හුණ ගස, ඇසතු, බදුල්ල, නාගස, නෙල්ලි, වැල් අහුණ, (කිරි අහුණ වැල්) මුරුත
ධනුඃප(ෂ්ප)ට-පියල් ගස
ධනුඃශාඛා-මුරුවා වැල, පියල් ගස
ධනුදාක්ෂි-කුඹුරු වැල
ධනුර්දුම-උණ ගස
ධනුර්මාලා-මුරුවා වැල
ධනුර්ලතා-යෝමලතා
ධනුර්වාත-වාත රෝගයක් (ධනුසන්තමහ)
ධනුර්විප-බදුල්ල ගස
ධනුවෘක්ෂ- බදුල්ල, හුණ ගස, ඇසවු, නාගස, මුරුත, නෙල්ලි
ධනුශ්‍රේණී- නියඳ, මුරුවා, කට රොලු
ධනුෂ්‍ය-උණ ගස
ධනුස්-පියල්, බදුල්ල ගස
ධනුසන්තමහ-වාත රෝගයක්
ධනුස්පට-කිරිපලුගස, පියල් ගස,
ධනෙයක-කොත්තමල්ලි (කොතඹුරු)
ධමන-බටදඬු, කුලල් බට
ධමනී-නහර, බෙල්ල, කහ, පබළු වැල, පුස්වැන්න
ධමන්‍ය-ධාමන වෘක්ෂය, කහ
ධමීගන්ධා-අලරිය (කණේරු)
ධමීණ-ධන්වන වෘක්ෂය
ධමීන-කිරි අහුණ
ධමීදොෂින්-බුලු ගස
ධමීපත්තන-මිරිස්
ධමීපත්‍ර-දිඹුල් ගස
ධමීපච්චන-මිරිස්
ධමීපාතන- මිරිස්
ධමී වෘක්ෂ-ඇසතු ගස
ධමීහන්තා-බුලු ගස
ධරණ- වරා ගස , හුනිඳ ඇට විසි හතරක බර
ධරණී-ගෞරිපාෂාණම්, (කසාවන් පාෂාණම්)
ධරා එල්ගු-වම්බටු
ධරාඵල-කාමරංගා ගස
ධලණ්ඩක-දූවගස
ධව-දූවගස
ධවනී-පුස්වැන්න
ධවල-හෙළකටරොලු, සාවැන්දන, දූව,කුඹුක් ගස, සුලු මිරිස්, සක් (සඬ්ඛ)
ධවල පච්චිනි }එල පළොල් වෙසෙ
ධවල පාටලී }සක්
ධවල පුනර්ණවා-පිට සුදු සාරණ,
ධවල ශාරිවා-සුදු හිරමුසු, වදකහ
ධවලා-සුදු හිරමුසු, වදකහ, එල කටරොලු
ධවලෙඤු-සුදු උක්
ධවලෝත්පල- නෙලුපුල්, (එල මානෙල්)

ධා

ධානක-කොත්තමල්ලි
ධාතු-රත් හිරියල්, ගල් සෙවෙල්, මාක්ෂික, සිවංගුරු, සාදිලිංගම්, පුස්කර
ධාතුකජ-ගල්සෙවෙල්
ධාතුකාසීශ-කසිස් නම් උප ධාතු වෙසෙස
ධාතුකේසර-කසිස්
ධාතුග්‍රාහි-රිදී තුතු
ධාතුඝ්න-කාඞ්
ධාතුවෙතනකර- අශ්මන්තක වෘක්ෂය, කිරි, නෙල්ලි
ධාතුජ-ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
ධාතුදාව්-පුස්කර
ධාතුපත්‍රි-තලිස්පතුරු
ධාතුඵල-රටහුණු
ධාතු පුෂ්පිකා-මලිත, (මලිතමල්)
ධාතුමලක-කඳු ඊඟම්
ධාතුමාක්ෂික-මැසිදෑ
ධාතුමාරිණි-ගෙඳගම්
ධාතුවිෂ්-ඊයම්
ධාතුවිෂ-හිරියල් ආදිය
ධාතුවෛරීත්-ගෙඳගම්
ධාතුශෙඛර-කසිස්
ධාතුශොධනකරි-අරලු
ධාතුසාතම්භනකර-සාදික්කා
ධාතුසම්භව-ඊයම්
ධාතුහන්-ගෙඳගම්
ධාතෘපුෂ්පිකා-මයිල ගස
ධාත්‍රිකා-නෙල්ලි
ධාත්‍රිපත්‍ර-තලිස් පතුරු, නෙල්ලි
ධාත්‍රිපත්‍රි-තලිස් පතුරු, නෙල්ලි කොළ
ධාත්‍රිඵල-නෙල්ලි
ධාත්‍රී-මලිත, නෙල්ලි
ධාත්‍රීශවරී-මයිල ගස
ධාන්‍ය-එන්සාල්
ධාන්‍ය-කොත්තමල්ලි, තල, පිට වක්කා, ධාන්‍යවගී
ධාන්‍යක- කොත්තමල්ලි, සිහින් මුං
ධාන්‍යක තණ්ඩුල- කොත්තමල්ලි සහල්
ධාන්‍යගන්ධා-කොත්තමල්ලි
ධාන්‍යචමස-හඹල පෙති
ධාන්‍යත්වච්-දහසියා
ධාන්‍යාදිපඤ්චක- කොත්තමල්ලි, සිඞ්ගුරු, වම්මුතු, ඉරිවේරිය, බෙලිමුල් යන පස් වගයෙන් කළ කෂාය
ධාන්‍යබීජ-කොත්තමල්ලි
ධාන්‍යමාස-මෑ, උඳු, කඹල
ධාන්‍යමූල-කාඞ්
ධාන්‍ය යෝනි-කාඞ්
ධාන්‍යරාජ-යව
ධාන්‍යවීජ-කොතඹුරු
ධාන්‍යවීර-මෑ
ධාන්‍යශාක-කොතඹුරු
ධාන්‍යහ්වා-කොත්තමල්ලි
ධාන්‍ය, ධාන්‍යක } කොත්තමල්ලි
ධාන්‍යාම්ල-කාඞ්, නෙල්ලි
ධාන්‍යාසක-හැල්වී
ධාන්‍යෙශක-කොත්තමල්ලි
ධාන්‍යෙත්තම-අල්වි
ධානක-කොත්තමල්ලි
ධානවා-අස්වැන්න
ධානා-කොතඹුරු, බැදිහාල්, හඹල පෙති
ධානාකා-කොතඹුරු
ධානාචූර්ණ- අන්සුණු, බැදිහාල් ඉිටි

ධී ධු ධූ

ධානී-පියාගස
ධානීන්-මොරගස
ධානුෂ්කා-කරල්සැවෝ
ධානුෂ්‍ය-උණහස
ධානෙය-කොත්තමල්ලි
ධාමනිඩි-වරා ගස
ධාමාගීව-හෙළ කරල්සැබ, වැට කොලු
ධාතීරාෂ්ට්‍රපදී- වලාවැන්න, රතු නීදිකුම්බා
ධාරකා-සිහින් මසන්
ධාරණී-කටුවැල්බටු, රසකිඳ,හිඹුල්
ධාරා-රසකිඳ, ඔක්මී, කහ, නෙල්ලි, කවෙලු
ධාරා කදම්බ-කොළොම්
ධාරාඵල-කුකුරුමුවන්
ධාරින්-මොර ගස, ඉඹුල් ගස
ධාරොෂණ කිරි - දෙවූ හැටියේ (උණුසුම යන්ට පෙර) කිරි
ධාවන්ති- අස්වැන්න, මැණික් වැන්න, පොල්පලා, පුස්වැන්න
ධාවන්‍ය-පුස්වැන්න
ධාවන-සාදික්කා, කුරුඳු
ධාවනිකා- කොත්තමල්ලි, කටු වැල්බටු
ධාවනී-කටුවැල් බටු, යක්බෙරිය, අස්වැන්න, කොනඹුරු

ධීපමූල-කටුපිල
ධීර-වෘෂභක, කොකුම්, කවෙලු, මුරුවා, අස්වැන්න
ධීරා-කවෙළු, කිරි කවෙලු, රස කිඳ, සුවඳකහ, ඇට්ටේරිය, මේදා, මහදුදු
ධීරාවී-ඇට්ටේරිය ගස
ධීවරී-වළඟසාල්, සාතාවාරිය
ධීහරා-කුන්දුරුක්කන්

ධුක- වලාවැන්න, ඩෙඹර වෙසෙසක්
ධුත්තූර-අත්තන
ධුන්තූරක-අත්තන
ධුනක-දුම්මැල්ල
ධුම- වියන්දුඹුලු, තුරුක් තෙල්, තිරිඟු
ධුමක-ඇත්අඹ
ධුමකාහ්වය-පොණ්ඩරු
ධුමචූර්ණ-තිරිඟුපිටි
ධුමවර්ණ-තුරුක් තෙල්
ධුර්තූරි, ධුර්තුලි } අත්තන
ධුර්දපුෂ්පිකා-ඇත්අඹ
ධුර්ධර-වෘෂභක
ධුෂ්‍ය-වෘෂභක නම් ඔසු වෙසෙස
ධුරණ්ඵල-මුංගස
ධුරන්ධර-දෑවගස

ධූකා-මුහුණමල් ගස
ධූත-කැකිරි, කෝවක්කා, කටුඹු උඩැත්ත
ධූනක-දුම්මල
ධූප-තුරුක්තෙල්
ධූපදුම-රත්කිහිරි
ධූපන-දුම්මැල්ල, දුම්මල
ධූපවෘක්ෂ-හොර, රත්කිහිරි
ධූපසඤ්චාරී-කස්තූරි
ධූපසරල-හොරගස
ධූපාගරු-අගිල් වෙසෙසක්
ධූපාඞ්ග-හොරඅරටු,(සිරිවටු)
ධූම්-තුම්බුරු වෘක්ෂය,තුරුක්තෙල්
ධූම්පත්‍රා-දුම්ගස
ධූම්රා-ඇත්අඹ
ධූම්‍රාහ්වා-දුම්ගස

ධෘ ධෙ ධෙෆ ධව ධවා

ධූම- වියන්දුඹුලු, තුරුක්තෙල්, ගල් සෙවෙල්
ධූමක-ඇත්සැටිය
ධූමකාඝ්වය-පොණ්ඩරු
ධූමචූර්ණ-තිරිඟු
ධූමජ-වම්මුතු
ධූමනෙත්‍ර-දුම්නෙත, දුම් බොන කෝව-(පසිප්පය)
ධූමයෝනි-වම්මුතු
ධූමවෘක්ෂ-හොරගස
ධූෂස-තේක්ක ගස
ධූමාඛ-ඇට්ටේරිය
ධූමිකා-ඇට්ටේරිය
ධූනී-ගුගුල්, බළල් ලුණු, අත්තන, හිඟුරුපියලි
ධූනීකාත්-අත්තන
ධූනීමාතුල-අත්තන
ධූනීමානුෂා-රුත්ත(රාමණා)
ධූනීර-රසදිය
ධූන්‍ය-බළල් ලුණු, කටුවැල්බටු
ධූම්‍ර-දූවගස
ධූලිකදම්බක-කුඹුක්, බක්මී, ලුණු වරණ, කොළොම්, කොබ්බ
ධූලිපුෂ්ප-වැටකේ
ධූලිපුෂ්පී-වැටකේ
ධූසර-මුං
ධූසරපත්‍රිකා-ඇත්සැටිය

ධෘව-නුග
ධෘවා-අස්වැන්න
ධෘෂණ්ප්-උණ කොළ
ධ්‍රුතරාෂ්ට්‍රපද-වලාවැන්න
ධ්‍රුතිප්‍රද-මහසාරණ

ධෙෂ්‍රුකා-කොනඹුරු
ධෙනා-කොතඹුරු
ධෙනුකාරි-නාගස
ධෙනුජිහ්වා-ගොදිවි
ධෙනුදුග්ධ-කැකිරි
ධෙයීී-සාදික්කා, ජීවක

ධෙෆන-නිල්කසිස්
ධෙෆනකාණ්ඩී-සූකිරි
ධෙෆනය-සිදුලුණු
ධෙෆතෙය-සවින්දව ලුණු
ධෙෆර-දූවගස
ධ්‍යාම-කුකුරුමාන්, තුඹ
ධ්‍යාමක-එනම් සුවඳ තෘණ වර්ගය

ධවංසින්-ගල්මොර
ධවජ-තල්ගස, ලිහුව
ධවජද්‍රුම-තල්ගස

ධවාංක්ෂජඛාදා-කලු කැම්මේරිය
ධවාංක්ෂජම්බූ-බලුදම්
ධවාංක්ෂතණ්ඩුල ඵලා-බුරුල්ලගස
ධවාංක්ෂනාමා-කොටදිඹුලා
ධවාංක්ෂනාසා-කාංකනාසා
ධවාඩෙකාලි-කිරිකවෙලු
ධවාඩෙඝාලි-කිරිකවෙලු
ධවානන්තශාත්‍රව, ධවානන්නාරාති, ධවානන්නාරි } තොටිල ගස, වරාගස
ධවාස-දිඹුල් (අත්තික්කා)
ධවාසමාවී-කළුකැම්මේරිය
ධාවාහාරී-ජටාමාංශි,වරා, කොසඹ, කොකුම්, හිඹුල්, යක්ඛේරිය

න

නක්ඛත්තිනා-අනෝජා ගස
නක්තබීජ-මාරා ගස
නක්තමාල-මඟුල්කරඳ
නක්තාවර-ගුගුල්
නක්තාහ්ව-මඟුල්කරඳ
නඤ්ඤමාරොහ-හිඳි
නඤ්ඤමාරොහා-හිඳි
නකතද්‍රිය-ගුගුල්
නකාඩගි-කොළ අරළු
නකුල-ජටාමාංශ, අරත්ත, කොසඹ, ඉඹුල්, කොකුම්
නකුලා- කට්ටකරෝෂණ= (කුළු රැණ) මෙය ඉන්දියාවේ සිට ලඞ්කාවට ගෙන්වන කුඩා පැලෑටියක විෂලන ලද අල (මූල්) ය. මේ වගීය උණ රෝගය හා විරේකාදියපිණිස ගන්නා නොයෙක් ඖෂධ යෝග සමග යොදනු ලැබේ. ඖෂධ පිණිස ගන්නා විට කට්ටකරෝෂණ ශුද්ධ කොට ගත යුතු යි.
නකුලි-අරණකසා, සිවිය, යක්ඛේරිය, හණ
නකුලෙෂ්ට-අරත්ත, කළුවා අල, දත්කැටියා, ඒකාවේරිය
නකුලෙෂ්ටා-අරත්ත, කලුවා අල
නඛ්‍ය-දිවිපහුරු
නඛ-වක්තීය, (දිවිපහුරු), සක්නැඹ
නඛර-දිවිපසුරු, (වක්තීය)
නඛා-ඇත්අඬ
නඛී- සක්නැඹ = (නඛී) දෙවර්ගයකි. මේවා සුගන්ධ ද්‍රව්‍ය වලට අයත් ය.)
නග්නජිත්-කපු
නග්නිකා-මහකපු
නග්නෙලා-වටම්රිස්(වල්ගාම්රිස්= වාල්මොලගු= රුහැණිය)
නග-ගස, පර්වතය
නගන්ජිත්-කපුගස
නගරෞෂධි-කෙසෙල්
නගරෞෂධි-කෙසෙල් ගස
නගනාවසුරුක්-දිඹුල් ගය
නගරි-හිඟුරුපියලි

නඟා මැරූ අල—නග්ගලා අල

නඟා මැරූ අල

මෙය පොතුකොළ පත් වලට සමාන කොළ ඇති අඞ් එකහමාරක් පමණ උසට වැවෙන වදකඟ ගස වැනි පැලෑටි වගීයකි. මේවා පිදුරුතලාගල-නමුණුකුළ-

නගා මැරූ අල නගා මැරූ අල

නුවරඑළිය යන ශීතෝෂ්ණික ප්‍රදේශයන්හි සශ්‍රීක ලෙස වැවෙයි. මේ වගී යේ හැම පැලැටියක ම අල දෙකක් බැගින් තිබේ. එයින් ලොකු අලය වටප්‍රමාණයෙන් අඟල් 2½ කට සහ කුඩා අලය අඟල් 1½ කට වඩා විශාල ව නොවැඩේ.

මිනිසුන් අතර කට කථා වශයෙන් 1 පවතින මේ ඖෂධ යෙහි ඇතැයි කියන කාමෝද්දීපනය පිළිබඳ විශ්වාසය සත්‍යයක් බැව් මේ අල යුෂ දිවගා බැලීමෙන් වටහා ගත හැක. "මේ අල වාජීකරණ ඖෂධයකි" යන්න ගැණ නම් කිසිම සැකයක් නැත.

රාජවඳුල—නන්ගලා

"රුහුණේ කිරිදි ගඟ අසබඩ **නන්ගලා** නමැති වැල් වගීයක් තිබේ. එවායේ කොළ ඉඟුරු කොළ වැනි ය. වැල් නියඟලා වැල් වැනි ය. ඒ වැල් මුල එකකට එකක් ලොකු වූ එකට බැඳී තිබෙන අල දෙකක් බැගින් ඇත. මේ අල සේදී ගඟ දියට මිශ්‍ර වූ අවස්ථාවල ඒ වතුර නාන අයට පවා කාම ශක්තිය ලැබේ." මේ වාක්‍යය **රාජවඳුල** නමැති රහස් ඖෂධ පිළිබඳ විස්තර සඳහන් **ඖෂධ වඳුලක** ලියා තිබේ.

මේ බෙහෙත් වඳුල පොත මා අතට පත්වූයේ මේ දේශීය වෛද්‍ය ශබ්ද කෝෂය මුද්‍රණය කරවණ අවස්ථාවෙහි හදිසියෙන් ම නිසා මේ වැල් සොයා යාමට මට අවකාශයක් නොලැබීම ගැණ කණගාටු වෙමි. එ හෙයින් දේශීය වනෞෂධ ගැණ ඇල්මක් දක්වන මේ පොත කියවන (පාඨක) භවතුන් මේ ඖෂධ වැල් වගීය සොයා ගැණීම ගැණ උනන්දුවක් දක්වනවා ඇතැයි බලාපොරොත්තු වන්නෙමි.

---

1 සිය සොහොයුරිය ද කැටි ව කටුවල අල ඉදිරීම සඳහා ගිය සහෝදරයෙක්, කටුවල අල සාරා ගෙන ගෙදර එන්ට සූදානම් වී බුලත් විටක් කෑමට හුනු ගත් උල් පිහිය අසල තිබුන මේ වගීයේ අල පඳුරක ගසා තැබුවේලු. ඉන් පසු ඒ පිහි තුඩින් හුනු රැගෙන බුලත්විටක් කෑ සිය සොහොයුරියට මේ අල යුෂ ශරීරගතවීම නිසා කාමුක අදහස් ඇතිවී සිය සොහොයුරා ලවා විලි බිය සිදුවා ගන්නට උත්සාහ කිරීම ගැණ ලජ්ජාවට හා කෝපයට පත් වූ හෙතෙමේ නගා (සිය සොහොයුරී) මරා දමා ගෙදර ආවේලු. ඒ නගා මැරීමට හේතු වූයේ මේ අල වගීය නිසා මෙයට **නගා මැරූ අල** ය යි ව්‍යවහාර වූ බව ජන කථාවෙහි එ යි.

නච්චු — නාඳුවෘත

නච්චු-කඳුරු
නජ්ඳර-වනුවැල්
නට්පාලෙ-කිරිඛෝ ගස, කිරිපළු ගස
නට-හෝපලු, තොටිල, හිරියල්
නටනාලිය-කසඹිලියා
නටභූෂණ-හිරියල්
නටමණ්ඩන-හිරියල්
නටවට-රණවරා
නටි-කළුනික, පබළු වැල
නට්ට-නැටි (වණට)
නඩ-වැලුක්, බටදඹු
නත්තමාල-කරඳ
නත්තවීජ-මාරා ඇට, මදටිය
නත්තසූරිය- ගල්කුරපලා (හිර මනා කොළ)=දෙඩම්පනා
නත්නාරම්- නස්නාරම්, (බේතට ගන්නා නාරත් වගීය) මේවායේ ගස් හා ගෙඩි හින් නාරම් වලට හාත්පසින් ම සමාන යි. ඉදුන ගෙඩි වල ඇඹුල් ඉතා ප්‍රියකරු රසෘකින් යුක්ත යි. එහෙත් හින් නාරම් වලට වඩා ඇඹුල සැරයි. ඇකැම් පළාත් වල නස් නාරම් වෙනුවට ඔඩිඩි දෙහි ගනිති. ඒවායේ ගෙඩි ඉදුන විට යන්තම් කහපාට වෙයි. ගෙඩිය මතුපිට තැනින් තැන උස් ව තිබේ. ඇඹුල් අප්‍රිය කර යි. කාරම් ගතියෙන් යුක්ත යි.
නත්වන්-කොබෝලීල ගස
නත-තුවරලා
නතමාල-කරඳ
නතාඛගි-කකීටකශ්‍රිංගි
නද-තෙල
නදන-සුදුහඳුන්
නදනා-මහනෙල් මල
නදි-බෝනුග ගස, කුඹුක්
නදීකාණනා-අක්මැල්ල, දඹ, කටු වෙළඟ, කොටදිඹුලා ගස
නදීකදම්බක-කටුවෙලඟ
නදීකාමුක-අක්මැල්ල
නදී කූලප්‍රිය } දිය නොමුවහු
නදී කූලප්‍රියා }
නදීජ-කුඹුක්, කටුවෙළඟ
නදීජා-කුඹුක්
නදීහල්ලාතකී-කටුක රෝ ඝණ, ගංබදුල්ල
නදීමඤ්ජු-කුඹුක්
නදීවෘක්ෂ-බුලු
නදීසජ්ජි-කුඹුක්
නද්‍ය-හොයදුන්
නද්‍යසිත-හොයදුන්
නද්‍යාවෘත-වතුසුද්ද
නද්‍යාශ්‍රිත-හොයදුන්
නඳනීලතා-රාකහුණ (ගස් අහුණ)
නඳවෘක්ෂ-බුළු ගස්
නඳසුගන්ධාති-අරත්ත, කලුවා ගස්
නඳුවෘත්ත-වතුසුද්ද
නඳිකනත-නිකැ, ජම්බු, කලුකැම් මේරිය, දියම්දෙල්ල
නඳිතරු-දූව ගස
නඳිනී-වටම්රිස්, (වාල්මොලඟු), අරලු, හොර
නඳියාවට්ටම් } වතුසුද්ද
නඳියාවට්ටෙයි }
නඳිරුක-වතුසුද්ද, මදටිය, මාරා, අට්ටික්කා
නඳිවෘක්ෂ-ඇසතු හෙදයක්, මැඩ හඟු වලට ද පයස්‍යාය නාමයකි.
නද්‍යාවර්තන-වතුසුද්ද මූල
නද්‍යාවෘත-වතුසුද්ද, තුවරලා

නන්නාරි නවවාරම්

නන්නාරි–නත්නාරිය, ඉරමුසු
නනෙයාවරච්චි–දියපරඬැල්
නනුකිය–සක්නැබ
නපද්මක–සුදු ලබු
නප්‍රිය–කලු අහිල්
නහ–තුවරලා
නහ්‍රස–රණවරා,ගජකිප්පිලි, සිව්ය, තුවරලා
නම්කොච්ච– පෙනෙල ඇට, ගස් පෙනෙල
නම්ම්‍ර–මිදෙල්ල
නමස්කර–නිදිකුම්බා
නමස්කාරි–නිදිකුම්බා
නමස්ථල–කෙසෙල්
නමාලිකා–බිම්තල්, උඟරල, නිදි කුම්බා
නමූඩු–ලුණුවරණ ගස
නමූඩු–නික ගස
නමූසි–ලුණුවරණ
නමේරු–හොර, (සරල)
නයන–ඇස්
නයනභූෂණ–හොයඳුන්
නයනාභරණ්‍රජනිකා–හොයඳුන්
නයි ඇස්–ඔලිඳ
නයිදිව්–භාතාවාරිය
නයිපෙණ–අබින්
නයිම්රිස්–ගින්ම්රිස් (ඉතා ම සැර මිරිස් වර්ගය)
නයිෂීත්–ලුණුවරණ
නරජල–නරමූත්‍ර
නරනයි–ගිතෙල්
නරදම්–සජීහැවය
නරදුපැනතලා–තලා වගීයක්
නරබිජු–රණවරා ඇට
නරමූ–නරමූත්‍ර
නරවලි–හිරුස්ස
නරසෙන්කල්–සිවංගුරු

නරිඅල–නිවල්අල= ශා ලා ම් මි ශ්‍රී= ශුධාමූලි
නරිඋලලිය–ඉකිරිය
නරිජජ–නරමූත්‍ර, න ර දි ය, (සජීවිෂට ඉතාප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි)
නරිනාවල්–බලුදම්, කාකජම්බු
නරිපයරු–මුංවැන්න
නරිවිලි–ලෝලූ
නරුන්තාලි–වසතැල්ල
නරෙන්‍ද්‍ර හොග්‍ය–සඳුන්
නරෙන්‍ද්‍රාභ්‍ය–අහිල්
නල්කලත්–කොල්ලු වගීයක්
නල්ලවෙන්නේ–නලතෙල්
නල–උණ ගස, බට, රණ උණ, කකුළුවා
නලඤ–රඹුක්, වැළුක්
නලකණ්ඨ–හෙළ බටු
නල ගොදුරු–වලසා
නලජ–හුණ මකුල්, හුණ කපුරු, නෙලුම්
නලද–සැවැන්න, කටුකරෝහණ, ජටාමාංශ
නලදම්–ජටාමාංශ
නලදූ–කටුකරෝහණ
නලමින්–නලමත්සු
නලරඤ්ජි–ලියනහලා
නලි–බටු
නලිකා–රඹුක්, වැලුක්
නලින–නෙළුම්, ඇඹුල, බුලත්
නලිනී රූහ–නෙළුම් අල
නලිනී–නෙලුම්
නලී–බටු
නලීනං තුටුපානු–බුලත් වැල
නව්‍ය–රතු සාරණ
නව ඇඟිලිය– එරඬු
නවච්චාරම්} නවසාරම්, ය ච කා ර
නවාරම්} ලුණු

නවදුස්පා

නවදුස්පා--වසනාල්ල
නවනීත-වෙඩරු
නවනීතක-එලගිතෙල්
නවනාඹිලිය- හෙළ පිටවක්කා, රතු පිටවක්කා
නව මල්ලිකා-සීනිද්ද, සමන්පිච්ච, වැල් ඉද්ද
නවමලි-දැසමන්
නවමාලිකා-දෙඉද්ද (සීනිද්ද, බෝලිද්ද,)
නවරත්න-මුතු,මැණික්,වෛඩූර්‍යය, (වෛරෝඹි), විදුරු, ගෝමේද, පබළු, පද්මරාග,පච්ච, නිල් යන නව රුවන. (රතු, නිල්, සුදු නිල්, වෛරෝඹි, පද්මරාග, පුෂ්පරාග, ගෝමේද, පච්ච සහ මුතු කැටය යන නව රත්න සැටි එක සි දැනට භාවිත වන්නේ.)
නවරත්න කුමාරයා-එඩරු ගස
නවරිවතු කැන්නැටි-න ව රි කෙසෙල් කැන් නැටි

නවහඳි

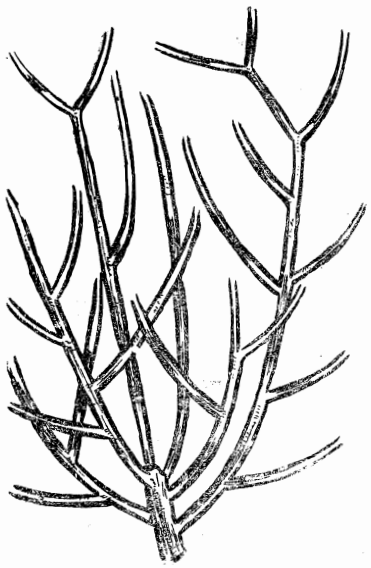

නවහඳි - ලඬකාස්නාසි
Euphorbia Tirucalli

නළ

අප්‍රිකාව ජන්ම භූමි කොට ඇති මේ පැලැටිය සෑම පුරුකකින් ම කුඩා පින්සල් ප්‍රමාණ නටු බෙදී යන නිසා නවහඳි නමින් අප අතර ප්‍රකට වූවකි. කොළ වෙනුවට ත් දඬු ම පිහිටීම, කිරි සහිත බව හා වියලි කලාපයේ වැවීම යන මේ කරුණු ගැණි සල කන විට දළුත් පවුලට ම අයත් මේ ගස අප්‍රිකාවෙනි සිට මෙහි ගෙන එන ලදැයි යන මතය සනාථ වෙයි.

කෙසේ නමුත් මේ වගීයට අපේ සංස්කෘත හා දේශීය නම් දී බෙහෙත් වට්ටෝරු වලධ ද ඇතුළත් කර ඇත. මේ දඬු හන්දි තෙල් සැදීමට ත්, කිරි විරේකයක් වශයෙන් ගැණීමටත් අපේ වෙද පොත් වල නියම කර තිබේ.

නවසි-කහකඩ කසට රස නැති, පොල් කටුව පිට පැත්ත සුදු පාට පොල් වගීයක්
නවී-පබළු වැල
නවී විලාසි-ලෝලු, රේරු
නවෝධෘත-වෙඩරු
නෂ්ට කාමය- අ ප්‍රා ණි ක ලිඛිත ඇතිබව
නෂ්ට පුෂ්පය-ඔසුප් නොවීම
නස්නාරං - නත්නාරං = ලප්නාරං (නද ඇඹුල් ගතියකින් යුත් කුඩා නාරං වගීයක්)
නහරි-හිඟුරු පියලි අල
නහුස-තුවරලා
නළ-කුළුල් බට

නා

නා-ඊයම්
නාක්කත්තිනා-අනෝදා
නාකට්ටිනා-සමදරා ගස
නාකට්ටුවාලෙ-ඇට කෙසෙල්
නාකනම්-සක්නැඹ
නාකප්පුතාතු-නා කෙසරු
නා කෙසරු-නාමල් රේණු
නාකුලි-අරත්ත, අඩ න හි රි ය, හෙළ කටුවැල්බටු, රණවරා
නාකුලී-අ ර ත් ත, දත්කැටියා, ඒකාවේරිය
නාග-නාරැක, ඊයම්, දෙඹ, නාමල් රේණු, සිහින් නාරං, ගස්කැලිය, ඇත්දත්
නාගකන්‍යා-රසකිඳ
නාගකිංජල්කා-නාමල් රේණු
නාග කුමාරි-වැල්මදට, රසකිඳ
නාග කෙසර-නාමල් රේණු, දෙඹ කිණ, නාගස්
නාගගන්ධ-සිඳුරම්
නාග ගන්ධා-මනෝසිල, පුස්වැන්න
නාග ගර්භ-සිඳුරම්
නාගජ-සිඳුරම්
නාගජිව්‍යා-පොල්පලා
නාගජිහ්වක- මනෝසිල, පොල් පලා
නාගජිහ්වා-උක්, වැළක්, රඹුක්, රත්හිරියල්, පුස්වැන්න
නාගතාලි-නාගදරණ
නාගදන්ත-සිඳුරම්
නාගදන්ත-බුලත්, කැකිරි, දැත්ත
නාගදන්ති-කැකිරි, දැත්ත, රඹුක්, වැලුක්
නාගදමනී-වැල්තුඹ, සස්සඳ
නාගදිව-රත්හිරියල්
නාගදෑ-දළුක්
නාගපත්‍ර-බුලත්
නාග පාෂාණම්-පාෂාණම් වර්ගයක් (වස)
නාගපුවජ්ක-මහදැත්ත
නාගපුෂ්ප-නාමල්, නාකෙසරු
නාගපුෂ්ප ඵල-කොමඩු
නාගපුෂ්පි-රසතැල්ල
නාගපූ-නාමල්
නාගඵල-දුම්මැල්ල
නාගබලා-සිරිවැඩි බැවිල, ගස්කැලිය
නාගබානු-සිඳුරම්
නාගහින්න- පුස්වැන්න, මැණික්වැන්න, පොල්පලා
නාගමරම්-නාගස
නාගමල්ලි-අනිත්ත මල්
නාගමලි-නාගස
නාගමාතා-රත්හිරියල්, කළුතලා
නාගමාරා-කිකිරිඳිය
නාගමාලිකා-මනෝසිල, නාගස්
නාගමාලී-ගෝලක
නාගමුෂ්ටි-අනිත්ත මල්
නාගර-සිඳහුරු, කලාදුරු, කෙකටිය, දෙඩම්, සිහින් නාරං, මහ (ජම) නාරං
නාගර-කලාදුරු අල
නාගරඔග-සිහින් නාරං
නාගලතා-බුලත් වැල
නාගවතී-රසතැල්ල
නාගවල්ලි-බුලත්
නාගවල්ලිකා-බුලත්
නාගවාරිනී-නාපිරිත්ත වැල්, තුත්තනාගම්
නාගස්ථෙතා-දැත්ත
නාගසම්භව-සිඳුරම්

නාගසාර-මනෝසිල
නාගහන්ත්‍රි-වැටකොළු, වදකසා
නාගහනු- දිවිපසුරා, පසුරා තලා
නාගා-කුන්දුරුක්කන්
නාගානන්තක-වැටකොළු
නාගාහ්වා-සුළු බැවිල, කළු ඊයම්, දිවි පසුරා
නාගිනි-දිවිපසුරා, බුලත්, රසනා ල්ල
නාගෙලා-වටමිරිස්, (වාල් මොලගු)
නාගෝ-නාගස්
නාට-පිටවක්කා
නාටන-බදුල්ල
නාටම්ල-වැල්කොස්
නාටුපපරිත්ති-ගස් බැවිල
නාඩි-විලපලා, බහි පෙරුම්කායම්, ජයපාල, මහදිය බෙරලිය
නාඩිකා-වනුක්
නාඩි තරංග-නකුල්, කපුකිනිස්ස
නාඩිතරංගක- නකුල්, කපු කිනිස්ස
නාඩිනික්තා-බිම් කොසඹ
නාඩිහිඩ්ඩු-බහි පෙරුම්කායම්
නාතුමාතුලෙ-ලප්නාරම්
නාත්‍යාදුක්තා පුෂ්ප - ක තු රු මූරුංගා
නාද-අඹනහිරියා හෝ කුරතම්පලා
නාදිවු- පොල්පලා, හාතාවාරිය, රත්හිරියල්
නාදෙය-නිවිඟ
නාදෙයි-බළුදම්, මිදි, පිටවක්කා, (බිම්නෙල්ලි) සිහින්නාරං, ඇත් වග පුල්, (ඇත් කලාදුරා)
නාදේය-සවිඳලුණු, ඇඹුල්වේ, මිදි, කලාදුරා, ඊතණ, කුශතණ, සිහින් නාරං, කොටදිඹුලා
නානල්-බට
නානා වර්ණ-දෙඹගස
නාපිරිත්ත-වැල්, කොළ, මල් හා ගෙඩි ත් බොහෝ දුරට කපු කිනිස්ස වලට සමාන මේ වැලේ දළු ගෙඩි පැසවීම සඳහා ආලේ පය පිණිස ගණිති.
නාපුෂ්ප-නාමල් රේණු
නාභි-කස්තුරි,(මුවනැබ)සක්නැබ, මලබට්ටු
නාභිසිත-රසාංජන
නාඹවර මාබෝපත්- මේරා මහ බෝකොළ
නාම්ප්‍රිය- උක්සකුරා
නාමරක්කු-රතුලූනු
නාමල්රේණු-නා කෙසරා
නාමාලිකා-මිරිස්
නායතිකත්ත-බිම් කොසඹ
නායි කඩුගු-රම්මානිස්ස, රන්වන් වේලා
නායිපාකල්-තුඹ, වැල්තුඹ
නායි වේලෙ-රම්මානිස්ස
නායුරුවි-කරල් සාබෝ
නායුරිවී-කරල් සාබෝ
නායෂ්තිකත්ත-බිම් කොසඹ
නාරං- නිත් නාරං, ජමනාරං, නස්නාරං,(නත්නාරං) ලප්නාරං යයි නාරං වගී කිපයකි. මේ හැම වගීයක් ම ඖෂධ වශයෙන් හා ආහාර වශයෙන් ගණිති.
නාරංග-සීත් නාරං
නාරත්තන්කායි-ලප්නාරම්
නාරමට-වේලිප්පරිත්ති
නාරම්තම්-දෙඩම්
නාරෂටා-පුවහු
නාරාච්-තරාදිය

නැ

නාරායන අල-භාතාවාරිය අල
නාරායනප්‍රිය-රත්වන් සඳුන්, වනු වැල්
නාරායනී-භාතාවාරිය
නාරායන්‍ය-භාතාවාරිය
නාරිකේලි-පොල්
නාරිකේලි ඵල-පොල් ගෙඩි
නාරිස්න-රුක්අගුණ (ගස්අගුණ)
නාල-නටු
නාලක-වච්චනාවි, තම්පලා දඬු
නාලාන්ත්‍රි-කොසඹ
නාලාරන්ත්‍රි-මිදිගස
නාලි-සුළු පෝටාවැල, නැලිය
නාලික-තල්, පොල්
නාලිකා-ලුණුවිල
නාලිකාපිණ්ඩි-ගෙන්දගම්
නාලිකේර-පොල්
නාලින්ද-සැවැන්දරා
නාලිය-බුලත්
නාලිමනීපූ-සෙන්දිරික්කා
නාවිභය-නාගස
නාවි-වච්චනාවි, කරල්සැබෝ
නාස- වක්නීය= පසුරුතලා = දිවි පසුරු
නාසිකා රෝගය - පීනස
නාසිරුවොලෙ-වේලා ගස්
නාහිකි-තැල්ල
නාළිකේර-පොල් ගස
නාලිඛගන්දර-රෝග විශෙෂයක්
නාළිරාජ-නගර කැක්කුම
නාළිරෝග-විෂ ගඩු රෝග

නැටම — නැටැව් ගස

නැටම් ගස

සුදු පාට කදකින් යුත් අඩි සියයක් පමණ උසට වැවෙන මේ ගසේ කොළ හැඩහුරු කමින් මකුල්ල කොළ වලට සමා නය. ප්‍රමාණයෙන් ඊට වඩා විශාල ය. මේ කොළ දිග-පළල අතර් $7 \times 2\frac{1}{2}$ ක් පමණ ඇත.

කරමක පුවක් ගෙඩි පමණ වූ මේ ගසේ ගෙඩි පැසුන විට **නාවාගෙඩි** මෙන් හතරට පැළී වැටෙයි. පුපුරා වැවෙන මේ ගෙඩි කට හාරවන රසයකින් යුත්, කරාබුනැටි සුවඳට සමාන සුවඳ කින් යුත්, මත් වන ගතියකින් යුක්ත යි. ගැමියෝ මේ ලෙලි

නැ නි

සහ ගසේ පොතු බුලත් විටි සුගන්ධවත් කිරීමට හා දුම් කොළ වෙනුවට ත් කති.

පරිභෝජ්‍යයකට හාජන කළ හොත් මේ ගස් වර්ගයෙන් සුවඳ ද්‍රව්‍ය හා නිද්‍රාජනක ඖෂධ වගී පෙරා ගත හැකි බැව් පෙණේ.

ගස් අතරින් මේ ගස මතු වී පෙනෙයි. අනිත් ගස් වලට වඩා උසින් කරවිය සිටීම මේ ගසේ සවභාවය නිසයි. එසේම මිනිසුන් අතරින් වඩා උස් ව පෙණෙන මිනිසුන්ට නැටවි හිටි යයි ගම්මුත් අතර පවත්නා ප්‍රවාදය නැටවි ගස ත් කැලය ත් අතර පවත්නා සවභාවය අනුව පවතින්නකි.

කැටි-නටු
නැඩුබ
නැඩුඹ
නැඩුම
} නැලිය=පත හතර= කාල් හතර
නැඩුබ හතර-ලාස
නැබ-නානිය
නැමුඩු-ලුණුවරණ
නැමුසු-ලුණුවරණ
නැරැල්-පොල්
නැලිතෙල්-පොල්තෙල්
නැලිය-පලම් 16
නැවුරන-කොළොම්, කෝන්
නැඟ-නාසය

නිඃසාර-කිනිහිරිය ගස
නිඃශ්‍රීව-ඛතින් පෙරාගත් කැඳ
නිඃස්නෙහා-අගස්ස, ඛතින් පෙරූ කැඳ
නිඃසා-කෙසෙල්, ගැට නීවුල්
නිඃස්‍රෙනි-යොන්හිඳි, ගැටනිවුල්, කෙසෙල්
නික්කුටි-එන්සාල්
නික්ඛ-රත්රන්
නික්‍රන්තක-ගෙන්දගම්
නික-පසළොස් කලද, නික ගස
නිකඅඹු-නිකඟඹු, (නිකකැඳ)
නිකපත්‍ර-නික කොළ, පතොක්
නිකා-සමූහය
නිකිඟුරු-නික, ඉඟුරු දෙවගය
නිකුඤ්ජක-හොමුවඟු
නිකුම්භ-දැත්ත, මහදැත්ත,තුඹ වාළු, වතුක්, සෙන්දිරික්කා
නිකෝටක-ගල්පියල්
නිග්ගුණ්ඩි-නික
නිග්‍රෝධ-නුගගස
නිගණ්ඨක-මිදෙල්ල
නිචුල-මිදෙල්ල, දියකොළොම්, ඇඹුල්වේ
නිජ්ජරී-උඩැත්ත
නිජ්ජලවෘක්ෂ-මිදෙල්ල ගස
නිජරදල-දේවදාර ගස
නිජලොහ-ලෝකඩ
නිට්ටා-ඇට්ටේරිය
නිටොල්-නිවුල් ගස
නිත්‍යපුෂ්ප-ගල්පියල්
නිතම්බ-රත්කිහිරිය
නිතිනී-පැණිරස
නිදිග්ධා-කටුවැල්බටු, එන්සාල්
නිදිග්ධි-කටුවැල්ඇටු, තිබ්බටු
නිදිග්ධිකා-කටුවැල්බටු, තිබ්බටු
නිදිරාජ මුදියන්සේ-නිදිකුම්බා
නිද්‍රා-ජයපාල
නිද්‍රාඩි-බිම්කොසඹ
නිද්‍රානාශක-කෝපි
නිද්‍රාඵල-බටුගෙඩි

නිද්‍රාරි-බිම්කොසඹ

නිද්‍රාළු-හෙළ බටු

නිඵලා-දූදු

නිබන්ධ-කොසඹ

නිම්නජාත-කටුවෙළඟ

නිම්-කොසඹ

නිමබ
නිමබක } කොසඹ

නිම්බතරු-කොසඹ, එරබදු

නිම්බපිත්ත-කොසඹ

නිම්බබීජ-කිරිඇළඟස, කොසඹගස

නිම්බුක-දෙසි

නිමල-මනෝසීල

නිම්ලා-සවිඳව

නිම්පිත්ත-කොසඹ

නිමූල-මූවකිරිය

නිමේඝ-එළ කරල්සාබෝ

නිමේතජාත-කටුවෙළඟ

නිමොක්-සජී හැවය

නිම්බ-කොසඹ

නිම්බරු-සල්ගස

නිය- දිවි පහුරු නෝ නිය ගස්= (නිය, කැළනිය ය යි වගී දෙකකි.) නිය ශ්ලේෂ්ම නාශක ඖෂධයකි. නියමල් හා ගස් පතුරු ගලඩා ලබා ගන්නා නියබඩ බුලත්විට රසවත් කිරීමට අමතර ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් ගණිති. ඒ වගීයේ වන ගත (කැලෑ) වගීයට කැල (වල්)නිය යයි කියති.

නියඟලා—ලියනඟලා වැල්

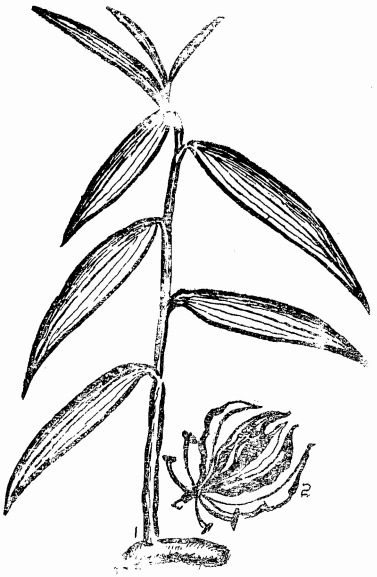

නියඟලා—ලාඛාලී (රක්තෙණ්ඩු පුෂ්පිකා)

Gloriosa Superba

නියඟලා යන නාමයෙන් ගම්වාසීන් අතර ප්‍රසිද්ධ ලියනඟලා ඉතා ශෝභාමත් වැලකි. උල් වූ අග ඇති තද නිල් පැහැයෙන් යුත් කොළ ත්, ගෝනුසු මල් වලට මදක් සමාන තද ගිනි පැහැයෙන් යුත් ඊට සරිලන මල් පොකුරු ත්, නිසා මෙහි ශෝභාව වැඩි වෙයි. ගස් මුදුන් වල පිපී තිබෙන මේ වගීයේ රත්පාට මල් බොහෝ දුරට වුව ද පැහැදිලි ව පෙනෙයි.

එහෙත් මෙය වස වර්ග යකි. මේවායේ අල ලාදුරු, ඵප දංශ (පරංගි) ඇතුළු කල් ගිය

තුවාල (වණ) වලට හා හිස උඳු ගොච්චා කැමට ත්, සර්ප විෂ වලට ත් ගන්නා ඖෂධ යෝග වලට එකතු කරති.

දරුවන් බිහි වීම හෝ වැදෑ මස වැටීම පමා වී වේදනා ගෙන දෙන අවස්ථාවන්හි මේ නියඟලා අල අඹරා දෙපතුලෙහි හෝ යටි බඩෙහි ගැවිට වහා ප්‍රසූතිය හා වැදෑමස වැටීම් සිදු වෙ යි.

වැරදී නියඟලා අල කෑවෙන හැටි

කැමට ගන්නා හිරිතල නමැති අල වර්ගයක් මේ නියඟලා අලත් ප්‍රමාණයෙන් හා පෙනුමෙන් සමාන ය. දෙවර්ගයේ ම අල හට ගන්නේ වැලේ මුලින් අඩි හයක් පමණ විහිදී නිය නටු වල ය. ජාවාල අල හට ගැණීම මෙනි. එම නිසා හිරිතල වැල් අසල නියඟලා වැල් තිබුනොත් හිරිතල ඉදිරි ම ප්‍රවේශමෙන් කළ යුතු ය.

වැල්වල සිට දුරින් තිබෙන නටුවල අල ඉදිරිමේ දී මාරු විය හැකි හෙයිනි.

හිඳිකඳ ය යි වරදවා නියඟලා අල උදුරා ගෙනැවිත් නම් බා කැමි නිසා අවුරුදු පතා මේ රටේ සිදු වන මරණ සංඛ්‍යාව ද සුළුපටු නො වේ.

නියමන- කොසඹ
නියඹලාව- (නොපිසූ ඇඹුල් හොද්ද=ගොඩහොද්ද හෝ පැහි ය.
නියඳ-අත්නාසි කොළ සමාන කටු නැති තුඩා ගසක්. (කොළ උල් වූ ද, නුවූ ද නියඳ වගී දෙකකි)
නියසැක-සක්නැබ
නිගීඛ පුෂ්පි- හිඹුල් මල්, කෑල මල්
නිර්ගුණ්ඩි-නික, සේපාලිකා, කළු තලා
නිර්ජරා-කවුඩු උඩැත්ත, කඩුවූ කැකිරි, රසකිඳ,බිම්තල්, උඟරල
නිර්ජල-වියලි දේ, මෝරු
නිර්දහන-මුරුවා වැල්
නිර්ද්‍රව-වියලිදේ
නිර්හන්සර ලාක්ෂා, ලාකඹ
නිර්මල-කතේරු,(අලරිය)ගුගුල්, මිනිරන්, සවින්දව, පුදුහලමල්
නිම්ලි පික්මැලි, ඉඟිනි, කඹල
නිම්ල්‍ය-පුදුහලමල්
නිර්මූල-මුවකිරිය
නිමේක-නසිසැවය
නිමේවන-නසිසැවය
නියම්ඟ-හිඹුල්මැලියම්,හිඹුල්ලාටු, කොසඹ
නියම්ඟසගත-විලිකුම් ගෙඩි
නියම්ඟමාලක-කොසඹ රුක
නිර්යාහ-ලාටු, කසාය වගී
නිර්ලෝහා-ගෙන්දගම්
නිර්වාහ-හෙළ කරල් සැබෝ
නිර්වෙස-කොකුම්
නිරවෂුඩි-ඇඹුල්
නිරස-වියලි දේ
නිරසාත්‍රුජ-ලුණුවිල
නිරාම-කෝන්, කොබු
නිරාමය-ලෙඩින් මිදුනේ
නිරාමිළු-දිවුල්
නිරාමිස-දිවුල්
නිරාසි-උඩැත්ත

නිරික්ෂි-තෙලඹු
නිර්කර්ණිකා-මුහම්දි
නිරිඤ්ඡි-ඇඹුල්වේ
නිරිලපලා-නිරිපලා
නිරිවඤ්ඡි-ඇඹුල්වේ
නිරෝචක-රැකහුණ
නිරෝදන-කැඳ
නිල්-බෙලිගස, සෙවෙල්
නිල්කැට-මොණරු
නිල්ගිරිනිල්ල- නිල්වැල්ලා වැල්, ගල්වල හෝ ලොකු ගස්වල පසුරු අල්ලා ගෙන වැවෙන නිල් පාට කඳහා නිල් පාට රවුන් කොළ ඇති ඕජා සහිත වැල් වර්ගයක්. මෙය මුඛ රෝග(පිළිකා) වලට ගැමට ගණිති.
නිල්මැලි-බෙලිගස
නිල්ලඞ්ඝ්‍යා-ගස්අඟුණ
නිල්වැල්ලා වැල්-නිල්ගිරිනිල්ල
නිලපානෙ-උණරල
නිලයා-සුලුබුබැවිල
නිලවරි-කටරොලු
නිලවෙම්පු-බින් කොසඹ
නිලිපුල්
නිලිබ
නිලුපුල් } නිල්මානෙල්
නිවුඩු-වී කුඩු
නිවෙස්කල්--ඇඹිලිය හෙලන කාලය
නිශ්වලා-ශාලිපර්ණි
නිශා-කසා, කහ
නිශාඛ්‍ය-එන්සාල්, මහ එන්සාල්
නිශාවර- හිඟුරුපියලි, හණගස, හරංකහ
නිශාවරි-අරණකසා (හරන්කහ)
නිශාද-අඹරණ ගල
නිශාදුරු-වනුවැල්,(බාන්වැල්)දරු ගල (උඩ ඇඹරුම් ගල)
නිශාපති-කපුරු, හිඟුරුපියලි
නිශාපුෂ්ප-සේපාලිකා මල්
නිශායාසි-ගුගුල්
නිශාවර-ජටාමංකුට
නිශාහ්ව-කසා, කසාඅල
නිශ්‍රෙනි-යොන්හිඳි
නිෂ්ක-රත්රන්, තුන් කළඳ

නිල් නිවුල්

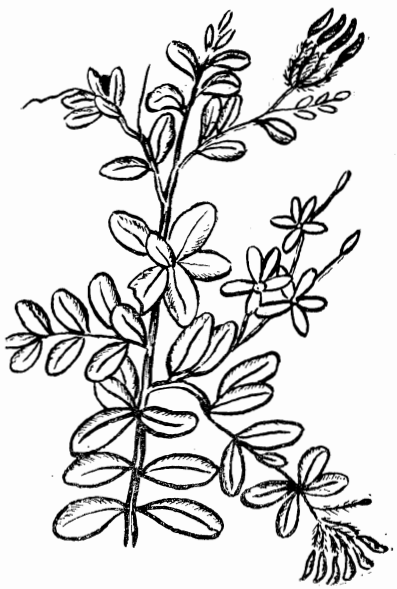

නිල් නිවුල් — ඝාෂණ චිත්‍රක
Plambago Capansis

රත් නිවුල්, එළ නිවුල්, නිල් නිවුල් ය යි නිවුල් වර්ග තුනකි. මල් රත් වර්ගයට රත් නිවුල් කියා ද, මල් සුදු වර්ගයට එළ නිවුල් කියා ද, මල් නිල් වර්ගයට නිල් නිවුල් කියා ද ව්‍යවහාර කරති. ඖෂධ වශයෙන් වැඩිපුර ගන්නේ මේවායේ මුල් ය.

නිල් නිවුල්

රත් නිවුල්

කැස්ස-උණ-අතීසාර- අශීස් -මඤ්ඤිස්ස ආදි රෝග සඳහා අවශ්‍ය **කෂාය**-අරිෂ්ට-ආශව-ගුලි -කල්ක - ලෙහ ආදී ශරීරගත **කරණ** ඖෂධ වර්ග පිළියෙළ කිරීමට ලඛ්කාවේ වැඩි වශයෙන් ගන්නේ රත් නිවුල්ය. එහෙත් මේ සඳහා ඉන්දියාවේ වැඩිපුර ගන්නේ ගිනිකාර ගතියෙන් අඩු එළ නෙවුල් ය.

එළ නිවුල්

කුෂ්ඨ - ඉදිමුම් ආදිය සඳහා පිටත ගැල්වීම ඉන්දියාවේ පාවිච්චි කරන්නේ අධික ගිනිකාර කම්න් යුත් රත් නිවුල් ය. එහෙත් මේ සඳහා ලඛ්කාවේ ගන්නේ එළ නිවුල් ය.

එළ නිවුල් ගව රෝග(හරක් ලෙඩ) පිළිබඳ බෙහෙත් වට්ටෝරු වල හා වෙනත් අපේ වට්ටෝරු වෙද පොත්වලද ඇතුළත් ව තිබේ. මේ නිවුල් දෙවර්ගයම ගුණයෙන් බොහෝ දුරට සමාන ය. වෙනස කට ඇත්තේ එළ නිවුල් වලට වඩා රත් නිවුල් වල අධික ගිනිකාර බව පමණකි.

නිල් නිවුල්

එළ නිවුල් විශාල පඳුරු වශයෙන් ලපල්වල පවා ඉබේටම වැවෙන නමුත් රත්නිවුල් හා නිල් නෙවුල් අලඞ්කාර පිණිස හා ඖෂධ පිණිස කැ ගෙවතු වල වවා තිබෙන පැලෑටි දෙ වර්ගයකි. නිල් නිවුල් මිශ්‍ර ඖෂධ වශී අනුභවයෙන් හිසකෙස් කළු වෙයි.

නිල් ඇවරිය

දියවැඩියාවට

නිල් නිවුල් සාරය බහු මූත්‍ර දෙෂය (දියවැඩියාව) ට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. අනුපාන වශයෙන් ගිතෙල් දැමූ නිල් නිවුල්මුල් කෂාය හෝ මේ මුල් මිශ්‍ර අරිෂ්ට වර්ග හෝ සකස් කොට දින පතා පාවිච්චි කිරීමෙන් දියවැඩියාව සුව වෙයි.

නිල් ඇවරිය—නිල් අවරිය ගස

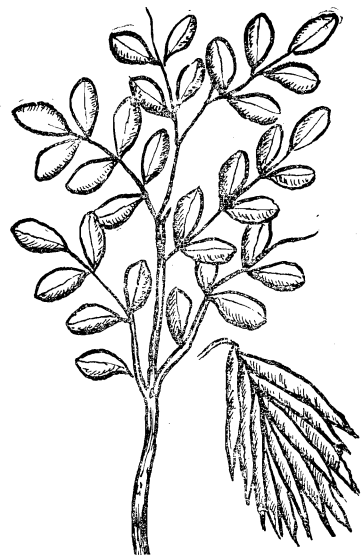

නිල් ඇවරිය— නිලිනි

Indigofera Tinctoria

අඩි දෙළහකට වඩා උසට නොවැවෙන මේ පැලෑටියේ කොළ තද නිල් පාටකින් යුක්ත ය. හැඩිහුරුකමින් සෙනෙහ කොළ වලට සමාන ය මේ

නිල් ඇවරිය

නිල් ඇවරිය

කොළ (යුෂ) තද නිල් පාටය කින් යුක්ත නිසා මේ වර්ගයට සංස්කෘත භාෂාවෙන් **නීලී — නීලිකා** යන නම් ව්‍යවහාර වෙ යි. සිංහලයන් අතර නිල් ඇවරිය නමින් හැඳින්වෙන්නේ ද තේරු මක් ඇතිව ය. මේ ගසේ සැදෙන කුඩා කරල් පොකුරු හැඩතුරු කමින් කෙසෙල් ඇවරි වලට සමා න ය. නිල් ඇවරිය වර්ග දෙ කකි. ලඞ්කාවේ මුල සිට පැවත එන වර්ගය සහ ඉන්දියාවෙන් ගෙනැවිත් බෝ කරණ ලද වගීය වශයෙන්.

මේ දෙ වර්ගයේ වෙනස ඇත්තේ ඒ ඇවරි (කරල්) වල පමණකි. ලඞ්කාවේ වර්ගයේ කරල් ඇඹුල් කෙසෙල් ඇවරියක් මෙන් වකුටු වී තිබේ. ඉන්දියා වේ වර්ගයේ කරල් ආනවාළු කෙසෙල් ඇවරි වල ගෙඩි මෙන් දිග හැරී ගොස් තිබේ. ලඞ්කාවේ වර්ගය සුලභ නිසා මේ ඡායා රූපයෙන් දැක්වෙන්නේ ඉන්දි යාවෙන් ගෙනැවිත් බෝ කරණ ලද වර්ගය යි.

මේ වර්ගයේ කොළ යුෂ ඉස සිසිල් කරණ, ක්ෂණික ගුණ දෙන ඉතා ලාභ, බොහෝ වෛද්‍යවරයන් විසින් නිතර පිළි යෙළ කරණ **නිල්‍යාදි තෙලය** සඳහා ගන්නා ප්‍රධාන ඖෂධ වර්ග වලින් එකකි. කාලයේ හැටි යට තබා ගත් නෙත්‍රානන්දකර නමකින් ශත වර්ෂ කාලක සිට පැවත එන බොහෝ දෙනා පාවිච්චි කරණ, වැඩිපුර විකිණෙන, ප්‍රවෘ තති පත්‍රවල නිතර දකින්ට ලැබෙ න ජනප්‍රිය තෙල ද මේ **නිල්‍යාදිය** ම යි.

විශෙෂ ප්‍රකිකාරයක්

මේ ලියූයේ නිල් ඇවරිය ගැණ ප්‍රකට විස්තරයකි. අප්‍රකට විස්තරය නම්: නිල් ඇවරිය මුල් කලන් දෙළහක් ගෙණ පත අට පත එකට කෂාය කර (සිඳ) වර කට එළහිතෙල් මේස හැන්ද බැගින් දමා උදේ-සවස කෑමට පැයකට කලින්, මෙ සේ කෂාය හතරක් පානය කිරීමෙන් ශරීර ගත වූ කවර වර්ගයේ පිස්සු බළු විෂක් වුව ද සුව වෙ යි. අත් දුටුව යි. ප්‍රත්‍යක්ෂ යි. බල්ලකු සපා කෑ විට සැකයක් ඇති වුනොත් පිස්සු වක් ඇත ත් නැත ත් මේ කෂායෙන් හත රක් මෙනි කියා තිබෙන ක්‍රම යට පාවිච්චි කිරීමෙන් කවර වර්ගයේ බලු විෂක් වුව ද සුව වෙ යි.

නී

නිෂ්කණ්ටක-ලුණුවරණ
නිෂ්කුටි-සිහින් එන්සාල්, මහ එන්සාල්
නිෂ්ටකා-ත්‍රස්තාවාලී,
නිෂ්පත්‍රිකා-කාංසා, දළුක්
නිෂට-ජටාමාංශ
නිෂි-ජටාමාංශ
නිෂිපුෂ්පා-සේපාලිකා
නිස්කසකෂීර-තිරිහු
නිස්චය--සක්නැඹ
නිස්තුසපත්‍ර
නිස්තුසපත්‍රක } රඹුක්, වැලුක්, මහ උක්
නිස්ත්‍රිංශපත්‍රක-දළුප්, මහ උක්
නිස්ස්නේහ ඵලා- කටුවැල් බටු, හෙළ කටුවැල්බටු
නිස්පාව-අවරවැල් (මහ මෑ)
නිස්සාර- බිම්කොස්සඹ, තොවිල, එරඹු
නිස්සාරක-හෙළ එරඹු, නවාඟි ලි එරඹු
නිස්සාරගඞ්ගා-කෙසෙල්
නිස්සාවෝ-ඔනින් පෙරූ කැඳ
නිස්‍රාව-කැඳ
නිස්‍රෙනි-යොන්ඉදි
නිසඳ පොතකය- බෙහෙත් අඹරන උඩ (දරු)ගල
නිසදය- බෙහෙත් අඹරණ (යට) ගල
නිසා-කහ
නිසිඤ්ඣ-නික
නීසුල්-මිදෙල්ල
නිසෘතා-ත්‍රස්තවාලු
නිහර-ඔන්න
නිහිර-තඹ
නිළිඹ-නෙළුම්

නී-ඉරිවේරිය
නීචකාඵල-මහ එන්සාල්
නීවා-මහ කපු, කපු
නීවානන්තා-කපු
නීපනිලා-නිවිති කොළ
නීදර-කලාඳුරු
නීන්සාරා-කිණිහිරි
නීප-කොළොම්, තකුල්, කපුකිනීස්ස, බක්මී
නීපා-බක්මී
නීපෝ-කොළොම්
නීපුලා-කඹිලවැල
නීර්මුල්ලි-ඉකිරි, නීරමුල්ලිය
නීර්වෙරකු-දියහබරල
නීර-දිය
නීරජ-නෙළුම්, රඹුක්, වැලුක්, කොච්චම්, මුතු
නීරජල-රඹුක්, වැලුක්
නීරද-කලාඳුරු
නීරුජ-කොච්චම්, සුවඳ කොච්චම්
නීරෝහිනී-මහ පෝටා වැල
නීල-අවරිය, නුග, බේරා, සෞවීරාංජන, කලුතලා, තලිස්පතුරා, සේපාලිකා
නීලක-කාව ලුණු, අවරිය
නීල කණ්ඨෝද්භව-කාවලුණු
නීලකුටජිකා-කෙළිඳ සාල්
නීලගෙලෙ-පල්මානික්කන්
නීලජ-රඹුක්, වැලුක්
නීලතාල- කොල්ලම් කොළ, කිතුල්
නීලධවජ-තල්
නීලනියාශ-නිල් පියල් ගස්
නීලපණෙසි-බිම්තල්, උඟරල

නු

නීලපත්‍ර-රත් මහනෙල්, දෙළුම්, සාරණ, පොල්පලා, නියඳ, හිරිහු
නීලපත්‍රී-නියඳ
නීලපර්ණී-රත්හඳුන්, හිඳි
නීලපුරණඩි-උදුපියලි
නීලපුරි-උදුපියලි
නීලපුෂ්ප-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, නිල්වන් කිකිරිඳිය, ගිරිනිල්ල, නිල්කටු කරඹු, බේරා, නිල් කටරොලු
නීලපුෂ්පා- විෂ්ණුක්‍රාන්ති, නිල් කටරොලු
නීලපුෂ්පි-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
නීල ප්‍රියංකා-නිල්පියල් රුක
නීලඵලා-දඹ, ජම්බු ගස
නීලභූමි මලක්ෂාර-රිදීතුතු
නීලභෙද-කටුකරෝහණ
නීලමඤ්ජරිකා-කාලු තික, කරබෙඕය
නීලමල්ලිකා-බෙලි
නීලමාලිකා-බෙලි
නීලය-රුක් අඟුණ, කළු ලූණු
නීලයෂ්ටිකා-බේරා
නීලසිනී-ලුහුලා
නීලරත්න-ඉන්ද්‍රනීල
නීලරාජ-නිඹිරි, කොටදිඹුලා
නීලලතා-නිල්වැල්
නීලව-ලියනහලා
නීලවෘක්ෂ-නිල් පියල් ගස
නීලවෘන්තු-නිල් මුරාවා වැල
නීල වරි කුර-කටරොලු වැල
නීල වල්ලි-සිහින් දුම්බ, පිළිල
නීලවංකසි-සන්නියට දුම කට ගන්නා ද්‍රව්‍යයක්
නීලවෙම්බු-බිම් කොහඹ
නීලශෛය්‍යික-ගිරිනිල්ල, නිල් කටුකරඹු
නීලසාර-නිඹිරි
නීලසිඳුක-කළුතික, කරබෙඕය
නීලසෙළාලිකා-කළුතලා
නීලස්‍යන්ද-නිල් කටරොලු
නීලස්‍යපත්‍ර-ගිරිනිල්ල, නිල් කටු කරඹු, නිල් කටරොලු
නීලා-ගිරිනිල්ල, නිල් කටු කරඹු, කොටදිඹුලා, සේපාලිකා, වැවරන
නීලාඝන-නිල් පියා ගස
නීලාඤ්ජන-සෞවීර අඳුන
නීලාම්බුජ-නිල් මහනෙල්
නීලාම්ලා-නිල් කටරොලු, නිල් ගිරිනිල්ල
නීලී-ඇවරිය
නීලිකා-බේරා, සේපාලිකා, කළුතලා, ගිරිනිල්ල, නිල් කටුකරඹු, නිල් සේපාලිකා
නීලිනී-බේරා, තෙල් බේරා, කළු ත්‍රිඝණවාලු
නීලෙව්වන්කලනීර්-නිල්මහනෙල්
නීලෝත්පල-නිල්මහනෙල්
නීවාර-බොඩහමු, උණරහාල්
නීසුළු-මිදෙල්ල ගස
නීහාර-පින්න

නුග-න්‍යග්‍රෝධ (වනස්පතිවෘක්ෂය) කිරිපළු නුග, (අජපාල) කිරි නුග (කලහ), ඇසතු නුග, බෙහෙත් නුග, බින් නුග යයි නුග වශී කීපයකි. කිරි නුග (කලඹ) ගැණ සිතියම්සහිත විස්තරයක් මේ පොතේ 112 පිටේ ඇත. බින් නුග ගැන සිතියම් සහිත විස්තරයක් ඉදිරියෙහි පළ වේ. බෙහෙත් නුග අරළු (ඇටුවන්= අතු වලින් සහ කදේ ඉහලින් පහතට ඇදෙන මුල්) යුෂ බහු මූත්‍ර (දිය වැඩියා) රෝගය ට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

නූ නෘ නෙ නේ

නුග අරලු - නුග මුල්, (නුග ඇටුවන්)
නුග දළු-වටසිංහ (ඇතැම්)
නුදුඹර } දැත්ත
නුදුම්බර }
නුපුත්-නොපිදුන (මල් පල හට නොගත්)
නුබමිණි-වරාගස
නුවරළුලිය-කපු ගස
නුසෝසායි-අරළු
නුහි-දළුක්
නුහුසු-ගෝනුස්සන්

නූතන-නික
නූද-බ්‍රහ්මදාරු
නූනාමරම්-අහු ගස්
නූසොයාසි } අරළු
නූසොසායි }

නෘත්‍යකී-කළුනික
නෘප-තුවරලා
නෘපකඤ්ඣ-මහ ලුහුනු
නෘපති-මහා ගොන් සුතු කැකිරි
නෘපදෘම-එරහැදි, (ඇසල)
නෘපප්‍රිය-වැටකේ, හිඳි, මහලුහුනු, අඹ, මහ ඉදි
නෘපප්‍රිය ඵල-වැටකොළු
නෘපාංසුභූ-මරිකුළු, (මුරුංගා)වැල් මුරුංගා

නෙක්කන්ති-දේවදාර
නෙට්ටි-නැටි
නෙටුල්-නිටුල් නම් ඔසු වර්ගය (මේ ගැන විසතර 277 පිටේ ඇත)
නෙඩුම්නාලි-වසතැල්ල
නෙත් සිලිල්-කඳුලු
නෙත්‍රා-කොසඹ, බුලත්
නෙමමය-නෙල්ලි
නෙමිසාර-කළු කිහිරිය
නෙයි කොට්ටම්-ගස් පෙනෙල, පෙනෙල ඇට
නෙමීය-නෙල්ලි
නෙරළු-පොල්
නෙරිවිය-එනම් වර්ගය
නෙරෙංචි-ගොකටු
නෙරුවාල-ජයපාල
නෙල්ලික්කාසි-නෙල්ලි
නෙල්ලිත්කා ගෙන්දගම් - ශුද්ධ කළු ගෙන්දගම්
නෙලකිරි ගස - ශ්‍යෑමාදි ගණයේ බෙහෙත්
නෙලුම්-පද්ම
නෙළඹල-නෙළුම්අල, (නෙළඹුඳුලි)
නෙළඹු-පද්ම
නෙළඹු දැලි-මෘණාලසූත්‍ර
නෙළිපල-තැඹිලි ගෙඩිය

නේත්‍රජල-කඳුලු
නේත්‍රදාරු-බාන්වැල්
නේත්‍ර නිර්මලකාරි-වනුවැල්,=(කහ වැල්=බාන් වැල්)
නේත්‍ර ප්‍රක්ෂෝතන-පොණ්ඩරු
නේත්‍ර ප්‍රසාධන - ලොත්, හෙළ ලොත්
නේත්‍ර භෙෂජ-මිනුග
නේත්‍රමල-කඛ
නේත්‍ර රෝග හන්-ඇත් අඹ
නේත්‍ර විකාරජිත්-ඉඟිනි ඇට
නේත්‍රාඤ්ජන-හොයඳුන්
නේත්‍රාමයහර-රිදී තුතු
නේත්‍රාමය හාර-රිදීතුතු
නේත්‍රාවශෝචන-පොණ්ඩරු
නේත්‍රෞෂධ-කටුකරඹු, වරා, පිත කරෝහිණි

නෝ නෛ

නේත්‍රෞෂධි-මැඩහතු
නේපා-නුග
නේපාල-ජයපාල
නේම්ත්-කොබු, කෝන්
නේම්වෘක්ෂ-මුරුත, හෙළකිහිරිය
නේම්සාර-හිඹුරා, කළු කිහිරිය
නේර්වාලම්-ජයපාල
නේරී-කැප්පෙට්ටියා=(කැප්පෙට්ටියා),ගස්කැප්පෙට්ටියා,වැල්කැප්පෙට්ටියා ය යි වශී දෙකකි. මේ දෙවගීයම ඖෂධවශයෙන් ගණිති. එසිනුත් කැඩුම්-බිදුම්-ගෙඩි වන-පිළිකා වලට ත් තෙල් වශී සෑදීමට ත් වැඩි වශයෙන් අවශ්‍ය වන්නේ වැල් කැප්පෙට්ටියාය. ගස්කැප්පෙට්ටියා ඖෂධ පිණිස හා බුලත්-අමු මිරිස්-ඉතුරු පාත්ති පොහොර කිරීමට ත් ගණිති.

නොනන්ඛෙන්ද

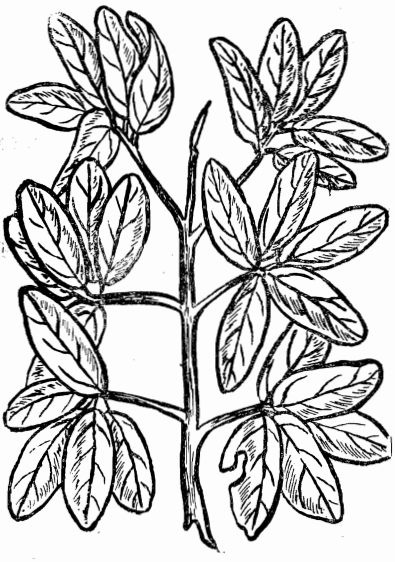

නොනන්ඛෙන්ද

මෙය අංකෙන්ද වශීයට අයත් වූ අංකෙන්ද ගසට බෙහෙවින් සමාන ගසකි මේ ගසත් අංකෙන්ද ගසත් අතර ඇති එකම වෙනස නම්: අංකෙන්ද ගසේ කුඩා රිකිලි වල දෙපැත්තට බෙදී යන කොළ දෙක වෙනුවට මේ ගසේ දෙපැත්තට බෙදී යන කොළ පස බැගින් ඇති නටු දෙක බැගින් පිහිටීම පමණකි.

මේ ගසේ පොතු තැල්මට හා ඉදිමුමට කහ ලුණු ලා කොටා මලවා බඳිති. කැඩුම් - බිදුම් වෙදකමේ ඖෂධ යෝග වලට ද මේ පොතු මිශ්‍ර කරති.

නෞච්චි-හෙළ නිකා, (සිඳුවර)
නෞනීත-වෙඬරු
නෞමල්-දිඹුල්
නෞරපලම්-මෝර
නෞද්දල-ගෙඳ පලා
නෞනේම්-කෝන්ගස, කොබුගස
නෞස්-සාදික්කා ගෙඬිය

නෛග්‍රොධ-නුග, නුග පලා
නෛපාල්-ත්‍රාසනවාලු, කොසඹ, ජයපාල
නෛපාලි-රත් හිරියල්, යොන් තුඹ, මනෝසිල
නෛපාලික-රත්හිරියල්
නෛමාලි-මනෝසිල, රත්හිරියල්
නෛමාලිකා-මනෝසිල
නෛෂ්ඨ්‍ය-පුදුහළ මල්
නෛලකානන-අඹ

න්‍ය ප

න්‍යග්‍රොධ-නුග, මහ නුග
න්‍යග්‍රොධාදිගණය-නුග, දිඹුල්, ඇ ස තූ, පුලිල, මී ගස්, නිඹිරි, මොර, මහඬෙබර, කුඹුක්, මාරා, අඹ, හෝපලු, (හොමුවඟු) කැළෑ, බදුල්ල, මුවකිරිය, ලොධ්‍ර, මහ දඹ, දිසදඹ, හැලිදඹ යන මේ ගණය පිත්, ලේ, මේහ ජය ගන්නේය. වෘණ, දූහ, යෝනි රෝග නසන්නේ ය.
න්‍යග්‍රොධාග්වා-මීනුග, මීකන්පලා,
න්‍යග්‍රොධි-මීකන්පලා, මීනුග
න්‍යඞ්ගුතුරුහ-තොටිල
න්‍යූඤ්ජ-කාමරංගා ගෙඩි

ප්ලව-කලාදුරු, වරා
ප්ලීහනාශන-එරබදු, (එ ර මු දු) කැල
පංකම්පලා-දියමිත්ත
පංගන් වැල්-පාලඟ වැල් = පාංගා වැල් (වෙනි වැල් කොළ වලට සමාන වෙනි වැල් මෙන් විශාලව වැවෙන වගීයක්. මේ වගීය තුවාල වෙදකමට ත්, නොයෙක් දේ බැඳීම් (වෙළීම්) ටත් ගණිති)
පංචරස-නෙල්ලි
පක්-ගෙඩිය, විලිකුත් පල
පක්ෂිනී-කැකුණ
පක්ෂුරා-පතඟි
පත්තොට්ටික්කාසි-රේරු ගස
පක්වාන්දිකා-රක්තාතීසාරය
පක්තුරු-බුලු ගස
පක්වකෘත්-කොසඹ
පක්වඵල-කටුපිල, පැසුණු ගෙඩිය
පක්වාසය-උදරයෙහි ආහාර පැස වන කොටස
පක්ෂබීජ-නෙළුම් ඇට
පක්ෂම-නෙළුම් රේණු
පක්ෂි-රන්මැසිඳා (සවණ්මාසි)
පක්ෂිවාස-ගස
පකාශක-ලෝකඩ
පකිරිය-කටුකරඳ
පකීසරණ-කටුපිල ගස
පගහව-කුණු කරඳ
පගර-පඟුරු
පගලි-ඊඳුන්ත
පඞ්ක-මඩ
පඞ්කගුරන්-නෙළුම්
පඞ්කජ-නෙළුම්මල
පඞ්කතීවීජ-නෙළුම් ඇට, රම්මා නිස්ස
පඞ්කරුහ-නෙළුම් මල්
පඞ්කගුරණ-නෙළුම්මල
පඞ්කිල-මඩ
පඞ්කාර-පෙදෙ
පඞ්කරුහ-නෙළුම්මල්
පචඉංචි-අමු ඉඟුරු
පචකොලඤ්ඡු-අඳුනලාගස්
පචපණ්ණි-පුස්වැන්න
පචසෙම්මුල්ලි-නිල් කටුකරඹු
පචිපන්නි-පුස්වැන්න
පචිලෙල-කොලොන් ගස, කොල් ලම්කොළ
පචඡාපුෂ්ප, පචඡාපුෂ්පි } කරල්සැබෝ
පච්චදුරු-වෙනිවැල්ගැට
පචනි-වල් දෙළුම්
පචමපච-වනුවැල් (බානුවැල්=කහ වැල්)
පචිනවන-දියමිත්ත
පච්බලා-සීරුස්ස, (දික්නිඩිය)
පඡි-(පඤ්චි)-කපු පුලුන්

පවෙරාජනිකා-අඩනහිරියා

පවෙලි-දියමිත්ත

පඤ්චඋම්මාදය - නපුරු ආහාරය, නපුරු පානය, භය, ශෝකය, අමනුෂ්‍ය භය යන මෙයින් පැමිණෙන පිස්සුව

පඤ්චකණ්ඨකිනී-හෙළබටු

පඤ්චකර්මීය-වමන, විරේචන, නිරූහණ, (වස්තිය), නශ්‍ය, අනුවාසන, (බඩට තෙල් විදීම) යන කර්ම පස

පඤ්චකෂාය-දඹ, හිඹුල්, බෑවීල, මුහුණමල්, මසන් යන කසට පස

පඤ්චකෘත-කොසඹ

පඤ්චකෝලගනය- නිප්පිලි, නිප්පිලි මූල්, සිවිය, රත්නිටුල්, සිඳුහුරු යන මේ පස් කෝල් නම්.

පඤ්චගව්‍ය-දී, ත්‍රිරි, ගිතෙල්, ගෝමූත්‍ර, ගොම යන පස සි.

පඤ්චගෝරස-පස්ගෝරස=(නොමිදුන කිරි, මිදුන (දී) කිරි, ගිතෙල්, තක්‍රක (මෝරු = දී පෙරලිදිය) නෝනීත (වෙඩරු = බටර්) යන පස්ගව රස)

පඤ්චපත්‍ර - නෙලුම් අල = (නෙලුඹු දැලි = නෙලුඹල)

පඤ්චපල්ලව- අඹ, ඇසටු, නුග, පළොල්, කැල යන මේ ගස්වල කොළවගී පස

පඤ්චහෙෂජ්ජ-සපපි, නවනීත, තෙල, මධු, ඵාණිත හෝ ගිතෙල් මී පැණි, වෙඩරු, තෙල්, සකුරු යන පස

පඤ්චමධුරමාංශ- හද මස්, ලැමඬි මස්, අක්මාවේ මස්, පපු මස්, අතුණු මස්

පඤ්චමූඛි-වංඇපල

පඤ්චමූල--බෙලි, තොටිල, ඇද්දෙමට, ඕදි, පළොල් යන මේ මූල් පස

පඤ්චාමෘත-කිරි, සීනි, හෝ උක් සකුරු, ගිතෙල්, දී, මී පැණි යන පස

පඤ්චරත්න - නිල් මැණික්, දිය මනති, පද්මරාග, මුතු, පබලු

පඤ්චරස
පඤ්චරසා } තෙල්ලි

පඤ්චරාජ්‍රිය-බුලත්

පඤ්චරාජඵල-දුම්මැල්ල

පඤ්චලවණ-සුවඳ, බළල්, යවකර, සසින්දව, රෝම යන ලුණු පස

පඤ්චලොහ-රන්, රිදී, තඹ, සුදු රියම්, කලු රියම් යන ලෝහ වර්ග පස

පඤ්චලෞහක- පස් ලෝ = පඤ්ච ලෝහ

පඤ්චවටී - ඇ ස ල, බෙලි, නුග, නෙල්ලි, අශෝකා යන පස

පඤ්චවල්කල-නුග, දිඹුල්, ඇසතු, පුළිල, ඛෝ යන මේ ගස් වල පොතු

පඤ්චවිධ අජීර්ණ-ආමාජීර්ණය, විදග්ධාජීර්ණය, විෂ්ටබ්ධාජීර්ණය, අම්ලාජීර්ණය, රසශෙෂාජීර්ණය

පඤ්චවිධ පද්ම-රතෙනා ත් ප ල, නීලෝත්පල, ශ්වේතොත්පල, රක්ත පද්ම, ශ්වේත පද්ම

පඤ්චවිධ මූස-මහාමූස, ඌඛීවමූස, ජ්‍යානාමූස, තාම්‍රකාමූස, ක්ෂුද්‍රමූස

පඤ්චවිධ සුරා-පිටඨසුරා, පූවසුරා, ඕදනීය සුරා, ඛින්නාපක්කීත්තක සුරා, සම්භාර සංයුක්ත සුරා, යන සුරා වගී පස

පඤ්ච ශස්‍ය **පටිඛාතු**

පඤ්ච ශස්‍ය-කොතඹුරු, තල, මෑ, යව, හෙළ දඹකලත් යන ශස්‍ය පස

පඤ්චසාර-නෙල්ලි

පඤ්ච සුගන්ධික-කපුරු, තකුල්, කුරු දුම්මල්, පුවක්, සාදික්කා යන පස

පඤ්චාඞ්ග-මුල්, කොළ, ගෙඩි, මල්, පොතු යන පස

පඤ්චාඞ්ගුල-එරඬු, (හෙළ, රත් එරඬු දෙවගය)

පඤ්චාම්මී-ඇසටු, කොසඹ, සපු, නා, පොල් යන පස

පඤ්චාමෘත-කිරි, සීනි, ගිතෙල්, දී, මී පැණි යන පස යි.

පඤ්චාලි-ඇත්අඬ, ඇත්සෑටිය

පඤ්ජරාප්‍රිය-බුලත්

පඤ්ජිපර්ණී-පුස්වැන්න

පට්ට-අඹරණ ගල

පට්ටන-එලබටු

පට්ටරඞ්ග-පතඟි

පට්ටරඤ්ජන-පතඟි

පට්ටල-එල ලොත් ගස

පට්ටි-ලොත්, හෙළ ලොත්

පට්ටිකා-ලොත්, හෙළ ලොත්

පට්ටිකාඛ්‍යා-රත්ලොත්

පට්ටිකා-ලොධ්‍ර (ලොත්) විශෙෂ යක්

පට්ටිත්-රත්ලොත්

පට්ටින-එලබටු

පට්ටිල-ලොත්, හෙළලොත්, සිරිල, කුණුකරද

පට-රෙදි, කිරිපලු

පටපත්‍ර-අඳුතලා

පටබැඳිආරච්චිල-කුප්පමේනිය

පටම්පටා-මහකපු, බෙහෙත් කපු

පටම්පටී-මහකපු

පටරඤ්ජ-පතඟි

පටරාග-පතඟි

පටල-මිණිරන්, දුම්මැල්ල

පටවාසක-කොකුම්සුඟු

පටසුල-කපු

පටි-පලොල්, හෙළ පලොල්

පටිමලය-දියමිත්ත

පටිර-සඳුන්, කිහිරි

පටිඛාතු

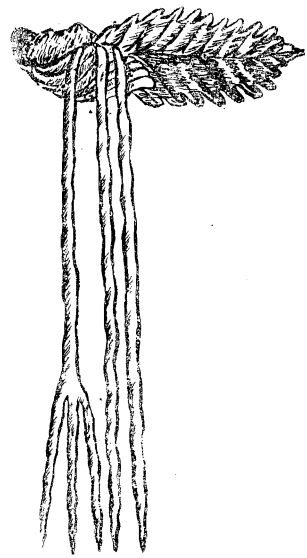

පටිඛාතු

Ophioglossum Pendulum

මෙ වර්ගය වැඩි වශයෙන් පැලවී එන්නේ නිතර දියසීරාව සහිත පිණි ඉසෙහ සූයඃ රශ්මි යෙ න් නොතැවෙන (මහ නිමයේ) බේදුරු අතරිනු යි. අහල් එකේ සිට දෙක දක්වා පළලට වැවෙන මේ වගීය අඬි හය දක්වා දිගට එල් ලා වැටෙයි. හොඳට වැවුන කොළ වල අග පත්‍ර බලටු දෙකක් හෝ

තුනක් බැගින් බේරී සිටි යි. පෙනු මෙන් පටියකට සමාන නිසා පටි ධාතු නමින් හැඳින්වෙන මෙය උඩ වැඩියා වගීයට අයත් පැලැටියකි.

දේශීය වෙදකමේ ඇතැම් හන්දි තෙල් වලට මේ වගීය නියම කර තිබේ. වැඩිවශයෙන් බේදුරු ආශ්‍රයෙන් ම වැවෙන මේ වගීය දිය සීරාව සහිත ගස් දෙබලවල හා ගල්වලත් වැවෙයි.

පටු (ලවන) පාංශුලුණු-සවිදලුණු, දුම්මැල්ල, අරත්ත, වැල්මදට
පටුක්තම්-සවින්දව ලුණු
පටුකර-සවිඳව
පටුගත-ඔලිඳ
පටුපර්ණ-ගොකටු
පටුපර්ණි-පික්මැලි, සවණීසම්පිරි
පටුමාත්මක-ලුණුමඩ
පටුර-රත්හඳුන්

පටෝල-පතෝල,දුම්මැල්ල,(අඹිය කට වඩා දිග නැති ගෙඩි පටෝල නැ ත හොත් වන ප තෝ ල නමින් හැඳින් වෙන (කැ ම ට ගන්නා) පතෝල වගීය පටෝල බැව් ඇතැම් අය නියති. පටෝල වෙනුවට නික්ත වැ ට කොළ ගන්නා අය ද සිටිති. එහෙත් මේ රටේ වැ ඩි දෙ නා ගන්නේ දුම්මැල්ල ම ය.

පටෝලාදිගණය – පටෝල (දුම්මැල්ල), සුදු හඳුන්, මුරුවා දූල්, කුළුරුණ, පායා (ලුණු කැටියා වැල්) (පා ය ා ව ල ට වැඩිදෙනා ගන්නේ දියමිත් තෙයි) රසකිඳ යන මේ ගණය පිත්, සෙම්, අරුචි, වමණ, හුණ කැසුම් විෂ නසන්නේය.

පටෝලකා-දුම්මැල්ල
පටොලඝාෂක-නික්ත වැටකොලු
පටොලි- නිත්ත වැටකොලු, දුම්මැල්ල
පටොලිකා-පතෝල, වැටකොලු
පඩ-උඩනළු වැල්, (පඩවැල්)
පඩු-රණහුණ
පඩර-හෙළ නෙළුම්
පඩාවොක්කු-වැල්දෙකි
පඩුකෝවේ-පසඟිල්ල
පඩුරු-හෙළ නෙළුම්
පඩෙර-හෙළ නෙළුම්
පණ්කජ-- ජලජ පුෂ්ප (නෙළුම්, මානෙල් යනාදිය)
පණ්කන්පලෙ-දියමිත්ත
පණ්වවාවල්-කපු
පණ්වී-පුළුන්
පණ්ඩක-අඳුතලා
පණ්ඩර-හිරියල්
පණ්ඩරා-අඹකහිරියා
පණ්ඩුක-යොහොඹු, පිච්ච වැල
පණ්ණ-දූදුවැල්, කොළ
පණ්ණඹබිලයාගු-ඇඹුල් කෑදු
පණ්ණාස-දූදු වැල්
පණ්නාකි-ගල්කුර
පණ්දීරන්-දළුක්කිරි
පණ්නෙයි-කිඹොල්පානය
පණ-පල්මාණික්කම්
පණපණික-හිඟුරුපියලි
පණමරම්-තල් ගස
පණසඵල-කොස් (වැල - වරකා) ගෙඩි
පණා- කොස්
පණාදි-බුළු
පණාපතති-අරළු

පණාපුෂ්පි

පණාපුෂ්පි-පොලොස්
පණි-අඹ
ප්‍රණීජික-කරච්, කරවිතලා
පණිලතා-බුලත් වැල
පණිවා-තිබ්බිරි
පණිව-ඉඟුරු
පණිවේ-තිබ්බිරි
පණ්ඩිච්-සාතාවාරිය
පණ්ලතා-බුලත්
පත්-පෙත්ත

පත්කැල - රන්කැල ගස්

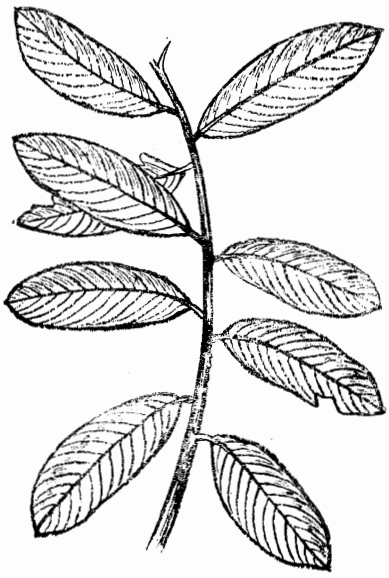

පත්කැල - පලාශ

Butea Frondosa

පත්කැල (රන් කැල), කැට කැල (ගැට කැල) යයි කැල වර්ග දෙක කි. එයින් ගැට සහිත සුදු කඳක් ඇති වඩා නිල් පාට නොවූ කොස් කොළ ප්‍රමාණ හැඩ හුරු කමින් යුත් කොළ ඇති අඩි පණ

පත්කැල

හක් පමණ උසට වැවෙන වර්ගය කැටකැල නම්. මේ වර්ගයේ පොතු කැල්ම - උළුක්කුව-ඉදිමුම ඇතුළු කැඩුම්-බිඳුම් වෙද කමට ත් ගව වෙද කමට ත් ගණිති.

පත් කැල (රන් කැල) රත් පාටට හුරු කඳක් ඇති අඩි හැත්තෑ පහක් පමණ උසට වැවෙන විශාල ගසකි. මේ ගසේ කොළ කැටකැල කොල වලට වඩා විශාල ය. තද නිල් පැහැය කින් යුක්ත ය. එක වරම ගස පිරී යන සේ අතු අග පිපී යන රත් පාට මල් සමූහය දින දෙකක් තුනක් තුළ පර වී වැටී ගොස් ගස් යට රතු පලස් ඇතුරුවාක් වැනි ශොභාවක් දරයි. "දුරට පෙනෙන මේ මල් මස් කැඳලි යයි සිතා රැවටී සිවල්ලු දුව එති"යි යනු ජන ප්‍රවාදය කි.

අඩුරුදු තුන් සියයක් ජීවත් විය හැකි බෙහෙතක්

මහා තුවර සමයේ විසූ **ශ්‍රී රත්නශෙඛර** නමැති රාජ වෛද්‍ය වරයෙකු විසින් ලියන ලද අත් වෙද පොතක මිනිසෙකු ට අවුරුදු තුන් සියයක් ජීවත් විය හැකි පුදු ම බෙහෙතක් ගැණ සඳහන් වෙයි.

"විශාල ලෙස වැඩුන පත්කැල ගසක මූල සිට බඹය (අඩි හය) ක් එසින් උඩ කොටස පෙත්ත (මව්ටම) ට කපා හැර ඉතිරි වන ඒ මුල් කොටස මුදුනෙහි ලොකු වන්ගෙඩියක ඇතුල් කුහරය පමණ විශාල සිදුරක් පහතට සාරා ඒ සිදුර ඇතුළට ඇට අස් කළ අමු නෙල්ලි පලම් හැට හතරක් බහා

ඒ වගීයේ ලී කැල්ලකින් ම ඇඹය ක් ගසා බිම සිට ඒ ලී කොටය වැ සී යන පරිදි අඩි හයක් උසට ගොම වැරටි (වියලුනු ගොම) ගොඩ ගසා ඒ ගොම වැරටි වලට ගිනි තබා, ගොම වැරටි සම්පූර්ණ යෙන් දැවී ගියාට පසු එතුරා නැග ගෙන ඇවිත් එකට පිළිස්සී තිබෙ න ඒ පලාශ සාරය සහිත නෙල්ලි කල්කය ගෙන ගිතෙලින් අඹරා, නොපිරිහුනු ශරීර ශක්තිය ඇති (පණස් විය නො ඉක්මවූ) සත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් ගෙන ඉස් සෝදා නහවා පිරිසිදු කොට පිරුවට අන් දවා මැසි, මදුරුවන් ගෙන් උවදුරු නොවන පරිදි ආරක්ෂා සහිත ව විශෙෂ ඇතුල් කාමරයක තබා මේ නෙල්ලි කල්කය ත් උනු කළ ඵල කිරි ත් පමණක් දිනකට තුන් වර බැගින් දිනපතා මසක් ආහාර වශයෙන් දිය යුතුයි.

මෙසේ මේ රසායනය ඵල කිරි සමග දින පසළොසක් අනු භව කරණ විට ඔහු ගේ හෝ ඇ ගේ ඉස කෙස් නිය පොතු දත් හා සම ත් ගැලවී යයි. අනින් දින පස ළොස අනුභව කරණ විට ඒ සිය ල්ල ම නොදින් වැඩි තරුණ භාව යට පත් වෙයි. මෙසේ තිරිහන් වූ පසු අවුරුදු තුන් සියය ක් ජීවත් විය හැකියි'' ඉන් පසු වෙන විශෙ ෂ පාච්චිය ක් හෝ ප්‍රතිකාරයක් නැත.

(පත්කාල ප්‍රධාන වගීයේ වාජීකරණ ඖෂධයකි. අගින් කපා දැමූ ගසේ මුල කොටන ගොම රොඩු ගින්නෙන් රත් වන විට මුල් සහිත සම්පූර්ණ මුල කොටසේ ම ඇති සාරය උතුරා මුදුනෙහි වූ සිදුරෙහි තිබෙන නෙල්ලි පලම් හැට හතර සමග එකට මිශ්‍ර වෙයි. නෙල්ලි ද සෞම්‍ය ධාතු වර්ධනය වන ඖෂධයකි. මෙසේ ඇතිවන මිශ්‍රනයෙහි ජීවන බලය වැඩි දියුණු කිරීමේ යම් කිසි ශක්තියක් ඇතුවාට කිසි ම සැකයක් නැත.

අප ඇසූ-දුටු කාලයක පරීක්ෂ ණයකට භාජන කර නැති මේ වාජීකරණ ක්‍රමය අත්හදා බැලීම නවීන විද්‍යාවේ හා මානව සමාජයේ දියුණුවට හිතැති අයට භාර වූවකි.

පත්තක්කා-කොමඩු වගීයක්
පත්තඞ්ග-රත්හඳුන්, පතඟි
පත්තිමසාර-අරළු
පත්තිය-අරළු
පත්තුර-මුගුණුවැන්න
පත්තුය්‍ය-මුගුණුවැන්න
පත්ථ-කුඹුක්
පත්ථුපන්නි- ගඩා දෙහි, (කුඩලු දෙහි)
පත්‍ථ්‍ය-මාරා, මදටිය, අරළු, වැට කොලු, කිරි පලා, රසකිඳ, මල් වැටකොලු, සෑම ගස්
පත්‍ථ්‍යශාක-සුළුකුරා, තම්පලා
පත්‍ථ්‍යා-අරළු
පත්දළ-කොල්ලම් කොළ
පත්පට-පත්පාඩගම් (පැපිලිය)
පත්මරාගම්-පද්මරාග
පත්මාටය-තුවර = ප්‍රතිනිධි වශ යෙන් සුවඳ කොට්ටම් ගණිති.
පත්රිය-ලිහිණියා
පත-කලන් (48) හතලිස් අට

පතඤ-සැවැන්න

පතඟි-කොළ සහ ලීයත් රත් කිහිරිය වලට සමාන කටු සහිත මේ වගීය ආදිම යුගයෙහි සිට ලඞ්කාවේ ඖෂධ වශයෙන් හා සායම් වශයෙනුත් භාවිත කර ගෙන එන්නකි. රත් කිහිරිය මෙන් ම මේ වගීයේ ගර (අරටු) ද පද්මරාග වණ්ණයෙන් යුක්ත ය. තනිකර පතඟි අරටු කෂාය, අතිසාරයට හා රක්තා තිසාරයට ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.

පතඞග-පතඟි, වැල්මදට

පතපැලහු ගිනිපූ-උනු අලු පල්ලේලා පුලුස්සා ගත් පූප (කැවිලි) වගී

පතර-සමූහය, පෙති

පතණජ - ලෝලු ගස්

පතරාජ - ශ්ලේෂ්මාතඤ
(ශබ්ද)
Cordiamyxa

ලොකු - කුඩා වශයෙන් ලෝලු වගී දෙක කි. විශාල ලෙස වැවෙන මේවායේ ගෙඩි කෑමට ප්‍රිය යි. වැඩි පුර කැවොත් විරේක වෙයි. මේ ගසේ සෑදෙන කටු වල මල් වැනි මල් පොකුරු රසවත් ව්‍යඤ්ජනය කි. ලෝලු පොතු බහු මූත්‍ර ශෝෂ සමනය පිළිබඳව ත්, සෙම් රෝග පිළිබඳව ත්, ධාතු ශක්තිය වර්ධනය කිරීම පිළිබඳවත් ඖෂධය ක් වශයෙන් ප්‍රසිද්ධ ය.

පති-කුඹුක්, සුලු කුඹුක්, නියඳ

පතිද්‍රම-කිහිරි, වෙලඟ ගස

පති බිම්බිකා-කලාදුරු, කලුදුරු

පතිමාලි-හෙළ දඹ

පතිවි-සිරිල

පතිවෘත-අතිවුඩයම්

පතු-කකුල

පතුක්-පතොක්=බළු දිව, (දළුක් පවුලට අයත් මේ ගස් කටු සහිත ය. දත් කැක්කුමට හා වෙනත් තෙල් බෙහෙත් වලට අවශ්‍ය ඖෂධයකි.

පතුල් විදුර-පතුල් පැලීම

පත්‍යා-හෙළ වදකසා

පත්‍යාලතා-කිරිපලා, දූදු, රසකිඳ

පත්‍ර- කොල්ලම්කොළ, කිහිරි, තලිස් පතුරු, කුරුඳු පොතු, රත් එඬරු

පත්‍රක- ඇඹුලැඹිලිය, කොල්ලම් කොළ, උක් ගස

පත්‍රකා-රසකිඳ, වසාවාසි, කවුඩු උඩැත්ත

පත්‍රඝ්න-බැමිතිරිය

පත්‍රන්‍යාස-ගඩාදෙණි

පත්‍රපණ්ණී- කර ගස, පොණ්ඩරු, කඟ පොණ්ඩරු

පත්‍ර පර්ණික — **පද්ම පත්‍ර**

පත්‍ර පර්ණික-හිඟුරු පියලි
පත්‍රපුෂ්ප-රතුතලා
පත්‍රභ-ලුණුවිල
පත්‍රභූෂන-අශොක
පත්‍රභූසිත-හෙළ එරඬු
පත්‍රමක්ෂා-වසාවාසි
පත්‍ර මජ්ජකා, පත්‍ර මර්ජකා } කෝමාරිකා
පත්‍ර මණ්ඩිත-නවැනිලි එරඬු
පත්‍රමාතන-හොමුවහු
පත්‍රය-කොළය
පත්‍රලා-තෙලකිරිය, ඉන්සලු, සුලු කුර
පත්‍රවොව-කුරුඳු පොතු
පත්‍රශ්‍රේෂ්ඨ-බෙලි
පත්‍රස්නුහා-පතුක්
පත්‍රසංඥ-කොල්ලම් කොළ
පත්‍රසේනා-මස්බැද්ද
පත්‍රනීත-දෙඹ කිණ
පත්‍රා-වැල්පෙනෙල
පත්‍රාඛ්‍ය-කොල්ලම් කොළ, තලිස් පතුරු
පත්‍රාඝ්න-බැමිනිරිය
පත්‍රාඩග-පතඟි, රත්හඳුන්, වැල් මදට, වසාවාසි, කර ගස
පත්‍රාඩගි-නියඳ
පත්‍රාවලී-වසාවාසි
පත්‍රි-දළුක්
පත්‍රිකා-උඩැත්ත, කවුඩුඋඩැත්ත, මහ දඹ
පත්‍රින්-තල්
පත්‍රෙලා-වටම්රිස් =(වාල්මොලහු= රුහැණිය
පත්‍රෝණී, පත්‍රෝණී } කොච්චිල
පථ්‍යා-අරළු, සෑමගස, මුදප්පලම්
පද්ම-සුදු නෙළුම්, රත් නෙළුම්; වැල්මදට, පොඟඬරු, හෙළබටු, මැණික්වැන්න, නෙළුම් අල

පද්මක-නිදිකුම්බ, නෙළුම් ඇට, රත් නෙළුම්, සඳුන්, මහ පොඟඬරු, වැල්මදට, සුවඳ කොට්ටම්
පදමක-නෙලුම් පෙති බදු, ලා රත් පැහැති, දැව විශෙෂයකි. කාශ්මීරයෙහි වැවෙන මේ ගසේ හරය පද්මකාෂ්ඨ නම්. පද්මකාෂ්ඨ වෙනුවට ලඛකාවේ ගන්නේ පද්මනාල = (නෙළුඹුදැලි = නෙළුම් දඬු) ය. පෞණ්ඩරීක (පොඩරු වලට ද මේ පද්මකාෂ්ඨ යන නම ව්‍යවහාර වේ)
පද්මකඤ්ජරී-නිදිකුම්බ, බිම් තල්, එඟරල
පද්මකණ්ඨිකා-කටුවැල්බටු
පද්මකන්ද-ශාලුක, නෙළුඹු දැලි
පද්මකර්ණී-පොඟඬරු
පද්මකර්ණී-පොඟඬරු
පද්මකා-වැල්මදට, පිලිකා විශෙෂයක්
පද්මකාෂ්ඨ-පද්මක නම් සුගන්ධවත් වෘක්ෂයෙහි අරටුව පද්මකාෂ්ඨ නම්.
පද්මකුඤ්ජරිය-නිදිකුම්බා
පද්මකෙශර-නෙළුම් රේණු, දෙඹ ගස්
පද්මකෝටි-මැණික් වැන්න, පුස් වැන්න, පොල්පලා
පද්මගන්ධ-පොඟඬරු
පද්මගන්ධි-පද්මකාෂ්ඨ
පද්මචරිනි-ලුණුවිල, පුස්වැන්න, පොල්පලා
පද්මනාල-නෙළුම් දඬු
පද්ම පඤ්ජරී-හිඟුරු වැල්, ගුරුන්ද
පද්ම පත්‍ර-නෙලුම් කොළ, පොකුරු මූල්

පද්මපුෂ්පි-කිණිහිරියා
පද්මභෙද-නෙළුම් මල් රේණු
පද්මය-වැල්මදට
පද්මරවිඳු-එක්පෙති පියුම්
පද්මරාග-පියුම් රාමිනී (රත්න) හෝ රත් නෙළුම්
පද්මරාගමනී-පියුම්රාමනී(රත්න)
පද්මවතී-පුස්වැන්න, පොල්පලා, මැණික්වැන්න
පද්ම බීජ-නෙළුම් ඇට
පද්මශුභා-මැණික්වැන්න
පද්මසාරනී-එක් පෙති පියුම්
පද්මා- පුස්වැන්න, පොල්පලා, මැණික්වැන්න, කුරුඳු, නිදිකුම්බා, සෙන්දිරික්කා, සිරිතේක්කු
පද්මාක්ෂ-නෙළුම් ඇට, තෝර
පද්මාකර-පුස්වැන්න, පොල්පලා, මැණික්වැන්න
පද්මාවර- පොල්පලා, පුස්වැන්න
පද්මාට-තෝර
පද්මාණ්ඩු- නිදිකුම්බා = (කටු නිදි කුම්බා මුල් නම්බා සූකිරි කුඩු දමා දීම කක්කල් කැස්සට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි)
එසේම අණ්ඩ කොෂ ශොථ, ග්‍රන්ථි ශොථ වලට ප්‍රලෙප සඳහා ද යොදනු ලැබේ.)
පද්මාදි මූල-නෙළුම් අල
පද්මිනි- මැණික්වැන්න, පොල් පලා
පද්මාවති- පොල්පලා, ලුණුවිල, මැණික්වැන්න
පද්මාහ්වය-පද්මකාෂ්ඨ
පද්මිනී-නෙළුම් රේණු, කෙරව
පද්මොත්තර-සෙන් දිරික් කා, වනුක්
පදනීර්-තෙලිදිය
පදර-රසදිය
පදරෝහිනි-මුරුවා දූල්, නුග
පදුග්නිවි-නිවිති=(නීතිය)
පදුදුම්-වම්මුතු
පදුරොහි-නුග
පදුම-එපුල්
පදුමරාග-පියුම්රාමිණි
පඳ්‍යය-පලම් (64) හැට හතර
පන්ගම්පාලෙයි-දියමිත්ත
පන්ගිරිසුල්-පැහිරි
පන්න-දූදු වැල්, = (දූදු=දුහුදු)
පන්නග්‍රහ-වෙල්මුඩ
පන්නාකී-ගල්කුර ගස
පන්නීර්-පිනිදිය
පන්මල්-තුන්හිරියා පන්
පන්වා-නයා
පන-වී ඇටයක බර, පල්මානික්කම්
පනදුරිය- ප්‍රාණජීව පැලැටිය (නිතර චලනය වන නිල් අවරිය කොළ වැනි කොළ ඇති අඩි එක ගමාරක් පමණ උසට වැවෙන පැලැටියකි)
පනම්ගල්කණ්ඩු-තල්සූකිරි, (තල් ගල්කණ්ඩු)
පනම්පෙනි-කාසි පෙනි = (කිඹුල් වැන්න)
පනලිය-වැල් පෙනෙල
පනස-කොස් ගස,
පනසා-මුංවැන්න
පනාදි-බුළු
පනස ඵල-කොස්=(වැල = වරකා) ගෙඩිය
පනාමරම්-තල් ගස
පනාමල්-පොලොස් ගැට (කොස් මල්)
පනික්කි අදිකාරි-කුඩුම්මිරිස්

පනිවිවෙයි-නිඹිරි
පනිව-ඉඟුරු
පනිදිවු-සාතාවාරිය
පනුසතුරුට-වලඟසාල්
පප්පාඩගම්- පත්පාඩගම්, (පැපිලිය)
පප්පාන-පාවච්චා
පපට-පැපිලිය
පපුන්නාග-තුවර, දෙඹ
පබති-වල්දෙලුම්
පබලය-දළුව
පබලපළු-දළු
පබලු-ප්‍රවාල, (පබුළු)
පබාහිකා-ප්‍රවාහිකා නම් අතීසාරය

පඹුරු — තද පැහිරි සුවඳැති ගස් වර්ගයක්.

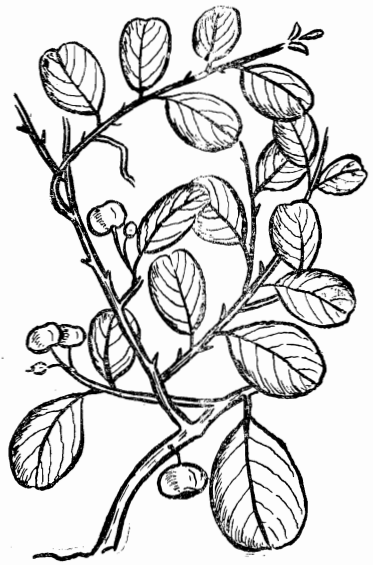

පඹුරු
Atlantia missionis

ලීනියන් කොළ වලට සමාන තද නිල් පාට කොළ හා දෙඹම්ල් වැනි මල් ඇති රට තිබ්බටු පමණ ගෙඩි සැදෙන අඩි පණහක් පමණ උසට වැවෙන ගසක්. මේ ගසේ මූල් සහ කොළ තද පැහිරි ගතියකින් යුක්ත ය. ඉතා ශක්තිමත් වූද, බර වූද, සුදු පාට වූද මේ ගසේ ලී කැහිම ඇත්දත් (හස්ති දන්ත) සැදීමට ගණිති. මේ ගසේ කොළ-මූල් හා පොතු දේශීය වෙදකමේ නොයෙක් ඖෂධ යෝග සමග නියම් කර නිබේ.

ඇතැම් පළාත් වල පඹුරු වෙනුවට ඇඹුල්දෙඩම් වර්ගයට ම අයත් ඒ පමණ ඇඹුල් ගතියක් නැති, සෙවෙල් සහිත ඇඹුල් ගතියක් ඇති, හැඩහුරුකමින් පැණිදෙඩම් වලට සමාන, ප්‍රමාණයෙක් ඊට වඩා විශාල ගෙඩි සැදෙන ගස් වර්ගයක කොළ පොතු මූල් ආදිය ගණිති.

නියම පඹුරු ලෙස ඖෂධ වශයෙන් ගත යුත්තේ මේ ඡායා රූපයෙහි දැක්වෙන තද පැහිරි ගතියකින් යුත් ඉහත සඳහන් වර්ගය යි. ඒ වැනි තද සුවඳක් නැති ඇඹුල් දෙඩම් වැනි වර්ගය නො වේ.

පම්පටි-වරාගස
පම්පනක-ආපල
පමුතුමනතු-රන්වන් අත්තන
පඹ-සැරසිලි කිරීම් සඳහා ගන්නා වැල් වර්ගයක්. මෙ වර්ගයේ කොළ ඇදුම් (රෝගය)ට ප්‍රත්‍යූෂ යි.

පයඃ- එළ කිරිබදු අල, කවෙලු, කිරි, වතුර
පයතන්කාසි-ලීමෑ, මෑ
පයරු--මුංඇට
පයස්-කිරි, කිරිකවෙලු, කිරිබත්
පයස්විනී-එළ කිරිබදු, කිරිකවෙලු
පයස්‍ය-කිරි, කිරිකවෙලු, කිරි හඟුලු, ලප්තැල්ල
පයස-කිරි
පයසා-කිරිපලා
පසිකැම්මේරිය-ඛාතාචාරිය
පසිනාවල්-බළුදම්
පයෝ-කිරි
පයෝදර-තන, අක්තන
පයෝදරක්ෂීර-තනකිරි
පයෝදර රස-තනකිරි
පයෝදිජ-මුහුදු පෙණ
පයෝධර-පොල්, කිහිරි
පයෝබ්ධි-මුහුදු පෙණ
පයෝරා-කිහිරි
පයෝලතා-කිරිබදු
පණීවි-පළොල්, පුළිල
පර්ජන්‍ය-දුරුහරිද්‍රා
පර්ජනි-දුරුහරිද්‍රා
පර්ජවන්-දුරුහරිද්‍රා
පර්ටකම්-පත්පාඩගම්
පර්ණ-බුලත්, අඳුතලා, කැල, එරබදු, මහපොණ්ඩරු, මීනුග, කොල්ලම් කොළ
පර්ණවොරක-හිඟුරුපියලි
පර්ණහෙදිනී-රුක්අතුණ
පර්ණලතා-බුලත් වැල
පර්ණවා-අඳුතලා
පර්ණශෛවාල-දියපරඬලා
පර්ණසස-අඳුතලා
පර්ණගීත-බිම් කොසඹ
පර්ණි-අඳුතලා, දියපරඬැල්, ගොටු කොළ, කැල, ශතපුෂ්ප, මිකුණු වැන්න, කොල්ලම් කොළ
පර්ණිකා-පුස්වැන්න, පොල්පලා, නියඳ
පඵිට-පැපිලිය
පඵිටක-පැපිලිය
පඵිටකි-පැපිලිය
පඵිටි-කසා, පැපිලිය
පඵිටිය-කවඩිබෙල්ලා
පර්පතා-වංඇපල
පයස්‍ය-කයිලවැල
පළී-නික
පළීත-මහ ඉගිනි, සිවිය, අඳුතලා, ඇටිකෙසෙල්
පළීතසිඳුර-ගල්සෙවෙල්, ගල්මදු
පළීති--ඉන්සළු, ඇටකෙසෙල්
පළීතෙසි-මසිල
පළීපුෂ්පිකා-දැන්ත
පළීවල්ලි-ඊතණ, මල් ඊතණ,කුස තණ
පර්වි-දෙළුම් පල, පුරුක
පඵිවාක-මසිල, මිදිගස
පර-රසදිය
පරං-ලුහුනු
පරකීර්තිය-අහුගස
පරකුඤ්චය-සුදු දුරු
පරඛිකිලඛු } සිනල,
පරඛිපට්ටෙසි } (සිනඅල=චීනඅල)
පරඩලා-දියපරඩලා
ප්‍රණලා-වේලිවිව කොළ=වියලී ගිය කොළ (පරණ දළ=පරණලා= පරණල=පරඩල=පරඩලා = පරඩැල්)
පරපුටු-කොවුලන්
පරබොජ-අරඹකු
පරම්පඤ්චක-පොණ්ඩරු, මීනුග
පරමර්ද-තුවර, තෝර, රටතෝර
පරමාය්‍ය-පියාගස
පරමුද්ග-තිරිඟු

පරමෙෂ්ඨිනි පලඛකඝා

පරමේෂ්ඨිනි-ලුණුවිල
පරලව-ගැටතුඹ
පරලි-දෙඹ
පරළු-තිරිඟුකුඩු, වියලි කොළ
පරවිණු-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
පරවින-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
පරසතු-හෙළ කොබෝලීල, නා මල්, අබ
පරා-රසදිය, තල, කලාදුරු, සිහින් එන්සාල්
පරාක්පුෂ්පි-කරල්සැබෝ
පරාග-සඳුන්, මල් රේණු, ද්‍රව්‍ය සුණු
පරාජිතා-කංසා
පරාපත-උදු
පරාවරා-සීනිඳ්ද
පරිකාර-සුළු සාරණ
පරිග්‍රර්ථ-වෙල්මුඩ
පරිත්ති-කපු
පරිතක්-අරළු
පරිතාපය-දැහය
පරිපාකිනි-නුස්තාළු
පරිපිෂ්ටක-කළු ඊයම්
පරිපේලක-කලාදුරු
පරිපේලව- කලාදුරු, කොටවියා මූරු, ධ්‍යාමක, තුරුක් තෙල්
පරිබ්‍යාය-හාල්
පරිබව්ව-කොට්ටන්
පරිබ්‍රාජී-වෙල්මුඩ
පරිමණ්ඩලමධ්‍ය-සිහින් මිදි
පරිමර්දී-තෙර
පරිවය්‍යය-හාල්කුඩු
පරිව්‍යාධ-කිණිහිරියා ගස්
පරිව්‍යාහ-කිණිහිරියා ගස්
පරිවාද-ඇඹුල්වේ, කිණිහිරියාගස
පරිසෝත්‍ය-කිරිපළු
පරිණ්පැය-මැකරල්,

පරෑතෝ-පරුක්කන්
පරිපිකා-යොන්හිඳි,බොරළුදමුණු
පරිෂ-කිල්කටුකරඹු
පරිෂක-බොරළුදමුණු
පරිෂකා-යොන්හිඳි, බොරළුදමුනු
පරුස්-උගුරැස්ස, (බොරළුදමුණු)
පරුසකාදිගණය-බොරළුදමුණු (උගුරැස්ස) ඇද්දෙමට, දෙළුම්, ලමඟ එල, හෝ ජාති එල, කිරිපළු, ඉහිණිඇට, මිදි යන මේ ගණය, වාතඝ්නි. හෘදයට හිතයි- රුචි උපදවයි. පිපාසද, මූත්‍ර දෝෂ ද නසන්නේය.
පරෙව්-පරවියන්
පරේරු-තල පරෙරිය
පරොල්‍ය-ගල්පියල්
පල්-පලම
පල්පුර-ලප්නාරම්, දෙළුම්ගෙඩිය
පල්මපාසි-කේශර බැවිල
පල්මානික්කම්-මයුර තුතු
පල්ලද්‍රැම්-අශෝක, (හෝපළු)
පල්ලදු-පල්ලවද්‍රැ- හෝ ප ළු- (අසෝක)
පල්ලවෝ-ලා පත්‍රය
පල-ලප්නාරන්ගෙණිය, කුකුරුමාන්, තිපල්
පලංක්‍රෝද-මිරිස්වැල
පලංකෂ-ගුගුල්=(ගුගුල් වගී පසකි.)
පලඇටය-ඉලඇටය
පලක්ෂාර-ලේ
පලකසි-වැල්බැවිල
පලකා-එන්සාල්
පලඟ-පලහැටි
පලඛකඝා-අරත්ත, ලාකඩ, ඉකිරි, ගොකටු, මහදඩකලත්, කැල, මැසිඳ, ගුගුල්

පලණ්ඩුක-සුදුලූනු
පලපුර-ලප්නාරං, දෙළුම් ගෙඩි
පලපූරක-දෙළුම්ගෙඩි
පලම්පාසි-බූබෑවිල
පලම්ල්නැවි-කරාබුනැටි, වසාවාසි, සා දික්කා,
පලය-කලං12 (පලම)
පලවුද්දි-අණ්ඩවෘද්ධිය (පලවෘද්ධිය)
පලාශ්‍ය-රණහුන
පලස්-කැල
පලසු-කැල
පලසුප්-කැලරුක
පලා-පොල්, කෙම්පලා
පලාණ්ඩව-ලුහුනු, රතුලූහුනු
පලාණ්ඩු-ලුහුනු, රතුලුහුනු
පලාරාජ-පුළිල
පලාල-අඹ, පිදුරු
පලාස-කැල, කිරිපළු, කොල්ලම් කොළ, ගස් කැලිය, එරබදු
පලාසපර්ණ
පලාසපර්ණි } අමුක්කරා
පලාසිකා-කිරිබදු, හෙළකිහිරි, රත්කිහිරි
පලාසු-කැල, ගස් කැලිය
පලිකාසි-අක්මැල්ල
පලිත-ගල්නහර, ගල්මද
පලිපාක-රත්නිවුල්
පලිරක්කොඩි-එල කිරිබදු, අල ජාති
පලීස-කිරිපලු, පලොල්
පළු-පළඟස, (රාජාදනී) පිලුගස, කිරිපලුගස, තුවර, ඇසළරුක
පළුත්තකාසි-වීලිකුන්පල
පළුපාකල්-වැල්තුඹ
පළොල්-පුලිල
පවඟ-වඳුරා
පවහු-රුක්ගස, පුවහු
පවන්පාට-කපු
පවනලා-යවකරලුණු
පවනා-කට්ටකුමන්ජල්
පවනාග්වය-බුළු
පවනීමනීත-මහපටෝල, දුම්මැල්ල
පවල-පබලු
පවලම්-පබලු
පවලමල්ලික්කෙයි-සේපාලිකා
පවස-මල්
පවාරු-කරවිල
පවිත-මිරිස්
පවිත්‍ර-මීපැණි, බුත්සරණ, තල, තලා, ගිනෙල්, ඉළුක්, රත්කතුරු, කසා
පවිත්‍රක-දිඹුල්, (අට්ටික්කා) ඇසතු, (බෝගස) කුසතණ, ඊතණ, අලරිය, කුකුරුමුවන්, ඉළුක්,
පවුමතුමත්තා-රන්වන් අත්තන
පවුරුතල්-හෝපලු ගස,
පශු-වැටකේ
පශුගන්ධා-වේලා, රම්මානිස්ස
පශුවත-වලාවැන්න
පස්ඇට-ඵඳු, මුං, තල, තිරිඟු, වී,
පස්ඇඹුල්-දෙහි, දෙඩම්, නාරං, අගඩා, (නස්නාරං), ගොරක
පස්කටු-ගොකටු (නෙරෙත්චි)කටු වැල්බටු, බටු, කටුකරඹ, කරඹ
පස්කුළු-ඉඟුරු, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි, අබ, වදකඟ
පස්කුළු බඩු- සුදු දුරු, කළු දුරු, කොත්තමල්ලි, අබ, උළුවාහාල්
පස්කොල්-පඤ්චකෝල, 285 පිට බලන්න,
පස් කොළ-නික, එරඹු, තොටිල, බෙලි, කුඹුරු යන මේ ගස්වල කොළ

පා

පස්ව-පියාගස්
පස්වපුෂ්පි-කරල්සැබෝ
පස්වෝරුපලා-පියාගස්
පස්තණ මුල්-වැළුක්, උක්, ඉළුක්, ඊතණ, රණහුණ
පස්තෙල්-තල, මී, කොසඹ, එරඬු, ගිතෙල්
පස්දළ-එරඬු ගස
පස්දුරු-සුදු දුරු, කළු දුරු, අස මොද, මහ දුරු, ශතපුෂ්ප
පස්පලවතා-කපුරු, පුවක්, බුලත්, තකුල්, මුඛවාසගඬු
පස්පියුම්-ඇඹුල්, උපුල්, හෙල්මැලි, රත් පියුම්, හෙළ පියුම්
පස්පැහිරි-නස්නාරත්, යකිනාරං, දෙහි, දෙඩම්, පඹුරු
පස්පැණි-මී, බඹර, කණවියා, දඹු වැල් බැ, උක්පැණි
පස්බඩ-පොල්, තල්, කිතුල්, ඉදි, වැටකේ හෝ පුවක් යන මේ ගස්වල බඩ
පස් මුල්-සුළු පස් මුල් හෝ මහපස් මුල්
පස්රස-තෙල්ලි
පස්ලුණු-මුහුදු ලුණු, සුවස ලුණු, සවිඳ ලුණු, බළල් ලුණු, උද්භිද ලුණු
පස්වැදෑරුම් කෂාය-සවරස, කල්ක, ඵාණ්ට, හිම, ක්වාථ යන පසඳව කෂාය.
පස්වැල්-කහඹිලියා, පුවටා, (පෝටා), කිරිබදු, මූරුවා, ඉරමුසු
පස්සය-කහඹිලියා
පසකුරු-නුග, ඇසතු, බෝ, පුලිළ, අට්ටික්කා යන පස් වගය.
පසකුරුදළු- නුග, ඇසතු, බෝ, පුළිල, අත්තික්කා යන පසෙහි දළු
පසරුපප-පංචෝපචාර
පසල්-ගෙදර
පසහ-පසඳවාඩහය (මුල්, පොතු, කොළ, මල්, නැට්)
පසඟිලි-එඩරු ගස
පසඟුල්-එරඬු
පසඟිල්ල-එරඬු ගස
පසලෙ-නීති (නිවිති)
පසවොං-මිල, දළුව
පසාද්න-රත්ලොත්
පසානය-ගෙන්දගම්
පසි-කටුවැල්බටු
පසෝලි-කවෙලු, කිරිකවෙලු
පහකාරි-සිහින් මිදි
පහන-බුත්සරණ, බෝගස්, පොල් පලා, අරළු
පහනබෙය-පොල්පලා
පළලු-පළොල් ගස

පා-කිරි, සෑමගස්, මූල, රුක් මල, පාදප
පාංශව-පාංශු ලුණු
පාංශු-පැපිළිය, පස්, වැලිකරලුණු, ගල්සෙවෙල්
පාංශුකාශීෂ-කසිස්
පාංශුජ-පාංශුලුණු, රෝමලුණු
පාංශුර්ව-පාංශු ලුණු
පාංශුන-පාංශුලුණු
පාංශුපත- කෝවක්කා
පාංශුපත්‍ර-නිල්තම්පලා
පාංශුභව-පාංශු ලුණු
පාංශුලවණ-පාංශුලුණු
පාංශුලොම්ල-රෝමලුණු
පාක්කොට්ටි-වියලි පුවක්
පාක-යවකර ලුණු
පාකකෘෂණ-කරඹ
පාකකෘෂඵල-කරාබුගෙඩි
පාකඵල-කරාබු, මහකරඹ
පාකඵලකෘෂණ-කරඹ
පාකම්පාලෙයි-දියමිත්ත වැල
පාකර-කොල්ලම් කොළ

පාකරඤ්ජන

පාකරඤ්ජන- කොල්ලම් කොළ, කැනිරි
පාකල-කොට්ටම්, තුඹගෙඩි
පාකලවණ-යවකර ලුණු
පාකාලි-කොබෝලීල
පාකි-කටුපිල
පාකිසරණ-කටුපිල ගස
පාක්‍ය-සුවඳලුණු, බළල්ලුණු, යවකර ලුණු
පාවක-තුරුක්තෙල්
පාවකී-රත්නිවුල්
පාවන-අරලු, රත් එරඬු
පාවනී- දියමිත්ත, අරලු, සූරියකාන්ත
පාවීනවත-දියමිත්ත
පාට-වැල්කපු
පාටනී-සූරියකාන්ත
පාටල- පළොල්
පාටලා-රත් පළොල්, පළොල්
පාටලාලි-රත්පළොල්
පාටලාපුෂ්ප වර්ණික-පද්මකාෂ්ඨ
පටලාසන්නිභ-පද්මකාෂ්ඨ
පාටලී-රත් පළොල්, පළොල්
පාටලපුෂ්ප-පළොල්මල්
පාටවච්චා-කපු
පාටිකා-පළිහු ගල
පාටිඵල-අක්මැල්ල, කටුවෙළඟ
පාටී-වැල්කපු
පාටීන්-රත්නිවුල්
පාටීම-රත්නිවුල්
පාඨා-ලුණුකැටියා වැල් හෝ දියමිත්ත වැල් (පාඨා වෙනුවට පෙර සිට ලක්දිව ගන්නේ දියමිත්ත වැල් ය)

පාණක

පාඨාදිගණය- පාඨා, දම්දෙව්සුදු, සිහින් මැඩහඳු, සිඳහුරු, දෙව්දුරු යන මේ ගණය, කැසි, මුසු, හා උඩුකුරු වාත ගුල්ම රුජා නසන්නේ ය.
පාඩිකා-රත්නිවුල්, දියමිත්ත
පාඩීවෘාල-නිවුල්
පාඩී-රත්නිවුල්
පාඩින-රත්නිවුල්
පාඬුරෝසි-බළුදම්
පාණ්ඩර-හිරියල්, උඹැත්ත, කෝවක්කා
පාණ්ඩරඵල-දූව ගස
පාණ්ඩරභූරුහ-කෙළිද
පාණ්ඩරා-මහමෙවන්, හෙළදඹ, දූවගස, හඬනහිරියා
පාණ්ඩව-කුඹුක්
පාණ්ඩුක-දුම්මැල්ල
පාණ්ඩුකණ්ටක-කරල්යැබෝ
පාණ්ඩුතරු-දූව ගස, දුරු
පාණ්ඩුනාග-දෙඹ
පාණ්ඩුපත්‍ර-සිවිය, ගජතිප්පිලි
පාණ්ඩුපත්‍රි-සිවිය, වටමිරිස්, (වාල් මොලගු)
පාණ්ඩුඵල-ඩෙබර, දුම්මැල්ල
පාණ්ඩුරද්‍රැම-හෙළදඹ, වංඇපල, මස්වැන්න, කෙළිද ගස
පාණ්ඩුරා-අගල්ආදුර
පාණ්ඩුරාකාර-පාංශුලුණු
පාණ්ඩුරාග-කුකුරුමුවන්
පාණ්ඩුරි-නෙළුම්අල
පාණ්ඩුල- හෙළ ජම්බු, මස්වැන්න
පාණ්ඩුලොමපර්ණි-මස්වැන්න
පාණ්ඩුලොමසා-මිස්වැන්න
පාණක-තුරුක්තෙල්

පාතන-ගව කිරි
පාතාලමධු-බිම්හුඹසේ බැඳි මීයේ පැණි
පාතාලමුල්-බිම්මුල්, නියඳ
පාතාලමූලි-බිම්තල්, උඟරල
පාතාලමූලිකා-නියඳ
පාතාලවාසිනී-බුලත්
පානිරි-රත්පළොල්
පාත්‍රය-පලම් හැට හතර (64)
පාත්‍රාඛ්‍යා-තලිස්පතුරු
පාත්‍රි-පළොල්
පාපිජා-හෙල්මැලි
පාද-මුල්
පාදප-වෘක්ෂය
පාදකාග-නුග, මහනුග
පාදගණ්ඩී-ගොප් ඇටය
පාදපාරෝහිණී-දුමැඩ, සිහින් දුමැඩ
පාදපාහ-නුග, මහ නුග
පාදරෝහ-නුග ගස
පාදවෘක්ෂ-මැඩහඳු
පාදවෘණ-තොවිල
පාදකෙමක්කා-කටුසිල
පාදෙදක-මෝරු
පාන්ට-බෙහෙත් වගී උනු දියෙනි බහා තේ,කෝපි මෙන් පිළියෙළ කර ගන්නා ජලය.
පාන්ශුපය්‍යාය- පැපිලිය, (පත පාඩගම්)
පානිතල-තුන් කලද, අත්ල
පානිමර්ද-කරඹ
පානිමානික-තුන් කලද
පානීය-දිය
පානීය මූලකා-බෝදි ඇට
පානුදි-බුළු
පාප්පඩපුල්ලු-පත්පාඩගම්
පාපචේලා-දියමිත්ත

පාපනාශන- ගස් රැක්අත්තන, කරල්සැබෝ
පාපමරං-දියමිත්ත
පාමඤ්ඡ-බේරු, අත්තන, ගෙන්දගම්
පාමරොධරා-රසකිඳ
පාමාරී-ගඩකා, (ගෙන්දගම්)
පායස-සිරිවටු, (හොරඅරටු)
පායසක-ගුගුල්
පායුධර-කරල්සැබ දෙක
පාර්ථ-කණේරු
පාර්ථකී-කුඹුක්
පාර්ථිව-උද්නිද ලුණු
පර්තිව-උද්නිද ලුණු
පාර්ත-ගල්මඳ, ගල්සෙවෙල්, තුරුක් තෙල්
පාර්ති-මලිත, ඇටිකෙසෙල්
පාර්ශ්‍ර-ගොකටු (නෙරෙංචි)
පාර-කොබෝලීල
පාරද-රසදිය
පාරඝව-ලෝහ, යකඩ
පාරසය-කිරිබත්
පාරා-රසදිය
පාරාපත-උඳු, පරෙවියන්
පාරාපතාඞ්ඝ්‍රි දූදුවැල්
පාරාහෙදි-බටු
පාරාවත-දූදු, යකඩ
පාරාවතපද-වලාවැන්න, අක්මැල්ල
පාරාවතපදී-වලාවැන්න, දූදු
පාරාවතපුරීෂ-පරෙවි වසුරු
පාරාවාර-උඳු
පාරිජාත-එරබදු, මුරුවා, මඳරා, සේපාලිකා
පාරිපාදප-තොවිල
පාරිභද්‍ර-බප්ජල ගස් (යක්ඒරබදු= කටුකැල) දේවදාර

පාරිභද්‍රක

පාරිභද්‍රක-කොසඹ, දේවදූර, කොට්ටම්
පාරිභව-කොට්ටම්
පාරිභාෂ්‍යී- කොට්ටම්, ගොටු කොළ
පාරුල-පළොල්
පාරුෂක-බොරළුදමුනු
පාරේය-කොබෝලිල
පාරෝහ-නුග මුල් (නුග අරළු)
පාල්-කිරි
පාල්කොඩි-කිරිවැල්
පාල්මුඛි-දත් ගස
පාලංක-මහගෙද,කුන්දුරුක්කන්
පාලක-නිවුල්
පාලඟ-වැල් වගීයක් (පාලංගා)
පාලන-තුස්තවාලු
පාලනී-ලුණුවිල (බැම්තිරිය)
පාලමරම්-කිරිපලු ගස
පාලවේලිකා-දියමිත්ත
පාලාවැල්-පාලඟ වැල්(පාල වැල්= මනමාල වැල්) බුලත්පාලා, බිම් දුවන බුලත් වැලට ත් මනමාල වැල් නමැති ඇඹිල්ල කොළ වලට සමාන වැලට ත් පාලාවැල් ය යි කියති.
පාලාස-කොල්ලම් කොළ
පාලාසෝම්-එරබදු ගස
පාලි-ඇපල,ගැටනිවුල්, රණහුණ, තල
පාලික-ගැටනිවුල්,කොට්ටම්, තල
පාලිත- තල ඇට, රත් ගැට නිවුල්
පාලිතුලෙ-කිරිකවෙලු
පාලින්දු- තුස්තවාලු, කුන්දුරුක්කන්
පාලින්දි-ගැටතුඹ, කළු තුස්තවාලු, වැල්පෙනෙල, මහ ඇඹුල්වේ.
පාලින්ඩ්‍ය-කළු තුස්තවාලු
පාලින-ගස්පෙනෙල

පාෂාණභෙදක

පාලිප්ල-රණහුණ
පාලිහද්ද-එරබදු ගස
පාලී-ඇපල, රණහුණ, තල
පාලෙ-කිරිපලු
පාවකඛාසි-කරිවිල
පාවක-රත් නිවුල්,වෙල්මුඛ,මහරි, වැල්තුඹ, වළහසාල්
පාවකසංඥක-රත් නිවුල්
පාවකාරනී-මහ මිදි
පාවට්ටා- මේ වම් ඇපල, අගල් ආධාර, වැඩහිර, ආඩාතෝඩා (ආඩුතොඩෙසි) යන නම් වලින් කියන ලද පැලැටිය නොව, සුදු පාට විහිදීගිය සිහින් මල් පොකුරු ඇති වංඇපල කොළ වලට මදක් දිගින් හා පළලින් කුඩා වූ වෙන වගීයකි. වං ඇපල කොළ එළු කණට සමාන ය. දෙමළෙන් ආඩුතොඩෙසි (ආඩාතෝඩා) කියන්නේ ඒ නිසා ය. පොකුරු වශයෙන් සැදෙන එහි මල් ද සිංහමුඛාකාර ය, ඒ වගීයට ම සංසර්ගත යෙන් සිංහමුඛී යන නාමය ව්‍යවහාර වන්නේ ද ඒ නිසා ය. පාවට්ටා කාම්ලා(සෙඛමාල) පාණ්ඩු රෝග හා ආන්ත්‍රික රෝග (බඩවැලේ ආබාධ) වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ තද නික්ත රසයෙන් යුක්ත වගීයකි.
පාවන-තලා, අරළු
පාවමය-තරාණ ගස
පාෂලවණ-පාංශුලුණු
පාෂාණම්-එනම් උපධාතු වගීය
පාෂාණ-පොල්පලා
පාෂාණකුසුම-ගල්සෙවෙල්,ගල්මද
පාෂාණජිත්-කොල්ලු
පාෂාණභෙද-පොල්පලා, අක්කා පාන(විස්තර 2 පිටේ බලන්න)
පාෂාණභෙදක-පොල්කුඩුපලා

පැ

පාෂාණභෙදි-පහනඑබය (පොල් පලා) කප්‍රවල්ලිය, අක්කාපානා
පාෂාණාන්තක-පොල්පලා, කොබෝලිල
පෘසි-දියසෙවෙල්
පාසුකාසිස-කසිස්
පාසුපත-වකපුෂ්ප
පාසුදරී-කරල්සැබෝ

පැහිරි-දෙඩම්වගී, (දෙහි දෙඩම් ආදී පැහිරි ගස්වල යුෂ)

පැණිබැවිල — අශ්මභෙදන පැලෑටියක්

පැණිබැවිල

නීන්බැවිල, මහ බැවිල, සුළු බුබැවිල, මහබුබැවිල, කොටිකාන් බැවිල, සිරිවැඩ් බැවිල, කේශර බැවිල, වැල් බැවිල, යසි ඉන්දි යානු වෙද පොත්වල බැවිල වගී අටක් දක්වා තිබේ.

අපේ පැරණි වට්ටෝරු වෙද පොත් වල **පැණි බැවිල** නමින් තව ත් බැවිල වගීයක් ගැණ විස් තර ලියා තිබේ. මෙය වැඩිපුර වැවෙන්නේ සපරගමු පළාතේ ඕ විටි වල ය. මේ වර්ගයේ කොළ සුලුබුබැවිල කොළ වලට සමානය. ඊට වඩා මදක් උල්ව ගිය දැනි සහිත මේ කොළ හැම බැවිල වගී යක කොළ වලට වඩා සිත් ගන් නා සුවභාවයකින් යුක්ත යි.

අඩි එකහමාරකට වඩා උස් ව නො වැවෙන මේ ගසේ කොත්ත මල්ලි ඇට වැනි ඇට තිබේ. ඒ ඇට වල හැඩහුරුකම නිසා ගම් වාසීහු මෙයට වල් කොත්තමල්ලි කියා කියති.

මේ ගසේ මුල් අශ්මරීගල් (ශර්කරාශ්මරී) දිය කිරීමෙහි ලා ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

පැදුම්-කලාදුරු
පැන්-ඉරිවේරිය
පැන්පුවක්- පැන්චුර-පැන්චුරු, (ලපටි පුවක්=ගොලු පුවක්
පැන්මල්-කුසලාන
පැපසරා-මුඛමහණ (වෙල්මුඩ)
පැපිලිය-පත්පාඩගම්
පැය-කලන් දහය (10)
පැරැත්නී-කපු ගස
පැගස්-ඔලිඳ
පැණිරස ඇති ලිය-වැල්මී වැල
පැණිමදුළු-තරමක් ඉදුනු වරකා මදුළු උණු දියෙහි දමා වේලා ගන්නා අටුකොස් වගීය

පි

පැණිවරා — වරා වර්ගයක්

පැණිවරා

වරා, එළවරා, අළුවරා, පැණිවරා යයි වරා වර්ග හතරකි. මෙයින් වරා සාමාන්‍ය ඖෂධයක් වශයෙනුත්, එළවරා සර්පවිෂටත්, අළුවරා ගව වෙදකමටත්, පැණිවරා හන්දි තෙල් වැට හා කැඩුම් – බිඳුම් වෙද කමට ත් ගණිති.

මූලින් කි තුන් වර්ගයේ ම කොළ, මල්, ගෙඩි හැඩහුරුකමින් සමාන ය. එහෙ ත් පැණිවරා වල ගම්මි කොළ වැනි උල් වූ සිහින් කොළ ඇති නිසා කොළ වලින් ප්‍රමාණක් අනිත් තුන් වර්ගයට වෙනස් ය. මේ සතර වර්ගය ම කිරි සහිත ය. වරා කිරි දේශීය වෙදකමේ ඇතැම් ගුප්ත චිකිත්සා ක්‍රම ගැණ ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක් ලෙස ද පාවිච්චි කරති.

පිංගල–ඉරිවේරිය, ගෝරෝචන, සුදු ඊයම්
පිංජර–හිරියල්
පිංජයා–කංසා
පික්ක මාතා–මහමිදි
පික්කාරි–පැපිලිය
පික්මල්–දෙවිලිය, (රෝසමල් යයි ඇතැම් පොතක තිබේ)
පිකප්‍රියා–හෙළදඹ, මහ දඹ
පිකබන්ධු–අඹ
පිහි-වැල්මදට
පිඹග–පෙරැම්කායම්, උණකපුරු, ලෝලු, ඉරිවේරිය, ගොරද, වැල්මදට, කහ, හිරියල්, මුදු දරප්පලම්, කුසතණ, ඊතණ, දීදු
පිඹගලලෙඟහ–පිත්තල
පිඹගලා–ගෝරෝචන, සුදු ඊයම්, ඉරිවේරිය
පිඹහා–මුදුක එල, වැල්මිදි
පිඹහාඹග හඹහිනී–මුද්දරප්පලම්
පිච්ච–ගැට පිච්ච (යොහොඹු), සමන් පිච්ච (සුදු මල් ඇති වර්ගය), දූසමන්(කැකුලු ලා රත් පැහැති සමන් පිච්ච වර්ගය)ය යි පිච්ච වර්ග තුනක්.
පිච්චට–කලු ඊයම්
පිච්චමාව–කෙළිඳ
පිච්චිල–ඉඹුල්, සැට්ටකුමංජල්

පිච්ච්‍ය

පිච්ච්‍ය–කපු
පිච්ඡ–පුවක්, කෙසෙල්, හිඹුල්ලාටු, ඉන්සලු
පිච්ඡිල–ඇවිවේරිය, හිඹුල් ලාටු, ලේනිය පලා
පිච්ඡිලදල–මසන්
පිච්ඡා–ඉඹුල් ලාටු, මොනර පිල්, බතින් පෙරූ කෑඳ
පිච්ඡිල–ඉඹුල් ලාටු, ඇවිවර, (ඇවිවේරිය) ලේනිය පලා
පිච්ඡිලවඡ්ද–ඩෙබර, බැවිල
පිච්ඡිලත්වච්–බැවිල, නාරං
පිච්ඡිලත්වච–බැවිල
පිච්ඡිලනිර්‍යාස–හිඹුල් ලාටු
පිච්ඡිල පත්‍ර } සිහින්මසන්,
පිච්ඡිල පත්‍රිකා } පළොල්
පිච්ඡිලපවනා–කට්ටකුමන්ජල්
පිච්ඡිලශ්‍රාව–කෝමාරිකා
පිච්ඡිලසාර–හිඹුල් මැලියම්
පිච්ඡිලා–ලේනිය පලා, හිඹුල් ගස
පිච්ඡිලාගුරු–ඇවිවේරිය
පිචු–කපු පුලුන්, තුන් කලඳ, කපු නූල්
පිචුක–කුකුරුම්බන්, වරා, තුන් කලඳ
පිචුකය–තුන් කලඳ
පිචුපර්ණී–මුරුවා
පිචුමන්ද–කොසඹ
පිචු මර්දී–කොසඹ
පිචුල–මිදෙල්ල
පිචුණී–පුලුන්
පිඤ්ජ–මොනර පිල්, කහ
පිඤ්ජයා–කංසා
පිඤ්ජර } නාමල් රේණු, හිරියල්,
පිඤ්ජරා } රත්‍රන්
පිඤ්ජල–හිරියල්
පිට–බට ගස
පිටක–සුළු සාරණ
පිටවක්කා–භූධාත්‍රී, (බිම් නෙල්ලි)

පිට සුදු පලා

පිට සුදු පලා – සාරණ

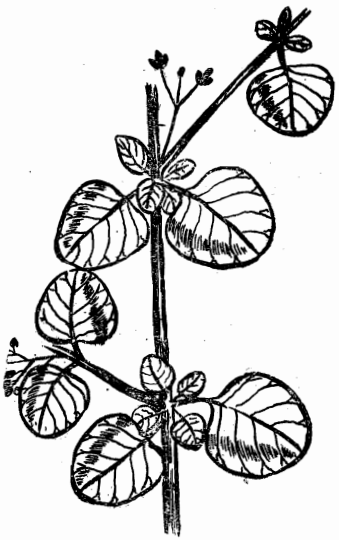

පිට සුදු පලා – ශ්වේත පත්‍ර (පුනර්ණවා)

Boerhaavia Diffusa

සාරණ වගී දෙකකි. හීන් සාරණ, මහ සාරණ වශයෙනි. එයින් හීන් සාරණ හැඩහුරු කමින් ගෙඳ පලා වලට සමාන ය. මහ සාරණ ද දෙ වගීයකි. කොළයේ යට පැත්ත සුදු සහ රතු වශයෙනි. පිට සුදු පලා කියන්නේ එයින් කොළයේ පිට පැත්ත සුදු වගීයට යි. ඖෂධ වශයෙන් ගන්නේ ද ගුණයෙන් වැඩි මේ වගීය යි.

මෙය මූත්‍ර වර්ධනය, ආමාශ ශක්තිය හා අග්නි දීපනය කරයි. පාණ්ඩු රෝග, ජලෝදර, සෙංගමාල, මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රාව හා ශොථ (ඉදිමීම) යන රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

පිට සුදු පලා

මේ සාරණ තුන් වගීය ම ලාඩකිකයෝ බෙහෙතක් වශයෙන් පමණක් නොව දෛනික ආහාරයක් වශයෙන් ද ප්‍රයෝජන ගණිති. රෝග නාශක ශක්තියක් ඇති මෙවැනි ඖෂධ දින පතා ආහාර වශයෙන් ගැණීම මනුෂ්‍ය ශරීරයට හිතකර ය.

පිට සුදු කොළ නමින් තවත් වගීයක් තිබේ. එය පිට සුදු පලා (සාරණ) නොවේ.

පිටුකර-පිටිකර, ගලවලුව
පිටෝස්-කොස් ගෙඩියේ මිදුලු හා ඇන කටු අතර ඇති සුදු පාට මස
පිඩවෙ-පිල
පිඩුකය-කලං තුන
පිඩුපල-අඹ
පිඩක-තුරුක් තෙල්
පිඩු-සමූහය
පිණ්ඩ-ලුණුමඩ, යකඩ, කහ, වවි වනාවි, රසකිඳ, නෙරිවිෂ, ඉන් සළු, හිඹුල්
පිණ්ඩක-තලමූරු, පික්මැලි, තුරුක් තෙල්, රන්කිරි ගොකටු
පිණ්ඩඛර්ජූරිකා-යොන් ඉදි
පිණ්ඩඛර්ජූරි-යොන් ඉදි
පිණ්ඩතගර-තුරුක් තෙල්
පිණ්ඩ පණී-කහ
පිණ්ඩ පුෂ්ප-අශෝකා
පිණ්ඩ පුෂ්පක-කුරතම්පලා
පිණ්ඩ ඵල-යොන් ඉදි
පිණ්ඩඵලා-නිත්ත ලබු
පිණ්ඩමූසකා-කලාඳුරා, ඉඟුරු
පිණ්ඩ වණී-කහ
පිණ්ඩ වීජක-කිණිහිරි
පිණ්ඩා-කහ, දිය බෙරලිය

පින්

පිණ්ඩානතක ඵල-කුකුරුඹුවන්
පිණ්ඩාමෘත-රසකිඳ
පිණ්ඩාහිඟු-පෙරුම්කායම් (පිණ්ඩා හිඬගු)
පිණ්ඩිත-මකුල් ගස
පිණ්ඩි පලා-නිත්ත ලබු
පිණ්ඩි පුෂ්ප-හෝපලු
පිණ්ඩි ඵල-නිත්ත ලබු, අඹගස,
පිණ්ඩී-කුකුරුමාන්
පිණ්ඩීත-හෝපලු, තුරුක් තෙල්, ඉකිරි
පිණ්ඩීතක-තුරුක්තෙල්, තුවරලා, කටුකරඹු, කුකුරුමාන්
පිණ්ඩීතක ඵල-කුකුරුමාන්
පිණ්ඩීතගර-තුවරලා
පිණ්ඩීතා-කුකුරුමාන්
පිණ්ඩීපුෂ්ප-හෝපලු ගස
පිණ්ඩී ඵල-අඹගස, නිත්ත ලබු
පිණ්ඩීවෘක්ෂ-හෝපලු ගස
පිණ්‍යා-දූදු
පිණ්‍යාකු- පෙරුම්කායම්, නිකා, තුරුක් තෙල්
පිත්තං-පිත
පිත්තඤ්ති-රසකිඳ
පිත්තඝාති-පැපිලිය
පිත්තද්‍රාවින්-දෙඩම්
පිත්තද්‍රු-බාන්වැල්
පිත්තනාශ-පැපිලිය
පිත්තප්‍රකාශා-කටුකරෝෂණ
පිත්ත ප්‍රනාශනී-පැපිලිය
පිත්තල-ලියනහලා
පිත්තලා-ඇසළ
පිත්තහා-පැපිලිය
පිත්තාරි-පැපිලිය, රන්මානිස්ස, ලාකඩ
පිත්තාප්‍රිය-කීකිරිදිය
පිතුෂ්ට-කීකිරිදිය
පිත්‍රා-ඕපැණි
පින්-පද්මකේශර, (නෙළුම්රේණු)

පින්න

පින්න-තද තික්ත ගතියෙන් යුත් කෘමි රෝග නාශක පැලෑටියකි. මේ වගීයේ මල් පිපුන විට කිතුල් හකුරු සුවඳක් නික් මෙයි. පින්න කොළයක කර බටු (ඉදුන ඵල බටු) ගෙඩියක්, දළුක් පළු කැල්ලක් හා තින්ත අබින් කැල්ලක් ඔතා උනු අළු පල්ලේ ලා තම්බා අඹරා දත මූල තැබීමෙන් දරුණු දත් පණුවන් කැමක් වුව ද මිනිත්තු කිපයක් තුළ දී සුව වෙයි. අත්දුටුවයි.

පින්නාහු-පෙරුම්කායම්, නික, තලමූරුවට

පින්මලලි-සෙව්වන්දි

පිනක-කුකුරුමුවන්

පිනැඹිලිය-වනෞෂධ වර්ගයක් (කඳුලැස්ස)

පිප්ඵල-පළොල්, ඇසටු, තිප්ලිලි, බෙර්, රත්ගොකටු

පිප්ඵලා-ඵලබටු, රත් ගොකටු

පිප්ඵලාඞ්ගුලි-තුන් පුළිල

පිප්ඵලී-වගපුල්, ඇසටු, පුළිලගස, සිවිය, සාතාවාරිය, කිරිපලු, නියඟලා

පිපඵලි පත්‍රක-තුන් පුළිල

පිප්ඵලී ඵලක-තුන් පුළිල

පිප්ඵලී මූල-තිප්පිලි මුල්

පිප්ඵලී සීත-පුළිල

පිප්ඵල්‍යාදි ගණය- තිප්පිලි, රත් නිවුල්, වදකහ, කෙළිද හාල්, ගජතිප්පිලි; තිප්පිලි මුල්, කලා දුරා, සිඞ්ඛුරු, එන්සාල්, අනිවූ ඔයන්, රුහැණිය, සිවිය, මිරිස්, යඳුල්, අඹ, දම් දෙවි සුදු, මුරුවා දුල්, තොවිල, කුකුරු මාන්, කළුදුරා, පෙරුම්කායම්, කුළුරැණ, වලඟසාල් යන මේ ගණය වා, සෙම් නසන්නේ ය.

පිපිඤ්ඤ-කුඩා තියඹරා (තුප්පෂා)

පිම්-සත්‍රීරෝගයක්

පිය-කොළොම්, තුවරලා වැල, මොර ගස, පියාල ගස

පියක-කොළොම්

පියහු-පුවහු, තණහාල්

පියපළු-කිරිපළු

පියඹ-රතිකෙළිය, ප්‍රියාව

පියයුරු යුෂ
පියයුරු රස } තනකිරි

පියල්-මොරගස

පියලි-වැරහැලි

පියවුරු-කලාදුරු

පියා-බක්මී, මොරගස්

පියාල-පියල් හෙවත් මොර

පියුම්-නෙළුම්

පියුම් ගොටු-නෙළුම් ගොටුව, (පද්ම කර්ණිකාව) මල් කැකුල

පියුමාටර-පියුම් ඵල

පිරන්කු-වැටකොළු

පිරන්ඩෙකොඩි-සීරැස්ස

පිරප්පන් කිලංගු-වේමුල්

පිරප්පන් කොඩොල්-වේබඩ

පිරම්-ලුණුවිල

පිරම්-ලුණුවිල

පිරාසදඩි-කිරි නෙවුල්

පිරාසි-ගැටනෙවුල්

පිරිමි පනා-වරකා ගස

පිරිවට-රෙදි, පිළි

පිලල-කුඩුම්රිස්

පිල්ලු-තණකොල

පි

පිල-පුඩ=(ශරපුඩ) කතුරු පිල, කටුපිල යයි වගී දෙකකි. කතුරු පිල උපදංශ ඇතුළු වෘණ රෝග වලට ත්, දන්න රෝග කණ්ඩ රෝග සහිත සෙම් රෝග වලට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ විෂ නාශක ඖෂධයකි. කටු පිල ගැණ විසතරයක් 68 පිටේ ඇත.

පිලකඩ-පුළිල

පිලකා-පොල

පිලාමරම්-කොස් ගස

පිලි-ගෙඩිය

පිලිම්තණ-තෘණ වගීයක්

පිලිමිනි-පුලිහු

පිලිල-ඉටි කෙහෙල්=(උඛවෘඛියා) දියසෙවෙල් හා ගස්වල ඕජාවත් ආහාර කොට ගනිමින් වැඩෙන පැලැටි

පිලිවිලි-බෝගස්

පිලිහුඩු-මස්-මාළු වගී හෝ තම් පලා වගීයක්

පිලිවරි-උග්ගස්

පිලුපර්ණී-මුරුවා වැල

පිලූක-පියාගස්

පිශාව-කොට දිඹුලා, ශාකොට වෘක්ෂය (ගැට නෙටුල් ගස)

පිශාවක-තෝර ගස

පිශාවදෘ-ගැටනෙටුල්

පිශාචි
පිශාචිකා } මස්වැන්න, ජටාමාංශ

පිශිත-පියා ගස, උණ කපුරු, පික්මැලි

පිශුන-කොකුම්, පික්මැලි (පික් මැලි=හින්දි - පිඩිඩ්)

පිෂණපර්ණී-පෘෂණ පර්ණී (පුස් වැන්න)

පිෂ්ට-ඊයම්, සුණුකිරීම (කුඩුකිරීම) පිටි

පිෂ්ට පාෂාණාන්තක-ඩෙබර ගෙඩි

පිෂ්ටි-හිඹුල්

පිෂ්ටික-හාල් පිටි වලින් උපන් කිරි වැනි ද්‍රව්‍යය

පිෂ-සුණුකිරීම

පිසඟ පද්ම-වැල්මදට

පිසඹුරු-දියසෙවෙල්(දියපරඬැල්=පෙඳ)

පිසිත-මාංශය

පිසිනි-ලාටු වගී

පිසිඹ-කොසඹ

පිසුනා-සෙව්වන්දි, කොකුම්

පිහිඹිය-(කිහිඹිය) තද නිල්පාටින් යුත් අඟල් එක හමාරක් පමණ පළල හා අඟල් හතරක් පමණ දිග ඇති කොළ වලින් යුත් සෙවන සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගන්නා වදුලු සහිත ගසක්

පිඵල්ලිය-ඉකිරි

පික්කෙසි-නියත් වැටකොළු

පික්තු-වැටකොළු

පිකන්කාසි-වැටකොළු

පිත-හිරියල්, කොකුම්, වනුවැල්, (බාන් වැල්) මුං, කසා, රන්වන් සඳුන්, මහ වැටකොලු, කීන දෙඹ

පිතක-කටුකරඹු, මැසිඳු, පද්මකාෂ්ඨ, වනු වැල්, තොටිල, බිම් කොසඹ, කොකුම්, රත් හාල්, මුහුණමල්, නෙළ වලා වැන්න, හිරියල්

පිතකදලි-කොසෙල් (රන්වන් කෙහෙල්)

පිතකන්දුල

පිතකන්දුල-වම්බටු
පිතකන්ද-කැරැට්
පිත කරොහිණි-කටුකරඹ, පිත කරෝහණ
පිතකා-පිතකරෝහණ
පිතකාවේර-කොකුම්, පිත්තල
පිතකාෂට-රන්වන් අගිල්, රන්වන් සඳුන්
පිතකේශ-නාමල් රේණු
පිතවන්දන-රන්වන් සඳුන්, වනු වැල්
පිතස්ත්-දුරුහරිද්‍රා
පිත තණ්ඩුල- කිරිපලු, මෙනේරි
පිතතෙලා-දුහුදු, කටුවෙලඟ
පිතදර්පාතින-බාන්වැල්
පිතදුරු-හොර අරටු, දේවදුර, කහ ගස
පිතදෘම- වනුවැල්, හොර අරටු, දේවදුර, පිච්ච, යොහොඹු
පිතන-ඇම්බරැල්ල, කසා, හිරියල්, පළොල්, කොකුම්, වනු වැල්
පිතනක-ඇම්බරැල්ල
පිතනා-කඩල
පිතනි-අස්වැන්න
පිතපුෂ්ප- වල් අබ, අස්බැවිල, රන්කිරි ගොකටු, අඩනහිරියා, මඟුල්කරඳ, කිහිරි, මහ බැවිල, වැටකොලු, කුඹුරුවැල්, කැකිරි, මස්බැද්ද
පිතපුෂ්පක-මුහුණමල්, තුවර, මහ බැවිල, රටතෝර
පිතපුෂ්පා-රම්මානිස්ස, වැල් තුඹ, කැකිරි, රන්කිරි ගොකටු
පිතපුෂ්පි-අස්බැවිල, යක්ඛේරිය, වේලිප්පරිත්ති
පිතපුෂ්පිකා-පුසුල්, මහ බැවිල, කොමඩු

පිතාඹග

පිත ඵල-ගැට නෙවුල්, කාමරඹගා
පිතඵලා-බෙලි, හෙළබටු, ඇද්දෙමට, කාමරංගා
පිතඵේණ-කොසඹ
පිතජාත- දැසමන්, රන්වන් සමන්පිච්ච
පිතදෘ-බාන්වැල්
පිතබන්ධන-දුරුහරිද්‍රා
පිත බර්බරිකා-වේලා
පිතමධ්‍ය-සිහින් දුරු, (සුදු දුරු)
පිත මාකීව- කිකිරිදිය, රන්වන් කිකිරිදිය
පිත මූලා-උරුලු සැපිටි, මැණික් වැන්න, පොල්පලා
පිතයුක්ති-රන්වන් ඉද්ද, බෝලිද්ද
පිත රත්න-ගෝමේද
පිතරාග-මී ඉටි, තෙළුම් රේණු, (නා කෙසර)
පිතකරෝහණ- හොර ගස, ඇද්දෙමට
පිතරොචනෙ-පිතරෝහිණි, රන්වන් කටුකරෝහණ
පිතරෝහිණි-කහ කටුකරඹු
පිතලා-පිත්තල
පිතලෝහ-පිත්තල
පිතවණ්-කසා (කහ)
පිතවීජා-උළුවා
පිතවෘක්ෂ-තොටිල, තෝර
පිතශාර-රත්හඳුන්, අහුගස, වනු වැල්, වැල්මදට, රැකහුන, ගල් පියල්, ගෝමේද
පිතශාල- පියල් ගස, පියා ගස, ගම්මාලු ගස
පිතසාරක-අහුගස, පියා ගස, කොසඹ
පිතා-කසා, දුහුදු, දුරුහරිද්‍රා, පිත කරොහණ
පිතාඹග-තොටිල හෙදයක්

පිතාජාත-දැසමන්, රන්වන් සමන්පිච්ච
පිතාදෑ-බාන්වැල්
පිතාඛණ්ඩන-දුරුහරිද්‍රා
පිතිකා- රන්වන් බෝලිද්ද, කසා, දුරුහරිද්‍රා
පිතිනී-ශාලිපර්ණි
පිතෙරි-මිදිච්ච කිරි
පින්ජල්-සිනින් මිදි
පිනක-තොටිල
පිනනෙල-කලුකැම්මේරිය
පිනපාදප-තොටිල
පිනස-එනම් රෝගය, ඩෙබර
පිනාසෝ-නාසිකා රෝගය
පියූෂ-අමාව, කිරි
පිරණෙඩ-සිරුස්ස
පිලි-කටුපිල
පිලිනී-මැඩහතු (වේලිප්පරිත්ති) මස්බැද්ද
පිලු-කොරාසානි, ඉඟිනි,වැලහුණ, වනෙහි වූ මොර, පියා ගස,
පිලුක-මොර
පිලුකි-මුරුවා, මස්බැද්ද, නියඳ, කෝවක්කා
පිලුණි-මුරුවා වැල්
පිලුපත්‍ර-මුරුවාදුල්, කටුපිල
පිලුපර්ණි-කෝ ව ක් කා, කවුඩු කෝවක්කා,වැඩහතු, මස්බැද්ද, නියඳ, මුරුවා කොළ. කැකිරි, උඩැත්ත
පිලුපුෂ්පි-මුරුවාදුල්
පිලුවණි-කෝවක්කා
පීවර-මේවන්, සානාවාරිය, අමුක් කරා, ශාලිපර්ණි

පිවරී—යක් කපු

පිවරී

Abroma Augusta

මෙය ඉන්දියාව ජන්මභූමි කොට ඇති **රක්කැන්ද** කොළ වලට සමාන කොළ වලින් යුත්, මුල් සහ ඇට පැළවීමෙන් විශාල ලෙස බෝවී යන, අඩි පහළොහක් පමණ උසට වැවෙන පඳුරු වගී යකි

අපේ රටේ බුලත් වැල් වල කද (නොපිදුන) බුලත් වල හා කිනිති (පිදුන) බුලත් වල ඇති වෙහස මෙන් ම මේ වගීයේ ද නො පිදුන අතු වල සහ පිදුන අතු වල කොළ අතරෙහි විශාල වෙනසක් දක්නට නිබේ.

නො පිදුන අතු වල කොළ රක්කැන්ද කොළ මෙන් විශාල ය. හැඩහුරුකමින් ද එ සේම

පු

ය. පිදුන කොළ කුඩා ය. පෙනු මෙන් හා ප්‍රමාණයෙන් පිදුන බුලත් කොළ වලට සමාන ය.

මේ ගසේ මල් කපු මල් වැනි ය කුඩා රිකිලි දිගේ පෙළට සැදෙන මේ මල් වලින් හට ගන්නා ඇට කොපු (ගෙඩි) පැසුනවිට විවෘතවී කපුකිනිස්ස ඇට ප්‍රමාණ කළු පාට ඇට වලින් පිරී තිබෙයි.

මේ ගසේ මුල් වල සාරය අනියම් මාස් ශුද්ධියෙහි දී ඇති වන වේදනාව මගහරවා මසකට වරක් බැගින් සවාභාවික මාස් ශුද්ධිය ඇති කිරීමට ත්, මාස් ශුද්ධියට පෙර අධික ලෙස ලේ රැස්වී මෙන් සහ ලේ නහර ගත වීමෙන් හි සෙහි සහ මධ්‍ය ප්‍රදේශයෙහි ත්, ඇති වන වේදනාවන් දුරු කිරීමට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

මේ ගස් එගීය ලක්දිව හැම ප්‍රදේශයක ම හොඳින් වැවිය හැකි බව පෙනේ. එම නිසා බෝ කර ගැණීමට උවමනා අයට අප වවා තිබෙන ගස් වලින් ඇට ලබා ගත හැක.

පිවරු–සාතාවාරිය
පිවරෝසදූසස්ඛඩා–කවෙලු, කිරි කවෙලු

———

පුංකු–කරඳ
පුංග–කරඳ
පුංගල–වට්ටක්කා වැල
පුංසවන–කිරි
පුඟ–දෙඹ ගස
පුඩකුමරම්–කරඳගස
පුඩක–පිල
පුඩකිකා–පිල, හෙළපිල
පුඩග–මහුල්කරඳ
පුඩගව–ඍෂභක, වංඇපල
පුවඡිකා–මස්වැන්න
පුවඡාලි–ඇත්අඹ
පුවඡි–එරඬු
පුවඡිකා–මස්වැන්න
පුවඡින්–එළවරා
පුවිමඳ–කොසඹ
පූට–සාදික්කා
පුටකොඡ–සුදුලුහුනු
පුටජෝඡ–පොල්
පුටදීම–යම්කිසි ඖෂධයක් සුඹ කිරීම පිළිස්සීම හෝ ගිනියම් කිරීම සඳහා වරින්වර නියම කරණලද පිළිවෙළකට පිළිස්සීම
පුටපාක–ලොකු භාජනයක හෝ වළඳක දහයියා පුරවා මැදට ගොම වැරටි දමා ගිණි දල්වා ඒ තුළ තබන ලද කට වසා මැටි බැඳි බෙහෙත් බදුන.
පුටයන්(ක)–(ගොටුවක්)බෙහෙත් ඔතා උණු අළු පල්ලේ දමා තැම්බීම.
පුටස්–කිනිබුරාද
පුටී–එන්සාල්

පුතෝදක-පොල්
පුඩාල්-මී මන්තන් වැල
පුණ්ඩර-හෙළ උක් දඬු
පුණ්ඩරී-මහ සාරණ, සුදු උක්
පුණ්ඩරීක-හෙළ පියුම්, ඇටඹ
පුණ්ඩරීකා- හෙළ නෙළුම් මල්, කුකුරුමුවන්, අඹ, ඇටඹ, පොණ්ඩරු
පුණ්ඩරීය-පොණ්ඩරු
පුණ්ඩරීයී-පොණ්ඩරු
පුණ්ඩාහ්ව-පොණ්ඩරු
පුණ්ඩ්‍රක- යොනොඹු, ගැටපිච්ච, පොණ්ඩරු, බෝලිද්ද, මදටිය, මිරා, කොසඹ, සුදු නෙළුම්
පුණ්‍ය-මසන්
පුණණකකී-ගල්කුර
පුණණා-ඇත්තෝර
පුණණාග-දෙඹ, සාදික්කා, හෙළ එපුල්,
පුණෙණාමරම්-දෙඹ ගස
පුණ්මුරුන්කෙ-වැල් මුරුංගා
පුණකාවිවෝරි-වඳුරු මෑ
පුණ්‍යගන්ධ-සපු
පුණෙන්නව-සාරණ
පුණමරම්-අහු ගස්
පුණරන්-දෙඹ
පුණෙක්කාලි-වඳුරු මෑ
පුත්නම්පලම්-අස්මී අල
පුතන-අරළු
පුතිකා-රත් නිවිති
පුත්‍ර-ලැටිය, බුත්සරණ
පුත්‍රජීජී-හණ
පුත්‍රජාති-වවුලැටිය
පුත්‍රජානනී-රසතැල්ල, ලප්තැල්ල
පුත්‍රජාරි-යක්බේරිය, භූමිනාද
පුත්‍රජීව- බුත්සරණ, රත්කතුරු, ලකවැලිය
පුත්‍රජීව ඇට-ලකවැලිය ඇට
පුත්‍රදරු-රසතැල්ල
පුත්‍රප්‍රජනනී-තුන්දුර වැල්
පුත්‍රී-බිම්නෙල්ලි
පුත්‍රෝසන-පිළ, හෙළ පිළ
පුදතම්පලා කොළ-තම්පලා වර්ගයක්
පුදුහලමල්- පූජා කිරීමෙන් පසු අස්කළ මල්
පුන්නාට-තෝර
පුන්නාග-සාදික්කා, දෙඹ, හෙළ එපුල්
පුන්නාට්‍යනාම-දෙඹ කින
පුණ්‍යගන්ධ-සපු
පුණ්‍යනාණ- ඊතණ, කුසතණ, හෙළ ඊතණ
පුණ්‍යලතා-රටලබු, වට්ටක්කා
පුනග-දෙඹ ගස
පුනට්‍ය-මසන්
පුනදෙඹ-කොට්ටම්
පුනනග-දිඹුල්
පුනබෝ-දෙළුම් ගස
පුනණීහව-රත්ගෙඳ, රත්සාරණ
පුනණීවා-සාරණ, මහ සාරණ,සුළු සාරණ, පිටසුදුපලා
පුනාගකිරෙයි-සුළුනයි
පුනාවු-හකුරු
පුනී-සිහින්අරත්ත, කුඩාකළුවා
පුනුගු-උරුලැසැපිටි
පුනුගුසවිටන්-උරුලැසවිටන්
පුප්-මල
පුප්පි-මගිල
පුප්මී-මිපැණි

පුපුල

පුපුල—පුපුල ගස්

පුපුල

පුපුල ගස් සම දේශගුණය ඇති ප්‍රදේශවල වැවෙන පඳුරු වර්ගයකි. මේ ගස් වල මල් හා කොළ **වැරණිය** මල් සහ කොළ වලට සමාන ය. එනෙත් මේ කොළ වැරණියා කොළ තරම් ණ සණ නැත. ප්‍රාණවත් බව ද අඩු සි.

පුපුල කොළ සහ පොතු හන්දි වෙදකමේ ප්‍රධාන ඖෂධ යකි. දේශීය වෙදකමේ නොයෙක් තෙල් වර්ග වලට මේ පොතු සහ කොළ වල යුෂ අවශ්‍ය වේ.

පුබෙබා–සැරව
පුමත්තම්–අත්තන ගස
පුමත්තේ–අත්තන
පුර්තබිජු–වළඟසාල්, බෝදිඇට

පුලියාරෙ

පුර–හෙළ එරඹු, අරත්ත, (රැත්ත), ගුගුල්, කුන්දුරුක්කන්, ලප්නාරම්
පුරකංජය–සුදු දුරු
පුරකෘකෝ–අඹ
පුරපල්–ලප්නාරම්
පුරා–ඉන්සළු
පුරාලකන්–කුකුරුමුවන්
පුරිසම්–රත්කැල, කැල
පුරු–එළ එරඹු,(නවගිලිය)
පුරුෂ–දෙඹ, ගුගුල්
පුරුෂදනන්තිකා–මහමෙවන්
පුරුෂප්‍රකාණ්ඩ–කසිස්, (කාසිස)
පුරුෂම්–ගස්කැලිය
පුරුෂාග්වධ–දෙඹ, මහ දෙඹ
පුරුහත–කොළිඳ
පුරෙකකණ්ඩ්වෝඩි–වැල්කස ඹිලියා
පුරෙසඃ–එරමණ්ණියා
පුරෝඩාස–මුවකිරිය
පුල්–පුබුදුවීම
පුල්කීරෙසි–දියබෙරලිය
පුල්කොළ–සෙන්කොට්ටම්, උපුල් කොළ
පුල්ලෙකනතලෙසි–කෝමාරිකා
පුලනනි–කලිල්
පුලන්දිය–කටුපිල
පුලයාරි–පොල්කුඩුපලා
පුලෂ්වි–ගෙඳ
පුලි–සියඹලා
පුලිතුඩක්කි–එළ එඩරු
පුලියම්–සිනිඹලා, සියඹලා
පුලියමරම්– සිනිඹලා, (සියඹලා ගස
පුලියාරෙ–ඇඹුල් ඇඹිලිය

පුලිල–පළොල්

පුළු–ඉබලපෙති

පුළුප්රා–පොල්රා

පුළුපු–පොල්

පුවක්–පුවක් ගස, (පූග)

පුවක්ඇටියා–තු වා ල ව ලට සහ බුලත්විට කැමට පුවක් වෙනුවට පොතු ගන්නා කසට ගතියෙන් යුත් අඩි දහයක් පමණ උසට වැවෙන පඳුරු වර්ගයක්

පුවකු–පුවක් ගස

පුවගය–පුවක් ගස

පුවටා–පුවටන්, පෝටාවැල්

පුවතු–පුවක් ගස

පුවාලු–පුවාලෙ–ව්‍යංජනය පිණිස ගන්නා ලොකු කෙසෙල් ගෙඩි වර්ගයක්, ඇතැම් පළාත්වල කෝලිකුට්ටු කෙසෙල් වලට ද පුවාලු යයි කියති.

පුවහු—පුවහු ගස්

පුවහු—ප්‍රියඞ්ගු

Aglaia Roxburghiana

පුවහු-සුවඳ පුවහු යයි වගී දෙකකි. දිග-පළල අඟල් $4 \times 1\frac{1}{2}$ කට වැඩි නොවූ එක ඉත්තේ කොළ හතර-පහ බැගින් ඇති, කහ පාට කුඩා මල් පොකුරු හා ඒවායින් සපදිල්ලා මල් කැකුළු පමණ ගෙඩි පොකුරු සෑදෙන ගස් වර්ගයකි පුවහු.

සුවඳ පුවහු දිග-පළල අඟල් $1\frac{1}{4} \times \frac{3}{4}$ කට වඩා විශාල නොවූ කොළ ඇති මිහිරි සුවඳකින් යුත් කහ පාටින් යුත් පුවහු වලට වඩා කුඩා මල් පොකුරු හටගන්නා වර්ගයකි. පුවහු ඉන්දියාවේ හා ලඞ්කාවේ වනගතව වැවෙන වර්ගයකි. සුවඳ පුවහු ඉන්දියාවෙන් ගෙනැවිත් මෑතකදී බෝ කරණ ලද්දකි.

පුවහු – රෑක්

පුවහු ගෙඩි වෙනුවට ලඞ්කාවේ පාවිච්චි කරන්නේ රෑක් මල් (ගෙඩි) ය. රෑක් ගස වනාහි දිග-පළල අඟල් $10 \times 3\frac{1}{2}$ කට වැඩි නො වූ කොළ ඇති, වැලි අනෝද ගෙඩියක පිටපැත්ත මෙන් ගැට සහිත, ලොකු කඩල ඇට ප්‍රමාණ මල් සෑදෙන ගසකි. අතුවල හා කඳෙහිත් නටුවල සෑදෙන ඉම් මල් පොකුරු අමුවෙන් (පිපෙන්ට පළමු ව)

පුවහු පුවහු

නිල්පාට ය. පැසුන (මේරූ) විට රන්වන් පාට ය. පිපුනාවූ මේ මල් වලින් ද සුවඳ පුවහු මල් වලට සමාන සුවඳක් නික් මෙයි. රුක් ගස් වල ගෙඩි හටගන්නේ මේ මල් පොකුරු වලින් නොවේ. අතු දිගට වෙන වෙන ම ය.

පුවහු-රුක් දෙවර්ගය ම මෙම දිවයිනෙහි තිබියදී පුවහු ගෙඩි වෙනුවට රුක් මල් ගැණීම අනාදිමත් කාලයක සිට අපේ දේශීය වෛද්‍යවරයන් විසින් කරගෙන එන ක්‍රියාවකි. මෙය නො දැනීමක්-නුගත් කමක් නෝ වැරදීමක් නිසා සිදුවූවකැයි ඉවත දැම්මට පෙර මදක් විමසා බැලිය යුතුව තිබේ. රාවණ සමයේ සිට සිංහල රාජ්‍යයේ අවසානය දක්වා උගත්කමින් හා කෘතඥතා භාවයෙන් ද අනූන වූ වෛද්‍ය පරම්පරාවලින් මේ ලක්දිව හිස් නොවූ බව ඓතිහාසික සිදුවීම් අනුව නිගමනයකට බැසීමට ඉඩ ඇති හෙයිනි.

පුවහු-සුවඳ පුවහු දෙවගයෙන් සුවඳ පුවහු ගුණයෙන් අධික බව ප්‍රකට කරුණකි. සුවඳ පුවහු මල් (ගෙඩි) හා රුක්මල් (ගෙඩි වැනි මල්) ද වණී යෙනුත් සුවඳිනුත් එක සමාන ය. එකල සුවඳ පුවහු ඉන්දියාවේ මිස ලඞකාවේ තිබුණේ නැත. එය මැනකදී මෙහි බෝකරණ ලද්දකි. එම නිසා සුවඳ පුවහු සපයා ගන්නට නො හැකිවූ විට ඊට ප්‍රතිනිධි වශ යෙන් පුවහු ගෙඩි වලට වඩා රුක්මල් ගැණීම සුදුසු යයි කරණ ලද පරීක්ෂණ අනුව සම්මත කරගන්ට ඇතැයි සිතුවොත් වැරදිද?

දුරාලභා – දුරැහරිද්‍රා – රක්ත වන්දන ආදි විදෙශික ඖෂධ වෙනු වට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් ගැණීමට ඉන්දියානු වෛද්‍යවරයන් විසින් කරණ ලද නියමයන්ට වෙනස් ඖෂධ වර්ග මේ රටේ පාවිච්චි කිරීම ද මෙයට ශාක්ෂියකි.

පුවහු වෙනුවට රුක්මල් ගැණීම හරි හෝ වැරදි යයි සවිරලෙස ම සම්මත කළ හැක්කේ පුවහු – සුවඳ පුවහු හා රුක්මල් පිළිබඳ විද්‍යානු කූල පරීක්ෂණයක් කිරීමෙන් පසුව මිස එක එක්කෙනා ලියා තිබෙන අනන් මනන් වලින් නොවේ.

පුවොදනී–කටුවැල් බටු
පුෂ්කර–පුස්කර, නෙළුම්, කොට්ටම්
පුෂ්කල–මිටට ගන්නා ප්‍රමාණ හැට හතරක්, උරුලැවා
පුෂ්ටිඊශ්වරා–අමුක්කරා
පුෂ්ටිද–අමුක්කරා
පුෂ්පපුණ්ඩරී–සුදු උක් ගස
පුෂ්ප බැවිල–ත්‍රිවේර
පුෂ්පමඤ්ජරී–කොට්ටම්, අබ, මැලියම්
පුෂ්පරාහ්වය–අමුකපුරා
පුෂ්පරෝචන–නාමල් රේණු,
පුෂ්පරෝහ–ලියනහලා
පුෂ්පලතා–කොමඩු වැල, පත්තක්කා වැල, පුසුල් වැල
පුෂ්පලා–දුරියන් (ජුලියන් ගස).
පුෂ්පවාන්–මුරුත ගස
පුෂ්පවෘක්ෂ–පියල්
පුෂ්පශෘඞ්ගරා – ලියනහලා, මේ වායේ අල දුඃ ප්‍රසවයේදී පතුල් වල ගැමට භාවිත කෙරෙයි.
පුෂ්පසන්ධු–මී පැණි
පුෂ්පසාර–මී පැණි
පුෂ්පසූත්‍ය–දිඹුල්
පුෂ්පාඤ්ජන–මල් අඳුන්
පුෂ්පාමල–සියඹලා
පුෂ්පාහ්වා–ශතපුෂ්ප
පුෂ්පිකා–මස්වැන්න, යක්ඛේරිය,
පුෂ්බට්ට–පුස්වැලේ ඇටයට ඇතැමෙක් මෙසේ කියති. මේ ඇට මද ග්‍රන්ථි ශොථවලට ගනු ලැබේ
පුෂ්පෙර්වන–නාමල් රේණු,
පුෂ්‍යලතා–පුසුල්වැල

පුස්විල–ව ස තැ ල් ල, දියමින්ප කොෂ්ඨවලට සමාන කොළ ඇත මේ වැල් වර්ගය කටු ඇතුනාම කහ – දුඹු ලා කොටා මලව බඳිනු. සුව වේ.
පුස්නා–පුස්ඇට, නා ඇට
පුස්පකාමලඃ–කොසඹ
පුස්පන්–මහ සාරණ
පුස්පන්ඩය–වසාවාසි
පුස්පරු–අත්තන
පුස්පසේකර–මී පැණි
පුස්පා–රුක්මල
පුස්පි–එරබදු
පුස්පිකණ්ටකාලි–ඉඹුල් මැලියම්
පුස්වැන්න – පෘෂ්ණිපර්ණී = ත්‍රිපර්ණී = ක්‍රොෂ්ටුවිත්‍යා, නරිවලිගයක් වැනි මලක් සැදෙන, එක නැට්ටේ දිගටි හැඩයෙන් යුත් කොළ තුනක් බැගින් ඇති පැලැටියකි. පෘෂ්ණිපර්ණිවල හැඩහුරුකම මෙසේ සවිස්තාරව දක්වා තිබියදීත් සරසවති නිඝණ්ඩුව ඇතුළු බොහෝ පොත් වල වගී දෙකක් ව ශ යෙන් වෙන් වෙන්ව විස්තරකර තිබියදීත් මේ වර්ගයට සමාන කිසිම ලක්ෂණයක් නැති පොල්පලා, පුස්වැන්න (පෘෂ්ණිපර්ණී) වෙනුවට ගැණීම තේරුම් ගත නො හැකි ප්‍රකට කරුණකි. එසේම පුස්වැන්න පැලැටි මේ රටේ සුලභව තිබේ. පෘෂ්ණිපර්ණී උණ- අතීසාර රෝග නසන ඖෂධයකි.

පූ

පුස්වැල්-අවුරුදු සිය ගණනක් වුව ද නොමැරී පවතින ඉතා විශාල ලෙස වැවෙන මේ වැල් වර්ගය දේශීය වෛද්‍යකමේ ශ්‍රේෂ්ඨ ඖෂධයකි. පුස්වැල් ඉස්ම හැම සපී විෂකට ම නශ්‍ය, පිට ගැම හා පෙවීම පිණිස ත්, ඇට ඇස් බේත් හා වෙනත් දේශීය ඖෂධ වගී පිළියෙළ කිරීම පිණිස ත් ගණිති.

පුස්ඇට මද ගෙන දෙපැයක් හොඳින් තම්බා එක් රැයක් ගලා යන දියපාරක (පිල්ලක නම් වඩා හොඳයි) හල් තිත්ත අරින ක්‍රමය ට දියේ බැඳ තබා උදේට ගෙන මිඤ්ඤක්කා හෝ බතල සහ එකට මිශ්‍ර කර නැවත තම්බා පොල් සහ කට්ට සම්බෝල සමග අනුභව කළ හැකි රසවත් ආහාර යකි.

පුස්සමන්-කොට්ටන්
පුස්සරාජකුමාරයා-කොල්ලම් ගස
පුසිඹ-කොසඹ
පුසුල්-පුහුල්, පුහුල් වගී කිපයකි. මේවායින් අලු පුසුල් වැඩි වශයෙන් ඔසු පිණිස ගණිති.
පුහුඩා-පුඩාවා, කුඩැල්ලා

පූ-මල්
පූඅරඹමරම්-ගම්සූරිය
පූකමාලක-කොසඹ
පූකිරි-අප්පල්ලය=(පූකිරිය)
පූකුඩු-ඒ කුඩු
පූකුරුව-දිය බොන කොතලය, කැම කන විට භාජනය තබා ගන්නා අඩිය (උප පාත්‍රය)
පූගතුංග-දෙඹ ගස
පූගපලම්-පැන්තුරු, (ලපටි පුවක් =ගොලු පුවක් ගෙඩි)
පූගොං-පුවක්
පූජ්‍යක-මස්බැද්ද
පූඩාවැල්-මීමන්තන් වැල
පූතකුසි-හෙළ ඊතණ
පූතගඤ්ඤ-ගෙන්දගම්, තලා
පූතනා-ජටාමාංශ, අරළු
පූතනාද-ඒ
පූතඵල-කොස්, බෙලි, සිරිවැඩි බැව්ල
පූතබර්බරිකා-වේලා
පූති-වේලා, සිරිල, කුණු කරඳ
පූතික-කුණුකරඳ, සිරිල
පූතිකටු-සරල
පූතිකඨං-සරල
පූති කරඤ්ජ-සිරිල
පූතිකව-උරුලු සැපිටි
පූතිකා- සිරිල (කුණු කරඳ), තොට්ල
පූතිකාරස-සිරිල
පූතිකාෂ්ඨ-දේවදූර, හොර
පූතිකීටා-රම්මානිස්ස
පූතිගඤ්ඤ-ගෙන්දගම්, යෙහෙන් තුඹ, කිරි අහුණ
පූතිගන්ධා-ගෙන්දගම්, යොන්තුඹ
පූතිකෝ-කටුකරඳ
පූතිතෙල-දුහුදු (දූදු)
පූතිදණ්-දළුප්, ඉළුප්
පූතිදූරු-දේවදූර
පූතිනාග-තොට්ල
පූතිපත්‍ර-තොට්ල
පූතිපර්ණි-සිරිල, කුණු කරඳ, තොට්ල, වැලහුණ, බෝධි ඇට
පූති පුෂ්පිකා-දෙඩම්

පෘ

පූතිඵල-බෝඩි ඇට
පූතිඵලි-බෝඩි ඇට
පූතිබර්බරිකා-වේලා
පූතිබීජු-බෝඩි ඇට, නෝ වලඟ සාල්
පූති මසූරිකා-අසමෝදා
පූතිමායුර-වේලා
පූතිමාරුත-බෙලි
පූතිමේද-හිඹුරු
පූතිලතා-කිඳි, (රසකිඳ වැල)
පූතිවර්චරී-රම්මානිස්ස
පූතිවල්ලි-බෝඩි ඇට
පූතිවාත-බෙලි
පූතිවෘක්ෂ-තොටිල
පූතිවේද-හිඹුරු
පූතිසම්භව-සිරිල
පූත්‍යාහ්ව-සිරිල
පූතෛවතංගි-කුප්පමේනිය
පූපලික-පූ-(කැවුම්)
පූපලිකා-පූ-(කැවුම්)
පූමත්තෙයි-අත්තන
පූමනඳ-අත්තන
පූයාරි-කොසඹ
පූයෝ-සැරව
පූණීඝොටක-කොට්ටම්
පූණීකොෂ්ඨා-කලාඳුරා, ඉහුරු
පූණීපර්ණී-පුස්වැන්න
පූණීඵලා-කටුවෙළඟ
පූණීබීජ-දෙළුම්
පූණී-අරළු
පූජීපුෂ්පිකා-දැත්ත, මහ දැත්ත
පූජීම්පලම්-ගස්පෙනෙල
පූරක-ලප්නාරම්
පූරණ-හිඹුල්, (ඉඹුල්)
පූරෙයිඃ-එරමිණිය
පූලා-ජමනාරං

පූලි-සියඹලා, වසාවාසි
පූලියං-සියඹලා
පූව-පූප, (කැවිලි වර්ග)
පූෂ-බැමිනිරිය, ඇසතු, බෝගස
පූසනි-පුසුල්, වට්ටක්කා
පූසනික්කායි-පුසුල්
පූසාරි-කොසඹ
පූහල-වට්ටක්කා වැල

පෘථ්වී-මහදුරා, පත්‍රාඟිංගු, එන්සාල්, පැපිලිය, අසමෝදා
පෘථ්වීක-රත්නිවුල්
පෘථ්වීකාලා-කළුදුරා, එන්සාල්
පෘථ්වීකුරවක-හෙළ එරඹු
පෘථක්-මදටිය, මහරි
පෘථක්පර්ණ-මූරුවාවැල
පෘථක්පාර්ථා-මස්බැද්ද,
පෘථක්පර්ණී- පුස්වන්න, ආපසු මිදී, මකුළුවැන්න
පෘථක්වීජ-බදුල්ල ඇට
පෘථිවී-මහ එන්සාල්
පෘථිවීක-එන්සාල්
පෘථිවීජ-එරබදු
පෘථ්‍යජ-කුඹුක් ගස
පෘථු-කලාඳුරා, කුඹුක්, පත්‍රාඟිංගු
පෘථුක-පත්‍රාඟිංගු
පෘථුකෝල-මහ මසන්
පෘථුනාමා-අරළු
පෘථුපත්‍ර-රතු ලුහුනු
පෘථුල-මහ පත්‍රාභිඛු
පෘථුවල්ලි-මූරුවා වැල්
පෘථුවාතීකි-වම්බටු, ඇත්බටු
පෘථුවිකා-එන්සාල්
පෘථුවීජ-රත්කැල
පෘථු වීජක-තොටිල
පෘථුවිපනි-සෘෂභක

පෙ

පෘථුවීභව-උද්භිද ලුණු
පෘථුශෘඞ්ගි-එරබදු, මදටිය, මහරි
පෘදාකු-රත්නිවුල්
පෘෂ්ඨා-ඉද්ද
පෘෂ්ණපර්ණී-පුස්වැන්න

පෙකඩක-පැල, (ලාස් 10)
පෙට්ටිය-මලබටු
පෙටි-ලේල් වර්ගයට අයත් අඟල් 12 කට නොදික්වූ මත්ස්‍යයෙක් (සඵර)
පෙණෙල- ගස් පෙණෙල, වැල් පෙණෙල යයි පෙණෙල වර්ග දෙකකි, විසතර 163 පිට බලන්න.
පෙතත්-ඵාල්ගු=පෙතඟ-කරපිංචා සුවඳින්යුත් කොබෝලීල කොළ වලට සමාන කොළ ඇති ගසකි
පෙතලාලු-ලාලු(කැම)වර්ගයක්.
පෙති-කොළ, පෙත්ත
පෙතිතෝර-කැමට ගන්නා තෝර වර්ගයක්. මේ වා යේ කොළ වා තා බා ධ හා කෘ මි රෝග සඳහා මලවා කැමට ත්, කොළ යුෂ ඉදිමුම් බැස්සවීමට හා සම් මතුපිට ගෑමට ත් ගණිති.
පෙතිපියුම්- එක්පෙති පියුම්, (මී නඹර)
පෙද- පාසි, (ජලශෛවාල= දිය සෙවෙල්)
පෙනැඹිලිය-පිනැඹිලිය
පෙනෙල- පිහිල්ල, පෙනෙල ගස් හෝ වැල්
පෙප්පුට-කැප්පෙට්ටියා
පෙයන්ති-කොටදිඹුලා
පෙසිලන්ත-ඩෙඛර
පෙර-සස්සඳ වැල
පෙරමට්ටි-එළ බැවිල, ජම්බරඃ
පෙරමරුනුකොඩි-සස්සඳ වැල්
පෙරමලි-අස්වැන්න, උදුපියලි
පෙරවහරේදිය-පෙරෝදිය=කොළ රොඩ්ඩු, මැටි, ගල්, මුල් ආදිය සෝදාගෙන එන වතුර නෝ තුවාලයකින් පෙරා වැටෙන ඕජාව.
පෙරවාකෙ-තොටිල
පෙරාමනක්කු-මුඛ්ඩ එඬ්ඩරු
පෙරාරත්ත- මහඅරත්ත, කළුවා අල

පෙරුංකායම්—සුං=
(සුඟ=හිඬගු)

පෙරුංකායම්—හිඬගු
Ferula Foetida

පර්සියාවේ, කොරාසාන් හි හා බටහිර ආසියානික රටවල ත් වැවෙන ගසකින් ලබා ගන්නා සාරය කැටි ගැසීමෙන් සෑදෙන ලහටු වර්ගයකි පෙරුංකායම්.

පේ

කොළ, පොතු, මුල්, කඳ හා කරවිය යන මේ කොටස් වලින් වෙන් වෙන් වශයෙන් පෙරුංකායම් ලබා ගතහැකි බව ත්, ඒවායේ ගුණ ද ඒ කොටස් අනුව වෙනස් වන බව ත් පැහැදිලි වෙයි. මෙය අත්‍යාවශ්‍යක ඖෂධ යක් බැව් බුද්ධ දේශනාව වූ විනය පිටකයේ මහාවගග පාලියේ හෙ සජ්ජකඛන්ධකයේ ද **පත්‍තාභිඛගු-තවාභිඛගු** ආදි වශයෙන් සවිස්තර ව ඇතුළත් ව තිබීමෙන් පෙනේ.

ආමශූල, අග්නි මාන්ද්‍යය, උදුවර්තය ආදි රෝග වලට හා නානරගත ආඛාධ වලට ත් අවශ්‍ය කෂාය-ගුලි-කල්ක-අරිෂ්ට ආදිය පිළියෙළ කිරීමෙහි ලා පෙරුංකා යම් ද ඖෂධයක් වශයෙන් ඇතුළත් කර තිබේ.

භිඛගු යන මාතෘ භාෂාගත වචනය සිංහලට බිදී සෑදුන **සුඟු**= සුං යන වචන ග්‍රන්ථ ව්‍යවහාර යෙහි පවතින ත්, ග්‍රාම්‍ය ව්‍යවහාරයෙහි පවත්නේ **පෙරුන්ගා** යම් යන දෙමළ වචනය ම මිදක් වෙනස් වීමෙන් සෑදී තිබෙන **පෙරුංකායම්** යන දේශීය වචනය යි.

පෙරුංපරිත්ති-මහකපුගස
පෙරුංකුමට්ටි-නියඹරා
පෙරුන්කුමිල්-ඇන්දෙමට
පෙරුන්කුමුල්-ඇන්දෙමට
පෙරුන්කුරන්වකම්-බහුළු
පෙරුන්කුරුන්ද්‍ර-දෙඩම්, පඹුරු,
පෙරුන්කුරුන්පෙ-මූරාවා වැල්
පෙරුන්කෝරෙසි-ජටාමාංශ
පෙරුන්තන්තාරි-මහ ඉරමුසු
පෙරුන්නෙට්ටා-මහ ඉහිනි
පෙරුන්ෂඩයන්-මහ හැඩයා
පෙරුන්සාරණෙ-මහසාරණ
පෙරුන්සිරකම්-මහදුරු
පෙරුනාකරෙ-උගුරැස්ස
පෙරුනාවල්-හෙළ දඹ,මාදම්,(මහ දඹ)
පෙරුම්කාවෙවාරි- මහකසඹිලියා
පෙරුම්පරිත්නි-මහකපු ගස
පෙරුම්පාෂාණ-රසාඤ්ජන
පෙරුම්විටි-මහබැවිල, සුළු බැවිල
පෙරුම්රම්-කොටිල
පෙරුම්රුඤු-සස්සඳ
පෙරුම්ල්ලිය-පුස්වැන්න
පෙරුම්ලි-මස්වැන්න
පෙරුවන්වෙල්ලරි- මහ ගොන් කැකිරි
පෙරුවාකෙස්-තොවිල
පෙවෙත්-ශරීරය
පෙහෙඹිය-පිහිඹිය=කිහිඹිය, (14 පිට පිහිඹිය බලන්න)
පෙහෙරතුඹ-යොන්ඉදි, (රටඉදි)

පේඅත්නි-කොටදිඹුලා
පේක්සුරෙ-තිත්තලබු වැල
පේචක-කලාදුරා අල
පේවිකා-ඇඹුල්කපු, නාපිරිත්ත වැල
පේදම්විටි-කේශර බැවිල
පේන-මුහුදුපෙණ හෝ අබින්
පේනිල-පෙණෙල ගස
පේපික්කු-තික්තවැටකොළු
පෙපුඩල--(පේපුංඩල)- දුම්මැල්ල
පේපෝඩල්-දුම්මැල්ල

පෙ පො

පේමුන්සිවිටා–රසකිඳ
පේයක්කරුම්පු–රඹුක් ගස
පේර්ඒලම්–මහ එන්සාල්
පේර–පේරගස
පේරමට්ට–මහබැවිල
පේරාමල්ල–පුස්වැන්න
පේරිච්චෙයි–යොන්ඉදි
පේරු–මැකරල්
පේලව–කලාදුරු
පේෂටා–මිරිස්, ගම්මිරිස්
පේෂටාම්ල–කොසඹ
පේශතාඝ්‍රී–කොන්තමල්ලි
පේසා–මදුළු, කොස්මදුළු ආදිය
පේසිකරුම්බු–රඹුක්, වැලුක්
පේසිකුමට්ටි–යක්කොමඩු
පේසිමනට්ටි–යකුවනස්ස

පෙතික–දියමිත්ත
පෙතිකා–දියමිත්ත
පෙසාවෙක්ෂු–රඹුක්, වැළුක්

පොං–රත්රන්
පොඉලත්ත–ඩෙබර (මසන්)
පොක්කරං–නෙළුම්
පොකුණ–පුෂ්කරණිය
පොකුරු–නෙළුම්, නෙළඹුදැලි, පියුම්
පොකුරුකුරු–නෙළුම් දළු
පොකුරුමුල්–පුෂ්කරමූල, (නෙළඹු දැලි)
පොඩ්ඩ–දැත්ත
පොට්ටකතුත්ති–අනෝද, (අනෝජා)
පොට–හෙළ පෝටාවැල
පොටගල–රඹුක්, වැළුක්, දියබෙරලිය
පොටතල–දියබෙරලිය
පොඩක–උක්, රඹුක්, වැළුක්
පොඩලෙයි–පතෝල

පොඩිඅරිසි

පොඩිඅරිසි

උදුපියලි කොළ වලට මදක් ලොකු දැනි සහිත මිසඳුවි කොළ වල හැඩහුරුකම ඇති සහල් ඇට වැනි මල් හටගන්නා අහල් හයක් පමණ උසට වැවෙන පැලැටියකි. මෙහි නිල් සහ සුදු පාට මල් ඇති වගී දෙකක් තිබේ. සාරාඥී සංග්‍රහයේ වාත රෝග චිකිත්සාවෙහි ඖෂධ වශයෙන් ගැණීමට නියම කර ඇති මේ පැලැටිය මදක් වැලි හා දිය සීරාව ඇති සපරගමුවේ ඇතැම් මිදුල් වල දක්නට තිබේ.

පෝ පෞ

තවත් මතයක්

රෑණමැඩිය කොළ වලට මදක් සමාන, එ පමණ ලොකු නො වූ තද කොළ පාට ඇති කැප්පෙට්ටියා කොළ සුවඳින් යුත් Croton Officinalis න මැ ති පඳුරු වර්ගය ද ඇතැම් අය පොඩි අරිසි නමින් හඳුන්වති. සමී විෂට මේ ගසේ පොතු ප්‍රත්‍යක්ෂ බැව් කියති. මේ වර්ගයේ මල් -ගෙඩි හා පඳුරු ක් වැල් කැප් පෙට්ටියා පඳුරු වලට සමාන ය.

පොඩරු-ප්‍රෞණ්ඩරික,පද්මකාෂ්ඨ
පොඩුරු-වච්චනාම්
පොන්කුරුන්ව්-රත්වන් කටු කරඹු
පොණ්නීර්වන්දනම්-රත්වන් සඳුන්
පොණ්මොලඟු-ලාකඩ
පොතාස්මපුෂ්පි-එරබදු
පොතුබටමිරිස්- පොතුහැරි ගම් මිරිස්
පොන්නන්කන්නි-රත්හිරියල්
පොන්නන්කොට්ට- ගස්පෙණෙල ගෙඩි
පොන්නන්තකරෙයි-පැණිතෝර
පොන්නම්කානි-රත්හිරියල්, මුගු ණවැන්න
පොන්නරිතාලම්-රත්හිරියල්
පොන්නාමරෙයි-රණවරා
පොන්නීර්වන්දනම්-රත්වන්සඳුන්
පොන්මොලඟු-ලාකඩ
පොම්-මල්
පොර්රිලෙයී- රත්වන් කීකිරිඳිය
පොරල-ඒ බොල්
පොරි-විලඳ
පොරි අරිසි-විලඳ හෝ බැදිහාල්
පෞරිකාරම්- පුස්කර, (පුස්කර වගී දෙකකි. පුස්කර, ලංසි පුස් කර කියායි)
පොරිනීරෙයි-විලඳ වැන්න
පොල්-තණ රුක්,(උසත්)
පොල්වාකර-පළමු වර පෙරාගත් අරක්කු
පොල-ඇඹිකිනි, (ඇසේ හටගන් නා සෙම් බිබිලි)
පොලයල්-ඇල් වී වර්ගයක්
පොලෝ පැලියා- ගහල වර්ගයට අයත් අල වර්ගයක් (කඳල)
පොවඟු-පුවඟු ගස්, ප්‍රියඞ්ගු
පොසොන්-මල්

පෝ-පැටවි
පෝක්-(පෝපත්)-පුවක්
පෝඟු-ප්‍රියඞ්ගු
පෝටතල-දිය බෙරලිය
පෝටා-පුවටා වැල්-(පෝටා වැල්)
පෝතල-සිවලුන්
පෝතිකි-නීතිය වැල්
පෝදිකා-නිවිති

පෞණ්ඩරීක-පොණ්ඩරු
පෞණ්ඩ්‍රක-වැළුක්, රඹුක්
පෞණ්ඩ්‍රාහ්ව-පොණ්ඩරු
පෞත්‍රිකා-කණවෙයියා පැණි
පෞර-සුවඳ තෘණ, වච්චනාම්
පෞලි-හබලපෙනි
පෞෂ්කර-නෙළුම් අල, බම්මරපැණි
පෞෂ්කරාහ්ව-පොකුරු මුල්

ප්‍රකකපි-පළොල්
ප්‍රකකන-හිරියල්, බුළු
ප්‍රකකා-ඵණකපුරු
ප්‍රක්ෂපල-නුග
ප්‍රකණී-කිරිබදු
ප්‍රකිති-හෙළ පළොල්, හෙළලොත්
ප්‍රකිනි, ප්‍රකියී } සිරිල(කුණුකරඳ)
ප්‍රකුවය, ප්‍රකුඤ්ජි, ප්‍රකුඤ්ජිය } කලං 12 (පලම)
ප්‍රගන්ධ-පැපිලිය
ප්‍රගු-වඳුරු මෑ
ප්‍රග්‍රහ-රත් කණේරු, අලකිරිය, ඇසළ
ප්‍රච්චික-මස්වැන්න
ප්‍රවණ්ඩ-සුදු කරිවිල, රත් කණේරු, අලරිය
ප්‍රච්බල-අක්මැල්ල
ප්‍රවෙත-බුළු
ප්‍රවෝදනී-කටුවැල් බටු
ප්‍රජ්‍රුත්තන-වනුවැල්,(කහ වැල්)
ප්‍රජාපද-හෙළ ඊතණ, කුසතණ
ප්‍රජාලි-කටුකරෝෂණ, බදුල්ල
ප්‍රඤ්ජලිඤ්ඣාරකාරක-බදුල්ල ගස
ප්‍රවිකා-සිඹින් එන්සාල්
ප්‍රත්‍යක්පාර්-කරල් සැබෝ
ප්‍රත්‍යක්ශ්‍රේණී- ගොටු කොළ, මී නුග
ප්‍රත්‍යක්ෂ- තලිස් පතුරු
ප්‍රත්‍යව්ශ්‍රේණී-දැත්ත ගස
ප්‍රත්‍යවාට්‍යලක-සුළු බැවිල
ප්‍රතන්‍ථිසිඞ්ඛ-තොටිල
ප්‍රතානිකා-සාදික්කා, ආපසු මදු, මහ ඉරමුසු
ප්‍රතාපය-හෙළවරා
ප්‍රතාපවාන්-වරාගස
ප්‍රතිගන්ධ-යොන්තුඹ
ප්‍රතිග්‍රහා-මුඩමහණ
ප්‍රතිවි-සිරිල
ප්‍රතිනිධි-යම් ඔසුවක් වෙනුවට රස- ගුණ - ඕජාදී යෙන් ඊට ආසන්න වශයෙන් ගැණීමට නියම කරණ ලද ඖෂධය ප්‍රතිනිධි නම්.
ප්‍රතිහා-පුස්වැන්න
ප්‍රතිවිෂා-අතිවිඩයම්
ප්‍රතිහාස-අලරිය ගස්
ප්‍රථක්පර්ණී- පුස්වැන්න, කරල් සැබෝ
ප්‍රථ්‍රකා-හබලපෙනි
ප්‍රථු-රත්කැල
ප්‍රථුසිම්බි-තොටිල
ප්‍රපථ්‍යා-අරළු
ප්‍රපුත්‍රාඩ-තෝර
ප්‍රපෞණ්ඩරීක- පොණ්ඩරු හෝ පද්මකාෂ්ඨ (ප්‍රශාරිනී. ගණයට අයත් සුගන්ධවත් පැලැටියක්. මේ වෙනුවට ලක්දිව නෙළුම් දඬු ගනිති.)
ප්‍රභඤ්ජන-මුරුංගා
ප්‍රභද්‍රක-කොසඹ
ප්‍රභාකර-වරාගස
ප්‍රමද්‍ය-අත්තන, අත්තන ඵල
ප්‍රමේහ-ඇසළ
ප්‍රවරා- කොත්තමල්ලි, අඟිල්, අරළු, බුළු, නෙල්ලි, හෙළ දම්
ප්‍රවාල-පබළු
ප්‍රවාල ඵලිකා-සීරුස්ස
ප්‍රවාලමධ්‍ය-දෙඹ
ප්‍රවාලාභ ඵලා-කෙම්වැල්
ප්‍රවෘජිත-වෙල්මුඩ, ජටාමාංශ
ප්‍රවෘෂායනී-වඳුරු මෑ
ප්‍රශාරිනී-ප්‍රශාරිනී-ගන්ධ ප්‍රශාරිනී යයි දෙවගීයක්. =ගන්ධ පාදුලියා (ගඳ මදුවැල් = ආපසු මදු) මේ ගැණ 97 පිටේ ආපසු මදු

ප්‍රා ප්‍රි

යනුවෙන් ලියා තිබෙන විසන රය බලන්න.

ප්‍රසථය-පලම් දහසය
ප්‍රසමනී-කිරි අහුණ
ප්‍රසවාඞ්කුර-කැකුළු
ප්‍රසූත-කරාබු නැට
ප්‍රසූන, ප්‍රසූනක } මල්
ප්‍රසූනපත්‍ර-මල් පෙත්ත
ප්‍රහසා-සුළු බැව්ල

ප්‍රාචීන-දියමිත්ත, අරත්ත අල
ප්‍රාචීනාමලකී-රට උගුරැස්ස
ප්‍රාචීඵල-අක්මැල්ල
ප්‍රාඤ්ජලී-කටුකරෝෂණ
ප්‍රාණජීව-නිල් අවරිය කොළ වැනි කොළ ඇති අඹ එක හමාරකට වඩා උස් නොවූ පැලැටියක්. මෙහි කොළ නිතරම වලනය වෙයි.
ප්‍රාණද-අරළු, නරි අල, =(නරි අල=ශාලාමිශ්‍රී)
ප්‍රාණහෘත්-නරි අල (ශාලාමිශ්‍රී)
ප්‍රාතිකා-බදු වද මල්
ප්‍රාලභ්‍යාදනී-දුරාලභා
ප්‍රාවෘශෙන්‍ය- කෙළි ද, සාරණ, කොළොම්, වදුරු මැ, බක්මී
ප්‍රාවෘෂායනී-වදුරු මැ

ප්‍රිතෘෂටය-කීකිරිඳිය
ප්‍රිය-පුවහු, ඉඳි
ප්‍රියඞ්ග-පියාගස්, බක්මී, කොඛුම්, රැකහුණ
ප්‍රියඞ්කර-පියාගස්
ප්‍රියකරි-අමුක්කරා
ප්‍රියගන්ධ-පියාගස්
ප්‍රියඞ්කර-අමුක්කරා, කිරිපලා, හෙළබටු
ප්‍රියඞ්ගු-පුවහු, (පුවහු ගස)
ප්‍රියජීව, ප්‍රියජීවි } කොටිල
ප්‍රියතම-මොණරකුඩුම්බිය
ප්‍රිය දර්ශින-කිරිපළු
ප්‍රියදර්ශ-කෙලින්ද
ප්‍රියනාමා-ජීවක
ප්‍රියප්‍රිය-කොටිල
ප්‍රියභෙදනී-පුවහු ගස
ප්‍රියම්බදෘ-දැසමන්
ප්‍රියම්බු-අඹ
ප්‍රියවර්ණී-පුවහු
ප්‍රියවතී-පුවහු
ප්‍රියවල්ලි-පුවහු
ප්‍රියවෘක්ෂ-කොළ හිඹුල් ගස, පියා ගස

ප්‍රියශාලක-පියාගස
ප්‍රියා-බිම්කල්, පුවහු, කිරිපලා
ප්‍රියාඞ්ග-වැල්මදට
ප්‍රියාල-පියාගස්, වියලිමිදි, කිරිපළු, මොරගස
ප්‍රියාලා-මුදුකඵල
ප්‍රියෙසි-පුවහු
ප්‍රෂට-හෙළ ලූහුණු, වැල්ඉද්ද
ප්‍රෂට-මාදඹ, (මහදඹ)
ප්‍රෂටභෙදිකා-නීදිකුම්බා
ප්‍රෂාර්පි-වසට ඇට
ප්‍රෂ්ටි-ඉඹුල් හණ
ප්‍රසිමාල-එලජම්බු
ප්‍රීවූ-දෙනි

ප්‍රේ පල පලි එ

ප්‍රේක්ෂා-මහ කොත්තමල්ලි
ප්‍රේතමූලී-කිතුල් ගස, කොටදිඹුලා ගස
ප්‍රේතාධිවාස-බුළු ගස
ප්‍රේයසී-පුවඟ
ප්‍රේශඵල-මානුග ගස
ප්‍රෝජ්ඣි-මහ වැටකොළු
ප්‍රෝෂ්ටා-මිරිස්

ප්ලක්ෂ-පුළිල, සියඹලා, තුන්පුළිල
ප්ලව-වරා ගස, කලාඳුරා, කුරුඳු
ප්ලවකා-තුන්පුළිල, රුකහුණ
ප්ලවග-මාරාගස, රුකහුණ
ප්ලවඞ්ග-මාරා ගස

ප්ලීවරී-රඹුක් ගස
ප්ලීහ-බඩදිව (පිලාව)
ප්ලීහනාසන-යක් එරබදු ගස
ප්ලීහශත්‍රු-වල් එරබදු
ප්ලීහාරි-ඇසටු ගස

එගහව-හඟුළු
එඤ්ජි-සිරිතේක්කු, දුම්බෙ
එඤ්ජිකා-දැත්ත, සිරිතේක්කු
එඤ්ජිපත්‍රිකා-මකුණුවැත්ත
එණගන්ධ-කරවුතලා, ජූල්, (දිවුල්)
එණී-නයා, නයිපෙණය, බුලත්
එණීකාලි-ඇල් කහඹිලියා, (වැල් කහඹිලියා)
එණීජඞ්ඝ-තලා, සාමාන්‍ය දෙඩම්
එණීජිව්-සාතාවාරිය
එණීජිහ්වා- හාතාවාරිය, මකුණු වැන්න, සුළු බුබැවිල
එණීජිහ්විකා-ඉරමුසු
එණීඤ්ජක-නියඳ
එණීඵෙන-අඹින්, නයිපෙන
එණීලතා-බුලත් වැල
එණීවල්ලී-බුලත් වැල
එණීහන්ත්‍රි-සුවඳ අරත්ත
එණීහාරි-ඇල්කසඹිලියා
එණීහාත්-හින් ඇල්කසඹිලියා
එතීජිහ්විකා-ඉරමුසු
එතීවාක-මුද්දරප්පලම්
එරොවත-හිඟුරුපියලි
එල්ගු
එල්ගුණී
එල්ගුවාටිකා } කොටදිඹුලා
එල්ගුවෘන්තාක-නොවිල
එල්‍ය-මල
එල-ගෙණිය, බෝ ගස, කුකුරු මාන්, සාදික්කා
එලක්ෂීරි-වරා ගස
එලක-හින් ඉරමුසු, නා කෙසරු
එලංකශා- නෙරෙන්වි = (වර්ග දෙකකි. කුඩා නෙරෙංචි, මහ නෙරෙංචි කියා සි. මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රා වට ප්‍රශස්තයි.)
එලකෙශර-පොල් ගස
එලකෘෂ්ණ-කරඹ ගස
එලජාත-කලගස
එලජානි-සාදික්කා
එලත්‍රය-අරළු, බුළු, නෙල්ලි හෝ ද්‍රාක්ෂා, කාශ්මර්‍ය්‍ය, බර්ජූර
එලත්‍රා-ඉරමුසු
එලත්‍රිකා-අරළු, බුළු, නෙල්ලි
එලධාතු-පිණ්ඩාභිඛු
එලනාසන-ගොකටු
එලනිඛයා-කෙළින්ද ගස

ඵා ඵූ

ඵලනිසසා-කුඹුරුවැල
ඵලපත්‍රිකා-මූරුංගා
ඵලපාක-කරඹ ගස
ඵලපාකින්-තෙලෑසටු
ඵලපාදස්‍ය-ඇපල ගස
ඵලපුෂ්පා-රටඉඳි
ඵලපූර
ඵලපූරක } දෙළුම්, ලප්නාරම්
ඵලප්‍රිය-පුවඟු
ඵලමූඛ්‍යා-අසමෝදගම්
ඵලරස-කුකුරුමාන්, කෙල්ලි
ඵලරූකාසි-කරිවිල,(කරිවිල ගෑණ 224 පිටේ තුඹකරිවිල යනුවෙන් ලියූ විසතරය බලන්න)
ඵලවල්ලි-කොමඩු, පුසුල්වැල
ඵලවිනාසනී-කෙහෙල් ගස, (කෙසෙල් වගී 74 ක් ඇතැයි දැක් වේ. මේවායින් සුවඳෙල් (සුවඳ කෙසෙල්) හුණාඩික සි.)
ඵලවෘක්ෂක-කොස් ගස
ඵලවෘන්තාක-තොවිල
ඵලශාඛ-වංඇපල
ඵලශාඛව-දෙළුම් ගස
ඵලශිෂ්‍යාඟ්වය-ඔලිඳ වැල, (ඔලිඳ, රස ඔලිඳ, (පැණි ඔලිඳ) ඵල ඔලිඳ යයි වර්ග කිපයකි. මෙය වාජීකරණ ඖෂධයකි)
ඵලශෛක්ෂීර-ඩෙඛර
ඵලශ්‍රේෂ්ඨ-රඹුටන් ගස, දෙඛර, මිදි ඵල
ඵලස්නෙහ-රඹුටන් ගස
ඵලා-පුවඟු
ඵලාඪ්‍යා-ගෙඩියුත් වල් කෙසෙල්
ඵලාණ්ඩු-කුකුරුමාන්, රතුළූනු
ඵලාධ්‍යක්ෂ-කිරිපළු ගස
ඵලාමල-ඇඹුල්වේ, (ගොරක)
ඵලාශක-කිරිබදු වැල
ඵලාහ්‍ය-මුංවැන්න
ඵලිකා-පුවඟු
ඵලිකා-සීරුස්ස
ඵලිත-ගැටනිවුල්
ඵලින-පුවඟු
ඵලිනී-නිටොල්, පුවඟු
ඵලී-පුවඟු
ඵලෙන්ද්‍ර-මාදම්
ඵලෙරුහා - රත් පළොල්, හෙළ පළොල්
ඵලෝත්කට-පිටවක්කා
ඵලෝතතමා-මුද්දරප්පලම්, නිපල්
ඵලෝදය-නුග ගස
ඵලෝරුහා-සෙළ පළොල්, රත් පළොල්
ඵහි-උක්පැණි
ඵළික-පළිඟු

ඵාණි-උක්සකුරු විකෘති, දී මිශ්‍ර අත්සුණු
ඵාණිත-උක් පැණි, සීනි, කඩ සකුරු
ඵාරුසක-බොරලු දම්මිණ
ඵාල්ගු-කොට දිඹුලා, තොවිල, පෙතන්
ඵාල්ගුණ-කුඹුක්, රඹුක්, කුරුඳු, සා දික් කා, වසාවාසි, කොට දිඹුලා
ඵාල-දෙඩම් ඇට ආදිය, ඇපලගස
ඵාලිකා-ඇසතු ගස
ඵාලිනී-කළු තුඹනවාලු, මහ කපු, සිරිතේක්කු, වැල් පෙනෙල. මහ ඇඹුල්වේ, රැක් පෙනෙල

ඵුප්පුස-පෙණහලු
ඵුර්ජකා-සින්මැඩහඳු

බ එෙ

එෙග්ගු-කොටදිඹුලා
එෙණ-මූදුපෙණ
එෙණාග්ව-මූදුපෙණ
එෙණ්ල-ඩෙබර, සින්ඩෙබර ගෙඩි, කොසඹ, රුක්පෙනෙල

බංගය-කිකිරිදිය
බංජි-ගිරිතිල්ල වැල(මාබණඩා)

බක්මි—බක්මි ගස

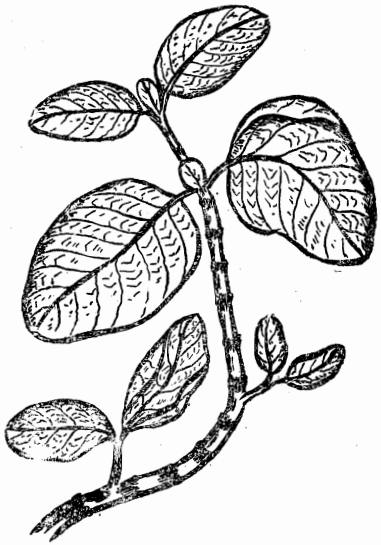

බක්මි—හලිප්‍රිය

Sarcocephalus Cordetus

බක්මී පේරතඹල හෝ කුඩා තේක්ක කොළ වැනි කොළ ඇති විශාල ගසකි. මෙහි කඳ ලා කොස් ගසක අරටුව මෙන් ලා කහ පැහැයෙන් යුක්ත ය. මල් මදක් ඉදුන රඹුටන් ගෙඩි වැනි ය. ගෙඩි සපදිල්ලා ගෙඩි පමණ ඇත ඇඹුල් රසයෙන් හා පැණි රසයෙන් යුක්ත මේ වර්ගයේ ඉදුන ගෙඩි ගම්බද පාසැල් කරා යන එන සිසු දරුවන්ගේ අතිරේක ආහාරයකි.

බක්මී පොතු වියරු බලු විෂට හා සර්ප විෂට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යකි. මේ පොතු කලං දෙළහක් ගෙණ පත අට පත එකට සිඳුවා එළ හිතෙල් අනුපාන දමා උදේ-සවස කෂාය හතරක් ද හෝ උදැසන හතරක් මේ පොතු යුෂ දැමූ කෑද ප්‍රතිවාප වශයෙන් හිතෙල් දමා හෝ දුනහොත් හැම වර්ගය ක ම ශරීරගත වූ විෂ පහ වෙයි. කෑ මුඛය ඉවිමී නිබේ නම්: මේ පොතු කහ-ලුණු ලා කොටා මලවා උදේ-සවස බැන්ද යුතු යි.

බකිනි—බකිනි ගස්

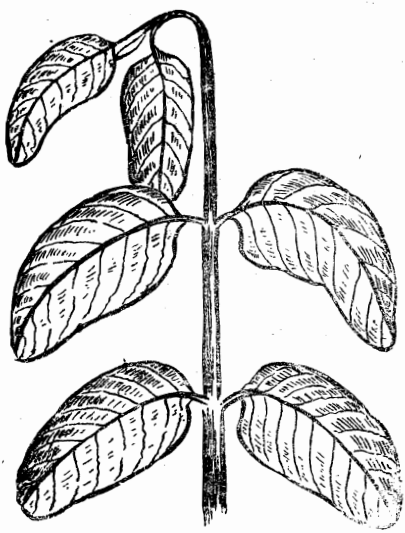

බකිනි

මෙය අඟල් දෙළහක් පමණ දිග හා අඟල් හතරක් පමණ පළල ඇති **වවුල්මුඟා** කොළ වැනි කොළ වලින් යුත් **නෑවිච්** ගස් මෙන් සෘජුව යන වහා වැවෙන ගසකි. මෙහි ලීය සුදු පාට යි. මේ වගීය දර පිණිස මිස ඖෂධ පිණිස ගැණීමට නියම කළ තැනක් දකින්ට නැත.

බක්මී-බකිනි දෙක එක ම වර්ගයක් වශයෙන් ඇතැම් පළාත්වල සළකති. එහෙත් වචන දෙකේ මිස ගස් දෙකේ කිසිම සමානකමක් නැති මේ ගස් දෙක වෙන් වශයෙන් අඳුනා ගැණීම ප්‍රයෝජනවත් ය.

බක්මී පොතු වෙනුවට බකිනි පොතු වරදවා ගතහොත් නැති අසනීප ඇතිවිය හැකි නොයිනි.

බක-වකපුෂ්ප, කොකුම්
බකන-ගජතිප්පිලි
බකුල-මුහුණමල්
බඟය-කිකිරිදිය
බඟනර-සුරා
බජ්ජල-යක්ඵරබදු (පාරිභද්‍ර)
ඩෙබර ගස
බටකපුරු- බටගස් තුල සෑදෙන සීනක්කාරම් කැලි වැනි සුදු පාට ද්‍රව්‍යය

බඩකිරිල්ල—කිරිල්ල වර්ගයක්

බඩකිරිල්ල

Erythroxylon Lucidum

බඩකිරිල්ල, බට (කොහු) කිරිල්ල, හුණු කිරිල්ල යයි කිරිල්ල වර්ග තුනකි. කොරකහකොළ මෙන් උල්වී නියා සිහින් කොළ හා නයි (සිහින්) මිරිස් කරල් වැනි ඉදුනවිට රත් පාට ගෙඩි ඇති වර්ගය බඩකිරිල්ල යි. මේ ගසේ කොළ, මූල්, පොතු ආදි හැම දෙයක් ම ලමා (කෘමි) රෝග පිළිබඳ ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

කොළ වියලා කුඩු කර හාල් පිටි සමග මිශ්‍රකර කිතුල්හකුරු හෝ පැණි දමා සකස් කර ගන්නා අග්ගලා කෘමි රෝග නාශක ආහාරයක් වශයෙන් ලමයින්ට කෑමට දෙති. තද පණු ගායට මේ පොතු කෂාය පොවති. මේ ගසේ කොටස්

වෙනත් ඖෂධ යෝග සමඟ මිශ්‍ර කර සකස් කළ ලමා රෝග පිළි බඳ බෙහෙත් වර්ග ද ඇත.

ඔට(කොහු)කිරිල්ල–බෝඹු කොළ පමණ විශාල කොළ ඇති ලොකු කිරිදිඇට පමණ විශාල ගෙඩි පොකුරු සැදෙන වර්ගයකි. මේ ගෙඩි ගම්බද ලමයින්ගේ පාසැල් ජීවිතයෙහි දී ඔට ලී වලින් සෑදූ (කිරිල්ල තුවක්කු) තුවක්කු වලට දමා වෙඩි තැබීමට පාවිච්චි කරති. ඉදුන විට කළු පාට වූ මේ කිරිල්ල ගෙඩි ඇඹුල් රසින් හා පැණි රසින් යුක්ත ය. ඒවා කෑමට පක්ෂීන් මෙන් ම ලමයින් ද කැමති ය. මේ වර්ගය බෙහෙත් වලට ගැණීමක් නැත.

හුනුකිරිල්ල කොළ ඔටකිරිල්ල කොළ වලට ත් මදක් විශාල ය. ගසත්, කොළ ත් මද සුදු පැහැයකින් යුක්ත ය. ඒ වර්ගයේ ගෙඩි කොහුකිරිල්ල ගෙඩි වලට වඩා මදක් කුඩා ය.

සත්‍රීන්ගේ කණ්ණාහරණ මෙන් මේ වර්ගයේ ගෙඩි වල ඉදිරි පැත්තෙහි වෙන් වෙන් ම මතුවී පෙණෙන බුබුළු තුනක් ඇත. ගෙඩි ද තද සුදු පාටින් යුක්ත ය. දර පිණිස හැර හුනුකිරිල්ල ගසෙන් ගන්නා වෙන ප්‍රයෝජනයක් නැත.

ඔටදැල්–ඔටදැල්ල නම් වූ විශාල ව වැවෙන තෘණ වර්ගය

ඔටු–ඔටු ගස

ඔටුකර– කරඔටු, ඉදුන ඵල ඔටු හෝ ඉදුනු ඵලඔටු ගෙඩියේ මද ය. (වනගත ව වැවෙන ඵල ඔටු ගෙඩි වලට සමාන ගෙඩි ඇති රතු පාට වර්ගයක් ඇත. ඒවාට ද කරඔටු යයි කියති.)

ඔඩල්වනස්ස– විල්වනස්ස, ඇදුම (රෝගය)ට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යකි.

ඔඩිල–සියඹලා

ඔණ–ගින්නේරිය ගස

ඔණිග්ඝණ්ඩු–ඛෙරු ගස

ඔද්දිජ–යක්ඵරඔදු ගස

ඔද්දිජ ඇට–ඵරඔදු ඇට

ඔද්දිය–ඵරඔදු

ඔදර–මහකපු, ඩෙඔර, බිම්තල්

ඔදරි– ඩෙඔර, බිම්තල්, මහකපු, යක්ඛේරිය, හණගස, නිදිකුම්බා, හූරල

ඔදරිකා–කපු

ඔදරිච්ඡදා–ඇත්ඛෙඩර

ඔදරිතරු–ඩෙඔර ගස, ඔදුල්ල ගස

ඔදරිපත්‍ර–ඩෙඔරපත්

ඔදරිඵලා–නිල් සේපාලිකා

ඔදිර–කැල

ඔදිරෝ–කිණිහිරි

ඔදු–යුගල

ඔදරෝට–මසන් ඇට

ඔදුන–භාජනය

ඔදුවද– පොකුරු සැදෙන ලොකු වදමල්

ඔදුලු–ඔදුල්ල

ඔද්‍ර–රණහුණ

ඔද්‍රකා–මඤ්ඤාරඳ

ඔද්‍රලතා–ඉරමුසු වැල

ඔද්ධපාදී–හඬනහිරියා

ඔද්ධපුෂ්පී–බිම්තල්

බඳුඵල-කරද
බඩිර-සණ, යකඩ, යක්බෙරිය
බන්‍ධුක-සින් දුමැඩ, පත්‍රරාඡණා
බන්දු-ඍෂභක
බන්දුල-බදුවද ගස
බන්‍ධපාදි-හඬන හිරියා
බන්ධි-සුළු පෝටා වැල
බන්‍ධ්‍යා-ගෝරෝචන
බන්‍ධ්‍යාකකෝපි-මල්තුඹ
බන්‍ධු-බදුවද
බන්‍ධුක-බදුවද, ගම්මාළු ගස
බන්‍ධුක පුෂ්ප-පියා ගස
බන්‍ධුජීව
බන්‍ධුජීවක } බදුවද
බන්‍ධුජීවක පුෂ්ප-රන්වන් අත්තන, බදුවද මල්
බන්‍ධුවර-බදුවද, තලමුරා, වලඟ සාල්, සෘෂභක
බන්‍ධුර-කුන්දුරුක්කත්, සෘෂභක
බත්තට-කැලනිය ගස
බනවය-සුදු ලීනු
බනන්-බත්
බපෙපා-කඳුලු
බබුරා දමුණු-එඳුන රුක (කොළොම් ගස)
බබුස්තණ-බබ්බජ නම් තෘණ වගීය
බහෘ-මඟ එන්සාල්
බහෘධාතු-රන්වන් අත්තන, ගුරා
බහෘෂට-තුවරලා
බම්බු-උණගස
බමර-බම්ර පැණි
බඹමුල්-ලුණුවිල, බැමිනිරිය
බඹර-මී මැස්සන්
බඹරුක්-කැල
බඹුරා-කුකුලන්
බගී-ලෝලු
බර්ගිපත්‍ර-ලෝලු කොළ

බර්බට-ඒ
බර්බර-රිදී, වේලා, සිරිතේක්කු, සල් ගස, රම්මානිස්ස, පිල ගස
බර්බර වඩීක-සිරිතේක්කු
බර්බරා-වේලා, රම්මානිස්ස
බර්බරාඛ්‍ය-රම්මානිස්ස
බර්බරිකා-වේලා, රම්මානිස්ස
බර්බෂට-තුවරලා, ඉරිවේරිය
බර්ව-කන්සා
බර්හ-මොණර පිල
බර්හි-ගෝසාල වැල
බර්හිනී පුෂ්ප-බළුදම්
බර්හිෂට-තුවරලා, ඉරිවේරිය
බහ්‍වී-මොනරපිල්, මහ පොණ්ඩරු, ඉළුක්
බහ්‍වීපුෂ්ප-පොණ්ඩරු
බර-රසකිඳ, තිපල්, මේවන්, බැමිතිරිය, පලම, වළඟසාල්, දියමිත්ත, සානාවාරිය, කහ
බරහුල්-අඟල් 12 =(අඩිය)
බරන-නයා
බරනය-රත්‍රන්
බරමස්-මෝරු
බරවා-(බරපා) ශ්ලිපද=ශිපද රෝග ගය
බරුස්-කෙසෙල් =(මස් කෙසෙල් වගී)
බලලක-ඇඹුල
බලලාක-බදුල්ල
බලලි-බදුල්ල
බල්‍ය- මඟ බැවිල, අමුක්කරා, සාරණ
බල්‍යඵල-ලා ගෙඩි
බල්‍යා-අමුක්කරා, මේවන්, අරළු
බල-ලුණුවරණ
බලකොළ-ලුණුවරණ
බලජ-බබුස් තණ
බලජා-අමුක්කරා

බලද බහුකණ්ටකී

බලද-අමුක්කරා
බලදු-අමුක්කරා
බලභද්‍ර-සරල, (හොර ගස)
බල භද්‍රක, බල භද්‍රිකා } බැමිතිරිය
බල භෛෂජ්‍ය-වෙනිවැල් කෂායයෙහි ලා ශුද්ධි කර ගත් තුතු (පල් මානික්කම්)
බලමුත්තා"පනිකා-හෙළ එරඹු
බළල් වසුරු-බළල් බෙටි
බලවජ-වැළුක්
බෘවන්ත-බැමිතිරිය
බලසාර-සල් ගස
බලසෞගන්ධික-ගෙන්දගම්
බලා-අස්වැන්න, වල් මුං, සුළු බැවිල
බලාකා-මහ බැවිල, සිරිවැඩි බැවිල
බලාග්නි-කලගස
බලාඪ්‍ය-මුං
බලාතික්ත-දුම්මැල්ල
බලාමොටා-සස්සඳ, කංසා
බලාය-ලුණුවරණ, කැලිය ගස්
බලාසග්නි-දූදු වැල්
බලාසාග්නි-දූදු වැල්
බලාහක-කලාඳුරු
බලිකා-මහ බැබිල
බලිකාම-රත්නිවුල්
බලිකුට-රත්නිවුල්
බලින-ගෙන්දගම්
බලිපු-කරබෙඹිය
බලිප්‍රිය-ලොත් ගස
බලී-කළු ලුණු
බළුදිවි-වරාපක්කඩ, පතොක්
බ(ව)ර-රසකිඳ, නිපල්, මේවන්, බැමිතිරිය, වළඟසාල්, කොකුම්, අමු ඉහුරු, දියමිත්ත, කහ, ලුණුවරණ, හානාවාරිය
බස්න-රත්වන් වේලා

බසනකණ්-සුළු කුඹුක්
බසනගන්ධ-වේලා
බසනගන්ධක-පෙරැන්කායම්
බසනගන්ධා-වේලා
බසනනති-ගිරිතිල්ල
බසනමොදු-අසමොදගම්
බසනභූෂණ-වැල් මදට
බසත්‍රශාඛී-මැඩහඳු
බසත්‍රශාඛිකා-මැඩහඳු, පෙරැම් කායම්
බසතුගන්ධා-වේලා
බස්මානං-අමුකපුරු
බස්මාගීය-දේවදුර
බස්ව-ඇට්ටර
බහති-හෙළ බටු
බහ දුරැසිරි-භද්‍රශ්‍රී වෘක්ෂය, සඳුන් ගස
බහන්-ලනුව
බහමධුරී-වැල් මුරුංගා
බහරි-කුසතණ
බහල්-දෙසාලිස (42)
බහල-ශතපුෂ්ප
බහලඃ-මොර ගස
බහලකක්-වැල් මුරුංගා, තොටිල
බහලතව-පියා ගස, බෙලි ගස, හෙළ ලොත්, මොරගස, කිරිපළු
බහල පත්‍ර-කළු කිහිරි
බහල පලලව-වැල් මුරුංගා
බහල වල්කල-හෙළ ලොත්
බහලා-මැඩහඳු
බහස්ම-භස්ම කිරීම
බහා-ගිතෙල්
බහුකෂීරි-මහ උක්
බහුකණ්ටකී-හීන් ගොකටු, කටු වෙළඟ, වැටකේ, සුළු තළ ගස
බහු කණ්ටකී-සැම ගස

බහුකණ්ටු-කටුවැල් බටු
බහුකන්ද-තිබ්බරම්
බහුකන්දක-වැටකේ
බහුකර්ණිකා-මකුණුවැන්න
බහුගන්ධ-කුන්දුරුක්කන්, පොත්ත, ඉද්ද, සපු කැකුලු, සුදු දුරු
බහුචර්ම-පුළිල, භූජපත්‍ර
බහුචර්ම්‍යා-රසකිඳ
බහුචර්ම්‍යා-රසකිඳ
බහුත්වච-බෙලි, කිනිබුරුද
බහුතන්තිකා-කළුකැමිමේරිය
බහුද-ශතපුෂ්ප
බහුධාවන-අන්දර
බහුධාවලය-තින් එන්සාල්
බහුපනි-පුළිල
බහුපත්‍ර-දිය බෙරලිය, මුරුවා
බහුපත්‍රක-රුක් තිබ්බටු
බහුපත්‍රා-මහ හාතාවාරිය, වම්බටු, නව නැඹිලිය, කටුපිල, දියබෙරලිය
බහු පත්‍රිකා-තිබ්බටු, හාතාවාරිය, එළුවාහාල්
බහුපත්‍රී-පිටවක්කා
බහු පර්ණික-බෝ ගස
බහුපර්ණිනී-පතුක්
බහුපර්ණී-බෝ ගස
බහුපර්ණික-උණගස
බහුපර්ව පුෂ්පක -- රන්වන් අත්තන
බහුපල-තිරිහු
බහුපා } නුග ගස, මහ නුග
බහුපාද }
බහුපාදි-අඩනහිරියා
බහුපුට-සුදු ලූනු, භූජපත්‍ර, පුළිල, මිණිරන්
බහුපුත්‍ර } පිටවක්කා
බහුපුත්‍රා }
බහුපුත්‍රිකා-තිබ්බොටු
බහුපුෂ්ප-කටුපිල ගස, මයිල ගස
බහුප්‍රජා-කටුපිල
බහුඵල-වැල් තිබ්බටු
බහුඵලා-මුද්දරප්පලම්, කළුකැමී මේරිය, එළ ඔළිඳ, වැල් තිබ්බටු
බහුඵලාශය-එල කිහිරි
බහුඵලි } නෙල්ලි
බහුවලි }
බහුපෙණිකා-බැමිතිරිය
බහුබීජ-මිරිස්
බහුබීජක-තකුල්, ඇට කෙසෙල් හොඳ මිරිස්
බහුබීජය-කපුකැන
බහු මඤ්ජරී-තලා, කළුතලා
බහුමූර්ති-වල් කපු ගස
බහුමූල-මුරුංගා, සැවැන්න, සාතාවාරිය, කළු කිහිරි
බහුමූලා-සැවැන්න, සාතාවාරිය
බහුමූලිකා-ඇම්බරැල්ල
බහුරස-උක්ගස
බහුරාත්‍රි-නෙලුඹුදෑලි
බහුරූප- එ ඳ න (කොලොම්) වෘක්ෂය
බහුරූප-දුම්මල, මයිල, බදුල්ල
බහුරේණුක-කරබෙඹිය
බහුල-බෙරු, එන්සාල්, ශතපුෂ්ප, මැඩහඳු
බහුලගන්ධා-එන්සාල්
බහුලචර්ම-රත්මුරුංගා
බහුලා-මහ එන්සාල්, තින් එන්සාල්, ශතපුෂ්ප, බුලත් වැල්, කටුවැල්බටු, මැඩහඳු
බහුලාජිනී-එන්සාල්
බහුවල්ලි-මහ කරිවිල
බහුවාතක-ලෝලු ගස
බහුවාර-ලෝලු ගස
බහුවාරක-ලෝලු, අන්දර
බහුවාහක-ලෝලු

බා

බහුවිඥා-රසකිඳ
බහුවිය-අසු ගස්
බහුවීයී-තලා, බුලු, කුරතම්පලා, ඉඹුල්, අහු ගස
බහුශල්‍ය-කළු කිහිරි
බහුශාල-දළුක්
බහුශෘඞ්ගික-මැඩහඳ
බහුසුතා-පිටවක්කා, සාතාවාරිය
බහුස්‍රවා-කිහිරි
බෘහෙදුක-බුළු
බළල්-බළල් ලුණු
බ්‍යග්සි-කටුවැල් බටු

බාංජී-ගිරිනිල්ල
බාකුචි – බෝදි ඇට = බවුචි, කලු කොල්ලු ඇට වලට සමාන ඇට වර්ගය කි. ඇතැම් අය බෝදි ඇට – සන්නි නායම් දෙවර්ගය ම එක වර්ගයක් ලෙස සලකතත් සන්නි නායම් වෙන වර්ගයකි. **කෘෂ්ණ ඵලා** නමින් බෝධි ඇට ත් **ශුක්ලාඞී** නමින් සන්නිනායමුත් හැ දි න් වෙ යි. ඡායාරූප සහිත සන්නිනායම් ගැන ලියූ විවේචනය ඉදිරියෙහි ඇත, බලන්න.
බාදර-කපු ගස, කපු පුලුන්, නූල්,
බාදරා-කෑකුණු ගස
බාධිර්‍යී-බිහිරි බව
බාන-නිල් කටුකරඹු, සැවැන්න, පිළිල, කණවෙයියා පැණි, ගිරිනිල්ල
බානක-නිල් කටුකරඹු
බානදෘඞි-නිල් ගිරිනිල්ල,
බානවීරස-සැවැන්න
බානාග්ව-මුඤ්ජ නම් තණකොළ
බාර්ලි-යව නම් ධාන්‍ය වර්ගය
බාල්හික- කොකුම්, රත් නිටුල්, පෙරැම්කායම්
බාල-ඉරිවේරිය, බෝලිද්ද, හින් එන්සාල්, වැටකේ, පොල් ගස, වැටකේ මල, ඉද්ද මල
බාලක- ඉරිවේරිය, කෙහෙල්, කිහිරි
බාලක ප්‍රිය- කෙසෙල්, ගොන් කැකිරි
බාලතනය-කිහිරි
බාලතෘණ-ලා තණ
බාලපත්‍ර-කලු කිහිරි, ඇල් කසඹිලියා, රත් කිහිරි, සිරිවැඩ බැම්ල
බාලපුෂ්ප-මහ ඇල් කසඹිලියා
බාල පුෂ්පිකා-බෝලිද්ද
බාලප්‍රියා-කැකිරි
බාලඵල-ලා ගෙඩි
බාලවායජ-නිල් වෙරෝඩි
බාල්‍ය ඵල-ලා ගෙඩි
බාලා-පොල් ගස, සීනිද්ද ප්‍රභෙද, ඇඹුලැඹිලිය, නිල් කටුකරඹු, කෝමාරිකා, ඉද්ද
බාලිකා-ඉකිරි
බාලිය-ඔලිද
බාලී-හින් එන්සාල්
බාලුක-වැලි
බාලෙය-සිරිතේක්කු, කලාඳුරු
බාලෙශාඛ-සිරිතේක්කු
බාලෙෂට-ඩෙබර (මසන්)
බා(වා)ණ-මුද්දරප්පලම්, පිල ගස, සැවැන්න මූල්, නිල් කටුකරඹු
බා(වා)ලක-ඉරිවේරිය
බාෂ්ප-කඳුළු
බාෂ්පිකා- පත්‍රාභිංගු, පෙරැම්කායම්
බාහිර-රත් නිටුල්
බාහු-අත
බාහුලතා-කරිවිල

බැ බි

බාහුලා-හීන් එන්සාල්
බාහු වල්ලි-කරිවිල වැල
බාහු වල්ලිකා- කරිවිල, මහ කරිවිල

බැකරපත්‍ර-කටුකරඹු
බැටදී තෙල්-තලතෙල්
බැදි-ලැහැබ්
බැදිවතු කෙහෙල්-අමුවෙන් ඇඹුල් රසත් ඉදුන විට ඇඹුල් රස හා පැණිරසත් ඇති නවරිකෙසෙල් ගෙඩි වැනි ගෙඩි හට ගන්නා ඕයලි කලාපයේ පැළවෙන මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රාවට ප්‍රත්‍යක්ෂ වැල් වගී යක්.
බැබිල-බැවිල ගස
බැමිතිරිය-ලුණුවිල
බැරිනී-ගර්භිනිය
බැලතණ-එනම් තෘණ වගීය. තැල්මට කහ, ලුණු ලා කොටා මලවා බඳින ශක්තිමත් තෘණ පඳුරු වගීයක්
බැලිල-බැවිල ගස
බැවිල වගී නවය-හීන් බැවිල, මහ බැවිල, සුලු බුබැවිල, මහ බුබැවිල, කොටිකාන් බැවිල, සිරිවැඩි බැවිල, කේශර බැවිල, වැල්බැවිල, පැණි බැවිල යන නව වගී යයි. (බැබිල නැති තැන ප්‍රතිනිධි වශයෙන් අනෝදා ගැනීමට නියම කර තිබේ) පැණි බැබිල අශ්මරී රෝගයට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.
බැහැනි-ශල්‍යකර්ම වල දී කරණ බැඳුම

බිංරක්ෂා-දුම්මල
බික්-බික, දෙඩම් ගෙඩි ආදියෙහි ගලවා වෙන් කළ හැකි කොටස
බිහු-කිකිරිදිය, මීමැස්සන්
බිහුකොළ-කිකිරිදිය
බිහුසන්‍ධා-කිකිරිදිය
බිල්ලුපුර-ලප්නාරම්
බිල්ලුරුපු-ලප්නාරම්
බිට්-කොමඩු
බිඩ-බළල් ලුණු, තුවරලා
බිඩංග-තාල වර්ගයේ ගස් වල අතු (පිති)
බිඩලු-බිඩලි (තාල වර්ගයේ ගස්වල පිති)

බින්නුග

බින්නුග — මූලිනී
Tylophora Asthmatica

නුග කොළ වැනි කොළ හා හාතාවාරිය අල වැනි මුල් ඇති වැල් වර්ගයකි. මේ මුල් මනා සුවඳ කින් යුක්ත ය. මේ වර්ගය ප්‍රධාන පඩ්ඤාතියේ වමන කාරක (ලය විරේක) ඖෂධයකි.

අතීසාර ජීවානු නැසීමෙහි ත්, ශ්ලේෂ්මා, ජ්වර හා හෘදයාබාධ නැසීමෙහි ත් මූත්‍ර වර්ධනය කිරී මෙහි ත් පසස්තා ලදී.

බින්කා-කවුඩු කැකිරි, කෝවක්කා, උඩැත්ත
බිදල-බැම්තිරිය
බිදුරල-රත් කරවි ගස
බිදුරි-ඌරල, සීත් ඩෙබර ගස, කිරිබදු
බිදුරිකා-කිරිබදු
බිදුරි ගඤා-අස්වැන්න
බිදුරි හස්ත-සිහින් ඩෙබර
බින් තල්-බිම්තල් අල
බින්නිබ-බින් කොහොඹ
බින් රුක්ෂ-දුම්මල
බිනිසා-කන්සා
බිම්තඹුරා-බතලවැල් වලට මදක් සමාන වූ මෙහි සුදු, රතු භෙද යෙන් වශී දෙකක් ඇත.
බිම්නිඹ-බිම්කොස්ඹ
බිම් නෙල්ලි- පිටවක්කා, මෙය හෙළ, රත් වශයෙන් දෙවර්ගය කි. සෝම රෝගාදියෙහි ගන්නේ සුදු වර්ගයයි.
බිම් පුහුල්-එල කිරිබදු
බිම්බජාල-රත් කරවි ගස
බිම්බි- කෙම්වැල්, = කෝවක්කා වැල්, (බිඹුවැල්)
බිම්බිඵල-(බිඹුගෙඩි) කෝවක්කා වැල් වල ගෙඩි (කෙම් ගෙඩි)
බිම්බිකා-කෝවක්කා
බිම්බිරි
බිම්බිලිකා } බිලිං ගස
බිම්බෝදක-බදුල්ල
බිම්මද-අඹ
බිම්මදු-බිම් දිගේ වැවෙන මදුවැල්
බිම්මාරා-පොල් කරඹඩයේ හැඩ හුරු කම ඇති පොලවට ඇලී තිබෙන රතු පාට කුඩා පාල වර්ගයක්.

බිම්මුල්-මදවිය ඇටයකට කුඩා වූ ඔතා තිබෙන නූල් බෝලයක් වැනි සුදු පාට දිග පණුවෙකි. මේ සතා හමු වූ විට ඔට කුඹල් වල දමා ප්‍රවේසම් කර තබති. නැවත දෙසි ඇඟුල් හෝ කන කිරි ගැවුන විටක ප්‍රාණවත් වෙයි. පෝර පසෙහි සහ ගොම දිරා ගිය පරණ ගෙබිම් වල ද මොවුහු සිටිති.

බිම්ලිය- එල බිම්තඹුරා, ගැඩවෙල්ලු
බිඹු-කෝවක්කා, කොබෝවක්කා, කපුරා
බිඹුලු-ගස් වර්ගයක්
බියල්-මී ඇට මදය
බියලි-පියල්ල, පලුව
බිල්ලෝ-බෙලි
බිල්ව-බෙලි ගස, පලම, රත්නිවුල්
බිල්වජා-වැළක්
බිල්වය-පලම, (කලං දෙලහ)බෙලි
බිල-බළල්ලුණු
බිලහ-කොස්
බිලහෝ-කාඩි
බිල පත්‍ර-ඇල් කසඹිලියා
බිලමෝහ-කුප්පමේනිය
බිලල්-බළල් ලුණු

බි බු

බිලාය-බැව්ල
බිලාලපය-කලං තුණ
බිලාල ලවණ-බළල් ලුණු
බිලාලිකා-වළඟසාල්
බිලි-ඉස්සන්
බිලිං-බිලිං ගස
බිලිදුන්-කොල්ලු
බිලිපුටු-කපුටන්
බිලියද-නෙල්ලි
බිෂ-නෙළඹල
බිෂපුෂ්ප-රත් නෙළුම්
බිෂප්‍රශුන-රත් නෙළුම්
බිෂිකා-කෝවක්කා
බිහිසර-තණරද, උණ ආදී තෘණ රාජ වෘක්ෂ

බීජ-ඇට, ලප්නාරං, අංකුරය, ඇට කෙසෙල්
බීජක-පියා ගස, ලප්නාරං
බීජකදලි-ඇට කෙසෙල්
බීජකුත්සිත-ලෝලු ගස
බීජකොෂක-බීජකොෂය, නෙළුම් බට්ට
බීජගභී ප්‍රතාන-දුම්මැල්ල
බීජගභී ප්‍රතානිකා-දුම්මැල්ල
බීජධාන්‍ය-කොත්තමල්ලි
බීජපූර-දෙළුම්, ලප්නාරම්
බීජ පූරක-ලප්නාරම්, දෙළුම් ගස
බීජඵල-ඇට කෙසෙල්
බීජඵලා-නිප්පිලි
බීජමොචපල-ඇට කෙසෙල් ගෙඩි
බීජාභ්ව-ලප්නාරං
බීතසනනි-සනනි රෝගයක්
බීනාක්ෂ-බූළු
බීරණ මූලිකා-සාවැන්න
බීරණී-සාවැන්න
බීරුපත්-සාතාවාරිය

බුංක-රත්එඩරු
බුජ-බුරුද
බුජඟ-නයා
බුජඟය-මුරුංගා
බුජපත්-බුජරුක
බුජුරුක-දෙළුම් ගස
බුටක-නිත්ත වැටකොලු
බුත්සරණ-(ලඬකාකැනාස්) පළුත උඩ එකතුවන තුණු පසෙහි හා දෙණි වලත් හටගන්නා මේ වගීයේ ඇට රත් තෙළඹු ඇට පමණ විශාලය. කළු පැහැයෙන් යුක්ත ය. කොළ මල් හා දඬු කැනාස් වලට සමානය.
බුතක-තලා
බුද්දන්සරණ-බුත්සරණ
බුදුරුස්හාමි-මුඩමහණ
බුධපුෂ්පි-බිම්තල්, උඟරල
බුධා-ඇටකෙහෙල්, ජටාමාංශ
බුන්නෙල්-දුන්නෙල්,මීකිරි වලින් ගන්නා තෙල
බුන්ද-ගස් වැල්වල මුල
බුනිඹ-බිම්කොහොඹ
බුබුස්තන-සාවැන්දරා
බුබුළුපැන්-පොළව පළාගෙන මතු වන දිය, බුබුළුවල ජලය
බුම්බලා-බිම්බැව්ල
බුර්ජ-කිනිබුරුද
බුරඡක-තුරුක්තෙල්
බුරුට්ට-වැටකොළු
බුරුත-එනම් ගස, මල් බුරුත,ඉටි බුරුත යයි බුරුත දෙවගය කි. මල්බුරුත ලීයේ අරටුව වසිරන් වැටී නිබෙන අතර ඉටි බුරුත අරටුව තනිකර ඇන්දත් පාවින් යුක්ත ව නිබේ.
බුරුර-කටරොළු

බූ

බුරුල්ල—ගුරුල්ල ගස

බුරුල්ල ගස—නලගු

Leea Sambbucina

ඉර-හඳ නොදුටු දළු නමින් රහස් බෙහෙත් වට්ටෝරු වල තිබෙන මේ ගසේ පෙතත් කජු ගෙඩිවැනි **කෝෂ** තුළ තිබෙන දළු තුවාල සුව කිරීමට ත්, තල තෙල් සමග මිශ්‍ර **කර** ගත් මේ දළු සහ ගසේ බඩය (මද=ලොද) පිළිස්සුම් තුවාල වලට හා තෙල් වගී සැදීමට ත් ප්‍රයෝජන **වත්** ය.

බුරුවා-කිකිරිදිය

බුලත්-(තාම්බූල) නාගවල්ලි, **කහ** බුලත්, දිය බුලත්, මළය (ගල්) බුලත්, ගස් බුලත්, කොටු බුලත්, බුලත්පාලා, (බිම දිවූ-බුලත්) යයි රසයෙන් හා ගුණයෙන් වෙනස් වූ බුලත් වර්ග සමූහයකි. හැම බුලත් වැල **කම කඳ** (**තෙ**ා පිදුන) **කොළ** හා කිනිති(පිදුන)බුලත් **කොළ** හැඩහුරු **කමින්**, රසයෙන් හා ගුණයෙන් අසමාන ය. බුලත් ඇතැම් ආසියාතික ජාතීහු මඟුල සම්මත ද්‍රව්‍යයක් ලෙස සලකති.

බුලත්තිය-දිවුල්

බුලතෙහි ගුණ-කුළු,තික්ත,මධුර, ක්ෂාර, කසට රස, වා, සෙම්, කෘමිරෝග දුරුවීම, මුව දුගඳ පහවීම හා සැරසීම, මළ පිරිසිදු කිරීම, කාමාග්නි දීපනය හා උෂ්ණ ගුණයෙන් යුක්ත වීම; යන තෙලෙ**ෝ**සි. බුලත් සැපිම **කරන්නේ** මේ කී ගුණ ගැන පාරම්පරික දැනීමක් ඇති නිසා ය.

බුවිබෝ-බෝගස

බුවන-අඹ

බුවනක-ඉරිවේරිය

බුත්සැන්ද-මුස්සැන්ද වලට ඇතැම් පළාත් වල මෙසේ **ව්‍යවහාර** කරති.

බුසුන්-ගස්මුල, රුක්මල්

බූකැන්ද-කොළය ය ට බූ ව ක් තිබෙන කැන්ද විශෙෂය, ගන්දි බෙතක් වශයෙන් ප්‍රසිද්ධ සි.

බූකිඳ-බූව සහිත **කොළ** ඇති කිඳි වර්ගයට මේ නම් **ව්‍යවහාර** වේ.

බූතඇස්සී-නික

බූතවේය-තලා

බූනිඹ-බිංකොසඹ

බෙ

බූපදි-බෝලිද්ද
බූමටුල්ල- පොල් අතු මූල එකට බැඳී තිබෙන දැල වැනි කවර ය. මෙය ඉටි ආදිය ඇතුළු බොහෝ දියර දේවල් පෙරීමට පෙර හනක් ලෙස පාවිච්චි කරති.
බූම්අවතාර-එළ බින්තඹුරු
බූම්ලතා-බිම්තඹුරු වැල
බූරුන්ද- ගුරුන්ද = ගරිද (අරිමේද)
බූවල්ල- පොල්ගෙඩි වැටීමෙන් පසු ඉතිරිවන (හිස්) වල්ල
බූසා-කෙසෙල්
බූහනස්ස-පොල්මල වැසී තිබෙන ඝණ කවර ය

බෙන්ඩුවාල-කොන්ත
බෙබි-කරපිංචා
බෙයද-පඹිතය, කඳුරැලිය
බෙයදින්-හිරියල්
බෙරලිය-පලා වර්ගයක්,(දියබෙරලිය, ගොඩ බෙරලිය යයි දෙවග යකි)
බෙරාදි-බේදුරු
බෙරු-තෘණ වර්ගයක්,අවරියගස
බෙරුමුල්-බේරුමුල්
බෙල්බිජු-බෙලි ඇට
බෙල්මදුළු-බෙලි ගෙඩියේ මද
බෙලි- බෙල්ලෝ, මලිගිය වැල, ඉද්දවැල, බෙලි(බිල්ව) ගස
බෙලිමදුල-බෙලි ගෙඩියේ මද
බෙලිමැලසි- බෙලිගැට (නොපැසුන ගෙඩි)
බෙලියනුග- කාවාට් බෙල්ලන් කැම්බූ වතුර උණුකර උකු කොට සාදා ගන්නා ද්‍රව ආහාර යක්. මේ වර්ගය සම්බෝල හා හොදි ව්‍යඤ්ජන රසවත් කිරීමට ප්‍රතිවාප වශයෙන් යොදති. මේ බෙල්ලෝ බෙන්තර ගඟේ සුලභ ව සිටිති.
බෙලිල-කොබෝලිල ගස
බෙලුවා-බෙලි
බෙහෙරපලා-අවරිය කොළ

බෙහෙන් අනෝද

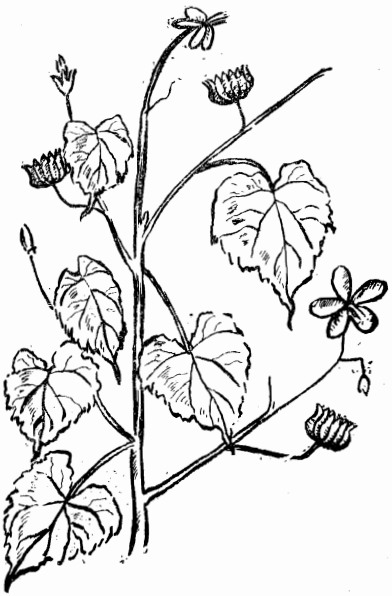

බෙහෙන් අනෝද — අතිබලා

Abutilon Indicum

කහ පාට මල් සහ කොකිස් අව්වු වැනි කුඩා ගෙඩි සෑදෙන මේ ගසේ කොළ සිංහල කැකුළු හාල් සමග තම්බා එම හාල්පාණු වෙන් ම අඹරා කල්හිය ඔඩු-වන-තුවාලවල ගැමෙන්, ඔඩු ද්‍රව තිබේ නම් ඒ ඔඩු ඇදී, කොස්ස තිබේ නම් එය ද කැපී තුවාල

බො බෝ

ශුද්ධවී රතු මස් පැදී ඉක්මණින් සුවය ලැබේ යි.

මේ ගසේ කොළ වලින් හා මුල් වලින් ලබාගන්නා සාරයෙන් උපදංශ (පරංගි) හා සමාජරෝග නිසා ඇතිවන තුවාල ද සුවකර ගත හැකි යි.

මේ සිංහල කැකුළුහාල් කුඩු සහිත අනෝදා මිශ්‍රණයෙන් ඔඩු දිවූ-වණ තුවාල වලට වර්තමාන පෙන්සිලින් වලින් ලැබෙන ගුණ යට සමාන ගුණයක් ලැබෙන බව අත්දැකීම් අනුව කිව හැක.

බෙහෙරු-බටු

බේදුරු-ගස් උඩ වැවෙන පැළැටි වර්ගයක් (උඩවැඩියා)

බේරු-අවරිය

බොකල-බොකල වැල්

බොජුන්-බත්

බොටු-බටු

බොඩහමු-බඩහමු= කරල් එළියට නොඇදී පිදෙන බණ්ඩිය එලෙස ම පැසෙන අමුවර්ගය

බොඩහමුයාල්-බඩ අමු හාල් (අමු ඇට තුළ තිබෙන මද)

බොද-බෝධි ගස

බොඳ-ඉස්ම

බොඩ-අඟිල්

බොඩන-අඟිල්

බොඩනා-දඬකලත්

බොඩනී-වදකසා, තිප්පිලි, වම්බටු

බොඩනීය-වදකසා, තලාගස

බොරළුදමුනු-උගුරැස්ස

බොල්පනාඋඩත්තා-පුහුපනා මල්

බොලටිය-ඇස්වටය

බොලරස-වච්චනාවී

බොලුසුණු-බෙල්ලන් දවා පුලුස්සා ගත් සුණු (අළු)

බොහොඩ-කටුස්සා

බෝදන-ගෙඳ

බෝදනතුඩ්ටි-ගෙඳපලා

බෝදිඇට-කළු කොල්ලු ඇට වැනි ඇට විර්ගයක්, බාකුවී, බවුවී, (ඉදිරියෙහි සන්නිනායම් ගැණ ලියූ ඡායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න)

බෝදිලි- බොහෝ පලදුව ඇති කුඩා පොල් වර්ගයක්

බෝදී-ඉරිවේරිය

බෝදුම්-බෝගස, ඇසටු

බෝධි
බෝධිදුම } ඇසටු, බෝගස

බෝධිපාදප- ඇසටු, බෝ, පුළුල ගස

බෝනුග-එනම් ගස

බෝපල-මීගස

බෝඹු- ලොධ්‍ර වර්ගයේ ගසක්. නියම ලෝධ්‍ර නැති වූ විට ගත යුත්තේ ලොත් සුඹුලු නොව මේ ගසේ පොතු ය. (ලොත් සුඹුළු ගැණ ඉදිරියෙහි ලියා ඇති ඡායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න)

බෝබිජු-දෙළුම් ගස

බෝබොලු-කුඩා ගෙඩිය (ගැටය)

බෘ බ්‍ර

බෝමි—උළුල් ගස්
(සෙවෙල් බෝමි)

බෝමි
Litsaea Sebifera

මේ ගසේ පොතු දේශීය වෛදකමේ බිදුන ඇට පැස්සීමට ගන්නා ප්‍රධාන ඖෂධයකි. මේ පොතු අමුකහ සමග අඹරා ගැමෙන් සීරීම් සහ තුවාල ද සුව වේ.

අතීසාර රෝගයට හා ස්නායු දුර්ලභයට දෙන ඖෂධ සංයෝග වලට ද උළුල් පොතු ඇතුළත් ව තිබේ.

බෝරැක්-ඇසතු ගස
බෝල-වව්වනාව්, ගෙන්දගම්
බෝලිද්ද-ඉද්ද වර්ගයක්, මලිගිය වැලි

බෘඛ-ඉදි, කිකිරිඳිය, කරාබු
බෘඛරාජ-කිකිරිඳිය
බෘඛලතා-වැල්නිබ්බටු
බෘහත්ඵලා-තිත්තලබු
බෘහති- වම්බටු, ඇන් බටු, තිඹ බටු, එළ බටු
බෘහ්ර-කටරොලු
බ්‍යග්ඝි-කටුවැල්බටු

බ්‍රහ-ඉදි
බ්‍රහරාජ-කිකිරිඳිය
බ්‍රඟි-කිකිරිඳිය
බ්‍රඹලතා-වැල්නිබ්බටු
බ්‍රඤ්ජන-කරාබුනැටි, කොත්තම්ල්ලි
බ්‍රතනී-වැල
බ්‍රඨන-වරාගස
බ්‍රන්ද-ඩෙඛර
බ්‍රන්දක-බෘන්දක නම් මුඛරෝගය
බ්‍රහ්ම-ලුණුවිල, රත්කැලිය
බ්‍රහ්මකණ්ටක-පැපිලිය
බ්‍රහ්මකණ්‍යකා-ලුණුවිල
බ්‍රහ්මකාෂ්ය-පුවක්ගස
බ්‍රහ්මකෙශි-අසමෝදගම්
බ්‍රහ්මකොශ-අසමෝදගම්
බ්‍රහ්මචාරිණී-බැමිතිරිය
බ්‍රහ්මජටා- කුකුරුමුවන්, ජටා මාංශ
බ්‍රහ්මණ්‍ය-බ්‍රහ්මදාරුගස
බ්‍රහ්මතරු-රත්කාල, පුවක්
බ්‍රහ්මතීර්ථ-නෙළුම්අල
බ්‍රහ්මදණ්ඩ-පුවක්
බ්‍රහ්මදණ්ඩි-යොන්තුඹ
බ්‍රහ්මදර්භා-කොරාසානි, අසමෝද
බ්‍රහ්මදාරු-බ්‍රහ්මදාරු ගස
බ්‍රහ්මන-බ්‍රහ්මදාරු, පුවක්ගස
බ්‍රහ්මපර්ණී-පුස්වැන්න

බ්‍රා හ

බ්‍රහ්මපාදප–කැලගස
බ්‍රහ්ම මණ්ඩූකී–මකුළුවැන්න, ගොකටු
බ්‍රහ්මමේලස–මුඤ්ඣ නම් තණකොළ වර්ගීය
බ්‍රහ්මමූලි–බැමිනිරිය, ලුණුවිල
බ්‍රහ්මය–සූරියකාන්ති
බ්‍රහ්මයව–යාපුර
බ්‍රහ්මරොෂ්ට–පුවක්ගස
බ්‍රහ්මලතා–රසකිඳවැල්
බ්‍රහ්මවර්ධන–තඹ
බ්‍රහ්මවීයෂී–අහුගස, එළඹළිදවැල
බ්‍රහ්මවෘක්ෂ–කැලගස, රන්කැල
බ්‍රහ්මසත්‍රි–කෝමාරිකා
බ්‍රහ්මසෘ–බැමිනිරිය
බ්‍රහ්මසුපලා–බැමිනිරිය
බ්‍රහ්මසුවර්චලා–කෝවක්කා
බ්‍රහ්මා–මහළුන්සාල්, මකුණුවැන්න
බ්‍රහ්මාජ්‍ය–ගෝමූත්‍ර
බ්‍රහ්මාදනී–වලාවැන්න
බ්‍රහ්මාද්‍ය–ගෝමූත්‍ර
බ්‍රහ්මී–කෝවක්කා, බැමිනිරිය
බ්‍රහජ්වලා–මහබැවිල, අස්බැවිල
බ්‍රහත්–රැක්අත්තන
බ්‍රහත්පත්‍ර–සබරලොත්
බ්‍රහත්පණී–අඳුතලා
බ්‍රහත්පර්ණී––තෙලගස
බ්‍රහත්පුෂ්පි–සනගස
බ්‍රහත්ඵලා–නික්ත ලබු
බ්‍රහති–කිරිදි, වම්බටු, නිබ්බටු, මහනෙළබටු, කටුවැල්බටු, රැක්නිබ්බටු
බ්‍රහතිඵල–එළබටුගෙඩි
බ්‍රහත්‍යාදිගණය–හෙළබටු, කටුවැල්බටු, දියමිත්ත, වැල්මී, කෙළිදසාල්, යන මේ ගණය දෙස් පැසවීමට හිතයි. මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රාව හා තුන් දෙස් පැසවීම ද කර යි.
බ්‍රහතෙෆ–කටුවැල්බටු, හෙළබටු
බ්‍රහදෙලා–මහළුන්සාල්, සිරිවැඩි බැවිල
බ්‍රහස්පර්ණී–අඳුතලා

බ්‍රාහ්මණ–සිරිතේක්කු
බ්‍රාහ්මණකඞ්ඛා–කිම්නල්අල,ඌරල
බ්‍රාහ්මණයෂ්ටිකා–සිරිතේක්කු,
බ්‍රාහ්මණී–සිරිතේක්කු,පික්මල්
බ්‍රාහ්මී–බැමිනිරිය, (ලුණුවිල)
බ්‍රාහ්මීකඞ්ඛ–කිම්හල්
බ්‍රාහ්මීවල්ලි–සිරිතේක්කු
බ්‍රාහ්මීශාඛ–කොත්තමල්ලි

භංජන–රත්රන්
භණ්ඩාකී–වම්බටු, තිබ්බටු
භක්ෂටක–සිහින්ගොකටු
භක්ෂ්‍යපත්‍ර–බුලත්
භක්ත–බත්
භක්තක–ඇඹුල්ගස
භක්තෘටක–ගොකටු
භගෙළුලා–කොටදිඹුලාගස
භඩග–තුඹ්තවාළු, අරළු, තෙල්ලි, කුරැඳු
භඩගා–කාංසා, දුහුදු
භඩනිකා–අනිවිඩයම්
භඩනි–වැල්මදට
භඩගුර–අනිවිඩයම්
භඩෙගාදකය– ඖෂධ හර හා කොළ වගී තැම්බූ වතුර.(මේ බෙහෙත් වතුර ඇතැම් රෝගාබාධ වලදී නැම පිණිස ගනු ලැබේ.)
භඤ්ජනක–වැල් මුරුංගා
භඤ්ජී කා– සිරිතේක්කු
භඤ්ජී–සීන්දුමැඩ වැල, සිරිතේක්කු

හණ්ටාකී--වම්බටු, බටු, කටුවැල් බටු
හණ්ටාර-එළබටු
හණ්ඩාකී-තිබ්බටු, එළබටු; වම්බටු
හණ්ඩිකොා-බඳුවද
හණ්ඩිලොා-මහරි
හණ්ඩී-වදගස, වැල්මදට, මාරා
හණ්ඩීර-සුළුකුර,මාරා, වැල්මදට
හණ්ඩීරලතිකා-වැල්මදට
හණ්ඩීරිකා-වැල්මදට
හණ්ඩීරී-මිදෙල්ල, වැල්මදට
හණ්ඩීල-මාරා ගස, මහරි
හණ්ඩුක-තොටිල
හද්‍ර-බුලත්, කළුරියම්, කලාඳුරා, ඉරමුසු, දේවදාර, බක්මී, මහ කුර, රත්රන්, දළුක්, කෙළිද, සඳුන්, නිල්මානෙල්, අලකිරිය, ගොකටු
හද්‍රක-කලාඳුරා
හද්‍රකණ්ටක-ගොකටු
හද්‍රකණ්‍යා-ඉරමුසු
හද්‍රකාණ-ඉරමුසු
හද්‍රකාශ්මරී-ඇද්දෙමට
හද්‍රකාශී-කලාඳුරා
හද්‍රකාෂ්ඨ-දේවදාර
හද්‍රකුම්භා-ඇද්දෙමට
හද්‍රගන්ධ-බෙලිගස
හද්‍රගන්ධිකා-කලාඳුරා
හද්‍රජ-කෙළින්ද
හද්‍රදාරු-දේවදාර
හද්‍රනාම්කා-බැමිනිරිය
හද්‍රපර්ණිකා-ඇද්දෙමට
හද්‍රපර්ණී-සාරණ, ආපසුමදු, ඇද්දෙමට
හද්‍රඵල-ඇද්දෙමට, පියාගස
හද්‍රබලා-වැල්බැවිල, ආපසුමදු
හද්‍රබණ්ඩී-ගසුබු
හද්‍රම්ලලිකා-යොන්තුඹ, බෝලිද්ද
හද්‍රමුස්ත-කලාඳුරා, (වම්මුතු)
හද්‍රමුස්තක-කලාඳුරා, (වම්මුතු)
හද්‍රයව-කෙළිඳු ඇට, කෙළින්ද ගස
හද්‍රවති-ඇද්දෙමට
හද්‍රවර්ණී-ඉද්දගස
හද්‍රවල්ලි-ඉරමුසු
හද්‍රවලා-ආපසුමදු, වැල්බැවිල
හද්‍රශාල-යහපත් සල්ගස, සුන්දර වෘක්ෂය
හද්‍රශ්‍රී-සඳුන්
හද්‍රශ්‍රී-එළ සඳුන්, රත්සඳුන්
හද්‍රශ්‍රීය-කලාඳුරා
හද්‍රසක්‍රපද-දේවදාර
හද්‍රසිරි-සඳුන්
හද්‍රා-බුලත්වැල, ඊතණ, සුදු බැවිල, පුස්සමන්, බැමිනිරිය, හීන් ඉරමුසු, ඇත්දෙමට, කුරපලා,
හද්‍රාපත්‍රිකා-කන්සා
හද්‍රාලි-මැසිඳ
හද්‍රාශ්‍රය-සඳුන්
හද්‍රොලා-මහ එන්සාල්
හද්‍රොදනී-සුලු බැවිල
හද්‍රොඛනී-සුළුබැවිල
හනස්-බදුල්ල
හම්භරාලි-මැසිඳ
හයනාශිනී-ලුණුවිල
හර්ජක-ඇඹුල
හර්තාල්‍යපත්‍රක-මහබෙරා
හයාී-වැල්පෙනෙල
හර්ල, හර්ලනක, හර්ලතකි, හර්ලි } බදුල්ල
හරොඛා-දැවගස
හල්ලාතක-සෙන්කොට්ටම්, හල් ලාතක වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් බදුල්ල මේ රටේ ගණිති. මේ දෙවගස ම විෂ සහිත ය. විෂ මරා ගත යුතුයි.

හා හි

හල්ලුක-මහමිදි, තොට්ටිල
හව්‍ය- ගජතිප්පිලි, කාමරංගා, හොඬපර, සිවිය
හවෘපතඹග-වරාගස
හෂ්ම-අළු, අමුකපුරු
හෂ්මක-රත්‌රන්, රිදී, වළඟසාල්, වටරුහැණ
හෂ්මගන්ධිනී-රුහැණිය, (වාල්ඹොලඟු)
හෂ්මගර්භ-කෝන්ගස
හෂ්මගර්භා-සැමගස, ඇට්ටරගස
හස්තිකෝල-ගජතිප්පිලි

භාජී-දුම්බඩ
භාණ්ඩි-මාරා ගස
භාණ්ඩිල-මාරා, වැල්මදට, සිරිතේක්කු
භාණ්ඩීර-පින්න, ගස් පින්න
භානු-වරාගස
භානුඵල-කෙසෙල්
භානුඵලා-කෙසෙල්ගෙඩි
භානුභක්තා-කෝවක්කා, සූරිය කාන්ත
භානුමත්-වරා
භාඟීව-ඊතණ
භාර්ගවී-ඊතණ, හෙළ ඊතණ
භාර්ගිපර්ණී-දම්දෙවිසුදු
භාර්ගී-සිරිතේක්කු, කටුවැල්බටු
භාර්ග්‍ය-පුළිල ගස
භාර්ග්‍යවෘක්ෂ-රත්හඳුන්
භාශ්‍යී-බුළු
භාරකෙශර-කටුකැල
භාරති-තලා, ලුණුවිල
භාරද්වාජ-වල්කපු
භාරද්වාජී-තලා, මහ බැවිල, වල් කපු, අකෝදු, සිරිවැඹිබැවිල
භාරදූර-සල්ගස
භාරපාදතා-බරවා රෝග ය
භාරවාහිනී-බෙරු
භාසකර-කපුරු, වරාගස
භාසවත්-වරාගස
භාසවර-වරා, කොට්ටන්
භාසුර පුෂ්පි-ඇත්සැටිය

භිංග-දූදු
භික්ෂා-බත්
භික්ෂු-මුඩමහණ, (වෙල්මුඩ)
භික්ෂුකා-මයිලගස
භිඩගටා-දමුකුඩ, (දම්කුඹ = වලඳ පතුලෙහි දඹු= මදක් පිළිස්සුන) ආහාර කොටස
භිඩගරාජ-කිකිරිදිය
භිඩගා-දූදු
භිඩගාතක-නියන් වැටකොළු
භිඩගිරස-කටුවෙළඟ
භිණ්ඩා-බණ්ඩක්කා
භ්‍රීභී-නුස්තවාළු
භිද-කොකුම්
භිදුර-පුළිල,
භින්නාඳුර-කලාදුරු
භින්නාභින්නාත්මන්-වණක, (කඩල), අක්කාපාන
භිම-ගොරක
භ්‍රිංක-කලාදුරු
භිරණ්ඩිකා-වරාමල්
භිරු-ඇත්දෙමට, සා තා වා රි ය, කටුවැල්බටු
භිල්ලතරු-ලොත්
භිල්ලා-කලාදුරු වෙසෙසක් (කෙවනී මුසාක)
භිල්ලි-ලොත්
භිෂක්-වංඇපල, ගල්සෙවෙල්

භී භූ භූ

භිෂක්ජිතඃ-රසකිඳ
භිෂක්ප්‍රිය-රසකිඳ
භිෂක්මාතා-වංඅපල
භිෂග්වරා-අරළු
භිෂග්භද්‍රා-දුත්ත වෙසෙසක්, (භද්‍රදන්ති)
භිෂදඟී-ඉළුක්
භිෂපුෂ්ප-රත්නෙළුම්
භිෂවිප්‍රියා-අරළු
භිස්සටා-දැගිය ඔත් (දමුඔත්)
භිසක්‍යකා-වෙදැ

භීම-ඇඹුල්වේ, (ගොරකගස)
භීමිකා-මඤිලගස
භීරු-ඇද්දෙමට, සාතාවාරිය, සුදුරියම්
භීරුක-උක් වෙසෙසක්
භීරුපත්‍රා-භාතාවාරිය කොළ
භීරුපත්‍රී-භාතාවාරිය
භීෂණ-කිතුල්ගස, කුන්දුරුක්කන්, ශල්ලකී
භීෂණාහ්වය-දුටුසතුටු, කුඹුරුවැලි
භීෂණී-කුන්දුරුක්කන්
භීෂවිප්‍රියා-අරළු
භීමසෙන-කපුරු විශෙෂයක්

භූකන්ත-ජටාමාංශි
භූජ්ජ-රුක්බරුද, ගඳකිහිරි
භූජ-කරගස, අත
භූජංග-කළුරියම්
භූජග-කළු රියම්
භූජඛක-කළු රියම්
භූජඛගම-අරත්ත, කළුවා, රියම්
භූජඛගලතා-බුලත් වැල
භූජඛගා-කරගස
භූජඛගාක්ෂි-අරත්ත, කළුවාඇල
භූජඛගාඛ්‍ය-නාග ම ල් රේණු, කළු රියම්
භූජඛගාම්‍ය-නාග ම ල් රේණු, කළු රියම්
භූජපත්‍ර-කරගස, රුක්බුරුද, ඇසතු
භූජපර්ණී-සස්සඳ, සර්පවිෂට සහ කෘමි රෝගයට ප්‍රත්‍යක්ෂ බෙහෙතකි.
භූජසම-නාගස
භූජොගදැ-කරගස
භූධාත්‍රී-පිටවක්කා, දුටුසතුටු
භූර්ජ-කරගස,රුක්බුරුද, බුජපත්
භූර්ජත්-බුරුද
භූර්ජසාර-කරගස, පුළුල
භූවන-වතුර
භූවනක-රටකජු
භූසනාණ-බැලතණ, අදුතලා, රතු අක්මැල්ල, සනගස
භූස්ඵොට-හතු (බිම්මල්)

භූකදම්බක-මුඛමණ, ක්‍රිමිශත්‍රූ, බිම්කොළොම්, බිම් බක්මී, අසමොදගම්
භූකුම්භාණ්ඩි-මසන්
භූකුෂ්මාණ්ඩි-ඛෙබර=(මසන්)කොමඩු(පුසුල්)
භූකෙශ-නුග ගස, සෙවෙල්
භූබර්ෂූරී-නින්ඉඳි
භූධාත්‍රි-බිම්මොල්ලි
භූජම්බු-තිරිහු, උගුරැස්ස, බලුදම්
භූතඝ්නී-නිකතස්
භූතක-තලාගස
භූතකෙශ-සේපාලිකා, නිල්නිකා) ගෝලෝම්, (නාණ විශෙෂයක්,

භූතකේශී-ලැටිය ගස, තලාගස යක්බේරිය, ජටාමාංශ, කළුනික, නෙළුනික, ඝන, ගොම වැරටි
භූතකෙශිකා-ජටාමාංශ
භූතකෙශ්‍ය-නිකගස
භූතගන්ධා-දුම්මල, (තලාගස) සුරා
භූතඝ්න-තලාගස, භූජපත්‍ර, සුදු ලූහුනු
භූතඝ්නී-තලාගස, වළහසාල්
භූතජටා-ජටාමාංශ
භූතජටී-ජටාමාංශ
භූතද්‍රාවින්-රත්කණේරු
භූතද්‍රුම-ලෝලුගස
භූතන්ත්‍රි-කළුතලා
භූතනාස-යක්බේරිය, පෙරැංකා යම්
භූතනාසන-අඹ, බදුල්ල, පිණඩා හිඟු
භූතපාදප-ලෝලුගස
භූතප්‍රිය-තලාගස
භූතපුෂ්ප-තොටිල
භූතවාශ-බුළුගස
භූතවෘක්ෂ-බුළුගස, තොටිල ගස
භූතව්‍යාධා-කළුනික
භූතසාර-තොටිල
භූතහන්ත්‍රි-මල්තුඹ, එළර්තණ, වදකඤ, කුඨතණ
භූතහර-ගුගුල්
භූතහාරින්-දේවදාර
භූතපහා-කර ගස
භූතාරි-පෙරැංකායම්
භූතාවාශ-බුළුගස, උක්ගස
භූතාවෙශි-නිකා,හෙළ සේපාලිකා, ජටාමාංශ, රාකහුණ
භූතික-තොටිල, බිම්කොසඹ, අස මොදා, කපුරා, යක් බේ රි ය, සුවඳතෘණ
භූතිකදම්බක-මහමුඩමහණ
භූතිකා-සුදු පාසානම්
භූතිඵල-බෝගස
භූතිවෘක්ෂ-මහමුඩමහණ
භූතී-මහදඬකලත්, සෘදුසි නම් ඖෂධය
භූතෘණක-යක්බේරිය
භූතෙක්ෂු-උක්ගස්, වැළුක්
භූධාත්‍රී-පිටවක්කා
භූනිම්බ-බිම්කොසඹ
භූනීප-මුඩමහණ
භූපති-ඉද්දි වැල
භූපද-ඉද්දි වැල
භූපාදි-ඉද්දි, සීනිද්ද
භූපීලු-බිම්මොරගස
භූබදරි-නින්ඩෙබර
භූමණ්ඩලචර්ජ-මහ සාරණ
භූමණ්ඩලී-උණ ගස
භූමිකදම්බ-මුඩමහණ
භූමිකන්දක-සතු
භූමිකුෂ්මාණ්ඩ-එළ කිරිබදු
භූමිචක්‍රකිලංගු-කිරිබදු අල
භූමිබර්ජුරිකා-ඉඳි
භූමිචම්පක-සව්කෙන්ද, යවකෙන්ද, (බිංපපු)
භූමිජ-උද්නිදලුණු, මුඩමහණ
භූමිජම්බුකා-සීන්නාරං, බළුදම්
භූමිධරා-මකුණුවැන්න
භූමිනාරංග-සීන්නාරම්
භූමිපිශාච-තල්ගස
භූම්බලා- අස්බැලිල, මහබැවිල, බිම්බැවිල
භූම්මණ්ඩපභූෂණ-යොහොඹු
භූමිලග්නා-යක්බේරිය
භූමිලතා-බිම්තඹුරුවැල,ගැඩවුලා, (ගැටවුලා)
භූමිසහා-සල්ගස
භූම්‍යාමලකී-පිටවක්කා
භූම්‍යාමල්ලි-පිටවක්කා

භෘ භෙ භෛ භෝ

භූර්ජ–බුජපත්‍ර
භූර්ජසාර–පුළිල
භූරිණ්ඩි–දික්තිණිය, කිරිදි
භූරිදුග්ධා–ඇත්සැටිය
භූරිපුෂ්පා–ශතපුෂ්ප
භූරිඵලා–සුළුබැවිල
භූරිඵෙණා–බැමිතිරිය
භූරිමල්ලි–දියමිත්ත
භූරිරස–උක්ගස
භූරුණ්ඩි–දික්තිඩිය, (ඇත්සොඬ= හස්තිශුණ්ඩි) කිරිදිවැල
භූරුහා–කටරොළු
භූලග්ණා–අඹනහිරියා
භූලතා–බුලත්වැල, බිම්ලිය, (බිම් පාලා)
භූෂ්ණ–සිවංගුරු
භූෂණ–හිරියල්, හිප්පිලි මූල්
භූෂණඵල–රත්රන්
භූෂිත–රුකහුණ
භූෂිරිෂ–බිම්මාරා ගස
භූෂණ–තුත්තනාගම්

භෘංගාර–කරාබුනැට්, රත්රන්
භෘඞ්ග– කරාබුනැට්, කුරුඳු, බලු දම්, මීපැණි, මිණිරත්
භෘඞ්ගජා–අගිල්, සඳුන්, සිරිතේක්කු, කීකිරිදිය
භෘඞ්ගපර්ණී–හීන්එන්සාල්
භෘඞ්ගප්‍රියඞ්කර–බළුදම් ගස, ජම්බු ගස, ඔක්ම්
භෘඞ්ගප්‍රියා– යොහොඹු, වැටකේ, බළුදම්, ජම්බු
භෘඞ්ගබන්ධු–කොඳ
භෘඞ්ගරාජ
භෘඞ්ගරාජී
භෘඞ්ගරාවී } කීකිරිදිය
භෘඞ්ගවල්ලභ–කොළොම්, ජම්බු
භෘඞ්ගා
භෘඞ්ගාඃ } කරාබුනැට්
භෘඞ්ගාඛ්‍ය––කරාබුනැට්, වසාවාසි
භෘඞ්ගානන්ද–බෝලිඳ
භෘඞ්ගානිෂ්ඨ–අඹ
භෘඞ්ගාර– කීකිරිදිය, රත්රන්, කරාබුනැට්
භෘඞ්ගාහ්ව–කීකිරිදිය
භෘඞ්ගිණී–මුද්දරප්පලම්
භෘඞ්ගී–අතිවුඛයන්
භෘඞ්ගීඵල–ඇම්බරැල්ල
භෘඞ්ගීත්–නුග ගස
භෘඞ්ගෙඝණ්ටා–කෝමාරිකා, බළුදම්, සිරිතේක්කු,
භෘත–කලාදුරු
භෘෂ්ටතණ්ඩුල–බැදිහාල්

හෙකපර්ණී–මණ්ඩූකපර්ණී, ගොටුකොළ
හෙකරාජ–කීකිරිදිය
හෙකි–ගොටුකොළ, මකුළුවැන්න
හෙදන–බදුල්ල ගස, පොල්පලා
හෙරක–කටුපිල ගස
හෙෂජ–වියලි ඉහුරු, (සිදහුරු) බෙහෙත්

හෙරව–කටුපිලගස
හෙෂජ–සිදහුරු, බෙහෙත්

හොගිගන්ධා–අරත්ත
හොගිවල්ලභ–සඳුන්
හොජන–බත්
හෛම–උද්නිදලුණු, පාංශුලුණු

භ්‍රා ම

භ්‍රඟභවා-සිරිතේක්කු
භ්‍රඟරාවි-කිකිරිඳිය
භ්‍රඞ්ගරා-කිකිරිඳිය
භ්‍රඞ්ගාර-කරාබුනැටි
භ්‍රඞ්ගාරු-කිකිරිඳිය
භ්‍රඞ්ගුරා-අතිවිඩයන්
භ්‍රමක-අයඃකාන්ත
භ්‍රමර-මීපැණි, බඹරපැණි, මීමැස්සා
භ්‍රමරප්‍රිය-කරාබුනැටි, වසාවාසි
භ්‍රමරාතීයී-සපුගස
භ්‍රමරානන්ද-මූණමල්ගස
භ්‍රමරී-ආපසුම්දු
භ්‍රමරෙෂ්ට-රත්මහනෙල්, තොවිල සිරිතේක්කු, සීන්නාරං
භ්‍රමරොත්සවා-යොහොඹු
භ්‍රමරෝෂ්ට-තොවිලු
භ්‍රෂ්ට-දඹු බත් (දැගිය බත්)
භ්‍රෂ්ටතණ්ඩුල-බැදිසාල්
භ්‍රෂ්ටයව-බැදිසාල්

භ්‍රාන්ත-තුන්බෝ අත්තන
භ්‍රාමක-යකඩකාන්දම්
භ්‍රිෂ්ට-දැගිසබත්

මංජවණණා- අහු ගස් හෝ කහ පාට අරටුවක් සහිත දේවතා වෘක්ෂයක්
මංඩ-එඩරු
මංඩුලා-මස්වැන්න
මක්කට-වඳුරමැ
මක්කුලක-ගල් සෙවෙල්, (ශිලා ජතු)
මක්ෂවීයී-කිරිපලුගස
මක්ෂිකා-මී පැණි
මක්ෂිකාලය-මී පැණි,මල්පැණි
මක්ෂිකුත්ථ-තුත්තම් (මැසිදූ)
මකතා-කංසා
මකන්ද-අඹ
මකරන්ද- කණේරු, නුග, නෙළුම් රේණු, කොද, මීපැණි,මල්පැණි
මකරන්දවතී-පළොල්ගස
මකරාකාර-කරද ප්‍රභෙදයක්
මකරින්ද- මකුල්ගස,අඹ, කුකුරු මූවන්
මකුට-අසමෝදගම් - ජටාමකුට,
මකුර-වකුල (මුණමල්)

මකුණුවැන්න

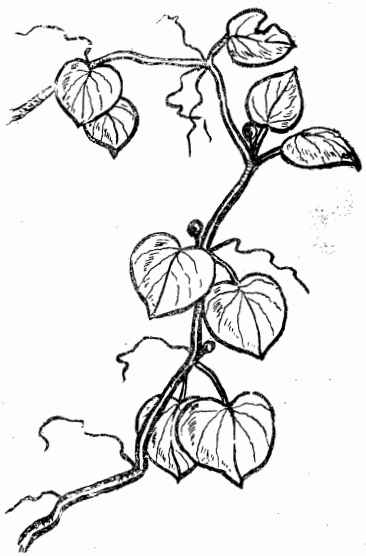

මකුණුවැන්න - මණ්ඩූකපර්ණී
Geophila Reniformis

මකුණුවැන්න, මකුළුවැන්න, මීකන් පළා, කොතුරුබැද්ද, යන සිංහල නම් වලින් හැඳින් වෙන මේ වැල් වගීය දියසිරාව හා

අඳුර ඇති තැන් වල හොඳින් වැවෙයි. කොළ මදක් කළු පැහැ යෙන් යුක්ත ය. මී කන් මෙන් ගොටු ගැසී තිබේ.

පැලය මුදුනෙහි සැදෙන ගෙඩි වැල් තිබ්බටු ගෙඩි පමණ ඇත. ඉදුන විට රතු පාට ය, මේ වගීය ලමා (කෘමි) රෝග වල (පණුනාය) ට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධය කි. ඇතැම් පළාත් වල මීකන් පළා වෙනුවට ගොටුකොළ ගණිති. එය සුදුසු නැත.

මකුල්ගස-මකුලු (මකුල්ල) ගස, කුකුරුමාන්ගස
මකුල-මූණමල්,කැකුල
මකුලක- මහදන්ත, මූණමල් ගස
මකුලම්පු-මූහුණමල්
මකුළු-මකුල්ල ගස = (මකුළු ගස) (ඉන්දියාවේ තිබෙන චවුල් මුග්‍රා (තුවරක) ගස වෙනුවට ලඬකාවේ ඖෂධ වශයෙන් ගත හැක්කේ මේ ගස යි. මෙහි සාරය ලාදුරු, උපදංශ, (පරංගි) ඇතුළු චර්මරොගොප සමනයෙහි ලා ප්‍රයෝජන වත් ය.) මෙය අරටු සහිත විශාල ගස කි.
මකුළු ඇට-මකුළු ගෙඩි වල ඇට
මකුෂට-වල් මුං
මකුෂටක-හීත් මුං (ධාන්‍ය ප්‍රභේද යක්)
මග්ණි පුෂ්ප-අස්බැවිල්ල, මුවකිරිය
මගද-නිප්පිලි, දුරු
මගධ-සුදුදුරු
මගධජ---නිප්පිලි මුල්
මගධා-නිප්පිලි, කළුතලා
මගධොත්භවා-නිප්පිලි
මඟනා-ජටාමාංශ
මඟල්‍ය-ජීවක
මඟුල්-බෙලි
මඟුල් කරඳ-කරඳ වර්ගයක්, මෙය සෙම් රෝග හා විෂබීජ නාශක ඖෂධයකි.
මඟුලේ යන්නෝ නියමා – මඟුල් කරඳ ගස
මඟලං-බෙලි ගස
මඟාසහං-කෝමාරිකා
මඟුල්කුඹුරුවැන්න--ගොඩමානෙල්
මඬවාසිනී-මලිත
මඬකු-කිකිරිදිස
මඬගනා-ජටාමාංශ
මඬගසි-වගපුල්
මඬගල-එල ඊතණ, එල නෙළුම්, තිඹිරි, බෙලි
මඬගලච්ඡායා-නුග ගස
මඬගලප්‍රද-කඟ
මඬගලී-ගොඩමානෙල්
මඬගල්‍ය – ඊතණ, කුකුරුමාන්, සඳුන්, සුවඳ අඟිල්, රත් ඔන්දූරම්, බෙලි, එල නෙළුම්, නුග, ගෝරෝචන, දීකිරි, සුදු දුරු, සැබෝ, පොල් ගස, කරඳ, බැම්තිරිය, බෝ ගස, මී ගස, දිවුල් (ජූල්) පොතු
මඬගල්‍යක-මසූර, (මැසිරි) පරිප්පු
මඬගල්‍ය කුසුමා-ශතපුෂ්ප
මඬගල්‍ය ජනනෙහිතා – විෂ්ණු ක්‍රාන්ති
මඬගල්‍ය නාම-මීගස, ජීවක
මඬගල්‍යාඛ්‍ය ප්‍රසාධනී-මඟුල්කුඹුරු වැන්න
මඬගල්‍යා- බුලත්, ගෝරෝචන, යොන් තුඹ, ඊතණ, එලවද, වද කසා, ජීවක, සුවඳ අඟිල්, පුවඟු, මස්වැන්න, ශතපුෂ්ප, කඟ,

මඛගල්‍යා මණ්ඩූක පර්ණිකා

විෂ්ණුක්‍රාන්ති, සින් මූං, කිරි පලා, බෝගස, සාමගස්
මචඡ්ඩි-සීනි
මචඡ්‍යක-අමු ඉඟුරු
මජ්ජතාල-තල්පැලමද=(තල්පිම්-තල්පී)
මජ්ජසාර-සාදික්කා
මජ්ජා-ඇටමිදුලු, අරටු
මජ්ජාජ-ගුගුල්
මජ්ජානි-ගල්මද
මජ්ජාර පුෂ්පක-මඟුල්කරඳ, මසිල
මජ්ජාරමොහනී-කුප්පමේනිය
මජ්ජා-පූජාදියෙන් කළ සුරා
මජ්ජාරි-බැලිල, කස්තුරි
මඡ-මත්පැන්
මඤ්ඡට-මදටිය
මඤ්ඡර-මාරා, මූතු
මඤ්ඡරි-කරඳ, අක්මැල්ල, නිලකලතා, තලා
මඤ්ඡරික-කස්තුරි, කරවි තලා
මඤ්ඡරි පත්-විලදවැන්න හෝ කරඳ
මඤ්ඡරී-තලා, මල්කැන, සාකාවාරිය
මඤ්ඡරී නම්-වේවැල් (වෙතසී)
මඤ්ඡරී පුෂ්ප } මඟුල්කරඳ
මඤ්ඡරී පුෂ්පක }
මඤ්ඡල්-වෙනි වැල්, කහපළු, (කහ)
මඤ්ඡිෂ්ඨා-වැල්මදට (මදටිය වැල)
මඤ්ජිපුෂ්පිකා-කරඳ
මඤ්ජිඵලා-කෙසෙල්
මඤ්ජූෂක-හිමාලයෙහි ගඞ්ගාදන පර්වතය අසල නිබෙන බැව් කියන දිය-ගොඩ හැම වගීයේම මල් පිපෙන වෘක්ෂයක් හෝ කරඳ ඇට ද
මඤ්ජූලා-වැල්මදට

මඤ්ඡිෂ්ඨා-වැල්මදට
මට්ටි-බැවිල
මට්ටර-බින්තඹුරු
මඩ-මහසාරණ
මඩලපත්-බෝගස
මඩලා-කුකුරුමුවන්
මඩලු-කපුරු
මඩාදු-කෑද
මඬිරි-වදකහ
මඬු-මඩුගස
මඬු-සමූහය
මඬුපර්ණී-කෝවක්කා
මණ්ඩ-නෙල්ලි, දී පෙරලි දිය එරඹු, හුළු කැද
මණ්ඩකුෂ්ට-සින්මූං
මණ්ඩල-දූවී, බිම්බිඵල, කුෂ්ඨ ප්‍රභෙදයක්
මණ්ඩල පත්‍ර-බෝ ගස
මණ්ඩල පත්‍රක-සුළු සාරණ, මහ සාරණ
මණ්ඩල පත්‍රිකා-රතු සාරණ
මණ්ඩලයක්-දවස් 44 ක්
මණ්ඩලා- කුකුරුමාන්, කෝමාරිකා
මණ්ඩලී-රසකිඳ
මණ්ඩාපිටදීඝටා- මණ්ඩල (ලොහ භාජන) යක් උඩදී ගැටීම (උරුවිවි කිරීම) කර
මණ්ඩීන්-නුග ගස
මණ්ඩූක-සල්ගස
මණ්ඩූක පත්‍රී-මකුණුවැන්න
මණ්ඩූකපර්ණී- බැමිනිරිය, කෝවක්කා, තොටිල, මකුණුවැන්න, වැල්මදට
මණ්ඩූක පර්ණිකා-ගොටුකොළ

මණ්ඩූක මාතා-ගොටුකොළ, ලුණු විල
මණ්ඩූකී-වැල්මදට, මුද්දරප්පලම්, ගොටුකොළ, කෝවක්කා
මණ්ඩූ මරම්-මඩු ගස
මණ්ඩූර-යකොර
මණ්ඩූරී-යකොර
මණ්ඩූල-මස්වැන්න
මණ්ඩෝදක-කැඳ,
මණක-කළුතලා
මණකොට්ටම්-සුවඳ කොට්ටම්
මණසිලා-මනොශිල
මණිවිත්‍රා-මේවන් (මේද)
මණිතක්කාලි-කළුකැම්මේරිය
මණිපුඩ්ඩික-පිලඟස
මණිමන්ථ-සවිඳුව ලුණු
මණිරාග-හිඟුල්
මණිවීජ-දෙළුම්
මණොගුප්තා-රත්හිරියල්
මණොඥ-වැල්තුඹ
මණොජ-සුදුදුරු
මණොජ්ඤා-මනෝසිල
මණොඤ්ඤාත්-ඔක්මී
මණොම්වීකා-රත්හිරියල්
මණොරමා-ඔළුදම්, පුවහු, කොඳ, කළුතික
මණොහ්වා-මනොශිල
මණොහර-රත් තෙළුම්, රත් මහ නෙල්, මල්තුඹ වැල, හිප්පිලි
මණොශිලා-රත්හිරියල්
මණොහාරි-තිප්පිලි
මත්කුණාරි-ත්‍රිඝනවාළු, කන්සා
මත්තක්කා-කළු කැම්මේරිය
මත්තන්-අත්තන
මත්තා-ශතපුෂ්ප, වැටහිර
මත්තාල-වැල්මී
මත්තිය-දූදු
මත්ථකො-හිළිල්
මත්ථු-දී පෙරලි දිය
මත්ස්‍යාරි-කන්සා
මත්සාර-මැසිඳු
මත්සැඩි-සීනි
මත්ස්‍ය-කටුකරෝහිණී
මත්ස්‍යක-මුගුණුවැන්න
මත්ස්‍යගන්ධා-කටුකරෝහිණී
මත්ස්‍යගන්ධිකා-සීනි
මත්ස්‍යපිත්තා-කටුකරෝහිණී
මත්ස්‍යමාස-මස්වැන්න
මත්ස්‍යවිත්තා-කටුකරෝහිණී
මත්ස්‍යාක්ෂක-මුගුණුවැන්න, ලුණු විල
මත්ස්‍යාක්ෂී-මුගුණවැන්න, බෝදි ඇට
මත්ස්‍යාණ්ඩිකා-උක් සකුරු
මත්ස්‍යාණ්ඩී-කඩ සකුරු, උක් සකුරු,
මත්ස්‍යාදනී- මුගුණවැන්න, කටුකරෝහිණී
මත්ස්‍යාරී-ගෙන්දගම්
මත්ස්‍යා සකුලා - කටුකරෝහිණී
මත්හම්බුසාල්-මත්වන (කරල්) අමුහාල්
මති-බෙලිගස
මතික-තල, බෙලි
මතිකා-තල ගස, බෙලි ගස, තලා ගස
මතුමත්තා- අත්තන, තුන්බෝ අත්තන
මතුළුහා-දෙළුම්
මථන-කිණිහිරි ගස, මහම්දි,
මථනජ-දී ආදිය
මථිත-කිරි මෝරු
මද්‍ය-සුරා
මද්‍යගන්ධ-මූනමල් ගස, කඩසකුරු, නියඳ, යොන් හිඳි, මී ඉටි, මැඩ හඳු, අඹ, වැල් මුරුංගා, උක්දඬු

මද්‍යගන්ධා **මදනකාමපූ**

මද්‍යගන්ධක, මද්‍යපාවනී, මද්‍යපායිකා } මලිත ගස
මද්‍යපුෂ්ප-හොම්බවහු, මලිත මල්
මද්‍යපුෂ්පා-මලිත මල්
මද්‍යමොද-මූණමල් ගස
මද-මිදි ගස, කස්තුරි, මලිත ගස, බෝදි ගස,
මදකර, මදකාරි } කංසා
මදකලී-නීති වැල
මදගන්ධ-සුරා, රුක් අත්තන
මදගෙන්ඩ-සාදික්කා
මදඤ්ඤ-නීති පලා
මදට-මදවිය
මදදු-මලිත ගස
මදන්තිකා-හෙළ ඉද්ද
මදන-සුරා, අත්තනා ගස, අත්තන ගෙඩි, කුකුරුමාන්, හොර ගස
මදනක-කළු අත්තන, තිකුළු, කුකුරුමාන්, දමනක වෘක්ෂය, මී ඉටි

මදනකාමපූ — සුරතංගපූ

1. මදනකාමපූ
(වැල් වර්ගය)

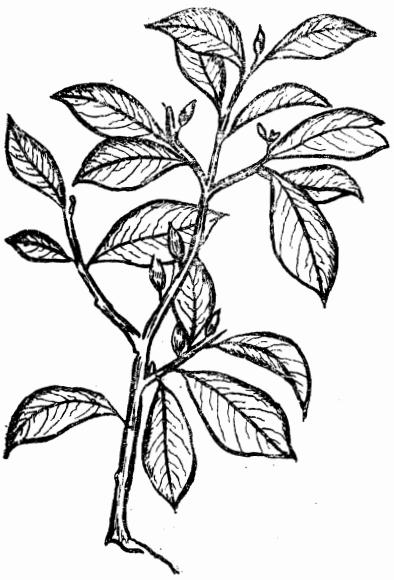

2. මදනකාමපූ
(ගස් වර්ගය)

මදනකාමපූ නමින් වර්ග තුනක් ඇත. එකක් හිඹුටු වැල් වලට සමාන පඳුරු වර්ගය කි. මේ වර්ගයේ මල් ලා නිලට හුරු කහ පාටින් යුක්ත ය. මල් පෙති වැලි අතෝදු මල් පෙති මෙන් සත ය. අතු අතර සහ අග ත් තැනින් තැන මේ මල් පොකුරු වලින් ගෙඩි පොකුරු සැදෙයි. එක පොකුරක ගෙඩි පහළොහක් විස්සක් පමණ තිබේ.

මදනකාමපූ මදුනය

මේ ගෙඩි සහ ඇතුලේ තිබෙන ඇට ත් මී ගෙඩි වලට සහ මී ඇට වලට සමාන ය. මුලින් තිබෙන්නේ මේ වර්ගයේ රිකිල්ලක චිත්‍ර යකි.

දෙවැනි වර්ගයේ කොළ හා මල් සාදික්කා කොළ වලට හා මල් වලට සමාන ය. එය අඩි දෙළහක් පමණ උසට වැවෙන ගසකි. ඖෂධ වශයෙන් ඇට මද සහ මල් ගන්නා මේ දෙවර්ගය ම ලිඛිතික ආශා වර්ධනය කරණ, මද්‍ය කාරක, වාජීකරණ ඖෂධ වෙති. (දෙවැනි චිත්‍රය මේ ගස් වර්ගයේ අතු කැල්ලක ය)

තුන් වැනි වර්ගය ලඬකාවේ මුඩු බිම් පණන පැණවීමේ දී යුරෝ පීය පාලකයන්ට "මඩු ගස ක් හෝ පොල් ගස ක් නැති හැම ඉඩමක් ම රාජ සන්තක ය" යි උපදෙස් දුන් කළු සුද්දන් නිසා ප්‍රසිද්ධියට පත්ව තිබෙන මඩු ගස යි. සමූහ වශයෙන් අවුරුද්දකට දෙවරක් බැගින් අතු සැදෙන - මේරූ අතු සැරසිලි සඳහා ත්. ලපටි අතු (දළු) ව්‍යඤ්ජන සඳහා ත් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා මඩු ගස බොහෝ ප්‍රකට නිසා චිත්‍රයක් අවශ්‍ය යයි නො සිතුවෙමි.

මේ ගසේ මල් අන්නාසි ගෙඩි වැනි ය. පිපුන විට තද දුගඳක් නික් මෙයි. මල් කෑමට ගන්නේ නැත. මේ මල් වලින් දෙඹ ගෙඩි පමණ ගෙඩි වලු සැදෙයි. මේ ඇට (ගෙඩි) වල පිටතින් තිබෙන ඝණ කවුව අස් කර මදය ගෙන අච්චෙන් බියලා කුඩු කර සාදු ගන්නා පිටි සහල් පිටි සමඟ මිශ්‍ර කර පිට්ටු, කෑඳ, කිරිබත් ආදිය පිළියෙළ කර ගණිති. මඩු දළු හා ඇට මද්‍ය කාරක ගුණයෙන් යුත් වාජීකරණ ඖෂධයකි. මූල රෝගයෙහි පසස්නා ලද මඩු දළු රසවත් ආහාරයක් ද වෙයි.

මදනපාල්-අත්තන ගෙඩි
මදනමාන-සන්ත්‍රීන්ගේ යෝනිමාර්ගය
මදනා-කුකුරුමුවන්
මදනාර්ජනී-භාතාවාරිය
මදක-තල ගස, බෙලි ගස
මදනී-කස්තුරි, යොහොඹු
මදනීයක-මලිත ගස
මදභඤ්ජිනී-සාතාවාරිය
මදයන්තිකා-වල් ඉද්ද
මදයන්තී-බෝලිද්ද
මදර-එරබදු
මදරා-එරබදු
මදරාක-එරබදු ගස
මදභස-ලබු
මදහෙතු-මලිත ගස
මදූ-කිරිබදු
මදුඝ්‍ය-තල්ගස
මදුනය-අක්මාල්ල

මදුර — මදුණ ගස

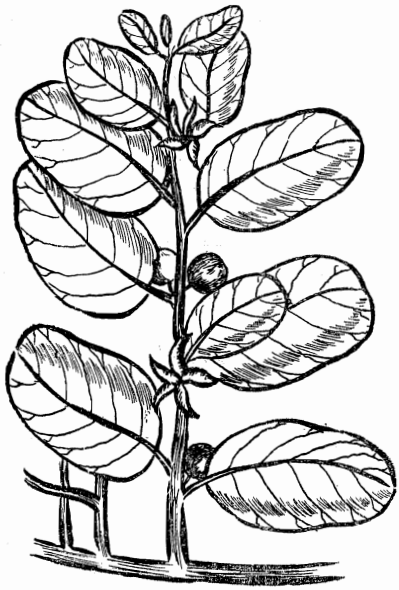

මදුර — මඤ්ජර

Cleistanthus collinues

මදුරා-මඤ්ජර-සුදු පාට කෝදි වැටී ගිය ඝණ පොත්තක් සහ රත් හඳුන් කොළ වලට හැඩුහුරු කමින් බොහෝ සේ සමාන, තේජාන්විත වෘක්ෂයකි. මෙහි අරටුව පතඹ වැනි (පද්මරාග)වර්ණයෙන් යුක්ත ය. රත් පාට ලොකු මල් පමණක් සැදෙන වගී යක් සහ, කුඩා මල් සහිත නෙල්ලි ගෙඩි ප්‍රමාණ ගෙඩි සැදෙන වගීයකුත් තිබේ.

කඳේ පාට - පොත්ත - හරය (අරටුව) .හා කොළ ත් පෙනුමෙන් මේ ගස සමාන වන්නේ රත් හඳුන් ගසට පමණකි. වෙනස කට නිබෙන්නේ ලී දෙවගීයෙහි සුවඳ හා රත් හඳුන් කොළ වල ඇති මස අධික ගතිය ත් පමණකි.

මේ ගස් වලට කිසිම සතෙ කුගෙන් අනතුරක් නැත. එහි කොළ දඬු ආදිය අනුභව කරණවා තබා ශ්පර්ශ කරණ සතෙ කුත් නැත. සර්ප වර්ග හා අලි ඇතුන් මේ ගස් අසලට පවා නොයති. මේ ගස් තිබෙන භූමි වලට තේජස, භාග්‍යය, හා දියුණුව ලැබෙන බව කරණ ලද පරීක්ෂණ අනුව කිව හැකි ය. ලංකාවේ ගස් තුන හතරකට වඩා නැති මේ වර්ගයේ ගසක් අප විහාරස්ථානයේ ද තිබේ.

මදිකා-මදවිය
මදිත-එරබදු
මදින ඵල-එරබදු
මදිරා-සුරා, රත් කිහිරි
මදි-එන්සාල්
මදු-මලිත, මදු වැල්, සිහින් මදු
මදුක-වැල්මී, උක් පැණි, මී පුප්
මදුකද්වය-වැල්මී, මී පුප් (මී මල්)
මදුකන-කිණිහිරි ගස
මදුප්පිලා-මී ගස
මදුඵත්-මදු කොළ
මදුඵතති-කිණිහිරි
මදුඵනසි-මී පැණි
මදුඵවරා-මුද්දරප්පලම්
මදුඵාති-ගස්කැලිය
මදුපුප්-මීගස, මීමල්, (මීපුප්)
මදුපුෂ්ප-මීමල්, (මීපුප්)
මදුබුල-මීවදය
මදුමධු-වැල්මී, මීපැණි, දෙවගය
මදුර-දෙළුම්පල,මීපැණි,දෙළුම්යුෂ
මදුරචවා-දූවගස

මදුරමරම්-කුඹුක්ගස
මදුරස-මොරගස, මිදි, වැල්මී, මීපැණි
මදුරසා-මුරුවා
මදුරා-මිදිපල, මීපැණි
මදුරාම්ල-තිත්තිනිමල, සියඹලා ගස
මදුරාම්මලය-ගොරක
මදුරු-මදුරුතලා, එරබදුගස
මදුරුට-මදුරුතලා ඇට
මදුලිත-මුරුවා
මදුශ්‍රවා-වැල්මී
මදුශෘණ්ඩ-සාදික්කා
මදුෂ්ටි-වැල්මී
මදුෂ්ටිල-ගැටපිච්චව, යොහොඹු, මීගස්
මදුසර්ජ-හිරියල්
මදුසර්ජික-හිරියල්
මදුසර-මීගස
මදුසාර-මීගස
මදෙන්කට-සුරා
මදෙන්කටා-වම්බොටු, සුරා
මදෙස්-පෙට්ටිය
මධ්වාශ්ව-මීමල් වලින් සෑදූ සුරා
මධ්වාශ්‍රවා-මුරුවා
මධ්වාසව-මී පැණියෙන් හෝ මල් රස දමා සෑදූ ආසව, (පල්කර පෙරා ගත් ජලය)
මධූ-මීපැණි
මධ-මුද්දරප්පලම්
මධු-වැල්මී, ජීවානනිකාවැල් හෝ පලු ගස, මීපැණි, ඊයම්, මාරා ගස, මල්, මිදිරස
මධුක-වැල්මී, උක්පැණි, ගල්මී ගස, උක්සකුරු, රත්හඳුන්, සුදු ඊයම්, මීමල්
මධුකෂිකා-වැල්මී
මධුක්ෂීර-ඉදි
මධුකක්කුටී-පැණිදෙඩම්
මධුකපත්‍රක-සාරණ
මධුකප්‍රිය-අඹ ගස
මධුකකීටී-දෙඩම් ප්‍රභේදයක්, ලප් නාරන්, රටඉදි
මධුකර-කිරිපලා, කිකිරිදිය
මධුකල්ප-කිරිපලා
මධුකා-මීපැණි, වැල්මී, ඇද්දෙමට
මධුකෝ-මීගස්
මධුකෝෂ-මීවද, මීඉටි
මධුගන්ධිකා පුෂ්ප-කුඹුක්
මධුවර්ජ්‍යා-මීපැණි
මධුජ-මීඉටි
මධුජම්බීර-පැණිදෙඩම්
මධුත්‍රය-සීනි, මීපැණි, ගිතෙල්
මධුතෘණ-උක්ගස
මධුදිකා-මුරුවා
මධුද්‍රුත-පළොල්ගස, අඹගස, (මී අඹ ගස)
මධුද්‍රුනී-රත්පළොල් ගස
මධුද්‍රුඛ-රත්මුරුංගා
මධුද්‍රෑම-මීගස
මධුධාතු-මැසිදූ
මධුඝූලි-උක්සකුරු ප්‍රභේදයක්
මධුපලට-මීවදය
මධුපත්ති-කිණිහිරි
මධුපනති-මීපැණි
මධුපර්ක-දීකිරි, ගිතෙල්, වතුර, සීනි, මීපැණි මේ පස මධු පකී නම් වේ.
මධුපර්ණිකා-බෙරු, ඇද්දෙමට, එළ ජම්බු, කන්සා

මධුපර්ණී- රසකිඳ, ඇද්දෙමට, බෙරා, දෙඩම්, විෂ්ණුක්‍රාන්ති, වරා, මුරුවා, මේවන්, නීදිකුම්බා, එළ ජම්බු
මධුපත්‍රක-වැළඳ්
මධුපත්‍රී-ඇද්දෙමට
මධුපාලිකා-මුරුවා=ගම්හාරි
මධුපිලු-මිහිරිමොර (පැණිමොර)
මධුපුෂ්ප-මීපැණි, හෝපලු, මීගස, මාරා, මූණමල්, දැත්ත, බඹරපැණි, වරාගස, ශතපුෂ්ප
මධුපුෂ්පිකා-ශතපුෂ්ප
මධුපුෂ්පී-ශතපුෂ්ප
මධුපූරී-තෙල්ලි
මධුප්‍රජා-මීගස
මධුඵල-දීකිරි, පොල්, ඉදිගස, මුද්දරප්පලම්
මධුබහුලා-යොහොඹුවැල
මධුභද්‍රා-ඇද්දෙමට
මධුමක්ෂිකප්‍රිය-මහුල්කරඳ
මධුමජ්ජන්-අහුණවැල
මධුමතී-මුරුවාවැල
මධුමකීටී-මීහකුරා, දැසමන්
මධුමලකී-කිරිඅහුණ
මධුමාක්ෂික-මැසිඳා, (මාක්ෂික)
මධුමාර්ජක-ඉදිගස
මධුමාසප්‍රකාශක-කරඳ ගස
මධුමාසප්‍රිය-කරඳගස
මධුමූල-අල ප්‍රභේදයක්
මධුමේහ-මූත්‍රයෙහි මධු(සීනි)ඇති කරණ ප්‍රමේහ රෝගය
මධුයෂ්ටි-වැල්මී
මධුයෂ්ටිකා-වැල්මී
මධුයොනි-මුද්දරප්පලම්, මිදිවැල්
මධුර-රත්මුරුංගා, මීඅඹ, රතු උක්, සීනි, ඇල්වී, සුදුදුරු, කළුරීයම්, සුදුදුරියම්, මහරීතණ මීකැකිරි, මේවන්, උළුවා, කිරිපළු, වැල්මී, ශතපුෂ්ප, කවෙළු, සාතාවාරිය, මහදුම්මැල්ල
මධුරක-උක්පැණි, ජීවක, වැල්මී පොණ්ඩරු, ශතපුෂ්ප
මධුරචඡදා-මී
මධුරත්වච-දැවගස
මධුරත්‍රය-ගිතෙල්, සීනි, මීපැණි යන තුන් වගය
මධුරතික්තක-වැල්මුරුංගා
මධුරපර්ණිකා-අවරිය
මධුරඵල-ඩෙඹරගස, (මහමසන්)
මධුරමජ්ජකා-යොන්ඉඳිගස
මධුරමඤ්ජරිකා-ඉඳිගස
මධුරමර්කා-රටහිඳි
මධුරමූලක-ගොරකගෙඩි, ඇම්බරැල්ල
මධුරමාර්ජකා-හිඳිගස
මධුරවල්ලී-වැල්මී, දෙළුම්, පැණිදෙඩම්
මධුරශ්‍රවා-පිණ්ඩා ඉඳි, වැල්මී
මධුරස-ජීවක, මුද්දරප්පලම්, වතුර, උක්, කිරිකවෙළු, ඇද්දෙමට
මධුරසා- මුද්දරප්පලම්, කිරිපලා, කඩසකුරු, නීයඳ, යොන්ඉඳි, මීඉටි, මැඩහඳු, වැල්මුරුංගා, උක්දඬු
මධුරා-සින්සාතාවාරිය, මේවන්, කවෙලු, කිරිපලා, වේලා, තෙල්ලි, මැඩහඳු, ශතපුෂ්ප, ත්‍රස්තවාළු
මධුරාම්ලක-ඇම්බරැල්ලගස
මධුරාම්ලඵල- පියල්ගස, කිරිපළුගස
මධුරාහ්වය-ඇම්බරැල්ල, පැපිලිය

මධුරිකා-ශතපුෂ්ප, මහදුරු
මධුරී-වැල්මී, වැල්මුරුංගා
මධුරෙණුකා-කපුගස, ඇඹුල්වේ
මධුලක-ගල්මීගස, නීයඳ, ඕමීගස
මධුලග්න-රත්මුරුංගා
මධුලට්ඨිකා-වැල්මී
මධුලිකා-බක්මී, අඹ, මුරුවා
මධුවල්ලී-වැල්මී, සීනිද්ද
මධුවාශ-මීඉටි
මධුවීජ-දෙළුම්ගස
මධුවීජපූර-මීකැකිරි
මධුෂ්ඨීල-මීගස
මධුෂ්වසා-කිරිපලා
මධුසිත-මුරුවා, මීගස, මීඉටි
මධුසිග්‍රු-රත්මුරුංගා,වැල්මුරුංගා
මධුසිග්‍රුක-වැල්මුරුංගා
මධුශෙෂ-මීඉටි
මධුශොණක-මීපැණි
මධුශ්‍රවස්-මීගස
මධුශ්‍රවා-වලාවැන්න. වැල්මී, මුරුවා, කිරිපලා, මීගස, ජීවන්තිකා වැල, මැඩහඳු
මධුශ්‍රාවා-මීගස
මධුශ්‍රෙණි-මුරුවා, මැඩහඳු
මධුශ්‍රෙනිකා-නීයඳ
මධුෂ්ඨීල-(මධුෂ්ඨීල)=මීගස
මධුපුෂ්ප-අශෝක
මධුයෝනි-මුද්‍රික
මධුස්‍රෙයා-මුරුවා
මධුක-වැල්මී, මීගස
මධුකසාර-(මහරි) මීඅරටු
මධූච්ඡිෂ්ට-මීඉටි
මධූනි-එළ ජම්බු
මධූල-මීකැකිරි, අඹ, මුරුවා, ගල්මීගස, දියමීගස
මධූලක-ගල්මීගස
මධූලික-වැල්මී
මධූලිකා-මුරුවා
මධූධ්‍යාලූක-අලප්‍රභෙදයක්
මන්ත්‍රජිහ්ව-ගින්දර
මන්වාඞි-මදටිය
මන්ජරි-කැන
මන්ජල්-කසා
මන්ජිෂ්ඨා-වැල්මදට
මන්ඩල්-ඇට්ටර
මන්ථ-අත්සුණු හා ගිතෙල් මිශ්‍ර කොට ඇල් දියෙන් වඩා දිය නොකොට, වඩා දැඩි නොකොට හතා සකස් කර ගන්නා ලද ආහාරය "මන්ථ"නම්.
මන්ථජ-වෙඩරු
මන්ථන-කළඹන දණ්ඩ, වෙඩරු
මන්ථර-කළඹන දණ්ඩ, මල්කොපුව, ගෙඩිය
මන්ථාන-ඇසළ ගස, කළඹන දණ්ඩ
මන්දට-මාරා ගස, එරබදු ගස
මන්දපනික්කිල-සෙන්දිරික්කා
මන්දස්-මහකරඹ
මන්දහෙතුක-මයිලගස
මන්දූ-කිරිඳි
මන්දූර-කටුවැල්බටු, කටුකැල, එරබදු, වරා, වැල්නිබ්බටු, යක්ඛේරිය, එලවරා, ගල්සෙවෙල්
මන්දූරක-හෙළසැබෝ
මන්දූරමරම්-මදුරා
මන්දූරී-කුප්පමේනිය
මන්දූරා-හෙළවරා
මන්දූරොජා-ගල්සෙවෙල්
මන්දෙකී-කෝවක්කා
මන්දෙෂ්ණ-මදඵනුසුම්
මන්මථ-අඹගස, සූල්ගස, (දිවුල් ගස)
මන්මථාලය-අඹගස

මන්ශෙල-මනෝසිල
මනඃශිලා-මනෝසිල
මන-ජටාමාංශ, මැණික්
මනඅකිල්-සුවඳ අගිල්
මනකජ-රිලවා
මනකොට්ටම්-සුවඳ කොට්ටම්
මනඛකා-තුවරලා
මනලෙ-දෙළුම්
මනස්ශිල-මනෝසිල
මනස්ශිලා-මනෝසිල
මනසෙලං-මනෝසිල
මනසිල්-මනෝසිල
මනාදෙක-පලම් 16
මනිත්තක්කාලි කළුකාම්මේරිය
මනිඛණ්ඩ-මැණික්කට්ටුව
මනිප්‍රඛ්ඛික-හෙලපිල ගස
මනිරාගකර-සාදිලිංගම්
මනිලන්-මුහුණගස්, (මුගුණ මල් ගස්)
මනෝසිල-රත්හිරියල්
මනෝගුප්තා-රත්හිරියල්, මනෝසිල
මනෝජ-සුදුදුරු, මනෝසිල, ගෝලක
මනෝජව-ලියනහලා
මනෝජාත්තමනෝ-සල්ගස
මනෝරමා-ඛළුදම්, පුවතු, කළුනික
මනෝශෙල-සිරියල්
මනෝහ්වා-මනෝසිල
මනෝහරී-සීන්නාරං
මනෝහරා-නිල්ඹිලු
මපුෂ්ටිලා-මීගස
මඛර-මීමැස්මෝර (අපස්මාර = වස්මර)
මඹ-ඛක්මී
මම්බ-ඛක්මීගස
මමර-අපස්මාර
මමරාජා-ලුණුවරණ
මය-යකඩ
මයල-සුදු, රතු නෙළුම් දෙවගය
මයසාර-වානේ
මයිරිය-සැබෑ
මයිල්තුතු-පල්මාණික්කන්
මයිල්රෝවන-ගෝරෝවන
මයිල-මෙය මලින (ධාතුකී) නොවේ රත් කොබෝලිල ගසකට සමාන කොළ හා කරල් ඇති ගසකි. ඉදිරියෙහි මලින ගැන ලියා ඇති විස්තරය බලන්න.
මයිලඛ්කුරාඤ්ඤු-තුන්පත්කුරාඳු
මයූර-හෙළසැබෑ, මොණරකුඩුම්බිය, පල්මාණික්කම්
මයූරක-මොණරහාල්,හෙළසැබෑ
මයූරකන්දු-වේලාගස
මයූරකර-පල්මානික්කම්
මයූරකරක්-පල්මානික්කම්
මයූරගල-පල්මානික්කම්
මයූරගලකොපම- පල්මානික්කම්
මයූරගිරි-පල්මානික්කම්
මයූරග්‍රීවක-පල්මානික්කම්
මයූරජඹා-තොටිල
මයූරතුත්තම්-මයූරතුතු
මයූරපක්ෂ-මොණරපිල්
මයූරපත්‍ර-මොණරකුඩුම්බිය
මයූරශිඛා-මොණරකුඩුම්බිය
මයූරිකා-දියමිත්ත
මකී-වසතැල්ල
මකීට-අසමෝදගම්
මකීටනිභූක-පියාගස
මකීටපිප්පලී-කරල්සැබෑ
මකීටපුත්‍රිය-ඇසටුගස
මකීටබීජ-වඳුරුමැ කරල්
මකීටශිඹී-සාදිලිංගම්

මකීම[ස්‍ය] මඩතොණ්ඩි

මකීට(ස්‍ය)-තඹ
මකීටා-යක්ඛේරිය
මකීටාක්ෂ-තඹ
මකීටානන්තකණ්ටක-සණඟස
මකීරී-සැබෝ, අසමෝද,වඳුරුමිරි, මහුල්සරඳ, ඩෙඛරගස, සූල්ගස (දිවුල්ගස)යක්ඛේරිය
මකීර-කිකිරිදිය
මකීලකණ්ටක-මහ උක්
මකීලශූල-වැදූ අයට සැදෙන රුජාව
මතීවාළ-මර්තමාන් (පැසුන විට තරමක් සුදුපාට ඇති වැඩි වශයෙන් ව්‍යඤ්ජනයට ගන්නා කෙසෙල් වගීයක්)
මත්ඛගි-කැසිපිත්තන් වැල
මදීක-තෝරගස
මම්-ප්‍රාණස්ථානය, මිරිස්වැල
මම්ත්‍රමා-රසකැල්ල
මම්නායක-පැපිලිය
මම්ර-යක්ඛේරිය, බාන්වැල්, කහ
මම්රී-දැරුහරිද්‍රා
මශීතාම්මූ (මශීතාම්බූ)- වැල්මදට
මරකත-මරාමිණි(පද්මරාග මැණික්)
මරකතපත්‍රී-දියමින්ත
මරද } කුඹුක්
මරාද }
මරභව-ගුගුල්
මරම්-ගස්
මරම්මල්-වෙනිවැල්
මරම්ංජල්-වෙනිවැල්
මරයූරී-භූජපත්‍ර
මරාකාලි-ඇන්සැටිය
මරාමරම්-සල්ගස
මරාසව-මුරුවා
මරිකොලන්දු-තුවරලා
මරිච-මිරිස්, ගම්මිරිස්
මරිචපත්‍රක-හොරගස
මරින්දු-එලිමරින්දු

මඩතොන්ඩි—හෙනගස්

මඩතොණ්ඩි—රක්තගණී—(මෙණ්ඩිකා)

Lawsonia Alba

දෙළුම් කොළ වලට මදක් සමාන අඩි දහයක් පමණ උසට වැවෙන ගසකි. මේ වගීය ඉස රුජාව, ලාදුරු හා පිලාව මහත් වීම වැනි අසනීප වලට ත්, පිළිස්සුන තුවාල වලට හා වණ වලට ත් ඖෂධයක් ව ශ යෙ න් ගණිති.

මහමදිකයන්ගේ ශුද්ධ වෘක්ෂයක් වූ මේ ගසේ ගෙඩිවල යුෂ ඔවුන්ගේ භාග්‍යවන්ගේ නියපොතු පාටකිරීමට ගණිති.

මරිමාංෂෙඩි මලබටු

මරිමාංෂෙඩි-ඇම්බරැල්ල
මරිෂට-මෝරු
මරිෂටා-වැල්මදට
මරිස-ගම්මිරිස්
මරීචක-ඌහාඳ මිරිස්, මානුග ගස
මරීචී-රශ්මිය, ඉද්ද, සීනිද්ද
මරු-නියඳ, වැලි, සස්සඳවැල
මරුක්කාරඝි-කුකුරුමුවන්
මරුක-කුකුරුමුවන්
මරු(ක)ත=පික්මැලි, කරවුතලා
මරුකශඛ-රත්නිවුල්
මරුකු-කුඹුක්
මරුජාත්මා-දුරාලහා
මරුජ-ගුගුල්, නියඳ
මරුජා-නියඳ
මරුත්තුරාසි-කුකුරුමුවන්
මරුත්භව-කිළිල
මරුත්භවා-කපුගස, කුඩාකිනිරි, කහඹිලියා, නියඳ, මහගොන් සුතුකැකිරි, ගුගුල්, හැල්කස ඹිලියා, බින්තල්
මරුතා-උණකපුරු
මරුතු-කුඹුක්
මරුදිෂට-ගුගුල්
මරුදුම-කිනිරි
මරුන්මාලා-පික්මැලි,(පික්මල්)
මරුබක-කුකුරුමුවන්
මරුහුරාහ-කණේරු
මරුවක-හින්තලා, නියඳ, කුකුරුමාන්, කරවුතලා
මරුවශ්‍ය-කරවුතලා
මරුසම්භවා-ගුගුල්, කුඩාඇල්කහ ඹිලියා
මල්-මල්, මලාව, අප්පල්ලය
මල්කොණ්ඩු-මල්රේණු
මල්කොද- මල්වල තිබෙන දිත් කෙඳි
මල්දඩු-නයා
මල්මූවරද-මල්පැණි
මල්රද-රේණු
මල්ල-කම්මුල
මල්ලක- පොල් ගෙඩියෙන් සෑදූ පාත්‍රය, පොල්මල
මල්ලජ-මිරිස්
මල්ලරි-කැන
මල්ලි-ඉද්දගස
මල්ලිකා-උළුවා, වලාවැන්න, සීනි නිද්ද, කොත්තමල්ලි, ඉද්ද, දෑ සමන්
මල්ලිකාපුෂ්ප-කෙළින්දගස, ලුණුවරණ
මල්ලිකෙ-සීනිද්ද
මල්ලිගඞ්ගි-(කළුවැල්)කළුඅඟිල්
මල්ලිගඞ්ගිකා-පිච්ච, ඉද්ද, සුවඳ අඟිල්
මල්ලිපත්‍ර-අරත්ත, ගැටතුඹ
මල-වර්චස්, කපුරු, යකඩාදියෙහි මල
මල-ගූථය, වා, පිත්, සෙම්, හිරියල්, තුරාක්තෙල්, සුදු හඳුන්
මලඉක්ත-මලින=ඛාධකි(ගිනි දළු වැනි රත්පාට මල් ඇති ගසක්)
මලඉලුප්පෙ-මෑ, ලීමෑ
මලඋක්කාසි-ගල්පිසාගස
මලඛාර-රිදිතුත්තන්
මලගස-කසට ගස
මලගියවැල-ඉද්දවැල
මලච්-හිරියල්
මලතීඵල-සාදික්කා
මලදු-හඳුන්ගස
මලපු-කොටදිඹුලා ගස
මලපුඩ-කොටදිඹුලා ගස
මලප්‍රතිකා-දියමිත්ත
මලබටු-මලබොටුගස්

මලහෙදිනී-කටුකරෝහණ
මලමූ-අසුචි, මූත්‍ර
මලය-සඳුන්
මලයජ-සඳුන්
මලයසම්භව-සඳුන්
මලයානත්ති-කොබෝල්ලි
මලයාමනක්කු-දැත්ත
මලයු-බෝදිඇට, පුළිල
මලයූර-බෝදිඇට
මලයෝද්භවා-හොඳ මිරිස්
මලලබු- ඉර අව්ව නොවැටෙන අඳුරු සහිත නිතර දිය සීරාව ඇති තැන්වල හටගන්නා ලොකු නෙලුම් කොළ ප්‍රමාණ කොළ ඇති පැලැටියකි. එක පැලයක කොළ හතකට වඩා එකවර දකින්ට නැත. මේ කොළ හටගන්නේ පැන්සල් ප්‍රමාණ නටු වල ය. මේ වර්ගයේ යුෂ හොරි, දද, කුෂ්ඨ, කඩුවේ ගන් ආදි චර්ම රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි
මලවෙම්බු-මිනකොසඹ
මලසා-හීන් එන්සාල්
මලසාධන-පොරණ්ඩරු
මලසාර-සල්ගස
මලනරණී-කන්නැන්දෑ
මලහා-ගොකටු
මලා-මල්ල, මලාව
මලාඳු-මිසිල
මලානි-අඹ
මලාපූ-කොට්ඩිඹුලා
මලාව-මණ්ඩය, පෙට්ටිය, පැස
මලිගිය-වැලිද්ද, මලිගියවැල
මලිගිය වැල්-මාලනී, ගැටපිච්ච, යොහොඹු වැල්, (ඇතැම් අය ඉදිද වලට ද මේ නම් කියන බව පෙණේ)

මලින—මලින්ත

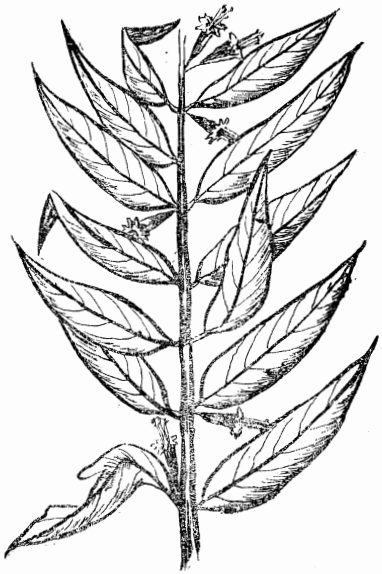

මලින—ඛාතකී

Woodfordia Floribunda

මලින-මසිල යයි වර්ගී දෙක කි. ගැඹුඹ කොළ වැනි උල් වූ කොළ හා රතු පාට මල් ඇති වර්ගය මලින නම්. මෙහි කුඩා රිකිලි වල දෙ පැත්තට බෙදී යන සේ එක තැන කොළ දෙක බැගින් හට ගණියි. රත් පාට ගිනි දළු වැනි මල් පොකුරු සැදෙන්නේ ද ඒ තැන්වල ය.

මසිල වෙන ම වර්ගයකි. එහි කොළ රත් කොබෝල්ලි කොළ මෙන් දෙකට බෙදී ඇත. මුදු නෙහි පමණක් පොකුරු වශ යෙන් සැදෙන මේ වර්ගයේ මල් කහ මිශ්‍ර නිල් පාටින් යුක්තය.

මලින

මලින-මසිල වගී දෙක ම එක වගී යක් හැටියට අපේ ඇතැම් පැරණි නිඝණ්ඩුවල හා අකාරාදි වල සඳහන් ව තිබේ. එසේ ම ධාතකී වෙනුවට මසිල මල් ද පාවිච්චි කර තිබේ.

සරසවතී නිඝණ්ඩුවෙහි **ධාතකී** වලට **මසිල** කියාද, අමර කෝෂයෙහි හා පාලි නිඝණ්ඩුවෙහි **ධාතකී** වලට **මලඝින්න - මල ඉන්න** කියා ද අර්ථ දී ඇත.

පැරණි කෝෂකාර වියත් **පඬිවරයන්** දී තිබෙන **ලක්ෂණ** අනුව නම් ධාතකී වෙනුවට ගත යුත්තේ මසිල නොව මලින ම ය.

මසිල---මලින දෙ වගීය ම රස-ගුණ ඕජාදියෙන් සමාන යසි ද, අසමාන යසි ද නවීන රසායන විද්‍යඥයෝත් දෙපිලට බෙදී දෙකක් කියති. මේ පිළිවෙළට ම ලඞ්කාවේ පැරණි වෛද්‍යවරයෝ ද දෙපිලකට බෙදී සිටින්ට ඇති බැව් ධාතකී වෙනුවට මසිල මල් ගැණීමෙන් පෙණේ.

මලින මල් අතිසාර ආදී රෝගාබාධ සඳහා සාදන කෂාය-චූර්ණ ඝෘත වලට හා අරිෂ්ට-ආශව වගී තරක් නොවී කල් තබා ගැණීමට අවශ්‍ය මද්‍යසාර නිපදවීම පිණිස ත් පාවිච්චි කරති. අනිත් ගුණ කෙසේ වෙත ත් මසිල මල් වලට වඩා මලින මල් වල මද්‍යසාර නිපදවීමේ ශක්තිය අධික බැව් මේ දෙවගීය එක පමණට ගෙණ එක ප්‍රමාණ අරිෂ්ට බරණි දෙකකට දමා නියම කාලය අවසන් වීමෙන් පසු පෙරා බැලුවොත් වැටහී යනවා ඇත.

මස්තදුරු

පැරණි මහ පඬිවරයන් දී තිබෙන ලක්ෂණ අනුව ධාතකී, මලින ම බව ත්, ධාතකී වෙනුවට මලින මල් ම ගැණීම වඩා සුදුසු බව ත් පෙණේ.

මලින්දු-මසිල
මලින-මිරිස්, හංශයින්
මලීමස-මල්කසිස්
මළුපු- වැලිද්ද, මල්කැන, ඉද්ද වැල
මළුහා-රත්මූරාංගා
මලෙයිමන්ගල්-කේශරබැවිල
මලෙයිවාලෙයි-වත කෙසෙල්,(ඇට කෙසෙල්)
මලෙ කුන්දුරුක්කන්- කළුට කුම්භල්
මලෙමංවල්-වෙනිවැල් ගැට
මලෙයි වෙම්බු-මහ කොහොඹ
මලොමසා-මල්කසිස්
මවනිමූල-තුවරලා
මවුත්තික-මුතු
මශක-රත්තම්පලා
මශකින්-අත්තික්කා
මශා-වදකසා
මශි-නිල් සේපාලිකා නටු, ලිවීමට ගන්නා දැලි (නීන්න)
මශුයක-කොසඹ
මශුයක්‍ෂීක-කොසඹ
මශුර-ගෙළ කරල් සැබෝ, කළු දුරු, ත්‍රාසතාවළු
මශුරී-ත්‍රිවෘත්, රකත ත්‍රිවෘත්
මෂ්කර-උණ ගස
මෂ්කරී-නිදිකුම්බ
මස්-ජටාමාංශ
මස් ඇස්-මූගුණුවැන්න
මස්ක-වදුරු මෑ
මස්කර-උණ ගස
මස්තකමඤ්ජරී-කිරිදි
මස්තදුරු-දේවදුර

මස්තරල-මහ කලාදුරු

මස්තු-දීපෙරලි දිය, මිදුන කිරෙන් උනන (එකතු වන) ජලය හෝ ඇරි එක කොටසකට වතුර තුන් කොටසක් ලා මැඩගත් ජලය.

මස්බෑද්ද

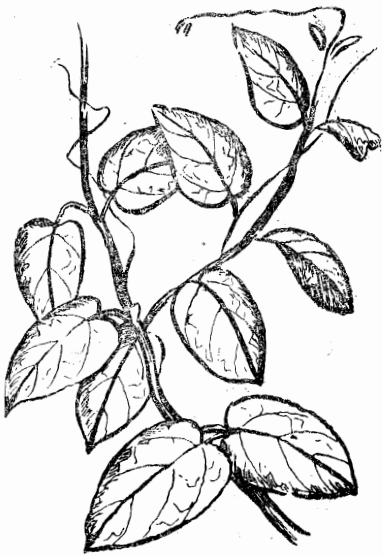

මස්බෑද්ද — මේෂශ්‍රිඞ්ගී

Gymnema Sylvestre

මෙය මුරුවා – දුල් වල මෙන් සිහින් බුවක් ඇති ඇත් අඟුන වැලට සමාන වැලකි. කොළ වල දිග පළල අඟල් $2\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ක් පමණ ඇත. තික්ත – කසට රසයෙන් යුත් ආමාසය ශකනිමත් කරණ ඖෂධයකි. කැස්ස – ඇස් රෝග හා සමේ හටගන්නා බිබිලි වලට ත් මේ කොළ යුෂ ප්‍රයෝජනවත් ය. මෙහි තිබෙන විශෙෂ ලක්ෂණය නම්: මේ කොළ සැපීමෙන් පසු දිවට වෙන කිසිම දෙයක රස නො දැනීම ය. වැරදී හෝ හුනු කැවුනොත් මේ කොළ ටිකක් විකා යුෂ ගිලීමෙන් ඒ විෂ සම්පූර්ණයෙන් ම පහ වී යයි.

මේ වගීය වෙනුවට ඇතැම් අය බින් නුග (මූලිනී) ගත්තා නමුත් එය වෙන ඖෂධයකි. මස්බෑද්ද නොවේ. (බින්නුග ගැණ 332 පිටේ විස්තර බලන්න.)

මස්රදු-ආදුන්, (මත්ස්‍යරාජයන්)

මස්වන්-මස්වැන්න

මස්වැන්න-කිඹුල් වැන්න (මාංශ පර්ණි)

මස්වා-කිඹුල්ලු

මසක-රත් තම්පලා

මසකාති-මූඛ රෝගය

මසඞ්කර-පින්තල

මසන්-ඛෙඛර ගස

මසන-බෝදි ඇට

මසරා-ත්‍රස්සාවාළු

මසාරගල්ල-මැසිරි ගල්

මසිකා-නිල් සේපාලිකා නටු

මසිජල-ලියන තීන්ත

මසිනා-එල ඊතණ

මසිර-සුළු කුරතම්පලා

මසේනිය-අමුක්කරා

මසු-ත්‍රස්සාවාළු

මසුරදළදල ප්‍රභා-වැල් පෙනෙල

මසුරදළදලා-කළු ත්‍රස්සාවාළු, ඇම් බරුල්ල

මසුරිය-කරල් සැබෝ

මසුරිකා-වසන්ත රෝගය හෙවත් මසුරිකාව (වසුරිය)

මසුරී-කළු ත්‍රස්සාවාළු, රතු ත්‍රස්සාවාළු

මහඃ-කොඛලිල්ල ගස

මහ අදිකාරම්

මහ අදිකාරම්-බුළු ගස
මහ අගද-තිප්පිලි
මහඋක්-දළුක් ගස
මහ ඉගිනි-ගොඩ කඳුරු
මහ ඔසු-ඉහුරු
මහ එන්සාල්-හිංගු පත්‍රිකා
මහ කන්දෙ-හෙළ ලුහුනු
මහකළුවා-මහ කළුවා ගස
මහකවෙලු-මහා කාකොලී
මහකාල-තිත්ත නොඩල
මහ කැනැස්ස-මහනී
මහ කර්ණිකාර-ඇසළ
මහ කෙළිඳ-ලොකු කෙළිඳ වගීය මේවායේ කොළ, මල් හා කරල් විශාල ය.
මහ ගෙලඩිය-මහ මූවැන්න, මහ කලත්, (මහ කොල්ලු)
මහගුල්ම-මුවකිරිය
මහ ගොන් සුතු කැකිරි - මහ ගොන් කැකිරි
මහචඡද-සල් ගස, දේවදාර
මහ චෝරක-හරංකහ
මහනී - මහ කැනැස්ස, වම්බටු, තිබ්බටු
මහද්‍රැම-තොටිල,
මහනත්තලා-කෙහෙල්
මහනත්තිකා-තොටිල ගස
මහනස්- කුඩා පැලැටියක් = (මහ නසි - සුළු නසි දෙවගීය ගැන ඡායාරූප සහිත විස්තරයක් සුළුනසි යන ඡේදය යටතේ ඉදිරියෙහි ඇත)
මහනැබ-මහ තඹල
මහනිඹ-තොටිල, ඇසළ
මහනෙල්-මානෙල් (ජලජ පුෂ්ප වගීයකි) නිල්-හෙල (සුදු) වශ යෙන් දෙවගය කි.

මහ හැඩයා

මහපත්‍ර-රත් එරඬු
මහපනික්කිල-අමුකහ
මහපල-පොල්ගස
මහපස්මුල් ගණය - බෙලි, සිහින් මිදි, තොටිල, ඇත් දෙමට, පළොල් යන මේ මහ පස් මුල් ගණය බඩගිනි ඇති කිරීම හා සෙම්, වාත, නසන්නේයි.
මහ පැණි වෘක්ෂය-බක්මී ගස
මහඵල-මාදම් ගෙඩි
මහ බල-රසදිය හෝ කාන්දම්
මහ බුරුද-මහසාරණ ගස
මහමී-බමර පැණි
මහමේවන්-මහාමේඝ,
මහරස-උක් ගස

මහ හැඩයා

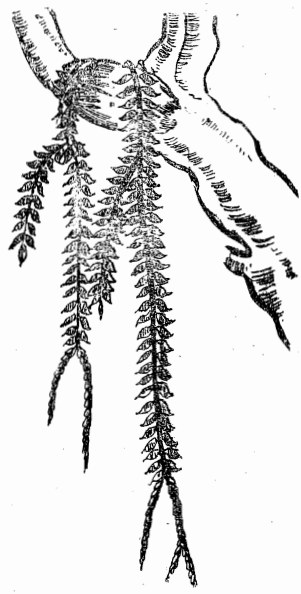

මහ හැඩයා
Lycopodium Rhelgmaria

මහ හැඩයා

මහ හැඩයා – කුඩා හැඩයා යයි වගී දෙකකි. උඩ වැඩියා වගීයට අයත් වූ මේ පැලැටි දෙළුවල් අසල දිය සීරුව සහිත අඳුරු පෙදෙස් වල පිහිටි ගස් වල දිය සෙවෙල් හා දිරුන පොතු ද ආහාර කොට ගණිමින් වැඩෙයි.

නාරටිය දෙපසට බෙදී ගිය පොල් මල් ඇට වැනි කුඩා කොළ සහිත වගීය මහ හැඩයා නමින් හැඳින් වේ. ඊටත් කුඩා කෙඳි වැනි කොළ සහිත වගීය කුඩා හැඩයා නම්. අඩි එකහමාරක් පමණ දික් වීමෙන් පසු වැම් මල් (බුලත් මල්) වැනි කරල් කීපයක් පැලැටියේ අග සැදෙයි.

මේ දෙවගීය ම දේශීය වෙදකමේ තෙල් – බෙහෙත් වට්ටෝරු වලට ඇතුළත් කර තිබේ.

මහරා–මාරා ගස
මහරි–මාරා
මහරුක්–පොල්
මහ රතු සාල් } ධාන්‍ය වගීයක්
මහ රොතු හාල් }
මහලෙඩ–මසූරිකා (වසූරි) රෝගය
මහසට්–හරංකහ
මහසාර–කළු කිහිරි
මහසිරා–ඔහනහර
මහසුදන–කුඩා සුදන හැඩහුරු කම ඇති ලොකු වගීය
මහ සොරකම–හරංකහ
මහහිහිණිය–මහ ඉහිනි
මහා–මූරුවා වැල, කකීටකශ්‍රිංගි, මුගුණු ගස
මහාක–ලූනු, මහ ලූනු
මහාකට්වෙඟඛ–සිඹිගුරු

මහාතරු

මහා කදම්බක–කොලොම් ගස
මහාකන්ද–රතු ලූනු, සුදු ලූනු
මහාකපිත්ථක–බෙලිගස
මහා කකීට පිප්ඵලී–රත් ගොකටු
මහා කර්ණිකාර–ඇසළ ගස
මහා කාය–තල් ගස
මහා කුම්භී–ඇත්දෙමට ගස, (කට්ඵල)
මහා කුමුදු–ඇත්දෙමට
මහා කුමුදිකා–ඇත්දෙමට
මහා කොඤ්ඵලා–දේවදාලිය වැල
මහාඛණ්ඩ–මාදම්
මහා ඛර්ජුරිකා–යොන් ඉදි
මහා ගන්ධ–දිය හොමුවහු, කෙළිද, මහ බැවිල
මහා ගන්ධමූලී–ගොඩමානෙල්
මහා ගණ්ඩා–මිහුල් කුඹුරා වැන්න, හරිවන්දන, ජලවේතස
මහාඡුප්තා–වඳුරා මෑ
මහා ගුල්ඵා–බෝදි ඇට
මහා ගුල්ම–මුවකීරිය
මහා ගුල්මා–මුවකීරිය
මහා ගුහා–අස්වැන්න
මහා ඝොණ්ටා–කකීටක ශ්‍රිංගි
මහා ඝොෂා–කකීටකශ්‍රිංගි, කුන්දුරුක්කන්
මහාඞ්ග–ගොකටු, රත් නිවුල්
මහාචඡ්ද–දේවදාර ගස
මහාචම්‍යා–නුග ගස
මහාචඡ්ද්‍රා–මිහමේවන්
මහාචලක–මිදට ගස
මහාජටා–බටු ගස, රුද්‍ර ජටා
මහාජම්බු–මාදම් ගස
මහාජාලි–රන්වන් වැටකොලු, දුම් මැල්ල
මහා ජාලිනී–වැල් තුඹ
මහා තරු–දළුක් ගස

මහාතාලි මහාවෘක්ෂ

මහාතාලි–තල් ගස
මහාතික්ත–කොසඹ ගස
මහා තික්තා–පික්මැලි
මහා තීක්ෂණ–බදුල්ල ගස
මහා තෙජස්–රසදිය
මහා දයා–අස්බැලිල
මහාදුරු–දේවදුර
මහාදීඝීකලිද්‍රුම–නොරගස
මහාද්‍රොණ–මහතුඹ
මහාද්‍රුම–ඇසතු ගස්
මහා ධාතු–රත්රන්
මහානාමෝ–උක්
මහානාඛ–මහතඹල
මහා නිම්බ–තොවිල ගස
මහානිල–මහ ජම්බු, කීකිරිදිය
මහා පඤ්චාඞ්ගුල–මහ එරඹු ගස
මහාපත්‍ර–හෙළ ලොත්, නෙල ගස, සල් ගස, අස්බැළිල, රත් එරඹු
මහාපත්‍රා–මහ ජම්බු ගස
මහා පත්‍රාලුක–හබරල
මහාපත්‍රී–එළ එරඹු ගස
මහා පාංශුඵල–කෝවක්කා
මහාපිණ්ඩිතක–කළුපාට මහමදන රැක
මහා පුරුෂදත්ත–සාතාවාරිය
මහා පුරුෂදත්තිකා–මහා සාතාවාරිය, මහමේවන්
මහාපුෂ්පා–ගිරිතිල්ල, කටරෙලු
මහාපුෂ්පි–වරා ගස
මහා ඵල–දිඹුල්, බෙලි, වැලඟුණ, සාදික්කා, මාදම්, පොල්, වම්බොටු
මහාඵලා–මාදම් ගස්, පොල් ගස්, බෙලි, සියඹලා, වම්බටු, කොමඩු පුසුල්, නික්ත ලබු, අස්බැවිල
මහා බර්බරිකා–සිරිතේක්කු
මහා බල–රන්වන් බැවිල, යකඩ, කාන්දම්, ඊයම්

මහාබල ඵල–සිරිතේක්කු
මහාබලා– සිරිවැඩි බැවිල, මහ බැවිල– අස් බැවිල, කාන්දම්, ඊයම්, ගල් සෙවෙල්
මහාබීජ–සාදික්කා
මහාභද්‍ර–සුළු බැවිල
මහාමිල–මහ ඇඹුල, සියඹලා
මහාමණ්ඩී–මුඛමහණ
මහාමතී–කඳුරුගෙඩිය වැල
මහාමා–උඳු
මහාමාස–ලීමැ, උඳු
මහාමූල–මහලූනු, (රාජපලාණ්ඩු)
මහාමේදා–මහ මේවන්
මහාමෙධ–හෙළ හිඹුරු
මහාමොහි–අත්තන
මහාඖෂ–සැවැන්න
මහාරක්ෂා–කීකිරිදිය
මහාරජන– (වනුක්) සෙන්දිරික්කා, රත්රන්,
මහාරඤ්ජන–වනුක් මල්, රත්රන්
මහාරස–ඉඳි, කොකටිය, උක්දඬු, රසදිය, කාඬි දිය, වැල් මුරුංගා
මහාරාජ–හෝපළු ගස
මහාරාජ ද්‍රුම–ඇසළ ගස
මහාරිෂ්ට–වල් කොසඹ
මහාරුහ–කෙහෙල් ගස
මහාල–ඉඟුරු
මහාලයා–කටුකරෝහිණී
මහාලොධ්‍ර–හෙළ ලොත්,
මහාවඤ්චු–මහසාරණ
මහාවරොහ–නුග ගස
මහාවල්ලි– මහ කරිවිල, තුඹන වැළු, යොනොඹු
මහා වාතීංකිණී– වම්බටු, කීකිරිදිය
මහාවීර්‍යා–වල්කපු, රසකිද, රසදිය
මහාවෘක්ෂ–දළුක්, බින්තල්, පොල්

මහාවෘහති — මහාවෘහති–එලබටු, මහඋක්, කළු කිහිරි

මහා වණ–මහත් වන

මහාව්‍යාධි–අටමහ රෝගාදී මහා රෝග

මහාශඨ–මහ අත්තන

මහාශණ–හණ ගස

මහාශණ පුෂ්පී– මහ හණ මල්

මහාශතා–මහ සාතාවාරිය

මහාශව–තුන්බෝ අත්තන

මහා ශාඛා–කොටිකන් බැවිල

මහාශාර–එල කිහිරි

මහාශාලි–මහ ඇල් වී

මහාශිකා–අස්බැවිල

මහාශිතා–මහ සාතාවාරිය

මහාස්වඞ්ග–දෑව, සිඳහුරු, රතු ලූනු, මාරා, ජම්බු, සිරිවැඩි බැවිල

මහාස්වඞ්ගා–මාදම්

මහාසෙවතා–කපු, කළු කිරිබදු, එල කිරිබදු,ඇඹුල් වේ, කලගස

මහාසතා–සාතාවාරිය

මහාසෙදය=(මහාසෙවදය)

අඹග වාතයට බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් නියම කරණ ලද වේදු පැමකි. (දෙරියන (අඩි තුන) ක් පළල හා හය රියන (අඩි නමය) ක් දිග ද අඩියක් ගැඹුර ද සිටින සේ වලක් සාරා ඒ වල තුළට තදින් රත් වන අහුරු බහින දර වගී දමා පුලුස්සා අහුරු බැස් සාට පසු චියලුන වැලි හා පස් වලින් වලේ මට්ටමට පුරවා සමතලා කර, ඊට උඩින් වාතහර නීක, වන්ඇපල, කටු කරඹු ආදී කොළ වගී අතුරා වාතාබාධයෙන් පෙළෙන රෝගියා අමුඩ ගස්වා, වාත නාසක, මහා නාරායන, සිඳහාළු, බලා කොරණ්ඩ, ලසුනෙරණ්ඩ ආදී තෙල් එකට මිශ්‍ර කර ගත් තෙල් මිශ්‍රනය ඔහුගේ ඇඟේ ගා හොඳින් නහර ක්‍රියා කරණ සේ අතුල්ලා ඒ ගිනි වල උඹ අතුරා තිබෙන කොළ ඇතිරිල්ලෙහි නිදා ගන්ට සලස්වා ඒ මේ අත පෙරලවමින් ඔහ ගැන්වී මසි, මෙය කර බලන්න. ඉ නා ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රතීකාර ක්‍රමය කි)

මහෙතුකා — මහා සභා–උදුපියලි, කාටුකරඹු

මහාසර්ජ– පියා ගස, කොස් ගස

මහාසජී නෙත්‍රා–අරත්ත

මහා සුගන්ධා–අරත්ත

මහාශ්‍රමණී–මුඩමහණ

මහාස්‍යාමා–ගිරිතිල්ල, කිරිඳි, මහ පෝවා, වැල් පෙනෙල

මහානිගන්ධා–මහ අරත්ත

මහා හ්‍රස්වා–වඳුරු මෑ

මහාහ්‍රී–හෙළ සඳුන්

මහිකා–පිනි

මහිරන–මිනිරන්

මහිලා–පුවහු, ගස් අහුණ, හරේණුක, එන්සාල්

මහිෂ්ජත්‍ර–සිඳහුරු

මහිෂක්ෂි–හිඟුල්

මහිෂලතා–ගිරිතිල්ල

මහිෂවර්ධනී–ඊතණ ප්‍රභේද

මහිෂාක්ෂ–ගුගුල්

මහිසරිත–තිරිහු

මහී–කඳුරුගෙඹිය වැල්

මහීජ–අමුඉහුරු

මහීලතා–ගැඩවුලා

මහීරුහ–ගස

මහීස–ඉහුරු, තිරිහු

මහෙතුකා–මසිල

මා

මහෙරණා-ඉන්සළු ගස
මහෙලා-රාහැණිය, මහ එන්සාල්
මහෙසධරී-පිත්තල
මහෙසබන්ධු-බෙලිගස
මහෙසු-කෙම්පලා
මහෙරණඩ-මහ එරඬු
මහෙලා-මහ එන්සාල්
මහොටිකා-එලබටු, තිබ්බටු, ඇත් බටු, චම්බටු
මහොටී-බටු, මහනෙල්
මහොත්ඵල-නෙළුම්
මහොත්සාහා-අස්බැවිල
මහොදය- ගස්කැලිය, සිරිවැඩ බැවිල
මහොදරී-සාතාවාරිය
මහොන්නත-තල්ගස
මහොරග-තුවරලා මූල
මහොරසී-තල ගස
මහෞෂධ- අතිවුඩයන්, ඉඟුරු, ලූනු, බින්තල්, වව්වනාව්, තිප්පිලි, හෙළ ලූනු
මහෞෂධි-ඊතණ, නිදිකුම්බා,කටු වැල්බටු, මඟුල්කුඹුරුවැන්න, බැවිල, අඬනහිරියා, බටු, සුවස ලුණු, සුදු කටුවැල්බටු,කෝවක්කා

මාංස-මස්
මාංසදලන-පිලාව, බෙලිගස
මාංසද්‍රාවින්-ඉඹුල්ගස, වේවැල
මාංසපර්ණී-මස්වැන්න
මාංසඵල-බටුගස
මාංසඵලා-බටුගස
මාංසමාසා-මස්වැන්න
මාංසරස-මස් රස
මාංසවේරිය-මස්වැන්න, අක්කා පාන, කප්‍රවල්ලිය
මාංසිනී-ජටාමාංශ
මාංසී-ජටාමාංශ
මාක්කවෝ-කීකිරිදිය
මාක්ෂික-මීපැණි, රන්මැසිඳ, රිදී මැසිඳ
මාක්ෂිකජ-මීඉටි
මාක්ෂිකඵල-මීපොල්
මාක්ෂික ශර්කරා- මීහකුරු, (මීවද වල හකුරු)
මාක්ෂිකා-හරංකසා, මැසිඳ
මාක්ෂිකාලය-මීඉටි, මීපැණි
මාක්ෂිකාශ්‍රය-මීඉටි
මාකදර-සුදුලූනු, අඹ
මාකන්ද-සුදුලූනු, අඹ ගස
මාකදර-අඹගස
මාකන්ද-නෙල්ලි, රන්වන් සඳුන්, සඳුන්, අඹ
මාගේස්‍ය-කොඳමල්
මාගධ-තිප්පිලි, තිප්පිලි මුල්, සුදු දුරු, බෝලිද්ද, සීන් එන්සාල්, හකුරු
මාගධික-සුදු දුරු, ශතපුෂ්ප
මාගධිකා-තිප්පිලි
මාගධී- සුදු දුරු, බෝලිද්ද, තිප්පිලි, ශතපුෂ්ප
මාගධිජටා-තිප්පිලිමුල්
මාගම-තලගස
මාඞ්ගල්‍ය-කිරිපලා
මාඞ්ගල්‍යාර්හ-බැමිතිරිය
මාච්ඡ-ඇඹුල්ඇඹිලිය, දියමිත්ත, මැසිඳ, කැම්මේරිය
මාච්ඡබර්ව-කන්සා
මාච්ඡබ්බ-කන්සා
මාච්ඡක-දේවදුර

මාජ්‍ය-ගිතෙල්
මාඤ්ජිෂ්ඨි-උක්, වැල්මදට
මාටා-හීන් එන්සාල්, මහළුන්සාල්
මාඩිකා-කැමේරිය
මාණ්ඩූකී-බැමිතිරිය, ගොටුකොළ
මාණ්ඩිමන්ථ-සිහින් මිදි
මාණ්ඩී-නෙල්ලි
මාණ්ඩීවෘක්ෂ-නෙල්ලි ගස
මාණිභද්‍රවටකය- මාණිභද්‍ර නම් යක්ෂයකු විසින් ශාක්‍ය භික්ෂු නමකට කියන ලද ඖෂධ යෝගයක්
මාණ්ඩූමන්ථ-සව්ඳුව ලුණු
මාතඔග-ඇසටු ගස
මාතන-හොම්බවහු=මලබටු
මාතල-අත්තන
මාතලි-වැටහිර
මාතෘ-ඵංඇපල, නෙල්ලි, පික්මැලි, ජටාමාංශ, අරළු
මාතුංග-ලප්නාරං
මාතුල- ලප්නාරං, කෝමාරිකා අත්තන, දෙළුම්, ඉඹුල්
මාතුලක-ලප්නාරං ගස
මාතුලඟ-තල්පත
මාතුලදෘම-ඉඹුල් ගස
මාතුලපුත්‍රක-අත්තන ගෙඩි
මාතුලවෘක්ෂය-ඉඹුල් ගස
මාතුලා-දෙළුම්
මාතුලානී-කන්සා
මාතුල්‍යා-නෙල්ලි
මාතුලුඔග-මීකැකිරි, වල් දෙළුම්, ලප්නාරං, ඇඹුල්දෙඩම්
මාතෘ-මුගුණවැන්න, කිහිරි, ජටාමාංශ
මාතෘඝ්න-නාපිරිත්ත, නියතු
මාතෘඝ්නක
මාතෘඝාතක
මාතෘඝාතී } නියතු
මාතෘනන්දන-හිරියල්
මාතෘසිංගී-වංඇපල
මාත්‍රාවක්-බින්දු අටක්
මාත්‍රී-පුළිල
මාදන-කුකුරුමාන්, තුඹ, ගෙන්දගම්, මාදම්

මාදම්—රාජ ජම්බු ගස

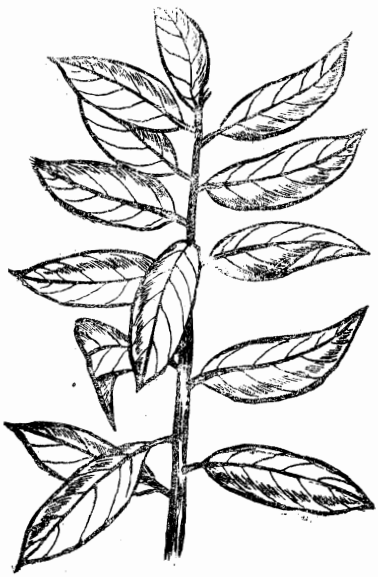

මාදම්—සුරභි පනිකා

Eugenia Jambolana

මාදඹ, දිය දඹ, හැලි දඹ, කින දඹ, සීනි දඹ, පිණිදඹ, රට දඹ, බළු දඹ, දඹ යයි ජම්බු(දම්) වර්ග කිපයකි. එයින් මාදම් ගස ඉතා ප්‍රයෝජනවත් ඖෂධයකි. එහි දළු, පොතු හා ඇට ත් ඖෂධ වශයෙන් ගණිති. මාදම් ඇට හා පොතු ඩිඅාබිසය, බහු මූත්‍ර (දියවැකියා) රෝගය හා අතී සාරයට ප්‍රතිෂේධ ගුණ දැයක ය,

ඇතැම් අය මාදම් වෙනුවට මේරු දම් ගස් වල දළු-ඇට සහ පොතු ගණිති. එසෙත් එසින් නියම ගුණය නො ලැබේ.

නියම මාදම් ගස් විශාල ය. කොළ මැන්ඩෝර කොළ වලට සමාන ය. කඳ සුදු පාට ය. පොත්ත ගැල වූ කෙණෙහි තද රත් පැහැයෙන් යුක්ත වෙයි. ටික වේලාවකින් රතට හුරු කසට පාට වෙයි. බෙහෙත් පිණිස ගත යුත්තේ මේ ගසේ කොටස් ය.

මාදර-තුඹගෙඩි
මාදිනී-කන්සා
මාධවීක-මීමල් වලින් සාදන සුරා, මුද්දරප්පලම් වලින් සාදන සුරා
මාධවීක ඵල-මීහකුරු වැනි පොල්
මාධවීමධුරා-මිහිරි ඉඳි
මාධව-බෝමීගස, මුං, යොහොඹු
මාධවික-මීයෙන් කළ සුරා
මාධවිලතා-යොහොඹු
මාධවී- යොහොඹුවැල, බින්තල්, කිතුල්
මාධවීලතා-යොහොඹු වැල
මාධවෙෂ්ටා-බින්තල් අල
මාධවොච්ච-තකුල්
මාධවොද්භව-කිරිපලු, සිනිද්දමල
මාධූරි-සුරා
මාන්ද්‍ය-ලෙඩ
මාන්දම්-මන්දපොෂණය නිසා ලම යින්ට සැදෙන රෝගයක්
මාන-මහසාරණ
මානක-රටල
මානාවාරි-මෙනේරි
මානැබ-මහනඹල
මානික-පත=(පලම් හතර=කාල)
මානිමන්ථ-සවින්දවලුණු
මානෙලොලු-මානෙල්, ඕළු දෙවර්ගය
මාඛොකු-මල්ල
මාමද-වදකසා
මාමරම්-අඹ, වදකසා
මායප්-උඳුඇට
මායා-හින් එන්සාල්, කන්සා
මාසාසාර- ගුගුල්
මායු- පිත
මායුරජ- ඇසළ
මායුර බර්බර- වේලාගස
මායුරි- අසමෝදගම්,
මායුරුක- දිඹුල්,
මාකීර- කීකිරිඳිය,
මාකීව- කීකිරිඳිය,
මාකීවපුෂ්පික- තින්න තැල්ල
මාඝාත්වය- වැටකොළු,
මාර්ජක- ලොත්, හෙල ලොත්, ගුගුල්,මිදි,
මාර්ජන- ලොත්
මාර්ජාර- රත්නිවුල්, මුංවැන්න
මාර්ජාරගන්ධා- මුංවැන්න,
මාර්ජාරගන්ධිකා- මුංවැන්න,
මාර්ජාරමොහිණී- කුප්පමේනිය
මාර්ජාර මෝහිණී රූප- කුප්ප මේනිය,
මාර්ජාරි-කස්තුරි, උරුලැසවිටම්, වැලහුණ,
මාර්ජාරිකා-කස්තුරි,
මාර්ෂා-කුරතම්පලා,
මාර- අත්තනගස,
මාරකෙසකඝ- කන්සා
මාරජ- ගුගුල්,
මාරතු- මාරොතු (ඛාද්‍යවගීයක්)
මාරාවූරි-භූජපත්‍ර
මාරිව- (තකුල්)කපුකිනිස්ස,
මාරිවපත්‍රක-සාල්ගස,

මාරිස-කුර තම්පලා
මාරුක්-පොල් ගස, (මාරුකු)
මාරුත්-සෙව්වන්දි,
මාරුතක-කරවු තලා
මාරුතාපහා-ලුණුවරණ,
මාරුපි-භූජපත්‍ර
මාරොතු-සිහින් ධාන්‍ය වර්ගයක්,
මාල-මල බටු,
මාලක-ත්‍රාසනවාලු, කොට්ටම්, කොසඹ, සියඹලා,
මාලකා-කොසඹ,
මාලති-ලියනහලා, පුස්කර, දැසම න්, යොනොඹු,(ගැටපිච්ච) ඉද්ද, කළුකැමේරිය, සාදික්කා
මාලතීපත්‍රිකා-වසාවාසි,
මාලතීඵල-සාදික්කා,
මාලතීරජ-පුස්කර
මාලතීරසම්භව-පුස්කර,
මාලතීසුත-සාදික්කා,
මාලතෘණ-සන ගස,
මාලනාභි-මලබටු ගස,
මාලවිකා-ත්‍රාසනවාළු, වැල්පෙතෙල
මාලවීලතා-මහ එන්සාල්,
මාලා-කොකුම්, හිරියල්,ත්‍රාසනවාළු
මාලාකණ්ට-සැබෝ,
මාලාග්‍රන්ථි-මල් රිතණ,
මාලාතෘණ-යක්බේරිය, බැලතණ
මාලා වෘති-දියමිත්ත
මාලික-වැ කොද
මාලිත්-කොකුම්, වැල් කසඹිලියා
මාලිල-මී පැණි
මාලී-හෝපළඟස, සෙවුවන්දි,
මාලුකාපත්‍ර-රුක් අත්තහ,
මාලුර-බෙලිගස, ජූල්ගස
මාලුවාවැල්-දිය පිරෙන ගොටු සහිත කොළ ඇති වැල් වර්ගයක්
මාලේ-කිළිමාලේ (ප්‍රදර රෝගය)
මාලේයා-මහ එන්සල්,
මාලොත්පල-සාක්දිකා,
මාල්‍යපුෂ්පි-යක්බේරිය
මාල්‍යපුෂ්පවත්-සණ ගස
මාවාන්ත්‍ය-මැසිඳු
මාවිලහ-ලුණුවරණ ගස
මාවිලන්කෙ-ලුණුවරණ,
මාවී-නියඳ, හොඳකහ,
මාවේවැල්-මහ වේවැල්: =(මේස, පුටු, කනප්පු ආදිය සැදීමට තරම් ශකති සම්පන්න මුසුන් මි වි පමණ විශාල වේවැල් වර්ගය)
මාෂ-උඳු, ලී මෑ, වැකොඳ වැල,
මාෂක-ඔලිඳ ඇට පසඟ බර,
මාෂපත්‍රී-මස්වැන්න

මාසක්ඛා

මාසක්ඛා—මාෂික්-කාසි.
Quereses Infectoria

මැ

මාසක්කා යන්න මාෂික්-කාසි යන දෙමළ වචනයෙන් සිංහල ට බිඳුනකි. මෙය දූරාතීත යෙහි පර්ෂියන්වරුන්ගේ මා ගී යෙන් මධ්‍යම ආසියාවට බටහිරින් ආ ඖෂධයකි. දැනුදු බර්සා වලින් මේ වගීය බොම්බායට තොග වශයෙන් ගෙන්වති.

මෙය ද කඨීටකශ්‍රේඛයි මෙන් කෘමීන් නිසා ඇතිවන ඵල(පිළිල) විශෙෂයකි. බුළු ගෙඩි පමණ විශාල වූද, තැනින් තැන මතුවී තිබෙන උල් කටු වැනි පිඬකා වන් ගෙන් (බුබුලු වලින්) යුක්ත වූද, මේ ගෙඩි තුළ ඇත්තේ කුනරයක් පමණි. ඒ කුනරයෙහි ජීවත් වූ යම්කිසි කෘමියෙක් මැරී ගොස් ශෙෂ වූ ගුළු කුඩු වැනි දෙයක් හැර වෙන කිසිවක් නැත. වියලුන මේ වගීයේ ගෙඩි ගසක අරටුවක් මෙන් තදය.

මේවා සුදු-කළු වශයෙන් වගී දෙකකි. දේශීය වෙදකමේ මේ දෙ වගීය ම වෙනසක් නැති ව අතීසාර ආදි රෝග සඳහා දෙන ඖෂධ යොග වලට ඇතුළත් කර තිබේ.

මාෂපර්ණී-වනගත ව වැවෙන බුව සහිත ලතා විශෙෂයකි. මුල් රතු ය. ඇට උඳු ඇට වලට සමාන ය. කරලක ඇට පහක් හයක් පමණ ඇත. මූවැන්න කරල් වලට සහ ඇට වලට වඩා කුඩා ය.

මාෂපුරීශ-ලීමැ
මාෂමාශ-මස්වැන්න
මාසන-බෝදිඇට
මාසරා-ඔතින් පෙරූ කෑදු
මාෂ්-පද්මකෙශර
මාසු-උඳුඇට
මාසුකර්ණ-සුළුකුඹුක්
මාංස-මීනරකාගේ අඟ

මැටිබෙඹිය කොළ-මැටිවැලේ කොළ(තෙලන් කැකිරි කොළ)
මැටිවැල්-කෝවක්කා (කෙම්)වැල්
මැඩවිලු-කුඩාවිල
මැඹහඟු-මස්බැද්ද, (වේලිප්පරිත්ති) එළු අඟ මෙන් ඇඹරී ගිය කරල් සෑදෙන මේ වගීයට අජ ශෘඞගි යයි ද, සුදු මල් සෑදෙන නිසා ශෙවන පුෂ්පි යයි ද කියති. එ හෙත් රතු මල් ඇති වගීයක් ද දක්නට පුළුවන. මෙය ගසුත් නොවන වැලුත් නොවන නිඹුටු වැල් වැනි පඳුරු වගීයකි.

මැඹිය-රුණුමැඹිය, සිහින් මැඹිය යයි වගී දෙකකි. රුණුමැඹිය කොළ ලෝහ බඳු ඔප දැමීමටත් මැඹිය ලී දුනු මිටි සෑදීමට ත් ගණිති. සිහින් මැඹිය තුවාල බෙත් මිශ්‍රණ වලට ගන්නා දෙ, ඩම්පනා වගීයට අයත් ගසකි.

මැණික්වැන්න- පද්ම වාරිනී
මැදපෙදෙස්-ඉඟටිය
මැදිරි-බළලුන්
මෑන-මාණික්‍යය

මි

මැල්ල- අක්මැල්ල, ගිනිමැල්ල, කුණුමැල්ල, කොබෝමැල්ල, දුම්මැල්ල, මැල්ල යයි මැල්ල වර්ග සයකි.

මැලසි-මැලස්ස, ලාපල= (ලපටි ගෙඩිය=ගැටය)

මැසිගස්-ජටාමාංශ

මැසිදැ-මාක්ෂික=(උපධාතු විශෙෂ යක්)

මිංචි-සුවඳ ඇති, ව්‍යඤ්ජන සුවඳ කිරීමට සහ සම්බෝල රසවත් කිරීමට දමන ගොටුකොළ වැනි කුඩා පැලෑටියක්.

මිකත්‍රන-සුදු දුරු

මිගනාබි-උරාලෑ සැපිටි

මිගපුරැදෙන්නිකා-උණගස

මිදි—මිදි ගස්

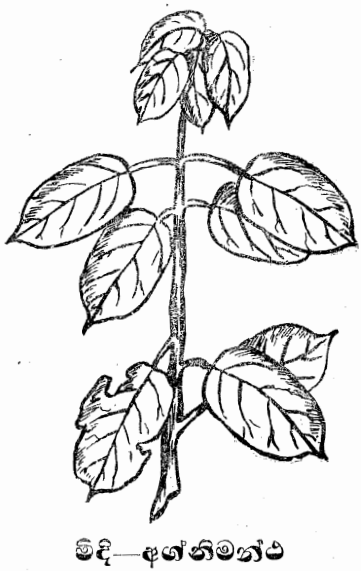

මිදි—අග්නිමන්ථ

Premna Integripolia

හින් මිදි - මහ මිදි යයි මිදි දෙවර්ගයකි. මෙයින් කොළ සහ කද සිහින් වර්ගය සිහින් මිදි නම්. සිහින් මිදි ද වඩා සුවඳ ඇති-නැති වශයෙන් දෙවර්ගයක් නිබේ. මනා සුවඳින් යුත් සිහින් මිදි ඖෂධ පිණිස වඩා සුදුසු යි. මෙය ජ්වර නාශක ඖෂධයකි. මහ පස් මුලට අයත් එක් වර්ගයකි. වෙඩි බෙහෙත් සෝ යා ගැණීමට පෙර විසූ මනුෂ්‍යයෝ අග්නිමන්ථ (ගිනි ගානා දඬු)පිණිස පාවිච්චි කර තිබෙන්නේ පොතු හැරි මේ මිදි ලී කැලි දෙකකි.

මේ ලී කැලි දෙකෙහි එකට ගැටීමෙන් (ඇතිල්ලීමෙන්) ගින්දර ලබා ගත හැක. අග්නිමන්ථ නාමය මිදි වලට ව්‍යවහාර කරන්නේ ද එ හෙයිනි.

මිගමද-කස්තුරි

මිගලං-බෙලිගස

මිඤ්ජං-ඇටමිදුලු, ඇටජාති

මිට-පළම, (කලං දෙළඟ)

මිණිමොර රුවර රහ- මහ රා න් නොවූ තෙල් දිය න් ඉක්මවා ගිය රා (නොපැසුණ රා)

මිතදැම-කොල්ලම් ගස

මිතුනි-ඇවරි

මිත්‍රඵල-දුම්මැල්ල, කටුවැල්බටු

මිත්‍රඵලං-දුම්මැල්ල

මිත්‍රඵලා-කටුවැල්බටු

මිදි-මුද්දරප්පලම්

මිදිබුල්-අවිටික්කා

මිදුලු-සඳමිදුලු

මී

මිදෙල්-මිදෙ ලගස
මිදෙල්ල වගී- එල මිදෙල්ල, දියමිදෙල්ල, ගොඹමිදෙල්ල, පුණු මිදෙල්ල, මිදෙල්ල
මින්-මත්ස්‍යයෝ, සමූහය,
මින්ද-මුද්දරප්පලම්වැල,
මිනිදෑදිරි-පුබුදුවීම
මිනිඹැඳිවැල්- ගිරි නිල්ල, (මා ඹණඩා) වැල්,
මිනිමුතු-පුබුදුවීම
මිනිල-වැල්නික
මිනිසජ-නයා
මිඹඩල්-කහපළු,
මියුරා-වැල්මී,
මියුරාඉගු-උක්රස,
මිරිකුළු-මුරාඟා,
මිලන්ගන්-සිහින්තඹල
මිලිල-මිල්ලගස
මිලී-මහ එන්සාල්,
මිවිසිල-මනෝසිල,
මිශිකා-ජටාමාංශ
මිශිනී-සතපුෂ්ප, හිත් එන්සාල්
මිශි-ජටාමාංශ, ශතපුෂ්ප, පැපිලිය
මිශිමන්තා-සතපුෂ්ප,
මිශිගන්ධක-හිරියල්
මිශියාලි-උළුවා
මිශ්‍රපුස්පා-උළුවා
මිශ්‍රවණිඵලා-වැටකොළු,
මිශ්‍රෙයා-උළුවා, පැපිලිය, සතපුෂ්ප චීනකපුරා
මිසි-ශතපුෂ්ප
මිහඹ-මී අඹ
මිහිකා-පිනි
මිහිඟ-මී ගස
මිහිගද-මධුගන්ධික නම් ගස
මිහිප්- මීමල් ඉස්ම
මිහිරි දිය-උල් පැන්, ඇල්වතුර
මිහිරි පල-පිලිකුන් (ඉදුනු) අඹ
මිහිරිය-මී පැණි
මිහිල්ල කොළ-මිල්ල කොළ
මිළංගන්-හින් තඹල

මී-මී පැණි, රත් නිවුල්, මීගස, රේණු
මීකටුවැල්බටු-වැල්නිබ්බටු
මීකන්පලා-කොතුරු බැද්ද, මකුණු වැන්න, මූෂිකපර්ණී (විසතාර 345 පිටේ බලන්න)
මීගස් වගී-බෝමී, ගම්මී, වනමී, බක්මී, මී.
මීතඹර-එක් පෙනි පියුම් (මහී තාම රස)
මීන-කපුරු
මීනකාස්මරි-කපුරු
මීන නෙත්‍ර-මුගුණවැන්න
මීන පලා-ගස් පෙකෙල
මීන ලොචන-මුගුණවැන්න
මීනා-කැකිල්ල
මීනාක්ෂ-හෙළ කණේරු
මීනාක්ෂබීජ-අලරිය
මීනාක්ෂී-ගිරිතිල්ල, මුගුණවැන්න, අලරිය
මීනාණඩ-සකුරු, සීනි
මීනාම්බර-මුහුදු වෙරළට පාවී එන තද සුගන්ධයෙන් යුත් මෘදු, රත් වන් පාට ද්‍රව්‍යයක් - මෙය මාළු පිත හෝ තෙල යයි ද, ගිජුලිහිණි වසුරු යයි ද කියති. මාළුවන් ගෙන් ලැබෙනැයි යන විශ්වාසය නිසා ය මීනාම්බර කියන්නේ.
මීනාර-සූදු ලූනු

මී

මීනැස්-මුගුණවැන්න
මී නුග-මී ගස්
මීප්-මීමල් (මීපුප්)
මීපෘ-කිකිරිදිය, මී මැස්සා
මීපුප්-මීමල්
මී පුවහු - සුවඳ පුවහු (සුගන්ධ ප්‍රියඞ්ගු)
මී මුරුවට-මී ඇට වල පුන්නක්කු
මීමොර-මිහිරි මොර (පාණි මොර)
මීඳින-මීදින=ඳිංන කෙළ (ජල වර්ගීයක්)
මීමිනි-මීමින්නන් වැල්, මීමින්නා (වල්මියා)
මීරඹ-මී අරටු
මීරෝම කුසුම-මලින මල

මුංවැන්න-මහ ගෙලඩිය (මහ කලත්)
මුක්කරව්විය-පිට සුදු පලා, (ඔහ සාරණ)
මුක්තක-කෝන් ගස
මුක්තපුෂ්ප-උණ ගස
මුක්ත ඵල-මුතු
මුක්තබන්ධනා-ඉද්ද ගස
මුක්ත රක්ත-මුතු
මුක්තරඟ-අරන්ත
මුක්තරෝග-නීරෝගී
මුක්තාපුෂ්ප-කොඳ වැල
මුක්තා ඵල- ලාවුලු, මුතු, කපුරු
මුඛඳූක-ලූනු
මුකන්විංගි-බදුල්ල
මුකරව්වි-පිට සුදු සාරණ
මුනිත්-මුත්‍ර ක්‍රිවශ්‍රාව
මුනිලකර්පූරම්-හුණ මකුළු, උණ කපුරු
මුකුට්‍යා-හිරිතිල්ල

මුකුණවැන්න-මුගුණවැන්න
මුකුන්ද-කුන්දුරුක්කන්
මුකුර-ඩෙඹර ගස, හිඟුරු පියලි
මුකුල-මල් කැකුල
මුකුලක-දැන්ත
මුකුළු-කැකුල
මුකුෂ්ටක- වල්මුං
මුඛ ගන්ධක-ලූනු
මුඛ දූෂණ-සූල් (දිවුල්)
මුඛප්‍රිය-කුරුඳු
මුඛභූෂණ-බුලත්
මුඛමණ්ඩන-මදට ගස, මදටිය ගස
මුඛමණ්ඩනක-මදට ගස
මුඛමෝද-ඇත්දෙමට්
මුඛරාගකාරි-බුලත්
මුඛවල්ලභ-දෙළුම්
මුඛවාච්කා-දියමින්න
මුඛශොධන-කුරුඳු, වසාවාසි
මුඛශෝධින්-පැණි දෙඩම්
මුඛස්නෙහ-කුරුඳු
මුඛහාරක-වැලහුණ
මුඛීන-වැල්දුම්ඩ
මුඛ්‍ය-කුරුඳු
මුගටි පහර-පිල ගස
මුහු-මුං ඇට, මුගුණවැන්න
මුගුනු-මුගුණ (මූනමල්) ගස
මුඥමේ-සිහින් මිදි
මුවලිඳ-ඕදෙල්ල
මුවින-වැල්දුම්ඩ
මුවිලිඤ්චක-කිරිපලු
මුවීර-දු මැඩ
මුවීරක-කැල ගස
මුවුකුන්ද-වෙලඟ
මුසුඳ්-ඊතණ, තණ, (තෘණ)
මුසුඳ් තෘණ-මුදුතණ තණකොළ වර්ගයක්

මුඤ්ජර-සාදිඨිකා
මුඤ්චමෙ-සිහින් මිදි
මුඤ්ඤවෙ-සිහින් මිදි
මුට්පුලා-කටුපිල ගස

මුඩමහණ — වෙල් මුඩ

මුඩමහණ — මුණඩිණි
(විෂ දූෂණි)
Sphaeranthus Indicus

මුඩමහණ - වෙල්මුඩ යන නම් වලින් හැඳින් වෙන අඩ කොළ වලට මදක් සමාන කොළ ඇති ගස දිගට ම පිහාටු වැනි තුනී දැර සහිත අඩි 1½ ක් පමණ උසට වැවෙන ලක්ෂණ පැලැටියකි. මෙය ඖෂධයක් වශයෙන් පමණක් නොව කාදිම ඉතිහාසයක් ද ප්‍රකට කර දක් වන්න කි. මෙයට සංස්කෘතයෙන් ව්‍යවහාර වන නම් අතර **භික්ෂු, මුණඩිණි, පරිව්‍රාජි, තපොධන, විෂදූෂණි** යන නම් කිපයක් ද දක්නට තිබේ. මේ හැම වචන යක් ම මේ වගීයට අයිති නුගත ය. මෙහි අඟල් තුනක් හතරක් පමණ උසට ඇදී තිබෙන නටුවල පිපෙන මල් වල මුදුන හිසකෙස් සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කළ හිසකට සමාන ය.

මෙය ඖෂධයක් වශයෙන් සොයාගෙණ වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රයට ඇතුළත් කරණ කාලයෙහි හිස මුඩු කළ අය වශයෙන් වාසය කර තිබෙන්නේ අනගාරික (ගිහි ගෙයින් නික්ම ගිය) භාවයට පත් ශ්‍රමණ - **පරිව්‍රාජික** යන පූජ්‍ය දෙ පක්ෂය පමණක් බැවි මෙයින් පෙනේ.

එම නිසා හිස කෙස් බාන ලද භික්ෂූන් වහන්සේ නමකගේ හිස කට සමාන මල් හට ගන්න මේ වගීය ට මුඩමහණ කියා ත් වැඩි වශයෙන් වෙල් වල වැවෙන නිසා වෙල්මුඩ කියා ත් ව්‍යවහාර කළ බැවි සිතිය හැක. මේ පැලැටිය ඖෂධයක්වශ න් සොයා දැනගන්නා කාලයෙහි ආගමික හෝ ජාතික සිරිත්-විරිත් වශයෙන් ඉස බැම කරණ වෙනත් ජාතියක් කිසිරටක නො සිටි බැවි මේ සංස්කෘත නාම යන්ගෙන් පෙනෙන නිසා මෙය ඖෂධයක් වශයෙන් සොයා ගෙන දැනට අවුරුදු දෙ දහස් පන්සියය ඉක්මවා තිබෙන බැවි කිව හැක.

මෙය කට හාරවන සුළු තික්ත රසයෙන් යුත් ආමාශය

මුඩමහණ

ශක්ති මත් කරවන ශක්තිජනක ඖෂධය කි. මූත්‍ර මාරියෙන් සැරව යාම, බෙල්ලේ ග්‍රන්ථි ඉදිමීම හා පාණ්ඩු රෝගය යන මේ ආබාධ වලට ක්ෂණික ගුණ ගෙණ දෙන්නකි.

දිවි මකුළු විසඳ
රහස් බෙහෙත්.

මේ වගීය විෂ පහ කරණ ගතියකින් ද යුක්ත බැව් එයට තබා තිබෙන **විෂඝ්නී** යන සංස්කෘත නාමයෙන් හැඟේ. එහෙත් කවර විෂයක් පහ කරන්නේද යි විසඳා කර නැත.

අපේ රහස් බෙත් වට්ටෝරු අතර දිවි මකුළු විසට තිබෙන **එක** ම ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධය මෙයයි. මෙය සහමුලයෙන් ගෙන කොටා මිරිකා ගත් යුෂ වරකට පත බැගින් උදේ තුනක් පොවා ඒ යුෂ මිරිකා ගත් රොඩු ටිකට කහ – ලුණු ලා කොටා මලවා කැ මුඛ යෙහි දින තුනක් බැ දී මේ න් සම්පූර්ණයෙන් ම දිවි මකුළු විෂ බැස යන බව කියා තිබේ. මෙය අද්දුටු සත්‍ය ප්‍රතිකාරයකි. මෙය ට **විෂහරණී** යන නාමය ලැබී තිබෙන්නේ මේ නිසා විය හැක.

මුඩක්කොත්තාන්–වැල් පෙනෙල
මුඩිතුඩෙ–තුඹගස
මුඩි තුම්බෙයි–ගැට තුඹ
මුඩා–මොර
මුණ්ඩනීක–මුඩමහණ
මුණ්ඩනී–මුඩමහණ
මුණ්ඩඵල–පොල් ගෙඩිය
මුණ්ඩා–මුඩමහණ
මුණ්ඩිනී–මුඩමහණ

මුදුර

මුණ්ඩී–රේරු, දුම්බවැල, මුඩමහණ
මුණ්ඩින්–මුං
මුණ්ඩිතික්‍ය–බෙලි
මුත්කට–කුරුඳු
මුත්තක්කාසි–කලාදුරු අල
මුත්තක–තෙලඹු
මුත්තහරීටක–එල මූත්‍ර වල සත් රැයක් දමා සත් දවාලක් අව්වේ වේලා කුඩු කර ගත්තා අරළු චූර්ණය. මෙය පාණ්ඩු රෝගයට බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් නියම කරණ ලද ඖෂධයකි.
මුත්‍රවෘධි–මූත්‍ර අධිකව යාමේ රෝගය
මුත්තාච්චු වම්මූතු (කලාදුරු)
මුතනිකා–මූතු
මුතතිරකොඩි–මිදි වැල්
මුතතිර ගංජා–මිදුරු තලා
මුතතිරවර්ධි–කුප්පමේනිය
මුත්පත්නා–අන්දර
මුතක–රත්තිවුල්
මුතනය–කලාඳුරු
මුතශ්‍රේණි–දූන්න
මුථු–කලාදුරු
මුද්ග–මුං
මුද්ගපත්‍ර–ලෝලු
මුද්ගපර්ණි–මුංවැන්න, උඳු පියලි, වල් කොල්ලු
මුද්ගපුෂ්පි–දළුක්, මහඵක්
මුද්දු–බැමිතිරිය
මුද්දුය–මොර ගස
මුද්දික–මිදි ඵල
මුද්දිර–මිදි වැල
මුද්දිරප්පලම්–මිදි ඵල
මුදියංකුන්දල්–ආපසු මිදු
මුදු–මිදි, ඉස්සා
මුදුර–ගිනියම්

මුදුස්ස

මුදුස්ස-මුරුවාවැල
මුදුසිව-නිල්ඹලු
මුද්‍රාගන්ධක- සුදුපාට නෙත්ද ගම් වර්ගයක්
මුද්‍රිකා-මුද්‍රප්පලම්
මුද්‍රී-මකුනුවැන්න
මුන්කිල්-හුනගස
මුන්තක-තෙලඹුනස
මුන්දිරි-කජුගස
මුන්තිකා-වෙල්මුඩ
මුන්මුරු-යක්ඛේරිය
මුන්වන්-මුන්වැන්න
මුන්වැන්න-ගෙලඬිය
මුනටිකිරිකොළ-උඳුපියලි
මුනිකා-බැමිතිරිය
මුනිවජ්ද-රැක්අත්තන
මුනිතරු-මූනමල්ගස
මුනිනිකෘ-බෙලි
මුනිද්‍රුම-මුරුංගා, තොවිල, කතුරු මුරුංගා
මුනිපුත්‍රක-කුකුරුමාන්
මුනිපුෂ්ප-මූනමල්
මුනිප්‍රිය-රසඳුන්, මාරා, රත්කැදෑ, මහරි
මුනිභෙෂජ-අරළු,මුරුංගා
මුනිසාරකුන්තල්-ආපසුමදු
මුනිර්ඝාස-වැල්මදට
මුනිශාඛ-කතුරුමුරුංගා
මුනිසන්තක-දියඇඹුලැඹිලිය
මුනිසිද්ධිකෘත්-බුත්සරණ
මුනී-කුකුරුමාන්
මුනීසන්තක-දිය ඇඹුලැඹිලිය
මුවිපුලා-කටුපිල
මුබබා-මුරුවා
මුඤ්ඣක-රත්නිවුල්
මුර්මුරි-වවුලැවියවැල
මුළී-මැඩහඟු,මොර,වැස්ස,මුරුවා, නියඳ

මුරුවා

මුළීදේවී-නියඳ
මුරජඵල-කොස්
මුරනික්තක-වැල්මුරුංගා
මුරවින-කිළිමාලය
මුරා-තලිස්පතුරු
මුරුක්කාරෙ-කුකුරුමුවන්ගස
මුරුක්කු-එරබදු
මුරුකු-මුරුවාවැල
මුරුගණ්ඩ-මිදි
මුරුගපාති-රසකිඳ
මුරුගප්‍රිය-රසඳුන්
මුරුඟි-නාමල
මුරුංග-කටුපිල ගස
මුරුංගා-මෝව, මුරුංගා
මුරුඬගි-වැල්මුරුංගා, කටුපිල ගස
මුරුත-මුරුත ගස
මුරුදර-දේවදූර
මුරුන්ඩෙක-මුරුංගා

මුරුවා—මුරුවා වැල්

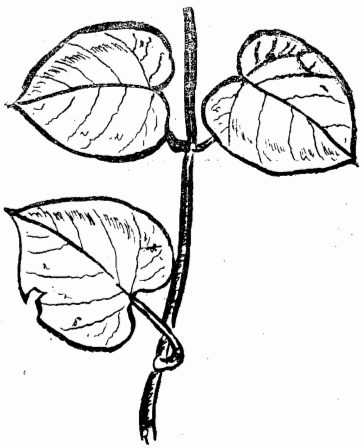

මුරුවා—මූර්වා (ගොකර්ණ්)

Marsdenia Tenacissima

මුරුවා

මුරුවා වැල් සහ කොළ කිළිටි සුදු පාටින් යුක්ත ය. කොළ වල සිහින් බුවක් තිබේ. මදක් උල්වගිය රවුන් කොළ ගෙරි කන් වලට හෝ **ඉල්ල** කොළ වලට සමාන ය. කුවිනින් වලට ත් වඩා තද තිකත ගතියකින් යුත් මේ වගීය දේශීය වෙදකමේ දරුණු රෝග දෙකක් සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂ ගුණදායක ඖෂධයකි.

හොරි-දද-කුෂ්ඨ-කඩුවේගත් ආදි ශරීරගත ලේ විෂවීමෙන් හා කෘමීන්ගෙන් බෝවෙන සමේ රෝග වලට මේ දඬු තැම්බූ වතුරෙන් දින පතා උදේ-සවස ඒ තුවාල (බිබිලි) තුළට බෙහෙත් වතුර වදින සේ සේදීමෙන් සම්පූර්ණ සුවය ලබා ගත හැකි වීම එකකි.

අනික් එක විෂමජ්වරය (මැලේරියාව) සි. මුරුවා වැල් කලං 12 ක් ගෙණ පත 8 පත 1 ට සිඳ උදේ-සවස දින කීප යක් පානය කිරීමෙන් ඒ දරුණු උණ රෝගය සම්පූර්ණයෙන් ශරීරයෙන් පහ කර ගැණීම සි.

මුරුවට-තල, මී, කොහොඹ, ආදි ඇට වලින් තෙල් සිඳ ගත් කළ ඉතිරි වන ලබ =(රොඩු=පුන්නක්කු)
මුරුවාසි-මුරුවා
මුල්-රැක්මුල
මුල්ඉලවන්-කටුහිඹුල්
මුල්කාවලා-කටුපිල
මුල්බේත්-චීනමුල්, (චීන අල=සීන අල=අලබේත්)

මුවකිරිය

මුල්මුරුක්තං-එරබදු
මුල්ලුකිරෙයි-කටුතම්පලා
මුල්ලුපලාශු-කටුකැල
මුල්ලෙ-මැල්ල ගස
මුල-රාබු ගස
මුලක්කණා-නිප්පිලි මුල්
මුලගු-වාල්මොලඟු
මුලඟු-ගම්මිරිස්
මුලඟුණ-අඟුණමුල්
මුලප්-සලොල්
මුලපත්‍රි-මුරුංගා
මුලපලා-රාබු ගස
මුලපූල-කටුපිල
මුලරෝගවැදි-අශීස් රෝගය
මුලස්ම-පල්මාණික්කම්, මියුර

තුතු

මුලසාදන-පොණ්ඩරු
මුළු-සමූහය

මුවකිරිය

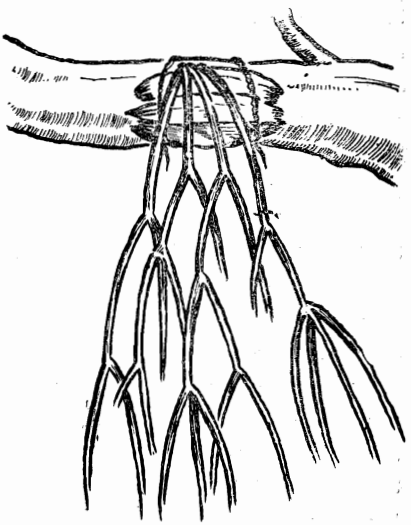

මුවකිරිය—සොමලතා
Sarcostemma Brunonianum

මුවකිරිය

දියසෙවෙල් රැ දෙන දිය සිරාව සහිත ගස්වල පැලවී පහතට එල්ලා වැටෙන **නවහන්දි** ගස් වැනි වැල් වර්ගයකි. මෙය වැඩි වශයෙන් වැවෙන්නේ බේදුරු අතරින් ය. බිම් පැලවී උඩට වැවෙන නටු වැනි ගස් වර්ගය නවහන්දි ලෙස ත්, ඒ ලක්ෂණයෙන් ම යුක්ත ව ගස් වල පැලවී පහතට ඇදෙන වර්ගය මුවකිරිය ලෙස ත් හැඳින් වෙයි. මේ වර්ගය දේශීය වෛද්‍යක මේ තෙල්-බෙහෙත් සඳහා පාවිච්චි කරණ ශක්තිජනක ඖෂධයකි.

මුළුඅල-රාබු
මුළුක-අඳුතලා
මුළුපල-රාබු
මුවන්-කුකුරුමුවන්
මුවනැඹ-කස්තුරි
මුවමද-කස්තුරි
මුවර-මෝරු
මුවරද-රේණු, සිංහයා
මුවරඹ-කටුකරඹු
මුහරි-සුදු ඊයම්
මුෂ්කක- තෙළඹු ගස, දේවදාර, ඇපල ගස
මුෂ්කකාදිගණය- තෙළඹු, අරළු, බුළු, තෙල්ලි, කුකුරුමාන්, කෙළිඳහාල්, රත්නිවුල්, සීනුක්, දූව, කෑල, ඇට්වේරිය යන මේ ගණය ප්‍රමේහ හා අශ්මරි නසන්නේ ය.
මුෂට-වම්මුතු, කලාදුරු
මුෂ්ටිකා-මුඛමහණ, රේරු
මුෂ්ටී-රේරු, මුඛමහණ, ගැටපිච්ච
මුෂ්ටිලී-මුසලී-බිත්තල්
මුෂණ-කලාදුරු

මුස්සැන්ද

මුස්ත--තෙළඹු
මුස්තක
මුස්තකඵල } කලාදුරු
මුස්තකා-සුවඳැනි මැලියම් වර්ගයක්
මුස්තා-කලාදුරු
මුස්කාදිගණය-- වම්මුතු, පාඨා (ලුණු කැටියා වැල් හෝ දියමිත්ත), දෙකසා, කුළුරැණ, හෙළ වදකසා, (හිමාලයෙහි උපදනා හෙමවතී) හින් එන් සාල්, ඉවද, කොට්ටම්, බදුල්ල, අරළු, බුළු, තෙල්ලි, හඟුළු(තැල් වැල්) යන මේ ගණය සෙම් නැසීම දෙස් පැසවීම හා දෙස් සමණය ත්, යොනි දෙෂ පහ කිරීම ත්, තනකිරි ඇති කිරීම ත් කරයි.
මුසු මුසුවිටෙයි-දිම්බිජු

මුස්සැන්ද—බුස්සැන්ද

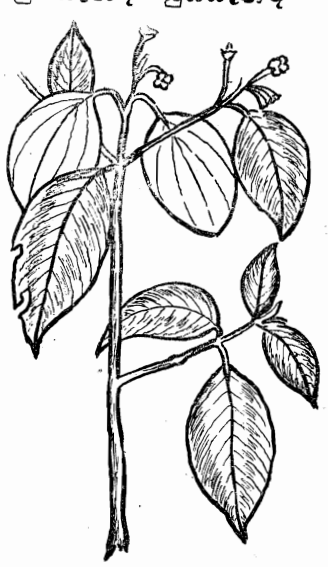

මුස්සැන්ද—ශ්‍රීවති
Mussaenda Frondosa

මූ

ඇතැම් පළාත්වල බුස්සැන්ද නමින් ද ව්‍යවහාර වන මෙය පඳුරු වර්ගයකි. එහෙත් ගසක ආධාරයෙන් ලැබුණොත්, හිඹුටුවැල් මෙන් ඒ ගස මුදුනට ම නැග සවකීය ගුහ්‍ය වණී පත්‍ර වලින් ඒ ගස සරස යි. මේ නිසා දහවල් කාල යෙහි මෙන් ම සඳ රැසින් බබලන රාත්‍රි කාලයෙහිත් බොහෝ දුර සිට වුව ද සුදු පැහැයෙන් දිලිසෙන කොළ ඇති මුස්සැන්ද අඳුනා ගත හැක.

මේ සුදු පාට කොළ නික්මෙන්නේ මේ පඳුරෙහි හට ගන්නා තද රත්වන් පැහැයෙන් යුත් සත්‍රීන්ගේ කණ්ඨාභරණ (කරාබු) වල හැඩහුරුකම ඇති මල් අසලින් ය.

මේ සුදු කොළ පොල්කිරි මිශ්‍ර ඇල් දියෙන් උකු කළ හාල් පිටි වල බහා පොල් තෙලෙන් බැද පප්පඩම් වැනි රසවත් ආහාරයක් පිළියෙළ කර ගත හැක. මෙය කුඩා ළමයින්ගේ ධාරණ ශක්තිය වැඩෙන ආහාරයකි.

මෙහි මුල් හා සුදු පාට කොළ උන්මාදය (පිස්සුව), ක්ලාන්තය, ධාරණ ශක්තියේ දුර්වල කම හා නොසන්සුන්කම ආදි හිසේ හටගන්නා නොයෙකුත් අසනීප වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි.

මුස්සැන්ද ඇට කුඩු එළ මූත්‍ර සමඟ මිශ්‍ර කර දීමෙන් කාම්ලා (සෙඬගමාල) හා පාණ්ඩු රෝග සුව වෙයි.

සාමාන්‍යයෙන් මූත්‍ර වර්ධනය කරණ බලකාරක ඖෂධයක් වූ මේ පැලැටියේ මුල්වල සාරය, කාශ – ශ්වාස – ආමජ්වර- ශීතජ්වර – විෂමජ්වර – උදුවතී යන රෝග වලට ත්, නිල් පාට කොළ පරණ වණ වල කොසු කපා පිරිසිදු කිරීමට ත්, සිරිම් තුවාල වලට ත් ගණිති.

මුසෙනාඳ්‍රි-මිහ ඉරමුසු,
මුස්ස-මුරුවාවැල්
මුසල්පහර-සාඛෙටි,
මුසලී-බිම්තල්, උඟරල
මුහුණමල්-වකුලවෘක්ෂය,
මුහුකුළු-මල්කර්ණිකාව,
මුහුණ-මුහුණමල්ගස,
මුහුදුසෙම්-මූදුපෙණ,
මූහුනකෙසුරු-මුහුණමල්ගස
මූහුල-මුහුළු-මුණමල්,
මුහුළුමල්ගස්-මූණමල්ගස (මුගුණ ගස
මුහොටිකා-කටුවැල්බටු,
මුළාලි-නෙළුඹුදැලි(මෘණාල)

මූතකා-ඉන්සුළු ගස
මූත්‍රඵල-නියඹරා, කැකිරි
මූත්‍රලා-කැකිරි
මූත්‍රහරා-රසකිද
මූදුපෙණ-මීවදයක ඇතුළට සමාන කිළිටි සුදු පාවින් යුත් කැටි ගැසී සැදී තිබෙන ලුණුකැට වැනි තද ද්‍රව්‍යයකි. ඇතැම් අය මූදු පෙණ වලට දැලිපොතු ද ගණිති.
මූනවිකිරිකොළ-උදුපියලි

මූනමල්—මුගුණ ගස්

මූනමල්—වකුල

Mimusops Elengi

මුගුණ ගස, මුහුණ මල් ගස, මුන මල් ගස යන නම් වලින් සිංහළයන් අතර ප්‍රසිද්ධ මේ ගස මනුෂ්‍ය ශරීරයට හිතකර ය. මෙහි පොතු හා ඇට, දත් සෙලවීම, විදුරුමස් දියවීම, විදුරුමස් වලින් ලේ සාරේ යාම, තොල් පැලීම ආදි මුඛ රෝග පිළිබඳ ආබාධ වලට හා හෘදයාබාධ වලටත් ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. දන්ත රෝග පිළිබඳ හැම බෙහෙතකට ම පාහේ මුහුණ මල් පොතු ද ඇතුළත් ව ඇත.

කුඩා බුළු ගෙඩි පමණ වූ මේ ගස් වල ගෙඩි කසට-පැණි-පිටි රසයන්ගෙන් යුක්ත ය. දන්ත රෝග වලක්වා ගැණීමට හා ආහාරයක් වශයෙන් ද මුගුණ ගෙඩි කෑමට යොග්‍ය ය.

මූර්ධව-ඉස
මූර්ධවචාරිණී-මොරගස
මූර්ධවපුෂ්ප-මාරාගස
මූල-ඉරිවේරිය, තිප්පිලිමුල්, මුල් වශී
මූලක්කණ-තිප්පිලිමුල්
මූලක- නිතිවැල්, අඳුතලා, ලීමෑ නියඹරා,තිප්පිලිමුල්
මූලකනිකා-නියඹරා වැල,
මූලකපත්‍රිකා-මුරුංගා,
මූලකපර්ණී-මුරුංගා,
මූලජ-අමු ඉඟුරු, මුල් වලින් අල සෑදෙන මානෙල්,කලාඳුරා,
මූලප්-පළොල්,
මූලපුෂ්කර-නෙළුම්අල,
මූලපෙෂ්කර-කොට්ටම්,
මූලඵල-කොස්ගෙඩිය,
මූලරස-මුරුවා
මූලශාඛන-පොණ්ඩරු
මූලා-භාත වාරියඅල
මූලිනී-බැමිතිරිය,බිම්නුග
මූවිට-මූත්‍රමාංසීය
මූෂණ-තිප්පිලිමුල්,මිරිස්
මූෂා-රත්‍රන්මකන කෝව
මූෂිකපර්ණී-මීකන්පලා
මූෂිකපාෂාණ-මීපාසාණම්
මූෂිකවපු-මීනුගගස
මූෂිකවිනාශනී-දේවදාලි
මූෂිකා-දේවදාලි

මෘ

මූෂිකාගනි-දේවදාලි
මූෂිකාඞ්ගී-තිත්තවැටකොළු
මූෂිකාශ්‍රවනා-මකුණුවැන්න
මූෂිකාහ්වා-දැත්ත

මෘගගාමිනී-වලහසාල්
මෘගනාභි-කස්තුරි
මෘගනාභිනී-වලහසාල්
මෘගනාලිකා-කිරිබදු
මෘගපර්ණී-ගොකටු
මෘගපාශි-රසකිඳ
මෘගභක්ෂ්‍යා-ජටාමාංශි
මෘගමද-කස්තුරි
මෘගරසා-මගුල්කුඹුරුවැන්න, මහ බැවිල
මෘගරාට්කා-රසකිඳ, රත්තම්පලා, කිරිපලා
මෘගරූවිකා—කිරිපලා
මෘගසාරා-වලහසාල්
මෘගා-මහබැවිල
මෘගාක්ෂි-මහගොන්සුතු කැකිරි
මෘගාණ්ඩජ-කස්තුරි
මෘගාදනී-මහ ගොන්සුතු කැකිරි, තුඹගෙඩි
මෘගාරි-රත්මුරුංගා
මෘගෙර්‍යාරු-සුදුකැකිරි
මෘචවස-වව්වනාවි
මෘඩ-මහගොන්කැකිරි
මෘඪා-මහගොන්සුතුකැකිරි
මෘණාල-නෙළුම්අල, සාවැන්න
මෘණාලසූත්‍ර-නෙළුඔල
මෘණාලිකා-කිරිබදු
මෘත්ස්නා-තුබරි
මෘත්සකලා-කටුරෝහිණී
මෘතඥීව-මාරාගස

මෘතඵලී-කොට්ටම්
මෘතඝගම-පල්මානික්කම්
මෘතාඩි-අරළු
මෘතාලක-තුබරි
මෘතඵී-දළුක්, මහළුක්
මෘතඵීනාසක-රසදිය
මෘතඵීපුෂ්ප-දළුක්ගස
මෘතඵීඵල-කෙසෙල්ගස
මෘතඵීනාශක-පාරද (රසදිය)
මෘතඵීදීක-බටගස
මෘද්වීකා } මුද්දරප්පලම්
මෘද්වී }
මෘදඝඵලිනී-වැටකොළු
මෘදු-කිතිබුරුද, චිත්‍රානුපත්‍රවෘක්ෂය
මෘදුකණ්ටක-රත්වන් කටුකරඹු, කටුකරඹු
මෘදුකාඩ-බුරුද
මෘදුකාණ්ඩක්-බුජපත්‍ර
මෘදුචර්මීත්-කරගස, ගල්මොර
මෘදුවර්මීත්-කරගස, බුජපත්
මෘදුත්වච-දුම්මල, කරගස
මෘදුපත්‍ර- සුළුකුර, කුරතම්පලා, කිරිහාන්ද
මෘදුපර්ණී-දුරාලභා
මෘදුපර්වක-වේවැල
මෘදුපුෂ්ප-වැළුක්, මාරාගස
මෘදුඵලා-මුද්දරප්පලම්, උගුරුස්ස, තැඹිලිගෙඩි
මෘදුලෝහ-කළු ඊයම්
මෘදුලෝහකම්-කළු තුඹ
මෘදුවිරෙචනී-පතුක්
මෘදුසිව-නිල්ලෝලු
මෘද්ධි-සුළුදඩකලත්
මෘෂට-මිරිස්
මෘෂ්ටි-උඟුරල (බිම්තල්)
මෘෂ-වව්වනාවි
මෘහපානි-රසකිඳ

මෙ මේ

මෙඅත්-බත්
මෙඛලා-පුස්වැන්න
මෙගතාරායන-මාන්සවේරිය, අක්කපාන
මෙගලක්ඛක්-වැල්මුරුංගා
මෙඝ-ඉරිවේරිය, කලාඳුරු
මෙඝකර්ණ-සුළු කුඹුක්
මෙඝකුසුම-තෝරගස
මෙඝදීප-ලියනහලා
මෙඝනාද-සුළුකුරු, කුරතම්පලා
මෙඝනාළන්-කලාඳුරු
මෙඝපුෂ්ප-වතුර
මෙඝභව-කලාඳුරු
මෙඝරාව-සුළුකුර
මෙඝලෝචන-රන්වන් කිකිරිඳිය
මෙඝවණී-බඵදම්, බෙරු
මෙඝවණීා-නීලී වෘක්ෂය (අවරිය)
මෙඝවාසිනී-මයිල ගස
මෙඝවිනාසිනී-දියබෙරලිය
මෙඝසථානෝද්භව-උගුරුස්ස
මෙඝසම්භව-ඉරිවේරිය
මෙඝසාර-චීනකපුරු, දෙඹගස
මෙඝා-ඩෙබර
මෙඝාක්ෂ-තුවර ගස, කිකිරිඳිය
මෙඝාණඩ-ඉකිරි
මෙඝාහා-බලුදම්
මෙවක-කළුලුණු
මෙට(ඩ)-ඔල්මාදය
මෙථී-උළුවා
මෙථුලා-නෙල්ලි
මෙත්තා-සඳුන්
මෙපිකා-වල්උළුවා
මෙෂී-උළුවා, (උළුවාහාල්)
මෙද-ගුරුන්ද ගස, මිනීඇට
මෙදක-රසදිය, කුන්දුරුක්කන්, මේද තෙල
මෙදඃ-ගෝරෝචන, මේවන්
මේදුග්ව-මේවන්
මේදිනී-මහ වැල්පෙනෙල
මේදුර-සිහිදුදෙය
මේදෝ-මේදතෙල
මේදෝත්භවා-මේවන්
මේඛ-හෙළඟිඹුරු
මේධා-බැමිතිරිය, හෙළවදකසා
මේධාකරී-වදකසා
මේධාක්‍ය-කලාඳුරු
මේධාජනනී-බැමිතිරිය
මේධ්‍ය-රන්වන් වදකහ, කිහිරි, යව, සක්මල්, ගොරද
මේධ්‍යමුඛ්‍ය-කස්තුරි
මේධ්‍යා-පිරිසිදුදෙය, ලුණුවිල
මේධ්‍යාහාර-දී ආදිය
මෙන-මැණික්
මෙනා-මුහුණ
මෙනෙල-මෙහෙණල
මෙරට ආවා-අමුකහ
මේරය-ධාන්‍යාදියෙන් කළ සුරා
මෙල්ල-ලප්තාරං
මෙල්සිනි-උක්ගස
ශ්ලේචජගන්ධ-හෙළ ලුහුනු
මෙලචජමුඛ-තඹ
මෙලඩි-හෙළ සාබෝ
මො-බෙරා, අඳුන්
මෙලොවඅළුකරණදළ-වරා කොළ
මෙවන්-මේදා
මෙෂ-තෝරගස, එළුවා
මෙෂක-ඇන්තෝර
මෙෂලොචන-තෝරගස
මෙෂලොම-රන්වන්කිකිරිඳිය
මෙෂවල්ලි-මැඩහඳු
මෙෂවිෂාණී- වෙල්ලිප්පරත්නි, (මැඩහඳු)
මෙෂශෘඞ්ගී-වච්චනාවි, මැඩහඳු

මේ මා

මේෂා-අඳුනලා, හීන් එන්සාල්
මේෂාක්ෂ-තුවර ගස, කිකිරිඳිය, තෝර
මේෂාක්ෂිකුසුම-තෝරගය
මේෂාක්ෂී-තෝරගස
මේෂාඛ්‍යි-මැඩහතු, වව්වනාවි
මේෂාණ්ඩ-කුකුරුමාන්
මේෂාලු-අඳුනලා, වේලා
මේෂී-ජටාමාංශ, කෝන්ගස
මේසෙස්-සජීවිෂ
මේහඛ්නී-කහ
මේහනාශනී-සුදු කටරොළු
මේහරිපු-රණවරා, වැල්මුරුංගා
මේහවිනාශිනී-දියබෙරලිය
මේහෙනල- ලුණුවිල, මානෙල්, කිඩාරම්
මේහොදරී-සීන් සාතාවාරිය

මේ-වම්මුතු
මේඝ-කලාදුරු, කුරතම්පලා
මේඝඅල-කලාදුරු අල
මේඝනාද-සුළුකුර
මේඝමුත්ත-කලාදුරු අල
මේදූ-මේවන් (අෂටක වර්ගයේ ඔසුවක්)
මේනල-මේහෙනල, (මේහෙතල්-ආතැම්) ලුණුවිල
මේනී-කුප්පමේනිය
මේල්-උක්
මේල්සිනි-උක්ගස
මේල-සීනි, උක්ගස
මේශනාසනී-සුදු කටරොළු
මේෂකා-වැල්මදට
මේසක-ඇත්තෝර
මේසිකා-වැල්මදට
මේහ-ප්‍රමේහ රෝගය
මේහරිපු-රණවරා

මෛරෙය-මිලිත මල්, උක්සකුරු, කොත්තමල්ලි,ඇඹුල්කාඩි,සුරා, කරල්සෑබෝ
මෛල-මයිලගස්
මෛලංගං-ලුණුවරණ, ලොත්ගස
මෛලාතතා-මයිල
මෛලෙය-ගොකටු, එන්සාල්

මොක්ෂ-වළඟසාල්, තෙළඹු, පළොල්
මොක්ෂක-ඇපල, දේවදාලිය, හෙළ පළොල්
මොගංචිය-අසමෝදගම්
මොඝා-පළොල්
මෝචි පොල්ගස, කොස්ගස, මුරුංගා ගස, බෙරා, ඉඹුල්,තල්ගෙඩි, කෙහෙල්ගෙඩි,
මෝචක-ගෙන්දගම්, මුරුංගා, ඇළුණු, වළඟසාල්, හොයඳුන්, කෙසෙල්
මෝචකී-මුරුංගා,මහඉඟිනි, ඉඹුල්,
මෝචන-කටුවැල්බටු
මෝචරස-ඉඹුල්ලාටු
මෝචශ්‍රවා-ඉඹුල්ලාටු
මෝචා-ඇටකෙහෙල්, ඉඹුල්, ඉන් සළු ගස,
මෝචාට-කළුදුරා, ඇටකෙහෙල්
මෝචි-මීමුරා
මෝචික්වාෂහ-ගොන්කැකිරි
මෝජ-අසමෝදගම්
මෝජනණ-මුඇඳ් නම් තෘණ වර්ගය
මෝට්ටු-කැකුල
මෝට-දෙහි
මෝටඳඩියා කොළ-පඩ (උඩ හළු) වැල්

මොටපාටි

මොටපාටි-සුළුබුබැවිල්ල
මොටා-බැවිල්ල
මොඩකොත්තාන්-වැල්පෙනෙල
මෝද-අසමෝදගම්
මෝදක-අග්ගලා, කුන්දුරුක්කත්
මෝදගස්ත්‍රා-අසමෝදගම්
මෝදමෝදඛ්‍යා-අසමෝදගම්
මෝදමෝදිනී-ජම්බු
මෝදයන්ති-වල්ඉඳ්ද
මෝදරකන්නිය-හුළුවැල්
මෝදූ-අසමෝදගම්
මෝදිනී- සුරා, ඉඳ්ද, අසමෝදගම්, සමන්කස්තුරි, ඇත්දෙමට
මෝනරකුඩුම්බිය-දුටුසතුටු
මෝනරත්ති-උළුවාහාල්

මොනරපහුරු

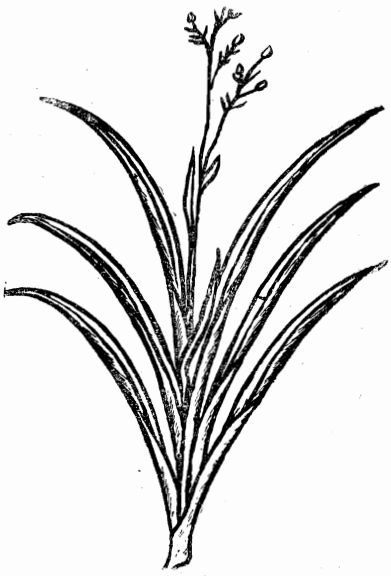

මොනරපහුරු

මොහොරු

මෙය **කඩුපහර** පැළයක් මෙන් දෙපසට බෙදී යන කොළ ඇති තිතර දිය සීරාව සහිත ගල් උඩ හටගන්නා පැලැටියකි. මෙහි මල් **ඕකිඩ** (උඩවැඩියා)මල් වැනි ය. ඒ මල් පරවූ විට බුත් සරණ ඇට පමණ ගෙඩි පොකුරු සැදෙයි. මෙහි මල් සහ ඉදුන ගෙඩිත් මොණරපිල් (මයුරපිච්ඡ) පැහැයෙන් යුක්ත ය.

මේ පැලැටිය සහමුලයෙන් ම ගෙඩි-වණ-තුවාල සඳහා ගන්නා බෙහෙත් වට්ටෝරුවල ඇතුළත් කර තිබේ.

මොනරසිළු- හෝපළු, පවුරු තල් ගස
මොරට- බොරළුදමුණු, මුරුවා, නියඳ, උක්මුල්, මැඩහඳු, අඟුණ මල්, සත් රැයක් පිලුනු කළ කිරි
මොරටි-මුරුවා
මොරබ්ජු-පියා (මොර) ඇට
මොරවා-මුරුවා වැල්
මොලඟු-ගම්මිරිස්
මොවුනල-මානෙල් අල
මොසා-අරළු
මොහවන්දන-ගෝරෝචන
මොහන-ගෝරෝචන, අත්තන,
මොහිනී-නීත් ඩෙබර, බුලත්, තුන් බෝ අත්තන
මෝනී-කන්සා
මොහොඵුන-කුප්පමේනිය
මොහොර-කිරිමෝරු
මොහොරු-මෝරු

මෝ මෙෆ මෙල ය

මෝකපාල-කටුවල අල
මෝගංචය-අසමෝදගම්
මෝච-ඇට කෙසෙල්, (ර ඹ) කොස් ගස, තෝර
මෝචක-වලහසාල්, ඉඹුල්
මෝචයුග්මය-ඇටකෙසෙල්, මස් කෙසෙල් දෙවගය
මෝච රස-ඉඹුල් ලාටු
මෝචා-ඉඹුල්, ඇටකෙසෙල්
මෝචි-මී මුරුවට
මෝචික් වෘෂබය-ගොන්කැකිරි
මෝටාපාටි-සුළු බූ බැවිල
මෝදක-අසමෝදගම්
මෝදගම්-අසමෝදගම්
මෝදන-තිබ්බටු
මෝරට පත්-මුරුවා කොළ
මෝරිය-මුඛ රෝගයක්
මෝවික්-ගොන් කැකිරි
මෝහි-කංසා
මෝහිනී මජර-කුප්පමේනිය

මෙෆක්තික-මූතු
මෙෆක්තික ප්‍රභවා-මූතුබෙල්ලා
මෙෆක්තික ශුක්ති - මූතු බෙල්ලා
මෙෆඤ්ජි-ඊතණ
මෙෆඤ්ජි පත්‍රී-පොතු
මෙෆදුම්බර පල-අට්ටික්කා
මෙෆර්වී-නියඳ, මැඩහඳු
මෙෆලී-හෝපළු ගස
මෙෆශලී-බින්තල්

මෙලචඡ-මිරිස්, සාදිලිංගම්
මෙලචඡ කන්‍ද-පීනු
මෙලචඡාඛ්‍ය-තඹ
මෙලචඡගන්ධ-සුදු පීනු
මෙලචඡජ-මිරිස්, සාදිලිංගම්
මෙලචඡප්‍රිය-හොඳ මිරිස්
මෙලචඡඵල-කෝපි
මෙලචඡමුඛ-තඹ
මෙලචඡා-කෝපි

යක් ඇස් පත්-කුඹුරු කොළ
යක් ඇස් බිජු-කුඹුරු ඇට
යක් එරබදු-සෙවන මකුර, පාරිභද්‍ර (එරබදු වගීයක්)
යක් කොම ඩු-ඉඳ වා රැණි, =(ඩොංග පුහුල්=ඔඩ්ඩි පුහුල්)
යක් බේරිය-අඬනහිරියා, වේලුනු කරල් සොලවන විට නාදයක් (හඬක්)නිකමෙන පැණි තෝර කොෂ්ඨ වලට මදක් සමාන අඩි තුනකට වඩා උස් නොවූ පැලෑටිය කි.
යක්ෂ-කුඹුරු ඇට
යක්ෂක-මාරා ගස
යක්ෂකදීම-කොකුම් මල්, අගිල්, කස්තුරි, කපුරු, හඳුන්, මේ හැම සම භාගව මිශ්‍ර කිරීම යක්ෂකදීම නම් වේ.
යක්ෂ තරු-නුග ගස
යක්ෂ දෘක් } කුඹුරු වැල
යක්ෂ දෘග් }
යක්ෂධූප-දුම්මල
යක්ෂ ඵල-ඉඟිනි ඇට
යක්ෂභූෂණ-ඉළුක්
යක්ෂමස්නි-මුද්දරප්පලම් වැල
යක්ෂමොදංස-මුරුංගා
යක්ෂවෘක්ෂ-තුන් පුළිල
යක්ෂශ්‍රෙෂ්ඨ-බෝධි ඇට
යක්ෂාක්ෂී-කුඹුරු වැල, කුඹුරු ඇට
යක්ෂාම්ලක-පිණාඩා ඉදි ගෙඩි
යක්ෂාවාස-නුග ගස

යක්ෂී

යක්ෂී-කටුපිල ගස
යක්ෂ්මඝ්නී-මුද්දරප්පලම්
යක්ෂ්මා-ක්ෂයරෝගය
යකා බැඳි වැල්-ඉසඟු හෝ වැල් දෙනි වැල්. ඉසඟු = ඉය හෝ වැල් දෙනි
යකා වනසු- යකවනස්ස (යකු වනස්ස)
යකැස්-කුඹුරු ඇට, කුඹුරු වැල
යකින්නතලා--තලා වර්ගයක්

යකිනාරන් - නද පැහිරි ගතියෙන් යුත් ගස් වර්ගයක්

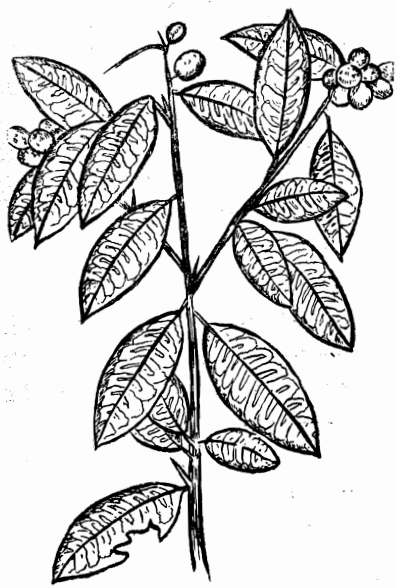

යකිනාරන්

Atlantia Zeylanica

යකිනාරන් පමණ නද පැහිරි සුවඳින් යුත් වෙන පැහිරි ගස් වර්ගයක් නැත. මෙහි කොළ මැඩිය කොළ වලට නැතහොත් දෙඛම්පනා කොළ වලට සමාන ය. කදෙහි සහ අතු වල ත් අහල එක හමාර දක්වා දික් වූ නියුණු කටු ඇත. මෙහි මල් කරඹ මල් වලට සමාන ය. තටුවලා රත් පැහැයෙන් සහ මල් පෙති සුදු පැහැයෙන් යුක්ත ය. මේ ගසේ අතු අග ප්‍රමාණයෙන් නිබ්බටු ගෙඩි පමණ හා ගැඩහුරු කමින් මදනකාමපූ ගෙඩි වැනි ගෙඩි පොකුරු සැදෙයි

මේ ගසේ කොළ කොටා මිරිකා ගත් යුෂ සෙම් පැසවීම සඳහා කැඳ පිසීමට ත්, ප්‍රතිශ්‍යාව නරක් වී සෙම වියළන විට එම සෙම බුරුල් වීම සඳහා තම්බා වේදු පැම් (දුම් ඇල්ලීම්) ට ත්, ආතැම් සන්නි රෝග සඳහා කොළ යුෂ නශ්‍ය කිරීමට හා යකුවනස්ස, නික, කුඹුරු කොළ සමග ගිනි කබල් වලට දමා දුම්පා සෙවද ගැන්වීමට ත් පාවිච්චි කරති.

යකිනාරන් මුල් කෂාය-තෙල්-බෙහෙත් වර්ග සඳහා අවශ්‍ය ඖෂධ යොග වලට ගණිති.

යකිවනසු (ස්ස)- යකුවනස්ස ගස
යකු-කුඹුරු ඇට, යකවනස්ස, යක් බේරිය
යකුන් එබුව - යකෘත්වේෂ වූ ව (තනිකම නිසා රෝගී වූ අය)
යකුනෙත්-කුඹුරු ඇට
යකුවනසු-යක්වනස්ස
යකෘත්ච්ඡාල-උදර රෝගයක්

යකෘත් යවනාමකා

යකෘත්-අක්මාව, එය වැසීමෙන් ඇති වන රෝගය.
යඤ්ඤ අඹග-දිඹුල් ගස
යකෘත් වෛරින්-එරබදු ගස
යඤ්ඤක-කෑල ගස
යඤ්ඤපුප-දුම්මල
යඤ්ඤනෙතා-මුවකිරිය, මූනමල් ගස
යඤ්ඤභූෂණ-සුදු කුසතණ, ඉළුක්
යඤ්ඤයෝග්‍ය-අත්තික්කා
යඤ්ඤවල්ලි-බෝදි ඇට
යඤ්ඤවෘක්ෂ-නුග ගස
යඤ්ඤශ්‍රේෂ්ඨා-බෝධි ඇට
යඤ්ඤසංස්ථරණ-ඉළුක්
යඤ්ඤසාර-දිඹුල්
යඤ්ඤඔග-ඉළුක්, කිහිරි,අත්තික්කා
යඤ්ඤඔගික-කළු කිහිරි
යඤ්ඤයොග-අත්තික්කා, තුන්පුඹිල
යඤ්ඩික-කළුකිහිරි
යඤ්ඩිකා-ඉළුප්
යඤ්ඩි පුණ්‍ය-මුවකිරිය
යඤ්ඩෙය-ඉළුක්
යඤ්ඩුම්බර-දිඹුල් ගස
යජ්ජ-දුම්මැල්ල
යඤ්ඤඤ්ඤඟොධ-දිඹුල්
යට්ටි-වැල්මී
යටි-ලතාව, වැල්මී, වැල්මදට
යතිද්‍රු-මුරුංගා
යදූල්-යබොර, යකඩ මළ
යදූල් සුන්නෙන්-යකඩ කුඩු වලින්
යඳුග-පඳොක්
යපත-යකඩ තහඩුව
යම දූතිකා-සියඹලා
යමනිකා-අසමොද
යමප්‍රිය-නුග ගස
යමල-හිඹුල්, යකඩ මල
යමලකණ්ටක-දළුක් ගස
යමලපත්‍ර-පොල්පලා
යමලපත්‍රිකා-කොබෝලීල ගස
යමලපුෂ්පක-කොබෝලීල ගස
යමල ඵල-මහ වැල් පෙතෙල, උන ගස
යමලාඵලා-කිරිඳි
යමානිකා-අසමොදගම්
යමානී-අසමොදගම
යමුනා-හොයඳුන්
යමෝ-අසමෝදගන්
යර්ජ-දුම්මල්ල
යල හැනි-මල්කැන
යළුව-සාලියා අරිසි
යව-හුන වී, අස මොදගම්, යව හාල්, කොල්ලු
යවංගු-සීනි
යවඃ-අරළු ගස
යවක්ෂාර-යවකර ලුණු
යවක-කළුතලා, යවධාන්‍ය, කෙකටිය
යවකණ්ටක-හීන් සාතාවාරිය
යවකර-යවකර ලුණු
යවජ-අසමෝද, යවකර ලුණු
යවතාෂ්ටශ-කොසඹ
යවතික්තා-ඇල් වී, අරත්ත, යක් බෙරිය, චිරතා
යවදනායා-බැදි සාල්
යවදූනි-අසමොදගම්, ශතපුෂ්ප
යවධානිකා-අසමොදගම්
යවධාන්‍ය-බැදිසාල්
යවධාන්‍යක-යව වී, අසමොදගම්
යවන-හිරිඟු
යවනදර්ෂ්ට-ගුගුල්
යවනප්‍රිය-මිරිස්
යවන සමන්-ගැටපිච්ච
යවනාම්නා, යවනාමකා } හීන් අසමෝදගම්

යා

යවකාලජ-යවකර ලුණු
යවතෙෂට-කොසඹ, මහ ලුහුනු, මිරිස්, ඉඳි, ඊයම්, ලූනු, මැඩ හඟු, වව්වනාවි
යවපත්‍ර=(යවන පත්‍රිකා)-උඩැත්ත
යව පත්‍රික
යව පත්‍රිකා } උඩැත්ත
යවපුෂ්පි-සඹර ලොත්
යවප්‍රභ්‍යා-යව ඇට වැනි කුෂ්ටය
යවඵල-උණ ගස, කෙලින්ද, ජටා මාංශ
යවරෝද-අරළු
යවලාස-යවකර ලුණු
යවලූෂ-යවකර ලුණු
යවශූක-යවබූව, යවකර ලුණු
යවශූකජ-යවකර ලුණු
යවශාර-යවකාර ලුණු
යවසෝ-තාණ වගීයක්
යවා-යව නම් වූ ධාන්‍ය වගීය
යවාගු-හුළු කැඳ (ලුණු කැඳ), බත් ඇට මෙන් සය ගුණයක් වතුර යොදා ඇති කැඳ වෙසෙස
යවාග්‍රජ-කාඹි දිය, යවකර ලුණු
යවානීකා-මහ අසමොදගම්
යවානී-කළුදුරු, හින් අසමොද, මහ අසමෝද
යවාපත්‍ය-යවකර ලුණු
යවාම්භ-යව කැම්බු දිය
යවාම්ලජ-කාඹි, ඩෙබර ගස
යවාස- ධන්වයවාස (දුරාලභා) වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් ගැණීමට ඉන්දියානු පඬුවන් විසින් නියම කරණ ලද ඉන්දියානු පැලෑටියකි. මෙ දෙවගීය වෙනුවට ම ලඞ්කාවේ ගන්නේ වැල් කහඹිලියා ය. 250 පිටේ දුරාලභා ගැණ ලියූ විස්තරය බලන්න.
යවාහ්ව-යවකර ලුණු
යවාහ්වා-අසමොදගම්
යවොත්ථ-කාඞි, නොයඳුන්
යශෂ්කරී-කිරි පලා
යෂ්ට්‍යාහ්ව-වැල්මී
යෂ්ටි-හින් මිදි, නිප්පිලි, වැල්මී, රත්හඳුන්, වැල්මදට
යෂ්ටික-වැල්මී
යෂ්ටිපුත්‍ර-බුත්සරණ
යෂ්ටි පුෂ්ප-ජීවක ගස
යෂ්ටිමධු-වැල්මී
යෂ්ටිමධුක-රත් හඳුන්, වැල්මී
යසසී-කුඹුරු ඇට
යහපුහුරු-යහ වපු (ශතපුෂ්ප)
යහවපු-ශතපුෂ්ප
යහුණු-යකඩ කුඩු

යාගු-කැඳ
යාගු (කැඳ) ගුණදසය:-ආයු, වණී, සැප, බල, ප්‍රතිභාන ඇතිවීම, සා, පිපාස ය දුරුවීම, වාතය අනුලොම් වීම, වස්ති ශොධනය හා ආමාවශෙෂය පහ වීම යන මේ ගුණ දසය බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් විනය පිටක දේශනාවෙහි දී වදාරණ ලද්දකි.
යාගෙක්ෂක-වැලුක්
යාචන-තුරුක් තෙල්
යාජ්‍යඩික- කැල, එරබදු, කිහිරි, ඇසටු
යාතුඞ්න-ගුගුල්
යානෙසිකම්ල්-ඇද්දෙමට
යානෙසිතකර-ඇත්තෝර
යානෙසිවනන්ගි-ඇත්සැවිය
යාපුර-හිරිල =(බ්‍රහ්ම යව) (තෝ වැල්ල=රට බුලත්)

යු යූ යෙ යෝ

යාපය- සන්සිඳවන්ට පුළුවන් ලෙඩ
යාබ-ලාකඩ
යාමුන-හොයඳුන්
යාමුනෙෂ්ටක-කළු ඊයම්
යාම්‍ය-හිඹුල්
යාම්‍යක- කතුරු මුරුංගා ගස, හඳුන් ගස
යාම්‍යාද්‍රු-ඉඹුල් ගස
යාම්‍යොද්භූත-දකුණු දෙසෙහි හට ගත්නා ශ්‍රීමත් තල් ගස
යාවකෝ-ලාකඩ
යාවන-අසමොදගම්
යාවනාල-ධාන්‍ය ප්‍රභෙද
යාවපු-ශතපුෂ්ප
යාවශූක-යවකර ලුණු
යාස-යවාස (ඒ වෙනුවට මේ රටේ වැල් කසඹිලියා ගණිති)
යාසක-යවාස

යුකතරස-අරත්ත
යුග්මකණ්ටක-ඩෙබර ගස
යුග්ම පත්‍ර-රුක් අත්තන, රතු කොබෝලීල, ඉන්සළු
යුග්මපත්‍රක-කොබෝලීල
යුග්මඵලා-මහ ඩෙබර, ඇත් සැටිය, කිරිදි
යුගය-මහදබ කලන්
යුග-යුග්ම, (දෙක)
යුගදල-කොඩලීල (කොබෝලීල)
යුගපත්- කොබෝලීල ගස, ඉන්සළු ගස
යුගපත්නිරු-අත්තන, තුන්බෝ අත්තන
යුගපත්‍ර-කොබෝලීල ගස, ඉන්සළු ගස
යුගපත්‍රක- කොඩලීල (කොබෝලීල)
යුගලාඛ්‍ය-රම්මානිස්ස
යුජ්‍යමානක-සුදුදුරු
යුති } බෝලිද්ද
යුතිකා }
යුවති-කෝමාරිකා
යුවතීෂ්ටා-පිච්ච
යුවලපත්-කොබෝලීල
යුස-ඉස්ම, මුංඇට ආදිය තම්බා ගත් රසය

යූපිකපණ්-අනිත්ත
යූපිකා-බෝලිද්ද
යූපී-දියමිත්ත, බෝලිද්ද
යූප-තුන් පුළිල
යූපද්‍රු-කිහිරි ගස, යුෂ, මුං ආදි යෙහි යුෂ

යෙල කලද-කලන් බාගය
යෙළුකන්-වැල් මදට

යොගක-පතහි
යොගවහා-මුරුවා
යොගවාහි-පිත්තල, ගල් සෙවෙල්
යොගී-මුරුවා
යොගෙෂ්ට-කළු ඊයම්
යොග-යෘද්ධි නම් ඖෂධය, සුළු දඩ කලන්
යොජන ගන්ධා-කස්තුරි
යොජන පර්ණී-වැල් මදට
යොජන වල්ලී-වැල්මදට
යොජනා-කකීටක ශ්‍රිංගී
යොන් ඉදි-රට ඉදි
යොනී-චතුර
යොමු-පිච්ච මල්

යෝ ර

යොය-නෙරි විස
යොෂික් ප්‍රියා-කඟ
යොහොඹු-ගැට පිච්ච, මාලතී (මල ගිය මල්)
යොහොඹු වැල්-ගැටපිච්ච වැල්

යෝග-යෙදීම
යෝගා බිජූ-කණ්ටක මූල, කින් නරා ඇට
යෝනි-යකුවනස්ස
යෝනිය-යකුවනසු, උතු මග
යෝනි ව්‍යාපත්ති-සත්‍රී රෝගයක්
යෝනී-වතුර
යෝය-නෙරිවිස, වව්වනාවි
යෞවනී-යකුවනසු, කෝමාරිකා

රංච-රත්කෑල
රංජනී-අවරිය
රංස-මනෝසිල, සවින්දවලුණු
රංනොලිච්-පිලඟස
රක්-මනෝසිල, රත්හිරියල්
රක්කළල්-මනඃ ශිලා කල්කය (මනොශිල කල්කය)
රක්සුණු-මනඃ ශිලාචූර්ණීය
රක්ගොයටු-රත්ගොකටුගස්, රත් මල්ගස්
රකත-ඇඹුල්වේ, කිහිරි, ලේ, සිඳුරම්, මුතු, වැලහුන, නුග, කොඅුම්,තඹ, සාදිලිංගම්,සෙන් දිරික්කා, දිය මිදෙල්ල, වැල් මදට, ලාකඩ, ඔලිද, රත්හඳුන්
රකත උපෝදිකා-රත්නිවිති
රකතක-බදුවද, රත්මුරුංගා, රත් එරඛු, ලේ, කටුකරඛු, කොල්ලු
රකතක චිරවීයී-රත්එරඛු
රක්තකන්ද-පබළු
රක්තකමලා-රත්උපුල්
රක්තකරවීර-රතුකණේරු
රක්තකා-කටුවැල්බටු
රක්තකාඤ්චන-රතුසපුගස
රක්තකාණ්ඩ-රතුසාරණ
රක්තකාහ්ව- පතඟි
රක්තකුමුද-රත්මහනෙල්
රක්තකුරවක-රත්කරවිගස
රක්තකුසුම-දෙඑම්ගස, එරබදු
රක්තකෙශර-දෙඹ ගස, එරබදු ගස, නාමල්රේණු
රක්තකෙසරු-නාමල්
රක්තඛදිර-රත්කිහිරි
රක්තඛල්ව-කොල්ලු
රක්තගන්ධක-ගෙඳගම්
රක්තගන්ධා-මනෝසිල
රක්තගොක්ෂුරක-රත්ගොකටු
රක්තගොමේද-ගෝමේදගල
රක්තඝ්න-එරබදු, රී තණ
රක්තවන්දන-රත් හඳුන්, වැල්මදට
රක්තවන්දනා-වැල්මදට
රක්තවිත්‍රක-රත්නිටුල්
රක්තචූර්ණී-සිඳුරම්
රක්තජ-තඹ
රක්තජරස-ලේරස
රක්තතණ්ඩුලා-සුළුබුඹිල
රක්තදලා-ලුණුවිල
රක්තධාතුක-තඹ, සිවංගුරු
රක්තනායක-කෙළිඳගස්
රක්තනාල-රත්තම්පලා
රක්තනාලි-රත්මහනෙල්
රක්තනීල-නුගගස
රක්තපත්‍රිකා-බදුවද ගස, අරත්ත
රක්තපර්ණී-වැල්මදට

රක්තපල්ලව-හෝපළු ගස
රක්තපා-පූඩාවා (කුඩැල්ලා)
රක්තපාකී-කටුවැල්බටු, බටු
රක්තපාද-වලාවැන්න, නිදිකුම්බා
රක්තපාදි-වලාවැන්න
රක්තපායිනි-පූඩාවා
රක්තපාරද-සාදිලිංගම්
රක්තපාෂාණක-සුවංගුරු, (සිවංගුරු)
රක්තපිත්ත-රත්පිත
රක්තපුෂ්ප- එරබදු, කණේරු, රත් කිහිරි, දෙළුම්, මූණ මල්, බඳුවද, දෙඔ, කැල, පැපිලිය, ඉඹුල්, සෙන්දිරික්කා
රක්තපුෂ්පි-දියම්දෙල්ල, නිදිකුම්බා, මලිත
රක්තපුෂ්පිකා-ඉඹුල්, නිදිකුම්බා, රතුසාරණ
රක්තපුෂ්පී-එරබදු, ලුණුවරණ, පළොල්, වදගස, සස්සඳ, දේවදලිය
රත්තපූරක-සියඹලා
රක්තප්‍රභව-රත් කටුකරඬු, කණේරු
රක්තඵල-නුග ගස, කෙම්වැල්
රක්තඵලා-කෝවක්කා, කෙම්වැල්
රක්තඵලිකා-ඔලිඳ
රක්තබිඳුවිෂදූ-රසතැල්ල
රක්තබිඳුපත්‍රා-රසතැල්ල
රක්තබිඳුසමපත්‍රා-රසතැල්ල
රක්තබීජ-මදට ගස
රක්තබීජා-එරබදු ගස
රක්තමඤ්ජර-මිදෙල්ල ගස
රක්තමඤ්ජරී-අක්මැල්ල
රක්තමනී-රකු මාණික්ක
රක්තමාලී-සේපාලිකා
රක්තමූලා-නිදිකුම්බ
රක්තමේහ- ප්‍රමේහ රෝග හෙදයක්
රක්තයෂ්ටී-ඔලිඳවැල, වැල්මදට
රක්තරජ-සින්දූරම්
රක්තරේණු- කැලම්ල්, කැකුල, සින්දූරම්
රක්තලකුතක-ලාකඩ
රක්තලතා-වැල්මදට
රක්තලශුන-රතුලූනු
රක්තලා-අගිල්
රක්තලෝහ-තඹ
රක්තවටී-මැසිරි
රක්තවණිකා-එරබදු
රක්තවර්ණමාලා-කොකුම්
රක්තවර්ධන-බටුගස
රක්තවාහු-රතුසාරණ
රක්තවාස්තුක-රත්තම්පලා
රක්තවිඳුවිෂදූ-රසතැල්ල
රක්තවීජ-දෙළුම්
රක්තවෘන්තා--සුළු සාරණ,සේපාලිකා
රක්තවෛදූර්‍යකී-රතු වයිරෝඩි
රක්තශිමිකා-හොරගස, ගුගුල්
රක්තසංකොච-කොකුම්
රක්තසන්ධිකා-රත්මහනෙල්
රක්තසක්‍යකා- රතු හෙල්මැලි, නෙළුම්
රක්තසෂීප-රතු අබ
රක්තසහා-රතු උඳුපියලි
රක්තසාර- ඇඹුල්වේ, රත්හඳුන්
රක්තසෞගන්ධිකා-රතු හෙල්මැලි
රක්තා-ලාකඩ, ලියනහලා
රක්තාකාර-පබළු
රක්තාඞ්ග- කුඩුවෙලඟ, කොකුම්, පබළු, කිරිපලා, වැල්මදට
රක්තාඞ්ගී-වැල්මදට
රක්තාතිරක්තා-රත්ගොකටු
රක්තාධාර-ශරීරය වසා සිටි සම
රක්තාපර්ණිකා-කුඩුම්රිස්
රක්තාපහා-ගෙන්දගම්

රක්තාපාමාගී-රත්සැබෝ
රක්තාම්ලාන-රතු උදුපියලි
රක්තාලු-බතල
රක්තශාලි-රත්හැල්
රක්තශීර්ෂික-හොර
රක්තිකා-ඔලිඳ, අඹ
රක්තෙක්ෂු-රතු උක්
රක්තෙරණ්ඩ-රතු එරඬු
රක්තොත්පල-රතුපුල්, රත් මහ නෙල්, රත් නෙළුම්
රක්ෂණී-බැමිතිරිය
රක්ෂසි-හරන්කසා
රක්ෂා-ලතු දිය, අළු
රක්ෂාපත්‍ර-කරගස
රක්ෂාඝ්න-කාඹ, පෙරුම්කායම්, බදුල්ල, සුදු අඹ, වදකහ, හරන් කහ
රක්ෂොහන්-ගුගුල්, සුදු අඹ
රක්සය-කොළුවැල
රඛග-පුෂ්කර, සුදු ඊයම්, කිණිරි අරටුව
රඛගක-සුදු ඊයම්
රඛගකාෂ්ට-වැල්මදට
රඛගජ-සින්දූරම්
රඛගද-කිණිරි අරටු, පුෂ්කර, කසිප්පු
රඛගදයක-පික්මල්
රඛගපත්‍රී-බෙරැ
රඛගපුෂ්පී-බෙරැ
රඛගභොග්‍ය-සාදික්කා
රඛගමාතෘ-ලාකඩ
රඛගලාසිනී-සේපාලිකා
රඛගවීජ-රිදී
රඛගා-කෙහෙල් ගස
රඛගාරී-කණේරු

රඬගිණී-දිඹුල්, සාතාවාරිය, කොටියාමුරු
රජ-වෙනිවැල්, ඔසප් ලේ, පැපිලිය, මල්රේණු, තල්ගස
රජඟ-තොටිල ගස
රජත-රිදී, ඇත්දළ, ලේ, ගල, රත් රන්, සුදුපාට තල්ගස
රජති-රිදී, ඇත්දෙමට
රජදන්-ඇත්දන්, (රාජදන්ත)
රජනං-තල්ගස
රජන-රත්හදුන්
රජනද්‍රැම-මදට ගස
රජනි-කහ, පැපිලිය, රාත්‍රිය, කුඩු මිරිස්
රජනිපිල්ල-කුඩුමිරිස්වැල
රජනීජල-පිනි
රජනීද්වය-කහ, වෙනිවැල්, (බාන් වැල්) දෙවර්ගය
රජනීවල්ලි-තෝවැල්ල, සාපුර
රජනීහාසා-සේපාලිකා
රජමුල්-ඇසළ මුල්, ඇසළ ගස
රජරුක්-ඇසළ ගස,
රජරුක්කසුඹුළු-ඇහැළමුලේ පොතු
රජස්-කිල්ල, මල්රේණු
රජස්වලා-කිල්ල, ඔසප් සත්‍රිය
රඤ්ජ-රත්කැල ගස
රඤ්ජක-සාදිලිංගම්, කටුවෙළඟ
රඤ්ජන- රත්හදුන්, වැල්මදට, සේපාලිකා- කටුකරඹු, බෙරු, කහ, පැපිලිය, ඇත්දෙමට
රඤ්ජනක-කටුවෙළඟ
රඤ්ජනා-ලාකඩ, කහ
රඤ්ජනී-බෙරුගස, අවරිය
රඤ්ජිකා-වැල්මදට
රටංකන-ලාකඩ

රට අරළු

විශාල කොළ හා ගෙඩි ඇති අරළු වර්ගයක්.

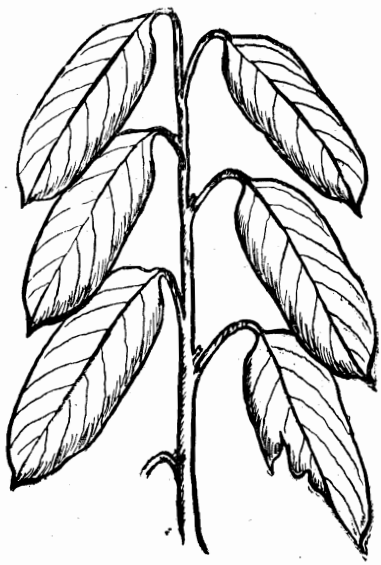

රට අරළු—ජීවනති
Terminalia Lchebula

විජයා, රොහිණී, පූතනා, අමෘතා, අභයා, ජීවනති, චෙතකී ය යි අරළු වගී සතකි. වාජීකරණයෙහි **විජයා** නම් අරළු ද, ක්ෂය රෝගයෙහි **රොහිණී** නම් අරළු ද, ආලේපයෙහි (ඇඟ ගෑමෙහි) **පූතනා** නම් අරළු ද, විරේචනයෙහි **අමෘතා** නම් අරළු ද, අක්ෂි රොගයෙහි **අභයා** නම් අරළු ද, සියළු රෝග නැසීමෙහි නැතහොත් අරළු අවශ්‍ය හැම ඖෂධ යොගයන්හි **ජීවනති** නම් අරළු ද, චූර්ණ සෑදීමෙහි **චෙතකී** නම් අරළු ද ගත යුතු යි.

රට අරළු

මේ හැම වගීයක ම ලපටි (නොපැසුන) ගෙඩි වියලා ගන්නා ලද **කළු අරළු** නැ ත හෝ ත් **කොළ අරළු** යයි තව වගීයක් ද තිබේ. දෙමළ- කොව්වි – මුස්ලිම් වෙද මහත්වරු **අරළු** වෙනුවට ඖෂධ වශයෙන් ගන්නේ මේ වගීය (වියලා ගත් අරළු ගැට)යි, (කර්ණාටකශ්‍රීඛණ්ඩි වලට ද **කොළ අරළු** යයි ව්‍යවහාර කරති).

රට අරළු

සාමාන්‍යයෙන් අරළු කොළ දිග පළලින් අඟල් 6 × 3 කට වඩා විශාල නැත. මේ සත් වර්ගයට ම අයත් ඉතා විශාල අරළු ගෙඩිය වුව ද ලොකු ලුණුම්දෙල්ල ගෙඩියකට වඩා විශාල නැත.

එහෙ ත්, මේ රටේ ඇතැම් ප්‍රදේශවල සාමාන්‍ය කොළ හා ගෙඩි මෙන් දෙගුණයක් විශාල අරළු වගීයක් තිබේ. මේ වගීයේ කොළ දිග-පළල අඟල් 10 × 6 ක් පමණ ඇත. ගෙඩි ද තරමක රඹඵඵ (ඉදුන) පුවක් ගෙඩි පමණ ඇත.

පිට රට වලින් මෙහි ගෙනැවිත් බෝ කරණ ලද ප්‍රමාණයෙන් විශාල ඇතැම් ගෙඩි වගී **රට පුවක්-රට දෙල්- රට අඹ – රට අන්නාසි** වශයෙන් හැඳින්වෙන්නාක් මෙන් ම මේ රටේ අරළු වලට වඩා ප්‍රමාණයෙන් විශාල මේ වගීය **රට අරළු** නම් න් හැඳින්වීමි. පරීක්ෂාකර බලා මේ වගීය වැවීමෙන් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් ලබා ගත හැකි බැව් පාඨකයන් ඉදිරියේ තබමි.

රටතෝර- පරිප්පු, (තෝරවර්ග යක්)

රටල-ඉන්තල,=(හිනිඅල=ඉනිඅල=ඉන්තල) මඤ්ඤුක්කා, රාජ අල, ගහල

රටසිටඑනසුද්දු-සුදුලූනු අල

රටහිවිල්ල කොළ-ඉවිල්ල=(ඉල්ල) කොළ (මෙය බුලත් වෙනුවට බුලත් විටට ත්, කැපුන් තුවාල වලට ත් ගන්නා අඳුරු සුදු පාටින් යුත් වාතහඔග හෝ රදලිය කොළ වැනි කොළ ඇති ගස් වර්ගයකි. මේ වර්ගයේ ගස් අඩි පහළොහක් පමණ උසට වැවෙ යි.

රණඩා-මීනුග, මුකුණුවැන්න

රණ-උණ ගහ

රණඋණ-රණ උණ ගස, රත්වන් පාට ඇති උණ ගස් වර්ගය

රණබට-බටගස් ජාතියක්

රණබිජු-රණවරා ඇට

රණප්‍රිය-සැවැන්දරා

රණහුණ-රත්වන් පාට හුණ ගස්

රණ්ඩල-තිසර පෙරලිය

රත්-සාදිලිංගම්

රත්ඉහුවැල්-රතු පාට හිඟුරු වැල්

රත්එඩරු-රතු පැහැති එඩරු

රත්කණේරු- ඔලියන්දර (රතු අලරිය)

රත්කදුලැස්ස-රතුපාට කඳුලැස්ස

රත්කදුරු-රතුපාට කඳුරු ගස්

රත්කරව්- කණවේරිය ගස, (රක්ත කුරවක ගස= බිම්බජාල ගස)

රන්කිහිරිය

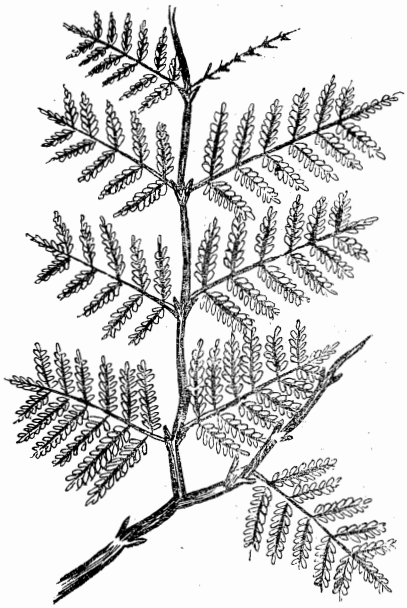

රන්කිහිරිය—රක්තඛදිර

Acocia Sundra

රත් කිහිරිය-එළ කිහිරිය ය යි කිහිරි වර්ග දෙකකි. මෙය ඉන්දියාව-බුරුමය-මලයාව ආදි රටවල වනගතව වැවෙන ගසකි. යකිනාරම් කටු වැනි උල්වගිය තියුණු කටු ඇති මේ ගසේ කොළ සිහින් ය, කිනිහිවල දෙපසට බෙදී ගිය නිදිකුම්බා කොළ වැනි සිහින් කොළ ඇති මේ ගස සාමාන්‍ය පෙනුමෙන් පතහි ගසකට සමාන ය. මෙහි අරටුව ද පතහි ලීයෙහි අරටුව මෙන් තද රත් පැහැයෙන් යුක්ත ය. එළ කිහිරි හර (අරටු) සුදු පැහැයෙන් යුක්ත ය.

ඉස්තරම් වර්ගයේ කසිප්පු මේ වගීයේ අරටු කකාරා ගත් ජලය උකු කිරීමෙන් සෑදේ. රත් කිහිරිය වලින් සාදා ගන්නා කසිප්පු තද රත් (කළු) පැහැයෙනු ත්, එළ කිහිරිය වලින් සාදා ගන්නා කසිප්පු කිළිටි සුදු පැහැයෙනු ත් යුක්ත ය. වෙනත් ගොලෑ (පෙති) පුවක් ආදියෙන් සාදන බාල වගී වල කසිප්පු ද තිබේ.

කිහිරි කසිප්පු හොඳ වගී ය යි. එය උගුරේ බැරැන්ඩිය, විදුරුමස් වලින් ලේ සාරේ යාම, විදුරුමස් දියවීම යන මේ මුඛ රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. මේ කිහිරි කසිප්පු වර්ග යෙන් කැල්ලක් කටට දමා ගත් විට එය කපුරු වැනි සැර ගතිය කින් යුක්ත ව වහා දියවී ය යි. බාල කසිප්පුවල එවැනි ගති යක් නැත.

කිහිරියර වමීරෝග, කාමිරෝග, ලේ විෂවීම, තැල්ම, හා අතීසාර ආදි රෝග සුව කිරීමෙහි ශක්ති යක් ඇති ඖෂධයකි. අපේ රටේ රත්හදුන් වෙනුවට ගන්නේ මේ රත් කිහිරිය යි. (395 පිටේ රත්හදුන් ගැණ ලියා ඇති විස්තරය බලන්න.)

රත්කොහොඹ-එරබදු
රත්කිනි-කහපළු
රත්න-අත්තන
රත්නං-සාදිලිංගම්, ලේ
රත්නක්කි- බැලතණ
රත්නකම්බිලිය-රත්මල් ගස
රත්නගුල්ම-ගුල්මරෝග භේදයක්
රත්නපල-කෝවක්කා
රත්නඵලා-කෙම්වැල් (කෝවක්කා)
රත්නමණි-පියුම්රාමිනි
රත්නමේඝ-රක්තප්‍රමේහ
රත්නාතීසාර-රක්තඅතීසාරය
රත්නාරිසස්-ලේ වැගිරීම ඇති අශීස් රෝගය
රත්න-රුවන්
රත්නකන්දල-පබළු
රත්නපාලම්-රටදුම්මල
රත්නික-රත්පැහැති නික
රත්නිවුල්-රතුපාට මල් ඇති නිවුල් වගීය (277 පිටේ විස්තරය බලන්න.)
රත්නිවිති-රක්ත උපෝදිකා
රත්නිවුල්-රක්ත චිත්‍රක
රත්පති-රැක්අත්තන
රත්පල-නුගගස
රත්පා-පූඩාවෝ
රත්පොඩි-සාදිලිංගම්
රත්බදිනාවැල්- උගුරේ ලෙඩට ගන්නා බෙහෙතක් (වැල්මදට)
රත්බිත්තු-මදරිය
රත්මල-රත් මල් ගස
රත්මනෙල්- රතු පාට ජලජ පුෂ්ප
රක්මිණී-පද්මරාග
රත්ලොත්-කොකුම්
රත්සෑ ලුහුණු-රතුලූනු
රත්හර-රත් හඳුන් ගස
රත්හැල්- අග්‍ර ධාන්‍ය වූ රක්ත වර්ණ ඇල් වී ජාතිය
රත්හිරියල්-මනෝසිල
රතඹලා-රත්මල් ගස
රතැඹුල-රතු ඕලු, රත් මහනෙල්
රති-මෛථුනය

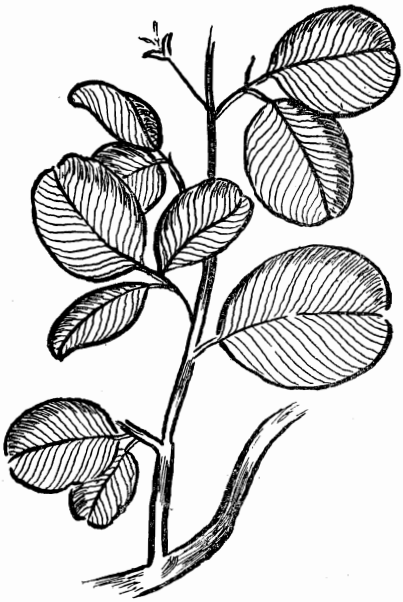

රත් හඳුන්—රක්ත චන්දන

Pterocarpus Santatinus

රත් හඳුන් නමින් හැඳින් වෙන මේ ගස සුදු හඳුන් ගසට හෝ එල කිහිරිය ගසට හෝ රත් කිහිරිය ගසට කිසිම විධියකින් සමානකමක් නැත. එය බොහෝ දුරට සමාන වන්නේ **මදුරා** ගසට යි. රත් හඳුන් ගසේ පිට පොත්ත ද මදුරා ගසේ පිට පොත්ත මෙන් ම ඝණ ය. සුදු පැහැයෙන් යුක්ත ය. දෙ වර්ග යේ ම සාද මහත් වන්නේ පොත්ත පිපිරී යාමෙනි. දෙවගී යේ ම කොළ ද හැඩහුරුකමින් එකාකාර යි.

එහෙත් රත් හඳුන් කොළය මදුරා කොළයට වඩා ඝණ යි. කර කොළ මෙන් මස සහිත යි. දෙ වගීයේ ම අරටු පද්මරාග වර්ණයෙන් යුක්ත යි. අරටුවල සුවඳ ද එක සමාන යි.

දඹදිව ඇතැම් ශීතාධික ප්‍රදේශයන්හි වැවෙන මේ වගීය පෙර රජුන් විසින් ලඬකාවේ නොයෙක් පළාත්වල වගා කරණ ලද බව පෙණේ. දිගා මඩුලු පෙදෙසට අයත් ගල්ඔය මිටියා වතෙහි තාමත් වනගත ව තිබෙන්නේ ඒ ගස් වලින් බෝවී යන ගස් විය හැක.

රත් හඳුන් අදුනාගෙන මේ වනය පරීක්ෂා කිරීමෙන් නියම රත් හඳුන් සොයා ගත හැක.

රත් හඳුන්—රත් කිහිරිය

රත් හඳුන් මදුරා පවුලට අයත් ගසකි. රත් කිහිරිය පතඟි පවුලට අයත් ගසකි. රත් හඳුන් වෙනුවට **ප්‍රතිනිධි** වශයෙන් ගන්ට ඉන්දියා රැසිවරු නියම කර තිබෙන්නේ අළුත් සැවැන්දරා මුල් ය. එහෙත් ලඬකා රැසිවරු ඒ වෙනුවට රැගෙන තිබෙන්නේත් මේ දක්වා ගන්නේත් රත් කිහිරිය ය. සුවඳහොට (සැවැන්දරා) මුල් නොවේ.

රත් හඳුන්-කිහිරිය දේවර්ග යෙහි සුළු සමානත්වයක් ඇත්තේ අරටුවල වර්ණයෙහි පමණකි. ශීත ගුණයෙන් යුත් බලකාරක දුර්ලභ ඖෂධයක් වූ රත් හඳුන් වෙනුවට සැවැන්දරා මුල් වලට

රත් හඳුන්

වඩා පෙනුමෙන් වත් සමානත්ව යක් ඇති රත් කිහිරිය රැගෙන සැනසෙන්නේ රත් හඳුන් වල මිළ අධිකත්වය හා දුර්ලභත්වය නිසා විය හැක.

නේපාලයේ රාජකීය ඵර්මානය ඇතුළු මේ ගස් වල ඇට පහසුවෙන් සපයා ගත හැකි ස්ථාන වලින් ඇට ලබා ගෙන අපේ රටේ ද විශාල ලෙස රත් හඳුන් වැවීමෙන් ජාතික ආදායමේ හා දේශීය වෙදකමේ දියුණුව ත් සිදු කළ හැකි බැව් මගේ හැඟීම යි. මෙය ආණ්ඩුවෙන් ඉටු විය යුතු යුතුකමකි.

රතිමුක්තක-කොබු ගස
රතුභුග-රතුපාට නුග ගස්
රතුහරක්-රත් හඳුන් හර
රථ-වේගස, වෙරලු, කෝන් ගස, කොබු
රථක්‍රාන්තා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
රථක්‍රානති-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
රථද්‍රු-කෝන්ගස, කොබු ගස
රථවර්ණා-මැණික්වැන්න
රථාඩගපුෂ්ප-හොමුවහු
රථාඟීපුෂ්ප-වේවැල
රද-දත්, ලනුව, ලේ
රදවර්ජ-තොල
රදන-දත්
රදලිය- ඉල්ල, (ඉවිල්ල=ඉඟිල්ල) කොළ වැනි කොළ ඇති ගස් වර්ගයක්
රන්-රත්රන්
රන් ඉඳිවැල්- රණින් කළ කුඩා කෙඳි
රන්කෙසරු-දෙඹ ගස

රන්කිරි ගොකතු

රන්කෙසෙල්-රන්වන් කදලි වෘක්ෂය
රන්ව-රත්කැල
රන්තොලිවි-පිලගස
රන්ද්‍රි-බටු ගස, මිදි
රන්ධ්‍ර-සිදුර

රන්කිරි ගොකතු

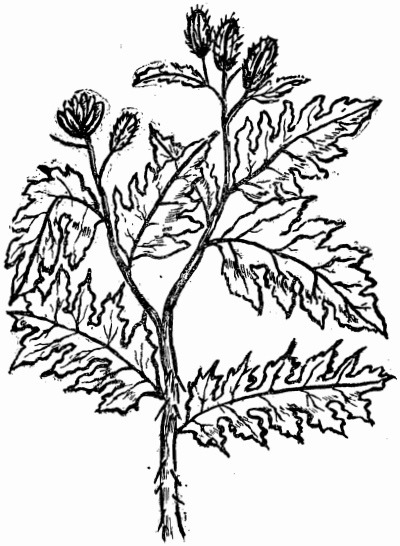

රන්කිරි ගොකතු — සවර්ණක්ෂිරි

Argemone Mexicana

මැක්සිකෝව ජන්මභූමිකොට ඇති මෙය හිම වැනි පැහැයෙන් යුත් ඉතා ලක්ෂණ පැලැටියකි. එහෙ ත් කදෙහි ත්, කොළ වල ත්, නැටි වල ත්, ගෙඩි වල ත්, හැම තැනකම ත්, අහල් බාගයක් පමණ දික් වූ තියුණු කටුවලින් වැසී නිබෙන නිසා කිව්වුවෙන්ට බැරි ය.

රන්කිරි ගොකටු **රණබිජු**

රන්මානිස්ස — රන්වන්වේලා

මෙය ද අපර දිගින් පෙර දිගට ඇවිත් අපේ ආයුර්වේදයට එකතුවී අවුරුදු පන්සියයකට වඩා පැරණි නැති බැවි භාව ප්‍රකාශයෙන් එහා වෙද පොත් වල සඳහන් ව නොතිබීමෙන් පෙණේ.

ප්‍රමාණයෙන් සිහින් බෝටියා මල් පමණ වූ මේ පැලැටියේ මල් වර්ණයෙන් හා හැඩහුරුකමින් නා මල් වැනි ය. ගෙඩි රට බිලින් ගෙඩි වලට සමාන ය. ඇට පරංගි තෝරඇට පමණ ඇත. එමෙන් ම කළු පාට ය. කිරි තද රන්වන් පැහැයෙන් යුක්ත ය. අඩි එකහ මාරක් පමණ උසට වැවෙන මේ පැලැටිය වැවී ඵල දැරීමෙන් පසු කටුවැල්බටු පැලැටිය මෙන් සම්පූර්ණයෙන් ම වියලී ය යි. මේහි කිරි සහ සම්පූර්ණ පැලැටිය ම ත් ඖෂධ සඳහා ගණිති.

මෙය මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රා, අශ්මරී, ශොථ, දුහජ්වර, කැසීම, කෘමි රෝග හා සෙම්-පිත් ප්‍රධාන ව ඇති වන හැම රෝගයකට ම ගුණ දායක ඖෂධයකි. (ඉදිරි යෙහි රුක් ගොකටු ගැණ ලියා ඇති විස්තරය බලන්න.)

රන්බෙලි-සිප්පිබෙල්ලා
රන්මෝට-රත්මොට, (දදවලට ගාන බෙහෙතක්)
රන්වන්කිකිරිඳිය-මේෂලෝම, (රත්‍රං පාට කිකිරිඳිය)
රන්වන් ඇදුන්-හරිවන්දන
රන්වන්වේලා-රම්මානිස්ස

රන්මානිස්ස

Cleome Viscosa

රන්වන් පාට මල් පොකුරු හා උල්ව ගිය කොළ ඇති අඩි දෙකක් පමණ උසට වැවෙන මෙය ප්‍රධාන පඩිකාතියේ වාතහර ඖෂධයකි. ප්‍රාණජ්වය වැනි ඉදී ශීය වෙදකමේ තෙල් වගී සහ වෙනත් වාතහර ඖෂධ වගී පිළි යෙළ කිරීමේදී මේ පැලැටිය ද අවශ්‍ය වේ. ඇතැම් පළාත්වල **රන්වන් වේලා** නමින් හැඳින් වෙන මෙය ඖෂධ සඳහා සහ මුල යෙන් ගන්නා පැලැටියකි.

රන්ෂ-සවිඳුවලුණු, මනෝසීල
රන්සිරියෙල්-හිරියල් නම් ධාතු විශෙෂය
රණබිජු-රණවරා ඇට

රනිල-නිසර පෙරලිය
රඹ-කෙසෙල්
රඹුක-එරඹු
රඹුක්- රඹුක් වැල් (උක් වගීයට අයත් ඊට වඩා කුඩා දිගට වැල් යන පඳුරු වගීයක්)
රම්භා-කෙහෙල්
රම්මනිස්ස-රන් මානිස්ස, රන් වන් වේලා
රම්‍ය-සපු ගස, දුම්මැල්ල මුල්, නුග ගස
රම්‍යපුෂ්ප-ඉඹුල් ගස
රම්‍යා-ගොඩ පියුම්, (මීතඹර)
රමඨඛවනී-පෙරුම්කාගම්
රමණ-දුම්මැල්ල මුල්, පොල් ගස
රමණීප්‍රිය- සැවැන්න, (සැවැන් දරා)
රමා-රම්මානිස්ස
රමාප්‍රිය-නෙළුම්
රමාභ්වය-රම්මානිස්ස
රර රාජ-රසඳුන්
රළු-තොවිල
රව-හීරුස්ස
රවක-දිවි පහුරු (වක් නිය)
රවකං-දිවි පහුරු
රවි-තඹ, වරා ගස
රවිග්‍රහා-දුරාලභා, (ධන්වයවාස)
රවිනාථ-නෙළුම් මල, බඳුවද
රවිනාමක-තඹ
රවිපත්-වරා කොළ
රවිප්‍රිය- රන් නෙළුම්, කණේරු, වේලා, කොසඹ
රවිප්‍රිතා-කෝවක්කා
රවි මදී-තෝර
රවිරත්න-මැණික, තඹ
රවිලෝහ-තඹ
රවු-රහු ගෙඩිය
රශනා-දිව
රශාණ-ගිනෙල්
රශාල-අඹගස්, උග්ගස්
රස්-රහු ගෙඩිය
රස්ක-බදුල්ල
රස්නා වතුකඃ- රත්මල්, ගොරක
රස-රස දිය, වව්වනාව්, ෂට්රසය, ගෙඳගම්, තෙත් ගතිය, කන ලද ආහාරයාගේ මනාව පැස වීම, ඉරිවේරිය
රසඔලිදැ-පැණිඔලිද
රසකර්පූර-රිදී තුත්තත්
රසකිඳ-අමෘත=(දින් කිඳ, අළුකිඳ, බූ කිඳ, ගැට කිඳ, සෙවෙල් කිඳ, තික්ත කිඳ, පිටි කිඳ, රස කිඳ යයි කිඳි වගී අටකි.)
රසකිඳ අරළු- රසකිඳ වැලෙන් බිමට ඇදෙන මුල් (කෙදි)
රසකෙශර-කපුරු
රසකුම්බ-කිතුල් ගස
රසගහසා-රස නහර
රසගන්ධ-ගෙන්දගම්
රසගන්ධා-තුත්තම්
රසගර්භ-රසඳුන්, සාදිලිංගම්
රසගර්භක-රසඳුන්
රසගර්භා-රසඳුන්
රසඤ්ඤ-පුස්කර
රසජ-සාදිලිංගම්, උක් සකුරු,ලේ
රසජාත-රසඳුන්
රසඥ-දිව
රසතාවතුක-රත්මල්
රසතල්ල-ලක්ෂමණ
රසතෙජස්-ලේ
රසදක-රසදිය

රසඳුන්-අඤ්ජන කැට, රස අඳුන් =(දරුහරිද්‍රා පලම ක් ගෙන වතුර පත 8 කට තලා දමා පත 1 ට සිඳුවා ගත් කෂායට එල කිරි පතක් ලා ඝණ වන තෙක් සිඳුවා ගත් අඳුන ද **රසඳුන්** නම් වේ

රසද්‍රාවී-ගෙන්දගම්

රසධාතු-රසදිය

රසනා-කාඩි, අරත්ත, දිව

රසනාගඹී-රසඳුන්

රසනායක-සාදිලිංගම්

රසනාසක-හිඟුල්, (ඉඟුල්)

රසනෙත්‍රිකා-මනෝසිල

රසපාකජ-උක් සකුරු

රසඵල-පොල් ගස

රසමාණික්‍ය-රසදිය

රසරාජ-රසදිය

රසල-උගුගස

රසලය-උක් ගස

රසලෝහ-රසදිය

රසවර්ජිත-මෝරු

රසශොධන-පුස්කර

රසසථාන-සාදිලිංගම්

රස සය- මධුර, ඇඹුල්, ලුණු, කටුක, තික්ත, කසට යන රස වගී සය.

රස සය (වෘක්ෂයක)-මූලරස, බඩ රස, තවරස, පත්‍රරස, ඵලරස, පුෂ්ප රස යන රස සය.

රස හරත්‍ය-මාංශය

රසා-දියමිත්තා, රසඳුන්, මුදික ඵල

රසාග්‍ර-රසඳුන්

රසාග්‍රජ-රසඳුන්

රසාග්‍ර්‍යා-රසඳුන්

රසාඤ්ජන- අශ්මසාර, අංජන කැට. හා පිත්තල බොර වලින් සාදන අඳුන් වගීයක්

රසාඪ්‍ය-ඇම්බරල්ල

රසාදනී-වං ඇපල

රසාධික- පුස්කර, කොට දිඹුලා

රසාන-ගිතෙල්, ගෝමූත්‍රා

රසාම්ල-සියඹලා, ඇඹුල්වේ

රසායන-රස බෙහෙත් වගී, විෂ ප්‍රභෙද, මෝරු, වලඟසාල්

රසායන ඵලා-අරළු

රසායන ශ්‍රෙෂ්ඨ-රසදිය

රසායනී- රසකිඳ, කෝමාරිකා, කළු කැම්මේරිය, මහකරඳ

රසාල-ඊතණ, කිරිබදු, මුද්දරප්ප ලම්, කොස්, පොණ්ඩරු, අඹ, තිරිඟු, උක් දඬු, උණ ගස

රසාලිකා-ඒ, උක් ප්‍රභේදයක්

රසාලූ-පුස්කර

රසුන-ලූනු

රසූවන්-රත්‍රන්

රසෙන්ද්‍ර-සාදිලිංගම්, රසදිය

රසෝ-ගෙන්දගම්, රසදිය

රසෝත්තම-මුං

රසෝන්භව-මුං, සාදිලිංගම්

රසෝන්භවා-රසඳුන්, පුස්වැන්න

රසෝභූත-රසඳුන්

රසෝන (ක)-සුදු ලූනු

රසෝපල-මුතු

රසෝබල-ගෙන්දගම්

රස්‍ය-ලේ, දියමිත්ත, අරත්ත

රහස් පියස- සත්‍රීන්ගේ යෝනි මාර්ගය (රහස්‍ය ප්‍රදෙශය)

රහස්‍ය-දියමිත්ත, අරත්ත

රා

රා-සුරාව
රාක්ෂස-ගොකටු-හොර ඉටි
රාක්ෂා-ලාකඩ
රාක්ෂි-කුඹුරු ඇට
රාග-ලාකඩ
රාග කාරිණී-කොච්චම්
රාගචූර්ණී-කිහිරි, ලතුදිය, (ලාකඩ =ලාක්ෂාරස)
රාගදලි-සැබෝ ගස
රාගනීල-ගිරිකිල්ල
රාගපුෂ්ප-බඳුවද
රාග පුෂ්පී-බඳු වද මල්
රාග ප්‍රසව-බඳු වද, රතු සියඹලා, රතු වදකහ, රතු ඕලු
රාගමලන්-පිච්ච මල
රාගාඩ්‍යී-වැල් මදට
රාගිණී-බුලත්
රාඟී-කුරක්කන්
රාගොඩි-කොච්චම්
රාෂ්ට-එල සැබෝ
රාජ-ඇසල ගස
රාජක්ෂවක-අක්මැල්ල, අඹ
රාජක-කරඹ ගස, කලාදුරු
රාජකදම්බක-බක්මී
රාජකලින්දි-කොමඩු
රාජකෙශරු-කලාදුරු
රාජකුල මුදලියා-කැකුණ ගස
රාජ කුෂ්මාණ්ඩ-එලබටු, කලාදුරු
රාජ කෙතකී-(දුනුකේ ගස)
රාජ කොශාතකී- වැ ට කො ළු, නියන් වැටකොළු
රාජ ඛර්ජූරී-යොන් ඉඳි
රාජ ජම්බු-මාදම්
රාජතරු-කිනිහිරි, ඇසළ
රාජතාල-පුවක් ගස
රාජ තිකතක-බිම් කොසඹ
රාජදන එල-කිරිපළු
රාජද්‍රැම-ඇසළ ගස
රාජ ධන්තුර-තුන්බෝ අත්තන
රාජධුස්තුරක-මහ අත්තන
රාජ ධූර්ති-තුන්බෝ අත්තන
රාජනියම්බ-ගල් දුම්මල
රාජනී-බෙරු ගස, නීලී (නීලිකා)
රාජ පටොල-මිහිරි දුම්මැල්ල
රාජ පලාණ්ඩ-රතු ලූනු
රාජපත්‍ර-වණ රාජ, ගුරුළු රාජ, සඳ රාජ, ඉර රාජ, ගරුඩ රාජ
රාජපිලු-මහ ඩෙබර
රාජපුත්‍ර-තික්ත ලබු
රාජ පුත්‍රි-රෝහණීය, දෑ ස ම න්, තික්ත ලබු
රාජපුෂ්ප-කොකුම්, නා ගස, ලුනු වරණ
රාජ පූනා-තික්ත ලබු
රාජඵණිඤ්ජක-නාරම් ගස
රාජඵල-දුම්මැල්ල, ජම්බු
රාජ ඵලාණ්ඩු-රතුලූනු
රාජ බදර-රතු නෙල්ලි, මහඩෙබර
රාජ බලා-වැල් බැලිල, ආපසු මදු, ඇසළ, මහ බැවිල
රාජ භද්‍රක-කොසඹ, එරබදු
රාජභොග-සඳුන්
රාජ භොග්‍ය-සාදික්කා, කිරිපලු
රාජ මරල-අගිල්
රාජ මාංශ-ලී මෑ, මෑ කරල්
රාජ මාෂ-උඳු, මැකරල්
රාජ යක්ෂ්ම- ක්ෂය රෝගය
රාජ යොග්‍ය-සුදු හඳුන්
රාජ රඹ-රිදී
රාජ රුකෙඛා-ඇසළ
රාජ රුවන්-අගිල්

රාජ වල්ලහ-මහ ඩෙඛර ගස
රාජ වෘක්ෂ-ඇසළ, ලී මෑ, තෝර
රාජ ශාක-සුළු කුර
රාජසවණී-මහ අරත්ත, තුන්බෝ අත්තන
රාජ සමීප-හෙළ අබ
රාජ හඹිණ-තුවරලා
රාජහඹ් විනාසනී-ගොඩමේරිය
රාජා-කිරිපළු
රාජාදන-පියල් ගස, කිරිපළු, කැල
රාජාදන ඵල-කිරිපළු ගස
රාජාම්ල-ඇඹුල් වේ
රාජායතන-පියල් ගස, කිරිපළු, කැල, ගිරිතිල්ල
රාජාර්කී-එල වරා
රාජාවී-අගරු, අගිල්
රාජාහී-අගිල්, සඳුන්, සළු අගිල්, සුදු ඊයම්, ජම්බු
රාජාරීති-ඔත්තල
රාජාහ්ව-වරා ගස
රාජාහ්ව සෛයීක- නිල් කටු කරඬු
රාජී-අබ
රාජීක-අබ
රාජීකා-අබ
රාජීකා ඵල-හෙළ අබ
රාජී මාතා-දුම්මැල්ල
රාජී-මහ අබ, වන රේඛා
රාජී ඵල-දුම්මැල්ල
රාජීව-රත් නෙළුම්, සුදු නෙළුම්, වතුර
රාඪ්
රාඝ් } කුකුරුමාන්
රාත්‍රිකර-කපුරු
රාත්‍රිපුෂ්ප-මහනෙල්
රාත්‍රිඝෝර-ගුගුල්
රාත්‍රී-කහ
රාත්‍රිහාෂ-සුදු මහනෙල්
රාඛාර-ගිතෙල්
රාබු-මූල පලා
රාම්භ-තොටිල, තිඹිරි
රාම-කොච්චම්, කුරතම්පලා, කොල්ලම් කොළ, පෙරැන්කායම්, ඛින් කොසඹ, නෙළපෝරා
රාමකර්පූරක-මුතු
රාමඡර්දනක-කුකුරුමාන්
රාමට
රාමඨ } පෙරැම්කායම්, මධූර තුතු
රාමතෙල්-බඩේ සිටමූඛයෙන් පිට වන ආහාර ගඳින් යුත් වාතය.
රාම දූති-තලා ප්‍රභෙද
රාමන-තොටිල
රාම රූප-වන්ඇපල
රාම වල්ලහ- කර ගස, කුරුඳු පොතු
රාමසුත-පෙරැම්කායම්
රාමසෙන (ක)-බිම් කොසඹ
රාමා-පෙරැම්කායම්, සාදිලිංගම්, සුදු කටුවැල් බටු, හෝපළු, ගෝරෝචන, ගුරා බැවිල, රම්මා නිස්ස
රාමාඡඡීනක-කුකුරුමුවන්
රාමාහ්වා-රම්මා නිස්ස
රාමෙෂ්ට-කුරුඳු පොතු
රාල-දුම්මල, සල් ගහේ ලාටු
රාලකාර්‍ය්‍ය-සල් ගස
රාලුක-අල, රාබු අල
රාෂ්ට්‍ර-එලබටු
රාෂ්ට්‍රකා-තිබ්බටු
රාෂ්ට්‍රී(කා)-කටුවැල් බටු
රාෂ්ට්‍රී-දළුව මුල්
රාෂ්ට්‍රිකී-එලබටු
රාඹණා-රත්ත (රත්ත ගැණ 402 පිටෙහි ලියා ඇති විස්තරය බලන්න) ගස් වල හට ගන්නා පිළිල වැනි වගීයරි පත්‍ර රාඹණා යයි කියති

ර

රාජණාඵලා–කිරිපළු
රාජනවඳිනී–සීනිද්ද
රාසාල–උක් ගස
රාහුචඡ්‍ඡන–අමු ඉහුරු
රාහුචඡ්ඡට–ලූනු
රාහුත්සෘෂට–ලූනු
රාහු රත්න– ගෝමේද (මැණික් වර්ගයක්)

රත්න—රාජ්ණා

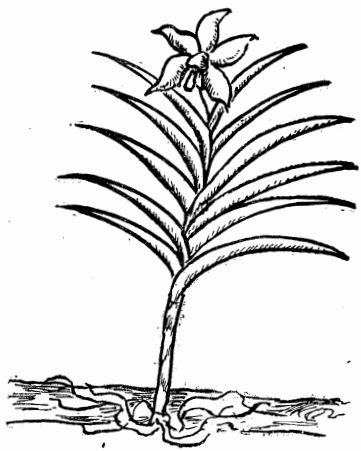

රත්න—රාජ්ණා (පත්‍ර රාජ්ණා)

Vanda Roxburghii

රත්න (රාජ්ණා) වෙනුවට අනාදිමත් කාලයක සිට අපේ රටේ පාවිච්චි කරන්නේ **නිය** පවුලට අයත් අරත්න (Cophiorr hiza Mungos) නමැති ඖෂධයකි. එය **කින් අරත්න, මහ අරත්න** ය යි දෙ වගයකි. ඒ දෙවර්ගීය ම ඖෂධ සඳහා අවශ්‍ය වෙයි. ඒ වායේ අල (මුල්) නිය අල හෝ වල් ඉහුරු අල වැනි තද සුවද කින් හා කට හාරවන (කාවදින) ගතියකින් යුක්ත ය. සුළු තික්ත රසයක් ද ඇත. "මෙයට ව්‍යවහාර වන **නාකුලී—නකුලෙෂ්ටා** යන නම් නිසා මෙහි සර්ප විෂ නාශක බලයක් ඇති රාජ්ණා වල **වාත—ජ්වර** රෝගෝපශමන ශක්තියක් නැත" යනු එක් මතයකි.

පත්‍රරාජ්ණා

එක් ශිය දහය (110) ක් පමණ වූ උඩවැනියා වර්ග අතුරෙන් **පත්‍රරාජ්ණා** ද එකකි. මේ වර්ගීය වවුල් පහර හා දියසෙවෙල් එකතු වන ගස් දෙබල වල ත්, ගස් බිල වල ත් සරු සාරව වැවෙ යි. ඉන් දියානු ද්‍රව්‍ය ගුණ නිසඟඬු වල කියා තිබෙන පරිදි මද සුවදකින් හා තික්ත රසයකින් යුත් මේ වර්ගීය වාත-ජ්වර ආබාධයන්හි පසස්නා ලද නිසා ඉන්දියානු වෛද්‍යවරයන් රාජ්ණා ඖෂධය වශයෙන් මෙය ගන්නා බව ඇසිමු.

අපේ රටේ ඇතැම් අය "රාජ්ණා වෙනුවට මේ වර්ගීය ගත යුතු ය"යි කියන නමුත් ගන්නේ පරණ පුරුදු අරත්න ම ය. අරත්න නුදුටු-නොදන්නා පාඨකයන් ඇතැ යි සිතීම දුෂ්කර නිසා ඉන්දියාවෙන් ආ අලුත් මතයට භාජන වී තිබෙන පත්‍ර රාෂණා පැලයක ඡායාරූපයක් පමණකි මෙහි දැක්වෙන්නේ.

රි රී රු

රිස්කන්සා-හැඩකන්සා
රිහාණිය-වල්ගාමිරිස්, (වාල් මොලඟු)

රි-අමුකහ, කඟ
රිකු-රුක් ගස
රිට හැසිරීම්-භිතුරුපියලි අල
රිණ-කුළුරිණ, (ඝට්ටකරෝහණ)

රික්-හැමගස්
රිහිකොළ-වව්වනාවි (වස) කොළ
රිඛගිනි-තිබ්බොටු
රිඛගිනීතුල්‍යා-කටුවැල්බටු
රිට
රිටි
} කොහොඹ
රිටු-කපුටන්, කොහොඹ ගස
රිටු තෙල්-කොහොඹ තෙල්
රිටු සුඹුළු-කොහොඹ පොතු
රිඩි-ගෙඳ
රිතුක-හුණමකුල්
රිතුකඃ-තුක්පිටි, (උණමකුළු)
රිතුකා-හුණමකුල්=හුණකපුරු
රිදීතුතු-රිදීතුත්තම්
රිපු-භිතුරුපියලි
රිවි-වරා ගස, ඉරමුසු, රිටි නම් ගස් වර්ගය
රිවිඉරමුසු-සස්සඳ
රිශ්‍යගන්ධා-අමුක්කරා
රිහිරි-රැධිරය

රීති-යකඩමල, පිත්තල
රීතික-අඳුන්, පිත්තල, මල්
රීතිප්-මල් අඳුන්, (පුෂ්ප අඳුන්)
රීතිපුෂ්ප-පුෂ්ප අඳුන්
රීතිසමන-සුළුකුඹුක්
රීරි-පිත්තල
රීරිබුස්නා වැල්- (රීරිබුන්කාවැල්) උඩහළුවැල්=(පඹවැල්)

රුක්- කොට්ටම්, හැමගස්, රුක් ගස
රුක්කය-නාමල් රේණු අත්තන, රත්රන්
රුක්අහුණු-රුකහුණ,=(අංකොළ)
රුක්අත්තන-සප්ත පර්ණි වෘක්ෂය
රුකඛක-කෙළින්ද ගස
රුකඛාදනී-පිළිල

රුක්ගස-ඊරිය, මූලඛඩ, රුක් යන ගස් තුන් වගය ම පෙනුමෙන් සමාන ය. ඒවා හඳුනා ගත හැක්කේ මල් හා ඵල හටගැනීමෙන් පසුව ය. රුක් ගස් වල-ලපටි අවධියේ කොළ පැහැයෙන් හා මේරූ (පැසුණු) පසු කහ පාටින් යුත් ගැට සහිත බුබුලු වැනි අති සුගඛ වත් මල් පොකුරු සෑදෙයි.

මෙහි ඵල හටගන්නේ ඒ මල් පොකුරු වලින් නොවේ. කුඩා අතු දිගට වෙන් වෙන් වශයෙන් ය. ඊරිය ගසේ ද රුක් ගසෙහි මෙන් ම කුඩා අතු දිගට ඵල හට ගනී. එහෙත් රුක් මල් වැනි ලඝුඛණ මල් හටගැනීමක් එහි නැත. මූල ඛඩ ගසෙහි කොළ හා ගෙඩි න් ඊරිය, රුක් දෙවගයට වඩා මදක් දිගටි හැඩයෙන් යුක්ත ය. මේ තුන් වගේ ම ගෙඩි වල ළෙල්ලට ත්, ඇටයට ත් අතර රතු පාටින් යුත් (සාදික්කා ගෙඩිවල මෙන්) වසාවාසි තිබේ. ඊරිය, රුක් දෙවගය ම ඖෂධ වශයෙන් ගණිති. මූල

රුක්ගොහාමු

බඩ දේශීය වෙදකමේනි ඖෂධ වශයෙන් යෙදුන තැනක් ගැන දකින්නට නැත. කල්ගිය වන වල සැදෙන කොස්ස - ඊරිය කිරි ඉරදි කැල්ලක ගා එක වරක් පමණක් ඒ වණය පිට එලිමෙන් සම්පූර්ණයෙන් ඒ කොස්ස කැපී වණය සුදුබී රතු මස් පැදේ. රුක් මල් දේශීය වෙදකමේ ප්‍රියඛහු වෙනු වට සොදනි. (312 පිටේ පුවතු ගැන ලියූ විස්තරය බලන්න)

රුක්ගොහාමු - රන්කිරිගොහාමු

රුක්ගොහාමු - හණහක්කිරි

මේ ගස **රන්කිරිගොයමු - රන්කිරිගොහාමු - රුක්ගොහාමු - හණගොරක - මලගොරක - මල්ගොරක** යන නම් වලින් හැඳින් වෙයි. රත් වන්පාට කිරි වගීයක් පිට කරණ නිසා මේ ගසට සංස්කෘතයෙන් **හණහක්ෂිරි** යයි කියති. පැරණි සිංහල දේශීය වෙදකමේ මේ ගස හඳුන් වන්නේ රන්කිරි ගොයටු - රුක් ගොයටු යන නම් වලින් ය.

මේ ගසින් ලබාගන්නා දඹ රන්පැහැය ඇති කිරි රසායන ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් හා ශ්‍රේෂ්ඨ තම ඖෂධයක් වශයෙන් ද ප්‍රයෝජනවත් ය. මේ කිරිවල තිබෙන රසායනික පුදුම ගුණය නම්: අව්-වැසි-සුළං වලට එහි වණීය වෙනස් නොවී ඔරොත්තු දීමේ ශක්ති ය සි.

මේ තාක් නොනැසී පවත් නා **හරඹගල** —**සිගිරිය**—**දිඹුලාගල**—**හිදගල** ආදි ගල් ගුහාවල ඇඳ තිබෙන සිතියම් වල කෂා වර්ණය දක්වා තිබෙන්නේ මේ කිරි වලින් ය. එසින් හරඹගල සිතියම් අවුරුදු 2100 කට වඩා පැරණි බැව් වංශකථා හා රූප ලක්ෂණ අනුව තීරණය කළ හැක.

මල—මූනු විමේක්ෂය

මේ කිරි කලඳකට සියඹලා බොර කලං තුනක් මිශ්‍රකර සිනි දුව අඹරා කෙසෙල් කොළයක ඔතා වණ්ඩුවේ තම්බා උණු දිය පතකට ඒ කලං හතරම දිය කර හත් වරක් පෙරා එක වරම පොවන්න. කවර

තරමේ මල-මූත්‍ර බද්ධයක් වුව ද එසෙනෙහි මිගහැරී යයි. මල--මූත්‍ර අවස්සිය එක වර සුව කළ හැකි වෙන එක ම වස්තියක් හෝ එක ම බෙහෙතක් මේ තාක් සොයා ගෙන නැති නිසා මහත් ක්‍රියාකාරී බලයක් ඇති මනුෂ්‍ය ශරීරයට හිතකර ඖෂධයක් වශයෙන් ද. මේ (රුක්ගොකටු) කිරි විලට ලැබෙනුයේ උසස් තැනක් ය.

රුක් ගොකටු හා රන්කිරි ගොකටු

වැල් ගොකටු (නෙරෙංචි= ගොක්ෂුරක) වර්ගයක් ද මේ රටේ තිබෙන නිසා රුක් ගොකටු නම් නුත්, ඒ ගසෙන් රත් පාට කිරි නික්මෙන නිසා රන් කිරි ගොකටු නම්නුත්, ගොරක ගසට සමාන නමුත් කොළ හා කඳත් තද කෘෂ්ණ වර්ණයෙන් යුක්ත නිසා කණ (කෘෂ්ණ)ගොරක නම් නුත්, ගොරක මල් වලට සමාන මල් පොකුරු සැදෙන නමුත් ගොරක ගෙඩි පමණ විශාල නොවූ රට තිබ්බටු ගෙඩි වැනි ප්‍රකට ව නො පෙණෙන කුඩා ගෙඩි සැදෙන නිසා මල ගොරක-මල්ගොරක යන නම් වලිනුත් හැඳින්වෙන මේ රුක් ගොකටු ගස පමණක් ලඞ්කාවේ තිබුණේ.

උතුරු අමෙරිකාවේ මෑක්සිකෝ ප්‍රදේශය ජන්ම භූමි කොට ඇති (Argemone Mexicana) නාමැති පැලෑටිය මෙහි බෝවී මෙන් පසු තවත් රන්කිරි ගොකටු වර්ගයක් එයට එකතු විය.

කටු සහිත රත්වන් පාට කිරි නික්මෙන ඒ පැළෑය ද ආයුර්වේදයට හා දේශීය වෙදකමට ඇතුල් කර ගැණීමේ දී කණ්කට පත්‍රී, සවර්ණක්ෂීරී, රන් කිරි ගොකටු යන නම් වලින් හැඳින්වීම ය එයට හේතුව. එක ම නමින් පවත්නා මේ දෙවර්ගීය රස--ගුණ - ඕජා වශයෙන් හා හැඩහුරු කමින් ද වෙනස් ය.

රුක් ගොකටු (රන්කිරි ගොකටු) ගස ගොරක ගසක් වැනි විශාල වෘක්ෂයකි. කණ්ටකී පත්‍ර (රන්කිරිගොකටු)ගස කටුවැල්බටු වැනි කුඩා පැළෑයකි. පිට රටින් අළුතෙන් ආ පැළෑයකට රන්කිරි ගොකටු යන නම තබා අපේ පැරණි රන් කිරි ගොකටු ගසේ නම මකා දමන්ට ඇතැම් අය ගන්නා උත්සාහය ගැණ අනුකම්පා කළ යුතු ය.

(රන්කිරි ගොකටු පැලෑය ගැණ 396 පිටේ ලියා ඇති විස්තරය බලන්න)

රුක්පෙනෙල-ගස්පෙනෙල= (163 පිටේ ගස් පෙනෙල ගැණ ලියූ විස්තරය බලන්න)
රුක්බුරාද-භිඹුරා
රුක්බෝ-රුක්අත්තන ගස
රුක්ම--නාකෙසරු
රුක්මිණී- සවර්ණක්ෂීරී(රන්කිරි ගොකටු)
රුක්රුකුන්-රුක්ගස්
රුක්සිදුරු-ගස්බෙන (වෘක්ෂකුහර)

රුකහුණ—ගස්අහුණ

රුකහුණ—ආංකොල
(ගණිපුෂ්ප)

මෙහි කොළ දිග-පළලින් මකුළු කොළවලට සමාන ය. එහෙත් මකුළුකොල මෙන් සම්පූර්ණයෙන් දිග හැරී නැත. මදක් ගොටු ගැසී ඇත. මේරූ කොළ පවා ලපවී පෙනුමෙන් යුක්ත ය. මස සහිත ය. ප්‍රාණවත් ය. මල් දෙඹ මල් වලට මදක් සමාන නමුත් පිපුන විට රේණු ඊට වඩා දික්ව සිටී සි. ඒ මල් තද සුවඳකින් යුක්ත ය. ගසේ කඳ සුදු පාට ය. අඩි 30 ක් පමණ උසට වැවෙ සි.

තේජාන්විත වෘක්ෂයක්

මෙය පුදුම් ඵලවන ඖෂධ ගුණයකින් යුත් තේජාන්විත දුර්ලභ වෘක්ෂයකි. මේ ගස් තිබෙන ඉඩම් වලට සර්පයෝ නො පැමිණෙති. තිබිරි ගෙඩියෙහි මෙන් ඉදිරියට තෙරා තිබෙන තොම්බක් ඇති ඇඹුල් පේර වැනි මේ ගසේ ගෙඩි වල ඇතුළත ඇත්තේ එක ම ඇටයක් පමණකි.

අහසින් යාමට

අදෘශ්‍යමාන ව(නොපෙනී)සිටීමට හා අහසින් යාමට විද්‍යාධරයන් විසින් සකස් කරණ අදුන් වලට් මේ තෙල් අවශ්‍ය බවත්, නියම පිළිවෙළට ඇට ලබා ගත හැක්කේ හිමාල වණ ප්‍රදේශයෙහි වැවෙන මේ වර්ගයේ ගස් වලින් පමණක් බවත් බෙහෙත් වදුළු පොත් වල කියා තිබේ. ලඞ්කා වේ තිබෙන රුකහුණ ගස් කීපය පරීක්ෂා කර බැලීමි. ඒවා යේ සෑදෙන ගෙඩි වල ඇතුළ ලා රත් පැහැයෙන් යුක්ත ව හිස් ව තිබේ. ඇතුළෙහි ඇටයක් හෝ වෙන කිසිවක් නැත. අපේ රටේ තිබෙන යම්කිසි ගසක ඇට සෑදෙනොක් එය හිමාලය අඩවියට සමාන පෘථිවි රසයෙන් යුත් උසස් භූමියක පිහිටීම නිසා සිදු වන ප්‍රාතිහාර්‍යයක් විය හැකි සි,

රැ

රැකුදු-රැක්මල්
රැක්‍ය-රත්‍රන්,අත්තන,ලෝකඩ, කාමල් රේණු
රැව-දුමැඩ
රැවක-සර්ජිකක්ෂාර, (සුවසලුණු) වලඟසාල්, දෙළුම්, ලුණු, ගෝරෝචන, එරඹු, ලප්නාරං, බදුල්ල, බළල්ලුණු, කළුද
රැවරැකඩ-බුරුද ගස
රැවි-ගෝරෝචන
රැවිකන්තක-කොත්තමල්ලි
රැවිර-මිරිස්, තියඹරා, කොකුම්, කුරුඳු, ගෝරෝචන, කරාබු කැටි, රිදී
රැවිරබඤ්ඣ-යෘසභක, උණම්බුළු, කළු කිරිබදු
රැවිරාඤ්ජන-මුරුංගා
රැවිශ්‍යා-දියමිත්ත
රැවු-එරඹු, හෙළ එරඹු
රැව්‍ය-සුවසලුණු, ඉඟිනිගස, ඇල්වී
රැව්‍යක-සුවස ලුණු
රැව්‍යකන්‍ද-කිඹාරම්
රැජා-ලෙඩ, කොට්ටම්
රැජාකර-කාමරංගා ගෙඩි
රැජාසන-වැලඟුණ
රැතිදෙනගොමුය-රැව් දෙනකගේ ගොම හා මූත්‍ර
රැතීකා-උළුවා
රැදිර-රැඹිරය (ලේ)
රැදිරය-ලේ
රැදිරහර-රත්හඳුන්
රැදුරු-කවුවැල්බටු
රැදුරුබීජ-ජයපාල ඇට
රැද්‍ර-බෙලිගස
රැද්‍රජ-රසදිය
රැද්‍රජටා- ඊශ්වරයාගේ ජටාව බඳු පිහුවන් පාට ඇති වැල්ජාතියක්, (ජටාමකුට)
රැද්‍රපත්නී-එළ ඊතණ, ඇඟැස්ස
රැද්‍රපුෂ්ප-බදුවද, වද
රැද්‍රප්‍රියා-අරලු, ගුගුල්
රැද්‍රමල්ලි-කෝවක්කා
රැද්‍රා-හෙළ තම්පලා
රැඩිර-ලේ, තඹ, කොකුම්
රැඩිරනාමක-කොකුම්
රැඩිරපාඝි-කුඩැල්ලා
රැප්‍රතෙල්-එරඹු තෙල්
රැබු
රැබුක
රැඹුක } එරඹු
රැලන්-රළු තිරිඟු පිටි
රැවත්-රත්‍රන්
රැවු-එරඹු, රත් එරඹු
රැෂකා-කුෂ්ඨ රෝගය
රැෂ්‍යජිහ්ව-මහා කුෂ්ඨ රෝගය
රැෂ්කරා-මකුල්ගස
රැහ-ඇඹුල
රැහර-සමූහය

රෑ-ශුක්‍ර ධාතුව
රෑක්ෂ-දැත්ත ගස, කොට්ටම්, වියලි දේ
රෑක්ෂගන්ධ-ගුගුල්, පෙරුම්කායම්
රෑක්ෂපත්‍ර-ගැටනිවුල්
රෑක්ෂප්‍රිය-ඍෂභක
රෑක්ෂා-දූදු
රෑකාංවා-ලප්නාරම්
රෑකණ්ටා-ලප්නාරම්
රෑප-කුප්පමේනිය

රෙ රො

රූපලාභිනී–දූදු
රූපවාන්–හෝපලු ගස
රූපාරී–කොසඹ
රූපිකා–එළවරා
රූපිමාක්ෂිකා–දියරිදී
රූපිය–රිදී
රූප්‍ය(ක)–රිදී
රූප්‍යතාර–රිදී
රූෂක– වංඅපල, කුෂ්ඨ රෝග විශෙෂයක්
රූස්කරා–මකුල්, මඤුල් ගස
රූහා–මහපෝටා වැල

රෙවක–පික්මල්,යවකර, ජයපාල, මාරා ගස, ඇසළ
රෙවන–හොඳ මිරිස්, ඇසළ,මහරි= මදටිය, ජයපාල, යවකාර ලුණු
රෙවනක–වෙලඟ ගස
රෙවනී– ත්‍රස්තවාළු, මිරිස්, කටු වෙළඟ
රෙවී–අහුණ, වෙළඟ, රඹුටන්
රෙණු–පැපිලිය, මල්රේණු, දූලි, පස්
රෙණුකා–රාහාණිය (වටරාහැණ)
රෙණුනාමක–පැපිලිය
රෙණුසාර–කපුරු, මල්රේණු
රෙණුකෝ–හරේණුක
රෙවක–කරල්සැබෝ
රෙවත–මීගස
රෙවෙර–මානෙල් අල, නෙළඹල
රෙහෙර–නෙළුම් අල, සුළු ඕලු අල
රෙහෙනිසුරු–කපුරු
රෙළි–නිල් උණ ගස

රේණු–රොන්, පැපිලිය
රේණුක–රාහාණිය (වල්ගා මිරිස්)
රේණුනාමක–පැපිලිය
රේතස්–ශුක්‍රධාතුව
රේමස්–රේරු
රේරු–රේරු ගස් (කෙෂමුෂ්ටි)
රේවති–ගුගුල්

රොකම්–රෝගී
රොග–කොච්චම්,ධාතු විෂමවස්ථට ගන්නා ලෙඩ
රොගරාජ–ක්ෂය රෝගය
රොගශිලා–මනෝසිල
රොගහාරින්–වෛද්‍යවරයා
රොගාර්ථී–ලෙඩඇත්තා
රොගිතරු–හෝපළු ගස
රොචක–රෝමලුණු, උද්නිදලුණු, ගොරඳ
රොචන–ගෝරෝචන, කටු ඉඹුල්, එලමුරුංගා, සුදුලුනු, කරඳ, රඹුටන්, ඇසළ, දෙළුම්, රතු හෙල්මැලි
රොචනක–දෙඩම්
රොචනකඵල– දෙළුම්, දෙඩම් ප්‍රභෙද, ඩෙඩර ගස
රොචනා–මනෝසිල, ගෝරෝචන, නෙල්ලි, එලත්‍රස්නාවාළු
රොචනී–ත්‍රස්නාවාළු, මිරිස්, කුඩු වෙළඟ
රොචනෝ–කොළ හිඹුල්
රොඩී–නීතිවැල
රොදන(නී)–ඇල්කසඹිලියා
රොදනිකා–යවාස
රොදනී–දුරාලභා
රොන්–රේණු
රොම–ලොම්, කොල්ලන් කොළ, රෝමලුණු, කැකිරිවැල, මසිල් මූල

රෝ

රොමඤ්ච–පාංශුලුණු, සම්භාරි නම් ලුණු, රෝම ලුණු
රොමන්‍ථිත–මුලබටු
රොමලවණ–රොමලුණු
රොමලුණු–යවනලුණු
රොම වල්ලි සමන්විත–රසතාල්ල
රොමශ–කොල්ලන්කොල
රොමශක–රෝමලුණු
රොමශා–ගෙන්දගම්
රොමසි–ගස්කැලිය
රොමස්‍යා–කැකිර
රොමහර්ෂ–සාදිලිංගම්, හිඟුල්
රොමහර්ෂණ–බුළුගස
රොමාලවිටපිත්–ඇත්දෙමට
රොල–පිය යුතු නෙල්ලි
රොළු–කටරොළු, (හෙල(සුදු) කට රොළු, නිල් කටරොළු ය යි වඟී දෙකකි.)
රොසන–කටුකරෝහිනී
රොහනද්‍රැම–සුදුහඳුන්
රොහි–වල්එරබදු
රොහිණි–කටුකරඹු
රොහිත්–තික්තලබු
රොහිත–වල්එරබදු, ත්‍රාසනාවාළු
රොහිතක–වල්එරබදු
රොහිතෙය–වල්එරබදු
රොහිනී–දිඹුල්, මුවකිරිය, එරබදු, අරළු, කටුකරෝහිණි, ඉදටගස, ඇත්දෙමට
රොහිෂ–සුවඳ තණ, වල්එරබදු, අසුගස

රෝහිතක

රෝහිතක

කැල වෙනුවට ඉන්දියාවේ ගන්නේ මේ ගසේ සාරය යි. මෙහි කොළ දිග පළලින් අඟල් 7 × 2 ක් පමණ ඇත. මෙහි කොළ හා කඳත් අපේ රටේ තිබෙන ගල් මොරගසක කොළවලට හා කඳට සමාන ය. මේ වඟීයට ලඬකාවේ ඇතැම් පළාත්වල වල් එරබදු යන නම ද ව්‍යවහාර කරති. (ඉදිරියෙහි හිඟුල් ගැණ ලියා ඇති විස්තරය බලන්න)

රෝචනී–මිරිස්, මිංජි(මිසදුවි)
රෝම–කැකිරිවැල, මයිලමල
රෝස–මල්ගස් ජාතියක්
රෝසන–කටුකරොහිණි

රෞ ල

රෝහිණ-එරබදු
රෝහිණී-මදවිය, මුවකිරිය, කටු කරෝහිණී
රෝහිණීද්‍රැම-සපුගස
රෝහිස-අසුගස්

රෞද්‍ර-ජටාමාංශ
රෞප්‍ය-රිදී
රෞම-ශාම්බරී (ගම්හාරි) ලුණු, (රෝමලුණු)
රෞමක-රෝමලුණු
රෞහණ-සඳුන් රැක
රෞහිණ-සඳුන්
රෞහිණී-සුදු සඳුන්
රෞහිෂ-ඊතණ

රෘ-රත් හිරියල්

ල-හදවත
ලක්තක-ලතුදිය (ලාක්ෂාරස)
ලක්තකමීන්-රත්ලොත්
ලක්තා-ලාකඩ
ලක්ෂක-උණකපුරා
ලක්ෂණ-ඇපල ගස
ලක්ෂමණා-රසතාල්ල, කටුවැල්බටු
ලක්ෂ්මී-සෑම, සුළුදඬකලත්, මැණික්වැන්න, ඍද්ධි නම් ඖෂධය, එක් පෙති පියුම්
ලක්ෂ්මීඵල-බෙලිගස
ලක්ෂ්මීවත්-කොස්ගස
ලකව-දෙහිගස
ලකවැලිය-බුත්සරණ
ලකුව-දෙල්ගස, කොස්ගොන්න ගස
ලග්නී-උණකපුරා
ලගතඃ-සින්මිදි
ලගුඩ-රත්කණේරු
ලඹ්බී-ඩෙබරගස
ලඹු-බෙරා,බී, පික්මල්,උණකපුරා, මිලඳ, රත්එරඹු
ලඹුකාශ්මර්‍යී- ඇත්දෙමට හෙදයක්
ලඹුකාශීෂ-මල්කසිස්
ලඹුවන්දන-වැල්මදට
ලඹුවිභීටා-ඩෙබර ප්‍රභේද, කැකිරි,
ලඹුදනාී-හින්දත්ත
ලඹුනාමන්-අගිල්, සඳුන්
ලඹුපර්ණී-මුරුවා
ලඹුපුට-ගොමවැරවි අටකින් දෙන පුටය. එහෙත් රිදී ආදී ලෝහ ධාතුවල දී ගොම වැරවි 30 කින් දෙන පුටය ලඹුපුට නම්.
ලඹුපුෂ්ප-රත්ලොත්, මුඩමහණ, පුවක්ගස්, බින්කොලොම්
ලඹුපුෂ්පා-රන්වන් වැටකේ
ලඹුබදර-හින්ඩෙබර
ලඹුබ්‍රාහ්මී-හින් ලුණුවිල
ලඹුමන්ථ-සින්මිදි
ලඹුලය-සැවැන්න
ලඹුවල්කල-මුරුවා වැල
ලඹුවිරේචනී-දැත්ත
ලඹුසදෘඵලා-හින් දිඹුල්
ලඹුහෙමදුග්ධා-හින්දිඹුල්
ලඹකාසි(පි)කා-පික්මැලි
ලඹකාස්නාසි-නවහන්දි
ලඹකරි-කටුකරෝහිණී
ලඹෙකපිකා-පික්මැලි
ලජ්ජය-රහස්පියස
ලජ්ජාලු-නිදිකුම්බා
ලජ්ජිරි-නිදිකුම්බා
ලජකා-නිදිකුම්බා
ලජකාරිකා-නිදිකුම්බා
ලජකාරිකාරිකා-නිදිකුම්බා

ලට්ට ලව

ලට්ට-මීගස
ලට්ටා-වනුක්
ලටු-වැල්මී, වැල්මදට
ලතීවන-වැල්මී වන
ලතඹ-ලා දළුව
ලතා-වැල, පුවහු, ඊතණ, දූදු, යොහොඹු
ලතාකස්තූරිකා-කපුකිනිස්ස
ලතාග්‍ර-පඹළු
ලතාතරු-නාරම්, තල්,සල්
ලතානත-මල්
ලතාඵල-පතෝල, දුම්මැල්ල
ලතාමණි-පබලු, ලාකඩ
ලතාමරුත්-පික්මල්
ලතායෂ්ටි-වැල්මදට
ලතායාවක-පඹළු
ලතායාසු-කිරිබදු
ලතාකී-රන්වන් ලූනු, නිල්ලූනු, පබලු
ලතාවගී-රසකිඳ
ලතාවෘක්ෂ-සල්ගස
ලතාශ්වා-ඉරමුසු
ලතු-ලාකඩ
ලද-කුකුරුමුවන් ගස
ලදපස්මල්- ඊතණ, සමන්පිච්ච, සුන්සහල්, සුදු අබ, විලඳ
ලන්තු-රසකිඳ
ලන්තුකාද්වික-තල්ගස
ලප්-විලඳ
ලප්තැල්ල-තැල්වැල් වගීයක්
ලප්නාරං-නස්නාරන්
ලප්නාරඟ- නත්නාරන් (නස්නාරන්)
ලප්වටු-වටු (වට්ටක) (පක්ෂි වගීයක්)
ලපක්-මැලැස්ස (ලා ගෙඩි)
ලපත-මුඛය
ලපළු-ලා දළුව
ලපුස්-දෙල්
ලබදු-දෙල්
ලබු-දෙල්ගස
ලබුසා-ලබු
ලබොර-කප්පරවල්ලිය
ලඹු-ගැටපිච්ච
ලම්පත-තුරුක්තෙල්
ලම්බකර්ණ-රුක්අතුණ ගස
ලම්බදනතා-ලඹකා නිප්පිලි
ලම්බන්විජා-වනා නිප්පිලි
ලම්බඵල-කිරිපළු
ලම්බඵලා-ගඩනහිරියා
ලම්බවීජා-ලංකා නිප්පිලි
ලම්බොෂ්මා-නික්ත ලබු
ලම්වා-නික්තලබු
ලමඟ-කුරුඳු, කරාබු
ලමඟගස්-කුරුඳු හෝ කරාබු ගස්
ලමඟමෙලදල- කුරුඳු, එන්සාල්, කොල්ලන් කොළ
ලමඟසුඹුළු-කුරුඳු පොතු
ලමට-මීගස
ලමසි-කොල්ලු,(බිළිදුන්)
ලමා-කොල්ලම්කොළ ගස
ලමැඬ-හදවත
ලමෝර-කප්පරවල්ලිය
ලයිනෝරු- සායම් දිය කිරීමට ගන්නා තෙල් ජාතියක්
ලකී-වරා
ලර්කි-කැකිරිවැල
ලලන-සල්ගස,තල්ගස, පියල්ගස, දුම්මල
ලලනාප්‍රිය-කොළොම්, ඉරිවේරිය, අරුද
ලලිත-කස්තූරි
ලව-ලැහැබ, කරාබුනැට්

ලා

ලවඹග- කරාබුනැටි, කුරුඳුගස, කරාබු ගස
ලවඹගකලිකා-කුරුඳු
ලවඹගපුෂ්ප-වසාවාසි
ලවඹගසුඛුලු-කුරුඳුපොතු
ලවණ-ලුණු, බළල්ලුණු, මහදුඩු
ලවණකිංශුකා-මහදුඩු
ලවණචජ්ජ-ලේනියපලා
ලවණපෘථුවීභව-උද්භිද ලුණු
ලවණමූල-ලුණුමඩ
ලවණා-දූඩු
ලවණාඛ්ධිජ-මුහුදුලුණු
ලවණාෂ්ටක-සවිඳවලුණු, සුවස ලුණු, කළුලුණු,මුහුදුලුණු,පාංශු ලුණු, බළල්ලුණු, උද්භිදලුණු, රෝමලුණු
ලවණිකා-ලේනියපලා
ලවණොත්තම-සවිඳව ලුණු
ලවණොබ්ධිසම්භව-මුහුදුලුණු
ලවන්-ලපල= (ලවන = අළුතෙන් වැවෙන කැල ය)
ලවන-ලපල
ලවලිකා-සාදික්කා
ලවලී-අනෝනා, කටු අනෝනා
ලශ්‍ය-සළල
ලසවල්ලිය-දියෙහි වැවෙන වැල්
ලසා-කහ අල
ලසිකා-උක්පැණි, සඳමිදුළු
ලසුන
ලසුනු } සුදුලූනු
ලහවු-දුම්මල, ලාවු

ලාක්ෂා-ලාකඩ, හෙළ ලොත්
ලාක්ෂාප්‍රසාදන-ලොත්
ලාක්ෂාඵල-ලා ගෙඩි (මැලයි)
ලාක්ෂාරස-ලතුදිය, සිනිදුව ඇඹරූ ලාකඩ එක් ගුණයකට පිරිසිදු වතුර හය ගුණයක් සිටින සේ ගෙණ ලාකඩ සුණු ජලයේ ගැවෙන පමණට භාජනයක තබා රත්කිරීමෙන් වණීවත් වන ජලය නැවත නැවත පෑදෙන්නට තබා පෙරා ගැණීමෙන් පසු ලතු දිය සැදේ.
ලාක්ෂි-ලාකඩ
ලාක්ෂිකා-හරංකසා
ලාක-රත්ලොත් ගස
ලාඛා-ලාකඩ
ලාඛාපසාදන-රත්ලොත්
ලාඝව-නීරෝගී
ලාඞගලි-නියඟලා
ලාඞගලිකා-පුස්වැන්න,ලියනඟලා
ලාඞගලින්-පොල් ගස
ලාඞගලී-ලියනඟලා, නියඟලා=දත් කැක්කුම සැදුන විට මේ අල අඹරා නොරිදෙන (දත් රැදුව නැති)අංශයේ පස මාපට ඇඟිල්ලේ බැඳීමෙන් සමහර දත් කැක්කුම් සුව වන බව පෙනේ. (275 පිටේ නියඟලා ගැන ලියා ඇති විස්තරය බලන්න.)
ලාඞගුල-තල් ගස
ලාඞගුලිකා-අස්වැන්න, පුස් වැන්න
ලාඞගුලී-අස්වැන්න, වඳුරු මෑ
ලාජ-සාවැන්න, බැදිනාල්, විලද
ලාජ පුෂ්පී-මහල් කරද ගස

ලි ලු

ලාජා-විලඳ
ලාජාදි-විලඳ ආදි කොට ඇති
ලාජාපානිත-මල්තැලි දිය, මල්සර (මල් පැණි)
ලාජා පුෂ්පි-මහුල් කරඳ ගස
ලාටපර්ණ්‍ය-කුරුඳු පොතු
ලාදුරු-දරුණු පාප රෝගයක්
ලාපිනී-යොන්තුඹ
ලාබු (ජ)-ලබු
ලාබූලතා-ලබු වැල
ලාබුසතුම්බි-ලබු
ලාමජ්ජ (ක)-සැවැන්න
ලාමිච්ච-සැවැන්දරා
ලාලන-දුම්මල
ලාලා-කෙළ
ලාලු-පොල් කිරි සමග මිශ්‍ර කර උකු කළ පිටි කැන්ද කොළ වල ගා අච්චෙන් වියලා ගලවා ගත් පප්පඩම් වැනි සිනිදු රොටී පොල් තෙලෙන් බැද පැණි ඉස පිළියෙළ කරගන්නේ ලාලු නම්.
ලාස් හතර-ද්‍රෝණය, (පලම් 256)
ලාස-නැලි හතර=(කුරුණිය, පත 16, සිව් නැඩුමක්)
ලෑම-හිරියල්

ලිංගම්-හිඟුල් (සාදිලිඩගම්) රසදිය පෙරාගන්නේ මේ සාදිලිඩගම් වලින් ය. එයිනුත් රසදිය වැඩි පුර නිබෙන්නේ උලාදිලිඩගම් වල ය.
ලිකුව-දෙහි ගස, දෙල් ගෙඩි
ලිකුවියුස-දෙහි ඇඹුල්
ලිකුවෝ-දෙහි
ලිකොවක-රෑක් අහුන ගස
ලිඩග-සාදිලිංගම්
ලිඩගක-ජූල් ගස (දිවුල් ගස)
ලිඩග වඩිනී-සැබෝ
ලිප කදලි-අළු කෙසෙල්
ලියකස්තුරු-තකුල්(කපු කීනිස්ස =ලතා කසතුරිකා)
ලියන් තන රස-තන කිරි
ලියනඟලා-ලාඩගලී, නියඟලා
ලිහිල කොළ-ඉල්ල කොළ

ලිනියන්-නද ඇඹුලකින් යුත් ගෙඩි හටගන්නා අම්බිල ගණ යට අයත් ගසක්

ලුංග-ලප්නාරම්, ඇඹුල්දෙඩම් ගස
ලුසඤ්ර-එන්සාල්
ලුණඹු-ලුණුදිය

ලුණුකැමියා වැල්

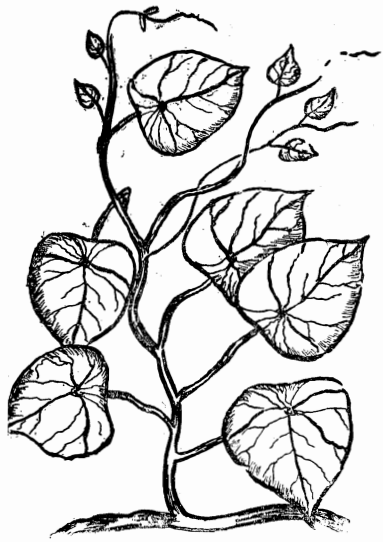

ලුණුකැමියා වැල් — පූරා
(පාකාල ගරාඬි)
Cocculus Villosus

ලුණුකැටියා වැල්

මෙය යාපනය තිරිකුණාමලය ආදි වැලි සහිත මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල වැවෙන දියමිත්ත පවුලට අයත් වැලකි. මේ වගීයේ කොළ කුඩා රසකිඳ කොළ වැනි අළු පාටින් යුක්ත ය. දියමිත්ත වලට වඩා මස සහිත ය.

දියමිත්ත – ලුණුකැටියා වැල් දෙවගයම එක තැන තියා බැලුව නොත් පෙනෙන්නේ සිංහල පුවක් සහ රට පුවක් දෙවගය අතර ඇති වෙනස වැන්නකි. ලුණුකැටියා – දිය මිත්ත පවුලේ ප්‍රමාණයෙන් විශාල වගීය වන බව කිව හැකි යි. "පාඨා වෙනුවට දිය මිත්ත ගැණීම වැරදි ය. ඒ වෙනුවට ගත යුත්තේ ලුණුකැටියා වැල් ය" යන කියම නෙහි ඇති සත්‍යයක් නැත මේ දෙවගයම ගුණයෙන් සමාන බැව් විශෙෂඥ මතය හෙයිනි. එම නිසා පාඨා වෙනුවට මේ දෙවගයෙන් ලැබුන දෙයක් ගැණීම සුදුසු බැව් කියම්.

පාඨා අපේ දේශීය වෙදකමේ නොයෙක් ඖෂධ යොග සමග යෙදී ඇත. විශෙෂයෙන් පිළ්‍රිස්සීම, සර්ප විෂ, උපදංශ, (පරංගි) සම්බන්ධ රොග හා ලිඛිතික රෝග පිළිබඳ ඇතිවන වේදනා සන්සිඳුවීම සඳහා ආලෙප කිරීමට ද පාඨා කොළ ප්‍රයෝජනවත් ය.

ලුණු පස- සවිඳ, සුවස, බළල්, කාච, මුදු යනු ලුණු පස යි.
ලුණු මාළු-ලුණු මස්

ලුණුවරණ ගස

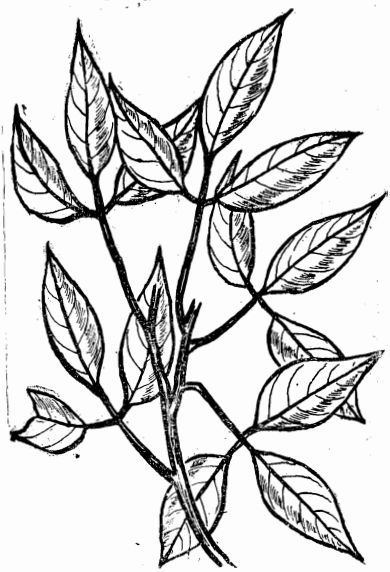

ලුණුවරණ—වරුණ
(අශ්මරිඝ්න)
Cratoeva Religiosa

මෙහි කොළ කොබ්බැ කොළ වලට සමාන ය. එක නැව්වේ කොළ තුන බැගින් පිහිටා තිබේ. ගසේ කොළ සියල්ලම අවුරුදු පතා වැටී ගස ඉපලක් මෙන් වෙයි. ඉන් පසු අතු අග සුදු පාට මල් පොකුරු හට ගණියි. මේ ගසේ අතු ලුණු පුපුරු මෙන් වහා බිඳෙයි.

මෙහි සාරය දේශීය වෙදකමේ නොයෙක් ඖෂධ යෝග වලට ඇතුළත් ව තිබේ. එයින් අශ්මරී හා මූත්‍රාශය පිළිබඳ රෝග ප්‍රධාන ය. මෙය ශක්තීරාශ්මරී භෙදනයෙහි ලා මහත් ක්‍රියා කාරී බලයක් ඇති ඖෂධයකි.

ලූ ලේ

ලූන'ඹ-මුදු වතුර, (කරදිය)
ලූප් ඉදුරු-උදුගොව්වා
ලූපුල්-පොල්
ලූලඟ-හන් අවුරුදු ලුණු
ලූහුනු-ලූනු (රතු ලූනු, සුදු ලූනු, රට (ලොකු) ලූනු යයි ලූනු වර්ග කීපයකි)
ලූහුල්-ලූල්ලූ =(ලූහුල් මත්ස්‍යයෝ, වයස් ගත වූ ලූලාට කළු මඟ යයි කියති)

ලූතා-මකුළුවා, යොන්තුඹ
ලූතා විෂ-දිවි මකුළු විෂ
ලූනිකා-මකුළුවා
ලූනල-කරවැල් විෂට ගන්නා කුඩා ලූනු අල වැනි අල ඇති පැලෑටියක්
ලූනල අල-වල් ලූනු
ලූල-ජවනාරන්

ලෙඛ්‍යවර්ධ-තල් ගස
ලෙඛ්‍යදල-තල් ගස
ලෙඛ්‍ය පත්‍රක-කරඟ ගස (තල් ගස)
ලෙඛ-ගෙන්දගම්
ලෙඛණ-ගම්මිරිස්
ලෙඛන-භූජපත්‍ර, මිරිස්
ලෙඛන පත්‍ර-තල්ගස, භූජපත්‍ර
ලෙබු-දෙහි ගස
ලෙනිකා-ලේනිය පලා
ලෙඹි-ලෙල්ල
ලෙල-ගෙන්දගම්
ලෙවන්-රත්හඳුන්
ලෙහ-ලප්නාරම්
ලෙහා-තලප, (ලේහ)
ලෙහ්‍යා-තලප (ලේහ)

ලේ-ලෙය (රුධිර)
ලේඅතීසාර-රක්තාතීසාර රෝගය
ලේගියම්-මත් බව ඇති කරණ ලේහ ද්‍රව්‍යයක්
ලේ පාවන-ලේ අතීසාරය
ලේමාලේ-සත්‍රී න් ට වැළඳෙන මාලේ(ප්‍රදර=කිළිමාලේ)රෝගය
ලේවැන්න-කැප්‍රන් කිරිය

ලේවැරැල්ල—අසියා පාන
(බෙංගාලි)

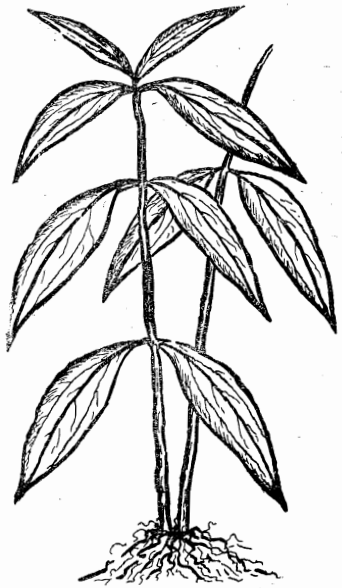

ලේවැරැල්ල — මාංශරෝහිණී
Eupatorium Ayapana

රට බිලිං හෝ වැරණියා කොළ වලට මදක් සමාන මුහුණුවැන්න මෙන් බිම දිගේ මුල් අල්ලා වුවන පඳුරු වර්ගයකි. මෙහි රත් පාට කොළ - නැවි සහ දඹු ඇති වර්ගය ලේවැරැල්ල නමින් හැඳින් වේ. මේ වර්ගයට ම අයත්

ලෝ

එල පාට දඹු - කොළ හා තැවි ඇති තවත් වගීයක් ද තිබේ.

මෙය ප්‍රංශය ජන්ම භූමිය කොට ඇති පැලෑටියකි. **අඟා පාන-අඹියාපාන** යනු විදෙශික නාමයෝ යි. මේ පැලෑටියේ ලක්ෂණ හා වැවෙන සවභාවයත් සලකා මෙය ට **ලේවැරැල්ල** යන සිංහල නාමය තබා තිබේ මෙය දහඩිය උපදවන රකතාතී සාර නාශක ඖෂධය කි. අපර දිගින් පෙර දිගට මේ පැලෑටිය බෝවී වැඩි කලක් ගත වී නැත. එහෙත් දැනට ලඞ්කාව ඇතුළු ඉන්දියා - ජාවා යන රටවල මෙය විශාල ලෙස පැතිර ගොස් තිබේ.

ලොකප්‍රිය-මහ දඩ කලන්
ලොකෙශ-රසදිය
ලොචක-කෙසෙල් ගස, මූරු වා වැල
ලොචන-ඇස
ලොච මස්තක-මොණර කුඩුම්බිය
ලොප්සුඹුලු } ලොන්සුඹුලු
ලොපුසුඹුලු }
ලොඞ්-ගොරක ගෙඩියේ මදය
ලොඛ්‍යා-තෙල ගස
ලොණ-ලුණු
ලොණසෝවීර රසය-ලුණු කාඩි= (මෙය උදර වාතාබාධයට බුදු රජානන් වහන්සේ විසින් නියම කරණ ලද ඖෂධයොග යකි. ශුද්ධ කළ යව සහල් සවිඳ ලුණු සමග ඇල් දියෙහි බහා මැටි බදුනක ලා ඇබය ගසා දෙසතියක් පොළ වෙහි වළලා තබා පෙරා ගත්තා (කාඩි) ජලය.
ලොණා-හීන් ඇඹුලැඹිලිය
ලොණී-ගෙදෑ, ගෙදපලා

ලොන් සුඹුලු

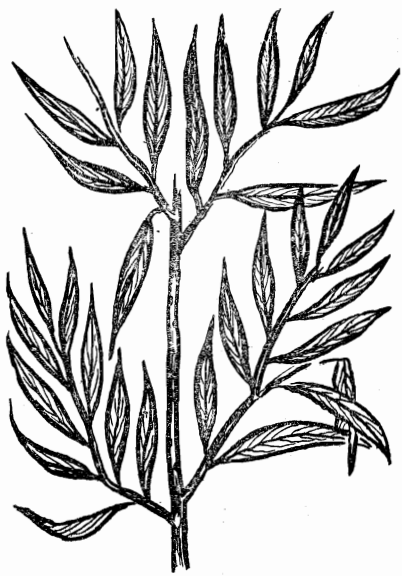

ලොන් සුඹුලු

Melaleuca Lucabendron

ලොන් සුඹුළු - ලොධ්‍ර යයි වගී දෙකකි. මේ ජායා රූපයෙන් දක්වෙන්නේ ලොන් සුඹුළු ගස කි. මෙය ගම්මි කොළ වැනි සිනින් දිග කුඩා කොළ ඇති සුඹුළු වැනි පොතු ගැලවී යන ගුරු පාට කඳ කින් යුත් විශාල ගසකි. ලොන් සුඹුළු නම් ලඞ්කාවේ විකිණීමට තිබෙන්නේ මේ ගසේ සුඹුළු යි. ඉන්දියාවේ

ලොන් සුඹුළු

ඇතැම් ප්‍රදේශ වල මෙය ලොධ්‍ර වෙනුවට ගන්නා අතර වෙනත් ප්‍රදේශ වල වීදුරු බඩු - පිඟන් - කෝප්ප ආදිය පටවා (පැක් කර) යැවීමේ දී ආරක්ෂාව පිණිස දමන පිදුරු වෙනුවට පාවිච්චි කරති.

ලොධ්‍ර වෙනුවට මේ සුඹුළු ගැණීම හරි නැත. ලොධ්‍ර සුඹුළු සහිත ගසක් නොව කජු පොතු වැනි ඝණ පොතු වලින් යුත් (Symplocos Racemosa) යන ලැටින් නාමයෙන් හැඳින්වෙන ගස් වර්ගයකි. දැනට මේ වර්ගයේ පොතු ලඞ්කාවේ බෙහෙත් බඩු කඩ වල තිබේ. **ලොන් සුඹුළු** කියා ඉල්ලූ විට ඉහත සඳහන් සුඹුළු ත්, **ලොධ්‍ර** කියා ඉල්ලූ විට මේ පොතු වර්ගය ත් ලබාගත හැක.

ලඞ්කාවේ තිබෙන බෝඹු ගස ද ලොධ්‍ර ගණය ට අයත් ගසකි. ලොධ්‍ර පොතු ලබා ගන්ට බැරි වූ විට ඒ වෙනුවට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් බෝඹු පොතු ගැණීම සුදුසු බැව් කියමි. අපේ රටේ පැරණි දේශීය වෛද්‍ය වරු ලොධ්‍ර වෙනුවට බෝඹු පොතු මෙන් ම ලුණුවරණ පොතු ද රැගෙන තිබෙන බව පැරණි වට්ටෝරු වලින් පෙනේ.

ලොධ්‍ර පොතු, අතීසාර, ජ්වර, ලාදුරු යන රෝග වලට ත් යෙම් නැසීමට හා දත් මුල් ශක්තිමත් කිරීමට ත් ගන්නා ඖෂධ යෝග වලට ඇතුළත් කර තිබේ.

ඉන්දියානුවෝ මේ ගසෙන් ලබාගන්නා ආයමක් නළලෙහි

ලොම කකීට

තිලක තැබීම සඳහා පාවිච්චි කරති. ඒ නිසා ලොධ්‍ර වලට **තිලක** යන අපර නාමයක් ද ලැබී තිබේ.

ලොද්දආදි ගණය-ලොධ්‍රාදි ගණය
ලොද්දෙ-ලොත්
ලොද-ලොත් ගස
ලොදරද-ලොත්මල් රේණු, ලොත් සුඹුළු සුණු
ලොද-තල්ආදියෙහි බුරුල්වූ මදය, කෝමාරිකා කොළයෙහි මදය
ලොදම්-රත් ලොත්
ලොධ්‍ර-ලොත් ගස
ලොධ්‍රඛය-සුදු හා රතු මල් ඇති ලොත් ගස් දෙවර්ගය
ලොධ්‍රාදි ගණය- ලොධ්‍රඛ (හෙළ, රත් ලොත් දෙවර්ග) ය, කලා දුරු, හෝපලු, කෙසෙල්, සල්, එලවාලුක (එල්වළු = අළු ඇට) කොළොම්, වැල්මදට, ඇද්දෙමට, ඉන්සලු (බෝ) යන මේ ගණය, සෙම් හා මේදස් වියලීම, යෝනි දෙෂ දුරු කිරීම, වණ හා සියලු විෂ ත් පහ කරන්නේය.
ලොධ්‍රපිලුක-එතෙහි වූ මෝර
ලොධ්‍ර වෘක්ෂ- ලුණුවරණ = ලොධ්‍ර වෙනුවට මෙරට වෙද වරු ලුණු වරණ පොතු ද පාවිච්චි කළ බව පැරණි වට්ටෝරු වලින් පෙනේ.
ලොධ්‍ර ශාලව-හෙළ ලොත්
ලොන පත්‍රිකා-ලේනිය පලා
ලොන පිණ්ඩ-ලුණුමඩ
ලොප් සුඹුළු--ලොධ්‍ර
ලොප්පය-දීකිරි, (මිදුණු කිරි)
ලොහනීයා-මිහ මුඛ මිහණ
ලොම කකීට-අසමොදගම්

ලෝ ව

ලොමශ-කොට දිඹුළා, ජටාමාංශ, වඳුරු මැ, වදකෑ, මහමේවන්, කොල්ලම් කොළ, බැවිල
ලොමශකාණ්ඩා-ඉඹුල්
ලොමශපර්ණියා-මස්වැන්න
ලොමශපුෂ්පක-මාරා ගස
ලොමශා-ජටාමාංශ, එළු වදකසා, වඳුරු මැ
ලොමශෘණික-මස්වැන්න
ලොමහෘත්-හිරියල්
ලොමිකා-ඊතණ
ලොමුදහ රැස්- සන්‍ධින්ගේ යෝනි මාගීය
ලොලාන්‍යක-ගෙඳගම්
ලොලිකා-ඇඹුලැඹිලිය
ලොලී-ගෙඳගම්
ලොහ-අගිල්, ලෝකඩ
ලොහක-අගිල්
ලොහ කණ්ඨක-කුකුරුමාන්
ලොහකන්‍යා-යකඩ කාන්දම්
ලොහකම්බික-කාන්දම්
ලොහකිට්ට-යබොර
ලොහජ-යකඩ මල
ලොහජ රජ-යබොර
ලොහද්‍රාවින්-පුස්කර
ලොහවර-රත්රන්
ලොහ විශුද්ධිදෘ-පුස්කර
ලොහ ශ්ලේෂණ-පුස්කර
ලොහිත-රත් හඳුන්, කටු වෙළඟ, ලේ, රත් මුරාංගා, රම්මානිස්ස
ලොහිතංකෝ-පියුම්රාමිණී
ලොහිත චන්‍දන- රන්වන් සඳුන්, කොකුම්
ලොහිත පුෂ්පක-දෙළුම්
ලොහිත බිඳු-නුග හෝ මදට
ලොහිත මෘත්තිකා-සිවංගුරු
ලොහිත යෂ්ටිකා-වැල් මදට
ලොහිත වල්ලි-වැල්මදට
ලොහිතා-නිදිකුම්බා, රතු සාරණ
ලොහිතාඞ්ගක- රත්නිටුල්, කටු වෙළඟ
ලොහිතායස්-තඹ
ලොහෝ-යකඩ
ලොහෝට්-රසදිය
ලොහොත්තම-රත්රන්

ලෝ-බළල් ලුණු
ලෝමිකා-ඊතණ
ලෝලු-ලෝලු ගස්
ලෝලේ-බොරළු දමුණු
ලෝහිත-ලේ

වංඇපල-අගල් ආඩාර,-(වැටහිර= ආඩතෝඩා = වෛද්‍යමාතා=සිංහ මුඛි) සංස්කෘත නම් නිස් හත රකින් ගැඳින්වෙන වංඇපල ත් තියෂීක් ඵල නමින් හැඳින්වෙ න පාවට්ටා ත් දෙවගීයකි. වං ඇපල හෘදය රෝග, හා බහු මූත්‍ර (දියවැඩියා) රෝගය ගැණ ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. (300 පිටේ පාවට්ටා ගැණ ලියූ තන්හි මේ දෙවගීය ගැණ ම පැ හැ දි ලි විස්තරයක් ඇත)
වංජුලමාලී-හෝපළු
වංජුලා-හෝපලු, හොමුවගු
වංමුතු-කලාදුරු
වංශ-උණකපුරා, උක් ගස, සල් ගස, හුණමකුළු
වංශ කර්පූර රොචනා-උණකපුරා, හුණ මකුළු
වංශකී- උණකපුරා, හුණ මකුළු

වංශ තණඬුල

වංශ තණඬුල-උණ ගසෙන් සෑදෙන හාල්,
වංශනෙත්‍ර-උක් මූල
වංශපත්‍ර- උණ කොළ, තල නම් තණකොළ
වංශ පත්‍රක-හිරියල්
වංශපීත-රත් ගුගුල්
වංශ පුෂ්පා- මහුල් කුඹුරුවැන්න
වංශපූරක-උක් මූල
වංශ භවා-උණකපුරා
වංශ රොවනා-උණ කපුරු
වංශ වණී-වෙරලු මිණී
වංශ ශකීරා-උණකපුරා
වංශාහ්‍ර-උණ ගොඩේ
වංශික්ෂ-අගිල්, සඳුන්
වංශික (කා)- අගිල්
වංශිඛ්‍යා-උණ කපුරා, හුණ මකුළු
වංශී-උණ කපුරා, හුණ මකුළු,
වක්ත්‍ර-තුවරලා ගස
වක්ත්‍රහුෂණ-වැල්මදට
වක්ත්‍ර වාස-නාරම් ගස
වක්ත්‍ර සොඩින්-නාරම් ගස
වක්ත්‍රාහ්ව-තුවරලා
වක්නීය- දිවි පහුරා, ව්‍යාඝ්‍රනඛ, පසුරුතලා, නීයඳ
වක්ෂ-වංඇපල
වක්ෂි-හිඟුරුපියලි
වක්‍ර-තුවරලා
වක්‍රකණ්ට- ඛෙඛර ගස, මසන්, කිහිරි ගස
වක්‍ර පුෂ්ප-කැල ගස
වක්‍රා-කකීටකශ්‍රිංගී
වක-කතුරුමුරුංගා
වක කණ්ට-ඛෙඛර ගස
වකධ්‍රප-සිරිවටු
වකුංපු-ඉඟුරා
වකුඩි-ඉඟුරා
වකුණඩි-ඉඟුරා

වච්චනාවි

වකුල-මූණමල් ගස, කවෙළු, කුළුරුණ
වග-ව්‍යාඝ්‍රයා, වනය
වගතුන්- නිකුළු, (ද්‍රව්‍ය) කරාබු, වසාවාසි, සාදික්කා යන තුන් ජාතිය
වග තුන-කරාබු, වසාවාසි, සාදික්කා
වගපුල්-නිප්පිලි
වග වැල්-වක් නිය, (දිවිපහුරු)
වර්ග-ත්‍රිවගී
වඟු-සිඟිත් ධාන්‍ය වගීයක්
වඩග-යකඩ, ඊයම්, මුරුංගා, සුදු ඊයම්
වඩගසෙන-මූණමල් ගස
වඩගාරි-හිරියල්
වඩනාරෝ- පොණ්ඩරු හෙවත් වච්චනාවි
වචාති-ගුළුය

වච්චනාවි (සිංහ - කාල කූට)

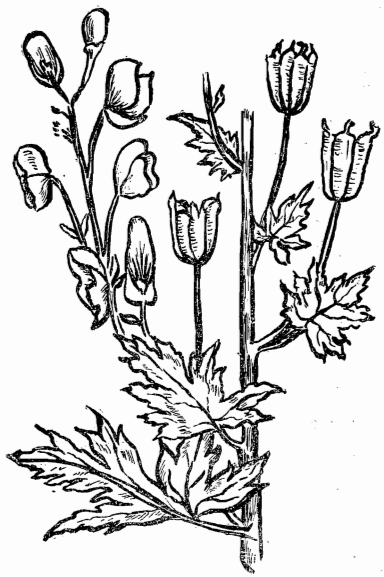

වච්චනාඩි - වණ්ඩනාභ (විෂ)
Aconitum Ferox

වච්චනාවි **වච්චානත්‍රී**

හිමාලය කඳු වැටිය ඇතුළු උතුරු ඉන්දියාවෙහි වැවෙන මෙය ප්‍රධාන විෂ වගී අටෙන් එකකි. වච්චනාවි නමින් හැඳින්වෙන්නේ මේ පැලෑටි වගීයේ වියලන ලද අල (මුල්) සමූහය ය. මේ අල දින තුනක් එළ ගෝ මූත්‍ර වල දමා විෂ මැරීමෙන් පසු වේලා ගෙණ ඖෂධ සඳහා යොදා ගත හැක.

දේශීය වෙද කමෙහි සථාවර -ජඞ්ගම විෂ නාසක ඖෂධ වගී හා සින්දූරම් (රස බෙහෙත්) වගී පිළියෙළ කිරීමේදී වච්චනාවි ද බොහෝ වට්ටෝරු වල ඇතුළත් කර තිබේ.

නහර ගත ආඛාධ, සර්ප විෂ, කැස්ස හා නවත් බොහෝ ආඛාධ වලට වච්චනාවි මිශ්‍ර ඖෂධ යොග යොදති.

වචවාවි-වසාවාසි
වචා-වදකසා
වචාදි ගණය- වදකහ, කලාඳුරු, අරළු, දේවදූර, වියලි ඉඟුරු, අතිවුඩයම් (ඉවද) ය ත මේ වචාදි ගණය, දෙස් පැසවීම, ආම අතීසාර සිංසිදුවීම හා තත කිරි දෙස් ශුඩ කිරිම ද කෙරේ.
වව්‍ය-දඞ්ගන්තරු
වජ්‍රු-වල් කිඩාරම්
වජ්‍රූ පියෘ-මුවකිරිය වැල්
වජ-වජදූරු
වජපිරිබුලු-හෙළ වදකහ
වජරල-කිඩාරම්
වජී-වංඇළල
වජිර-ජීවක, ඉඳුරු = (දියමන්ති)
වජිරෝ-දියමන්ති
වජ්‍ර-කිඩාරම්, දළුක්, ඉරිවේරිය, නෙල්ලි, තල මල්, ත්‍රිවේර, ඉකිරිය, විදුරු
වජ්‍රකණ්ටක-දළුක් ගස
වජ්‍රඛඞ්ඛ-කිඩාරම් අල
වජ්‍රතුණ්ඩ-දළුක් ගස
වජ්‍රද්‍රු-සීනුක්
වජ්‍රධූම-දුම්මල
වජ්‍රපුට- බෙහෙත් පිසින (උයන) පාත්‍රා ප්‍රභේදයක්
වජ්‍රපුෂ්ප-තල මල, වාගස
වජ්‍රපුෂ්පා-සතපුෂ්ප
වජ්‍රභාණ්ඩී-දුම්කොළ
වජ්‍රමණි-දියමන්ති (වජ්‍ර)
වජ්‍රමන්ථාහ්ව-ඉරිවේරිය
වජ්‍රමාණික්‍ය-දියමන්ති මැණික
වජ්‍රමූලි-මස්වැන්න
වජ්‍රවල්ලරී-හීරුස්ස
වජ්‍රවල්ලී-හීරුස්ස
වජ්‍රවිජක-වැල් කරද
වජ්‍රවෘක්ෂ- උගුරුස්ස, පියා ගස, දළුක්
වජ්‍රවෘජී-දළුක්
වජ්‍රා-රසකිඳ, දළුක්, ඉකිරිය, විදුර
වජ්‍රාඛ්‍යා-ගස්කැලිය, පතොක්
වජ්‍රාඞ්ගී-හීරුස්ස
වජ්‍රාසථිශෘඞ්ඛලා-ඉකිරිය
වඤ්ජල- කෝන් ගස, හෝපළු, ගොඩමානෙල්, ඇඹුල්වේ
වඤ්ජලද්‍රුම-හෝපළු ගස
වඤ්ජුලප්‍රිය-වේවැල
වඤ්ජුලා-හෝපලු, හොමුවහු
වට්ටක්කා-රට (දේස) පුහුල්
වට්ටකිලිකිලිප්පෙසි - යක්බේරිය
වට්ටතක්කී-අනෝදා, මහ බැවිල
වට්ටයික්කිරිප්පු-දියමිත්ත
වට්ටා-අනවජ ගස, මහ බැවිල
වට්ටාහත්‍රී-අනවජ (අනෝදා) ගස

වට්ටාමරෙසි- වට රුහැණ (වල් ගම්මිරිස්)
වට්ටි වේරු-ඉරිවේරිය
වට්ටිය්‍යා-මඟුල්කුඹුරුවැන්න
වට-නුග ගස, කබ
වටංසක-වදමල
වටක-කලං එකහමාර ගුලිය
වටන්-මූත්‍ර
වටන්දිය-මූත්‍රජලය
වටපත්‍ර-ඵලවරා, පොල්පලා, අඳු තලා
වටරුහැණ-වාල්මොලඟු
වටවන්වේලා-වේලා වගීයක්
වටවෘක්ෂ-නුග ගස
වටසිංහ-නුග ගස
වටැස්ස-පැන්මූසු පොළවේ හට ගන්නා පෙති සේ කොළ හා පිණි සමාන මුදුනේ මල් ඇති පැලෑටියක්
වට්ට-තොටිල
වට්ටක-ඉරිවේරිය
වටෝර-කලවය
වඩිරන්-වදකහ
වඩ්‍ර-බටුහස
වණ්‍ය-සඹරල, රත්ඹිලු
වත්ති-වස්තිය
වත්තුල-මහකුරු
වත්තුල්‍යකෝ-මහකුරු
වත්සක-කෙලින්ද ගස, මල් කසිස්
වත්සකා-කෙළිඳ
වත්සකබීජ-කෙලින්ද ඇට
වත්සනා-වච්චනාවි
වත්සනාභ-වච්චනාවි
වත්සාක්ෂි-මහගොන්සුතු කැකිරි
වත්සාදන-කිරිපළු
වත්සාදනී-කිරිපළු, රසකිඳ, සින් දුම්ඩ
වනිතා-කැඳ
වනී-කහ
වතුරු-වස්ත්‍ර
වද-වදකහ, වදමල් ගස
වදකර-වදකහ අල
වදකභ-මඩගල්‍යා
වදනොත්තමා-කකීටකශ්‍රිංගි
වදයඝාන-ලබුනැටි
වදර-කපු, බින්තල්
වදසන්-සත්‍රින්ගේ යෝනි මාංශය
වදසෝ-වසාවාසි
වදගැණිගෙ කැවුතු- වදකහ අල
වදු-වදකහ

වඳුරුමෑ—
වාජීකරණ ඖෂධයක්

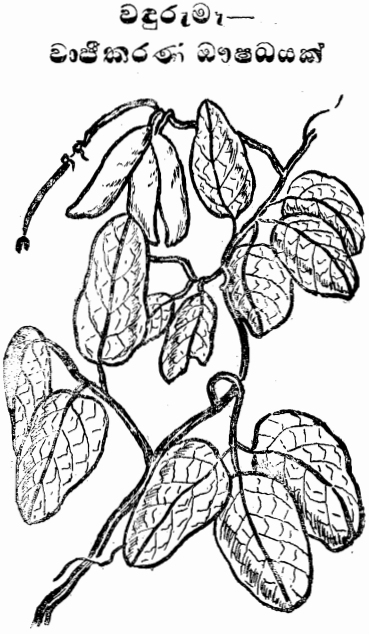

වඳුරු මෑ—කපිකච්ඡු
(ප්‍රාඩ්වයඝාණ්)
Mucuna Pruriens

වඳුරුමා

මෙය ලඹකාවේ හා ඉන් දියාවේ වැවෙන බෙහෙත් වැලකි. මෙහි කොළ - වැල හා කරල් බොහෝ දුරට දම්න කොළ- වැල හා කරල් වලට ත් සමාණ සි. පොකුරු වශයෙන් සැදෙන මේ වගීයේ කරල් ලපටි අවධියෙහි නිල් පැහැයෙනු ත්, වියලුන විට කළු පැහැයෙනු ත් සුලු ත සි. පැසුන කරල් මතුපිට ඉිල්ලුද වැනි පැහැයකින් දිළිසෙ සි. ඇට කළු පාට සි, මේ ඇටවල සුදුපාටින් යුත් මදය මත් වන සුළු ගනිය කින් යුත් වාජීකරණ ඖෂධයකි.

බුද්ධදාස රජ තුමා ලියූ සාරාර්ථ සංග්‍රහයෙහි තුදුස් වගීය කින් යුත් සන්ත ධාතු වර්ධන යෙහි ලා ඉතාම ප්‍රත්‍යක්ෂ වාජී කරණ රසායනයක් නිබේ. වඳුරු මැ ඇට ද එසින් එකකි.

වඳුරා-මසුරිකා බිබිලි, දියමන්ති, සිරිස්ස වැල
වඳුරුවැල්-සිරිස්ස
වඳුරුමේ-වඳුරු ආමාසය
වඳුරු වසුරා-වඳුරු බෙටි
වඩු-කඩල
වන්ඇපල-ආඩතෝඩා= (වෙදමව)
වන්ඉලප්ප-වරා ගස
වන්තක-ඇත්තෝර ගස, පිළිල
වන්තකෘ-ඇත්තෝර
වන්නිකා-රසකිද
වන්ටය-නැවි
වන්ටා-බැවිල
වන්ද-මහකරඹ
වන්දචිඟ-අමුකපුරා

වනපුෂ්පා

වන්දනීය-ගෝරෝචන, රත්වන් කිකිරිඳිය
වන්දවිඟ-අමුකපුරා
වන්දා-පිළිල, මහපෝටාවැල
වන්දකා-පිළිල
වන්දුම්-මීපැණි
වන්ද්‍ය-ගෝරෝචන
වන්ධ්‍යා-මැණික්වැන්න, බැමිතිරිය
වන්ධ්‍යාකර්කෝට වන්ධ්‍යාකපෝට } වැල්තුඹ
වන්ධ්‍රකපුෂ්ප-පියාගස
වන්නක-විලේපන
වන්‍ය-වල්කිඩාරම්, කිත්තල්, සබරල, කලාදුරා, රත් මහනෙල්, වතුර
වන-වතුර, ආරණ්‍යය
වනක-නිකගස
වනකදලී-වල්කෙසෙල්
වනකන්දු-වල්කිඩාරම්
වනකර්ණිකා-කෙසෙල්
වනකර්පාසි-වල්කපු
වනකර-බදුල්ල, රත්නිවුල්
වනකාකෝලි-කටුවැල්බටු
වනකෝමාරිකා-කළුනික
වනවන්දන-අහිල්, සඳුන්
වනවන්ද්‍රිකා-සීනිදිද
වනජ- අමුක්කරා, වල්කිඩාරම්, සීන්මිදි, වල්කපු
වනජා-බුලු, මුංවැන්න
වනජාත-තල
වනනික්ත-අරළු, දියමිත්ත
වනනිකතිකා-දියමිත්ත
වනදන-සඳුන්
වනදභී-දුරාලභා
වනදූහන-වනුවැල්
වනදීප-වල්සපු
වනසල්ලව-මුරුංගා
වනපුෂ්පා-සතපුෂ්ප

වනපූරක **වනරාජ**

වනපූරක-වල් දෙළුම්
වනප්‍රසථ-කැල
වනප්‍රිය-කුරුඳු පොතු
වනමල්ලි-සිහිඳ්ද
වනමල්ලිකා-යොන්තුඹ,ගිරිහිල්ල
වනමලී-වලිඳ්ද
වනමාලිකා- යොන්තුඹ, ඌරල, මරිතොන්ඩි

වනමාලී- වැටකේ, යොන්තුඹ, බෝලිඳ්ද
වනමුද්ග-මුංවැන්න
වනමූර්ධජා-කකීටකශ්‍රිඹහි
වනමෙථිකා-වල්උළුවා
වනමොචා-ඇටකෙසෙල්
වනය-සංකකුප්පි (සඹකපුෂ්පි)

වනරාජ—රාජ පහට අයත් එක් ඖෂධ ශිශියක්

ලඹකා වනරාජ **ඉන්දියා වනරාජ**

Anoecto Chilus

මේ වර්ගයේ කොළ දිග—පළල අඟල් 4 × 1½ ක් පමණ ඇත. කොළ වල උඩ පැත්ත ලා රත් පැහැයෙන් යුත් විල්ලූ ද රෙදි කඩක් මෙන් දිළිසෙ යි. ඒ මතුයෙහි වැටී තිබෙන රත්වන් රේඛා වලින් කොළ ශොභාමත් ව තිබේ. පැලෑටියේ කඳ වදකන පැලයක කඳ හෝ හාල්දණ්ඩකුගේ කර මෙන් වයිරන් සහිත යි.

ලඹකා වනරාජ කොළ හැඩහුරුකමින් ඉරරාජ කොළ වලට සමාන වත අතර ඉන්දියා වනරාජ එයට වඩා උල් දිගටි හැඩයෙන් යුක්ත වෙයි.

වනරාජ දේශීය වෙදකමේ ඇතැම් ගුප්ත තෙල්--බෙහෙත් සඳහා නියම කර තිබේ.

වනලක්ෂ්මී

වනලක්ෂ්මී-කෙසෙල්
වනවීර-කළුතලා
වනවාසින්-තෙලඹු, දේවදාලි, බින්තල්, සෘෂභක
වනවිලාසිනී-අඩනහිරිය
වනවීජ-වල්දෙළුම්=වනවීජපූර
වනවීජපූර-ලප්නාරත් වගීයක්
වනවෘන්තාකී-බටු, වල්බටු
වනව්‍රීහි-බොඩහමු
වනවෙස්මක-කළුනික
වනශුකරී-වදුරු මෑ
වනශෘඛාට- ගොකටු, ඉකිරිය, වල්කොහිල
වනශොධන-කරබෙඩිය
වනශොභන-නෙළුම්
වනස්තකී-මහනුග
වනස්පතී-නුග (ඇසතු වගී)
වනසඛකට-මසුර, වනකපු
වනසරොජිනී-වල්කපු
වනසූ-යකවනස්ස,මාරාගස, මදට ගස
වනහරිද්‍රා-වල්කහා
වනහාස-තුසතණ
වනකාක-මූං
වනාම්ල-කරඹ
වනාම්‍ර-කොහු අඹ
වනාරිෂ්ට-වල්කහ (හරන්කහඅල)
වනාලිකා- ඇත්සැටිය (ඇස්සොඬ)
වනිතා-පුවහු, මෝරු
වනිතාප්‍රිය-පුස්කර, අඹගනාප්‍රිය
වනෙක්ෂුද්‍රා-කරද
වනෙසර්ජ-පියාගස
වනෝද්භවා-වල්කපු
වනුප්-සෙන්දිරික්කා ගස, (කුසුම්භ) වත්නිශිඛ
වනුරු-කිරිපලු ගස
වනුරුපිය-කිරිපළු ගස
වනුලරුක්-පියාගස

ව

වනුවැල්- වෙනිවැල්=(බාන්වැල්, කහවැල්) යන මේ නම් වලින් හැඳින්වෙන වැල් වගීය අපේ රටේ දැරැහරිද්‍රා වෙනුවට ගණී කී. මෙය පිටගැස්මට හා ග්‍රන්ථි රෝගයට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. (242 පිටේ දැරැහරිද්‍රා ගැණ ලියූ විස්තරය බලන්න.)
වපු-ශරීරය, දඬකලත්
වපුල-හෝපලු
වප්‍ර-ඊයම්, වැල්මදට
වප්‍රතී-තැල්වැල
වම්මුතු-කලාදුරු
වමථු-වමනය කිරීම
වමනතක-තොවිල
වමන- දියපූඩාවා, කුකුරුමාන්, කුරුඳු, මහකපු
වමනඵල-කුකුරුමාන්
වමනීමූල-නුවරලා, බින්නුග
වයඃස්ථා-මුකුණුවැන්න, අරළු, රස කිඳ, නෙල්ලි, කිරිකවෙළ
වයස්ත-මුගුණවැන්න
වයස්‍යතා-නෙල්ලි, රසකිඳ
වයස්‍යා-මගුල්කරද
වයසෙක්ෂූ-වැළඟ්
වගී-කරාබුනැටි, වසාවාසි, සාදික්කා
වර්වර-ගඹක, සාදිලිංගම්, වේලා, රත්හදුන්, තලා
වර්වල-සූරියකාන්ත ගස
වර්වස්-ශුක්ල, මල
වර්වස්ක-මල
වර්ජක-අඳුතලා
වණී-කොකුම්, වතුර, කහ, මහ හිඟුරුපියලි, හිරියල්
වණීක-හිරියල්, සඳුන්, ආදී ද්‍රව්‍ය, සාදිලිංගම්

වර්ණතුල්ල්‍ය-කොළුවැල
වර්ණද-කළු අහිල්
වර්ණදාත්‍රි-කහ
වර්ණපත්‍ර-ඇඹුල්වේ
වර්ණපිණ්ඩිතක-කටුකරඹු
වර්ණප්‍රසාදන-වැල්මදට
වර්ණලෝහ-පිත්තල
වර්ණවති-කහ
වර්ණස්-මොරගස
වර්ණස්‍ය-රත්වන් කටුකරඹු
වර්ණා-තලා
වර්ණාර්හ-මුං
වර්ණාත්‍රි-කහ
වර්තුල- ගජකිප්පිලි, වතුසුද්ද, ලූනු, මුරුංගා
වර්ධක-මදටිය
වර්ධමාන-එරඹු, එළ එරඹු
වර්ධමානක-එරඹු
වර්මකණ්ටක-තලා
වර්මකෂා-දැසමන්
වර්වර- රත්වන් සඳුන්, ගෙන්දගම්, රම්මානිස්ස, කළු තලා, අඳුතලා, සාදිලිංගම්
වර්වරා-වේලාගස
වර්ෂක-බැමිතිරිය (ලුණුවිල)
වර්ෂකේතු-මහසාරණ,රතුසාරණ
වර්ෂපාකින්-ඇම්බරැල්ල
වර්ෂපුෂ්ප-කුඹුරුවැල්, මහ බැවිල
වර්ෂපුෂ්පා- මඟුල්කුඹුරුවැන්න, මිහබැවිල
වර්ෂපුෂ්පී-අස්බැවිල, වැල්කුඹුරු වැන්න
වර්ෂා-කළුදුරු
වර්ෂාඛ්‍හි-සාරණ
වර්ෂාඃතු-නිකිනි, බිතර දෙමස
වර්ෂාභූ-සුළුසාරණ, මහසාරණ
වර්ෂායුසය්‍ය-දියමිත්ත

වර්ෂාල-කඩල
වර්ෂොළල-දෙළුම්
වර්ෂ-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, මොණරපිල්, මලිත ගස, රත්නිටුල්
වර්හිකුසුම- විෂ්ණුක්‍රාන්ති
වර්හින-තුවරලා
වර්හිපුෂ්ප-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
වර්හිශුෂ්මන්-ඉරිවේරිය
වර්හිෂට-ඉරිවේරිය
වර්හිස්-රත්නිටුල්, විෂ්ණුක්‍රාන්ති
වර-කොකුම්, ගුගුල්, ලාකඩ, කටු කරඹු, කෙළින්ද, කුරුඳු,තිපල්, අමුඉඟුරු
වරක- වරක නම් වූ මෙනේරි
පඳුරු වැනි ගොයම් වගීයක්,(වරු) වල්මුං, පැපිලිය, දෙළුම්, කසිස්
වරකාණ්‍යා-සින් මැඩහඟු
වරකාණ්‍යක-පැපිලිය
වරකා- ඉදුනවිට බෙරි නොවන ගෙඩි සැදෙන කොස් වගීය
වරකු-අමු
වරගාත්‍රී-අමුක්කරා
වරවර්ණිනි- දේවදුර, වනුක්ඇට, කලුඅහිල්
වරවිටාමරෙ-වාල්මොලඟු
වරණඩ-මුඛ රෝග ප්‍රභෙදයක්
වරණඩාලු-එරඹු ගස
වරණ-ලුණුවරණ
වරණාදිගණය- ලුණුවරණ, කටු වෙළඟ, සාකාවාරිය, බෙලි,සින් -මහ මැඩහඟු දෙවර්ගය, වැල් මුරුංගා, ඉළුක්, සිරිල, පිත-රකත කටුකරඹු දෙවගීය, එල ඛටු, කටුවැල්බටු, බොරළුදමුණු, (උගුරැස්ස) නිවිහ (කෙම්=කෝවක්කා), සිහින්මිදි, සිවිය, රත් නිටුල්, කරඳ යන මේ වරණාදි

ගණය අන්තර්ගත වූ හා සෙම් මේදස්, ගුල්ම රෝග පහ කරන්නේ ය.
වරණව-කොසඹ
වරණිකත- පැපිලිය, දුම්මැල්ල, කෙළින්ද
වරතිකතක-අලරිය
වරද- කෝමාරිකා, අමුක්කරා, කෝවක්කා, ඊතණ
වරදූ-අමුක්කරා, කෝවක්කා, නිකා
වරදූම-අගිල්
වරපිතක-මිණිරන්
වරප්‍රිය-කුරුඳු
වරප්‍රියඛග-ශ්‍රීබේර
වරඵල-එලජම්බු, පොල්ගස, දෙඛි ගස
වරඹරා-චක්‍රපර්ණී (සක්වැන්න)
වරමූඛි-රේණුක නම් සුවඳ
වරලබ්ධ-සපුගස
වරලිපත්‍ර-ඇඹුල්වේ
වරවාග්ලිකා-කොකුම්
වරා-අරළු, බුළු, නෙල්ලි, රේණුක නම් සුවඳ ද්‍රව්‍යය, රසකිද, මේවන්, වළඟසාල්, දියමිත්ත, කඟ, බෝදි ඇට, සුදු පාසානම්, යක් බේරිය
වරාගස-කුරුඳු
වරාඛග-කඟ, වෙනිවැල්
වරාඛගක-කුරුඳු
වරාඛගින්-ඇඹුල්වේ
වරාජ-රත්නිටුල්
වරාට-කවඩි
වරාටක-නෙළුම් බට්ටා, (නෙළුම් කෙඹිය)
වරාටකරජස්-නාමල්රේණු
වරාටිකා-කවඩි
වරාදන-කිරපළු
වරාඛ්‍යාක-කුරුඳු
වරාපක්කඩ-වරා කොළ
වරාභීෂක්-අහුගස
වරාම්‍ර-කරඹ
වරාර්ධක-වීදුරු
වරාරොහ-රත් නෙළුම්
වරාල-කරාබුනැටි
වරාලක-කුරුඳුපොතු, කරාබු
වරාලඹ-තිත්තලබු
වරාලි-වැරැල්ල, ලේවැරැල්ල
වරා වගී හතර-රතුවරා, එළවරා, අළුවරා, පැණිවරා
වරාසන-වදමල (බඳුවද)
වරාසාල්- වරක නැමති මහදුරු ඇට පමණ වී ඇට සැදෙන මෙනේරි පඳුරු වැනි වී වගී යක් ඇත. මේ වගී යේ සහල් දුර්භික්ෂ කාලවල රජවරුන්ට පවා අග්‍ර භෝජන වන බැව් පැරණි සිංහල සාහිත්‍ය පොත්වල කියා තිබේ.
වරාහ-බින්තල්, කලාඳුරු, අමුක්කරා
වරාහකර්ණී-අමුක්කරා
වරාහකාන්තා-බින්තල්
වරාහක්‍රාන්තා-නිදිකුම්බා
වරාහිකා-වඳුරාමැ
වරාහිගන්ධා-බින්තල්
වරාහි-කලාඳුරු, ඇත්දෙමට
වරාහිප්‍රිය-භූරල, ඇද්දෙමට
වරි-වදකහ, සාතාවාරිය, කෝවක්කා
වරික } රණවරා ගස
වරිකා }
වරිත-රණවරා
වරිෂට- මිරිස්, තඹ, ඉරිවේරිය, කෝවක්කා

වරිෂ්ටා-කටුරෝහිණී
වරී- සාතාවාරිය, කෝවක්කා, තල, වැලුක්
වරියස්-සුරා
වරුක්කු-කුකුරුමුවන්
වරුණ-ලුණුවරණ, සුරා
වරුණා-වදකහ
වරුණු-කිරිපලු
වරොට-කුකුරුමාන් මල
වරොත්පල-ඇඹුල
වරෙණඛ- අරළු, මකුණුවැන්න, ගොටුකොළ
වරෙණඛී- මකුණුවැන්න, ගොටු කොළ, අරළු
වල්-කෙසෙල් ගස, අඹ ගස
වල් ඉහුරු-කළුවා අල-වමී රෝග සඳහා ආලේපයට ගන්නා තද සුවඳකින් යුත් පැලෑටියක්.(92 පිටේ ඡායාරූපය සහිත විස් තරය බලන්න)
වල්කතරු- පුවක් ගස, පට්ටිකා වැල
වල්කපුකිනිස්ස-වනකර්පාස (වල් බන්ඩක්කා)
වල්කල-පොතු, හෙළ ලොත්, දිය මිදෙල්ල, සබරලොත්
වල්කලත්-වල්කොල්ලු
වල්කලොඝ්න-පට්ටිකා, ලොත්
වල්කහ-වනහරිද්‍රා
වල්කොහොඹ-ලුණුම්දෙල්ල
වල්ගු-සඳුන්
වල්ගුජ-බෝදි ඇට
වල්ගුපත්‍ර-වල්මුං
වල්නීය-කැලනිය
වල්නීයදල-කුප්පමේනිය
වල්නීති-වල් නිවිනිය වැල්
වල්මධුකර-වැල්මී
වල්මලඉත්ත-කැලැමලිත
වල්මිකවජ්ජ-ශිරාරෝගයක් (හුඹස් විදුරාව)
වල්ල-ඔලිඳ ඇට තුණක ප්‍රමාණ ඛර, ඇඹුල්වේ.
වල්ලක-කෙසෙල්
වල්ලකී-ඇල්ගස
වල්ලභා-හෙළ පලොල්
වල්ලර-කලු අහිල්, මකුළුවැන්න, ගොටුකොළ
වල්ලරී-මහුල්කරද, වල්ඵළුවා,මල් පොකුර, එළනිතුල්
වල්ලරෙ-මකුළුවැන්න
වල්ලාහ-අමුක්කරා
වල්ලා ගස්-බර අඩු සුදු පාට ලී ඇති මේ ගස් වල කොළ දත් ගලවන (ප්‍රත්‍යක්ෂ) බේතකි. (පුරාණ ලඬකාවේ)මේ කලමෙන් දත් රෝග බහුල නැත. එ කල වයස් ගත වූ ඇතැම් අයගේ විදුරුමස් දියවී දත් සෙල වෙන්ට පටන් ගණී සි. එසේ වූ විට මේ වල්ලා ගසේ කොළ අඹරා ඒ සෙලවෙන දත් තිබෙ න විදුරුමසට තබා මිනිත්තු පහළොහක් පමණ සිටිය විට දින කිපයකින් කිසියම් වේද නාවක් නැති ව ඒ දත් ගැලවී වැටෙ සි.
වල්ලි-අසමොද, කසිවර්තමුස්තා, කෙකටිය, සිවිය, හෙළ නිවුල්, මිරිස්
වල්ලික්කිලංගු-වැල්ලල අල
වල්ලිකා-කොමඩු පුසුල්, හීරුස්ස, පුසුල්
වල්ලිජ-මිරිස්
වල්ලිප්-ගම්මිරිස්
වල්ලිබ-කොමඩු, පත්තක්කා
වල්ලී-වැල්, මිරිස්වැල, ගිරිතිල්ල

වල්ලිදුර්වා

වල්ලිදුර්වා-වල්ඊතණ
වල්ලීබදරී-බිම්බෙබර
වල්ලීමධුක(ර)-වැල්මී
වල්ලීමුද්ග-වල්මුං
වල්ලී වෘක්ෂ-සල්ගස
වල්වූර-වියලි මස්, (වැලිරාණඹු=වැල්ලිරා)
වල්ලූ්‍ය-නෙල්ලි ගස
වල්වදුරා කොළ-වල්වත්රදු (වල් මත්රදු) කොළ
වලකිදු-පිටිකර, ගලවලුව
වලඟ-මිණිරන්, වළඟසාල්, ඉඟටිය
වලඟුලුවා-වළඟළුළුවා (වල්ළුවා)
වලපත්‍රී-කොසඹ
වලපුරක්-ලප්නාරන්
වලඹ-වල් අඹ
වලයන්කඛුප්පු-පුරාණ වස්ත්‍ර විශෙෂයක්
වලයල්ලුප්පු-බළල්ලුණු
වලහක-නිල්ගස්
වලා-කළු ත්‍රස්තවාලු, වම්මුතු (කලාදුරා)
වලාක-මුං
වලාන-ආරණ්‍යය
වලාවැන්න-හංසපාදී=කිතුල් පැළයේ හැඩහුරුකම ඇති මියන වගීයට අයත් පැලැටියක්. මේ වර්ගයට අයත් පැලැටි 100 ක් පමණ තිබේ එයින් ඖෂධ සඳහා ගන්නේ ලොකු කොළ නිබෙන වර්ගය පමණයි. හංස පාද වැනි හැඩහුරුකමින් යුත් කොළ ඇති මේ වර්ගය වෙනුවට ඇතැම් වෛද්‍ය පරම්පරා වල උඳුපියලි ද ගණිති. මුඛ මහණ මෙන් ම මෙය ද දිවි ඔකුළු විෂට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යකි.

වවුලැවිය

වලි-ගෙන්දගම්, කසට ගස
වලිද්ද-වල්ඉද්ද ගස
වලිදුලෙඹි-ඇත්බටු (වම්බටු)
වලිප්පාලඹි-රුක්අත්තන
වලුතිතෙ-වම්බටු
වලුපස-පොල්, තල්, කෙසෙල්, පුවක්, ඉඳි
වවුල්පියෑ-වවුලන්ගේ පිහාටු

වවුලැවිය—කටු සහිත වැලක්.

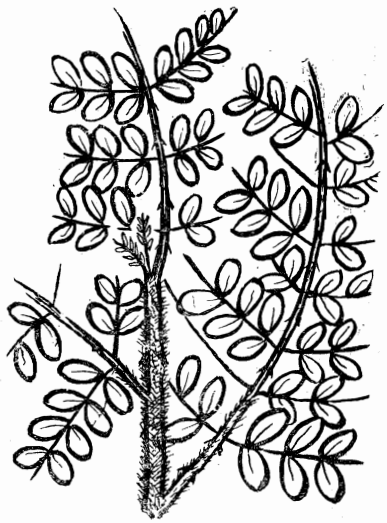

වවුලැවිය—මුර්මූසි

Caesalpinia Digyna

වවුලැවිය ද කුඹුරු පවුලට අයත් කටු සහිත වැලකි. මෙහි කොළ කුඹුරු කොළ වලට වඩා කුඩා ය. නින්තඹල කොළ මෙන් ඕවාල හැඩයෙන් යුක්ත ය. දළුවරත් පාට ය. කුඹුරු වැලේ කටු වලට වඩා කටු නියුණු ය. ඇට

වවුලැවිය

ද කුඹුරු ඇට වලට වඩා කුඩා ය. කුඹුරු වැලේ කොළ මීට වඩා ලොකු ය. දිග් ය. අග උල් වී ඇත. දළුව ද රත් පාට නැත. ඇට ද ලොකු ය. කටු ද මේ පමණ ගණසැරයට නැත. මේ දෙවගීය වෙන් වශයෙන් අදුනා ගත හැක්කේ මේ ලක්‍ෂණ අනුව ය.

දේශීය වෙදකමේ වෙනසක් නැති ව මේ දෙවර්ගය ම එකම ඖෂධයක් වශයෙන් ගණිති.

පියාඹා යන වවුලෝ මේ වැල් වල ගැටෙනි එසින් ඔවුන්ගේ පියා පත් (සිව්) සිදුරුවී ඉගිලී යා නොහැකි ව මේ පදුරු වල ම රැඳෙන නිසා මෙයට වවුලැවි (වවුල් + ගැවි)ය යන නම සිංහලයෙන් ව්‍යවහාර වන බව පෙණේ.

"වවුලන් එල්වී සිටින විලාශ යක් දක්වන කොළ ඇති ඔවුන් ලැවි ගැමට (ඵලා කැමට) කැමති එක්තරා පැළ වගීයකට වවුලැවි ය යි කියති" යන අළුත් මතය පිළිගත නොහැක. වවුලැවිය කුඹුරු වගීයට ම අයත් වැලක් බැව් පෙර-අපර දෙදිග ම උද්භිද විඤ්ඤයන් පිළිගෙණ තිබෙන හෙයිනි.

වංශි-උණකපුරා
වඝිකා-කිරිඳි
වඝි-ගජනිප්පිලි, සිව්විය
වඝීක-අගිල්, සඳුන්

වඝීර-මුදුලුණු, ගජනිප්පිලි, රත් සැබෑ, සිව්විය, රත්ගොකටු,
වඝීරි-ගජනිප්පිලි
වස්-උණගස, නිල් උණ
වස්කරි-හෙළ කිඹුරු
වස්තක-පාංශුලුණු
වස්තකණී-සල් ගස
වස්තගන්ධා-වේලා
වස්තමොදූ-අසමොදගම්
වස්තිකමීඝ්‍ය-දියමිත්ත
වස්තීකා-වල්ඵළුවා
වස්තී-මූත්‍ර තිබෙන විත
වස්තුක-සුදුවැල්පලා, නිල්තම්පලා
වස්තුච්ඡිද්‍රා-මහමේවන්
වස්ත්‍ර-කොල්ලන් කොළ
වස්ත්‍ර තමාලක-කොල්ලන් කොළ
වස්ත්‍රභූෂණ-වැල්මදට
වස්ත්‍රරඤ්ජන-වනුක්
වස්ත්‍රරාගධෘත්-මිල්කසිස්
වස්මර-අපස්මාරය (මීමස්මෝර)
වස්සිකා-දැසමන්
වස්සිකී-දැසමන්
වස්‍යා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
වස-වව්වනාවි, රිහි
වසක-පාංශුලුණු
වසත-අරළු
වසතැල් } නික්ත තැල්, රස
වසතැල්ල } තැල්, වසතැල්, ලප් තැල්, යසි තැල් වගී හත රකි. හඟුලු යනු ද මෙය ට ම නමකි. මෙය දියමිත්ත කොළ වලට සමාන කොළ ඇති වැල් වගීයකි.
වසනත-බුළු ගස, බක් - වෙසක් දෙමස, තොටිල
වසනතක-තොටිල ගස
වසනතෘ-යොහොඹුවැල

වා

වසනනදූත-යොහොඹුවැල, අඹ, පළොල්, කිණිහිරි
වසනනදූතී-පළොල්, රත්පළොල්
වසනනද්‍රු-අඹ ගස, බුළු ගස
වසනෙනාද්භව-සින්දූරම්
වසන්දල-රැක්අත්තන
වසනා-වච්චනාවි
වසනාතමාල-කොල්ලම් කොළ
වසම්පු-වදකහ
වසෘ-වැල් කසඹිලියා වැල, වච්චනාවි
වසලලු-නයා
වස වෙද-විෂ වෛද්‍ය වරයා
වසා-මේද තෙල, මස්වැන්න, ලුණු විල
වසාදනී-ඇට්ටර
වසාලි-හෙළ පෝටා
වසිකා-සුළු පෝටා වැල
වසිර-ගජ නිප්පිලි, සිවිය
වසී-රත් ගොකටු, ඇඹුල්වේ
වසු-වකපුෂ්ප, පාංශු ලුණු, කෝවක්කා, ගෙන්දගම්, වැඩි නම් ඖෂධය, දිඹුල්
වසුක-වරා, මූනමල්, සාම්භාරි නම් ලුණු, වලාවැන්න, වකපුෂ්ප, සිරිල, යාපුර, නුග ගස
වසුවජ්‍රා-මහමේවන්, උණ ගස,
වසුතනාම-රිදී
වසුභට්ට-කෝවක්කා, මූනමල්ගස
වසුරැක්-දිඹුල් ගස
වසුසසව-ඉන්සළු ගස
වහ්නි-ගිනි, රත් නිවුල්, බදුල්ල, කොසඹ
වහනිකරී-නෙල්ලි ගස
වහනිගන්ධ-දුම්මල
වහනිගණී-උණ ගස, සැම ගස
වහනිජ්වාලා-ලියනහලා,මිලිතගස
වහනිදීපක- අසමෝදගම්, වනුක්
වහනිනාමා-එළ නිවුල්
වහනිනී-ජටාමාංශ
වහනිපුෂ්ප-මිලින මල්, ලියනහලා මල්
වහනිභොග්‍ය-ගිතෙල්
වහනිමන්ථ-මිදි ගස, කිණිහිරි ගස
වහනිමුඛි-ලියනහලා
වහනිමූල-මහ මිදි
වහනිරැවි-දූදු
වහනිලොහක-ලෝකඩ
වහනිවණී-රත් මහතෙල්
වහනිවල්ලභ-දුම්මල
වහනිවීජ-දුරා, මලින ගස
වහනිශිඛ-වනුක්, පුවහු, මලින ගස
වහනිශිඛා-ඛැලිල, ලියනහලා
වහ්නිසඛ-වාතය, දුරා
වහ්නී-පැපිලිය, ගිනි, කේශර ඛැවිල
වහලගඤ්ඣ-සම්බර සඳුන්
වහල චක්‍ෂුස්-මැඩහඳු
වහලතිව-නෙළ ලොත්
වහලා-මහ එන්සාල්, ශතපුෂ්ප
වහිස්වූඩා-හරංකසා
වෛඩූක-බුළු ගස

වාක-සුඹුළු, (පට්ටා)
වාකපුෂ්ප-කරාබුනැටි, කුරුඳු
වාකු-අමුනාල්
වාකුවිකා-බෝදි ඇට
වාකුවී-බෝදි ඇට
වාකොළ-වා ගසේ කොළ

වාකෝ-මහරි
වාගස්-මාරා වගීයට අයත් තද අරටුවකින් යුත් ගසක්
වාගුජී-බෝදි ඇට
වාවං-වරකා ගෙඩිය
වාවක-පිච්ච මල
වාජා-අමුක්කරා අල
වාජි-අමුක්කරා
වාජිකණි-රත් මුරුත
වාජිකරී-අමුක්කරා
වාජිගන්ධ-අමුක්කරා
වාජිදන්ත-වංඇපල
වාජිදන්තී-වංඇපල
වාජින්-අමුක්කරා
වාජින-උනුකරපු කිරි
වාජිපෘෂ්ට-උඳුපියලි
වාජීහඤ්ඤ-හණ
වාජීහොජන-මුං
වාජීකරණ-ධාතු වර්ධනය කරණ බෙහෙත්
වාටිකා-පත්‍රාභිංගු
වාට්‍යපුෂ්පිකා-කොටිකන් බැවිල
වාට්‍යවාට-සුළු බූ බැවිල
වාට්‍යා-සුළු බැවිල
වාට්‍යාපුෂ්පී-අස්බැවිල, මඟ බැවිල, අතෝජා
වාට්‍යාල-මල්සුදු බැවිල, අස්බැවිල,
වාට්‍යාලක-සුළු බැවිල
වාට්‍යාලි, වාට්‍යාලිකා } සුළු බූ බැවිල
වාණවව-නිල් කටුකරඹු
වාණීර-වේවැල, තුන් පුළිල, ඇඹුල්වේ
වාතනි-වේලිප්පරිත්නි, කාරං ගස
වාත අතීසාර- වාතය කිපීමෙන් උපදනා අතීසාර රෝගය
වාත උදර-වාතොදරය
වාතක-අසණපර්ණ
වාතකී-හෙළබටු
වාත කුණ්ඩලිකා - මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රා රෝගය
වාතකුෂ්මාණ්ඩ-පැපොල්
වාතඝ්න-ලීමෑ, මෑ
වාතඝ්නී-උඳු, වැල් බැවිල, ආපසු මඳු, අරත්ත, අස්වැන්න, අමුක්කරා
වාතඝාතකෝ-ඇසළ
වාතචඡ-වම්මුතු (කලාඳුරු)
වාතඩිං-වෘඳුී රෝගය
වාතඛ්වජ-කලාඳුරු අල
වාතපෝත-කැල ගස
වාත මැඩක්කිය-වාතහංග =(වාසි පාසි)
වාත රක්තඝ්න-පොණ්ඩරු
වාතරක්තාරි-රසකිඳ
වාතරඹග-ඇසටු ගස
වාතරායණ-හොර ගස
වාතවෛරි-රත් එරඹු
වාතඝ්පී-වැල් මුරුංගා
වාතහර-තොවිල
වාතහා-ඇත් දෙමට
වාතාද-කොස් ගස, කොට්ටම්බා ගස
වාතාමොදූ-කස්තුරි
වාතාරි-එරඹු, සාතාවාරිය, සේපාලිකා, අසමෝදගම්, සිරිතේක්කු, දළුක්, ආපසු මඳු, කිඩාරම්, වලඟඝාල්, කොටදිඹුලා, බදුල්ල
වානිකන්-වැල් නිබ්බටු
වානිග-වම්බටු
වාකිඩගත-හෙළ බටු, බටු
වානිනී-සූරියකාන්ති
වාතීය-කාඩි
වාතෝනා-ගැට නිවුල්
වාදන-ගෙන්දගම්

වාදම් වාරිකර්ණී

වාදම්-වාතරක්ත රෝගය
වාදරඹ-ඇසතු බෝ ගස
වාදුල-වැල්මී
වාදළු-වා ගස් වල දළු
වාදී-සුළු බැවිල
වාදුඛ්කී-කැකිරි
වාන්තාක-කරාබු නැටි
වාන්තෘක-කරාබු නැටි
වාන්‍ද්‍රක-වල් ඉතුරු, පිළිල
වාන-වියලි ගෙඩි
වාන ප්‍රසථ-මීගස, කැල ගස
වානමෙපිකා-වල් එළහාල්
වානර ප්‍රසථ-මීගස
වානරප්‍රිය-කිරිපළු ගස
වානරාඝාත-ලොත් ගස
වානරී-වඳුරු මෑ
වානීර- වේවැල්
වානෙය-කලාඳුරු
වානෙය්‍යං-දසපුර
වාප්‍ය-කොට්ටම්
වාමක---රිදී තුත්තම්
වාමඝති-කටුකරෝෂණ
වාමන-අඟුන, කොට්ටම්, සුදුහඳුන්
වාමසෝච-කයිල වැල
වාමසෝධ-කයිල වැල
වාමහිරි-කටුකරෝෂණ
වාමාකෘ-රිදී තුත්තම්
වාමාඞ්ඝ්‍රියාන-අසෝකා
වාමාඞ්ඝ්‍රිඝාත-අසෝකා
වායස-අගිල්, හොර අරටු, කළු කැම්මේරිය
වායසක-ඟඟුළු
වායස ජඞ්ඝා-ගුරැල්ල
වායසා-ඟඟුළු
වායසාදනී-අගිල්
වායසාරාති-මඟ දූදු
වායසී-කොටදිඹුලා, කිරිකවෙලු, කළුකැම්මේරිය, තැල් වැල්
වායසෙක්ෂු-කුසතණ
වායසොලි-කවෙලු, කළු කැම්මේරිය
වායින-මිරිස්
වායි විලන්ගන්-වලහසාල්
වායුදෙව ප්‍රියඞ්කරී-සාතාවාරිය
වායු මුලන්ගු-වාල්මුකු (වාල් මෙලහු)
වායුවාහිනී-ශරීරයේ නහර
වාර්-වතුර
වාණීකු-ඇත්බටු (වම්බටු)
වාතීකත්-වැල් නිබ්බටු ගෙඩි
වාතීක
වාතීකී } එළබටු
වාතීකී ඵල-කටුවැල්බටු, වම්බටු, කෝවක්කා
වාද්ද-ඔනිඳ (ඔනිඳ ඇට),අඹ
වාර්දර-ඔලිඳ, ලාකඩ, අඹ
වාර්ධිභව-මුදු ලූණු
වාර්ෂික-යොන්තුඹ, බැමිතිරිය, (ලූණුවිල) ගැටපිච්ච
වාර්හත-බටු ගෙඩිය
වාර-සුවඳ හොට
වාරගා-සුළු බූ බැවිල
වාරණකර්ණිකා-සබරල
වාරණබීජා-කෙසෙල්
වාරණ වල්ලහා-කෙහෙල්
වාරණා-කෙහෙල්
වාරාහ-මහ කුකුරුමාන්
වාරාහකර්ණී-අමුක්කරා
වාරාහ පත්‍රී-අමුක්කරා
වාරාහාඞ්ගී-දූන්න
වාරාණී- යොන්තුඹ, බින් ත ල්, ඌරල
වාරි-වතුර, ඉරිවේරිය, තකුල්, සාතාවාරිය, සක්තැබ
වාරිකණ්ටක-දිය ඉකිරි
වාරිකර්ණී-පළොල්

වාරිකාකි-ඇත්බටු, වම්බටු, බටු
වාරිකුසුම්-කිරිබදු
වාරිවත්තර-රත් පළොල්
වාරිවාමර-පෙඳ
වාරිජ-සක් බෙල්ලා, නෙළුම් මල, කුරුඳු, ලුණු ප්‍රභෙද, කරාබු, දිය රත්රන්
වාරිජලදෙ-සක්නැඹ
වාරිතස්කර-කලාදුරු
වාරිද-කලාදුරා, ගිබේර
වාරිධර-කලාදුරු
වාරිනාම-කිරිඳි
වාරිනාමක-ගිවේර
වාරිපර්ණි-පළොල්, දිය පරඬලා
වාරි පසන-ඉඟිනි ඇට
වාරිපාලිකා-පළොල්
වාරිපාෂාණ-පොල්පලා
වාරිපුෂ්ප-කරාබු නැට්
වාරිප්‍රසාදන-පළොල්
වාරිප්‍රසාදන ඵල-ඉඟිනි ඇට
වාරිපෘෂ්ණි-පළොල්, කුමහිකා
වාරිඵල-කලාදුරු
වාරි බදරා - ප්‍රාචීනාම්ලක (උගුරැස්ස)
වාරිබාලක-ඉරිවේරිය
වාරිභව-හොයඳුන්, සක්
වාරිමසි-කලාදුරු අල
වාරිමුල්-සාතාවාරිය
වාරිමූලි-පළොල්
වාරිරුහ-නෙලුම්
වාරිවදන-උගුරැස්ස
වාරිවර-මහ කරඹ
වාරිවල්ලභා-ඩෙබර (මසන්)
වාරිවාහ-කලාදුරු
වාරිසම්භව-ශ්‍රොතොඤ්ජන= (හොයඳුන්)
වාරිසම්භූත-මුහුදු ලුණු

වාරිසාලිකා- දිය පරඬලා හෝ පාසි
වාරුණ-වතුර
වාරුණා-මනෝසිල
වාරුණී- මහ ගොන්සුතුකැකිරි, සුරා, ඊතණ
වාරුණිගහී-නෙල්ලි
වාරුනි-පූපාදියෙන් කළ සුරා
වාල්මොලගු-වල්ගාම්රිස්
වාල-ඉරිවේරිය, වතුර,මීනුග, ඒල වාලුක (අළු ඇට)
වාලක-ඉරිවේරිය
වාලහෙෂජ්‍ය- බාන්වැල්, (වෙනි වැල්) කෂායෙහි ලූ තුතු
වාලයජ-වෛරෝඩි මැණික්
වාලවායජ-වෛරෝඩි
වාලික-ඇඹුලැඹිලිය
වාලිකා-මුගුණවැන්න, වැලි
වාලෙසිමරම්-කෙසෙල් ගස
වාලුක-කපුරා, වැලි, සාතාවාරිය, ඒලවාළුක
වාලුකා යන්ත්‍රය-භාජනයක වැලි පුරවා මැද ඖෂධ දැමූ වෙනත් භාජනයක් තබා පුටදීමට සාදා ගන්නා උපකරණ ය
වාලු(ඞ්)කී-කැකිරි
වාලුලුවාසි-දුඩු
වාශ-රෙදි
වාශක-කළුතලා, වංඇපල
වාශා-වංඇපල
වාෂ්ප- කුරතම්පලා, පත්‍රාභිංගු, කඳුළු
වාස්තුක-විලපලා, නිල් තම්පලා
වාස්පිකා-කළුදුරු, පත්‍රාභිංගු
වාස්පෙය-නාමල්රේණු
වාසක-වංඇපල

වැ

වාසදේව ප්‍රියඞ්කරී-සාතාවාරිය
වාසන්ත-මුං, කළුමුං, කුකුරුමාන්
වාසන්ති-යොගොඹු
වාසනාභිඥ-බුළුගස
වාසවිලතා-පිච්ච
වාසා-වංඅපල, හාල්කසඹිලියා
වාසි-වංඅපල
වාසිනා-වංඅපල
වාසිනී-වියලි කටුකරඹු
වාසිමිරිස්-වසාවාසි
වාසුක-කොවක්කා
වාසුදෙවප්‍රියඞ්කර- භාතාවාරිය වැල
වාසොච-වසාවාසි
වාසොවා-වසාවාසි
වාහ්ලි-බාහල දේශයෙහි කොකුම්, පෙරුම්කායම්
වාහ්ලික- පිණ්ඩාභිංගු, කොකුම් මල්, තුරුක්තෙල්
වාහ්වික-පිණ්ඩාභිංගු
වාහන-බදුල්ල
වාහස-ලාස් දහස(16)ය
වාහස-කිඹුල්වැන්න, මල්තුඹ
වාහිරන්- ඉහුරු, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි, (තිකුළු)
වාහුවාර-ලෝලුගස

වැක්කි-නාරං
වැග්ගි-කටුවැල්බටු
වැග්‍ර-අරක්කු
වැටකෝරළු- වැටකේ අරළු(වැටකේ ගස්වල පාතට ඇදෙන ඇටුවන් (මුල්)
වැටහිර-ආඞ්තෝඩා
වැටහිරියා-වංඅපල (ආඞ්තෝඩා)
වැටෙන-තණරද
වැත්ත- අස්වැන්න=සල්වැන්න (ශාලපර්ණි) මස්වැන්න (මාෂපර්ණි) මුංවැන්න (මුද්ගපර්ණි) පුස්වැන්න (පෘෂ්ණිපර්ණි) වලා වැන්න= වැලිවැන්න (හංසපාදි) මකුළුවැන්න (මණ්ඩූකපර්ණි) කිඹුල්වැන්න (සවඤ්ඡිකා විලඳ) වැන්න (සඞ්ඛ පුෂ්පි) සක් වැන්න (චක්‍රපර්ණි)
වැරනියා--නික කොළ වලට මදක් සමාන තික්ත රසයෙන් යුත් කොළ ඇති පඳුරු වර්ගයකි. මී වස්සන්ගේ පණු ගාය මේ කොළ වලට ලුණු වතුර ඉස දීමෙන් සුව වේ.
වැරල්-කරාබු
වැරුල්ල-වැරුල්ලාස(කුෂ්ඨරෝගයට ගන්නා බෙහෙතක්)
වැල්අඟුන-අඟුන වැල්(කිරිඅඟුන= තික්ත අඟුණ යයි අඟුණ වැල් දෙවර්ගයකි. මෙයින් කිරි අඟුණ කිරි පණු ගායට ත්, තික්ත අඟුණ ශ්ලීපද= (බරපා=බරවා) රෝගයට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.
වැල්අල-අල වැල් (අල බඳින වැල් වර්ග)
වැල් ඇඟිනිය-වැල් අඟුණ, මූලී
වැල්ගුරිල-ගුරාල්ලවැල් (ගෝසාල වැල්=ගෝයාලියා ලතා=ගොඩා පලී=වැල් බුරාල්ල)
වැල්නික-නිකවැල්
වැල්නීති-නිච්චිනිවැල්
වැල්පස් මුල් ගණය-කිරිබදු, හිර මුසු, මැඩහඳු, රසකිඳ, වැල්කසඹිලියා හෝ පුවටා යන මේ වැල් පස් මූල මූත්‍රකෘච්ඡ්‍රා හා වාත රෝග නසන්නේ ය.

වැල් කැප්පෙට්ටියා
වැල් කැප්පෙට්ටියා

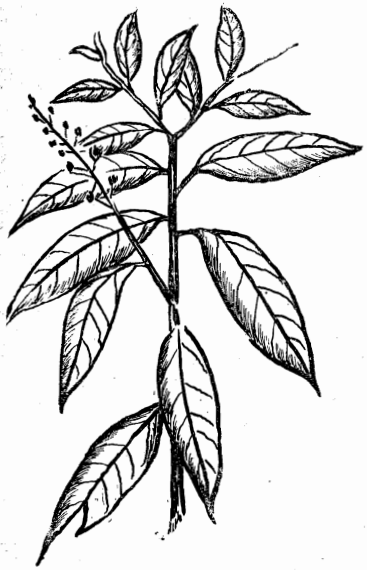

වැල්කැප්පෙට්ටියා

ගස් කැප්පෙට්ටියා,වැල් කැප්පෙට්ටියා ය යි විශී දෙකකි. මේයින් ගස් කැප්පෙට්ටියා මුල් සහ පොතු තුවාල තෙල් සහ ගව බෙහෙත් සැදීමට ත්, කොළ වම්බටු, අමු මිරිස් සහ බුලත් පාත්නි පොහොර කිරීමට ත්, ගණිති. මේ ගසේ කිරි කැපුන් තුවාල වලට ලේ පිට ම දැමීමෙන් ඒවා නොපැසවා සම්පූර්ණයෙන් ම වියලී යයි. (සුව වෙයි)

වැල් කැප්පෙට්ටියා, ගස් කැප්පෙට්ටියා කොළ වලට වඩා මිදක් දිගටි හැඩයෙන් යුත් රුණ මැඳියා කොළ වැනි, ඒ පමණ

වැල්පෙනෙල

ලොකු නො වූ කොළ ඇති වැල් මෙන් දිගට යන පඳුරු වශීයකි. මේ ගසේ පඤ්චාඞ්ගය ම සර්ප විෂට හා කැපුන් තුවාල වලට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.

ඇතැම් අය මේ පැළෑටිය Croton Officinalis (පොඩි අරිසි) නමින් හඳුන්වති. (320 පිට බලන්න.)

වැල්පෙනෙල—අඩයද
(පෙනෙල වැල්)

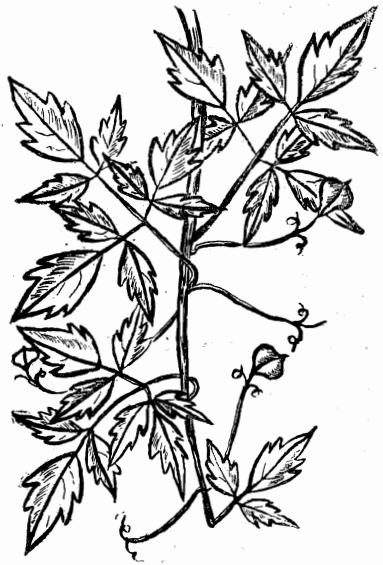

වැල්පෙනෙල — කාලමේඝිකා
Cardiospermum Halicacabum

අඩි චන්ද්‍රා යන අපර නාමය කින් ද හැඳින්වෙන පෙනෙල වැලේ කොළ-රෑන් සහ ඇට කොපු ත් ඉතා ශොභාමත් ය තුඹ කරිවිල වැලකට මිදක් සමාන වූ මේ වැලේ කෝෂ තුළ ගෝන

වැල්පෙනෙල **වෑහ**

මූනිස්සන් හෝ බුත්සරණ ඇට පමණ විශාල කාල වර්ණයෙන් යුත් ඇට තුන බැගින් ඇත.

මේ වගීය දේශීය වෙදකමේ ඉතා උසස් ඖෂධයකි. අණ්ඩ වාත-අන්ත්‍රවෘද්ධි ඇතුළු වාතා බාධ සඳහා මේ වගීයේ පංචාඞ්ග ය ම අරිෂ්ට-කෂාය-මැල්ලුම්-සහ කැඳ පිණිස ත් අවශ්‍ය වේ. පෙනෙල දළු රතු ලූනු-උම්බලකඩ සමග එක පමණට ගෙණ එලගි තෙලින් මලවා කෑමෙන් සෞම්‍ය ධාතු වර්ධනය වෙයි.

පෙනෙල වැල් සපී විෂට හා ආමශූල-උදරශූල ආදි වෙනත් ආබාධ සඳහා ද ගණිති.

හින්දු ජාතිකයෝ මේ වගීය මළ පවිත්‍ර කරණ ද්‍රව්‍යයක් වශ යෙන් පාවිච්චි කරති. කහ-සුදු දෙ පාටින් යුත් පෙනෙල වැල් වගී දෙකක් තිබේ. මේ දෙවර්ගය ම වෙනසක් නැතිව ඖෂධ සඳහා යොදති. ගස් පෙනෙල වෙන වගීයකි. ඒ ගැණ මේ පොතේ 163 පිටේ ඡායාරූප සහිත විස්තරයක් ඇත.

වැල්මදට- සෙළකන්, දඬුඉදින් නරා, සෙව්වෙල්ලි

වැල්මල්-බුලත් වැල්වල හෝ රට වැල්වල කරල්

වැල්මී-පැණිවැල (මධුයෂ්ටිකා)

වැල්ලරිමාළු-වැලිරාණ්ඩු, (වේලුන දඬමස්)

වැල්වරකා-මියලි කලාපයේ වැවෙන මදනකාමපූ වලට සමාන කුඩා ඇඹුල් කෙසෙල් ගෙඩි පමණ ගෙඩි පොකුරු සැදෙන අශීස්රෝග නාශක වැල්වගීයක්

වැල්සමන්-පිච්ච වැල

වැල-විලිකුම් ඵල, ඉදුනවිට බෙරි වන ගෙඩි සැදෙන කොස් ගස් වගීය.(වැලගස)

වැලගෙඩිය-ඉදුන විට මිදුළු තද නැති කොස් ගෙඩිය.

වැලිකසා-වැලිකහ

වැලිගර ලුණු-වැලිකර ලුණු

වැලිවැන්න- වලාවැන්න, (හංස පාදී) (පිලා, බරවා රෝග වලට ගන්නා බෙහෙතක්)

වැලිහකුරු-උකුකළ පැණි කොළ පත (පුවක් කොළය) කට වත් කර සාදා ගන්නා පැණි පට්ටය

මාස කීපයක් දුම යට එල්ලා තැබීමෙන් පසු සුකිරි (ගල් කණ්ඩු) මෙන් මිදෙන වැලි හකුරු සැදෙයි.

වැලුක්-උක් (ඉක්ෂු) විශෙෂයක්

වැලුක්මල්-වැලුක් ගසෙහි මල්

වැලගු-වැලුක්

වැකොද-වල්පිච්ච(පිච්ච මල් වලට සමාන සුදු පාහැයෙන් යුක්ත ස ව ස ට පි පෙ න සු ග ඬ වත් මල් ඇති ගැටපිච්ච වලට සමාන වැල් වගීයකි. මේ වැල් ලපල්වල හා දිරූ තල්, කොස් ආදී ගස්වල ද පාළු වී වැඩෙ යි.)

වෑහ-අරක්කු

වි

විංගම්-නිප්පිලි
වික්‍රාන්තා-වලාවැන්න
වික්තීන-වරා
වික්ෂීර-වරා ගස
විකඩකට-ගොකටු
විකඩකත-උගුරාස්ස, මහබැවිල
විකඩකතා-ඇස් බැවිල, මහබැවිල, කටුකිරිය
විකට-සුදු හඳුන්, කටුකරඹු වෙසෙසක්
විකණ්ටක-හීන්ඩෙබර, යවාස
විකන්-කිහිරි
විකතීන-වරා ගස
විකරණේ-වරා
විකලම්බක-ගොකටු
විකශ්වර-රතු සාරණ
විකෂා-වැල්මදට
විකසිත-පුබුදුවීම
විකා-ගජතිප්පිලි, සිවිය
විකාර-ලෙඩ
විකාශී-දෙෂයන් වියලා ශරීර බල බිඳ සන්දිපත් අප්‍රාණික කරණ පුවක් වැනි විෂ ඵල වර්ගයක්
විකිරණ-වරාගස
විකිරණඵලා-වැල්නිබ්බටු, එළවරා
විකුන්තක-මයුරතුතු, (පල්මාණික්කම්) කොත්ත මල්ලි
විඥෙය-අමු ඉහුරු
විඥෙයා-සේරු
විගන්ධක-නියඹරා
විගන්ධිකා-අතිවුඩයන්, මුඩමහණ
විගන්ධිනී-අතිවුඩයන්
විඝ්න-කරඹ
විඝ්නෙශානකාන්තා- සුදු ඊතණ
විඩගම්-නිප්පිලි,(වගපුල්)
විචඡිව-සුළුසාරණ
විචක්ෂණ-දැන්ත, කවෙළු
විචකිල-කුකුරුමාන්
විචචර්ත්‍යා-උණගස
විචර්චිකා-කුෂ්ඨ රෝගය
විචිත්‍ර-අසෝකා
විචිත්‍රා-මදට ගස
විචිත්‍රාඩිගී-දුම්මැල්ල
විජ්ජුල-පොත්ත, කුරුඳුපොතු
විජ්‍රනී-මාරාගස
විජ්‍රා-මුඩමහණ
විජෘම්භනී-බදුල්ල ගස
විජය-ඉද්දගස, මදට ගස, කුඹුක්, අරලු
විජයා-ඉද්ද, සිනිද්ද,අරලු,ඊතණ, කන්සා, සේපාලිකා, වැල්මදට, භිඟුරුපියලි, මහමිදි, වදකහ තලා ,
විජයාර්ධා- මහ එන්සාල්,වදුරුමැ
විජ්‍රුල-ඉඹුල් කඳ
විටි-මල (අසුවි)
විටිඛදිර-ඇපල, භිඹුරු
විටිනිද-කැකිරි
විට්ලවණ, විඩ } බළල් ලුණු
විට-නාරම්ගස, කිහිරි ප්‍රභෙදයක්-ලවණ
විටප-අත්ත, කොළ, ගස
විටපත්‍රී-සීත් ඩෙබර
විටපිත්-නුග ගස
විටපී-ගස
විටපෝ, විටනි } වෙලෙප්
විටි-රන්වන් සඳුන්
විඩ්ගන්ධ-බළල් ලුණු
විඩ්නිද-කැකිරි

විඩිලවණ-බළල් ලුණු
විඛඩග-වලහසාල්
විඛත්තල්-අත්දර
විඛාල-ඇස්පිඩ, හිරියල්, කිරිබදු
විඛාල ලවණ-බළල් ලුණු
විඛාලා-තුන්පත් කුරැඳු
විඩුල-වේවැල්
විතණ්ඩා-නීතිවැල, කොම්ඩු
විතන්නක- වැළක්, සාතාවාරිය
විතශොක-අසෝකා
විතාන මූලක-සැවැන්න
විතැන-කොත්තමල්ලි
විතුත්ථක-නවතැඹිලිය
විතුන්න- කොත්තමල්ලි, කිඹුල් වැන්න
විතුන්නක- පල් මානික්කම්, නව නැඹිලිය, කොත්තමල්ලි
විතුන්නය- කිඹුල්වැන්න (පතම් පෙති)
විතුන්‍ය-කළාදුරු
විතුන-කොත්තමල්ලි
විතෙ-ඇට
විද්දුමෝ-පබළු
විද්දෝදර-උදර රෝග විශෙෂයක්
විධඛණී-දියමිත්ත
විද්‍යද්‍රෝ-වී
විද්‍යමානක-සුදුදුරු
විඤ්ඣ-ගුගුල්, හීන් මිදි
විඤ්ඣදල-කරඟස
විද්‍යුල්ලතා-නියඟලා
විද්‍රක-ගුරැකැට
විද්‍රධි-එනම් රෝගය
විද්‍රධිනාශක-ඇසල
විද්‍රධිනාසන-මුරැංගා
විද්‍රාවන-රිදී තුත්තන්
විද්‍රැම-පබළු
විද්‍රැම ලතා-පබළු වැල, ලියනඟලා වැල

විදග්ධ-විශෙෂයෙන් දැගිය
විදපා-ගුගුල්, සීන් මිදි
විදල-රත්රන්, ත්‍රඝනවාළු, කළු ත්‍රඝනවාළු
විදුක-ගුරැකැට
විදුරණ-කිණිහිරි ගස
විදුරි-බිම් පුසුල්, අස්වැන්න
විදුරිගන්ධා-අස්වැන්න
විදුරිණී-ඇත්දෙමට
විදුලිකා-කිරිබදු
විදි-බුලත්
විදිඵලත්තුව-බුලත් වැල
විදුම්
විදුමල් } පබළු
විදුර-වජ්‍ර=(දියමන්ති), විදුරු
විදුරඹ-නරමූත්‍ර
විදුරු-දෙළුම්, කිඩාරම්, දියමන්ති,
විදුරුතෙල වැල-සීරැස්ස වැල
විදුරු මුව-පූඩැල්ලා
විදුල ඇඹුල්වේ, සුවඳ තණ
විදුලා-මුඛමහණ
විධාතෘ-සුරා, තිප්පිලි
විධූ-කපුරු
විඬ්ගපත්‍ර-කරගස
විඬ්ග-ඈන්සාල්, ලාවලු, (ලාවුළු) ගස
විඬ්ගාග්ව-අමුක්කරා
විනම්‍රක-තුවරලා මල
විනීතාකුල පුත්‍රක-කුකුරුමාන්
විපණීක කැල ගස
විපාතිකා-පතුල් පැලියාව, (පතුල් පැලෙන (පාත) රෝගය)
විපින-ආරණ්‍යය
විපුල-මුඛමහණ
විපුලා
විපුෂා } මුඛමහණ
විඵල-වැටකේ
විබන්ධ-මලබද්ධය, කොසඹ

විභාකර-වරාගස, හෙළ නිටුල්
විභාවරි-කහ
විභාවසු-වරා ගස, රත් නිටුල්
විභීතක} බුළු ගස
විභීතකී}
විභීස-බුළු
විභීසතඃ-මිදි
විම්බ-කෙම් ගෙඩිය, (කෝවක්කා ගෙඩිය)
විම්බට-අඹ
විම්බිකා-කෝවක්කා
විමල-දැසමන්, සවිඳුව ලුණු
විමලා-නෙල්ලි, බැමිතිරිය
විමශ්‍රඬගිකා-වැල් පෙතෙල
වියදුන්-කැවිලි
වියරු-උන්මාදය, (පිස්සුව) මීමස් මොරය (වස්මර)
වියලි ගැට වෙළුන්-වේලිච්ච ගැඹ වෙලුන්
විරඬග-පීක් මල්
විරණ-සැවැන්න
විරණාමූල-සැවැන්දරා
විරඝ-සැවැන්න
විරහ-රති කෙළිය
විරාල-නිඹිරි,
විරාලිකා-කිරිකවෙලු
විරිකතා-වලාවැන්න
විරූඪ-උඩැත්ත
විරූප-කිප්පිලි මුල්, අනිවුඩයන්, ඇල් කසඹිලියා, කළුදුරු
විරූපා-නිල්මානෙල්, උඩැත්ත
විරෙක-මලාදිය පහතට යාම (මල පහවීම)
විරෙකී-රුකතුණ, යක්බේරිය
විරෙචන-මොර ගස, මල පහවීම
විරේචනී-පීක්මැලි
විරොචන- එරබදු, තොවිල, වරා ගස
විල්කොත්-කොන්ත
විල්තලා-තලා වගීයක්, විලකොළ
විල්දුම්මල-විල්වලින් හාරාගන්නා දුම්මල
විල්ලම්-බෙලි ගස
විල්ලමූලා-බින්තල්
විල්ව-බෙලි
විල්විකා-පත්‍රාභිංගු
විලංගන්-මිනිරන්
විලංබාදන-වලහසාල්
විලඟ-වලහසාල්
විලඳ-ඒ පොරි (ධාන්‍ය බැඳි ලද මල් = ලාජා)
විලඳ පැන්-මල් රස, මල් වතුර
විලඳවැන්න-විලඳ වැනි මල් හට ගන්නා මූගුණු වැන්න වලට මදක් සමාණ වමන කාරක පැලැටියක්, (ඇතැම් අය සඹඹ පුෂ්පි =(සඹ මල්) වලට ද විලඳ වැන්න යයි කියති)
විලපලා-තනකිරි වැඩිවන කැමක් (පලා වගීයක්)
විලලා-සුදු බැවිල
විලාප්-දෙඩම්
විලාප පැගිරි-දෙඩම් පැගිරි
විලාමරම්-ගිවුලු ගස
විලාවරිසි-විලා අරිසි =(වලහසාල්)
විලාසිනී-කසා, සංකකුප්පි
විලි-ගෙඹිය, ඵල
විලිකුම්-පැසුණු
විලිකුම්කදලි-ඉදුන කෙසෙල්ගෙඩි
විලිකුම් පත්-පැසුන කොළ
විලිකුම්මිරිදිය-උනුවතුර
විලිමුවන්-රිලවුන්
විලෙපනය-සඳුන්, කසා, ගොරද, කොකුම්, මෙකී දේ
විලෙපී-තලප
විලොචක-සඹ ගස, පැපිලිය
විලොඩී-මෝරු

විඛඤ්ඤන්

විවඤ්ඤන්-වරා, රන්නිටුල්
විවිටප-හැමගස්
විවෘඩි-කිණදෙඹ
විශ්‍රගන්‍ධක-හිරියල්
විශ්‍රගන්‍ධා-මුඛමහණ
විශ්‍රා-මුඛමහණ
විශ්තෘණ-වැළුක්
විශව-සිදුසිහුරා, අතිවුඩයන්, තිප්පිලි
විශවක-වැලහුණ
විශවඝෙෂණා-විශ්ණුක්‍රාන්තී, බින්තල්, පුවහු
විශවකෙෂණා-රැකහුණ
විශවගන්‍ධ-ගෙන්දගම්, ලුණු, අඳුතලා
විශවගන්‍ධා-තලා, අඳුතලා
විශවග්‍රන්ථි-වලාවැන්න
විශවදෙවා-ගස්කැලිය, මහබැවිල, ගොඩමාතෙල්
විශවදෙවී-සිරිවැඩි බැවිල
විශවභෙෂජ-සිදුසිහුරා
විශවරූපක-කළු අගිල්
විශවරූපී-කලුවැල්, අගිල්
විශවසථා-සාතාවාරිය
විශවා-අතිවුඩයන්, වියලි ඉඟුරා .
විශවාමිත්‍ර ප්‍රිය-පොල්
විශ්වෞෂධ-ඉඟුරා
විෂමචර්ද-රුක්අත්තන
විෂල්‍යකා-කුඹුරු වැල
විෂල්‍යා-හෙළු නෙවුල්, මහ ගොන් සුතු කැකිරි, අසමොදගම්, නියඟළා, නිටුල් ගස, රසකිද, නියඔරා, කටුවැල් බටු
විෂා-අතිවුඩයන්, කේශර බැවිල, වව්වනාවි, වෙල් මුඛ (මුඛමහණ)
විෂාඛජ-නාරන් ගස
විෂාඛා-කරිවිල, සාරණ මුල්
විෂාණී-මැඩඟහු
විෂාල-රත් මහනෙල්, නියඔරා, ඇන්බටු, (වම්බටු)

විෂාලත්වච්-රුක් අත්තන
විෂාල නලගන්ධී-පියා ගස
විෂාල පත්‍ර-තල් ගස
විෂාලා-මහ ගොන් සුතු කැකිරි, නියඔරා
විෂාලී-අසමොද
විෂිණීපණී-කොසඹ
විෂුඩලවණ-සවිඳව ලුණු
විෂුදධි-කසා
විශොදරී-කටුවෙලඟ
විශොධනී-දැන්න
විශොධින්-දැන්න
විශ්‍රගන්‍ධා-වෙල්මුඛ (මුඛමහණ)
විෂ්ටර-ගස
විෂ්ටරුහා-රන්වන් වැටකේ
විෂ්ටා-මල, (අසූචි)
විශ්ණුක්‍රාන්තා-කටරොලු
විශ්ණුකාන්තා-විශ්ණුක්‍රාන්ති
විශ්ණුගන්ධි-විශ්ණුක්‍රාන්ති
විශ්ණුප්‍රියා-තලා, කලුතලා
විශ්ණුරූපවත්-කරඳ ගස
විශ්ණුවල්ලභ-මලිත, තලා
විශ්ණුවල්ලභා-විශ්ණුක්‍රාන්ති,ගිනිසිළු, (මලිත) ගස
විශ්ණුසයන-නුග ගස
විශ්ණුනිතා-කළුතලා
විෂ්ඵජිනී-තිඹිරි ගස
විෂ්ඵුරනී-තිඹිරි ගස
විෂ්ඵොට-පිලිකාව, පැපොල් හෝ මසූරිකා (වසූරි) රෝග
විෂ්වක්ෂෙණ-පුවහු, රැකහුණ
විෂ්වරිත්මස්ණප්‍රියා-බිම්තල්
විෂ-නෙළුම් රේණු, නෙළුම් අල, ගෙඳගම්, වව්වනාවි, ඇරැ
විෂකණ්ටකිනී-මල්තුඹ

විෂ කුම්බ

විෂ කුම්බ

මසෙසුදුාක්කා කොළ වැනි කොළ හා රත් පාට මල් පොකුරු ත් රට එඩරා ගෙඩි වැනි ගෙඩි ත් ඇති මේ ගසට විෂ කුම්බ ය යි කියති. මෙය සපී විෂ නාසක **විෂකුම්භ** නමැති ඖෂධය ලෙස බොහෝ දෙනා කියත ත් හැඩ හුරා කම්ත් මෙය ලංකාවට මැතක දී බෝ වූ න ගසක් බැව් පෙනේ.

අපේ පැරණි සිංහල වෙද පොත් වල විෂකුම්බා නමින් හැ දි න් වෙ න් නේ ක දෙ ත් මුල් වල ත් අත්තික්කා වැනි ගෙඩි හා බුව සහිත දිග කොළ ඇති ගසේ පට්ටාව දිගට ම ගැල වෙන කොටදිඹුලා = (කවුඩු අත් තික්කා = වායසෝදුම්බර) යන අපර නාමයන්ගෙන් හැඳින්වෙන (Ficus Hispida) නමැති **කොට දිඹුලා** ගස යි. ජයපාල වලට ද **විෂකුම්බා** ය යි කියති. විෂ සහිත වගීයක් නිසා එයට විෂ කුම්බ ය යි කියනවා විය හැක.

විෂ ගන්ධකා-අතිවිඩයම්
විෂගන්ධි-රම්මානිස්ස
විෂගන්ධිනී-අතිවිඩයම්
විෂඝ්න-සියඹලා, පෙරුම්කායම්, බුලු
විෂඝ්නබීජ-මූනමල්
විෂඝ්නී-සියඹලා, මහ උක්, සස් සඳ, පෙරුම්කායම්, ගොඩ මේ රිය, මුඩමහණ්, ඊතණ, දේව දාලි, සුදු (හෙළ) කටරොළු
විෂජිත්-මහරි
විෂජිහ්ව-දේවදාලි
විෂණ්ඩ-නෙළුම් අල
විෂතින්දුක-කුපීළු, (ගොඩකදුරු)
විෂද-මල් කසිස්
විෂදූ-වම්බොටු
විෂදූර-සියඹලා
විෂදූෂණී-මුඩමහණ (වෘදුසි රෝග යට හා ග්‍රහණියට ගුණ දායි ඖෂධයකි. 373 පිට බලන්න)
විෂදෘම-වැල් මුරුංගා
විෂධවංසි-කලාදුරු
විෂධ-මහ කසිස්
විෂධා-රසකිඳ
විෂධාතින්-මාරා, කාඹිලියා, බුලු, සපු, කැකිරි, අඳුතලා, පිටවක් කා, රතු සාරණ, කහ, ඇන්සැ ටිය, මහ කරඳ, වදකසා, පිංඛා හිඟු, සියඹලා, ලෝලු

විසනාසන-මාරා ගස (මේය විෂ නාසක ඖෂධයකි)
විෂනාසනී-රසකිද,නියඳ·
විෂනුද්-තොටිල
විෂපහ- කටරොලු වැල්, නිත්ත ලබු
විෂපු-විසප්පු
විෂපුෂ්ප-නිල් නෙළුම්, කුකුරු මාත්
විෂපුෂ්පක-කුකුරුමාත්
විෂමච්ඡද-රුක් අත්තන
විෂමණ්ඩල-තොලබෝ(තොලබෝ ග්‍රන්ථි ශොථයට ප්‍රත්‍යක්ෂ බෙහෙතකි. 231 පිට බලන්න)
විෂමදල-රුක් අත්තන
විෂමදෘෂක-ලෙඩ ඇත්තෙක්
විෂමර්දනී-අරත්ත, ඒකාවේරිය
විෂමුෂ්ටික-ගොඩකදුරු
විෂමුෂ්ටි-රේරු, ගොඩකදුරු
විෂරු-නිඹිරි
විෂරූප-අතිවුඩයන්
විෂරූපක-කළු අගිල්
විෂරූපා-අතිවුඩයන්
විෂලතා-කැකිරි වැල
විෂල්‍යා-ලියනහලා
විෂවහා-රේරු ගස්
විෂවාලකා-නෙළුම් අල
විෂවිනාසනී-නියඳ
විෂඝ්න-මාරා, සපු, බුලු, වේලා, ගොන් කැකිරි, යවාස, මහ කරඳ
විෂඝනනී-කටරොලු
විෂඝා-දේවදුලිය වැල
විෂා-අතිවුඩයන්, කෙසර බැවිල, ලියනහලා, රේරු
විෂාඛ-සුළු සාරණ
විෂාඛුල-මැඩහඳු

විෂාණ- මුවන් ආදීන් ගේ අඟ, ඇත් දත, ඌරුදත, කොට්ටන්, කිරිකවෙළු
විෂාණික-තෝර ගස
විෂාණිකා-කකීටකශ්‍රිංගි, තෙල්ලි, පික්මැලි, අඟ, මැඩහඳු
විෂාණිකා කුසුම - කෙහෙල් ගස
විෂාණී-යෂ්ඨිමධුක, මැඩහඳු, ඇත් සැවිය
විෂාද-මහ සාරණ
විෂාපහ-නිත්ත ලබු
විෂාපහා-කටුවෙළඟ, ඇපල, කළු නික, දේවදුලිය, සටරොළු, නිත්ත ලබු
විෂායනා-රසකිද
විෂාරදා-අමුක්කරා
විෂාරාති-කළු අත්තන, මහ එරඬු
විෂාරි-දිය බෙරලිය, පුත්කරඤ්ජ
විෂාවහ-සස්සඳ, වරාමුල, ගොන් කැකිරි, නාගදමනී
විෂාස්‍ය-බදුල්ල
විෂෞෂධි-දැත්ත, (මහාදන්ති)
විස්ව-නිප්පිලි, ඉහුරු
විස්වරූපක-කළු වැල්
විසවලක-වැලහුණ
විසවලා-වෙනිවැල්කෂායෙන් යුත් තුත්තන්
විසවල්ලී-තලිස් පතුරු
විස්‍රගන්ධා-තියඹරා
විස්‍රගන්ධී-හිරියල්
විස-නෙළඹුදැලි, තෙරිවිස, සර්පවිස, වච්චනාවි
විසකුසුම-නෙළුම් මල
විසගද-ඉවද, අතිවිඩයම්
විසගන්ධි-රත්වන් වේලා
විසඛකට-වැලහුණ
විසද-සාරණ

වී

විස දූවිලි-වදුරු මෑ හෝ උඩවැඩියා වගීයට අයත් පැල වගීයක් මේ වගීයේ ගෙඩි වේලී පිපුරුන විට නික්මෙන ධූලි (දූවිලි) වැනි ඇට ඇගේ ගැවුනහොත් කැසී ම,දූවිල්ල, හා වේදනාව ගණ්සි.
විසනිරි-නෙරිවිස
විසබිජු-ජයපාල ඇට
විසමදල-රුක් අත්තන
විසල්-රුක්කත්තන ගස
විසල්‍ය-රසකිඳ,හියඹරා, අසමොදා, මලින,දූන්න
විසලදල-රුක්අත්තන
විසවිහ-රේරු
විසවා-ඉවද
විසස්සන-ගම්සූරිය
විසා-ඉවද
විසාරින්-මිස්වැන්න
විසාල-කුඹුරු වැල
විසාලා- පෙනෙල ගස, ගොන් කැකිරි
විසාලාක්ෂි-ලියනඟලා
විසාහ්වය-රේරු
විසි-මාරා ගස, මදට ගස
විසිනී-නෙළුම්, කෙරව
විසිවන-මාරා
විසිවනසු-මදට
විසූචිකා-ආනිසාරය
විහිදු-තණරද
විහිදි
විහිදුම් } පුබුදුවීම
විළඟං-වලඟ සාල්

වීජ-අංකුරය, ඇට, ගෙඩි ආදිය
වීජක-නස්නාරන්
වීජකෝෂ-නෙළුම් බව්ටා
වීජගණ්-පතෝල
වීජගුප්ති-මුංවැන්න
වීජපාදප-බදුල්ල ගස
වීජ පුෂ්ප-කුකුරුමාන්
වීජපූර-දෙඩම් ප්‍රභේදයක්, ලප් නාරන්
වීජඵලක- දෙළුම්, කුකුරුමාන්, දෙඩම්
වීජමාතෘක-නෙළුම් ඇට
වීජරජ්ජ-මෑ, එදු
වීජරෙචන-ජයපාල ඇට
වීජවෘක්ෂ-පියා ගස
වීජාඵල-සියඹලා
වීටිකා-බුලත් වැල
වීඩාල-තුන්පත් කුරුඳු
වීත්තු-අත්දර
වීථ්‍යා-තුරු පෙළ
වීර්‍ය්‍ය-ශුක්‍රධාතුව
වීර- කුඹුක්, තිඹිරි, ශෘෂභක, උණකපුරා,මිරිස්, කාඩ්, බදුල්ල ගස, නෙළුම් අල, සැවැන්න,
වීරක-කණේරු
වීරකක්ෂා-නරිඅල
වීරණ-සැවැන්න
වීරණ කටායක-සැවැන්න
වීරණ මූලිකා-සැවැන්න
වීරණී-සාවැන්න
වීරතර-සාවැන්න,අත්දර,කුඹුක්, බදුල්ල
වීරතරු-අත්දර, කුඹුක්, ඉකිරි, බදුල්ල
වීරතුරු-කුඹුක්
වීරදා-අත්දර
වීරපත්‍ර-කංසා
වීරපත්‍රා-ඉද්ද, බළුදම්
වීරභද්‍ර-සාවැන්න
වීර වෘක්ෂ-අත්දර, බදුල්ල

වු වෘ

වීරතරාදි ගණය-අන්දර, සිහින් මිදි, වැළුක්, පෝටා, නිතණ, බොරළු දමුණු, සාතාවාරිය, කොබෝවක්කා, තොට්ලි, ගොකටු, යාපුර, (නිරිල) රත් මල් ගස්, ඉළුප්, කටුකරඹු දෙවගය, පහණබෙය (පොල් පලා) යන මේ වීරතරාදි ගණය අශ්මරී - මූත්‍ර සක්‍රීරා - මූත්‍ර කෘච්ඡ්‍රා හා වාතරෝග නසන්නේ ය.

වීර හනස්-බදුල්ල ගස
වීරා- කිරි කවෙලු, නෙල්ලි, එන් සාල්, කෙසෙල්, වරා, කිරිබදු, මහ හාතාවාරිය, කෝමාරිකා, අනිවුඩයන්, මුද්දරප්පලම්, ඉන් සළු, කිරිඳි, කිරිකවෙළු
වීරාම්ල-ඇඹුල්වේ
වීරාසිරා-කිරි අහුණ ගස
වීරික්තා-වලාවැන්න
වීරු-කළුදුරු, පත්‍ර බොහෝ ඇති වැල
වීරුඩ-ඉහුරු, උඩැන්න, වරා
වීරූප-කසා, අනිවුඩයන්, හුණ්ඩ, වගපුල්
වීරූපා-උඩැන්නා, දුරාලභා
වීලී-ගෙන්දගම්
වීස-ඉඳු සල් ගස
වීසන-මැඩහහු

වුදඩිරොගො-වෘදධි රෝගය
වුන්ටෙ-නිබ්බටු
වුළුව-උළුවා
වූෂණා-කලාදුරු
වූසඹල-සියඹලා ගස

වෘක්ක-වකුගඩුව
වෘක්ත පුෂ්පකා-මහරි
වෘක්ෂ-කෙළින්ද ගස
වෘක්ෂක-පියා ගස, ගස, කෙළින්ද
වෘක්ෂකන්ද-බින්තල්
වෘක්ෂකන්ද-කිරිබදු
වෘක්ෂගන්ධා-සීන් දුමැඩ
වෘක්ෂගන්ධිනී-ගැටතුඹ
වෘක්ෂධූප-හොර ගස
වෘක්ෂනාථ-නුග ගස
වෘක්ෂපණී-රුක් කොළ
වෘක්ෂපාක-නුග ගස
වෘක්ෂභක්ෂා-පිළිල
වෘක්ෂභායත්‍රී-යක්ඛේරිය
වෘක්ෂමාද්නි-දිය හොමුවහු
වෘක්ෂයාසී-යක්ඛේරිය
වෘක්ෂරුහා-පිළිල, සීන්දුමැඩ
වෘක්ෂසාරක-ගැටතුඹ
වෘක්ෂාදන-ඇසටු, පියාගස, පිළිල
වෘක්ෂාදනී-පුවටා,සීන්දුමැඩ,පිළිල
වෘක්ෂාම්ල-සියඹලා, රටගොරක
වෘක්ෂෝත්පල- මිදිගස, කිණිහිරි ගස
වෘක-කෝවක්කා, දියමිත්ත
වෘකධූප-සිරිවටු, දශාඞ්ගාදි ධූප
වෘකධූම-තුරුක් තෙල්, ඇපල, ගුගුල්
වෘක ධූම-තුරුක් තෙල්, ඇපල, ගුගුල්
වෘකධූමක-ඇපල
වෘකවෘන්තා-දියමිත්ත
වෘණ-වණය, තුවාලය
වෘණකා-කලුතලා
වෘණකාරක-බදුල්ල ගස
වෘණඝ්න-මසේනිය
වෘණඝ්නී-ලියනහලා
වෘණරිපු-මසේනිය
වෘණසෞධන-කටුවෙළඟ

වෘණහා වාතී

වෘණහා-එරඹු
වෘණාලිකා-කිරිබදු
වෘණෝත්තා-අමුක්කරා
වෘණෝත්තා-අමුක්කරා
වෘත්ත-පිත්තල, ඇඹුල, වතුසුද්ද මූල
වෘත්තකොෂා-දේවදාලි
වෘත්තපත්‍රා-දියමිත්ත,දියබෙරලිය
වෘත්තපර්ණී-මහ හණමිල්, දිය මිත්ත
වෘත්තපුෂ්ප-කොළොං, මාරා
වෘත්තපුෂ්පක-මාරා ගස
වෘත්තපුෂ්පා-කෙසෙල් ගස, බක්මී
වෘත්තඵල-දෙහි, මිරිස්, දෙළුම්, ඩෙබර, ජූල්, (දිවුල්) බටු, නෙල්ලි
වෘත්තමල්ලිකා-හෙළවරා
වෘත්තලෝහ-පිත්තල
වෘත්තවීජ-නාපිරිත්ත, ආසකි
වෘත්තා-මස්වැන්න, පුවඟු
වෘත්තාඞ්ගී-පතුක්
වෘත්තාඤ්ජන-මස්වැන්න
වෘත්තික-හෙළදම්
වෘත්තිකා-හෙළදම්, සේපාලිකා
වෘන්තනාදීවර-ඇඹුල
වෘනතා-අරළු
වෘනිඛකර-උගුරැස්ස
වෘඛ-ගල්මද, ගල්සෙවෙල්, කප්පරවල්ලිය, නවනැඹිලිය, බදුල්ලගස
වෘඛජාත-බුළු ගස
වෘඛදූරිකා-මුතුණුවැන්න
වෘඛඵල-දේවදාලිය, අන්දර ගස, විලිකුම් ගෙඩි
වෘඛරාජ-ඇඹුල්වේ
වෘඛවිභීතක-ඇම්බරැල්ල
වෘදඩි- ගල්වල හටගන්නා ද්‍රව්‍ය යක්. අනෝජ්ය. ඇස්බැබිල
වෘදඩිකා- අෂ්ටක වර්ගයෙ ඔසුවක්

වෘඛදූරු වැල්

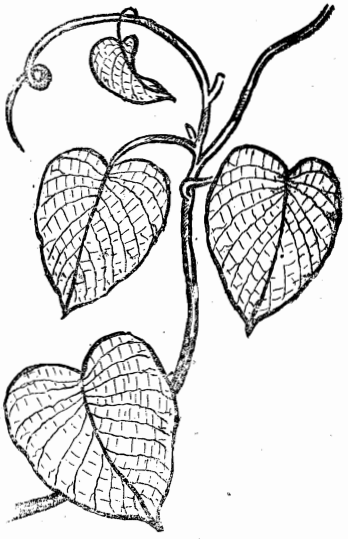

වෘඛදූරු වැල්

Argyreia Speciosa

ලඬකාවේ **ගිරිකිල්ල** වෙනුවට ඉන්දියාවේ ගන්නේ මේ වැල්ය. මෙහි කොළ රසකිඳ කොළ වලට මදක් සමාන ය. කොළ වල විල්ලූද වැනි දිළිසෙන සුදු බූවක් තිබේ. වැල් ද මූරුවා වැල් මෙන් සුදු පාට ය.

වෘත්ත-නටු
වෘන්තඵල-රත්සැබෝ
වෘන්තා-රත් පළොල්
වෘන්තාකී-චම්බටු
වෘන්තිකා-කටුකරෝහිණී
වෘන්ද-තලා, අබ
වෘතී-රුක්මල්

වෘශ්චාක–කෝවක්කා, මදනගස
වෘශ්චික–කුකුරුමාන්
වෘශ්චික කර්ණී–මීකන්පලා
වෘශ්චිකාදංෂ්ට්‍රා–ඇන්සැටිය
වෘශ්චිකාලී– වැල්කහඹිලියා (එළු අං මෙන් උඩට නැඟි කරල් ඇති මදක් බුවසහිත දියමින්න වැනි පත්‍ර වලින් යුත් කටු සහිත දකුණට කරකැවෙන වැල් වර්ගයක් ය සි සුශ්‍රැත ටීකා වේ කියා නිබේ). වේලිපරත්නි මේ ලකුණු වලින් යුක්ත සි.
වෘශ්චිපත්‍රී– ඇන්සැටිය, වැල්කස ඹිලියා
වෘශ්චිපර්ණී– ඇන්සැටිය, වෘශ්චි කාලී
වෘශ්චී–ඇන්සැටිය
වෘශ්චීර–සුදු සාරණ
වෘෂ්ටිඝ්නී–හීන් එන්සාල්
වෘෂ්‍ය–ශුක්ල වැඩි කරණ,නෙල්ලි, සාතාවාරිය. ඔසබිය, මුද්‍රික ඵල
වෘෂ්‍යකන්ධා–කිරිබදු අල
වෘෂ්‍යගන්ධා– කිරිබදු, කොටිකන් බැවිල
වෘෂ්‍යගන්ධිකා–මිහබැවිල
වෘෂ්‍යවල්ලී–කිරිබදු
වෘෂ්‍යා–සාතාවාරිය
වෘෂ–පාංශු ලුණු, ඔසබිය, ආඩා තෝඩා. මොණරපිල්
වෘෂක–පාංශු ලුණු, ආඩාතෝඩා
වෘෂකණ්‍යා–මුගුණුවැන්න
වෘෂකපායී–බුලත්
වෘෂගද–රම්මානිස්ස
වෘෂගන්ධිකා–ගිරිතිල්ල
වෘෂද–ඵඳු
වෘෂදංශක–බළලා
වෘෂදංශවිටී–බළල් වසුරු
වෘෂධ්වාඞ්ක්ෂී– ඉඟුරු, කලාඳුරු
වෘෂනාශක–වළහසාල්
වෘෂපර්ණී–කොතුරුඹැදීද= (මීකන්පලා)
වෘෂපුෂ්පිකා–ගොඩමානෙල්
වෘෂභ–ඔසබිය, ගොන්කැකිරි
වෘෂභාක්ෂී– තියඹරා, කටරොළු, කැකිරි
වෘෂභී–මිහ එන්සාල්
වෘෂවර්ජ–එඩරු
වෘෂා–වංඇපල, අමුක්කරා, හාතාවාරිය, දූදු, මකුණුවැන්න
වෘෂාඛ්‍යා–බදුල්ල
වෘෂාඩ්‍රී–වඳුරු මැ
වෘෂාදනී–කැකිරි
වෘෂාලී–හිරිතිල්ල
වෘහච්චඤ්චු–මිහ එරබු
වෘහච්ඡාත–නස්නාරම්
වෘහත්ගලා–මිහබැවිල
වෘහත්තාල–කිතුල්
වෘහකනිකන්‍යා–දියමින්න
වෘහත්තෘණ–උණ ගස
වෘහන්පාටලී–අත්තන ගස
වෘහන්පාදප–නුග ගස
වෘහන්පාලින්–වල්දුරු
වෘහන්පිලු–මිහමෝර
වෘහන්පුෂ්පි–යක්බෙරිය
වෘහන්ඵලා–මාදම්, නිත්ත ලබු
වෘහන්බලා–මිහබැවිල
වෘහබ්ධානු–රත්නිටුල්
වෘහනිකා–බටු
වෘහතී–කටුවැල්බටු, වම්බටු, කුඩා බටු
වෘහද්දල–කිතුල්, පට්ටිකා ලොත්
වෘහද්ඛල–මහලියනහලා වැල
වෘහද්වල්ක–පට්ටිකා ලොත්
වෘහද්වාරණී–මිහනියඹරා
වෘහද්වීජ–ඇම්බරැල්ල

ව

වෘහදම්ලා–කාමරංගා
වෘහදෙලා–මහ එන්සාල්
වෘහන්තල–මහ උක්
වෘහන්තලා–කුඹුක්

වෙගා–කටුවෙළඟ
වෙජයන්තිකා–තිටිඟ
වෙජාන්‍ය–බෝදි ඇට
වෙඩිප්පු–වෙඩිලුණු
වෙඩිසන්නි–සන්නි රෝගයක්
වෙණි–දේවදාර
වෙනිවැල්–වනුවැල්=මුරුවා කොළ වලට මදක් සමාන කහ පාටින් යුත් වැල් වගීයක්. තද තික්ත ගතියක් ඇති මේ වැල් ජ්වර –වාතාබාධ හා ග්‍රන්පි රෝගයට ගන්නා– බෙහෙත් වගී වලට එකතු කරති. ඖෂධ සඳහා ගන්නේ මේ වැල් වගීයේ මහත් වී තිබෙන පුරුක්(ගැට)ය. තැල්මට හා පිටගැස්මට ද වෙනි වැල් ගැට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. මීහරක් දිගිරි කිරීමට හා ඇදීමට ගන්නා නිසා බාන් වැල් නමින් ද, කහ පාට නිසා කහ වැල් නමින් ද, ගම්වාසීන් අතර ප්‍රසිද්ධ මේ වැල් වගීය ඖෂධ වශයෙන් ගන්නේ **දෘඃහරිද්‍රා** නමැති ඉන්දියානු ගස් වගීය වෙනුවට ය.
වෙණීර–කොහොඹ
වෙණු–උණගස
වෙණුකකීර–කණේරු
වෙණුන–මිරිස්
වෙණුපත්‍රී– පිණඩාණිංගු, දියබෙරලිය
වෙණුයව–උණහාල්
වෙත්තිලෙ–බුලත්
වෙත්‍ර–වේවැල
වෙතස–ඇලවේවැල
වෙතසාම්ල–ඇඹුල්වේ
වෙතුම්පෙ–අනෝද ගස
වෙද–පෙරුම්කායම්, රසදිය, දිය පුඩාවා
වෙදමවු–වංඇපල
වෙදමුකඛ–කස්තුරි, හිඟුරුපියලි
වෙදමුකඛක–හිඟුරුපියලි
වෙදමුල්–වංඇපල මුල්
වෙදරාලගෙ මෝ– (වෛද්‍ය මාතා) වංඇපල(සපි වෙදකමේ රහස් වචනයක්)
වෙදවේ–වංඇපල
වෙදි–දියමිත්ත,ඇඹුලැඹිලිය, බැම්තිරිය
වෙධක–ඇඹුල්වේ,කොත්තමල්ලි, යකඩ, රසදිය
වෙධනී–කස්තුරි, උළුවා
වෙධස්–එළවරා
වෙධිනී–පුඩාවා
වෙන්කඩුහු–හෙළ අබ
වෙන්කනලි–එළ ඔලිඳ වැල
වෙන්කරුන්කාලි–හෙළ කිහිරි
වෙන්කල්–ලෝකඩ
වෙන්කාඋල්ලි–සුදුලූනු අල
වෙන්කොලිවි–පිලඟස, හෙළ පිල
වෙන්තාමරයි–හෙළ නෙළුම්
වෙන්තුලෙ–අදුතලා
වෙන්තොඩි–නියඟලා
වෙන්නාවල්–හැලිදඬු
වෙන්නීර–උණුවතුර
වෙන්නේ–එළ එඩරු
වෙනී–දේවදාලී

වෙනු වෙල්ලන්ගිරිය

වෙනු-උණගස, නිල්උණ
වෙනුරුස්-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
වෙප්පමරම්-කොසඹ ගස
වෙප්පාල් අරිසි-කෙළිදසාල්
වෙප්පාලෙසි-කෙළිද ගස
වෙපටි-ඉරිවේරිය
වෙපථු-කම්පාවීම,වෙවිලීම
වෙම්පු-කොසඹ
වෙම්පුමරම්-කොසඹ ගස
වෙම්බාඩම්-රත්නිවුල්
වෙයග බඩ-වේවැලෙහි අග බඩය හෙවත් මොලොක් කොටස
වෙයඟ-ක්ෂුද්‍ර රෝගයක්
වෙයඟනීලික-ක්ෂුද්‍ර රෝගයක්
වෙර්කොඹු-සිඳහුරු

වෙර- ශරීරය, බටු, කටුවැල්බටු, කොකුම්, කපුරු
වෙරළු-වෙරළු ගස
වෙරළුමිණි-වෛරෝඩි මැණික
වෙරා-යක්බේරිය
වෙල්එරක්කු-හෙළවරා
වෙල්නාවල්-හෙළදම්
වෙල්බිජු-කුඹුරුඇට
වෙල්මුඩ-මුඩමහණ
වෙල්ල-මිරිස්, මිණිරන්, වළහසාල්
වෙල්ලකානදි-මුස්සැන්ද
වෙල්ලකුණඩුමණි-හෙල ඔලිද
වෙල්ලජ-මිරිස්, වළහසාල්

වෙල්ලන්ගිරිය

වෙල්ලන්ගිරිය කඩකරු කඨ (වල්) වෙල්ලන්ගිරිය

Paramignya Monophylla

වේ

වෙල්ලන්ගිරිය **මැඩිය කොළ** වලට මදක් සමාන කටු සහිත පඳුරු වර්ගයකි. මෙහි සුදු පාට කොළ ඇති වර්ගයක් සහ තද නිල් (කළු) පාට කොළ ඇති වර්ගයක් දැකි දෙවර්ගයක් තිබේ. මෙයින් ඖෂධ වශයෙන් ගන්නේ මූලින් කී වර්ගය යි. ඒ වර්ගය සොයා ගන්ට බැරි වූ විට දෙවැනි ව කී කළු වෙල්ලන්ගිරිය ද ඖෂධ වශයෙන් ගණිති.

වෙල්ලන්ගිරිය කොළ-පොතු හා මුල් තෙල් වර්ග සෑදීමට කැඩුම්-බිඳුම් වෙදකමේ බෙහෙත් වලට හා සජී විෂට ත්, අවශ්‍ය වේ. අල්ප මූත්‍ර වහනය සිදු වූ විට එය වැඩි කොට මූත්‍ර පිරිසිදු කිරීම සඳහා ත්, ගවයින්ගේ ලේ සහිත මූත්‍ර යාම සඳහා ත් මේ වර්ගයේ සාරය යොදති.

මේ පඳුරුවල සෑදෙන වැල්දෙහි පමණ ලොකු ගෙඩි ඉදුන විට තද දුගඳක් නික්මෙ යි. මේ ගෙඩි ඉදී කුණු වූ විට ඒ ගෙඩි තුළින් ඇහැ ටුල්ලන් උපදින බව වෘද්ධයෝ කියති.

වෙල්ලනාර-අන්දර
වෙල්ලහ-මල්ර්තණ
වෙල්ලප්පරිත්ති-මස්බැද්ද
වෙල්ලප්පාතිරි-හෙළ පළොල්
වෙල්ලප්පාසානම්-සුදු පාසානම්
වෙල්ලප්පුවත්පල-කෙළ්දසාල්
වෙල්ලරි-කැකිරි
වෙල්ලරැක්කු-හෙළ වරා
වෙල්ලාපාමාගී- සුදු කරල්සැබෝ
වෙල්ලි-රිදී
වෙල්ලිකා-දියමිත්ත
වෙල්ලිප්පරිත්ති-මැඩහඳු
වෙල්ලියම්-සුදු තුඹ
වෙල්ලෙසිවසවිපු-එළ වදකසාඅල
වෙල්ලොත්තිරං- හෙළ ලොත්, ලුණුවරණ, පළිහු
වෙල්නැල්පිටි-වෙල්හැල්සාලේ පිටි
වෙලං-වෙලඟ ගස
වෙල-ලප්නාරං
වෙලඟ-වෙලන් ගස, (ලේවැරිල්ල කොළ වැනි කොළ ඇති ඍජුව වැවෙන විශාල ගසකි. මේ කොළවල යටි පැත්ත සහ ගෙඩි ත් කුඩු පාටින් (ලා රත් පැහැයෙන්) යුක්ත ය. කුඩු වෙළඟ ගැණ 119 පිටේ ලියා ඇති ඕස්තර ය බලන්න
වෙලවෘත-හෙළහිඹුරු
වෙලුප්පු-සුදු ලුණු (සුවස ලුණු)
වෙලුරියම්-වෙරළුමිණ්
වෙලෙප්-හැමගස්
වෙෂ්ටක-සිරිවටු, ඉඹුල්ලාටු
වෙෂ්ටසාර-සිරිවටු
වෙෂණ-කොත්තමල්ලි

වේගා-කුරවිය
වේණු-උණගස
වේජය-තිවිහ
වේතුංපේ-අනෝදා ගඟ
වේද-රසදිය
වේදනී-වමී රෝගයක්
වේපටි--ඉරිවේරිය
වේපතු-වාත රෝගයක්(වෙව්ලීම)
වේබිජු-වේවැල් ඇටය
වේර්කොබු-සිඳඹිහුරු

වෛ වෝ ව්‍ය

වේරි-ජල
වේරු-මුල්
වේලාවගීතුණ-සුදුමල් වේලා, ලා රත්මල් වේලා, රත්වන් පාට මල් (රත්මානිස්ස) වේලා ය යි වගී තුනකි. මෙයින් මල් සුදු සහ රත්වන් මල් ඇති දෙව ගය පමණක් ඖෂධ සඳහා ගනිති.
වේලිප්පරිත්ති-මැඩහඳු, සුදුඊයම්
වේළු-උණගස
වේවැල්-චේත්‍ර ලතා= (මාවේවැල්, තම්බවුවැල්, (තුඩරුණ) ඇල වේවැල්, කුකුළු (කුඩා) වේ වැල් ය යි වේවැල් සතර වගී යකි)

වෛකඞ්කත-උගුරැස්ස
වෛකුණ්ට-අඳුතලා, ගැටතුඹ
වෛගන්ධ-ගෙන්දගම්
වෛජයන්ත-මිදි ගස
වෛජයන්ති-ඇටිකොසෙල්
වෛජයන්තිකා- සීත් මිදි ගස, තිවිඟ
වෛඩූර්‍යයී-වෙරළුම්ණි
වෛතස-ඇඹුල්වේ
වෛද්‍ය-වංඇපල, කවෙළු
වෛද්‍යබන්ධු-ඇසළ ගස
වෛද්‍යමාතා-වංඇපල
වෛද්‍යසිංහි-වංඇපල
වෛද්‍ය-කවෙළු
වෛදර්ධකෙශිකා-දූදු
වෛදල-මුං ආදී පියලි
වෛඩූර්‍යයී-වෛරෝඩි
වෛදෙහිකා-බළුදම්
වෛදෙහී-නිප්පිලි,ඇල්කඳඹිලියා, කඳ
වෛනතී-උණකපුරු
වෛරම්-ඊදුරු
වෛරවෘක්ෂ-කුඹුක්
වෛරාජී-මහ ජම්බු
වෛරාන්තක-කුඹුක්
වෛල්ව-බෙලි ගෙඩිය
වෛශ්වානර-හින්දර, බදුල්ල, රත් නිවුල්, කටුකරෝහිණී,
වෛශ්‍රවනවාස-නුගගස
වෛශාඛ-සුළු සාරණ

වොන්කාරං-පුස්කර
වොන්තෙ-වෙඩරු
වොට-ඔටුවන්
වොර-ගෙන්දගම්
වොල-ගෙන්දගම්
වොෂ-ගෙන්දගම්, හොඳ මිරිස්
වොස-ආඩානෝඩා

ව්‍යක්ත ගන්ධා-නිල් කටු කරඹු, හෝපළු
ව්‍යඝ-වඳුරුමැ
ව්‍යඩම්බක-එරඹු ගස
ව්‍යඩම්බර-එල එරඹු ගස
ව්‍යතිවාර-මැණික්වැන්න
ව්‍යථා-බැමිතිරිය, අරළු
ව්‍යථාන්තක-ඇසළ
ව්‍යදිඤාත-වරණගස
ව්‍යවහාරිකඅත්තා-වැලහුණ
ව්‍යවාසි-සකල ශරීරයේ වහා පැතිර යන අබ්, කාසා වැනි විෂ වගී

වෛ්‍යා වු

වෛ්‍යාකොද-වෑකොද
වෛ්‍යාඝ්‍ර-එරඹු, රත්එරඹු, කරඳ
වෛ්‍යාඝ්‍රකර } රත්එරඹු
වෛ්‍යාඝ්‍රතර }
වෛ්‍යාඝ්‍රතල-දිවිපහුරා, පඝුරාතලා, දළුක්
වෛ්‍යාඝ්‍රදනී-බින්තල්
වෛ්‍යාඝ්‍රදල-එරඹු, රත්නිවුල්
වෛ්‍යාඝ්‍රනඛ-දිවිපහුරා, වක්නිය
වෛ්‍යාඝ්‍රපද-කිහිරි
වෛ්‍යාඝ්‍රපර්ණිකා-හෙළ එරඹු
වෛ්‍යාඝ්‍රපාද-උගුරැස්ස
වෛ්‍යාඝ්‍රපාද සමාවෘක්ෂ-උගුරැස්ස
වෛ්‍යාඝ්‍රපුච්ඡි-එරඹු
වෛ්‍යාඝ්‍රබල-රත්එරඹු
වෛ්‍යාඝ්‍රාදනී-ත්‍රාසනාවාළු වැල
වෛ්‍යාඝ්‍රී-බටු, කටුවැල්බටු, වක්නිය
වෛ්‍යාඩවික්-එරඹු
වෛ්‍යාඩම්බක-එරඹු
වෛ්‍යාඩායුධ-දිවිපහුරා, වක්නිය
වෛ්‍යාධායුධ-වක්නිය
වෛ්‍යාධි-කොට්ටන්
වෛ්‍යාධිකොෂ්ටක-කොට්ටන්
වෛ්‍යාධිඝාත-ඇසල
වෛ්‍යාධිනාස-ඇසල
වෛ්‍යාධිහන්තු-බින්තල්
වෛ්‍යාධී-කොට්ටම්, ලෙඩ, උපුල් කොළ
වෛ්‍යාඝ්‍ය-කොට්ටම්
වෛ්‍යාල-රත්නිවුල්, එළ නිවුල්
වෛ්‍යාලගන්ධා-කබෙළු
වෛ්‍යාලජිහ්වා-මඟ වැල්මදට
වෛ්‍යාලදංෂ්ට්‍රා-ගොකටු
වෛ්‍යාලපත්‍රා-කැකිරි
වෛ්‍යාලප්‍රහරණ-වක්නිය
වෛ්‍යාලම්බ-රත් එරඹු
වෛ්‍යාලායුධ-වක්නිය
වෛ්‍යාවායෝ-මෛථුනය

වෛ්‍යාපකුල්‍යා-නිප්පිලි
වෛ්‍යාශ-ඉඟුරා, මිරිස්, නිප්පිලි, සිඳඹුරා, (නිකුළු)

වුක-දියමිත්ත
වුණකා-කළුතලා
වුණකාරක-බදුල්ල
වුණකෘත්-බදුල්ල
වුණස්නී--ලියනඟලා
වුණදවිෂ්-සිරිතේක්කු
වුණහ-එරඹු, රසකිඳ
වුණාශ-ගෙන්දගම්, නුග ගය
වුණෙජිතා-අමුක්කරා
වුධන-මූල
වුනී-රුක් මල
වුෂණ්‍යා-මීනුග
වුෂගද-රන්වන් වේලා, (රම්මා නිස්ස)
වුෂබ-ඔසබිය, ගොන් කැකිරි
වුෂඹ-ගොන් කැකිරි
වුෂඹල-විලිකුන් සියඹලා
වුසාවජිෂ-එඩරා

ව්‍රීඩා-හොර ගස
ව්‍රීහිකාඤ්චන-ත්‍රාසනාවාළු
ව්‍රීහි-වී

ශ

ශංවර-චතුර, කඟ
ශංවරී-මීනුග, ම කු ණු වැ න් න, සෘතාචාරිය
ශකෘත්-අසූචි, මල
ශකෘදාවාර-මල ද්වාරය, අපානසථානය
ශක්තව-අන්සුණු
ශක්තාය-කටුකරඹු
ශක්තිඛණ්ඩ-නිදිකුම්බා
ශක්තිපත්‍ර-නිදිකුම්බා
ශක්තිපණී-රුක් අත්තන
ශක්තී පණීව-නිදිකුම්බා
ශක්තු-බැදි හාල් ආදී සුණු, අත් සුණු
ශක්තු ඵල-ලෝලු, සැම ගස
ශක්තු ඵල (ලී)-සැම ගස
ශක්‍ර-සොලින්ද ගස
ශක්‍රදාරු-දේවදාර
ශක්‍රද්‍රැම-දේවදාර
ශක්‍රපයීාය-කෙළිඳ
ශක්‍රපාදක-කෙළිඳ
ශක්‍රපාදප-කෙළින්ද ගස, දේවදාර
ශක්‍රපුෂ්ප-මලිත ගස
ශක්‍ර පුෂ්පී-නීවුල් ගස, ලියනගලා
ශක්‍රභූ භවා-කැකිරි
ශක්‍රභූ රුහ-කෙළින්ද
ශක්‍ර ලොධ්‍ර-සඹර ලොත්
ශක්‍රවර්ණී-කළුතලා
ශක්‍රවල්ලී-කැකිරි වැල
ශක්‍ර වීජ-කෙළින්ද ඇට
ශක්‍ර වෘක්ෂ-කෙළින්ද ගස
ශක්‍ර ශාඛින්-කෙළින්ද ගස
ශක්‍රසුධා-පාලංගා
ශක්‍රසෘෂ්ටා-අරළු
ශක්‍රාශන-කන්සා, කෙළින්ද ගස,
ශක්‍රාහ්වය-කෙළින්ද
ශක්‍රාහ්වා-කෙළින්ද
ශකල-පොතු, කුරුඳු පොතු
ශකලින්-මත්ස්‍යයා
ශකාදන-කෙළිඳ
ශකුලාක්ෂී-එල ඊතණ, ගඩඊතණ
ශකුලාදනී-ජටාමාංශ, දියතිප්පිලි, කව්ඵල
ශඞ්කත-හිඟුරුපියලි
ශඞ්කරාවාස-කපුරු
ශඞ්කරාහ්වය-සැමගස
ශඞ්කිණීකා-හරංකසා
ශඞ්කු-ලිඟුව, වක්නිය, අඞ්ගව
ශඞ්කුතරු-සල් ගස
ශඞ්කුඵල-සැමගස
ශඞ්කුලා-පුවක් කපන ගිරේ, මහ නෙල් කොළ
ශඞ්ඛ-සඤ, වැල්දෙහි, ඇන්සැටිය, සුදු පාෂාණම්
ශඞ්ඛ කුසුම-අඬනහිරියා
ශඞ්ඛද්‍රාවින්-ඇඹුල් වේ
ශඞ්ඛනඛ-කුඩා සඤ, සක්නැඹ
ශඞ්ඛනාභී-සක් නැඹ = සක් බෙලි කටුවෙහි නැඹ (මෑද පෙදෙස= මැද පුරැක) මේ වෙනුවට සම් පූණී සක් බෙලි කටුව ම ගන්නා නමුත් එය හරි නැත)
ශඞ්ඛනාම්නී-හඬන හිරියා
ශඞ්ඛපුෂ්පී-සක් මල් (ස ක් ම ල් ගැණ ඉදිරියෙහි ලියා ඇති ඡායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න)
ශඞ්ඛවාත-ශීඝ්‍ර රෝගයක්.
ශඞ්ඛාහ්වා-අඬනහිරියා, වැල්දෙහි, ඇන්සැටිය
ශඞ්ඛිනී- කටුකරෝහිණී, යක්බේරිය, අඬනහිරියා, සක්මල්, වැල් දෙහි, සුදු ඇඹුලැඹිලිය

ශඛිනී ඵල-ඉරා ගස
ශඛිනී වාස-ගැට තෙටුල්
ශඛ්බී-වක්නිය
ශට-කාඩි, මූතමල් ගස, අත්තන
ශටී-ඇඹුලැඹිලිය, නිහුරු පියලි
ශඨ-අත්තන
ශඨ්ද්‍රැම-කුඹුක්
ශඩ-සමූහය, ලෙඩ
ශණකණටකා-යක්බේරිය
ශණපත්‍ර-සුදු නෙළුම්
ශණපුෂ්පි-යක්බේරිය
ශණවණ්ටිකා-යක් බේරිය
ශණා-හණ
ශණාලූකා-ඇසල ගස
ශණිකා-හණ මල්
ශතග්‍රන්ථි-ඊතණ
ශතඤ්නී ඇන්සැටිය, කරඳ
ශතදන්තිකා- මහගොන් කැකිරි
ශතපත්‍ර-සුදු නෙළුම්
ශතපත්‍රිකා- ශතපුෂ්ප, සාතාවරිය, මාදුරු, (මහ දුරු)
ශතපත්‍රී-සතපුෂ්ප, සාතාවාරිය
ශතපද්ම-හෙළ නෙළුම්
ශතපදී-සාතාවාරිය
ශතපර්ණී-උන ගස
ශතපර්ණී-වදකහ, ඊතණ, කටු කරෝහිණී, උණගස
ශතපර්ණී-හෙළ වද
ශතපර්විකා-ඊතණ, වදකසා
ශතපුෂ්-සාතාවාරිය
ශතපාදිකා-කවෙලු
ශතපුෂ්පක-රත් කණේරු
ශතපුෂ්පා-සතකුප්ප
ශතප්‍රසූතා-ශතපුෂ්ප
ශතප්‍රාස-අලරිය (කණේරු)
ශතඝීරු-සීනිද්ද
ශතමූල-සාතාවාරිය
ශතමූලි-ඊතණ, සාතාවාරිය

ශත පුෂ්ප — සත කුප්ප

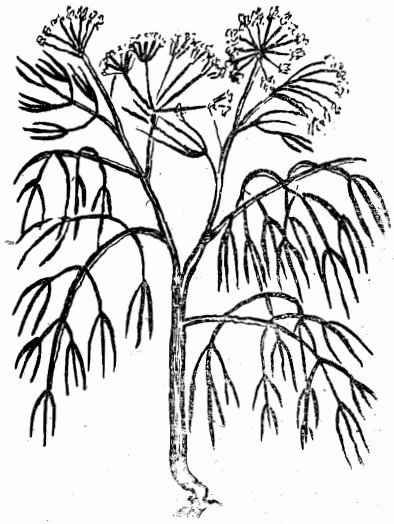

ශත පුෂ්ප — ශත ප්‍රසූතා

Peucedanum Graveolens

ගස පුරා ම සිය ගණන් පුබුදු වූ මල් වලින් පිරී වැසී යන මහ දුරු ගස වැනී මේ පැලෑටියට දෙමළෙන් කියන **සතකුප්ප** යන නාමය ම සිංහල යන් අතර ද වැඩි වසයෙන් ව්‍යවහාර වේ. මෙය ව්‍යඤ්ජන රසවත් කිරීමට කුළු බඩු වශයෙන් හා ඖෂධ වශයෙනුත් ඉන්දියාවේ යොදන නමුත් ලඬකාවේ වැඩි වශයෙන් යොදන්නේ ඖෂධයක් වශයෙන් පමණකි.

මේ වගීය සූතිකා රුධිරය හා සූතිකා වේදනාව පහ කිරීමට ත්, දරුවන් ලැබීමෙන් පසු මහත් වන ගර්භ කොෂය පිඬු කිරීම (හැකිලීම) ට ත් ඖෂධයක් වශයෙන් පාවිච්චි කරති,

ශතවීර්‍යා

ශතවීර්‍යා-එළ ඊතණ
ශතවෙධින්-ඇඹුල්වේ
ශතවෙධි-ඇඹුල්වේ
ශතවේ‍යෂ-සතපුෂ්ප
ශතසහශ්‍රාංසී-මොර ගස
ශතසුතා-සාතාවාරිය
ශතා-සතපුෂ්ප
ශතාක්ෂී-ඊතණ, සතපුෂ්ප
ශතාඞග-කෝන් ගස
ශතාවරී-සාතාවාරිය
ශතාහ්වා-සතපුෂ්ප, සාතාවාරිය
ශතෙකා-ඇම්බරැල්ල
ශතකාවලී- ගජ නිප්පිලි, සිවිය කරල්
ශතපර්ණී-බෙරැ
ශපර්විකා-හෙළ ඊතණ
ශපූ-ගවාදීන්ගේ කුරය, සක්නැඹ, ගස මුල
ශබ්දබොධන-යක්බේරිය
ශබ්දිකා-යක්බේරිය
ශම්පාක-ඇසල
ශම්බර-රත් නිවුල්, ලොන්, කුඹුක්
ශම්බරකන්‍ද-බින්තල් අල
ශම්බරී- මකුණුවැන්න, මී හූ ග, භාතාවාරිය
ශම්බා-දියමින්ත
ශම්බුකා-බෙල්ලෝ
ශම්භු-කොඛලීල
ශම්භුප්‍රියා-නෙල්ලි, ඊතණ
ශම්භුවල්ලභ-නෙළුම් මල
ශම්වර-වතුර
ශම්වරී-මීනුග
ශම්‍යා-ඊතණ
ශම්‍යාක-ඇසළ
ශමී-සැමගස, ලෝලු
ශමීගර්භ-ගින්න

ශශාඞක ලෙඛා

ශමීධාන්‍ය- තෝර, මෑ, මුං ආදී ධාන්‍ය
ශමීපත්‍රී-නිදිකුම්බා
ශමීර-වාතය, කටුවැල්බටු
ශමීසිකා-සියඹලා
ශර්කරක-මිහිරි පැණිදෙඩම්
ශර්කර ජා-ගල් කණ්ඩු
ශර්කරා-සීනි
ශර්වරී-රාත්‍රිය, කහ
ශර්ජ-සල් ගස, හල් දුම්මල
ශර්පාක්ෂී-දන්කැටියා ගස
ශර-බට ගස, යකඩ
ශරට-වතුක්
ශරණී-ආපසුමදු
ශරත්පද්මී-හෙළ නෙළුම්
ශරත්පුෂ්පී-බඳුවද
ශරදූ-මහ ඉරමුසු
ශරපුඛා-පිල ගස
ශරල-හොර ගස
ශරාව-නැඹිලිය, පැස, බඳුන
ශල්ක-ගස, පොතු
ශල්මලී-ඉඹුල්, කටුඉඹුල් ගස
ශල්ලක-තොටිල
ශල්ලකද්‍රව-තුරුක් තෙල්
ශල්ලකී-ඉන්සළු ගස
ශල්‍ය-කිහිරි, කුකුරුමාන්, බෙලි
ශල්‍යක-කුකුරුමාන්
ශල්‍යපර්ණී-මේවන්
ශල්‍යාක-කුකුරුමාන්
ශලාකා-කුකුරුමාන්
ශලාටු-බෙලි ගස, අමු ගෙඩි
ශලිල-වතුර
ශශධර-කපුරු
ශශභෘද්-කපුරු
ශශල්‍ය-කුකුරුමාන්
ශශශිම්බිකා-බුලත්
ශශාඞක-කපුරු
ශශාඞක ලෙඛා-බෝදි ඇට

ශා

ශශි-කපුරු
ශශිකාන්ත-චන්ද්‍රකාන්ත
ශශින්-කපුරු
ශශිපර්ණි-පුවඟු
ශශිප්‍රභා-රත්මහනෙල්, සුදුනෙළුම්
ශශිප්‍රිය- රත් මහනෙල්, නිල් මහ නෙල්, ඇඹුල
ශශිලෙඛා-රසකිඳ, බෝදි ඇට
ශශිවාටිකා-සාරණ
ශශිවාලක-කපුරු
ශශ්‍ය සංවරණ-මුරුඟ ගස
ශශ්‍ය සම්බර-ලෝලු, සල් ගස
ශශ්‍යාරු-සුළු සැමගස
ශෂ්ටික-වී,(ධාන්‍ය)
ශස්ත්‍ර-වානේ
ශස්ත්‍රක-යකඩ
ශස්ත්‍රකොෂතරු-මහකුකුරුමුවන්
ශස්ත්‍රවෘක්ෂ-වැලඟුණ
ශස්ත්‍රහස්ත-සල්ගස
ශස්ථ-ලාතණකොළ
ශඟශ්‍රවෙල්ලි-පෙරැම්කායම්
ශඟශ්‍රවේධින්-පෙරැම්කායම්

ශාක්‍ය-කටුකරඹු
ශාක-කොළ මල් ආදි වෘක්ෂප්‍රභෙද, අතු, අරළගස, මාරාගස
ශාකචුක්‍රිකා-සියඹලා
ශාකජ-මහරි
ශාකජඵල-සාදික්කා
ශාකට-ලෝලුගස, දූවගස
ශාකපත්‍ර-මුරුංගා
ශාකබාලෙය-රසකිඳවැල
ශාකයොග්‍ය-කොත්තමල්ලි
ශාකරාජ-කුරතම්පලා
ශාකවාස්තුක-නිල්තම්පලා
ශාකවිල්ව-බටුගය
ශාකවීර-කුරතම්පලා
ශාකශ්‍රේෂ්ඨ- කුරතම්පලා, කිරිපලා, බටු
ශාකා-අරළු
ශාකාඩග-මිරිස්
ශාකාම්ල-සියඹලා
ශාකාම්ලභෙදන-සියඹලා
ශාකාවලාවු-ලබු ප්‍රභෙද
ශාකිණී-කුරතම්පලා
ශාඛ-වැල, අතු
ශාඛමාරා-කිරිපලා
ශාඛවරා-කිරිපලා
ශාඛවෘක්ෂ-ලුණුවරණ
ශාඛවෘක්ෂක-සල්ගස
ශාඛශ්‍රේෂ්ඨ-කිරිපලා
ශාඛාකර්ණ්ඨ-දළුක්, සීනුක්
ශාඛාඩඹපුෂ්ප-මාරාගස
ශාඛාම්ලා-සියඹලා
ශාඛාල-වේවැල
ශාඛාශිඵා-අතුවල මුල්
ශාඛිණී-කුරතම්පලා, අලකිරිය
ශාඛින්-ගස
ශාඛී-ගස, කුඩාගස
ශාඛොට-ගැටිනිවුල්
ශාඩහුෂ්ටා-ඵනිඳ,(ඔලිඳ)
ශාටක-වස්ත්‍රය
ශාණඩවලපර්ණී-පොණඩරු
ශාණඩිල්‍ය-බෙලිගස, අත්තන
ශාතකුම්භ-රත්රන්, අත්තන
ශාතකෞම්භ-කණේරු, රත්රන්, අත්තන
ශාතන-තුනීකිරීම, විනාශය
ශාතඝීරු-ඉද්ද විශෙෂයක්
ශාතලා-බැම්මිරිය
ශාද්වලා-ඊතණ, එළ ඊතණ
ශාද-මඩ, බැලතණ

ශි

ශානී-කැකිරි
ශාම්බූක-සක්
ශාම්වලීපත්‍රක-රැක්අත්තන
ශාමර-ලොත්, වඳුරු මෑ
ශාමල-බෝගස, බෙලි
ශාමවාස්තුක-නිල්තම්පලා
ශාර්කර-සීනි,කිරෙන් නැගි පෙණ
ශාර්ඛ-අමුඉහුරු
ශාර්ඛශ්ටා-හඟුළු, තැල්වැල්
ශාර-කපුරු පැහැය
ශාරඛ-කැඳැත්තා මුවා, ඇතා, මීමැස්සා, මොණරා
ශාරද-සුදු පියුම්, උක්ගස, මූනමල් ගස, රන්වන් මුං
ශාරදූ-ඉරමුසු, ලුණුවිල
ශාරදික-සරත් කාලයෙහි හටගන්නා රෝගය
ශාරදින්- රැක්අත්තන, ලුණුවිල
ශාරදී- ලියනහලා, රැක්අත්තන
ශාරිබා-හිරමුසු
ශාරිබාදිගණය- හිරමුසු, පද්මක, සුවඳහොට, මීපුප්, හෙළ-රත් හඳුන් දෙවර්ගය, ඇද්දෙමට, වැල්මී යන මේ ශාරිබාදි ගණය රත් පිත්, පිපාසා, නියුණු පිත් උණ, වමනය හා මහත් දැවිල්ල දැ නසන්නේ ය.
ශාරිවා-ඉරමුසු
ශාල්මලි-ඉඹුල් ගස
ශාල්මලික-ඉඹුල්
ශාල්මලීරස-ඉඹුල්ලාටු
ශාල්මලීවෙෂ්ට-ඉඹුල්ලාටු
ශාල-සල්ගස, ගස, මීඅඹ ගස
ශාලජ-දුම්මල, (හල්දුම්මල)
ශාලඤ්ච-මුගුණුවැන්න
ශාලද්‍රුම-සල්ගස
ශාලනියාඃස-දුම්මල (හල්දුම්මල)
ශාලපර්ණී- සල්වැන්න, (සල් වැන්න ගැණ ඉදිරියෙහි ලියා ඇති ඡායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න)
ශාලවෙෂ්ට-දුම්මල
ශාලසාර-පෙරැත්කායම්
ශාලාටු-බෙලි
ශාලානී-කිරිබදු
ශාලාව-ලොත්
ශාලාවෘක-බල්ලා, සිවලා, බළලා මුවා, වඳුරා
ශාලි-සැට දැ, හැල් ආදී ධාන්‍ය
ශාලිකඃ-කිරිබදු, ශාලිපර්ණී
ශාලිනී-ශාලිපර්ණී
ශාලී-ඇල්වී, උළුවා, කළුදුරු
ශාලීන-නෙළඔල, උළුවා
ශාලූ-නෙළඔල, කසට ද්‍රව්‍යය, හිඟුරුපියලි
ශාලූක- නෙළඔල, රතැඹුල මුල්, සාදික්කා
ශාලෙය-ශතපුෂ්ප, පැපිලිය
ශාවර-ලොත්, හෙළ ලොත්
ශාවරී-වඳුරු මෑ, ලොත් සුඹුළු

ශිංශපා-ඇට්ටේරිය ගස
ශික්තක-මී ඉටි
ශික්ථ-මී ඉටි, මී වද
ශිඛ(ඛා)ණ්ඩ-මොණර පිල්, මිණිරන්
ශිඛණ්ඩිකා-ඔලිඳ, බෝලිඳ
ශිඛණ්ඩින්-හුනිඳ, බෝලිඳ
ශිඛර-මුදුන, කරාබුනැව්, කුන්දුරුක්කාන්
ශිබිරිකා-පිළිල

ශිඛරින්-පිළිල,සැබෝ, කුන්දුරුක් කත්, යව, තල, ගෙන්දගම්, සීනිද්ද
ශිඛරී-මීතුග, දේවදාලි, සැබෝ
ශිඛාග්‍ර-හිස් මුදුන
ශිඛානන්ද-රතුලූනු
ශිඛාමූල-රතුලූනු
ශිඛාලූ- මොණරකුඩුම්බිය, (දුටු සතුටු)
ශිඛාවත්-රත්නිටුල් ගස
ශිඛාවර-කොස් ගස
ශිඛාවල-මොණරකුඩුම්බිය
ශිඛාවාන්-හෙළ නිටුල්
ශිඛී-හෙළ නිටුල්
ශිඛීන්-උළුවා, රත්නිටුල්, මොණර කුඩුම්බිය, එලුලොම්
ශිඛිකණ්ඨ-මයුරතුතු, පල්මානික්කම්
ශිඛිග්‍රීව-මයුරතුතු
ශිඛිප්‍රිය-සීන්ඩෙබර
ශිඛිමණ්ඩල-ලුණුවරණ
ශිඛිමන්ථ-කිණිහිරි
ශිඛිමොදා-අසමොදගම්
ශිඛිවර්ධක-කොමඩු පුසුල්
ශිග්‍රු-මුරුංගා
ශිග්‍රුක-රත්මුරුංගා
ශිග්‍රුක-රතු මුරුංගා
ශිඞ්ඝාණ-ලෝකඩ පාත්‍රය, ශ්ලේෂ්මාව, යකඩමල, හොටු
ශිත්කා-සීනි
ශිත-රත්මහනෙල්,ගල්මද, තකුල්
ශිතල-කැකිරි
ශිතශූක-යව
ශිතා- කටුවැල්බටු, අතිවුඩයන්, උණකපුරු
ශිතාක-සීනි
ශිතානත-බෙලි
ශිතාභ්‍ර-කපුරු
ශිතාර්ජක-අඳුහලා
ශිතිසාරක-තිඹිරි
ශිතොපල-සීනි
ශිනි-කරගස, බුජපත්
ශිඵ-ගස්වල ජටා වැනි මුල්
ශිඵාක-නෙළුම් මුල්
ශිඵාකන්ද-නෙළුම් මුල්
ශිඵාරුහ-නුග ගස
ශිම්‍යා-මුංවැන්න
ශිම්බිපර්ණී-මුංවැන්න
ශිම්බීජ-කොල්ලු
ශිර-තිප්පිලි මුල්, ඉස්මුදුන, හෙළ බටු
ශිරඃකපාල-ඉස්කබල
ශිරඃකම්ප-ඉස වෙව්ලීම
ශිරඃඵල-පොල්ගස
ශිරඃශූල-ඉස රදය
ශිරා-නහර
ශිරාපත්‍ර-කිතුල් ගස
ශිරාල-කාමරංගා
ශිරාවෘත්ත-රීයම්
ශිරීෂ-මාරාගස, මහරිගස
ශිරීෂකා-සියඹලා
ශිරොධරා-ග්‍රීවය, බෙල්ල
ශිරෝර්ථි-ඉසේ වේදනාව
ශිරොවෘත්ත-මිරිස්
ශිරොවෘත්තාඵල-රතුසැබෝ
ශිරොසන්ධි-ඉසේ ඇටය
ශිලා- ගල්සෙවෙල්, රත්හිරියල්, ගල්මද, මිනෝශිල
ශිලාකර්ණී-වැලඟුණ, ගලලකී, එන්සලු
ශිලාජ-ගල්මද
ශිලාජතු- ගල්සෙවෙල්, උපධාතු වෙසෙසක්වූ මේවා ගල්වල ඇට ගණී)
ශිලාත්මජ-යකඩ

ශී

ශිලාදද්‍රු-ගල්සෙවෙල්
ශිලාධාතු-සුදුගල් (තිරිවානා), කසාවත් සිවංගුරු
ශිලාපනා-කොල්ලු
ශිලාපුෂ්ප-ගල්සෙවෙල්
ශිලාභිද්-පොල්පලා
ශිලාභිස්‍යන්ද-ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
ශිලාභෙද-පොල්පලා, අක්කාපාන
ශිලාව්‍යාධි-ගල්සෙවෙල්
ශිලාසන-ගල්සෙවෙල්
ශිලාසාර-යකඩ, (ලොහ)
ශිලාහ්වය- ගල්මද, ගල්සෙවෙල් හෝ ගල්නහර
ශිලින්ධ්‍ර-කෙසෙල් මල
ශිලීපද-බරපා (බරවා) රෝගය (ශ්ලීපද)
ශිලෝද්භව-ගල්මද, ගල්සෙවෙල්
ශිව-නෙල්ලි, බෙලි, ගුගුල්, රසදිය, මිණිරත්, අගිල්, වතුර, සවින්දව, මුහුදු ලුණු, සුදුපුස්කර, කළුඅත්තන, පිටවක්කා
ශිවද්විෂ්ටා-වැටකේ
ශිවදාරු-දේවදාර, රසකිද
ශිවද්‍රුම-බෙලිගස
ශිවධාතු-රසදිය
ශිවපුෂ්ප-ඉඳුවද, වද
ශිවප්‍රිය-ගුගුල්, අත්තන
ශිවමල්ලක-කුඹුක්
ශිවමල්ලිකා-මූනමල් : 379 පිටේ ජායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න)
ශිවමල්ලී-වකපුෂ්ප, කෝවක්කා
ශිව වල්ලභ-නෙළුම්
ශිවවීජ-රසදිය
ශිවවෙෂ්ට-බෙලි
ශිවශෙඛර-අත්තන, කෝවක්කා
ශිවා-අරළු, නෙල්ලි, සෑමගස, ඊතණ, ගෝරෝචන, පිටවක්කා, ඇත්දෙමට, මකුණුවැන්න, උළුවා, දියමිත්ත, මිණිරත්
ශිවාටිකා-පිණ්ඩාභිඛ්‍ය
ශිවානාලි-පිටවක්කා
ශිවානී-මිදිගස
ශිවාඵලා-සෑමගස
ශිවාලස-රතු තලා
ශිවාස්මෘති-මිදිගස
ශිවී-කරගස
ශිශිර-සඳුන්, සෑවැන්දරා, තවන්-මැදින් දෙමස
ශිශිරා-ඉරමුසු, රුහැණිය

ශීඝ්‍ර, ශීඝ්‍රා } මුරුංගා
ශීඝ්‍රජන්මන්-කරඳ ගස
ශීඝ්‍රාණුකුලක-දැන්න
ශීත-පියාගස, උළුවා, ලෝලු, කපුරු, ඔොමුවහු
ශීතක්ෂාර-සුදුපුෂ්කර
ශීතකර-කපුරු
ශීතකරී-ඊතණ
ශීතකා-සීනි
ශීතකුම්භ-කණේරු
ශීතගන්ධ-සුදු හඳුන්
ශීතගු-කපුරු
ශීතපර්ණී-වරාමල්
ශීතපාකිණී-කවෙලු
ශීතපාකී-සුළුබැවිල, කවෙලු
ශීතපුෂ්ප-මාරා, වරා, ගල්සෙවෙල්
ශීතපුෂ්පී-කරඹ
ශීතපුෂ්පා-කොටිකන්බැවිල
ශීතප්‍රභ-කපුරු

ශ

ශීතප්‍රිය-පැපිලිය
ශීතඵල-දිඹුල්
ශීතබලා- මහවැල්මදට
ශීතභානු-කපුරු
ශීතභීරු-නික, ඉද්ද, සීනිද්ද,වැල් ඉද්ද
ශීතමඤ්ජරී-සේපාලිකා
ශීතමල්ලික-අගිල්
ශීතමූලික-සැවැන්න
ශීතරජ-කපුරු
ශීතරශ්මි-කපුරු
ශීතල-මලයරට සඳුන්, පැපිලිය, කොසඹ
ශීතලක-සුදු උපුල්, නියඳ
ශීතලච්ඡද- සපුගස
ශීතල ජල-මහතෙල්
ශීතලා-සුදුබැවිල, කැකිරි, සඳුන්, සැවැන්න, අස්වැන්න, අන්දර, සපු, කපුරු, ගල්සෙවෙල්
ශීතලාරජ-කපුරු
ශීතලාලය-එළ ජම්බු
ශීතවල්කල-දිඹුල්
ශීත වල්ලභා-දිඹුල්, බලුදම්, පැපිලිය
ශීතවීර්‍යී-පද්මිකාෂ්ඨ
ශීතවීර්‍යීක-පුළිල
ශීතශිව-සමින්දව, උළුවා, කප්පර වල්ලිය, ලෝලු ගස, ශතපුෂ්ප
ශීතසභා- කෝමාරිකා පියා ගස, නිල් නික, යොහොඹු
ශීතා-ඊතණ, මුරුවා, මහ බැවිල
ශීතාංශු-කපුරු
ශීතාඞ්ගී-වලාවැන්න
ශීතානන-බෙලි
ශීතාහ්‍ව-කපුරු
ශීතාර්ජ, ශීතාර්ජක } අඳුනලා
ශීතාවලා-මහ වැල්මදට
ශීතිසාරක-නිඹිරි
ශිණීපත්‍ර- කොසඹ, පච්චිකා ලොත්, කිණිහිරි ගස්
ශිණීපණී-කොසඹ
ශිණීපර්ණී-ඇත්දෙමට, කොසඹ, යොන් තුඹ
ශිණීපුෂ්පී-ශතපුෂ්ප, තුඹ මල්
ශිණීමාලා-පුස්වැන්න
ශිව-ගල්මද
ශිවශිව-සමින්දව ලුණු
ශිෂ, ශිෂක } ඊයම්

ශුක්ක්‍ර-රත්නිවුල්, ගිනි
ශුක්ත-බෙල්ලා, කාඩි
ශුක්ති-සක්නාඹ, මුතු බෙලි කටු, අශීස් රෝගය, වක්නිය, තුරුක් තෙල්, අඩ පලම (කලං හය)
ශුක්තිකා-මුතු බෙල්ලා, ඇඹුලැඹිලිය
ශුක්තිජ-ලුහුනු, මාරා, මුතු
ශුක්තිස්සීල-තුරුක් තෙල්
ශුක්ති හනු-වක්නිය
ශුක්තී-සක්නාඹ, තුරුක් තෙල්, වක්නිය, මුතු, මුතුබෙලි කටු
ශුක්‍ර-ශුක්ල ධාතුව, රත් නිවුල්, ගින්න
ශුක්‍රප්‍රමාතා-සිරිතේක්කු
ශුක්‍රමේහ- ප්‍රමේහ රෝග විශෙෂ යක්
ශුක්‍රලා-ලුනු ගස, මාරා ගස, ඔලිද
ශුක්‍රශුද්ධා-අරළු ගස
ශුක්ල-වරා, එරඬු,කොඳ,වසාවාසි, රිදී, වෙඩරු, ශුක්ල ධාතුව
ශුක්ලක-තුඹතාවාළු, හෙළ ලුහුනු

ශුක්ලකන්ද- අතිවුඩයන්, හෙළ ලුහුනු
ශුක්ලකන්ඩා- අතිවුඩයන්, හෙළ ලුහුනු
ශුක්ලගන්ඩා- අතිවුඩයන්, හෙළ ලුහුනු
ශුක්ලගන්ධිකා-තුඩනවාළු
ශුක්ලදූග්ධා-ඉකිරි
ශුක්ලධාතු-ශුක්ල (ධාතු), එළබටු
ශුක්ලපුෂ්ප- කුකුරුමාන්, ම හ ගොන් සුතු කැකිරි, කොදහස, අරත්ත
ශුක්ලපුෂ්පා-අඩන හිරියා
ශුක්ලපුෂ්පිකා-ලියනහලා
ශුක්ලපෘෂ්ටක-නික ගස
ශුක්ලඵලා-වරා ගස
ශුක්ලමජ්ජී-සුදුදුරු
ශුක්ලලා-ඔලිද
ශුක්ලවචා-හෙළ වද, සුවඳ කසා
ශුක්ලවෘක්ෂ-දූව ගස
ශුක්ලශාල-කොසඹ ගස, තල් ගස
ශුක්ලා- සීනි, කවෙළු, කිරිබදු, දළුක්, වැල් පෙනෙල
ශුක්ලාඩ්‍ගී-සේපාලිකා
ශුක්ලාජා, ශුක්ලාජාජී } සුදුදුරු
ශුක්ලෝපලා-සීනි
ශුක-තොටිල
ශුකවක්ත්‍ර-විශ්ණුක්‍රානති
ශුකතරු-මාරා ගස
ශුකතුණ්ඩ- ඉහුල්, (හිහුල් = සාදිලිඛගම්)
ශුකනාස-දද, තොටිල
ශුකපිණ්ඩී-වදුරු මෑ, (ප්‍රධාන වාජීකරණ ඖෂධයකි)
ශුකපුෂ්ප-මාරා ගස
ශුකප්‍රිය-මාරා ගස,ජම්බු, කොසඹ
ශුකඵල-වරා ගස
ශුකරකාන්තා-බිම්තල්, උඟරල
ශුකරෙෂ්ට-කෙකටිය අල
ශුකල-වරා ගස
ශුකවල්ලභ-දෙළුම් ගස
ශුකශිම්බා-වදුරු මෑ
ශුකසිම්බි-වදුරු මෑ
ශුකාක්‍රීඩා-මහරි, මදටිය
ශුකාදන-දෙළුම්
ශුකාශ-වැල්තුඹ
ශුක්තොදර-තලිස් පතුරු
ශුචි-රත් නිවුල්, ඝකීටක ශ්‍රිංගී
ශුචිද්‍රුම-ඇසටු ගස
ශුචිපර්ණී-හෙළ නෙළුම්
ශුචිපර්ණීක-සුදු නෙළුම්
ශුචි මල්ලිකා-සීනිද්ද
ශුණ්ඨී-සිඹිඟුරු
ශුණ්ඨ්‍යා-සිඹිඟුරු
ශුණ්ඩා-සුරා
ශුද්ධරඡ්ජන-කොබෝලීල ගස
ශුඩ-සවිඳව ලුණු, මිරිස්
ශුද්ධවල්ලී-රසකිඳ
ශුධා-අමෘතය, සුණු
ශුනී-කොමඩු පුසුල්
ශුභ-පද්මකාෂ්ඨ
ශුභද-ඇසටු ගස
ශුභපත්‍රිකා-ශාලිපර්ණී
ශුභ්‍රා- ගෝරෝචන, පුවඟු, උණ කපුරු, සුදු ඊතණ
ශුභ්‍රාඤ්ජන-මුරුංගා
ශුභ්‍ර-රීයම්, ඕනිරන්, රිදී, කසිස්, සඳුන්
ශුභ්‍රකර-කපුරු
ශුම්බා-කටරොලු
ශුරණ-කිඳාරම්
ශුල්බ, ශුල්ල, ශුල්ව } තඹ
ශුල්වාරි-ගෙන්දගම්

ශූ ශෘ

ශූලහෘත්-පෙරැම්කායම්
ශූලිනී-රසතැල්
ශූෂ්කගොමය-ගොම වැරටි
ශූෂ්කඋයොබ්ධිජ-මූදුපෙණ
ශූෂ්ක ඵල-වියලි ගෙඩි
ශූෂ්කල-මස්
ශූෂ්ක ශෘඤ්ඡ-යවගස
ශූෂ්කා-මූදු පෙණ
ශූෂ්කාඞ්ග-යව ගස, ගුරු
ශූෂ්කාද්‍ර-ඉඟුරු
ශූෂ්කාදී-වියලි ඉඟුරු
ශූෂ්මන්-රත්තිවුල්
ශූෂිරා-පබළු

ශූක ක්‍රීඩා-මාරා ගස
ශූකවර්ජද-හරංකහ, විෂ්ණුක්‍රාන්ති
ශූකතරු-මාරා ගස
ශූකතුණ්ඩ-සාදිලිංගම්
ශූකධාන්‍ය-යවාදී ධාන්‍ය
ශූකනාර්ක්ෂ-තොවිල
ශූකපිණ්ඩී-වඳුරු මැ
ශූකපුච්ඡ-ගෙන්දගම්
ශූකපුෂ්ප-විෂ්ණුක්‍රාන්ති, මාරාගස
ශූකප්‍රිය-ජම්බු
ශූකප්‍රියා-දෙළුම්
ශූකර කන්ද-බිම්තල්
ශූකර මර්දව-සූකර මද්දව (උණරු හතු)
ශූකරක්‍රාන්තා, ශූකරී } බිම්තල්
ශූකරෙෂ්ට-කොකටිය අල
ශූකවතී-වඳුරු මැ
ශූකවර්ණී-හරන්කසා
ශූකවල්ලභා-දෙළුම්
ශූකවෘක්ෂ-මාරා ගස
ශූකශිම්බා, ශූකශිම්බී } වඳුරු මැ

ශූකඝ්නාන-වරා ගස
ශූකා-වඳුරු මැ
ශූකාදන-දෙළුම්
ශූකාස-වැල්තුඹ
ශූකාහ්වය-වැල් තුඹ
ශූකොදර-තලිස්පතුරු
ශූද්‍රප්‍රිය-ලුහුනු
ශූද්‍රාතී-පුවහු
ශූන්‍යා-මහ කටුවැල් බටු
ශූර- රත්තෙටුල්, සල්, සල්ගස, මිදෙල්ල ගස
ශූරණ-තොවිල, කිඩාරම්
ශූලගන්ධි-මල් ඊතණ
ශූලඛ්න-කොත්තමල්ලි
ශූලඝාතන-යකඩ බොර
ශූලදර්ප-පෙරැම්කායම්
ශූලනාශන-සුවස ලුණු
ශූලශත්‍රු-එරඹු
ශූලහනනීය-අසමොදා
ශූලහෘත්-පෙරැම්කායම්
ශූලින-මාරා ගස
ශූලිනී-රසතැල්
ශූලොන්ඛා-බෝදි ඇට

ශෘගාලඤ්ජි-ඉකිරි
ශෘගාල ජම්බු-මහ ගොන් කැකිරි
ශෘගාලවින්‍යා, ශෘගාලවෘන්‍යා } පුස්වැන්න
ශෘගාලිකා-කිරිබදු
ශෘඞ්ග-අඟ, ජීවක, කඳුරු ගස
ශෘඞ්ගක-දුරු ගස
ශෘඞ්ගකන්ද-ඉකිරි
ශෘඞ්ගජ-හොර ගස, අගිල්, සඳුන්
ශෘඞ්ගනාම්නී-ඝකීටකශ්‍රිඞ්ගි
ශෘඞ්ගබෙර-අම්බ ඉඟුරු
ශෘඞ්ගමූල-ඉකිරි

ශෙ ශෛ ශො

ශෘඞ්ගමෝහින්-සපු ගස
ශෘඞ්ගලා-මැඩහඳු
ශෘඞ්ගලී-ඉකිරි
ශෘඞ්ගවේර-අම්බු ඉඟුරු
ශෘඞ්ගාට-කිරිබදු
ශෘඞ්ගාටක-ඉකිරි
ශෘඞ්ගාර-කුරුඳු, කළුවැල්, සින්දූරම්
ශෘඞ්ගාරභූෂණ-සින්දූරම්
ශෘඞ්ගාරිත්-පුවක්
ශෘඞ්ගාලවින්නා-පුස්වැන්න
ශෘඞ්ගික-ජීවක
ශෘඞ්ගී- වෘෂභක, කර්කටකශෘංගී, අතිවුඩයන්, ගජතිප්පිලි
ශෘඞ්ගෝවෘෂ්ණ-උගුරැස්ස

ශෙඛර-කරාබුනැටි
ශෙඛරික-ගෝරෝචන, කර්පූර
ශෙපාලිකා-සේපාලිකා
ශෙඵාලිකා-නික ගස, සේපාලිකා ගස
ශෙඵාලී-සේපාලිකා
ශෙලු-ලෝලු ගස
ශෙවල, ශෙවාල } පෙද (දියසෙවෙල්)
ශෙෂඝ්න-නොවිල
ශෙෂසම්භව-නිප්පිලි මුල්

ශෛඛරික, ශෛඛරය } සැබෝ
ශෛහාඞ්ඝ්න-රතුමුරුංගා
ශෛයඤ්ඤික-කටුකරඹු
ශෛයඤ්ඤී-සාදික්කා
ශෛරීයක-කටුකරඹු
ශෛරී-ලියනහලා
ශෛල-ගල්සෙවෙල්
ශෛලක-පෙද
ශෛලගර්භ-සබර, සඳුන්
ශෛලජ- ගල්සෙවෙල්, රසඳුන්, ගජතිප්පිලි
ශෛලනියර්‍යාස-ගල්සෙවෙල්
ශෛලපත්‍ර-බෙලිගස, කප්පරවල්ලිය
ශෛලපර්ණිකා-සින්අරත්ත
ශෛලබීජ-බදුල්ල
ශෛලසාර, ශෛලාජ } ගල්සෙවෙල්
ශෛලාට- බිම්කොසඹ, සුදුපාට ලෝකඩ
ශෛලික, ශෛලූ, ශෛලූක } ලෝලු ගස
ශෛලූෂ-බෙලිගස
ශෛලෙඤ්ජ-කරගස
ශෛලෙය- කප්පරවල්ලිය, ගල්සෙවෙල්, ගල්නහර
ශෛවලත්භවා-නීත්පොල්පලා
ශෛව-පෙද, අත්තන
ශෛවල-පෙද, පොඬරු
ශෛවාල-පෙද, (දියසෙවෙල්)

ශොකනාශ-නෝපළු, අශෝක
ශොකහර්තා-හෝපළු, අශෝක
ශොකහාරි-වල් අදුනලා
ශොකා-කටුකරඹු
ශොකාරී-බක්මී, කොළොම්
ශොචිෂ්කෙශ- හින්න, රත්නිවුල්
ශොණ-වරා, සින්දූරම්, ලේ, රත් උක්. රත්නිවුල්, නොවිල
ශොණක-නොවිල
ශොණක්ඛිණ්ටිකා- රත් කටුකරඹු
ශොණක්ඛිණ්ටී-කටුවැල්බටු

ශෞ ශ්‍යා

ශොණනාධිෂ-ජයපාල ගස
ශොණපත්‍ර-රතුසාරණ
ශොණ පුෂ්පක-කොබෝලීල
ශොණ පුෂ්පී-එරබදු ගස
ශොණඵලිනී-තැල්වැල්
ශොණාක-තොටිල
ශොණාලු-ඇසළ
ශොණිත-ලේ, හුරිර
ශොණිත චන්දන-රත්හඳුන්
ශොණීඵල-මැණික
ශොඵක්නී-ශාලිපර්ණී
ශොධන-බුලත්, බෙරැ, කොසඹ, කුරුඳු
ශොධනාධිප-ජයපාල
ශොඵ-ඉදිමුම
ශොඵකාරක-බදුල්ල ගස
ශොඵඝ්න-යක්බේරිය
ශොඵක්නී-සාරණ, මේවන්, අස්වැන්න
ශොඵජිත්-සාරණ
ශොඵජීත්ව-සාරණ
ශොඵනාශන- බෙරැ, යක්බේරිය
ශොඵහෘත්-බදුල්ල ගස
ශොභන-නෙළුම්
ශොභනක-මුරැංගා
ශොභනා-කභ, ගෝරෝචන
ශොභාඤ්ජන-මුරැංගා, රත්මුරැංගා
ශොමරාජ- බෝදිඇට, කපුරැවිල
ශොමරාජී-බෝදිඇට, (සන්නිනායන්)
ශොමලතා-බෝදි ඇට, මුවකීරිය
ශොමවල්කල-එළකිහිරි,බෝදිඇට
ශොමවල්ලි-මුවකීරිය
ශොමවෘක්ෂ-මාරාගස, මදටගස
ශොෂණ-රස අනුභව කිරීම
ශොෂසම්භව-නිප්පිලි මුල්

ශෞක්තිකෙය-මුතු
ශෞකරී-බින්තල්
ශෞඛ්‍යා-රසකිඳ
ශෞගන්ධික-ගෙන්දගම්
ශෞණ්ඩ-රත්හඳුන්
ශෞණ්ඩී-ගජනිප්පිලි

ශ්මශාන-සොහොන
ශ්මශෘ-රැවුල

ශ්‍යන්දන-කෝන්ගස
ශ්‍යන්දනී-කෙල

ශ්‍යාම-අත්තන, නුග, මිරිස්, හිරිතිල්ල, කුඹුක්, ඉහිනිඇට,බොඩ අමු, තණ, සවිඳුව ලූණු
ශ්‍යාමකන්දු-අනිවුඩයන්
ශ්‍යාමකණ්ඩා-ගඩර්තණ
ශ්‍යාමකාරක-කිහිරි
ශ්‍යාමඛණ්ඩා-අනිවිඩයන්
ශ්‍යාමග්‍රන්ථි-ගඩර්තණ
ශ්‍යාමදර්භ-ඉළුක්
ශ්‍යාමපත්‍ර-කොල්ලම් කොළ
ශ්‍යාමභව-දේවදාර
ශ්‍යාමභූෂණ-මිරිස්
ශ්‍යාමල-කලුතිප්පිලි, පුළිල, මඟ කපු, ජම්බු, කස්තුරි, අමුක්කරා
ශ්‍යාමලවූඩා-ඔලිඳ
ශ්‍යාමලතු-කළු හිරමුසු
ශ්‍යාමලිකා-බෙරැ (තෘණ විශෙෂයකි)
ශ්‍යාමවර්ණ-මාරාගස

ශ ශ්‍රා ශ්‍රි ශ්‍රී

ශ්‍යාමා–මේවන්, රසකිඳ, කස්තුරි, බෙරු, ඉන්සලු, ඉරමුසු, ගුගුල්, බෝදිඇට, පිළිල, කළුත්‍රස්ත වාලු, වැල්පෙනෙල, නිල්සාරණ, නිප්පිලි, කඟ, නිල්තලා, නෙළුම් ඇට, ඇවිටර, කිරිදි, ත්‍රස්ත වාලු, පුවඟු, නිල්ඊතණ, නුග කොළ, මකුලුවැන්න

ශ්‍යාමාදිගණය–පෝටා, දැත්ත, මී නුග, සීනුක්, තිරස්තවාළු, රස කිඳ, දැසමන් හෝ දැමිතිරිය, වැල්දෙණ, එළකටරොළු, ඇසළු, නෙලකිරිය, කුඩුවෙළඟ, කරඳ, රත්කිරිගොකටු යන මේ ශ්‍යාමා දි ගණය තෙම උදුවහී–උදර–බඛපිපිම්–විෂ–ගුල්ම යන මේ රෝග නසන්නේ ය.

ශ්‍යාමාක–බොඩහමු

ශ්‍යාව–ඇසළ

ශ්‍යෙතඝණ්ටා–දැත්ත

ශ්‍යෙතාණක–නොවිල ගස

ශ්‍රංඝන–පියාගස

ශ්‍රංඝන–පියාගස

ශ්‍රද්ධ–රත්කණේරු

ශ්‍රඛසා–ගිරිතිල්ල

ශ්‍රමනාහ්වය, ශ්‍රමනී } මුඛමහණ, ජටාමාංශ

ශ්‍රව–කණ

ශ්‍රවණ–කණ, දැත්ත ගස

ශ්‍රවනී–නියඳ, ගෙඳ

ශ්‍රවන්දු–සුලුදඬකලන්

ශ්‍රවනා–සියඹලා ගස, දැත්ත ගස

ශ්‍රවනී–මුකුණුවැන්න, ගෙඳ

ශ්‍රවා–මුරුවා

ශ්‍රාණා–යවකැඳ

ශ්‍රාර්ධව නියර්‍යාස–ගුගුල්

ශ්‍රාර්ධවශාක–කරපිංචා ගස

ශ්‍රාවිහෝ–තුන්පත්කුරුඳු

ශ්‍රාවනශීර්ෂක–මුඛමහණ

ශ්‍රාවනී–මිදි ගස, මීනුග, සුලුදඬ කලන්

ශ්‍රිංසී–පියාගස

ශ්‍රිකර–ඉරිවේරිය

ශ්‍රිගාලඝණ්ට–ඉකිරි

ශ්‍රිඝාදචව–අඹ

ශ්‍රිඛඟක–ජීවක

ශ්‍රිඛනිකා–අගිල්, අතිවුඩයන්, කඤ්ච කශ්‍රිංගි

ශ්‍රිඛනිනී–පෙරැම්කායම්

ශ්‍රිඛගිබෙර–අමුණුහුරු, යක්බේරිය

ශ්‍රිඛගිබෙරකමූල–හණගස

ශ්‍රිඛිනී–ජීවක, වෘෂභක, අතිවුඩයන්, කඤ්චකශ්‍රිඛනි, ඇසවු, (නුග)

ශ්‍රිඛිරිකා–කිරිපලා

ශ්‍රී–හඳුන්, බෙලි ගස, කරාබු නැට, කොකුම්

ශ්‍රීකණ්ඨ–සඳුන්

ශ්‍රීකණ්ඨඃ–සඳුන්

ශ්‍රීකඳු–ඊල් ඩෙබර

ශ්‍රීකර– රත් මහතෙල්, නෙලුම් මූරුත, නිල් මහතෙල්, බුලත්, රතුපුල්

ශ්‍රීකරී–හෙළ සැබෝ, බුලත්, ඉරිවේරිය

ශ්‍රීකාත්–සල් ගස

ශ්‍රීඛණ්ඩ–සුදු හඳුන්

ශ්‍රීගෙහ

ශ්‍රීගෙහ-සුදු නෙළුම්
ශ්‍රීතලා-දුම්මැල්ල
ශ්‍රීද්‍රුවය, ශ්‍රීද්‍රැම } බෙලි ගස
ශ්‍රීධර-තලා ගස
ශ්‍රීනිකෙත-රත් මහනෙල්
ශ්‍රීනිර්ගුණ්ඩි-කළුතලා
ශ්‍රීනිවාස-සිරිවටු
ශ්‍රීපණී-නෙළුම්, මිදි, තොවිල
ශ්‍රීපණීණ-නවසාරන්
ශ්‍රීපර්ණිකා-කරබෙඹිය ගස, පුස් වැන්න, ඇත්දෙමට
ශ්‍රීපර්ණී- ඇද්දෙමට, අස්වැන්න, ඉඟුල්, සීන් මිදි, තොවිල
ශ්‍රීපන්ව-කරාබු
ශ්‍රීපුෂ්ප-කරාබුනැට්, නෙළුම්බට්ටා
ශ්‍රී ප්‍රසූතක-කරාබු නැට්
ශ්‍රී ප්‍රිය-සුදු හඳුන්
ශ්‍රී ඵල-නෙල්ලි, ඇද්දෙමට, බෙලි, කිරිපළු, ඉඳි, බේරා
ශ්‍රී ඵලිකක්ඛිණ්ටි, ශ්‍රී ඵලී } බෙරා, අවරිය
ශ්‍රී භද්‍රා-කලාදුරා
ශ්‍රීමත්-කහට්පලු, සිඳුරම්, මදට ගස
ශ්‍රීමති-මුඛමහණ, යොන්තුඹ
ශ්‍රීම්ලා පහා-දුම්කොළ
ශ්‍රී මහා ඵල-බෙලි ගස
ශ්‍රීමාන්- ගුගුල්, මාරා, වෘෂහක, තෙල ගස, සින්දූරම්, කහ
ශ්‍රී ලතා-මහ දූදු වැල
ශ්‍රී වාස-දේවදාර, සිරිවටු, සල් දුම් මල
ශ්‍රී වාසක-ගුගුල්
ශ්‍රී විභූෂණ-සක්
ශ්‍රී විරෝ-වෘෂහක
ශ්‍රී වෘක්ෂ-ඇසටු

ශ්‍රීහස්තිනී

ශ්‍රී වේෂ්ට- සි රි ව ටු = (සරලද්‍රව= වෘක්ෂාධ්‍යක්ෂ)
ශ්‍රී වේෂ්ටක-ගුගුල්
ශ්‍රී සංඥ-බෙලි ගස
ශ්‍රී සාදව්ව-අඹ

ශ්‍රීහස්තිනී—දික්නිඩිය

ශ්‍රී හස්තිනී—ඇන්සොඩ
Heliotropium Indicum

රටල කොළ වලට සමාන කොළ හා ඇන් සොඩක් වැනි දිග කටුවක සුදු පැහැති මල් හට ගන්නා වැඩි වශයෙන් වෙල් වල වැවෙන අඩි එකහමාරක් පමණ උස ඇති පැලෑටියකි. මෙය **ඇන්ඇවිය** නමින් ද ඇතැම් අය හඳුන්වති.

———

ශ්‍රෙ ශ්‍රෝ ශ්ල ශ්ලේ ශ්වේ

ශ්‍රෙණී-ඉදි ගස, දැත්ත
ශ්‍රෙය-රත්කැලැ
ශ්‍රෙෂ්ඨි-අරත්ත, දියමිත්ත, අරළු, ගජනිප්පිලි
ශ්‍රෙෂ්ඨ-ජීවක, අමුකා
ශ්‍රෙෂ්ඨා- තිපල් (අරළු, බුළු, නෙල්ලි)
ශ්‍රෙෂ්ඨාම්ල-සියඹලා
ශ්‍රෙෂ්ඨ-සව්වැඳව ලුණු
ශ්‍රෙෂ්ඨගන්ධ-සඳුන්
ශ්‍රෙෂ්ඨමූලිකා-මැණික් වැන්න
ශ්‍රෙෂ්ඨා-අරළු, තිප්පිලි, මැණික් වැන්න, බැමිතිරිය, සීත්දුමැඩ
ශ්‍රෙෂ්ඨෝදක-හාල් දෙවුන් දිය

ශ්‍රෝණ-පියුම් මිණි
ශ්‍රෝණරකතක-පියුම්රාමිණි

ශ්ලක්ෂ්ණත්වච්-පොල්පලා
ශ්ලීපද-බර පා (බරවා) රොගය
ශ්ලීපදප්‍රභව-අඹ ගස
ශ්ලීපදඋපහා-බුත්සරණ

ශ්ලේෂ්ම-සෙම
ශ්ලේෂ්මක-කිරිපළු ගස
ශ්ලේෂ්මඝ්නා-බෝලිද්ද, වැටකේ, දීදු
ශ්ලේෂ්ම ඵල-ලෝලු ගස
ශ්ලේෂ්මඝ-ඇදේදෙමට
ශ්ලේෂ්මාත
ශ්ලේෂ්මාතක } ලෝලු ගස

ශ්වදංෂ්ට්‍රක
ශ්වදංෂ්ට්‍රා } ගොකටු
ශ්වඵල-දෙළුම් ගස

ශ්වඃපුෂ්ප-ඉදිමුම
ශ්වයෝනි-රැක්අත්තන
ශ්වර්භූ-කොබලීලී
ශ්වසන-කුකුරුමාන්
ශ්වසනෙශ්වර-ඉදි ගස, කුඹුක්
ශ්වාධ්‍රබන්ධා-කිරිපලු
ශ්වාස-කාශ රෝගයක්
ශ්වාසාරි-තෙළම් අල
ශ්වේත්‍ර-සෙවතකුෂ්ට (සුදු කබර)

ශ්වේත-ලුණුවරණ, කවඩි, සඤ්, සුදු මිණිරත්, සුදුදුරු, රිදී
ශ්වේතකණ්ඨකාරි-සුදුකටුවැල්බටු
ශ්වේතකන්දු-අනිවිඩයන්
ශ්වේතකුබේරාක්ෂි-හෙළ පළොල්
ශ්වේතකුම්භී-හෙළ පළොල්
ශ්වේතකුෂ්ඨ-සුදු කබර
ශ්වේත කුසුම-නික ගස
ශ්වේතකෙශ-රත් මුරුංගා
ශ්වේත ගුඤ්ජා-සුදු ඔලිඳ
ශ්වේත ජීරක-සුදුදුරු
ශ්වේතතෛල-සිනිත් එන්සාල්
ශ්වේත දණ්ඩා-එළ ඊතණ
ශ්වේත දුර්වා-සුදු ඊතණ
ශ්වේතධාමන්-කපුරු, මුදුපෙණ
ශ්වේත පණ්ණාස-සුදු තලා
ශ්වේත පාටල-හෙළ පළොල්
ශ්වේත පිණ්ඩිතක - මහ කුකුරුමාන්
ශ්වේත පුෂ්ප- හෙළ නික, සුදු කණේරු, දැත්ත, වැටකොළු, හියඹරා
ශ්වේත පුෂ්පා-සුදු කටරොළු, මහ ගොන් සුතු කැකිරි, කණේරු,
ශ්වේතඵලෙරුහා-හෙළ පළොල්
ශ්වේතභණ්ඩා-සුදු ඊතණ

ශ ස

ශ්වෙතමථ-කිරිමෝරු
ශ්වෙතමන්දූර-යක් එරබදු
ශ්වෙතමරිච- සුදු මිරිස්, වැල් මිරිසුංගා
ශ්වෙත මූලා-මහ සාරණ
ශ්වෙත වචා-අනිවිඩයන්
ශ්වෙත වල්කල-දිඹුල් ගස
ශ්වෙත වාසර-උක් ගස
ශ්වෙත විසා-අනිවිඩයන්
ශ්වෙත වෘක්ෂ-ලුණුවරණ
ශ්වෙතවෘන්තී-හීන් සුදු කටුවැල් බටු
ශ්වෙතවෘන්තිකා-හෙළ බටු
ශ්වෙතශ්‍යාමු-සුදු කටරොලු
ශ්වෙත ශූරණ-වල් කිඳාරම්
ශ්වෙතස්ථාමු-එළ ඊතණ
ශ්වෙතසජී-ලුණුවරණ
ශ්වෙතසර්ජ-හෙළ අබ
ශ්වෙතසාර-එළ කිහිරි
ශ්වෙතසීස-සුදු ඊයම්
ශ්වෙතසුරසා-එළ සේපාලිකා
ශ්වෙතසූරණ-වල් කිඳාරම්
ශ්වෙතා-කවඩි, අඩනහිරියා, අනිවිඩයන්, මුවකිරිය, එළ ඊතණ, එළ කටුවැල් බටු, පොල්පලා, උණකපුරා, සීනි
ශ්වෙතාකී-එළ වරා
ශ්වෙතෙක්ෂූ-එළ උක්
ශ්වෙතෙලා-හීන් එන්සාල්, කර්ද මුංගු

ෂට්කටුක-සිව්ය, රත් නිටුල්, තිප්පිලි මුල්, ඉඟුරු, මිරිස්, තිප්පිලි යන කුළු සය වග
ෂට්කොණ-දියමන්ති
ෂට්ග්‍රන්ථ-මිගුල්කරද, වද
ෂට්ග්‍රන්ථි-තිප්පිලි මුල්, වදකහ
ෂට්ග්‍රන්ධ-කුණු කරද
ෂට්පදී-මීමැස්සෝ, බඹරු
ෂට්පදප්‍රිය-යොන්තුඹ, නාකෙසරු
ෂට්පදු නිපී-අඹ ගස
ෂට්පදුනන්දවර්ධන-හෝපළු ගස
ෂට්පදුලය-දෙඹ ගස
ෂට්පදෙෂට-බක්මී, කොළොම්
ෂට් රස- මිහිරි, ලුණු, තික්ත, කසට, කටුක, ඇඹුල් යන රස සය වගීය
ෂඨක-තුවරලා
ෂඩ්ග්‍රන්ථා- වද කසා, හරංකසා, හිඟුරුපියලි, මහ කරද
ෂඩ්ග්‍රන්ථි-හිඟුරු පියලි, වදකහ, තිප්පිලි මුල්
ෂඩඟ-හීන් ගොකටු පැල
ෂඩාශ්මය-තුන්බෝ අත්තන
ෂඩ්ධර්ණ- ඉඟුරු, ගම්මිරිස්, තිප්පිලි, තිප්පිලි මුල්, සිව්ය, රත් නිටුල්
ෂණ්ඩාකී-හිරිතිල්ල
ෂල්ලික්කොඩි-පණම්පෙනි,නිඹුල් වැන්න
ෂෂ්ඨක-තුවරලා
ෂිල්ලික්කාසි-පුස් ඇට
ෂුරතාවරෙසි-සෙනෙහ කොළ
ෂුරෙසි-එරමිණියා
ෂෝන අවරෙසි-වඳුරු මෑ

සංවර්ජිකා-නවසාරම්
සංවර්තක-බුලු ගස
සංවරිණී-වලාවැන්න
සංවිධාය-කසා
සංවිසා-අනිවුඩයන්
සංශිකන්ත දුර්ගන්ධ-මහ උක්

සංස්ථිා-වටැස්ස

සංහතපුෂ්පිකා-උළුවා

සක්-සඞ්ඛ (සක්බෙලි කටු)

සක් ඇට-සක් කටු

සක්කැබලි-සක්බෙලි කටු

සකඛරා-සකුරු

සකඛරා උදක-හකුරු මුසු ජලය

සක්තූරඟ-චරා ගස

සක්නැඹ-සඞ්ඛනාභි, (සක් බෙලි කටුවේ මැද පෙදෙස = මැද පුරුක. මේ වෙනුවට සම්පූර්ණ සක්බෙලි කටුව ම ඖෂධසඳහා ගන්නා නමුත් එය හරි නැත)

සක්පුපල-ඉඟිනි ඇට

සක්මල්

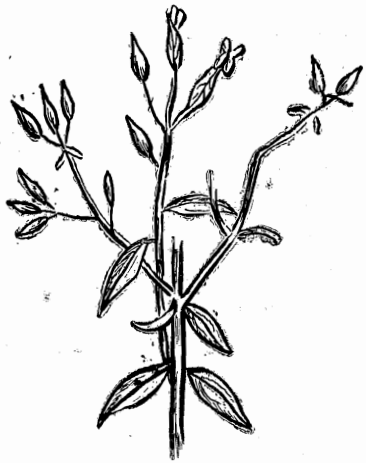

සක්මල්—ශඞ්ඛපුෂ්පි

Canscora Decussata

සක් ගෙඩියක ට සමාන කහ පාට කුඩා මල් හා අඟල් $1 \times \frac{1}{2}$ ක් පමණ දිග - පළල කොළ ඇති දිය සීරාව සහිත තෙත් බිම් වල වැවෙන ගිරා පලා වලට මදක් සමාන පැලෑටිය කි.

සක්මල් අපස්මාර (මීමස් මොර=වස් මර), මානසික රෝග, කුෂ්ට රෝග, සප්ත විධ අණඹ වෘද්ධි හා දිවිමකුළු විෂ ඇතුළු විෂ ශරීර ගත වීමෙන් හට ගන්නා ආබාධ නසන, ධාරණ ශක්තිය දියුණු කරණ ප්‍රධාන පඬිකාතියේ විරේක ඖෂධය කි.

මේ පැලෑටි යේ සම්පූර්ණ හැඩහුරු කම හා ඖෂධ ශක්තිය ත් සසඳ බලන විට මෙය **විලදවැන්න** පවුල ට අයත් පැලෑටි යක් බැව් පෙනේ. එසේ ම **සඞ්ඛපුෂ්පි** (සක්මල්) **විලදවැන්න** ම යයි සිංහල නිඝණ්ටුවේ සඳහන් කර තිබේ. එබැවින් ඉහත සඳහන් කළ ඖෂධ ගුණ ඇත්තේ විලදවැන්න ට ම බැව් පෙනේ. එසේ ම **සඞ්ඛපුෂ්පි** (සක්මල්) **විලදවැන්න** ම යයි සිංහල නිඝණ්ටුවේ සඳහන් කර තිබේ. එබැවින් ඉහත සඳහන් කළ ඖෂධ ගුණ ඇත්තේ විලදවැන්න ට ම බැව් පෙනේ. සිංහල නිඝණ්ටුවේ සඳහන් කර තිබේ. එබැවින් ඉහත සඳහන් කළ ඖෂධ ගුණ ඇත්තේ විලදවැන්න ට ම බැව් පෙනේ. එසේ ම **සඞ්ඛපුෂ්පි** (සක්මල්) **විලදවැන්න** ම යයි

සකට-දුමැඩ
සකටලොචන-ගුගුල්
සකණ්ටක-පෙඳ
සකද්-කීකිරිඳිය
සකදුරු-ඉදිගස
සකන-මුතුබෙල්ලා
සකර-සීනි
සකල-කුරුදුපොතු
සකලාක්ෂ-දැවගස
සකුණ-එළ නිකා
සකුරු-නිතුල්හකුරු
සකුරුපූ-හකුරුආප්ප
සකුල-කුළුරිණ
සකුලාක්ෂක-කලාදුරු
සකුලාදනී-කටුකරෝහිණී
සකුලාදිනී-ලියනහලා
සකොදන-තලිස්පතුරු
සඛි-අරළු. කටුකරඹ, මුගුණුවැන්න
සගන්ධික-කරවිතලා
සඝකටාක්ෂ-දැවගස
සඝකාරු-පින්තල
සඝකි-මස්
සඝෙකාව-කොකුම්මල්
සඝෙකාවනී-නිදිකුම්බා
සඝ්‍රාපුස්පි-සක්මල්
සඞ්ඛමුකුතා-සක්මුතු, (මුතු බෙල්ලන්ගේ මුතු)
සඞ්ඛිණී- වැල්දෙනි, යක්ඛේරිය, සක්මල්
සඤ්ඣාණඩි-හෙළ නිකා
සඩගමුලි-මුඩමිහණ
සඩහර-සැමගස
සඩහශෙයිත්‍රී-ගෙඳගම්
සඩ්ග්‍රාහින්-කෙළිද ගස
සඩ්ඝාපුෂ්පි-සක්මල්
සඩ්ඝාතපත්‍රිකා-ශතපුෂ්ප

සචිමන-ලුණුවරණ
සචිව-කළු අත්තන
සවෙෂට-අඹ
සජ්ජය-සල්
සජ්ජිය-දුම්මැල්ල
සජ්ජු-දුම්මල
සජ්ඣු-රිදී
සජරය-දුම්මල, සල්මැලියම්
සජාඛ්‍ය-දුම්මල
සජුරස-සල්දුම්මල
සජෝවනන්තක-ඇන්තෝර
සඤ්ඣාරා-කහ
සඤ්ඣාලි-ඔලිඳ
සඤ්ඣිකා-කෑඳ, කාඩි
සඤ්ඣීව-කිරි
සටාළු-බෙලිපත, (බෙලිකොළ)
සඩ්ලෝ-යක්වනසු (යකුවනස්ස)
සණ්ඨකී-ගිරිනිල්ල, කිරිඟහුළු
සණ්ඩාකී-ගිරිනිල්ල
සණස්-ඇසතු
සත්ආකාර විෂ- දෂ්ට, ස්පෘෂ්ට, දෘෂ්ටි, අසිත, පිත, ඛායිත, සායිත යන සප්තවිධ විෂ.
සත්කට-උගුරැස්ස
සත්ත්‍ය-ඇසතු, බෝගස
සත්තපර්ණි-රුක්අත්තන
සත්තලා-සත් පෙනි දැ සමන්
සත්තුරහ-වරාගස
සත්පි-කලව
සත්පූවණෙණා-රත්රන්
සත්දල-රුක්අත්තන
සත්පත්-රුක්අත්තන
සත්ඵල-දෙළුම්
සත්මැලි-ඉඹුල් මැලියම්
සත්මූලි-සාතාවාරිය
සත්සාර-කයිප්පු
සත්‍යනාමා-මකුණුවැන්න
සත්‍යඵල-බෙලි
සත්‍යාග්ව-බැමිනිරිය

සත-ශතපුෂ්ප
සතකුප්ප-යහවපු(ශතපුෂ්ප)
සතග්නි-මුඛරෝගයක්
සතච්ඡද-කළුනික
සතත්‍ය-තනකිරි
සතපත්‍ර-නෙළුම්, කළුතලා
සතපදී-මහකපු
සතපර්කා-ඊතණ, වදකහ
සතපුෂ්පික-රත්හඳුන්
සතප්‍රාස්‍ය-අලරිය
සතභෙද-පෙරුම්කායම්
සතම්ල-ඇඹුල
සතමූලා-බිත්තල්, සාතාවාරිය
සතමූලිකා-සාතාවාරිය
සතමූලී-සාතාවාරිය
සතරහුල්-ඇසළ
සතරත-සප්තපර්ණි වෘක්ෂය
සතරඞ්ගී-මී, දඹුවැල් (ඛැ), බඹර, කණවෙසියා පැණි
සතරමහාවිකට- මළ, මූත්‍ර, අළු, මැටි, (සර්පයන් දෂ්ට කළ විෂට මේ සතර වර්ගය ගෙන ඇල් දියෙන් දියකර පානය කිරීමෙන් විෂ බැස යනවා ඇත මෙය නාගයකු විසින් දෂ්ට කරණ ලද භික්ෂූන් වහන්සේ නමකට බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් නියම් කරණ ලද බෙහෙතකි. (විනය පිටක-මහා වගග පාලි -202. පිට)
සතාය්‍ව-සාතාවාරිය
සතාවරී-සාතාවාරිය, කටුකරෝහිණී
සතිකාතක-කොසඹ
සතිකාක-කොසඹ
සතිතස්වච්කා-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
සතිසක්කෝ-කෙළිද
සතුරුතෙල්-එරඬුතෙල්
සතුරුසම්මැට්ට-කරඬියනාතෙයි= සිහින් දිග කොළ සහිත සර්ප විෂට ගන්නා පැලෑටියක් (සමැට්ට= හංමැට්ට=සම්මැට්ට)
සද්දලෝ-ඊතණ
සද්‍යඃශොථා-වඳුරු මැ
සද්‍යොහයෝනි-ගල්සෙවෙල්
සද-සාවැන්දරා
සදකා-හාල්
සදකාම්මිනී- දියතරිප්පු (චණ්ඩ කාන්ත පාෂාණ)
සදන-රසකිඳ
සදරාජ- හැඩහුරුකමින් ඉරරාජ වලද සමාන සුදු පාට රේඛා වලින් යුත් පැලෑටියක්. (47 පිටේ ඉරරාජ ගැණ ලියා ඇති විස්තරය බලන්න)
සදවිභග-කොකුම්
සදෂ්ඨා-ගොකටු
සදතොයා-එන්සාල් කොළ
සදපුෂ්ප-රතු වරා ගස, කොඳ, පොල්ගස
සදපුෂ්පඵල-බෙලිගස
සදපුෂ්පා-පුස්සමන්
සදපුෂ්පී-රතු වරා ගස, පොල්ගස
සදප්‍රසූත- එරබදු ගස, වරාගස, කොඳවැල
සදඵල-පොල්ගස, බෙලිගස, දිඹුල් ගස, පිටවක්කා
සදභද්‍රා-පුස්සමන්,ඇද්දෙමට
සදවශ්‍ය-නිබ්බටු ගෙඩි
සදසන්-ඉරිවේරිය
සදිවර්‍ෂිත-බෙලි
සදුන්-හඳුන්
සදුන්කල්ක-චන්දන කල්කය
සඳුල්-නීතණ, දිවියා

සදෙල

සදෙල-සල්. හල්
සදෙලමල-හල්දුම්මල
සන්තක- පියල්ගස, කිරිපළු
සන්තකද්දු-පියල්ගස
සන්තතොද්භව-ලොත්ගස
සන්දනිකා-නිඹුරු
සන්දීප්‍ය-මොණරකුඩුම්බිය
සන්බන්ධ- බිම්කොසඹ, බින්සපු= (භූම්‍යවම්පක= සව්කෙන්ද= යව කෙන්ද)
සන්ධ්‍යාපුෂ්පී-දැසමන්
සන්ධ්‍යාහ්‍ර-සිවංගුරු
සන්ධ්‍යාරාග-කෘෂ්ණකෝලි (සෙන්දිරික්කා)

සන්නිනායන්—
බෝදින (බෝදි ඇට)

සන්නිනායන්—ශ්විත්‍රාරි
Vernonia Anthelmintica

සනස්

වාකුවී - වවුවී- අවල්ගුජා- ශ්විත්‍රාරි-සොමරාජී-කෘෂ්ණඵලා - බෝදින - බෝදි ඇට යන නම් වලින් හැඳින්වෙන සන්නිනායන් නමැති පැළැටියේ ඇට සුදු කබර, උපදංශ (පරංගි), සුදු ලාදුරු හා සමේ ඇතිවන නොයෙක් වගීවල කුෂ්ඨ රෝග වලට ත් ප්‍රත්‍යක්ෂ කෘමි නාශක ඖෂධයකි.

දිය සිරාව සහිත තෙත් බිම් වල හොඳින් වැවෙන අඩි තුනකට වඩා උස් නොවූ මේ පැළැටිය බොහෝ සෙයින් ම මළ බටු ගස කට සමාන ය. ඖෂධ සඳහ ගන්නේ දුඹුරු පාටින් යුත් මේ ගසේ හටගන්නා ඇට ය.

බෝදි ඇට

බෝදි ඇට ය යි කියා ඉන්දියාවෙන් ගෙනෙන කොල්ලු ඇට මෙන් පැතළි ඊට මදක් කුඩා වූ කළු පාට ඇට වගීයක් ද මේ රටේ ඖෂධ සඳහා සන්නිනායන් වෙනුවට ගණිති.

බෝදි ඇට සොයා ගත නොහැකි වූ විට ප්‍රතිනිධි වශයෙන් **පරංගි තෝර ඇට** ඖෂධ සඳහා රැගෙන නිබෙන බව පැරණි වෛද්‍යවරු වලින් පෙණේ.

සන්නි-රෝග විශෙෂයක්
සන්නිරුද්ද-ගුදු රෝගයක්
සන්නිපාතහුන්- නේපාල බිම් කොසඹ
සනක-මහළුක්. පතුක්
සනන්තක-මහදෙඹ
සනස්-ඇසටු ගස

සනානිකා-ඉන්සලු
සනෝඝව්‍ය-යක්බේරිය
සප්ත-රුක්අත්තන
සප්තක-හිඟුරු ,සිවිය
සප්තචඡද-රුක්අත්තන
සප්තධාතු-රස, ලේ, මස්, මේද තෙල්, ඇට, ඇටමිදුලු, ශුක්‍ර යන ධාතු හත
සප්තධාන්‍ය-ඇල්වී, අමු, තිරිඟු, කුරහන්, යව, තණ, ඉරිඟු යන ධාන්‍ය වගී හත
සප්තපත්‍ර-රුක්අත්තන
සපතපණී-නිදිකුම්බ, රුක්අත්තන
සප්තපර්ණී-රුක්අත්තන
සප්තහද්‍ර-මාරා
සප්තලා- දූසමන්, සීතිද්ද, මස් වැන්න, වී, බැමිතිරිය, ඔලිඳ, පලොල්,
සප්තවිධ ධාන්‍ය-ශාලි, ව්‍රීහි, යව, ගොදුම, තණ, වරක, කංගු
සප්තශිරා-බුලත්
සප්තසප්ති-වරාගස
සප්තසාර- ගිතෙල්, තලතෙල්, දී පෙරලි දිය, සුරා, සුදුලූණු, රත්නිවුල්, සීනි
සපතාච්-නිවුල්
සුප්තාශ්ව--රුක්අත්තන
සප්තාශ්ව වාහන-වරාගස
සප්දිවි-විෂවෙද්දු (සපිජිවි)
සප්පි-ගිතෙල්
සප්බැස්ස-ඔසුවැල්ල
සප්හැල-සජී හැවය
සපදංස-මුරුංගා
සපා-මීවදය
සපිණ්ඩා-යොන්ඉදි
සපිමාරි-කලුකැම්මේරිය

සප්සද—යස්සද වැල්

සප්සද—අහිඡ්
Aristolochia Indica

සිප්නේක්කු කොළ වලට සමාන කොළ—**රුරුජීණ** මල් පොකුරු වලට සමාන මල් පොකුරු හා වඩු කුරුළුකුඩු වැනි සිහින් කෙඳි වැනි නටුවල එල්වී තිබෙන ගෙඩි වළු ඇති මොළය කිතිකවන තද සුවඳකින් යුත් වැලකි සප්සද වැල.

කරණ ලද පරීක්ෂණ අනුව ප්‍රධාන පඩිකාතියේ විෂ බීජ නාශක ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් පෙර-අපර දෙදිග ම පිළිගෙණ ඇති මේ වැල සත්ව ජීවිතයේ පැවැත්මට ඉතා හිතකර ඖෂධයකි.

සප්සඳ

ජ්වර-විෂමජ්වර - අතීසාර - ආමිශූල- යන රෝග වලට ත්, පිස්සු බළු-පිස්සු මී විෂ හා හැම වශීයක ම සර්පයින් දෂට කිරී මෙන් ඇතිවන විෂවලට ත්, මේ වශීයේ කොළ-වැල් හා මුල් ඖෂධ වශයෙන් ගණිති.

මේ වැලේ මුල් කැල්ලක් ළඟ තබා ගත් විට වසංගත (විෂ බීජ ශරීරගත වීමෙන් බෝවෙන) රෝග බෝ නොවේ. එබඳු රෝ ගීන් ස්පශී වුව ද ඒ රෝග නො වැළඳෙ සි. මේ මුල් වල පවත් නා තද සුවඳ නිසා සර්පයෝ කිට්ටුවට පවා නො එති.

බෝවෙන රෝග (රෝගබීජ) වලින් හා සර්පයන්ගෙන් ආරක් ෂා වීම සඳහා සප්සඳ මුල් කැල් ලක් ළඟ තබා ගැණීම පැරණි සිංහළ වාරිත්‍රයකි.

ලක්දිව මිනිසුන් තබා කටුසු- ගිරළු ආදි කුඩා සතුන් පවා මේ වැලේ ඇති බලය ගැණ දන්නා බව පෙණේ. සර්පයන් ගෙන් ආරක්ෂා වීම සඳහා ඒ කුඩා සතුන් මේ වැල් ගොමු තුළ සැඟවී සිටින බැවි පරීක්ෂාවෙන් බැළුව හොත් දකින්නට පුලුවන.

සප්සඳ වස-විෂ නිසා ඇති වන හදිසි විපත්ති වල දී රෑ දුවල් හෙදයක් නැති ව හදිසියෙන් ඵව මනා කරණ රාත්‍රි ඖෂධයක් නිසා හැම ගෙ මිදුලක ම අලඞ්කාරය- ආරක්ෂාව හා ඖෂධ පිණිස ලවා ගත යුතු වැලකි.

සමනස්

සපිතක } මහවැටකොලු
සපිතිකා }
සපිති-ආපසුම්දු
සපු- කිකිරිදිය, මීවදය, චම්පක වෘක්ෂය
සඵල-ඇසටු ගස
සබර-දියමිදෙල්ල, පියාගස් (මොර ගස්)
සබරල-සබර + අල=සබරල
සබරලොඳ-මොරලොඳ
සබරි-මීනුග, (බිංනුග)
සබල- දියඹෙරලිය, සැබෝකරල
සම්-සජ් හැවය
සම්පාක-ඇසළ
සම්පුල්ලිතොා- මල් පිපී තිබෙන ගස
සම්පෙලිතත-සම්පිල්ල
සම්බරකන්දක-බිම්තල්
සම්බාරි-දූත්ත, මීකන්පලා, සාතා වාරිය
සම්භව-ශුක්‍රධාතුව
සම්හිකා-මයිල ගස
සම්වතී-බුලු ගස
සම්‍යක්ගවෙරණ-මුරුත
සම්‍යා-බුලත්
සම්‍යාක-ඇසළ
සමං-සමන්පිච්ච
සමංගා-වැල්මදට, සුලු බූ බැවිල
සමංමුතු-කලාදුරු අල
සමංසාලෙ-රුක්අත්තන
සමංසුමං-සමන්පිච්ච වැල
සමඅත්-කරඳ, බුලු
සමගඞ්ක-සැවැන්න
සමගර්භ-මරකත මාණික්‍යය
සමඞ්ගා-වැල්මදට, කලුතලා, සුළු බැවිල, කිරිදි, නිදිකුම්බා
සමණ-බුරුත ගස
සමනස්-ලුණුවිල

සමදරා — තික්ත සමදරා ගස්

සමදරා
Samadera Indica

තිඹිරි කොළ වලටඋ මදක් සමාන ප්‍රමාණයෙන් එසට මදක් කුඩා වූ කාල වණ්ණයෙන් යුත් ගසකි. මෙහි ගෙඩි නන්නන් ගෙඩි හෝ කවිටකුමඤ්ඤල් (දෙවධූප) ගෙඩි වැනි ය.

තද තික්ත ගතියකින් යුත් මේ ගසේ කොළ-පොතු හා ඇට හොරි-දද-කුෂ්ඨ-කඩුවේගන්ආදි හමේ රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ වෙති.

තද තික්ත ගතියකින් යුත් නීසා ගම්වාසීහු මේ වගීය **තික්ත සමදරා** නමින් හඳුන්වති.

සම්දෙෂ-නීරෝගී
සමන්-දැසමන්
සමන්ගා- වැල්මදට, සුලුබුබැවිල
සමන්තක-මහදෙඔ, ඉලුක්
සමන්තදුග්ධා-මහඑක්, දළුක්ගස
සමන්තපුෂ්ප-සුවඳ ඇති අගිල්
සමන්පලා-සමන්පිච්ච කොළ
සමන-මුරැන, මුඛමහණ
සමපාකය-කල්කය ඉටිසේවී ලනු ඇඹරෙනු වැනි පදම
සමපාටලී-හෙළ පළොල්
සමතී-ඇටකෙසෙල්
සමරා-මුරැවා
සමල්ලිකා-කෝවක්කා
සමවාත-කිණිහිරි
සමස්ථිලා-පතුක්,වල්ලි අල
සමසත්-දදගස
සමාසෝ-සුළුබැවිල
සමාධි-වෘෂභක
සමාරොහා-ඉඳි, රටඉඳි
සමාහ්වා-ගැටනිවුල්
සම්ද්-කැල
සම්-හිඟුරුපියලි, සැමගස්
සම්පත්‍රා-නිදිකුම්බා
සම්රණ-කුකුරුමාන්, වරා, හීන් තලා, කරවි තලා, මුරැවා
සම්රසා--බෙලි
සම්රොපසම්-සැමගස
සමුද්භව-මැසිදූ
සමුද්‍ර-මුදුලුණු, සක්නැබ
සමුද්‍රකට-දිවිපහුරු
සමුද්‍රකථා-මුදුපෙණ
සමුද්‍රපර්ණී-මීපැණි
සමුද්‍රඵේන-මුදුපෙණ
සමුද්‍රලවණ-මුදුලුණු
සමුද්‍රාන්ත-කහඹිලියා, සාදික්කා, කපු

සමුද්‍රානනා

සමුද්‍රාන්තා-කඩල, පික්මල්, ඇල් කහඹිලියා, මහකපු, මහ ඉර මුසු, ඊතණ
සමෝදක-කිරිමෝරු
සයං-රසදිය
සයථු-ඉදිමීම
සයාකාර අජීර්ණ-ආම, විදග්ධ, විෂටබ්ධ, විලම්බික, රසශෙෂ, උත්සුක යන අජීර්ණ සය
සයාකාර අතීසාරය-වාත, පිත්ත, ශ්ලේෂ්ම, සන්නිපාත, භය, ශොක යන අතීසාර සය
සයාකාර රසය- (වෘක්ෂලතාවල) මුල්, කඳ, පොතු, කොළ, ගෙඩි, මිල් යන මේවායේ රස
සයාකාර වායු- ඌර්ධ්වඛගමන, අධොගමන, කුච්ඡිසය, කොෂ්ට සය, අඛගමඛාානුසාරී, ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස යන සයාකාර වාතය
සයින්කෙ-බදුල්ල
සසිරයඃ-කට්ටකරඹු
සසිල-රසඳුන්
සකීර-හකුරා, (සක්කර) සීනි
සකීරා අර්බුද-රෝග විශෙෂයක්
සර්වරී-කහඅල
සර්ජ-දුම්මල, සල්ගස
සර්ජක-සල්ගස
සර්ජගන්ධා-අරත්ත, සස්සඳ
සර්ජය-දුම්මැල්ල
සර්ජරස-දුම්මල, සල්ගස
සර්ජා-සළල
සර්ජාහ්ව-දුම්මල, සල්ගස
සර්ජාහ්වය නිර්යාස-දුම්මල
සජ්ජික-, සජ්ජිකා } සුවසඳුණු
සර්ජිකාක්ෂාර-සුවසඳුණු

සඞ්ග්‍රහමූලාක්ෂ

සර්ප-සඳුකරඹ, වැවරණ
සර්පගන්ධා-ඒකාවේරිය
සර්පගන්ධික-අරත්ත-සප්සඳ
සර්පචිත්‍ර-නයිහතු (භූමිපුෂ්ප)
සර්පදෂ්ටි-කොළොම් ගස
සර්පදංෂ්ට්‍ර- දැත්ත, ඇත්සැවිය, දැත්කැටියා
සර්පදංෂ්ට්‍රා-මැඩහඟු, සුළුසාරණ
සර්පදංෂ්ට්‍රිකා-මැඩහඟු,සුළුසාරණ
සර්පදන්ති-දැත්ත
සර්පදමනා-මල්වැටකොළු
සර්පනාලි-කිඳාරම්
සර්පප්‍රිය-සඳුන්
සර්පපුෂ්පි-දැත්ත
සර්පමාරි-කළුකැමේරිය
සර්පමෙදා-හිඹුරු ගස
සර්පලතා-බුලත්වැල
සර්පසංඥ-කොල්ලම් කොළ
සර්පසුගන්ධා-සප්සඳ
සර්පාක්ෂ-රත්ගොකටු, ඒකාවේරිය
සර්පාක්ෂි- අඛනභිරිය, අරත්ත, රත්ගොකටු, ගඛනාකුලී
සර්පාදනී-අරත්ත, ඒකාවේරිය
සර්පාරී-හෙළ හිඹුරු
සර්පාවාස-සුදුහඳුන්
සර්පිස්-ගිතෙල්
සර්පී-ගිතෙල්
සර්පීන්ද්‍ර-ගුගුල්
සර්පීෂ්ට, සර්පෙෂ්ට } සඳුන්
සර්වග-පුවහුරුක
සර්වගන්ධ-එන්සාල්, කුරුඳුපොතු, කොල්ලම් කොළ, තාම්ල්රේණු, කපුරු, අගිල්, කරාබුනැවි, තකුල්, කොකුම් මල්
සර්වගුන්ඩි, සර්වගුන්ඩික, සර්වගුන්ඩි මූලක } නිප්පිලි මුල්

සර්වජනප්‍රිය-සුළුදඬකළුත්
සර්වජයා-බුත්සරණ
සර්වනිඝ්නා-කළුකැමේමිරිය
සර්වතොභද්‍ර-ඇද්දෙමට, කොසඹ
සර්වද්‍රපුෂ්ප-රත්ගොකටු
සර්වපුෂ්පිකා-දැත්ත
සර්වභද්‍රා-ඇද්දෙමට
සර්වරස-ලුණු
සර්වරසඃ-දුම්මල
සර්වරසොත්තම-ලුණු
සර්වරොමතා-දැත්ත
සර්වරොස-රත්ගොකටු
සර්ව වර්ණිකා-ඇත්දෙමට
සර්වසාර-කෝන් ගස, මුරුත
සර්ව සිද්ධි-බෙලිගස
සර්වානුකාරිණී-අස්වැන්න, ශාලි පර්ණි
සර්වානුභූතී-සුදු තුස්තවාළු
සර්වානුභූතිකා-තුස්තවාළු
සර්වෞෂධි-කොච්චම්, ජටාමාංශ, කහ, වදකහ, මුරාමාංශ, කලාඳුරු, කපුරු, ගල්සෙවෙල්, සඳුන්
සර්වෞෂධිගණ- ජටාමාංශ, වද කහ, කොච්චම්, මුරාමාංශ, ගල් සෙවෙල්, කහ, ඛාන්වැල්ගැට, (වෙනිවැල්ගැට) නිහුරාපියලි, සපුමල්, කලාඳුරු
සර්සප-අබ
සර-තලගස, ලුණුවතුර, යකඩ, නෙළුම් මල, වෙඩරු, පියුම්,
සරඝා-මීහකුරු, මීමැස්සා
සරජ-වෙඩරු
සරණ-යකඩමල, වැල්බැවිල, පිච්ච, සාරණ
සරණා-කටුපිල, ආපසුමිදු
සරණි-ආපසුමිදු=(ප්‍රශාරිණී)
සරත්පර්ණී-මුංවැන්න
සරත්ඵලා-මහඉරමුසු
සරත-මුරුවා
සරදී-රැක්අත්තන
සරපත්‍රිකා-නෙළුම් මල
සරපුඛ-කටු පිල
සරබිං-ඉරමුසු
සරල-දුම්මල, දේවදාරු,තුස්තවාළු, නොරගස
සරලද්‍රව-සිරිවටු, තුස්තවාළු, සල් මාලියම්
සරලද්‍රුම-ගුගුල්, නොරගස
සරලම්-සිරිවටු
සරලා-තුස්තවාළු
සරලාඛග-දුම්මල
සරලී-නොරගස
සරලෝ-සරල
සරස්වතී-බැම්මිරිය
සරස-එළ තුස්තවාලු, ඊයම්, කිරිමෝරු, මියුරුඇඹුල්, සොරස, (අමු බෙහෙත් කපා කොටා මිරිකාගත් ඉස්ම)කසට, තික්ත, මධුර, ලුණු
සරස-කසට, තික්ත, මධුර, ලුණු, ඇඹුල්, කටුක යන රස සය
සරසම්පත-ගොකටු
සරසාරි-ගුගුල්
සරසිජ
සරසීරුහ } නෙළුම්
සරා-බෙරු, ආපසුමිදු
සරික-තල
සරිකා-පත්‍රාඞ්ගු
සරිල-වතුර
සරිසපය-අබ
සරෝජ
සරෝජන්මන් } නෙළුම් මල
සරොරුහ-නෙළුම්

සල්—හල් ගස්

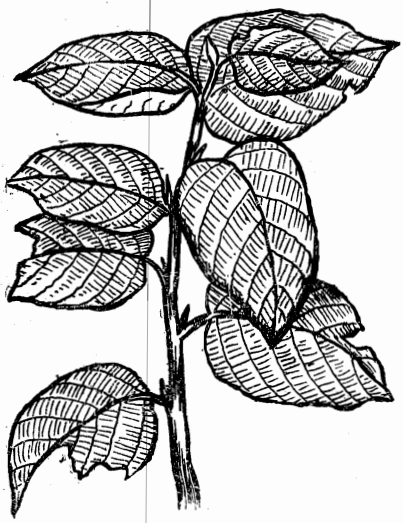

සල්—සාල (අශ්වකර්ණ)

Shorea Robusta

දැනට **සල්** නමින් තුන් වගී යක් ලඬකාවේ තිබේ. එයින් (Shorea Oblongifolia) න මැ නි හල් ගස ලඬකාව ම ජන්ම භූමි කොට ඇති ගසක් ලෙස සැළ කිය හැක. වෙන කිසිම රටක මේ වගීය මේතාක් සොයා ගෙන නැති හෙයිනි. මෙහී කඳ සුදු පාට යි. කොළ ගලිස් කොළ වලට ත් වඩා විශාල යි. තේක්ක කොළ මෙන් බොකුටු හැඩයෙන් යුක්ත යි. අතු මුදුන්වල සැදෙන මුරුන මල් වැනි මල් පොකුරු මනා සුවඳකින් යුක්ත යි. මෙහි සැදෙන ගෙඩි ලෙලි හැරි කුන්දිරු පොල් ගෙඩි පමණ විශාල යි. අඟල් බාගයක් පමණ ඝණ වූ ලෙල්ල අස්කළ විට ඉතිරි වන මදය තද නික්ත ගතියකින් යුක්ත යි.

වේරැන් වලින් හෝ බෙලෙක් කැල්ලකින් සාදා ගත් ඇණ පෝරුවකින් මේ මදය සිහින් වෙන්ට සූරා ගෙණ මල්ලක දමා කට වසා බැඳ දියපාරක එක රැයක් බැඳ තබා නික්ත හැර මිරිකා ගත් හල්කිරි වලට හාල් පිටි හා කිතුල් පැණි මිශ්‍රකර හල් කැඳ ත්, මිරිකා ඉතිරිවන රොඩ්ඩට හාල් පිටි හා පොල් මිශ්‍ර කර හල් පිට්ටු ත්, සාදා ගත හැක.

මෙ සේ සාදා ගන්නා හල් කිරි කැඳ සහ පිට්ටු රක්තවැත, මූල වාත හා අර්ශස් රෝග වලට ත්, වස විෂ ශරීරගත වූවන්ට ත් නො වරදින ඔසුවකි. හල් ගෙඩි ස්ථිර සතෙකු නොකන නිසා "**සතුන් නොකන නික්ත ගෙඩිය**" යන තේරවිලි පදයක් ද හල් ගෙඩිය ගැණ ගම්වාසීන් අතර ව්‍යවහාරයෙහි පවති.

හල්පොතු

නික්ත මිශ්‍ර කසට රසයකින් යුත් හල්පොතු අතීසාර රොග යට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයකි. තෙල් දිය රාවීම (පැසවීම) නැවැත්වීමට ත්, එයින් උණු කරණ පැණි වණීවත් කිරීමට හා සුගන්ධවත් කිරීමට ත්, හල්පොතු යොදති.

හල්දුම්මල

තුවාල වල ඔඩු කැපීම සඳහා පැලැස්තර සෑදීමට ත්, විෂ බීජ නාශක ඖෂධයක් වශයෙන් දුම් ඇල්ලීමට ත් සල් ගසෙන් පිටවී වේලෙන දිළිසෙන ගතියකින් යුත් කිරි (හල්දුම්මල) ගණිති. මේ වගී යේ පිරිසිදු කැලි ගෙන කුඩුකර දෙරණ තෙලට මිශ්‍රකර හොඳින් උනුකර සකස් කර පෙරා ගන්නා වලිවිවි (වාර්නිස්) **හල්ගුහා-හික්ති-සිව් ලින්- ඛනු** ආදියෙහි අඳින ලද සිතියම් දීප්තිමත් වීම හා ආරක්ෂා වීමත් සඳහා ඒ සිතියම් වලට උඩින් ගානි. අපේ රටේ අවුරුදු දහස් ගණන් පැරණි චිත්‍ර ආරක්ෂා වී තිබෙන්නේ මේ ගුප්ත වාර්නිස් වගීයේ පවතින පුදුම බලය නිසා ය.

මෙය ලංකාවේ පමණක් තිබෙන හල්ගස මිස ඉන්දියාවේ තිබෙන සල් ගස් වගීය නොවේ.

මේ රටේ සල් නමින් ව්‍යවහාර වන දෙවැනි වගීය දකුණු ඇමෙරිකාවෙන් ගෙනැවිත් 1881 දී බෝකරණ ලද (Cannon Ball Tree නමැති-කාලතුවක්කු උණ්ඩ ගස) ගසකි. හොඳුපර ගසට මඳක් සමාන කොළ හා මල් ඇති විශාල ලෙස වැවෙන මේ ගසේ මිනිස් හිස් පමණ මහත ඇති ගෙඩි සෑදෙයි. ඉර උදුවත් සමග මිහිරි සුවඳකින් යුක්තව පිපෙන මේ ගසේ මල් ඉර අවරවීමෙන් සමග අමිහිරි දුගඳක් පතුරවමින් පරවී ය යි. තද ඝණ කටුවකින් යුත් මේ ගසේ ගෙඩි ජූරියන් ඇට පමණ විශාල වූ ඇට හා ලා දුඹුරු පැහැයෙන් යුත් දුගඳ හමන මද වලින් පිරී තිබේ.

මෙය සල් ගසක් නම්‍ ආසියාතික වෙන ගසක් නෝ නොවේ. සල් ගසකට සමාන කිසිම ලක්ෂණයක් ද මෙහි නැත මීට අවුරුදු 78 කට පෙර දකුණු අමෙරිකාවෙන් ගෙනැවිත් ලඬකාවේ බෝකරණ ලද මේ ගස මීට පෙර ඉන්දියාවෙහි හෝ ලංකාවෙහි තිබුන බවට කිසිම ශාස්ත්‍රීයක් ද නැත.

සිද්ධාර්ථ කුමාරොත්පත්තිය සිදුවුන වේලෙහි අග සිට මුලට පිපී ගිය සල් ගසක අත්තක් ඇල්වූබව සඳහන්වන කථා ප්‍රවෘත්තිය නිසා කද දිහට මල් පිපෙන පමණින් මෙය එහි විස්තරවන සල් වගීය යි වරදවා තේරුම් ගැණීමෙන් මේ ගසට සල් යන වැරදි ව්‍යවහාරය භාවිත වී තිබෙන බව පෙණේ.

තුන්වැන්න (Shorea Robusta) නමින් උද්භිද විද්‍යඥයන් විසින් හඳුන්වනු ලබන නියම සල් වගීය යි මෙය ඉන්දියාවේ හා ජාවා දූපත්වල ත් වැවී තිබේ. මෙහි කද සුදු පාට ය. කොළ අසුන්ගේ කන්වලට සමාන ය. පේරාදෙණියේ උද්‍යානයේ වවා තිබෙන පැළ කිපය හැර මේ වගීය මීට කලින් ලඬකාවේ වැවී නැත

සල් ගසේ කොළ හැඩහුරුකමින් **අශ්වකර්ණ** (අසුන්ගේ කන්) වලට සමාන නිසා සල් ගසට සංස්කෘත භාෂාවෙන් **අශ්වකර්ණ** යන නම ව්‍යවහාර වේ. ඉන්දියාව ජන්මභූමිකොට ඇති ගසක් වීම, හැඩහුරුකමින් මෙ කි ලක්ෂණයන්ට සමාන වීම හා උද්නිද විද්‍යාඥයන් සල් වශයෙන් පිළිගැණීම යන මේ කරුණු අනුව සළකන විට සිද්ධාර්ථ කුමාරොත්පත්තිය සිදු වූ අවස්ථාවෙහි මහාමායා බිසවට ආධාර වූයේ මේ වගීයේ සල් ගසක් විය හැකි යි. ලඞ්කාවේ තිබෙන සල් (හල්) ගස ද මේ පවුලට ම අයත් ගසක් බැව් දෙවර්ගයට ම උද්නිද විද්‍යාඥයන් තබා තිබෙන ලැටින් නාමයේ සමානකම හා ගසේ හැඩහුරුකමත් අනුව සැලකීමට ඉඩ තිබේ. දකුණු ඇමෙරිකාවෙන් ගෙනැවිත් මෑත කදී බෝකරණ ලද කාලතුවක්කු උණ්ඩ ගස-ශාල (සල්) වගීයට පවා අයත් ගසක් නොවේ.

මෙනි ඡායාරූපයෙන් දැක්වෙන්නේ ඉන්දියාවෙහි තිබෙන නියම සල් ගසේ අත්තක සිතියමකි. ලඞ්කාවේ තිබෙන හල් ගස හා කාලතුවක්කු උණ්ඩ ගස කවුරුත් පාගේ දැක පුරුදු නිසා ඒවායේ ඡායාරූප අවශ්‍ය ය සි නො සිතමි.

එ හෙත් මේ තුන්වගීයෙන් ඖෂධයක් වශයෙන් හා රසායන ද්‍රව්‍ය යක් වශයෙන් ප්‍රයෝජන ලැබෙන්නේ ලඞ්කාවේ තිබෙන හල් ගසෙන් පමණකි.

සල්මලී-ඉඹුල්
සල්මණිල-හල්මිල්ල ගස
සල්මැලි-ඉඹුල් මැලියම්
සල්ලකා-කලුකිඹිරි, කුකුරුමුවන්
සල්ලකි-තොටිල, කෙනෙල්
සල්ලකී-ඉන්සලු, කුන්දුරුක්කන්
සල-ඉත්තැවා, සරල වෘක්ෂය
සලඟ-ඉත්තැකුරු
සලදල-බෝගස
සලපත්-බෝගස
සලල-ඉත්තැවා, සරල වෘක්ෂය
සලලා-ඉත්තැකුරු
සලස්ත-ලුණුවරණ
සලස්ම-ලුණුවරණ
සලිල-වතුර
සලිල කුන්තල- පෙද (දිය සෙවෙල්)
සවිවවිව ලුණු-සුවස ලුණු
සවිසිරි-සෞසීර
සවරා-වල්කෝමාරිකා
සවහා-ත්‍රාසනවාලු
සවිකා-සිවිය
සවිතු-වරා ගස
සවිඛ-සහිද ලුණු
සවිඳව, සවිදව } සෛන්ධව ලුණු
සවිස-රත් කණේරු, වව්වනාවි

සල්වැන්න සල්වැන්න

සල්වැන්න

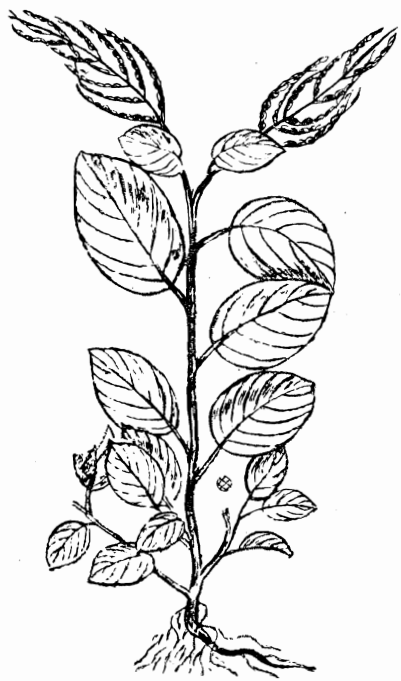

සල්වැන්න—ශාලිපර්ණී

Desmodicum Gangeticum

සුළු පස් මුල් ගණයට අයත් සල්වැන්න දිග-පලල අඟල් 2 × 1 පමණ කොළ – කුඩා මල් හා-දික් වූ කුඩා කරල් ඇති අඹිය කට වඩා උස් ව නො වැඩෙන පැළයකි. (ගසකි.). ඉන්දියානු වෛද්‍ය කොෂ ග්‍රන්ථවල සඳහන් ලක්ෂණ අනුව මේ පැළෑටිය නියම සල්වැන්න (ශාලිපර්ණී) බැව් සිහිරව ම කිව හැක.

එහෙත් මේ වෙනුවට අති දීර්ඝ කාලයක සිට ඖෂධ සඳහා **අස්වැන්න** නමැති දිග-පළලින් අඟල් 1 × ½ ක් පමණ ඇති කුඩා වැල් වර්ගයක් ගැණීමට අපේ රටේ පුරුදු වී තිබෙන බව පෙණේ.

මෙ දෙවර්ගය ම මේ රටේ සුලබව තිබිය දී ශාලිපර්ණී වෙනුවට අස්වැන්න නමැති කුඩා වැල් වර්ගය ම ගන්නේ මක්නිසා දැ යි සලකා බැලිය යුතුව තිබේ.

මේ රටේ සුළුපස් මුල් කෂාය හෝ පේයාව පෙර සිට ම පිළියෙළ කර තිබෙන්නේ ශාලිපර්ණී(සල් වැන්න) වෙනුවට අස්වැන්න හා පෘෂ්ණි පර්ණී (පුස්වැන්න) වෙනුවට පොල්පලා ත් ඇතුළත් කිරීමෙනි.

ලක්දිව පෙර විසූ වෛද්‍ය වරයන්ගේ මේ නිගමනය එක වරම ඉවත දැමීම සුදුසු නැත. ඒ විධියට පිළියෙළ කර දෙන ඖෂධ යෝග වලින් එහි සඳහන් නියම ගුණය ලැබී රොග සුව වන හෙයිනි.

නුදුරු අනාගතයෙහි ඇති විය හැකි ආයුර්වේද රසායනා-ගාර මගින් මෙ බඳු මතභෙද සහිත දේ පරීක්ෂණ වලට භාජන වී සාවද්‍ය-නිරවද්‍ය භාවය එලිදරව් වනතෙක් ඉවසිය යුතු ය.

සවිසා–අනිවුඩයන්, වව්වනාවි
සවුක්කාරන් උප්පු–යවකාර ලුණු
සවුකෙන්ද } යවකෙන්ද
සවුගෙඳි } (භූමි වම්පක
සලුක–හෙළ උපුල් අල

සව්කෙන්ද—යව්කෙන්ද

සව්කෙන්ද—භූමි චම්පක

Kaempferia Rotunda -

ගස වැවෙන විට කොළ පමණකුත්, ගස මැරෙන විට මල් පමණකුත් ඇති මේ පුදුම පැලෑටිය පැල වෙන්නේ එහි තිබෙන රටල පමණ මහත ඇති කුඩා අල පොකුරක් නිසා ය. මෙහි කොළ අඹ කහ හෝ හුලන්කිරිය කොළ වලට ත් මල් වෙසක් මල් වලට ත් සමාන ය. වැවී තිබෙන සම්පූර්ණ පදුර පෙනුමෙන් අඹ කහ පදුරක් බදු ය. ගස මැරී මල් හටගන්නා කාලයෙහි දිනපතා එක බැගින් මසක් පමණ නොකඩවා පිපෙන මේ මල් මිහිරි සුවඳකින් හා මිනා පෙනුමකින් යුකත් වෙයි.

සපු මල් සුවඳට මදක් සමාන නිසා **භූමිචම්පක** යන සංස්කෘත නාමයෙන් හැඳින්වෙන මේ වගීය යවන (අරාබි) දේශය හෝ රොටන්ඩා දේශය ජන්ම භූමි කොට ඇති බැව් මෙයට ව්‍යවහාර වන යව කෙන්ද (යවන කෙන්ද) Kaempferia Rotunda යන නාම අනුව සැලකීම ට ඉඩ තිබේ. මේ වගීයේ අල උනු අළු පල්ලේ තම්බා එළ ගිතෙලෙන් අඹරා ලේ ගෙඩි පිට ගැමෙන් ඒ ගෙඩි මොළොක් වී හොඳින් පැසවා ලේ සාරය ඇදී යයි.

සවෝ-මල් ආදියෙන් කළ සුරා
සසත්‍ර-සසත්‍රවේදි
සස්‍යසංවර-සල් ගස
සස්‍ය සංවරණ-මුරැත
සස-මීගස
සසන්තිකා-ඉලුක්
සසල්‍ය-රසකිඳ
සසි-නිල් මානෙල්
සසුගන්ධිකා-කිරිකවෙලු
සහකාර- ඉතා දුරට සුවඳ ඇති අඹ, මී අඹ
සහකාරක-අඹ
සහචර-නිල් කටුකරඹු, රන්වන් කටුකරඹු
සහදෙව- බැවිල, දඹු ඵපුල්, ඉර මුසු, අඬතහිරියා, රන්වන් දඹු ඵපුල්
සහදෙවි-මහ බැවිල, මහුල් කුඹුරු වැන්න, ගොඩමානෙල්
සහයුරු-අඹ ගස
සහරසා-මුංවැන්න

සා

සහල් දෙවුන් දිය – හාල්පාණු =(සිංහල කැකුළු හාල්. පාඤු (හාල් සේදූ වතුර) මේ රටේ පෙර සිට ගණිති, සහල් පලම් එකකට වතුර එක පතක් දමා සිංහල පැය 15 ක් තබා පෙරා ගත් ජලය සහල් දෙවුන් දිය (තණ්ඩුලාම්බු) වේ.

සහලෝකා-රසකිඳ
සහස්-පෙරුම්කායම්
සහස් දත්-මත්ස්‍යයා, (බලයා)
සහස් නෙත්-කෙළිඳ ගස්
සහස් පත්-නෙළුම්
සහස් රැස්-වරා ගස
සහස් වෙද-පෙරුම්කායම්
සහඤ්ජකණ්ඩී-සුදු ඊතණ
සහස්‍ර පත්‍ර-රත් නෙළුම්
සහස්‍ර පාදු-වරා ගස
සහස්‍ර වීර්‍යා-ඊතණ
සහස්‍ර වෙධී-ඇඹුල්වේ, පෙරුම්කායම්, කස්තුරි
සහස්‍රා-දියමිත්ත
සහස්රී-ඇම්බරැල්ල
සහසා-අරත්ත
සහා-මුංවැන්න, කෝමාරිකා, දඹු උපුල්,සුදු කටුකරඹු, අරත්ත, පික්මැලි, කටුකරඹු, සුලු ගෙලඩිය, මහ ගෙලඩිය
සහාචර-තෙල ගස, රන්වන් කටුකරඹු
සහාර-අඹ
සහිඤ්ඤු-දෙහි
සහිරි-පුස්කර

සා-සෑම ගස්, අත්තන
සාක-මහරි, අතු
සාකය-වරණ ගස
සාකාපස-නීක, වරා, කුඹුරා, තොටිල, එරඹු යන මේ පස් වගීයේ ශාඛා
සාකුරණ්ඩ-කටුකරඹු
සාකොට-ගැට නිවුල්
සාඛා-අතු
සාඛිණ-සෑමගස
සාගර-මුනුදු ලුණු
සාගරක-මූදු ලුණු
සාගරගාමිණී-හින් එන්සාල්
සාගර'ජම්ල-මූදු පෙණ
සාගරොත්ථ-මූදුලුණු
සාගරොත්ථමල-මූදු පෙණ
සාචිවාටිකා-සුදු සාරණ
සාටක } රෙදි
සාටිකා }
සාඩහ චිටපී-කිහිරි ගස
සාතකුම්භ-අලරිය, රත්රන්
සාතලා-බෑමිතිරිය
සාතලාවර්තිනී-වී
සාතාවාරි- ෂාතාවාරිය (සාතාවාරිය
සාතාවාරිය-ජලමඤ්ඡී
සාද-කොකුම්
සාදනී-බෙරැ
සාදුරණය- සම වූ දිය හා ගල් ඇති ප්‍රදෙශය
සාදික්කායි-ලමඟ පුවක් (සාදික්කා ගෙඩි)
සාදිලිංගම්-හිඟුල් (හිඹුල)
සාදුකණ්ටෝ-කටු කිහිරි
සාධු පුෂ්ප-ගොඩ නෙළුම්
සාධුපුෂ්පී-මයිල ගස
සාධුවෘක්ෂ-ලුණුවරණ, කොලොම් ගස

සාන්ද්‍ර සාරඝ

සාන්ද්‍ර-ඝන වූ දෙය, සිනිදු දෙය
සාන්ද්‍රපුෂ්ප-බුළු ගස
සාන-මදුටිය 15 ක බර
සානය-සය අකක්
සානි-කොරාසානි
සානු-මහ සාරණ
සානුජ-කොත්තමල්ලි, පොණ්ඩරු
සාඛරී-යක්ඛේරිය

සාම්බ්‍රාණි—කුන්දුරු
(කුන්දුරුක්කන්)

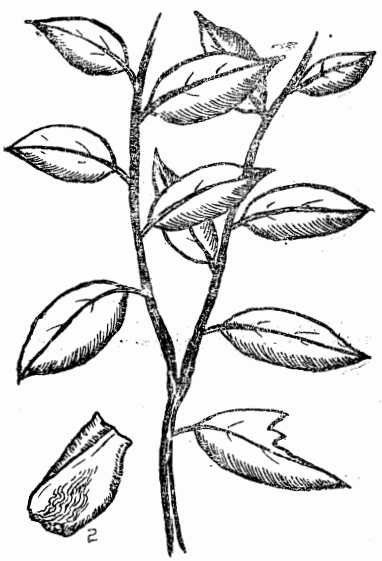

සාම්බ්‍රාණි—කුන්දුරුක්කන්

දවට කොළ වලට සමාන කොළ ඇති සුදු පාට කඳකින් යුත් අඩි පණහක් පමණ උසට වැවෙන ගසකි. මේ ගසේ ඇට හොර ගසේ ඇට වලට මිදක් සමාන ය. පියාපත් බද්ද ය.

ගසේ මුලින් සහ සක්සිස්ථාන වලින් නික්මෙන දුම්මල වැනි මැලියම් සාම්බ්‍රාණි නමින් ගෙවල් සුගන්ධවත් කරණ, විෂබීජ නාසක ද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් දුම් ඇල්ලීමට පාවිච්චි කරති.

සාම්භවා-රත් ලොත්
සාම්භාර-සාම්බර දෙශයෙහි ලුණු
සාම-රුක් ගස, ඉරමුසු
සාමං-පුවහු, ඉරමුසු
සාමඳුන-කොළය කඩා නැවත එකතු කළ විට පැස්සෙන සිංහ මුඛ කොළ වැනි කොළ ඇති කුඩා පැලැටියක්
සාමවල්ක, සාමවෘක්ෂ } වාරා ගස
සාමා-පෝටා වැල, පුවහු, කළු නුඹනාවාළු, ඉරමුසු
සාමි වෘක්ෂ-කාල ගස
සාමුද්‍ර, සාමුද්‍රක, සාමුද්‍රජ, සාමුද්‍රලවන } මුදු ලුණු
සාමුද්‍රික-මුහුදු ලුණු
සායපුඩ්ඛා-පිල ගස
සාර්ත්‍රා-කෝවක්කා
සාර-අරටු, වෙඩරු, යකඩ, සජීක්ෂාර, වතුර, රෝම ලුණු, මී ගස
සාරක-ජයපාල, ඇට්ටර
සාරඛදිර-හිඹුරු ගස
සාරගන්ධ-සඳුන්
සාරඝ-මීපැණි, මී ඉටි
සාරඩග-නෙළුම් මූල, සක, සඳුන්, කපුරු, කලාදුරු
සාරජ-වෙඩරු

සාරණ-අතීසාරය, වැල් බැවිල, ඇම්බරැල්ල
සාරණී-සාරණ, යොහොඹු, ආපසු මදු
සාරණෙ-සාරණ
සාරතරැ-කොහෙල් ගස
සාරතෙල-ගෝසාල වැල
සාරදී-ලියනහලා, රැක් අත්තන, රණවරා, කටුකරෝහිණී
සාරදුම-කිහිරි
සාරපුෂ්ප-පියා ගස, සල් ගස
සාරමහා-බැවිල
සාරමූෂිකා-දේවදාලිය
සාරය-බට
සාරලජී-අඹ
සාරවතී-සැමගස
සාරවීරතරැ-අන්දර ගස
සාරස-සුදු නෙළුම්, සවිඳුව ලුණු, නෙළුම්, මීපැණි, ලුණු රස
සාරශ්‍රෙෂ්ඨා-මාරා ගස
සාරා-කලු තුඹතාවාළු, ඊතණ, ලී මැ, දෙළුම්, ඛෝදි ගස, ලුණු වරණ
සාරාල-තල ගස (තිල)
සාරිණී-සපු ගස, මහුල් කුඹුරු වැන්න, ඇල් කහඹිලියා, රන් වන් ඇට්ටර, ආපසු මදු, රතු සාරණ
සාරිබා-ඉරමුසු
සාරිබී-ඉරමුසු
සාරී-බැමිනිරිය
සාරී(තෘ)ණ-ගොඩමානෙල්, කහඹිලියා, ආපසු මදු, රතු සාරණ, කපු ගස
සාල්මලී-ඉඹුල් ගස
සාල්මලී නිර්‍යාස-හිඹුල් ලාටු
සාල්මාර-ඉඹුල් ලාටු
සාල-සල් ගස, දුම්මල
සාලන
සාලනීර්‍යාස } දුම්මල
සාලපර්ණී-මේවන්, අස්වැන්න
සාලපුෂ්ප-ගොඩපියුම්
සාලය-අඹගස
සාලරස
සාලවෙෂ්ට } දුම්මල
සාලස්මා-තල් ගස
සාලසසර්ජ-මුරැත ගස
සාලස-සල් ගස
සාලසාරක-මුරැත ගස
සාලාදි ගණය - සල්, කොබු (කෝන්), රන්වන් කැල, (වෙනි වැල්), දැව ගස්, සඳෙළ (රන් වන් සල්), කුඹුක්, පියා, මහරි, ඇට්ටර, රැක් බුරැඳ (සාරණ), කිහිරි හර, හෙළ - රත් හඳුන් දෙවගය, හිඹුරැ, රත් මුරැත, කරඳ (සිරිල), නිඹිරි, කලු වැල් (අහිල්) යන මේ ශාලාදි ගණය සෙම්රෝග, කැසීම, ඡවි රෝග, කුෂ්ඨ, ප්‍රමෙහ යන මේ රෝග නසන්නේ ය.
සාලි-හැල් = (වී වගීයක්)
සාලුක-ඕළු, සාදික්කා, මානෙල් අල
සාලෙය-ශතපුෂ්ප, පද්මකාෂ්ඨ
සාලෝ-සල්ගස
සාවිහ-ලුණුවිල
සාවර-ලොත්
සාවරක-ලොත් ගස
සා වසුරැ-හාබෙටි
සාවාසද-අසමොදගම්
සාවිත්‍ර-වරා
සාසප-අබ
සාඝින්-වම්මුතු, (කලාඳුරැ)

සැ සි

සැඹරුස්-වරා
සැඩොල්-සාල්
සැනි-මල්කැන
සැපිටි-(උරුලෑ) සව්ටම්
සැබෝ-කරල් සැබෝ
සැබෝ සාල්-කරල් සැබෝ ඇට
සැම-වෙලඟ
සැර-මලාව =(පැස=පෙට්ටිය)
සැලඹ-හැලඹ, (හැලි අඹ – ලොකු අඹ) බක්මී ගස් වලට බොහෝ සෙයින් සමාන හැලඹ නමැති වෙන ගස් වර්ගයක් ද තිබේ.
සැලලීහුනු-සුදු ලීනු අල
සැවැන්දට-සුවඳ හොට (සැවැන් දරා)
සැවැන්දන-සැවැන්න =(සැවැන් දරා)
සැවැන්දරා-සැවැන්න
සැවැන්දෙට-සුවඳහොට
සැවැන්න මුල්-බබුස් තණ
සැවුලු-කුකුලා
සැහැයුරා-අඹ
සැළඹ-සැලි අඹ, (ලොකු අඹ)

සිංගාවෝ-ගොකටු
සිංවිත-ආඩානෝඩා
සිංශපා-ඉන්සළු ගස, ඇට්ටර ගස
සිංහ-රත් මුරුංගා ගස, මූනමල් ගස, වංඇපල
සිංහඝා-වංඇපල
සිංහකොශර-මූනමල් ගස
සිංහතුණ්ඩ-දළුක්
සිංහනාදිකා-ඇල් කහඹිලියා
සිංහපර්ණී-වංඇපල ගස
සිංහපුච්ඡි-මස්වැන්න, පුස්වැන්න, අස්වැන්න
සිංහපුච්ඡිකා-පුස්වැන්න
සිංහපුෂ්පා-පුස්වැන්න
සිංහමුඛ-ආඩානෝඩා, (මෙහි සිංහ මුඛාකාර මල් පිපෙන හෙයින් සිංහමුඛ යයි කියති)
සිංහමුඛී-පුස්වැන්න, මස්වැන්න, වංඇපල
සිංහමූත්‍ර-වැලි
සිංහල-කුරුඳු ගස
සිංහලක-පිත්තල, නිකා ගස
සිංහලාඞ්ගුලි-පුස්වැන්න
සිංහවින්නා-මස්වැන්න
සිංහා-යකඩ මල
සිංහාඛ්‍යඞ්නා-වංඇපල
සිංහාන-යකඩ මල
සිංහාස්‍ය-වංඇපල
සිංහිකා-වංඇපල
සිංගී-එළ බටු, කටුවැල් බටු, වම් බටු, මුංවැන්න, වංඇපල
සිංහුණ්ඩී-මහ උක්. වැල් මුරුංගා
සික්ථ-මී ඉටි, බෙරු
සික්ථක-මී ඉටි
සිකතා මේහ - ප්‍ර මේ හ රෝ ග යක්
සිකතා-වැලි
සිකන්ඩි-කටුපිල
සිකා-කිරිබදු වැල
සිකාපත්‍ර-රත්එරඹු
සිකි-පල්මානික්කන්
සිකිගීව-පල්මානික්කන්
සිකුරාපියලි-හිහුරුපියලි
සිඛණ්ඩි-කටුපිල
සිඛණ්ඩිකා-කටුපිල
සිඛණ්ඩී-ඔලිද, පිච්ච වැල
සිඛර-යබොර, වසාවාසි
සිඛරා-බුලත්

සිඛරී- කුන්දුරුක්කන්, ඇපල, තෙලගස
සිඛා-රත් එරබු
සිඛී-රත් නිවුල්
සිගහු-මුරුංගා
සිගි-වංඇපල
සිගිවෙර-ඉඟුරු
සිඞ්ගි-දේවදුර
සිඩගිලිකොඩි-හිඟුරු වැල්
සිඩඝාටෝ-ගොකටු
සිඩඝාණ-යඛොර
සිඤ්චිතා-නිප්පිලි
සිට්ටමල්ලි-අස්වැන්න
සිත්තමට්ටි-බැවිල
සිත්තලෙලෙ-හීන් එන්සාල්
සිත්තලෙලෙප්පාවු-පුස්වැන්න
සිත්ථක-මී ඉටි, මිපැණි
සිත-රිදී, අලජාති, සඳුන්, හොඳු වහු, කපුරු, මුඛ රෝගයක්, මැණික්වැන්න, සීනි, සුදු පාසා නම්, වී
සිතකර-කපුරු
සිතකර්ණී-වංඇපල
සිතකුලක-බැවිල
සිතඟ-එළ ඉඹුල් ගස
සිතගුජා-සීනි, සුදුහකුරු
සිතගුඤ්ජා-එළ ඔලිඳ
සිතවජ්‍රා-ශතපුෂ්ප
සිතවඡද-එළ ඊතණ
සිතදර්භ-එළ කුසතණ
සිතදීප්‍ය-සුදු දුරු
සිතදුර්වා-එළ ඊතණ
සිතද්‍රොන-ගැටතුඹ, සොන්තුඹ
සිතධාතු-සාටුවැල්බටු
සිතපණී-වරාහස
සිතපුඛ්ඛා-හෙල පිලඟස
සිතපුෂ්ප- හෙළකටරොලු, හෙළ බටු, තුවරලා
සිතපුෂ්පා- කොටවියාමුරු, තුවරලා, කුසතණ, එළ එර බදු, එළ ඊතණ, බෝලිඳ,
සිතප්‍රසූ-පුස්සමන්
සිතර්භට-සුදු හඳුන්
සිතමරිච-එළ මිරිස්
සිතමාස-මහ මැ
සිතඹු-කපුරු
සිතලා-තලා
සිතලෙඛා-කඩසකුරු
සිතවර්ෂාභූ-එළ සාරණ
සිතසායක-එළ පිලඟස
සිතසිම්බිකා-තිරිඟු
සිතඟුරණ-වල් කිඩාරම්
සිතසර්ෂප-හෙළ අබ
සිතහිම-සුදු හඳුන්
සිතා-සුදු හඳුන්, සීනි, වදකසා
සිතාඛණ්ඩ-මීහකුරු
සිතාණඩිකා- සුළුසාරණ, මහ සාරණ
සිතාබ්ජ-සුදු පියුම
සිතාහ-කපුරු, මෝරු
සිතාහු, සිතාහ්‍ර, සිතාහ්‍රක } කපුරු
සිතාම්බුජ-හෙළ නෙළුම්
සිතාර්ජක-සුදුතලා
සිතාර්ජුන-මුරුත
සිතාරත්න-හීන්අරත්ත
සිතාරුණ-කුෂ්ඨ රෝගයක්
සිතාලක-සුදු මදුරා
සිතාලතා-සුදු ඊතණ
සිතිවාර-කිඹුල්වැන්න
සිතු-පළොල් රුක
සිතුබන්-සුන්සාල් බත්
සිතුලා-තලා
සිතෙඤ්චර-කොල්ලු, එළ ඊතණ
සිතොග්‍රා-හෙළ වදකසා

සිතෝපල-පබළු, එළබටු, සීනි
සිද්ධ-සවිත්දව, කළුඅත්තහා, සීනි
සිද්ධක-නිකගස, සල්ගස
සිද්ධජල-කාඩි
සිද්ධතෙලා-අබ
සිද්ධධාතු-රසදිය
සිද්ධපුෂ්ප-කණේරු
සිද්ධප්‍රයෝජන-සුදු අබ
සිද්ධම-කුෂ්ඨ රෝගයක්, (ලාදුරු)
සිද්ධමූලිකොළ-වරා කොළ
සිද්ධරස-රසදිය
සිද්ධසාධන-සුදු අබ
සිද්ධාජී-නුග ගස, අබ
සිදඩි-සුළුදඬකලත්, පළඟස, වැට කොළු, කිතුල් ගස
සිදඩිහුරු-වියලි ඉහුරු
සිදු-සෛන්ධව ලුණු
සිදුජල-ලුණු දිය හෝ මුදු ජලය
සිදුපෙන-මුහුදු පෙණ
සිදුබිජු-අබ
සිදුලුණු-සවිදලුණු
සිදුවර-නීක, ලුණුවරණ
සිදුවරපත්-නීකකොළ
සිදුවරණ-නීක
සිදුහත්-අබ
සිදුහත්සුණු-අබකුඩු
සිදුහතු-අබ
සිදුහතු තෙල්-අබ තෙල්
සිධිම-කුෂ්ඨ රෝගයක්, (ලාදුරු)
සිධු-මීපැණි
සිධුපුෂ්පි-මුරුංගා
සින්ඝාටක-කොකටිය
සින්තල්-කිතුල්, (හින්තාල) රස කිඳ
සින්නිල්-රසකිඳ
සින්දු-සවිදලුණු, තොවිල ගස
සින්දු(ඛ්‍රු)ක-නීකගස
සින්ධුකොඩි-ගිරිනිල්ල
සින්ධුර-සින්දූරම්, රතු ඊයම්
සින්ධුරකාරණ-ඊයම්
සින්ධුවාර-නීකගස, නීකමූල
සින්ධුවාරිකා-නීක ගස
සින්ධූරම්-රසබෙහෙත, (රසහම්ම) චූර්ණය
සින්ධූරී-එරබදු ගස, මිලිතගස
සින්ධ්‍ර-සවිත්දව, ඇත්මද, පළිහු, සුදු පුස්කර
සින්ධ්‍රකථ-මුහුදුපෙණ
සින්ධ්‍රකර-සුදු පුෂ්කර
සින්ධ්‍රජ-සවිත්දව
සින්ධ්‍රත්ථ-සවිත්දව ලුණු
සින්ධ්‍රනි-සවිත්දව ලුණු
සින්ධ්‍රත්භව-සවිත්දව ලුණු
සින්ධ්‍රපල-සවිත්දව ලුණු
සින්ධ්‍රපුෂ්ප-කුසුමාඤ්ජන, සක්, මලිත
සින්ධ්‍රමන්ථජ-අම්බව,සවිත්දවලුණු
සින්ධ්‍රලවන-සවිත්දව ලුණු
සින්ධ්‍රවරිත-නීකගස
සින්ධ්‍රවාර-නීක, හෙළ නීක
සින්ධ්‍රවාරක-නීක ගස
සින්ධ්‍රවාරච්ඡද-නීක, කළුනීක
සින්ධ්‍රවාරිකා-නීකගස
සින්ධ්‍රවෙසන-ඇත්දෙමට
සින්ධ්‍ර-සින්දූරම්
සින්නේලම්-සිහින් එන්සාල්
සින්ඛ-වම්මුතු
සින්ඛි- කටුවැල්බටු, එළබටු, වං ඇපල
සිනක්කර-සීනක්කාරම්
සිනික්කර-සීනක්කාරම්
සිනිද-අඹ
සිනිඹලා-සියඹලා
සිප්-භික්ගස, මුල
සිඵා-නුග ඇටුවන්, මුල
සිම්බකණ්ටිකා-කිරිඳි
සිම්බල-කොළු ඉඹුල්
සිම්බලී-ඉඹුල්
සිම්බා(ම්බී)-වඳුරු මෑ

සිම්බිජා

සිම්බිජා-කොල්ලු
සිම්බිල-හිඹුල්, අවර
සිම්බී- මුංවැන්න,
සිම්බිධ්‍යාන්‍ය-උඳු; මුං ආදිය
සියන්දුඹුලු-වියන්දුඹුලු
සියපත්-නෙළුම්
සියම්දි-මුද්දරප්පලම්
සියම්දිපැන්-මුද්දරප්පලම් මිරිකා පෙරා ගත් ජලය
සියම්ර-ඉහුරුපියලි
සිර-ඉස, තිප්පිලි මුල්, පළොල්ගස
සිරසනග්න-සුළුකරඹ
සිරසලොදු-කරපිංචා
සිරා-කිරිඅතුණ
සිරි-බෙලි, ඉළුක්
සිරිකට-සඳුන්

සිරිතේක්කු---දම්දෙවිසුදු

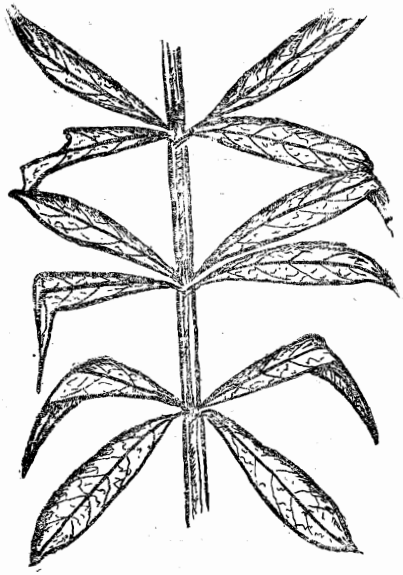

සිරිතේක්කු-බ්‍රාහ්මණ යෂ්ටිකා
Premna Tomentosa

සිරිවාසො

මුල් පැළවීමෙන් විශාල ලෙස බෝවී යන හාර්ඩ්‍ය ආදි නම් රාශියකින් හැඳින්වෙන සිරිතේක්කු ගස ඉන්දියාවෙහි මෙන්ම ලඞ්කාවෙහි ද මැනවින් වැවෙයි. ගස මේරුනවිට මුදුනෙහි රතු-සුදු පැහැයෙන් යුත් මල් පොකුරු පිපෙන මේ ගසේ ඖෂධ සඳහා ගන්නේ ගැට සහිත මුල් ය.

මේ මුල් ඌණ-කැස්ස-ශ්වාස-ජලෝදර හා වාතාබාධ සඳහා ගන්නා ඖෂධ යොග වලට එකතු කරති.

සිරිකඩ-ගඳුන්ගස
සිරිකමල-සඳුන්
සිරිකුම්ල්--කරබෙඹිය
සිරිඟානි--මදට්ටිය
සිරිවි-අඹනහිරිය
සිරිජන්-ගල්මද
සිරිදල-ඇද්දෙමට
සිරිපර්ණී-ඇද්දෙමට
සිරිපල-බෙලි
සිරිමල්-වසාවාසි
සිරියල-හිරියල=හිරිතල (අල වර්ගයක්)
සිරියෙල්-හිරියල්
සිරිල-පණුකරඹු, කුණුකරද
සිරිවටු- ශ්‍රීවෙෂ්ට=වෘකධූප= සරල ද්‍රව=(සිරිවටු වශයෙන් හොර ඉටි(හොරදුම්මල) ගත යුතු බැව් පෙණෙන නමුත් වැඩි දෙනා ගන්නේ හොර අරටු ය.)
සිරිවාසො-සරලද්‍රව

සිරි වැඩි බැවිල- හිරිවැඩිබැවිල

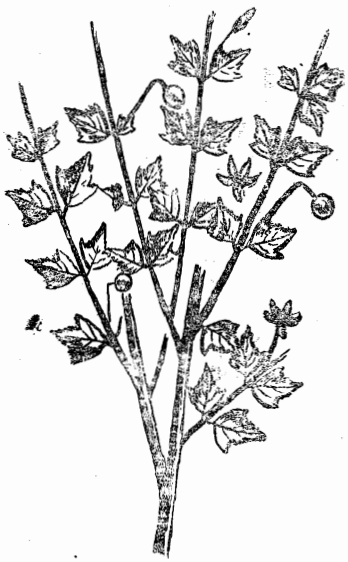

සිරිවැඩිබැවිල—නාගබලා

Sida Alba

දම්පාට මිශ්‍ර සුදු පාටින් යුත් මල් ගසපුරා ම පිපෙන අඩි හතරක් පහක් පමණ උසට වැවෙන බැවිල වර්ගයට අයත් ඉතාම ලක්ෂණ ගස **නාගබලා** නම් වූ සිරිවැඩි බැවිල ගස යි. නාගබලා වෙනුවට ගන යුත්තේ ගස්කැලිය නොව මේ සිරිවැඩි බැවිල ය. මෙය වාපිත්-සෙම් සමණය හා සෞම්‍ය ධාතු වර්ධන ය කරණ වාජීකරණ ඖෂධයකි. බැවිල වර්ග ගැණ විස්තරයක් 332 පිටේ ඇත.

සිරිසලෝද්‍ර-සබරල
සිරීෂ-මාරාගස, මහරිගස
සිරුකිරෙ-සුළුකූර
සිරුත්ති-අගිල්
සිරුපයරු-හීන්මුංඇට
සිරුපිලෙ-පොල්පළා
සිරුපුන්නෙ-කිණදෙඹ
සිරුපුල්ලඩි-මූංවැන්න
සිරුමරම්-කුඩා ගස්
සිරුමුගස්ටෙ-සීන්දුමැඩ
සිරුවලුතිලෙ-හෙළ අබ
සිරෝමූර්තු-ශීර්ෂ රෝගයක්
සිරෝසූල-ඉසරැජාව
සිල්පි-සක්නැබ
සිල්ලකි-කෙහෙල් ගස
සිල-ඉහුරු
සිලන්දු-ක්ෂුද්‍ර රෝගයක්
සිලා-ගල, වැටකොළු
සිලාජතු-ගල්මද
සිලාපහා-කොල්ලු
සිලාහෙද-පොල්පළා
සිලායනී-යක්ඛේරිය
සිලායු-"සිලායු" නම් මුඛරෝගය
සිලායෂී-පොල්පළා
සිලිල්-ඉරිවේරිය, වතුර
සිලිල්දු-වම්මුතු
සිලිල්දත්-පියුම්
සිලිල-සීතල ජලය, දියපාර, (සිලිලාර) ඵල්පත,ඵල්පැන්
සිලිස්සන්-ඉරිවේරිය
සිලු-මොණරපිල්, මොණරකුඩුම්බිය
සිලුපැන්-ඇල්වතුර
සිළුම්ණි-ඔලිඳ
සිලෙන්දි-මල්කූර
සිවිකරිස-දෙලොස් කලද, දෙලොස් කිරිය
සිවිකුඹුක්-කුඹුක් වනී හතර (දිය කුඹුක්,ගොඩකුඹුක්,රත්කුඹුක්, (අශ්වකර්ණ) කුඹුක්

සිව්ගුල් — සිහුණඩ

සිව්ගුල්-ඇසළ ගස
සිව්තුඹ-ගැටතුඹ, යොන්තුඹ, මල් තුඹ, ගෙඩි තුඹ,(තුඹකරිවිල)
සිව්දල-ඇසළ ගස
සිව්දෑ- චතුර්ජාතක- (එන්සාල්, කරාබු, වසාවාසි, සාදික්කා)
සිව්රැස්-හිරැස්ස
සිව්රැස්පොතු-හිරැස්සපළු
සිව්සානය-තුන්කලඳ
සිව-අරළු, මිණිරන්
සිවග්‍රංජන-අරළු, රතුලූනු
සිවන්ගුරු-සුවන්ගුරු
සිවන්තෙ-ත්‍රස්තවාළු
සිවන්දුප්පු-සිවසලුණු(සුවසලුණු)
සිවි--සම, සිවියවැල්

සිවිය—සිවියවැල්

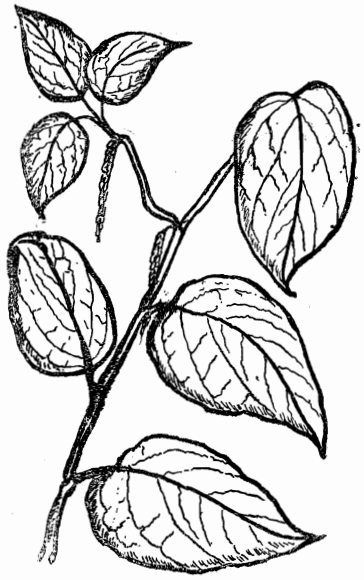

සිවියවැල්—වව්‍ය (ශඞ්ඛනාකුලි)
Piper Chaba

සිවිය බුලත් කොළ වලට සමාන ඊට වඩා මදක් සණ කොළ හා අඟල් අටක් පමණ දිග කරල් ඇති පිපළුලි ගණයට අයත් වැල් වර්ගයකි. මෙය ලඞ්කා වෙහි මෙන් ම ඉන්දියා-ජාවා-සුමාත්‍රා ඝන රට වල ද මැනවින් වැවේ සි.

සිවිය- කාශ, ශ්වාස, ශ්ලෙෂ්ම, ජ්වර, වාත නාශක හා අග්නිදීපනය ඇති කරණ උෂ්ණ කාරක ඖෂධයකි. දේශීය වෙදකමේ බොහෝ ඖෂධ යොග වලට සිවිය මුල් ඇතුළත් කර තිබේ.

සිවෙල්-කුඹුරු ඇට
සිෂ්ටඤ්ඤ-මැණික්වැන්න
සිසක-ඊයම්
සිසපත්‍ර-ඊයම්
සිසි-කපුරු
සිසිපිය-නිල්මානෙල්
සිසිමෙලෙ-සියඹලා ගස
සිසිර-සැවැන්න, ඉරිවේරිය
සිසිරා-ඊතණ
සිසිල-සඳුන්
සිසුර-තලා
සිහ්නකි--කොහෙල් ගස
සිහ්ල-තුරුක්තෙල්
සිහපුච්ඡි-පුස්වැන්න
සිහිකා-කාමරංගා
සිහින්අක්මැල්ල- හීන් අක්මැල්ල
සිහින්කස්-කුඩා දද ඛෝ කුෂ්ටය
සිහින්කසා-හීන් කසා ගස
සිහින්මැඩහදු-සිහින්මස්බැද්ද
සිහින්මිදි-හීන් මිදි ගස
සිහිනැටි-හිනට් වී
සිහිනිඳි-හීන්ඉඳි, සීනිද්ද
සිහිල්-ඉරිවේරිය, සඳුන්
සිහුණඩ-දළුක්

සී

සී- සිංහයා- වෘක්ෂමසතක (ගස් මුදුන්)

සි අන්කා

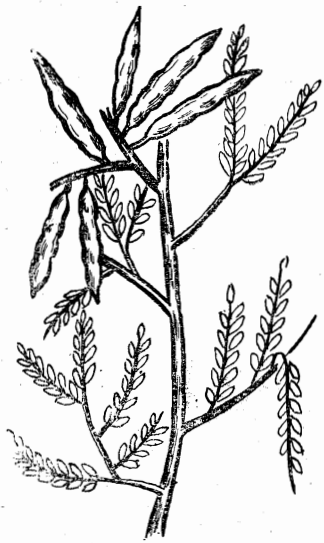

සි අන්කා

සිනිද්ද හෝ **සියඹලා** කොළ වැනි කොළ හා අහල් $6 \times \frac{1}{2}$ ක් පමණ දිග-පළල ඇති කරල් පොකුරු සැදෙන අඩි පහළොහක් පමණ උසට වැවෙන දකුණු ඉන්දියාවෙන් ගෙනැවිත් මෙහි බෝකරණ ලද ගසකි.

මෙය වමී රෝග නාශක ඖෂධයකි සමේ පිට සැදෙන අළුත්-නොරි- දද- කුෂ්ඨ වලට මේ කරල්වල ඇට ඇල් දියෙන් අඹරා ඇඟේ ගා පැය බාගය කින් පමණ ඇල්වතුර නැම කර න්න. මෙසේ සතියකට තුන් වරක් පමණ සති කීපයක් නොකඩවා නැමෙන් සම්පූර්ණ සුවය ලබා ගත හැක. ඒ කාලය තුළ සබන් ගැම සුදුසු නැත.

එක වරක් පමණක් මේ ඇට අඹරා ගැමෙන් පිට සමේ තිබෙන තෙල් ගතිය මගහැරී සම හොඳින් පිරිසිදු වෙයි.

සිකස-සිහින් කසා ගස
සිගෘ-මුරුංගා ගස
සිගෘකා-වැල් මුරුංගා

සිත-අඟිල්, කිහිරි, සඳුන්, කටු පිල, ලෝලු, තුන් ප්‍රජිල, හොමු වඟු, පෝටා, (පුවටා)

සිත උද්දාල-ලෝලු

සිතක-අඟිල්, කර ගස, සීනි, කළු ඊයන්

සිතකණ්‍යා-කහඹිලිසා
සිත කුමහිකා-හෙළ පළොල්
සිතකූලක-සුළු බිව්ල
සිතගන්ධි-සුදු හඳුන් ගස
සිතගාත්‍රා-සන්නිපාත ජ්වර රෝ ගයක්
සිතජාති-කටුපිල
සිතද්‍රොණ-යොන්තුඹ
සිතපඤ්ඣ-කටුපිල
සිතපලලව-බළුදම්
සිතපාණී-කළිල වැල, කටුපිල
සිතපුෂ්ප-හෙළ නික, මහ කරඹ
සිතපුෂ්පී-ඇස් බැලිල
සිතප්‍රිය-පැපිලිය- ඇල්කහඹිලියා

සිත ඵල-තෙල්ලි
සිතඛ්හෝ-කපුරු
සිත බහුඵල-කිඹිරි
සිතභීරු-ඉද්ද ගස
සිතමාලා-අත්මැල්ල
සිතල-කැකිරි, මහ කසිස්, ඇඹුල, ඕලු මල්, සුලු බැවිල, බැවිල
සිතලා-සුලු බැවිල, කැකිරි
සිතලාරඤ්ඤ-කපුරු
සිතලාලඝ-එළ ජම්බු
සිත වල්ලභා-බළුදම්
සිතවර-ලෝලු
සිතවාරක-කිරිඳි
සිතවාරා-පුස්සමන්
සිතවීයඹී-නිල් මහනෙල්, ඇඹුල
සිතසඟා-කෝමාරිකා
සිත සිව-සවින්දව
සිත සෙඟඟඹී-රන් මානෙල්
සිතා-කෝමාරිකා
සිතාර්ජක-අඳුතලා
සිතාලොලිං-හි වැලෙනි ඇලෙන පස් (නගුලෙන් සී සාන විට පස කැපි යාම සඳහා සවිකර තිබෙන වානේ පතුරෙනි එක තුවන පස්, මේ පස් එකතු වන්නේ ඒ වානේ පතුර හා සම්බන්ධ වූ නගුලි'සේ මුල්ලෙහි ය. ඒ පස් රැගෙණ ඇල් දියෙන් දිය කර පෙරා වශී කරණ (ඉනා) බෙහෙත් කැවීමෙන් විෂ ශරීර ගතවූ රෝගීන් ට පෙවීමෙන් සම්පූර්ණ සුවය ලැබේ. මෙය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් (විනය පිටක -මහාවගග පාලි - හෙසජ්ජක්ඛන්ධක) සරදින්නා බාධය (ඉනා බෙහෙත් කැවීමෙන් ඇති වන රෝගය) ට නියම කර වදාරණ ලද බෙහෙතකි.
සිතිදුරකා-තිඹිරි
සිතිද්‍රොණ-යොන්තුඹ
සිතිසාරක-තිඹිරි
සිඩු-මී පැණි, උක් පැණියෙන් කළ සුරා
සිඩුගඤ්ඤ-මූනමල් ගස
සිඩුපුෂ්ප- මූනමල් ගස, මලිත, කොළොම්
සිඩුපුෂ්පි-මුරුංගා
සිඩුඵල-තෙල්ලි
සිඩුරස-අඹගස
සින්-වංඇපල
සින් ගොඩ මෙනේරිය - සිහින් මෙනේරි (ධාන්‍ය වර්ගයක්)
සිනක්කාරම්- එනම් උප ධාතු (ලවණ) විශෙෂය
සින් තඹල- කුඩා කොළ ඇති තඹල වර්ගය (ඕයාරූප සහිත විස්තාරයක් ඉදිරියෙහි ඇත)
සිනව්වුඩම්-අමු කපුරු
සිනමුල්-චීන දේශයෙන් ගෙනෙන ලද බෙහෙත් අල වර්ගයක්=(වොබචිනි=ඕයාරූප සහිත විස්තාරයක් 192 පිටේ ඇත)
සිනි-උක් ආදියෙහි පැණි උකු කර සාදා ගන්නා සිහින් කැට වර්ගයක්
සිනිදි-සිනිද්ද
සිනුක්- පතොක් වර්ගයට අයත් පැලැටියක්. මෙහි දඬු සිරුස්ස පළු වලට වඩා මදක් විශාල ය. හතරැස් ය. නාරටිය දිගේ සිහින් කොළ තිබේ. කිරි ඇති - නැති සිනුක් දෙවගය කි. මෙයින් ඖෂධ සඳහා ගන්නේ කිරි සහිත වර්ගය පමණකි.

සු

සිපද-ශ්ලීපද (බරපා = බරවා) රෝගය
සිමන්තිනී-ඇසතු බෝ ගස
සිමී-ඉස, මහරි රැක
සිර-වරා ගස
සිරිස්-හිරිස්ස වැල (පළු)
සිරිස්ස-විදුරු වැල් (සිරිස්ස පළු)
සිරි-ලියනහලා
සිල-මනෝසිල
සිවැල-නගුලේ වානේ පතුර හෝ නගුලෙන් සාන සී විට
සිස-කළු ඊයම්
සිසං-බළල් ලුණු, කළු තුඹ
සිසක-කළු ඊයම්
සිසපත්‍ර-කළු ඊයම්
සිසුර-තලා
සිහනාගා-සිහින් කැනැස්ස
සිහපුච්ඡි-පුස්වැන්න
සිහල-සිඳසිඟුරු, කුරුඳු
සිහලප්‍රිය-පෙරුම්කායම්
සිහිකා-කාමරංගා
සිහුණ්ඩා-දළුක් ගස

සුං-පෙරුම්කායම්
සුක්‍ර-වරා ගස, ශුක්‍ර ධාතුව
සුක්‍රදු-වැටකේ ගස
සුක්‍රමේහ-ප්‍රමේහ රෝගයක්
සුක්‍රා-ගෝසාල වැල
සුකකං-සුක්ලය
සුකතං-වියලි කහ
සුකතා-වියලි කහ
සුකනි-සක්නැබ, කලං හය (6)
සුක්රු-ශුක්‍ර ධාතුව
සුක්ල-කිරි අඹුන
සුක්ලකන්ද-සුදුලූනු
සුක්ලක-මූදු පෙණ
සුක්ලතා-හරංකසා
සුක්ලපිණ්ඩිතක-කටුකරඹු
සුක්ලප්‍රසමනී-කිරි අඹුණ
සුක්ල පුෂ්පා-අඩනහිරියා
සුක්ලා-ත්‍රාසනවාලු, කවෙලු
සුක්ලාරි මේදක-හෙළ ඉඟුරු
සුක-පොණ්ඩරු
සුකණ්ටක-ඉදි
සුකන්ද-රතු ලූනු
සුකන්දක-හබරල
සුකන්දික-ලුහුනු
සුකන්දින්-බිම්තල්, ලවණ, උඟරල
සුකර්කීටි-ඉදි
සුකර්ණිකා-මකුණුවැන්න, මීකන් පලා
සුකර්ණී-තියඹරා
සුකසථාන-වරා ගස
සුකාණ්ඩ-උක් ගස, කරිවිල වැල
සුකාමා-බැම්නිරිය
සුකාෂ්ට-දේවදාර
සුකුන්දක-ලූනු
සුකුන්දන-අඳුතලා
සුකුමාරක-කොල්ලන් කොල
සුකුමාරා-සාදික්කා, සිනිද්ද, කෙසෙල්
සුකුරු-ශුක්‍රධාතුව
සුකෙශර-දෙළුම්, වනුක්
සුකොමලා-එරබදු
සුකොලී-කිරිකවෙළු
සුඛ-වී, මාදුරු, සුළු දඬ කලත්, රත් නෙළුම්
සුඛ ගන්ධක-රතු තලා, කැල
සුඛමොදු-කෙහෙල් ගස
සුඛවච්ඡික } සර්ජිකක්ෂාර
සුඛවච්ඡ් } (සුවස ලුණු)
සුඛවච්ඡික-සුවස ලුණු
සුඛවාස-කුකුරුමාන්

සුඛසඤ්ඤ-හතු
සුඛාභ්වය-කලාදුරු
සුබුමාරක- උස් ගස්, කොල්ලම් කොළ
සුබෝර්ජික-සර්ජිකක්ෂාර
සුබෝද්භවා-කෝවක්කා
සුබෝදය-තලිස් පතුරු
සුගන්ධ-අතිවිඩයම්, කළුදුරු
සුගන්ධි-අඹ
සුගන්ධ-තුරුක් තෙල්, හීන් දුරු, නිල් මහනෙල්, සඳුන්, හිණි හිරි, රත් මූරාංගා, හණ, සුවස ලුණු, ගෙන්දගම්, කිණිදෙඹ, වී, රතු ලූනු, කොල්ලම් කොළ, ගැටතුඹ,
සුගන්ධ- දුරු, නිලුපුල්, සඳුන්, ග්‍රන්ථිපර්ණී, රතු මූරාංගා. ගෙන්දගම්, තඹල, සේර
සුගන්ධක- රතු තලා, ගෙන්දගම්, නාරම්
සුගන්ධ කුසුමා-දැසමන්
සුගන්ධ ප්‍රියඞ්ගු-සුවඳ පුවඟු
සුගන්ධ මුද්ග-උළුවාහාල්
සුගන්ධමූලා-අරත්ත. හිඟුරු පියලි, ඉරමුසු, ගොඩ පියුම්, (මී තඹර)
සුගන්ධා- ගොකටු, කඩල, හිඟුරු පියලි, අරත්ත, මල් තුඹ. අති වූඛයම්, ශතපුෂ්ප, මහ ඉරමුසු, කරපිංචා, ජීතණ, සිනිද්ද, නස් නාරම්, තලා, මහළුන්සාල්, රන් බෝලිද්ද, කළුදුරු
සුගන්ධාඛ්‍යා-සුවස ලුණු
සුගන්ධා ගරු-සුවඳ අගිල්
සුගන්ධාමලක- සමේෂඡධි ගණය හා සංයෝග කොට ගත් නෙල්ලි
සුගන්ධි-කළාදුරු, එන්සාල්, කොක පිය, සුවඳ තණ, එළ නෙළුම්, කොන්තමල්ලි, සුවස ලුණු
සුගන්ධික- සුවස ලුණු, කොන්ත මල්ලි, කළුදුරු, නිල් මහනෙල්, නෙළුම් අල, ජූල් (දිවුල්)
සුගන්ධිකා-වැටකෝ ගස, කලුනික, හිවුල්
සුගන්ධි කුසුම-රත් කනේරු
සුගන්ධි කුසුමා-දැසමන්
සුගන්ධිවල්ලිකා-සිහින් එන්සාල්
සුගන්ධිත්‍රිඵලා-සාදික්කා ගෙඩි, පූග ඵල (පුවක් ගෙඩි), කරාබු ගෙඩි
සුගන්ධිනී-රන්වන් වැටකෝ, රන් වන් කනේරු
සුගන්ධිමූලා-සැවැන්න
සුගන්ධි- සුවස ලුණු, එන්සාල්, කිණිහිරි, කුණු කරඳ, එළ නෙළුම්, නිප්පිලි මුල්, කෙකටිය, සුවඳ තණ
සුගිණ-පෙරුම්කායම්
සුග්‍රන්ථි-හිඟුරුපියලි
සුඟු-පෙරුම්කායම්
සුච--- යවකාර ලුණු
සුචිකෂුස්-අත්නික්කා
සුචිකඤ්චුකා-මහ තුඩු පලා = (මහා චඤ්චුශාක)
සුචන්වල-රසදිය
සුචවඞ්ක-සුවස ලුණු
සුචිමුන්-කර ගස
සුචි-කර්කීටකශ්‍රිංගී
සුචිත්‍ර වීජා-වලඟසාල්
සුචිත්‍රා-නියඹරා
සුචිපත්‍ර-ඉළුක්
සුචිපත්‍රා- මහ සාරණ, නිදිකුම්බා
සුචිපුෂ්ප-කෑල ගස
සුජල-නෙළුම්
සුණ්ඨී-සිඳහුරු
සුත්-ඵල
සුත්කට-වසාවාසි

සුත-ඇල්කහඹිලියා, බුත්සරණ
සුතක-රසදිය
සුතජීව-බුත්සරණ
සුතජීවක
සුතඤ්ජීව } බුත්සරණ
සුතපාදික-වලාවැන්න
සුතකීරි-දේවදුලිය
සුතශ්‍රෙති- මකුණුවැන්න, නුග, මීනුග
සුතිකා-එරබදු ගස, බිම්කොස්ඹ, කොසඹ
සුතීක්ෂණ-මුරුංගා, වැල් මුරුගා
සුතුඩග-පොල් ගස
සුතුරු-නූල
සුත්‍රපුෂ්පික-කපු ගස්
සුතෙලා-මහ දූදු
සුදඤ්ඨා-ඇද්දෙමට
සුදණ්ඩ-වේවැල
සුදණ්ඩිකා-නාරම් ගස
සුදන්තිකා-රත් පළොල්
සුදබින්දීම- ප්‍රමේහ රොග හෙද යක් (ධාතු උණුකරවා යාම)
සුදශීනා-කංසා, බූ කිඳ
සුදල-අස්වැන්න
සුදු අඹ-හෙළ අඹ
සුදු උක්-සුදු පැහැති උක්
සුදු කඳ-කිරිබදු
සුදු තුඹ-සුදු ඊයම්
සුදු දුරු-ශ්වෙත ජීරක (සුදුරු)
සුදු මහනෙල්-එළ මානෙල්
සුදු වැටකොලු-සුතු වැටකොලු
සුදු වෙල්ලන්ගිරිය - බෙහෙතට ගන්නා වෙල්ලන් ගිරිය වශීය. සුදු - කළු හෙදයෙන් වෙල්ලන් ගිරිය දෙවගීයකි. මේ වැල් ගැන විසතාරයක් 448 පිටේ ඇත.
සුදුසුරමෙක්තා-සුදු හඳුන්

සුදු හඳුන්—සුදු හඳුන් ගස

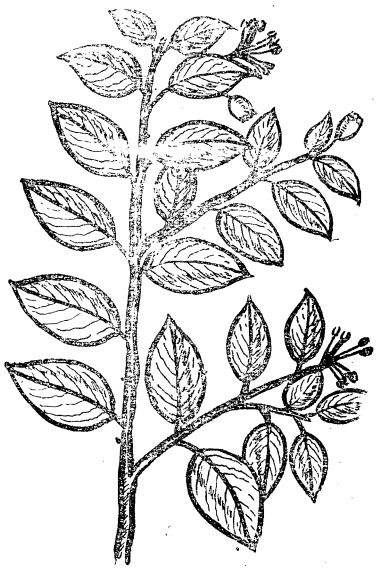

සුදු හඳුන්—ශ්වෙත චන්දන (ගොඤ්ජී)

Santalum Album

කටරොළු වැල් කොළ වැනි ඕවාල හැඩයෙන් යුත් කුඩා කොළ - වැරණියා මල් පොකුරු වැනි සිහින් මල් පොකුරු හා බෝල කඩල ඇට පමණ කුඩා ගෙඩි (ඇට) පොකුරු ඇති සුදු හඳුන් ගස පෙර-අපර දෙ දිගට ම අයත් ඕස්ට්‍රේලියා - පර්සියා-ජාවා - සුමාත්‍රා-ඉන්දියා - ලඞ්කා යන රට වල මැනදින් වැවෙයි.

මේ ගසේ සුගන්ධවත් වූ මල් හා හර (අරටු) පෙර - අපර දෙ දිග ම ඖෂධ සඳහා ගණිති. එසිනුත් අනාදිමත් කාලයක සිට පෙර දිග රට වල මේ වගීය ඖෂධයක් වශයෙන් යොදති.

ඒ ඒ රට වල දේශගුණය අනුව මේ වගීයේ සුවඳ - රස ගුණ - ඕජා හා වණීය ත් වෙනස් වන බව පෙනේ. ඕස්ට්‍රේලියාවේ හා උතුරු ඉන්දියාවේ වැවෙන සුදු හඳුන් හරදුඹුරු සුදු වණීයෙන් යුක්ත යි. සුගන්ධය ද අධික යි.

මයිසූර් රාජ්‍යයේ ප්‍රසිද්ධ පාර වල සෙවන සඳහා දෙපේලියට අතරින් අතර සිටුවා තිබෙන්නේ සුදු හඳුන් සහ හොඳ අඹ වගීත් ය. අඹ ගස් වලින් මග යන එන්නන්ට තාවකාලික ප්‍රයෝජනයකුත්, සුදු හඳුන් ගස් වලින් සහ අඹ ලී වලින් රජයට විශාල ජානික ආදායමකුත් නො දැනුවත්ව ම වාගේ ලැබෙයි. එනෙත් අපේ රටේ පාර දෙපස හෙවනට සිටුවා තිබෙන්නේ රට මාරා ගස් ය.

සුදු හඳුන් ප්‍රමෙහ රෝග නාසක ඖෂධයකි. මෙහි ඇති සිසිල් ගුණය මනුෂ්‍ය ශරීරය ට හිතකර ය. මේ පිළිබඳ කෂාය, අරිෂ්ට, ආසව, ගුලි, කල්ක, ශීත කෂාය ආදී හැම එකකට ම සුදු හඳුන් අවශ්‍ය වේ. හඳුන් තෙල් ඖෂසර්ගික මෙහය (සුදබින්දම) ට දෙන ප්‍රධාන ඖෂධයකි. සුදු හඳුන් - ජානික සුවඳ ද්‍රව්‍යයකි. ආගමික ශුද්ධ වස්තුවකි.

සුඛ මූත්‍ර-එළ මූත්‍ර

සුඛශිර-කපෝතාඤ්ජන (කොබෙසිවන් මැටි=හොයදුන්) ඉදිරියෙහි ඇති හොයදුන් විසඳාරය බලන්න.

සුඛශිලා-පළිඟු

සුධා-හුනු, වතුර, තෙල්ලි, මූරාවා, දළුක්, මහ උක්, අරළු, මීපැණි, අස්වැන්න

සුධාංශු-කපුරු

සුධාංශුතෙල-කපුරු තෙල්

සුධාංශුරත්න-මුතු

සුධාඔඝ-කපුරු

සුධාජීවින්-ලුණු

සුධාධාර } කපුරු
සුධානිධි }

සුධාපයස්-දළුක් ගස

සුධාපාසානක-හුණු ගල්

සුධාභෘ (සූ) ති-කපුරු

සුධාමූලි-නරි අල, (ශාලාමිශ්‍රී-මෙය රසායන බෙහෙතකි)

සුධාමොදක } කපුරු, ඉඹුල්
සුධාඝීත් }
සුධාවාස }

සුධාශ්‍රවා-දැන්න

සුධොත්භවා-අරළු

සුන්-පෙරුම්කායම්

සුන්සී-සිදුහිඟුරු

සුන්දර-ගෝමේද, නිල් මානෙල්

සුන්මූරැන්කෙ-මූරාංගා

සුනංකාරි-ඉරමුසු වැල

සුනකා-රසදිය

සුනකට-කුරුඳු පොතු

සුනන්ද-ගෝරෝචන

සුනනූ-සප්සද, අකීපත්‍රී වෘක්ෂ

සුනන්නාරි-ඉරමුසු

සුනඹ-දිඹුල්

සුනා-වේලා ගස

සුනාලක-මූහමල් ගස

සුනිර්‍යාස-බදුවද

සුනිර්ගුණ්ඩී-කළුතලා, නික

සුනිර්‍යාස-අලරිය, කණේරු

සුනිල-දෙළුම් ගස, කටරොලු වැල

සුනිස-කිඹුල්වැන්න
සුනිසන්-කිඹුල්වැන්න
සුනිසන්න-කිඹුල්වැන්න
සුනිසණ්ණක-කිඹුල්වැන්න,(පලා පෙති)ඇඹුල්ඇඹිලිය
සුනිසන්නපත්‍රක- ඇඹුල් ඇඹිලිය මෙය හොඳ ශාක විශෙෂයකි. ග්‍රහණී අතිසාරාදි රෝග වලදී ආහාර සම්ග දෙනු ලබති.
සුනිසණ්ව-කුණුකරඳ
සුනීල-දෙළුම්
සුනීලක-නිල්කිනිරිඳිය
සුනුසන්-කිඹුල්වැන්න
සුප්-මල්
සුප්ත-පලම් දහසය
සුප්තිය-කලං හය
සුප්‍රපර්ණි-මුංවැන්න
සුපත්කාර-හෙළ නෙළුම්
සුපත්‍ර-හෙළ නෙළුම්, සාතාවාරිය, පාලංගා
සුපත්‍රක-මුරුංගා, ආපසුම්දු
සුපත්‍රාඩ-හෙළ කිඹුරු
සුපණ්ණි-නාමල්රේණු, ඇසළ, රැක් අත්තන, හරේනුක, කෑල, රත් වන් කිරිපලා
සුපර්ණී-සුදු ඊතණ
සුපරි-පුවක්
සුපල-මුද්‍රිකඵල (මිදිඵල)
සුපවිත්‍ර-විෂ්ණුක්‍රාන්ති
සුපාක්‍ය-බළල් ලුණු
සුපාක-වැල්තුඹ
සුපාර්ශ්ව-තෙලැසටු, පුළිල, තුන් දුළිල
සුපාර්ශ්වක-කරබෙඹිය
සුපිඹලා-දුදු, බුලත්
සුපුත්‍රිකා-ආපසුම්දු
සුපුෂ්කරා-ගොඩතෙළුම්,(මීතඹර)
සුපුෂ්කලා-මැණික්වැන්න
සුපුෂ්ප-පළොල්
සුපුෂ්පක-හෝපළු, පොණ්ඩරු
සුපුෂ්පී-සුදු කටරොළු, ශතපුෂ්ප, උළුවා, ගැටතුඹ
සුපූර-දෙළුම්, ලප්නාරත්
සුපූරක-මූනමල් ගස
සුප්‍රතිෂ්ඨ-මාදම්, දිඹුල්
සුප්‍රපර්ණි-මුංවැන්න
සුප්‍රභ-පද්මකාෂ්ඨ
සුප්‍රසරා-ආපසුම්දු
සුප්‍රසස්‍ය-සාදික්කා
සුප්‍රියා-ගොටුකොළ
සුඵල-දෙළුම්, ඩෙබර, මුං, කිණිහිරි, පූල්, නියඹරා, කොමඩු පුහුල්, කෙසෙල්
සුඵලා-ආද්දෙමට
සුබන්ධ-තලගස
සුභ-කසිස්, පළඟස
සුභග-හෝපළු, සපුගස, රතු උදු පියලි, පුෂ්කර, කොටවියාමුරු, අස්වැන්න, කහ, නිල්ඊතණ, පුවඟු, තලා, කස්තුරි, රත් කෙහෙල්, සීනිද්ද
සුභඞ්ග-පොල්ගස
සුභඞ්ගා-පුවඟු
සුභද්‍ර-තුස්නවාලු, බෙලි, බැමිතිරිය, දේවදූර
සුභද්‍රා-කොසඹ, කළුඉරමුසු, ඇත් දෙමට
සුභා- හරංකහ, උණකපුරු, සාතාවාරිය
සුභි-කඳඹ, බක්මී
සුභික්ෂා-මයිල ගස
සුභීරක-කැලගස
සුභූති-බෙලි ගස

සුඹුළු-පොතු
සුම-කපුරු, මල්
සුම්-සපු, පිච්ච
සුමඬලා-කිරිපලා
සුමනි-පුස්වැන්න
සුමදන-අඹගස
සුමන-හිරිඟු, අත්තන, සමන්, සාදික්කා, බඳුවද, නුග, වසාවාසි, මාදම්, කරඳ, සිරිල, කොල්ලු
සුමනං-පිච්ච
සුමනඃපත්‍රිකා-වසාවාසි
සුමනඃඵල-පූල්ගස, (දිවුල්ගස) සාදික්කා, ලප්නාරම්
සුමනඃපලම්-ලප්නාරම්
සුමනපත්-වසාවාසි, දැසමන්
සුමනඵල-ලප්නාරම්
සුමනස්-දැසමන් මල්
සුමනස-කරබෙඹිය
සුමනා-දැසමන්, හිරිඟු
සුමනාඵල-ලප්නාරන්
සුමලී-බින්තල්
සුමලෙර්ෂ-බඳුවද
සුමුඛ-අඳුතලා
සුමූල-අස්වැන්න, පුස්වැන්න
සුමේධස්-දුදු
සුර්ප- දෝණ 2 ක්, (පත 128, ලාස් 2)
සුර්පපර්ණී-මුංවැන්න
සුයෂ්‍ටී-වැළුක්
සුභක්තා-කොබෝවක්කා
සුරක්ත-ඇසටු
සුරක්තක-කොහු අඹ, සිවංගුරු
සුරකෘ-කොසඹ, මදටිය
සුරකෘස්ථිකොඩි-ගස් කසඹිලියා
සුරඹග-සාදිලිංගම්
සුරඹගක-පතඟි, වැල්මදට
සුරඹගධාතු-සිවංගුරු
සුරඹගා-කොටදිඹුලා
සුරඹඟිකා-මුරුවාවැල්
සුරඹඟී-රත්මුරුංගා
සුරඤ්ජන-පුවක්
සුරණ-කිඹාරන්
සුරත්හර-රත්හඳුන්, දේවදුර
සුරතංචය-රසදිය
සුරතඹහපූ- මදනකාමපූ (349 පිටේ මදනකාමපූ ගැණ ලියා ඇති විස්තරය බලන්න)
සුරතාරන්-දේවදුර
සුරති-කරබෙඹිය, මාදම්, හිරමුසු,
සුරදර } දේවදුර
සුරදුරු }
සුරදුන්දුභී-තලා
සුරද්‍රැම-දේවදුර
සුරඛ්‍ය-දුම්මල
සුරපර්ණික-දෙඹ
සුරපර්ණි-කැල
සුරපුණ්ණාග- දෙඹ ගස, කීන දෙඹ, කීන
සුරප්‍රිය-කතුරු, සාදික්කා, කෙහෙල්
සුරබි-මාදම්ගස, ඉරමුසු වැල, කරපිංචා
සුරභි-සාදික්කා, සැමගස, කෙහෙල්, තලා, මූනමල්, දුම්මල, සීනිදේද
සුරභිඃකට්ටිකුමන්ජල්
සුරභිගන්ධිකා-හිවුල්
සුරභිවඡද-කරබෙඹිය, පූල්
සුරභිවච්-මහ එන්සාල්
සුරභිදුරු-හොරගස
සුරභිපත්‍රා-ජම්බු, මහ ජම්බු
සුරභිපත්‍රිකා-මාදම්
සුරභිපුණ්ණාග-කීණදෙඹ

සුරභිභූෂණ

සුරභිභූෂණ-ගොකටු
සුරභිමුද්ගකා-උළුවා
සුරභිවල්කල-කුරුඳුපොතු
සුරභිශඛල-සපුගස
සුරභිශ්‍රවා-කෙහෙල්
සුරභී-කළුතලා
සුරභීරසා-ඉන්සුළු
සුරමාතා-කඩල
සුරමෘත්තිකා-සුදු පාසානම්, තගර, වණීවත් මැටි
සුරමෙද සමුද්භව-මේවන්
සුරමෙදු-මහමේවන්
සුරරාජක-පියාගස
සුරලතා-මිහදුදු
සුරලුරාම්-මීවැල
සුරවජා-නාවිරිය (නෙරිවිස)
සුරවර්ණිකා-දෙඹ
සුරවෘක්ෂ
සුරවෘත්ත } කැලගස
සුරවල්ලභා-සුදු ඊතණ
සුරවල්ලී-තලා
සුරශ්‍රේෂ්ඨා-ලුණුවිල
සුරස-පොත්ත, හෙළ නික, වසාවාසි, නික, සුවඳතණ, ඉඹුල්ලාටු, තලා, අරත්ත, උළුවා, බැම්තිරිය, මිහ හාතාවාරිය, බැවිල
සුරසා-තලා, අරත්ත
සුරසාදිගණය-තලා, හෙළ තලා දෙක, තුවර, අඳුතලා, රතු අක්මැල්ල, බැලතණ, (කරවිතලා=වෙණුතණ) නික, උඩැත්ත, (රියකොළ) දුම්ඩ. කොළොම්, සුවඳතලා, (හිරමුසු) අඹ, කළුඅක්මැල්ල, රේරු, සිහින්අක්මැල්ල, වළහසාල්, කළු කැම්මේරිය, මූරාවා, කොතුරුබැද්ද, (මීකන් පලා) ඇත්දෙමට යන මේ සුරසාදි ගණය. පණුරෝග, සෙම් රෝග, කැස්ස, අරුචි, ප්‍රතිශ්‍යා, ශ්වාස හා වෘණ රෝග නසන්නේ ය.

සුරස්‍යා-කළුතලා
සුරසෞද්භව-මසිල ගස
සුරා-රා, ආපසුම්ඳු, අරක්කු
සුරාග-සැවැන්හ
සුරාජක-කිකිරිඳිය
සුරාහ්වී-රත්හදුන්
සුරාල-මනෝසිල
සුරාශ්‍රය-යොහොඹු
සුරාෂ්ට්‍රජ-කලුමුං, තුවර
සුරාෂ්ට්‍රජා-කටුකරෝහිණී
සුරාහ්ව- දේවදුර, කුකුරුමාන්, හීන්තලා, කහ
සුරුඬග-මුරුංගා
සුරුස-අස්වැන්න, සිසිතේක්කු
සුරුහක-තෙලැසටු
සුරෙ-එරමිණියා
සුරෝජක-දේවදුර
සුරෝත්තර-සඳුන්
සුලන්සිප්-හුලන්හික්ගස්
සුලභ-අඹ, මුංවැන්න, දුම්කොළ
සුලශ්වල-තල්ගස
සුළුඅංකෙන්ද-හීන් අන්කෙන්ද ගස
සුළුකරඹ-හීන්කරඹ
සුළුකුඹුක්-හීන් කුඹුක්ගස
සුළුකුර-හීන්කුරතම්පලා
සුළුගන-අස්වැන්න, පුස්වැන්න
සුළුගෙලඬිය-මුංවැන්න, (කුඩා කොල්ලු)

සුළුනයි—කුඩා පැළෑටියක්

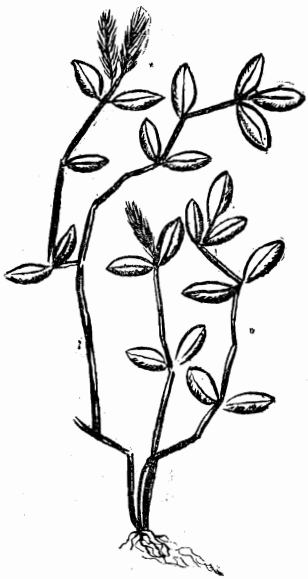

සුළුනයි

නයි පෙණයක හැඩහුරු කමින් යුත් තණකොළ සමග වැවෙන මුගුණවැන්න වැනි පැළෑටියකි. **අඳුන් කිකිරිදිය** වල මෙන් පුරාක් මූල දෙපසට විහිදී ගිය කොළ ඇත. මූදුනෙහි උදු පියලි කොළයකට ත් වඩා කුඩා රත් ඉරි වලින් යුත් මල් හට ගණී යි.

මේ පැළෑටිය කුඩා ස. හැම තැන ම තිබෙන නිසා සුලභ ය. එහෙත් මෙය ඇස පිළිබඳ කරුණු වලදී පුදුම දේවල් කළ හැකි පැළෑටියකි.

මේ කොළ විකා හකුදෙකේ තබා නෙණ කැමති ප්‍රමාණක් වැලි දෙ ඇස් වල පුරවා ගත හැකි යි. ඇස් වලට කිසිම තුවාලයක් හෝ වේදනාවක් නැති ව ඒ වැලි පිටවී යයි. එසේ ම ඇසේ ගල්-වැලි ආදියක් තිබියදී මේ කොළ ඉස්ම සවල්පයක් ඇසට වත්කලොත් ඒ වැලි ඇස කපා ගෙණ ඇතුළට කාවදී යි. ඒවා අස්කළ හැක්කේ ශල්‍යකර්මයකින් පසු ව ය.

එසේ ම තුවාලයකින් ඇස ඇතුළේ ලේ පිටවී යේ නම් අමු කහ සවල්පයක් සමග මේ කොළ කොටා ගත් ඉස්ම ඇසට මිරිකී මෙන් දින තුනකින් සම්පූර්ණ සුවය ලැබේ.

සුළුනික-හින්දි ක ගස

සුළුපස්මූල්ගණය-(සුළුපහ) එළ බටු, කටුවැල්බටු, අස්වැන්න, පොල්පලා, ගොකටු,(තෙරෙංචි) (අප රටේ පෘෂ්ණිපර්ණී (පුස් වැන්න)වෙනුවට පොල්පලා ද, ශාලිපර්ණී (සල්වැන්න) වෙනුවට අස්වැන්න ද සුළු පස් මූල ට පෙර සිට ම යොදන බව පෙනේ.) මේ ගණයෙන් වා, පිත්, නසන්නේ ය.

සුළුපෝටා-හින් පුවටා වැල

සුළුබුරුද-සාරණ

සුළුමී-**කණවෙයියා** පැණි

සුළු මැ-හින්මැවැල

සුළුමුරුත-හින්මුරුත ගස

සුළුමෙවන්-කුඩාශාලාමිශ්‍රී (මේදා)

සුළුරුත්ත-හින්අරත්ත

සුලොමශා-කොටදිඹුලා, අක්මාල්ල, මූරුවා

සුලොමා-වැල්මදට

සුලොහිතා

සුලොහිතා- ලියනහලා හෙවත් හිනිදිවි වැල
සුව-යොහොඹු
සුවහුරා-සිවංගුරා
සුවණණං-රත්‍රං
සුවතුරා-මහරි, මාරා, මදටගස
සුවද-හින්ගෙඳ
සුවද අගිල්-ඉඹගල්‍යා

සුවද අගිල්—අගරු

සුවදඅගිල්—විශේවරූප (රාජාහී)
Aquilarca Agallocha

අගිල් දිග - පළල අඟල් $3\frac{1}{2} \times \frac{3}{4}$ ක් පමණ ඇති නාකොළ වලට නැතහොත් කොරකහ කොළ වලට සමාන කොළ ඇති ගසකි.

මේ ගසෙන් කෘෂ්ණාගරු, කාෂ්ඨාගරු, දහාගරු, ඉඹගල්‍යා

සුවිල්ලි

ගරු, අගරු යයි මැලියම් වගී පසක් ලැබෙන බව ඉන්දියානු නිඝණ්ටුවල විස්තර කර තිබේ.

මේ මැලියම් ආසියාතික රටවල පෙර සිට ම භාවිත වන ශුද්ධ වූ සුවඳ ද්‍රව්‍යයකි. අගිල් ගර (අරටු) රත්කිහිරි හර මෙන් තදය. ගෙහර වණීයෙන් (ගුරු පාවින්) යුක්ත ය. මේ හර ඖෂධ සඳහා ගණිති.

සුවඳතලා-හිරමුසු
සුවඳපස-කපුරා, සඳුන්, කස්තුරි, කොකුම්, පිනිදිය
සුවඳහොට-සැවැන්දරා
සුවඳාල්-සුවඳහාල්, (ධාන්‍ය)
සුවඳාල් (කෙසෙල්)
සුවන්ගුරා- සවණීගෛරික නම් උපධාතු විශෙෂය
සුවර්චකා-ආපසුම්බු, සුවසලුණු
සුවර්චල-කොබෝවක්කා
සුවර්චිකා-යවකරලුණු, සුවසලුණු
සුවර්චින්-සර්ජිකක්ෂාර
සුවර්චිලා-කෝවක්කා, සුවසලුණු
සුවණී-රත්හදුන්, සිවන්ගුරා, නාමල්රේණු, අත්තන, යොහොඹු, රතුන්, රන්ගුගුල්, සෙන්කොට්ටම්, කලඳ
සුවණීක- පිත්තල, ඇසළ, රැක් අත්තන
සුවණීකය-තුන් කලඳ
සුවණීගෛරික-සුවංගුරා
සුවණීනාකුලී-මහදුදු
සුවණීපුෂ්පී-ඇසළගස
සුවර්ණප්‍රසව-එන්සාල්
සුවර්ණවර්ණ-කහ
සුවර්ණා-කළු අගිල්, බැවිල, කහ, මුගුණුවැන්න
සුවර්ණාඛ්‍ය-නාමල්රේණු
සුවරා-අරත්ත
සුවල්ලී-(සොම්වල්ලී) බෝදිඇට

සූ

සුවශ්චිල-රත්ගොකටු
සුවස-සුවසලුණු
සුවහ-සේපාලිකා
සුවහා-ඉන්සලු, ඒලාවති(එල්වලු) හීන්අරත්ත, සේපාලිකා, ත්‍රස්සා වාළු, වලාවැන්න, බින්තල්, මහ අරත්ත
සුවීයෂී-වල්කපු, ඩෙඛරගෙඩි
සුවීරක-සෞවීර අඳුන්
සුවීරාම්ල-කාඩි
සුවෘත්ත-කිඛාරම්, නෙළුම්, ඇත් සැටිය, මුද්දරප්පලම්
සුවෘත්තී-හිඟුරු පියලි
සුශවී-කරිවිල, හීන් කරිවිල, කළු දුරු, තෝවැල්ල, සිරිල, දුම් මැල්ල
සුශාක-කුරතම්පලා
සුශිඛ-රත්නිටුල් ගස
සුශීක-කෙසෙල් ගස
සුෂ්ටී-කරවිල වැල්
සුෂ්ටුකාෂ්ඨ-ඛෙරු
සුසකා-වියලි දේ, ලාකඩ
සුසකාමාංස-වියලි මස්
සුසකර-ප්‍රස්කර
සුසමාපූ- ආස්මී
සුස්‍රාව-කෙසෙල් ගස
සුසාර-සඳුන්, රත් කිහිරි
සුසාරක-හෙළ හිඟුරු
සුසිඛ-කළුකිහිරි, රත් නිටුල්, මොනරකුඩුම්බිය
සුසිර-කොට්ටම්, කරාබුනැට්
සුසීඵල-කකීටකශ්‍රිංගි
සුසෙන-කරඹ
සුසෙනිකා-වැල් පෙනෙල, කළු ත්‍රස්සාවාළු
සුසේන-කරඹ

———

සූක්ෂම-හීන් එන්සාල්, ශරීරයේ සියුම් කුප වල පවා පැතිර යන වත්සනාභ වැනි විෂ වගී
සූක්ෂම තණ්ඩුල-තිප්පිලි
සූක්ෂමදලා-දුරාලභා
සූක්ෂම පත්‍ර- පැපිලිය, කොත්ත මල්ලි, වල්දුරු, හීන් ඩෙඛර, වල් අඳුකලා, රත් උක්, ශත පුෂ්ප, සාතාවාරිය, හීන් බැම්නි රිය, ඇල් කහඹිලියා, උණ ගස
සූක්ෂම පත්‍රා-රසකිඳ, ඇල්කහඹිලියා, කංසා. සාතාවාරිය
සූක්ෂම පත්‍රිකා- රසකිඳ, සාතාවාරිය, පැපිලිය
සූක්ෂමපත්‍රී- භාතාවාරිය, පැපිලිය
සූක්ෂම පිප්ඵලී-වල් තිප්පිලි
සූක්ෂමපුෂ්පා-යක්ඛේරිය
සූක්ෂම ඵලා-පිටවක්කා, සීන් මැඩ හඳු
සූක්ෂම මූලා-ඹිදි
සූක්ෂමවල්ලී-වැල්මදට, පැපිලිය
සූක්ෂම වීජා-කසකසා ගස
සූක්ෂමා-හීන් එන්සාල්, බෝලිද්ද
සූක්ෂ්මමේලා-හීන් එන්සාල්
සූක-යවාදියෙහි බූව, මහනෙල්
සූකතුණ්ඩ-සාදිලිංගම්
සූකපාක්‍ය-යවකර
සූකර-හෙළ වරා, බිම්තල්, ඌරල
සූකවල්ලභ-දෙළුම්
සූකාලූ-කිඩාරම්
සූකාවෘක්කා-වඳුරු මෑ
සූකිරි-ගල්කණ්ඩු = (වැලි හකුරු වැනි ද්‍රව්‍යයක්) සුදු පැහැති හකුරු වෙසෙසක්
සූකෙඤට-දෙළුම්

සෙ

සූචිකාණී, සූචිකර්ණිකා } එළ නෙළුම්
සූචිකා පුෂ්ප, සූචිකා පුෂ්පි } වැටකේ
සූචිකාමුඛ-සක්
සූචිත්‍ර-වලහසාල්
සූචිපුෂ්ප-වැටකේ
සූචිවක්ත්‍ර-දියමන්ති
සූචිවක්ත්‍රක-සුදු අඳුතලා
සූචිශාලි-අමු ආදී හීන් ධාන්‍ය
සූච්‍යග්‍ර-ඉළුක්
සූත්කටා-කුරුඳු පොතු
සූතපාදිකා-වලාවැන්න
සූතිකා-සීනිද්ද
සූතිකාත්‍රක-බිම් කොසඹ
සූතිකෂණ-හෙළ මුරුංගා
සූත්‍ර-නූල
සූත්‍ර පුෂ්ප, සූත්‍ර පුෂ්පිකා } කපු ගස
සූධා-අරළු
සූධොධහවා-අරළු
සූනෘක, සූනෘකාරි } යොන් තුඹ
සූනක-පතුක්
සූත්‍ර-වරා ගස
සූපධූපන-පෙරුම්කායම්
සූප පර්ණී-මුං වැන්න
සූපභූෂණ-පෙරුම්කායම්
සූපශ්‍රේෂ්ඨ-මුං
සූපාඞග-පෙරුම්කායම්
සූප්‍රිඟා-මකුළුවැන්න
සූඵලා-ඇද්දෙමට
සූයවී-වරා ගස, හෙළනික, වැළක්, ඉරමුසු
සූයවීකාණත-පළිඟු, සූයවීකාණත මල් ගස
සූයවීකාන්තා-කෝවක්කා
සූයවීදාස-වරා ගස
සූයවීපර්ණී-මුංවැන්න
සූයවීප්‍රිය-තඹ
සූයවීපුත්‍රා-ලෝලු ගස, සෑම් ගස
සූයවීබන්ධු- ඇඹුල, නෙළුම්, නිල් මඟනෙල්, (නිළුපුල්)
සූයවීභක්තා-බදු වද
සූයවීභක්තා, සූයවීලතා } කෝවක්කා
සූයවීවර්තා-වේලා ගස
සූයවීවල්ලභ-කිකිරිදිය
සූයවීවල්ලභා-නෙළුම්
සූයවීවල්ලී-වරා ගස
සූයවීසම්ම-වැල්තිබ්බටු
සූයවී-ලෝලු
සූයවීක්ෂ - සූරියකාන්ති මැණික්.
සූයවීවතීය-ඉරුවාරදය (ඉර වරා දය = ඉරුවාරුදුව)
සූයවීවතී-වේලා, කෝවක්කා
සූයවීහ්ව, සූයෙවීදය } වරා ගස
සූර-වරා ගස
සූරණ-කිඩාරම්
සූරිකාන්ත-සූරියකාන්ත ගස
සූරිභක්තා-කෝවක්කා
සූරී-වරා ගස. මිහ අඹ
සූලකෘත්-හුල් මස්
සූලච්ඡදිරණී-මුංවැන්න
සූෂුම්‍ර මධ්‍යා-ත්‍රාසනාවාලු

සෙංකොට්ටම්-සෙංකල නිරිකොට්ටම්
සෙංගමාල-කාම්ලා රෝගය
සෙකර-කරල් සැබෝ
සෙඛරිකෝ-සැබෝ
සෙචක-කලාදුරු
සෙතඹ-ඇටඹ

සෙතාවහා

සෙතාවහා-කුඹුක්
සෙතු-ලුණුවරණ
සෙතුහෙදින්-දුත්ත
සෙතුවෘක්ෂ-ලුණුවරණ
සෙන්කරැන්කාලි-රත් කිහිරි
සෙන්කල නිරි කොට්ටම්- සෙන් කොට්ටම් (නදී හලලාතක)
සෙන්කිරෙ-රත් තම්පලා

සෙන්කොට්ටම්
සෙන්කල නිරි කොට්ටම්

සෙන්කොට්ටම්-නදී හලලාතක
Semicarpus Anacarium

සෙන්කල නිරි කොට්ටම් නමින් පැරණි සිංහල වට්ටෝරු වෙද පොත් වල සඳහන් වන මේ ගසේ දිග - පළල අඟල් $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ පමණ ඇති උඩු පැත්ත කොළ පාට සහ යටි පැත්ත මදක් සුදු පාටින් යුත් තිබිරි කොළ වැනි කොළ තිබේ.

සෙනරත්

මේ කොළ නුග කොළ පමණ විශාල ය. මේ ගසේ කකීටකශ්‍රිඛයි වැනි පැතලි ගෙඩි (ඇට) සැදෙයි. මේ ගෙඩි තුළ අඹින් පමණ තද කළු පැහැයෙන් යුත් සායමක් තිබේ. රජකයෝ මේ සායම අල්පෙනෙත්නි තුඩින් ගෙන රෙදි ලකුණු දැම්මට පාවිච්චි කරති. මේ සායම තද කළු පාටින් යුක්ත ය. රෙදි වල දමන ලකුණු කිසි දිනක මැකිය නොහැක. මේ ගසේ කොළ ද මේ බදු කසට ගනියකින් යුක්ත ය.

මේ ගෙඩි අග්නි මාන්ද්‍යය, ආමවාතය, ලාදුරු, කෘමි රෝග හා නහර ගත ආබාධ වලට ත් දෙන ඖෂධ යෝග වලට ඇතුළත් කර තිබේ.

(නදී)හලලාතක වෙනුවට ඖෂධ සඳහා ගත යුත්තේ බදුල්ල නොව සෙන්කොට්ටම් ය. බදුල්ල කොළ ද ගැඩහුරු කමින් සෙන් කොට්ටම් වලට මදක් සමාන නමුත් එය වෙන වර්ගය කි. එහි ඇට ද සෙන්කොට්ටම් ඇට වලට වඩා වෙනස් ය.

සෙන්කොඩිවෙල්-රත් නිවුල්
සෙන්වඳනම්-රත්හදුත්
සෙන්තාමරම්-රත් තෙළම්
සෙන්ද්‍රිඛ්කා-සඛ්‍යාරාග
සෙන්තයුරැවි-රත් කරල් සැබ
සෙන-වෙලන් ගස, (වෙලඟ)
සෙනරත්-මොණරකුඩුම්බිය

සෝ

සෙනා-අබ
සෙනාග්ව-මුරැංගා
සෙනෙන්-තරණ ගස
සෙනේහ-ගිතෙල්
සෙප්පුටිය-කැප්පිටිය (කැප්පෙට්ටියා ගස)
සෙපත්නි-ඇද්දෙමට ගස
සෙපාලිකා-කලුතලා, සේපාලිකා
සෙබ්බ-ඉරිවේරිය
සෙඹු-තඹ, ලොකු
සෙම්පරිත්තෙ-වද ගස්
සෙම්පරිත්තම්පූ-වද මල්
සෙම්පුනෙරෙන්චි- මහ තෙරෙංචි
සෙම්බකාමරම්-සපු ගස
සෙම්බකාමූට්ටු-සපු කැකුළු
සෙම්බුනෙරෙංචි-මහ ගොකටු(මහ තෙරෙංචි)
සෙමද-ඉඟුරුපියලි
සෙර්පාදට-වලාවැන්න
සෙරැප්පාඩි-වලාවැන්න
සෙරෙය්‍යකෝ-කටුකරඹු
සෙලු-ලෝලු ගස
සෙළුකැන්-වැල්මදට (දඩ ඉදින් නරැ)
සෙලෙය්‍යා-ගල්මද
සෙලෝ-ඵගුරැස්ස
සෙලෝදුරැ-බොරැදම් ගස
සෙව්‍ය-ඉරිවේරිය, සැවැන්න, ඇසටු, දියමිදෙල්ල, සුදු හඳුන්
සෙව්වගත්ති-රත් කතුරැ
සෙව්වන්දි-පින් මල්ලි (පික් මල්)
සෙව්වරලි-රත් කණේරැ
සෙව්වාමනක්කු-රත් එඩරැ
සෙව්වෙල්ලි-වැල්මදට
සෙවාලෝ-සෙවෙල
සෙවි-ජීවක
සෙවුන්දරං-කටුකරඹු
සෙවුපිල්ල-එළ වරා
සෙවුවල්ලි-කටුකරඹු
සෙවෙදි-ත්‍රාසනවාලු
සෙවෙල්-පෙඳ (දිය සෙවෙල්)
සෙලඹ-හැලඹ = හැලි අඹ (මහ අඹ හෝ සුදු අඹ)

සේතනී-ඉහිනි ඇට
සේතු-ලුණුවරණ
සේනය-කරඹ
සේපාල මරම්-බදුල්ල ගස
සේම-මිරිස් වැල, ගම්මිරිස්
සේයසි-දියමිත්ත
සේව්‍ය-සිවිය
සේරල- සේර මුල්, දියෙහි හට ගන්නා අල වගීයක්

සේරු — සේරු ගස්

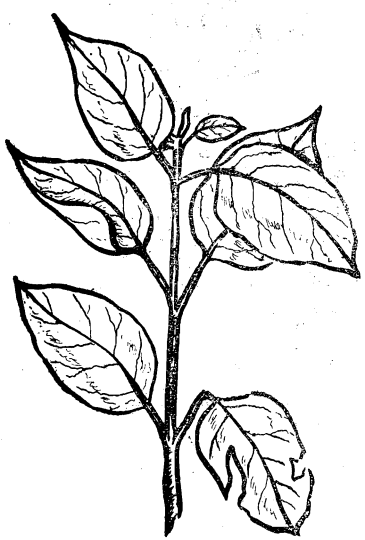

සේරු — සෙඬන මුජ්ජි (විෂ මුජ්ජි)

සෛ සෝ

සේරැ (රේරැ) කොළ තරමක කළු අත්තන කොළ පමණ ඇත. බෝ කොළයේ මෙන් මේ කොළයේ අග දැ මදක් උල් ව තිබේ. මේ ගසේ කොළ බෙහෙවින් ම ඉන්දියානු ගොඩ කදුරැ කොළ වලට සමාන ය.

අවුරැදු පතා මේ ගසේ පිට සිවිය (පිට පොත්ත) ගැලවී අළුත් වෙයි. එම නිසා සේරැ ගසේ කද නිතර ම සුදු පැහැයෙන් දිලිසෙන පිරිසිදු ගතියෙන් යුක්ත වෙයි. මෙ ය මද්‍ය කාරක ඖෂධ්‍ය කි. මේ ගසේ කොළ හා පොතු වල යුෂ ප්‍රධාන කොට ඇති ඉතා ප්‍රත්‍යක්ෂ තුවාල තෙලක් තිබේ.

හැඩහුරැ කමින් හා ගුණයෙන් මේ රේරැ ගස ත් ඉන්දියානු ගොඩ කදුරැ ගස ත් එකක් ම බැවි සිනිය හැක. මේ දෙ වගය ම **විෂමුෂ්ටි** නාමයෙන් හැඳින් වීම ද මෙහි ලා සැලකිය යුතු තවත් කරැණකි.

සේවන්දි-සෙව්වන්දි
සේවාල-සෙවෙල්

සෛංහල-කුරැඳු
සෛක-මදවිය, ඔලිඳ
සෛකණ්ණිඅ-අමු ඉඟුරැ
සෛකතැ-වැලි, සාදිලිංගම්
සෛකතෙඤ්ඣ-අමු ඉඟුරැ අල
සෛකබාලි-ඔලිඳ වැල
සෛකරී-ගිරිතිල්ල
සෛඛරික-හෙළ කරල් සැබෝ
සෛඤ්ඣව-සිදු ලුණු
සෛයඃ-කටුකරඹු
සෛරීය-රත්වන් කටුකරඹු
සෛරීයක-ගිරිතිල්ල, කටුකරඹු
සෛරෙය-කටුකරඹු
සෛල-ගල්මද, නීත් එන්සාල්
සෛලජ-ගල්මද, සඳුන්
සෛලොත්භව-හෙළ සඳුන්, ගල් තගර
සෛව-වැලිද්ද
සෛවල-දිය සෙවෙල්, මහ පොණ්ඩරැ
සෛවාල-පෙද, (සෙවෙල්)

සොකනාසක-හෝපළු
සොකරොහිනී-කටුකරෝහිණී
සොග්ගරඝනී-කෙළිද
සොගන්ධික-හෙල්මැලි
සොට්ටා-එළ බටු
සොණඩි-නිප්පිලි
සොණණං-රත්රන්
සොණිතං-ලේ
සොතඤානි-සුලු බුරැද, මහසාරණ
සොදනොට-සුවඳ නොට (සැවැන්දරා)
සොදක-තෙරිවිෂ
සොධ්‍යා-ලුණුවිල, ශාලිපර්ණී
සොධන-කසිස්
සොනකො-තොවිල
සොනඝ-ලුණු
සොනා-එරබදු
සොනික්කං-රත්නිවුල්
සොළු-ඉදිමුම
සොළුක
සොළුකදැම } බදුල්ල
සොළුණි-මහසාරණ, සුළුසාරණ

සෝ සෞ

සොහස්ඛණ්ඩ-හෙළ කිඹුරු
සොහාඤ්ජන-මුරුංගා
සෞම්‍යා-ලුණුවිල
සෞම-මාරා, යාපුර, බෝදි ඇට, මුවකිරිය, රත්හදුන්, බැමිතිරිය
සෞමක්ෂීර-මුවකිරිය
සෞමනස-සාදික්කා
සෞමපාදප-ඇද්දෙමට
සෞමරාජිකා } බෝදි ඇට
සෞමරාජී }
සෞමලතා-රසකිඳ
සෞමවක්ත්‍ර-මදට ගස, මුවකිරිය
සෞමවක්ත්‍රා-හෙළ කිහිරි
සෞමවල්ක-කරඳ, හෙළ කිහිරි, ඇද්දෙමට, මදටිය
සෞමවල්ලරී-බැමිතිරිය
සෞමවල්ලිකා-බෝදි ඇට
සෞමවල්ලී-මුවකිරිය, බෝදි ඇට, කංසා, රසකිඳ, මුහුණවැන්න, ලුණුවිල
සෞමවෘක්ෂ-එළ කිහිරි, ඇත්දෙමට
සෞමස්ථි-දුම්මල
සෞමසත්‍රී-දුම්මල
සෞම සම්භවා-හිඟුරු පියලි
සෞමසාර-එළ කිහිරි
සෞම හරීතකී-බෙලි
සෞමා-බැමිතිරිය
සෞමි-කපුරු
සෞම්‍ය-ශුක්‍රධාතුව
සෞමෝචරඟ-කෙළිඳ
සෞර-හොර ගස, (සරල) හිඟුරු පියලි,
සෞරස-යුෂ, (ඉස්ම)
සෞරහර-හොර අරටු
සෞවීරං-කාඩි
සෞස-ළියලිම = ක්ෂය රෝගය
සෞසන-මිරිස්
සෞසා-කකීටක ශ්‍රිංගි
සෞසෝ-ක්ෂයරෝගය
සෞලෝසඟා - සෞ ලෝ ස ගූ ල් (අඟල් 16)

සෝ-කණ
සෝද-නෙරිවිස
සෝදක-උනුදිය
සෝදිය-ඔහදිය
සෝනක-සුදු ලූනු, තොටිල ගස
සෝනා-තොටිල, එරබදු ගස
සෝනීක්ෂන්-රත්නිවුල්
සෝම-කළු කිහිරි, මුවකිරිය, ප්‍රමේහ රෝගයක්
සෝමකණ්ටක-ඩෙබර ගස
සෝමරාජී-බෝධි ඇට
සෝමවල්ලික-මදටිය, මුවකිරිය, සන්නිනායන්
සෝමවැල්-මුවකිරිය
සෝමේශ්වරයා-කෙළිඳ සාල්
සෝවල්කාය-මදටිය
සෝස-සවාස නම් රෝගය
සෝසා-කකුළු සුඟු

ස්‍යන්දන-නිඹිරි

ස්‍යාමාක-ඇසළ

සෞඛ්‍යමාරක-පිත්තල
සෞගන්ධි- මූනමල්, ගෙන්දගම්, රාමකපුරු
සෞගන්ධික- ගෙන්දගම්, හෙල් මැලි
සෞගන්ධිපත්‍රක-අදුතලා
සෞගන්ධික-හෙල්මැලි, සුවඳතණ, ඊතණ
සෞණ්ඩි-ගජනිප්පිලි

ස්ඛ සඨ සප්ත

සෞඛභුෂ්ණ-හුණු
සෞභාග්‍ය-සිඳුරම්, පුස්කර
සෞභාඤ්ජන-මුරුංගා
සෞම්‍ය-දිඹුල් ගස, අත්තික්කා, සිවංගුරු, අස්වැන්න
සෞම්‍යගන්ධි-නෙළුම් මල
සෞම්‍යනස්‍යායනී-දැසමන්, සමන් කැකුල
සෞම්‍යලතා- සොමලතා, සොම වල්ලි, ලුණුවිල
සෞම්‍යා- අස්වැන්න, සුවංගුරු, ඔලිඳ
සෞර-දිඹුල් ගස
සෞර ගන්ධික-ඇඹුල
සෞරජ-කොත්තමල්ලි
සෞරභ-කොකුම්
සෞරාෂ්ට්‍රක-ලෝකඩ
සෞරාෂ්ට්‍ර සමභව- සුදු පාසානම්
සෞරෙය-සුදු කටු කරඬු
සෞවර්චල-කළු ලුණු, සුවස ලුණු
සෞවර්ණ-සිඳහුරු
සෞවර්ණ භෙදනී-පුවඟු
සෞවීර-ඩෙඛර, තල ගස, කාඩි, (යව සාලින් පිළියෙළකර ගන්නා ජලය)
සෞවීරක- කාඩි ආදී අම්ල වර්ග
සෞවීරසාර-තොසදුන්
ස්‍යානාක-නොවිල

ස්ඛණ්ඩජ-නුග ගස
ස්ඛණ්ඩතරු-පොල්ගස
ස්ඛණ්ඩඵල-දිඹුල්ගස, පොල්ගස
ස්ඛණ්ඩබණ්ඩනා-ශතපුෂ්ප
ස්ඛණ්ඩමූල-තුන්පුළිල
ස්ඛණ්ඩරුහ-නුග ගස

සානාය-කිරි
සෙනාක-ගිරිතිල්ල

සත්‍රියොරජ-ගෙන්දගම්
සත්‍රිවිත්තහාරී-රත්මුරුංගා
සත්‍රිනිරීක්ෂණදෙහද-හෝපළු

සඨනය-තනකිරි
සඨනයක්ෂීරාවක-හුණුගල්
සඨලකමල- ගොඩපියුම්(මීතඹර =එක්පෙති පියුම්)
සඨලකුමුදා-කණේරු
සඨලමඤ්ජරී-සැබෝ
සඨලාඃඛගාට-ගොකටු
සඨලෙරුහ-කෝමාරිකා
සඨවිර-ගල්සෙවෙල්

සඨානකර්ණී-කටරොලු
සඨානවඤ්චලා-වේලාගස
සඨාපනක-මහරි
සඨාපනී-දියමිත්ත
සඨාලි-පළොල්, රත්පළොල්
සඨාවරු-හෙළනික

සතිර-යකඩ, සල්ගස
සතිරක-කරබෙඹිය
සතිරගන්ධ-සපු, පළොල්, වැටකේ
සතිරවර්ධ-කරගස, භූජපත්‍ර,බුරුද, (සාරණ)
සතිරජීවිතා-ඉඹුල් ගස
සතිරද්‍රුම-මීගස
සතිරපත්‍ර-කිතුල් ගස
සතිරපුෂ්ප-සපුගස, මූහමල් ගස
සතිරපුෂ්පින්-මිරාගස
සතිරඵලා-කොමඩු පුසුල්
සප්තරඛ්‍යා-බෙරු

සථ සන්

සම්පරාගා-වනුවැල්,(වෙනිවැල්)
සම්පරාශ්‍යා-දුරුහරිද්‍රා
සම්පරිඝාදනක-නිඝ
සම්පරිසාර-මාරාගස
සම්පිරා- අස්වැන්න, කිරිකවෙලු, ඉඹුල්
සම්පිරාදිගණය-අස්වැන්න, සුළුබුරු ද (සාරණ), එඩරු, ගස්කැලිය, (නාගබලා), ඔසබිය, ජීවක අල, ගොකටු, (නෙරෙංචි) සාතාවාරිය, පුස්වැන්න, කිරිබදු අල, වලාවැන්න, (හංසපාදි) එළබටු. කටුවැල්බටු, ඇත්සැටිය, සුළු ගෙලඬිය, (සුළු මූංවැන්න) මහ ගෙලඬිය,(මහමූංවැන්න) වදුරුමැ, මහුල්කුඹුරුවැන්න යන මේ සම්පිරාදිගණය, වියළුම - ගුල්ම- වාත- කැසි- මූස- පිත යන මේ දේ නසන්නේ යි.
සම්පිරාඞ්ඝ්‍රිප-කිතුල්ගස
සම්පිරායුස්-ඉඹුල් ගස
සම්පිරායු-ඉඹුල්ගස

සම්පු-කොස්, ගජකිප්පිලි,කැකිරි, මහඑන්සාල්
සම්පුලකඛගු-කුරහන් (කුරක්කන්)
සම්පුලකණා-මාදුරු(මහදුරු)
සම්පුලකණ්ඩක-තලා, ඉඹුල්
සම්පුලකණ්ඩා-බටුගස
සම්පුලකන්ද-රතුලූනු, කිඹාරම්
සම්පුලකන්ඩාකී-වම්බටු
සම්පුලවඤ්චු-මහඑරඹු
සම්පුලජීරක-සුදු දුරු, කළුදුරු
සම්පුලදනී-මුඤ්ජ තාණ (මුදුතණ)
සම්පුලදලා-කොමාරිකා
සම්පුලපිට-කපුගස
සම්පුලපුෂ්ප-ගලේ උපන් කටරොලු
සම්පුලඵල-ඉඹුල්ගස, සනගස
සම්පුලබ්‍රහති, සම්පුලහණ්ඩාකී } වම්බොටු
සම්පුලමරිච-තකුල්
සම්පුලවල්කල-රත්ලොත්
සම්පුලවෛදෙහී-ගජකිප්පිලි
සම්පුලශාඛගාට-ගොකටු
සම්පුලා-මහඑන්සාල්
සම්පුලාජී-මාදුරු
සම්පුලෙලා-මහ එන්සාල්

සෛථනෙයක-ඛරංකසා
සෛථාකද්‍රව-තලප
සෛථාවක-රත්නිවුල්
සෛථෙනෙය-ඝන්වන්ටි (ග්‍රන්ථි පර්ණී)
සෛථෙනෙයක-පොණ්ඩරු

ස්නිග්ධ- ඩෙඛර, ගොරද, සීත් ඩෙඛර, රත්එඩරු, හොරගස, ගෝරෝචන
ස්නිග්ධ කරඤ්ජක-කරඳ
ස්නිග්ධතණ්ඩුල-සැට දැහැල්
ස්නිග්ධදුරු-දේවදුර, හොරගස
ස්නිග්ධනඳදජ-දේවදුර
ස්නිග්ධපර්ණී-මූරුවා, ඇද්දෙමට
ස්නිග්ධපත්‍ර-ඩෙඛර, සිරිල, දිඹුල්
ස්නිග්ධ පත්‍රක-දේවදුර, ඩෙඛර, පාලඛහ, කොකුම්
ස්නිග්ධඵලා-අරත්ත,ඒකාවේරිය
ස්නිග්ධා- ගෝරෝචන, තලප, ඩෙඛර ගෙඩි, රත්එඩරු
ස්නිග්ධාවඡ්ද-මූරුවා
ස්නිග්ධාවඡ්වි-ඩෙඛර

සෙනී සෝ

ස්නුක්
ස්නුෂා
ස්නුග්(හා) } දළුක්
ස්නුක්ෂීද- සිනුක්, ක්ෂීරකංචුකී වෘක්ෂය
ස්නුහී-පතුක්, දළුක්

සෙනහ-තලතෙල්, ගිතෙල්
සෙනහ පිණ්ඩිතක-කටුකරඹු
සෙනහඵල-දේවදාර
සෙනහබීජී-රුකහුණ
සෙනහබීජ-රුකහුණ, බදුල්ල
සෙනහරඞ්ග-තල
සෙනහවිද්ධ-දේවදාරගස
සෙනහවීජ-පියල්ගස
සෙනහවෘක්ෂ-දේවදාර ගස

සපෘක්-පික්මල්
සපෘක්තා- පික්මල්, උණකපුරා, නිදිකුම්බා
සපෘෂා
සපෘශී
සපෘතී } කටුවැල්බටු

සඵට-නසිපෙණ
සඵටික- පළිඟු, කපුරු, සුදුපාසානම්
සඵටිකාඛ්‍ය-සුදුපාසානම්
සඵටිකාර-සීතක්කාරම්
සඵටිකාහ්‍ව-කපුරු
සඵටිකොපල-පළිඟු
සඵන්දන-තෝන්ගස, නිඹිරි
සඵශීලජටා-නිදිකුම්බා
සඵශීශුද්ධා-සානාවාරිය
සඵලා-ලාපල,(ගැට=මැලසී)

සඵුට-මහදැන්ත
සඵුටි-කැකිරි
සඵුර්ජ්‍ය
සඵුර්ජික } නිඹිරි

සෛටක
සෛටද } රත්නිවුල්
සෛටාවීජක-බදුල්ල
සෛටිකා-නිඹිරි, ඉඹුල්
සෛතා-වරාගස
සෛතා-වැලිද්ද(වල්ඉද්ද)

සමරුන්ති-තලගස, පළොල් ගස
සමරාධිපාස-අශොක (හෝපළු)

ස්ලක්ෂණ-ආඹුල
ස්ලක්ෂණවෘක්-කරගස

ස්ලේෂ්ම-සෙම
ස්ලේෂ්මක- කිරිපලු, කිරිකවෙලු
ස්ලේෂ්මාතක-ලෝලුගස

සෘමා-මකුණවැන්න, නාගස,ඵල ර්තණ, කළු ත්‍රස්තවාලු, වැල් පෙනෙල, ඉරමුසු, පෝටා වැල

ස්‍රංසින්-පියාගස
ස්‍රංසී-මොරගස
ස්‍රංසෝට-කොකටිය, (දියඉකිරිය)
ස්‍රතජල-උණු දිය
ස්‍රන්-උළුකැඳ
ස්‍රව-කෝවක්කා
ස්‍රවා-මුරුවා
ස්‍රාවක-මිරිස්
ස්‍රිඞ්ඛී-නුග ගස, කකීටකශ්‍රිඞ්ඛි
ශ්‍රේෂ්ඨා-ඔලිඳ

ස්‍රෝ සව

ස්‍රොතඃඝ්නී-සුවසලුණු
ස්‍රොතජ
ස්‍රොතොඤ්ජන } නොයඳුන්

ස්‍රඟ්දරු-උගුරැස්ස
ස්‍රඤ්න-සර්ජිකක්ෂාර
ස්‍රුත-පත්‍රාභිංගු
ස්‍රුව-මුරැවා

සවගුප්තා-නිදිකුම්බ, වඳුරු මැ
සවඡ-එළ ඊතණ, මිණිරන්
සවඡපත්‍ර-මිණිරන්
සවතීතරෝ-යක්බේරිය
සවදංෂ්ට්‍රා-ගොකටු
සවදීප්ති-ලුණුවරණ
සවධාප්‍රිය-කළුතලා
සවනන්‍නක-දෙඹගස
සවපද-මුරාංගා
සවපිණ්ඩා-පිණ්ඩඛර්ජූර, (රටඉඳි)
සවයඛගුප්තා-වඳුරුඇ
සවයම්භූ-කළුතලා
සවර්චල-ලුණුවිල
සවර්ජිකා
සවර්ජිකාපාක්‍ය } යවකරලුණු
සවර්ණ- ඇසළ, රත්රන්, හරන් කසා, අත්තන, නාමල්රේණු
සවර්ණක්ෂිරි-රන්කිරිගොකටු(396 පිටේ ඡායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න)
සවර්ණකෙතකී-රන්වන් වැටකේ
සවර්ණගන්ධා-පික්මැලි
සවර්ණඡදඛග-ඇසළගස
සවර්ණජ-රියම්
සවර්ණද්වා-රන්කිරි ගොකටු
සවර්ණදි-ඇත්සැවිය
සවර්ණදීමිති-රත්නිවුල්
සවර්ණද්‍රු } ඇසළ
සවර්ණද්‍රුම }
සවර්ණපත්‍රී-සෙනෙහ කොළ
සවර්ණපාටක-පුෂ්කර
සවර්ණපුෂ්ප- සපු, ඇසළ, රත් වැටකේ, බැමිනිරිය, කිණිහිරි
සවර්ණපුෂ්පිකා- රන්වන් බෝලිද්ද, ඇසළ
සවර්ණපුෂ්පී-වල් අඹ
සවර්ණඵලා-රන්කෙසෙල්
සවර්ණවල්කල-තොටිල
සවර්ණවීජ-හෙළ නෙලුම්
සවර්ණභූෂිත-කොල්ලම් කොළ
සවර්ණභෘඞ්ගාර- රන්වන් කිකිරිදිය
සවර්ණමාක්ෂික-රන්මැසිඳ
සවර්ණලතා-දුදු
සවර්ණවර්ණා-කහ, වතුවැල්
සවර්ණවල්කල-තොටිල
සවර්ණසෙපාලිකා-ඇසළ
සවර්ණසෙඵාලිකා-රන්වන් සේපාලිකා
සවර්ණර්සඵාලප-ඇසළ
සවර්ණාඛ්‍ය-නාමල් රේණු
සවර්ණාඞ්ගී-ඇසළ
සවර්ණාට-ඇසළ
සවර්ණාරි-ගෙන්දගම්
සවර්ති-හරංකසා
සවරකත-අඳුතලා
සවරත-රැකහුණ
සවරධාතක-නාමල්රේණු, නාකෙසුරු
සවරල-රත්රන්
සවර්ස-යුෂ, තලාගස, රැකහුණ
සවරුහද්‍රා-ඇද්දෙමට
සවලපකෙශරින්-කොබෝලිල

සවා සෙව

සවලපපත්‍රක-වැල්මී
සවලපමේධා-පළොල්
සවලපවණ්ටා-යක්බේරිය
සවශක්තු-අත්සුණු
සවසනිකා-හින්සාතාවාරිය, කිඹුල් වැන්න
සවසද-පුෂ්කර
සවසන-කුකුරුමාන්
සවසම්භූම්-ලුණුවිල
සවසාන-සඟ්, (සඟිඹ) සෝහොන

සවාඛුමල-දෙළුම්
සවාදවී-මුද්දරප්පලම්
සවාදු-ජීවක, කිරිකවෙලු, මුද්දරප්පලම්
සවාදුකණ්ටක- උගුරැස්ස, ගොකටු
සවාදුකතු-කිරිබදු
සවාදුකා-දුත්ත(නාගදන්ති)
සවාදුඛණ්ඩ-උක්සකුරු
සවාදුගන්ධා-කෝච්ක්කා, රත්මුරුංගා
සවාදුගරු-කලුඅගිල්
සවාදුනික්තක-දුම්මැල්ල
සවාදුනික්තඵල-කටුවෙලඟ
සවාදුන්‍රිඵල- යොන්ඉදි, (රටඉදි) මුද්දරප්පලම්, ඇද්දෙමට ගෙඩි (මේවා මිහිරි ඵලයෝයි)
සවාදුපත්‍ර-ජූල් (දිවුල්)
සවාදුපර්ණී-වරාගස
සවාදුපාකා-කලුකැම්මේරිය
සවාදුපිණ්ඩා-යොන්ඉදි
සවාදුපුෂ්ප-මීගස
සවාදුපුෂ්පිකා-වරාගස
සවාදුපුෂ්පී-මඝිලගස
සවාදුපොදකී-වැල්නීති (නිවිති වැල්)
සවාදුඵල-වැලගුණ, කැකිරි, කොබෝලීල, මුද්‍රිකා
සවාදුඵලා- රසකිඳ, තෙල්ලි, මිදි වැල්
සවාදුබ්‍රහති-වම්බටු
සවාදුමපජ්ජක-මුද්දරප්පලම්
සවාදුමපජ්ජත්-ගල්පියල්ගස
සවාදුම්ධුරා-කිරිකවෙලු
සවාදුමාසා-මිස්වැන්න
සවාදුමාංසී-කවෙලු
සවාදුර-කැකිරි
සවාදුරස-කවෙලු
සවාදුරසා- සුරා, සාතාවාරිය, කවෙලු, මුද්දරප්පලම්, ඇම්බරැල්ල, මුරැවා
සවාදුරෝමසා-කැකිරි
සවාදුලතා-කිරිබදු
සවාදූ-කිරිකවෙලු
සවානජිහ්වා- පතුක්, බලුදලුවා වැල්, (බළඳිවි වැල්)
සවානජිහ්වාදල-පතුක් ගස්
සවාමී-රසදිය
සවාසානිබොධනී-සුළුදඬකලත්

සෙවන- මූවකිරිය, සුදු පාසානම්, රිදී, වරාගස, සුදුහඳුන්, සුළුදඬකලත්, සුදුඹිලු
සෙවතඅම්බොජ-හෙළ නෙළුම්
සෙවතක-හෙළ පළොල්
සෙවතකා-කපු, සුදු ඉඹුල්
සෙවතකාමෙබාජී-කටුපිල
සෙවතකුසුම-වැල්තිබ්බොටු
සෙවතබදිර-හෙළ කිහිරි
සෙවතගුඤ්ජා-එළ ඔලිඳ
සෙවතචන්දන-සුදු හඳුන්
සෙවතචාමර පුෂ්ප-වැළුක්

හ

සෙවත ජම්බු–එළ ජම්බු
සෙවත ජීරක–සුදු දුරු
සෙවතදෑ–ඉළුක්
සෙවතදුම–ලුණුවරණ
සෙවතනාමා–සුළුදඬකලත්
සෙවතනීය–ඉගිනි
සෙවතපත්‍ර–මහ සාරණ
සෙවත පත්‍රා–මහ සාරණ
සෙවතපාකී–කටුපිල
සෙවතපාටලී–හෙළ පළොල්
සෙවත පාෂාණ– එලිමරිඳු, සුදු පාසානම්
සෙවත පිණ්ඩිතක–සුදු කටුකරඹ, මදන ඵල
සෙවතපුඛා–හෙළ පිල ගස
සෙවතපුෂ්ප–හෙළනිකා, මිසේනිය, අලරිය, ලුණුවරණ, මැඩහඟු
සෙවතපුෂ්පි–මැඩහඟු
සෙවතමධුරා–වැල් මුරාංගා
සෙවතමරිව–වැල් මුරාංගා
සෙවතමුෂ්ටි–රේරු ගස
සෙවතමූල–සුළුසාරණ, මහසාරණ
සෙවත මූලිකා–උදු
සෙවතයෝනි–සුදුහඳුන්
සෙවතලෝධ්‍ර–හෙළ ලොත්
සෙවතලෝහ–ලෝකඩ
සෙවතවචා–(හෙළ වද) සුදුවදකහ
සෙවතවාහ, සෙවතවාහන } කුඹුක්
සෙවතවිෂා–අතිවිඩයම්
සෙවතශිඛුක්–හෙළ නික
සෙවතශීෂ–සුදු ඊයම්
සෙවතස්කන්ධා–දැත්ත
සෙවතසෂ්ප–හෙළ අබ
සෙවතසුතා–කපු
සෙවතසුරසා–සුදු තලා
සෙවතා–මහ සාරණ, රේරු
සෙවතාකී–හෙළ වරා
සෙවතාර්ජක–අදුතලා

හංස කකුල්– වලාවැන්න, සාදි ලිඬගම්
හංසපදි–වලාවැන්න, (හංසපාදි)
හංසපාද–සාදිලිංගම්
හංසපාදි–වලාවැන්න
හංසපුච්ඡ–මිස්වැන්න
හංසඵෙන–අබින්
හංසමාංසා–මිස්වැන්න
හංසමාලා–බක්මී
හංසලොමශ–කසිස්
හංසාවලී–වලාවැන්න
හංසාඞ්ඝ්‍රි–වලාවැන්න
හකුරු–ශකීරා (පැණි උකු කොට සාදන ද්‍රව්‍යයක්)
හඟාරත්–හිරියල්
හඟුදු–කහ
හඟුළු– අඟුණ වැල, තැල් වැල, සිරිල
හඤ්ජද–වනුවැල්, (වෙනිවැල්)
හට්ටවිලාසිනී–කහ
හටපර්ණී–පෙද, දියපරඬලා
හටාඩූ–දිය පරඬලා
හඨී–දියපරඬලා
හණඩා–බටු ගස
හත්පත්–රැක්කැත්තන
හත්වන්–අත්තන ගස
හත්වැන්න– පුස්වැන්න, කිඹුල් වැන්න, අස්වැන්න, විලඳවැන්න, මකුණුවැන්න, වලාවැන්න, මුගුණවැන්න
හදවත්–හෘදය මාංශය

හන්සපා-වලාවැන්න
හන්සපාද-සාදිලිංගම්
හන්සපේන-අබිත්
හනීල-වැටකෙයියා
හනු-කහ, සක්නැබ
හනුව-හක්ක
හපු-සපු ගස
හපුෂා-ගම්මිරිස් වැනි පෙනුමක් ඇති කළු පාටින් යුත් හපුෂා නම් වූ සුගන්ධ ද්‍රව්‍යය
හපුස්රා-වෙල්මුඩ (මුඩමහණ)
හබ-අබ
හඹු-කැඳ
හම්පිල්ල-කම්පිල්ල (ක) = සම්පිලින්න, සම්පෙලින්න, (සම්පිල්ල - ඇතැම්) ඇඹිල්ල ගණයට අයත් ලදරු කෘමි රෝග වලට ප්‍රත්‍යක්ෂ, මදක් විරේක කාරක ගුණයෙන් යුත් ගසකි
හම්පිලින්න-හම්පිල්ල
හමුදළු-අමු ගොම
හයඃකර්ණී-මුරුන්න
හයගන්ධ-අමුක්කරා, කාව ලුණු, අසමෝදගම්
හයනාසිනී-බැමිනිරිය
හයපුච්ඡ-උඳුපියලි, ඔස්වැන්න
හයපුච්ඡිකා-මස්වැන්න
හයප්‍රිය-අමුක්කරා, ඉදි
හයමාර, හයමාරක } අලරිය
හයමාරණ-ඇසටු
හයසිංහ-අලරිය
හයා-අමුක්කරා
හයානන්ද-මුං
හයාරි-කණේරු
හයාසනා-කෙසෙල් ගස
හරී-රත්‍රන්
හර්නීෂි-අරළු, කංසා
හරකල්-හිරියල්
හරතෙජස්-රසදිය
හරන්කහ-වතකහා (හරංකහ = අරණකහා)
හරපුෂ්පා-වේලා ගස
හරප්‍රිය-බදුල්ල
හර රත-රන්සඳුන්
හර වල්ලභ-අත්තන
හරවීජ-රසදිය
හරා-කන්සා
හරි-පිතුවන් පැහැය, ගුගුල්, අගිල්, රත්‍රන්
හරිගන්ධිකා-කෙසර බැවිල
හරිචන්දන-සුදුසඳුන්, ගෝසීසඳුන්, කොකුම්, කස්තුරි, රත්වන් සඳුන්
හරිඩ කසා-අරළු
හරිඩඛයා-අරළු ගෙඩි
හරිණී-රන්වන් බෝලිද්ද, වැල්ම දට, ලියනහලා
හරිත්-මුං
හරිත්ශාඛ-මුරුංගා
හරිත-ඊතණ, මිදි, මුද්දරප්පලම්, නිල් ඊතණ, මහ මුං, සීන් මුං, පලාවන් පාට
හරිතකී-අරළු
හරිතපුෂ්ප-බෙරු
හරිතමඤ්ජරී-කේසර බැවිල
හරිතශාක-මුරුංගා
හරිතාල, හරිතාලක } හිරියල්
හරිතාලිකා-ඊතණ, හිරියල්
හරිභාශ්ම-තුත්තන්
හරිදර-වහුවැල්
හරිද්‍රමේහ-ප්‍රමේහ රෝගයක්

හරිද්‍රව-නාමල්රේණු, සුණු
හරිද්‍රා-කහ, වනුවැල්, දුරුහරිද්‍රා
හරිද්‍රාණය-වනුවැල් = (බාන්වැල්, වෙනිවැල්)
හරිද්‍රාදි ගණය- වියලි කසා, පුස් වැන්න (පෘෂ්ණිපර්ණී) දුරුනි ශා, වැල්මී, කෙළිඳ හාල්, යන මේ හරිද්‍රාදි ගණය ඉස් පැසවීම, ආම අතීසාර සමනය හා තන කිරි දෙස් ශුඛ කිරීම ද කෙරේ.
හරිද්‍රා-වනුවැල්
හරින්මුද්ග-සරන් කල්හි පැසුන මුං ඇට
හරිනාමන්-මුං
හරිනෙත්‍ර-සුදු නෙළුම්
හරිප්‍රිය-කීකිරිදිය, සඳුන්, සාවැන්න, කොළොම්, රන්වන් කීකිරිදිය, කණේරු, සක්, බඳුවද, තලා
හරිමඤ්ජරී-කුප්පමේනිය
හරිමන්ථ-කිණිහිරි ගස, හන
හරිමන්ථක-කඹල
හරිමන්ථජ-හන, කළු මුං
හරිවල්ලභ-අත්තන
හරිවාලුක-එන්සාල්, නොකටු
හරිවාස-පුලිළු ගස
හරිවාසුක-ඒලවාලුක
හරිවාහ-කීකිරිදිය
හරිවීජ-හිරියල්
හරිශාඛීගී-කලු නික
හරිසඳුන්-සුදු හඳුන්, ගෝසීසඳුන්
හරි-රත්රන්
හරීතකාදි ගණය- අරළු, බුලු, නෙල්ලි, යන හරීතකාදි ගණය, විෂම ගුණ නසයි, දෘෂ්ටිය දෙයි. බඛගින්න, ප්‍රමේහය, කුෂ්ඨය, පීන හා සෙම් රෝග ත් නසයි.
හරීතකී-අරළු
හරීතශොක-මුරාංගා
හරුතෙල්-හිරියල්
හරෙණව-හන
හරෙණු-කොල්ලු, රුහැණිය
හරෙණුක-රුහැණිය, වල්ගාමිරිස්
හරෙණුකා-වට රුහැණිය
හලලක-රතු මනතෙල්, (රතුහෙල් මැලි)
හල-වව්වනාවි
හලදු-කසා
හලධරප්‍රිය-බක්මී, කොළොම්
හලා-වව්වනාවි
හලාහල විෂ-වව්වනාවි
හලි-සළල
හලිද්දී-කහ
හලිද්‍රම-සල් ගස
හලිනී-ලියනහලා
හලීන-සල් ගස
හලිප්‍රිය-බක්මී
හළු-අල
හළුදු-කහ අල
හවරි පලා-එනම් වැල් විශෙෂය = මේවායේ කොළ දිනවි ය, කුඩා ය, දලුව නිතර ම ආපසු හැරී යයි. පැරණි වෙද වරු මෙය ආපසු මදු යනුවෙන් ද හඳුන්වති.
හවි-රත්තිවුල්, ගිතෙල්
හවිමන්ථ-කිණිහිරි ගස, ගිතෙල්
හවිෂ්‍යාවී-රත්තිවුල්
හසනක-එරඬු ගස
හසනපර්ණී-රත් එරඬු
හසනපර්ණිකා-සක් නැබ
හසනපයෝදර-අත්තන
හසනසුවලලභ- වල්ලි අල (වැල් ළුල)
හසනානතී-ගිරිතිල්ල
හසනි-අත්තන

හා හැ හි

හස්තිකර්ණී-එරඬු, රත් එරඬු, හබරල
හස්තිකර්ණී පලාස-ඇත්කැලිය
හස්තිකර්ණී-හබරල
හස්තිකරඤ්ජ-මහකරඳ
හස්තිකොලී-බෙබරු
හස්තිකෝල-ගජනිප්පිලි
හස්තිගන්ධ-වේලා ගස
හස්තිදන්ත-තියඹරා, ඇත්දත්
හස්තිදන්ත එලා-තියඹරා, කැකිරි
හස්තිපර්ණී-සබරල (හබරල)
හස්තිපර්ණීක-සක්තැබ
හස්තිපර්ණිකා-මහ වැටකොළු
හස්තිපර්ණී- මුරුවා, මහ වැට කොළු
හස්තිපිප්පලී-ගජ තිප්පිලි (ඇත් වගපුල්)
හස්තිපුෂ්ප-නාමල් රේණු
හස්තිමිසූරක-අසමෝදගම්
හස්තිමාගධ-ගජනිප්පිලි
හස්තිරොහනක-මහ කරඳ
හස්තිවාරුණී-මහ කරඳ
හස්තිවිෂාණී-කෙසෙල් ගස
හස්තිශුණ්ඩී-ඇත් සොඬක් මෙන් අග නැමී තිබෙන දණ්ඩක සුදුමල් හට ගන්නා කුඩා පාලැටි වගී යක්. ඇත් සොඬ=(ඇත්සැටිය) 465 පිටේ ශ්‍රී හස්තිනී ගාණ ලියූ ඡායාරූප සහිත විස්තරය බලන්න.
හස්තිශුණ්ඩා-ඇත්සොඬ
හස්තී-දන්ත, සිවිය, කෙසෙල්
හස්‍ර-අස්වැන්න

හාටක-රත්රන්
හාතවරා-හාතාවාරිය වැල
හාතාවාරිය-සාතාවාරිය වැල
හායක-යක්ඛේරිය
හායන්‍ී-බුළු ගස
හායන්‍ීවෘක්ෂ-රත්වන් සඳුන්
හාර-අරටුව (හර)
හාරදුරා-මුද්‍රික ඵල
හාරිද්‍ර-වච්චනාවි, කොළොම් ගස, මිදිගස
හාරිද්‍රක-කහ, වතුවැල්
හාලා-සුරා
හාස-කුරැඳු

හැඳි-ආහාරාදිය
හැඩකන්සා- කන්සා වගීයට ම අයත් ගසකි
හැමරස පල-තෙල්ලි
හැල්වීය-ඇල් වී
හැල්සිදුහතු-හෙළ අබ
හාලිදඹ-මහ දඹ

හිංසා-කටුවෙලඟ
හිංසි-කාමරංගා
හිංසු-ඔලිඳ, ජටාමාංශ, ගස්කැලිය
හිංසුකාරිකා-කටුවෙලඟ
හිංහාදෘශ්‍ය-අත්තන
හිඟහු-මුරංගා
හිඟන්‍ස-හික් ගස
හිහිතිය-එරමිණියා වැල්, ඉගිනි
හිඳු-පෙරැම්කායම්
හිඟුරු-ඉඟුරු, හිඟුරු වැල්
හිඟුරුපට- හිඟුරු වැල් සුඹුලු (පව්ටා)මෙනි යුෂ සන්නි රෝග වලට හා සපී විෂට නශ්‍ය කිරීමට ගණිති)

හිඟුල් — හිඟුල් ගස

හිඟුල් — රොහිතක

Amoor Rohitaka

මෙය ගුරා පාට කඳක් හා බෙදී ගිය අතු පතර ඇති විශාල ගසකි. මේ ගස ලඬකාවේ මාවනැල්ල - හිඟුල යන ප්‍රදේශවල වන ගතව වැවී තිබේ. ඉන්දියාවේ බොහෝ පලාත් වලද මේ ගස මිනාව වැවෙයි. මෙහි කොළ ගල් මොර කොළ වැනිය. ගෙඩි ලා රත් පැහැයෙන් යුක්ත ය. ඒවා මුද්‍රප් පලම් වැනි අලඬකාර වේ ය. මේ ගෙඩි වල යුෂ යහපත් විරේචනීය ඖෂධයකි.

ප්ලීහා රෝග නාසක ඖෂධයක් නිසා මේ ගසට **ප්ලීහඝ්නා** යන නාමය සංස්කෘත භාෂාවෙන් ව්‍යවහාර කෙරේ.

ග්‍රන්ථි මහත් වීමට, අක්මාව මහත් වීමට හා තරබාරු ගතිය අඩු කිරීමට ත් හිඟුල් සාරය යොදති.

මේ ගසේ පොතු තද තික්ත රසයෙන් යුක්ත ය. ඒවා මැලේරියා රෝගීන්ට ත් මැලේරියාව නිසා පිලාව මහත් වූ රෝගීන්ට ත් ප්‍රතිකාර සඳහා ගණිති.

විශෙෂයෙන් හිඟුල් සාරය මැලේරියාවෙන් ඇලදිව මහත් වන අයට දිය හැකි ප්‍රත්‍යක්ෂ තම ඖෂධයකි.

හිඟුලං - සාදිලිංගම්
හිඟුලැලි - සාදිලිංගම්
හිඟුළු - සාදිලිංගම්
හිඬහු - පෙරැම්කායම්
හිඬහුඡතු - පෙරැම්කායම් ගසේ පතුරු වලින් ගන්නා ලහටු (පෙරැන්කායම්)
හිඬහුතකං - පෙරැම්කායම් ගසේ කරටියෙන් ගන්නා ලහටු (පෙරැන්කායම්)
හිඬහුනියම්බස - පෙරැම්කායම් ගසේ මැලියම් (ලහටු) (පෙරැම්කායම්)
හිඬහුනියම්බස මාලක - කොසඹ
හිඬහුපත්‍රා - පත්‍රාහිඬහු
හිඬහු පත්‍රිකා - දිය බෙරළිය
හිඬහුපත්‍රී - පත්‍රාහිඬහු, දියබෙරළිය
හිඬහුල - බටු ගස, සාදිලිංගම්, හිඟුල්
හිඬහුලී - එළබටු ගස
හිඬහුසිපාටිකා - පෙරැම්කායම් කොළ වලින් ගන්නා ලහටු (පෙරැන්කායම්)

හිජ්ජල-දිය මිදෙල්ල
හිණ්ඩිර-මූදුපෙණ
හිතුල්-කිතුල් ගස, හිඳිගස
හිදම්ස්-හෘදයම්ංශය
හිඳ-භදවත
හිඳි-තණරුක්
හින්තාල-කිතුල්ගස
හින්සලු-සිංසපා, (ඇව්ඩේරිය)ඉඳු සල් ගස
හින්සා-සඳුන්
හිප්පෑ-දීකිරි
හිබට-බට ජානියක්
හිඹුරු-ගුරුන්ද, රැක්බුරුද,ඉඹුරු
හිඹුල්-ඉඹුල්
හිම-හින්එන්සාල්, කපුරු,සඳුන්, විලඳ, ඉරිවේරිය, හරේනුක, කලාදුරු, ඉහුරු හෝ බෙහෙත් වගී කපා තලා තබා ඇල්දියෙහි රැයක් බහා පෙරා ගන්නා ජලය. (හිම්කෂාය)
හිම්ක-උගුරැස්ස
හිමකර-කපුරු
හිමජා- හිනුරුපියලි, රන්කිරි ගොකටු, අරළු
හිමතුන- සැවැන්න, සුදුහඳුන්, රත් හඳුන්
හිමතුලසුණු-සුදුහඳුන් සුණු හෝ කපුරු
හිමදුග්ධා-කිරිකෑවෙළු
හිමදුම්-කොසඹගස
හිමපුෂ්ප-ඇසළ ගස
හිමවාලුක-කපුරු
හිමහාසක-කිතුල් ගස
හිමා-සඳුන්, දෙඹ
හිමාංශුනිඛ්‍ය-රිදී
හිමාංශු-කපුරු
හිමාද්‍රිජ-රන්කිරිගොකටු
හිමාඛ්ජ-මහනෙල්
හිමාඛ්‍යා-පිත්මැලි
හිමාහ්‍ර-කපුරු
හිමාරාති-වරාගස, රත්තිටුල්
හිමාලය- එළකිහිරි, කටුකරෝ
හිණී, තලිස් පතුරු, පිටවක්කා
හිමාවතී-රන්කිරිගොකටු
හිමාවාලක-කපුරු
හිමාශ්‍රයා-රන්වන් බුලත්
හිමාසුකා-කෙම්පළා
හිමාහ්වය-කපුරු
හිමාහ්වා-රුහැණිය, වල්ගාමිරිස්
හිමොහහර- කිඹුල්වන් මුද්දරප් පලම්
හිමෝද්භවා-හිඟුරුපියලි, රන්කිරි ගොකටු
හිමෝපල-කපුරු
හිය-ඉයවැල්
හිර-කෙම්පලා
හිරටු-ඉරටු
හිරණ්‍ය-රත්රන්, අත්තන, රිදී
හිරණ-කවඩි
හිරණ්‍යපුෂ්පී-බින්තල්
හිරණ්‍යරෙතස්-රත් තිටුල්
හිරවේරිය- හ්‍රීවේර= ලක්දිව හ්‍රී වේර වෙනුවට ගන්නේ ඉන් තල වලට සමාන කප්පර වල්ලි ගණයට අයත් පැළැටියකි.
හිරිකොළ-දුනුකේ සමාන කොළ ඇති එසට කුඩා ගසක්
හිරිබි-හිරියල්, රන්හිරියල්
හිරිබෙරක-හ්‍රීවේර
හිරියල්-සිරියල්
හිරිවේර-හ්‍රීවේර
හිල්වළු-හීනවලු
හිලමොවිකා- නීතිවැල්, මුතුණ වැන්න

හී හූ

හිළු-නිනවළු
හිස්බිත්තු-පුස්ඇට
හිස්සා-වදකසා
හිස්සා-වදකහ අල
හිසල්-හින්සලු, හින්එන්සාල්

හින්තඹල

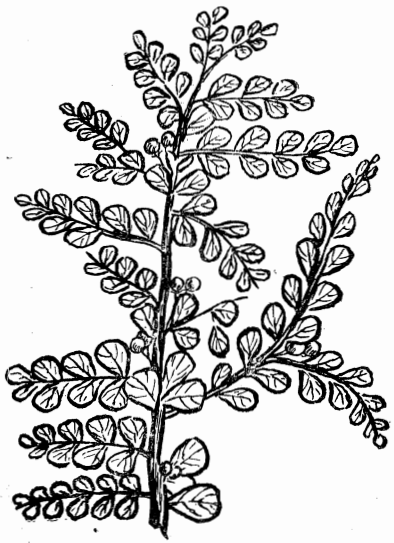

හින්තඹල

Ehretia Buxipolia

තඹල ගැණ විස්තරයක් 211 පිටේ ඇත. එයින් එක් වගී යක් වූ හින්තඹල ගස අඩි අටක් පමණ උසට වැවේ. කටුපිළ කොළ වලට ත් වඩා කුඩා කැට යම් (දැනි) සහිත සණසැරේට නිබෙන මේ ගසේ කොළ හා ඉදුන විට ලා රෝස පැහැයෙන් යුත් බෝල කඩලඇට පමණ ගෙඩි නිසා මෙය ගෙ මිදුල්වල අලඬකා රය පිණිස ත්, ඖෂධ පිණිස ත් වවා ගත හැක.

මේ ගසේ කොළ වල හා මුල් වල සාරය බහු මූත්‍ර රෝගය (දියවැඩියාව)ට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධ යකි.

හින්අරත්ත-කුඩා අරත්ත
හින්මැඩහකු-වේලිප්පරිත්ති
හිනි-සීනි
හිර-ඇත්දෙමට
හිරක-චිදුරු (දියමන්ති)
හිරි-ඇත්දෙමට, ලේ
හිරුස්ස-සිරුස්ස,(පළු) දික්නිඹිය)
හිවලු-නිනවළු ගස
හිස්සා-වදකහ අල

හුක්ගස්-උක්ගස
හුණ-උණගස
හුණකපුරු-උණකපුරු
හුතාවහා, හුතාශ, හුතාශන } රත්නිවුල්
හුන්කිරි-මිටිකිරි, දෙවුන්කිරි
හුන-කලං තුනක්
හුනක්-කලං තුනක්
හුනකිළිල්බඩ-උණගොබඩු
හුනග-තනරද
හුනන්ග-නෝමයට අඩගවන දිඹුල් ගස
හුනමකුල්-වංශරොචනා (උණකපුරු)
හුනපුපුලු-උණහපුළුවා
හුනලු-හුලුකැන්, ලුණුකැඳ
හුනිද-ඔලිදවැල්

හා හෝ

හුඹස්දළු-හුඹස්වල මුදුන් කැලි (බැඳගෙන එන හුඹස්)
හුරල-අල වර්ගයක්, බිම්තල්

හුලන්ගින්

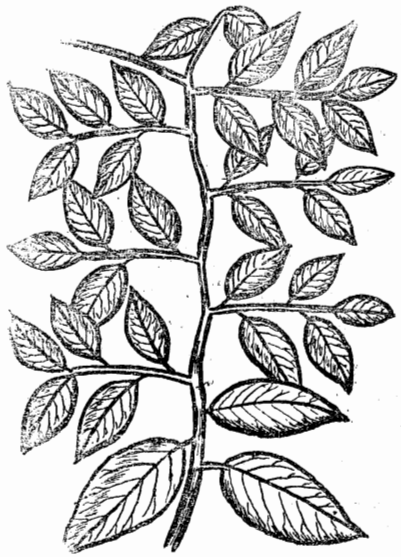

හුලන්ගින්—ජිඛනි
Odina Wodier

මෙය හැඩහුරුකමින් හික්කොළ වලට හා ප්‍රමාණයෙන් නාඉඹුල් කොළ වලට සමාන කොළ ඇති ඉතා උස් ව වැවෙන සුදු පැහැති කදකින් යුත් විශාල ගසකි.

මේ ගසේ පොතු තැල්මට-ඉදිමුමට හා කැඩුම්-බිඳුම් වෙද කමේ ඖෂධ යොග වලට ත් ගණිති.

හුරිලු-ලේ, ලෙය
හුරුහැල්-ඇල්වී වර්ගයක්
හුල්-කබ
හුළුකැන්-ලුණුකෑද

හෘද්‍ය-අසමොදළු, දෙඹි, කුරුඳුපොතු
හෘද්‍යගන්ධ-හීන්දුරු, බෙලිගස
හෘද්‍යගන්ධක-සුවසලුණු
හෘද්‍යගන්ධා-කොත්තමල්ලි, බෙලි
හෘද්‍ය-බුලත්, සුදු දුරු
හෘද්‍යගවෛරිණ-කුඹුක්
හෘල්ලාස-කටින් පණුදිය වැහීම

හෙට්-නටුව
හෙතු-ඇඹුලැඹිලිය
හෙන්දිරික්කා ගස්- සඤ්ඤාරාග (කෘෂ්ණබෝලී)
හෙප්පැන්-දිය නොබස්නා ජලාස යන්හි ජලය (හෙබදිය)
හෙම්දල-රණවරා ගස
හෙම්බිරිස්සා-සෙම්ප්‍රතිශ්‍යාව
හෙම්වත-අරළු
හෙම්වද-හේමවතී, (සුදු) වදකහ
හෙම-නාමල්රේණු, බින්කොසඹ, රන්රන්, අත්තන
හෙම්ක්ෂීරි-රාක්ගොකටු, පික්මැලි
හෙමකන්දල-පබලු
හෙමකාන්තා-දුරුහරිද්‍රා
හෙමකාන්ති-වෙනිවැල්, දුරුහරිද්‍රා
හෙමකිඤ්ජල්කා-නාමල්රේණු
හෙමකෙතකී-රන්වැටකේ
හෙමක්‍රාන්තා-දුරුහරිද්‍රා
හෙමතාර-තුත්තත්
හෙමනික්තා-නාමල් රේණු, බින් කොසඹ

හෙ

හෙමදුග්ධ-දිඹුල්
හෙමදුග්ධක-දිඹුල්, පික්මැලි
හෙමදුග්ධා-ගොකටු,පික්මැලි
හෙමදුග්ධින්-දිඹුල්
හෙමදුත්තුර-රන්වන් අත්තන
හෙමදුඹ-සිහින්දුරු
හෙමද්‍රුම-රණවරා
හෙමද්‍රිජ රණ-පික්මැලි
හෙමන්-නාමල්රේණු
හෙමන්‍ය-රන්වන් අත්තන
හෙමන්ථනාථ-පූල්ගස (දිවුල්ගස)
හෙමනිධි-රසදිය
හෙමපද්මක-මහපොණ්ඩරු
හෙමපුෂ්ප-සපු, හෝපළු, නාමල් රේණු
හෙමපුෂ්පක-සපු
හෙමපුෂ්පිකා-බින්තල්, කසාවන් පියාගස
හෙමපුෂ්පී-රන්වන් බුලත්, වැල් මදට, කැකිරි, බින්තල්, කටු වැල්බටු, රන්වන් ඉද්ද
හෙමඵලා-රන්වන් කෙසෙල්
හෙමයූතිකා-රන්වන් බෝලිද්ද
හෙමරසා-පික්මැලි
හෙමරාගිනී-කහ
හෙමලතා-රන්වන් බුලත්
හෙමවතී-සුදු වදකහ, අරළු
හෙමවා-රන්කිරි ගොකටු
හෙමසංඥ-නාමල්රේණු
හෙමසංඥක-මහපොණ්ඩරු
හෙමශිකා-පික්මැලි, රන්කිරි ගොකටු
හෙමහරිතකී-රන්වන් පැහැති අරළු,වනුවැල්
හෙමොන්මත්ත-රන්වන් අත්තන ගස
හෙරබදු-එරබදු
හෙරලි-පැසුන කොස්ගෙඩි
හෙල්කිරි-එළකිරි
හෙල්මැලි-කල්හාර
හෙළ අල-සුදුලූනු අල
හෙළඇඹුල-සුදුතෙළම්
හෙලජීරක-සුදුලුහුනු අල
හෙලනික- සුදු පාට කඳ- කොළ හා මල් ඇති නික වගීය.(හෙල නික-කළුනික-(ලා නිල්පැහැය ඇති) නික ය යි නික වගී තුණක් තිබේ. එයින් සුලභ ලා නිල් පැහැය ඇති නික වගී ය පමණකි).
හෙලසිරිවැඩිබැවිල- සුදු සිරිවැඩි බැවිල
හෙලි-වරාගස
හෙලිවජ-සුදු වදකහ
හෙසීහනු-සක්තැබ
හෙළ-ලෝලුගස
හෙළකලවැල්-සුදු කලවැල්
හෙළකිලි-කුෂ්ඨ රෝගයක්
හෙළගිරිනිල්ල-සුදු ගිරිනිල්ල (සුදු මාබණ්ඩා)
හෙළඇඹුල්-සුදු මිනෙල්

හෙම-බිංකොසඹ
හෙමවතී-අරළු, හෙළවද, පික් මැලි, දුරුහරිද්‍රා, රන්කිරි ගොකටු
හෙමී-රන්කිරිගොකටු
හෙයඛගවීන-ඊයේ කිරි වලින් ගත් වෙඩරු
හෙල මොචිකා-නීතිවැල (නිවිති වැල)
හෙවච-උගුරැස්ස

හේ හො

හේම-රත්‌රන්, නාමල්රේණු
හේමත්-උදුවප්-දුරුතු දෙමස
හේමදුම-රණවරා
හේමපුෂ්ප-නාමල්රේණු

හොඩල

හොඩල
Modecca Palmata

හොඩල වැල ගුරාල්ල කොළ වැනි ඇඟිලි බේරි තිබෙන කොළ හා පෙනෙල වැල්වල මෙන් ලක්‍ෂණ රැන් ඇදී ඇති විශාල වැලකි.

මේ වැලේ සෑදෙන ගෙඩි ප්‍රමාණයෙන් ලොකු හිඹුටු හෝ පැෂන්ෆෘට් ගෙඩි පමණ ඇත. අමුගෙඩි නිල් පාට්‌නු ත් ඉදුණ ගෙඩි තද කහ පාට්‌නු ත් යුක්‌ත ය. ඉදුණවිට අධික ශොභා මත් ගනියක්‌ දැක්‌වෙන තමුදු මාරාන්තික වස ද්‍රව්‍යයක්‌ වූ මේ ගෙඩි හිඹුටු ගෙඩි ය සි වරදවා කෑම නිසා අවුරුදු පතා බොහෝ දෙනෙකුගේ ජීවිත විනාශ වේ.

මෙය අල සහිත වැලකි. මේරූ වැල්වල රාජ අල (ලොකු වැල් අල) පමණ විශාල අල බසි සි.

චීන අල මේ රටට එන්‌ට මත්‌තෙන් උ ප දං ශ (පරංගි) රෝගීන්ගේ වණ (තුවාල) වල පිට ගෑම සඳහා මේ හොඩල අල රැගෙන තිබෙන බව පැරණි බෙහෙත් වට්‌ටෝරුවලින් පෙණේ.

හොඩපර- මහපර = (ගොඩපර-හොඩපර යසි පරවගී දෙකකි. එසින් ගොඩපර ගෙඩි ප්‍රමාණයෙන් කුඩා ය. තද ඇඹුලකින් හා සිසිල් ගුණයකින් යුකත ය. වැඩි වශයෙන් දිය නාත පොකුණු අසල ම වැවී තිබෙන ගොඩපර ගසේ ගෙඩි ඉස සිසිල් කරණ, ඉසේ කුණු හා උකුණන් පහ කරණ පහසු ම ඉසකුඩිච්චි ය සි.

නාන්නට සුදුනම් වී අසල තිබෙන ගොඩපර ගහක්‌ යටින් ඉදී වැටී තිබෙන ගොඩපර ගෙඩි කීපයක්‌ අවුලා රෙදි සෝදන ගල උඩ ම තබා තවත් ගලක්‌ ගෙණ

හෝ

තලා ඉසට දමා පැය කාලක් පමණ තිබෙන්නට හැර එයින් ඉස සෝදා නැවිට ඉහත සඳහන් සම්පූර්ණ ගුණ ම ලබා ගත හැක.

හොඬපර කොළ කාලතුවක්කු උණ්ඩ ගසේ කොළ වලටි සමාන ය. කොරස කොළවල මෙන් රළු බූවක් නිබේ මේ ගසේ තද සෙවෙල් ගතියකින් යුත් රාත්තල් අට දක්වා බර ගෙඩි සැදෙ යි. නො මේරූ මේ (ලපටි=නැට) ගෙඩි ගෙණ පෙති ගසා කහ-ලුණු-ගොරක දමා තම්බා දිය පෙරා හැර අනිකුත් කුළුබඩු හා පොල්කිරි දමා ඉස්ම හිදෙන්ට උයා තෙම්පරාදු කර ගත් කළ රසවත් ව්‍යඤ්ජනයකි.

මේරූ ගෙඩිවල දිය‍ර අවුන්ස දෙක දක්වා වත්කළ හැකි පතුරු ගැලවෙ යි. උත්සව අවසථාවන්හි ගොක්කොළ වලින් සෑදූ පුහුල් පහන් දැල් වූ කාලයෙහි ඒවා තුළ මැටි පහන් වෙනුවට වැඩි වශයෙන් ම තබන්නේ පොල්තෙල් වත්කළ මේ හොඬ පර ලෙලි ය.

අඳුරු සහිත-ගං ඉවුරු-දිය පාර, අසබඩ හා කුඹුරු අස්වනාන්වල වැවෙන මේ ගස යක් ඖධගුණාත්මක වෘක්ෂයක් ලෙස සැල කන ඇතැම් යකැදුරෝ තොවිල් පොළ වල දී දුරුහැ, පිදේනි, තටු ආදියෙහි පහන් දැල්වීම සඳහා හොඬපර ලෙලි ම ගණිති.

හොඬරවාලු-බාල වී වගීයක්, ඇඹුල් රසැති කෙසෙල් වගීයක්
හොමධාන්‍ය-තල
හොමුගු-හෝපළු =(අශොක) දිය පරණලා
හොමුදමුණු-අශෝක ගස
හොයඳුන්-යාමින, නදියශ්‍රිත, ශ්‍රීතොඤ්ජන, ශෛවීර, කපොතාඤ්ජන - යන නම් වලින් හැඳින්වෙන කොබෙයි පැහැයෙන් යුත් මැටි වගීය (සෞවීර දේශයෙහි වූ යමුනා ගංඉවුරෙහිදී සොයාගත හැකි ද්‍රව්‍යයකි.
හොරණ-රත්තඹල, රත්මල්
හොරණ්මා(වා)ළු-හොඬරවාලු
හොළු-ඕළු නම් ජලජ පුෂ්ප විශෙෂය

හෝ-හෝපළු ගස
හෝතලා-හෝ ගද ගසන තලා වගීය
හෝදඬු-කරාබුනැටි
හෝපළු-අශෝක ගස
හෝපැන්-ඔය(ගංගා)වල ජලය
හෝමී-ඕමී ගස
හෝවැල්තලා-හෝතලා
හෝරණ-රත්මල් ගස
හෞම-ගොරක

හ්‍රස්වගවෙධුකා-කොටිකන්බැවිල, සිරිවැඩිබැවිල
හ්‍රස්වජම්බු-නිත්‍යම්බු
හ්‍රස්වඃත්‍රුක-ඇසටු
හ්‍රස්වපුෂ්ප-මීගස
හ්‍රස්වඵලා-පිටවක්කා

හ්‍රස්වමූල-රතුඋක්ගස
හ්‍රස්වෛවරණ්ඩ-රත්එරඹු
හ්‍රස්වා-ගස්කැලිය, කිබ්බටු
හ්‍රස්වාඔඝ-ජීවක
හ්‍රස්වාග්නි-වරාගස, රත්නිටුල්
හ්‍රස්වාහ්ව-ජීවක

හ්‍රීඔහි-ස්‍රීඔහි

හ්‍රීවේර-හ්‍රීබේර පැළැටිය (මෙය රතුපාට මල් සහ ගසේ සෑම කෑන ම සිහින් බූවක් ඇති, කස්තුරි වැනි මනා සුවඳකින් යුත් බැවිල ගණයට අයත් පැළැටියකි. මේ වෙනුවට පෙර සිට ලඬකාවේ ගන්නේ දියසිරාව සහිත තැන්වල මැනවින් වැවෙන කප්පරවල් ලිය ගණයට අයත් **ඉරිවේරිය** නමැති පැළැටි ය සි.

මේ ඉරිවේරිය පැළැටියෙහි ද ආම-අජීර්ණ-ජ්වර- ප්‍රතිශ්‍යා ආදි රෝග නාශක ශක්තියක් තිබෙන බව ප්‍රකට කරුණකි.

දේශීය වෛද්‍ය ශබ්දකෝෂය

නි මි.

උපග්‍රන්ථය

අම්ලෙඩ්-කැකිරි ඇට

අල්සෙරෙප්පාඩි- (සෙරැප්පාඩි) සිහින් වලාවැන්න (හංශපාදී) මෙය සජී විෂට භාවිත කරණ **විෂනීල තෙල** යෙහි වට් ටෝරුවට ඇතුළත් තේරුම් ගන්ට දුෂ්කර ව තිබුන ඖෂධ ය යි.

උරැබිෂ්ඨකොළ- කැකිරි (ඒර්වා රැක) කොළ

කටුකීන-තුම්බුරු (කීත වගීයක්)

කඛරතෙල්-විෂ සහිත සජීයන් ගේ හිස් සහ පාසැනම් පස් වගීය එකට මිශ්‍ර කර සිද ගන්නා විෂ තෙලක්.

කැඳැත්ත-?

කිරබේරිය- වනගතව වැවෙන ගසක්. එළබටු ගෙඩි පමණ වූ මේ ගසේ සුදුපාට්ඇට වලින් සිද ගන්නා තෙල් ආහාර වශයෙන් ගණිති. මෙයින් තෙල් සවල් පයක් ලිප තබා රත් කළ විට භාජනයපුරා එතුරාසිටින නිසා මේ තෙල් සවල්පයකින් කැවුම්-කොකිස්-ආස්මී-පප්පඩම් ආදි දේවල් මහත් රාශියක් බැද ගත හැක. මෙය හොඳපර කොළ වැනි විශාල කොළ ඇති අඩි පණහක් පමණ උසට වැවෙන ලොකු ගසකි.

කිරිමකුළු-මකුල්ල ගස් වගීයක්. මේ ගසේ කඳ සහ කොළ මදක් සුදු පාට්න් යුකතයි.

කිළි-රෝගබීජ (විෂබීජ) අතීත ලඬකාවෙහි විසූ විද්‍යඥ යන්, වෛද්‍යවරයන් හා සනීපා රක්ෂක උපදේශකයන් පම ණක් නොව සාමාන්‍ය ජනයා ද රෝගබීජ ගැණ දැනීමක් ඇතුව සිටි බව පෙණේ. සාමාන්‍ය වශ යෙන් හැම රෝග බීජයකට ම **කිළි** යන නාමය එ කල ව්‍යව හාර ව තිබුණ ත් වෙන් වෙන් වූ රෝගබීජ ගැණ වෙන් වෙන් වශයෙන් දැන සිටිය බැව් වෙන් වෙන් වූ රෝග බීජ නාශක ක්‍රම පිළිපැදීමෙන් සිතිය හැක.

1. **මහුල් කිළි**
2. **මාස් කිළි**
3. **මරණ කිළි**
4. **රෝග කිළි**

වශයෙන් කිළි වගී හතරකි.

1. මහුල් කිල්ලට හා මාස් කිල් ලට භාජන වූ තැනැත්තියන් ගෙට යාබදව සැදූ කුඩා කුටි යක නතරකර පිටතින් ආරක්ෂා තබා නියමිත දිනයෙහි ඉස් සෝදා නහවා ස මා ජ ය ට ගණිති.

3. මරණ කිල්ලක් ඇති වූ විට මළ සිරුර පිළිබඳ කටයුතු අව සාන කර එයට සහභාගී වූ අය අමුකහ-දෙහි මිශ්‍ර ජලය ඇඟ ගල්වා (ඉස් සෝදා) නහා පිරුවටු හැඳ ඉන් පසු

අමු කහ – අමු ගොම මිශ්‍ර ජලය ඉස සුවඳ දුම් අල්වා ගෙය ද පිරිසිදු කරති. මේ තුන් වගීයේ ම කිළි පවත්නා සථාන වලින් හොරි- කුෂ්ඨ- සරම්ප- පැපොල් ආදි සමේ රෝග ඇති අය ඇත්කරති. ඔවුන් ඒ තැන් වලින් ඇත් කරන්නේ ඒ කිළි (විෂබීජ) ශරීරගත වී මෙන් ඔවුන්ගේ ඒ රෝග වැඩි වන හෙයිනි.

4. අනිසාර-කොළරා-ඌණ සන් නිපාත-සරම්ප-පැපොල් ආදි රෝගීන් සිටින කාමර වලට කිළි නැසීම සඳහා අමු කහ- අමු ගොම මිශ්‍ර ජලය- විවිබදිර (ගුරුන්ද,ජලය හා පැහිරි තෙල් ආදි විෂබීජ නාශක බෙහෙත් වගී ඉසීම. රෝග ස්පර්ශී වූ වන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා, ගුරුන්ද හර-ෙකම් කළ කවුඩු බෝ පොතු හෝ මැතුරු නො පැගුන ගල්කැට ආඟ බැඳි ම ත් කරති.

කුකුළුපිඬිය-?

කෙහෙල් සාළුව- ක්ෂය රෝගය සඳහා ඉදුන් සුවඳැල් කෙසෙල් ගෙඩි, එළහිතෙල්, මී පැණි ඇතුළු ඖෂධ වගී යොදා සකස් කරණ මොව රසායනය. (මෙය කෙසෙල්පට්ටා වලින් විසූ සාලු වක් (තුවායක්) හෝ කෙසෙල් අළුවා නො වේ).

කෙහෙලඹි (කෙහෙලඹි)?

කොරසඇඹියා වැල්- කොරස වැල් (ඇඟේ ගැවුනොත් සිරෙන පමණ රළු කොළ ඇති වැට වල් ආදිය බැඳීමට ගන්නා ගොරහැඩි ගතියකින් (තද ගති යකින්) යුත් වැල් වගීයක්)

කොරාසානි-(පාර්ශිකයව) පර්සි යානු අසමෝදගම්

කොළදර-තඹ් නම් සුවඳ ද්‍රව්‍යය (නියඟස්)

ගොනුකැවැල්- හැඩහුරු කමින් බදුල්ල කොළ වලට හෝ බළළු දිවි (පතොක්) කොළ වලට සමාන අක්කාපාන කොළ පමණ ඝණකම ඇති කිරි ගොප්ප වැල් වගීයට අයත් වැ ල කි. ෙම ය ද කිරි ගොප්ප මෙන් ම ඇට පැස් සෙන බෙහෙතකි කකුලක් කැඩීම නිසා ඇවිදගන්ට නො හැකි වීමෙන් නිරාහාර ව සිටි ගොනෙක් කෑමට කිසි දෙයක් නැතිකමට අසල තිබුන මේ වැල් පඳුරක කොළ කෑවේලු. එසින් ම උගේ කැඩී තිබුණ කකුල පැස්සුනෙන් මෙයට **ගොනුකැ වැල්** යන නම් ව්‍යව හාර වූ බැව් ගැමියෝ කියති. (කිරිගොප්ප ගැණ 112 පිටේ නිබෙන ඡායාරූපය සහිත විස්තාරය බලන්න.)

ගොයදුන්-ගෝපීවන්‍දන

ගෝසාල වැල්-?

නිත්තයින්කුඩ-නිත්තයින් (කුඩා මත්ස්‍යයන්) ගේ සහ විෂ සහිත වෙනත් සර්පයන්ගේ හිස් (ඔළු) එකට දමා වියලා කුඩු කර සාදා ගන්නා විෂ වගීයක්.

තුම්පත් කුරැදෙහි-තුම්පත්කුරැඳු (තුම්පත්කුරැඳු-)කුරැඳුවගීයක් නොව දෙහි වගීයකි. එක නැටියේ කොළ තුන බැගින්

ඇති කොළ හා කුඩා රවුන් (කුරු) දෙකි ගෙඩි සැදෙන මේ ගසට මුල දී ව්‍යවහාර කර තිබෙන්නේ **තුම්පත් කුරුදෙනි** යන නාම යයි. පැරණි සිංහල වෙද පොත්වල තුම්පත්කුරුදෙනි නමින් ලියා තිබුණ වචනය මැතකදී පිට පත් වූ ඒ පොත්වල ම තුම්පත් කුරුඳු කියා තිබෙන නිසා මේ ගැණ කිසි ම සැකයක් නැත. එහෙත් මේ ලිපි දෝෂය අවුරුදු තුන් සියය කට නො අඩු කාලයක සිට ම ව්‍යවහාර යෙහි ඇති බව පැරණි පොත් වලින් පෙණේ. මෙය කුරුඳු වර්ගයක් නොව පැහිරි වර්ගයක් ම බැව් මෙයට තබා තිබෙන (Limonia Alata) යන ලැටින් වචනයෙනුත් සිනියහැක. තුම්පත්කුරුඳු ගැණ ලියූ ඡායාරූප සහිත විස්තරයක් 223 පිටේ ඇත.)

දත්මරමුල්-(නාශ්‍ය බෙහෙතකි)?

දලගිරි අඳුන-ලඬකාවේ එක් පළාතක සකස් කරණ හලාහල විෂයක් වැනි විෂ වර්ගයක්.

නරවැල්-ලෂ්‍කර්ණි=උඩරට පළාත් වල වැවෙන උණට හා ලේ විෂ වීමට පසස්නා ලද වැල් වර්ගයක්

නාවිරිය-නෙරිවිෂ

පින්වල්ලි-පික්මල්

පොළව කණමැදිරියා- මූවකිරිය (අහස කණමැදිරියා උඩවැඩියා ලෙසත්, පොළව කණමැදිරියා මූවකිරිය ලෙසත් පැරණි බෙහෙත් වදුලු පොත්වල නියමකර ඇතත් ඇතැම් අය අහස කණමැදිරියා වශයෙන් මූවකිරිය ත්, පොළව කණමැදිරියා වශයෙන් උඩවැඩියා ත්, ගණිති)

රත්කැලිය-එරබදු වර්ගයට අයත් විශාල ගසක්. (Butea Monos Perma) මෙහි කොළ රත් කැන්ද කොළ වලට ප්‍රමාණයෙන් හා හැඩහුරුකමින් සමාන ය. එක නැටිවේ කොළ තුණ බැගින් ඇත. මල් රත් කතුරුමුරුංගා මල් වලට සමාන යි. විල්ලුදු පැහැයෙන් යුක්ත යි. පොතු තද රත් පැහැයෙන් යුක්ත යි. කඳ සුදු පාට යි. අඩි හැටක් පමණ උසට වැවෙ යි.

මේ ගසේ පොතු **විෂකපාල** නමැති හැම සර්ප විෂයකට ම ගන්නා ගුලිය සැදීමට යොදන ප්‍රධාන ඖෂධ කිපයෙන් එක කි. ගසේ සම්පූර්ණ සාරය ම විෂ නාශක බලයෙන් යුක්ත වෙ යි.

රියකොළ-උඩැත්ත (උඩත්තා)

ලකදුරුදඬු-ලා කදුරු දඬු?

ලාමාරක්ඇට-ලා මහරක් ඇට?

වීණුම්දෙල්ල- මහ (වල්) කොසඹ (මහානිම්බ) මෙය ම්දෙල්ල නාම යෙන් හැඳින් වුව ද ම්දෙල්ල වර්ගයට අයත් ගසක් නොවේ. කඳ- ගෙඩි- මල් හා කොළ ද හැම අතින් ම සමාන වන්නේ කොසඹ ගසට ය. මෙහි හැම කොටසක් ම කොසඹ වලට ත් වඩා තික්ත ය.

එම නිසා ප්‍රමාණයෙන් විශාලවූ මේ ගසට මහ(වල්)කොසඹ යන නාමය අන්වර්ථ වූවකි. කොසඹ මෙන් ම මෙය ද ජ්වර නාශක ඖෂධයකි. සන්නි පක්ෂයට මෙය ඖෂධයක් වශයෙන් දීමේ දී සළකා බැලිය යුතු වෙනත් බෝහෝ කරුණු ඇත.

වනමී-වනගත ව වැවෙන මීගස් වර්ගයක්, මේ ගස් විශාල ය. කොළ මී කොළ වලට වඩා කුඩා ය. එපමණ උල් නැත. ගෙඩි මී ගෙඩි පමණ ඇත. එහෙත් මීගෙඩි වල මෙන් ඇතුලේ ඇට කීපයක් නැත. ඇත්තේ එක ඇටයක් පමණකි. මේ ඇට වලින් සිද ගන්නා තෙල් ද ආහාර පිණිස හා වාතාබාධ සඳහා ත් ගණිති.

වනුක්-ජලධර

වල්ගා මිරිස්-වාල්මොලගු

සඞ්ඝරණ-මුඩමහණ (වෙල්මුඩ)

සමිසක් පිපෙනා මල්-මුඩමහණ (වෙල්මුඩ)

රත්නපුර — මාරපණ

ශාසනෝදය පරිවෙණාධිපති

රාජකීය පණ්ඩිත

කිරිඇල්ලේ ඤාණවිමල ස්ථවිර පාදයන් වහන්සේ

විසින්

අතිරේක උපග්‍රන්ථ ය

සහිත මෙම

දේශීය වෛද්‍ය ශබ්දකෝෂ ය

ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂයෙන් දෙදහස් පන්සිය දෙකට පැමිණි දුරුතු පුර පසළොස්වක් ලත් පොහෝ දින

(**1959- ජනවාරි 21 සෙනසුරා දා**)

රැවූ පසළොස් පැය වේලාවෙහි

ලියා නිම කරණ ලදී

ශුද්ධි පත්‍රය

අශුද්ධ	ශුද්ධ	පිට	කොටස	පෙළ
උරබුක	උරුබුක	55	1	11
කරඬිනෙයි	කරඬිනෙයි	86	2	24
කාත්තනාවරණදෙහද	කාන්තාවරණදෙහද	100	2	37
කම්බු	කාම්බු	101	2	3
කඕාටිකාපාටි	කාඕාටිකාපාටි	102	2	25
කඕාසස්තුලක	කාඕාසස්තුලක	102	2	28
කෘලලොහක	කාලලොහක	104	2	31
කලඝාලි	කාලඝාලි	105	1	6
කිරහතුලු	කිරිහතුලු	113	1	24
කුලිඳිලි	කිලිඳිලි	113	2	12
මපිකලලක	කමපිලලක	119	1	3
කොෂක	කෝෂක	143	1	18
ක්ෂෞද්‍රජ	ක්ෂෞද්‍රජ	150	2	17
ඛණහහාරා	ඛණ්ඩහාරා	151	1	32
ගණ්ඩාලි	ගණ්ඩාලි	155	1	30
ගුරඝ්න	ගුරුඝ්න	169	1	22
ගුරුන්ද-ගිරිමේද	ගුරුන්ද-අරිමේද	177	1	16
වල	වල	188	1	33
චිත්‍රංශු	චිත්‍රාංශු	191	2	9
ජීවප්‍රියා	ජීවප්‍රියා	205	1	22
දූහහනී	දූනහනී	242	2	28
දිවිඔසධිය	දිවිඔසබිය	245	1	13
දිව්‍යපුෂ්ඛක	දිව්‍යපුෂ්පක	246	1	15
ධඤ්ඤබිල	ධඤ්ඤමබිල	261	2	9
නිස්ස්නේහඵලා	නිඃස්නෙහඵලා	280	1	16
නීපතිලා	නීතිපලා	280	2	7
පත්තොවිටික්කාසි	පක්කොවිටික්කාසි	284	1	31

අශුද්ධ	ශුද්ධ	පිට	කොටස	පෙළ
පර්තිව	පාර්තිව	299	2	15
පිකන්කායි	පිකන්කායි	306	2	26
බදුන	බදුන	327	2	30
බඛමුල්	බඹමුල්	328	1	34
බීජඵල	බීජඵල	334	1	29
ත්‍රිනි	නිත්‍රි	341	2	22
මෝ	මේලා	381	2	28
ලඛකරි	ලඛකාරි	410	2	31
වශ	වංශ	418	2	32
වකපුෂ්ප	වක්‍රපුෂ්ප	419	1	32
වෙණී	වෙණී	447	1	11
ත්‍රිකණ්ඨ	ශ්‍රිකණ්ඨ	464	2	26
ත්‍රිමාන්	ශ්‍රිමාන්	465	1	29
සුප්තාහ්ව	සප්තාහ්ව	472	1	29
සූච්‍යග්‍ර	සූචෘග්‍ර	503	1	11
සවණර්සථාලප	සවර්ණසථාලප	511	2	23
හිමදුග්ධා	හිමදුග්ධා	518	1	29

ශුද්ධි පත්‍රය නිමි.